

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

Eindelijk onafhankelijk, maar toch

ALGERIJE BEDREIGD DOOR MILITAIRE DICTATUUR

DE zwaar bevochten onafhankelijkheid heeft de moslimbevolking van Algerije nog niet gebracht, waar zij zo lang naar verlangd heeft. Nog niet. Wel staat de overweldigende meerderheid van de mohammedanen achter het FLN (Nationale Bevrijdingsfront), dat er tenslotte in is geslaagd, Frankrijk tot „overgave” te dwingen. Maar wat al geruime tijd gevreesd werd, is onvermijdelijk geworden: onder de leiders van het FLN, die schouder aan schouder tegen de Franse strijdkrachten hebben gevochten voor een schijnbaar hopeloze zaak, is een machtsstrijd ontstaan, die voor Algerije desastreuze gevolgen kan hebben. De toekomst van Algerije en — als het daar misgaat — die van geheel Noord-Afrika, zal in deze strijd om de macht op het spel staan. Het gaat er om, of in Algerije een militaire dictatuur zal worden gevestigd, die niet alleen de met Frankrijk gesloten akkoorden van Evian les Bains niet wenst te erkennen, maar ook de laatste hoop op een vreedzame samenleving van mohammedaanse en Europese Algerijnen zal vernietigen. Een dergelijke ontwikkeling zou landen als Tunesië en Marokko niet onberoerd laten.

Intussen is er geen reden, Algerije reeds als verloren te beschouwen. Als we het goed hebben, bevindt de strijd tussen de leiders van het FLN zich nog maar in het beginstadium en is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat de meer gematigde figuren in het Bevrijdingsfront er langzaam maar zeker in zullen slagen, de rebelle kop in te drukken.

Zo lang de onafhankelijkheid nog geen feit was, hadden alle FLN-leiders gegronde redenen, hun persoonlijke gevoelens en inzichten voor zich te houden. De akkoorden van Evian mochten niet in gevaar worden gebracht. En al trad zo nu en dan wel eens een meningsverschil tussen de regering in ballingschap van Ben Khedda en de meer agressieve groep rondom de uit Franse gevangenschap ontslagen Ben Bella aan de dag, tijdens de overgangperiode trok men naar buiten één lijn. Want slechts op die wijze kon aan het provocerende optreden van de OAS-commando's zijn kracht worden ontnomen. De mohammedaanse bevolking, de instructies uit Tunis gehoorzaamend, hield zich al die tijd rustig.

Etappe

Daaraan is nu een einde gekomen. Er zijn al belangrijke eenheden van het leger van het FLN, die hun vertrouwen in de regering van premier Ben Khedda hebben opgezegd en de „voortgaande revolutie” steunen, die Ben Bella heeft onttekend.

Als Ben Bella en de zijnen hun plannen kunnen verwezenlijken, zal er voor de moslims weinig veranderen. Zij zouden slechts andere heren krijgen en een mohammedaanse militaire dictatuur zou de plaats gaan innemen van die van het Franse leger. Voor de

Europeanen zou in Algerije geen plaats meer zijn, evenals voor een hartelijk samengaan tussen Fransen en Algerijnen, welke laatsten het toch eigenlijk niet zonder de eersten kunnen stellen, willen zij het belang van hun jonge staat werkelijk dienen. Een heroriëntering op het communistische blok zou voorts zeer waarschijnlijk worden.

Verwarring

De groep Ben Bella wil van de grote verwarring in Algerije, die ontstaan is door het mensonterende gedrag van de OAS-commando's en het opkroppen van de haatgevoelens bij de mohammedaanse bevolking, die zich bijna vier maanden lang niet op straat durfde vertonen, gebruik maken om op eigen voorwaarden aan de macht te komen. Ben Bella werd uit Franse gevangenschap vrijgelaten, nadat de akkoorden van Evian les Bains reeds waren gesloten.

Onder protest heeft hij er zich toen bij neergelegd, omdat ook hij wel begreep, dat het onverantwoordelijk was, deze overeenkomsten en daarmee de Algerijnse onafhankelijkheid in gevaar te brengen. Het ongedaan maken van de akkoorden van Evian les Bains zou naar alle waarschijnlijkheid geleid hebben tot interventie van de Franse strijdkrachten ten voordele van de toen al onder leiding van ex-generaal Salan staande OAS (Organisatie van het geheime leger). En ook Ben Bella had hieraan allerminst behoefte. Hij besloot dan ook, zich van openlijke acties tegen de politiek van Ben Khedda te onthouden, maar nam blijkbaar achter de schermen reeds de nodige voorbereidende maatregelen.

Gebonden

Ben Bella heeft zich in de maanden van het overgangsbewind, waarin de OAS-commando's als razenden te keer gingen zonder veel tegenstand te ontmoeten, terdege gerealiseerd, dat Ben Khedda aan handen en voeten gebonden was. Ben Khedda liep inderdaad het gevaar, door de mohammedanen niet begrepen te worden toen van hen gevraagd werd, zich te onthouden van geweldadigheden, terwijl dagelijks in hun gelederen tientallen doden vielen onder de terreur van de O.A.S. Moeilijk verteerbaar moet ook het akkoord geweest zijn, dat de OAS-afdeling in Algiers ter elfder ure nog gesloten heeft met vertegenwoordigers van het FLN.

En ook al heeft men op beslissende ogenblikken dergelijke stappen kunnen billijken, nu de overgangperiode geëindigd is en men zich volkomen vrij voelt in zijn doen en laten, zal men in Algerije steeds meer gaan ervaren, dat het nakomen van de akkoorden van Evian les Bains en dat van Algiers de mohammedanen groter verplichtingen oplegt, dan men in zich in de dagen van Evian wel heeft gerealiseerd. Want ook al zijn politiek gesproken de rollen in Algerije omgekeerd, in de praktijk van het dagelijkse leven is dat bepaald nog niet het geval. Dat kan ook niet,

omdat de Europeanen nog niet gemist kunnen worden op de plaatsen, die zij tot dusver in de Algerijnse samenleving hebben ingenomen.

Twijfel

Niettemin weten we van Ben Bella, dat hij kort na zijn vrijlating uit Franse gevangenschap uitlatingen heeft gebezigd, die nu niet bepaald geschikt waren om het vertrouwen van de Europese bevolkingsgroep van Algerije te winnen. Met name in Cairo hield bij redevoeringen, waarin hij het tegendeel bepleitte van samenwerking met Frankrijk en volkomen tegen de geest en de letter van de akkoorden van Evian handelde. Teruggekeerd in Tunis werd Ben Bella tot de orde geroepen, omdat Ben Khedda en diens kabinet er niets voor voelden, de moeizaam met Frankrijk bereikte overeenkomst op de klippen te laten lopen.

• *Vervolg op pag. 7*

HET IS

HOPMAN

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
Telefoon 01790-3700*

die kan bemiddelen bij aankoop van een
EIGEN HUIS in ZUID-HOLLAND
Vraagt onze woninglijst.

ELTINK **MEUBELEN**

WIJCHEN
Tel. 08894 - 441

voor

WONINGEN

DIRECTIEKAMERS

VERGADERZALEN

VERENIGINGSGEBOUWEN

BEJAARDENTEHUIZEN

ZIEKENHUIZEN

Direct van fabriek

Het mag feest zijn

SINDS ENKELE DAGEN is Algerije niet langer een deel van het Franse grondgebied maar een zelfstandige en onafhankelijke staat. Dus mag het feest zijn in de steden en dorpen van dit land — feest voor een volk dat in de voorbije jaren maar weinig reden tot blijdschap gehad heeft. Angstig en verbijsterd heeft het vele jaren lang de gebeurtenissen over zich zien komen: de bloedige en soms zo wrede strijd tussen F.L.N. en het Franse leger — en toen de kanonnen zwegen namen de plasticbommen de taal van het brute geweld

over en knalden de geweren en pistolen der O.A.S.-moordenaars. Mag het dan feest zijn nu dit alles voorbij schijnt te zijn? Mogen kinderen nu niet stralend opkijken naar de versieringen die vol enthousiasme worden aangebracht?

De nieuwe staat zal met moeilijkheden te kampen hebben. En ook de bevolking zelf, omdat die bevolking bij lange na nog niet één volk is. In de toekomst moeten zij allen Algerijnen zijn — nu zijn zij nog Mohammedanen en Fransen, wel samen vereend in blijdschap over de dag van de vrede die eindelijk kwam, maar nog niet voelend als één geheel, vereend in de vaste wil om samen te bouwen aan de toekomst.

Er is geen reden om te wanhopen aan de bereikbaarheid van dit doel. De Fransen hebben Algerije gemaakt tot wat het nu is en ze verdienen daarvoor hulde — het is niet overbodig dat vast te stellen! Omgekeerd is het gros der Mohammedanen tot vriendschap en samenwerking bereid — de bijzondere zelfbeheersing die men aan de dag heeft gelegd tijdens de O.A.S.-terreur bewijst dit. Uit de samenwerking van deze twee groepen kan veel goeds tot stand komen. De toekomst moge het bewijzen!

WERELD
VIA
CAMERA

Bijzondere grote voorraad

ORGELS en PIANO'S
Elektrische en Elektronische orgels.

Vraagt vrijblijvend onze
geïllustreerde prijslijst

BOOT

Orgel- en Pianohandel

Bodegraven - Telefoon (01726) 25 41

W. G. SCHEERES

HOOIGRACHT 12 — DEN HAAG

TELEFOON 11.62.50

ELEKTRISCHE
INSTALLATIES

**TWEEDE
KAMER**

Het mammoetdebat:
Om de vrijheid van inrichting van het onderwijs

DE waarschuwing van de Kamervoorzitter, dr. Kortenhorst, niet te uitvoerig te worden bij de bespreking van de diverse wetsartikelen heeft toch resultaat gehad. De Kamer heeft zich inderdaad wat minder laten gaan dan voorheen. Dat was ook overigens noodzakelijk. Immers, de Kamer behoort zich als het niet dringend noodzakelijk is, niet in alle finesses uitvoerig in het openbaar te verdiepen. Daarvoor is de schriftelijke voorbereiding en óók de vergadering van de bijzondere commissies. Het zou gewenst zijn indien aan deze deskundige commissies wat ruimere armslag zou kunnen worden gegeven. Weliswaar mag dit niet gaan ten koste van de openbaarheid, maar hiervoor is wel een oplossing te vinden: laat publiek en pers toe bij dit soort van vergaderingen en laat de eindbeslissing aan de Kamer in het openbaar. Het aanhoren van vele, vaak vrijwel gelijkluidende redevoeringen behoort dan tot het verleden. Trouwens, voor de niet-direct-deskundige Kamerleden op dit terrein is het meerdere weken achtereen luisteren hiernaar welhaast onmogelijk. Van hun uithoudingsvermogen wordt bijzonder veel gevraagd.

De positie van het bijzonder onderwijs

EEN der knelpunten van het ontwerp is tot een beslissing gekomen. Een rood-rooms-liberale meerderheid heeft daartoe het hunne bijgedragen. Het punt betrof de positie van het, let wel, bijzonder onderwijs in zijn algemeenheid. Beslist niet alleen maar ten voordele van het christelijk onderwijs — zoals het wel vaak in de kring van het staatsonderwijs wordt gezegd.

Het Vrije Volk (P.v.d.A.) heeft ronduit — evenals Mej. Nolte (K.V.P.) dit in de Kamer had gedaan — verklaard dat de rede van de christelijk gereformeerde hoogleraar Versteeg (A.R.) met verve was gebracht en op hoog peil stond.

De kwestie waar het om ging was van de geboorte van het ontwerp af een der discussiepunten rond de mammoet. In kringen van het bijzonder onderwijs was men er niet gerust op dat in de wet voldoende tot uiting was gekomen dat de overheidstaak ten opzichte van het bijzonder onderwijs een heel andere was dan die taak met betrekking tot het staats (openbaar) onderwijs. Er bestaat vrijheid van onderwijs. Dat houdt naar A.R.-opvatting in dat omtrent de inrichting van het openbaar onderwijs de wetgever principieel niet aan beperkingen is gebonden. Wel ten opzichte van het bijzonder onderwijs. Op dit terrein moet de wetgever zich beperken tot het stellen van strikt noodzakelijke subsidievoorwaarden. Zo moet het bevestigde vrijheidsartikel uit de grondwet worden verstaan. Immers, wanneer de vrijheid van inrichting te zeer beperkt zou worden leidt dat heel gemakkelijk tot een aantasten van richting van het bijzonder onderwijs. De vrijheid van de burger is hier mede in het geding.

De bijzondere scholen moeten de vrijheid hebben om andere, niet-verplichte vakken aan lesroosters toe te voegen en om zo nodig kleinere klassen te vormen.

Prof. Versteeg (A.R.) had daartoe een reeks van amendementen ingediend — technisch gezien een uitstekend stukje wetgevende arbeid — waarmee een duidelijke splitsing werd gemaakt tussen de wettelijke regeling van het openbaar onderwijs en de subsidieregeling voor het bijzonder onderwijs. De staatkundige vrijheid die in ons land bestaat is zeer specifiek mede ten behoeve van het onderwijs. Deze vrijheid heeft met het onderwijs als zodanig niets te maken. Deze vrijheid is niet van onderwijskundige aard maar in wezen een stuk politieke vrijheid.

Niet haalbaar

VAN de P.v.d.A. was men te voren overtuigd dat hun woordvoerder, de heer Kleywegt („doorgeboren”) dit amendement niet zou accepteren. Hij was in wezen bang voor concurrentie met de bijzondere scholen als het deze weg op moest. (Een vrees die toch in de praktijk van het lager onderwijs niet reëel is gebleken). Het bijzonder onderwijs, aldus de P.v.d.A., dat voor 100% uit de staatskas wordt gevoed, als het openbaar onderwijs, moet niet meer verlangen. Als men subsidie aanvaardt dan aanvaardt men ook beperkingen.

De heer Kleywegt (P.v.d.A.) vond het betoog van Prof. Versteeg wel theoretisch juist, maar de conse-

Mammoet af?

De voorzitter deed een informeel voorstel aan de Kamer de naam „mammoet” maar niet meer te gebruiken. Het ware — gelet op de trage behandeling — beter te spreken van een „schildpad” of van een „slakkenwet”. Waarop mr. Roosjen repliceerde dat men beter deed de wet te betitelen met „de Kreeftenwet”. Woensdag was de Kamer bezig met art. 58. Donderdag begon ze weer met art. 11 en volgende!

quenties die daaraan verbonden werden, waren fout. Hij vond niet beslissend de vraag hoe ver de staat in het leven van de onderdaan ingrijpt! Beslissend is alleen of de staat bij dit alles een dienende functie heeft. Daarom mag het bijzonder onderwijs niet de rechtvaardige verhouding tot het openbaar onderwijs in gevaar brengen.

Het amendement Versteeg had natuurlijk niet de bedoeling zoals het Vrije Volk (P.v.d.A.) had gezegd: Wij van het bijzonder onderwijs willen alle vrijheid en u moet betalen.

Wil het bijzonder onderwijs om welke gewichtige reden ook, méér dan de wet subsidiabel acht, dan zullen de voorstanders hiervan zelf over de brug moeten komen.

Anders

DE K.V.P. liet de kerk in het midden, evenals de minister. Afgewezen werd de grondslag van het amendement. Mej. Nolte (K.V.P.) wilde de vrijheid van het bijzonder onderwijs inbouwen in het systeem van de minister.

Hoeveel sterke weerklank de gedachte van Prof. Versteeg ook bij haar had gevonden, met de formele splitsing kon zij niet akkoord gaan. Zij deed toen een aimabel tussenvoorstel. Laat het wettelijk systeem intact, maar laten wij tezamen proberen bij die artikelen waarin de inrichting van het onderwijs ter sprake komt, punt voor punt nagaan of de positie van het bijzonder onderwijs in het ontwerp wel voldoende tot zijn recht komt. Deze suggestie viel in goede aarde.

Ook bij de A.R., getuige de nieuwe amendementen van prof. Versteeg die hij tezamen met de K.V.P. indiende. Minister Cals was — naar hij zei — in staat de taaiheid waarmee de A.R.-fractie deze zaak verdedigde te waarden. Maar hij kon het amendement-Versteeg niet overnemen en raadde de aanvaarding af. Hij stelde met een zekere nadruk — misschien omdat men hem verweten had dat hij in dit ontwerp typische rooms-katholieke gedachten zou hebben neergelegd? — dat zijn systeem (noch in theorie, noch in de praktijk) de verschillende posities van openbaar en bijzonder onderwijs t.o.v. de overheid raakt. De binding overheid—bijzonder onderwijs blijft precies dezelfde of die nu geregeld wordt in aparte artikelen dan wel in één artikel gelijk met het openbaar onderwijs. De vrijheid van onderwijs, zowel haar richting als haar inrichting is voldoende gewaarborgd.

De suggestie van zijn partijgenote nam hij graag over: laten wij over de voorgelegde uitwerking dan nader bij de diverse artikelen nog maar eens van gedachten wisselen.

Het amendement-Versteeg werd verworpen. Alleen dr. Lucas (oorspronkelijk een K.V.P.-onderwijsman, die later financieel expert werd) stemde met de A.R., de C.H.U. en de S.G.P. mee.

Het eindoordeel over de mammoet zal voor een groot deel afhangen van de wijze waarop de Kamer en Minister reageren op de nadere amendementen van A.R. en K.V.P. tezamen.

De vrijheid deels veroverd

PROF. VERSTEEG bleef niet bij de pakken neerzitten toen zijn amendement, dat beoogde in de wet een geheel aparte regeling voor het bijzonder onderwijs op te nemen, werd verworpen. Meteen kon hij daarna enkele amendementen indienen, mede

ondertekend door de K.V.P., die in de wet zouden vastleggen dat op belangrijke punten de vrijheid van inrichting wordt bevestigd.

Het eerste had de bedoeling de scholen voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (dat zijn het gymnasium, het atheneum en het lyceum) volkomen vrij te laten om de vakken van het ministeriële „kernprogramma” in een bepaald schooljaar te plaatsen. Men kan dan, naar het eigen inzicht van het schoolbestuur verschillende vakken in de leerjaren plaatsen.

Het tweede amendement, eveneens belangrijk voor de vrijheid van inrichting, hield in een vrije keuze van deze besturen voor wat betreft de leerstof die voor deze vakken moet worden onderwezen.

De oppositie, tezamen met minister Cals hebben deze amendementen heftig bestreden. Hij was er van overtuigd dat de wetgever verplicht is afzonderlijke vakken dwingend aan te geven omdat een splitsing in een „A”- en „B”-afdeling bij het gymnasium e.q. atheneum alleen zin heeft als het vakken-pakket over de gehele linie gelijk ligt. Bovendien als het amendement-Versteeg zou worden aangenomen, zou een doorstroming van de leerlingen (het overstappen van de ene soort school naar de andere) in het gedrang komen. Er zal immers een „chaotische” toestand ontstaan als de scholen naar eigen inzicht voor de leerjaren verschillende vakken vaststellen.

Toch werden beide amendementen aanvaard. Eensdeels omdat de vrijheid van inrichting de Kamer bijzonder aansprak. Anderzijds omdat de Kamer er van overtuigd was dat het, gelet op de verantwoordelijkheid der schoolbesturen, beslist niet tot een chaotische toestand zal komen.

Halt — vrijheid

ER was ook het verlangen van de A.R.-fractie om een gemeente-bestuur of een schoolbestuur te laten beslissen over het te geven onderwijs in de z.g. „vrij-uren” bij het voorbereidend hoger en algemeen voortgezet onderwijs. De wet behelst nl. een verplicht kernprogramma. Daarnaast bestaan er de vrije uren.

De leerlingen mogen deze tijd besteden aan vakken, die ze zelf uit een (lange) lijst kunnen kiezen onder bepaalde voorwaarden door de minister te stellen. De minister was echter van oordeel dat met dit amendement-Versteeg te veel werd gevraagd. Te meer omdat de beide vorige amendementen die de omschrijving van de leerstof hebben doen vervallen en de aanwijzing van de vakken, reeds waren aanvaard. Als ook dit amendement zou worden aanvaard zou de deugdelijkheid van het onderwijs in gevaar komen. Merkwaardig toch, die vrees van de minister. Hebben gemeentebesturen en schoolbesturen in het verleden deze vrees doen ontstaan? Naar de ervaring leerde staat dit zeker niet vast! Waarom dan niet even het gevolg van het amendement afgewacht. Om eventueel bij gebleken noodzaak een rem aan te doen leggen.

De P.v.d.A. vond dit amendement meer dwang dan vrijheid voor de schoolbesturen. Immers de minister zou in de noodzaak verkeren het kernprogramma uit te breiden en dat is schadelijk voor de leerlingen. De leerling wordt dan te overladen.

Het amendement is verworpen. De K.V.P. heeft de protestants-christelijke groepering niet gesteund. De minister had te ernstige bezwaren.

• Vervolg op pag. 7

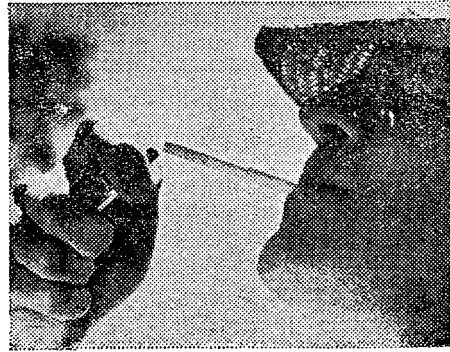
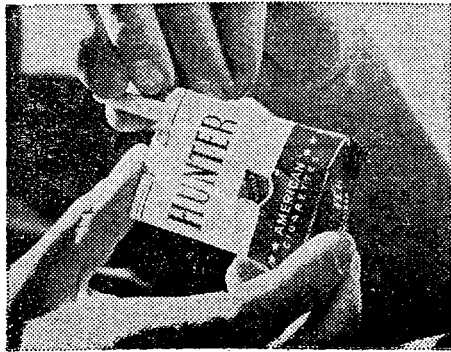
Gesneuveld

Veel amendementen van de liberalen zijn zo maar gesneuveld. Niet omdat ze werden verworpen, maar omdat te weinig steun werd geboden aan de voorstellers. Een is er openhartig ingetrokken: „Dit amendement bevat mij zo slecht dat ik er geen behoefte aan heb het te handhaven.”

En de heer Engelbertink (K.V.P.) trok zijn amendement overtuigd in. Deze openhartigheid treft men niet zoveel aan in het parlement.

Sigaret ..?.....

HUNTER

DE STRIJD OM HET GYMNASIUM

Bij het debat over de mammoetwet heeft de strijd om het gymnasium een belangrijke plaats ingenomen. Omdat daarbij de waarheid hier en daar geweld is aangeaan, willen wij er nog eens op terugkomen.

De inzet van de strijd was de door minister Cals gewenste mogelijkheid, dat de B-afdeling van het gymnasium een soort Realgymnasium zou worden, of wel een H.B.S. met Latijn en zonder Grieks.

De tegenstanders van zulk een plan hebben er grote nadruk op gelegd, dat een klassieke vorming zonder Grieks eigenlijk niet mogelijk is. En de klassieke vorming is zeer belangrijk voor het behoud van de westerse cultuur.

Zolang nu zulke beschouwingen zeer algemeen worden gehouden, kunnen b.v. liberalen en anti-revolutionairen, socialisten en christelijk-historischen wel ongeveer hetzelfde zeggen.

Maar de zaak komt heel anders te staan, wanneer niet de algemeen gehouden formuleringen, die licht tot algemeenheden en gemeenplaatsen worden, als voldoende worden beschouwd, maar men probeert af te steken naar de diepte.

In het jaar 1938 publiceerde het Duitse ministerie voor wetenschap, opvoeding en „Volksbinding“ een officiële handleiding voor het voortgezet onderwijs in Duitsland. Daarin werd ook gehandeld over het gymnasium en speciaal over het onderwijs in de oude talen.

Waarom is de cultuur van de Grieken en de Romeinen belangrijk voor het Duitse volk? Omdat daarin zo duidelijk Nordische elementen worden gevonden. Wat wezensvreemd is aan een volk, moet uit de opvoeding worden geweerd. Het kan alleen maar verwarring stichten en schade berokkenen. Maar de Grieken zijn niet wezensvreemd aan het Duitse volk.

„De Griekse erfenis te behoeden is een taak, die aan alle volken van Europa is gesteld: maar het is in het bijzonder de taak en het voorrecht voor de Duitsers“. Het Europese Humanisme der 15de en 16de eeuw heeft naast de Romeinse ook de Griekse cultuur in zijn gezichtsveld gekregen, maar in dieperen zin is Hellas eerst in de achttiende eeuw ontdekt, door de Duitsers. In de Duitse geest begon zich toen een gevoel van verwantschap te roeren, en hoe dat kon is nu duidelijk geworden: Duitsers en Grieken hebben een gemeenschappelijke „nordischen Herkunft“. Wat het nieuwe Humanisme niet vermocht, was mogelijk voor het nationaal-socialisme. Het heeft ons Hellas veel dichterbij gebracht. De leraar moet daarom ook niet volstaan met het uitzoeken van geschikte stukken, die de vorming van de Duitse jongen tot een politiek bewust leven als Duitser kunnen bevorderen. Hij moet het grootser aanpakken. Hij moet Homerus als grondslag nemen om diens heldencultus en dan verder schrijden over Tyrtaeus en de tragici naar Thucydides en Plato, en zo de jongelui doen verstaan, dat de Grieken en hun scheppingen niet denkbaar zijn zonder hun staat; dat hun natuurlijk wezen berust op de gezonde verhouding tussen lichaam en ziel, en zo zal hij waardevolle opvoedingsarbeid volbrengen in nationaal-socialistische zin. De Latijnse literatuur staat in de schaduw van de Helleense geest. Toch is ook zij waardevol om haar nordische elementen, en met name, omdat de trits: volk, staat en geschiedenis, beslissend is voor het Romeinse leven. Het onderricht in het Latijn moet uitlopen op Tacitus, omdat door hem duidelijk wordt, wie de Germanen zijn tegenover de Romeinen, en wat hun centrale positie in de geschiedenis betekent.

SOMMIGEN zullen zeggen, dat dit allemaal nationaal-socialistische kolder is.

Maar Prof. Dr. K. J. Popma heeft een merkwaardige brochure geschreven, „peinzingen“ naar aanleiding van het wetsontwerp, genaamd mammoet, en daarin heeft hij aangegeven, hoe vele mannen met een wereldnaam als geleerde op het terrein van de klassieken in Duitsland buigingen hebben gemaakt voor het nationaal-socialisme, niet uit lafheid of uit domheid, maar omdat zij in dat nationaal-socialisme herkennen gedachten, die zij al zo vaak hadden gezegd bij hun verklaring van de klassieken. Men heeft het nationaal-socialisme anti-humanisme genoemd, maar het is een vorm van humanisme. Van een humanisme, dat in een zich zelf ontkerstende wereld reeds lang duidelijk zichtbaar was, maar dat wij niet als zodanig hebben onderkend. Caesar heeft de Galliërs onderworpen en dit stuk imperialisme zelf tot eigen verheerlijking beschreven. Als de jongelui op het gymnasium in Nederland of in Duitsland Latijn gaan lezen, dan beginnen zij al gauw met Caesar. En vaak heeft de leraar zich gelaafd aan de Römische Geschiede van Theodor Mommsen, die het hoogtepunt van de Romeinse geschiedenis ziet in Caesar. Dan wordt zijn verhalend proza tot lyriek. En dat de Galliërs werden neergeslagen en van hun vrijheid werden beroofd, het is hun noodlot, het noodlot van alle volken, die niet de buigzaamheid en de hardheid hebben van het staal.

Maar Prof. Popma zegt heel andere dingen. Die noemt Caesar even wreed en gemeen als Hitler.

Wanneer de jongelui op het gymnasium het verst in het Grieks zijn gevorderd, dan komen zij tot Plato. „De goddelijke Plato“ zegt een van de grootste Duitse geleerden. Prof. Popma herinnert er aan, dat Wilamowitz, de leermeester van velen, die Plato onderwijzen, van zich zelf schreef, dat er voor hem in de republiek van Weimar, na de eerste wereldoorlog, eigenlijk geen plaats was, bij die ochlocratie met haar verachtelijke aanhang. Want hij wilde zijn Pruisen-ere zich niet uit de borst laten rukken. Maar hij wist de weg ter verzoeking. Het eeuwige rijk, dat door Plato was geopenbaard. Onder het teken van Plato kon hij toch verder gaan. En de handleiding van het nationaal-socialistische gymnasium wijst ook naar de lectuur van Plato als de top, want zijn staatsgedachte, waarin de staat totalitair is en de besten een volkomen heerschappij hebben over de anderen, die moeten vechten of werken, is verwant aan die van de Germanen.

MAAR wij kennen ook een andere geschiedenis. Van een rector van een Christelijk gymnasium, die graag met zijn leerlingen het zesde boek las van de Ilias, omdat daarin het gewoon-menselijke een eigen toon laat horen. Dan las hij met zijn leerlingen, hoe Hector voor

* * * Liberale politiek

In het algemeen berust het beleid inzake de benoeming van burgemeesters bij de minister van binnenlandse zaken. De huidige bewindsmann behoort tot de VVD. Het is nu bijzonder duidelijk geworden dat deze VVD-minister met betrekking tot dat benoemingsbeleid in feite hetzelfde standpunt inneemt als de liberale bewindhebbers in de vorige eeuw.

Burgemeesters van het goede hout schijnen alleen maar gesneden te kunnen worden uit liberaal hout. Goede burgemeesters — zo schijnt het — zijn slechts te vinden in liberale kring. Zelfs voor gemeenten waarvan bekend is dat de VVD sterk in de minderheid is.

Het is zelfs zo dat meerdere gemeenten, die jaar en dag een burgemeester van een andere politieke richting hadden die in hun gemeenten in aanzien waren, nu burgemeesters van liberalen huize kregen.

Amersfoort kreeg een liberale burgemeester. Wassenaars katholieke burgemeester werd vervangen door een liberaal kamerlid. In Zwolle kwam een liberaal de zetel bezetten, na de

C.H.-burgemeester. Winschoten werd door de VVD veroverd. Middelburg werd eveneens voorzien van een liberale burgemeester. Bijzonder opvallend was de benoeming van een liberaal tot burgemeester van de nieuwe gemeente Noordoostpolder. Wij weten dat deze benoeming een domper is geweest op de grote vreugde die er heerste over de geboren, zelfstandige gemeente.

Er was daar een doorgaande groei van de christelijke partijen. Met K.V.P. mee werden 14 zetels van de 21 door hen ingenomen. De liberalen daarentegen konden niet meer dan 2 in de wacht slepen.

Toch werd een liberaal uitverkoren om aan de overwegend prof. christelijke nieuwe gemeente leiding te geven!

Naar het ons voorkomt heeft meer partijpolitiek voorgezeten bij deze benoeming dan verantwoord is. Het kan toch moeilijk de bedoeling zijn van een burgemeestersbenoeming een duidelijk overwicht in een gemeente — i.c. de gezamenlijke protestante en katholieke — te neutraliseren door de politieke kleur van de magistraat.

Ons dunkt dat de minister van Binnenlandse Zaken op de, reeds ingeslagen, verkeerde weg is voortgegaan.

De cijfers van de verkiezingen in de NOORD-OOST POLDER

Partij	Gemeenteraad stemmen	%	Prov. Staten stemmen	%	Poldercommissie stemmen	%
Prot. Chr. (A.R., C.H., S.G.P.)	4751	39,9	A.R. 2532 C.H. 1873 S.G.P. 254	21,02 15,70 2	4351	37,9
G.P.V.	239	2	283	2,4	256	2,3
		41,9		41,12		40,2
K.V.P. Vrije Katholieken	2827	23,7	2942	24,6	2831	24,6
	131	1,1				
		24,8				
P.v.d.A.	2831	23,8	2768	23	2808	24,6
V.V.D.	1134	9,5	1158	9,7	1220	10,6
Zetelverdeling in gemeenteraad:			9 Prot. Chr. 5 K.v.P. 5 P.v.d.A. 2 V.V.D.			
			21 totaal			

de strijd afscheid neemt van vrouw en kind en een zegenbede uitsprekt over de kleine Astyanax, dat de goden hem mogen maken tot een held, groter dan zijn vader; dat hij eens uit de strijd met zoveel buit mag terugkeren, dat de mensen zullen zeggen: hij is groter held dan zijn vader. En als de rector dat had gelezen, dan nam hij zijn psalmboekje en zei: jullie ouders hebben ook voor jullie gebeden; ik lees het jullie even voor, en... hij las het dankgebed na de doop.

HERMENEUS, het maandblad voor de antieke cultuur, heeft ter gelegenheid van de behandeling van de mammoetwet een apart gymnasiumnummer uitgegeven en daarin zegt de redactie, dat de opleiding aan het gymnasium terecht de erenaam draagt van opvoeding tot onvervangbare menselijke waarden.

En een van de professoren, die in datzelfde nummer de stelling van de redactie nader adstrueert, verrast ons met de mededeling, dat de geschiedenis ons leert, dat bloeitijden van de wetenschap optreden onder dictaturen en verval „in democratie“ spoedig optreedt.

WIJ spreken liever niet over opvoeding tot onvervangbare menselijke waarden. Wij hebben van de apostel geleerd, dat het moet gaan om de vorming van mensen Gods, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust. Wij hebben eenmaal van Dr. Kuyper gehoord, dat de taak van de onderwijzer is het kind vast te houden en het Kruis vast te houden.

Wij geloven niet, dat de antieke cultuur de verlossing in zich draagt. Wij hebben de brief aan de Romeinen gelezen.

In werkelijkheid ligt de zaak heel anders. Het gymnasium is noodzakelijk, noodzakelijker dan ooit.

Maar het is middel, een noodzakelijk middel, om het mogelijk te maken, dat in de strijd der geesten geleerd wordt het verleden te verstaan en te toetsen aan de enige regel voor geloof en leven.

In ander opzicht dan de nationaal-socialisten het zeiden, is ook de Griekse geschiedenis onze geschiedenis. Zij is het in deze zin, dat wij zonder kennis van de Griekse cultuur niet recht en diep kunnen verstaan, welke geestelijke krachten er nu werken in de wereld. Maar dan is het een zaak van leven en dood, dat deze erfenis kritisch wordt gewaardeerd en dat we niet vervallen in een classicisme, dat eerbiedig buigt voor Plato en Paulus niet kent. Dan zullen wij als kinderen van de Reformatie een andere taal spreken, ook in de discussie over het gymnasium, dan de principiële Humanisten van allerlei gading. A.

De Here dankbaar, hopen wij D.V. op 20 juli a.s. te gedenken dat onze vader en moeder

P. A. Nawijn

en

R. Nawijn-Brouwer

25 jaar zijn getrouwd.

Liny
Tiny en Klaas
Gera
Klaas
Thea

Rieneke
Hilbrand
Joke
Renske
Evert

BLOKZIJL, 7 juli 1962.

Gelegenheid tot feliciteren van 3-5 uur n.m. in Hotel „Weide“ te Blokzijl.

Meubiler-inrichting ZANDBERGEN

MEPPEL - HOOGEVEEN - OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

TRANS SKANDIA EXPRESS

Wekelijkse autolijndienst
HOLLAND-STOCKHOLM vv
Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geveentleerde ladingen, meubel- en machinetransport.
WAGENINGEN - Telefoon 08370 - 3750
Telex 32121

Hotel-pension „Dreyeroord“
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850-26166-26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

N.V. GERFA Gereedschapfabriek

Zwolseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241
Gereedschappen voor de metaalindustrie

FIRMA C. AMELS EN ZOON

Scheepswerf en Machinefabriek „Welgelegen”
MAKKUM

NIEUWBOUW VAN ALLE SOORTEN
VAARTUIGEN TOT 5.000 TON

Constructiewerkplaats
en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

OCEAN N.V. - DIEREN

Lagestraat 26, telefoon 08330-4383

Patent Ocean keerkleppen, afsluiters en vacuüm-
stops, Aarzeners blowers, gasmeters, exhausters,
tandwielen, dikvloeiostpompen, schroefverdichters
en Nm3 transformatoren.

Groenevelt's zuigercompressoren

N.V. GERRIT J. EERLAND, R'DAM

Sleepdienst en Transportonderneming
Alle transport te water

BINNENLAND BUITENLAND
Verhuur van dekschuiten, bakken, bokken, sleepboten en alle
drijvende materialen.

Telefoon 115190, 137734, na kantoortijd 138993 of 48986.
Kantoor: Prins Hendrikade t.o. nr. 88 a/b magazijnschip
Aeolus.

n.v. scheepsbouwwerf v.h.

FIRMA A. LANSER

Sliedrecht - Holland

Scheepswerf en Gashouderbouw

v/h JONKER & STANS N.V.

HENDRIK IDO AMBACHT

Werf voor de bouw en reparatie van alle
typen schepen.

Telefoon H.I. Ambacht (0 1858) 2841

FIRMA DE REK EN HORSMAN

Fabriek van scheepslieren

Dorpsstraat 102 - telefoon 01894-218 -

OUDERKERK AAN DE IJSEL

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER. ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.

STOLK'S

Handelonderneming

Kantoor: Veersedijk 223 - H. I. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

Scheepsbouwwerven

A. VUYK EN ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSEL

Nieuwbouw en reparatie.

Telefoon Rotterdam 113333 (010).

„Kaart van politiek

„KAART van politiek Nederland” is de titel van een pocketboek, dat enige maanden geleden in de serie „Boeket-reeks”, Uitgave van J. H. Kok N.V. Kampen, 1962, is verschenen. Het is blijkens de titel kennelijk als tegenhanger bedoeld van het een jaar eerder in deze zelfde serie verschenen pocketboek „Kaart van kerkelijk Nederland”.

De schrijver van de „Kaart van politiek Nederland” is drs. H. G. Leih, geboren in 1928 en leraar aan het Johannes Calvijn Lyceum te Kampen in de vakken geschiedenis en staatsinrichting.

Het boekje is een samenvattend geschrift over de beginselen en de geschiedenis van de Nederlandse politieke partijen. Men kan zeker zeggen, dat een boekje als dit in een behoefte kan voorzien. Wie over de verschillende partijen, in het kort geïnformeerd wil worden, kan hier in één boekje terecht. De schrijver wil „een eenvoudig inzicht bieden aan een zo breed mogelijke schare van belangstellenden”.

Het is de vraag — de vraag stellen is hier de vraag beantwoorden — of die verschillende partijen zich geheel in de weergave van hun beginselen en geschiedenis die in dit boekje geboden wordt, zullen kunnen vinden. Een volkomen objectiviteit zal ook voor de historicus niet altijd bereikbaar zijn.

Het is ook blijkbaar niet de bedoeling van de schrijver om zijn weergave uitsluitend objectief te doen zijn. In het „woord vooraf” wordt dit boekje een „natuurlijk enigszins kritisch gehouding, inleiding en samenvatting” genoemd.

Het kritische is duidelijk en het is ook duidelijk — hoe kan het ook anders in 166 bladzijden — dat slechts van een inleiding en samenvatting sprake kan zijn.

Bij de beoordeling van de inhoud moet hier dan ook rekening mee worden gehouden. Niet alles zal voldoen de uit de verf kunnen komen. Van groot belang zijn de vrij uitvoerige literatuurlijsten, welke aan elk hoofdstuk zijn toegevoegd.

Op de vraag of de beknoptheid overigens toch niet zo nu en dan onnodig onrecht doet aan verschillende punten wordt hierna nog teruggekomen.

Overigens wordt blijkbaar door de schrijver getracht zoveel mogelijk te geven — met name merkbaar bij de opsommingen van de geformuleerde beginselen der partijen — waardoor echter het gebodene dan soms weer moeilijk verteerbaar wordt en het wel de vraag wordt of nog gesproken kan worden van een eenvoudig inzicht voor een zo breed mogelijke schare van belangstellenden.

De schrijver kan zich hieruit slechts redden door te wijzen op zijn mededeling in het „woord vooraf”, dat het boekje slechts een „inleiding en samenvatting” is, waaruit dan weer blijkt het belang van een afgewogen „woord vooraf”.

Begonnen wordt, na een algemene inleiding, met de behandeling van het liberalisme, waaraan de schrijver 35 pagina's wijdt. Het socialisme wordt in 37 pagina's behandeld. Daarna volgt het communisme in Nederland met 5 pagina's, de Rooms-Katholieken met 32 pagina's, de A. R. Partij met 27 pagina's, de C.H.-Unie met 11 pagina's, de S. G. P. met 3 pagina's en tenslotte het G. P. V. met 4 pagina's.

Een beperking van deze bespreking hoofdzakelijk tot hetgeen over de A. R. Partij wordt gezegd is noodzakelijk in verband met de omvang van deze recensie. Dit onderdeel zal overigens in het kader van Nederlandse Gedachten de lezers nu ook het meest interesseren.

HET hoofdstuk over de A.R. Partij begint met een paragraaf over „Christendom en politiek”. Via Luther, Calvijn, de soevereiniteit in eigen kring, en de vraag naar de noodzakelijkheid van christelijke partijorganisatie komt de schrijver tot een bespreking van de antithese. Merkwaardig is, dat de schrijver, die de antithese als steeds op aarde blijvende gelden ziet, op een gegeven ogenblik, komt tot de formulering, dat de antithese „concreet in werking treedt daar waar het ongelooft in denken en handelen optreedt en zich bewust keert tegen Gods wetten.....”. Op grond van de stelling, dat er een antithese is, zou men moeten stellen, dat die dan ook bewust of onbewust altijd geldt of werkzaam is en niet slechts op een gegeven ogenblik „concreet in werking treedt”; buiten beschouwing gelaten, hoe men de antithese nu precies wil zien en welke inhoud men eraan wil geven.

Daarna volgt als tweede paragraaf, onder de titel „Groen van Prinsterer” een bespreking van ontstaan en eerste

periode van de Anti-Revolutionaire of Christelijk-Historische richting, tegen de achtergrond van de kerkelijke ontwikkelingen, het Reveil, 1834, 1886.

DE derde paragraaf is getiteld „De tijd van Kuiper” en behandelt de verdere ontwikkeling. De schrijver begint deze paragraaf met de mededeling, dat in maart 1872 het eerste nummer van „De Standaard” verscheen. De datum is echter, zoals men toch wel mag weten als men daten wil, 1 april 1872, precies drie eeuwen na de in-neming van Den Briel door de Watergeuzen. Daarop wees Kuiper ook in zijn eerste hoofdstuk. Een dergelijke misser is uiteraard niet zo erg belangrijk, maar men voelt al lezende, overigens niet altijd zo direct grijpbaar, dat soortgelijke niet geheel preciese mededelingen meer voorkomen.

De vierde paragraaf „In de praktische politiek” laat een aantal belangrijke politieke gebeurtenissen vanaf 1879 tot de tweede wereldoorlog de revue passeren. Op pagina 142/143 treft de lezer b.v. een van de uitlatingen aan, waarachter men een vraagteken zet: „Soms krijgt men wel eens de indruk dat in de dagen van Colijn in de A. R. P. een zekere „verzaking” van de politiek, met name de economische, haar intrede deed, althans in haar praktische staatkunde”.

De volgende serie vragen rijst dan: wie is „men”, is de genoemde indruk juist, wat gebeurde er dan op dit punt in feite, betrof dit alleen Colijn zelf of ook de A. R. Partij, deed de A. R. P. daaromtrent een of andere uitspraak of namen slechts enkelingen het gesuggereerde standpunt in? Dit alles komt niet uit de verf. Dat is jammer, want de „zo breed mogelijke schare van belangstellenden” die dat niet verder zelf gaat bestuderen, blijft met de gedachte rondlopen of wordt hierdoor versterkt in zijn mening, dat het met Colijn ten aanzien van de beginselpolitiek van de A.R. Partij bergafwaarts begon te gaan. Hier vindt een niet verantwoorde beknoptheid in de weergave van de feiten plaats.

IN een laatste, vijfde paragraaf wordt in twee bladzijden iets gezegd over de A.R.P. „Na de bevrijding”. Onder andere legt de schrijver vast, dat de A.R. Partij na 1945 bij de verkiezingen steeds achteruitgegaan is.

Hierop is deze correctie nodig, dat de achteruitgang niet vanaf de eerste verkiezingen in 1946 (voor Kamer, Staten en Raden) achteruit is gegaan. De percentages van de A.R. Partij voor de Tweede Kamer waren sinds 1918 als volgt: 1918: 13,42 %; 1922: 13,73 %; 1925: 12,23 %; 1929: 11,59 %; 1933: 13,43 %; 1937: 16,40 % (het exceptionele percentage van de overwinning van Colijn); 1946: 12,90 %; 1948: 13,21 %; 1950 (Prov. Staten): 12,3 %; 1952: 11,3 %; 1954 (Prov. St.): 10,8 %; 1956: 9,9 %; 1959: 9,4 %.

De voortgaande achteruitgang van de A.R. Partij dateert dus pas — en dan nog alleen achteraf gezien — vanaf 1950/1952. Een percentage van rond 12 %, zelfs van rond 11 % is ook voor de oorlog voorgekomen. In 1952 behaalde de A.R. Partij in een Kamer van 100 leden 12 zetels, evenals dit in 1929 het geval was. Dat van een doorgaande achteruitgang sprake was, was eerst — naar de cijfers — definitief te concluderen bij de Statenverkiezingen van 1954 en de Kamerverkiezingen van 1956. Overigens doet deze nadere uiteenzetting aan de ernst van de huidige situatie niets af. Het gaat hier echter om een exacte weergave der feiten.

VERVOLGENS zegt de schrijver: „Natuurlijk heeft het optreden van het G.P.V. wel stemmen gekost, maar daaraan alleen kan men het verlies niet toeschrijven. Om materiële belangen waren er die kozen of voor de P.v.d.A. of voor de V.V.D.”

Ook deze uitspraak lijkt te oppervlakkig. Enerzijds wordt voorbijgegaan aan de mogelijkheid, men kan zeggen de zekerheid van verschuivingsverlies via de C.H.U. Anderzijds wordt eenzijdig de nadruk gelegd op de reden „materiële belangen”. Zeker zijn ook door „verwereldlijking”, het niet (meer) zien van de noodzaak van chr. politieke partijorganisatie, kiezers tot een andere keuze gekomen (doorbraak-verlies).

Wells waar lijkt de aan het vorige citaat aansluitende alinea aan dit punt annex te zijn, maar dat blijft toch een vraag. De eerste zin van deze alinea is al weer moeilijk „grijpbaar”. Daar staat: „Maar daarnaast schijnt een rol te spelen het feit dat het voor de A.R.P. toenemend moeilijk is geworden om het christelijk karakter van haar politiek duidelijk te maken, om m.a.w. de door haar principieel beleden anti-

these in haar activiteit (hetgeen iets heel anders onvruchtbaar isolement het isolement).”

Het lijkt, ook in een baar als het onderhavige, ni baar te volstaan met zo'n zou kunnen zeggen, dat Partij — overigens welk — in de na de tweede snel veranderde en nog veranderende wereld, ni reeds vroegtijdig ten a zich voordoende grote p ledig uitgewerkte concre aan het Nederlandse vo te stellen, zodat dit vol kan oriënteren en de o de zijne kan maken. N den in deze stroomver oplossingen gevonden e voorgesteld, waaraan e de Bijbel is voorafgegaan lijk karakter heeft ook c se A.R. politiek.

Een vraag mag zijn lukt dit aan ieder volledi maken. Dit lukt natuurli net zo min als het vroege Niet alleen de voorlich zijde van de partij spee rol, ook de ontvankelijk volk.

Overigens mag men of het tweede gedeelte teerde zin een gelukkige de vertaling („m.a.w.”) eerste gedeelte van deze sterke nadruk op het b in heel dit hoofdstuk (e schrijver de antithese doet de vraag rijzen of d en wandel wel in een worden gesteld.

MINDER gelukkig is o zin van deze alinea: „ dat velen ook binnen de verig zijn voor „begins in hoofdzaak zoeken in politiek, met veronachtz grondslagen.”

Om te beginnen: wat Inderdaad zijn zeer veler niet goed? — teruggeko tot eeuwige beginselen v tijdelijke beginsel-prov werkelijke beginselen z Van die echte beginsel partij in geen enkel op gedaan. Dat bovendien steld wordt, dat „velen” zaak zoeken in de prakti zelfs „met veronachtzam grondslagen”, zal de sch is een zware beschuldig moeten trachten te mak

A ANSLUITEND constatu ver nog steeds in de een „groeidend kerkelijk e relativisme, dat zich o.m. in de Gereformeerde Ker de meeste leden van de ren! — in een toenad sterk relativistische We Kerken en in verband de allesbehalve gereformeer orthodoxie” in de Herv

Eén week

wereldnieuws

in vogelvlucht

• De grote dag van Alger gebroken. Sindsdien is h zegetocht van het stemb Niemand twijfelde aan d meer dan 99% voor onaf (typisch gecombineerd samenwerking met Frank Gaulle Frankrijk als eers doen erkennen.

Veel landen, w.o. het or Hoge Commissaris Fouc over aan Farès, de pres bewind, waarna de regerir Khedda haar triumpfale maakte.

Na 132 jaar Franse ove vrij.

Het is echter geen vrij hemel. Vice-premier Ben Bella ben zich niet bij de feest het argument, dat Ben Kh hoofdofficieren van de F.I toe de bevoegdheid te bezi afzijdig. Doch hij zelf was

erland"

krijgt de indruk — het is bijzonder moeilijk de zaken concreet aan te geven — dat vooral de z.g. „linker-gel" in de A.R.P. in de richting die „midden-orthodoxie" evoeert, hetgeen — gezien de beginselen die daar leven — een bedreiging kunnen worden van de A.R.P. en alle christelijke organisatie. Men vraagt zich wel af of de A.R.P. calvinistisch karakter op den duur zal behouden".

Men moet hier nu toch wel in het algemeen spreken van een niet te verwoorden schrijf-maar-raak-methode, ondanks het verzachtende „het is niet zo moeilijk de zaken concreet te wijzen". Dit zou dan toch ten minste tot een voorzigtiger betoog leiden moeten geven. Is er bijvoorbeeld een staatkundig relativisme in toenadering tot de Wereldraad van Kerken? Is er een rechtstreeks verband tussen een eventueel kerkerelativisme in de Gereformeerde Kerken en de politiek van de A.R.P.? Het, door de schrijver gestelde, verband kerkelijk en staatkundig relativisme (dat zich onder meer volgens de schrijver uit in een toenadering tot de Wereldraad van Kerken; hetgeen te bewijzen is!) zich „vooral in de Gereformeerde Kerken" en dus bijvoorbeeld meer dan in de Hervormde Kerken — waar de A.R.P. haar leden volgens ook bij duizenden telt — die bij de Wereldraad van Kerken aansluiten?

De eerste zin van een nieuwe alinea, op de hiervoor gaande direct volgend „En wordt voorts bv. het principiële verschil met Rome, dat zich feitelijk steeds meer ontwikkelt in de richting van een weldoordacht thomisme, steeds in het oog gehouden?"

Antwoord dezertijds in vraagvorm: soms? En om wat uitvoeriger te worden welke redenen heeft de schrijver deze vraag te stellen? Waarom doet hij met deze vraag? Waarom doet ook een vraag als deze in een zin, dat „een eenvoudig inzicht wil men aan een zo breed mogelijke reeks van belangstellenden" gesteld? Verdert deze vraag duidelijkheid? Overigens kan gezegd worden, dat zeker het principieel verschil met de besef wordt en dat de partij heel duidelijk weet en in het oog heeft, dat er een principieel verschil bestaat tussen de reformatorische en de katholieke politiek. Dit neemt niet weg, dat er op verschillende punten de praktijk een communis opinio geconstateerd te kunnen worden, waardoor in een aantal gevallen goede samenwerking in de praktijk mogelijk is.

In dit verband kan tevens opgemerkt worden, dat het merkwaardig is, dat de samenwerking tussen A.R.P., K.V.P. en K.V.P. hoegenaamd niets van de schrijver wordt opgemerkt, terwijl toch m.n. in het Europa van de oorlog deze samenwerking niet te denken valt.

UITSLUITEND in dezelfde alinea volgt dan de volgende vraag van de

wekte, door onverwachts uit Tunis naar Tripoli te vliegen. Men vreesde, dat hij aanstuurde op een militaire dictatuur. Van een staatsgreep nog vóórdat de staat bestond, is niets terecht gekomen. In Kaïro heeft Nasser aandring op hem uitgeoefend om de eendracht met de F.L.N.-regering te bewaren.

In hoeverre dit lukt, moet verder worden afgewacht.

Immers, 50.000 F.L.N.-manschappen in Tunis en Marokko steunen Ben Bella en de Franse troepen hebben de grenzen tussen die landen en Algiers, ondanks het uitdrukkelijk verzoek van Ben Khedda, niet gesloten gehouden, zodat een botsing tussen de Ben-Bella getrouwen die zich nu al over het land verspreiden en de eenheden die Ben Khedda steunen niet onmogelijk is, ondanks de verklaring van Ben Bella, dat hij niets tegen het huidige regiem zal ondernemen.

Met spanning wacht men, vooral in Frankrijk, af of de kinderen van de Algerijnse revolutie, die in 1954 begon, elkaar thans zullen trachten te verslinden.

• Frankrijk wordt in deze schokkende week van de Algerijnse onafhankelijkheid, men zou haast zeggen: terzijde gestaan door zijn trouwste vriend in West-Europa, Bondskanselier Adenauer. Beidejarige staatslieden zullen spreken over de verdere stappen om tot een Europese Politieke Unie te komen.

Het heeft de gast bij zijn vertrek niet ontbroken aan aanmaningen om niet te ver te gaan. De Duitse politieke partijen hebben hem de boodschap meegegeven, dat een unie uitsluitend tussen Frankrijk, Duitsland en Italië ongewenst is.

Men mompelt, dat nu ook De Gaulle aan een politieke unie van de Zes vasthoudt en zelfs voorrang wil verlenen aan aansluiting van Engeland bij de E.E.G. Dit land heeft inmiddels de basis-bepalingen van de Euratom aanvaard en zal binnenkort ook overgaan tot onderhandelingen met de Kolen- en Staalgemeenschap.

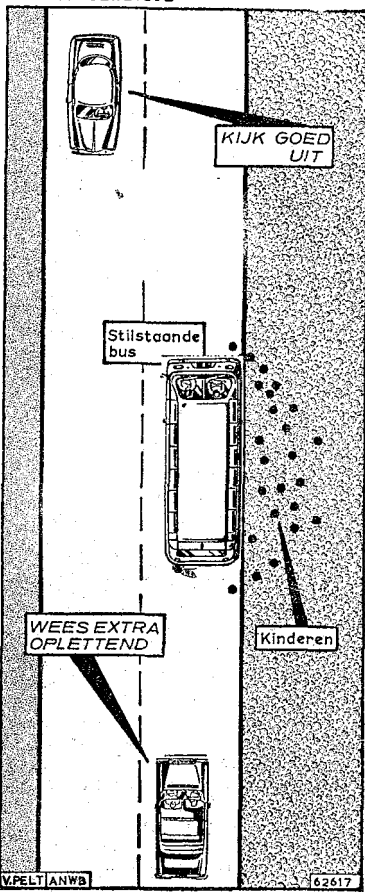
Het schoolreisje

De tijd van de schoolreisjes is weer aangebroken, voor de kinderen een leuke dag, voor hun begeleiders een verantwoordelijke taak er bij.

Zit men eenmaal in de bus dan valt het allemaal nog wel mee, maar het in- en uitstappen schept vaak gevaarlijke situaties. Het zijn echter niet alleen de begeleiders die de nodige voorzichtigheid moeten betrachten. Ook het rijverkeer zal de nodige oplettendheid moeten opbrengen wanneer er een schoolbus langs de weg stopt. Houd rekening met het kleine volkje dat dan opgewonden de bus uitstormt.

Zij kunnen van achter zo'n bus plotseling vóór u de rijbaan opvallen, uitgelaten als zij zijn tijdens hun uitstapje.

HET SCHOOLREISJE

schrijver: „Dringt het R.K. subsidiariteitsbeginsel ook in het A.R. staatkundig denken binnen, ten koste van de leer der soevereiniteit in eigen kring?" Mag dezerzijds nu eens volstaan worden met als antwoord: Neen!

De volgende zin, de op één na laatste van dit hoofdstuk, luidt: „Opvallend is het dat de A.R.P., die steeds zo krachtig heeft gestreden voor een verantwoordelijke bedrijfsorganisatie, uiteindelijk is terechtgekomen bij de typische R.K.p.b.o." Bedoelt de schrijver de wet op de bedrijfsorganisatie 1950, zoals die in gemeen overleg tussen regering en Staten-Generaal is tot stand gekomen? Zo ja: biedt die wet een typische R.K.p.b.o.? Overigens, is deze wet, zoals die in feite tot stand gekomen is, in overeenstemming met de zuivere A.R. verlangens? Heeft de schrijver niet zelf geschreven, dat géén partij in het Nederlandse meerpartijen-stelsel haar wil volledig kan doorzetten en dat alle wetgeving een resultaat is van compromis, of men er nu als partij zelf aan meegewerkt heeft of niet?

Tenslotte de laatste zin: „De A.R.P. geve zich steeds rekenschap van haar reformatorische beginselen, wil zij als schriftuurlijk-christelijke partij haar bestaansrecht blijven handhaven". Natuurlijk, dat moet de partij doen en dat wil de partij ook. Het is goed dat de schrijver daar nog weer op wijst. Het is een goede wens. In verband met de voorgaande zinnen moet men helaas wel verstaan, dat de schrijver

vindt, dat dit niet (steeds) gebeurt. Het is nauwelijks „enigszins kritisch" te noemen. Het geeft de indruk al of niet bedoeld, van een beschuldiging.

Er bestaat op zichzelf uiteraard geen enkel bezwaar tegen enige kritiek, ook niet tegen veel kritiek. Maar dan moet toch zeker verwacht mogen worden dat die kritiek concreet wordt gemaakt. Er zal in de A.R.P. — zoals in elke partij — kritiek uit te oefenen zijn op verschillende punten, maar dan moet men niet slechts niet nader geargumenteerde opmerkingen maken en vragen stellen, die alleen maar vraagtekens t.o.v. de mening van de schrijver oproepen.

De bovenstaande reacties op de opmerkingen van de schrijver komen dan ook niet voort uit zelfgenoegzaamheid of uit de mening, dat alles in de A.R.P. 100% zou zijn. Van goede kritiek, die terzake komt, kan elke partij, dus ook de A.R.P., alleen maar beter worden. Voor zulke kritiek houdt elke verstandige partij, ook de A.R.P., zich te allen tijde aanbevolen.

Het advies ten aanzien van dit boekje? Aan het begin is reeds gezegd, dat dit boekje in een behoefte kan voorzien. Men kan er zich mee oriënteren. De historische achtergronden en de principiële verschillen tussen de partijen worden in het algemeen wel duidelijk aangewezen. Men zie ook de literatuurlijsten. Voor de kritische lezer derhalve aanbevolen. Het is zeker prettig geschreven. Kw.

Het is nog onduidelijk wat De Gaulle precies met Engeland voorheeft en wat hij na Englands toetreding ten aanzien van de politieke unie beoogt. Andere aangelegenheden eisen zijn aandacht eveneens op.

De president van het onlangs door hem ingestelde militaire gerechtshof, generaal De Larminat, pleegde zelfmoord, omdat hij niet meer opkon tegen de verscheurdheid tussen de Fransen onderling.

Een tweespalt, waarin hij een rol moest spelen door O.A.S.-ers, waar onder wellicht ook generaal Salan, te veroordelen.

En dan is er nog de aderlating-Bizerta.

• Zonder opzien heeft Tunis de Franse vlootbasis Bizerta overgenomen. Een jaar geleden was de Tunesische aanval op dit steunpunt nog een spectaculaire zaak, die president Bourguiba in de westerse landen heel wat sympathie kostte.

Toen sloeg Frankrijk terug, omdat het, zoals het heette, in de dreigende politieke situatie deze vlootbasis niet kon missen. Thans, gelijktijdig met Algerije's onafhankelijkheid, hebben ook de Tunesiërs hun laatste territoriale eis in vervulling zien gaan. Misschien hebben de onlusten van juni 1961 toch deze overdracht nog verhaast.

• Vrees voor onlusten bestond er ook bij het onafhankelijk worden van Roenda en Boeroendi op 1 juli. Vooral het eerste land dreigde geïnvadeerd te worden door tienduizenden Toetsi's, die na in 1959 als heersende klasse te zijn verdreven door de Hoetoe's, zich thans weer bij de grens opstelden om ter gelegenheid van de onafhankelijkheidsdag hun kans waar te nemen. Reeds zijn gewapende Toetsi's het land binnengedrongen.

Gelukkig heeft de Assemblée ermee ingestemd, dat Beigisch troepen nog enige tijd zullen blijven.

De Toetsi's nemen nog wel een vooraanstaande plaats in in Boeroendi. Daar werd de zoon van koning Mamboetsa vorig jaar vermoord, nadat deze

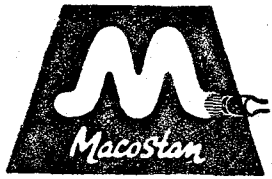
• Vervolg op pag. 7

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

MACOTHERM
Synthetische moffellak voor de metaalverwerkende industrie

N.V. LAK- EN VERFFABRIEK MACOSTAN
EDE. telefoon 2047 (08380)

J. DE KORT
metsel- en tegelbedrijf

Singel 350, tel. 33422 - 62891
AMSTERDAM

Voor betere beton..... Schokbeton

N.V. SCHOKBETON

Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg.
Bouwbedrijf te Zeist.

J. v. d. LINDE
AANNEMER VAN UTILITEITS- EN BURGERBOUW
Bouwd o.m. Geref. kerk van Goes, Krutningen, Scholen voor diverse instanties.
In aanbouw: Ned. Herv. Rusthuis te 's-H. Arendskerke en Rusthuis Geref. Kerk te Goes.
KLOETINGE - Schoolstraat 12 - Tel. 6705 (01100)

BETONFABRIEK DEN BOER
NIEUW-LEKKERLAND -- Zuid-Holland
Opgericht 1883

FA. K. SALVERDA & ZONEN
Aannemersbedrijf - Kuinre
SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanen.
Wijk IV-7 - Tel. 05271-294

meteoor beton

N.V. BETONFABRIEK DE METEOR - DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonprodukten

A. BAARS Azn
Exploitatie van baggermaterieel N.V.
Telefoon 144, Sliedrecht
Verkoop en verhuur

VOOR NIEUWBOUW, VERBOUW, ONDERHOUD EN RESTAURATIE

A. B. LEEUWIS
bouw- en aannemersbedrijf
MOORDRECHT, DR. IJSERMANSINGEL 3.
TELEFOON 01827 - 297.

JAN LINGEN'S
BETONINDUSTRIE N.V.

Veerdam 19 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

ALGERIJE

• Vervolg van pag. 1

Ben Bella koos toen de weg van de minste weerstand: hij zag in, dat hij wat te hard van stapel was gelopen en liet weten, dat hij de aan hem toegegeschreven verklaringen in het geheel niet had afgelegd. En om aan alle twijfel een einde te maken deelde hij voorts mede, dat hij met het Evian-akkoord had ingestemd. Er bestond toen nog een mogelijkheid, dat Ben Bella nog moest wennen aan de nieuwe verhoudingen, die langzaam maar zeker gegroeid waren tussen de Algerijnse regering in ballingschap en het Frankrijk van De Gaulle. Want Ben Bella was door de Fransen verraderlijk behandeld, voordat De Gaulle aan de macht kwam. Ben Khedda daarentegen ging in zee met een Frankrijk, dat in de persoon van generaal De Gaulle vertrouwen verdiende.

Dieper

De oorzaak zat echter dieper. Was de strijd tegen Frankrijk voor mannen als Ben Khedda en diens voorganger Ferhat Abbas voornamelijk en wellicht uitsluitend bedoeld om de onafhankelijkheid van een mohammedaans Algerije te verwezenlijken en daarbij het belang van de tien miljoen mohammedanen te dienen, bij Ben Bella is dat niet het geval. Als gevolg van het feit, dat hij een groot aantal jaren (in Franse gevangenschap) uitgeschakeld is geweest, zijn andere figuren naar voren gekomen, die de leiding van de verzetsbeweging in handen kregen om de eenvoudige reden, dat de strijd moest worden voortgezet, ook al vielen de leiders weg.

En zo heeft Ben Khedda de verantwoordelijkheid op zich genomen voor een politiek van toenadering tot Frankrijk in het eigenbelang van de Algerijnse mohammedanen. Hij staat aan het hoofd van een grote groepering, die steeds heeft beseft, dat de moslimleiders zelf de voorwaarden zouden moeten scheppen, waaronder het voor de Europese Algerijnen aantrekkelijk zou zijn, in Algerije te blijven wonen en werken.

Bijna

Ben Bella hoefde met dit alles geen rekening te houden. Het ging er bij hem in de afgelopen maanden slechts om, achter de schermen de leiding weer in handen te nemen om bij het onafhankelijk worden van Algerije gereed te zijn voor een greep naar de macht. En als we de berichten van de afgelopen weken nog eens nagaan, heeft het waarschijnlijk weinig gescheeld, of hij was inderdaad in zijn opzet geslaagd. Naar het zich laat aanzien is de strijd in de top van het FLN echter iets te vroeg ontbrand. Wellicht is deze ontwikkeling een gevolg geweest van het feit, dat de opstand van de OAS te elfder ure werd gestaakt.

Aanvankelijk leek het er toen op, dat de overgebleven leiders van het zgn. „geheime leger” er in waren geslaagd, belangrijke concessies van Ben

Khedda's regering in ballingschap te krijgen. Dit laatste blijkt echter in het geheel niet het geval te zijn. In die spannende dagen bleef de garantieverklaring, die de OAS van Ben Khedda had verwacht uit.

Nasser

Welke waarde we thans moeten toekeuren aan de bemiddelingspogingen van de zijde van de Egyptische president Gamal Abdel Nasser, is nog niet duidelijk. Als we ons niet vergissen, heeft Nasser al maanden geleden de zijde van Ben Bella gekozen en is hij het met de politieke plannen van deze extreme figuur eens. Dat bleek nog eens duidelijk uit de toespraak, die hij naar aanleiding van het onafhankelijk worden van Algerije heeft gehouden. Daarin verklaarde hij, dat de zege van de Algerijnen in Noord-Afrika het voorspel is voor een Arabische zege in het Middenoosten.

Nasser wil graag een heel grote vinger in de Noordafrikaanse pap hebben. Hij steunt het optreden van Ben Bella, maar heeft er belang bij, dat de invloed van deze militante figuur in Algerije niet al te groot wordt. Hij ziet graag, dat mannen als Ben Khedda en Ben Bella elkaar in evenwicht houden en dus geen van beiden een krachtige positie kunnen opbouwen, van waar uit zij grote invloed zouden kunnen uitoefenen op de gang van zaken in Noord-Afrika. Vandaar dat Nasser probeert, de zaak te lijmen, voordat een van de twee partijen er in slaagt, het conflict in haar voordeel te beslechten.

Fransen

De revolte van Ben Bella's aanhangers scheidt op wat wonderlijke wijze voor Ben Khedda de mogelijkheid, de Algerijnse onafhankelijkheid in samenwerking met Frankrijk reeds in de eerste dagen van het bestaan van de jonge staat gestalte te geven. Als Ben Khedda niet aarzelt, van Franse steun gebruik te maken, wint hij niet alleen het vertrouwen van de Europeanen, die in Algerije willen blijven, maar legt hij tevens de basis voor de toekomstige ontwikkeling van Algerije. db

*** Doorbraak

Het verleden week in de Tweede Kamer gevoerde debat over de Mammoetwet was in verschillende opzichten leerzaam om te zien, waartoe de doorbraak in de praktijk leidt.

In plaats van het zuurdesem in de socialistische kring te zijn, bleek het wel zeer duidelijk het instrument van de p.v.d.a. in de strijd tegen de christelijke politiek te zijn. Overal, waar de a.r. en c.h. voor de vrijheid van het bijzonder onderwijs opkwamen, werd de protestantse doorbraakman Kleywegt in de strijd gezonden. En hij liet zich zenden. Evenzo verging het de k.v.p., waartegen de rooms-katholieke doorbraakexponent Tans telkens in het strijdperk trad.

De doorbraak, hoezeer de christelijke

organisatie verwerpend, pleegt (gelukkig!) vaak nog een positieve waardeering voor de christelijke school te hebben. De politici van de doorbraak echter stonden vorige week gesloten in het gelid van de voorstanders van het openbaar onderwijs!

Iedere poging om in de wet althans nog enig verschil te erkennen tussen de kerk en een humanistische bezinningsorganisatie stuitte op een pleidooi van de doorbraak om kerk en humanistisch verbond onder één noemer te brengen. Een gelijkluidende regeling voor kerk en humanistisch verbond, maar ondergebracht in twee afzonderlijke wetsartikelen, was de uiterste „concessie”, waartoe de heer Kleywegt bereid was!

*** Verantwoordelijke beslissing

De Mammoetwet is in de Tweede Kamer afgehandeld. Aanstaaende donderdag heeft de eindstemming plaats.

Het zal, naar het ons voorkomt, voor verschillende fracties in de Kamer een moeilijke beslissing worden, met name voor de protestants-christelijke fracties.

Tegen het wetsontwerp bestonden hunnerzijds ernstige bezwaren. In een reeks constructieve bijdragen bij amenderingen en debatten heeft de a.r.-fractie gedaan wat in haar vermogen was de wet zodanig te wijzigen, dat deze bezwaren zouden zijn ondergaan.

Op verschillende zeer belangrijke punten is dit pogen niet geslaagd. Op andere punten daarentegen is de Kamer duidelijk aan onze wensen tegemoetgekomen.

Het afwegen van het eindresultaat is te moeilijker, omdat niet alleen rekening moet worden gehouden met het wetsontwerp als zodanig in zijn uiteindelijke vorm, maar omdat ook in rekening gebracht moeten worden de situatie, zoals die bij verwerping blijft, en de vraag, in welke richting een toekomstige wet bij verwerping van dit ontwerp vermoedelijk zal gaan. Minister Cals had een royale meerderheid voor een voor ons volstrekt verwerpelijke wet voor het grijpen gehad, als de k.v.p. zich meer geïntereerd had op de verlangens van de p.v.d.a. Zij heeft dat op sommige punten inderdaad gedaan, maar op andere punten, ondanks bedekte bedreigingen van socialistische zijde over de eindstemming, niet toegegeven. Verschillende „ouderwetse” stemmingen van „rechts tegen links” deze week geven daar blijk van. De kans, dat bij verwerping van dit ontwerp, in de toekomst bij een nieuw ontwerp op de mogelijkheid van zulk een meerderheid zal worden teruggevallen, zal eveneens onder ogen moeten worden gezien.

Al met al staat onze fractie voor een moeilijke beslissing, waaraan zij stellig een diepgaand beraad zal doen voorafgaan.

GEURTS'

CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD

De fijnste fruitproducten uit de
Betuwe'se boomgaarden

Vraagt uw winkelier ons merk jams,
appelmoes - vruchten op sap - etc.

99 JAAR VRIJ

IN Suriname vierde men in de afgelopen week het jaarlijkse feest van de vrijheid. De Surinamers die in ons land wonen, deden hetzelfde. En dat zijn 'r velen. In verpleeginrichtingen, in ambachtelijke en administratieve bedrijven treft men ze aan. Ze zijn voor het merendeel naar Nederland gekomen om zich verder te ontwikkelen, waarna ze terug hopen te gaan om hun mooie land als goedgeschoolden te kunne dienen.

Elk jaar op 1 juli herdenken de Surinamers de slavenemancipatie. De volledige afschaffing van de slavernij werd in Suriname 99 jaar geleden een feit. In onze gedachten viere wij hun feest van harte mee. Gelijktijdig komt de beschamende gedachte in ons op: Is deze afschaffing pas in 1863 een feit geworden? Is het nog zo kort geleden, dat deze onwaardige situatie tot een einde kwam? Volgend jaar zal dus in geheel Suriname het eeuwfeest gevierd worden van de vrijheid. In het boek van Vrijman over slavenhalers en slavenhandel lezen we, dat de slavernij vermoedelijk tweemaal oorsprong heeft. In de oudheid en nog lang daarna was het een algemeen geldende wet, dat een individu of een volk dat in een oorlog overwonnen of krijgsgevangen gemaakt was, in de meest volstrekte zin het eigendom van de overwinnaar werd. Een andere oorzaak van de slavernij is geweest de omstandigheid, dat de economisch, intellectueel of fysiek zwakkeren steun zochten bij de sterkeren of geestelijk meer begaafden. De laatsten verleenden hun bescherming en traden naar buiten op, waar het gold de belangen van de stamgenoten te behartigen. Zo ontstond een kaste, die langzamerhand niet alleen de externe, doch ook de interne aangelegenheden van de gemeenschap regelde. De beschermden waren met die toestand tevreden en namen er genoegen mee, wanneer het dagelijks leven ongestoord zijn gang kon gaan. De beschermers eisten voor hun bemoeienis een vergoeding, die daarin bestond, dat de zwakkeren een deel van hun arbeid aan eerstgenomden afstonden. De beschermden, overtuigd van eigen onmacht, geraakten geleidelijk in een staat van volkomen afhankelijkheid. Deze vorm van slavernij kwam tot voor enige tientallen jaren nog vrij veelvuldig in Afrika voor.

Hoe het zij, het grote kwaad van de slavenhandel en het slavenhouden is geëindigd en wij begrijpen, dat de Surinamers blij deze vrijheid herdenken!

Sedert de tweede wereldoorlog is de welvaart in Suriname in belangrijke mate toegenomen. De ontginning van het bauziet — een grondsoort voor aluminiumbereiding — geeft tegenwoordig in Suriname vele handen werk. Het zijn gelukkig geen gedwongen handen meer!

*** Pilkington

De Engelse Regering heeft een onafhankelijke commissie in het leven geroepen om eens een oordeel te geven over radio en televisie. Het oordeel is er nu en het is een rapport, dat dodelijk is voor de commerciële televisie. Dat is wat anders dan reclame in de televisie. Commerciële televisie wil zeggen, dat ondernemingen de televisie dienstbaar maken aan haar reclame, het televisie-programma zelf in handen nemen en het zo inrichten, dat het een maximum aan profijt oplevert voor hen, die reclame maken. Het zgn. culturele gedeelte van het programma is de verpakking van de reclame. De muze wordt animeerdermeisje.

Waar dat toe leidt, is nu door het rapport Pilkington overduidelijk gezegd. Tot een banaal en sensationeel programma, zonder stijl en karakter.

Het kan ook niet anders. Wij weten het ook in Nederland. Er is een piratenzender op zee, die reclame maakt voor alle zaken, die geld op tafel willen leggen. Een kapper in Nederland liet in zijn „salon” nooit iets anders horen dan radio-veronica. Want daar behoef je de gehele dag niet op te letten. Als je b.v. de N.C.R.V. er voor hebt, dan is het uitkijken. Kan er zo maar een vent beginnen te bidden. Maar bij veronica heb je nooit iets anders dan fleurige mopjes. Je hebt er geen omkijken naar.

Dit oordeel van de kapper is nog gunstig vergeleken bij wat de commissie Pilkington vertelt over de

commerciële televisie. Die is eenvoudig slecht en verderfelijk, wat haar programma's betreft.

Nu is het bekend, dat wij in Nederland een onderneming hebben, waar grote maatschappijen aan deelnemen, en die een deel van de zendtijd voor de televisie wil veroveren. Om er de reclame mee te dienen. Het hier en de margarine.

Deze onderneming, die hoopte dat staatssecretaris Scholten haar wel een belangrijk deel van de zendtijd zou toespelen, zit nu wat omhoog met dit rapport. Zij verweert zich reeds en tracht uit te leggen, dat het in Engeland heel anders is, dan de heren in Nederland bedoelen. Dat is ten principale volstrekt onwaar. Zij bedoelen in wezen precies hetzelfde en hebben in het verleden vaak met lof over Engeland gesproken. Zij bedoelen in wezen hetzelfde, n.l. dat een aantal kapitalistische ondernemingen dit medium in handen zullen krijgen, om het niet tot heil des volks maar tot hun eigen revenuen te exploiteren.

Het is geen wonder, dat de Otembladen in Nederland, althans sommige van deze bladen, zich uitsloven, om te vertellen, dat dit rapport niets ten nadele zegt van wat zij begeren. Het is onze lezers bekend, dat vijf dagbladondernemingen zich achter de actie voor de commerciële televisie hebben gesteld. De Telegraaf, de N.R.C., die van zichzelf zegt dat zij een begrip is, het socialistische Parool, het blad van de R.K. arbeiders De Volkskrant en natuurlijk ook het liberale Handelsblad.

Als ondernemingen trekken deze kranten hier één lijn.

En de redacties van sommige van deze bladen zijn

snel in actie gekomen, om de invloed van het rapport Pilkington te neutraliseren.

De Tweede Kamer staat weer op het punt om op reces te gaan. Anders zou zij de staatssecretaris Scholten eens kunnen vragen, wanneer hij aan de Kamer iets naders kan medelen over de plannen om een organisatie als de Otem een deel van de zendtijd voor de televisie in handen te spelen.

Maar — misschien bloeden die plannen nu wel dood.

PROMECO
INSTALLATIES VOOR
BEDRIJESMECHANISATIE

PROductie-banden
MEch. transport inrichtingen
COnstructiewerken

TELEFOON 12925
APELDOORN
BILDERDIJKLAAN 1

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Kinderstoelen- en BOxen FABRIEK

ZEVENAAR (Gld.)

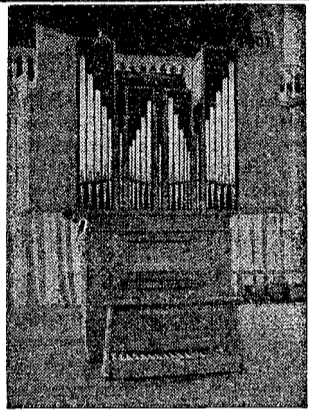
Telefoon 08360 - 3575

Verkrijgbaar
bij de
bekende zaken

ONDERGOED

van de bovenste plank!

ECHTE KERKORGELS

OOK VOOR
KLEINE
KERKEN

ORGELBOUW

ERNST LEEFLANG

APELDOORN

Telef. 0 6760—17582

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 4467 - 4468

Uw adres voor recepties en partijen

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek

H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526—841 (7 lijnen)

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK — TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400-6461

J. SEEDER c.v.

Commissionairs in effecten

AMSTERDAM-C. WETERINGSCHANS 124
Telefoon kantoor 30610-65414 — Telefoon beurs 244666-244679
Privé: C. Vink, Dr. Schaepmanlaan 27, Bussum, tel. 02959-19507

C. VAN DER KOIJ & ZON

Emmastraat 143-147 - Vlaardingen - Tel. (01898) 3561 en 6061
IMPORTEURS van gedroogde zuidvruchten,
vruchtenconserven, consumptiegrondnoten.
HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en
bakkerijgrondstoffen.

„MIEDEMA” landbouwwagens

„MIETRA” transporteurs enz.

Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of
persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek
aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA

Landbouwwerktuigenfabriek N.V.
WINSUM — FRIESLAND — TELEF. 05173-241*

Laat advertenties U inlichten

Debat over de mammoetwet

• Vervolg van pag. 2

Brugklas

DE minister is van oordeel dat in de eerste klas van het gymnasium, lyceum, atheneum, de havo en mavo-scholen — heel het voortgezet onderwijs — onderwijs moet worden gegeven in dezelfde vakken. Dit, om het overstappen van de ene soort school naar een andere te vergemakkelijken, als blijkt in de loop van dat jaar dat door de leerling een verkeerde schoolkeuze is gedaan.

Met andere woorden: deze klas moet een brug slaan tussen de lagere school en het voortgezet onderwijs. Dit zou ook de lagere scholen met een „opleidingsklas” ontlasten, welke scholen naar de minister meent, te sterk onder de nadelige invloed staan van de naderende toelatingsexamens. Een derde van de lejaarsleerlingen mislukt.

De heer Van Bennekom (A.R.) had ernstige bezwaren. Afgezien van de onrijpheid van deze „vernieuwingsvrucht” en afgezien van de vraag of deze vrucht wel ooit rijp zou worden was er een groter bezwaar. De brugklas is nl. een subsidie-voorwaarde voor het bijzonder onderwijs. De vrijheid wordt op deze wijze te sterk aan banden gelegd en daarom was de A.R. tegen. Evenals dr. Tilanus en zijn C.H.U.-fractiegenoten.

De liberale Kamerleden hadden geen goed woord voor de brugklas. In die kring wil men wel graag experimenteren in dit opzicht maar van een wetelijke vastlegging kon geen sprake zijn. Het is een sprong in het duister — aldus Mevr. Van Someren-Downer. Toch werd het brugjaar aanvaard. Evenals vaker het geval is geweest was het in hoofdzaak een rood-roomse meerderheid die een belangrijk onderdeel van de mammoet in veilige haven deed belanden.

Frans en Latijn

OVERIGENS: de aanvaarde brugklas is niet ongeschonden uit de debatten te voorschijn gekomen.

Op twee, vrij belangrijke punten is op het principe inbreuk gemaakt.

In de eerste klas van het gymnasium mag ook Latijn worden opgenomen. Dat is uiteraard in het systeem-Cals niet gemakkelijk te verteren. Immers niet ontkend kan worden dat het overstappen van de ene soort- naar de andere soort school hierdoor moeilijker is geworden.

Een leerling van het atheneum (dat Latijnloos is) kan na dat eerste jaar praktisch niet overstappen naar het gymnasium.

Daarom diende de heer Tans (P.v.d.A.) een amendement in om het vak Latijn óók voor het 1e

jaar gymnasium maar te schrappen. Minister Cals was hierover zeer tevreden en beval de Kamer aan dit amendement te steunen. Hij zou „verre van bedroefd” zijn als de Kamer dit voorstel zou aanvaarden.

Maar minister Cals en de P.v.d.A. verloren deze slag. Zo was het óók met het Frans. Dat was de tweede inbreuk op de brugklas.

In elke brugklas — zo stelde de K.V.P.-er-Schuyt voor — behoren twee moderne talen te worden onderwezen, waarvan het Frans een moet zijn. Als het Frans niet wordt gedoceerd zal op de duur dit vak verdwijnen. En dat zou grote schade betekenen voor de culturele vorming van het Nederlandse volk. Het is eenzijdig als de kinderen van ons volk slechts Engels en Duits zou worden onderwezen!

Weliswaar was het amendement-Schuyt niet geheel vlekkeloos in technisch opzicht — het werd toch aanvaard. Er komt immers nog een tweede lezing en daarbij kunnen nog bestaande vlekjes worden weggenomen. Overigens was dit niet de beste beurt van de indiener van het amendement. Alleen de P.v.d.A. stemde tegen met de P.S.P. en de communisten.

Kweekschool

DE heer Van Bennekom (A.R.) boekte nog een succes. De minister mag niet eenzijdig beslissen of — indien er geen havo-school aan de kweekschool verbonden is — er ook al dan niet een voorbereidende leerkring aan de Kweekschool zal worden verbonden.

Het bevoegd gezag is nu de tussenschakel.

De minister kan dit slechts beslissen op verzoek van dat gezag.

Opnieuw is een stukje vrijheid veroverd op de beslissingsbevoegdheid van de minister.

Naar de eindstreep

HET ziet er naar uit dat eind deze week het wetsontwerp zal zijn behandeld. Langzaam maar zeker nadert de eindbeslissing. Zowel de Kamer als de minister hebben blijk gegeven van geven en nemen. Het parlementair overleg, hoe moeizaam soms, en eerlijk gezegd zo nu en dan wel vervelend vanwege het feit dat over vele, echte kleinigheden ten onrechte uitvoerig is gepraat, is niet zonder vrucht geweest.

De spanning neemt toe — onmiskenbaar. Wat zal het eindoordeel zijn?

Het is nu nog niet te zeggen. Alleen staat vast dat de P.v.d.A. — de heer Klewegt zowel als de heer Tans — al enkele malen bedreigd heeft, ten einde haar amendementen er door te krijgen of andere amendementen te bestrijden. Fraai is zo'n methode gedurende de rit niet. K.

• Vervolg van pag. 5

premier was geworden. Toch schijnt het constitutionele beleid van de Toetsi-vorst er toe bij te dragen, dat de beide vijandige stammen een grotere verdraagzaamheid in dit land aan de dag leggen dan in de noordelijke buurstaat mogelijk bleek.

Beide landen zijn nauwelijks groter dan hun voormalige voogd België, doch vormen met hun in totaal 5 miljoen inwoners één der dichtst bevolkte gebieden van Afrika.

Een ontwikkeling als die der tragische gebeurtenissen in Kongo is nog steeds niet ondenkbaar, ook al verzekert president Kayibanda van Roanda en premier Muhirwa van Boeroendi dat zij veel van het Kongoleze conflict hebben geleerd.

• In Kongo zijn de besprekingen tussen premier Adoela en Katanga's Tsjombe mislukt. Dit althans moet men opmaken zowel uit de redevoeringen van president Kasavoeboe en zijn premier, gehouden ter gelegenheid van het tweejarig bestaan van hun staat, als uit het zenden van twee ministers, w.o. Bomboko, naar de V.N. Deze afgezanten moeten pleiten voor maatregelen tegen Tsjombe's huurlingen, die in aantal weer schijnen toe te nemen, o.a. mede als gevolg van een toevloed van O.A.S.-ers uit Algerië.

De afscheiding van Katanga is dus nog steeds niet ongedaan gemaakt. Het resultaat van het reeds 5 maanden durende overleg is nog slechts de instelling van een aantal studietoelagen geweest, over wier bevoegdheden men terstond is gaan kibbelen.

• De V.S. hebben een belangrijke stap gezet in de richting van hechte samenwerking met de E.E.G. Kennedy koerst naar een Atlantische economische alliantie Het Huis van Afgevaardigden nam met 298 tegen 125 stemmen een wet op de uitbreiding van de handel aan. Deze wet geeft president Kennedy de bevoegdheid om in vijf jaar tijds de invoerrechten met 50% te verlagen en zelfs geheel af te schaffen als het produkten betreft waarvan de V.S. en de E.E.G. samen 80% van de wereldmarkt beheersen.

Dit is momenteel b.v. het geval met de vliegtuigproductie.

De afschaffing van invoerrechten zal nog veel meer produkten kunnen betreffen nadat ook Engeland tot de E.E.G. is toetreden.

• De Philippijnen hebben hun aanspraken op Brits-Borneo nog eens onderstreept door bekend te maken, dat zij deze kwestie vriendschappelijk met Engeland willen regelen. Een geheel andere aanpak dus dan die welke door Soekarno wordt voorgestaan. Ook hij heeft het oog op Brits Noord-Borneo geslagen. Het gedrang om Brits-Borneo in bezit te krijgen is toegenomen nadat bekend gemaakt werd, dat dit gebied in een Maleise Federatie zal worden opgenomen met het oogmerk binnen deze constellatie een sterk tegenwicht tegen de vele Chinezen in Singapore te scheppen.

• Brazilië heeft kort een nieuwe minister-president gehad. Premier Neves trad af om de handen vrij te hebben in de komende verkiezingsstrijd. De kandi-

daat van president Goulart, Dantas, werd door het parlement afgewezen omdat hij dezelfde progressieve instelling heeft als de president en diens voorganger Quadros. De nieuwe premier Andrade werd door Goulart weer tot aftreden gedwongen omdat hij te conservatieve ministers in zijn kabinet wilde benoemen. Het land staat voor dezelfde moeilijkheden als in september 1961 en de militairen houden het geweer bij de voet.

• Nu de coalitie-regering in Laos geïnstalleerd is, heeft ook de 14 landen-conferentie inzake Laos haar werkzaamheden te Genève hervat. Men gelooft, dat na de oplossing in het land zelf, het opstellen van een neutraliteitsverdrag geen moeilijkheden meer zal opleveren.

• Tenslotte Nieuw-Guinea. Het nieuws dat president Soekarno een afgezagant naar de V.S. zal zenden om persoonlijk van dr. Van Royen Nederlands houding ten aanzien van het plan-Bunker te vernemen, domineert de communiqués vanuit het strijdgebied zelf.

Daar hebben zich geen nieuwe ontwikkelingen voorgedaan sinds de landing van para's bij Merauke. Berichten over nieuwe en omvangrijker troepen bij Kaimana werden officieel tegengesproken.

De Nieuw-Guinea Raad bespreekt thans het plan-Bunker.

Vele afgevaardigden achten daarin de bepaling ten aanzien van het zelfbeschikkingsrecht volstrekt ontoereikend.

Indien de onderhandelingen tussen Nederland en Indonesië op 14 en 15 juli worden hervat, zoals sommigen verwachten, zal dit punt in het centrum van de belangstelling komen te staan. Te meer omdat het plan-Bunker zelf in dit opzicht weinig concrete bepalingen bevat.

Misschien komt het zelfs nu nog niet eens tot echt onderhandelen, aangezien minister Yamin veelbetekenend heeft laten weten, dat het zenden van een afgezagant naar Amerika nog niet hetzelfde is als het hervatten der besprekingen. SI.

Spaarbank voor Protestants Nederland

Kromme Nieuwe Gracht 8-10 - UTRECHT
Telefoon 030 22241 - 22242 - GIB 156.000

RENTEVERGOEDING 3 1/4%

ongeacht de grootte van het saldo-tegoed.
Alle spaarregelingen:

JEUGDSPAARWET
AMBTENARENSPAARREGELING
BEDRIJFSPAREN
SCHOOLSPAREN

Reeds in vele plaatsen een correspondentenschap gevestigd.
Wij verstrekken u gaarne alle gewenste inlichtingen ook over ons Beleggingsfonds voor Protestants Nederland.

◆ Nogmaals prof. dr. A. Noordt zij

Het is merkwaardig, nu, na een halve eeuw, na te gaan hoe de gemoederen maar niet tot rust konden komen, omdat een gereformeerd theoloog, nl. Dr. A. Noordt zij, te Utrecht werd benoemd tot hoogleraar in de oudtestamentele wetenschappen.

De ethischen roerden zich misschien het meest. En de Waarheidsvriend reageerde daar heel nadrukkelijk op en stelde vast, dat het bij dat ethische verzet niet ging tegen de kerkelijke richting van de benoemde, maar tegen zijn confessionele positie. Het is in wezen geen felheid tegen de Gereformeerde Kerken, maar tegen de Gereformeerde belijdenis.

In Oisterwijk werd een vergadering gehouden van de Noordbrabantse en Limburgse predikantenvereniging. De voorzitter, Dr. G. A. van den Bergh van Eysinga, stelde een motie voor, die met algemene stemmen werd aangenomen. In deze motie werd de benoeming van Prof. Noordt zij betreurd, omdat artikel 4 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis hem in de weg staat bij een wetenschappelijke behandeling van het Oude Testament.

Dr. P. J. Kromsigt daarentegen, die bepaald niet aan overmatige sympathieën voor de Afscheiding leed, verheugde er zich over, dat de Regering eindelijk het audi et alteram partem ging toepassen. Tot nu toe waren aan de staatsuniversiteiten uitsluitend aanhangers van de kritische richting benoemd. Aan de wetenschappelijke onrechtvaardigheid was nu door minister Heemskerk een einde gemaakt.

En uit naam van veertig theologische studenten te Utrecht schreef de heer Couvée een ingezonden stuk in de Nederlander, waarin zij verklaren, dat zij deze professor, die het Woord Gods wil verklaren, met open armen zullen ontvangen en dat hij hun, om het leed, hem nu reeds aangedaan, des te liever zal zijn. Eindelijk weer een hoogleraar die een is met de ware belijdenis der kerk, zo roept hij uit. Hier is studiebelang, levensbelang.

(Correctie; in het nummer van vorige week werd gesproken van Prof. Dr. M. Noordt zij, dit moet zijn Prof. Dr. A. Noordt zij).

IN de ons ter beschikking staande jaarlijst van leden van het studentencorps aan de Vrije Universiteit komt een naam afgekort als J.A.A. niet voor. Wel komt een naam, waarop deze afkorting van toepassing zou kunnen zijn, voor in de naamlijst van de studenten aan de Vrije Universiteit, ingeschreven voor het studiejaar 1961-1962. Die naam is die van een vijfdejaars student in de geschiedenis. Mochten de initialen J.A.A. bij die naam behoren, wat is er dan met die student aan de hand?

Deze jonge man heeft in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 28 juni, in een bijvoegsel, dat gewijd is aan het lustrum van de Gemeentelijke Universiteit, een stuk geschreven. In dit stuk geeft hij zijn visie, als V.U.-student op de student, die aan de G.U. studeert. Om een gedeelte van zijn betoog te citeren, volgt hier de laatste paragraaf.

„Sommige V.U.-studenten zien dan ook de G.U. als een rood bolwerk, waar de N.R.C. plaats heeft gemaakt voor Het Vrije Volk, waar studenten zich onledig houden met het organiseren van stakingen in de haven en waar de Politiek-Sociale Faculteit geworden is tot een opleidingsinstituut voor socialistische politici. Geheel in overeenstemming met dit beeld formeert ieder jaar de G.U. de P.v.d.A.-fractie voor het studentenparlement. Welk een visionaire blik heeft Kuiper gehad, toen hij de V.U. juist in Amsterdam vestigde en daarmee een krachtig tegenwicht schiep tegen deze verzamelplaats van linkse elementen!”

Tot zover J.A.A., die reeds eerder in zijn stuk de naam Kuiper gebruikt: „de stichter der V.U., Abraham Kuiper...”, die naam steeds schrijvende met ui en niet met uy. De redactie van de N.R.C. tekent hierbij in een voetnoot aan: „Spelling van de schrijver”, alsof zij zeggen wil: wij kunnen het toch niet helpen, dat een leerling van de Vrije Universiteit tot tweemaal toe de stichter van die universiteit Kuiper noemt.

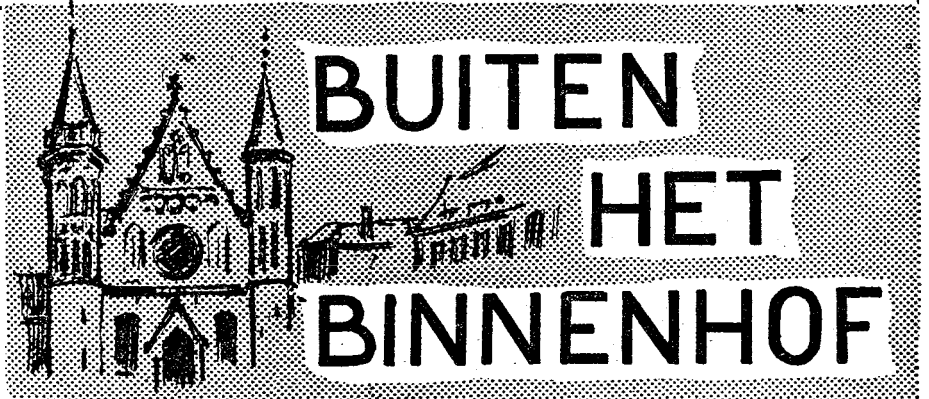
Nu, dat kan de redactie van de N.R.C. ook niet helpen, alhoewel zij die naam welke dan foutelijk tot haar kwam goed had kunnen doen zetten en drukken. Maar dat heeft zij niet gedaan, expresselijk niet, om te laten zien hoe een V.U.-student de naam van de stichter van zijn Alma Mater spelt.

De verantwoordelijkheid voor het fout schrijven van de naam Kuiper komt dus geheel op het hoofd van J.A.A. neer, welk hoofd op deze junidag wel extra in het zonnetje is gezet. Het dagblad Trouw heeft op de voorpagina van een van zijn kort na die 28ste juni verschenen edities het commentaar van de N.R.C., die voetnoot, als curiosum overgenomen, het gehele bericht, dat Trouw eraan wijdde, in een kader zettend.

Wat kan de heer J.A.A. beziel hebben de naam Kuiper te schrijven als Kuiper, in een stuk, waarboven hij de titel gezet heeft: „Verlies aan Stijl!”

Wij kunnen er slechts naar raden. Hetgeen wij dan ook doen.

Dat gedurende het college in de geschiedenis de naam Kuiper in die vijf jaar, welke de heer J.A.A. (wij nemen aan, dat het een mijnheer is) aan de V.U. heeft doorgebracht niet eenmaal zou zijn gevallen, wil er bij ons niet in. De ondertekenaar van het stuk moet dus wel van Dr. A. Kuiper hebben gehoord. Waarschijnlijk heeft noch hij noch iemand anders in de collegebanken de docerende hoogleraar gevraagd: „Professor, u noemt

daar de naam Kuiper, hoe spelt u die naam?”. Ware dit wel het geval geweest, dan had de heer J.A.A. zich niet vergist.

Ook de hoogleraar, aan wiens voeten de heer J.A.A. heeft gezeten, ja, de hoogleraren aan wier voeten hij heeft gezeten, noch hij, noch zij hebben klaarblijkelijk uit zichzelf die naam gespeld, in de overtuiging, dat iemand die zijn schreden naar de Keizersgracht heeft gericht (overdrachtelijk gesproken) wel zal weten, wie op 20 oktober 1880, in het koor van de Nieuwe Kerk op de Dam het spreekgestoelte heeft beklommen teneinde de rede: „Sovereiniteit in eigen kring” uit te spreken.

Wij kunnen dus gevoelig aannemen, dat J.A.A. op het college wat die naam betreft niet op een dwaalspoor is gebracht. En de hoogleraren in de faculteit der letteren en wijsbegeerte kennende, mogen wij niet veronderstellen, dat een van hen, zo ontevreden met de laatste wijziging van de spelling der Nederlandse taal, zich soeverein in zijn kring wetend, de schrijfwijze van de naam Kuiper zou hebben veranderd, c.q. vereenvoudigd.

Neen, neen. Al gebeuren er dan zaken, verband houdende met de V.U., waarover zelfs het studentenblad aan de V.U., „Pharetra”, de brauwen frons (zie het nummer van 6 juni 1962, 17e jaargang no. 15, over de activiteiten van de hoorleraren Diepenhorst, De Gaay Fortman, Verdam en Versteeg, activiteiten op het terrein van de A.R.P. e.a.) dit, de naam van Kuiper eigendunkelijk en eigenmachtig veranderen, dit nooit!

Het zou kunnen zijn, dat de heer J.A.A. zelf het besluit (natuurlijk na rijp beraad) heeft genomen, om de naam Kuiper te herschrijven in Kuiper. Herschrijvingen kunnen licht leiden tot verschrijvingen, hoewel zij op zichzelf recht van bestaan hebben. Het zou kunnen zijn, dat J.A.A. toe was aan de herschrijvingen van de Opera omnia van Dr. Kuyper en dat hij maar met de naam van de schrijver is begonnen. Dan sluipt al vlug een fout in. Doch waarom zou hij?

En zou hij wel, waarom zou hij daarvan in de eerste plaats blijk geven in de Nieuwe Rotterdamse Courant en niet in het V.U.-blad, noch in Pharetra, noch in Trouw, nu De Standaard niet meer bestaat?

Wij hebben ons lang met deze vragen bezig gehouden. Wij zijn tot de conclusie gekomen, dat de heer J.A.A. zich verschreven heeft. En dat doet ons leed. Want de naam van Dr. A. Kuyper mag niet als Kuiper uit iemands pen vloeien. Dan is er iets niet in orde met de houder van die pen.

William Frankema

COPIEERINRICHTING

JAC. WEEDA JR.

Emmastraat 24 ROZENBURG

Verricht gaarne al uw stencilwerk

Telefoon 0 1889 - 214

Vraagt uw bakker naar

TARVO-BROOD

Uw bakker Uw dokter

KOEGEL-LAGERS

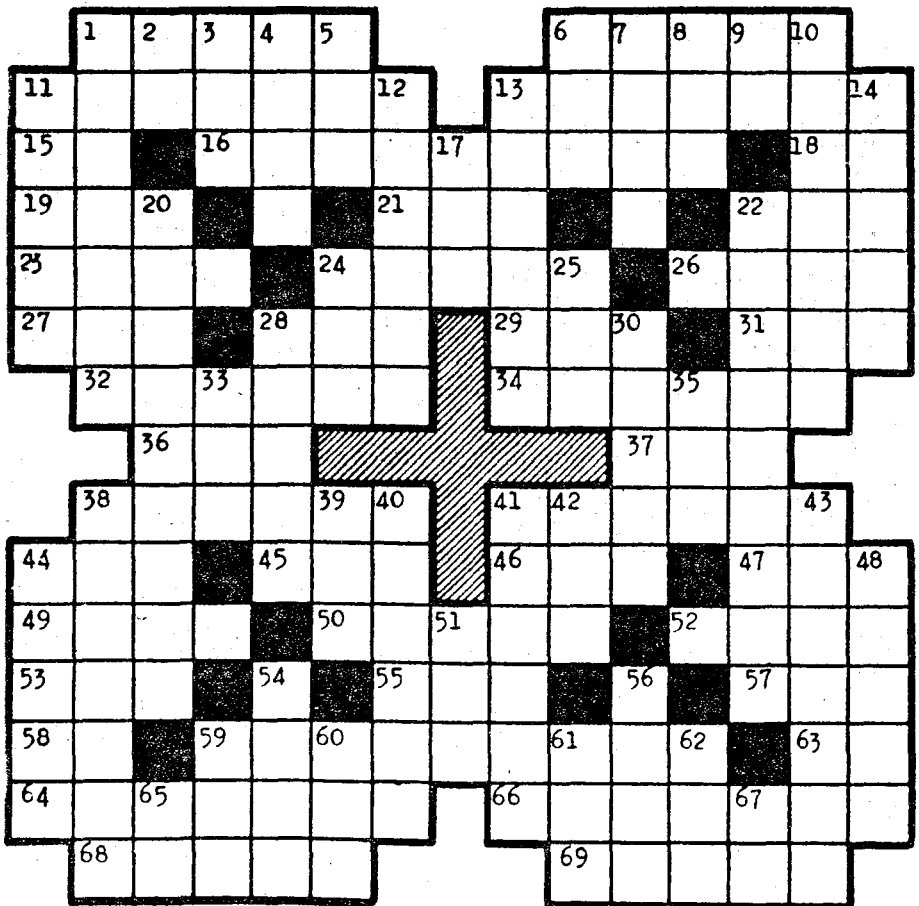
Van der Spek

Wolphaertsbocht 214 ROTTERDAM Tel. 7 97 55

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. Plant. 6. Regelmaat. 11. Verleid. 13. Ernstig. 15. Toon. 16. Kinderattractie. 18. Geheel de uwe (afk.). 19. Kunstwerk. 21. Bijwoord. 22. Bekende raad. 23. Bedrukt katoen. 24. Latje. 26. Afvalprodukt. 27. Voorzetsel. 28. Plaats in Gelderland. 29. Eikeschors. 31. Plaats in Gelderland. 32. Overbrengen. 34. Plaats uit O.T. 36. Paard. 37. Loflied. 38. Achterpootsbeen. 41. Opletend. 44. Afdruk (letterkeer). 45. Strafwerktuig. 46. Aaneenhechting. 47. Baardje. 49. Lijn. 50. Sportterm. 52. Drank. 53. Dageraad. 55. Op de wijze van. 57. Drinkgerei. 58. Waterstand. 59. Te veel. 63. Deel van ontkenning. 64. Pandhuis. 66. Gradenschaal. 68. Gesp. 69. Gebergte.

Vertikaal: 1. Kleurling. 2. Eerst komende (afk.). 3. Onvast. 4. Verdoving. 5. Roem. 6. Mannelijk dier. 7. Plant. 8. Metaal. 9. Pers, voornaamwoord. 10. Muze. 11. Dier. 12. Dichten. 13. Afmenen. 14. Plaats in Nederland. 17. O.T.-figuur. 20. Deel van spier. 22. Uitvinder. 24. In de toekomst. 25. Steen. 28. Plaats uit O.T. 30. Wapen. 33. Europeaan. 35. Plaats in Gelderland. 38. Bundel afval. 39. Top. 40. Met de massa verbonden. 41. Offerplaats. 42. Bergplaats. 43. Politieke figuur. 44. Deel van plant. 48. Rover. 51. Water in N.-Brabant. 54. Bakplaats. 56. Goedkeuring. 59. Familielid. 60. Hevig. 61. Thee (Engels). 62. Royaal. 65. Politie (afk.). 67. Familielid.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. snappen; 3. schaken; 7. tinnegieter; 9. vleier; 11. slager; 12. lot; 13. gewest; 14. knoest; 18. Lea; 19. hamers; 21. legaal; 23. radiomuziek; 24. gevaren; 25. blaffen.

VERTIKAAL: 1. stokvis; 2. panne; 4. hotel; 5. naturel; 6. agenda; 7. Tweede Kamer; 8. ruggespraak; 10. ransels; 11. stencil; 15. achtig; 16. Salomo; 17. voldaan; 20. radar; 22. Elisa.

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN SANITAIRE INSTALLATIES RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415 NIEUWERKERK AAN DE IJSSEL

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt U te zwaar? Neem de onschadelijke Indische ONTVEETINGS-PILLEN 40 stuks f. 1.30 120 stuks f. 3.40

(KOEMIS KOETJING) REMOEDJOENG Urine-afruvend In tabletten: 20 st. f. 1.25 100 stuks f. 4.95 In kruiden: f. 2.31

Verhoog Uw gal- en leverwerking door TEMOE LAWAK Bloedzuiverend, zacht laxerend In tabletten: 20 st. f. 1.25 100 stuks f. 4.95 In kruiden: f. 2.65

N.V. THE SINGER IMPORT • HOF 39 • AMERSFOORT, TELEFOON 5547

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Nu het Algerijnse drama is afgelopen:

Verzet tegen De Gaulle is naar Frankrijk verplaatst

HEEFT de onafhankelijkheid Algerije tot dusver geen vrede en veiligheid gebracht, in even sterke mate geldt dit voor Frankrijk zelf. De vlam van het „geheime leger” is in Algerije als een nachtkaaars uitgegaan. Naar men mag aannemen zijn de voornaamste raddraaiers met hun volgelingen naar „elders” uitgeweken en is er reden om te veronderstellen, dat zij zich opmaken om de strijd in Frankrijk zelf voort te zetten. Parijs kreeg er de vorige week al een voorproefje van, toen talrijke automobilisten in de omgeving van de Franse hoofdstad werden aangehouden door leden van deze terreurorganisatie. Identiteitspapieren werden in beslag genomen of van een stempel van de OAS voorzien. De activiteit van het „geheime leger” zal van nu af alleen tegen het bewind van generaal De Gaulle zijn gericht. Het leven van de president zal voortdurend in gevaar zijn. De positie van de door hem gecreëerde Vijfde republiek, zal langzaam maar zeker worden ondergraven. En de uitkomst van de strijd tussen De Gaulle en de extremisten zal onzeker zijn, in het bijzonder, wanneer in Algerije de pessimisten gelijk blijken te krijgen . . .

Groeiend leger van passieven

Nu de Algerijnse affaire voor Frankrijk achter de rug is en alleen de napsleep er van in Parijs nog van invloed kan zijn, is de laatste aansporing tot solidariteit achter de president van de republiek verdwenen en dreigt De Gaulle weer de eenzame figuur te zijn, die hij zo lang is geweest. Steeds meer tekenen wijzen er op, dat hij de zaken in zijn land niet langer naar zijn hand kan zetten. En dat de strijd tegen het voortwoekerende onkruid, dat men OAS noemt, moeilijker zal worden dan die ooit geweest is.

Salan

Daar is de veroordeling van ex-generaal Raoul Salan, die als leider van de OAS verantwoordelijk moest worden gesteld voor alle moorden, die in naam van en door deze terreurbende werden bedreven, tot levenslange gevangenisstraf. Een doodvonnis dat — gezien de terdoodveroordeling van de „ondergeschikte” ex-generaal Edmond Jouhaud — volkomen terecht zou zijn geweest, kon er niet af. De

Boekbinderij

J. van den Berg N.V.

GROENE STEEG 5 - LEIDEN
Telefoon 0 1710 - 2 50 77

Speciaal ingericht voor de

verzorging van periodieken
en grote oplagen brocheerwerk

BESPEELDE PIANO'S

Perzina - Ibach - Grottrian Steinweg
e.a. merken. Vraagt volledige prijslijsten
aan met betalingscondities.
Franco levering met garantie.

Firma R. VAN DEN BURG

AMERSFOORT

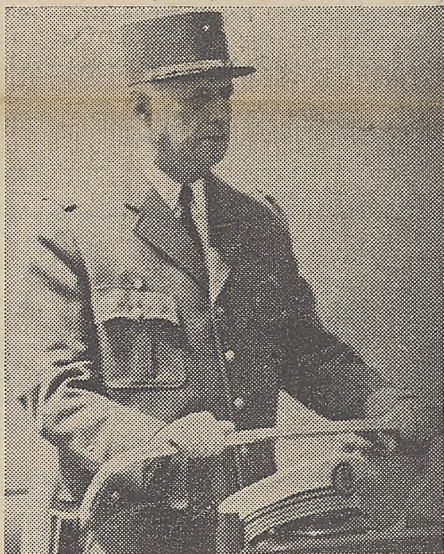
Arnh. straat Telefoon 03490 - 3877

Dr. Hans Jürgen Baden

DE GRENZEN VAN DE VERMOEIDHEID

Een levenshulp
voor de moderne mens

f 1.75 CARILLON-REEKS f 1.75

DE GAULLE

. . . eenzaam aan de top

leden van het tribunaal, die dreigbrieven van de OAS hadden ontvangen, waren van oordeel, dat er verzachtende omstandigheden in aanmerking moesten worden genomen. Was dit vonnis al een aanfluiting voor de rechtspraak in Frankrijk, het was tevens en het allermeest een slag in het gezicht van generaal De Gaulle en de Vijfde republiek, waartegen de activiteiten van Salan's OAS uiteindelijk waren gericht.

De Larminat

De Gaulle kon op dit falen van het hoge militaire tribunaal slechts reageren met het te ontbinden en een nieuw tribunaal aan te wijzen. Maar ook nu liepen de zaken voor De Gaulle verkeerd. Toen het hof de eerste OAS-misdadiger Degueudre moest berechten, liet de president van het nieuwe tribunaal weten, dat hij ziek was. De ziekte was niet voorgewend: de generaal De Larminat was inderdaad de lichamelijke en geestelijke uitputting nabij. Hij leed zwaar onder de verantwoordelijkheid, die president De Gaulle hem op de schouders had gelegd.

Want het was duidelijk, dat de Franse president alles zou doen wat in zijn vermogen lag om Salan voor een tribunaal te dagen, dat bereid was, in de ware zin van het woord recht te spreken, dus zonder rekening te houden met sentimentele gevoelens over een verleden, dat voor de betrokkene

ne glorieus mag zijn geweest, maar dat toch in wezen de kiem heeft gelegd voor de moeilijkheden, waarvoor we ons in de afgelopen jaren in Frankrijk en Algerije geplaatst hebben gezien.

Conflict

Men kent de afloop van het verhaal: de generaal pleegde zelfmoord, omdat hij enerzijds beseftte, dat Salan de doodstraf verdient, maar anderzijds zich realiseerde, voor welk een gewetensconflict het uitspreken van een dergelijk vonnis hem zou plaats. En zo was het nieuws over deze wanhoopsdaad van de president van het militaire tribunaal nog maar juist door het Franse volk verwerkt, toen melding werd gemaakt van het merkwaardige gedrag van het executiepeloton, dat belast was met de terechtstelling van genoemde Degueudre, die intussen ter dood was veroordeeld en wiens gratieverzoek door president De Gaulle was afgewezen. De veroordeelde mocht met de Franse vlag (die hij alleen maar beoedeld had) tegen de borst gedrukt naar de plaats lopen, waar hij zou worden terechtgesteld. Daar aangekomen riep hij „Vive la France” en vervolgens hief hij de Marseillaise aan, toen het peloton bevel kreeg, te vuren.

Dit alles maakte op de leden van het vuurpeloton blijkbaar zoveel indruk, dat Degueudre slechts door één kogel werd geraakt. Hij moest met revolvershoten worden gedood, toen hij de voltrekking van het over hem uitgesproken vonnis overleefd bleek te hebben.

Passieven

Die ene kogel spreekt boekdelen. Het falen van het hoge militaire tribunaal, dat Salan moest berechten, de wanhoopsdaad van de president van het nieuwe hof, dat de vroegere OAS-leider zou moeten veroordelen en het in gebreke blijven van het executiepeloton, dat in wezen vrijwel en bloc

BIDAULT:

„Hij vernietigde de parlementaire democratie”

Attentie

Wij verzoeken de abonnees, die per half jaar betalen, het abonnementsgeld voor het tweede halfjaar (f 3,25) dezer dagen over te maken op giro 89 67 3 t.n.v. de A.R. Partij-Stichting, Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

weigerde een man neer te schieten, die om zijn heldhaftigheid bewonderd werd, zij spreken alle dezelfde taal: het leger der passieven, dergenen, die liever geen verantwoordelijkheid dragen, wordt in Frankrijk met de dag groter.

Het apparaat, waarop De Gaulle moet steunen ter handhaving van orde en rust in Frankrijk, is — zo niet onbetrouwbaar — nu wel bijzonder onberekenbaar. Voor de toekomstige ontwikkelingen kan dit van het grootste belang zijn. Met name als in Algerije dingen gaan gebeuren, die de overeenkomsten van Evian les Bains tot een farce maken en leiden tot de algehele uittocht van de Europeanen, die gehoopt hadden, in dat land te kunnen blijven.

Bidault

Dat de OAS haar activiteiten nu uitsluitend op Frankrijk heeft gericht, blijkt ook uit de mededelingen, welke de Franse oud-premier Georges Bidault onlangs heeft toevertrouwd aan een correspondent van The New York Times. Uit het verslag van dit gezaghebbende Amerikaanse blad kunnen we opmaken, dat we te doen hebben met mensen, die niet van opgeven willen weten, omdat zij hun schepen achter zich verbrand hebben. Dat laatste geldt ook voor Bidault, die niemand minder dan de politieke leider van het verzet tegen het beleid van generaal De Gaulle is. Nu is Bidault in het verzet geen onbekende. Tijdens de tweede wereldoorlog was hij de leider van de ondergrondse strijd tegen de nazi's. Toen De Gaulle aan het hoofd van de geallieerde legers met zijn vrije-Franzen Parijs binnenmarcheerde, was Bidault er om hem de reeds bevrijde stad aan te bieden. Toen in 1958 de revolutie in Algiers uitliep op een streven om De Gaulle opnieuw aan de macht te brengen, was Bidault een van de eersten, die dit denkbeeld met de volle kracht van zijn persoonlijkheid steunde.

Aanklacht

Nu heeft Bidault het voorzien op de ondergang van dezelfde De Gaulle en diens Vijfde republiek. In bedoeld vraaggesprek beschuldigde Bidault de president er van, de parlementaire democratie te hebben vernietigd en de toekomst van Europa in gevaar te hebben gebracht. Voorts zou De Gaulle het Middellandse zeegebied tot een gemakkelijke prooi van het communisme hebben gemaakt. Hij zei ook, dat de politiek van de president tenslotte zal uitlopen op een breuk tussen Europa en de Ver. Staten. „Wat betekent dat Europa van De Gaulle „van de Atlantische oceaan tot aan de Oeral?”, aldus Bidault, die zelf het volgende antwoord gaf: „Het betekent de Sowjetunie in Europa en de Ver. Staten er uit!” En ook wat Algerije betreft voorspelde hij, dat het aan het communisme of aan de anarchie of aan beide ten prooi zal vallen.

Het is het oude thema: de communisten worden er als de boeman bij gesleept om het nastreven van de doeleinden van de tegenstander te kunnen dwarsbomen. Nog steeds realiseren zelfs mensen als Bidault zich niet, dat het juist het optreden van de OAS is geweest, dat een situatie mogelijk heeft gemaakt, als thans zowel in Algerije als in Frankrijk zelf bestaat!

Oogmerken

Volgens Bidault zijn de voornaamste oogmerken van de Raad van verzet, waarvan hij de leiding op zich heeft genomen: 1. de fundamentele rechten, die door De Gaulle vernietigd zijn, te herstellen en 2. met Algerije de banden herstellen die onlangs zijn verbroken. Hoe hij deze doelen denkt te verwezenlijken, heeft hij er niet bij verteld. Wel maakte hij duidelijk, dat hij niets moet hebben van de terreur-

• Vervolg op pag. 8

Een geharnast en van volle wapenrusting voorzien hondje — symbool van een sigarettenmerk — heeft met open vizier de strijd aangeboden met een draak en is als overwinnaar uit die strijd gekomen.

Dit beeld is ons in de afgelopen dagen in advertenties voorgezet en het mag wel als bekend worden verondersteld, dat die draak de Nederlandse Consumentenbond voorstelde.

Deze advertentie verscheen, nadat de Ned. Consumentenbond een kort geding had verloren, dat door de importeur van Lexington-sigaretten aanhangig was gemaakt. Het werd de Consumentenbond verboden het artikel in de Consumentengids over het onderzoek naar teer- en nicotinegehalte van een aantal sigarettenmerken te herhalen, op straffe van een dwangsom van f 100.000,— per overtreding. Een bedrag dat de bestuursleden van deze organisatie waarschijnlijk niet in het vestzakje hebben!

Het is jammer dat het tot dit kort geding moest komen en dat in de uitslag daarvan aanleiding werd gevonden de Consumentenbond als een draak af te beelden. Een organisatie die ten doel heeft de consumptie voor te lichten en te beschermen, heeft in deze tijd, waarin nieuwe produkten, materialen, kwaliteiten — en prijzen! — aan de lopende band op de markt komen, een bijzonder waardevolle functie en is allesbehalve een draak. Aan de andere kant moet gezegd worden, dat de publikatie die tot dit geding leidde, inderdaad iets drakerigs had. Er werd een vergelijkend warenonderzoek ingesteld en de resultaten ervan werden gepubliceerd. Die resultaten waren zodanig, dat ze geruime tijd onderwerp van menig gesprek zijn geweest. Zo'n publikatie mag slechts plaatshebben wanneer onomstotelijk vaststaat, dat de uitkomsten van het onderzoek onweerlegbaar zijn en dat bleek allerminst het geval te zijn. Bij een onderzoek dat de belanghebbende liet instellen, kwamen er heel andere gegevens uit de bus. Het is dus geen wonder, dat de vice-president van de Haagse rechtbank uitsprak, dat de Consumentenbond gehandeld heeft in strijd met de vereiste zorgvuldigheid, die hem zowel in het maatschappelijk verkeer als ten aanzien van de sigarettenfabrikanten betaamt.

Een organisatie als de Consumentenbond heeft een zekere voorsprong op het bedrijfsleven, waarover zij het publiek voorlicht en over welks produkten zij een oordeel geeft. We hebben niet de indruk dat een fabrikant wordt ingelicht over een komende publikatie over zijn artikel, zodat het oordeel van de bond voor hem een even grote verrassing is als voor het publiek. Wil hij zich verweren, dan kan hij dat pas geruime tijd later en langs andere wegen doen. Bovendien is er bij het publiek van nature een zeker wantrouwen jegens het bedrijfsleven, dat maar al te licht verdacht wordt van een zodanig streven naar winst, dat de verhouding tussen kwaliteit en prijs van het produkt daarvan de sporen draagt.

De Consumentenbond zal er naar onze mening goed aan doen te voorkomen, dat de indruk wordt gewekt als zou hij deze situatie uitbuiten. Uit de sigaretten-affaire blijkt wel, dat dit ook in het belang van de bond zelf is, want het kort geding kan — nog afgezien van de drakenadvertentie — onmogelijk zijn positie en aanzien ten goede zijn gekomen.

Wij zouden ervoor willen pleiten dat de Consumentenbond zijn voorlichtende arbeid meer in overleg en in samenwerking met het bedrijfsleven verrichtte. Als dat bij de sigaretten gebeurd was, zou er noch een kort geding noch een draak te voorschijn zijn gekomen.

Firma H. van Triest en Zoon

Groothandel
in fourages
DWINGELO

Tel. 05219 - 1270 b.g.g. 1316
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN-
EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

1 juli is de belastingverlaging — op basis van 500 miljoen gulden per jaar — ingegaan. Met name zijn de salaris- en loontrekenden beneden een inkomensgroep van ± 7.500 gulden hierin betrokken. Voor de ouden van dagen en de invaliden binnen deze kring is bijzondere aandacht geweest.

Minister Zijlstra heeft deze eerste verlaging in de directe sector — die in feite ten koste is gegaan van ook — wel-gewenste — méér rijksuitgaven — in een niet gewillige economische situatie verwerkt.

De belastingdruk was in vroeger jaren — en heeft overigens nog deze tendens — te hoog opgelopen.

Belastingverlaging

Aan deze niet meer duldbare situatie moest een einde komen. De minister van financiën heeft daarmee nu een begin gemaakt.

Natuurlijk kan niet alles in éénmaal ten volle gerealiseerd worden. Er zijn bovendien noodsituaties op het gebied van de pensioenen en invaliditeitsrenten, waaraan bijzondere aandacht moet worden besteed, mede omdat zij met deze belastingverlaging niet geholpen zijn.

Wij hopen dat de heer Zijlstra op deze weg verantwoord verder kan gaan.

Dat is wel noodzakelijk. Enerzijds omdat de totale fiscale druk in de huidige situatie buiten de gewenste proporties is gegroeid. Anderzijds omdat ook op deze wijze een rem wordt aangelegd op de toenemende overheidsuitgaven.

Maar vast moet staan dat deze weg niet gaat ten koste van een noodzakelijke verbetering van de financiële positie van hen die het in deze tijd zo bijzonder moeilijk hebben.

In het bijzonder denken wij hierbij aan vele gepensioneerden, ouden van dagen en invaliden.

sommigen om de christelijke partijen te desconfessionaliseren, d.w.z. van haar meest wezenlijke waarden te ontdoen, geen heil biedt. Natuurlijk blijft het belangrijkste bezwaar tegen die neiging van principiële aard. Maar men mag haar ook wel eens door de electorale bril bekijken.

De Duitse C.D.U. heeft een sterk geconfessionaliseerde inslag. Dat brengt het gevaar met zich om als regeringspartij aan „mooi-weer-politiek” te gaan doen. Maar de „zomer” van de C.D.U. schijnt ten einde te neigen.

Het is te hopen, dat de Duitse Christen-democraten zich ernstig op het gebeurde bezinnen. Indien de uitgangspunten van het Evangelie voor de principiële politiek daartoe al niet nopen, misschien dat dan het lot der liberalen hun nog duidelijk maakt, waarheen een partij, die regeringsverantwoordelijkheid draagt, maar onjuiste normen huldigt, kan afglijden.

Eén geluid namens twee fracties

Een prettige noot gaf Eerste-Kamerlid ir. Geuze aan het debat over het ontwerp-bestrijdingsmiddelenwet, dat dinsdag in de Senaat aan de orde was. Deze dynamische christelijk-historische Senator deelde aan het begin van zijn beschouwing mee, dat hij ook namens de a.r.-fractie het woord voerde. Opnieuw bleek daaruit, dat in de Senaat niet zo zwaar wordt getild aan de barrières die sommigen wel eens tegen een dergelijke samenwerking opwerpen.

Reeds eerder deden zich in de Eerste Kamer dergelijke gevallen van samenwerking voor. Over zoiets kan men zich alleen maar verheugen.

* * * Dubbele les

In de korte spanne tijds tussen september 1961 en juli 1962 hebben de Duitse liberalen 40% van hun kiezers verloren. De Landdagverkiezingen in Noord Rijnland-Westfalen hebben het derde deel van de Duitse kiezeressen en kiezers in de gelegenheid gesteld deze aardverschuiving te weeg te brengen. Dat is in Nederland nog geen partij in zo korte tijd overkomen.

De Nederlandse liberalen gaat het 't laatste jaar ook niet voor de wind. In beide landen nemen zij deel aan de regering en zij zijn tevens de zwaarste verliezers. Hun aanhangers hebben blijkbaar te veel wonderen verwacht en keren zich nu teleurgesteld af.

Dat de socialisten, die de oppositie vormen, profiteerden van deze inzinking op de liberale flank van links, valt wel te begrijpen.

In Duitsland kregen zij echter eerst weer wat kans, nadat ze in belangrijke aangelegenheden zoals de NATO-politiek, hun verzet hadden opgegeven en achter Adenauer waren gaan staan.

In Nederland bracht de oppositie de P.v.d.A. bepaald ook geen grootse zegen. Daarom zal ook prof. Vondeling de weg terug naar het regeerkasteel wel scherp in het oog (en open!) willen houden. Oppositie om de oppositie loont niet.

Nog een les valt er uit het gebeurde in het buurland te trekken.

Deze namelijk, dat de neiging van

NIEUW-GUINEA

„Eén jaar stagnatie is een ramp”

WAT ook de Eerste-Kamerleden over de politieke toekomst van Nieuw-Guinea zeiden, minister Toxopeus zweeg als een pot. Bij de behandeling van de begroting van binnenlandse zaken (afdeling Nieuw-Guinea) voor dit jaar, die afgelopen dinsdag in de Senaat plaats had, stelde hij zich bewust in het tweede gelid. „Iedere beleidsuitspraak kan internationale gevolgen hebben”, zo verdedigde hij zijn standpunt en dus onthield hij zich van dergelijke uitspraken. Duidelijk bewijs, hoe verlamdend de huidige crisis werkt op alle activiteiten die in en ten bate van Nieuw-Guinea worden verricht!

Van de zijde van de Kamer waren bepaald wel belangwekkende zaken naar voren gebracht. De antirevolutionaire spreker, de heer H. Algra, hield een betoog, waarin hij uitsprak, dat een oplossing van het Nieuw-Guineavraagstuk alleen dan rechtvaardig en aanvaardbaar is, als de Papoea's wezenlijk zelfbeschikking wordt gegeven. Een andere oplossing is geen oplossing. Overigens zijn wij er niet zeker van, dat wij inderdaad staan aan de vooravond van overleg met Indonesië over een vreedzame oplossing van het vraagstuk, aldus de heer Algra.

De a.r. woordvoerder was een van de sprekers, die de vinger legde op een wonde plek van het voorlichtingssysteem. Zoals men weet is onlangs bij de uitsluiting van de UPI-correspondent in Hollandia van de officiële nieuwsvoorziening gebleken, dat deze correspondent ambtenaar is bij het gouvernement en dat zijn correspondentenschap een nevenfunctie is. De heer Algra nu noemde het een ongewenste toestand, „dat een ambtenaar tegelijk optreedt als oorlogscorrespondent voor een Amerikaans persagentschap, waarmee het A.N.P. geen relaties onderhoudt.”

Staatssecretaris Bot deelde in zijn antwoord mee, dat men zich al enige jaren geleden had afgevraagd, of aan deze combinatie — zij komt meer voor in Hollandia — niet een eind moest komen. Het is gebleken, zo zei hij, dat deze ambtenaren niet steeds op de hoogte zijn van de journalistieke erecoode. Hij concludeerde, dat het derhalve beter is, de persbureaus aan te raden, deskundige full-time journalisten in Hollandia te stationeren.

Met deernis stond de heer Algra stil bij het leed, dat de oorlogshandelingen op Nieuw-Guinea veroorzaken. Hij betrok daarbij ook de Indonesische militairen, die aan een zinloze dood ten offer vallen. Nog andere gevolgen van de krijgsvaardigheden noemde hij: de ontwrichting (één jaar stagnatie is reeds een ramp) en het feit, dat de vijandschap tussen Papoea's en Indonesiërs hier en daar hevige vormen aanneemt, wat iedereen zal moeten betreuren, hoe hij ook over het Nieuw-Guineavraagstuk denkt.

Hulde bracht de heer Algra aan de werkers in Nieuw-

Guinea, die blijven volhouden. „Het treft ons daarbij bijzonder, dat velen van hen zijn gegrepen door de gedachte, te willen werken zolang het nog dag is.”

Tenslotte schonk de heer Algra aandacht aan het nationalisme, dat een factor is in het dekoloniatieproces, en waarvan hij ook de positieve kanten noemde. Het is een vergissing, dat men de nationale bewustwording teveel ziet als een proces in een kleine bovenlaag, meende de heer Algra. Nationalisme kan leiden tot chauvinisme, dat destructief werkt. Daarom is leiding nodig, maar de staat komt daarvoor niet in de eerste plaats in aanmerking. „De regering heeft met de uitspraken van de Nieuw-Guinearaad ernstig rekening te houden”, zo besloot de heer Algra zijn beschouwing over het nationalisme en over het begrotingshoofdstuk.

Spanningen, zoals in de Senaat zijn opgetreden bij de behandeling van de begroting van buitenlandse zaken, deden zich ditmaal niet voor. De heer Thomassen, woordvoerder van de socialistische fractie, verweet de bewindslieden, dat zij in hun memorie van antwoord aan de Eerste Kamer, gedateerd 22 juni, net hadden gedaan alsof ten aanzien van Nieuw-Guinea niets was veranderd. Mr. Toxopeus ontkende echter de verweten onrealistische houding en onthield zich verder van commentaar.

Binnen de c.h.-fractie viel enig verschil te bespeuren tussen de standpunten van de heer Reijers enerzijds en de overige fractieleden, waarvoor dr. Van Hulst als woordvoerder optrad, anderzijds. Het bleef in dit debat bijna geheel zonder weerklank. Slechts de communiste, mevrouw Van Ommeren-Averink, schonk er aandacht aan. Neen, het was geen debat, dat uitmondde in concrete conclusies. Jammer, maar kon het anders? vp.

ZWIJNDRECHT

VOOR UW KOLEN EN OLIE

HUISBRAND OF INDUSTRIE

ZWIJNDRECHTSCHER VEREENIGDE
BRANDSTOFFENHANDEL

ZWIJNDRECHT, Ringdijk 650, Telefoon 25295 en 5926

De vrijheid gebruiken

ALS onze lezers dit nummer van Nederlandse Gedachten onder ogen krijgen, is hoogstwaarschijnlijk de beslissing over het ontwerp „mammoetwet” in de Tweede Kamer reeds gevallen. Terwijl wij dit schrijven, zijn verschillende fracties nog in beraad, om de balans op te maken.

Wij hopen op de gehele discussie nog wel terug te komen.

Ditmaal gaat het ons om één zaak, een ernstige zaak.

Van antirevolutionaire zijde is bij de algemene beschouwingen en bij de artikelsgewijze behandeling de vrijheid van de bijzondere school centraal gesteld. Ook bij de artikelsgewijze behandeling. Wij waarderen het buitengewoon, dat de anti-revolutionaire fractie niet heeft volstaan met een uiteenzetting ten principale van ons standpunt, maar ook bij elk artikel heeft nagegaan, in hoeverre en op welke wijze de vrijheid in het geding was. Wat met name de heer Versteeg heeft gepresteerd, is voortreffelijk geweest. Hij heeft een berg werk verzet. Hij heeft met grote vasthoudendheid en met kennis van elk detail een bijdrage geleverd aan het debat, waarvoor wij diep respect hebben. Ook de heren Roosjen en Van Bennekom hadden een belangrijk aandeel aan de discussie. En dit alles was de praktische toepassing van wat de fractievoorzitter, de heer Bruins Slot, bij de algemene beschouwingen had gezegd. De a.r. fractie heeft er zich niet op goedkope wijze afgemaakt. Zij had het tienmaal gemakkelijker gehad, wanneer zij zich beperkt had tot een algemene verklaring, en het moeizame werk van de artikelsgewijze behandeling aan anderen had overgelaten. Dat zij dit niet heeft gedaan, strekt haar niet alleen tot grote eer, maar is ook een bewijs, dat zij tot constructieve arbeid in staat is.

HET ging onze fractie vooral om de vrijheid van onderwijs.

Die vrijheid is geen doel op zich zelf. Die vrijheid is voorwaarde voor een goede ontwikkeling van het christelijke onderwijs.

Wij als anti-revolutionairen zijn voorstanders van christelijk onderwijs over de gehele linie. Wij kiezen voor de school met de Bijbel. En wij achten het noodzakelijk, dat die school zich naar haar aard in vrijheid kan ontwikkelen. Maar als politieke partij kunnen wij aan die ontwikkeling zelf niets doen.

Dat is de taak en de verantwoordelijkheid van de school zelf.

DEZER dagen kregen wij in handen een programma van een christelijke H.B.S.

In zulk een programma is de volledige boekenlijst opgenomen voor alle klassen.

Wij hebben toen nauwgezet nagegaan, welke boeken typisch representatief waren voor een christelijke school. Boeken, die beslist niet op de boekenlijst van een openbare, neutrale school mochten worden verwacht, omdat zij geschreven waren voor de christelijke school, vanuit het beginsel van die school.

De boeken voor godsdienstonderwijs vielen daar vanzelfsprekend onder. En voorts was er voor de andere vakken, al de andere vakken samen, nog één boek. Van dat boek, voor een deel van de geschiedenis, kon worden gezegd, dat het beslist een boek was voor de christelijke school.

Wie dit moet constateren, voelt de vrees bij zich opkomen, dat er met zulk een christelijke school iets mis is. Dat zij in elk geval dreigt te denatureren tot een neutrale school met één bijzonderheid, dat er ook nog godsdienstonderwijs wordt gegeven.

En — wat geeft het, als wij in de „politieke arena” ons inspannen voor de vrijheid van de school, als die school zelf niet in staat en bereid is, er ook echt en over de gehele linie gebruik van te maken?

Daarbij zullen wij bepaald niet onder de indruk komen, wanneer iemand zegt, dat hij mondeling het neutrale boek wel aanvoelt en verbetert. Wie b.v. voor geschiedenis de leerling verplicht, boeken van uiterst links georiënteerde historici aan te schaffen, maakt van zijn les een hybridisch geval, als hij telkens moet zeggen: het boek zegt het zo en ik zeg het anders.

En wij zijn nog minder onder de indruk van het argument, dat er geen goede christelijke boeken voor het voortgezet onderwijs bestaan.

IN een vorig hoofdartikel, speciaal over het gymnasium, hebben wij aangetoond, hoe de gehele visie op en het gebruik van de klassieke schrijvers volstrekt anders is, althans moet zijn, als er een christen aan het woord is of een humanist.

Wij hebben ontdekt, dat bij de opleiding voor nijverheidsakten aan christelijke scholen soms een boek over pedagogiek wordt gebruikt, dat niet alleen uit een humanistische en relativistische visie is geschreven, maar waarin bovendien van het christelijk opvoedingsideaal een ondeskundig en vertekent beeld wordt gegeven. En wij zijn er innig van overtuigd, dat bij het nijverheidsonderwijs de mogelijkheden voor een wezenlijk christelijk leerplan bijzonder groot en boeiend zijn. En aan voorlichting en leiding ontbreekt het hier bepaald niet.

En daarom heeft de christelijke school zich niet alleen bezig te houden met de vraag, of haar voldeende vrijheid wordt gewaarborgd, maar nog meer, of zij die vrijheid gebruikt.

HIERBIJ moet worden opgemerkt, dat de besturen van sommige scholen voor voortgezet onderwijs zich bitter weinig gelegen laten liggen aan het christelijk karakter van de school, waarvoor zij verantwoordelijk zijn. Natuurlijk, als de „dankwettigheid” aan de orde komt, dan wordt er wel iets gedaan of verboden.

Maar zouden er zo héél veel bestuursleden zijn, die het programma van hun school wel eens hebben bekeken, ten einde na te gaan, of de boekenlijst karakteristiek was voor deze school?

Er zijn scholen, waar oudermiddagen worden gehouden. De ouders kunnen dan met de leraren spreken over gedrag en vlijt van hun kroost. De ervaring leert, dat zij de leraar, die veel onvoldoende cijfers geeft, belegeren en zo graag willen weten, of bijlessen nog kunnen helpen. Maar omdat de leraar voor godsdienstonderwijs geen onvoldoende cijfers pleegt te geven en zijn onvoldoendes in elk geval geen rol spelen bij de bevordering, wordt deze leraar alleen gelaten. Terwijl we toch zouden verwachten, dat de ouders allereerst naar hem zouden gaan, om te horen, of hun kind open staat voor dit onderwijs.

Wij overdrijven hier natuurlijk. Maar — sommigen zullen zeggen, met een citaat uit Shakespeare: Mij dunkt, er is veel waarheid in wat hij zegt. En hij bedoeld alleen maar te zeggen, dat de ouders ook bij de school horen. Het is ook hun school. En het is ook hun verantwoordelijkheid, dat het een christelijke school blijft.

Wij kunnen aangeklaagd worden over de niet te beurt vielen.

Wij kunnen aangeklaacht worden over de vrijheden, die we niet hebben gebruikt.

A.

taal te luisteren. Maar dat zouden dan ook in de ware zin van het woord verborgen krachten zijn.

- Algerije, tijdens het onafhankelijkheidsfeest opgeschrikt door de schoten in Oran (96 doden), heeft twee kuikens uit het souverainiteits-ei zien komen. Premier Ben Khedda in Algiers, tracht aan de opbouw van het land te beginnen. Strenge straffen, ook tegen Moslem-rovers en -ontvoerders, zijn aangekondigd en ten dele al ten uitvoer gelegd. Maar in Rabat is na het gesprek tussen Ben Bella en twee Ben Khedda-ministers wel voldoende gebleken, dat de strijd tussen beide rivalen doorgaat. Gelukkig, men durft een militair duel (nog) niet aan. Nadat eerst het bijeenkomen van de Revolutionaire Raad is geëist (waarin Ben Bella een meerderheid heeft) en nieuwe verkiezingen op 12 augustus zijn aangekondigd (waarbij Ben Khedda op een voor hem goede uitslag hoopt), is men nu blijkbaar overeengekomen dat een bijeenkomst van militaire bevelhebbers zich met het conflict Ben Khedda-Ben Bella zal bezighouden. Een duistere procedure, want welke bevoegdheid heeft dit gezelschap? Bovendien, hoe liggen daar de verhoudingen, nu de „geregelde” troepen, die voorheen in Marokko en Tunis van achter draadversperring toekeken, op de hand van Ben Bella blijken en de „ongeregelde” maar na het 7½-jarig gevecht naar rust verlangende guerilla's Ben Khedda steunen?

- West-Duitsland heeft Adenauer bij diens thuiskomst uit Parijs een koude douche bezorgd, doordat de C.D.U. in Nordrhein-Westfalen 8 van de 104 landdag-zetels verloor. De liberalen vielen met 15 op 14 zetels, maar vergeleken met hun uitslag bij de Bondsdag-stembus in september 1961 verloren zij 40%. De vraag is hoe minister-president Frans Meyers (C.D.U.) zal regeren. Zal hij de liberalen als coalitiegenoten vervangen door de socialist, die van 80 op 90 zetels kwamen? De Duitse liberale leider Mende, die deze week met een breuk tussen de C.D.U. en zijn F.D.P. dreigde, zal zijn woorden in dit land met een derde van het gehele Duitse electoraat, wellicht sneller en anders bewaarheid zien dan hij bedoelde.

- De Verenigde Staten hebben in één week de beide kanten van de ruimte-medaille laten zien. Een

GRONINGEN

Chr. Coöperatieve Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.

LOPENDE DIEP — GRONINGEN

Spaarrente leden	3½ %
Spaarrente niet-leden	3¼ %
Jeugdspaarrente met 10% premie	3½ %

GRONINGEN

ZWITSERSE HORLOGES
VERLOVINGSRINGEN
GOUD EN ZILVER
TAFELZILVER
AVONDMAALSERVIEZEN

Mijn ogen gun ik een bril van
v. d. Munnik

GRONINGEN: Brügstraat 27 - Heerestraat 82
HEERLEN: Stationsstraat 9

FIRMA KOOS - GRONINGEN

TE KOOP Dekkleden TE HUUR

Lage Der A 5 - Tel. 23929

C.O.V.A. n.v.

LOOPVLAKVERNIEUWING,
VERKOOP VAN AUTO- EN TRACTORBANDEN
GRONINGEN, Damsterdiep 307. - Tel. 05900-29245 (4 lijnen)
LEEUWARDEN, Zaailand 82 - Tel. 05100-28248 (2 lijnen)

„Bonte Hoek”

BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten
Prijzen op aanvraag

N.V. DIJKSTRA'S DRUKKERIJ
1/4 BOEKDRUKKERIJ
GEBROEDERS HOITSEMA

Drukkers voor *Honni!*
Nijverheid en Wetenschap

Rode Wierdichstraat 4 / Groningen / Telefoon 0590-21541

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
EEN VERTROUWENSARTIKEL

Noord-Nederlandse Zakkenhandel N.V.

GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48
Telefoon 0 5900-3 13 45 (4 lijnen)

Telegramadres „Jute”

Telefoonnummer 53073

VISCHMARKT 37
London House
VOOR REGENKLEDING

Voor Uw interieur

Meubelfabriek

„Succes”

Nieuwe Pekela / Tel. 05978-5324

Toonkamer:

Oosterhamriklaan 47, Groningen.

TE KOOP GEVRAAGD

PERSONENAUTO'S EN
VRACHTWAGENS

niet ouder dan 1958

AUTOHANDEL J. KNOOP N.V.

Aduard
05903-235

Groningen
05900-27465

atoombom-explosie heeft de wereld verontrust, al schreeuwden zij, die daartoe het minste recht hebben, er het meest over (aldus terecht „Het Vrije Volk”). Maar de Telstar televisie-satelliet heeft de aardbewoners met ontzag vervuld voor het menselijk kunnen, dat op vreedzame doeleinden gericht is. Nog even en dan dingt de Amerikaanse t.v. wellicht mee naar het vullen van de Europese t.v.-netten (en omgekeerd).... SL

Eén week
wereldnieuws
in vogelvlicht

- Een week van afwachten, zou men de voorbije 7 dagen kunnen noemen. Rondom Nieuw-Guinea was er weinig activiteit. Binnen dat gebied echter zoveel te meer. Activiteit van militaire en van politieke aard. Het aantal Indonesische parachutisten, dat nog vrij rondloopt, werd aanmerkelijk geringer. Voedseldroppings (op 28 juni) die aanvankelijk voor menselijke versterkingen waren aangezien, bereikten de „geadresseerden” niet. Die zwerven doelloos rond. In politiek opzicht deed de Nieuw-Guinea-Raad van zich spreken. Het belangrijkste punt was wel een voorstel om een officiële delegatie naar Djakarta te zenden, om daar het Papoea-standpunt toe te lichten. Het Nederlandse gouvernement zegde medewerking toe. Doch het is de vraag of het de Papoea's beter zal vergaan dan de Australische minister van buitenlandse zaken, Sir Garfield Berwick, die bij Soekarno tegen de para-landingen protesteerde en deswege een afscheids-audiëntie geweigerd werd. De Russische luchtmaarschalk Wersjinin bleef daarentegen twaalf inplaats van tien dagen. Waartoe? Neen, de woorden van premier Djuanda, die van Nederlands „laatste kans” sprak, en de uitlating van minister Yamin, dat het komende contact Malik-Van Royen-Bunker nog geen hervatting van de onderhandelingen betekent, markeren de stemming in de Indonesische hoofdstad onzes inziens beter dan het optimisme, dat secretaris Oe Thant bij zijn bezoek in Londen aan de dag legde. Tenzij er krachten aan het werk zijn, die Soekarno langzamerhand dwingen naar verstandige

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

**BOEK-, COURANT-, HANDELSDRUKKERIJ
DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.**
DRIFT 13 - UTRECHT

wil u gaarne van advies dienen

**N.V. TEXTIEL UNIE
SPENCER-HEY**

FABRIEKEN VAN
GEBREIDE BOVENKLEDING

Infrarode stralingsverwarming

speciaal voor kerken.
ADVIES- EN INSTALLATIEBUREAU
BLIFFEKA
Franeker, Sjaerdemastraat 11 — Telefoon 05170-2433

In prima boter en kaas,
steeds de baas,
alle soorten groot en klein,
komen uit de IJssel- en Lekstreek fijn.

A. van Houwelingen - Moordrecht

telefoon 305 (01827), Westeinde 117

HOLWERDA ZONEN

Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN-
EN BUITENLAND

Tel. 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten kantoor tijd 2580

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka“ Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

FINIRAT verdelgt ratten

ONGEVAARLIJK VOOR ANDERE DIEREN
EN MENSEN

N.V. BOGENA

VEERLAAN 23, ROTTERDAM - Z.

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.
Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen,
sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

**ZUID NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING
G. TER VEEN - GELEEN**

KANTOOR: ROMANESTRAAT 55 - TELEFOON 0 4494 - 2372

BONGERS WAGENINGEN

VERHUIZINGEN — VERPAKKINGEN — MEUBELOPSLAG

Internationaal autotransport o.a. op Zweden en
Noorwegen.

Rijnhaven 10, Telefoon 2725 en 3750, Telex 32121

**Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek**

H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526—841 (7 lijnen)

Inrichting van kleuterscholen

Stalen klimmateriaal - keukens

ODIS! Fa. A. v. d. Werff - Doesburg

Kantoor:
Van Pallandtstraat 11 - Velp tel. 98302-4642

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT...

voor Gouda en omgeving geldt:

VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

EINDFASE VAN HET MAMMOET

HET was ietwat opvallend dat namens de fractie van de P.v.d.A., met name de „doorgebroken“ leden het volle pleidooi voerden voor het vormingsonderwijs dat uitgaat van het humanisme. De heer Kleywegt (PvdA) bezigde tot verduidelijking van zijn standpunt, zoals hij zei, een uitspraak van de (Hervormde) Kerk, die tot de conclusie was gekomen dat „het de Kerk van Jezus Christus niet met rust laat dat niet ieder het Evangelie aanvaardt, maar tegelijkertijd erkent hij de vrijheid tot dat niet-aanvaarden.“ Daarom mocht aan het voorstel geen moeilijkheden in de weg worden gelegd.

Zeer terecht heeft mr. Roosjen, als lid van de Hervormde Kerk tegen deze voorstelling van zaken ernstige bezwaren ingebracht.

Naast de geciteerde uitspraak was er nog iets geschreven. En wel dit: „vanuit de overtuiging dat slechts in het gehoor geven aan het evangelie het heil van het volk is gegeven, dient de Raad voorop te stellen dat het mede tot de opdracht van de Nederlands Hervormde Kerk behoort, het Nederlandse volksleven vanuit dit Evangelie te begeleiden en te dienen; daarom kan het niet op de weg der kerk liggen de gevraagde adhesie-betuiging te geven en daarmee het geven van humanistisch-levensbeschouwelijk onderwijs op scholen voor voortgezet onderwijs.“

De heer Kleywegt (PvdA) citeerde slechts het deel waar over tolerantie werd gesproken. Maar hij verzweeg het deel waarin gezegd wordt dat het niet op de weg van de Raad ligt hieraan zijn adhesie te betuigen.

Bovendien: niet de N. H. Kerk, maar een harer bijstandsorganen had zich aldus uitgelaten!

Humanistisch voorstel

DE PvdA had een amendement ingediend op het artikel waarin het godsdienstonderwijs wettelijk werd geregeld, ten doel hebbende het vormingsonderwijs van genootschappen — lees humanisme — daarmee op één lijn te stellen.

Op dezelfde wijze en op gelijkwaardig niveau als het godsdienstonderwijs moest ook het niet-godsdienstonderwijs

een plaats krijgen. Met een bijzonder sterke nadruk vroeg hij „recht voor allen“.

De heer Roosjen (AR) had aan dit amendement geen enkele behoefte. Als de overheid „vormings“ onderwijs wil toelaten en subsidiëren, uitgaande van genootschappen op geestelijke grondslag, dan moet eerst duidelijker voor ogen staan wat daarvan de inhoud is. Zo niet — dan mag de overheid er niet aan beginnen. De katholieke Albering was wat soepeler. Hij wilde aan dat soort van organisaties bepaalde faciliteiten niet onthouden. Maar vast staat dat de kerk van hoger orde is dan deze

De minister bewandeld van zijn partijgenoot Albering elkaar alsnog te vinden.

Resultaat

OOK de heer Kleywegt hield in — hij stelde een artikel voor, naast het artikel dat over het godsdienstonderwijs dat ouders van leerlingvormingsonderwijs uitdrukkelijk vragen.

Om toch weer de gelijks godsdienstonderwijs en vormingsonderwijs te bereiken moest van godsdienstonderwijs verzoek van de ouders uitgaan. Dat laatste werd „rechts“ tegen „links“.

Voor een deel van de A vast komen te staan dat gelijkwaardigheid tussen kerk en humanistische genootschappen ke meer was. De kerke humanisten moeten daarmee de overheid uitdrukkelijk gelaten.

De kerken geven godsdienstonderwijs — zonder dat de overheid nadrukkelijk behoeven te humanisten geven vormingsonderwijs als de ouders daarom verzoeken.

Nu er geen gelijkwaardigheid vastgelegd, zo meenden de kerken dat de overheid recht der ouders op vormingsonderwijs erkend. Iets van dat soort onderwijs, die de overheid schrijft, is in dit (gewijzigde) amendement terug te vinden.

Een ander deel van de overheid bleef tegen. Enerzijds vormingsonderwijs der kerk vaag nog is, terwijl de overheid vaak nog in geen velden bekend zijn. Anderzijds onverantwoord werd gevraagd de staatscholen, onder die zich Gods dienaresse godsdienstloos vormingsonderwijs daan — al was het dan de directe verantwoordelijkheid de overheid om.

Bijna de gehele KVP (na) stemde eveneens voor. Zijde noemde deze uitspraak een discriminatie. Ten slotte humanisme was als geaccepteerd, volwaardig geaccepteerd, maar van lagere orde dan dat van Christus.

Subsidiëring van

NAAST subsidiëring in vuur, licht, water en — waar niemand bezwaarte, stelde de minister van onderwijs een geldelijke tegemoetkoming. Een deel der AR de niet tegen dit voorstel een stuk onderwijs — (we geen catecheses) dat de kán geven, maar aan de overlaten. Bovendien, in ten bestaat reeds een stuk. Moeten deze „verkreng“ zeep worden gebracht? De de met deze leden mee.

Een ander deel van de overheid was daar tegen. Hier ligt kerken, die niet door de overheid worden gerealiseerd. Men zou zeggen dat de kerk hierin haar ambtelijk werk. Godsdienstonderwijs is op de scholen een werk, waarvoor uit de overheid geen bijdrage mag worden. Een amendement Versteeg deze (alleen de geldelijke steun in natura) bijdrage te verwijderen werd verworpen.

Plan proced

DE mammoet bevat twee plannen voor de stichting van subsidiërende scholen: het stelsel van talsnormen waaraan het aantal moet voldoen en de procedure.

Deze plan-procedure werd bedoeld voor het voortgezet onderwijs. De stichting houdt in dat de stichting nieuwe scholen (openbaar of anderszins) via een centraal plan (jaar geldend) door de overheid gesteld — de onderwijsplannen zullen worden verwerkt.

Prof. Mr. Versteeg

genootschappen. Zoals het amendement nu is, is het onaanvaardbaar. In het amendement ligt duidelijk opgesloten een gelijkgeschakeling van kerken en genootschappen op geestelijke grondslag. Indien de heer Kleywegt zijn voorstel zou wijzigen in deze zin, zou er over te praten zijn, en wel op de grondslag van politieke verdraagzaamheid. Bij de CHU lag deze zaak weer wat anders. Nu het gaat over minderjarige personen is hier sprake van een opvoeding van kinderen. Van de overheid als Gods dienaresse kan men moeilijk vragen deze kinderen een vorming te geven in een godsdienstloze richting. Laat men over deze moeilijke zaak nog eens ernstig studeren. Misschien is het later mogelijk een definitief standpunt in te nemen.

10 geboden voor vakantiekinderen

1. Zorg dat je fiets of brommer goed in orde is. Maak hem zelf schoon en controleer of de banden nog goed zijn.
Ged b.v. de remmen niet goed werken dan ben je een gevaar voor een ander op de weg.
2. Als je gaat reizen of trekken berg dan je waardevolle spullen zoals pas, kampeerkaart, geld, rijbewijs en dergelijke, goed op in een etui of blikje zodat verlies uitgesloten is.
3. Zorg ervoor dat je ouders of andere gezinsleden weten waar je naar toe gaat en spreek bij een onzeker reisprogramma enkele adressen af — postkantoor poste restante — waar je in geval van nood te bereiken bent.
4. Als je met meerdere vrienden of vriendinnen uitgaat, spreek dan per dag af waar je elkaar weer zult ontmoeten zodat je in geval je elkaar kwijtraakt, toch een vast treppunt weet.
5. Ga in moeilijke omstandigheden — verlies van waardepapieren, ziekte of spoed terugkeer naar huis — altijd naar de politie. Zij is dag en nacht bereikbaar en te allen tijde bereid je te helpen. Neem in een dergelijk geval een identiteitsbewijs mee, dat gemakkelijk het noodzakelijke noteren van allerlei gegevens.
6. Blijf op drukke verkeerswegen niet demonstratief in groepsverband rijden doch wees soepel in dit opzicht en gun ieder zijn rechten.
7. Zorg ervoor dat je bagage goed en evenwichtig verdeeld op je fiets of brommer is gepakt. Een glijdende of afgezakte pakkage staat slordig en is gevaarlijk.
8. Wees correct tegen allen met wie je in contact komt en bezorg geen overlast aan derden (luide radiomuziek, hinderlijk gezang en overmatig luidruchtig gelach).
9. Zorg ervoor dat als je in zee zwemt dit gebeurt op plaatsen waar toezicht is. Ga niet braniechtig te ver (dit is verder dan tot je middel) in zee. Je brengt hierdoor anderen in gevaar die louter alleen uit menslievend oogpunt hun leven moeten riskeren voor dat van jou.
10. Geniet van de vrijheid doch onderwerp je daarom vrijwillig aan wetsbepalingen, ordemaatregelen enz. die er ook voor jou zijn.

Goede vakantie
toegewens!
W. M. van Andel,
Jeugdcontactman
Haagse Politie.

T-DEBAT

school in dit plan opgenomen subsidie in een der vijf eerste jaren. Tegen niet opnemings eventueel schrapping uit dat plan roep mogelijk.

getalsnormen waaraan de school voldoen zijn voorwaarde voor het men in dit plan.

normen liggen in de wet vast. dien de getalsnormen niet worden ald kan de te stichten school óók en opgenomen, maar de minister dit afwijzen — de onderwijsraad ord. Indien de wettelijke getals- en laag worden gehouden is er zo veel bezwaar. Is dit niet het dan zullen kleine scholen afhan- k zijn van de minister.

TEKENEND

Het bijzonder onderwijs dat eigen middelen wel een school mag stichten en exploi- ren, doet dat wezenlijk niet eigen middelen. Dat onder- wijs gebruikt immers een stuk van het nationaal inkomen, dat ons allen is: openbaar en bijzonder."

Besteedt een huisvrouw haar onderhoud dan ook al niet meer „uit eigen middelen”, maar de nationale pot? Zo zouden zij willen vragen.

gen deze plan-procedure beston- og al wat bedenkingen. Ook van de van de oppositie tezamen met beralen.

Het gevecht

is de Partij van de Arbeid niet elukt nadelige veranderingen aan engen in de plan-procedure. Voor betekenden deze veranderingen belangrijk punt. Zo belangrijk dat er Kleijwegt dreigde dat indien amendementen zouden worden orpen, de fractie haar teleurstel- zal laten wegen bij het eindoor- De reden van de beduchtheid is en in het feit dat socialisten en en nadeel duchten voor het paar onderwijs.

mers: buiten de plan-procedure n géén openbare scholen wor- gebouwd. De zelfstandigheid van eente zou worden beknot. Het der onderwijs kan nieuwe scho- el stichten buiten de plannen om (subsidieerd). Daardoor verkrijgt bijzonder onderwijs een voordeel a het openbaar onderwijs. Dit is rechts ongelijkheid. In strijd met pacificatiegedachte, aldus de oppo- De heren hadden waarschijnlijk ten te bedenken dat openbare en uit belastinggelden moeten en gefinancierd, waarop de (onge- dieerde) bijzondere scholen geen p deden!

ze zelfde groep diende een tweede dement in om het de bijzondere en in feite onmogelijk te maken n de plan-procedure om eigen en te stichten.

melijk aldus: drie achtereenvol- e jaren moet de school in het e leerjaar ten minste de wette- norm aan leerlingen hebben ge-

Afgrijselijk

is niet de gewoonte van prof. Versteeg (A.R.) krasse woorden gebruiken maar hier kon hij dit niet en. Dit amendement betekent dat anders voor een bijzondere school ige middelen minstens anderhalf en gulden moeten opbrengen dat een subsidiemogelijkheid aan- g was.

n andere conclusie dan volstrekt en was niet mogelijk.

Tilanus (C.H.U.) maakte de stellers duidelijk dat de Grondwet elijk uitgaat van de financiële ge- telling. Dat betekent: gelijkstelling de openbare kas.

de amendementen waren duidelijk rijd met de Grondwet. Het is zon-

Spaar
de waardevolle
rode
Leeuwenzegel

WAJANG

plantenmargarine

bereid met een
natuurzuiver
anti-spatmiddel

neklaar dat het onjuist is aan elkaar gelijk te stellen de oprichting van een particuliere school uit eigen middelen en de oprichting van een overheids-school uit belastinggelden, (de heer Albering (K.V.P.).

Minister Cals wees er nog op dat beide amendementen in strijd waren met de pacificatiegedachte. Bovendien: hoeveel hebben de openbare scholen al niet voor boven de bijzondere scholen? Hebben de gemeenten niet een deskundig apparaat achter zich? Kunnen de gemeenten niet zeer vroegtijdig gunstige grond aanwijzen en reserveren? De Grondwet zou worden geschonden indien de vrijheid tot schoolstichting materieel zou worden beknot. Rechts tegen links werd deze aanval op het bijzonder onderwijs en de ongerechtvaardigde voortrekking van het openbaar onderwijs afgesla- gen.

Automatisme

DE christelijke partijen waren even- min tevreden met de plan-procedure. Momenteel is het zo dat de ulo- scholen vallen onder de lager onder- wijswet. Met het gevolg dat nieuwe ulo-scholen kunnen worden opgericht overal in den lande als een voldoende aantal handtekeningen aanwezig is. Dat is het automatisme.

Nu zal de ulo-school een andere status krijgen. Het wordt „M.A.V.O.” (Mid- delbaar Algemeen Vormend Onder- wijs).

Hiervan is het gevolg dat dit soort onderwijs onder de plan-procedure

BIJ VOORBAAT

De heer Engelbertink (K.V.P.) had vele amendementen inge- diend. Hij trok er vele van in! Toen de Kamervoorzitter een nieuw Engelbertink-amendement aan de orde stelde, voegde hij er aan toe: „ik neem aan dat deze is ingetrokken”.

Met haastige spoed repte hij zich naar het spreekgestoelte onder het uitroepen van: „nee, geen sprake van”.

Hij verdedigde zijn amende- ment maar trok het even later toch maar weer in.

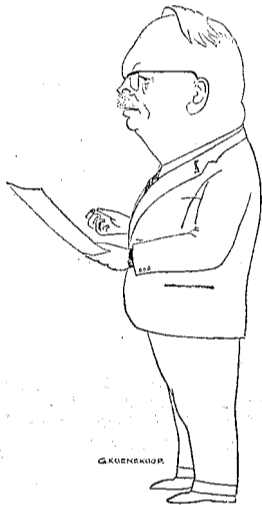
moet vallen. Dat betekent een achter- uitgang vergeleken bij het heden. En juist de ulo-scholen hebben hun grote waarde in het verleden bewezen, voor heel ons volk in al zijn geledingen. De „vrije” oprichting van deze scholen met name op het platteland, zijn een zegen geweest, voor christelijk Nederland in het bijzonder. Hiertegen richtte mr. Roosjen (A.R.) zich. De nieuwe metho- de betekent een achteruitgang waar- door schade kan worden toegebracht aan het Nederlandse volk. Minister Cals bleef echter afwijzend tegenover dit amendement dat met zitten en op- staan werd verworpen — mede door de K.V.P.

Getalsnormen

DE vrees is gerechtvaardigd dat de door de minister genoemde getals-

normen, die nodig zijn voor de stich- ting van een nieuwe school, wel eens in een bepaalde situatie te hoog kon- den liggen. Vooral in dun bevolkte stre- ken. Van de zijde van de K.V.P. was een amendement ingediend waarin een verfijning en tevens een verlaging was aangebracht in deze getalsnormen ten behoeve van de kleinere gemeenten. Voor een deel heeft de minister de be- zwaren kunnen ondervangen. Voor het overige wees de minister dit verlangen duidelijk af, waarin de Kamer hem volgde.

Vast staat echter dat de bestaande

Mr. A. B. Roosjen

scholen van de nieuwe getalsnormen geen extra last hebben. Wat dat betreft, worden „verkregen rechten onder het oude verband”, gehandhaafd.

Het (voorlopig) einde

DE behandeling van het ontwerp is bijna een 10-daagse veldtocht ge- worden. In deze tijdsduur zijn 117 ar- tikelen en meer dan honderd amende- menten en een motie behandeld.

Naar het voorkomt had de behande- ling, die vaak boeiend en interessant was, en verschillende hoogtepunten heeft gehad, beslist korter kunnen zijn. De Kamerleden-onderwijsdeskundigen — meestal zelf uit het onderwijs af- komstig of nog daarbij werkzaam — hebben niet nagelaten de sluisen van hun eigen gearde welsprekendheid wijd open te zetten. En vele malen het woord te voeren — ook bij technische details.

Geheel bevredigend is de behande- ling uit dien hoofde niet geweest. Het was eens te meer een duidelijke aan- wijzing dat de werkwijze van de Kamer aan een grondige vernieuwing toe is.

De bewindsman, mr. Cals, heeft voor- al bij de behandeling van de artikelen zich duidelijk als een zeer deskundig en bekwaam minister laten kennen. Hij beheerste de stof volledig en verdedig- de zijn „troetelkind” voortreffelijk. Kamerleden konden bij opkomende vermoeidheid zich vertreden, maar de minister heeft doorlopend en nauwlet- tend moeten luisteren en reageren.

En dat na zijn vrij ernstige en lang- durige ziekte. Het kan haast niet an- ders of hij heeft het óók moeilijk ge- had. Naar buiten was dit niet te mer- ken.

Ook uit deze hoofde een welgemeend saluut aan deze bekwame bewindsman. Ere wien ere toekomt.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

KAKES' bouwbedrijf

Bouwers waarop gebouwd kan worden...

OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748-2245* - Postbus 36

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN

GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

J. BUIJSE & ZON

Smederij en

Constructiewerkplaats

ROTTERDAM v/m IJselmonde - Telefoon 71815

BOUWBEDRIJF JAC. VAN DER NIET

NIEUWBOUW EN
ONDERHOUDSWERKEN

Oranjeweg 6 - Telefoon 01719-2748 - Noordwijk aan Zee

C.V. J. H. van Leeuwen

Fabrikanten van rode en blauwe rietvorsten en eindrietvorsten
Hollandse pannen (handvorm) en bijpassende vorsten (handvorm)

KOUDEKERKE AAN DEN RIJN
Tel. 01714-228 - Tel. 01720-2569

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859-605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veld- schuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

Aannemersbedrijf

GEBR. HAKKERS

- Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- Rietmattenfabriek
- Hoepelmakerijen

WERKENDAM - TELEFOON 514

Houthandel en kistentfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistentfabriek

N.V. AANNEMERSBEDRIJF v/h H. DE BAAT

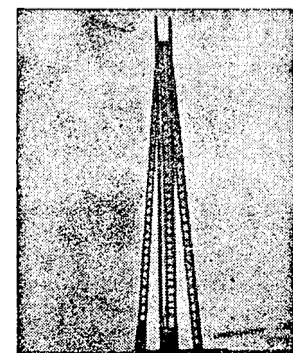
Ceintuurbaan 179 - Tel. 798604-53257
Amsterdam

Fa. P. van Oudenallen & Zoon

AANNEMERS VAN

timmer-, hei- en betonwerken

WILNIS - TELEFOON (01724) 108

Firma H. Manschot & Zoon

AANNEMERS VAN
HEIWERKEN

Telefoon 03474-269
LEXMOND

Gespecialiseerd in het
heien met stoomblokken
van 2000 tot 5000 kg

EERSTE KAMER

Waardevol debat over ruimtevraagstuk

ZOWEL minister Van Aartsen als de Eerste Kamer kunnen op vorige week dinsdag terugzien als op een goedbestede vergadering. Inzet vormden het wetsontwerp op de ruimtelijke ordening en de nota inzake de ruimtelijke ordening. Voor beide stukken draagt minister Van Aartsen de verantwoordelijkheid en het is dinsdag gebleken, dat hij dit met ere doet.

Men kan de ruimteproblemen van ons kleine vaderland heel verschillend benaderen. Met name in de senaat, dat bolwerk van burgemeesters, zou men een discussie kunnen verwachten over de vraag, of de centrale overheid wel het recht heeft, in te grijpen in de provinciale en gemeentelijke plannen met betrekking tot de besteding van de bodem. Maar er is gelukkig iets aan het veranderen in onze samenleving. Meer en meer groeit het besef, dat de vraagstukken, waarvoor ons dichtbevolkte land staat, alleen door een doelmatig en gecoördineerd beleid tot een oplossing kunnen worden gebracht.

Het wetsontwerp op de ruimtelijke ordening stelt het aldus: de burgers worden gebonden door de bepalingen, die vermeld staan in de gemeentelijke bestemmingsplannen, waarbij het woord bestemmingsplan een nieuwe term is ter vervanging van het huidige „uitbreidingsplan”. Die gemeentelijke bestemmingsplannen dienen echter te passen in de provinciale streekplannen, die worden vastgesteld door de Provinciale Staten. De rijksoverheid kan op twee belangrijke manieren het ruimtelijk beleid van de lagere organen beïnvloeden, namelijk door het vaststellen van facetplannen voor bepaalde aspecten van het nationale ruimtelijke beleid en door het geven van aanwijzingen aan het provinciaal bestuur.

Minister Van Aartsen zal, zo werd wel duidelijk, liever de weg van de aanwijzingen kiezen dan die van de nationale facetplannen. Meer dan door strakke plannen kan door het geven van aanwijzingen, tot stand gekomen na overleg tussen de betrokken overheidsinstanties, een goede sfeer van samenwerking worden bewaard. En op deze samenwerking tussen rijk, provincies en gemeenten komt het juist aan, zo beklemtoonde de minister meer dan eens.

Met een duidelijk voorbeeld illustreerde de minister dit. Verschillende sprekers hadden gewezen op de waarde van het „groene hart van Holland”, het fraaie polderlandschap waaromheen zich de steden van de randstad hebben gegroepeerd. Hoe is ervoor te zorgen, dat dit groene hart de komende tientallen jaren niet zal worden volgebouwd? Welnu, het was een verrassing, te horen, dat minister Van Aartsen over dit onderwerp al contact heeft gehad met de colleges van Gedeputeerde Staten van Noord- en Zuid-Holland en Utrecht, en dat hij deze maand met deze colleges verder wil praten over deze belangrijke aangelegenheid. De minister zei, te geloven,

dat dit groene hart gehandhaafd kan blijven, ook al telt ons land in 1980 achttien miljoen inwoners. Wel zullen daarvoor goede streekplannen nodig zijn en hierover gaat dan ook het overleg met genoemde colleges.

Is er een minister voor de ruimtelijke ordening nodig? Niet alle sprekers waren daarvan overtuigd. Wel is het jammer, zei de a.r. afgevaardigde de heer Elfferich dat de minister — hoewel dringend noodzakelijk — nog zozeer wordt beziggehouden door de vraagstukken, die verband houden met de woningnood. Het zou boeiend zijn, als de minister meer als ruimte-minister zou kunnen optreden.

Ook hierop kwam een antwoord. „Het is bepaald mijn voornemen”, antwoordde de minister, „in de toekomst aan de zaken van de ruimtelijke ordening meer aandacht te geven”. De ruimtelijke ordening zal meer aandacht krijgen in de toelichting op de jaarlijkse begroting en ook zullen de jaarverslagen van de Rijksdienst voor het Nationale Plan (het nationale ruimtelijke bureau) uitvoeriger worden.

Er zat dus perspectief in dit debat. Vergeleken met het debat over dit wetsontwerp en deze nota in de Tweede Kamer kan men bepaald een opgaande lijn constateren en deze opgaande lijn kan men in belangrijke mate toeschrijven aan de toenemende belangstelling, die de vraagstukken van de ruimtelijke ordening bij de minister zelf hebben gewekt. Van deze belangstelling getuigden behalve zijn toezeggingen ook het enthousiasme en de vakkundigheid, waarmee mr. Van Aartsen zijn aandeel leverde aan dit debat.

Bufferstroken

Voor de a.r. fractie was het, zoals gemeld, de Delftse wethouder P. C. Elfferich, die het woord voerde. Dit wetsontwerp komt waarlijk niet te vroeg, zei hij, en hij maakte in dit verband melding van de vele huizen, die nog moeten worden gebouwd en de vele wegen, die nog moeten worden aangelegd, in verband met de grote bevolkingsgroei en het toenemende verkeer. Belangrijk is, zo meende hij, dat wij deze vraagstukken op tijd aan kunnen.

De grondgedachte van het wetsontwerp achtte de heer Elfferich juist. Deze grondgedachte is immers de samenwerking tussen allen, die met deze belangrijke materie te maken hebben: tussen de hogere en lagere bestuursorganen, tussen de verschillende gemeentebesturen in gebieden waar dat nodig is, en tussen de verschillende gebruikers van de bodem. En de heer Elfferich prees minister Van Aartsen, omdat hij de decentralisatiegedachte niet alleen met de lippen heeft beleiden en toch ook de centrale overheid bepaalde noodzakelijke bevoegdheden heeft gelaten.

De Delftse Senator kwam in zijn be-

toeg op voor de belangen van de glas-tuinbouwbedrijven, voor zover die in een bestemmingsplan vallen. Hij vroeg voorts, aandacht te schenken aan de ruimtelijke ordening in internationaal verband en informeerde of de minister ervoor voelt, een verkennende nota hierover aan de Staten-Generaal te zenden. Voorts bepleitte hij een actieve landschapsverzorging, waarbij moet worden gerekend met de belangen van landbouw en van recreatie.

Ook wees de heer Elfferich op enkele mogelijke gevolgen van het toenemende verlangen om buiten te wonen. In de dorpen kunnen spanningen ontstaan tussen de autochtone bevolking en de „nieuwkomers”. In de steden kan deze drang leiden tot het wegvallen van een bepaalde middenlaag. En ruimtelijk zal dit wegtrekken uit de steden tot gevolg kunnen hebben, dat de groene bufferstroken tussen de steden worden opgevuld.

In dit verband noemde de heer Elfferich de ontwikkeling tussen Den Haag, Rijswijk en Delft een voorbeeld, dat de zorg om het groene hart van Holland wel heel reëel is en dat er snel beslissingen moeten worden genomen.

Lelystad

Ook de c.h. afgevaardigde ir. Geuze deed een aantal zeer waardevolle suggesties: gezien de toenemende behoefte om buiten te wonen bepleitte hij een harmonieuze wijze van bouwen en standpunt, dat minister Van Aartsen ten volle kon onderschrijven. Verder bleek de heer Geuze een warm voorstander van een actieve ontwikkeling van Lelystad en het inpolderen van grote terreinen in de Maasvlakte. Hij keerde zich tegen eenzijdige samenstelling van de bevolking van sommige nieuwe stadswijken.

De meeste kritiek kwam van de socialist mr. In 't Veld. Nu kan men veel socialist, ook mr. In 't Veld, een goede kijk op de ruimtelijke problemen bepaald niet ontzeggen. Zij kennen de noden, die er zijn. De grote vraag is echter, of het gecentraliseerde beleid, dat zij veelal voorstaan, in overeenstemming is te brengen met de vrijheidsopvatting, die een groot en goed deel van de bevolking toch altijd nog huldigt.

Mr. In 't Veld vroeg een meer doelbewust beleid van de regering. Hij bracht de wens naar voren, dat het bepaalde bedrijven moeilijk wordt gemaakt, zich te vestigen in het westen van het land, een gedachte, waarvoor minister Van Aartsen in het huidige stadium niet voelt. Fel keerde mr. In 't Veld zich tegen het speculeren in grond, dat hij terecht een hoogst onzedelijk bedrijf noemde.

Positief beleid

Door het opsommen van een aantal maatregelen weerlegde minister Van Aartsen de kritiek, dat van een positief en doelbewust beleid nauwelijks

sprake is. Ook de sprekers, die hadden ingestemd met zijn beleid, liet de minister weten, dat wordt gewerkt aan de vervulling van een aantal wensen, die zij hadden geuit.

Zo mocht de heer Elfferich vernemen, dat de Rijksdienst voor het Nationale Plan opdracht heeft gekregen, aandacht te besteden aan de bufferzones. De interdepartementale commissie voor de openluchtrecreatie heeft een rapport opgesteld over het massatoerisme. De Rijksdienst voor het Nationale Plan zal dezer dagen een rapport over de recreatiemogelijkheden in ons land naar de drukker zenden. Als het wetsontwerp op de ruimtelijke ordening is aanvaard, kan de indiening van het wetsontwerp tot regeling van de Rijnmondvraagstukken worden verwacht.

Na de uiteenzetting van de minister had alleen mr. In 't Veld nog behoefte aan een — zij het zeer korte — repliek. Gaarne aanvaardde de hele Senaat het wetsontwerp op de ruimtelijke ordening, daarmee een waardevolle bijdrage leverend aan een evenwichtige oplossing van het vraagstuk van de ruimte.

Hervormd-gereformeerde burgemeesters

Een minister van Binnenlandse Zaken behoort goed thuis te zijn — in elk geval op de hoogte te zijn van — de wezenlijke betekenis van de kerkelijke schakeringen in ons land. Deze kennis van zaken is onmisbaar bij het benoemen van burgemeesters.

Met name geldt dit in het bijzonder van de kleinere gemeenten. Reeds in 1961 en ook zeer onlangs weer is duidelijk geworden, dat de huidige liberale minister van Binnenlandse Zaken hiervoor bijzonder weinig oog heeft.

Voor meerdere, overwegend Anti-Revolutionaire gemeenten staat onomstotelijk vast, dat zij van uitgesproken hervormd-gereformeerde signatuur zijn.

Het is op zichzelf juist als de minister voor deze gemeenten een magistraat aanwijst die de A.R. overtuiging is toegedaan. Maar hij behoort er in het bijzonder op te letten, dat deze burgemeester ook overigens geestelijk in zijn gemeente past. In die gevallen behoort gezocht te worden naar een A.R. magistraat van hervormd-gereformeerde richting.

Natuurlijk is het zo, dat bekwaamheid, karakter, betrouwbaarheid en persoonlijkheid bij een benoeming duidelijk voorop moeten staan.

Maar een burgemeester moet óók in het geestespatroon van zijn gemeente zich thuisvoelen.

Wij hebben uiteraard op zichzelf er geen bezwaar tegen, dat een A.R., behorende tot de Gereformeerde Kerken, tot burgemeester wordt benoemd.

Maar het is niet juist, dat niet een hervormd-gereformeerde burgemeester wordt benoemd in een gemeente, die overwegend A.R. is, doch van hervormd-gereformeerde signatuur.

Als zich mogelijk geen geschikte kandidaten melden, dan is het de taak van de minister een geschikte kandidaat te zoeken.

En deze zijn er — ongetwijfeld. K.

ROTTERDAM

RONDO

WASMACHINE SPECIALISTEN SINDS 1920
BELJERLANDSELAAN 31
OUDE BINNENWEG 146-148
JONKER FRANSSTRAAT 106

Ondanks alle beperkingen toch meest uitgebreide sorteringen.

M. VAN REIJN'S

LOODGIETERSBEDRIJF

Elektrotechnisch bureau

Lusthofstraat 27, Tel. 122429 b.g.g. 131762, Rotterdam

Brillen — Foto — Smalfilm

LANGSTRAAT

DORPSWEG 101 - TELEFOON 76042-171056
PUTSELAAN 37 - TELEFOON 74093

FIRMA C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

gasapparaten en sanitaire artikelen

Claes de Vrieselaan 164 — Telefoon 34852

Barendrecht's

SPECIAL-
ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-
artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-436, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71999

Schiedamsseweg 47 — Tel. 52992 — Rotterdam

KOLEN EN OLIE

VOOR HUISBRAND EN INDUSTRIE

A. VAN WEELDEN'S KOLENHANDEL

Straatweg 55 — Rotterdam — Telef. 180240
Filiaal: Dorpsweg 70 - Rotterdam-Zuid - Tel. 76208

KOLEN

van de Oranje Nassau Mijnen

P. G. LODDER N.V.

2e Rosestraat 7 - Tel. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

RESTAURANT TEAROOM & PATISSERIE

„LA BONNE AUBERGE”

M. VAN LINSCHOTEN

Recepties, diners en partijen

Het restaurant waar u zich thuis voelt. Zondags gesloten.
Hoogstraat 147-149 - Telefoon 129381, 129567, 129672 - Rotterdam

Official

Peugeot-dealer

W. J. Spoormaker N.V.

Automobilbedrijf Rotterdam-Zuid

Wolphaertsbocht 246 - Telefoon 77550

♦ Als abonnee op Nederlandse Gedachten blijft u politiek bij. ♦

De kermis

Wie oude raadsverslagen naleest van een halve eeuw geleden, die ontdekt, dat de antirevolutionairen overal hun best hebben gedaan om de kermis afgeschapt te krijgen. Zij spraken zelfs van het kermiszwijntje.

In het zuiden van het land is de kermis blijven floreren, maar in het noorden is zij op vele plaatsen toen om zeep gebracht.

Vaak was het een strijd van rechts tegen links, maar soms ook gingen de socialistische met de antirevolutionairen mee, omdat zij drankbestrijders waren.

Wijlen de heer J. G. Jansonius b.v., die burgemeester van Leeuwarderadeel is geweest, was een man van de „blauwe knoop” en was sterk tegen de kermis.

Ook de artsen moesten er vaak niet veel van hebben. En een van hen, dokter N. G. van Huffel uit Utrecht, heeft toen de literatuur over de kermis verrijkt met de volgende omschrijving van dit volksfeest:

„De kermis is de jaarlijkse proefneming, om aan te tonen, dat men zonder bezwaar voor de gezondheid een week lang bij een temperatuur van 30 graden celsius de grootste zwijnerij aan eet- en drinkwaren kan concentreren en distribueren aan een mengelmoes van bewoners en geïmporteerden, die volmaakt wars zijn van alles, wat naar hygiëne ruikt.”

KG
KOFFIE en THEE
sinds 1885

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN
s-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van korsetfournituren, broderie, garens etc. etc.

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van OEVERVERDEDIGINGSWERKEN GRIENDHOUTHANDEL HOEPELMAKERIJ

Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen Noodwoningen, scholen en kerken. Directie- en schaftwagens etc.

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

VERLEDEN week maakten wij een vaartocht mee met een vlootverband van de Koninklijke Marine, welk verband bestond uit Hr. Ms. vliegkampschip Karel Doorman, Hr. Ms. kruiser De Ruyter, Hr. Ms. jager Holland, Hr. Ms. fregat De Zeeuw en Hr. Ms. onderzeeboot Tijgerhaai.

Wij waren vel ver van het Binnenhof, toen wij ons aan boord van de kruiser begaven, waar commandeur H. M. van den Wall Bake, bevelhebber van dit vlootverband zijn commandovlag liet wapperen en waar als gastheer optrad de kapitein ter zee jhr. W. C. M. de Jonge van Ellemeest.

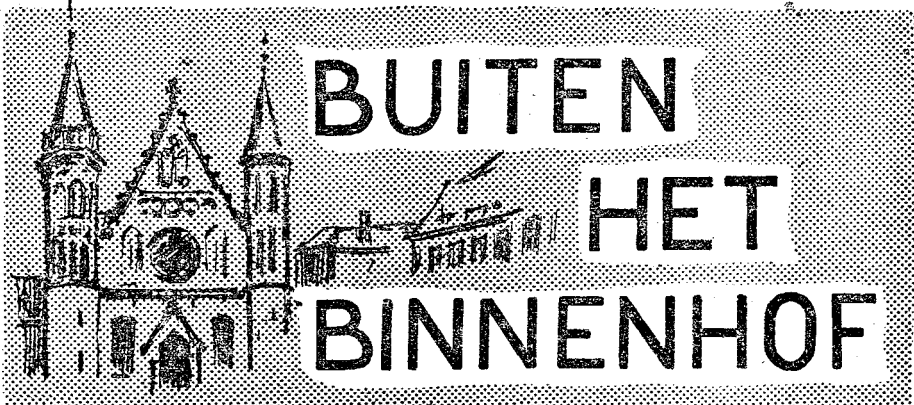
Met Hr. Ms. De Zeven Provinciën vormt Hr. Ms. De Ruyter de artilleristische kracht van de Koninklijke Marine. Het schip, met 957 koppen bemand, is het elfde, dat de roemruchte naam De Ruyter draagt, een naam, die toch meer inhoudt dan de heren A. L. de Rop en Richard Hol met hun „Draaiersjongen” ons in onze jeugd, hebben willen doen leren. Want aan boord van de kruiser krijgt men nu niet direct aanvechtingen om „In een blauwgeruite kiel” te gaan zingen. Toch herinneren wij aan een van de laatste regels van dit ietwat mislukte heldenlied, waar sprake is van: „t is een Ruyter naar zijn aard; glorierijk zit hij te paard...”. Het staat namelijk niet vast dat de eerste oorlogsbodem De Ruyter, een jacht van 18 stukken en oorspronkelijk toebehorend aan de V.O.C., naar de admiraal is genoemd. Vermoedelijk heeft de naam te maken met de afbeelding op de achtersteven van dat schip, „een man te paard”. Deze eerste De Ruyter, met een bemanning van 65 koppen, is tijdens de slag bij Lowestoft door de Engelsen buit gemaakt. In die slag, 3 juni 1665, binnenkort 300 jaar geleden, zijn de vlootvoogden Van Wassenaer Obdam en Egbert Cortenaer, „de ontsluiters van de Sont” gesneuveld. „A greater victory never known in the world” schreef de toenmalige secretaris van de Admiraliteit, Samuel Pepys in zijn later zo beroemd geworden dagboek. De tweede De Ruyter was een linesschip van 68 kanons. Het liep in 1778 te Amsterdam van stapel, gebouwd op 's Landswerf. Deze bodem is het vlaggeschip van schout bij nacht Zoutman geweest tijdens de slag bij Doggersbank. In 1779 moest het aan de Engelsen worden overgegeven. Dezen de roem van de naam kennend, herdoopten het schip niet, doch lieten het dienst doen als HMS Admiral De Ruyter. Voorzover bekend is dit het enige Britse oorlogsschip geweest dat genoemd is naar een buitenlandse vlootvoogd. In 1804 is deze De Ruyter bij Antigua (West Indië) vergaan.

De derde De Ruyter, eveneens een linesschip, voerde 90 kanons. Later werd de naam veranderd in Piet Hein, nog later in Koninklijke Hollander, nog later in Hollands. Het schip is in 1820 gesloopt.

De vierde De Ruyter, Zr. Ms. De Ruyter, een linesschip van 80 kanons is door koning Lodewijk Napoleon te water gelaten. Het maakte onder schout bij nacht A. S. Buyskens een tocht naar Nederlands Indië, waar het in 1816 is afgekeurd. Op dit schip is op 4 mei 1814 te Den Helder weer voor het eerst de Nederlandse vlag gehesen. Te Soerabaja heeft het schip nog dienst als wachtschip gedaan.

De vijfde De Ruyter is een linesschip der tweede klasse geweest, bewapend met 74 kanons. Als linesschip op stapel gezet, liep het als fregat de werf van Vlissingen af. Het is weer later gemetamorfoseerd tot gepantserde stoombatterij met 14 60-ponders kanons.

De zesde De Ruyter was het schroefstoomschip der eerste klasse Zr. Ms. De Ruyter. Doch op de dag van het huwelijk van Z.M. Koning Willem III met H.K.H. Adelheid Emma (7 januari 1879) is het schip herdoopt

in Zr. Ms. Koningin Emma der Nederlanden. Bij de Duitse inval mei 1940 deed dit schip nog dienst als Mr. Ms. wachtschip Willemsoord. Twee jaar later is het voor de wal omgeslagen en gezonken, weer gelicht en ter rede van Texel tot zinken gebracht.

De zevende De Ruyter was een stoomfregat met 6 kanons van 17 cm. en met een torpedobewapening. Deze bodem heeft o.a. deel uitgemaakt van de expeditie naar Lombok, behorend bij het zgn. Auxiliair Eskader. In 1900 is het schip voor de sloop verkocht.

De achtste De Ruyter was een pantserschip, in 1902 in dienst gesteld. De bodem was in 1918 en 1919 vlaggeschip van het Nederlands eskader in Nederlands Indië. Indertijd trok het grote belangstelling in de V.S., gezien zijn hoofdbewapening, 2 kanons van 24 cm, torpedolanceerinrichting, pantserdek en pantsergordel. In 1924 is het schip gesloopt.

De negende De Ruyter was de torpedojager Hr. Ms. De Ruyter, in dienst gesteld op 31 mei 1928. Later is het schip herdoopt in Hr. Ms. Van Ghent. Op 15 februari 1942 is dit schip op het rif van Bamidjo (Lima-eilanden in de Stolzestraat) gelopen en door de eigen bemanning onklaar gemaakt.

De tiende De Ruyter was de beroemde lichte kruiser, die tijdens de slag in de Javazee op 28 februari 1942 als vlaggeschip van de Combined Striking Force ten onder ging. De vlag van de schout bij nacht Karel W. F. M. Doorman woei sinds 13 juni 1940 van de voormast. Als eerste der vijf geallieerde kruisers in linie, werd het schip op die dag door vijandelijke torpedo's getroffen.

Het schip, dat wij dus verleden week betraden is de elfde bodem, welke de naam De Ruyter draagt. Deze Hr. Ms. De Ruyter, die aanvankelijk Eendracht zou heten, is een sterk gemoderniseerde kruiser, die als zodanig begin 1954 in dienst is gesteld.

Liggende op de rede van Den Helder, tegenover Nieuwediep, onze nationale marinebasis, zagen wij de kruiser, kort nadat wij het bekende Peperhuisje gepasseerd waren.

Een imponerend schip, waarvan de 8 kanons, de in dubbeltorens gemonteerde 8 mitrailleurs van 57 mm en de 8 van 40 mm, wedijveren met de bewegende radarogen in opvallendheid. Spectaculair waren wel de in plastic verpakte kanons, die van 40 mm, die tegen weer- en windinvloeden aldus beschermd zijn, nu Hr. Ms. De Ruyter op dit ogenblik opleidingschip is. Het personeel voor het onderhoud van de bewapening komt, gezien zijn opleidingsstaak, moeilijk aan het onderhoud toe. Vandaar dit vreemde gezicht van verpakt geschut.

Een volgende keer meer over het schip en zijn bemanning.

William Frankema

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. gewrichtsziekte; 5. esdoorn; 9. kleur; 13. doel van strijkstok; 14. groot; 15. helder; 16. O.T.-figuur; 17. zijgdoek; 19. O.T.-figuur; 20. wildbraad; 21. belasting; 22. elk; 25. woning; 27. zwijn; 31. pseudo-bijbel; 33. slang; 35. prinses; 37. tijdperk; 38. medelijden; 39. lichaamsvocht; 40. seizoen; 42. plaats in N.O.P.; 43. jongensnaam; 45. bergplaats; 47. jongensnaam; 49. kringetje; 53. stad in Azië; 55. versieringsmotief; 58. jongensnaam; 59. zandgrond; 61. muziekstuk; 62. vertegenwoordiger; 63. jongensnaam (historisch); 64. vishaak; 65. vrucht; 66. gedroogde vrucht; 67. put.

Vertikaal: 1. hemellichaam; 2. wegen; 3. sierplant; 4. verloting; 6. stopplaats; 7. loflied; 8. interest; 9. brok; 10. inborst; 11. rover; 12. land in Azië; 17. lichaamsdeel; 18. titel; 23. klets; 24. welpenleidster; 25. vrijmoedig; 26. gebergte; 28. grensplaats (Ned. spelling); 29. neerslag; 30. riviermonden; 32. vreemde munt; 33. verzoek; 34. meisjesnaam; 36. grappenmaker; 41. meetkundige term; 44. visverkooptafel; 46. draagbalk; 47. dier; 48. kantlijn; 50. schande; 51. myth. figuur; 52. toevluchtsoord; 53. getroffen; 54. lichaamsdeel; 56. dus; 57. bouwmetaal; 60. plaats in Gelderland.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. Melde. 6. Ritme. 11. Bekoord. 13. Serieus. 15. Es. 16. Speeltuin. 18. T.t. 19. Ets. 21. Mee. 22. S.E.R. 23. Sits. 24. Spalk. 26. Stro. 27. Ter. 28. Epe. 29. Eek. 31. Epe. 32. Seinen. 34. Ninevé. 36. Ked. 37. Ode. 38. Sprong. 41. Attent. 44. Ets. 45. Roe. 46. Las. 47. Sik. 49. Trek. 50. Kaats. 52. Cola. 53. Eos. 55. à la. 57. Nap. 58. Eb. 59. Over-

1	2	3	4	5	6	7	8		9	10	11	12
13					14				15			
16					17				18		19	
20							21					
					22		23					
24		25		26				27	28		29	30
31	32					33		34		35		36
37											39	
40						42			43	44		
		45				46			47			
						49	50		51			52
53		54						55			56	57
58						59		60			61	
62						63				64		
65						66						67

matig. 63. Ne. 64. Lammerd. 66. Reaumur. 68. Spang. 69. Atlas.

Vertikaal: 1. Mesties. 2. E.k. 3. Los. 4. Dope. 5. Ere. 6. Reu. 7. Iris. 8. Tin. 9. Me. 10. Euterpe. 11. Beest. 12. Dempen. 13. Stelen. 14. Stroe. 17. Lea. 20.

Strekpees. 22. Stevenson. 24. Spé. 25. Kei. 28. Endor. 30. Knots. 33. Ier. 35. Ede. 38. Strobis. 39. Nok. 40. Geaard. 41. Altaar. 42. Tas. 43. Tilanus. 44. Steel. 48. Kaper. 51. Alm. 54. Oven. 56. Fiat. 59. Oma. 60. Erg. 61. Tea. 62. Gul. 65. M.p. 67. Ma.

KORT GEZEGD

... het gaat ditmaal over u, over „Nederlandse Gedachten” en over de ander. Het komt hier op neer: onze partij heeft een weekblad, dat u misschien niet altijd met plezier leest. Het is bepaald geen lichte ontspanningslectuur. Het wil dat ook niet zijn. Wel wil het een orgaan wezen dat de meelevende partijgenoot inlicht over wat er in de politiek aan de orde is. Daar toe worden er verslagen van de Eerste en Tweede Kamervergaderingen in opgenomen. De redactie streeft er ook naar u te doen weten wat er aan organisatorische en andere activiteiten in de partij aan de hand is. U vindt er een persschouw in en een overzicht van het voornaamste politieke nieuws uit het buitenland. Daarnaast wordt regelmatig een bepaalde gebeurtenis of politieke situatie ook nog eens wat breedvoeriger toegelicht. U vindt in ons weekblad... laat ik maar stoppen, want u weet dat allemaal zelf ook wel.

Misschien bent u het soms met de inhoud niet eens. Dat vond u althans geen reden om als abonnee te bedanken. Anderen deden dat wel.

Soms is het minste of geringste voor hen voldoende om die stap te doen. Eigenlijk zetten zij daarmee twee stappen. Achteruit wel te verstaan.

De eerste is: zij beroofden zichzelf van deze lectuur. Niet zo erg, kan men zeggen, zij kunnen die blijkbaar missen.

De tweede stap achteruit is belangrijker. Zij die bedanken ontnamen ook de partij een gelegenheid om met deze voorlichting anderen te dienen.

Ons blad telt rond 18.000 abonnees. Een aantal om trots op te zijn. Ik ken geen politieke partij, die een weekblad heeft met zoveel abonnees. Wij moeten daarom des te meer waarderen wat wij hebben. Maar daar zijn wij er niet mee.

Dit blad is niet opgezet om winst te maken. Sinds het eerste weekbladnummer van „Nederlandse Gedachten” in oktober 1955 (!) uitkwam, is de abonnementsprijs niet verhoogd, terwijl de kosten uiteraard wel stijgen.

Daarom werd het steeds moeilijker om de exploitatie sluitend te maken. Indien u vindt dat tekorten dan maar door het Centraal Comité moeten worden bijgepast, vergist u zich. De portemonnee van de partij vertoont namelijk sedert enige jaren telkens een nadelig saldo. Het is ons dezer dagen gebleken, dat dit over het jaar 1961 weer het geval was. Een bodemloze put?

Welnee, een partij die op haar centen gaat zitten en die de nieuwe taken in deze tijd niet aanpakt, schiet in haar werk tekort.

Dat is nog erger dan een financieel tekort. Trouwens alle Nederlandse politieke partijen waar ik iets vanaf weet, hebben in de laatste twee jaren hun contributie voor het centrale werk verhoogd.

De A.R.-Partij besloot daartoe laatstelijk op haar Deputatenvergadering in 1955. Gelukkig besliste het Partij Convent op 28 april j.l., dat ten behoeve van o.a. het televisiewerk een Publiciteitsfonds zal worden opgericht, waarin per lid 50 cent moet terechtkomen.

Maar ik dwaal af. Mijn bedoeling was u erop te wijzen dat ons blad zichzelf moet kunnen bedruipen. En als het goed is blijft de redactie ongeveer 500 exemplaren wekelijks en gratis deponeren in militaire tehuizen, in onderofficiers-kantines en op andere militaire adressen. Dat moeten wij blijven en kunnen doen. Zegt het voort!!

Eigenlijk moet er nog veel meer verspreiding kunnen plaatsvinden zonder dat het abonnementsgeld wordt verhoogd. Over dat laatste wordt niet ge-

ACHTER PAGINA

HET directe vervolg op het verhaal van een vorige keer is het punt van de informatie.

Het verhaal van vorige maal ging over de oriëntatie. Oriëntatie in de zin van het nagaan en bepalen van de plaats, de situatie, waar men zich zelf bevindt. Bij de bezigheid der oriëntatie gaat het er om de eigen kennis, het eigen inzicht te verdiepen en te verbreden. Men doet dit door kijken naar de televisie, door luisteren naar de radio of naar hetgeen gezegd wordt op vergaderingen, en door lezen van geschriften, boeken of brochures.

Deze bezigheid is bijzonder belangrijk voor het eigen leven, tevens ook voor het leven van een partij.

Maar deze bezigheid krijgt — als het goed is — een complement in het geven van informatie. Hier wordt dus niet bedoeld informatie van zichzelf — in deze zin wordt dit woord ook wel gebruikt —, maar informatie in de zin van het geven van inlichtingen, het overdragen van eigen inzicht op anderen, het verschaffen van gegevens aan wie daarvoor in aanmerking komen.

Zoals vorige week reeds werd onderstreept, bieden de zomermaanden meer dan anders een goede gelegenheid tot eigen oriëntatie. Het nieuwe seizoen dat in september aanvangt (Kamerverkiezingen 1963 reeds in zicht), biedt meer dan ooit gelegenheid tot het geven van informatie aan anderen.

„WAAROM Zouden we?”

WAAROM zouden we ons over die oriëntatie en informatie druk maken? Gaat het leven, ook het partijleven, ook het nationale volksleven, immers niet toch wel zijn gang?

Ja, natuurlijk gaat dat leven toch wel zijn gang. Maar dat mag niet het slot van de redenering zijn. Als verantwoordelijke mensen, als christenen met een duidelijke opdracht van God in het leven, hebben wij dat leven maar niet zijn gang te laten gaan. Daarin hebben wij intendeel actief, concreet bezig te zijn. Ieder voor zich persoonlijk.

piekerd, over het eerste wel. Wilt ook u daarover eens denken? Het doen dat uit dit denken voortvloeit is tweemaal: a. u bedankt zelf niet; b. u bespreekt eens met een andere geestverwant of ook hij niet een abonnement zal nemen.

U hoeft u daarbij niet te haasten. Het is nu vakantietijd.

Bovendien verschijnt ons blad in juli en augustus, zoals gewoonlijk, in een zomersvakantiepakje (een week leden durfde ik dat woord nog niet neer te schrijven). De redactieleden, de zeters en de drukkers zijn immers om beurten met vakantie. Dat gunnen we hen, net als u.

Maar in september is het weer 12 pagina's. Vo! moed de verkiezingstijd en 1963 in. Kort gezegd: houdt u intussen uw en ons blad in ere en... als het kan, zorgt ook u er voor dat we er in september abonnees bij hebben. U weet waarom!

Een prettige vakantie toegewenst, door

VAN DER SLUIS

Informatie

En ook allen samen in het verband, waarin wij leven.

Ook in het partijverband, dat, in Gods dienst, bezig wil zijn om de Heer der Schepping in de politiek en de staatkunde te dienen. Het gaat in dit verband om christelijke politiek, om christelijke staatkunde.

Heel ons leven moet een dienen van God zijn. Dat is niet zo gemakkelijk. Dat gaat niet vanzelf. Er komt dikwijls weinig van terecht. Maar God wil ons gebruiken als instrumenten in Zijn hand. Het gebed tot God om Zijn zegen, voor ons zelf en anderen, ook met betrekking tot het politieke leven, zal een integrerend deel van ons bestaan moeten zijn. En zo alleen kan er wat terecht komen van christelijke politiek, van christelijke staatkunde.

„WAAROM Zouden we niet?”

DERHALVE schenken wij onze aandacht ook aan het politieke leven. Daarom zijn wij lid van de partij, abonnee op het weekblad, brengen wij onze stem uit op de partij, zijn wij soms actief bezig in en voor de partij, d.w.z. voor christelijke politiek.

Als er een bepaalde activiteit ontbreekt, bepaalde zaken geregeld moeten worden, helpen wij — in meerdere of mindere mate — mee. De partij kan soms heel wat presteren.

In het nu afgelopen seizoen hebben wij, als partij, een grote landelijke ledenwerfactie gevoerd, „Eén op tien”. Die actie is een mooi succes geworden ter versterking van de christelijke politieke activiteit in ons land. Duizenden en duizenden nieuwe leden werden in slechts ongeveer een half jaar tijds gewonnen.

Daardoor is de partijorganisatie nog weer verder versterkt. Ruim honderdduizend leden dragen de a.r. politiek.

Die ongeveer 9.000 nieuwe leden zijn gewonnen in een tijd, dat de partij ook nog wel iets anders te doen had. Behalve het normale organisatie-werk, moest immers ook nog zo het een en ander verzet worden voor twee verkiezingen, voor Staten en Raden. Toch is het in diezelfde tijd gelukt het ledenbestand aanzienlijk te vergroten.

WAAROM zouden wij dan nu niet, als intern zeer versterkte partij, ons allemaal — als leden van die partij — inzetten voor het externe werk, het werk naar buiten, de informatie?!

Waarom zouden wij, na zo succesvol leden te hebben gewonnen, ons nu niet allemaal inzetten om eveneens bij duizenden en duizenden kiezers te winnen — onder geestverwanten, maar ook onder niet-geestverwanten — ter versterking van de invloed van de christelijke politiek naar buiten?! Met name nu de Kamerverkiezingen in zicht komen en het hard nodig is om vroegtijdig de hand aan de ploeg te slaan om door een goede informatie van het Nederlandse volk de christelijke politieke invloed te doen toenemen, tot uitdrukking komende in stemmenwinst en derhalve zetelwinst in de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De boodschap der christelijke politiek is niet alleen voor intern eigen partij-gebruik. Die boodschap is integendeel bestemd voor het gehele volk. De werfkracht naar buiten kan alleen toenemen en versterkt worden door het gesprek, het debat, de discussie, het praatje met de ander, met anderen.

Zo gezien heeft elk partijlid op het punt van de informatie zijn taak en zijn mogelijkheden.

Die taak moet vervuld. Die mogelijkheden moeten aangegrepen. Door de partij. Dat wil zeggen: door haar leden. Door ieder, die weet, dat hij/zij in heel het leven, dus ook in de politiek verantwoordelijk christen is, met een opdracht van God in het leven. Onder deze opdracht kan niemand uit.

Verzet tegen de Gaulle

• Vervolg van pagina 1

dadens, die de OAS op haar geweten heeft. Hij zou al een maand geleden opdracht hebben gegeven met de aanslagen in Frankrijk op te houden, maar blijkbaar heeft hij toch geen gehoor gevonden.

Bidault speculeert dan ook veel meer op de grote tegenzin, die de politiek van De Gaulle met betrekking tot de eenwording van Europa, de relatie tussen Frankrijk en de Verenigde Staten er met betrekking tot de binnenlandse situatie bij grote delen van het Franse volk heeft gewekt. En als we het niet mis hebben, dan reikt hij ook op het beslissende ogenblik op de steun van het leger, dat de vernedering van Algerije maar moeilijk verwerken kan.

Gevoelens

Bidault appelleert aan de gevoelens, die inderdaad in Frankrijk steeds sterker gaan leven. De Europese politiek van de president wordt door een grote meerderheid in de Nationale vergadering van de hand gewezen en alleen de bijna dictatoriale bevoegdheden, die de nieuwe grondwet aan de Franse president gegeven heeft en de speciale volmachten, die hem in tijd van nood worden verstrekt, hebben tot dusver weten te voorkomen, dat De Gaulle's kabinet werd weggestemd. Het enige wat de tegenstanders van de Europese ideeën van de president konden doen, was demonstratief uit zijn kabinet te lopen en de eenzaamheid rondom De Gaulle nog groter maken. Deze schermt nu met een referendum, waarvan hij verwacht, dat het Franse volk hem blanco volmacht zal geven om zijn Europa der vaderlanden te verwezenlijken.

Het is echter de vraag, of de generaal in dit opzicht niet aan zelfover-

schating gaat lijden. Want ook al zou een meerderheid in Frankrijk zich achter De Gaulle scharen, dan zou een dergelijke uitspraak nog geen enkele waarde hebben voor de andere Europese volken, die aan de totstandkoming van een dergelijk „Europa” zouden moeten meewerken.

Minder star?

Te oordelen naar de wijze, waarop De Gaulle heeft gereageerd op de wat wonderlijke demarches van Adenauer zijn we geneigd om aan te nemen, dat de Franse president iets van de starheid, waardoor zijn Europese politiek werd gekenmerkt, heeft laten varen. Zijn houding tegenover Engeland is veel soepeler, dan zij ooit geweest is. Als dat zo blijft, is er een belangrijk winstpunt geboekt. Dan wijst De Gaulle opnieuw, dat hij zeer realistisch kan zijn, als hij ziet dat de zaken hem uit de hand dreigen te lopen.

Het is te hopen, dat zulks ook het geval zal zijn met zijn houding tegenover de vertegenwoordigers van het Franse volk, die de Nationale vergadering bevolken. Wanneer hij bereid is, de parlementaire democratie te herstellen en van de binnen- en buitenlandse aangelegenheden van Frankrijk niet langer een „one-man-show” maakt, neemt hij de vijanden van zijn land de wind uit de zeilen. De onverzoonlijken, die hun activiteiten van Algerije naar Frankrijk hebben geplaatst, vinden dan niet langer een vruchtbare voedingsbodem voor hun verderfelijke praktijken.

db.

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN • Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

WOUDE ZADEN
ORANJEWOUDE
Vraagt nieuwe prijscourant
1879

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

Attentie

Op donderdag 26 juli a.s. zal weer een tien-minuten-uitzending plaatsvinden van de A.R. Partij. Luistert u dan ook mee? Het is van 19.50 tot 20.00 uur op de golflengte van de N.C.R.V.

DE MAMMOETWET WERD AANVAARD

REEDS van de indiening af van het wetsontwerp tot regeling van het voortgezet onderwijs was duidelijk dat het hierbij om een omstrede zaak gaat. Dit is om verschillende redenen begrijpelijk. In de eerste plaats omdat het een zeer belangrijk wetsontwerp betreft, waarbij ons ge-

hele volk in al z'n geleidingen is betrokken. In de tweede plaats omdat in verband met het tweesystemen karakter van ons onderwijs (openbaar en bijzonder) allerlei principiële zaken in het geding zijn. Tijdens de gehele behandeling in de Tweede Kamer is bijzondere aandacht geschon-

ken aan deze principiële gezichtspunten; het waren hoogtepunten van het debat. Zonder anderen te willen passen kan van onze kant stellig met voldoening worden teruggezien op de redevoeringen die de heer Bruins Slot bij de algemene beschouwingen over dit wetsontwerp

heeft gehouden, waarbij met name de uitgangspunten van het onderwijs in discussie waren. Voorts mag, eveneens met voldoening, worden gewezen op de redevoering van professor Versteeg naar aanleiding van artikel 19 van het wetsontwerp, toen eveneens de vrijheid van het bijzonder

onderwijs aan de orde was en het pleit werd gevoerd voor een verdergaande splitsing van regels voor het openbaar onderwijs en subsidievoorwaarden voor het bijzonder onderwijs. Het element van twee systemen van onderwijs beheerste trouwens ook 't betoog van de fractievoorzitter.

Analyse van de overwegingen en van de stemming

De beslissing is nu gevallen en Minister Cals heeft, althans in de Tweede Kamer, een overwinning behaald.

Een nadere analyse van de stemmenverhoudingen maakt duidelijk dat dit resultaat uitsluitend is bereikt doordat de P.v.d.A. unaniem voor het wetsontwerp heeft gestemd. Mede daardoor is bereikt dat een belangrijke meerderheid zich vóór het wetsontwerp heeft uitgesproken.

Er is reeds de aandacht op gevestigd, en ook in dit verslag mag dit niet achterwege blijven, dat het een zeer merkwaardige omstandigheid is, dat de Minister niet al te veel steun, wat het eindresultaat aangaat, heeft ervaren van die partijen, die als steunpilaren van het kabinet mogen worden beschouwd. Immers, alleen de K.P.V. heeft con amore voorgestemd, de leden van de C.H.U. en van de V.V.D. waren unaniem tegen, en van de zijde van onze partij waren er 9 tegenstemmers en 5 voorstemmers.

P.v.d.A.: voor

Er ligt, op zich zelf genomen, iets onbevredigends in dat een zó belangrijke zaak alleen de eindstreep heeft kunnen halen, omdat de oppositie de doorslag gaf.

Men heeft hieraan reeds allerlei politieke speculaties verbonden, met name met betrekking tot de eensgezindheid van de afgevaardigden van de P.v.d.A., terwijl toch bekend was dat er in deze kring niet weinigen waren, die zeer ernstige bezwaren hadden. De verwondering was dan ook zeer groot toen uit de stem-motivering, gegeven door de woordvoerder van de P.v.d.A., bleek dat zó grote eenstemmigheid naar buiten zou worden getoond.

Dat de C.H.U. zou tegenstemmen was voor niemand verbazingwekkend. Bekend was dat in deze kring zeer ernstige bezwaren leefden, ook tegen

Minister Cals

de gehele opzet van het wetsontwerp, afgedacht nog van overwegingen van principiële aard.

V.V.D.: tegen

De V.V.D. heeft zich bij haar afwijzende houding in het bijzonder doen kennen als de paladijn van het openbaar onderwijs. Er was een reeks van bezwaren van onderwijskundige aard, maar de doorslag gaf bij deze groep ongetwijfeld de overweging dat men van oordeel is dat de positie van het openbaar onderwijs niet voldoende veilig was gesteld — in sommige gevallen, naar het oordeel van deze groep, zelfs van een bewuste achterstelling moet worden gerept.

Van de kleinere groeperingen vermelden wij met name de S.G.P. die op grond van hoofdzakelijk principiële bezwaren het wetsontwerp afwees.

Niet homogeen

De eigen groep was de enige, die niet homogeen was. Zoals inmiddels uit de dagbladen bekend is, hebben 9 leden tegen en 5 leden voorgestemd. Onze groep was dus compleet aanwezig, met inbegrip van de fractievoorzitter, hoewel nog niet geheel hersteld, deze belangrijke mogelijkheid om zijn stem te bepalen blijkbaar niet wilde laten voorbijgaan.

Nu wij achter de eindbeslissing in de Tweede Kamer staan is een nadere beschouwing op zijn plaats over de positie-bepaling van onze fractie ten aanzien van dit belangrijke wetsontwerp, dat van meet af ook in eigen kring tot verschillende reacties had geleid.

Onze fractie heeft zich bij voorbaat niet uitgesproken over de vraag of men voor of tegen het wetsontwerp zou stemmen; zij achtte dit een verkeerde gedragslijn, omdat de parle-

mentaire behandeling medebrengt (met name de mogelijkheden welke de Tweede Kamer heeft) dat wijzigingen, zelfs fundamentele wijzigingen, in een wetsontwerp kunnen worden aangebracht, indien men daarvoor een voldoende meerderheid kan verwerven.

Van de aanvang af is doelbewust gestreefd naar een grondige behandeling van dit wetsontwerp, gepaard gaande met een ruim gebruik van het recht van amendement. Hoewel bij de algemene beschouwingen over dit wetsontwerp, zoals reeds bleek, door de heer Bruins Slot op duidelijke wijze uitdrukking was gegeven aan de bezwaren die in onze kring leven, waarbij het antwoord van de Minister niet zó was, dat daarvan belangrijke verbeteringen in onze geest konden worden verwacht, is toch op constructieve wijze te werk gegaan. Ten aanzien van de knelpunten van het wetsontwerp zijn belangrijke amendementen ingediend, terwijl ook de onderwijskundige aspecten niet werden verwaarloosd.

Balans

Aan het eind moest de balans worden opgemaakt. Wat was bereikt? Het eindoordeel heeft namelijk te gaan over het ontwerp zoals het er uit ziet, nadat het de gehele parlementaire behandeling heeft ondergaan. Er waren nogal wat veranderingen aangebracht.

De tegenstemmers waren blijkbaar van oordeel dat het doel van de behandeling niet was bereikt en dat in weerwil van alle welwillende woorden die over het bijzonder onderwijs waren gesproken, dit niet ongevarend uit de strijd te voorschijn was gekomen. Dit zagen zij met name met betrekking tot 't feit dat het principe van de twee onderwijsstelsels niet in voldoende mate was vastgehouden en daardoor de vrijheid van het bijzonder onderwijs niet tot haar recht was gekomen. Achte men dit reeds een moeilijk verteerbare zaak, daar kwam nog bij dat het wegvallen van het wetsautomatische voor de ulo (mavo), zoals dat tot dusverre als een verkregen recht bestond, niet kon worden aanvaard. Het daarop betrekking hebbend amendement van de heer Roosjen was immers verworpen.

De voorstemmers hebben kennelijk een andere benadering toegepast en zwaarder laten wegen dat, in weerwil van allerlei bezwaren, die ook zij hebben, het wetsontwerp in zijn huidige vorm voor het bijzonder onderwijs voldoende levensruimte schept. In hun overwegingen speelt het feit een belangrijke rol dat de planprocedure als een verbetering ten aanzien van de huidige situatie kan worden aangemerkt, omdat de volksvertegenwoordiging rechtstreeks bij het scholenplan wordt betrokken. Voorts waren zij van oordeel dat de vrijheid van onderwijs voldoende gewaarborgd is ten aanzien van de benoeming van docenten, de keuze van de leermiddelen, de leerstof en het leerplan. Naar hun mening zou verwerping van de wet geen enkele waarborg betekenen dat er een betere wet voor in de plaats zou komen.

Uit deze weergave van opvattingen blijkt dus dat een afweging van allerlei motieven, ook bij uitgesproken voorstanders van de vrijheid van het bijzonder onderwijs, tot een verschillend resultaat kan leiden. Men kan betreuren dat geen homogeen standpunt mogelijk was voor vertegenwoordigers van een politieke richting die zowel in het verleden als in het heden met zo bijzonder élan voor de vrijheid van het bijzonder onderwijs op de bres heeft gestaan, dit zal niet mogen leiden tot de opvatting — dat is namelijk uit de gehele behandeling wel zeer duidelijk gebleken — dat de gehele fractie zich niet ernstig heeft ingezet om ten aanzien van het voorgedrukt onderwijs een wet te verkrijgen, die volledig op de gedachte van de pacificatie is gebaseerd.

Verstoord evenwicht?

Door de heren Blom (P.v.d.A.), Ritmeester (V.V.D.), Van der Zanden (K.V.P.), Smallegenbroek (A.R.P.) en Beernink (C.H.U.) zijn aan de Minister van Binnenlandse Zaken de volgende vragen gesteld:

1. Is de Minister niet van oordeel, dat het evenwicht tussen de salarissen en de pensioenen van het overheidspersoneel, verkregen bij de inwerkingtreding van de Algemene Toeslagwet 1957, sindsdien ernstig is verstoord?

2. Is de Minister in verband daarmee en rekening houdende met de omstandigheid, dat, ook al wordt de in uitzicht gestelde nieuwe Pensioenwet wel dra ingediend, het nog wel enige jaren zal duren, voor deze wet in werking zal treden, bereid een zodanige voorlopige voorziening te bevorderen, dat de achterstand der pensioenen zoveel doeltreffend en zoveel mogelijk, door verhoging van de in de Algemene Toeslagwet 1957 genoemde percentages, wordt opgeheven?

13 juli 1962.

Het weekblad „HERVORMD NEDERLAND”

is zonder tegenspraak het Protestants OPINIEBLAD

dat u oriënteert op de fronten van het kerkelijke, sociale, maatschappelijke en culturele leven.

Abonnementsprijs f 5,— per halfjaar. Vraagt proefnummers aan: Scheveningscheweg 72, 's-Gravenhage.

Charmant bruin
veilig tegen zonverbranding
Pigmarmor. Tube 2.95 - Flacon 7.50 en 2.95

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

LOONPOLITIEK EN WINSTDELING

Met de invoering van de gedifferentieerde loonpolitiek is ten aanzien van de lonen de algemene regel aangenomen, dat de loonsverhogingen direct verband moesten houden met de gestegen productiviteit van de de gestegen produktiviteit van de de c.a.o. gold, waarin een loonsverhoging moest worden verwerkt. Voorts werd regel dat deze extra loonkosten niet tot prijsverhogingen mochten leiden.

Met deze twee regels, met dit loonen prijsbeleid, wordt bereikt, dat er voor de loontrekkenden grotere welvaart komt, hun loon neemt nl. toe, terwijl de prijzen gelijk blijven. De loontrekkenden kunnen nu met het hogere loon meer behoefte bevredigen, hetgeen vergroting van welvaart betekent.

Oppervlakkig gezien zou men dus kunnen zeggen, dat het afstemmen van de lonen op de produktiviteit de sleutel is voor de welvaartsvergroting. Toch kunnen hierbij nog wel een paar opmerkingen worden gemaakt. Men kan zich nl. afvragen of het juist is, dat als criterium wordt genomen de berekende produktiviteitsstijging voor de gehele bedrijfstak; of het juist is, dat de werknemer hoger loon ontvangt uit de produktiviteitsstijging die voornamelijk wordt bereikt met grotere investeringen; tenslotte of op den duur gehandhaafd kan worden de stelregel: wel hoger loon, maar stabiele prijzen?

Om met het tweede te beginnen: Inderdaad is het juist dat de werknemers van de betere produktiviteit profiteren. De tijd dat arbeid werd beschouwd als een waar zonder meer, en deze waar op de „vrije markt” werd verkocht, is al lang achter ons. De ondernemers werken met de werknemers samen in de opbouw van het bedrijf, van de onderneming. Het loon, dat is de vergoeding voor de geleverde arbeid, dient naast een zeker minimum voor levensonderhoud, behalve op de vakbekwaamheid, afgestemd te zijn op het resultaat van de samenwerking binnen de onderneming. Indien door meer investeringen de produktiviteit stijgt zullen in het algemeen, ook de resultaten beter worden. Van deze betere resultaten komt aan ieder van de in de onderneming samenwerken-

de produktiefactoren nl. ondernemerschap, arbeid en kapitaal een redelijk deel toe.

Het is begrijpelijk dat men alleen achteraf kan vaststellen of de resultaten hoger waren, derhalve kan dus ook pas achteraf het aandeel van elk der factoren in het hogere resultaat worden vastgesteld. Uiteraard wil dit niet zeggen dat nu het inkomen van de arbeid geheel, of althans voor een groot deel van de winst afhankelijk moet zijn. In genen dele, maar het betekent wel, dat de in de loop van een bedrijfsproces, dat is meestal een boekjaar, bereikte produktiviteitsstijging kan worden verdeeld. Hier komt meteen de vraag op, welk loonpeil dan vooraf mag gelden. Dat is het loon dat voor de bedrijfstak verantwoord is op grond van de in het verleden bereikte produktiviteit. Men kan toch pas de huid verdelen wanneer de beer geschoten is.

Worden de c.a.o. lonen achteraf gecorrigeerd met de produktiviteitsstijging, met daarnaast een jaarlijks te bepalen looncorrectie op grond van de rentabiliteit, dan is de basis van de differentieële loonpolitiek verbreed — naast de produktiviteit is de rentabiliteit bepalend geworden.

Wanneer de beloning bestaat uit de de twee componenten c.a.o. loon en winstdeling, dan heeft dat voor de prijspolitiek eveneens gunstige gevolgen.

Wanneer bij herziening van de c.a.o. in de lonen wordt verwerkt de in de afgelopen periode bereikte produktiviteitsverbetering, dan geeft dat binnen de onderneming niet die extra spanning en drang naar hogere prijzen, dan in het geval dat men zich bij het vaststellen van de nieuwe c.a.o. lonen gaat baseren op te verwachten produktiviteitsstijging. Voorts heeft dit aan de consumptiezijde tot gevolg dat pas, nadat de extra goederen, voortvloeiende uit de produktiviteitsstijging, voor het publiek beschikbaar zijn, de nodige extra koopkracht middels winstdeling en hoger loon wordt betaald.

Welke wegen staan nu open om de rentabiliteit mee te laten spreken bij de loonvaststelling — zij het dan in een bedrag per jaar? Eigenlijk zijn er maar twee manieren, via een winstdelingsregeling per individuele onderneming, of door deze winstdelingsregeling in te bouwen in de c.a.o.

Het laten meedoen van de rentabiliteit bij de loonvaststelling door middel van een regeling per individuele

onderneming heeft het grote voordeel, dat men deze regeling kan aanpassen aan de structuur van de betreffende onderneming. Dit is dan ook meteen de reden waarom aan de regeling per onderneming verre de voorkeur te geven boven een collectieve regeling per c.a.o.

Overigens is men bij het opstellen van een winstdelingsregeling, die zowel in de statuten van een n.v. kan zijn opgenomen, als bij apart reglement zijn vastgesteld, gebonden aan een aantal richtlijnen van het College van Rijksbemiddelaars. Deze richtlijnen bevatten de voorwaarden, dat men reeds op ander gebied behoorlijke sociale voorzieningen moet hebben getroffen, b.v. pensioenfondsen, er voldoende waarborgen van duurzaamheid zijn, het verband tussen de bedrijfsresultaten en de winstdeling duidelijk moeten zijn.

De winstdeling t.b.v. de werknemers kan gekoppeld worden aan de gemaakte winst zonder meer, of aan het dividend dat aan aandeelhouders wordt betaald.

De winstdelingsregeling zal uiteraard ook bepalingen dienen te bevatten ter zake van wie nu precies de rechthebbenden zijn, hoe de rechten zijn na het verbreken van het dienstverband, alsmede over wijze en tijd van betaling.

Wanneer op de hiervoor geschetste wijze uit de winst van de onderneming extra loon wordt betaald aan de werknemers, dan is én voor de onderneming én voor de werknemers een gezondere basis voor de beloning verkregen, zonder dat men strijd behoeft te leveren over opstapjes gedurende de looptijd van de c.a.o.

H. P. VERMAAT

KAMERLEDEN-SALARIS

„... Zeer tot onze spijt kunnen wij met een politiek, die zelve 50 pct zonder meer aanvaardt, geplaatst tegen de lange weg welke een geringe belasting (die zeer hoog is!) -verlaging en een 5 tot 6 pct loonsverhoging, moet afleggen, niet langer meegaan zonder een woord van protest. Wij hopen A.R. te kunnen blijven maar voor de politieke organisatie is alle medeleven afgebroken...”

EEN (nu gewezen) ABONNEE.

N.V. Rederij en Haringhandel
Import — Export
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

„... In verband met het met 133 tegen vijf stemmen aangenomen wetsontwerp tot verhoging van de vergoeding der Kamerleden van 10.000 gulden op 15.000 gulden, terwijl de ambtenaren sinds 1925 eerst 10 pct aftrek ontvingen tegen een verhoging van de vergoeding der Kamerleden van 2000 gulden op 5000 gulden, vervolgens de aftrek van de A.O.W. van 80 pct in 1957, van 56 pct in 1960 en het negeren van de gepensioneerden (ik ben nu 76 en heb dit alles beleefd) in 1962, bedank ik als abonnee op Nederlandse Gedachten.”

OOK EEN (gewezen) ABONNEE.

(Eerste impuls is te veronderstellen dat het allemaal de schuld is van de redactie van Nederlandse Gedachten dat de vergoeding der Kamerleden omhooggebracht is — men meent althans ons ervoor te moeten straffen door ons blad in de ban te doen. We kunnen de lezers verzekeren: het is niet onze schuld — en ware het zo, we zouden er nog trots op zijn ook! Want we zijn het met minister Toxopeus (die het voorstel heeft ingediend, ongetwijfeld met instemming van het gehele Kabinet) geheel eens, dat een vergoeding van f 10.000 voor iemand die het bijzonder zware, bijzonder tijdrovende, bijzonder verantwoordelijke ambt van volksvertegenwoordiger uitoefent, veel en veel te laag is. Want Kamerlid zijn is niet een erebaantje dat daarnaast nog tijd genoeg laat om een normaal inkomen te verdienen — Kamerlid zijn is een functie die alles eist van bewaarde mensen. En bewaarde mensen wier taak op hetzelfde niveau ligt als dat van een Kamerlid, worden in onze maatschappij niet met f 10.000 naar huis gestuurd — die verdienen het twee- of drie- of meervoudige!

En als men nu dit ziet en zelf meent reden tot klagen te hebben? Mogen we aan deze simpele vraag uit de Bijbel herinneren „... Is uw oog hoos omdat ik goed ben?” — Red. Ned. Gedachten.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FIRMA COLIJN & IPPEL

Aannemers van beton- en heuwerken

Rijksweg 117
Tel. 01834-375

Pr. Julianaweg 11
Tel. 01834-475

NIUWENDIJK (gemeente Almkerk)

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

Hoogstraat 73a — Telefoon 444 — Werkendam

RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

D. MEIJER - AANNEMER

VAN NIEUWBOUW- VERBOUW- EN REPARATIEWERKEN

Handel in hout, teerprodukten en andere materialen.

Telefoon 7690

SASSENHEIM — Werkplaats Zuilhofstraat 2, Telefoon 7952

DROOG HOUT

Specialiteit: gewaterd lepen, verder beuken, essen, linden, kersen, eiken en peren.
Incomplete bollen en plaathout.
Contant 1%.

N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN (VELUWE) - TELEFOON 06765-212

AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELRADE 14 - TELEFOON 72 25 16

ANTRACIET

BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 — TEL. 80553 — AMSTERDAM

Alle VERZEKERINGEN, financiering en hypotheeken (eventueel zonder aflossen)

HERNGREEN's Assurantiekantoor

OKEGHEMSTRAAT 20 - AMSTERDAM - TELEFOON 72 88 25

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST N.V.

AMSTERDAM

SINGEL 52 - 54

SOESTDIJK

D. G. Reesink

Talmalaan 12
Soestdijk
Telefoon 2401

TIMMER-, METSEL- EN ONDERHOUDSWERKEN BOUWBEDRIJF

GELDERLAND

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en rooibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Firma Wed. T. Viets

BERGSTRAAT 38 TEL. 2765 (08370) — WAGENINGEN

Radio K. B. Weimar Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR

ELEKTRISCHE APPARATEN — VERLICHTING

MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

Voordelig en ... meer kans

JANSEN

richt uw woning mooier en gezelliger in.

KONINGINNELAAN 9 — TELEFOON 562 — VOORTHUIZEN

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken

timmer- en aannemersbedrijf

B. SCHREUDER

Schoolstraat 8, Voorthuizen, tel. 03429-497

Radio

Televisie

Grammofoonplaten

Stofzuigers

JAARSMA

Brinklaan 20-22 - Telef. 15624

APELDOORN

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• Nederlands Nieuw-Guinea ligt op de internationale snijtafel. De besprekingen zijn eindelijk begonnen. De optimistische Indonesische commentaren doen vermoeden dat het in een voor Djakarta goede richting gaat. Reeds wil men aan die zijde de overgangperiode, waarin Bunker Nieuw-Guinea 2 jaar onder de hoede van de Verenigde Naties wil plaatsen, bekorten. Of die wijze van opereren de waarborgen voor het door Nederland verlangde zelfbeschikkingsrecht der Papoea's ten goede komt, is twijfelachtig. Minister Soebandrio heeft zich al naar Washington gehaast om reeds spoedig een beslissing op dit punt af te dwingen, alvorens de onderhandelingen in een meer gevorderd stadium, onder leiding van secretaris-generaal Oe Thant zelf, te New York worden voortgezet. Van deze laatste verwacht Soekarno weinig hulp.

Ook de Nieuw-Guinea-Raad heeft ingezien dat het nuttig is om op korte termijn zijn wensen door een delegatie in Djakarta mee te delen. Na aanvankelijk het zenden van zulk een missie te hebben afgewezen, is daartoe nu toch met een kleine meerderheid besloten.

Het lijkt ons een goede beslissing waartegen het gouvernement te Hollandia terecht geen bezwaar maakt. De tijd daarvoor is rijp.

Het uitblijven (sinds 24 juni) van nieuwe para-landingen doet vermoeden, dat Soekarno zijnerzijds nu ook alles op de kaart van het overleg zet, zonder Nederland, de Verenigde Staten en de heer Bunker (= Oe Thant) nodeloos te prikkelen door nieuwe daden van agressie. De praktijk heeft trouwens uitgewezen dat deze landingen geen militaire successen opleveren, alle Indonesische propaganda-communiq's ten spijt. Het uitschakelen van de infiltranten is bijna een voltooid hoofdstuk in het Nederlandse antwoord op deze Indonesische wijze van ageren. De komst van enkele tientallen infiltranten per prauw aan het begin van deze week lijkt in dit verband op een regie-fout.

• Engeland kwam deze week wel zeer abrupt voor een drastische kabinetswijziging te staan. Geen duidelijker bewijs hoe ongerust de conservatieven zijn over de uitslag van diverse tussen-verkiezingen, is mogelijk. De minister van financiën, Selwyn Lloyd, eens MacMillans minister van buitenlandse zaken, heeft het nu ook op binnenlands terrein bij de premier verkoren. Hoezeer Englands economische moeilijkheden (die het land naar de E.E.G. drijven) ook een straf beleid wettigen, vóór alles moeten de kiezers weer pro-MacMillan worden. Of dat gelukt is? De toespelingen (Mac the knife = Mac met het mes) op de naam van de premier, wijzen op zijn sterk afgenomen populariteit. Het Engelse volk wenst fair play, ook in politieke zaken. De daden van het sterk verjongde kabinet zullen in recordtempo vruchten moeten afwerpen, willen de conservatieven niet juist het electorale tegendeel bereiken van wat zij bedoelen.

Intussen maakt de Labour-partij zich al voor de stembusstrijd gereed. En hoe! Oppositie-leider Gaitskell heeft te Brussel op een socialisten-bijeenkomst een toon aangeslagen, die in het oude Albion door velen (ook rand-conservatieven) met welgevallen beluisterd zal zijn. Dat was ook de bedoeling. Maar het deed één van de aanwezigen terecht opmerken, dat het er op leek alsof de E.E.G.-landen smeekten om tot het Britse Gemeenbest te worden toegelaten, inplaats van omgekeerd. De motie van afkeuring, die Labour in het Lagerhuis indiende, wil MacMillan (op een kwetsbaar moment) nog verder in de hoek duwen. In zijn hart zal Gaitskell toch wel hopen dat MacMillan de aansluiting van Engeland bij de E.E.G. voltooit. Anders moet hij het wellicht zelf doen en dan met heel wat minder praatjes dan de oppositie zich nu nog kan veroorloven. Het is van belang dat het Britse volk dit tijdig begrijpt en de moed van de huidige premier navenant hono-

reert, ondanks diens noodsporg van deze week.

• In Algerije wordt achter de schermen de strijd tussen Ben Khedda en Ben Bella voortgezet. De bevelhebbers der 6 militaire districten zijn in meerderheid pro-Ben Bella, maar duchten (gelukkig) een strijd à la Kongo-contra-Katanga. In feite is het land in tweeën gesplitst met naast het Algiers van Ben Khedda, de „Ben Bella-hoofdstad” Oran.

De Casablanca-landen bemoeien zich intens met het conflict. Begrijpelijk, want een gespleten Algerije heeft onherroepelijk een gedeelde Arabische wereld ten gevolge. Na de parlementsverkiezingen op 12 augustus, zal het wel echt „buigen of breken” worden.

Marokko, dat zijn vingers niet van enkele Algerijnse Sahara-mijnen kon afhouden, heeft echter ondervonden dat het zijn handen nu nog thuis moet houden. Eenzelfde les kreeg zijn rivaal, Tunis (pro Ben Khedda) vorig jaar al van de Fransen, waarmee Bourguiba nu weer goede maatjes is.

• Katanga is weer in het nieuws. Na 2 jaar in feite van Kongo afgescheiden te zijn geweest (en dit op 11 juli luisterrijk te hebben gevierd) schijnt het meer dan ooit aan die status te willen vasthouden. Oe Thant is in Londen aan mijn-ondernemingen gaan vragen geen gelden meer aan Tsjombe uit te keren. Die financiële ruggesteun aan Tsjombe vormt n.l. de ruggegraat van Katanga. Geen wonder, dat Tsjombe weer op de V.N. gebeten is. De onlusten in Elisabethstad, waarbij 2 vrouwen gedood werden (door wie?) zijn daaraan niet vreemd. De eenheid van heel Kongo is weer ver te zoeken.

• India zoekt een modus quo met Rood China. De Mao-troepen hebben hun beleg van enkele Indiase grensposten plotseling opgeheven. Nehroe stelt nu voor, kort en goed een einde aan de conflictsfeer in dit gebied te maken door de provincie Lakdha te neutraliseren. Gelet op de grote moeilijkheden, waarin China verkeert, is dit daartoe misschien het meest geschikte ogenblik. Tenzij China juist nu behoefte heeft aan speciale bliksem-afleiders in het gebied dat bij „het dak van de wereld” ligt.

• Perzië is in een hoogst ernstige crisis gekomen. Het aftreden van het kabinet-Amini betekent het mislukken van een serieuze poging om uit het moeras van corruptie en inflatie te geraken. Deze bekwame premier heeft sinds mei 1961 energiek getracht aan economische wantoestanden een eind te maken. Wellicht met te harde hand, want de gevangenen vulden zich met hoge functionarissen en de grootgrondbezitters verfoeiden zijn landbouwpolitiek. Het stedelijk proletariaat riep zelfs weer om..... Mossadeg! Een niet sluitend te krijgen begroting deed Amini struikelen, helaas. Dubbel helaas omdat de Verenigde Staten hun economische en militaire hulp te vroeg staakten om Amini een eerlijke kans te geven.

• In Peru is president Prado door militairen gevangen genomen en werd het parlamentsgebouw ontruimd. Het „hoe” en het „waarom” vormen een echt Zuid-Amerikaans verhaal. De op 10 juni gehouden presidentsverkiezingen leverden noch voor kandidaat Haya de la Torre, noch voor diens rivaal Beland Terry, laat staan voor de ex-dictator Odría een 2/3 meerderheid op. Nu zou op 28 juli het parlement moeten beslissen. Maar het leger wil de grote kanshebber, de progressieve de la Torre niet als president accepteren. President Prado wenste echter geen gevolg te geven aan het verzoek der bevelhebbers om de stembusuitslag ongeldig te verklaren. „Dan doen we het zo”, hebben de cavalisten toen blijkbaar gedacht. Met het „illustere” maart-voorbeeld van Argentinië voor ogen, ging dat gsmoord. Voor hoelang? Jammer voor Peru en geheel Zuid-Amerika, want op deze wijze komt er steeds meer koren op de molens van Fidel Castro, die heus niet alleen op Cuba malen.

De calvinistische grondslag

WANNEER een buitenlander zich de moeite getroost, om er achter te komen, wat de Nederlandse politieke partijen eigenlijk voorstellen en voorstaan, en hij zet zijn bevindingen op papier, dan is zijn conclusie omtrent de anti-revolutionairen nog al eens: zij vormen de partij van de Calvinisten. Maar in de eigen partij zijn er wel enigen, die dat niet juist of niet gewenst vinden en die daarom in geen geval met Kuyper willen spreken van „Wij, Calvinisten”.

Het kan nuttig zijn, hier iets van te zeggen.

GROEN VAN PRINSTERER heeft nooit gearzeld de anti-revolutionaire richting te kenschetsen als de Hervormde richting, de Gereformeerde richting, en hij sprak van het nakroost van Calvinijn.

Issus de Calvin, is een Groeniamse term.

MEN moet eens indrinken wat hij in een van de inleidingen van de Archives geschreven heeft over het verhaal, dat de Franse Revolutie een doortrekken betekende van de lijn van de Reformatie, en dat dus terecht Calvin en Rousseau in Genève in elkaars verlengde werden gezien. Calvinijn had het begin gemaakt. Hij had de alleenheerschappij van de Paus aangevallen. De helden van de Franse Revolutie hadden hetzelfde gedaan ten opzichte van de absolute staatsmacht.

CALVIJN en Rousseau betekenen dan samen bevrijding van absolutisme in kerk en staat.

Groen verwerpt zulke redeneringen volkomen. Hij kent geen dieper tegenstelling dan die tussen Reformatie en Revolutie.

En dan ziet hij nog meer. Die Reformatie, die zo onverzoenlijk staat tegenover de Revolutie, is in Nederland de grote nationale kracht geweest. Niet de Libertijnen, maar de Calvinisten hebben de grote slag geleverd. De strijd tegen Spanje was een geloofsstrijd. Daarom kon Groen zo weinig (en historisch gezien te weinig) waardering hebben voor Brederode, de aanvoerder van de Geuzen. Te veel een wildeman, zonder zedelijke grondslagen in zijn leven.

MAAR Marnix was zijn man, en, na de Vader des Vaderlands, vooral Willem Lodewijk. En zonder aarzelen spreekt Groen in zijn historische en politieke werken over hen als over mannen, die de goede belijdenis hebben liefged. Niet zelden vinden we opeens een Bijbelse term, als hij hun leven overziet, een woord uit Hebréeën 11. Groen heeft er nooit aan getwijfeld, dat de Hervorming in Nederland een nationale zaak was en dat zij was in de lijn van de Hervormer van Genève. En Groen zou vreemd hebben opgekeken, wanneer iemand hem zou hebben geraden, toch vooral niet te zeggen, dat de anti-revolutionaire richting een Calvinistisch stempel droeg. Het was juist zijn begeerte, dat de revolutiegeest zou moeten wijken voor een herleving van het Calvinisme, van de Hervormde zaak.

WANT hij zag de parallel. Het ging hem niet alleen om een politiek, maar ook om een kerkelijk Réveil. Zijn strijd voor kerkherstel is in de wortel één met zijn politiek belijden. We formuleren het met opzet zo, omdat dit chiasme naar onze mening nog duidelijker doet uitkomen waar het Groen om gaat.

DAAROM heeft hij het opgenomen voor de afgescheidenen. Hij zag hier staatsyranie, maar ook het lijden van mensen, die hij onverminderd tot de Hervormde gezindte, de Gereformeerde gezindte bleef rekenen. Niets is in dit opzicht zo leerzaam als de correspondentie tussen Groen en Wormser.

Dit wil niet zeggen, dat Groen die Gereformeerde gezindte zag op een uiterst smalle basis en dat hij een soort perfectionisme in het handhaven van de belijdenis voorstond. Zonder aarzelen schreef hij, dat de vrijzinnigheid à la Opzomer en Scholten ten onrechte aanspraak maakte op het predikaat Christelijk. Vrede door het bloed des kruises is voor hem, als het er op aankomt, het beslissende punt in de belijdenis. En toen het Ned. Zendinggenootschap hier een tweeslachtig standpunt innam, was Groen onverbidde. Maar etische predikanten als Van Rhijn te Wassenaar en Beets te Heemstede hebben zijn hart verkwikt en verward en typische Réveilfiguren als Merle d'Aubigné hadden een beslissende betekenis voor hem.

MAAR hier raken wij een ander punt. Groen is zéér teleurgesteld in „de vrienden”. Dat waren met name de leiders van de etisch-irenische richting. Tegen hen had Groen twee grote bezwaren, en daarin is zijn verdriet bijna bitter geweest. Deze etisch-irenische leiders wilden niets doen om de kerk te reformeren, om de leertucht te herstellen, waardoor de loochenaars van de Godheid van Christus en van zijn borgtochtelijk lijden van de kansels zouden worden geweerd. En zij wilden ook geen hand uitsteken in de strijd tegen de liberalistische politiek. Er waren uitzonderingen en Groen heeft er met grote dankbaarheid van gewaagd. Maar de polificophobie, de vrees voor, de afkeer van de politiek bij deze heren heeft Groen eenzaam gemaakt. En dan merkte hij tegelijk, dat er onder het eenvoudige Gereformeerde volk begrip was en meeleving, en dat de Reformatie van het volksleven dáár steun vond. Beets keerde zich af van Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, de stichting van Groen; Beets wilde aan geen partij, maar aan heel het volk behoren.....

GROEN heeft het niet meer beleefd, maar toen het volkspetitionnement van 1878 tot een machtige vloedgolf werd, toen was Beets nergens. Hij stond er buiten, hij hield zich er buiten en stijfde door die onthouding de Koning in diens afwijzende houding.

Maar er is nog meer. Wanneer Groen dacht aan de etische richting, dan stond ook Vinet voor zijn geest. Vinet was zéér beslist géén Calvinist. Maar Groen waardeerde hem en voelde zich in bepaalde opzichten met hem verwant. Het zijn inderdaad verwante geesten: dezelfde strijdbaarheid, dezelfde neiging tot paradoxen en aphorismen. Maar wat Groen in Vinet niet kon verdragen, was diens leer van de neutrale staat. Voor Vinet was de staat in wezen altijd ongoddelijk, aards en op macht gevestigd en belust.

GROEN wilde een christelijke staat, een staat, overheid, die Gods soevereiniteit erkende en de goddelijke ordnantien tot richtsnoer had. En daarin vond hij weer aanknopingspunten bij Calvinijn. Daarbij behoefde hij maar terug te grijpen naar de nationale historie.

En dan komt Kuyper, jure suo opvolger van Groen.

Hoe stond hij tegenover de vraag, van de verhouding Anti-Revolutionaire Partij en Calvinisme? Daarover hopen wij later te schrijven.

H. A.

RECTIFICATIE. Tot onze spijt was het slot van het artikel van vorige week, getiteld „De vrijheid gebruiken” niet juist gezet. De laatste vier regels moesten luiden: „Wij kunnen klagen over vrijheden, die ons niet te beurt vielen. Wij kunnen aangeklaagd worden over de vrijheden die we niet hebben gebruikt.” Wij meenden u deze juiste weergave niet te mogen onthouden.

Altijd liever IVOROL
dan zeker van frisse mond en witte tanden

Vertrouwensadressen voor Den Haag en omstreken

SIGARENMAGAZIJN „MATADOR”

L. KORPEL

MAURITSKADE 71 - TELEFOON 180234, b.g.g. 321960 Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen waarheen U maar wenst.

Ook het kleine karwei appreciëren wij

BOON'S SCHILDERSBEDRIJF

PIET HEINSTRAT 62 - TELEFOON 33 11 12 Filialen te Delft en Rotterdam.

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op verfgabied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

INNEMEE & ZOON N.V.

BEGRAFENISTRANSPORT

DEN HAAG - TELEFOON 115940 HAARLEM - Telefoon 10441 DELFT - Telefoon 26808

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden.

WESTLAND

Bestel bij Van der Wel

Meststoffen - Gereedschappen - Bestrijdingsmiddelen Verpakkingsartikelen

PRIMA KWALITEIT SNELLE LEVERING

GEESTWEG 36 - NAALDWIJK TELEFOON 01740-5549

Dekker logo with contact info for Naaldwijk and Delft.

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

H. HORTENSUS & ZOON

Bevelen zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden

NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK EN VERDERE REPARATIE

STOKDIJKKADE 100 - NAALDWIJK Telefoon 0 1740 - 48 08

Drukkerij - Papierhandel

DE OLDEHOVE

J. VAN ESSEN

NAALDWIJK - Postbus 23 - TELEFOON 01740-4056

Uw drukker voor handel en industrie

Gaarne staan wij u met modellen en offerte ten dienste.

Ook uw adres voor doorslagpapier, cyclostylepapier enz.

DORDRECHT

Gebruikt u veel enveloppen?

Zend dan uw volgende aanvraag aan

DRUKKERIJ J. DE LONGTE

DORDRECHT - TELEFOON (01850) 4432

VLAARDINGEN

Firma A. van Roon

Speciaal adres voor

watersport- en kampeerartikelen

WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 en 5792

Assurantiekantoor L. G. Borsboom

Telefoon 3754 - Binnensingel 211

Rijkserkenning in groep A voor makelaars en assurantiebezorgers

Moderne massa-communicatie

ONDER de titel „Geheime Miterzieher der Jugend” verscheen vorig jaar in Duitsland een boekje van Ulrich Beer (Uitg. Walter Rau Verlag, Düsseldorf), waarin de schrijver de moderne massacommunicatiemiddelen aan een kritische beschouwing onderwerpt. Zijn conclusie is niet zo opwekkend. Deze is nl. dat het karakteristieke van die massamedia, die geheimzinnige machten, is dat zij van het collectieve tot aan het persoonlijke geheime officiële mede-opvoeders zijn geworden. Hij zegt, dat niemand, die zich medeverantwoordelijk voelt en betrokken is bij de opvoeding van de jeugd en bij de toekomst van de mensheid ontkomt aan het deelnemen of in ieder geval aan de kennisneming van het wezen en de uitwerking van de communicatiemiddelen.

De persoonlijke opvoeding moet inderdaad naast de collectieve opvoeding een voortdurende strijd voeren om haar rechtmatigheid en haar bestendigheid te handhaven. De opdringende macht van de geïllustreerde bladen, van de radio, de film, de televisie, de grammofoonplaten enz. die collectieve machten, plaatsen de mens van deze tijd telkens weer voor allerlei vragen en dwingt hem tot een beslissende keus. En zij, die zich in hun leven willen laten leiden door het Woord van God krijgen het steeds moeilijker. Aan de andere kant legt het hanteren van de massamedia op hen, die zich daarvan bedienen een grote verantwoordelijkheid. Wanneer we kennis nemen van alles wat over ons uitgesproken wordt slaat de schrik ons om het hart, en het is geen wonder dat er mensen zijn, die aan onze beschaving wanhopen.

Volgens Ulrich Beer, die werkzaam is op de evangelische Heimerzieher-schule te Reutlingen, behoeven we echter aan de toekomst van onze beschaving niet te wanhopen, mits wij de moed opbrengen, neen te zeggen tegen de z.g. richting van de ontwikkeling en wanneer we de kunstmatigheid van deze wereld onderkennen en willen tegengaan, om de techniek terug te roepen en terug te brengen naar een menselijk peil.

Jeugd zonder herinneringen

DE jeugd staat ondertussen in de aanvaarding of afwijzing van de moderne communicatiemiddelen in de voorste linie. De jeugd leeft zonder herinneringen en leeft voor de toekomst. De jeugd staat altijd open voor het komende, en zeker voor het nieuwe. De jeugd heeft honger naar indrukken en reizen. Deze reishonger is nooit zo overweldigend geweest als in onze tijd. De jongeren verlaten het ouderlijk huis en komen in niemandsland en in het schootsveld van de beschaving.

Reeds het oversteken van de voor het huis lopende straat bergt gevaren in zich. Daar loert de dood! Het algemeen als „normaal” aanvaarde dodencijfer van het verkeer is de tol van de beschaving. Van een beschaving, die de verantwoordelijke mens onmenselijk en de machine verpersoonlijkt. Het spraakgebruik brengt met zich mee, dat we zeggen, „Die auto, of die brommer gaf geen voorrang!” Van stap tot stap worden we zo van onze natuurlijke levensvoorwaarden vervreemd. Het elektrisch licht heft het verschil tussen dag en nacht op. De omhullende beschaving van de nacht wordt zowel binnens- als buitenshuis verder weggeschoven. Met de levensmiddelen wordt op een wijze omgesprongen, dat gevaren voor de gezondheid van de mens niet denkbeeldig zijn (Planta). Door de hoeveelheid stikstof in de bodem en de kleurstof in boter en jam wordt de onzekerheid steeds onheilspellender. De lucht wordt zodanig door afvoergassen en rookdeeltjes bedorven, dat men, wanneer men let op de vale gezichten van de mensen, men zich in een openlucht-ziekenhuis zou wanen, zegt Beer.

Bloeddruk, hartafwijkingen, aantasting van het zenuwstelsel zijn evenzovele gevolgen van het steeds toenemende lawaai. Bewust of onbewust werken deze dingen op de mens in. De grens van het aanpassingsvermogen is dra bereikt. En zodra de arbeidsmachine is uitgeschakeld, schakelen we over op de vrijetijdsmachine, waar we weer door het geestelijk lawaai van de eenvoudige film tot de rock en roll worden overstelp. De kiosken nemen de plaats in van kapelletjes langs de weg van waaruit we de geestelijke spijs mee naar huis nemen. En ook thuis worden we achtervolgd door de nooit aflatende opdringerigheid van de moderne media.

Ja men verlangt er zelfs naar. De onbevredigdheid van de arbeid roept

GEHEIME MEDE-OPVOEDERS

de begeerte naar opvulling op. De vele massamedia geven inhoud aan die ledigheid. En zo vervreemdt de mens steeds verder van zijn herinneringen en de rust van zijn kindertijd.

Een zekere Forestier dichtte eens:

De anderen gaan naar huis Ik ga verder. De wereld is mijn thuis, De steden mijn geluk. Pas wanneer ik sterf, Geeft mij een akker drie meter aarde zonder asfalt.

Het voedsel, dat de massamedia geeft, voedt tot deze nihilistische levenshouding op. De kerk, het gezin, de vereniging worden zwaar door deze media beconcurrerd. Wat in jaren aan positieve waarden is opgebouwd, wordt in korte tijd weer afgebroken.

De beeldromans zijn de bijbels voor de analfabeten. Films en televisie laten niet slechts beelden zien, zij geven tegelijkertijd commentaar en voorbeelden.

Zij beïnvloeden, zij voeren op. De moderne media vormen de avondscholen van ons volk (Minister Rutten) of zoals Keilhacker zegt: „Zij zijn de volksscholen van de tegenwoordige tijd”. Men moet hierover niet licht denken. Want vooral de jongeren staan open voor de inwerking van de bewegende beelden. Er zijn nog duizenden, die geen boek lezen, maar die hun geestelijk voedsel uit de massa-bladen en de andere massacommunicatiemedia halen. „In de bioscoop leert men hoe men liefheeft, hoe men kust”, zei een 14-jarige. De Engelse schrijver Manwell geeft een treffende lijst van de leidinggeevende motieven van de film:

Welstand is altijd een goede zaak. Luxe, vooral bij de vrouwen, is iets normaal.

Schrijfbureaus van belangrijke zakenlieden zijn altijd leeg.

Vaders verwennen hun dochters met fantastische geschenken.

Mannen zijn de geldbronnen voor de vrouwen.

Sex is waarschijnlijk de meest betekenisvolle levenssensatie.

„De jongen krijgt het meisje” is het einde van iedere levensmoeilijkheid en rijkdom is de beloning van de deugd.

Op deze wijze wordt de jeugd van vandaag voorgelicht en opgevoed door een overstelpende stroom van films, televisieprogramma's enz.

Stresemann zei reeds: „De mensen van deze tijd bidden: „Geef ons heden onze dagelijkse illusie”.

Elektrische grootmoeder

ILLUSIE, ja, dat is het wat de mens wordt geboden, dwars tegen alle opvoedingssystemen in. De radio vormt een geliefd opvulsel voor de niet-gevulde tijd. Velen vergeten, dat eerst dan de radio zinvol is, wanneer zij beseffen, dat het hoogste gebod voor het luisteren naar de radio is de wil om te kiezen.

Het vergiftigend medium dat de jeugd trekt.

De televisie-ontvanger is de grote grootmoeder in huis, zegt Beer, waaromheen de zich van jongsafaan scharen, werkelijke ontwikkeling dringt weinig bij. Zij zien niet door grammas, heen. Zo raken zij woon het kijken naar de televisie objectiever en informatiever: zien dan het werkelijk is, om de platen cultus nog maar te

Met muziek wordt alles Met muziek wordt veel Met muziek wordt alles Met geluk en muziek k aan

Het loopt alles op een overschatting uit. Een over die niet minder wordt, omdat eraan gewend hebben alles men. De jeugd is overvoed g waarbij komt dat de jeugd in niet in staat is de wensmac prikkelingsfactor te beheers verwerken. Ook de ouders ders zijn niet in staat de w den in het gebodene, wat v hen zelfs onbekend is.

Men gaat er gemakkelijk dat wat men over zich laag geen schade zal doen. De g helpt niet de verantwoordel vergroten, maar door de g neemt de onbewuste afhanl toe.

BELAN voordat

De Kamer is donderdag j.l. gegaan, d.w.z., tenzij bijzondere standigheden dit noodzakelijk (Nieuw-Guinea b.v.), zullen algemeen geen openbare vergaderingen worden gehouden. Tot deze dag heeft de Kamer zich niet met belangrijke zaken bezighouden. Soms scheen het dat tengevolge van de korte termijn in de Kamer een beslissing nemen, de gedegenheid in het kwam. Dank zij de wijze w sprekers zich bondig hebben in hun redevoeringen en het meerdere vergaderingen tot middernacht zijn uitgestrekt in den gezegd, dat de aanhangrijke wetsontwerpen dienoverstig zijn behandeld.

KONINKRIJKS PARLEMENT

Voorzitter Kortenhorst heeft enige bijzondere aandacht gevestigd aan het feit dat voor het eerst genoten vanuit het Surinaamse parlement hebben deelgenomen debat over de rijkswet inzake de relatie met de E.E.G.

Dat was een historisch ogenblik. De fractievoorzitters van het Surinaamse parlement hadden volop de kans, vanaf de banken van de Kamer, het gemeen overleg gestalte te geven. Dit was mogelijk ingevolge de staande statuu - nu ongeveer 40 jaar oud. Voor Suriname was het een belangrijke gebeurtenis, waar het om ging van groot belang. Het voorliggende stuk Kortenhorst wetgeving hield voor dat de Surinaamse regering de mogelijkheid tot grotere samenwerking met de Nederlandse regering in Immers fa op de Europa-markt staan v open. Dit is een te groter voordeel voor Suriname - één der voorzitters van de Zuidamerikaanse landen hiermee een voorsprong heeft gekregen boven vele andere landen.

De Surinaamse collega's hebben in hun kritiek in een zachtzinnige verpakking werd aangeboden. Zij klaagden over een te grote vloed van de Staten van Suriname was het gemis van stemberechtigde rijksparlament, er bestond geen voldoende basis voor deze open raadslaging enzovoort.

Er was ook bezwaar tegen de afwijzing van advies aan de Nieuwraad. De vraag rees eveneens name zelf niet mans genoeg

De gifmedia van de jeugd- en beeldromans.

esignaleerde gevaren zijn een in zee voor hen, die de leiding bij de hantering van de massa. En de N.C.R.V., met eigen televisieprogramma's, de Cefan filmactiviteiten dragen grote voordeelbaarheid voor wat zij bieden. Zijds zijn we in ons land gedat we deze verenigingen hebodad naast de naar beneden le stroom een weg naar boven gewezen en bewandeld. even in deze tijd en zullen in id moeten doen wat de hand m te doen, want met Ulrich mmen we het eens zijn, dat de st, ondanks alles, niet somber te zijn. Wanneer we er maar vraktijk mee klaar komen. Wij ons moeten afvragen: Wat le-?, Wat zien wij?, Wat horen

wij? Waarom lezen, zien of horen we het? Wat is het waard? Een voortdurend streven naar compromissen stelt niet in staat aan de opvoeding van de jeugd te werken. En als het al niet in onze macht ligt volwassenen op te voeden, dan zullen we zoveel te meer onze mogelijkheden moeten gebruiken hen in te lichten en een voorbeeld te zijn. Wellicht heeft een opvoeder het gevoel tegenover een overmacht van geheime mede-opvoeders te staan. Maar tegenover de collectieve opvoedingsmachtes, die de techniek van het verfraaien der feiten bespelen, staan andere machten, die een betere weg wijzen en voorlichting geven en waar-schuwen. Er wordt gewezen hoe men lezen, kijken en luisteren moet. Wat bruikbaar is wordt aanvaard en wat onbruikbaar is afgewezen.

Evangelie en techniek

DE middelen der moderne techniek zijn en worden dienstbaar gemaakt aan de verbreiding van het Evangelie van Gods genade in Jezus Christus, omdat we onze roeping moeten volgen: God lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf. Dat is geen advies, maar dat is werkzaam zijn in christelijke culturele zin." (Ds. H. J. Groenewegen). Het Romeinse rijk is ondergegaan toen bestuurders daarvan alleen maar zorgden voor brood en spelen. De huidige spelen zijn vaak demoraliserend en ontkerstend. "Als schapen ter slachtbank gaan velen de bioscopen binnen, alsof hun vaders en grootvaders geen strijd voor christelijke staatkunde, vakorganisatie, enz. voerden" (Ds. E. M. Mas-selink).

"Christelijke staatkunde" staat hier niet bij vergissing. Ulrich Beer heeft ongetwijfeld gelijk wanneer hij erop wijst, dat de democratie zich niet systematischer ten gronde kan richten dan door de openlijke bij ons heersende maatstaf van ontkenning en onverschilligheid tegenover de volksopvoedende macht van de geheime mede-opvoeders.

Wanneer de traditionele mede-opvoeders, de familieleden, de burens, de school, de kerk, de zeden en gebruiken, steeds meer terugtrekken, dan rukken andere machten in hun plaats naar voren, juist de anonieme collectieve mede-opvoeders, de zakenlieden van de cultuurindustrie. Dan kunnen zij, die verantwoordelijkheid dragen in staat en maatschappij niet langer toezien. Dan is handelen geboden.

Het gaat niet om enkele mensen. Het gaat om het gehele volk. In ons land worden die kansen geboden. Laat ieder die dan ook benutten om te getuigen over het hele terrein van de wereld en de middelen dankbaar gebruiken ten dienste en ter verheffing van het geestesleven der mensen.

L. W. H. de Geus

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

DRENTE

MACHINEFABRIEK "BORO"

RODEN - TELEFOON 9108, NA 18 UUR 9108

LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES

KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN, LOODSEN, GARAGES, LANDBOUWSCHUREN E.D.

Bouwbedrijf Van Ess

Uitvoering van alle voorkomende bouwwerken

EMMEN - KAPELSTRAAT 20 - TELEFOON 671

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Jan de Boer N.V. - Hoogeveen

Tel. 2841 (05280)

OVERIJSEL

WARMTE

Een muur van warmte die stand houdt en u volkomen beschut!

MET BRANDSTOF VAN

FIRMA J. PIT EN ZOON

WEEMSTRAAT 51 - TEL. 2192 - STEENWIJK
Kolen - Olie - Gas

- ☆ VERBOUW
- ☆ NIEUWBOUW
- ☆ ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDF
Laarressingel 101 - Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 - Telefoon 11638

FERNHOUT N.V.

Handel in wegen- en waterbouwmaterialen, zandzuigbedrijf, op- en overslag, Scheepsbevrachting

ZWOLLE - Tel. 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Tel. 05270 - 2493 b.g.g. 2663

**N.V. W. J. Schuiling's
Handelsonderneming**

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400-6461

HET NIEUWE LAND

GRITTER's

ACCOUNTANTS- EN ASSURANTIE-KANTOOR

EMMELOORD - Boslaan 19 - Tel. 05270-3045*

Firma Gebr. Slump

Brandstoffenhandel

LEMMER TELEFOON 05146-564
NAGELE TELEFOON 05276-2460

Bouwbedrijf

L. DE GRAAFF

EMMELOORD
Nagelerstraat 37
Telefoon 05270-3090

RIJKE BESLISSINGEN

mer haar vakantie begon

en met de E.E.G. te voeren — licht niet ten onrechte.

was naar algemeen gevoelen eenkomst in zoverre een gevergadering, omdat over en en elkaars standpunten beter arderen en hier en daar mislen konden worden opgelost. kan het eens zijn met de heer van de Nationale Partij Surilie opmerkte, dat handhaving sterking tussen beide landen irukkelijke wens was.

was overigens verheugend dat arinamers zich in uitstekend nds konden uitdrukken.

RIJZEN VAN LANDBOUWGRONDEN

Vondeling, de a.s. fractievooran de P.v.d.A., (een keuze van tij die naar onze overtuiging mpliment waard is) had een ftwet ingediend. Normaal gaan werpen van de regering uit. tele keer — als een kabinet een onderwerp om welke reden niet aan de orde wil stellen — in der Kamerleden een wetsin.

een regeringsvoorstel tot opvan de prijsbeheersing voor wgronden. De huidige regeling prijsbeheersing loopt 1 januari ten het voorstel verdedigd. De regering had met klem van geling niet te verlengen. Vondeling had een eigen wetsingediend, deze regeling voor lde tijd te verlengen. Na de lijke reactie van de Kamer in rloping Verslag, waaruit duideid dat een deel van de Kamerch wel voor een tijdelijke vervoelde, wijzigde deze politicus rdstel. Hij stond nu voor een ing tot en met 1967.

Achtergrond

Biesheuvel (A.R.) herinnerde achtergrond van deze zaak. heersing is al lang een politie-

ke en omstreden zaak. Objectief kan men nu rustig stellen dat de zaak van prijsbeheersing der landbouwgronden reeds één van de (belangrijkste) voorpostengevechten is geweest die de val van het laatste kabinet-Drees uiteindelijk hebben veroorzaakt in 1958.

In tijden van reële nood is overheidsdwang op de prijsontwikkeling geboden in het algemeen belang — hoezeer ook die overheidsingreep in de particuliere sfeer moeilijk is te verteren.

Zowel de heer Mellema (C.H.U.) als de A.R. spreker, mr. Biesheuvel, waren van oordeel dat op dit moment de noodzaak tot een blijvend, noch ook een tijdelijk aan banden leggen van de landbouwgrondprijzen aanwezig was. Natuurlijk zijn daar enkele risico's aan verbonden. Maar die risico's en de nadelen wegen niet op tegen een duidelijk gevolg van het regeringsvoorstel. Dit gevolg n.l., dat door deze vrije prijsvorming een eigen verantwoordelijkheid van het agrarische bedrijfsleven weer op de voorgrond zal komen te staan.

In het „gezonde boerenverstand" moet men meer vertrouwen stellen.

Bovendien — wat helpt in feite een prijsbeheersing als er bijzonder veel mogelijkheden tot ontduiking aanwezig zijn en deze mogelijkheden worden benut? Het overheidsgezag lijdt hierdoor schade.

Onduidelijk - Duidelijk

De socialisten zijn in het verleden altijd voorstanders van gereglementeerde prijzen geweest als het om landbouwgronden ging. In het eerste voorstel-Vondeling kwam dit ook tot uiting. Het tweede voorstel — zo moet het gewijzigde voorstel-Vondeling worden gekenschetst — heeft dit socialistische stokpaardje wat verdoezeld. Immers daarin was van een blijvende beheersing afgestapt en inplaats daarvan voorgesteld een tijdelijke verlenging.

Zeer terecht wilde mr. Biesheuvel duidelijkheid. Is dit een verkiezingsstunt? Moet worden aangenomen dat, als de verkiezingen achter de rug zijn, wederom zal worden gepleit voor een definitieve beheersing? Uit de antwoorden van prof. Vondeling en zijn fractiegenoot de heer Egas is duidelijk gebleken, dat zij van hun stokpaard in principe niet wensen af te wijken. Zo geen prijsbeheersing, prijsregeling blijft noodzakelijk.

Toetsing

De heer Egas (P.v.d.A.) twijfelde duidelijk aan het gezonde boerenverstand. Volgens hem was dit onvoldoende om een juiste beslissing te nemen. Er voltrokken zich zulke grote veranderingen, dat dit „gericht" moet gebeuren en niet overgelaten mag worden aan het „vrije machten-spel". En daarom wilde hij zeer bewust het bestaande toetsingsrecht handhaven. Dat wil zeggen: de overheid moet een sterke vinger hebben bij het beoordelen van de vraag of er bij overdracht van de grond wel voldoende doelmatig grondgebruik aanwezig is. Het doel: ongewenste versnippering van grond tegen te gaan, is echter niet meer uitvoerbaar, terwijl de agrarische ontwikkeling dit ook minder noodzakelijk maakt.

De positie van de pachter

Het Kabinet heeft goed begrepen dat een niet verlenging van de prijsbeheersing der landbouwgronden alleen, een groot sociaal gevaar zou doen ontstaan. De positie van de pachter — als wij goed ingelicht zijn rond 50 procent van de landbouwbedrijven — zou, als er niets was geregeld, bijzonder verslechteren. Een samenstel van bepalingen is nu in de pachtwet opgenomen, teneinde een verzwakking van hun sociale positie te voorkomen.

Naar algemeen gevoelen was de minister hierin uitnemend geslaagd. De positie van de pachter zal, indien de prijsbeheersing voor landbouwgronden wordt opgeheven, in het algemeen er niet minder op worden. De vrees van vele kleine pachters is toch niet gerechtvaardigd.

De Kamer besloot de minister te volgen, waardoor het initiatiefwetje van prof. Vondeling — die het uitstekend verdedigde — sneuvelde. Overigens het gevolg van de meeste wetsontwerpen, ontsproten aan het brein van Kamerleden.

Last van zenuwen? Mijnhardt's Zenuwtabletten helpen U er overheen

Laat advertenties U inlichten voordat U gaat kopen!

beder Voor het tere Baby-huidje
BABYDERM POEDER-ZALF OLIE - ZEEP

♦ De brandspuit

Het is een bekend en beklagenswaardig feit, dat velen zich van ouds de vrijheid veroorloven, om op spotte de toon te spreken of te schrijven over „oude vrijsters”.

Natuurlijk is dat heel onbetamelijk. Niemand weet, hoe vaak hier een kruis wordt gedragen of welke tragische aanleiding er kan zijn, dat iemand ongetrouwd blijft.

En er zijn ook meisjes, die de grote levensvulling vinden in haar arbeid. Bovendien is het merkwaardig, dat oude vrijers veel minder het mikpunt zijn, al zijn er enigen onder, naar men mag aannemen, die alleen omdat zij blode en versaagd waren, nimmer een vrouw hebben gekregen.

Maar goed, de spot is bekend, maar niet fijn.

Het is een oud en bekend feit, dat burgemeesters bij alle mogelijke en onmogelijke gelegenheden een toespraak moeten houden. Zij openen een nieuwe kleuterschool, maar ook een konijntentoonstelling. En zij zijn niet zo bevoorrecht als ministers, die de speech kant en klaar en uitgetypt meekrijgen van hun ambtenaren. Zij moeten hun speech zelf bedenken.

Onlangs was er een wethouder, die een tentoonstelling van konijnen opende, en wees op het sociale aspect van het houden van konijnen. Vrije tijdsbesteding voor de kleine man, vriendschap met dieren, enz. Kortom het houden van konijnen was zulk een schone zaak en daarom had hij gaarne de uitnodiging aanvaard, enz.

De voorzitter van de tentoonstelling dankte voor de inhoudrijke speech en gaf de aanvulling, dat het huurders van gemeentewoningen, zoals de wethouder bekend was, daar het „zijn portefeuille” was, in het huurcontract was verboden om konijnen of kippen te houden.

Enfin, dit is allemaal maar een aanloop, om het stukje op lengte te krijgen, want de vakantie levert niet zo veel stof.

Vijftig jaar geleden had de pers haar sensatie en kon kritisch handelen over een burgemeesterlijke speech.

In een niet al te grote plaats in ons land — laten we de naam maar verzwijgen — werd aan de vrijwillige brandweer een nieuwe brandspuit aangeboden. Met een speech van de burgemeester. Met deze slotwoorden: moge het met deze brandspuit gaan als met de vele oude vrijsters in onze gemeente: altijd gereed maar nooit gevraagd.

Zoals reeds vaker gezegd: wij geven in deze rubriek géén commentaar.

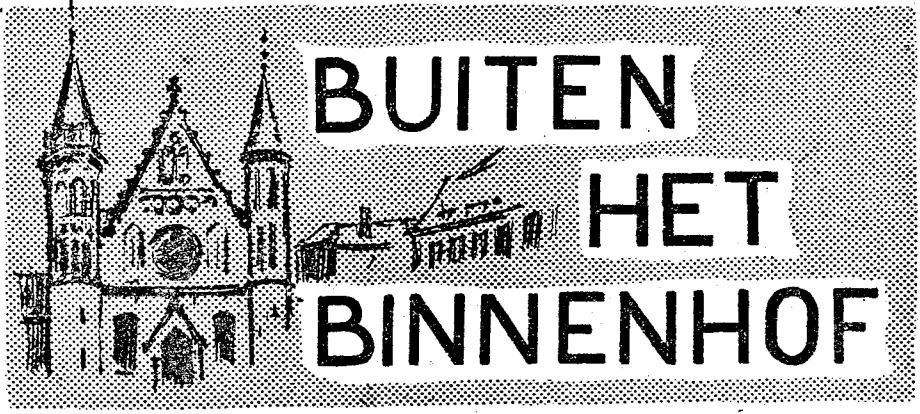
N.V. Houthandel
v.h. J. Tulp & Zonen
 E D E
 HOUT - TRIPLEX - BOARD
 ETERNITPRODUKTEN

WIE in een burgerpak een kruiser zoals Hr. Ms. De Ruyter bezoekt, waar bijna duizend man het uniform van de Koninklijke Marine dragen, voelt zich iets minder „naakt” dan „bloot”. Gelukkig kwamen met ons meer burgers aan boord, zodat we ietwat getroost in onze, zich overigens wonderwel aan de marine-duffels aanpassende blauwe „zeejas” de valreep opklommen. Wel iets wetende van hoe men zich aan boord van een van Hr. Ms. oorlogsschepen gedraagt, vergaten wij niet eerbiedig de vlag te groeten, die van het achterschip woei. Bij het varen in de richting van Hr. Ms. De Ruyter hadden we al ontdekt, dat het schip op de boeg de letter C met de cijfers 801 draagt (C 801). De C wijst op het feit, dat het schip een kruiser is, het cijfer 8 duidt er op, dat de kruiser als zeegaande eenheid van de Nederlandse Koninklijke Marine in het verband van de NATO is opgenomen. *)

Over de begroeting aan boord spraken we reeds. We werden gastvrij in de longroom en de aangrenzende „goudenbal” (eetzaal) ontvangen, waar koffie werd geserveerd door een zeer getraide hofmeester, die — dat was een troost — „mijnheer” tegen ons zeide, zoals hij ook „mijnheer” zegt tegen alle officieren van de Kon. Marine tot de rang van kapitein-luitenant ter zee, want die wordt met „overste” aangesproken. Beter dan wij weet hij, dat hij tegen de officieren van het Korps Mariniers geen „mijnheer” zegt. Die spreekt hij aan respectievelijk met „luitenant”, „kapitein”, „majoor”, „overste” enz.

Maar nu iets over het schip, dat wij al spoedig gingen bezichtigen. Deze Hr. Ms. De Ruyter is 18 november 1953 in dienst gesteld met de voornaamste taak: de bescherming van de eigen vlooteenheden tegen aanvallen van zee- lucht- en mogelijk ook landstrijdkrachten. Ook voor de bescherming van koopvaardijsschepen, al dan niet verenigd in konvoien, tegen vijandelijke zee- en luchstrijdkrachten. In vredestijd bestaat de taak hierin, dat Hr. Ms. De Ruyter — en al de genoemde taken gelden voor alle oorlogsschepen van onze Kon. Marine — de Nederlandse belangen, waar ter wereld dit nodig is, beschermt.

We zagen aan boord nog een andere taak, nl. de opleiding van matrozen en hoger in rang geklommen manschappen. De „Jannen” waren aan het touwspplitsen, aan het schoonmaken van de geschutstorens, aan het werk als elektromonteur, aan het bijhouden van de administratie e.a. Want zo'n gemeenschap van een kleine 1000 man is een bewoonde vesting, waar niet alleen geschuts-konstabels en vuurleiding-konstabels hun werk vinden, maar ook telegrafisten, ziekenverplegers, botteliers kappers, schoenmakers, wassers en koks (en noem maar meer dienstvakken op) hun dagelijkse arbeid vinden. In deze kleine mannenwereld heerst een aanvaardbare discipline. Op een schip toch, meer nog dan in een kazerne, moet men op elkaar aangewezen zijn. Vooral op een schip geldt het spreekwoord van die ene rotte appel, die een gehele mand kan bederven. Het viel ons op, dat we verschillende jonge gezichten, bijkans nog baardloze knapen, aan boord zagen. We hoorden, dat een jongen al van zijn 16e jaar af bij de Kon. Marine in dienst kan komen. Hij kan, na de verschillende onder-officiersrangen te hebben doorlopen, bij keuze worden bevorderd tot officier van vakdiensten der 2e klasse. De emblemen op de revers van zijn tuniek vertonen dan twee gekruiste ankers met een kroon, inplaats van één

onklaar anker met kroon. Dat deze bevorderingsmogelijkheid maar niet alleen een „lokvogel” is, maar in de praktijk meermalen is gerealiseerd, is ons met cijfers aangetoond.

Om nog even op die baardloze knapen terug te komen. Wij zagen ook matrozen met baarden, een van hen was kapper, vandaar klaarblijkelijk de zeer verzorgde volle haardos welke zijn gelaat sierde. Tussen haakjes, snorren ziet men praktisch niet bij de marine. Wij hebben ons eens laten vertellen, dat die bij de Britse Marine zelfs verboden zouden zijn. Het is daar, wat haargroei op het gelaat betreft, alles of niets, baard (mét) snor. Dat had ten gevolge dat sommige officieren een uitwijkmogelijkheid zochten door het haar op hun jukbeenderen, onder het oog, niet te scheren, hetgeen een merkwaardig effect gaf.

Terug naar Hr. Ms. De Ruyter, die de Noordzee al op was, voordat wij er erg in hadden. We stonden toen de nieuwe elektronische apparatuur ten behoeve van de vuurleiding, het opsporen van doelen en van de navigatie te bewonderen. Van huis uit wel niet zo technisch begrepen we toch, dat de tijd, van Michiel Adriaanszoon ver achter ons ligt. In het kraaiennest staat niet meer een matroos met een lange kijker om de zee af te turen of de vijandelijke oorlogsschepen, de branders en de jachten in zicht kwamen. Tegenwoordig zitten technisch bekwame konstabels in, we zouden bijna zeggen, elektronische laboratoria, waar zij met behulp van radar-signalen en computers richten en turen of de vijandelijke doelen met het blote oog zichtbaar zijn of niet. Wij zijn ingewijd in de kracht van de 8 kanons van 15,2 cm die in de machtige stalen dubbelstorens gemonteerd zijn; in de geheimen van de 16 mitrailleurs, respectievelijk van 57 mm en 40 mm; in die van de lichtraketwapen en de dieptebommen.

We hebben zien, en vooral horen schieten op bewegelijke doelen. We hebben haarscherp naast Hr. Ms. Hoeland gevaren, een gevaarlijke jager, met wie, voor een goede communicatie, een oefening „overgeven lasten” op het programma stond. Zo'n dag op zee, op deze prachtige oorlogsbodem. De Ruyter, met Hr. Ms. Karel Doorman, dat grootse vliegkampschip in de buurt heeft ons óók met trots vervuld, trots op onze Kon. Marine.

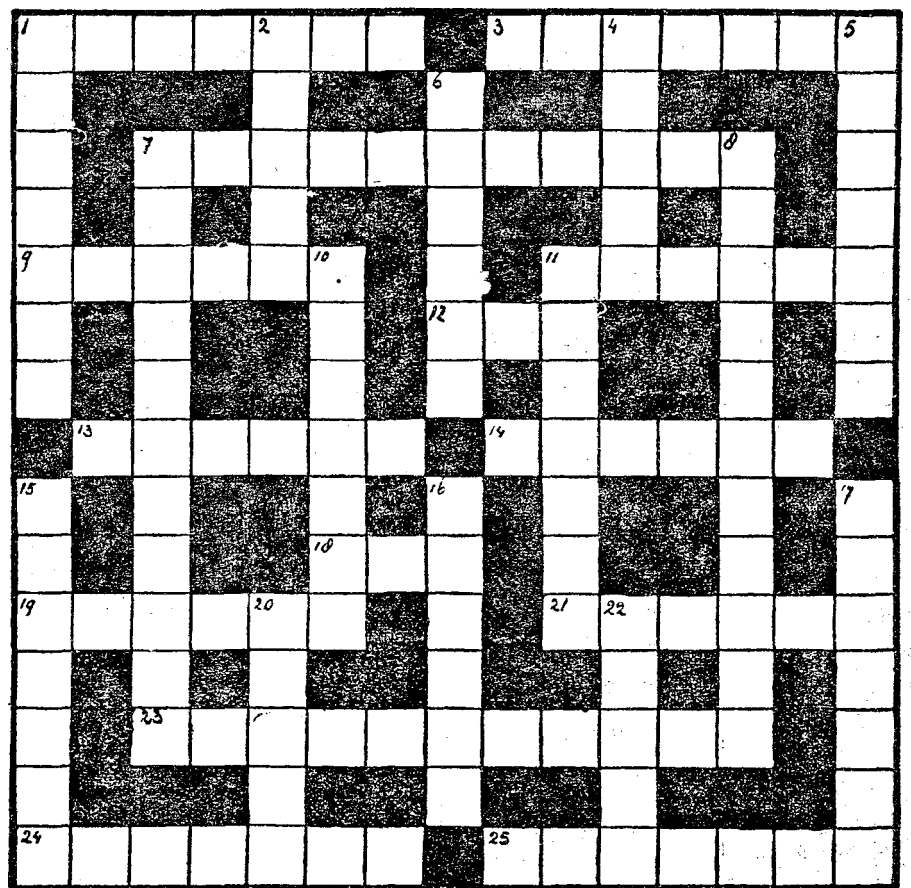
*) (D betekent: jager; M: mijnenveger; F: fregat; met A worden hulpschepen en wachtschepen aangeduid; met Y sleepboten en boten bestemd voor de binnenvaart; P: patrouilleboten; S: onderzeeboten).

William G. G. G.

Kryptogram

HORIZONTAAL: 1. Een kleinigheid, die er soms aan mankeert; 3. mandje voor broodbeleg? Nee, 't moet een beleg juist weerstaan; 7. hoeveelheid, die niet voor iemand met grote mond toereikend is. 9. één letter is beneden; 't geheel komt echter met veel lawaai van boven; 11. „houterige” vinger? 12. zoiets wordt in laatste instantie pas na de dood bewezen; 13. onschuldige vorm van bedrog; 14. ongetemd bent u zeer in trek; 18. munt ter waarde van een halve roebel? 19. pruttel-drank? 21. Zij is snel, maar wordt steeds achterhaald; 23. de tegenpool van wat hij tracht te vinden zit in een klein hoekje; 24. Levi's broodwinning; 25. het domme hoofd van de wijze.

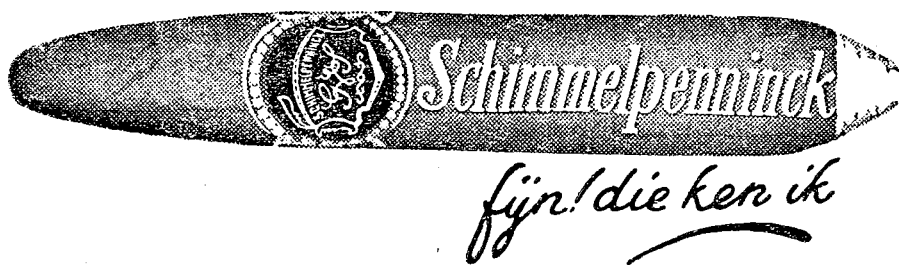
VERTIKAAL: 1. prijkt dit dier op 't menu van de Hagenaar? 2. meestal vrolijk familielid; 4. werd in één slag geveld; 5. „sleep”-boot; 6. opslagplaats van verongelukte schepen? 7. de jeugd duurt wel niet eeuwig, maar verjaarsfeestjes schijnen dan zeldzaam te zijn; 8. hem inhalen kunt u niet; is hij gepasseerd dan is hij verdwenen; 10. attriboot voor de jacht op klein wild; 11. Qualificatie voor verboden viswater; 15. staat in de kamer en zit bij belangrijke gebeurtenissen in de kamer; 16. bevel dat uitgaat van de keizer; 17. heeft men een middel om de verwachting van onzuivere elementen te ontdoen, dan rest slechts de vertwijfeling. 20. hier vliegen ze in 't noorden op af; 22. „ondubbelzinnig”.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. spat; 5. ahorn; 9. kaki; 13. talon; 14. adé; 15. klaar; 16. Edom; 17. klens; 19. Orpa; 20. reebout; 21. tienden; 22. ieder; 25. flat; 27. ever 31. koran; 33. boa; 35. Irene; 37. era; 38. deernis; 39. gal; 40. lente; 42. Ens 43. Evert; 45. kast; 47. Hein; 49. ootje; 53. Rangoon; 55. arabesk; 58. Arie; 59. geest; 61. aria; 62. agent; 63. epo; 64. engel; 65. kers; 66. krent 67. kolk.

Vertikaal: 1. ster; 2. paden; 3. aloë; 4. tombola; 6. halte; 7. ode; 8. rente; 9. klonter; 10. aard; 11. kaper; 12. Iran 17. kuit; 18. sire; 23. doornat; 24. akela; 25. frank; 26. Andes; 28. Visee; 29. regen; 30. delta; 32. öre; 33. bee; 34. Ans; 36. nar; 41. tangens; 44. visbank; 46. toog; 47. hert; 48. marge; 50. oneer; 51. Jason; 52. asiel; 53. raak 54. nier; 56. ergo; 57. kalk; 60. Epe.

**Kalm en beheerst
denken en werken**

ZENUWDRUPPELS MG
10 ml f 0,95
30 ml f 2,25

DERCKSENS N.V. — GOUDA

**7 drukkerij
zwagers**

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

**Verolme United
Shipyards**

Rotterdam - Holland

Telefoon 17 26 40

**Koopt een goed
kostuum**

enorme keuze tegen uiterst
scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend

DUTHLER

VARSSEVELD

RADIO BECKER

ZEIST - Telefoon 5846-5847

HET ADRES

voor zenders, richting-
zoekers en echoloden

ZAKKEN

Voor alle verpakkingdoeleinden

T. SPAAN

v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 691 95. Telegr.: TESP.A.

N.V. G. HAAK

v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 691 95. Postbus 4043.
Telegr.: HABAG.

Import - Export

Panther Pari

een lekker
licht
goedkoop
sigaretje

10st. f. 1,05
20st. f. 2,10

In de groene doos

**Mijn
edelachtbare**

Antonia Rietzanger

9

Ik had de man, die aanbelde, meer gezien. Hij kwam vragen, of hij de wethouder een ogenblikje kon spreken.

Nu weet ik uit bittere ervaring, wat zulke ogenblikjes behelzen: het betekent, dat Minko minstens een halve avond kwijt is aan een gesprek met iemand, die bij herhaling zegt, dat hij niet veel van de kostbare tijd van de wethouder wil vergen.

Ik zei, dat mijn man niet thuis was. Dat was natuurlijk waar. Maar ik wist ook, dat Minko elk ogenblik kon thuiskomen. Daarom antwoordde ik op de vraag, hoe laat de wethouder thuiskomen zou, met een vaag; — Ja, dát kan ik natuurlijk ook niet precies zeggen. Misschien over een half uur, misschien drie kwartier....

— O, dan wacht ik wel op hem, zei de man resoluut. Ik nodigde hem dus binnen, bood hem een stoel aan. Alvorens hij ging zitten, stelde hij zich voor.

— Langleven, aangenaam!
Ja, ik wist het weer. Ik had de man meer gezien en zijn naam vaker horen noemen. Ik dacht: Een eigenaardige naam... moeilijk om te onthouden.

Minko liet op zich wachten.
Ik offereerde de man een kop thee, hetgeen hij met een zekere graagte accepteerde.

— Rookt u ook, mijnheer Langleveld? vroeg ik even later.
— Graag, mevrouw. Langleven is mijn naam.
— O, neemt u mij niet kwalijk, trachtte ik mijn vergissing te herstellen.

— Helemaal niet, mevrouw. Vergissen is menselijk.
Minko liet op zich wachten en ik deed mijn uiterste best, zo goed en zo kwaad als het ging een gesprek gaande te houden. We spraken over koetjes en kalfjes: Over het koude voorjaar, over het weer sedert de langste dag, over de groenteprijzen, de aardappelprijzen, over de winkelweek, over de zomeropruiming... en opnieuw over het weer en over de zomer en de winter in ons dierbaar vaderland.

Eindelijk kwam Minko binnenvallen. Hij was door de achtergang gekomen; ik had hem niet gezien of gehoord. Hij stootte de kamerdeur open, zei:

— Neem me niet kwalijk, dat ik zo laat ben, lieveling... En toen zweeg hij, want hij zag de mijnheer zitten.
— Dit is mijnheer Langenberg, hij wil je graag even spreken, zei ik.

— Pardon, zei de bezoeker, terwijl hij uit de gemakkelijke stoel omhoog kwam, — Langleven is mijn naam.
— O ja, pardon, zei ik, — mijnheer heet Langleven.

— Aangenaam, zei Minko.
— Wederkerig, zei de bezoeker. — Ik zou u graag even gesproken willen hebben en ik ben blij, dat u mij te woord wilt staan.

— Juist, knikte Minko. — Een ogenblikje nog, alstublieft. Even nog iets noteren, anders vergeet ik het.
— Natuurlijk, ga uw gang, zei de welwillende bezoeker.
Toen Minko weer in de kamer teruggekeerd was, vroeg ik:

— Zal ik een kop thee voor je inschenken, man?
— Graag, vrouw.
— Wil mijnheer Lange... eh... Langleven ook nog een kop thee?

— Graag, mevrouw. Langleven is mijn naam.
Ik voelde, dat ik vuurrood werd in mijn gezicht.
— Maar wat is een naam? zei de bezoeker gemoedelijk.
— Shakespeare moet zich dit ook reeds hebben afgevraagd....

Even later dronken Minko, de bezoeker en ik een kop thee.

Het gesprek begon over alledaagse dingen: over het weer, over het koude voorjaar, over de aardappelprijzen, over de winkelweek, over de voor- en nadelen van het roken.

Het stond voor mij vast, dat de man gekomen was om met Minko te spreken over een aangelegenheid die verband hield of althans in de werkingsfeer van het gemeentebestuur lag. En aangezien ik nu eenmaal geen zitting heb in het college van burgemeester en wethouders — in dat college geldt niet: vrouw en man zijn één — begreep ik, dat ik mij moest terugtrekken, opdat de bezoeker en Minko vrij spel zouden hebben. Ik stond dus op, nam mijn handwerkje en zei tot Minko:

— Wil je straks een seintje geven, als je nog een kop thee zou willen?

— Maar mevrouw, u gaat toch niet weg? vroeg de bezoeker. — Blijft u er gerust bij, hoor! De zaak waarvoor ik hierheen gekomen ben is beslist niet, zó geheim, dat u er niet bij zou mogen zijn. Gaat u toch zitten, mevrouw!

De man zei het met zulk een vriendelijke aandrang, dat ik het onbeleefd of minstens onhoffelijk gevonden zou hebben, als ik mij toch in een andere kamer teruggetrokken had.

— Waar zijn de sigaren, vrouw?, vroeg Minko.
Ik nam de doos van de hoek van de schoorsteenmantel en zei met enige triomf: — Ditmaal ben ik eens niet vergeten, een rokertje te presenteren. Een poos geleden, toen jij er nog niet was, heb ik mijnheer Langeweg een sigaar aangeboden.

— Ja zeker, ja zeker! viel de bezoeker mij bij. — Langleven is mijn naam.

Ik schaamde mij opnieuw zeer diep.
— Neemt u mij niet kwalijk. U heet Langleven, 't is waar.

Direct daarna verliet ik de kamer. Het maakte mij verlegen, dat ik de naam van de man steeds weer verhaspelde.

Het gesprek tussen Minko en de bezoeker duurde en duurde. Ik zat alleen in de achterkamer en begon mij te ergeren. Het „ogenblikje spreken”, groeide weer uit tot een verloren avond, dacht ik. Als mijn man geen wethouder was, zouden we dit bezoek niet gekregen hebben en dan zouden Minko en ik heerlijk saam van onze avond hebben kunnen genieten. Ik verweet mezelf, dat ik weer te goed geweest was. Ik had de man aan de deur moeten afpoeieren met de mededeling, dat de edelachtbare wethouder een wekelijks spreekuur houdt en dat hij zich op dat spreekuur zou kunnen vervoegen.

Na ongeveer een uur ging ik naar de voorkamer terug. Ik was in een slechte stemming geraakt, maar ik probeerde mijn humeur te verbergen en vroeg zo vriendelijk mogelijk, of de heren soms nóg een kop thee wilden gebruiken.

Minko knikte.
— U misschien ook nog, mijnheer... eh... Langleveld?

— Langleven is mijn naam. Nu mevrouw, u vraagt het zó vriendelijk, dat ik niet de moed zou hebben, te weigeren. Graag dus, mevrouw!

En toen zei ik een hatelijkheidje.
— De heren zullen wel droge kelen krijgen van al dat praten....

— Och, mevrouw, als men eenmaal de gang er in heeft, is er zoveel dat stof geeft tot een gesprek. Nietwaar, mijnheer de wethouder?

Minko knikte wat zuurzoet en keek een beetje demonstratief op zijn polshorloge.

Het gesprek tussen Minko en de bezoeker was klaarlijk-kelijk nog steeds niet tot de kern gekomen, want toen ik de kopjes neerzette voor de mannen, zei de bezoeker:

— Ja, ziet u, mijnheer Rietzanger, het doel van mijn komst is eigenlijk, dat ik u eens om inlichtingen wilde vragen. Ik heb u al verteld, dat ik dikwijls van verschillende zijden gehoord heb, dat u voor iedereen altijd klaar staat met raad en daad....

De bezoeker wendde zich tot mij:
— U behoekt echt niet weg te gaan, mevrouw Rietzanger. Het is helemaal geen geheime zaak waarmee ik uw man even kom lastig vallen. Blijft u er dus gerust bij, hoor!

Ik nam plaats op mijn stoel en ik dacht: — Ik zal inderdaad nu in de kamer blijven, want wellicht verhaast dit het gesprek enigszins.

De man ging tevreden verder met zijn relaas.
— Ik behoor dus niet tot uw politieke richting, mijnheer Rietzanger. Maar wat doet dat er toe? Ik weet, dat u voor iedereen klaar staat voor het geven van advies en voor hulp. De zaak waar het mij om gaat, zal wel een zaak van de wet zijn. U bent wethouder, dus u zult mij ongetwijfeld inlichtingen kunnen verstrekken....

Minko trok een bedenkelijk gezicht.
— Ik heb beslist niet veel in de melk te brokkelen, mijnheer. Koester dus geen te hoge verwachtingen van me.

— Kijk u eens, mijnheer Rietzanger: Ik heb er al jaren op lopen broeden, als ik dat zo zeggen mag. Maar tot daden ben ik nooit gekomen. Maar deze week dacht ik: Nu wil ik er haring of kuit van hebben en ik ga dus bij wethouder Rietzanger informeren hoe de vork in de steel steekt en of datgene, wat ik graag zou willen, ook inderdaad tot de mogelijkheden behoort....

— Zegt u het maar, zei Minko. — Wat heeft u op het hart?

— Welnu, mijnheer de wethouder, mijn vraag is deze: Is het waar, dat een mens zijn naam kan laten veranderen? Ik heb altijd horen beweren, dat dit mogelijk moet zijn. Maar degenen, die dit verklaarden, waren niet ter zake kundig. Ze wisten het niet zéker. En wat heb je aan inlichtingen en opmerkingen, die niet zéker zijn? Zegt u nou zelf, daar heeft een mens niets aan....

— U zoudt bij een jurist kunnen informeren, zei Minko.
— Want ik weet van deze dingen zo goed als niets af. Vraag desnoods inlichtingen op het gemeentehuis bij de afdeling burgerlijke stand.

— Ja, ziet u, mijnheer Rietzanger, ik zou nu wel eens definitief willen weten, of het wáár is, dat iemand zijn naam kan laten veranderen. Mijn hele leven lang heb ik grapjes horen maken op mijn naam. Toen ik nog op de lagere school zat, begon het al. — Jij zal wel heel erg lang leven, zei de onderwijzer.... Een leven lang grapjes en opmerkingen naar aanleiding van je naam te moeten horen, ben ik beu, mijnheer Rietzanger. In hoeverre bestaan er mogelijkheden, een naam te wijzigen? Dát is de vraag, waar het over gaat.

Ik stond op. Mijn gezicht is stellig zo rood als een pioen gewest. Ik glipte haastig de voorkamer uit.

Het antwoord dat mijn edelachtbare de bezoeker gegeven heeft, heb ik niet gehoord. Misschien heeft Minko in 't geheel geen antwoord gegeven, want wat zou hij afweten over mogelijkheden tot naamsverandering?

Pas na een half uur liet Minko de man uit. Zijn en mijn avond was verloren, zoekgeraakt aan het gekke probleem van een man, die enigszins zonderling is, naar mijn mening.

Toen Minko bij mij in de achterkamer kwam, zei ik zuchtend en misnoegd:

— Wat is die Langeraad toch een verschrikkelijke plakker!
— Hij heet Langleven, verbeterde Minko mij.
Ik leer het nooit.

**Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek**

E. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526—841 (7 Hjnén)

ZEIST

UW INTERIEUR

**SMAAKVOL EN GEZELLIG INGERICHT
EN TOCH NIET DUUR!**

FIRMA W. VAN TELLINGEN

SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2486

'KORT GEZEGD**DE MAMMOET**

.....bevinden wij ons nu op de piek van de vakantie-periode. Al zijn wij vóór vakantie-spreiding, de praktijk leert dat de laatste helft van juli nog steeds voor de meeste mensen de vakantie oplevert.

Ik ga over de vakantie-spreiding nu en hier geen politieke beschouwing schrijven, want ook mijn vakantie gedooft dit niet.

In deze kolom waar zo dikwijls een beroep op u, een roep om activiteit weerklinkt, moet deze week eens een ander geluid worden gehoord. Dat kan één keer per jaar en die kans neem ik graag waar.

Het kan heel kort gezegd worden.

Ik wens u, dat wil zeggen: uw hele gezin een vakantie van veel samen zijn toe. De dagelijkse arbeid en ook het partijwerk vergen altijd weer veel uithuizigheid; vooral van de man en vader, ook al heeft ook elke meelevende huisvrouw haar verplichtingen buitenshuis.

Kaderleden van een partij zijn erg veel op pad. Dat hoort er bij, want meedoen met de christelijke politiek is meer een „halen” dan een „brengen”. Dat zal na de vakantie ook weer zo zijn en het is mijn taak daartoe dan weer op te roepen.

Maar als het u gaat als mij, dan is uw gezin, althans dan zijn die leden van uw gezin, die samen vakantie genieten, met geen zeven zelen uit elkaar te trekken. Net zo min als mijn vrouw, zoontje en ondergetekende. Dat samen zijn is de echte en steeds aanwezige zion van de vakantie. Het natuurverschijnsel, dat zon genoemd wordt, geeft aan die kern van het vakantiegenot hoogstens een extra glans. Maar ook die glans wens ik u in ruime mate toe. Als wij de hoofdzaak in het oog houden, zullen onze vrije dagen aan recreatie brengen wat wij er van verlangen.

Kort gezegd, laten wij elkaar dat in ruime mate toewensen.

Dat doet u in elk geval van harte,

Van der Sluis.

TRANS SKANDIA EXPRESS

Wekelijkse autolijndienst

HOLLAND-STOCKHOLM vv

Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.

WAGENINGEN - Telefoon 08370 - 3750
Telex 32121

M. C. van Staaveren

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FRESIAZADEN

Uw adres voor

DIRECTIEKETTEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Firma Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

Huidgenezing

Huidzuiverheid · Huidgezondheid

PUROL

Voeten en oksels fris door Purol-poeder

ER zijn vandaag in de Tweede Kamer der Staten-Generaal een tweetal belangrijke beslissingen gevallen.

Er is beslist over het voortbestaan van de Wet Vervreemding Landbouwgronden, welke beslissing voor het economisch bestel — met name in de agrarische sector — van groot belang is. Deze beslissing is uitgevallen in deze zin, dat bedoelde wet op 1 januari 1963 zal ophouden te gelden.

Er is ook beslist over het wetsontwerp op het Voortgezet Onderwijs, langzamerhand beter bekend als Mammoetwet, een bijnaam die te danken is aan de heer Roosjen, die dit woord liet vallen, toen hij bij de begrotingsbehandeling van een paar jaar geleden zich realiseerde het geweldige terrein dat de wet zou moeten bestrijken. Dat het hier inderdaad om een omvangrijk terrein gaat, wordt duidelijk als men bedenkt, dat dit wetsontwerp niet alleen betrekking heeft op uloscholen, h.b.s.en, gymnasia en lycea, maar ook op alle soorten beroeps- onderwijs: technisch onderwijs, landbouwonderwijs, huishoudonderwijs, opleiding van kleuterleidsters, onderwijzers en leraren en nog veel meer.

De Koninklijke Boodschap, waarbij dit ontwerp aan de Kamer werd aangeboden, dateert van 29 oktober 1958 en vanmiddag, op 12 juli 1962, viel — voorzover de Tweede Kamer betreft — de eindbeslissing.

De mondelinge behandeling is begonnen op 21 maart van dit jaar. De algemene beschouwingen duurden tot en met 3 mei. Daarna is er een onderbreking van de openbaarheid geweest tot 19 juni, in welke tijd door de bijzondere commissie, zowel afzonderlijk als tezamen met de minister en zijn ambtenaren, met voortvarendheid de artikelsgewijze behandeling is voorbereid. Deze laatste begon op 19 juni en duurde tot en met 5 juli. Een week was daarna nodig voor kleine correcties en voor de fracties om zich te beraden omtrent hun standpunt. De Handelingen, dat zijn de notulen van de vergaderingen, omvatten meer dan 400 bladzijden in tamelijk kleine letter, dubbele kolom.

Het is een moeizame zaak geworden. Reeds vanaf het begin, bij de schriftelijke behandeling bleek, dat er bezwaren waren, zowel van links als van rechts.

Vooropgesteld zij, dat met name uit onderwijskringen zowel van het openbaar als van het bijzonder onderwijs, een aandrang groeiende was tot het totstandbrengen van een regeling, die betrekking zou hebben op het onderwijs, liggende tussen de lagere school en de universiteit. Het is vooral de geweldige groei van de behoefte aan onderwijs in deze tussengroep, die een nadere regeling onvermijdelijk ging maken. De behoefte aan dit onderwijs is vele malen sneller toegenomen dan alleen door de bevolkingsaanwas zou zijn te verwachten. Het is een toe te juichen ontwikkeling, waardoor het wordt mogelijk gemaakt, dat brede kringen van ons volk de gelegenheid krijgen tot deelname aan het voortgezet onderwijs. Dit is niet langer het voorrecht van beter gesitueerden. Daarvoor mogen we dankbaar zijn, maar organisatorisch stelt dit voor problemen met welke ordening een regering niet kan wachten, totdat onontwarbare knopen zijn ontstaan.

WAS er dus vanuit onderwijskringen al meerdere jaren aandrang om tot een regeling te komen, die ordening moest brengen in de velerlei regelen met betrekking tot oprichting, financiering, diploma's bevoegdheden program-

(Tekst van de radiorede van prof. mr. Th. A. Versteeg op 12 juli j.l.)

ma's en wat niet al, over de preciese uitwerking bestond geen eensgezindheid. Er was al direct de vraag of de verlangde regeling in één wet moest worden gegeven dan wel in meerdere wetten. Minister Cals kwam tot de conclusie, dat het één wet moest worden. Daartegenover is onzerzijds — en niet alleen van onze kant — bepleit, dat het voorkeur zou verdienen om een regeling te geven in tenminste drie wetten: één wet betreffende het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs, omvattende de tegenwoordige hogere burgerscholen, de gymnasia en de lycea; één wet betreffende het lager, middelbaar en hoger algemeen voortgezet onderwijs en één wet betreffende het beroeps- onderwijs.

De keuze tussen deze beide mogelijkheden (één wet of meerdere wetten) wordt beheerst door overzichtelijkheid, beheersing van de stof, in het algemeen door doelmatigheid. Op zichzelf behoeft deze keuze-noodzaak geen principiële tegenstelling te doen ontstaan.

DAT er echter ook moeilijkheden moesten ontstaan, die voortvloeien uit de principiële tegenstelling tussen openbaar en bijzonder onderwijs, ligt in de aard der materie. Die tegenstelling dateert uit de vorige eeuw. De grenzen van de beide onderwijsstelsels werden nader vastgelegd door de Grondwetsherziening van 1917 en de Lageronderwijswet van 1920, maar in beginsel dateert de mogelijkheid van de beide stelsels reeds van de Grondwetsherziening van 1848, toen aan de maatschappij tegenover de overheid de vrijheid werd gegeven om scholen op te richten. Het is die vrijheid van onderwijs — een vrijheid tegenover de overheid — die nog steeds in de Grondwet staat. Zeker — met name sinds 1917 —, toen — aanvankelijk voor het lager onderwijs — de overheid op zich nam alle kosten te zullen betalen, kon het niet anders of de overheid moest zekere waarborgen krijgen, dat ook het vrije onderwijs aan minimum-eisen van deugdelijkheid zou voldoen. Maar hiermee is in de Nederlandse wetgeving een schier onoplosbaar probleem gesteld.

Enerzijds zal de overheid zo sterk mogelijke waarborgen eisen. Anderzijds zal het vrije onderwijs zich bij iedere waarborg afvragen of niet de Grondwettelijke vrijheid meer wordt aangetast dan voor een waarborging van het onderwijspeil noodzakelijk is.

Het is deze situatie, die meebrengt, dat een wettelijke regeling geen partij ten volle zal kunnen bevredigen. Duidelijk kwam dit in de stemming en stemmotivering van deze middag tot uiting. Het was een stemming, die ingreep in de persoonlijke verantwoordelijkheid. Er was de spanning veroorzaakt door de vraag of de vrijheidsinbreuken nog verantwoord zijn, dan wel of te zeer overwegend nutteloze inbreuken werden gemaakt op de vrijheid, die in geen redelijke verhouding staan tot de waarborgen, die mogen worden verlangd. Nu kan worden gezegd, dat er vrijheden zijn, waaraan door het ontwerp ten enenmale niet wordt getornd. Te denken valt aan de vrijheid van

benoeming van leerkrachten en de vrijheid van keuze van leerboeken. Dit zijn belangrijke vrijheden. Daartegenover staat, dat het ontwerp ook aan het vrije, het bijzondere onderwijs niet de mogelijkheid laat om op eigen kosten bijvoorbeeld klassen te splitsen. Dat de meerderheid van de Kamer deze mogelijkheid niet wilde openlaten, werd voornamelijk geargumenteed met een beroep op denkbare oneerlijke concurrentie van het bijzonder onderwijs met het openbaar onderwijs. Dit geval werd op één lijn gesteld met de algemeen aanvaarde regel, dat het bijzonder onderwijs, ook wat de salarissen betreft, niet uit eigen middelen mag uitgaan boven de salarissen, die van overheidswege zijn vastgesteld.

Het ging om de afweging van deze en dergelijke punten, toen ieder voor zich had uit te maken, hoe hij of zij meende zijn of haar stem te moeten uitbrengen.

OP het gebied van de tegenstelling tussen openbaar en bijzonder onderwijs zijn er ook punten, waaromtrent kennelijk verschillend wordt gedacht. Ik denk nu aan de amendementen van de heer Vermeer, waarmee hij beoogde wijziging te brengen in een door hem als discriminatie gevoelde situatie. Volgens het ontwerp worden scholen opgericht met inachtneming van een vrij ingewikkeld stel bepalingen, tezamen aangeduid als de planprocedure. Deze bepalingen gelden zowel voor overheidscholen, die uiteraard uit overheidsmiddelen (in casu rijksmiddelen) gefinancierd worden als voor bijzondere scholen, voorzover zij aanspraak maken op bekostiging uit 's-Rijks kas. Daarnaast zijn particulieren vrij om uit eigen middelen een school op te richten, als zij dit wensen. Dit is een uitvloeisel van de Grondwettelijke vrijheid van onderwijs. Echter zijn gemeenten daartoe niet bevoegd in het stelsel van het ontwerp, ook al maken zij geen aanspraak op vergoeding uit 's-Rijkskas.

Dit is volgens de heer Vermeer en volgens de gehele linkerzijde een geval van discriminatie. De een mag uit eigen middelen, wat de ander niet mag uit eigen middelen.

Daarbij wordt echter — aldus de rechterzijde — over het hoofd gezien, dat de eigen middelen van een gemeente nog heel wat anders zijn dan de eigen middelen van een particuliere organisatie. De eigen middelen van een gemeente zijn overheidsgelden, waaraan ieder zijn bijdrage heeft te leveren.

De eigen middelen van particulieren zijn gelden, die dezen ter beschikking hebben, nadat zij hun belasting betaald hebben.

Het is onbegrijpelijk, dat een particulier zijn gelden niet naar vrijheid zou mogen besteden, maar het is niet onbegrijpelijk, dat een gemeente bij de besteding van overheidsmiddelen aan banden zou worden gelegd.

Dit was één van de punten, waarop tussen rechts en links geen beginsmatige toenadering mogelijk was.

Het ontwerp is aangekomen. Onder de voorstemmers zijn er, die evenged veruld zijn met bezwaren en zorgen. Onder de tegenstemmers zijn er, die zich wel degelijk realiseren, dat het ontwerp niet alleen maar overbodig en fout is.

Het woord is nu aan de Eerste Kamer. Mocht ook daar het ontwerp worden aangenomen, dan zullen we met vereende krachten aan de wet een loyale uitvoering hebben te geven in het belang van land en volk.

God zegene dat pogen!

„ANIMO” KOFFIEZET APPARATUUR

voor inrichtingen, kantines, verenigingszalen enz in elke gewenste capaciteit en uitvoering.

APPARATENFABRIEK

L. SCHEEPSTRA
AMERSFOORT

Telefoonnummers 03490 - 7556/8762

Verkooprijzen boerderijen en tuinderijen

per 1 januari 1963 vrij

Geeft ons reeds thans opdracht tot verkoop van Uw boerderij c.q. tuinderij.

Gaarne komen wij hierover vrijblijvend met U praten.

MAKELAARSKANTOOR

van 't hof - gouda

Van Hogendorpplein 27, telefoon 01820 - 2765, b.g.g. 6015.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

Attentie

Kijkt en luistert u mee naar de televisieuitzending van de A.R. Partij op dinsdag 31 juli van 20.20 tot 20.30 uur?

Prof. dr. H. Jonker, kerkelijk hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht en lid van het Centraal Comité onzer Partij zal in deze uitzending te zien en te horen zijn.

TILANUS 40 JAAR KAMERLID

Veertig jaar Tilanus is veertig jaar uitgesproken en typisch C.H.

Veertig jaar Tilanus is tevens veertig jaar voorstander en handhaver zijn van christelijke politieke organisatie.

Met deze beide kenschetsingen is, dacht ik, met inachtneming van zijn beminnelijkheid maar eveneens van zijn beslistheid, het jubilerende Kamerlid Tilanus in zijn wezenlijke politieke trekken getekend.

Daarin ligt zijn betekenis zowel voor de nationale als voor de christelijke politiek in ons land.

En op deze punten willen ook wij als anti-revolutionairen ons respect jegens hem betuigen, omdat wij ervan verzekerd zijn, dat het afzonderlijk georganiseerd houden van de Christelijk-Historische volksgroep voor hem voortvloeide uit het staan voor het in zo breed mogelijk verband handhaven van een eigen politieke gestalte van de Reformatie in de Nederlandse politiek.

Uit allerlei uitspraken van de heer Tilanus is een en andermaal gebleken, dat hij van oordeel is, dat het goed zou zijn indien de oorzaken voor de gescheidenheid in dit optreden zouden zijn opgeheven.

Op deze plaats zou ik in naam van de anti-revolutionaire partij in geestelijke en politieke verwantschap de heer Tilanus van harte willen gelukwensen met de bijdrage, welke hij gedurende veertig jaren in leidende functies onder Gods zegen aan de christelijke politiek heeft mogen geven.

Wij gevoelen ons zeer nauw met u en uw Unie verbonden. God geve, dat wij meer en meer samen en uiteindelijk ook weer in een gemeenschappelijk politiek verband — zoals ook onze politieke geboorte gemeenschappelijk is geweest — Christus' Koningschap in en voor het oog van deze wereld mogen belijden en in de praktijk van het staatkundige leven tot uiting brengen.

God zegene de heer Tilanus ook verder nog in zijn persoonlijk leven.

Berghuis.

ER ZIJN ERGENS GRENZEN

ONZE Regering is in haar bereidheid om met Indonesië tot een vreedzame oplossing omtrent Nieuw-Guinea te komen ver gegaan. Het plan-Bunker is niet alleen als gespreksbasis maar ook naar zijn inhoud aanvaard, zoals, naar mocht worden aangenomen, dit ook van Indonesische zijde was geschied.

De Regering heeft hierin de steun van de antirevolutionairen. Het is bekend, dat van a.r. zijde reeds ongeveer een jaar geleden een gesprek met Indonesië is bepleit. De antirevolutionairen gingen er daarbij van uit, dat voor een regeling van de toekomstige status van Nederlands Nieuw-Guinea het punt Indonesië niet zou zijn te omzeilen, terwijl er mede in het belang van de Papoea's veel aan gelegen was om tot normale betrekkingen tussen Nederland en Indonesië te komen. De A.R.P. heeft er de deining in eigen kring en aanvankelijk misverstand bij velen in den lande en in het begin ook bij de Regering voor over gehad, om, niet uit vrees of slapheid, maar in de vaste overtuiging, dat primair in het belang van de bevolking van Nieuw-Guinea, maar ook in breder verband het uiterste, wat naar eer en geweten mogelijk is, moet worden gedaan om, met begrip voor Indonesië's verlangen en in de hoop, dat er nog iets zou kunnen worden goedgeemaakt van een niet-geslaagde dekolonisatie met betrekking tot de verhouding Nederland-Indonesië — waarvan de kwestie-Nieuw-Guinea een nasleep is —, tot een vreedzame regeling van deze zaak te komen. In hoeverre bij een van Nederlandse zijde eerder aanvatten van mogelijkheden voor een gesprek royelere resultaten zouden zijn te bereiken geweest dan thans in het plan-Bunker zijn vervat, is moeilijk te beoordelen en doet op dit ogenblik ook niet terzake. In ieder geval is het nu zo, dat de Regering in de gegeven omstandigheden een regeling in de zin van het plan-Bunker, mits in zijn uitvoering met redelijke waarborgen omgeven, voor zichzelf aanvaardbaar acht en deze zowel voor de Papoea's als voor het internationale forum meent te kunnen verantwoorden. Zij vindt de antirevolutionairen daarin achter zich.

Het is evenwel, nu de besprekingen bij Washington in een kritieke fase schijnen te zijn aangeland en nu, naar

verluidt, van Indonesische zijde het plan-Bunker in zijn wezenlijke opzet fundamenteel wordt aangevallen, nuttig erop te wijzen, dat er ook bij een zo ver mogelijk gaande bereidheid om tot een vreedzame regeling te komen, ergens grenzen zijn, die niet overschreden kunnen worden zonder dat het karakter van een tegenover ieder wie het aangaat te verantwoorden vrijwillige instemming wordt prijsgegeven en zonder dat een volledige politieke capitulatie wordt aanvaard.

Er zijn ergens grenzen, die niet meer uit eigen wil kunnen worden overschreden, zonder dat een situatie ontstaat, waarin ons land zich tegenover de Papoea's niet meer naar eer en geweten kan verantwoorden en waarin het geen goede dienst meer zou bewijzen aan een gezonde ontwikkeling der internationale rechtsorde, en waarin tevens ons land niet meer op een eerlijke en eervolle wijze een bijdrage zou kunnen leveren voor het zo begeerde herstel van de goede betrekkingen met Indonesië. Het kan in deze fase van het gesprek nog nuttig zijn, dat Indonesië — indien het althans niet persé de vreedzame oplossing niet wil of indien het alleen maar op een complete politieke capitulatie van Nederland aanstuurt — dit weet. En het kan tevens goed zijn, dat de secretaris-generaal van de U.N.O. en onze bondgenoten, en wel in het bijzonder de Verenigde Staten, dit weten.

Moge God onze Regering, die in deze kritieke fase staat voor ontzaglijk zware beslissingen, welke ernstige consequenties kunnen hebben, zowel voor Nieuw-Guinea en allen die daar zijn, als ook voor een rechtvaardig handelen van ons land in het gehele beeld der internationale samenleving, grote wijsheid schenken bij het bepalen van de grenzen der mogelijkheden voor een vreedzame regeling, die nu eenmaal naar haar aard in de geschiedschrijving als een vrijwillige zal worden geboekstaafd. En mogen aan de Nederlandse onderhandelaar, dr. Van Royen, de wegen worden gegeven om ook thans nog een zowel voor Indonesië als Nederland aanvaardbare uitkomst van de onderhandelingen te bewerkstelligen.

BERGHUIS.

Een bolwerk van democratie

Generale repetitie voor de Kamerverkiezingen van 1963. Dat was de voornaamste betekenis, die een niet onaanzienlijk gedeelte van de Nederlandse pers aan de gehouden Statenverkiezingen hechtte.

Zal men de gehouden Raadsverkiezingen ook door deze bril bezien? Indien ja, dan betekent dit, dat men de landpolitiek en de lichamen, waarin zij bedreven wordt, ver buiten hun natuurlijke oevers laat treden.

De gemeente, de gemeenteraad, de gemeentepolitiek zijn van eigen rechte, hebben een eigen karakter, dragen een eigen cachet.

De gemeente als lokale bestuursseenheid is één van de oudste en meest soliede pijlers, waarop onze samenleving rust.

Als het goed is dan vormt de gemeente een bron van gezonde democratie. Zij toch is het raam, waarbinnen de persoonlijke en onmiddellijke aanraking met de anders denkende medeburger het eerst en het veelvuldigst tot stand komt. De democratie heeft slechts dan in de grotere verbanden wezenlijke ontplooiingskansen als ze in de kleinere dagelijks in de praktijk beoefend en verwerkt wordt.

Men kent in de gemeente — tenzij ze zeer groot wordt — het gevoel van in bepaalde zin op elkander aangewezen te zijn.

Men dient zich voor romantische overdrijving te hoeden

als men spreekt over de plaatselijke gemeenschap, maar een zeker gevoel van lokale solidariteit valt niet te ontkennen.

De gemeenschap een bron van gezonde democratie. Men lette er eens op hoe met name in de kleinere plaatselijke gemeenschap gereageerd wordt indien men in het publieke beleid persoonlijk of groepsegoïsme — bijvoorbeeld van een raadsmeerderheid — onderkent of meent te onderkennen.

Waarlijk democratisch besturen is regeren door te overtuigen. Hoe dichter de bestuurder, die immers overtuigen moet, staat bij hem of haar, die overtuigd moet worden, hoe beter.

Nu wordt geklaagd over gebrek aan belangstelling voor de publieke zaak. De verklaring van die mensen laat zich niet in enkele woorden geven. Hier speelt een complex van factoren.

Eén daarvan is ongetwijfeld de omstandigheid, dat de verbindingslijn tussen bestuurders en bestuurden in onze tijd van integratie wel erg lang gaat worden. Verschillende beslissingen, die ons direct of indirect raken, worden ver over de landsgrenzen genomen.

In de mate, dat de wereld kleiner wordt, vallen er ook meer ons regarderende beslissingen verder van huis. Paradoxaal, maar waar! Dat, gevoegd bij het feit, dat mede daardoor vele politieke vraagstukken in het huidige tijdsbestek buitengewoon ingewikkeld liggen, draagt bij tot verflauwde politieke belangstelling.

Vervolg op pagina 3

N.V. Confectiefabriek „Heka”

v/h H. J. VAN HEEK - RIJSSSEN (05480-2661*)

brengt naast de

BEKENDE

BEDRIJFS- EN WERKKLEDING

voor elk seizoen.

LEUKE SPORTIEVE KLEDING

voor MEISJES, JONGENS, DAMES en HEREN

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

ANTWOORD op een Open Brief

In de editie van 3 juli 1962 van het Gereformeerd Gezinsblad is een „Open brief aan de A.R.Partij opgenomen, ondertekend met de naam P. Bouwkamp uit Haren (Gr.). Blijkens een bijschrift van de redactie van het Gereformeerd Gezinsblad was de brief oorspronkelijk bedoeld voor het bestuur der A.R. Kiesvereniging te Haren. De heer Bouwkamp had n.l. bedankt als lid van deze kiesvereniging en beloofd zijn beweegredenen uitvoerig op papier te zetten. De brief kwam in de openbaarheid doordat zij in een klein aantal exemplaren werd gestencild. Met goedvinden van de schrijver is zij thans als „Open brief aan de A.R.Partij” afgedrukt in het Geref. Gezinsblad. „Onze lezers zullen er veel in vinden dat hun niet onbekend is”, zo voegt de redactie van het Gezinsblad er aan toe. En vervolgens: „Toch is het goed deze heldere en bewogen uiteenzetting te lezen. Hier is een man aan het woord, die geworsteld heeft met deze dingen en die van God licht en kracht ontving om er mee klaar te komen. Zijn getuigenis zal zeker ook voor anderen nut afwerpen.”

Tegen deze Open Brief is een onzer lezers, de heer J. van Katwijk te Schiedam, eveneens lid van de (vrijgemaakte) Gereformeerde Kerken, in het geweer gekomen en wij hebben gemeend voor zijn antwoord ruimte te moeten inruimen. De Open brief in haar geheel af te drukken, is niet doenlijk — waar nodig zullen wij in het schrijven van de heer Van Katwijk enkele passages uit deze brief inlassen, zulks tot goed begrip van de lezer — Red. Ned. Gedachten.

„...In de brief heb ik, zoals de redactie van het Geref. Gezinsblad al veronderstelde, veel gevonden dat niet onbekend is. Hoe zou het ook. De kritiek is niet van vandaag of gisteren. De A.R.Partij heeft altijd in de kritische belangstelling gestaan en veel opbouwende kritiek is het levenssap van deze partij gebleken te zijn.

Opbouwend of afbrekend — wat wordt in deze Open brief bedoeld? Hoe dit ook zij, naar kritiek moet altijd geluisterd worden en ze moet ten voordele worden aangewend.

Partij en kerk

In de Open brief wordt een uitspraak van prof. Schilder aangehaald. (Deze uitspraak: „Strijden voor het recht is altijd een grijpen naar het onbereikbare, en dat weten. Het zich zetten tot een teken dat wedersproken blijft worden”. (Ingelast door ons — Red.).) Vele vrijgemaakte mensen citeren blijkbaar liever prof. Schilder dan dr. Kuypen, hoewel de laatste midden in de tijd heeft gestaan welke nu door de briefschrijver uit Haren wordt bedoeld. Ook ik zal een uitspraak van prof. Schilder citeren. Hij was het die in de Geref. Kerk van Delfshaven (Rotterdam) vanaf de kansel uitriep dat het er niet toe deed of men gereformeerd, christelijk-gereformeerd, hervormd, luthers of doopsgezind was, maar dat men allen anti-revolutionair kon en moest zijn. Dat is mij bekend en het ontgaat mij dat die tijd voorbij is en dat hiermede het kerksesef weg is.

Ik heb steeds gemeend dat prof. Schilder een duidelijke afbakening tussen kerk en politiek wist en wilde. Verder heb ik steeds gemeend dat kerksesef niet in raadszalen wordt verkregen.

„Het los van elkaar denken van kerk en politiek is een fictie”, beweert briefschrijver, hierbij verwijzend naar „de zendingmensen die op het kritieke moment aan de a.r. een dolkstoot in de rug gaven.”

Het komt mij voor dat er wel enige aanleiding is gegeven om over een fictie te gaan spreken, aanleiding welke de briefschrijver vermoedelijk niet bedoelt en zou willen verzwijgen. Te veel heeft m.i. de Theologie de politiek beïnvloed en willen beïnvloeden.

Indien zou worden beweerd dat de politiek in het verleden veelal „vanuit de kerk” werd bedreven, dan ben ik geneigd dit in zekere zin te beamen. Enige verontschuldiging is hiervoor wel aan te voeren. De strijd om de macht tussen keizer en paus heeft de laatste niet gebracht wat hij begeerde. In de geesten der gelovigen is deze strijd blijven bestaan en veelal gevoed door kanseltaal. Ondanks de reformatie der 16e eeuw heeft de positie van de r.k.-kerk, als een centrale, als het hoogste goed, ook velen van onze eigen theologen en leraars gebiologeerd.

Christus regeert de wereld, dat onderschrijf ik, maar niet door middel van Zijn kerk. Ambtsdragers van de kerk, predikanten, ouderlingen en diaconen zijn in hun ambten geen wereldregeerders. Integendeel, zij zullen de Overheden onderdanig zijn. Ook dat is bekend. Alom. Het is weliswaar tegen de menselijke natuur, maar onderdanig zijn, ook t.a.v. een niet-christelijke regering, is opdracht. Om der wille van de kerk alleen al moet er scheiding zijn. Dat hierbij fouten worden gemaakt is al even menselijk, maar de kerk noch de politieke organisatie kan ik hiernaar veroordelen!

A.R.P. en christelijke school

Ten aanzien van het christelijk onderwijs beweert de briefschrijver dat de A.R.P. in deze tijd een geharnast strijdster en trouwe beschermvrouwe is geweest. „Het christelijk onderwijs wordt door velen als een van God gegeven geschenk op het hart gedragen”.

Blijkbaar is de A.R.P., naar het licht dat de briefschrijver heeft ontvangen, geen geharnast strijdster of trouwe beschermvrouwe meer, nu dr. Berghuis heeft gezegd dat hij het onderwijs acht te staan aan de periferie van de politiek. In hem heeft blijkbaar de gehele A.R.P. het harnas uitgetrokken. Elke a.r. is het, als ik het goed begrijp, steeds eens met elke uitspraak van de partijvoorzitter, meent de briefschrijver.

Afgezien daarvan, meen ik dat deze uitspraak van dr. Berghuis niet is begrepen. De a.r.-politiek t.o.v. de posi-

tie van het chr. onderwijs, heeft in het verleden tot vreugde en dankbaarheid geleid. De vooruitzichten waren aanvankelijk niet zo rooskleurig; de kansen voor het chr. onderwijs waren zelfs bijzonder klein.

Het herstel der bisschoppelijke hiërarchie (1853) en de protestantse april-beweging, had de r.k. vaster aan de oppermachtige liberalen gebonden. Liberalen die het neutrale onderwijs voorstonden. Dat deze band onnatuurlijk was, begrepen dr. Kuypen en... de Nederlandse bisschoppen. De protestanten van de april-beweging kregen in hun strijd voor chr. onderwijs steun van de bisschoppen (mandement 1868) en ontvingen op deze wijze (en geen andere) het geschenk Gods.

Vandaag is het mogelijk onze kinderen chr. onderwijs te doen volgen, zonder de noodzaak van het brengen van grote offers. De geschiedenis staat niet stil, de wereld draait verder en andere problemen dienen zich aan. Dat hierbij het onderwijs niet meer de eerste plaats inneemt is niet alleen begrijpelijk, maar zelfs onontkoombaar. Haar positie is geregeld! Zij verkeert, politiek gezien, aan de periferie, maar zal, zodra haar positie in gevaar komt, weer de a.r. in het harnas jagen.

Nu is er het ontwerp dat mammoet wordt genoemd. Het ontwerp deugt niet, beweeft de briefschrijver. Dat is zijn goed recht. Onze vertegenwoordigers zullen hierover hun oordeel moeten geven. (Dit werd geschreven, alvorens de behandeling van het Ontwerp-Mammoetwet tot een einde was gekomen. Red.)

Even terzijde: de wet op de weerkronden kan mij niet in alle opzichten bekoren.

Hoe is het gesteld met de positie van het chr. onderwijs in dat ontwerp? Ik las in een rood dagblad op 4 juli j.l.: „Confessionele partijen ondergraven openbaar onderwijs. Bijzondere scholen (chr. onderwijs) in gunstige uitzonderingspositie geplaatst.”

Verder commentaar lijkt mij overbodig.

Tijden - vormen

Een enkel woord over de veel belangrijke onthullingen die de oor-

zaak blootleggen van deze diepe val (bedoeld wordt standpunt Bruins Slot inzake Nieuw-Guinea).

„Dr. Berghuis wees erop dat in deze tijd veel oude organisaties, stijl-Kuypen, op allerlei punten bezig zijn hun typisch gereformeerde karakter te verliezen”, aldus de open brief.

Ik mag veilig aannemen dat ook bij de briefschrijver het geloof in de ver-gankelijkheid aanwezig is, ook wat organisatievormen betreft.

Uit het slot van zijn brief begrijp ik dat ook hij van opvatting is dat alle mensenwerk met zonde is bevlekt en gebrekkelijk is en past in de tijd waarin wordt geleefd. Kort gezegd: alle werk behoef verbetering.

In dit verband wil ik een zinnetje van dr. Kuypen aanhalen, n.l.: „Op andere tijden passen andere vormen”. Meer mensen zullen dit hebben gezegd, maar Kuypen sprak naar aanleiding van het accepteren van de her-kregen vrijheden (t.g.v. de Franse revolutie). Dit ene zinnetje is de aandacht ten volle waard. (Prof. Schilder zal het ongetwijfeld ook hebben gezegd, helaas weet ik niet waar en wanneer.)

Ten slotte het eind van de open brief. Hierin stelt de briefschrijver dat gereformeerd zijn niet een statisch begrip is (wie beweert het tegen-deel?). „Het is een voortdurend strijden tegen de geest der eeuw, waaraan personen, alsook kerken blootstaan”. Geen statisch begrip en strijd tegen de geest der eeuw, d.w.z. eigentijdse problemen onderkennen en helpen oplossen naar christelijke maatstaf. Niet blijven staan bij de vadersen, maar voortgaan op de weg die briefschrijver oorspronkelijk goed acht. (Weet hij dat ook bij de aanvang van die weg er gereformeerden waren die ernstig bezwaar hadden tegen de vorm van die weg?) We zullen verder moeten gaan. Met struikelen en vallen, maar ook met weer opstaan. Andere keus is er niet.

„We zijn zwakke en kortzichtige mensen. We hebben elkaar nodig.” schrijft de steller van de „Open brief aan de a.r.-partij”. Ik meen dat dit laatste maar al te waar is. Zo heeft de a.r.-kiesvereniging in Haren de briefschrijver nodig!

Tot de redacteur van het gereformeerde gezinsblad zou ik willen opmerken dat als het klaarkomen met de dingen resulteert in weglopen, ik betwijfel of dit niet eerder gelijkt op de opstandige kreet: „Ben ik mijn broeders hoeder”, dan op ontvangen licht en kracht.

Schiedam

J. van Katwijk.

VERGOEDING OF SALARIS

Het kleine stukje onder het opschrift „Kamerleden-salaris”, dat vorige week op deze bladzijde van ons blad was afgedrukt, is blijkbaar in vele huiskamers onderwerp van gesprek geweest — de brieven die als reactie binnenkwamen zijn er het bewijs van.

Men zal zich herinneren dat wij (zelf geen Kamerlid en zonder aspiraties — dit voor de goede orde!) tegen een tweetal briefschrijvers ingingen, die de fiolen van hun toorn over ons uitstorten wegens het aangenomen wetsontwerp tot verhoging van de vergoeding der Kamerleden van f 10.000 op f 15.000. Wij stelden daartegenover:

a. dat een vergoeding van f 10.000 voor iemand die het bijzonder zware, bijzonder tijdrovende, bijzonder verantwoordelijke ambt van volksvertegenwoordiger uitoefent, veel en veel te laag is;

b. dat Kamerlid-zijn niet is een erbaantje dat daarnaast nog tijd genoeg laat om een normaal inkomen te verdienen;

c. dat bekwaame mensen wier taak op hetzelfde niveau ligt als dat van een Kamerlid, in onze maatschappij niet met f 10.000 naar huis gestuurd worden — die verdienen het twee- of drie- of meervoudige!

Vooral op dat onder b. genoemde zijn de briefschrijvers afgekomen. „Neem b.v. de heer Oud — zo schrijft iemand uit Loppersum — die is burgemeester van Rotterdam. En om bij de A.R. Partij te blijven, de heer Bruins Slot is naar ik meen ook burgemeester van een Nederlandse gemeente!” Deze briefschrijver schrijft tot slot dat hij niet langer door ons voorgelicht wenst te worden.

Gelukkig is dit de enige reactie gebleven in deze weinig vriendelijke geest — maar ook de andere briefschrijvers betichten ons ervan dat onze voorlichting in deze toch minder juist was. En zij wijzen er daarbij op dat vrijwel alle Kamerleden naast

hun Kamerlidmaatschap functies vervullen in het maatschappelijke leven en dus niet gedwongen zijn te leven van hun vergoeding als Kamerlid. En men vraagt ons hoe wij dit dan zien.

Dan dienen er, om deze zo vlug in het sentiment getrokken zaak ook inderdaad zakelijk te kunnen benaderen, enkele opmerkingen vooraf te worden gemaakt:

1. Het heeft in dit verband geen enkele zin te discussiëren over de vraag of f 10.000 (of f 15.000) „veel” of „weinig” is. Voor iemand die van zeven tientjes in de week moet zien rond te komen is het veel — voor vele tienduizenden Nederlanders is het weinig. Wil men tot een eerlijk oordeel komen dan zal men moeten zoeken naar objectieve maatstaven. Blijkt het voorlopig verslag van de Eerste Kamer over dit wetsontwerp zoe-

dit geval beschouwingen vast te knopen over de gevaren van de vermaterialisering en in minder of meer bekende termen te suggereren dat materialisme (lees hebzucht) de Kamerleden ertoe heeft gebracht hun stem aan dit voorstel van minister Toxopeus te geven. Materialisme is in onze tijd een sluipend gevaar in ons volk-leven — we zullen het niet ontkennen. De welvaartsstaat heeft wel degelijk grote geestelijke gevaren — zie slechts om u heen. Maar het gaat te ver om dan nu speciaal naar de Kamerleden dan nu naar de Kamerleden te kijken als zijn zij de mensen die verstrikt zijn in de netten van de Mammon!

En dan nu de vraag waarom het gaat: „Was en is deze verhoging met f 5.000 juist of niet?”

Als opschrift boven dit artikel hebben we een vraag gesteld: Vergoeding of salaris? Daar draait het n.l. om. Eenvoudig gezegd: is een Kamerlid iemand die in zijn (vele) vrije tijd de belangen van zijn kiezers behartigt als volksvertegenwoordiger, voor welke vrije-tijds-besteding hij dan natuurlijk een passende vergoeding moet hebben — of ... of is het Kamerlidmaatschap een ambt dat van zijn beoefenaren de volledige inzet van alle tijd en alle energie vraagt. In dat geval immers kan men niet meer spreken van een „vergoeding” maar moet men van een salaris gaan spreken.

Vroeger zal het inderdaad wel mogelijk geweest zijn om in zijn vrije tijd Kamerlid te zijn, zoals in kleine steden en dorpen iemand wethouder kan zijn in zijn vrije tijd. Dat dit nu nog geheel mogelijk is geloven wij niet. Bezien we de taken van het parlement: het toezien op alle begrotingen en daarmee het oordelen over alle onderdelen van het beleid van ieder ministerie; het plegen van „gemeen overleg” met de regering over ieder ontwerp van wet dat wordt voorgedragen en dat niet tot wet kan worden verheven zonder de parlementaire goedkeuring; het contact daarnaast

(verder lezen op pag. 8)

Kamerlid zijn eist de hele mens

ken sommigen houvast bij de salarissen der Kamerleden in het buitenland — als een objectief gegeven willen we hier ook vermelden dat de wethouders in de drie grote steden tegenwoordig gesalarieerd worden met bedragen die de f 20.000 aanzienlijk te boven gaan!

2. Het is onrechtvaardig de Kamerleden te verwijten dat zij zich zelf bevoordelen — het is nu eenmaal zo in ons staatsbestel dat zij zelf moeten beslissen over hun vergoedingen. Dat is psychologisch een moeilijke zaak, omdat de man-in-de-straat al gauw gaat praten over vrienden die elkaar het balletje toespelen... zonder te weten dat het nu eenmaal zo in de spelregels vastligt!

3. Het heeft al evenmin zin aan

GELUKWENS EN TERUGBLIK

DITMAAL wilde ik het niet over de vakantie hebben. Overigens, het weer was de laatste dagen beter. Dat gunnen wij van harte de grote schare, die in bos en hei, of aan het strand verpozing zoekt. Er is niets zo naar als ongunstig weer, juist in de bouwvakvakantie. Zoiets voelen wij allen ongeveer als een nationale tegenslag.

Evenals de bouwwerken ligt ook de wetgevende arbeid nagenoeg stil. De Tweede Kamer is, zoals dat heet, op recés gegaan. Slechts voor heel bijzondere gevallen, zoals bijvoorbeeld een eventuele onvoorziene wending in de Nieuw-Guinea-kwestie, kan die Kamer bijeenroepen worden. De Eerste Kamer gaat nog door, maar de senatoren vergaderen, zoals u weet, één of twee dagen in de week.

De vorige week heeft één feit in de binnenlandse politiek allerwege de aandacht getrokken. Dr. Tilanus, de fractieleider van onze zusterpartij, de C.H.U., vierde zijn 40-jarig Kamerjubiläum. Die zeldzaam lange periode was gisteren voltooid verleden tijd. Daarom neem ik graag de gelegenheid te baat om de jubilaris van harte geluk te wensen. Zowel met het bereiken van deze mijlpaal als met de zeer hoge onderscheiding (commandeur in de orde van de Nederlandse Leeuw), die minister Toxopeus hem namens de regering deed geworden.

Natuurlijk heeft ons partijbestuur, het Centraal Comité, ook van zijn hartelijk meeleven doen blijken. Het bericht dat dr. Tilanus zich in 1963 niet herkiesbaar stelt, geeft aan dit jubileum een extra accent.

Met deze vriendelijke en toegewijde parlementariër, die overigens heel goed weet wat hij wil en niet wil, hebben vele anti-revolutionairen samengewerkt. Toen de Savornin Lohman in 1924 stierf, was de heer Tilanus al twee jaar Kamerlid. Na-

tuurlijk is hij niet de directe opvolger van Lohman. Voor het gevoel van velen is het echter toch alsof de tweede generatie van de C.H.U. nu afscheid van de politiek neemt. En nog zijn de broeders van hetzelfde huis, de C.H. en de A.R., niet weer samen thuis.

Toen dr. Kuyper in 1920 op zijn sterfbed lag, verlangde hij naar een levensteken van Lohman. Deze schreef hem een brief, die Kuyper zeer verheugde. Zij waren ondanks het uiteengaan broeders in Christus gebleven.

Toen Lohman in 1924 zijn heengaan voorvoelde, heeft Colijn hem op diens verzoek bezocht. Hij beloofde Lohman alles na te laten, wat een hereniging zou kunnen tegenhouden, zulk een hereniging verder aan de ontwikkeling der dingen en aan de tijd overlatende. Sindsdien zijn de weg en de tijd helaas lang gebleken. Dr. Tilanus is echter nog getuige van het besluit, dat de (dagelijkse) besturen van de C.H.U. en de A.R.P. namen om samsprekingen te houden.

Wij wensen van harte dat God deze blijmoedige verdiger van ons gemeenschapelijk uitgangspunt in de politiek, nog gedurende een gezegende toekomst zal willen sparen.

Als vanzelf brengt dit jubileum mij terug naar de laatste verrichtingen van de Tweede Kamer.

De Mammoetwet had de laatste weken veel tijd van de geachte afgevaardigden gevraagd. Veertien dagen geleden heeft prof. Versteeg u daarover voor deze microfoon verslag uitgebracht. De andere wetsontwerpen moesten in snel tempo worden afgedaan. Men heeft mij van verschillende kanten gevraagd over één besluit van de Kamer eens wat meer te zeggen. Het was soms min of meer als een uitdaging bedoeld, geloof ik.

Dat besluit betreft de ver-

hoging van de vergoeding der Kamerleden. Er is geen enkele reden om niet aan dat verzoek te voldoen.

Over die aangelegenheid heerst nog al wat wrevel, heb ik gemerkt. Sommigen stellen nota bene de politieke partijen voor die beslissing aansprakelijk. Ach, je kunt om een (verkeerde) hond te slaan. Maar het is nog de vraag of er geslagen moet worden.

Omdat ik geen lid van één der beide Kamers ben, voel ik mij volkomen vrij tegenover dit onderwerp.

Mag ik eerst het misverstand uit de weg ruimen dat de dames en heren van het Binnenhof zelf om een salarisverhoging zouden hebben gevraagd? Dat voorstel kwam nl. niet uit de Kamer zelf, doch van de overzijde, nl. uit de Eerste Kamer. Aha, zullen sommigen denken, men werpt elkaar de bal toe. Dat is niet het geval. Want de senatoren krijgen alleen per vergade-

daarover zelf mede te laten beslissen. Maar daar zit de pijn bij velen niet.

Men klimt in de pen om er tegen te protesteren, dat hier een loonsverhoging van 50% in één keer heeft plaats gevonden.

Men wijst op andere groepen in de samenleving voor wie een veel kleinere inkomstenverbetering veel meer voeten in de aarde heeft. Maar het spreekt toch vanzelf, dat zulk een verbetering vlotter tot stand komt naarmate de groep van gegadigden kleiner is. Dat scheelt nogal in wetgevende arbeid. Het Coll. van Rijksbestedelaars komt er niet aan te pas, omdat de vergoeding voor Tweede Kamerleden geen loon of salaris in de ware zin van het woord is. Vakantiegeld of kinderbijlag en andere sociale voorzieningen dan een pensioenregeling zijn er nl. niet bij.

Met zo'n antwoord stellen velen zich evenmin tevreden als met de constatering, dat deze Kamervergoeding slechts zelden op de helling komt. Men kan in dit verband geen vergelijking met een C.A.O. of iets van dien aard trekken.

Ik wil mij zelfs niet van de vraag afmaken, door op te merken dat ook de A.O.W. sinds 1957 met 50% is gestegen.

Dat is gelukkig, maar het is hier en nu niet aan de orde. Waar het om gaat, is dit: **Wilt u volksvertegenwoordigers op een koopje. Of, wilt u dat voor dat werk nagenoeg geen mensen meer kunnen worden aangehouden! Of wilt u de werkelijkheid zien. Kijk eens om u heen. In Engeland krijgt een parlements lid f 17.000,— per jaar, in België f 21.500,—; in West-Duitsland 28 tot 36.000 gulden en in Frankrijk 39 tot 45.000 gulden. In Nederland is dat f 10.000,—.**

Ik denk dat er in geheel West-Europa geen andere bevolkingsgroep kan worden aangewezen wier inkomen per land zo uiteen loopt. En waar de Nederlandse groep zo zeer bij de overeenkomstige groep

in het buitenland achter ligt als de parlementsleden in Nederland. Dat blijft ook onder de nieuwe regeling zo.

Ja, maar al die bijverdiens-ten; zullen sommigen wellicht zeggen. Op zichzelf zijn neven-werkzaamheden gunstig voor de kennis van zaken, die van een Tweede Kamerlid in zijn parlementaire werk ge-vergd wordt. Dat zijn we wel met elkaar eens.

Diegenen onder de Kamerleden, die vóór hun Kamerlidmaatschap een rijksbetrokking hadden, krijgen hun laatstgenoten salaris uitgekeerd zolang zij Kamerlid blijven. Als die wedde hoger is dan de Kamervergoeding, hebben zij dus geen voordeel van de nieuwe regeling.

De Kamerleden, die een bijbaan hebben, zien hun daaruit voortvloeiende verdiensten dikwijls, althans voor een groot deel, op de Kamervergoeding gekort. Ook dat moet men goed in het oog houden, dacht ik.

Het is beslist niet alles bortertje tot de boom in dat glazen huisje, dat de Tweede Kamer heet, en waar bovendien vaak een ongunstig klimaat heerst voor iemands lichamelijke, geestelijke of politieke gezondheid.

Daarom blijven velen liever in een veel beter beschermde functie in het bedrijfsleven, de ambtenarenrang of in het vrije beroep.

Ik las dezer dagen deze merkwaardige en juiste uitspraak: „Mede dank zij de staat houdt de samenleving stand, zoals de mens mede dank zij zijn evenwichtsorganen staande blijft”.

De Tweede Kamer is een belangrijk orgaan van de staat. Een evenwichtsorgaan. Mannen als dr. Tilanus hebben dat in hun lange ambtsvervulling ervaren. Laten wij scherp blijven volgen hoe dat orgaan functioneert. Laten wij bovenal zelf evenwichtige beoordelaars zijn. Dat is in onze kringen steeds een waardevolle traditie geweest en dat moet zo blijven.

Radiotoespraak

door

Mr. R. W. v. d. Sluis

op donderdag j.l.

ring een tegemoetkoming. De Minister van Bin. Zaken heeft de suggestie uit de Eerste Kamer overgenomen. Dat kan beter nu dan aan het begin van zijn optreden. Dan lijkt het net alsof de Minister en het Kabinet de gunst van de Kamerleden willen kopen. Die schijn wordt nu niet meer gewekt. Hij stelde voor de vergoeding voor de Tweede Kamerleden van f 10.000,— tot f 15.000,— te verhogen. Die regeling is aanvaard. Men kan er over twisten of het de beste manier is om de gegadigden

• Vervolg van pagina 1

Een situatie, die tot bezorgdheid aanleiding geeft. Democratie kan ontaarden. Is ook herhaaldelijk ontaard. Ook in West-Europa. Met alle consequenties van dien, want politiek is nu eenmaal geen vrijblijvende zaak. Ze komt ons altijd op de één of andere wijze aan het baadje.

Hoe bewaren wij, nietige mensen, onze democratie voor denaturatie, voor ontaarding?

Naar mijn wijze van zien slechts onder de voorwaarde, dat de publieke zaak en haar behartiging gedragen wordt door, omstuw — als het moet: omsingeld — wordt door de belangstelling, het medeleven, de stuwkracht, de kritiek van een zoom van staatsburgers voldoende breedte, van zich van hun verantwoordelijkheid bewust zijnde staatsburgers.

Een enige jaren geleden ingesteld onderzoek naar de politieke belangstelling van de Nederlandse kiezer bracht enkele zaken aan het licht, die tot nadenken stemmen.

Meer dan 80% van de kiesgerechtigde burgers bezocht geen politieke vergaderingen. Minder dan 50% neemt kennis van de kamerverslagen.

Er pinkt eigenlijk maar één vrolijk sterretje aan dit nogal sombere politieke zwerk; er blijkt een brede belangstelling te bestaan voor de verslagen van de zittingen van de gemeenteraad van de plaats van inwoning. Voor de gemeentepolitiek is onder de burgers van dit land de belangstelling het grootst.

Thorbecke wist dit reeds in zijn tijd. Hij wees er op, dat

het staatsburgerschap begint bij een werkzaam plaatselijk burgerschap.

Oud-minister In 't Veld gaf aan dit oude woord een moderne inhoud toen hij stelde, dat in de afweerstrijd die de democratie te voeren heeft, de plaatselijke gemeenschap in de eerste verdedigingslijn staat.

Neen, wanneer wij ons als antirevolutionairen ingezet hebben voor een zo goed mogelijke stemuitslag, dan geschied zulks niet uit de behoefte aan nog eens een generale repetitie voor de stemburs van 1963. Als wij, ieder op eigen wijze en op ons eigen plaatsje in het geheel ons geven voor de doorgaande werfkracht van onze geestesstroming dan geschiedt zulks vanuit het besef, dat wij worstelen om een zo breed mogelijke invloed in kleinere bestuurs-eenheden, wier betekenis in bepaald opzicht het lokale vlak verre te boven gaat.

M. W. SCHAKEL.

VISSER —sinds 1919—
ELEKTROTECHNIEK N.V.

Breestraat 128 - Telefoon 5244 - BEVERWIJK

BON

Als anti-revolutionair wil ik ook het weekblad

NEDERLANDSE GEDACHTEN

lezen en daarom abonneer ik mij met ingang van heden

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opzenden aan de Administratie van Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3, te 's-Gravenhage.

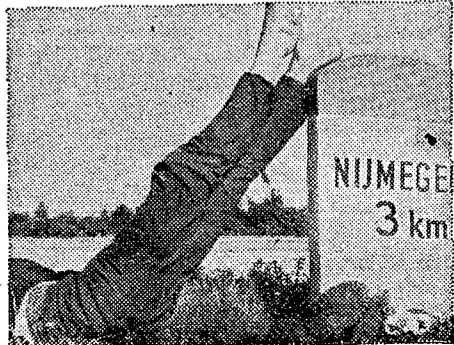
ABONNEMENTSPRIJS

f 6.50 per jaar; f 3.25 per half jaar.

GIRONUMMER: 89673

Sigaret ..?.....

HUNTER

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Betonbouw
v.h. Firma Kool & Wildeboer

GRONINGEN, Phebensstraat 3, Telefoon 05900-34000
Utiliteits- en waterbouw

BAGGERMAATSCHAPPIJ TJAART VAN DER MOLEN NV
GRONINGEN

Hoornsdediep 3 — Telefoon 23928

Gjaltema's Timmerfabriek „Volharding“ N.V.

MARUM (Gr.)

Telefoon 05944 - 531 — 05900 - 45866

Uw adres voor alle timmerwerken en standaardkasten

Oosterhof's Aannemersbedrijf
GRIJPSKERK — LEEUWARDEN

WEGEN-,
GROND- EN WATERWERKEN

VERKOOP VERHUUR
VAN LOON'S

Woningbur. en Assurantiëkantoor

Hoornsdediep 30 - GRONINGEN - Telefoon 27986

Dir.: L. J. van Loon - Mr. J. R. Harryvan

ADMINISTRATIE VASTE GOEDEREN

N.V. BOUWBEDRIJF KNOOP & GIEZEN

Groningen

WONING- EN UTILITEITSBOUW

Vechstraat 60 - Telefoon no. 05900 - 22300

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19

Telefoon 05457-561

Telefoon 06750-3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN

GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS

ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245* - Postbus 3*

KAKES' bouwbedrijf

Bouwers waarop gebouwd kan worden ...

OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.) TELEFOON 08859-605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen,

houten woningen, directieketen, barakken, garages,

vakantiehuisjes enz.

Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veld-

schuren, loodsen etc.

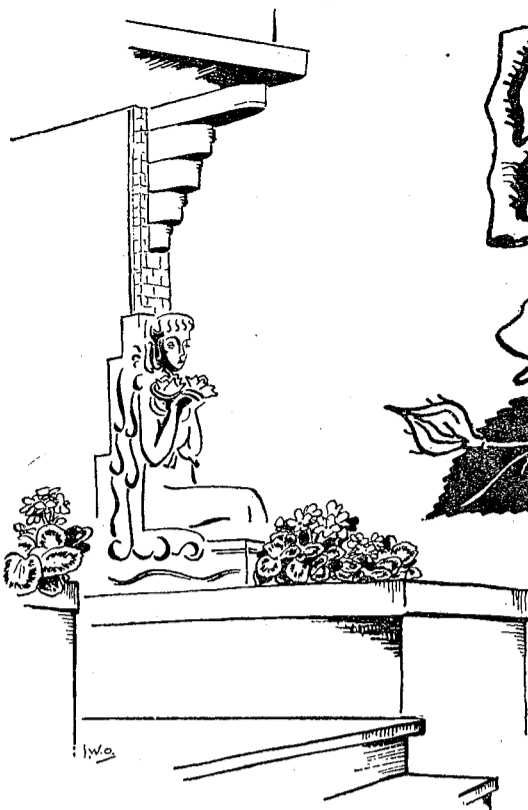
Export: België, Duitsland, etc.

**JAN LINGEN'S
BETONINDUSTRIE N.V.**

Veerdam 19 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123

PAPENDRECHT

Geef dit blad door!

Sierteeltcentrum van wereld

Voor ons is Boskoop allereerst het schone dorp — en schoon dan bedoeld in de betekenis van proper, net — met de duizend brugjes. Nu ja, wij hebben de wateroverkoepelingen niet geteld. Er zullen wel geen duizend brugjes zijn... maar in ieder geval zijn het er bijzonder veel!

Al die bruggen — ophaalbruggen, draaibruggen, vaste bruggen — en de weerspiegeling ervan in het water geven Boskoop een vriendelijk, levendig en dus aangenaam aanzien.

Boskoop is geen grote gemeente. Het heeft nog geen tienduizend inwoners; ze wonen op de ongeveer 830 hectaren die de gemeente groot is.

Men behoeft echter niet beslist groot te zijn om een grote faam te bezitten. Evenmin is grootheid naar oppervlakte en inwonertal een vereiste om grote dingen te presteren. De kleine tienduizend inwoners van Boskoop presteren het om per jaar voor een slordige veertig miljoen gulden te exporteren! Daaruit alleen reeds mag de conclusie getrokken worden, dat Boskoop een gemeente is welke van groot belang is voor ons gehele land.

Boskoop door de politieke bril

In politiek opzicht is Boskoop een zeer rechtse gemeente. De Anti-revolutionairen vormen in de gemeenteraad de grootste fractie. De dertien zetels zijn er namelijk als volgt verdeeld: 4 Anti-revolutionairen, 2 Christelijk-Historischen, 3 Rooms-Katholieken, 2 V.V.D.-ers, 2 Partij van de Arbeid.

De voorzitter van de Anti-revolutionaire kiesvereniging, woont in een straat, die voor een Anti-revolutionair wel zeer passend klinkt: Burgemeester Colijnstraat. Deze voorzitter, de heer P. Grootendorst, vertelde ons, dat de kiesvereniging ongeveer 270 leden telt. Deze kiesvereniging zit momenteel zonder secretaris. Dat is te zeggen: zonder eerste secretaris. Want deze, de heer D. Heitsma, die een zeer actief bestuurslid was, is namelijk heel kortgeleden benoemd tot burgemeester van Nijveen in Drente.

Drie of vier keer per jaar komt de kiesvereniging in ledenvergadering bijeen. Dat is dan in de wintermaanden, want in de zomer zijn die in Boskoop niet naar een vergadering te krijgen: dan is het werken en nog eens werken gebazen. Van 's morgens vroeg tot 's avonds wel een uur of acht. Men blijkt daar niet op een uurtje te kijken. Trouwens, de specialiteit van Boskoop gedooft niet, dat men het in het zomerseizoen kalmpjes aar doet.

Men heeft daar in Boskoop een Anti-revolutionaire burgemeester, die ons allen welbekend is, want hij maakt reeds vele jaren deel uit van de Anti-revolutionaire fractie in de Tweede Kamer van onze Staten-Generaal: Mr. dr. E. P. Verkerk.

Hij is al een groot aantal jaren de eerste burger van het befaamde Boskoop.

Roem van Boskoop

Dat Boskoop over de gehele wereld bekendheid geniet, dankt het aan de omstandigheid, dat het een sierteeltcentrum bij uitstek is. Over deze Bos-

koopse sierteelt is zelfs weleens een dissertatie geschreven.

Sierheesters en rozen worden vrijwel nergens ter wereld zó intensief gekweekt als in het dorp aan de Gouwe, het dorp met de duizend brugjes. Het is daar in Boskoop, dat in Zuid-Holland ten noorden van Gouda ligt, één heester al heester. En geen mooier rozen dan rozen uit Boskoop! In zijn roman Rijnshout en rozen, heeft wijlen Herman de Man de lof van die Boskoopse rozenkweek bezongen. Een citaat: „Met veel smaak vertelde hij zijn leerling van de kinderlijke strijd tussen de jaloeze kwekers uit Aalsmeer en elders, die 't niet verduren kunnen, dat die van Boskoop met dit soort onderstammetjes vlugger rozen kunnen kweken dan zij.”

Rhododendrons, azalea's, hortensia's en velerlei soorten sierheesters worden er gekweekt, evenals sierbomen.

Als men bedenkt, dat Boskoop met zijn nog geen tienduizend zielen ongeveer zeventienhonderd heesters- ofwel boomkwekerijen heeft, dan beseft men, dat deze sierteelt het dorp geheel beheerst. Er is natuurlijk ook nijverheid, zoals kleine scheepswerven, kistenmakerijen en mandenmakerijen, maar zegt men Boskoop, dan zegt men: sierteelt!

Die zeventienhonderd kwekerijen hebben een gemiddelde grootte van 450 roeden. Er zijn kwekerijen, die per roede jaarlijks 50 of 60 gulden opleveren! De grond wordt hier dus wel zeer intensief gebruikt.

En omdat de grond voor de sierteelt van zoveel belang is, heeft men in Boskoop niet, — zoals in zoveel andere gemeenten — getracht industrieën aan te trekken. Zelfs voor woningbouw kan er eigenlijk nauwelijks grond af. Thans is het plan Snijdelwijk in bewerking. In de toekomst voorziet dit plan in de bouw van ongeveer zeventienhonderd woningen.

De Rijnveldse polder zal in herverkaveling komen. Dat zal o.a. betekenen, dat er in de toekomst wellicht een nieuwe christelijke lagere school bij zal komen. Overigens heeft men natuurlijk al christelijke lagere scholen. Er is ook een christelijke u.o.

En nu we het over onderwijs hebben: Boskoop bezit een rijkslandbouwwinterschool. Voor deze school staat een formidabele geit — een fraai beeld-

houwwerk. Dat zit zo: De noemden vroeger de leerling ze landbouwschool: geiten, heeft ieder dorp zijn hebben nietwaar? Ter herinnering scheldnaam werd dat beeld voor de school geplaatst.

Kortgeleden heeft ook de ding plaatsgevonden voor de een Christelijke lagere landbouwschool. De Christelijke Boeren- en bond doet dus ook in deze prachtige werk; want deze van genoemde organisatie u.

Overigens is men in Boskoop het middelbaar en hoger onderwijs oriënterd op Alphen aan de Rijn op Gouda.

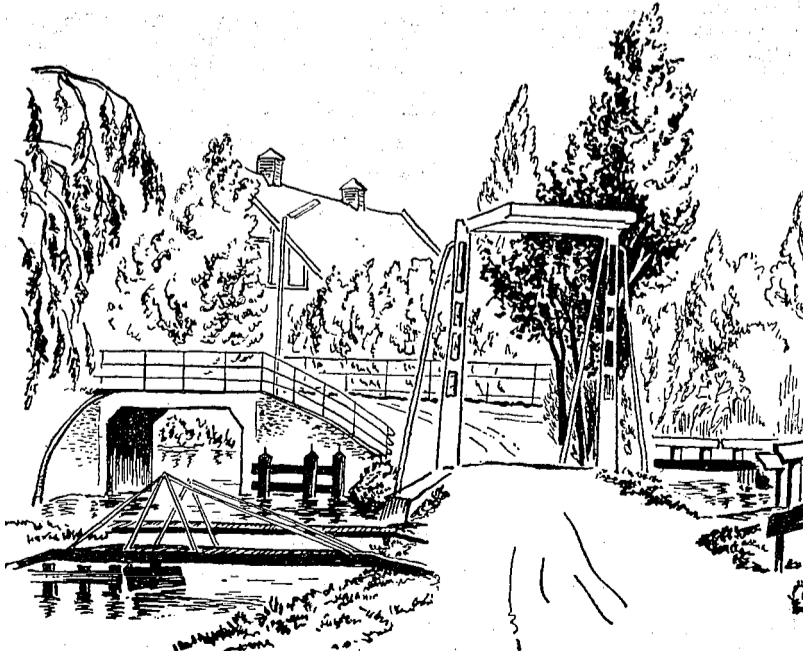
Raadhuis-sier

Het raadhuis van Boskoop bouwd onder het bestuur van burgemeester, Colijn. Men sijn over hem als: de raadhuisb.

Dat raadhuis draagt het stempel van een gemeente, van de sierteelt. Ter weerszijde het statige en voorname bouwwerk twee meer dan levensgrote aandoende vrouwenfiguren, haar geheven handen fraaie ken. Toen wij een krabbeltje van een dezer figuren, k nieuwsgierig jongetje bij het ventje had een zusje bij tekent Teeje, fluisterde hij toe. — Wie is die dame, vro het joch. — Eva, mijnheer, w leefde antwoord. — En wie vrouw aan de andere kant van des? — Ook een Eva, mijnheer het zonder bedenken.

In de raadzaal valt het mooie glas-in-lood ramen, a de jaargetijden, met bloemklaringen. En nu wij het over raadhuis hebben, de gemeente had echt geen woordje voor had het razend druk met de dingen voor de raadsvergadering dertig juli gehouden zal w bode verklaarde met een labe en zorgelijk gezicht, dat er onnaren waren die met vakantie zijn. En vandaar die drukte.

Heel vroeger is het in Boskoop de grond uit laagveen besta

Boskoop, dorp van duizend brugjes

zoals bijvoorbeeld de coloradokever, is gehaat.

Wij hebben ons laten vertellen, dat heesters die met een gezondheidscertificaat aan Duitsland geleverd worden, daar toch eerst nog uitgegast moeten worden aler zij daar tot sier van park of tuin vrijelijk mogen groeien en bloeien.

Over de brug

De Gouwe stroomt door Boskoop. Er is dus een brug. En die brug gaat dikwijls omhoog, want jaarlijks passeren ongeveer drieduizend schepen deze gemeente. Men moet dus dikwijls wachten, aler men over de brug kan komen.

Over de brug komen... Dit oud-Hollands gezegde stamt misschien wel uit Boskoop, uit het Boskoop van vroeger, toen men Boskoop nog met een c in 't midden schreef.

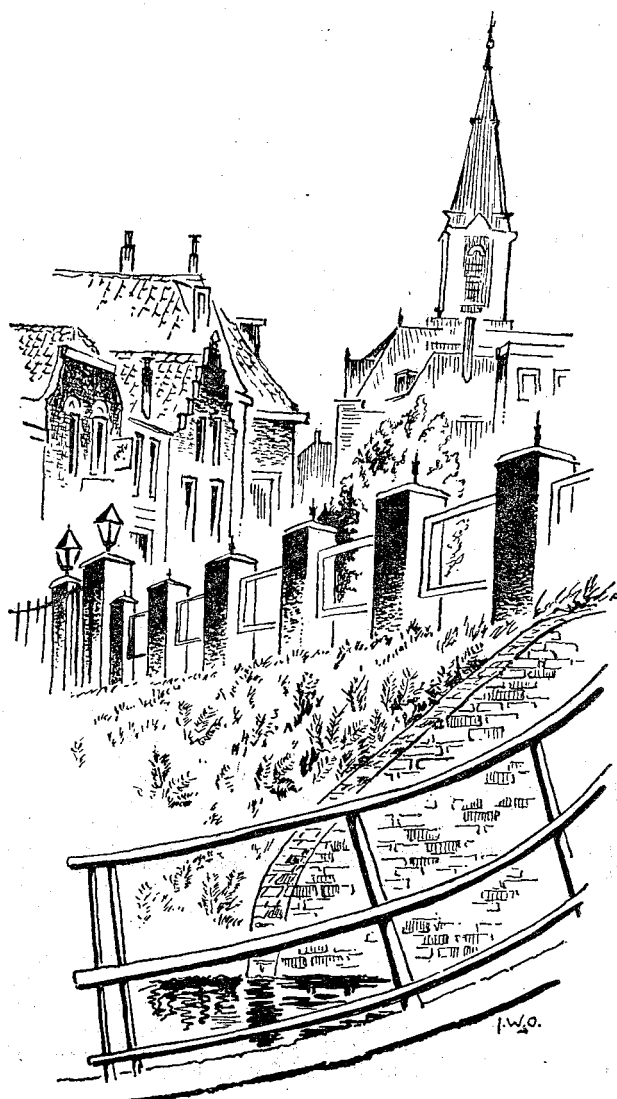
In dit dorp had men vroeger een merkwaardige betalingsgewoonte. Eens

in 't jaar — en dat was op 1 juli, dan begon tevens de Boskoopse kermis — zette men zich midden in het dorp met een buul met geld neer en deed men zijn betalingen. Men moest dus zowel letterlijk als figuurlijk over de brug komen.

Deze wijze van betalen is natuurlijk al lang afgeschaft, evenals de kermis. Er gelden thans twee betaaldaten voor de kwekers van Boskoop: 1 maart en 1 juli. Een bankdirecteur vertelde, dat men dan overstelpt werd met opdrachten tot betaling. De najaarshandel wordt in maart betaald, de voorjaarshandel in juli.

Er heerst welvaart in Boskoop. Maar vóór de oorlog hebben de kwekers een uiterst zorgelijke tijd gekend. Zo'n dertig jaar geleden (toen Boskoop nog knus was, zoals een geboren Boskoper vertelde) viel het de siertelers moeilijk, het hoofd boven water te houden. Thans levert men sierteeltproducten aan landen over de gehele wereld. Er worden ook wel bloemen gekweekt, maar hoofdzaak is toch boom- en heester-teelt. Pas als de export van deze laatste kweekproducten afneemt, neemt de bloemkwekerij weer toe.

Het waterrijke dorp met de duizend brugjes moge voortgaan met te kweken datgene, wat park en tuin en kamer siert!

Het gebeurde kort voordat de Olympische Spelen gehouden zouden worden. Men had daar voor verfraaiing nog rhododendrons nodig. En dus seinde men een internationaal telegram naar Boskoop. Hoewel de bloeitijd eigenlijk al voorbij was, kregen de heren van de Olympische Spelen hun zin: Bij de opening van de spelen prijkten er enige honderden rhododendrons uit Boskoop.

e faam

het kweken van vruchtbomen. was er een levendige aardbeien- voor de verschillende steden had sociale aardbeientestjes, met het van de stad er op. De grote roem koop is echter gekomen toen kweek van rozen aanvatte. Ook vroeger vele duizenden siers gekweekt. Men kent ze nog er en daar in 't land voor een ij of een oud herenhuis treft ms nog een palm aan in de in een haan, een paard of wat uur dan ook.

gezegd zijn het tegenwoordig kelijk sierheesters en heesterbloeiende planten. Ze gaan over wereld. Kwekers in Boskoop New-York evengoed thuis als in am of Amsterdam. Voor geveertig miljoen gulden aan produkten exporteert men per

Boom met gezondheidsverklaring

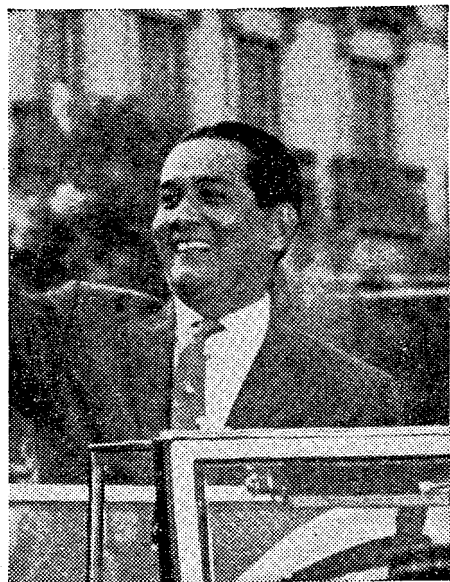
deze export komt heel wat kijke boom die over de grenzen moet vergezeld gaan van een gezondheidsverklaring. De verschillende willen klaarblijkelijk alle mogelijke voorzorgsmaatregelen in acht nemen niet een voor een gewas kwakte binnen hun grenzen te krijgen alleen ziekten wil men buitengrenzen houden; ook ongedierte,

Aandacht voor Macapagal

Philippijnen hebben sinds een jaar een president, die er zijn Hij heeft zich in zijn eigen bijzonder populair weten te maken buiten zijn land wordt ter rekening met hem gehouden. Al de Amerikanen hebben onbetwonden, dat Macapagal geen jar is, dat hij er heel gezond in op na houdt, maar dat hij tot elke prijs met zijn Amerikaanse bondgenoten op goede voet blijven staan. Hij heeft zijn onbetwondenheid al op demonstratieve wijze laten blijken; en Engeland heeft kort geleden nog kunnen horen, dat de Philippijnse president weet wat hij wil en dat het gemakkelijk van hem af kan worden.

Macapagal vorig jaar aan de campagne voor de presidentsverkiezingen deelnam, beloofde hij de bevestiging van de Philippijnen, dat hij zijn geringe afkomst zou vergeten. Hij werd president en het leek op, dat de Amerikanen, die de Philippijnen altijd nog een beetje betwonden, het niet leuk vonden. Kort voordat Macapagal een bezoek aan de Verenigde Staten zou brengen, stemde het Amerikaanse Congres een langbetwonden Philippijnse claim van 73 miljoen dollar af. De Amerikanen hadden echter buiten de waarden gegeten. Macapagal ging niet naar Washington om de Amerikaanse regering te overreden en te trachten, beloofde geld toch nog binnen te krijgen. Integendeel, hij liet Washington weten, dat hij helemaal geen behoefte stelde op een bezoek aan de Verenigde Staten.

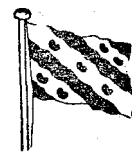
MACAPAGAL beschuldigde de Amerikaanse regering er van, dat zij haar anti-communistische bondgenoten achterstelde bij de zogenaamde neutralisten, zoals Laos etc. Het lijkt er op, aldus zei Macapagal, dat de Amerikanen meer met hun vijanden dan met hun vrienden op hebben. Het mes snijdt voor Macapagal op deze wijze naar twee kanten. Werd hij er al door zijn politieke tegenstanders van beschuldigd, een lakei van de Amerikanen te zijn, de wijze, waarop hij de Amerikanen liet weten hoe hij over hen dacht, zuiverde hem definitief van elke blaam. Daar komt nog bij, dat hij voortdurend tracht, zijn landgenoten

ten onafhankelijker van de Verenigde Staten te maken en ze meer nationaal bewustzijn te geven.

In dit streven past volkomen de aanspraak, die hij maakt op Brits-Noord-Borneo. Dit noordelijke deel van het grote eiland Borneo behoort inderdaad aan de Philippijnse sultan van Soeloe. Die stond het in 1878 aan de Engelsen af tegen een jaarlijkse vergoeding van ongeveer 5000 gulden per jaar. Macapagal beweert nu, dat de sultan het destijds „in bruikleen” heeft afgestaan, terwijl de Britse regering van het standpunt uitgaat, dat het gebied zonder meer werd verkocht. Misschien komt deze zaak nog wel eens voor het Internationale gerechtshof te Den Haag, zoals het geval geweest is met de Boeddhistische tempel op de grens van Siam (Thailand) en Cambodja. Want Engeland is van plan, het deel van Borneo, dat het nog onder zijn bestuur heeft, onder te brengen in een grote Maleise federatie, waarvan ook Singapore en Malakka deel zouden uitmaken.

EN zo gaat Macapagal voort, in eigen land door een goed voorbeeld (soberheid, strijd tegen corruptie etc.) zijn landgenoten „op te voeden”, meer zelfrespect te geven en een eind te maken aan het feit, dat tien procent van de bevolking van de Philippijnen over de helft van het nationale persoonlijke inkomen beschikt en dat de rest van een kleinigheidje per jaar moet leven. En wat de Ver. Staten betreft zegt Macapagal: „De taak die de Philippijnen heeft, is te demonstreren, dat de democratie er werkelijk leeft. Als we daar in slagen is dat tevens het beste bewijs, dat het goed is, in het spoor van de Verenigde Staten te treden. Dan is het succes van de Philippijnse democratie tevens een overwinning voor de Amerikaanse vrijheidsidee.” Een goed verstaander heeft maar een half woord nodig.

VERTROUWENSADRESSEN VOOR
EIGEN KRING IN

FRIESLAND

TURKSTRA BESCHUIT

Eerlijk... Overheerlijk! Niet alleen
voeding... doch ook een lekkernij!

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 4467 - 4468

Uw adres voor recepties en partijen

C.O.V.A. n.v.

LOOPVLAKVERNIEUWING,
VERKOOP VAN AUTO- EN TRACTORBANDEN
GRONINGEN, Damsterdiep 307. - Tel. 05900-29245 (4 lijnen)
LEEUWARDEN, Zaailand 82 - Tel. 05100-28248 (2 lijnen)

In VERTROUWENSZAKEN is het belangrijk, dat uw belangen worden behartigd door een DESKUNDIGE. Vraag daarom de medewerking bij uw

FIRMAVERHOUDINGEN
OVERGANG VAN VERMOGEN
ASSURANTIËN en HYPOTHEKEN van het
ZAKELIJK ADVIESBUREAU
Dir. L. DIJKMA
Prins Hendrikstraat 10 - LEEUWARDEN - Telefoon 05100-20524

Alleen bij HEKSTRA slaagt u het beste in
textiel en bedden.

Wij hebben altijd voorradig:
Pullman - anti-hernia matrassen.

N. OOSTERSTRAAT 32-34. TELEFOON 24370
VOORSTREEK 5. TELEFOON 28239

Karpetten — Lopers — Vloerbedekking
Overgordijnen — Linoleums — Vitrages
Bedden — Dekens — Ledikanten — Matrassen

SPECIAAL VLOERENBEDRIJF

WESTER'S interieurverzorging

Grootzand 35 — Telefoon 3060 — Sneek

DOUMA'S IJZERHANDEL n.v.

Grootzand 66 — Postbus 30 — Sneek
Telefoon 05150 - 277 en 3696

Staaft-, band en plaatijzer, L- en U-balken, betonijzer.

Gereedschappen en machines voor
metaalbewerking.

Beton- en wegenmaterialen

voor nieuwbouw en onderhoudswerkzaamheden leveren wij:

ZAND — GRIND — STEENSLAG — HOOGOVENS-
SLAKKEN — NIEUWE STEENPUIN — SINTELS
per scheepslading of auto plaats van bestemming.

FIRMA T. D. LEISTRA & ZONEN

Reynier Bogermanstraat 14, Dokkum, Tel. 05190-2753

Kiest voor fijn en kleurrijk DRUKWERK

Firma A. J. Schaaf

Papiergroothandel en Drukkerij

De drukkerij
voor
Industrie
en Handel

Kleine Oosterstraat 110 Dokkum
Telefoon 2373 - 05190

FIRMA P. S. DE BOER

MAKKUM HARDERWIJK

Groothandel in hooi en stro

IMPORT EXPORT
Geregeld vertegenwoordigd op onderstaande landbouwbeurzen:
Maandag — Rotterdam Woensdag — Middenmeer
Maandag — Amsterdam Donderdag — Emmeloord
Dinsdag — Groningen Vrijdag — Leeuwarden
Dinsdag — Sneek Zaterdag — Utrecht

Firma S. Klaver & Zoon

aannemersbedrijf

Moleneind N.Z. 90 - DRACHTEN - Tel. 05120 - 2128

HOLWERDA ZONEN

Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN-
EN BUITENLAND

Tel. 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten kantoor tijd 2580

Invaliditeitswet

In het laatst van juli, een halve eeuw geleden, was het in de politiek kommertijd.

Maar minister Talma werkte door. En een kamercommissie ook. Zij waren dagelijks bezig te overleggen omtrent de behandeling van de ouderdoms- en invaliditeitswet van Talma, die het fundament zou worden van onze sociale verzekering. Maar of de voorstellen van minister Talma ooit wet zouden worden wist men toen nog niet.

Eén ding was zeker: de socialisten moesten van deze sociale wetgeving niets, maar dan ook niets hebben. Hoe hun grote voorvoerder Duys in de Kamer tegen Talma optrad, is bekend genoeg.

En dat was geen exces, dat door het partijbestuur werd betreurd. Integendeel, in de laatste week van juli 1912 publiceerde het partijbestuur van de S.D.A.P. een manifest, waarin werd opgeroepen om zich gereed te maken om op Prinsjesdag een grote rode betoging te houden in Den Haag.

Waarom? Hier volgt het letterlijk: De invaliditeitswet van Talma, die men voor de verkiezingen nog zal trachten binnen te halen, is een brutale aanslag op de nood der door de dure levensmiddelen zo geteisterde arbeidersklasse, die men dwingen zal, van haar armoede ook nog te sparen voor de oude dag, die velen niet zullen beleven.

Wees zuinig met Uw geld koop bij.. WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kasbono

URGISTEREN WESTERVELD

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

VAN LEEUWEN BUIZEN ZWIJNDRECHT

Firma Jan de Mik HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van OEVERVERDEIGINGSWERKEN GRIENDHOUTHANDEL HOEPELMAKERIJ

Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen Noodwoningen, scholen en kerken. Directie- en schaftwagens etc.

HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

INGWERSEN & Co.

Commissionairs in Effecten Keizersgracht 382 A'dam-C. Telefoon 32121-35302-33879

* allo effectenzaken

* plaatsen van obligatiefeningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

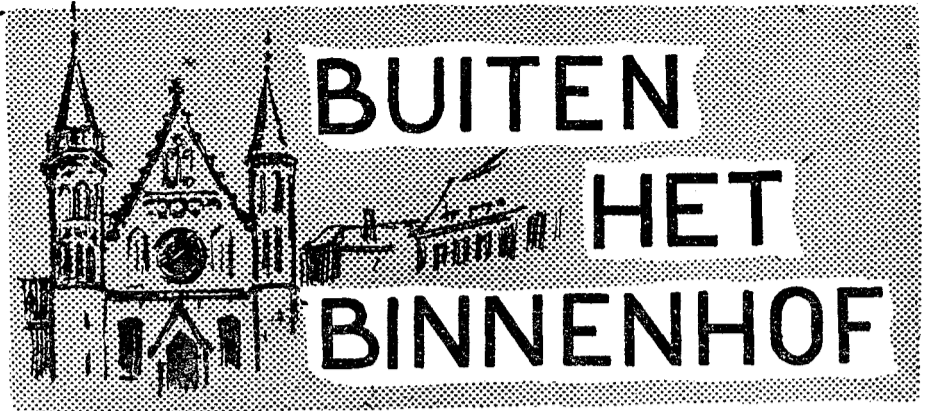
GISTEREN was ik in de Grote Kerk van Haarlem, de vroegere Sint Bavo, welke sinds 1573 tot het bezit van de Reformatorische Christenen behoort. De kerk is een van de mooie gebedshuizen van Nederland, imponerend door ruimte en exterieur. Het orgel geniet internationale vermaardheid. Nog niet lang geleden is een algehele restauratie van deze voormalige kathedraal tot stand gekomen, waardoor recht is gedaan aan de eredienst van het Calvinisme, al is die dan van oorsprong sober en strak.

Na een goede preek, waarvan de grondtoon in het epistel van deze zondag, Romeinen 12, lag, in het bijzonder in vers 16, de opwekking tot liefde, tot onderlinge eensgezindheid en het zich voegen in het eenvoudige, zag ik bij het uitgaan uit de kerk een gedenksteen. En op die steen las ik, dat in 1766 op het orgel van deze kerk Mozart een concert heeft gegeven.

De later zo beroemd geworden componist was toen een wonderkind van een jaar of tien, dat door papa Mozart op een tournee langs Europa's muzikale centra was meegenomen. Met zusje Marianne moest Wolfgang Amadeus niet alleen spelen, hij moest ook op circus-kunstjes gelijkende demonstraties geven, zoals het spelen op een met een doek bedekte klaviatuur en verder bewijzen leveren van zijn feilloos gehoor. Maar goed, Mozart heeft in Den Haag en in Haarlem gespeeld en in Haarlem op het orgel van de Bavo.

Ik weet niet of u van Mozarts muziek houdt, ikzelf mag die erg graag horen, omdat die muziek zo dicht bij het aardse leven ligt, dat men zich, al luisterende, met veel van dat aardse verzoent. Ik speur in die muziek, hoe vrolijk zij soms is, altijd iets van de weemoed en van het heimwee. Maar dat is zuiver persoonlijk. Als wij bedenken hoeveel miljoenen mensen dag in dag uit van Mozarts muziek genieten, getroost worden, de Schepper van hemel en aarde loven, omdat Hij mensen zo begenadigd heeft met uitzonderlijke gaven, dan is het aan de andere kant diep tragisch te moeten lezen hoe dit klankvolle leven zo disharmonisch moest eindigen. Op 35-jarige leeftijd is Mozart gestorven, nalatende aan de wereld zeshonderd werken, waarvan er toen enkele ten gehore waren gebracht, privé, in een kerk, in een schouwburg. Als het grauw van Parijs op 14 juli 1789 de Bastille bestormt, op die dag schrijft Mozart een smeekbrief aan een vriend te Hamburg met het verzoek hem geld te lenen en hem uit de ellende te redden. Als hij begraven wordt, enkele dagen na de 5e december 1791, zijn sterf dag, waait een sneeuwjacht door de straten van Wenen. Enkele burens lopen achter de baar. Vanwege de kou sluipen zij stuk voor stuk een kroeg in. De doodgraver kantelt de kist maar in het eerste beste gat van het kerkhof, dat hij vinden kan. In het sterfhuis ligt de vrouw van de componist ziek te bed.

Ge moet dat maar eens bedenken als ge het Concert voor klarinet en orkest hoort uitvoeren, gecomponeerd in de schaduw van die dood. Het werk is een en al leven, het tintelt van dynamische conflicten, het vermenst levensvreugde en weemoed tot momenten, waarop men de adem even inhoudt van ontroering en eerbied.

Zo loopt men dan op een zondag uit de Bavo en denkt aan Mozart, die hier als kind heeft gespeeld op het orgel.

En men denkt ook aan de theoloog Karl Barth. Een merkwaardige combinatie misschien op het eerste gezicht, maar toch niet zo merkwaardig. Wie spreekt over Albert Schweitzer, denkt aan Bach, wie aan Barth denkt, denkt aan Mozart.

Professor Schilder heeft de grote voorliefde van Barth voor Mozart eens gekritiseerd. Barth heeft daarop niet vriendelijk voor de Nederlandse Calvinistische theologen geantwoord. Totdat hem de geschriften van professor Berkouwer onder ogen kwamen, waarna zijn oordeel anders uitviel.

Maar nu wat Mozart betreft. Barth heeft eens gezegd: „Wanneer ik in de hemel kom, zal ik eerst naar Mozart vragen, dan naar Augustinus, Thomas van Aquino, Luther, Calvin en Schleiermacher”. „Mozart, heeft Barth geschreven, is een deel van mijn bestaan. Als de engelen in de hemel God loven dan spelen zij Bach. Maar als ze „en familie” zijn, spelen ze Mozart”.

Daaraan denkt men ook, als men over de zon overgoten Markt van Haarlem wandelt en de klanken van het orgel nog nahoort in de leger wordende kerk.

Misschien proeft u in dit stukje niet meer dan een vakantiemijmering. Het wil ook niet méér zijn. Tussen kerk en wereld staat daar op die markt het standbeeld van Lourens Janszoon Koster. In zijn hand heeft hij een letter. Of hij nu precies de uitvinder van de boekdrukkunst is, het doet niet zoveel ter zake, hij heeft een leeuwenandeel in het drukken van de eerste boeken in Nederland gehad. En onder die boeken is het Boek der boeken, dat door die uitvinding gemeengoed voor elkeen is geworden.

Woord en klank, schrift en muziek, zij behoren tot de kerk, al heeft de wereld er veel van in bezit.

Gaat er eens van genieten in Haarlem, op welke wijze dan ook en denkt eens aan Mozart, die in de schaduw van de dood muziek heeft geschreven die de eeuwen verduurt.

Per slot van rekening is Haarlem dichterbij dan Salzburg!

William Frankfort

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. Europeaan; 4. plaatsnaam; 9. strooisel; 13 oppervlaktemaat; 14. meisjesnaam; 16 reeks; 17. O.T.-figuur; 19. ik (latijn); 20. vlak; 22. insekteneter; 23. uitroep; 24. boomstronk; 25. spoedig; 27. lekkernij; 29. leger (afk.); 30. stenen; 31. rijksbureau (afk.); 33. zuiveren; 36. belofte; 37. verbannen Rus; 39. familielid; 40. water in Nederland; 41. vreemde munt; 42. roem; 43. werptouw; 45. duw; 47. sprong; 49. Nat. soc. organisatie; 50. verhindering; 51. ter kennismeming; 52. gedachte; 55. streep; 56. kostuum; 59. watervogel; 60. meisjesnaam; 62. Zwitserse uitvinder; 64. bevel; 66. verkoop; 68. bier; 69. gespannen; 72. loflied; 73. wijsgeer; 74. plaats in België; 75. deel van plant.

VERTIKAAL: 1. omslag; 2. tijdperk; 3. onderwijzen; 4. familielid; 5. oppervlaktemaat; 6. fel onstreden land; 7. jongensnaam; 8. sociaal-economisch; 10. langzaam; 11. meisjesnaam; 12. hoofdstad; 14. veengrond; 15. ontkenning; 18. plant; 21. wereldbol; 24. naden-dichter; 25. ondiepte; 26. plant; 28. muziekstuk; 29. hitsig; 32. bizar; 34. brandstof; 35. nieuw (in samenst.); 37. vrucht; 38. opstootje; 44. straatje; 46. trofee; 48. vormloos; 53. wapen; 54. uriek; 56. verfstof; 57. plantsoen; 58. plof; 61. speelgoed; 63. op de wijze van; 64. groente; 65. groet; 67. voetbalclub; 70. lengtemaat; 71. voegwoord.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. haartje; 3. kazerma; 7. mondjesmaat; 9. donder; 11. tengel; 12. eer; 13. dromen; 14. gewild; 18. öre; 19. borrel; 21. leugens; 23. gelukzoeker; 24. tolgeld; 25. uilskop; VERTIKAAL: 1. hagedis; 2. tante; 4. zwade; 5. trawler; 6. kelder; 7. minderjarig; 8. tegenligger; 10. ragebol; 11. troebel; 15. kabinet; 16. oekaze; 17. wanhoop; 20. Eelde; 22. enkel.

1	2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12
13			14					15		16		
17		18			19			20	21			
		22						23				
	24				25		26		27		28	
29				30							31	32
33		34		35		36			37		38	
39				40				41			42	
43			44		45	46		47	48			
49				50							51	
	52	53		54		55			56		57	
58		59						60				61
62	63				64		65		66			67
68				69	70			71			72	
73					74					75		

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse **C-R MAAGTABLETTEN**

Met G-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 53a-c, Rotterdam

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• De nevelen rondom het Nieuw-Guinea-gesprek verdichten zich tot dreigende donderkoppen. De herhaalde eis van Soekarno om vóór het eerste hanengekraai op 1 januari 1963 heer en meester op Nieuw-Guinea te zijn, brengt het overleg in Washington in een kritiek stadium. De Amerikanen voelen dat — na veel optimisme — nu ook zo aan. Wijst dat er op, dat ook zij geen kans zien om de kraaiende haan van Soekarno tijdig de nek om te draaien? De vraag is dus in hoeverre de heer Bunker bereid is zijn plan te laten amenderen. Hetgeen aan Indonesische zijde neerkomt op verminken.

Bij dit alles is het geen wonder, dat het gouvernement in Hollandia de veiligste weg voor de beste houdt. De uitgelekte Indonesische voornemens om een para-landing o.a. bij Hollandia uit te voeren, heeft vermoedelijk de laatste stoot gegeven aan het plan om de evacuatie van vrouwen en kinderen te bevorderen en — voorlopig! — geen nieuwe ambtenaren uit te zenden.

Onder deze omstandigheden kan van een normale verdere opbouw van de Papoea-maatschappij naar Westerse normen, vrijwel geen sprake meer zijn. De uitflatingen van verscheidene Papoea's, onder wie de studenten, die hun excursie door Indonesië voor een kort bezoek aan Nieuw-Guinea onderbraken, wijzen er op, dat men er van overtuigd raakt dat Nederland geen gelegenheid meer krijgt zijn taak in dat deel van de wereld te voltooien. Het getij kan nog keren, maar met bitterheid moet men toch constateren, dat de werkelijke belangen van de meest betrokkenen bij de krachten, die naar een beslissing heenwerken, geen rol van betekenis spelen.

• In Algerije dreigt een burgeroorlog. Het land kan een nieuwe heerser verwachten. Ben Khedda schijnt voor Ben Bella en diens tegenregering, het Politiek Bureau in beginsel te hebben gebogen. Vlotter dan velen voor mogelijk hielden. Toen de kogel eenmaal door de moskee van Tlemcen was, vielen in feite 4 ministers Ben Khedda af en verlieten het zinkende schip. De bijeenkomst van de Revolutionaire Raad, begin augustus, moet leren of Ben Bella werkelijk alleenheerser wordt. Zo ja, dan zijn de verkiezingen op 12 augustus (of later) uiteraard slechts een farce. Deze strophalm waar Ben Khedda zich door middel van het stellen van condities aan vastklampte, kan op dit moment moeilijk als van enige waarde worden gezien. Dreigender voor Ben Bella is het feit, dat de strijdbaarste Algerijnen, de twee miljoen Kabylen, zich opmaken om de zegtocht van Ben Bella in hun gebied te stuiten. Hun groepsgenoot Belkacem Krim laten zij niet in de steek. Daar kan ook Ben Khedda van profiteren. De toestand is zo ernstig, dat de Fransen er op zinspelen, dat de 300.000 Franse soldaten zullen ingrijpen. De jonge Algerijnse historie kan nog vol verrassingen blijken.

• De NATO raakt zijn opperbevelhebber, generaal Lauris Norstad per 1 november kwijt. Naast het gezondheidsmotief en de lange duur van deze functie (6 jaar), schijnen militair-politieke en strategische redenen een rol te hebben gespeeld bij deze ontslag aanvraag. Niemand weet hoe dat precies in elkaar zit. Als Norstad met President Kennedy van mening verschilt over een NATO-atoommacht, dan zou hij reeds begin mei ontslag hebben kunnen nemen, toen op de NATO-conferentie te Athene bleek, dat de Verenigde Staten niets voelen voor Europese medezeggenschap over de atoomwapenen. Wellicht speelt dan ook meer de Franse wens om, tegen de zin van Kennedy, een atoom-mogendheid te zijn, een rol bij deze commando-wisseling op de NATO-brug. Norstad kan zeer goed met President De Gaulle overweg en zal het in dezen wellicht met de prestige-gevoelige staatschef meer eens geweest zijn dan dat Pentagon kon verdragen. In elk geval wil De Gaulle een werkelijk woordje meespreken bij de definitieve opvolging van Norstad door Lemnitzer. Deze heeft reeds een „sollicitatie-bezoek” op het Elysee gebracht....

• Rusland zal nu ook de atoomproeven hervatten. Geen wonder dat dit de Verenigde Staten niet verbaast. Deze race om de laatste proef is te meer verontrustend, nu Chroestjov ook het laatste greintje leven uit de Geneefse ontwapeningsconferentie geschud heeft door zijn vierkant „neen” op alle voorstellen.

• De Russische dictator begint de Berlijn-schroef ook weer wat steviger aan te draaien. De in successie mis-

• *Vervolg op pag. 8*

Mijn edelachtbare

Antonia Rietzanger

10

De meneer die aan de deur kwam, deed een beetje heimzinnig, hoewel hij een volstrekte vriendelijkheid aan de dag legde.

— Mij is opgedragen, dit mandje kersen bij u af te geven, zei hij glimlachend.

Ik stond natuurlijk schaaftichtig te kijken.

— Ja, er is beslist geen vergissing in 't spel, mevrouw. Ik moet het mandje hier afgeven.

— Maar ik heb geen kersen besteld, meneer. En dan nog wel een heel mandje vol.... dat is veel te duur voor mij!

— Mevrouw, het is toch werkelijk geen vergissing, legde de meneer minzaam uit. Maar er zijn in de wereld gelukkig nog mensen, die te geven weten. Mensen, die uitgaan van de stelregel, dat de ene dienst de andere waard is. En ik hoop, dat ze meneer en mevrouw voortreffelijk mogen smaken. Dag mevrouw!

Hij achtte het commentaar bij het mandje kersen voldoende; waaruit bleek, dat hij beter de maat kende dan sommige radio- en televisie-interviewers.

Ik stond daar met mijn mandje met welriekende kersen. Reeds zag ik visioenen van glazen potten vol gesteriliseerde kersen en van glazen zelfbereide bowl, die ik op verjaardagsavondjes aan de dames presenteerde.

Wie was de goede gever? En om welke oorzaak kregen wij dit mandje kersen? Minko, mijn dierbare edelachtbare wethouder krijgt veel critiek te horen van de linkerzijde. Dat is gebruikelijk. Maar van onze eigen rechterzijde is men uit principiële overwegingen karig met lof. Maar nu werd de dank openlijk uitgebracht en nog wel in een heerlijke stoffelijke vorm!

Of zou iemand mij willen dank betuigen om de een of andere reden, door middel van het aanbieden van dit appetijtelijk mandje?

Toen Minko van de vergadering van Burgemeester en Wethouders terugkeerde, toonde ik hem triomfantelijk het mandje. Hij keek even verrast als ik naar de goede gave.

— Van wie zijn die? vroeg hij.

Ik zei hem, dat ik dit niet wist. De bringer van deze goede gave had zich niet prijsgegeven, hij had evenmin zijn naam genoemd.

Waarop Minko zei: — Eindelijk dus iemand, die zijn wethouder weet te waarderen!

— Heb jij er dan enig idee van, wie de schenker is? vroeg ik.

— Natuurlijk is dat iemand, die ik wel eens geholpen heb. Ik weet het vanzelfsprekend niet helemaal absoluut zeker, maar de kersen zullen me wel door Machielsen geschonken zijn. Die man heeft iets met boomgaarden uitstaande. Ik heb hem eens met raad en daad kunnen bijstaan in een woningbouwprobleem, waarbij ook de gemeente in het geding was. Hij had tenslotte succes en hij was er mij zeer dankbaar voor.

— Aardige man, die Machielsen, zei ik.

Minko knikte instemmend.

Maar onmiddellijk daarna zag ik het al.... Zijn gezicht kreeg een uitdrukking van ernst en beslistheid, welke mij geleerd heeft, dat een super-serieusheid zich van hem meester trachtte te maken. Ongeveer dertig seconden later brak deze serieusheid zich baan, hoewel ik nog een wanhopige poging deed, hem tot betere gedachten te brengen door te zeggen: — Ik steriliseer ze, die kersen zijn heerlijk om bowl van te maken!....

— Een prachtig mandje, zei hij. — Mooie kersen. Maar eigenlijk mag ik deze kersen niet aannemen. Als raadslid mag ik mij niet laten beïnvloeden door geschenken. Machielsen is een beste man en ik weet, dat hij me dit mandje echt van harte gunt na zijn succes, maar als ik zijn attentie aanneem, zal ik mij niet happy voelen. Er is slechts één schrede tussen een vriendelijke geste en de schijn van omkoping. Ik ben nu eenmaal wethouder. Dit betekent, dat ik een publieke functie bekleed. Bij mijn installatie als raadslid heb ik een eed moeten afleggen. Neen, ik mag het mandje met kersen niet aanvaarden.

— Je bent akelig serieus, Minko. Je zegt, dat die kersen je geschonken zijn door Machielsen, omdat je hem eens geholpen hebt in een moeilijke zaak. Die zaak is dus voorbij. Helemaal voorbij. Het is dus geen kwestie van omkoping, of poging daartoe. Het is een dankjewel achteraf, in de vorm van sappige kersen.

— Je hebt gelijk, Antonia. Maar toch moet je dieper nadenken. Gestel eens, dat ik dit geschenk van Machielsen in dank aanvaard. Dat schept verplichtingen. Het is heel goed mogelijk, dat in het belang van onze gemeente in de toekomst door de raad een besluit moet worden genomen, dat niet strookt met de persoonlijke belangen van Machielsen. Gestel voorts, dat ik vóór dat voorstel stem. Dan loop ik het gevaar, dat Machielsen moppert: Die wethouder Rietzanger is me ook een mooie. Ik heb hem een mand kersen laten thuisbezorgen en nu werkt hij mij tegen!.... Nee To, zelfs de schijn moet ik weren.

— En de kersen dan?

— Die geef ik terug. Minko was nu bijzonder resoluut. Ik begreep al, dat er niets meer aan te doen zou zijn.

— Je weet helemaal niet zeker, of Machielsen er wel de schenker van is. Je zou een reuze flater slaan als blijken zou, dat hij ze niet heeft laten bezorgen. Dat zou oneindig grotere verwikkelingen scheppen.

— Dat is waar....

Minko zuchtte. De mand met kersen was voor hem al volop een probleem geworden. Hij begreep, dat als hij niet volkomen zeker wist, dat Machielsen ze had laten bezorgen, hij ze niet aan hem kon geven. En om eerst te vragen, of hij, Machielsen, inderdaad dat mandje had laten bezorgen, zou ook gek zijn als het antwoord ontkennend zou luiden.

Minko zuchtte opnieuw heel diep.

— We zullen er in ieder geval niet van eten, zei hij even later.

— Ik wil als wethouder iedereen volkomen onafhankelijk in de ogen zien. Ook de grote onbekende, de gever van de kersen. Laten we er anderen een genoeg mee doen.

Het ging mij verschrikkelijk aan het hart; maar ik wist, dat Minko in zulk soort van dingen onvermurwbaar is.

— Ze zien er prachtig uit, Minko.... probeerde ik nog.

— Ze zullen heerlijk smaken. En wat zal de bowl lekker zijn!....

Ik keek verliefd naar het mandje met kersen. Minko staarde eveneens met smachtende ogen naar de glanzende, donkerrode vruchten.

— Het zullen wel wijnkersen zijn, zei hij. — En wat zijn ze prachtig groot van stuk! Ja, ze zijn bijzonder mooi, Tonia!.... Breng ze maar zo vlug mogelijk naar iemand anders, want kersen zijn geen bewaarartikel.

— Als ik ze steriliseer, zijn ze na jaren nóg heerlijk, Minko....

— Nee, nee, dat kan echt niet. Wat zou je denken van de familie Van Heusden? Daar zullen ze welkom zijn, met al die kinderen!

En zo ben ik 's middags met dat mandje kersen op stap gegaan. Ik had er een paar handjesvol van geproefd. Ze waren verrukkelijk van smaak en ik betreurde het, dat mijn dierbare edelachtbare zo enorm serieus is als gemeentebestuurder.

Bij de Van Heusdens vond ik met mijn kersen vanzelfsprekend een open deur. De kinderen juichten. Maar mevrouw Van Heusden wilde ze beslist niet helemaal gratis hebben.

Ik heb toen omstandig uitgelegd hoe wij aan het mandje met kersen gekomen waren en waarom Minko ze niet wilde accepteren.

— Ik wil u er, als aardigheid en tegenprestatie, in ieder geval vijf gulden voor geven, zei mevrouw Van Heusden. — Ik kan het heus wel doen hoor! Mijn man heeft een bom vakantiegeld ontvangen. Ik neem ze beslist niet van u aan als u er niets voor wilt hebben.

— Wat moet ik met dat geld doen? vroeg ik. — Ik heb het dan eigenlijk op een wonderlijke wijze verkregen, nietwaar?

Mevrouw Van Heusden heeft een nuchtere en gezonde kijk op het leven.

— Ja, zei ze — ze komen eigenlijk uw man toe, dat is waar. Hij zegt immers, dat hij ze van iemand gekregen heeft als dankjewel. Weet u wat.... koop er iets voor en geef dat aan uw man. Een zelfbinder, of zoiets. Maar u moet hem terwille van de gemoedsrust natuurlijk niet vertellen, van welk geld u die attentie gekocht heeft.

Ik vond het een prachtig idee.

In de winkel van Goemans heb ik diezelfde middag een werkelijk schitterende stropdas voor hem gekocht.

— Waar heb ik die aan te danken? vroeg Minko hogelijk verwonderd.

— Het is geen Sinterklaas, ik ben niet jarig en het is geen vaderdag....

— Jij krijgt die zomaar van me, jotte ik. — Ik wilde je eens verrassen omdat ik zoveel van mijn edelachtbare houd!

Minko omhelsde mij op echt ouderwetse wijze. Hij verklaarde, dat de zelfbinder uitnemend combineerde met de kleur van zijn nieuwe kostuum. Hij vond, dat ik een voortreffelijke smaak had voor zulke dingen.

De volgende dag, toen een vergadering van de gemeenteraad gehouden moest worden, deed hij de nieuwe zelfbinder al om. Zo trots als een pauw en overigens in volmaakte argeloosheid stapte hij er mee naar de raadsvergadering.

Twee dagen later kwam ik op straat mevrouw De Braal, ofwel Jet van Oeverden tegen. Wij maakten een praatje, want we kennen elkaar goed. Op de lagere school zaten we in dezelfde klas en we deden voor elkaar niet onder in het spieken.

Jet had het over de uitverkoop, over vakantieperikelen en vervolgens opnieuw over de uitverkoop. Tenslotte vroeg zij schijnbaar terloops:

— En smaakten ze goed?

— Wat bedoel je?

— Nou, die kersen. Zie je.... je hebt me een half jaar geleden zo prachtig uit de brand geholpen met het maken van die blauwe japon van me, die ik bijna verknipt had. Jij hebt er nog iets aardigs van weten te maken. Jij bent in die dingen veel handiger dan ik. Je wilde er toen niets voor hebben, weet je nog?.... Dat zat me niet lekker, want je hebt er veel werk aan gehad. En ik weet, dat je dol bent op bowl. Nou, toen dacht ik: — Ik geef Tonia een mandje kersen voor de moeite. Ik heb een neef, die een boomgaard bezit. Ik heb ze hem bij jou laten bezorgen.

— O, zei ik. En weer zal ik schaaftichtig gekeken hebben.

Geen wonder, want opnieuw kreeg ik visioenen van potten gesteriliseerde kersen en van grote glazen bowl. Maar ditmaal waren het wrange visioenen.

Uw inboedel wordt op handen gedragen

naar Madrid of Stockholm,
naar Lütjebroek of Lintelo (ook overzee) door

Bongers Verhuisbedrijf Wageningen

telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

**Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek**

H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526—841 (7 lijnen)

FOTO VAN DE SAMENLEVING

ZO ZOU MEN de inhoud van het boek¹⁾ dat onder redactie van de hoogleraren (wijlen) Dr. R. van Dijk en Dr. G. Kuiper Hzn. eind 1961 het licht zag. Onder hun redactie kwam dit werk tot stand. Een dertien-tal (jonge) protestants-christelijke wetenschapsmensen hebben hun bijdragen geleverd.

Deze werkwijze leidt er uiteraard toe, dat de toonzetting der hoofdstukken enigszins verschillend is. Men heeft getracht het geheel ook voor de leek leesbaar en dus eenvoudig te houden. Dit is voor het overgrote deel gelukt, hetgeen de totaliteit ten goede kwam.

Na een beschouwing over cultuur en samenleving passeren diverse samenlevingsvormen zoals het gezin, de kerk, de staat, de politieke partijen (als verschijnsel) het bedrijf en het economische leven de revue. Daarna komen de samenlevingsverhoudingen (sociale rang, klasse en stand; minderheden, rassen) en de sociale processen (cultuuroverdracht, aanpassing en emancipatie) aan de beurt. Een korte kijk op de onder-ontwikkelde gebieden en de Europese integratie (ons inziens ondanks de beknoptheid zeer goed uit de verf gekomen) behoren terecht bij deze opzet van het werk.

Wij kunnen uiteraard niet alle besproken onderwerpen noemen en besluiten onze opsomming dus met de vermelding, dat ook op onmaatschappelijke gedragingen en het verschijnsel misdaad, alsmede op het maatschappelijk werk en het vormingswerk het zoeklicht valt.

Er worden in dit boek rake typering gemaakt. Zo bijvoorbeeld dat, indien de schuld van de misdaad niet, zoals sommigen beweren, bij de delinquent, doch bij de samenleving ligt, dat dan de mens ontslagen zou zijn van zijn meest typische menselijke eigenschap: de verantwoordelijkheid (pag. 181).

Zeer fraai is ook deze uitdrukking: „Mede dank zij de staat houdt de samenleving stand, zoals de mens, mede dank zij zijn evenwichtsorganen staande blijft.”

Het zal geen verbazing wekken dat de passages en tabellen (zeer kort en duidelijk gehouden) zoals die betreffende de spreiding der beroepsgroepen over de kerkgenootschappen onze aandacht speciaal trokken. Heel leerzaam is de tabel, welke aantoont hoeveel kiezers tevens lid zijn van de partij op wier kandidaten zij stemmen.

In 1951 en 1960 waren dat resp. voor de K.V.P. 5 en 4. Voor de P.v.d.A.: 11,5 en 12. Voor de V.V.D. 16 en 21(!) Van de C.H.U. 7½ en 10, terwijl van de A.R. in 1951 op elk 6½-tal kiezers er 1 lid was en in 1960 op elk 5½-tal A.R.-kiezers één partijlid. Men kan uit deze gegevens conclusies trekken, die nogal variëren, al naar gelang men het kiezerstal en de organisatie-dichtheid als uitgangspunt neemt. Van het algemeen gemiddelde, nl. dat bijna 1 op de 8 Nederlandse kiezers lid van een politieke partij is, staat de A.R.P. geen slecht figuur. Men kan echter ook concluderen dat dus de A.R. politiek buiten de eigen kring in steeds mindere mate „aanslaat”. Het trekken van conclusies willen de schrijvers en redacteuren van dit boek kennelijk hoofdzakelijk aan de lezers overlaten. Daarin willen wij hen volgen. Zoals de psycholoog het gedrag van de enkeling onderzoekt, zo heeft deze onder leiding van 2 sociologen werkende groep de gedragingen van vele groepen in onze samenleving onderzocht. Wie dus de wereld-rondom, waarin hij of zij leeft en werkt, eens wat beter en vooral ook wat systematischer dan een leek doet, wil beschouwen, leze dit boek. Men zal er geen spijt van hebben.

1) „Gestalten en getijden in de sociale werkelijkheid”. Een oriëntering in de sociologie onder redactie van prof. dr. B. van Dijk en prof. dr. G. Kuiper Hzn., uitgegeven door N.V. Uitgeverij A. Roelofs van Goor te Amersfoort, (220 pagina's met 12 pagina's foto's; prijs f 8,90).

DEPOSITO-
BANKBOEKJES

33/4°

Folder op aanvraag verkrijgbaar

ZUIDHOLLANDSE
BANK N.V.

Rotterdam, Schiekade 73, tel. 87170
Den Haag, Noordeinde 23, tel. 184955
A'dam, Herengracht 571, tel. 221182

ACHTER PAGINA

DE vraag rijst meermalen, in hoeverre bepaalde bladen, in hoeverre ook ons eigen weekblad „Nederlandse Gedachten” nu gelezen wordt.

Men zegt wel eens: er zijn zoveel bladen, en bovendien: in elk van die bladen staat weer zoveel, dat er wel heel wat van die lectuur ongelezen — zelfs zonder dat het bandje er af gehaald is — in de prullebak zal verdwijnen. En dat met name in de zomermaanden.

Wellicht zal dat bij deze en gene ook wel eens het geval zijn. En het zal ook in de vakantie wel meer gebeuren dan in „het seizoen”, vanaf september tot en met juni.

Maar in het algemeen valt het toch nog wel wat mee met dat ongelezen verdwijnen in de prullemand. Dat blijkt met name uit de vrij veelvuldige correspondentie en het aantal brieven, dat regelmatig bij de redactie binnenkomt, met vragen, opmerkingen, soms ook kritiek, suggesties, verzoek om nadere informatie naar aanleiding van hetgeen in het weekblad geschreven is of waarover men nog niets gelezen heeft of waarover men opnieuw geïnformeerd wenst te worden.

HET binnenkomen van de brieven bij de redactie — en dat is toch wel verrassend, meer nog verblijdend — zet zich ook voort tijdens deze maanden van het jaar. Het mag wat de correspondentie met de redactie betreft iets rustiger zijn, erg veel verschilt het toch niet met de tijd van „het seizoen”.

Nu is het overigens natuurlijk niet zo, dat de brieven bij honderden binnenstromen. Het is nu eenmaal altijd, in cijfers uitgedrukt, een klein percentage der abonnees, dat naar de pen grijpt en daarna de brief of briefkaart ook verzendt. Maar de ervaring heeft geleerd, dat geconcludeerd mag worden, dat „Nederlandse Gedachten” gezien de correspondentie mag bogen op een vrij grote leesdichtheid.

Het is in zekere zin ook maar gelukkig, dat de brieven niet wakkelijks bij honderden binnenstromen. (Per jaar zijn het er overigens wel vele honderden!) Want de redactie zou dan wel helemaal voor een onmogelijke opgave komen te staan.

• Vervolg van pag. 7

lukte Rusk-Gromiko besprekingen te Genève wijzen op toenemende hardheid van Russische kant.

• De sleutel van dit geheim ligt wellicht in die stad, waar Mao's minister van buitenlandse zaken, namens het in velerlei moeiten gewikkelde Rood-China zeer vriendelijke woorden aan Rusland's adres sprak, hoewel hij op een receptie door Gromiko gebruskeerd werd. De Rus kwam nl. toen de andere gasten van de Chinees al weer weg waren en bleef zelf nauwelijks 5 minuten..... De rode draak spuwt geen vuur meer.

• Laos werd ook formeel een neutrale staat door de tekening te Genève van het neutraliteitsverdrag. Het landje is nu volop een rode loper naar Zuid-Vietnam geworden. Het ziet immers van elke, bescherming (o.a. door de ZOAVO) af, hoewel de Pathet Lao-legers niet behoeven op te gaan in de koninklijke armee.... Die beide vuchten dan ook al weer toen de inkt van Genève nog niet droog was.

• Egypte houdt wel van tempo. Met een trots vuurwerk van raketten vierde het land de 10-jarige herdenking van Faroeks afzetting. Van de toenmalige chef der revolutie, generaal Naguib, zag of hoorde men niets op dit feest. Het gestegen zelfvertrouwen in

MEDELEZEN EN MEDELEVEN

Immers vele brieven zijn niet zomaar, één, twee, drie te beantwoorden. Vele brieven vragen een uitvoerig antwoord en wat nog meer is, een nader — soms zeer tijdrovend — onderzoek. Het verzamelen van exacte gegevens, van het soms nodige documentatiemateriaal en het verkort en zo eenvoudig mogelijk weergeven van een soms erg ingewikkelde materie, vereist veel tijd.

Bovendien is het aantal onderwerpen zeer uiteenlopend. Dikwijls is voorlichting van de zijde van specialisten nodig om een bepaalde brief zo goed mogelijk tot tevredenheid te beantwoorden.

Het is dan ook lang niet altijd een eenvoudige taak waarvoor de redactie bij de beantwoording staat.

Het is altijd nog zo, dat een vraag dikwijls in alle eenvoudigheid gemakkelijk kan worden gesteld, kort kan worden geformuleerd en in een oogwenk op papier gezet, maar dat het antwoord lange tijd van onderzoek en tijd voor formulering vraagt.

HOE het ook zij, het is verheugend, dat er — gezien de reacties in verscheidene vorm — geconcludeerd mag worden tot een behoorlijke leesdichtheid van „Nederlandse Gedachten”.

De politieke belangstelling is in de lezerskring toch soms sterker aanwezig dan wel eens wordt gedacht, ook al wordt dan niet door iedereen het blad van de eerste tot de laatste pagina gespeld.

Deze belangstelling is van groot

gewicht, met name ook tegen de achtergrond van hetgeen wij de laatste weken schreven met betrekking tot de oriëntatie en informatie.

Waar gaat het immers om? Hierom, dat men als christen, als verantwoordelijk mens met een opdracht in het leven, zichzelf oriënteert en een goed en helder oordeel vormt over hetgeen gebeurt en gebeuren moet. En door die nadere oriëntatie, waardoor men in staat is zich een duidelijk en reëel beeld te vormen, is men in staat daar ook anderen van te laten profiteren. Hoe? Door de anderen te informeren over de zienswijze, welke wij als anti-revolutionairen hebben ten aanzien van het politieke gebeuren in nationaal verband, zowel als op het internationale terrein.

De interne en openbare discussie, zowel in de partij als met niet-partijleden, is van het grootste belang. De informatie naar buiten, de voorlichting van anderen, is op grote schaal nodig. Altijd, maar met name nu volgend jaar reeds de verkiezingen voor de leden van de Tweede Kamer zullen plaats vinden.

Voor die taak is politieke belangstelling in eigen kring één der eerste vereisten. Door het politieke meeleven van allen in de kring der partij, kunnen de oriëntatie en informatie goed tot hun recht komen en effect sorteren.

HET is voor ons allen, als leden van een christelijke politieke partij, zaak de tijd te vinden en de energie op te brengen om — ook al zijn wij druk bezet met vele andere dingen — in de komende maanden de boodschap van de christelijke politiek in het hele land uit te dragen. Die boodschap der christelijke politiek is immers niet alleen voor intern eigen partijgebruik. Die boodschap is integendeel bestemd voor het gehele volk.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Cairo heeft de Syrische regering angst voor nieuwe complotten van Nasser aangezegd. De Aleppo-rebellen van maart jl. worden dan ook met spoed berecht. De Arabische eenheid blijft een leus.

• Hoewel in Peru de ambassades leeglopen en ook de Amerikaanse hulp is stopgezet, weet junta-chef Godoy zich te handhaven. De algemene staking mislukte. Nu afwachten of de belofte van nieuwe verkiezingen over een jaar ingelost wordt. Inmiddels zal deze nieuwe dictatuur een haard van onrust blijven. SL.

VERGOEDING OF SALARIS?

(Vervolg van pagina 2)

met „het volk” welks vertegenwoordigers men immers is en voor welks belangen men heeft te waken. Bezien we de ingewikkeldheid van de problematiek die heden ten dage aan een Kamerlid wordt voorgelegd en bedenken we hoeveel studie er nodig is om die problematiek niet alleen maar te doorgronden maar ook te beoordelen — beziet men dit alles dan is het toch wel bijzonder moeilijk om te

ontkennen dat dit werk de hele mens vergt.

„Maar — zo zal men tegenwerpen — op dit ogenblik is het toch ook zo dat vrijwel alle Kamerleden hun tijd en energie verdelen tussen hun lidmaatschap van de volksvertegenwoordiging en hun andere „banen en baantjes.”

Hiertegenover moet geplaatst worden, dat men een open oog moet hebben voor het gevaar dat aan die andere zijde loert namelijk dat volksvertegenwoordigers zouden gaan „verambtelijken”!

Wellicht leven we op het ogenblik in een overgangsfase tussen de vergoeding en het salaris. Het optrekken van de vergoeding van tien naar vijftienduizend gulden is dan niet een „salarisverhoging van 50 pct.” maar mogelijk te zien als een tussenstap in een overgang naar een ander systeem. En daarom niet te vergelijken met het verhogen van de lonen en salarissen dat op het ogenblik aan het bedrijfsleven wordt toegestaan. De briefschrijvers die daarover opmerkingen maken, hebben dit naar ons besef ten onrechte gedaan.

Ten slotte: dank aan allen die, in deze discussie hebben blijk gegeven dat zij als A.R. en als lezers van Nederlandse Gedachten blijven meedenken over allerlei vraagstukken die aan de orde zijn. Tr.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

Attentie

Op donderdag 9 augustus a.s. zal mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij, weer een radio-toespraak houden tijdens de tweewekelijkse tien-minuten-uitzending. Luistert u dan ook mee? Het is van 19.50 tot 20.00 uur op de golflengte van de N.C.R.V.

Naar een beslissing in verdeeld Kongo

HET wil nog maar niet boteren in Kongo. Er gaapt nog steeds een brede kloof tussen Leopoldstad en Elisabethstad, tussen de centrale regering van premier Cyril Adoela en de provinciale regering van premier Moise Tsjombe en tussen de belangengroepen, die in de verschillende delen van Kongo achter de schermen werkzaam zijn. Tsjombe is dit jaar enkele malen naar Leopoldstad geweest om met Adoela te praten. Men kwam echter geen van beide kanten tot een vergelijk. Integendeel: Tsjombe laadde telkens weer de schijn op zich, slechts naar de Kongolese hoofdstad te zijn gegaan om tijd te winnen. Bovendien versterkte zijn optreden het vermoeden, dat hij helemaal niet zo vrij is in zijn doen en laten als menig een wel veronderstelt. Dit laatste houdt in, dat het in wezen niet zoveel uitmaakt, of Tsjombe naar Leopoldstad komt of niet: zelfs wanneer met hem een aanvaardbaar akkoord wordt uitgewerkt zal het de grote vraag zijn, of de krachten die in Elisabethstad in werkelijkheid de lakens uitdelen, zullen toestaan, dat dit van Katangaanse zijde wordt nageleefd. En zo is Tsjombe een figuur, die zich in een weinig benijdenswaardige positie bevindt. Hij zit tussen twee vuren. En er zal een dag komen, dat hij — en dat betekent Katanga — duidelijke kleur zal moeten bekennen.

In Leopoldstad is in de afgelopen maanden hard gewerkt aan een nieuwe grondwet voor de republiek Kongo, waarvan Katanga altijd provincie is gebleven. Hoe deze grondwet er ten-

slotte zal uitzien is nog niet bekend. Maar wel weten we, dat ze speciaal gewijzigd is om het Tsjombe's Katanga mogelijk te maken, een eind te maken aan de maatregelen, die gepaard zijn gegaan met de afscheidingsbeweging in dat deel van Kongo. Op het ogenblik, dat we deze regels schrijven, is juist bekend geworden, dat de regering van premier Adoela thans de laatste hand legt aan de tekst van deze grondwet, die uiteraard door het parlement goedgekeurd zal moeten worden, wil zij van kracht kunnen worden. Als we het goed hebben, zal het na aanvaarding van de nieuwe grondwet voor Tsjombe erg moeilijk worden, zich nog langer te verzetten tegen door de Verenigde Naties gesteunde pogingen, de Kongolese eenheid te herstellen.

Dan zal wellicht duidelijker worden, dat de staatkundige structuur van Kongo niet het belangrijkste probleem is tussen Elisabethstad en Leopoldstad, maar dat er steeds voornamelijk financiële belangen in het spel zijn geweest.

Zakenwereld

Nu is het bepaald niet zó, dat „de zakenwereld” en bloc achter de afscheiding van Katanga staat. Enkele grote ondernemingen gingen de „balkanisatie” van Kongo als gevolg van de voortdurende afscheidingsbeweging in Katanga vorig jaar al betreuren, omdat ze voor deze maatschappijen zeer nadelig bleek te werken. Het betrof hier voornamelijk de concerns, die grote belangen hadden in de provincies buiten Katanga. De verliezen

Het Katangaanse leger is goed bewapend

liepen vorig jaar al in de miljoenen. Het eerste slachtoffer van de Katangaanse politiek was de Société générale de Belgique, die met een netwerk van mijnbouw- en handelsondernemingen het grootste deel van de economische activiteiten in Kongo beheerste.

Deze maatschappij is met haar dochterondernemingen een van de belangrijkste aandeelhouders in de Union Minière. En wanneer Tsjombe er al over geklaagd heeft, dat hij door de Union Minière in de steek gelaten is en wanneer men in Elisabethstad zegt, dat de mijnbouwtrust dubbel spel speelt, dan heeft men het minder over de Union Minière zelf dan over de Société générale en de financiële belangen die daarbij betrokken zijn.

Niet homogeen

De Union Minière is geen homogene macht en is ook niet meer een soort Belgisch monopolie. Sinds de Kongolese onafhankelijkheid is de regering te Leopoldstad de voornaamste aandeelhouder geworden, gevolgd door de Tanganyika concessions en de Société générale. Teneinde in het conflict tussen Leopoldstad en Elisabethstad geen partij te hoeven kiezen, heeft de Union Minière er de voorkeur aan gegeven, het aandelenpakket, dat rechtens het eigendom van de Kongolese staat is, in Brussel te bevriezen. Daarmede werd de Tanganyika concessions, die direct of indirect met Britse, Rhodesische, Zuidafrikaanse, Amerikaanse en Franse belangen gelieerd is, met haar 15% van de aandelen en 20% van de stemmen tot de machtigste groep in de Union Minière.

Indien Tsjombe er in zou slagen, zijn afscheidingsstrevens met succes te bekronen en het aandelenpakket van Kongo in handen te krijgen (hetgeen zeer onwaarschijnlijk moet worden geacht) dan zou hij tot arbiter tussen de Tanganyika concessions en de Société générale worden gepromoveerd.

Concurrentie

Het is begrijpelijk, dat de Tanganyika concessions alles doen wat mogelijk is om het herstel van de eenheid van Kongo en het aan de centrale regering te Leopoldstad ter hand stellen van bedoeld aandelenpakket van de Union Minière te voorkomen. Wanneer zij Tsjombe dit pakket in handen zouden kunnen spelen, zouden de financiers in Londen, Pretoria, Parijs en in mindere mate ook die in New York daarvan profiteren, omdat zij ook de zgn. Rhodesische kopergerdelt exploiteren. Wanneer de mijnen van Rhodesia en Katanga samengevoegd zouden worden, zouden de Tanganyika concessions de op een na grootste koperproducent ter wereld worden.

Op hun beurt hebben dus ook de Amerikanen er belang bij, dat de plan-

nen van de Tanganyika concessions geen voortgang vinden en dus zijn zij sinds vorig jaar voor het herstel van de Kongolese eenheid. De Amerikaanse koperproducenten verzorgden tot dusver meer dan de helft van de wereldkoperproductie en zij zien niet graag, dat hun Britse, Zuidafrikaanse en Rhodesiaanse concurrenten hun positie op de wereldmarkt belangrijk versterken.

Verenigde Staten

Terwijl de Amerikaanse persiegroepen, die vijandig staan tegenover de afscheiding van Katanga, met de grootste discretie opereren (omdat zij belangen in Katanga hebben en dus niet openlijk te werk kunnen gaan), treden in de Verenigde Staten de lobbies, die met Tsjombe sympathiseren veel luidruchtiger op. Er zijn enkele organisaties in Amerika, die over aanzienlijke fondsen en over grote invloed in kringen van het Congres beschikken. Tot dusver heeft de Amerikaanse regering er zich echter weinig aan gelegen laten liggen. President Kennedy vaart een voorzichtige koers, wil het gebruik van geweld als het enigszins mogelijk is vermijden, maar laat toch heel duidelijk blijken, dat hij de activiteiten van de Katangaanse regering niet goedkeurt.

Ook in de afgelopen weken is er van verschillende zijden sterke aandacht op de president uitgeoefend, enerzijds om Oe Thant (secretaris-generaal van de Verenigde Naties) er van te weerhouden, het VN-leger in Kongo te gebruiken om Katanga tot samenwerking met Leopoldstad te dwingen, maar anderzijds ook, om juist krachtige

• Vervolg op pag. 7

Onze hartelijke gelukwensen voor prinses Irene die zondag haar 23ste verjaardag viert.

(foto Hamelberg)

Boekbinderij

J. van den Berg N.V.

GROENE STEEG 5 - LEIDEN
Telefoon 0 1710 - 2 50 77

Speciaal ingericht voor de

verzorging van periodieken
en grote oplagen brocheerwerk

Bijzondere grote voorraad

ORGELS en PIANO'S

Elektrische en Elektronische orgels.

Vraagt vrijblijvend onze
geïllustreerde prijslijst

BOOT

Orgel- en Pianohandel

Bodegraven - Telefoon (01726) 25 41

A. BAARS Azn

Exploitatie van
baggermaterieel N.V.

Telefoon 144, Sliedrecht

Verkoop en
verhuur

Constructiewerkplaats
en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen

H. Bieze en zonen

Jachtwerf

ZWARTSLUIS — TELEFOON 05208-307

Firma P. Bieze Jzn.

EIGENAAR J. J. SMIT

ROEIVLETTEN

ZWARTSLUIS - ZOMERDIJK 40 - TEL. 05208-310

Firma Blaak

Boot- en sloepenbouwerij

HOOGZAND

J. BUIJSE & ZOON

Smederij en
Constructiewerkplaats

ROTTERDAM v/m IJselmonde — Telefoon 71815

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 — ROTTERDAM

Scheepswerf en Gashouderbouw
v/h JONKER & STANS N.V.

HENDRIK IDO AMBACHT

Werk voor de bouw en reparatie van alle
typen schepen.

Telefoon H.I. Ambacht (01858) 2841

n.v. scheepsbouwwerf v.h.

FIRMA A. LANSER

Sliedrecht - Holland

Scheepsbouwwerven

A. VUYK EN ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSEL

Nieuwbouw en reparatie.

Telefoon Rotterdam 113333 (010).

NIEUWBOUW REPARATIE MOTORREVISIE

VAN ALLE VAARTUIGEN TOT 65 x 8 M.

TELEF. 05900 - 6 53 21
B.G.O. 3 01 71

VIERVERLATEN

DE SCHIM VAN MALTHUS

Wetenschap en techniek

Onwillekeurig komt de vraag naar voren, of Malthus gelijk had. Want de catastrofe, waarover hij in zijn werk sprak, is niet gekomen. In vele economie-boekjes komt men dan ook een grafiekje tegen met het bijna triomfantelijke onderschrift: **Malthus kreeg ongelijk.** Geen wonder ook. Want **de grote opbloei van de landbouwwetenschap** viel toen nog buiten zijn gezichtsveld. Vele jaren later pas werden de erfelijkheidswetten ontdekt. Vanaf die tijd kon met succes de veredeling van landbouwgewassen ter hand worden genomen. De oogsten konden daardoor meer dan verdubbeld worden. Spoedig daarna kwam ook de kunstmest aan de markt. En weer konden daardoor op de reeds in cultuur zijnde grond de opbrengsten in natura aanmerkelijk worden verhoogd. Van groter betekenis was misschien nog dat daardoor van nature arm land in gebruik kon worden genomen. Van een zelfde ontwikkeling kan men ook gewagen bij het gebruik en de veredeling van onze landbouwhuisdieren.

Dit alles kon onze dominee uit de Napoleontisch tijd nog niet weten. Evenmin kon hij toen al vermoeden, dat **de ontwikkeling van de techniek** de wereld als het ware een ander gezicht zou geven. De spoorwegen immers zouden straks de ongerepte prairies van Amerika openleggen. En grote stoomboten zouden over de oceanen heen in betrekkelijk korte tijd de grote voedselvoorraden brengen naar de dicht bevolkte streken van de wereld. De fabrieken werden steeds groter. De arbeiders stroomden naar de stad. En wonder boven wonder, zelfs voor de loontrekkers waren er kleding en voedsel in voldoende voorraden aanwezig. Het leek er helemaal op, dat Malthus ongelijk zou krijgen. En is het eigenlijk niet zo, dat velen zich na de eerste wereldoorlog zorgen maakten over de overvloed. Hangen ook nu niet de opgehoopte voedselvoorraden in sommige landen als een donkere dreiging boven de markt? Zijn er vandaag ook niet velen in de westelijke wereld, die bijna angstig en met schrik terug denken aan de jaren dertig? De conclusie kan zo gezien niet anders zijn dan dat die ongeluksprofeet uit Engeland helemaal ongelijk heeft gekregen.

De miljarden

En toch... waart de schim van Malthus vandaag weer over de wereld. De laatste jaren neemt de wereldbevolking op een bijna beangstigend snelle wijze toe. In onze wereld van vandaag — zo begint een boekje over het wereldvoedselvraagstuk — worden er in elke seconde drie mensen geboren, twee andere sterven. Derhalve neemt de wereldbevolking elke seconde met één mens toe. Dat betekent, dat elke morgen aan het ontbijt er een kleine 90.000 mensen meer moeten worden gevoed dan gisteren.

De afdeling van het secretariaat van de Verenigde Naties, die zich met de studie van de bevolkingsvraagstukken bezig houdt, heeft berekend, dat er thans op aarde 2950 miljoen mensen wonen. Dat is dus bijna **drie miljard**. In 1920 waen er volgens de gegevens 1810 miljoen mensen. Dat betekent dus, dat er in veertig jaar meer dan een miljard mensen bij gekomen zijn. En de vraag lijkt dan ook niet overbodig of dit in de toekomst altijd zo zal blijven doorgaan. Want indien dit het geval is, dan moet in **het jaar 2000** al rekening worden gehouden met een wereldbevolking van bijna **zes miljard**. Bij een ongewijzigd tempo van de groei doet de prognose ons werkelijk schrikken. Over 200 jaar zouden er dan immers al 75 miljard mensen om voedsel vragen. En weer staat dan levensgroot de vraag voor ons, of de aarde al deze mensen kan voeden. Deze vraag klemmt te meer, omdat vandaag al meer dan de helft van de mensheid honger heeft. Nu is honger wel een zeer relatief begrip. Wij peinen er daarom ook niet over om van dat begrip een waterdichte definitie te geven. Wij willen er alleen de aandacht op vestigen, dat volgens de medici en voedselkundigen dat deel van de mensheid qua voedsel te weinig calorieën krijgen. En vroeg of laat zal zich dat op de een of andere manier wreken. Het gaat er nu vooral om, dat wij niet met een luchtig gebaar de ernst van dit vraagstuk wegwuiven.

Dokter en boer

De vraag dringt zich thans onwillekeurig op, hoe wij deze snelle ontwikkeling moeten verklaren. Hiervoor kan men een reeks van oorzaken noemen.

RUIM anderhalve eeuw geleden leefde er in Engeland een dominee, die de toenmalige wereld in opschudding bracht door zijn boek over het bevolkingsvraagstuk. Met één slag werd daardoor aan alle rooskleurige verwachtingen over de toekomst van de mensheid de bodem ingeslagen.

Blijvende armoede

In dat boek werd immers duidelijk aangetoond, dat de bevolking sneller zou toenemen dan de bestaansmogelijkheden. Het aantal mensen zou steeds groter worden. En waar moest men dan het voedsel vandaan halen om de honger van deze monden te stillen? Het mensdom is geneigd — zo werd het door Malthus gesteld — om zich in een kwart-eeuw te verdubbelen. Het land echter vermenigvuldigt zich nooit. Hier en daar kan dan nog eens een nieuw stukje land worden gewonnen. De vergroting van het areaal cultuurgrond is echter in zijn geheel genomen een proces van lange adem. En daarom zal het grootste gedeelte van de mensen steeds gebukt gaan onder de een of andere vorm van ellende. Het blijft een sombere wereld, waarin de mens moet leven. Slechts door oorlog en ziekte, door hongersnood en pestilentie kan het aantal mensen op aarde op peil worden gehouden. Volgens onze bezprode dominee zou daarvoor ook nog **het wonen in grote steden** kunnen dienen. Overigens zou de strijd tegen honger en armoede een bijna hopeloze zaak zijn. Want voor talloos velen is er niet gedekt aan het grote gastmaal der natuur.

Oorlog en economie

Voor die tijd was de gedachtengang van Malthus bijna revolutionair. Want op deze wijze was dit vraagstuk nog nooit benaderd. In de grijze oudheid had men steeds de vruchtbaarheid van de mens gezien als een geschenk van de goden. Vinden we in het eerste Bijbelboek niet de boodschap: Weest vruchtbaar en wordt talrijk; vervult de aarde en onderwerpt haar...? En vergelijkt een van de psalmdichters de zonen der jeugd niet met de pijlen in de hand van een held? Wijd en zijd verbreid is de eeuwen door de mening, dat een **sterk en groeiend volk ook militair** tegen andere volken was opgewassen. Dat was de voornaamste reden. In de veelheid der onderdanen was des konings heerlijkheid. Eerst veel later in de historie kwam het **economisch argument** om de hoek kijken. Dat trad duidelijk naar voren in Frankrijk. Want daar werd de bevolkingsgroei vooral gezien als een noodzakelijke voorwaarde voor een goede industriële ontwikkeling. Een toeneming van het aantal arbeiders zou het loonpeil laag houden. De winsten op de buitenlandse handel zouden dan zeker het land rijk maken. En een rijk land was toch voor allen het ideaal. Want daardoor zou de harmonie in de wereld worden versterkt. Het was eigenlijk niets anders, dan dat allen met elkaar zich aan de spelregels hielden. Vandaar dat velen al gingen dromen van een wereld, waarin ieder mens gelijke kansen had. Alle armoede zou worden uitgebannen. Alle ellende zou verdwijnen. En een lachend toekomstbeeld stond elk voor ogen.

Dissonant

Tegen deze achtergrond klonken de beschouwingen van Malthus inderdaad als een dissonant. Men sprak er schande over. Eigenlijk was het onbetamelijk om over deze vraagstukken op deze manier te schrijven. Vooral was het zo zwaar te verteren, dat Malthus het niet alleen liet bij het constateren van feiten. Want hoe meer hij over deze kwestie nadacht, hoe duidelijker hem voor ogen stond, dat er wat aan gedaan moest worden. Daarom ging hij in de volgende drukken van zijn boek ook handelen over **preventieve remmen**. Remmen, die zouden kunnen dienen om de bevolkingsgroei te verminderen. Geheel passend voor een orthodoxe dominee noemde hij in die tijd als methoden: op latere leeftijd trouwen en de vrijwillige onthouding in het huwelijk. Het lag ook wel voor de hand, dat Malthus juist deze remmen noemt. Want het was zeker in zijn tijd niet zo, dat hij ten aanzien van deze kwestie een deel van de lasten zou willen afwentelen op de overheid. Uit de wijze van behandeling van het vraagstuk blijkt duidelijk, hoe ernstig Malthus met het probleem als zodanig heeft geworsteld. Want hij was er heilig van overtuigd, dat bij een ongestoorde bevolkingsgroei een **catastrofe** niet zou uitblijven.

Adverteer

in dit

blad

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt U te zwaar?
Neem de onschadelijke
Indische
**ONTVETTINGS-
PILLEN**
40 stuks f. 1.80
120 stuks f. 8.40

(KOEKIS KOETJING)
REMOEKDJOENG
Urine-aftrekkend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.85

Verhoog Uw gal- en
leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend,
sacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.65

N.V. THE SINGER IMPORT • HOF 39 • AMERSFOORT, TELEFOON 5547

Verhoeff's Isoler- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Het Calvinisme bij Kuyper

HET was het grote ideaal van dr. Kuyper, dat het Calvinisme weer zou herleven in Nederland.

Prof. dr. F. L. Rutgers heeft in de beginjaren van de Vrije Universiteit een voortreffelijke studie gepubliceerd over „Calvijs invloed in de Nederlanden”. Het gaat om een rechtstreekse invloed, Rutgers moest zich verzetten tegen twee onjuiste voorstellingen. Sommigen meenden nl. dat de Calvinistische ontwikkeling in Nederland een secundair karakter had. Het was Frans-Waalse invloed geweest. Maar veel belangrijker was een andere stelling, dat nl. het gehele Calvinisme als een vreemd, on-vaderlands element was ingedrongen in de Nederlandse Reformatie. Die Reformatie zou oorspronkelijk meer „Evangelisch” zijn geweest, maar in de strijd tegen Spanje had het Calvinisme de leiding genomen, de overhand bekomen door het geweld van een strijdbare minderheid, en daardoor zou de ontwikkeling van een echt Nederlandse, een nationale, een Evangelische Reformatie zijn gestuit. Prof. Rutgers heeft door zijn historisch onderzoek dit verhaal tot een legende gemaakt. Calvijn had rechtstreeks in Nederland invloed, en na hem Beza, en deze invloed heeft het zegenrijke gevolg gehad, dat de ontbindende en revolutionaire krachten van het anabaptisme werden gebroken. Kuyper sloot zich daarbij aan. En ook hij kende de uitspraak van de links-radicalen historicus Van Vloten. „Wat het licht voor onze ogen is en de lucht voor onze longen, dat is eenmaal het Calvinisme voor ons volk geweest, zijn levenskracht en de bron van zijn bestaan.” Dit citaat van Van Vloten is vaak aangehaald. Natuurlijk zonder de zin, die er bij Van Vloten onmiddellijk op volgt: „De hemel beware ons, dat het nog zo zou zijn...”

Kuyper geloofde dus, dat het Calvinisme betekende: nationale volkskracht. Hij zag in liberalisme en humanisme, maar ook in de ethische theologie de gevaren, die deze nationale volkskracht bedreigden.

EN nu het tweede element, daaraan in wezen tegengesteld. Kuyper heeft het Calvinisme wel heel sterk theologisch getermineerd. Hij dacht dan aan Arminius, aan Remonstrantisme van allerlei gading (had Groen in Maurice et Barneveld niet terecht betoogd, dat het Arminianisme terugvoerde naar Rome?) Hij legde dan zo de klem op het leerstuk der uitverkiezing, dat hij het overal centraal wilde stellen. Dat was niet in de lijn van Groen. En Colijn heeft in Saevius tranquillius in undis deze Kuyperiaanse toespitsing op politiek gebied ook bekeken.

Want daar kwam een eigenaardigheid van Kuyper bij. Wie de lijnen anders trok dan hij, werd in zijn ogen al gauw iemand, die „geen oog had” voor dat

diepe en heerlijke, dat voor hem toch beslissend en determinerend was, en het voor anderen ook behoorde te zijn.

En toch, in wezen was Kuyper geen ketterjager. Hij aanvaardde een man als Talma, die theologisch toch geen nauwe geestverwant was, in de politiek ten volle. Intussen moet hier tussen haakjes worden opgemerkt, dat het ook weer niet juist is, Talma als een ethisch theoloog in te delen. Talma stond eigenlijk buiten de theologische tegenstellingen, die zoveel hoofden en harten beheersten. Hij was een „Evangelisch christen”, het meest verwant met Engelse sociaal georiënteerde predikers en schrijvers.

WIJ zouden als conclusie uit dit alles ter discussie willen aanbieden: De Reformatie in Nederland was calvinistisch en nationaal. Het gaf aan het volksleven in en door de strijd tegen Spanje een eigen stempel. Het is historisch en functioneel te vergelijken met het Puritanisme in Amerika en Engeland. Het kenmerkt zich door de begeerte, om de Schrift te lezen als het Boek, dat voor heel het leven het beslissende Woord bevat. Het is wars van elke hiërarchie, democratisch in zijn ontwikkeling, „oorsprong en waarborg van onze staatkundige vrijheden.”

Maar het calvinisme zelf sluimerde. Het was er wel, maar teruggetrokken, versholpen, verschrompeld, gebonden aan conservatisme en bekrompenheid. Het was er alléén nog maar bij een deel van de kleine luyden. Geen hoogleraar, geen minister, geen man van naam en aanzien, wilde er mee te maken hebben. In Frankrijk was Guizot nog een belangrijke en omstrede figuur, lange tijd zelfs de leider van de Franse politiek onder Lodewijk Filips, en hij was een overtuigd en streng calvinist, een strijder tegen het modernisme in de protestantse kerk in Frankrijk. Maar in Nederland heersten de vijanden van het calvinisme, in de staat en in de wetenschap.

Dat calvinisme moest weer wakker worden, beziel met roepingsbesef. De calvinistische stroom moest weer breed en diep worden. Daarvoor was een calvinistische universiteit nodig. Het calvinisme is immers breed en diep. In zijn Stone-lezingen heeft Kuyper dat uiteengezet. Een van zijn rectorale oraties handelde over „Het calvinisme en de kunst.”

EN nu komen wij tot twee elementen, die bij Groen anders zijn of ontbreken. Vooreerst dit.

Voor Kuyper waren Calvinisme en Puritanisme synoniem. En hij had met de Engelse Puriteinen heel veel op. En met de Pilgrimfathers, die naar Amerika trokken. En dan die Rondkoppen van Cromwell! Overal diezelfde volkskracht en die zucht naar vrijheid en ruimte.

Er zijn heel wat studies verschenen, die het Puritanisme en het Calvinisme willen scheiden. Dat is niet in de lijn van Kuyper. Historisch en vooral theologisch hebben zulke vertogen zonder twijfel recht van bestaan. En in de moderne tijd kunnen we termen als Biblicisme en Wetticisme hier best bij gebruiken. Maar wat Kuyper zag, bijna visionair zag, blijft toch vol goede en ware elementen, als wij het calvinisme zien in zijn historisch beloop als kracht tot vrijheid en democratie.

A.

• vervolg van pag. 2

Eén daarvan is zeker de geweldige opgang van de medische hulp in vele dichtbevolkte streken van de wereld. Daardoor heeft men de zuigelingensterfte kunnen terugdringen. Bovendien is door een betere hygiëne de gezondheidstoestand van de bevolking sterk verbeterd. Ook aan de bestrijding van besmettelijke ziekten is veel gedaan. De medici met hun staf van medewerkers hebben over de hele linie zegenrijk werk gedaan. De sterftcijfers zijn daardoor met sprongen omlaag gegaan. De geboortecijfers bleven hoog. En daaruit resulteert uiteraard een snelle vermeerdering van het aantal mensen.

Opvallend is echter, dat daarbij de dokter het van de boer gewonnen heeft. Want al is de gezondheidstoestand veel verbeterd, en al is de hygiëne op hoger peil gekomen, hetzelfde kan niet gezegd worden van de landbouwproductie. Deze productie heeft de ontwikkeling niet kunnen bijhouden. De wetenschap heeft de boer nog niet kunnen helpen. In bepaalde streken vermeerderde dus wel het aantal mensen, maar de voedselvoorraad bleef door een traditionele productie op hetzelfde peil. Zo woont in het werelddeel Azië 55% van de wereldbevolking. Deze bevolking produceert echter maar 34% van de totale landbouwproductie in de wereld. In dit werelddeel werkt nog 70-80% van de totale beroepsbevolking in de landbouw. Een groot verschil dus met Nederland, waar volgens de jongste gegevens nog slechts 12% van de totale beroepsbevolking in de landbouw werkzaam is.

Arm of rijk

Daarmede komen wij eigenlijk tot een heel ander aspect van deze kwestie. Want er heerst bij sommigen de mening, dat de economische vooruitgang van deze arme landen alleen kan worden bereikt door in deze dichtbevolkte streken industrie te vestigen. Weer anderen willen alleen de nood lenigen door het organiseren van grootscheepse hulpacties. De aarde geeft genoeg. Slechts door een betere verdeling van de opgehoopte voedselvoorraden in de wereld zou al een harmonische ontwikkeling in de hand gewerkt worden.

Wij zijn echter van mening, dat dan misschien de paarden achter de wagen worden gespannen. Want een eerste vereiste zal zijn, dat de koopkracht van de boerebevolking stijgt. Anders blijft deze in armoede leven. Deze koopkracht zal alleen omhoog kunnen worden gebracht, indien ook de productie in de landbouw wordt opgevoerd. En pas dan bestaat er een mogelijkheid voor het oprichten van industrieën en bedrijven voor dienstverlening. Eerst dan ook zal de landbouw in die streken een deel van haar mensen kunnen uitstoten naar andere sectoren. Daarbij blijft echter onverkort de voorwaarde, dat de productie van voedsel sneller toeneemt dan de bevolking. Gebeurt dit niet, dan blijft het spook van de honger in deze streken steeds rondwaren. De kwestie van arme of rijke landen wordt derhalve voor een groot deel beheerst door de vraag, of men er in zal slagen de voedselproductie op te voeren. Dit lijkt ons primair.

Hulp en bijstand

Uit bovenstaande moet natuurlijk niet worden afgeleid, dat deze minder ontwikkelde gebieden onze hulp en bijstand zouden kunnen ontberen. Zo zal het ongetwijfeld nodig zijn, dat aan deze landen hulp geboden wordt bij de inrichting van het onderwijs. En met name op het platteland zal goed onderwijs nodig zijn, omdat anders de basis ontbreekt, waarop de verbetering van de landbouw moet rusten. Er zou in zeker opzicht wel iets voor te zeggen zijn, indien de onderwijzers aan de volksscholen een zekere landbouwkundige opleiding zouden verkrijgen. Want dan zou het zeker gemakkelijker zijn om aan de boerebevolking nieuwe paden en wegen voor een moderne landbouwproductie te wijzen. Natuurlijk zal er ook geld nodig zijn voor investeringen in de landbouw. Wij denken bijvoorbeeld

aan bepaalde irrigatie werken. Onderzoek en voorlichting kunnen niet gemist worden. Proefbedrijven kunnen een uitstekend voorbeeld geven. Maar waar het vooral op aankomt is, dat de moderne landbouwmethoden door de inheemse boerebevolking met een zeker vertrouwen worden aanvaard. Het heeft weinig zin om deze landen te voorzien van grote hoeveelheden zaai-zaad van de beste en produktiefste rassen en daarbij de nodige plantenziektebestrijdingsmiddelen. Zelfs heeft het weinig zin om deze boeren te overrompelen met tractoren en landbouwwerktuigen, die ze toch nog niet kunnen gebruiken.

Mondiale politiek

Misschien zal men dit veel te veel zien als middelen, die slechts op lange termijn een verbetering van het wereldvoedselvraagstuk kunnen geven. Toch blijft het noodzakelijk, dat op deze wijze wordt begonnen.

Want steeds meer deskundigen vragen zich vandaag af of de aarde al de mensen straks wel kan voeden. Nooit immers moeten wij vergeten, zo hebben wij eens gelezen, dat van de totale oppervlakte aan land op deze wereld één vijfde niet kan worden bebouwd wegens koude, één vijfde niet wegens de droogte en nog eens weer één vijfde niet wegens de helling of hoogte. De mens zal voor zijn bestaan op aarde moeten vechten.

De voedselproductie kan echter in tal van gebieden op de wereld nog aanmerkelijk worden opgevoerd. Een zeer bekend agrarisch econoom moet eens hebben uitgerekend hoeveel mensen wel zouden kunnen worden gevoed, indien overal in de wereld de boer zoveel produceerde als in Nederland. Want dan zouden volgens hem vele miljarden mensen nog een goed menu kunnen hebben. Vermoedelijk ligt het echter niet allemaal zo gemakkelijk als deze geleerde naar voren brengt.

Bij vele anderen blijft nog steeds de vrees, dat de voedselproductie niet snel genoeg zal toenemen. En

daarom pleiten zij voor een geboorteregeling. Een geboorteregeling, die de bevolkingstoename in de wereld zodanig zou beperken, dat er voor ieder mens voldoende brood zal zijn. Een geboorteregeling, waarbij ook van staatswege een uitputtende voorlichting zou worden gegeven. Het is niet nodig om bij deze gedachtengang lang stil te staan. Het bewijst alleen maar, dat er bij velen een ernstige ongerustheid bestaat.

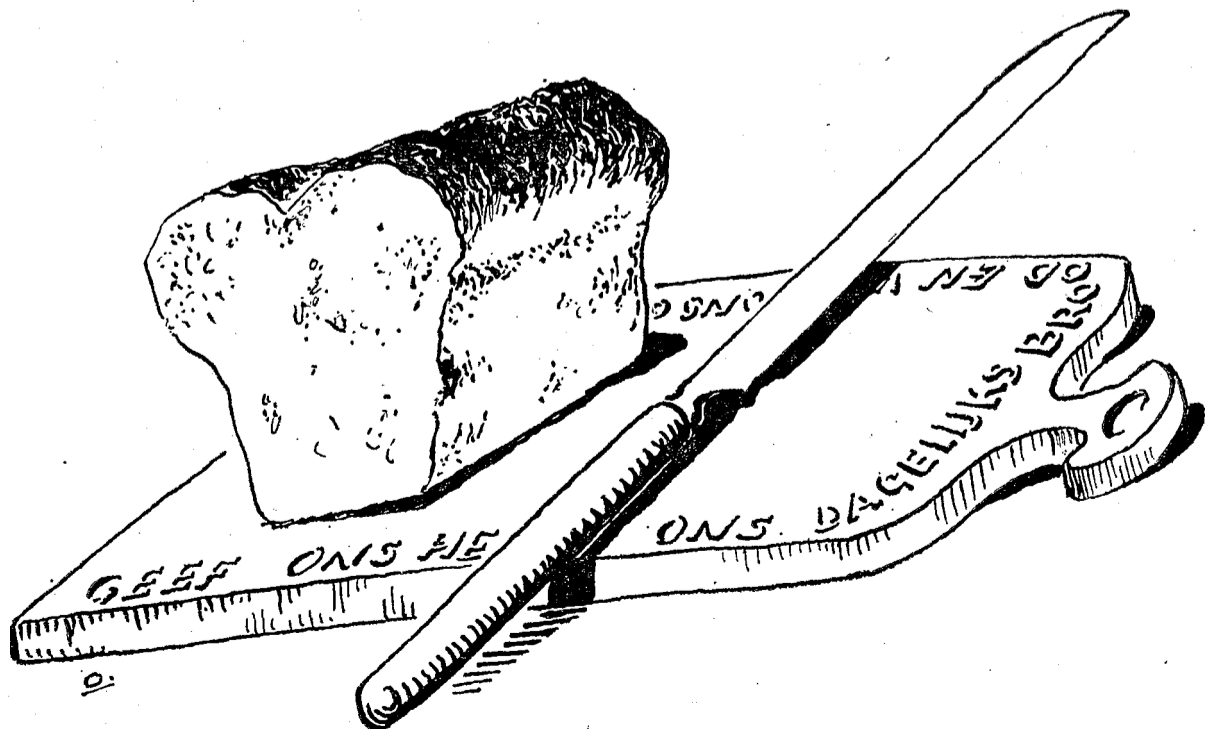
Zonder meer is echter wel duidelijk, dat ook deze oplossing van het vraagstuk zeer eenzijdig is. Er spelen immers tal van factoren een rol. Het politieke aspect komt zeker niet in de laatste plaats. Een wereld, vol honger en armoede, zal immers altijd een optimale voedingsbodem zijn voor het communisme. Politiek gezien zullen wij ons daartegen altijd met alle kracht en macht moeten verzetten. Daarom zal aan de hulpverlening in onze tijd een zekere prioriteit moeten worden verleend. In de nabije toekomst zal het hiervoor tot een grotere coördinatie moeten komen. Want ook deze hulpverlening kan maar niet steeds in het wilde weg gebeuren. Hier ligt zeker ook een taak voor de overheid.

Reeds eerder is al de suggestie gedaan — en dat is ook in de Kamer besproken — om hiervoor 1% van het nationale inkomen te besteden. Als er tegenwoordig telkens wordt gezegd, dat wij mondiaal moeten leren denken, dan zal de prioriteit dezer uitgaven zich sterker bij ons aandienen. In feite moet men het zien als een bijdrage aan de versterking van de niet-communistische wereld.

Tenslotte willen wij ten aanzien van dit vraagstuk nog eens beklamentonen, dat voor de landbouw in de hele wereld naar een verhoging van de productie moet worden gestreefd. Voor een boer zal er in de toekomst altijd plaats zijn. Want dat blijft voor de mens niet anders dan het vervullen van een goddelijke roeping. En deze roeping kan alleen de schim van Malthus doen verdwijnen.

Sneek

P. van der Mark

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

HOLWERDA ZONEN

Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN, IN BINNEN-
EN BUITENLAND

Tel. 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten kantoortijd 2580

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.

Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen,
sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

ZUID NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING

G. TER VEEN - GELEEN

KANTOOR: ROMANIESTRAAT 55 • TELEFOON 0 4494 - 2372

C. VAN DER KOOIJ & ZOON

Emmastraat 143-147 - Vlaardingen - Tel. (01898) 3561 en 6061

IMPORTEURS van gedroogde zuidvruchten,
vruchtenconserven, consumptiegrondnoten.

HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en
bakkerijgrondstoffen.

In prima boter en kaas,

steeds de baas,

alle soorten groot en klein,

komen uit de IJsel- en Lekstreek fijn.

A. van Houwelingen - Moordrecht

telefoon 305 (01827), Westeinde 117

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 4467 - 4468

Uw adres voor recepties en partijen

FINIRAT verdelgt ratten

ONGEVAARLIJK VOOR ANDERE DIEREN
EN MENSEN

N.V. BOGENA

VEERLAAN 23, ROTTERDAM-Z.

BOEK-, COURANT-, HANDELSDRUKKERIJ
DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.
DRIFT 13 - UTRECHT

wil u gaarne van advies dienen

VLAARDINGEN

Firma A. van Roon

*Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen*

WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 en 5792

Assurantiekantoor L. G. Borsboom

Telefoon 3754 — Binnensingel 211

Rijkserkenning in groep A voor
makelaars en assurantiebezorgers

ZWIJNDRECHT

VOOR UW KOLEN EN OLIE

HUISBRAND OF INDUSTRIE

ZWIJNDRECHTSCHER VEREENIGDE
BRANDSTOFFENHANDEL

ZWIJNDRECHT, Ringdijk 650, Telefoon 25295 en 5926

DORDRECHT

Gebruikt u veel enveloppen?

Zend dan uw volgende aanvraag aan

DRUKKERIJ J. DE LONGTE

DORDRECHT - TELEFOON (01850) 4432

De politieke kar

ER zijn mensen — ook in onze kring — die bezwaren hebben tegen politieke spotprenten. Zij gaan er van uit, dat een waardig en ernstig bezig zijn in de politiek, niet op schertsende en dus onwaardige wijze mag worden verbeeld.

Hieruit blijkt dus, dat men de opvatting is toegedaan, dat de spotprent minderwaardig zou zijn. De vraag is, of deze zienswijze juist is.

Wij kunnen hieromtrent in de leer gaan. En werkelijk niet bij de eerste de beste. Een man, die gedurende zijn gehele leven als politicus en als staatsman een dankbaar model geweest is voor politieke karikatuurtekenaars, heeft over de spotprent zijn mening gegeven en er behartigenswaardige dingen over gezegd.

Die man was dr. Abraham Kuyper. Hetgeen hij over de politieke spotprent te berde gebracht heeft, deed hij op een merkwaardige plaats. Hij schreef namelijk een brief aan de uitgevers van een boekje, dat de beste karikaturen zou bevatten die van en over Kuyper gemaakt waren gedurende een tijdvak van bijna veertig jaren.

Kuyper schreef aan deze uitgevers, dat hij geen enkel bezwaar koesterde tegen een dergelijke uitgave. En in diezelfde brief nam hij de gelegenheid te baat, zijn mening over deze politieke karikatuur te zeggen. Hij eindigde dit uitvoerige schrijven met de verzekering, dat hij er niets op tegen had als zijn brief in de bewuste bundel zou worden afgedrukt...

Kuyper en de spotprent

Kuyper was een breeddenkend man. Hij schreef onder andere: Een streng partijdige karikatuur, gelijk ze op mij aldoor gemunt werd, heeft voor de aldus aangevallene het voordeel, dat ze u toont, hoe men over u denkt, hoe men uw positie, begrijpt en welk een voorstelling men zich maakt van uw middelen tot verweer.

De karikatuur klapte uit de krijgsraad van uw tegenstanders, zo schreef Kuyper. En hij voegde er aan toe: Dit gaf mij niet zelden het genot, te ontwaren, hoe volkomen mijn belagers zich in mijn doel of in mijn middelen vergisten. Daarna kon ik dan weer mijn verweer inrichten. Ik begreep er mijn tegenstanders door, ook waar zij bleken mij niet te begrijpen. En tactisch was mij dit niet zelden goud waard.

Er is zoveel „costelijk mal” in ons menselijk leven en bijna in ieder persoon, dat we de gulle lach ter correctie van zoveel menselijke dwaasheid niet missen kunnen, schreef Kuyper ook. En openlijk betreurde hij het, dat in ons land alle

De ontbrekende plank in het kabinet Heemskerk. (Een Kuyper karikatuur van A. Hahn).

karikaturisten politiek gesproken aan één kant stonden en dat ook onder de Calvinisten nog altijd niet de man opgestaan was, die met toornende ironie het „costelijk mal” der moderne maatschappij wist te geselen.

Men ziet dus, dat een man als Kuyper, die in zijn leven zoveel schimp-scheuten-per-tekenstift te verduren had gekregen, de spotprent waardeerde en bewonderde. We mogen zelfs zeggen, dat hij de karikatuur als een heerlijke noodzakelijkheid zag in de politieke arena.

De karikatuur bestaat bij de gratie van de overdrijving. Daarom spreken wij ook van karikatuur; het is een woord van Italiaanse oorsprong, dat opladen, zwaarder maken, overdrijven betekent.

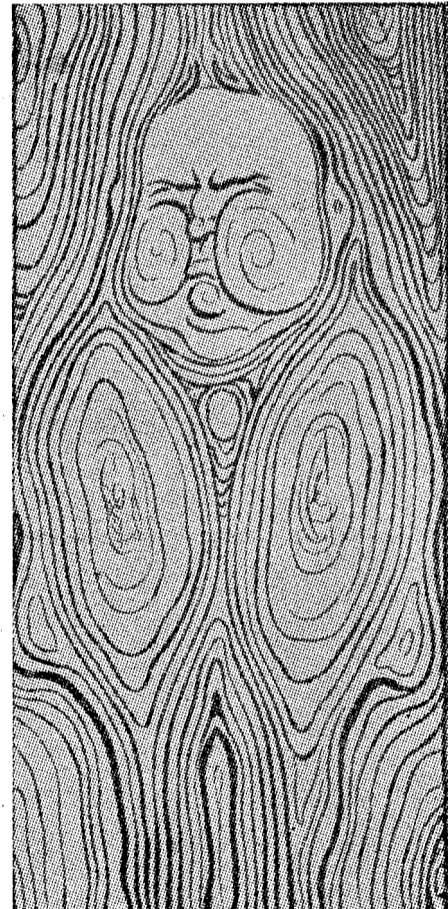
Juist in deze overdrijving laat ze met een komische, ironische, of honende inslag dingen zien in het doen en laten van de politicus, die karakteristiek voor hem zijn en waar men tevoren waarschijnlijk nauwelijks op gelet

Maar in breder verband van uitgaan dat de karikatuur kunst, die met een lach reageert, is deze beeldend veel en veel ouder. Er zijn bewaard gebleven op Egyptische muurschilderingen, die karikaturen van koningen en vorsten

De politieke prent — in der het uitgesproken karakter — was in Frankrijk in de zeventiende eeuw reeds gemeen. In Nederland was Romeijn de Heer de laatste van de zeventiende eeuw eerste grote figuur op dit gebied. Hij was een enthousiast onderwerper naar (en ook een beschermer van) Koning-stadhouder Willem III, die tekende felle karikaturen van zijn tijdgenoten, wijk XIV.

Een karikatuur behoeft niet te zijn. Een satyre heeft een onderwerp, maar ook een doel, Weliswaar zijn de tekeningen met een inslag in overvloed, maar

Het „costelijk mal” per teken

Troelstra zingt het Wilhelmus (Louis Raemakers).

had. Men kan van zijn bespotters leren, heeft Kuyper gezegd.

De overdrijving van het portret van de politicus (de lange stompe neus van De Gaulle, de kromme spitsneus van onze Minister-president, enz.) zijn onderstrepingen van uiterlijke merkwaardigheden; maar de tekenaars zullen er niet zelden ook politieke merkwaardigheden aan verbinden, al zijn dergelijke uiterlijke bijzonderheden natuurlijk ook van belang voor herkenning van de getekende persoon door de beschouwer van de tekening. Het staat vast, dat de karikatuur de populariteit van de betreffende politicus bevordert. Zelfs al wordt in de spotprent kritiek — en niet zuinig ook — op de politicus in kwestie gegeven, dan nog bevordert de tekening zijn populariteit. De beschouwer herkent hem en daardoor krijgt hij iets eigens, hij wordt een bekende, hij wordt de mens onder de mensen en de beschouwer gaat weldra milder over deze mens denken, ook al ziet hij in de uitgebeelde persoon de politieke tegenstander.

De glimlach in beeld

IN het midden van de achttiende eeuw is de karikatuurtekening opgekomen in de geest zoals wij die thans nog kennen. Dat was, toen de schilder Ghenzi een reeks van overdreven gelijkenissen tekende van de Franse ambassade in Rome.

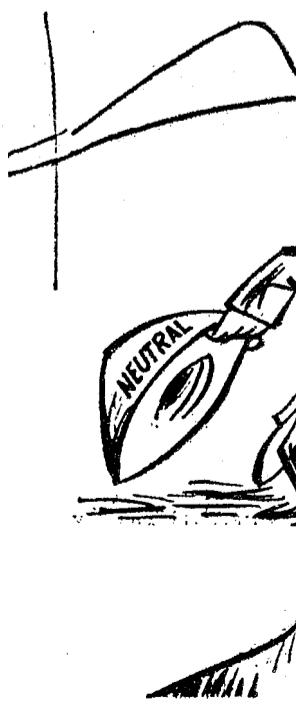
een soort verzamelwoord van spot en hoon, voor humor, voor ironie en sarcasme, voor fantasie. Cornelis Veth, een Nederlands schilder en grafisch kunstenaar, heeft een uitgebreid boekwerk over de karikatuur van de Nederlandse koningen geschreven; terecht heeft hij gezegd, dat bijvoorbeeld Jan Steen in feite karikaturist was, ook al was hij geen politieke karikaturist. De karikatuur in het algemeen is derstuk en tekening of tekening levert een goede bijdrage tot de kennis van onze volksaard.

De politieke karikatuur is een prent met een partijdige karakter. Wij die heden in ons land in het begin van deze eeuw leven, menen. De komst van het communisme bracht de klassenstrijd — strijd was de karikatuur van de wapen. De eerder genoemde Veth heeft gezegd: De karikatuur heeft haar schoonst werkt met de karikatuur van Columbus.

De meest geslaagde spotprenten zijn vaak heel eenvoudig. Een eenvoudige cimen leverde destijds de meeste lach. De Hahn.

Dr. Kuyper drong in 1880 aan op een reconstructie van de

SPO

Wees maar niet b

tuur

emskerk. De Christelijk-Histo-
n waren er buiten gebleven. In
jestar in De Standaard schreef
r. dat het Kabinet een wagen-
miste. Onmiddellijk tekende Al-
ahn in de Notenkraaker (van ju-
8) een plaat hierover, — een
ie een prachtig voorbeeld is van
innige politieke karikatuur. De
ar vatte de uitspraak van Kuy-
op (en met hem de gehele lin-
e) dat de Anti-revolutionaire
zichzelf bedoelde als de ontbre-
plank. De tekenaar deed het
eenvoudig, maar het was een
ge vinding, ook fraai in artistiek
Hij tekende een plank — de
kende plank aan het kabinet.
de nerven van het hout was in
achtige beweeglijke symmetrie
tenis van Kuypers gestyleerd.

Dr. Colijn is vaak het model
politieke tekenaars geweest; be-
lijk overigens, want ook in diens
as de spotprent nog een wapen
politieke strijd. Ze is dat van-
ok nog, doch in mindere mate.
woordig is ze veeleer de gete-
glimlach over de een of andere
politieke situatie, dan het dik-
zo venijnige strijdmiddel van
en. „Colijn in de caricatuur”,
et boekje, dat een verzameling
van spotprenten, waarop hoofd-
k Colijn als het mikpunt van de
ander staat afgebeeld. Het was
tijd van de malaise en de schrik-
e werkeloosheid en de conter-
van Colijn waren vaak bitter
is zelfs uitermate weerzinwek-
k denk aan de caricatuur van
die een wurgend rijwielbelas-
tatie om de nek geschroefd ge-
heeft. Maar hoe mild heeft Co-
ch over deze bloemlezing van
uren uitgelaten!

et eerder genoemde boek van
is Veth over de geschiedenis
Nederlandse karikatuur, prijst
kundige schrijver met name Al-
Hahn's karikatuur van Kuypers
„Abraham de geweldige” als het
wat tot dan toe op het gebied
de Nederlandse spotprent was
enen.

igens hebben we niet véél grote
ke karikaturisten gehad. Hahn,
nsieck, Raaymakers, Piet van
m en Ton van Tast, Felix Hess
enwoordig met name Opland,
en zijn wel de besten onder de
ke tekenaars in kranten en tijd-
en. Doeve is een uiterst knap-
ar, maar hij mist de politieke
cht van bijvoorbeeld een Hahn
Hess.

it onze eigen levenskring — on-
Calvinisten, om met Kuypers te
n — is tot op heden nog geen
k tekenaar verschenen die met

de glimlach in zijn tekenpen het poli-
tieke bedrijf is tegemoet getreden op
een wijze, waarvan we zouden kunnen
zeggen: hij is een groot karikaturist.

Opnemen voor minderheid

KUYPER in de karikatuur. Colijn in
de karikatuur... Ja, Anti-revolu-
tionairen en Christelijk-Historischen
zijn talloze keren het mikpunt geweest
van de spot prenttekening. Dat is niet
te verwonderen.

Kuypers constateerde reeds, dat de
hoge, edele trek van de karikatuur is,
dat ze altoos tegen de meerderheid in
worstelt en het voor de minderheid
opneemt. Daarom betreurde hij het,
dat in zijn tijd de Nederlandse karika-
turisten hun pijlen onveranderlijk af-
schoten op de voormannen van de on-
derdrukte minderheid, inplaats van het
voor die minderheid op te nemen.

Met nadruk heeft Kuypers geschre-
ven, dat hij zich door de spotprenten

Een tekening van A. Hahn.

nooit gegriefd gevoeld had. Ja, toch —
eens wel. Dat was, toen men in 1873
zijn pasgeboren kindje in verband met
de Vaccine-kwestie in spotbeeld had
gebracht. „Dat was laf,” schreef hij let-
terlijk.

Colijn, die meestal getekend werd
als de onderdrukker en de uitperser
van de mindere man, kon deze hate-
lijke hoon blijkens zijn uitspraken zeer
wel verdragen.... en er om glim-
lachen.

De politieke spotprent kan een be-
vrijdende en zelfs louterende werking
hebben. Zij is de glimlach van de ernst
en niet zelden de onmogelijke paradox,
getrokken uit het mogelijke. Zij be-
vordert de politieke belangstelling en
zegt soms meer dan duizend woorden.
De spotprent is vaak een slag, die er
falkant naast gegeven wordt en daar-
om zo goed aankomt.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526—841 (7 lijnen)

UIT ONZE BOUW- EN
AANNEMERSWERELD

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.
MILL (N.-B.), TELEFOON 08859—805

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen,
houten woningen, directieketen, barakken, garages,
vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veld-
schuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN

GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

N.V. AANNEMERSBEDRIJF
v/h H. DE BAAT

Ceintuurbaan 179 - Tel. 798604-53257
Amsterdam

F. VINK & ZON

Aannemersbedrijf

Telefoon 01827—261

KERKLAAN 9 — MOORDRECHT

Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

Gebr. Van Altena

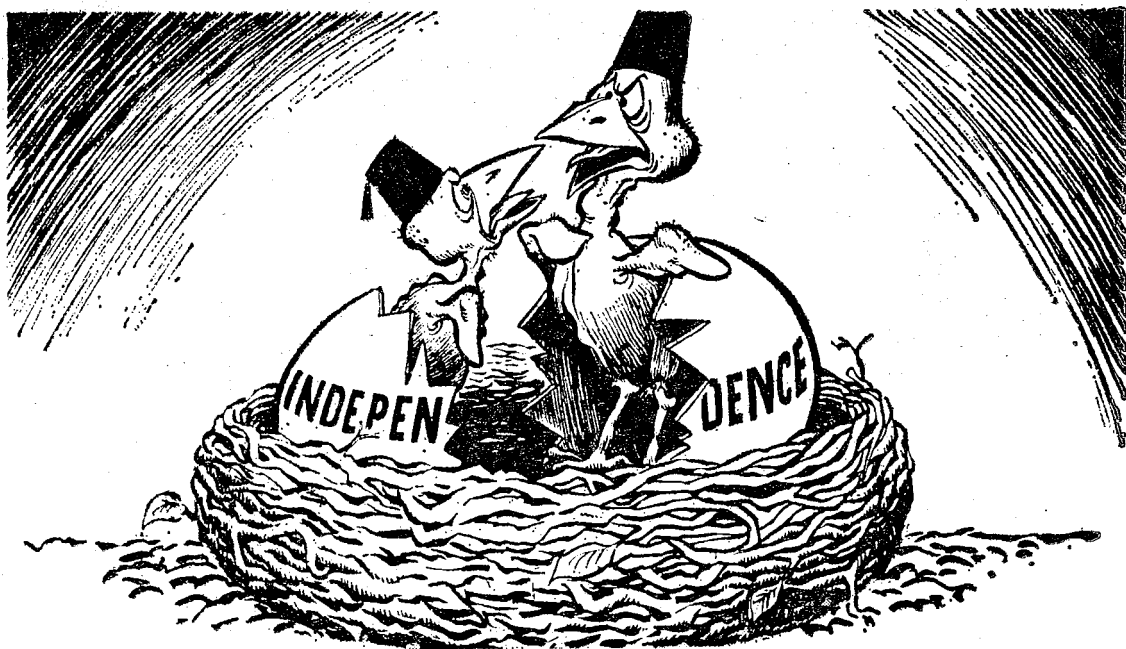
smeed- en constructiewerk
stalen ramen en deuren

G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 — AMSTERDAM
TELEFOON 82298

Pin Guin, Tarentel Press

Het Algerijnse ei.

Clarke in The Daily Sketch, London

PRENT

el wat volken langs dit pad geleid.

◆ De buitenwegen

Een halve eeuw geleden had Het Volk een grote vreugde aan Schiedam. En De Notenkraaker nog meer. Het Volk deed het met verhaaltjes en de Notenkraaker met plaatjes.

Wat had de gemeenteraad van Schiedam misdreven?

Hij had een nieuw artikel aan de politieverordening toegevoegd, waardoor het aan personen van verschillenden kunne, mannen en vrouwen dus, werd verboden samen in de bermen van de openbare weg te liggen. In de Notenkraaker kwam het plaatje van een grootmoeder met haar kleinzootje, die samen naar de ondergaande zon keken over de Nieuwe Maas, en deswege op de bon kwamen. Nu was dat laatste er naast, want in de verordening waren bloedverwanten, dus ouders en kinderen of grootouders en kleinkinderen en broertjes en zusjes uitdrukkelijk uitgezonderd. Het ging om heel iets anders. Het werd een schandelijk kwaad, dat hoeren en slecht volk uit de havens, volk van allerlei nationaliteit, de bermen van de weg ging gebruiken voor het plegen van ontucht.

Maar het is moeilijk, ze op heterdaad te betrappen. En daarom kreeg de politie met deze verordening in de hand de kans, ze reeds weg te jagen, als ze alleen nog maar lagen.

Het was het enige praktische middel, om dit kwaad te beteugelen. Maar Het Volk ging verschrikkelijk te keer tegen de „zedelijkheidsapostelen” en de Notenkraaker bezorgde de lezers er wekenlang plezier mee. Ook de Nederlander had een spotstukje over deze verordening, hoewel alle C.H. leden er voor hadden gestemd. Maar de redactie trok het stukje later in feite terug.

De bladen meldden begin augustus 1912 nog een ander plan om aan het kwaad langs de buitenwegen naar de stad zo mogelijk een einde te maken. De Regering overwoog nl. om in elke stad van betekenis een detachement van de Koninklijke Marechaussee te plaatsen, die de speciale opdracht zou hebben langs de buitenwegen te patrouilleren. Omdat de mannen van de marechaussee altijd twee aan twee er op uittrokken, zouden zij ook krasser kunnen optreden tegen brutale rekels.

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUSHANDEL
HOEPELMAKERIJ

Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

M. C. van Staaveren

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

TRANS SKANDIA EXPRESS

Wekelijkse autolijndienst

HOLLAND-STOCKHOLM vv

Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en ventilieerde ladingen, meubel- en machinetransport.

WAGENINGEN - Telefoon 08370 - 3750
Telex 32121

Kryptogram

HORIZONTAAL: 1. In een partijstrijd betrokken verschoppeling; 3. aangenaam voor de burger het te zijn, niet het te hebben; 7. heeft veel mensen aan 't lijntje; 9. vriendschap schijnt gedweeër te maken; 11. vingerlengte; 12. had „nietswaardige kinderen”; 13. deze jongen zit voorop 't schip; 14. immer als in de stad; 18. deze Gelderse plaats ligt uiteindelijk ook in Twente; 19. deze zeedieren treft men ook in zwembassins aan; 21. deze klappen halen u erdoor; 23. patiënt, die 's nachts moet overgeven? 24. haar werk is zoet; 25. de kleren maken de (sjuower)man,

HET eigen land verder verkennend, kwam ik zaterdag jongstleden te Scheveningen, weleer ook Schevelingen genoemd. Ik heb daar vele herinneringen liggen. Zonnebadend op het Wandelhoofd, vroeger eenvoudiger Pier geheten, overdacht ik mijn jonge jaren, toen ik praktisch elke zomervakantie, welke de lagere school opleverde, onder de hoede van mijn oudste tante van moederszijde, met haar kinderen (mijn nichten en neven) per tram van het Hollandse Spoorstation naar de omgeving van de Keizersstraat reed. Dicht bij de op 24 augustus 1865 onthulde Gedenksnaald, stapten wij dan uit en hielden het strand op. De (oude) Pier was niet direct dichtbij, maar wij liepen er vaak naar toe, omdat het zand onder dat (eerste) wandelhoofd zo heerlijk koel was. Ik moet in mijn jeugd blijkbaar betere zomers meegemaakt hebben dan thans mijn kinderen zijn beschoren.

Later, toen de strand- en zandgenoegens gedevalueerd waren in onze ogen, gingen wij naar de Pier voor het vuurwerk en liepen dan wel terug naar Den Haag.

Het was een heerlijke onbezorgde tijd, waaruit vele herinneringen mij op deze zaterdag tegemoet kwamen. Een geur van verse kadettes (zeg maar kadetten), de smaak van limonade of koude melk en peerdrops, alsmede dat zand tussen de tanden.

Over het gevulde strand zag ik de Naald weer terug, waarvan de gouden bal glinsterde in de zon. Over mijn hoofd ging een vliegtuig met een sleepkabel, waaraan een reclame voor een sigaret uit het naoorlogse tijdperk. Niet ver van mij af, op zee, dobberde een bootje met passagiers, die graag op zee wilden varen. Dat herinnerde mij aan die ene keer, dat ik dat als kind ook wilde. Ik heb het vele jaren daarna nooit meer gewild. De maag was sterker dan de wil!

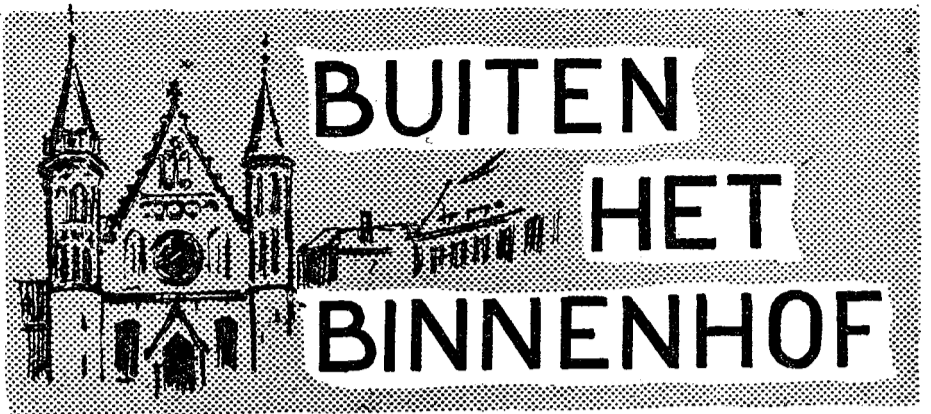
Nu zwerfend door het oudere Scheveningen kwam ik uiteraard de naam Pronk tegen, een naam, die al in 1795 een goede klank had. Jacob Pronk heeft op 17 januari 1795 de leiding gehad van de inscheping van stadhouder Willem V, die toen van Scheveningen naar Engeland uitweek. De stadhouder met zijn beide zoons, alsmede de Prins van Hessen-Darmstadt, de kamerheer Van Heerdt, de adjudanten Bentinck en Van Byland, de chirurgijn Schenk en de kamerdienaar Oosthenin bevonden zich in één pink. Het gezelschap werd daaraan gevaren per garnalenboot. In een tweede pink volgden de Prinses, de schoondochter van de Prins en haar driejarige zoon. Drie generaties van Oranje weken uit, vader en zoon en kleinzoon. Onze laatste stadhouder en twee toekomstige koningen: Willem I en Willem II.

In zijn geschiedenis van Scheveningen schrijft J. C. Vermaas: „Zoodra Prins Frederik (tweede zoon van de Stadhouder) aan boord was, klom hij in den mast en wuifde het volk aan het strand een laatst vaarwel toe. De stadhouder bleef geruimen tijd op het glibberige dek. Jan Ros haalde hem een paar zeemanskousen om die over de schoenen te trekken; en zag zijn voorkomendheid met een paar dukaten beloofd....

Het was een treurige tocht. De Erfprins en zijn broeder stelden alles in het werk om hun zwaarbeproefden vader te troosten.... De Scheveningers, die het Stadhouderlijk gezin naar Engeland overbrachten werden voor hun diensten ruim beloond. Bij aankomst te Harwich ontvingen zij reeds een flinke som; de stuurlieden Chiel den Heyer en Arie Ros kregen b.v. ieder f 350.—

Tot zover de heer Vermaas. Om terug te komen op die Jacob Pronk, hij is wel de officieuze vierde man van het bekende driemanschap Van Hogendorp, Van der Duyn van Maasdam en Graaf van Limburg Stirum genoemd. Hij was uit het volk van de kleine luyden; in het bewuste jaar 33 jaar oud. Afgezien van het feit, dat hij de stichter van Scheveningen als badplaats is geweest, heeft hij in de geschiedenis van ons koninkrijk een belangrijke rol gespeeld.

In hetzelfde jaar als Gijsbert Karel van Hogendorp geboren, was Jacob in Scheveningen opgegroeid als kind

van Nicolaas Jacobse Pronk en Rookje Teunis Zuurmond. Op 26-jarige leeftijd huwde hij Wilhelmina Catharina Sarter, die hem zeven zoons en vijf dochters schonk. Nooit zeer officieel, doch altoos achter de schermen, steeds bij de hand, heeft hij altoos de vaderlandse- en de zaak van Oranje gediend. De inscheping op die koude dag in 1795 heeft hij geheel georganiseerd. Hij bemoedigt de roeiers, hij roeit zelf, hij legt planken over het kruierende en aan schotsen geslagen ijs, hij helpt de Oranjes in de boot. Onder tranen hoort hij de Stadhouder tegen hem zeggen: „Pronk, als ik ooit in mijn vaderland terugkom, zal ik u gedenken.”

Achtien jaar later kwam de oudste zoon van de stadhouder terug. In die tijd heeft Jacob Pronk veel ondergronds werk verricht en veel brieven via koeriers en koeriersters naar Engeland en van Scheveningen naar den Haag doen overbrengen. Zijn kleindochter was zo'n koerierster uit de vorige eeuw, die de brieven in haar neteldoekse omslagdoek naaide en de patrouilles van de Fransen om de tuin leidde.

Pronk heeft een groot aandeel gehad in de terugkeer van de Erfprins. Jacob woonde toen in de Keizerstraat tegenover het Smidsslop, het latere postkantoor, nog later verbouwd.

Op 30 november 1813 is het dan zover, dat de Prins voor de kust van Scheveningen vaart. Zodra Pronk dat verneemt van de eerder gelande Jacob Fagel, zendt hij zijn zoon Arie naar Den Haag om het heuglijke nieuws te melden. Arie bindt zich een oranje sjerp om en holt van Scheveningen in acht minuten(?) naar het huis van de gouverneur Van Limburg Stirum, wie hij het feit mededeelt.

Bij de landing, ter herinnering waarvan de genoemde naald is opgericht, heeft Pronk ook de leiding gehad. Hij bracht de Prins naar de pastorie van ds. Petrus Faassen de Heer. Dominee was niet thuis. (Schrijver Vermaas laat de mogelijkheid open, dat hij wegens smokkelen in Frankrijk gevangen zat!) Wat een feestdag! „Men klauterde tegen den wagen op; men bleef er aan hangen!”

Op die plek nu staat de naald. Die gebeurtenis beschrijft Groen van Prinsterer als volgt:

„Een schaterende menigte, die zich golvend voortstuwde, liet geen plekje ledig op de straten en ontzag hoeven noch raderen voor een glimlach van den geliefde”.

Scheveningen is gesticht door die genoemde Jacob Pronk, die in 1818 een zeebadinrichting stichtte, welke het begin is geweest van de thans meest bezochte badplaats van Nederland.

Pronk was toen 56 jaar oud. Als ik mij niet vergis, heeft de vader van Groen van Prinsterer het baden in zee als geneeskrachtig zeer bevorderd.

Het eerste badhuisje van 1818 werd tien jaar later door een groter vervangen. In 1855 was deze inrichting al weer te klein en moest verruimd worden. In 1883, volgend jaar 80 jaar geleden, werd het Kurhaus gebouwd.

Denk daaraan ook eens als ge op de Pier zit, op het Wandelhoofd, dat ook uitzicht biedt op de historische naald.

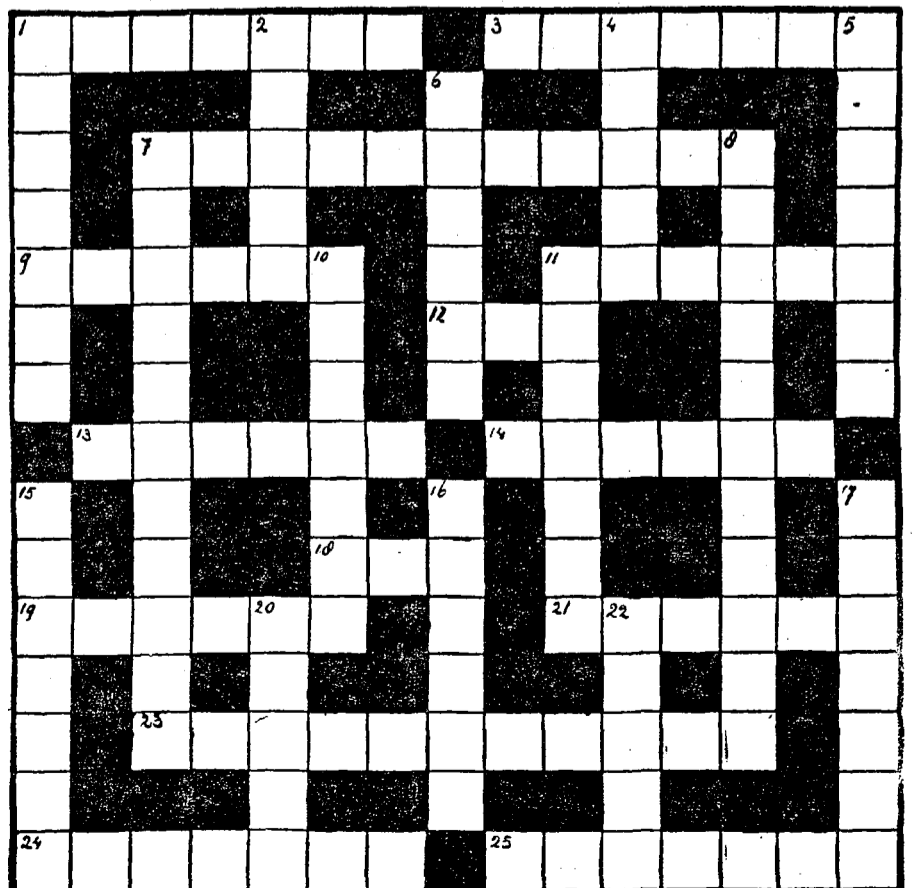
William Groen van Prinsterer

VERTIKAAL: 1. Niet met eten — zoals men zou denken — maar met rijden verdient hij de kost; 2. hout, waarop leeglopers moeten bijten? 4. misstap, die iedere dag aan de hemel begint; 5. hieraan trekken betekent verdrag; 6. combineer het niet met weldoen; 7. bekeuring in de vrije tijd? 8. wil hij steeds sneller op jacht? 10. wielen, die iets wegmaken; 11. bermtoeristen? Nee ze proberen juist uit de berm vandaan te komen; 15. door deze zoetige stoffen vangt men wild; 16. zij is steeds bij de arbeid; 17. pennevruchten uit bewondering geboren; 20. uitwas zonder tal? 22. heeft meestal een hele rij voorstanders.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. Kelt; 4. Vaals; 9. stro; 13. are; 14. Marleen; 16. ris; 17. Farao; 19. ego; 20. egaal; 22. egel; 23. hela; 24. knar; 25. dra; 27. noga; 29. kl; 30. grint; 31. rb; 33. ragen; 36. eed; 37. Beria; 39. oma; 40. Eem; 42. eer; 43. lasso; 45. por; 47. salto; 49. S.A.; 50. belet; 51. t.k. 52. idee; 55. lijn; 56. toga; 59. eend; 60. Sara; 62. Maggi; 64. sta; 66. afzet; 68. Ale; 69. geladen; 72. ode; 73. kant; 74. Laken; 75. knop.

VERTIKAAL: 1. kaft; 2. era; 3. len; 4. va; 5. are; 6. Algerije; 7. Leo; 8. s.e.; 10. traag; 11. Ria; 12. Oslo; 14. moer; 15. neon; 18. agave; 21. globe; 24. klamaai; 25. drempel; 26. Andoren; 28. Ariëtta; 29. krols; 32. barok; 34. gas; 35. neo; 37. bes; 38. rel; 44. steeg; 46. olijftak; 48. amorf; 53. degen; 54. enig; 56. taan; 57. gazon; 58. smak; 61. step; 63. a. la; 64. sla; 65. adé; 67. Edo; 70. el; 71. en.

• Vervolg van pagina 1

stappen te ondernemen om zo spoedig mogelijk een einde te maken aan de tegenwerking van Katangaanse zijde.

Engeland

Grote invloed op het regeringsbeleid in Londen heeft de Britse Katanga-lobby. Dat is onlangs nog gebleken, nadat Oe Thant een bezoek aan de Britse hoofdstad had gebracht om zich te verzekeren van de medewerking van premier Macmillan bij het zoeken van een vreedzame oplossing van het conflict tussen Elizabethstad en Leopoldstad. Aanvankelijk zegde Macmillan de secretaris-generaal de medewerking van zijn regering toe, maar na enkele dagen zag hij zich al genoodzaakt om zijn verklaring zodanig te herroepen, dat Oe Thant wel tot de conclusie moest komen, vergeefs een beroep op de Britse premier te hebben gedaan. Nu zal de houding van Macmillan wel veel te maken hebben gehad met de drastische wijzigingen, die hij korte tijd later in zijn kabinet zou aanbren- gen.

Dit neemt echter niet weg, dat de Katanga-lobby ook nu weer kans gezien heeft, haar invloed op een beslissend ogenblik aan te wenden. Vooral in het Hogerhuis heeft Tsjombe talentvolle verdedigers, zoals Lord Robin, directeur van Tanganyika concessions... Lord Robin is ook president van de raad van bestuur van de British South Afrika en directeur van de Rhodesian Anglo American...

België

Rest nog België, dat ook met een bezoek van Oe Thant werd vereerd. Naar verluidt heeft Paul Henri Spaak, de Belgische minister van buitenlandse zaken, de secretaris-generaal van de volkerenorganisatie toegezegd, dat zijn land de pogingen van de Verenigde Naties zal steunen om een eind te maken aan de onverkwikkelijke situatie, zoals die zich in Kongo blijft ontwikkelen. We mogen gerust aannemen, dat Spaak dit niet zegt, omdat de Société générale er belang bij heeft, dat zo spoedig mogelijk de eenheid van Kongo wordt hersteld. Want België heeft reeds in 1959, voordat de Kongolese republiek werd uitgeroepen, bevestigd voor de Kongolese eenheid gekozen, ondanks pogingen van Tsjombe, een afzonderlijke status voor Katanga te verkrijgen.

Spaak trekt thans slechts de lijn door, die door zijn voorganger werd aangegeven en de pogingen, die België ook in ander opzicht doet om een einde te maken aan de chaos, die op allerlei gebied in Kongo is ontstaan, laden dan ook geen enkele verdenking op onze Zuiderburen.

Oe Thant

Oe Thant wil het Kongolese probleem aan de Veiligheidsraad voorleggen, als op basis van de nieuwe grondwet geen akkoord wordt bereikt tussen Leopoldstad en Elizabethstad. Hij heeft er geen twijfel over laten bestaan, dat de knoop spoedig moet worden doorgemaakt, al heeft hij uitdrukkelijk verklaard, tegen het gebruik van geweld te zijn. De maatregelen, die sinds de vorige actie van de VN door Tsjombe genomen zijn, duiden er echter op, dat Oe Thant op fel verzet zal stuiten, als hij gaat proberen, de Katangaanse affaire te regelen.

Het moet Tsjombe echter duidelijk zijn, dat er eens een streep onder zijn afscheidingsstreeven moet worden gezet. Als de nieuwe grondwet er is, vervalt de voornaamste reden, die hij altijd voor zijn weigerachtige houding heeft opgegeven. Blijft hij zich ook dan verzetten tegen hetgeen redelijkerwijs van hem en van zijn regering mag worden verwacht, dan zullen de Verenigde Naties — met de centrale regering te Leopoldstad — voor een bijzonder moeilijke taak worden geplaatst.

db.

Mijn edelachtbare

Antonia Pietzanger

11

Omdat Minko tenslotte ook door de epidemische vakantiekoorts was aangestoken, zijn wij er op uit geweest. Dat kon heel gemakkelijk, zo met zijn beidjes, want onze spruit loogde bij mijn schoonouders.

Wij zouden er driemaal een dag helemaal uit gaan. Minko en ik hadden dat goed afgesproken: we zouden er niet half uit gaan, maar drie dagen lang ons volkomen buiten de totaliteit van ons plichtsleven van elke dag plaatsen.

We zouden wat gaan rijden, zomaar ergens heen. In de stilte zouden wij een plekje zoeken waar het goed zou zijn om te rusten en alle besommeringen te vergeten. Alleen maar rusten en genieten van de stilte van het buitenleven.

Wellicht zal zulk een vakantiebestemming door velen grondeloos worden veracht. Inderdaad zouden Minko en ik geen stof hebben voor een eerstvolgende verjaarsvisite, waar iedereen met iedereen over het buitenland zal spreken, over beste hotels en uitmuntende pensions, over goede wegen en slechte wegen, over vriendelijke en onuitstaanbare medereizigers in het reisgezelschap... en misschien ook nog over de natuur en het landschapsschoon in het verre buitenland. Minko en ik zouden met een mond vol tanden zitten en men zou meewarig lachen als we zouden moeten verklaren, dat we een dagje in een bos hebben doorgebracht en een dagje ergens aan een waterkant en dat we ook nog een dagje op familiebezoek geweest zijn en dat we overigens thuis heerlijk hadden genoten van de rust die we hadden weten te creëren om op adem te komen van het lieve drukke leven dat ons dagelijks bezighoudt.

De eerste dag gingen we naar een stille rivieroever. Daar konden we genieten van de heerlijke weldoende monotonie van gaande en komende schepen. In de verte lag een eeuwenoud en prachtig Hollands stadje langs het water en ver in het rond zagen wij hier en daar een toren van een in rust verzonken dorpje.

Minko en ik hadden niets anders meegenomen dan mondvoorraad, een verrekijker en wat ontspanningslectuur. Voor wat mij betreft was die ontspanningslectuur wel zo ongeveer overbodig. Ik lees met graagte; en boeken bemin ik, omdat het de meest levende dode voorwerpen zijn die ik ken. Maar buiten, in de vrije natuur, kan ik het met lezen nooit verder brengen dan twee of drie bladzijden. Een tjirpende krekkel, een bedrijvige mier, een mees in de bomen houden mij al spoedig langdurig bezig... tot ik in slaap gevallen ben.

Minko had echter het medenemen van een roman en andere lectuur noodzakelijk gevonden om er eens echt helemaal uit te kunnen zijn. Hij had dus ten gerieve van mij een boek en wat tijdschriften in een oude actetas gedaan en ook voor zichzelf had hij, teneinde er werkelijk eens helemaal een dagje uit te zijn, wat lectuur meegenomen. Want Minko is in dit opzicht heel anders dan ik. Met een boek ergens op een rustig plekje buiten, heeft men werkelijk geen kind aan hem. Languit in de zon, met een groene leesbril op, met wat lectuur in zijn handen, kan hij uren achtereenvolgens genieten.

Wij nestelden ons op een romantisch plaatsje langs de rivier. Zo nu en dan voer een schip voorbij. Van tijd tot tijd hoorden we heel ver weg een torenklok slaan. Mezen tierelierden in het lage hakhout achter ons. In het riet langs de oever scharrelden waterhoentjes rond. Met trage beslistheid dreef bij tijd en wijle een goudwitte wolk langs de blauwe lucht. We hadden geen buitenland nodig om vakantie te kunnen houden en genieten.

— Zullen we wat gaan lezen? stelde Minko tenslotte voor.

Hij wachtte mijn antwoord niet af. Uit de oude tas haalde hij wat lectuur voor mij te voorschijn en overhandigde dit met een hartelijkheid, die kenmerkend is voor de ideale echtgenoot, waar men in boeken over pleegt te lezen.

Traag nam ik het boek en de tijdschriften van hem aan. De heerlijke zon had de lust tot slapen reeds in mij opgewekt. Vaag zette het besluit zich in mij vast, er aan toe te geven. Toegeven aan de slaap, welja... het was immers vakantie en we waren toch naar dit plekje gegaan om heerlijk niets te doen? Als Minko zich wilde verdiepen in een spannende en opwindende of humoristische roman, kon hij zijn gang gaan. Het werd hem van harte gegund. Op die manier zou hij in ieder geval uit zijn dagelijkse zorgen en besommeringen zijn.

Minko begon te lezen. Ik nam niet de moeite om te kijken, welke ontspanningslectuur hij ter hand genomen had. Ik sloot mijn ogen. Het getuf van bootjes op het water verwijderde zich. De waterhoentjes flodderden steeds verder van mij af tussen het riet. De mezen in het hakhout verloren de helderheid van hun fluittoentjes. Kort en goed — ik heb daar op dat rustige plekje heerlijk dromeloos geslapen.

—k Ben zeker wel een half uur volkomen onder zeil geweest, dacht ik op het moment dat ik wakker schrok. Later verklaarde Minko, dat ik ruim twee uur roerloos had liggen slapen.

Ik schrok dus wakker. En wel van een vreemde, luide stem.

— Heeft u toestemming? hoorde ik de vreemde stem aan Minko vragen. Ik sloeg mijn ogen op en zag een levensgrote politie-agent. Eigenlijk was hij groter dan levensgroot... Wat hebben politie-agenten een enorme statuur als men ze vanuit een liggende houding beschouwt.

— Dit terrein, zo hoorde ik hem zeggen, — behoort toe aan het Hoogheemraadschap. Onbevoegden mogen het niet betreden. Vandaar mijn vraag, of u beiden toestemming heeft. Zo niet, dan wil dit zeggen, dat u in overtreding bent...

Minko stond tegenover de agent en ik hoorde, dat hij een verontschuldiging uitsprak.

— Dat is mogelijk, zei de agent. — Maar aan de ingang van dit terrein staat een bordje met een duidelijk opschrift, dat de toegang verboden is. En dus...

— Dus ben ik in overtreding, erkende Minko schuldbewust.

— Bent u gehuwd? Is dat uw vrouw? vroeg de agent, op mij wijzende.

— Jazeker, natuurlijk, jazeker, wat dacht u dan, eh... Het scheen mij toe, dat Minko plotseling nog groter moeilijkheden begon te vrezen.

Ik was overeind gekomen. De politie-agent was een zeer menselijk man. Hij luisterde met groot geduld naar het relaas van Minko over een vakantiedag en dat wij er helemaal uit wilden zijn en dat we toevallig dit plekje gekozen hadden om van het weer en het landschap te genieten.

— Ja, knikte de agent, — ik begrijp het volkomen. Een mens wil er eens uit zijn. Dat gejaag en gevlieg van tegenwoordig houdt niemand vol. Maar de zaak is dat sommige mensen een afschuwelijke rommel achterlaten. U kent het wel, dat rijmpje over de schillen en de dozen... En kijk eens aan, wat u daar allemaal uitgezaaid hebt! Moeten wij daar mee opgescheept blijven zitten?

De agent wees naar de talrijke getypte en gestencilde vellen papier, die door een lichte bries van landzijde her en der verspreid lagen.

— O nee, dat zijn mijn stukken!... Dat woord stukken sprak Minko uit alsof hij het had over gewijde voorwerpen, die voor een schoon ritueel gebruikt moesten worden.

En toen zag ik het duidelijk. De lectuur, die Minko op zijn dagje uit voor zichzelf had meegenomen, bestond uit pre-adviezen en raadsvoorstellen, uit rapporten over uitbreidingsplannen en wat dies meer zij. Terwijl ik er echt even uit was en heerlijk geslapen had langs de waterkant, had mijn edelachtbare zich dus ontspannen door het lezen van allerlei onmogelijke papieren, welke handelden over het bestuur van de gemeente.

Minko zocht met grote ijver zijn papieren bijeen. De agent hielp hem een handje. Ik deed eveneens mijn best, de verwaarde papieren te achterhalen.

Ondertussen wierp de politiemans met een gezicht dat de allergrootste discretie deed vermoeden, een blik in de papieren. Toen vroeg hij aan Minko: — Meneer, als het niet te onbescheiden is... komt u uit deze gemeente? Hij wees naar de aanhef van een ontwerp-voorstel voor een raadsvergadering.

— Inderdaad, meneer, antwoordde Minko. En nu moest hij zich wel helemaal prijsgeven. — Ik ben wethouder van onze gemeente... Vandaar deze papieren, welke ik hier rustig lag te bestuderen.

De agent was plotseling een en al belangstelling. Hij wilde van alles en nog wat over de gemeente weten. Over de burgemeester, over de politieke samenstelling van de raad, over de onderwijsmogelijkheden en over de dienstwoningen voor het politiecorps.

Ik ging maar weer in 't gras zitten, ook al was het dan voor ons verboden terrein ingevolge artikel zoveel Wetboek van strafrecht.

Ik hoorde de oorzaak van de belangstelling voor ons dorp, die de agent aan de dag legde: Hij was juist van plan om te solliciteren in een vacature voor hoofdagent in onze gemeente.

Het werd een eindeloos gesprek, waarin heel ons dorp van a tot z door Minko onder woorden gebracht werd. Ik zag, hoe mijn man met laaiend enthousiasme er over vertelde, vooral toen hij het had over de politieke situatie in de gemeenteraad.

— Dat is nu zijn dagje-uit, dacht ik een beetje verdrietig.

Minko en de agent zetten zich tenslotte in het gras neer. Ik liet mij achterover zakken om naar de mooie blauwe lucht en de fraaie wolkgevaarten te kunnen kijken. Het gesprek tussen de mannen duurde en duurde en ik kreeg weer slaap. Ik sloot mijn ogen. Het discours tussen Minko en de agent verwijderde zich van mij. Ik hoorde de gaande en komende schepen niet meer, de mezen niet, de krekels niet.

Ineens schrok ik wakker. Ik hoorde Minko roepen: — Er is één van mijn stukken in 't riet gewaaid!

Ik opende mijn ogen en zag hem naar de rietkraag hollen, waar klaarblijkelijk een van de documenten, die voor hem ontspanningslectuur schenen te betekenen, verzeild geraakt was door de speelse zomerwind.

Ik zag, hoe hij zich ver voorover bukte om het folio-vel, dat een of ander pre-advies zou bevatten, te grijpen... en op dat zelfde moment verloor hij het evenwicht en duikelde hij tussen het riet. Het water spatte hoog op, er was een geklots en geplons en de agent rende ook naar het riet en terwijl ik verschrikt opsprong zag ik, hoe de politiemans Minko op het droge trok.

Daar stond mijn edelachtbare, meneer de wethouder, drijfmat en bemodderd. Ik trilde over mijn hele lichaam. Ik hoorde de agent vragen — Was dit vodje papier een nat pak waard?

Minko, een zielige figuur zoals hij daar druipend en vuil stond, zei: — Het is een vel uit het rapport over een uitbreidingsplan.

En toen zei ik: — Ben je er nu echt eens een dagje uit, Minko?

Het slot van onze vakantiedag was, dat wij met de agent mee naar diens woning gegaan zijn. Daar heeft Minko van het bad gebruik mogen maken en zich in burgerkleden van de politiemans mogen steken. En toen we op het punt stonden om weg te gaan, onder het uiten van duizend dankbetuigingen voor de welwillendheid van de agent, krabde deze zich achter het oor.

— Ja, ziet u, zei hij, — ik bevind mij in een moeilijk parket. Uw gemeente lijkt me aantrekkelijk en ik wil dus inderdaad solliciteren als hoofdagent. Maar als ik u niet verbaliseer hoewel u op verboden terrein zich bevond, zoudt u kunnen denken, dat ik mijn functie niet naar behoren uitoefen. En als ik een verbaal tegen u opmaak, heb ik kans, dat u uw burgemeester als hoofd van de politie geen al te beste inlichtingen over mij verstrekt...

— Meneer, heb ik toen gezegd, uw ondergoed en uw kostuum reizen u al vooruit naar ons dorp. Solliciteer vanavond nog! U weet nu in ieder geval al, wat een dagje-uit voor de wethouder in wezen betekent!

Aandacht voor WALT W. ROSTOW

invloedrijk adviseur
van president Kennedy

HET is in Washington een ongeschreven wet, dat een hoge functionaris, die met ideeën rondloopt over de wijze, waarop de Verenigde Staten het best hun rol in de wereld zouden kunnen spelen, en deze ook nog samenvat in een 'geheim document' (waarvan altijd wel iets uitlekt), hij er dan zeker van kan zijn, dat hij voor een ietwat nerveuze Senaatscommissie voor buitenlandse aangelegenheden moet verschijnen. Aldus schrijft Peter Lisagor in de New York Times. Een van die hoge functionarissen is Walt Whitman Rostow. Hij is ook pas door de molen van de commissie gedraaid en hij is er met opgeheven hoofd uit te voorschijn gekomen, omdat hij de bewondering van de leden van de commissie had geogst voor zijn duidelijke uiteenzetting.

Rostow, die van huis uit een econoom is, wordt er door de Republikeinen van beschuldigd, „zacht” te zijn op het stuk van het communisme. Herhaaldelijk is hij als adviseur van Amerikaanse regeringen opgetreden. Zo is bijvoorbeeld het eerste ontwerp voor de redevoering, die Eisenhower in 1953 over ontwapening heeft gehouden, van de hand van Rostow geweest. Gedurende de laatste verkiezingscampagne heeft Kennedy adviezen van hem ingewonnen en ideeën van hem gebruikt. En na Kennedy's overwinning kwam Rostow weer in Washington, waar hij eerst als speciaal assistent fungeerde en later op zijn tegenwoordige post werd benoemd, nl. tot voorzitter van de raad voor beleidszaken van het Amerikaanse ministerie van buitenlandse zaken.

VAN nature is het Congres argwanend tegenover mensen als Rostow, hoewel de meeste leden van het Congres speciale assistenten in dienst hebben, die Rostows-in-het-klein zijn. Toen bekend werd, dat Rostow een studie had gemaakt over de doelstellingen van de nationale veiligheid, waarin hij zou hebben geconstateerd dat oorlog niet winstgevend is en dat de Ver. Sta-

ten noch Rusland kunnen winnen, werd hij er van verdacht, naar een vergelijk met de tirannie te streven. Hij tracht inderdaad de mogelijkheid van een vergelijk met de Sowjetunie te vinden. Maar dat is — onder zeer bepaalde voorwaarden — ook de doelstelling van de Amerikaanse buitenlandse politiek. En als Rostow de president het eerst in deze geest heeft geadviseerd, dan heeft hij blijkbaar een nieuwe triomf aan de indrukwekkende collectie toegevoegd.

Rostow heeft in Oxford met een beurs uit het door Cecil Rhodes gestichte fonds gestudeerd, doceerde in Oxford en ook in Cambridge Amerikaanse geschiedenis en is later in Cambridge (Massachusetts, VS) eerst hoogleraar in de economie aan het Institute of Technology geweest en vervolgens lid van de staf van het Centrum voor International Studies. Hij heeft veel gescheven en de reeks colleges, die hij in 1958 heeft gegeven zijn wel eens een „niet-communistisch manifest” genoemd. De daarin ontwikkelde gedachte is dat alle landen, zowel kapitalistische als communistische, vijf stadia van economische ontwikkeling doorlopen. Het vijfde stadium,

DE BESTE BUMPER: EEN POLIS VAN DE AUTO ONDERLINGE

De Nederlandse
autoverzekerings-specialisten

ACHTER PAGINA

BIJZONDER VERRASSEND. Ook met deze woorden kan het leven in een politieke partij worden gekenschetst. De handel en wandel van een politieke partij heeft vele facetten. Ook het partij-leven is rijk geschakeerd. Wanneer men daar eens even bij stil staat valt dat toch wel bijzonder op.

In en rondom een partij in actie zijn velerlei handelingen en uitingen op te merken. Daartoe behoort onder meer hetgeen met het woord „communicatie” wordt aangeduid.

Een goed Nederlands woord is er niet zo gemakkelijk voor te vinden. Volgens het woordenboek heeft het de betekenis van: kennisgeving, gemeenschap, verbinding. Maar in de praktijk heeft het eigenlijk iets in zich van alle drie betekenissen tegelijk.

De communicatie hoort zeker thuis in de serie belangrijke punten, waarmee wij ons de laatste weken op deze plaats in Nederlandse Gedachten bezig houden. Het heeft zijn plaats in de reeks van oriëntatie, informatie, politieke belangstelling en medeleven, — denken, — spreken in de partij.

In dat „mede” zit al iets van de gedachte van de communicatie. De overgang van hetgeen vorige maal is betoogd naar dit verhaal vindt dan ook gemakkelijk plaats.

GESPREK

OP TAL VAN manieren vindt er in onze moderne hedendaagse samenleving communicatie plaats. Het aantal methoden is zeer groot.

Tot de alleroudste vormen behoort het gesprek. Vandaag is deze vorm van communicatie ook nog steeds een van de belangrijkste communicatiemethoden. Het betreft hier het twee-gesprek, maar ook het gesprek van meer dan twee personen.

VERGADERING

EVENEENS tot de oudste vormen behoort de bijeenkomst, de vergadering. Een vergadering is in menig opzicht niets anders dan een gesprek van een kleiner of groter aantal personen.

Dat de vergadering in deze tijd

Communicatie

hier en daar zich in mindere belangstelling mag verheugen, ligt eigenlijk niet aan de vergadering als zodanig, maar o.m. in het te sterk op de achtergrond raken van het gespreks-karakter van de vergadering. Veel vergaderingen zijn — men zou kunnen zeggen — „verworden” tot bijeenkomsten, waarin er voor de deelnemers onvoldoende gelegenheid is tot het meedoen aan een gesprek. Het zijn gelegenheden geworden, waar men te zeer uitsluitend moet luisteren naar een dikwijls te lang verhaal, dat niet alle aanwezigen in dezelfde mate interesseert. Een echt gesprek onderling vindt er niet plaats. Voor te weinigen is er gelegenheid tot deelname aan de discussie.

Vandaar dat met name in de laatste jaren in allerlei kringen gezocht wordt naar middelen om de vergaderingen weer aantrekkelijk te maken, met andere woorden: weer meer voorwaarden te scheppen om vergaderingen te doen zijn wat zij meestal zijn moeten, namelijk een gesprek. Voor het gesprek is er immers wel belangstelling. Wij, mensen, willen wel praten, spreken, discussieren, debatteren.

Daarom is er een hernieuwde belangstelling voor vergaderingen bijvoorbeeld in de vorm van forum-avonden en voor vergaderingen, welke na een korte inleiding gesplitst worden in discussiegroepen. Zulke bijeenkomsten bieden, zoals de ervaring leert, over het algemeen ruimere mogelijkheden tot een gesprek.

Volledigheidshalve moet bij het bovenstaande niet vergeten worden, dat overigens het aantal aanwezigen van grote betekenis kan zijn m.b.t. het al of niet slagen van een gesprek. Voor een redelijk gesprek — waaraan alle aanwezigen, die daar behoefte aan hebben, kunnen deel-

nemen — is een kleiner aantal personen gunstiger dan een groter aantal.

Er zijn zo nu en dan bijeenkomsten, vergaderingen, waarop een zeer groot aantal personen aanwezig is. Deze bijeenkomsten kunnen alleen slagen, wanneer het er duidelijk om gaat alleen maar iets (nieuws) te horen en te zien. Vergaderingen waarop het over zeer belangrijke zaken gaat, bijeenkomsten welke men in ieder geval wil bijwonen. Maar dit is een apart soort, een bijzonder gekwalificeerde soort vergaderingen. Het zijn bijvoorbeeld voorlichtingsavonden of bijeenkomsten welke getypeerd kunnen worden als toogdagen.

TWEE vormen van communicatie, het gesprek en de vergaderingen, hebben wij thans in het kort de revue laten passeren.

Er zijn nog tal van andere vormen. Daarop komen wij de volgende keer nog terug. Maar deze twee moesten wel voorop gaan. Het zijn immers uiterst belangrijke elementen in het bijzonder ook in een politieke partij.

Het gaat er in een partij immers om — reeds herhaaldelijk is dat op deze plaats direct of indirect aan de orde geweest — dat er door de leden wordt medegeleefd, d.w.z. medegedacht en medegesproken.

Het is dan ook eigenlijk volslagen overbodig om nu nog te onderstrepen, dat daarbij het gesprek en de vergadering van het grootste gewicht zijn.

En ook hier moet dan weer beklemtoond worden, dat dit niet allen intern in de partij, maar ook extern, naar buiten gericht, moet plaats vinden. Het overbrengen aan anderen buiten de kring der partij-leden van de uitgangspunten en praktische zienwijze van de partij is een levensvoorwaarde voor de partij.

Het is dan ook duidelijk, dat een partij alleen bestaan kan en haar invloed kan uitbreiden, wanneer die partij in al haar leden actief is en wanneer haar leden bijvoorbeeld niet slechts passief de uitslagen van verkiezingen afwachten.

Meer dan ooit is het verstandig om zich dit in deze tijd te realiseren. Dit geldt ons allen persoonlijk.

dat van de hoogontwikkelde massaconsumptie, zou in de twintiger jaren reeds door de VS zijn bereikt, terwijl de Sowjetunie er nu niet ver meer van verwijderd zou zijn.

DE invloed van de theorieën van Rostow is groot geweest, ook op vele onderdelen van de Amerikaanse regeringspolitiek (de hulp aan het buitenland, het alliantie-beleid, de EEG en bovenal de betrekkingen met de Sowjetunie). In een recent interview dat in het U.S. News and World Report is gepubliceerd, heeft Rostow verklaard, dat hij in de communistische landen krachten aan het werk ziet, die tot een zekere belangengemeenschap met de westelijke wereld zouden kunnen leiden. Dit zou echter slechts op een beperkt aantal terreinen kunnen. Voorts zou er slechts van een langzame evolutie sprake kunnen zijn, die afhankelijk zou zijn van de opbouw en de verdediging van de vrije wereld.

Dit laatste logenstrafte volgens de Londense Times de Republikeinen, die Rostow van zachtheid tegenover het communisme beschuldigen. Rostow is integendeel erg hard, meent het blad, wat ook zou blijken uit het volgende: „Wij zijn vastbesloten”, aldus Rostow, „om tezamen met onze bondgenoten de militaire kracht in stand te houden, die nodig is om onszelf en de vrije wereld met alle middelen te verdedigen — van kernwapens tot guerrillastrijdkrachten toe”.

Ook heeft Rostow een belangrijk aandeel gehad in de recente wijziging in het Amerikaanse militaire denken, volgens welke de oorlogvoering niet meer over de drie traditionele elementen (land-, zee- en luchtmacht) wordt verdeeld, maar in een met kernwapens, een met conventionele wapens en een met guerrilla-strijdkrachten. De oorlog, die thans in Zuid-Vietnam wordt gevoerd, is duidelijk een strijd naar het patroon van Rostow.

RADIO BECKER

ZEIST - Telefoon 5846 - 5847

HET ADRES

voor zenders, richtingzoekers en echoloden

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW **HAHBO**
HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

BON

Als anti-revolutionair wil ik ook het weekblad

NEDERLANDSE GEDACHTEN

lezen en daarom abonneer ik mij met ingang van heden.

NAAM: _____

Adres: _____

Woonplaats: _____

Opzenden aan de Administratie van Nederlandse Gedachten,
Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar; f 3,25 per half jaar.

GIRONUMMER: 89673.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

Attentie

Gaarne vestigen wij uw aandacht op de mogelijkheid om op het BUREAU VAN HET CENTRAAL COMITE, DR. KUYPERSTRAAT 3, 's-GRAVENHAGE, de brochures en rapporten te bestellen, welke regelmatig verschijnen.

Op aanvraag wordt u een lijst van voorradige uitgaven toegezonden.

WACHTEN TOT SEPTEMBER

HET onderwerp in de gedachten van velen is Nederlands Nw-Guinea. Dag aan dag staan de kranten vol over de snelle ontwikkeling in de laatste weken.

Het is duidelijk dat er met spoed naar een formeel akkoord gekoerst wordt. De Amerikanen tonen voor deze gang van zaken een, wat ik zou willen noemen: zeer actieve belangstelling. Allerlei berichten doen daarover de ronde.

Geruchten en feiten zijn echter nog nauwelijks uit elkaar te houden. Daarom vooral is het nu nog niet het tijdstip voor een weloverwogen commentaar. Verscheidene dagbladen waagden zich daar wel aan. Met het gevolg dat sommigen zichzelf tegenspreken. Daar heeft de lezer niets aan. Daar is ook de zaak niet mee gediend.

Dat neemt niet weg, dat ook wij met de grootste nauwkeurigheid alles volgen wat er aan berichten van de pers of door de aether komt. Het zijn ernstige dagen, want het gaat om loodzware beslissingen. Wij mogen hen, die de verantwoordelijkheid daarvoor dragen, in het bijzonder ons kabinet en de Nederlandse onderhandelaars wel in ons gebed gedenken. Dat geldt ook voor de leden van ons parlement, die in september ieder voor zich een standpunt over het resultaat van de onderhandelingen te New York moeten bepalen. Dan gaat het om „ja” of „neen”. Dan gaat het ook over de kwestie: welke gevolgen heeft dit „ja” of dat „neen”. Gevolgen voor de Papoea's en voor de Nederlandse soldaten en burgers ginds.

Hoe wij ieder persoonlijk over deze kwestie denken, wij kunnen, dunkt mij, één zijn in ons gebed voor dat groepje mensen, dat te New York de spits moet afbijten.

EN voor de velen in wier bestaan een zo ingrijpende en definitieve verandering kan worden teweeggebracht door de uitkomst van het overleg, dat voor de deur staat. God geve inzicht, wijsheid en waar nodig doorzettingsvermogen.

Dr. Hans Jürgen Baden
**DE GRENZEN
VAN DE VERMOEIDHEID**
Een levenshulp
voor de moderne mens
f 1.75 CARILLON-REEKS f 1.75

.... en wachten tot oktober

OOK aan een andere conferentietafel hebben de laatste dagen grote spanningen geheerst. Dat was dicht bij huis, namelijk in Brussel.

Het gebeuren daar, het opschorten van de onderhandelingen kwam in de nieuwsberichten op de tweede plaats. Maar desondanks zijn ook wij zeer nauw er bij betrokken.

Het gaat daar in Brussel om het toetreden van Engeland tot de Europese Economische Gemeenschap, kortweg de E.E.G. genoemd. Vorig jaar juli kwam de officiële mededeling van premier Macmillan, dat Engeland besprekingen over toetreding met de E.E.G. zou openen. Sindsdien is met tussenpozen onderhandeld.

Alles scheen in de beste harmonie en ook met gunstige resultaten te verlopen.

Maar zoals bij alles: ook hier wegen de laatste loodjes het zwaarst.

De doelstellingen van de E.E.G. zijn bekend.

Om een tweetal te noemen: de afbraak van de onderlinge tariefmuren en het voeren van een gemeenschappelijke handelspolitiek jegens de landen, die niet tot de E.E.G. behoren. Welnu, in die twee punten zit de pijn. Het opheffen van onderlinge economische grensbarrières betekent in het geval van Englands toetreding, dat ook Europese goederen vlotter dan nu het geval is, op de Britse markt terechtkomen.

Daar kunnen ze concurreren tegen de produkten uit de Gemeenebestanden. En dat vinden die oude handelsrelaties van Engeland natuurlijk niet prettig. Wij hebben de oudste brieven, mompelen zij.

Maar Engeland, die ook graag voor de eigen produkten op de West-Europese markt een vrije toegang wil verkrijgen, kwam tot de conclusie dat de oudste brieven nog niet steeds de beste papieren zijn.

Een ander punt is de gemeenschappelijke handelspolitiek.

Wordt Engeland lid, dan moet het jegens de Gemeenebestanden dezelfde gedragslijn toepassen als de overige zes volkeren van de E.E.G. doen.

U begrijpt dat dit heel moeilijk ligt.

Want dit betekent o.m. dat heffingen mogelijk zijn op produkten, die van buiten het E.E.G.-gebied de Euromarkt binnen stromen. Dus ook op produkten, die uit het Gemeenebest komen.

Vooraf voor de z.g.n. gematigde Ge-

Tekst van de door mr. W. R. v. d. Sluis voor de N.C.R.V.-microfoon uitgesproken causerie in de zendtijd voor de A.R. Partij op donderdagavond j.l.

menebestgebieden, Australië, Canada en Nieuw-Zeeland, die veel agrarische produkten naar Engeland exporteren, is dit een zware dreiging. Engeland tracht dan ook voor hen verzachtende bepalingen te verkrijgen. Maar Frankrijk zit als een bok op de haverkist en houdt het been stijf.

Het land van De Gaulle heeft zelf veel te veel belang bij een vlotte afzetmogelijkheid van eigen produkten op de Euromarkt.

De uitputtingsslag, die begin deze week aan de conferentietafel in Brussel woedde, liep dus vooral vast op het landbouwbeleid.

Daarbij speelde de bestemming der heffing op agrarische produkten een grote rol. Dat gevecht heeft 14½ uur geduurd.

Sommige onderhandelaars kregen hartaanvallen en de Luxemburgse minister van Buitenlandse Zaken moest uit de zaal worden gedragen.

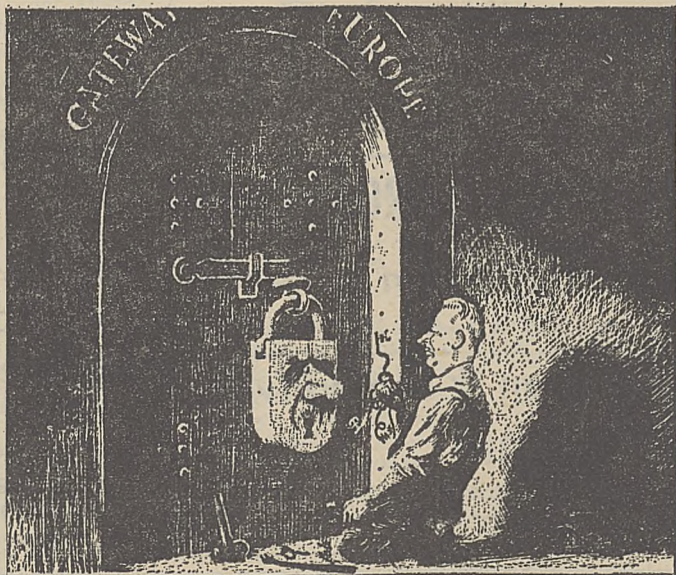
En het resultaat?

Het overleg met Engeland wordt tot eind september of begin oktober opgeschort. Men zou kunnen opmerken dat dit wel een heel schamel resultaat is.

Natuurlijk rijst de vraag: is al die nargigheid zoveel moeite waard?

Ons antwoord is een overtuigend: ja. Vooral als men het doel goed in het oog houdt.

In de eerste plaats op principiële gronden zeggen wij: ja.

Illingworth in The Daily Mail, London

De sleutelvraag.

Vicky in The Evening Standard, London

„Storm? Onzin! Het is alleen maar de pers die een beetje te keer gaat!”

Bouwproductie in de winter

Dit jaar vallen 24 december en 31 december op een maandag tussen een zondag en een algemene feestdag. Velen (zowel ondernemers als werknemers) zullen er daarom de voorkeur aan geven deze dagen eveneens tot vrije dagen te maken. De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid heeft daarom in een algemene overwerkvergunning de periode 1 november 1962 tot 16 januari 1963 aangewezen om de verloren uren van 24 en 31 december in te schakelen. Als regel zal dit gebeuren door in de genoemde periode langere dagen te maken.

Voor het Tweede Kamerlid Mr. W. Aantjes (a.r.) is dit aanleiding geweest aan de Staatssecretaris de volgende vragen te stellen:

1. Heeft de Staatssecretaris bij het verlenen van een algemene overwerkvergunning tot het inhalen van op 24 en 31 december 1962 verzuimde arbeidsuren overwogen, of dit in de daarvoor aangewezen periode van 1 november 1962 tot 16 januari 1963 zonder schade

voor de produktiviteit in alle bedrijfstakken mogelijk is?

2. Is de Staatssecretaris niet van oordeel, dat, indien het bouwbedrijf of ondernemingen in het bouwbedrijf van deze algemene vergunning gebruik zouden maken, de klimatologische omstandigheden van de genoemde periode een ongunstige invloed zullen kunnen hebben op de produktie?
3. Indien de vorige vraag bevestigend wordt beantwoord, is de Staatssecretaris dan, gezien de dringende behoefte aan de produkten van de bouwnijverheid, bereid — eventueel na overleg met de Bedrijfsraad voor het Bouwbedrijf — te overwegen voor deze bedrijfstak een ruimere periode te stellen, waarbinnen de op 24 en 31 december 1962 verzuimde uren kunnen worden ingehaald?

Staatssecretaris Roolvink heeft daarop thans als volgt geantwoord:

1. Bij het verlenen van de algemene overwerkvergunning d.d. 14 mei 1962 is de ondergetekende ervan uitgegaan, dat inhaling van de verzuimde arbeidsuren binnen de in de vraag genoemde periode in het algemeen zonder schade voor de produktie mogelijk zou zijn. In dit verband wil de ondergetekende erop wijzen, dat deze vergunning overeenkomstig het advies van de Stichting van de Arbeid verleend werd.
2. Deze vraag wordt bevestigend beantwoord.
3. De ondergetekende verklaart zich bereid om, indien hem vanwege het bouwbedrijf een verzoek mocht bereiken om voor deze bedrijfstak een ruimere periode te stellen, waarbinnen de op 24 en 31 december 1962 verzuimde uren zouden kunnen worden ingediend, een dergelijk verzoek in welwillende overweging te nemen in verband met de omstandigheid, dat juist in het bouwbedrijf klimatologische factoren een grote rol spelen.

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN SANITAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415
NIEUWERKERK AAN DE IJSSEL

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 33, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar, f 3.25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0.20.

GELIJK EN ANDERS

BIJ ons bezoek aan Canada en de U.S.A. letten wij uiteraard evenzeer op wat gelijk is als op wat verschilt. In beide zit vaak een verrassend element. Als ik in een winkel hetzelfde doosje sigaren aantref dat ik ook in Nederland altijd koop, dan is dat evenzeer een verrassing als wanneer wij iets ontdekken, dat enorm verschilt.

GELIJK en anders, dat mag worden gezegd van een geval, dat de kranten in Canada deze dagen volop stof tot commentaren geeft. Het is bekend, dat een geneesmiddel, dat een kalmerende invloed moest hebben, en ook inderdaad had, tot grote ontsteltenis in Duitsland en in België aanleiding gaf. Het is nl. hoogstwaarschijnlijk dat dit zgn. onschuldige slaapmiddeltje er de oorzaak van is geweest, dat er misvormde kinderen werden geboren. Kinderen zonder armen en benen. Achteraf is het een wonder, dat het nog zo gauw werd ontdekt, dat dit middel zulke droeve gevolgen moet hebben gehad. In Nederland was het gelukkig weinig bekend, in de U.S.A. werd het niet verkocht, maar wel particulier ingevoerd. En in Canada zijn nu bij de centrale gezondheidsdienst reeds veertig gevallen gemeld, waarbij een misvormde baby werd geboren, terwijl het vaststaat, dat de moeders in de eerste maanden van de zwangerschap het slaapmiddeltje hadden gebruikt. Het middel heeft in verschillende landen verschillende namen. In Nederland heet het in de medische literatuur softenon, en in Canada thalidomide. In Canada is het sedert maart jl. uit de handel genomen, maar dat is nog maar ruim vier maanden geleden. Gevreest wordt, dat er veel meer moeders het kruis zullen moeten dragen, dat zo zwaar is en zo hartbrekend, als zij denken aan de toekomst van zulk een kind.

TOEN dezelfde verbijsterende gevolgen in Nederland bekend werden, is de schuldvraag aan de orde geweest. En daarbij is vooral overwogen, dat de industrie in felle concurrentie de eigen laboratoria dwingt, om jaarlijks met een serie nieuwe artikelen te komen. De artsen kunnen het niet meer overzien, veel blijkt even snel weer te verdwijnen als het voor het eerst verscheen; sommige artikelen zijn van zeer twijfelachtige waarde en in een enkel geval blijken de gevolgen ontzettend. Zo zou men kunnen spreken van een collectieve schuld bij de industrie of in elk geval kunnen wijzen op de noodzaak, hier een scherper controle uit te oefenen. Waarbij het een zaak is, die eigenlijk alleen internationaal kan worden geregeld.

MAAR nu het andere.

De eerste Engelse preek, die wij in Canada hoorden, hield zich nadrukkelijk bezig met de thalidomide. De dominee had kranteknipsels meegebracht. Laat ik er terstond bij zeggen, dat ik het een uitstekende preek vond, waarin het thema van zonde en genade alles beheerste.

Maar de thalidomide was nadrukkelijk aan de orde.

Op een wijze, die wij in Nederland nauwelijks kennen, maar die in Canada in de grote pers en in de preek op dezelfde wijze aan de orde werd gesteld.

Het ging niet over hen, over de fabrikanten en de scheikundigen, maar over ons, over de klanten.

Wat is de oorzaak, dat er altijd nieuwe kalmerende middelen aan de markt komen en daar een kans hebben?

Omdat wij ze eisen.

WIJ zijn van mening, dat de dokter altijd moet klaar staan. Twee nachten hebben we niet al te best geslapen. Dus moet de dokter iets voorschrijven, opdat we de derde nacht het weer goed hebben. We hebben hoofdpijn en bellen de dokter, of hij even een receptje wil klaarleggen. De dokter moet er altijd raad op weten. Wij moeten geen last hebben. Want wij hebben geen uithoudingsvermogen, geen moed, geen geduld. Wij zijn verward te worden en hebben er recht op, om verward te worden.

EN dus proberen ze van alles, om ons tevreden te stellen. En dat leidt tot ongelukken.

Het is een merkwaardig commentaar. Typisch moraliserend, zoals het in Amerika zo vaak wordt gehoord, in de pers en in de preek.

De dominee, die wij hoorden, gebruikte het als uitgangspunt. Hij bouwde op de basis van dit verhaal een goede preek over „het met vuur gezouten worden”.

Maar zover komen we in de regel niet.

IN elk geval, de rampspoedige gevolgen van softenon zijn bij ons vaak meer rationalistisch en hier in Canada meer moraliserend behandeld. En zo'n verschil hangt samen met de gehele geestelijke habitus van een volk.

A.

GRONINGEN

Chr. Coöperatieve Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.

LOPENDE DIEP — GRONINGEN

Spaarrente leden 3½ %
Spaarrente niet-leden 3½ %
Jeugdsparrente met 10% premie 3½ %

N.V. DIJKSTRA'S DRUKKERIJ
1/2 BOEKDRUKKERIJ
GEBROEDERS HOITSEMA
Drukkers voor Handel
Nijverheid en Wetenschap
Rode Vismarktstraat 4 / Groningen / Telefoon 05900-21541

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
EEN VERTROUWENSARTIKEL

Noord-Nederlandse Zakkenhandel N.V.
GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48
Telefoon 0 5900-3 13 45 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute” Telexnummer 53073

VISCHMARKT 31
London House
VOOR REGENKLEDING

Voor Uw interieur
Meubelfabriek „Succes”
Nieuwe Pekela / Tel. 05978-5324
Toonkamer:
Oosterhamriklaan 47, Groningen.

TE KOOP GEVRAAGD
PERSONENAUTO'S EN VRACHTWAGENS
niet ouder dan 1958
AUTOHANDEL J. KNOOP N.V.
Aduard Groningen
15903-235 05900-27465

FIRMA KOOS - GRONINGEN

TE KOOP **Dekleden** TE HUUR
Lage Der A 5 - Tel. 23929

Mijn ogen gun ik een bril van v. d. Munnik

GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 82
HEERLEN: Stationsstraat 9

C.O.V.A. n.v.

LOOPVLAKVERNIEUWING,
VERKOOP VAN AUTO- EN TRACTORBANDEN
GRONINGEN, Damsterdiep 307. - Tel. 05900-29245 (4 lijnen)
LEEUWARDEN, Zaailand 82 - Tel. 05100-28248 (2 lijnen)

„Bonte Floek”
BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten
Prijzen op aanvraag

TALENS

de grootste overhemdenzaak
(ook naar maat)
BRUGSTRAAT 19 — GRONINGEN

Noorman's Groothandel
NOORDERHAVEN N.Z. 39 - GRONINGEN

Wij leveren via uw melkhandelaar:
ZOETERMEER'S ROEM MARGARINE
NUTRICIA KOFFIEMELK
BIER, LIMONADE EN HERO PRODUCTEN

ADVERTEER IN DIT BLAD

SYRIË

of de kunst om zich Nasser van 't lijf te houden

HET DREIGEMENT TEGENOVER ISRAËL. Syrië is een huis dat tegen zichzelf verdeeld is. Het moet zich Nasser van het lijf houden.

ENIGE tijd geleden kwam er een merkwaardig dreigement uit Damascus, de hoofdstad van het onrustige en innerlijk verdeelde Syrië. Generaal-majoor Abdoel Karim Zahreddin, de opperbevelhebber van het Syrische leger, die grote moeite heeft, de „balance of power” in evenwicht te houden, verklaarde nl., „de grens over te zullen trekken om Israël aan stukken te scheuren”. Hij zei dit enkele minuten nadat president Nazem Koedsi opgeroepen had, tot een pauze van drie maanden in de onderlinge strijd tussen de Arabische landen, teneinde de pogingen van Israël te kunnen doorkruisen om via de Verenigde Naties een vredesverdrag op te dringen aan de Arabische landen. Zahreddin deelde mede, dat Syrië bereid is, alleen de verantwoordelijkheid voor de „bevrijding” van Palestina te dragen. „Wij kunnen het feit niet negeren, dat Israël gesticht is als bruggenhoofd van het imperialisme om in alle andere Arabische landen door te dringen. Wij zullen deze brug opblazen en de grens overschrijden om Israël aan stukken te scheuren”. Dat was nogal wat. Maar gelukkig wordt ook in Syrië de soep niet zo heet gegeten, als ze wordt opgediend. Want Israël is nog steeds niet aan stukken gescheurd.

We hebben ook hier weer te maken met een afleidingsmanoeuvre, die rechtstreeks verband houdt met de bijzonder moeilijke binnenlandse situatie in Syrië. Men kent de geschiedenis.

Vorig jaar verbrak Syrië de banden met Egypte, waardoor de Verenigde Arabische republiek van Gamel Abdel Nasser een roemloos einde vond. De militaire leiders hadden de zaken in Syrië zo stevig in handen, dat Nasser er op het laatste ogenblik van terugschrok, het land gewapenderhand te heroveren. Hij had gehoopt, dat de opstandige militaire elementen in het noorden van het land (Aleppo) hem niet in de steek zouden laten. Maar van Damascus uit waren de leiders van de opstand Nasser voor geweest en door snel in te grijpen konden zij een van Aleppo uit geleide contra-revolutie in de kiem smoren. Nasser besloot toen een afwachtende houding aan te nemen. Blijkbaar ging hij van het standpunt uit, dat de leiders van de staatsgreep voor zulke grote moeilijkheden geplaatst zouden worden, dat zij zich niet lang zouden kunnen handhaven.

BELOFTEN

Deze mogelijkheid bestaat nog steeds. Het dreigement tegenover Israël is er een sprekend voorbeeld van. Hoewel men niet kan zegen, dat de meerderheid van de bevolking van Syrië werkelijk terugverlangt naar de periode, waarin het land vier jaar achtereen door Egypte werd overheerst, is het wel zo, dat men niet heeft vergeten, wat Nasser in die tijd allemaal heeft beloofd. Het waren koelen met gouden horens en ook al is het voornamelijk bij die beloften gebleven, over het algemeen verwacht men thans van de Syrische leiders, dat zij er nu eindelijk eens voor gaan zorgen, dat ze vervuld worden.

Dit is generaal-majoor Abdoel Karim Zahreddin, de opperbevelhebber van het Syrische leger, die zulke dreigende woorden sprak.

Het is dus eigenlijk zo, dat Nasser in Syrië een tijdbom heeft achtergelaten. Hij heeft in dat land niets wezenlijks tot stand gebracht, maar wel heeft hij de bevolking blij gemaakt met een dode mus. Het is eigenlijk jammer, dat Nasser niet wat langer iets te zeggen heeft gehad. Dan was wellicht al duidelijk geworden, dat al zijn schone beloften van nul en gener waarde waren en dan zou nu niemand hebben kunnen zeggen, dat het onder Nasser veel beter zou zijn geweest.

VERANDERD

En zo trachten de Syrische leiders nog steeds, hun land uit de ban van het nasserisme te bevrijden. Ofschoon nu bijna een jaar verlopen is, sinds Syrië zich van Egypte heeft afgescheiden, is het onmogelijk, uit te maken of er weer eens een dag zal komen, waarop beide landen weer met elkaar zullen gaan samenwerken. Ruim drie maanden geleden kwam (min of meer als een correctie op de rechtse regering, die door het leger was afgezet) de regering van dr. Basjir Azmah aan het bewind met de aankondiging, dat zij een beperkte, maar duidelijk omschreven band met Egypte zou trachten te bewerkstelligen. De laatste tijd is zij echter volkomen van koers veranderd, zo schrijft de Times. Zij is meer met de arbeiders en de vakverenigingen dan met de zakenwereld in botsing gekomen.

En wel verre van toenadering tot Egypte te zoeken heeft zij voortdurend moeten ingaan tegen de pogingen van Nasser, de verdeeldheid in Syrië aan te wakkeren. Zo zag zij zich ten slotte verplicht, de hulp van de Arabische Liga in te roepen (waar Egypte een van de belangrijkste en invloedrijkste leden van is).

INTERNE DRUK

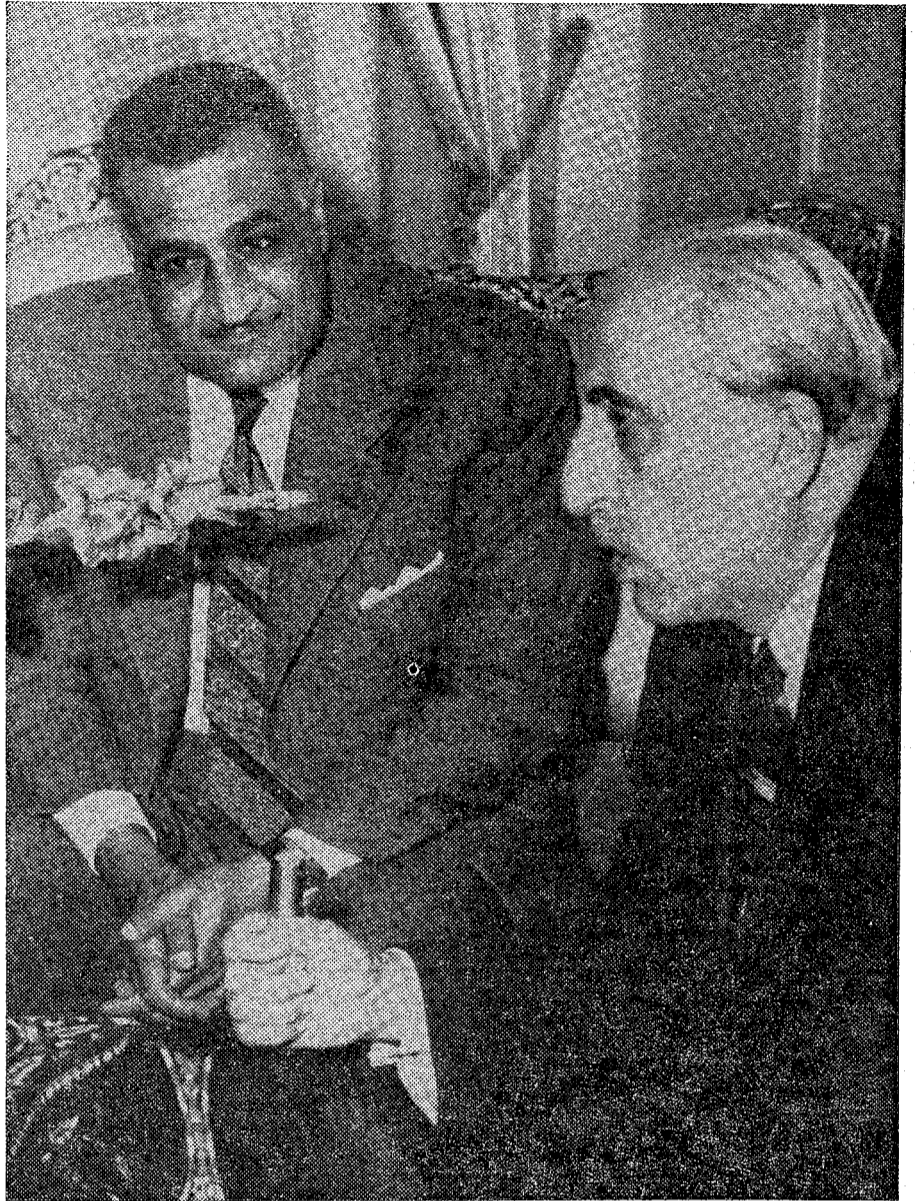
Een gedeeltelijke oorzaak van deze verandering is de interne druk in Syrië. De voornaamste aanleiding wordt echter door de Egyptische intriges gevormd. Iedere week kan de wereld buiten Egypte duidelijker zien, aldus de Times-correspondent, dat de man, die zich als de schijnbaar oprechte en schijnbaar redelijke leider van het herboren Egypte voordoet, niet de Nasser is, die de methoden van zijn propaganda en zijn geheime diensten sanctioneert.

Aanvankelijk leek het er op, dat Nasser Syrië niet slecht gezind was. Hij liet zelden een gelegenheid voorbijgaan om te zeggen, dat hij aan de juistheid van het sluiten van de Verenigde Arabische Republiek in 1958 twijfelde. Nu heeft hij echter verklaard dat — als 1958 nog eens zou terugkeren — hij een unie met Syrië zou aanvaarden. En zijn radiostations roepen de Syriërs openlijk op, zich te ontdoen van de „reactionaire separatisten” en in de Verenigde Arabische Republiek terug te komen.

Kort nadat de huidige Syrische regering aan het bewind was gekomen, heeft zij in Cairo een zeer koele reactie ontvangen op suggesties betreffende een discussie over een federatie tussen beide landen. Men voelt in Egypte dus blijkbaar meer voor een revolutie en pas daarna voor besprekingen.

VERDEELD

Voor zover kan worden nagegaan, zijn de zakenlieden, intellectuelen en journalisten in Syrië tegen Nasser gekant, evenals de meerderheid van het leger. De arbeiders en boeren zijn ver-

Dat was in de goede oude tijd, toen Nasser (links) een verbond sloot met Koewatly, dat leidde tot de vorming van de Verenigde Arabische Republiek.

deeld. Ook de vluchtelingen uit Israël, die in het algemeen hun enige hoop op Nasser hadden gevestigd, zijn wellicht verdeeld geraakt, als gevolg van de beschuldiging van de Baath-socialist Hoerani aan het adres van Nasser, dat deze niet zo bijzonder enthousiast is om een oorlog tegen Israël te beginnen. Men ziet hier ook weer enige relatie tussen pogingen van de Syrische leiders, de ontevredenheid in eigen land weg te nemen en een toevlucht nemen tot een agressieve houding tegenover Israël, zoals in de aanhef van dit artikel is vermeld.

Hun beleid moet er steeds op gericht zijn, Nasser de wind uit de zeilen te nemen. De militante taal aan het adres van Israël is — hoe doorzichtig zij ook is — een van de middelen, die men in Damascus tracht aan te wenden om dit doel te bereiken. Doorzichtig blijft het hele geval echter, omdat een Syrische aanval op Israël — hoe deze ook zou aflopen — het einde van het bestaan van Syrië als onafhankelijke staat zou betekenen.

ARBEIDERS

Vorige maand kreeg de regering het met de arbeiders aan de stok, omdat zij maatregelen wilde nemen tegen de „politieke overheersing door de vakverenigingen”. Er braken stakingen uit, eerst in Aleppo, daarna in het Zuiden. Uit het feit, dat de moeilijkheden in het achter Nasser staande Aleppo begonnen, bleek dat de stakingen een politieke achtergrond hadden. De regering trad streng op tegen vakbondleiders en stakers en dwong hen een document te ondertekenen, waarin hun o.a. het recht op betaling tijdens een staking werd ontegenwoordigd. En naar het schijnt hebben de arbeiders zich daar niet tegen verzet.

Zo zien we ook hier weer de gevolgen van pogingen van Nasser's agenten, de bevolking van Syrië tegen de regering in het harnas te jagen. Deze moest tegen de arbeiders en de vakbonden optreden, omdat dezen zich (wellicht onbewust) lieten gebruiken voor een politieke demonstratie, die tot een machtsovername door met Nasser sympathiserende elementen had moeten leiden. De tegenstellingen worden als gevolg daarvan steeds groter en de verwarring neemt dan ook hand over hand toe.

TIJD NODIG

De regering kan volhouden, dat zij een groot deel van de korte tijd, welke zij heeft gekregen, heeft moeten gebruiken om geweld van de kant van

de aanhangers en van de tegenstanders van Nasser te voorkomen. Niettemin — schrijft de Times — kan worden vastgesteld, dat zij nog buitengewoon weinig voor de arbeiders en boeren heeft gedaan en heeft kunnen doen. Op economisch terrein schijnt zij alles te doen wat mogelijk is om de toestand te normaliseren. Dat de oogst goed is geweest is een bijzonder gunstige factor. En als zij nog een half jaar gelegenheid krijgt, zal zij misschien een definitieve uitweg uit de moeilijkheden van Syrië kunnen vinden.

Het moet echter worden afgewacht, of die tijd haar zal worden gegund. Als het aan Nasser ligt, zal dit zeker niet het geval zijn. En als er rare dingen gebeuren aan de grens met Israël zal die kans ook zeer klein zijn. Daarom zullen we voorlopig maar aannemen, dat ook de opperbevelhebber van het Syrische leger het wel wat kalmer aan zal doen, dan in genoemd dreigement wordt gesuggereerd.

db

'VESTA'
MEUBELEN
plus

'VESTALITA'
WONINGTEXTIEL
is een

'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en op onze toonzalen alles bekijken!

Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur

stelt niemand ooit teleur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELEN

vindt u alleen

Zwanestraat 19-25-27 - Groningen

Telefoon 27086

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

**Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek**
Vicon
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526—841 (7 lijnen)

**UIT ONZE BOUW- EN
AANNEMERSWERELD**

KAKES' bouwbedrijf

Bouwers waarop gebouwd kan worden ...

OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

BOUWBEDRIJF JAC. VAN DER NIET

NIUWBOUW EN
ONDERHOUDSWERKEN

Oranjeweg 6 — Telefoon 01719-2748 — Noordwijk aan Zee

C.V. J. H. van Leeuwen

Fabrikanten van rode en blauwe
rietvorsten en eindrietvorsten
Hollandse pannen (handvorm) en
bijpassende vorsten (handvorm)

KOUDEKERKE AAN DEN RIJN
Tel. 01714-228 — Tel. 01720-2569

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245 — Postbus 38

Fa. P. van Oudenallen & Zoon

AANNEMERS VAN

timmer-, hei- en betonwerken

WILNIS — TELEFOON (01724) 108

Infrarode stralingsverwarming

speciaal voor kerken.

ADVIES- EN INSTALLATIEBUREAU
BLIFEKA

Franeker. Sjaardemastraat 11 — Telefoon 05170-2433

PROMEKO
INSTALLATIES VOOR
BEDRIJFSMECHANISATIE

PROductie-banden
MEch. transport inrichtingen.
COonstruiewerken

TELEFOON 12925
APELDOORN
BILDERDIJKLAAN 1

Aannemersbedrijf

GEBR. HAKKERS

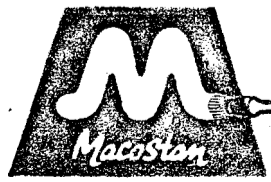
- Handel in rijsmaterialen, riet en teen
 - Rietmattenfabriek
 - Hoepelmakertjen
- WERKENDAM — TELEFOON 514

Houthandel en kistentabrick

MEILINK N.V.

BORCULO - Hotstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistentabrick

MACOLUX HAMERSLAGLAK
Synthetische industriële
effectlak
voor de
metaalverwerkende
industrie

N.V. LAK- EN VERFABRIEK MACOSTA EDE.
Telefoon 2047 (0838).

STALINISTISCHE GODSDIENSTPOLITIEK IN BULGARIJE

WANDELEND door de straten van een Bulgaarse stad, zal uw oog nogal vaak vallen op een bepaald soort pamfletten, die op muren, naast huideuren of ook op bomen zijn aangeplakt. Het zijn geen communistische propaganda-plakkaten. Die ziet men ook genoeg: meestal in felle kleuren uitgevoerd, de bevolking opwekkend de beste prestaties te leveren in één of andere produktieslag. Ook de internationale politiek komt aan zijn trekken. In Varna zag ik — in de etalage van een textielwinkel n.b. — een grote kop van Fidel Castro, omgeven door de nodige leuzen. De pamfletten op de muren waar ik op doelde, zijn echter van bescheiden omvang. Soms vertonen ze het portret van een man of vrouw, steeds is de tekst in zwart-wit afgedrukt en omgeven door een rand waarin verschillend tekens zijn verwerkt. Al gauw zou ik tot de ontdekking komen dat deze pamfletten nu eens niets met politiek van doen hebben. Het zijn nl. overlijdens-annonces. Men vertelde mij hoe het hier al sinds mensenheugenis gewoonte is, in de buurt waar men woont het overlijden van een familielid op deze wijze aan te kondigen. De tekst bevat een korte of soms wat langere opsomming van de daden en de kwaliteiten van de overledene. Bij aandachtige beschouwing bleken de affiches echter niet van politieke betekenis ontbloot. Sommige vertonen in of boven de rouwrand afbeeldingen die ontleend zijn aan de christelijke symboliek, andere laten brandende flambouwen zien omkranst door vijfpuntige sterren. Het bleek mij dat de eerste categorie zeer sterk in de meerderheid was. Bij de aankondiging van de dood kan de relatie met het kruisteken niet gemist worden. Het was voor mij een eerste teken ervan, dat de meerderheid van dit zeer grondig atheïstisch geïndoctrineerde volk op één of andere wijze toch christen is en wil blijven.

Teruggedrongen levensvragen

Het regiem doet intussen al het mogelijke om de bevolking met de kerk te doen breken. Daartoe dient de gesignaleerde indoktrinatie: op school, in de jeugdbeweging, op de universiteiten, de bedrijfskursussen, de openbare demonstraties waar niemand durft weg te blijven, de aanhoudende atheïstische propaganda in de pers en door de radio. Maar ook daar, waar de ongetwijfeld knappe communistische theorie aan het einde is van haar vermogen tot

verklaringen of schijnverklaringen, daar waar zich levensvragen opdringen die wel tot twijfel aan het gesloten atheïstische wereldbeeld moeten leiden, tracht men alles te doen om deze vragen te verstikken, zo mogelijk te verhinderen dat ze opkomen.

De communistische maatschappij is een samenleving van de volstrekt gelukkige mens, heersers over de materie, beheersers van de ontwikkeling en van zijn persoonlijk lot tevens. Daarom suggereert de propaganda voortdurend de aanwezigheid van een volmaakt geluksgevoel dat men vindt in het collectief en een eeuwige hiep-hiep-hoera stemming, gevoed door het nieuwe geloof, een geloof in de partij die niet faalt en die — in principe en breed gezien — niet falen kan. Zeker, er is alle ruimte voor kritiek die, binnen het kader van het geldend geloof, uitgeoefend mag worden. Het geldt echter nog slechts de resten van het kapitalisme, het gaat nog maar om enige moeilijkheden in de overgangsfase, maar straks, straks komt de „klare, schone dag”.

Nu moge het waar zijn dat het communisme veel heeft kunnen veranderen, ook in de mentaliteit van de mensen hier, waar het gaat om de uiterste religieuze consequenties van haar boodschap, faalt het overal en moet het falen. In het algemeen al, omdat de heilsleer die geen in haar kader passend antwoord weet op de vragen die ziekte en dood, lijden en sterven oproepen, de mens onbevredigend moet laten, maar in het bijzonder omdat zij in ons tijdperk haar leer moet brengen aan een generatie die wel heel sceptisch is. Het helpt daarom niet of de Bulgaarse regering geen overlijdens-advertenties meer in de bladen toelaat, het helpt niet of zij rampen en ongelukken in eigen land uit de pers houdt en dito kalamiteiten in de kapitalistische landen een zo breed mogelijke publiciteit geeft, het helpt niet dat de propaganda constant het beeld van de mens-van-de-toekomst tekent: de gezonde, stralende, zelfbewuste arbeider of arbeidster, het zou ook niet helpen als men affiches die nu nog de dood mogen vermelden, tevens zou verbieden.

De positie van de orthodoxie

Eén en ander wil niet zeggen dat het Bulgaarse volk nu trouw is aan zijn nationale orthodoxe kerk. Het thema dat steeds weer terugkeerde in mijn gesprekken met geestelijke leiders hier in Bulgarije, maar ook in andere landen achter het ijzeren gordijn, was de algemene afval van de kerk. Zeker, men is christen, dat wil zeggen: men is een mens die gelooft dat er een „hogere macht” is, die sceptisch staat tegenover wat mensen — ook kerkelijke leiders — zeggen of doen, men is moe van de strijd der machten — wereldlijke en kerkelijke — men beperkt zich in zijn contact met de kerk meestal tot die kritieke momenten in het leven, wanneer men meent haar nodig te hebben: bij de geboorte, het huwelijk, het sterven. Het is een verschijnsel dat wereldwijd is en dat weinig met het al of niet bestaan van een communistische heerschappij te maken heeft.

Steeds speelde de orthodoxe kerk mee als semi-politieke macht, in Bul-

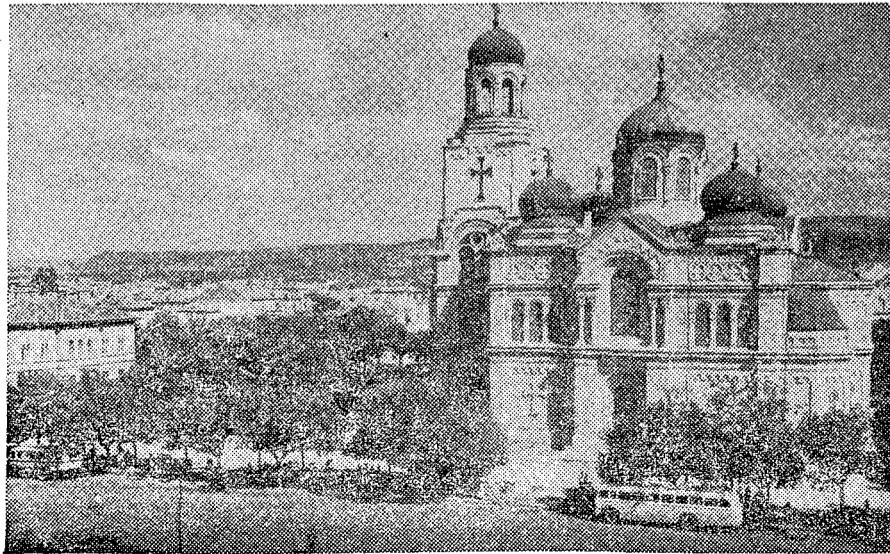
garije vrijwel constant behield de wereldlijke arm of die was dan wel Turks. Om personen deed tsaar Boris in zijn volk tot het christendom. Twee voorwaarden stelde hij gaars zou voortaan zijn in slechts Bulgaren zouden haar priester. Zo werd de kerk een symbool, ook in de handen van Turkse heerschappij. plaatsten de Turken de k streeks onder het gezag van gehoorzamende patriarch van tinopel, toch bleef zij ho nationaal Bulgaarse waard orthodoxe kerk ontwikkeld verhoudingen voor westerse buitengewoon langzaam. H tot 1947 eer de zetel van het kerkbestuur — het „exarcha Istanboel naar Sofia werd Enkele jaren later werd het „tot „patriarchaat” verhev door rechtstreekse invloed v gaarse regering. Opnieuw h de wereldlijke overheid h haar instrument, zoals ze da ger hier goeddeels was gew daarom ging het.

Door een patriarch — keuze — te doen verkiezen, communisten hun controle c lovigte te kunnen versterke creatie van 'n hun vredespo gevallig patriarchaat, zou de de tijd dat zij binnen en buit zen nog van betekenis zou het regiem het meeste nut o

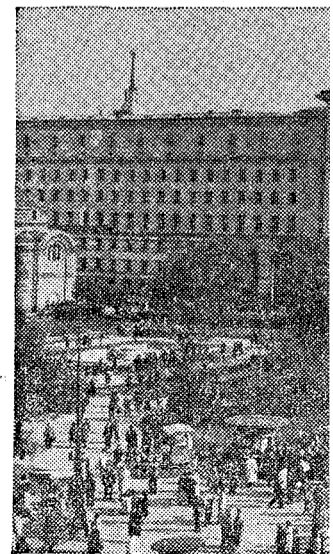
Theorie en praktijk

De Bulgaarse grondwet in artikel 78 de godsdienstv de volgende woorden: „De l nieten gewetens- en confess zomede het recht van vrije van hun godsdienst. De k scheiden van de staat. „I blijft echter pure theorie. I teit werkt de staat de kerke wel elk gebied tegen. Elke heid buiten de kerkuren, is o regel ontzegt. Kerkelijke als Kerstfeest, Pasen en Pink afgeschaff. Wie naar de kerke op één of andere zwarte lij motie moet hij niet rekenen hij moeite hebben werk te v deren die naar de kerke g op school op het „zwarte bor tezamen met deugnieten e ze worden geplaagd en gebo wordt hen de mogelijkheid t ontnomen. Daarom ziet me gend oude mensen en heel deren in de kerke. Het is ver deren beneden 18 jaar relig invloeden, catechisatie en zo len mogen niet plaatshebb

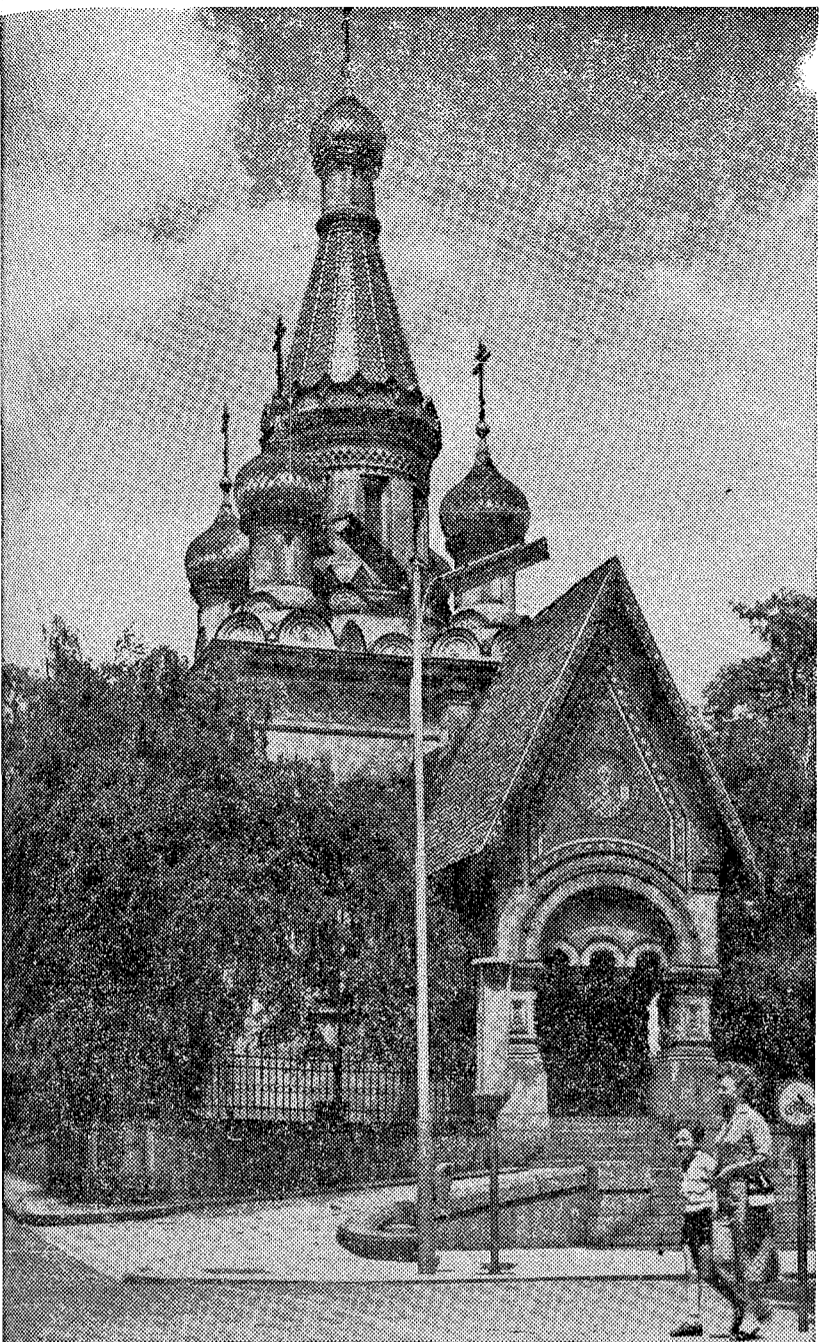
Door deze bepalingen is momenteel het land met „Stalinistische” kerkpolitiek melijk krijgt de kerk voor van haar liturgische boeken gewezen. De zeer aanzienl die de orthodoxe kerk als vroeger genoot, is tot op e centen van het budget van verminderd; ook de kerkel ren zijn genationaliseerd. hard lot van een vroeger z rechte gemeenschap. Maar juist daarom heilzaam. De kerke die vroeger anderen — rooms-katholieken en pr

De orthodoxe kathedraal te Varna.

Moskee in Sophia

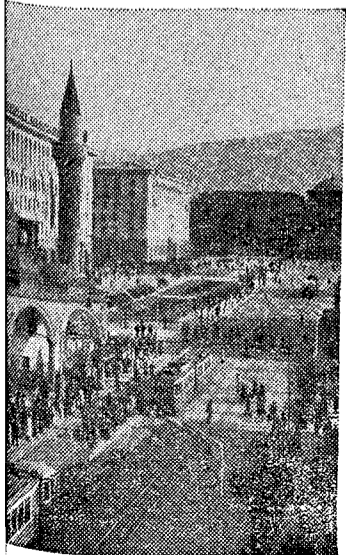
De Russisch-orthodoxe kerk te Sophia.

moelijkheden bezorgde, die op de politieke machtshebbers, daan van alle aardse aanzien, vorpen op wat zij werkelijk s. p enigerlei manier zich minder tonen, worden meestal naar legen dorp of klooster afge- soms in de gevangenis of in kamp gezet. In het algemeen akt de regering de kerk niet rdhandig aan. Wel individuele die zij desnoods met lijfelijke n het atheïsme wil opvoeden. en een aantal jonge studenten den jaar een Paasdienst in de kathedraal bezochten, hard- door de politie uit de dienst rd. Overigens is echter de of- pinie dat de godsdienst lang- zonder toepassing van geweld erven.

en heeft het regiem in Bulga- tegenover de protestanten niet veld onthouden.

februari 1949 werd de arres- end gemaakt van 15 predikan- de Verenigde Evangelische pp beschuldiging van „landver- e actie”, spionage waarvoor nmen geld zouden zijn ontvan- rte handel in valuta en licht- n lui leven. Alle beklagden p schuld. Op 4 maart werd het veld: levenslang en een boete p miljoen leva voor de vier slaagden, gevangenisstraffen d van 5 tot 18 jaar voor de elf predikanten.

mmunistische minderheid die

Turkse heerschappij.

op de punten van de bajonetten haar macht had gevestigd, maar die zich toch nog onzeker voelde, had met dit proces een groep die steeds in nauw contact met buitenlandse kerken had gestaan, en ten dele tot 1948 ook financieel op het buitenland had gesteund, in het isolement geplaatst. Dat ijzeren gordijn waarachter de omwenteling op alle gebieden niets-ontziend zou worden doorgevoerd, werd gesloten. Ieder vrij contact moest onmogelijk worden. Sindsdien waagden de Bulgaarse protestanten leiders het zelfs niet een enkele brief naar het buitenland te sturen. De vereniging van de kerken werd ongedaan gemaakt. Predikanten die zich nog onwillig toonden of simpelweg uit de bourgeoisie stamden, werden naar kleine plaatsen op het platteland verbannen, sommigen werden in werk- kampen opgesloten waar men hen zware arbeid deed verrichten, bepaalde voorgangers werden door de politie mishandeld. Zelfs contact met kerken in de communistische landen werd onmogelijk gemaakt. Zo constateerde ik het vreemde feit, dat vandaag de dag Bulgaarse Baptisten niets arweten van de toestand van hun Roemeense broeders en omgekeerd. Voor de andere kerken geldt hetzelfde. Pogingen om jonge mensen voor opleiding tot predikant naar Oost-Duitsland te sturen — in Bulgarije heeft men geen protestant- se seminaria — faalden. Hoewel de Oost-Duitsers hun toestemming gege- ven hadden, verboden de Bulgaarse autoriteiten de uitzending. Door het recht van veto op de benoeming van predikanten kon de overheid de kerk scherp onder controle houden. Iedere predikant werd verplicht elk contact dat hij met buitenlanders mocht heb- ben, ieder bezoek ook, bij de politie te melden. In de loop der jaren werd de controle op de kerk versterkt; zondag- school, jeugdclubs en catechese werden verboden, jongeren die na kerktijd voor bijbelbespreking bijeenkwamen werden uiteengejaagd. Het is een droeve balans.

Intussen gebiedt de eerlijkheid te zeggen dat de breuk met het verleden bij een opsomming als deze groter schijnt dan hij is. In menig opzicht nam- en de communisten gewoon de erfenis van het verleden over. Ook het oude regiem kende een vrij vergaande controle op de kerken, waarvan het veto op de benoemingen een integre- rend deel uitmaakte. Ook in de hardheid en soms wreedheid van hun daden toonden de communisten zich niet veel meer dan leerlingen van vroe- gere regiem die onder communisten niet alleen, maar onder al hun tegen- standers in de jaren tussen de beide wereldoorlogen tienduizenden slacht- offers maakten.

Om een levende gemeente

Het zal duidelijk zijn dat onder de boven geschetste omstandigheden de predikanten en andere gemeentelieden die ik sprak, zeer behoedzaam waren. Ik sprak met voorgangers van vrijwel alle protestantse gemeenschappen, en kreeg daarbij een indruk van de ver- schillen in visie op de huidige situatie die er in de kleine protestantse gemeen- schap leven. Verschillen van inzicht veroorzaakt door grotere of geringere sympathie voor het regiem, veroor- zaakt vaak door persoonlijke ervaringen, persoonlijk leed, verschillen ook voortspruitend uit onderscheiden geloofsvisies, nm. op de structuur, plaats en functie van de verdrukte gemeente van Christus.

Voorop dient gesteld dat het aantal predikanten dat zonder mer als werk- tuigen van het regiem kan worden be- schouwd verdwynend gering is. Iedere predikant die als zodanig is toegelaten is nog geen meeloper van de commu- nisten. Het lot van de gemeenten en hun voorgangers is vaak hard. Financieel zijn zij geheel van hun kleine arme gemeenten afhankelijk. Sommigen van hen hebben een maatschappelijk beroep opgevat, van anderen werkt de vrouw buitenshuis. Maar ook het laatste is niet makkelijk. Een predi- kantsvrouw neemt men niet gauw in dienst, vele jaren lang moet ze soms op een baantje als typiste of verkoopster wachten. Wie op het werk spreekt over God of godsdienst loopt groot gevaar op staande voet ontslagen te worden. In de diensten voelt men zich niet veil- ig, steeds liggen verraders op de loer. Na het predikantenproces heeft een uittocht plaatsgehadt uit die kerken waarvan predikanten bij dat proces waren betrokken. Velen mijden het er- gens als lid ingeschreven te staan.

Menigeen gaat in een andere stads- wijk naar de kerk om niet als kerk- ganger bekend te worden. Alle kerke- lijke publikaties zijn verboden. Bijbels zijn er in vele jaren niet gedrukt, er heerst een groot tekort aan.

Is er onder deze omstandigheden nog toekomst voor de gemeente van Christus in dit land? Ik heb deze vraag aan verschillende voor- gangers voorgelegd. Hun antwoor- den zijn in twee categorieën in te delen, die ik hier in zeer korte trekken weergeef.

Het antwoord van de eerste categorie luidt: Neen, wij zien geen perspectief meer. Onze kinderen worden atheis- tisch opgevoed. Wij hebben geen scho- len meer, geen catechisaties, geen jeugdclubs. De ouders durven met hun kinderen niet over het Evangelie te spreken, de kerk is lamgeslagen. Predi- kanten kunnen we niet meer oplei- den. Het lekenambt? Daar heeft de ge- meente geen ontzag voor, men wil een „echte” predikant, anders komt men niet meer. Neen, naar de mens gezien is de rol van de kerk hier ten einde.

Gelukkig behoeven we met dit ant- woord niet te eindigen, maar mogen luisteren naar het antwoord van de tweede categorie: Ja, er is perspectief. Het voortbestaan van de gemeente is niet afhankelijk van materiële omstan- digheden, de beschikbaarheid van ge- bouwen, de mogelijkheid tot opleiding. Wij zijn teruggedrongen op de bele- ving van het ambt, op het kerk-zijn in zijn meest wezenlijke vorm. De ge- meente die dit begrijpt, zal gezegend worden en groeien. Zij zal werken als een onzichtbare macht, zij zal — hoe- wel zulks verboden is — vergaderen van huis tot huis. Wij hebben alleen het Woord nodig, als we daaraan trouw blijven kan niets ons deren.

Het zal u hoop ik niet verwonderen te lezen dat de gemeenschappen waarin het tweede antwoord gegeven wordt groeien, groeien tegen alle verdrukking in, zozeer zelfs dat zij de verliezen die het protestantisme in andere groepen leidt meer kan compenseren. Het zal u hoop ik ook niet verwonderen, dat juist die groepen groeien, die zich in hun structuur zo nauw mogelijk conforme- ren aan het beeld dat de Bijbel van de opbouw van de eerste christ-gemeente geeft. Het zijn in Bulgarije de Pink- stergemeenten die momenteel naar schatting ruim 10.000 leden tellen, on- geveer de helft van alle protestanten. Het zijn ook in de andere landen die ik achter het ijzeren gordijn bezocht, juist deze gemeenten en andere kerke- lijke gemeenschappen die alle nadruk leggen op de functie van de kleine autonome groep van bewuste christ- gelovigen, die de hechtste bolwerken vormen tegen wankelmoedigheid en ongelooft en die onder de moeilijkste omstandigheid hun rijen versterkt zien. Mij dunkt, dit is een waardevolle aan- wijzing voor de christ-gemeente waar dan ook, waardevolle stof ter overden- king tevens voor die protestanten onder ons, die menen in deze tijd de vaan der hoogkerkelijkheid te moeten hef- fen.

TYMEN KNECHT

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

„MIEDEMA” landbouwwagens
„MIETRA” transporteurs enz.
Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA
Landbouwwerktuigenfabriek N.V.
WINSUM — FRIESLAND — TELEF. 05173-241*

DRUKKERIJ WED. G. VAN SOEST N.V.

AMSTERDAM SINGEL 52 - 54

SCHUDDEN ? GOED
GOED SCHUDDEN ? BETER
IDEAAL SCHUDDEN ? EUREKA

N.V. „Eureka” Landbouwmachinefabriek
voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

Kinderstoelen- en BOxen FABriek
ZEVENAAR (Gld.)
Telefoon 08360 - 3575
Verkrijgbaar bij de bekende zaken

Carrosseriefabriek LITH N.V.
Ceintuurbaan 32 — Rotterdam-N. — Telefoon 82810 (3 lijnen)
NIEUWBOUW van alle soorten carrosserieën
REPARATIE van alle voorkomende autoschade
INBOUW van vouw- en schuifdaken

N.V. W. J. Schuiling's Handelonderneming
BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400-6461

Spaarbank voor Protestants Nederland
Kromme Nieuwe Gracht 8-10 - UTRECHT
Telefoon 030 22241 - 22242 - Giro 156.000

RENTEVERGOEDING 3 1/4%
ongeacht de grootte van het saldo-tegoed.
Alle spaarregelingen
JEUGDSPAARWET
AMBTENARENSPAARREGELING
BEDRIJFSSPAREN
SCHOOLSPAREN
Reeds in vele plaatsen een correspondentschap gevestigd. Wij verstrekken u gaarne alle gewenste inlichtingen ook over ons Beleggingsfonds voor Protestants Nederland.

MACHINEFABRIEK „BORO”
RODEN — TELEFOON 9108, NA 18 UUR 9102
LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES
KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN,
LOODSEN, GARAGES, LANDBOUWSCHUREN
E.D.

DRENTE
Bouwbedrijf Van Ess
Uitvoering van alle voorkomende bouwwerken
EMMEN — KAPELSTRAAT 20 — TELEFOON 671

EMIGRATIE
Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.
Jan de Boer N.V. - Hoogeveen
Tel. 2841 (05280)

GLASBLAZERS

Een halve eeuw geleden, in augustus, was er heel wat te doen over de glasblazers en vooral het weekblad Patrimonium onder redactie van de heer Smeenk stond midden in de strijd.

Het leven van de glasblazers was verschrikkelijk. Alleen zeer robuuste mannen hielden het vol. De anderen moesten er ontijdig het loodje bij leggen.

In Leerdam barstte in de eerste helft van augustus 1912 de bom. Daar was de toestand bij de firma Jeckel al jaren niet best, maar toen deze fabriek in andere handen overging, werden de arbeiders de duimschroeven aangezet.

Zij kregen een nieuwe regeling: blazen van zes uur 's avonds tot de volgende morgen half zes met een rustpauze van één half uur. Toen deze regeling werd meegedeeld, werd er aan toegevoegd, dat iedereen haar had te aanvaarden, voor hij het fabrieksterrein verliet, en zo niet, dan zou hij niet weer op het terrein worden toegelaten, voor en aler hij onvoorwaardelijk had gecapituleerd. Toen de arbeiders van de nachtploeg weggingen, zonder te hebben gecapituleerd, werden hun collega's, die tot andere afdelingen behoorden, weggestuurd. Zij waren uitgesloten en mochten niet weer in de fabriek komen.

Zij behoeften het ook niet bij een andere fabriek te proberen, want alle glasblazerijen hadden een akkoord, dat een werkman nimmer werd aangenomen, tenzij hij een ontslagbriefje had van de fabriek, waar hij tot nu toe werkte en de fabriek te Leerdam gaf geen ontslagbriefjes. Bij de stakers en uitgesloten waren vele Patrimoniummannen, zoals iedereen begrijpt, die Leerdam kent.

De christelijke pers schaarde zich met grote overtuiging aan de zijde van de verdrukte arbeiders.

Over de gang van zaken in zulk een glasfabriek heeft K. Lantermans een uitvoerige roman geschreven, die als tijdsbeeld zeer belangrijk is en daarom door het C.N.V. later als feuilleton nog eens is herdrukt in De Gids.

*** Atheïstische campagne

De Russische grondwet verzekert vrijheid van godsdienst aan de bevolking. Maar in de praktijk komt daarvan al heel weinig terecht.

Met alle mogelijke middelen wordt het atheïsme begunstigd. Men gaat steeds voort met het volk tot een breken met de kerk (of synagoge) op te wekken. Vooral ook in het geheim. Er is zelfs een ondergrondse activiteit.

In een correspondentie uit Wenen lezen wij, dat volgens het partijblad Prawda Oekraïner alleen in de laatste twee jaren in het gebied van Sjtjoniev 74 Grieks-Katholieke en Rooms-Katholieke kerken, alsmede synagogen zijn gesloten.

Volgens het atheïstische handboek hebben in de gehele Sowjet-Unie meerdere duizenden in de loop van slechts een jaar aan de kerk de rug toegekeerd.

Thans telt het grote land nog slechts 20.000 kerkgebouwen en kapellen, 69 kloosters, twee religieuze academies en vijf seminaries voor de opleiding van priesters. Voor de 40 miljoen gelovigen, die zich als kerkleden opgaven, staan slechts 30.000 geestelijken ter beschikking.

Maar men is met het resultaat van de atheïstische actie nog niet tevreden. „Wij hebben nog veel werk te doen,” schrijft het communistische blad. „Men moet alle Sowjet-mensen wapenen met een wetenschappelijke wereldbeschouwing.”

Och arme! Marx' materialisme een „wetenschappelijke wereldbeschouwing.”

Een mens kan daarbij niet leven. En evenmin of nog minder er bij sterven.

Wat kan er voor het arme misleide volk gedaan worden?

Er was enige jaren geleden wel contact tussen Oekraïners en Nederlandse christenen, maar in de laatste jaren hebben wij daarvan niet veel meer vernomen.

Hoe is de toestand?

C. Smeenk.

Een Brits journalist heeft onlangs in een der weekbladen een openhartig verhaal geschreven over het bestaan van een lucratieve slavenhandel, welke zich uitstrekt over een groot woestijngebied in het Nabije Oosten. Hij heeft van een hem heimelijk toegewezen vertrek in een burcht uit een slavenmarkt kunnen gadeslaan, waar geloofd en geboden werd en waar hij Arabieren met gekochte „waren” zag komen en gaan. De slavernij leeft nog!

Dit moge ongelooflijk klinken, het is zo. Anno 1962 worden nog mensen, jongere en oudere, als vee verhandeld.

Laten wij niet vergeten, als wij dat lezen, dat het op 8 augustus 100 jaar geleden was, dat in ons land een wet tot stand kwam, waarbij in Nederlands West-Indië de slavernij officieel werd afgeschaft. Deze wet bood ongeveer 40.000 neger-slaven de weg naar de vrijheid. Toen ik eens las, dat in 1848 in Hongarije de lijfeigenschap was afgeschaft, dacht ik aan een achterlijk land, toen niet wetende, dat op dat moment in onze koloniën de slavenhandel nog welig tierde.

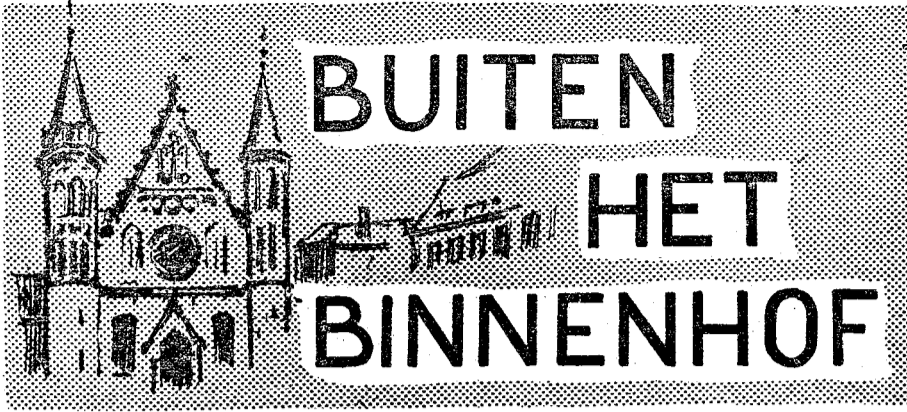
De prinsessen Irene en Margriet hebben tijdens hun reis door het Rijksgedebied in de West het officiële document van hun overgrootvader, Willem III gezien, die de ketenen van slaven heeft gebroken.

Nederland heeft niet in de eerste linie gestaan van de landen, die een einde hebben gemaakt aan het kopen en verkopen en als eigendom in bezit hebben van mensen.

Dat die mensen op hun beurt ook weer eigendommen konden hebben, ja ook slaven erop na konden houden, verandert aan die toestanden van de vorige eeuw niets. Zending en missie hebben al haar krachten moeten inspannen, om het onchristelijke karakter van een „christelijke behandeling” van slaven aan te tonen. Toen de zendelingen van Herrnhut, wiens invloed in de West altijd groot is geweest en nog groot is, in de kerken daar hun gelovigen op de lippen konden leggen: „Indien de Zoon u zal hebben vrijgemaakt, zult gij ook waarlijk vrij zijn” was er een einde gekomen aan een inderdaad zwarte bladzijde in de Nederlandse historie. En al moge dan in die historischebladen gelezen worden, dat de behandeling van de lijfeigenen in dat Rijksgedebied van tegenwoordig niet vergeleken mag worden met de hemel-schreiende toestanden, waarover ondermeer Harriet Beecher-Stowe in haar wereldberoemd boek „Uncle Tom's Cabin” heeft geschreven, dit neemt niet weg, dat mensen op onvrije wijze door andere mensen werden uitgebuit en van hun vrijheid beroofd.

Kent u de uitdrukking: „iemand naar de berberbiesjes wensen?”

Deze zegswijze is ontleend aan de toestanden, welke meer dan een eeuw geleden heersten in Berbice, het oostelijk gebied van het tegenwoordige Brits Guyana, dat aan Suriname grenst. Deze oorspronkelijk Nederlandse kolonie is het toneel geweest van een slavenopstand, welke plaats vond onder Nederlands bewind. Goed, het is langer dan 100 jaar geleden, het is tweehon-

derd jaar geleden, maar het onderdrukken van die opstand heeft in het toenmalige vaderland toch de nodige wroefel gewekt. Dacht u bijvoorbeeld, dat de in de Camera Obscura optredende heer Adam Kegge vrijwilligers op zijn plantages had? En die heer Kegge is geen figuur uit de middeleeuwen! De geschiedenis van Suriname is niet alleen met inkt geschreven, denkt daaraan.

In een overzicht van de geschiedenis van dat Suriname kreeg ik onder ogen een „lijst van slaven, laatst gewerkt hebbende op Plantaadjen, dewelke op Dingsdag den 29sten Junij 1841, des nademiddags om vier uren zullen verkocht worden, door den gequalificeerden vedumeester S. A. C. Flu, ten huize van den Heer (met een hoofdletter! W.G.) L. A. de Mesquita, aan de Saramanestraat”. En dan volgen namen als: „Cornelis, delver; Santje, spelend kind; Martha de 2e, veldmeid; Mietje, spelend kind”; enz. enz.

De geschiedenis van Suriname leert ons ook nog, dat na de emancipatie van de slaven, welke pas goed op gang kwam in 1863, het met de economie van het land snel bergafwaarts ging...

Een beroep op het feit, dat de eerste Christenen het slaaf zijn niet als onchristelijk zagen, noch het houden van slaven, ging voor het plantagesysteem moeilijk op. Een minimum aan kosten heeft bij dat systeem altijd het hoogste rendement kunnen opleveren. Onder de slavenhandel drijvende compagnieën, welke in vorige eeuwen hebben bestaan, zijn de Nederlanders nooit bescheiden achteraan gebleven.

Wij gedenken echter met dankbaarheid de afschaffing van de slavernij in de West, 8 augustus 1862, Staatsblad 164 en 165.

En dan vergeet ik maar, dat ik eens gedacht heb dat in 1848 Hongarije een achterlijk land was. Want of iemand nu slaven in Europa houdt of buiten Europa, slaven zijn slaven en vrije mensen zijn vrije mensen.

Waarmede niet gezegd is, dat in Europa slechts vrije mensen leven. In gebieden, waar vroeger slavernij heerste, wonen vrijere mensen, dan in een belangrijk deel van het huidige Europa.

William Frankema

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. begeerte; 4. timmermansgereedschap; 9. ziekte; 13. oppervlaktemaal; 14. vloerbedekking; 16. familielid; 17. rustplaats; 19. priem; 20. wondvocht; 22. azijn; 23. hoeveelheid garen; 24. gierigaard; 25. rustplaats; 27. schrede; 29. watertje; 30. kledingstuk; 31. rondhout; 33. vet; 36. spoedig; 37. laster; 39. in de toekomst; 40. loflied; 41. ontkenning; 42. verfrissing; 43. vrucht; 45. opening; 47. water; 49. deel van ontkenning; 50. waardepapier; 51. de jongere (afk.); 52. meisjesnaam;

55. kloosterlinge; 56. verstand; 59. niemand; 60. draaikolk; 62. uitroep; 64. Europeaan; 66. prinses; 68. hist. figuur; 69. Europeaan; 72. drank; 73. eetgelegenheid; 74. emmers; 75. deel van kachel.

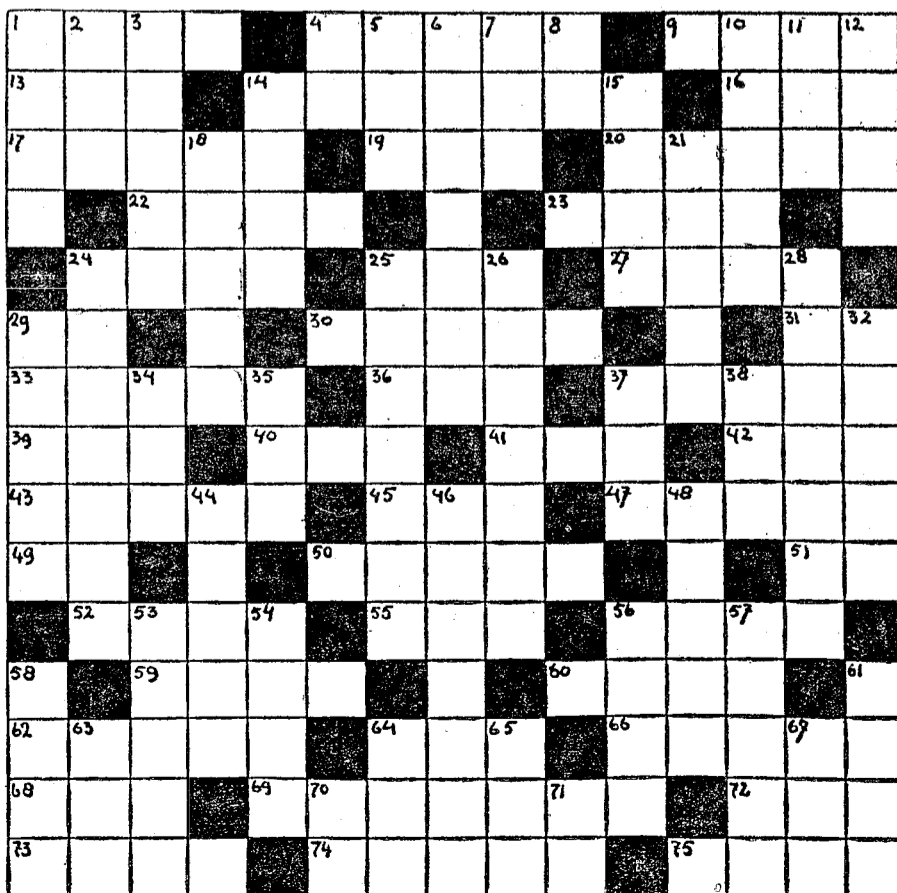
VERTIKAAL: 1. dans; 2. roem; 3. kleurling; 4. uitroep; 5. bier; 6. ongeluk; 7. kunstwerk; 8. Rijks Universiteit; 10. Rode Kruis-zuster; 11. plaats in Gelderland; 12. vreemde munt; 14. voertuig; 15. persoon; 18. iemand van adel; 21. dierafbeelding; 24. bloeddrinkende dode; 25. ondersteunen; 26. vloeistoffen; 28. gesprek; 29. plaats in Nederland; 32. reptiel; 34. azijn (gew.); 35. lijst; 37.

bekende raad; 38. kloosteroverste; 44. lichaamsdeel; 46. zelfzucht; 48. schande; 53. toevoeging; 54. liefde; 56. zuiver; 57. ex-minister; 58. O T-figuur; 61. uitroep; 63. groot; 64. eikeschors; 65. driemaal; 67. troefkaart; 70. onder andere; 71. toon.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. voetbal; 3. gezeten; 7. volksmenner; 9. makker; 11. lekker; 12. Eli; 13. Steven; 14. steeds; 18. Ede; 19. robben; 21. slagen; 23. nachtbraker; 24. Nemesis; 25. witkiel.

VERTIKAAL: 1. voerman; 2. balie; 4. zonde; 5. noodrem; 6. omzien; 7. varkantiebou; 8. rekordjager; 10. raderen; 11. lifters; 15. stropen; 16. werkbij; 17. fanmail; 20. oxces; 22. loket.

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 11 33 60

Kalm en beheerst denken en werken
ZENUWDRUPPELS MG
10 ml f 0,95
30 ml f 2,25
DERCKSENS N.V. — GOUDA

N.V. Rederij en Haringhandel
Import — Export
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

Dr. Verkerk: Tariefsverhoging wel juist?

De heer mr. dr. E. P. VERKERK, stelde aan de Minister van Verkeer en Waterstaat de volgende vragen:

1. Kan de Minister mededelen welke algemene en gelijke normen en maatstaven worden aangelegd voor goedkeuring van tariefsverhoging zowel voor het overheidsvervoer als voor het particuliere beroepsvervoer?

2. Wordt met betrekking tot de toepassing van deze normen nog verschil gemaakt tussen personenvervoer en goederenvervoer?

Indien het antwoord hierop bevestigend mocht luiden, welke zijn dan die verschillen?

3. Welke maatstaven zijn aangelegd voor de goedkeuring van de verhoogde tarieven van het goederenvervoer van de Nederlandse Spoorwegen?

4. Acht de Minister het in het kader van het algemeen vervoerbelang juist, om wel de goederenvervoertarieven en niet de personenvervoertarieven te verhogen?

5. Acht de Minister thans niet het gevaar aanwezig, dat door alleen toestemming voor verhoging van de goederenvervoertarieven en niet van de personenvervoertarieven te verlenen de „selfsupporting” van de Nederlandse Spoorwegen ernstig in het gedrang zal komen?

6. Kan de Minister in dit verband ook mededelen met welk bedrag het tekort van de Nederlandse Spoorwegen zou worden vergroot, indien in het totaal van de personeelsvacatures zou zijn voorzien?

Zullen de Nederlandse Spoorwegen door de verhoging van de goederenvervoertarieven thans ook financieel in staat gesteld worden in die vacatures te voorzien?

Mr. Roosjen:

Hoe zit dat in Weert?

De heer mr. A. B. ROOSJEN heeft aan de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de volgende vragen gesteld:

1. Is de Minister bekend met de gebrekkige behuizing van de protestantse lagere school in Weert?

2. Draagt de Minister er kennis van, dat door het steeds stijgende aantal leerlingen van deze school een nood-situatie is ontstaan?

3. Wil de Minister zijn medewerking verlenen, opdat door de spoedige bouw van een zesklassige school een oplossing uit de moeilijkheden wordt verkregen?

Wees
zuinig
met Uw geld
koop bij ..
WESTERVELD

Bovendien 2% korting door Uw kasbono

WESTERVELD

TRIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN

's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van
korsetfournituren, broderie,
garens etc. etc.

Mijn edelachtbare

Antonia Rietzanger

12

Er is in onze gemeente een wegje, dat Leemsingel heet. Ofschoon het eigenlijk niet is toegestaan om op of langs dat landwegje de nacht door te brengen in een caravan, wordt, bij gebrek aan een camping in onze gemeente, een overtreding een beetje door de vingers gezien. Weliswaar zegt Minko altijd, dat met wetten en gemeenteverordeningen in de hand veel onmogelijk kan worden gemaakt, maar het college van onze gemeente, waarvan mijn man de eer geniet deel uit te maken, gaat van de stelregel uit, dat men zoveel mogelijk dingen mogelijk moet maken. En vandaar, dat de politie aangeraden is om bona fide vakantiegangers, die de nacht in een caravan aan de Leemsingel wensen door te brengen, niet te hinderen. En zodoende staat er in deze vakantietijd nogal eens een caravan, waarvan de bewoners blijf geven, dat ze het nomadenleven, dat onze verre voorvaders moeizaam ontvlucht zijn, toch nog be-minnen.

Eergisteren kwam agent Barteling bij ons aan de deur. Of de wethouder thuis was. Minko was inderdaad aanwezig.

— Neem me niet kwalijk, dat ik u lastig val, zei Barteling. — Ik kan niet anders, want er zijn mensen — caravanmensen — die mij en de gemeentebode herhaaldelijk lastigvallen.

— Vertel eens, wat is er aan de hand? vroeg Minko.

— Nu, die mensen — een man en een vrouw van tegen de middelbare leeftijd en domicilie hebbende in Den Haag — willen met alle geweld de burgemeester spreken. De gemeentebode heeft hen aan 't verstand gebracht, dat ze dan naar Luzern moeten gaan, aangezien onze eerste burger en hoofd van de politie aldaar bezig is te bekomen van legio gemeentelijke besloemingen.

— Juist. En verder?

— De gemeentebode heeft dus uitdrukkelijk gezegd, dat de burgemeester niet bij de hand is. Dat geloofden die mensen niet. Ze vonden, dat ze honds behandeld werden en bleven er op aandringen, dat ze de burgemeester zouden spreken. Direct. Op staande voet. Het ging over een zaak, die precair was. Een zaak die geen uitstel gedoogde.

— O ja?

— U weet, meneer Rietzanger, dat onze bode, evenals de meesten van zijn collega's, een meester is in het afhouden van gevaren en omslachtigheden, zoals hij dat zelf pleegt uit te drukken. Hij heeft die man en vrouw dus op waardige wijze verteld, dat de burgemeester beslist niet te spreken was en de gemeente-secretaris evenmin. Het echtpaar had achterdochtig gevraagd: — Ook al in Luzern?...

— Juist. En verder? vroeg Minko bereidwillig.

— Toen zijn ze bij mij gekomen. Ik heb ze aangehoord. Ze vertelden mij op gecompliceerde wijze een tamelijk eenvoudig feit. En het is hierover, dat ik u even moet lastigvallen, wethouder.

Minko knikte en informeerde, wat de zaak behelsde.

— Gisteravond omstreeks zeven uur heeft de man zijn auto langs de Leemsingel geparkeerd en is hij met zijn vrouw in de er achter bevestigde caravan gegaan. Ze hebben op een snelbrandertje busjes-eten warm gemaakt en daarna een maal genuttigd. Vervolgens hebben ze op ligstoelen vlak voor de ingang van hun caravan plaatsgenomen en zijn gaan lezen. Omstreeks acht uur begonnen de muggen lastig te worden. In de bossages rond de Leemsingel huizen veel insecten, zoals u zult weten. Bovendien werd het trekkerig. Ze zijn toen in de caravan gaan zitten....

Minko en ik luisterden aandachtig naar het relaas van de stipte politiemans. Het leed geen twijfel, of er moest, iets bijzonders gebeurd zijn. Barteling, die op enigszins droog-ambtelijke wijze zijn verhaal deed, echt politieel, ging nauwgezet verder en het leek er op, dat hij een proces-verbaal voorlas.

— Omstreeks kwart over negen, de avond was toen al gevallen, schrok de vrouw op, zo vervolgde Barteling. — Zij meende, een schim rond hun caravan te zien sluipen. De man verklaarde mij, dat hij hieraan niet veel aandacht geschonken had. Hij had er zich met een enkel woord van afgemaakt, omdat hij uit ervaring wist, dat zijn vrouw emotioneel en zenuwachtig is....

— En verder? vroeg ik aan de agent, want ik kon mijn nieuwsgierigheid niet voldoende bedwingen.

Barteling knikte beleefd.

— Ja, ik ga verder. Zoals gezegd, schonk de man dus geen bijzondere aandacht aan de opmerking van zijn vrouw. Maar nauwelijks tien minuten later gaf de vrouw een kreet. Zij verklaarde met grote nadruk aan haar man, dat zij nu werkelijk een schim of gedaante rond hun caravan had zien sluipen. Zij had geen rust meer, de zenuwen begonnen haar te pakken te krijgen....

— Als ze werkelijk iets gezien had, was het ook echt griezelig, zei ik. — Ik zou het er ook niets op hebben.

— Inderdaad, beaamde Barteling welwillend. — De man vertrouwde nu de zaak ook niet meer; hij wilde niet aannemen, dat zijn vrouw zich voor de tweede keer vergist had. Derhalve besloot hij, op onderzoek uit te gaan....

— En vond hij een verdacht individu in de nabijheid van de caravan? informeerde ik gretig.

— Luister, mevrouw... De man sprong dus uit zijn caravan en zocht het terrein in de onmiddellijke nabijheid van auto en caravan zo goed mogelijk af. Dat was niet eenvoudig, want bedenk, dat het al donker geworden was. Boven-

dien is daar in de omtrek en langs de Leemsingel nogal wat struikgewas dat het uitzicht belemmert. Hij heeft tegenover mij verklaard, geen verdachte personen of dingen te hebben ontdekt. Toen zijn onderzoek niets opgeleverd had, heeft hij zijn vrouw gerustgesteld met de opmerking: Stien, jij denkt altijd wat te zien of te horen, maar er is niets aan de hand. De vrouw was echter in hoge mate ongerust en zenuwachtig geworden en zij heeft nog voorgesteld, weg te rijden en een andere standplaats voor de nacht te kiezen. De man heeft daar niets van willen weten. Hij heeft haar nog aangeraden, wat druppels valerian op water in te nemen. Dat bleek haar lijfdrankje te zijn. Inderdaad heeft zij valerian tot zich genomen en wel de geijkte dosering. En daarna hebben ze limonade genuttigd. Ik heb ter plaatse kunnen constateren, dat ze de limonade uit papieren beker-tjes hebben gedronken....

Minko knikte weer. Hij wist tijdens het relaas van de politiemans volledig zijn kalmte te bewaren en liet in 't geheel niets blijken van enige spanning. Daar is hij wethouder voor, dacht ik. Maar ik vroeg nieuwsgierig en ongerust: — En verder? Wat gebeurde er verder?

— Een ogenblikje, mevrouw, antwoordde Barteling. — Ik moet nog opmerken, dat het de overweging van het college verdienen zou, aan de ingang van de Leemsingel een bord te plaatsen: Verboden hier vuilnis te storten. Uiteraard zouden papieren bekertjes, gebaksdozen en dergelijke daar ook onder vallen.

— Het is inderdaad te overwegen, stemde Minko in.

— Juist, het is een kwestie van beleid van het college. En toen vervolgde hij: — Kort nadat het echtpaar de limonade genuttigd had, werd de vrouw door een hevige schrik bevangen. Zij gaf, volgens verklaringen van haar echtgenoot wederom een luide kreet en verzekerde dat zij werkelijk een schim in het donker gezien had. Ook had ze thans gerucht gehoord in de onmiddellijke nabijheid van hun caravan. Ditmaal meende ook haar man een verdacht geluid te hebben opgemerkt. Hij stond op, riep: — Bewaar je kalmte, Stien!... en sprong uit de caravan, waarna hij voor de tweede keer op onderzoek uitging. Niet lang daarna wipte ook Bella uit de caravan, zoals later gebleken is. De man heeft tot op een omtrek van ongeveer vijftig meter van zijn auto en caravan in de inmiddels ingevallen nachtelijke duisternis het terrein onderzocht. Terwijl hij op enige afstand het struikgewas inspecteerde, gebeurde het: een afschuwelijk en hartverscheurend geluid klonk door de nachtelijke stilte. Hij holde zo snel hij kon in de richting van de caravan en riep: — Bella, Bella, waar ben je? Opnieuw klonk dat hartverscheurende geluid en toen werd het stil. Toen de man dicht bij de caravan gekomen was, hij was er hoogstens vijf of zes meter van verwijderd, vond hij haar. Hij heeft verklaard, dat ze toen reeds ziel-toogde....

Ik gaf een kreet van angst en ik zag, dat het gezicht van Minko plotseling een verandering onderging.

— Hij vond haar... dood? vroeg ik, nauwelijks hoorbaar.

— Als een pier, mevrouw, gaf Barteling ten antwoord.

— Bella was er geweest. In een kort en hevige gevecht was het mormel — want een betere naam kan ik er niet aan geven, het was een onmogelijke kruising tussen een verbasterd pekingeesje en een rasloos molhondje — klaar-blijkelijk door een grote hond zodanig in de hals gebeten, dat het vrijwel onmiddellijk dood was. Ik denk, dat de Belgische herder van boer Wintermans de dader is, doch bewijsmateriaal ontbreekt.

Minko en ik haalden opgelucht adem.

— Ik begrijp niet, dat sommige mensen hun huisdieren meenemen als ze een vakantietrip maken, zei Barteling.

— Maar nu weet ik nog altijd niet, waarom u mij spreken wilt, zei Minko.

— Dat zal ik u verklaren, zei Barteling opgewekt. — Die man en die vrouw zijn op het gemeentehuis gekomen met het verzoek, hun hondje, hun toeteloerisje op een geschikte plaats te mogen begraven. Er is hun gezegd, dat ze 't hondje op het terrein van openbare werken in de grond mochten stoppen. Die plaats vonden ze voor hun Bella niet goed genoeg. Vandaar, dat ze, geagiteerd als ze waren, de burgemeester wilden spreken. En toen zijn ze naar mij gekomen. Ze willen voor Bella een mooie rustplaats, bijvoorbeeld in een hoekje van het kleine rosarium terzijde van ons gemeentehuis. Ik heb het echtpaar al twee keer aan de deur gehad en ze gebruiken krachtige termen. Ze hebben gedreigd, ingezonden stukken te zullen zenden aan allerlei kranten, waarin ze onze gemeente zullen afkraken. En tenslotte hebben ze verklaard, dat als ze geen burgemeester en geen gemeente-secretaris te spreken kunnen krijgen, met een wethouder een onderhoud willen hebben. En daarom is het, dat ik u even heb durven lastigvallen. Ik wil u er op voorbereiden, dat u wellicht het zielsongelukkige echtpaar aan de deur zult krijgen.

— Wethouders krijgen soms wel hondse zaken op te knapen, vond Minko.

Waarmede ik het van harte eens was. Ik zei nog: — Meneer Barteling, kunt u die mensen niet zeggen, dat de wethouder Rietzanger met zijn vrouw naar... Luzern is?

Alvorens de agent geantwoord had, werd er gebeld. Er stond een echtpaar aan de deur. Het was hun om de wethouder te doen. Arme Minko, mijn dierbare edelachtbare!

Administratie- en Organisatiesystemen

Tel. 0 2980-64951

WOUDA ZADEN
ORANJEWOUD
Vraagt nieuwe prijscourant

Tel. 0 5130-2141 2 Gijzen

A C H T E R P A G I N A

EEN BELANGRIJKE zaak in een politieke partij is de communicatie. Vorige week gingen wij daar al even op in. Kennisgeving, gemeenschap, verbinding, zijn begrippen, welke men in dit woord samengevat terug kan vinden.

Zo gezien is het zelfs duidelijk, dat men de retorische vraag kan stellen: wat is een politieke partij, waarin de communicatie niet goed tot haar recht komt?

Kort en goed: zulk een partij kan niet bestaan.

Wij constateerden de vorige week reeds, dat in onze moderne samenleving de communicatie op tal van manieren plaats vindt en dat er een groot aantal communicatiemethoden is.

Tot de oudste vormen behoren, zoals wij zagen, het gesprek en de vergadering.

Maar ook de brief en de krant vindt men reeds in oude tijden.

Tot de nieuwere vormen behoren de radio (overigens al reeds weer sinds tientallen jaren), de film (de stomme eerst, daarna de gesproken) en als dan in wezen enige naoorlogse vorm: de televisie.

Met name thans iets over de — ook in het partijleven belangrijke communicatiemiddelen: de brief en de krant.

DE BRIEF

DE BRIEF is allereerst een intieme vorm van gedachtenwisseling, van menselijk verkeer. Of, zoals wij kortgeleden tegenkwamen: de brief is een geschreven middel tot geestelijk verkeer. De brief is vóór persoonlijk. In het algemeen laat men die dan ook niet gauw aan een ander lezen.

De brief wordt zelfs beschermd door het ieder bekende briefgeheim. Dit is een zo belangrijke zaak, dat daarvoor zelfs een waarborg is gegeven in de Nederlandse Grondwet. Het briefgeheim wordt trouwens door alle beschaafde staten erkend.

Dat de brief tot de oudste vormen van communicatie behoort, wordt bewezen door de duizenden kleitafeltjes uit de oudheid, welke bewaard gebleven zijn.

Van oudsher kan men ook verschillende soorten brieven onderscheiden. Zo bijvoorbeeld de particuliere brieven en de officiële correspondentie, de echt persoonlijke brieven en de brieven, welke een rol spelen in het publieke leven, tussen staten, regeringspersonen, instanties, organisaties, partijen, enz. In dit verband mag ook worden opgemerkt van de brieven, opgenomen in de Bijbel, van Paulus, Johannes, etc.

Brieven kunnen soms een bijzondere betekenis hebben in het verstaan van de geschiedenis. Zo is voor het beter begripen van de politieke geschiedenis van ons land en de ontwikkeling van de A.R.-Partij bijvoorbeeld van belang de briefwisseling van Groen van Prinsterer met Kuyper, welke gebundeld en gepubliceerd is.

Enkele weken geleden hebben wij bij een onderwerp stilgestaan, dat eveneens in dit verband van betekenis is, n.l. de correspondentie tussen de abonnees van dit blad met de redactie. Dat hier van een duidelijke vorm van communicatie sprake is, blijkt uit de vragen, opmerkingen, kritiek, suggesties, verzoeken om nadere informatie naar aanleiding van hetgeen in het blad geschreven werd.

Voor een over en weer elkaar begrijpen en verstaan, voor een goede onderlinge meningsvorming, ook in het partijleven, is de brief een noodzakelijk middel.

Maar niet alleen de briefwisseling van de partijleden met de redactie van Nederlandse Gedachten of met het Centraal Comité of met de fracties is van belang.

Ook van grote betekenis is — en het is goed dat eens te onderstrepen — een onderlinge briefwisseling over politieke zaken als partijleden (familie, vrienden, kennissen) onderling, alsmede als partijleden met niet-partijleden. De brief kan een goed communicatie-/propagandamiddel zijn ten dienste van de partij, uitgaande van partijleden, gericht tot niet-partijleden.

Schriftelijke gedachtenwisseling kan, mogelijk meer dan een gesprek, langs elkaar heen praten voorkomen. Mogelijk kunnen ook sommigen, die beter op papier hun gedachten formuleren of moeilijk tot „huisbezoek” komen, dit middel gebruiken in de propaganda, die altijd noodzakelijk doorgang moet vinden.

Velen kennen in hun omgeving wel enige personen tegenover wie zij hun gedachten wel eens zouden willen uiten of op wie zij een beroep zouden willen doen om lid van de partij te worden, bij de verkiezingen te stemmen op de kandidaten van de partij, enz.

Een mogelijkheid, welke overweging waard is.

DE KRANT

IN ZEKER OPZICHT heeft de krant een brief-karakter. Een brief van de redactie, bevattende mededelingen (nieuws) en beschouwingen, gericht aan de abonnees.

De dagbladers dateert uit de 17e eeuw. In verschillende landen, ook in Nederland begonnen de gedrukte bladen met nieuws uit vele streken van de wereld te verschijnen.

Sindsdien heeft de krant zich snel ontwikkeld, en met name na de laatste wereldoorlog is het aantal bladen ook in ons land legio. Naast de dagbladen, weekbladen, maandbladen zijn er allerlei tijdschriften en periodieken en twee-wekelijkse uitgaven. De aard der uitgaven is zeer verschillend. Naast de bladen met een algemeen karakter, zijn er specifiek politieke bladen, culturele uitgaven, periodieken van allerlei (jeugd)organisaties, enz.

Ook de partijen hebben hun eigen uitgaven. De A.R. Partij heeft haar werkblad „Nederlandse Gedachten” (f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar). Alle partijleden, die geen abonnee op het weekblad zijn, ontvangen automatisch eenmaal per maand dit blad onder de naam „A.R. Post”. Verder is er het maandelijks orgaan van de dr. A. Kuyperstichting „A.R. Staatskunde” (f 5,75 per jaar).

Gewezen kan ook worden op tal van brochures en rapporten, welke regelmatig verschijnen. Daarnaast heeft de ARJOS haar eigen orgaan „Op Wiek”.

Het is duidelijk, dat de krant in haar verschillende vormen een belangrijk communicatiemiddel is in het politieke leven. Ook via de niet aan een partij verbonden bladen vindt een grote beïnvloeding van het volk plaats.

Tenslotte zouden wij in dit kader te kort schieten, indien wij niet herinnerden aan het vrij grote aantal bladen van plaatselijke en regionale partijorganen.

Op dit verhaal aansluitend hopen wij volgende keer o.a. nader in te gaan op de „ingezonden stukken” en „open brieven”.

NAAST HET GESPROKEN OOK HET GESCHREVEN WOORD

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• De onderhandelingen over **Nederlands Nieuw-Guinea** hebben een voorlopig akkoord opgeleverd, dat in deze week zowel door president Soekarno als door de Nederlandse regering is aanvaard als uitgangspunt voor formele onderhandelingen.

Begin volgende week beginnen de officiële besprekingen onder auspiciën van secretaris-generaal Oe Thant van de V.N.

Hoewel een aantal punten van dit voorlopige akkoord zijn uitgelekt, kent men het geheel en de samenhang der delen nog te weinig om nu reeds commentaar te kunnen geven. Ook rondom het tot standkomen ervan hebben allerlei berichten gecirculeerd, waarvan men de juistheid onvoldoende kan vaststellen.

Het merkwaardigste bericht was, dat president Kennedy gedreigd zou hebben de Zevende Vloot naar Nieuw-Guinea te doen opstomen indien Soekarno op 28 juli was blijven staan op zijn besluit Soebandrio naar huis te roepen. Anderzijds wordt gemeld, dat de Amerikanen Nederland hebben aangeboden diezelfde vloot te doen helpen bij een spoedige evacuatie.

Men verwacht, dat de formele be-

sprekingen na twee dagen zullen zijn beëindigd, opdat Soekarno op de onafhankelijkheidsdag het resultaat aan het Indonesische volk kan bekend maken.

Dr. Van Royen heeft bij aankomst in New York eveneens medegedeeld, dat het Nederlandse parlement de overeenkomst voor 18 september (de aanvang van de Algemene Vergadering van de V.N.) zou moeten hebben behandeld. Hieruit volgt, dat het Nederlandse parlement zijn beslissing zou moeten nemen voordat de V.N. zich erover uitsprekt.

Soekarno zou willen vasthouden aan zijn belofte aan het Indonesische volk, dat Nieuw-Guinea vóór 1 januari 1963 onder de Indonesische soevereiniteit komt. Het compromis op dat punt zou inhouden, dat in september Indonesische soldaten, weliswaar onder de UNO-vlag, in Nieuw-Guinea zouden worden binnengelaten, nadat de V.N. het bestuur op 1 oktober van de Nederlanders hebben overgenomen.

De spoed waarmee Nederlandse vrouwen en kinderen gerepatriëerd worden doet veronderstellen, dat men van Nederlandse kant op een eventuele verwerkelijking van het bovenstaande voorbereid wil zijn.

De eerst thans bekend geworden para-landingen bij Kaimama bevestigen de indruk, dat Soekarno althans op 31 juli nog meer mogelijkheden zag, en zo groot mogelijke druk wil blijven uitoefenen.

• De E.E.G. passeerde dezer dagen een mijlpaal, doordat op 30 juli het gemeenschappelijk landbouwbeleid een aanvang nam.

Van nu aan zal de handel in agrarische producten der Zes plaatsvinden met inachtneming van de desbetreffende verordeningen van de Europese Commissie, waarvan de grote architect van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, de Nederlander Dr. Mansholt, vice-president is.

De onderhandelingen over de toetreding van Engeland stakten echter op het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Dat is voor Engeland een moeilijk te verwerken zaak.

Daarbij speelt de export van agrarische producten uit de gematigde landen van het Britse Gemenebest, Australië, Canada en Nieuw-Zeeland, een hoofdrol. Men kon het niet eens worden over de bestemming van de heffingen, die op deze producten zouden worden toegepast.

De onderhandelingen zijn echter niet afgebroken. Ze worden in de herfst voortgezet. Deze opschorting is een strop voor premier MacMillan, die op de a.s. conferentie van Gemenebest-premiers gaarne een concept-overeenkomst had willen verdedigen. Te meer omdat het binnenlands verzet in Engeland tegen de deelneming aan de E.E.G. toeneemt naarmate het uur der beslissing nadert, moet deze stagnatie worden betreurd.

Dat binnenlands verzet zou n.l. grotendeels tot zwijgen kunnen worden gebracht indien de premiers zich gezamenlijk zouden kunnen verenigen op een ontwerp waarover tussen En-

geland en de E.E.G. overeenstemming was bereikt.

• In **Algerije** zijn de sluiers, die rondom de strijd tussen Ben Khedda en Ben Bella hingen, thans weggevalen.

Ben Bella is de triumfator geworden. Deze week heeft de voorlopige regering van Ben Khedda, die pro forma blijft bestaan, vrijwel alle bevoegdheden aan het politiek bureau van Ben Bella overgedragen.

Ben Khedda behoudt nog enkele, niet nader aangeduide taken met betrekking tot de internationale betrekkingen. Ben Bella, die hoe langer hoe meer beseft, dat ook hij niet dan ten koste van grote schade de banden met Frankrijk kan verbreken, acht zijn rivaal waarschijnlijk het best gekwalificeerd om deze relatie te onderhouden.

Op 2 september vinden de verkiezingen plaats en een week daarna moet het voorlopig parlement de huidige bevoegdhedenverdeling goed- of afkeuren.

Dit is de enige concessie van belang, die Ben Khedda uit de strijd wist te sleepen.

Een onoverzichtelijke situatie: In Algerije fungeren thans eigenlijk drie kabinetten: het voorlopig bewind van Farès, het politiek bureau van Ben Bella en de voorlopige regering van Ben Khedda.

• Ten aanzien van **Katanga** schijnt men thans aan te sturen op een definitieve oplossing. Premier Adoela van Kongo is in zoverre soepel geworden, dat hij zal pogen een federale staatsvorm te (doen) ontwerpen. Daartegenover staat, dat hij de verbreking van alle telefoon- en telegraafverbindingen met Katanga eist en maatregelen wil nemen tegen in Kongo gevestigde gevestigde firma's, die ook in Katanga werken.

Tsjombe, die voor gezondheidsredenen in Europa vertoeft, ziet zich ook gesteld tegenover nieuwe maatregelen van de V.N.

Deze willen met een vliegverbod de Katangese aanvoer van personen en goederen onder controle krijgen, terwijl Amerika, Engeland en België een plan opgesteld hebben om althans de helft van de inkomsten, die Katanga uit de Union Minière krijgt, in de schatkist van Kongo te doen vloeien.

Onder deze omstandigheden zal Tsjombe wel gedwongen zijn de onderhandelingen te heropenen.

België, dat hem tot dusver steunde, heeft hem nu zelfs een inreisvisum geweigerd.

• Vreugde is er op een stukje westelijk halfmond, waar **Jamaica** na 307 jaar afhankelijkheid jegens Engeland, thans een soevereine staat werd.

Het eiland met zijn 1½ miljoen, hoofdzakelijk in armoede levende, inwoners, ligt beangstigend dicht bij Cuba. Maar het rum-eiland, waar de calypso-vorm zelfs voor het volkslied wordt gebezigd, is de grootste leverancier van bauxiet en dat kan voorspoed en dus sociale rust betekenen.

Premier Sir Alexander Bustamante poogt dan ook leningen te krijgen om de industriële capaciteiten en daarmee de welvaart van zijn land te vergroten.

• Zijn neef en politieke tegenstander, oud-premier Manley, is het met diens anti-communistisch streven eens. Moge de ontwikkeling in dit pas onafhankelijke land zo zijn, dat Fidel Castro er ook in figuurlijke zin geen voet aan de grond krijgt.

• Vervolg van pag. 1

... en wachten tot oktober

bestending daarvan mogen en moeten wij meewerken. De grote toeloop van andere landen naar de E.E.G., de Russische angst voor de E.E.G. en de Amerikaanse belangstelling voor samenwerking met de E.E.G., bewijzen meer dan woorden dat dit samengaan goede resultaten heeft gehad en nog in het vooruitzicht stelt. Alle huidige strubbelingen over het toetreden van Engeland ten spijt.

Maar die strubbelingen bewijzen juist, dat men zich niet bang moet laten praten door hen, die nu al één reusachtige eenheidsstaat in het verschiep zien en die daarom dit economisch samengaan afwijzen. Zulk een angst werkt verlamdend. Men raakt dan het zicht op de dingen kwijt. Men weet niet meer welke kant het uit moet. En het slot is dat men tegen alle verandering ageert.

Intussen: ook de A.R. is niet bereid tot een algehele samensmelting.

Wat elk land kan blijven doen, behoeven wij niet in Europees verband aan te pakken. Daarom pleit de A.R.P. in haar beginselprogramma ook voor handhaving van onze nationale positie onder de volkeren.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

ELTINK **MEUBELEN**

WIJCHEN
Tel. 08894 - 441

voor

WONINGEN

DIRECTIEKAMERS

VERGADERZALEN

VERENIGINGSGEBOUWEN

BEJAARDENTEHUIZEN

ZIEKENHUIZEN

Direct van fabriek

JERUZALEM, ATHENE, ROME

HET is van belang, zich bezig te houden met de politiek, doch dit moet geschieden vanuit een bepaalde geestelijke achtergrond. Ons politiek beleid wordt bepaald door de geestelijke achtergronden van een volk en van een samenleving. Men mag van een politieke partij verwachten, dat deze zich bezighoudt met de concrete politieke problematiek.

Zó ongeveer formuleerde Prof. dr. H. Jonker, kerkelijk hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, in een televisie-uitzending op 31 juli j.l. zijn mening, toen hij zijn visie gaf op de christelijke politiek in het algemeen. In deze uitzending voor de beeldbuis verklaarde Prof. Jonker, geen praktizerend politicus te zijn. Maar door zijn lidmaatschap van het Centraal Comité van de Anti-revolutionaire partij was hij al enkele jaren in de gelegenheid geweest om dicht bij de bron de activiteiten van de partij gade te slaan. Daardoor had hij zich ook een mening kunnen vormen over die activiteiten.

Twee redenen voerde hij aan bij de beantwoording van de vraag, waarom hij welbewust voor de Anti-revolutionaire partij gekozen had. In de eerste plaats omdat een politieke partij zich met de concrete politieke problematiek moet bezighouden en dat zij zich niet met allerlei leuzen en stichtelijkheden van die problematiek mag afmaken. Zij moet deskundig met alle vraagstukken op economisch terrein, op internationaal terrein, op geestelijk en cultureel terrein bezig zijn. En dan ben ik

Culturele achtergronden en hedendaagse politiek

Prof. dr. H. Jonker

van mening, aldus de hoogleraar, dat deze partij dit doet.

Een tweede reden is, dat dit bezig-zijn vanuit een bepaalde geestelijke achtergrond van een volk en samenleving moet geschieden. Een negerstam in Midden-Afrika is ook een samenleving, maar daar wordt natuurlijk op een heel andere manier politiek bedreven dan in onze Nederlandse samenleving, zei Prof. Jonker. Dat komt, omdat onze Nederlandse samenleving bepaald wordt door de culturele achtergronden. Men heeft weleens gezegd — en daar ben ik het volkomen mee eens, aldus Prof. Jonker — dat de culturele achtergronden bepaald worden door de invloeden van buitenaf.

Men noemt dan weleens drie steden: Jeruzalem, Athene, Rome: het rechtskundig denken van Rome, het filosofisch denken van de Grieken en het Evangelisch denken — de evangelische normgeving — van Jeruzalem. Nu ben ik persoonlijk van mening, dat het voor een politiek beleid ongenoegzaam is, als men alleen bezig is met het rechtskundig denken of het theoretisch denken van Athene. Ik bedoel het denken van het Romeinse keizerrijk en het denken van het Athene van Griekenland. Daarbij is het van het grootste belang, dat dit alles als het ware gestuurd en gedragen wordt — genormeerd wordt — door de Evangelische normen van het Woord Gods, van het Evangelie van Jezus Christus.

Ook over een samenwerking tussen de Christelijk Historische Unie en de Anti-revolutionaire partij, gaf Prof. Jonker desgevraagd zijn zienswijze. Hij verklaarde, dat hij er langzamerhand steeds meer toe kwam om op te merken dat de verschillen tussen deze Christelijke partijen zeer theoretisch waren. In de vorige eeuw waren deze verschillen van betekenis. Maar in de tijd waarin we nu hebben te leven en ook naar de toekomst hebben te leven, moeten wij vooral letten op de internationale verhoudingen. Wij zijn een klein land en we kunnen in deze tijd niet meer afzonderlijk en alleen staan. Wij moeten meedoen met het grote internationale politieke spel. En daarvoor is het noodzakelijk, dat in ons kleine land één Protestants Christelijke Partij is; — een partij, die dus van daaruit een inbreng heeft in de internationale situatie.

Op de opmerking, dat het toch wel

een belangrijke zaak is, of het Protestantisme in Nederland altijd akkoord kan gaan met wat er in de internationale colleges uit de bus komt, wees prof. Jonker er op, dat in dat internationale „spel”, in de Europese politiek en vooral ook in de wereldpolitiek vertegenwoordigers dienen te zijn van politieke partijen, die daar een enorme invloed kunnen uitoefenen. Deze vertegenwoordigers dienen vooral gevormd te worden vanuit de Evangelische maatstaf. Aan die vorming kan een Protestants Christelijke partij voldoen. Zij kan hulp brengen, inlichtingen verschaffen en aanwijzingen geven, zij kan de hele instelling bepalen.

Ik ben tot en met bevreesd, aldus Prof. Jonker, dat wanneer de politiek helemaal losgemaakt zou worden van de Evangelische maatstaven en de opinie zegt, dat politiek niets met geloof te maken heeft, dat dan het politiek handelen zelf geloof wordt. Want als men politiek losmaakt van het geloof, wordt het politiek handelen zelf geloof. Maar dan een demonie en een ideologie. Wij hebben dit meegemaakt in de laatste wereldoorlog, waarin wij zagen dat een politiek bedreven werd die helemaal niet meer in overeenstemming was met de grondslagen van het Evangelie van Jezus Christus. We hebben ook gezien, waar men toen terecht kwam.

Wij zien dat ook in het hedendaagse communisme, zei Prof. Jonker. Daar gaat men uit van de economische situatie van de mensen en van de samenleving; dit heeft tot gevolg, dat men ook weer uitgaat van de economische regeling van die samenleving. Maar we kunnen duidelijk constateren, hoe ook de communistische partij zich steeds meer gaat hullen in een religieus gewaad.

De mens is een religieus wezen en hij zoekt op de een of andere manier zijn religieuze gevoelens tot uitdrukking te brengen. Wanneer dit in de politiek tot uitdrukking wordt gebracht, kan het leiden tot een demonie — voor deze mogelijkheid ben ik enorm bang.

Ook daarom is het van belang, dat vanuit Nederland een saambindende kracht van Christelijk Historische Unie en Anti-revolutionaire Partij een invloed naar buiten kan uitoefenen. Opdat — ook in de verhouding tot andere landen en volken — een politiek beleid gevoerd kan worden, dat tot heil is van de mensen.

Als de wijzers van een uurwerk

Twee mannen, twee astronauten met hun pilotenhelmen op — het lijkt erop dat ze het handelsmerk gaan worden van alles wat de Russen op het gebied van de ruimtevaart presteren. In alle kranten van de wereld heeft die foto gestaan, talloze malen heeft de Russische televisie ze voorgelaten aan haar miljoenen enthousiaste kijkers. Nikolajef en Popovic zijn op dit ogenblik de helden — en als men ziet wat deze mannen volbracht hebben, dan verdienen ze die hulde. En niet alleen zij — niet minder al die Russische geleerden en technici die deze vlucht mogelijk hebben gemaakt. Het is allemaal gegaan met een zekerheid en precisie die doen denken aan de wijzers van een uurwerk!

Maar daar ook precies ligt het beangstigende van dit gebeuren: wat de Russen op ruimtevaartgebied doen, gaat inderdaad met de precisie van een uurwerk. Natuurlijk zullen ze tegenslagen en mislukkingen te verwachten krijgen en

het past in hun systeem dat de buitenwereld daarvan zelden of nooit iets merkt. Maar juist als men gaat denken dat de achterstand van het Westen enigermate is ingelopen, komt er van achter het ijzeren gordijn datgene waaraan Westerse geleerden werken maar waarmee ze nog in geen maanden, zelfs in geen jaren klaar zijn.

Rusland, het land van het communisme, is het Westen op dit gebied vooruit. Nu nog lijkt dat nauwelijks belangrijk — maar waar brengt ons de ruimtevaart naar toe? Welke militaire betekenis gaat het ruimteschip straks krijgen? Niemand zal waarschijnlijk die vraag op dit ogenblik kunnen beantwoorden — zeker is echter wel dat, als die militaire betekenis groot zal zijn, zo groot dat het communisme meent hiermede de vrije wereld baas te kunnen, dan zal met diezelfde zekerheid waarmee de wijzers van een klok voortschuiven, het communisme trachten zijn opmars over deze wereld voort te zetten. Want dat is immers wezen en doel van deze ideologie: beheersing van de wereld en van der mensen geest!

Zonder twijfel heeft Rusland door deze ruimtevaart het geloof van zijn bewoners in het communisme versterkt. En niet alleen van de Russen maar ook van allen die het gevaar van het communisme niet willen onderkennen. Daarom heeft deze grootse prestatie iets beangstigends: ze is een gevaar voor de vrijheid, niet het minst voor de vrijheid van geest!

WERELD
VIA
CAMERA

Attentie

★ Het volgend nummer van A.R. Post zal in verband met Prinsjesdag op 22 september verschijnen.

★ Op donderdag 23 augustus a.s. zal Mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij, weer een radio-toespraak houden tijdens de tweewekelijkse tien-minuten-uitzending.

Luistert U dan ook mee? Het is van 19.50 tot 20.00 uur op de golflengte van de N.C.R.V.

W. G. SCHEERES

HOOIGRACHT 12 — DEN HAAG

TELEFOON 11.62.50

ELEKTRISCHE
INSTALLATIES

CIGARS

HET IS

HOPMAN

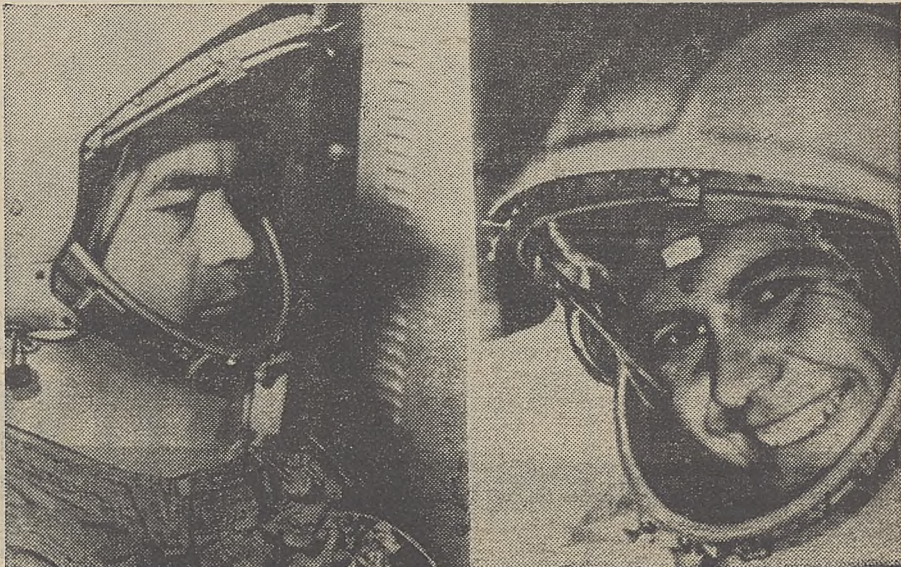
ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER

Telefoon 01790 - 3700*

die kan bemiddelen bij aankoop van een

EIGEN HUIS in ZUID-HOLLAND

Vraagt onze woninglijst.

Minister-president prof. dr. J. E. de Quay over:

NIEUW-GUINEA

Minister-president prof. dr. J. E. de Quay, heeft woensdagavond ter gelegenheid van de ondertekening van het akkoord tussen Nederland en Indonesië, over de beide Nederlandse radiozenders en voor de televisie, de volgende rede uitgesproken:

„U hebt zojuist vernomen, dat het akkoord tussen de Indonesische en de Nederlandse delegaties inzake Nieuw-Guinea is getekend. Indien de Staten-Generaal aan dit akkoord hun goedkeuring hechten en de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties hun desbetreffende resolutie hebben aangenomen, zal Nederland het bestuur over Nieuw-Guinea met ingang van 1 oktober overdragen aan een tijdelijk uitvoerend orgaan van de Verenigde Naties. Dit orgaan zal na 1 mei 1963 het bestuur overdragen aan Indonesië.

U zult begrijpen, dat dit voor de Nederlandse regering een moeilijke beslissing is geweest. Bij het handhaven van de band met Nieuw-Guinea stonden geen Nederlandse belangen op het spel. Het ging om de toekomst van een volk, waarvoor Nederland zich verantwoordelijk had gesteld. Wij hebben onze roeping in Nieuw-Guinea zo verstaan, dat wij de Papoea's tot ontwikkeling zouden brengen, zodat zij zelf hun toekomstig lot zouden kunnen bepalen. In deze gang van zaken paste volkomen een moment, waarop de autochtone bevolking van Nieuw-Guinea haar eigen weg zou gaan en de staatkundige band met Nederland zou verbreken.

Het werd steeds duidelijker, dat in de stroomversnelling der tijden na de tweede wereldoorlog Nederland niet de gelegenheid zou krijgen dit program voor Nieuw-Guinea rustig tot uitvoer te brengen. Vandaar dat de regering reeds enkele jaren bedacht is geweest op internationalisering van dit probleem. Onder leiding van de minister van Buitenlandse Zaken, mr. Luns heeft de Nederlandse delegatie bij de Verenigde Naties nog in 1961 getracht deze taak over te dragen aan een internationaal bestuurslichaam onder de V.N.

Dit voorstel vermocht niet de steun van de tweederde meerderheid van de Algemene Vergadering van de V.N. te verkrijgen. Het feit, dat wel de gewone meerderheid achter het Nederlandse voorstel stond, mocht wel waarde heb-

ben als een moreel oordeel — met name omdat daarmee voor ieder duidelijk kwam vast te staan, dat Nederland geen koloniale ambities had — een politieke grondslag voor een verwerkelijking van de Nederlandse plannen bood het niet.

Ik zal niet trachten op deze plaats een chronologisch overzicht te geven van de gebeurtenissen na deze uitspraak van de Algemene Vergadering van de V.N. Evenmin zou ik daarover een oordeel willen uitspreken. Ik wil er aan herinneren, dat de Nederlandse regering daarna gemeend heeft de weg van onderhandelingen met Indonesië te moeten gaan met gebruikmaking van de diensten van de waarnemend secretaris-generaal der Verenigde Naties.

Toen Indonesië tot daden van agressie overging, heeft Nederland zich ter verdediging van lijf en goed van zijn onderdanen op Nieuw-Guinea, alsmede ter handhaving van de internationale rechtsorde, te weer gesteld en daartoe

*Na de ondertekening
van het akkoord*

versterkingen naar Nieuw-Guinea gezonden.

De Nederlandse regering was zich haar verantwoordelijkheid bewust alles te vermijden wat de weg naar een vreedzame oplossing zou kunnen versperren. Zij heeft daarom onze krijgsmacht in Nieuw-Guinea opdracht gegeven tot het afweren van geweld.

Met grote zelfbeheersing hebben onze militairen zich van deze uiterst moeilijke taak gekweten. Met deernis gedenk ik de jonge mannen, Nederlanders zowel als Papoea's, die bij het volbrengen van deze taak zijn gevallen.

Niettegenstaande grote terughoudendheid aan Nederlandse zijde, spitste door voortdurende acties in woord en daad van Indonesië het conflict zich toe en dreigde in een werkelijke oorlog over te gaan. Gesteld voor deze verantwoordelijkheid en constaterende, dat Nederland daarbij niet meer op steun van bondgenoten zou kunnen rekenen, heeft de regering gemeend het (op basis van de Bunker-

voorstellen) gesloten akkoord te moeten aanvaarden.

In het bijzonder zag zij zich tot deze beslissing gebracht op grond van de overweging, dat bij een gewapend conflict geen sprake meer zou kunnen zijn van welke garantie dan ook ten behoeve van het zelfbeschikkingsrecht van de autochtone bevolking.

De regering is ervan overtuigd, dat zonder steun, voortzetting van de strijd nooit in het belang kan zijn van de Papoeabevolking, noch in dat van Nederland. Bij de onderhandelingen heeft de Nederlandse delegatie er bovenal naar gestreefd de garantie van de Verenigde Naties te verkrijgen voor de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht der Papoea's.

Ik behoef u niet uit te leggen welke gevoelens mij beheersen, nu Nederland in de naaste toekomst het bestuur over West-Papoea zal moeten overdragen. Onder de administratie van de organisatie der Verenigde Naties blijft echter de verantwoordelijkheid voor het welzijn van de Papoea's ook nog voor een deel op ons rusten. In het bijzonder op dat deel van het Nederlandse volk, dat in Nieuw-Guinea nog werkzaam is bij de instandhouding der administratie en bestuursvoering.

Op deze Nederlanders moge ik een ernstig beroep doen om, waar zulks mogelijk is, op hun posten te blijven. Wij hier in Nederland hebben oprecht meegeleefd met u allen in de beproevingen, die gij het laatste jaar hebt doorstaan. Thans staat gij voor de nog moeilijker taak om mee te werken aan de loyale uitvoering van dit akkoord, lyaal tegenover de autoriteiten van de V.N. en lyaal tegenover de ambtenaren van Indonesië, die deze taak zullen overnemen.

De regering deelt de gevoelens, welke u allen zullen bezielen in dit uur. Wat er op het spel staat is de toekomst van een volk, de toekomst van het volk der Papoea's.

Ik betreur het, dat het ons niet is gegeven om met u samen het begonnen werk te voleindigen. Ik wil u, Papoea's in Nieuw-Guinea, met alle overtuiging die in mij is, toeroepen: ziet de toekomst tegemoet met het volle vertrouwen in de rechtvaardigheid van uw zaak. De ogen van de hele wereld zijn op u gericht en de ogen van de Verenigde Naties blijven op u gericht.

Gij zult, met alle waardigheid welke

uw volk eigen is, dit vertrouwen tot uiting kunnen brengen door rustig op uw post te blijven. Wie trouw zijn werk in het belang van eigen land en volk blijft verrichten heeft niet te vrezen. Blijft gezamenlijk aan het welzijn van uw volk bouwen. De gedachten en de beste wensen van het Nederlandse volk zullen u hierbij blijven vergezellen. Moge God u bewaren."

Verolme United Shipyards

Rotterdam - Holland

Telefoon 17 26 40

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ

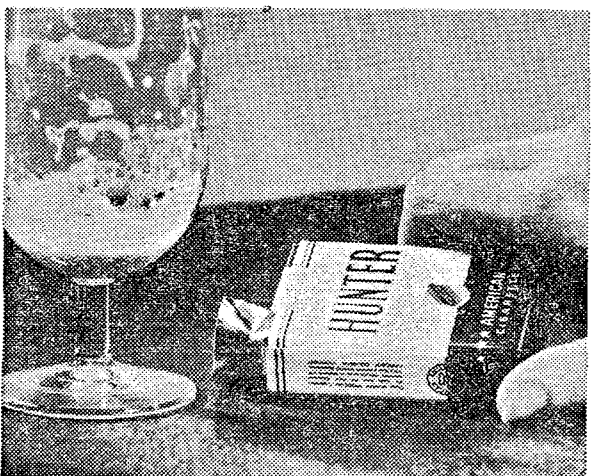
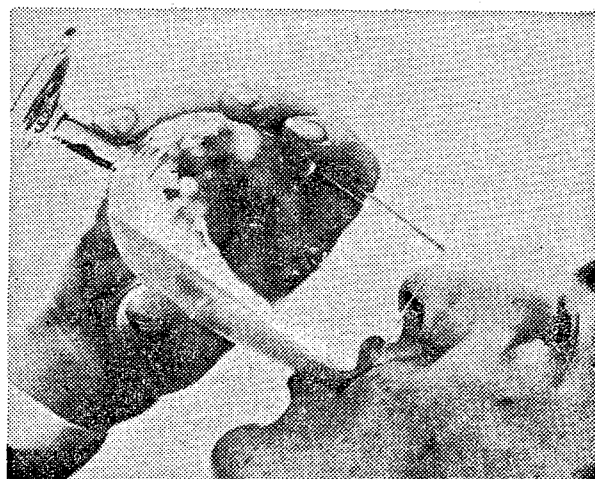
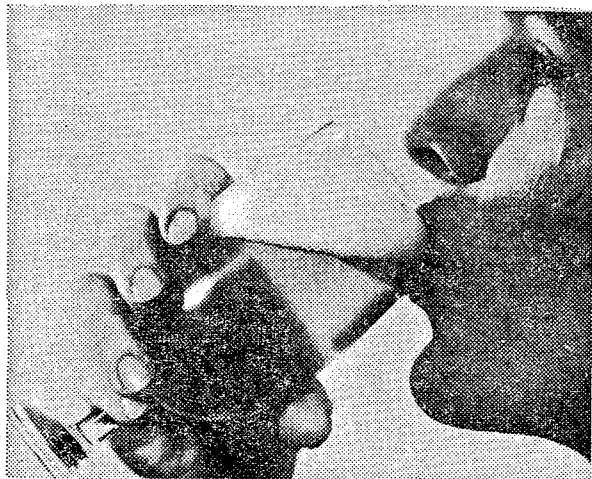
Telefoonno 56 Neder-Hardinxveld

**Verplaatsbare
HOUTEN GEBOUWEN**

Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaft-
wagens
etc.

HABBO
HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Sigaret ..? HUNTER!

Panther Pari

een lekker
licht
goedkoop
sigaartje

10 st. f. 1,05
20 st. f. 2,10

In de groene doos

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

De rode vlag

Vroeger haalden de socialisten het niet in hun hoofd op Koninginnedag de vlag uit te steken. Trouwens zij staken de nationale driekleur nooit uit. Bij volksfeesten gaf dat wel eens moeilijkheden want bij een feest horen vlaggen. Maar de socialisten zagen niet graag dat de nationale driekleur uithing. Eenmaal schreef een inzender in Het Volk een verontwaardigd stuk, omdat hij gezien had, dat op het Troelstra-ord een rood-wit-blauwe vlag wapperde. Maar de redactie van Het Volk stelde hem gerust. Hij moest zich vergist hebben. Op het Troelstra-ord zou nooit een andere vlag wapperen dan de rode vaan.

Nu werd er in de zomer van 1912 een groot nationaal zangconcours gehouden in Almelo.

Er kwam een speciale feestgids. En daarin werd ook een verzoek gedaan aan de burgerij, om de vlag uit te steken:

„Wilt u zo vriendelijk zijn, de vlag uit te steken? Onverschillig of het de driekleur, de Oranjevlag of de rode vlag is, laat wapperen het kleurige doek over onze straten, dan zien de zanglustigen, dat het een feest is, hen te ontvangen.”

Mr. Verkouteren heeft over deze vreemde vlaggen symfonie in Almelo een pittig stuk in De Nederlander geschreven.

★ ★ ★ **De mislukking bij Dieppe**

Morgen zal het twintig jaar geleden zijn, dat de geallieerde strijdmacht in de oorlog tegen nationaal-socialistisch Duitsland een eerste vrij grootscheepse landing uitvoerde aan de Franse kanaalkust bij Dieppe. Met ruim driehonderd landingsschepen werd deze operatie uitgevoerd. De strijdmacht werd door de Duitsers teruggedreven en vooral de Engelsen leden grote verliezen. Een grote teleurstelling maakte zich van velen meester toen de mislukking van deze landing bekend werd. Pas later werd het aan vrijwel allen in ons verdrukte land duidelijk, dat het hier een proeflanding betrof. De geallieerden waren nog lang niet gereed voor een werkelijk groot en beslissend offensief. Deze proeflanding kostte vele offers aan mensenlevens en materiaal. Het was een bittere prijs, die reeds bij voorbaat moest worden betaald om later, door het brengen van onnoemelijke offers, de eindoverwinning te kunnen behalen tegen een regiem dat het grootste deel van West-Europa in zijn greep had.

Juist nu, waar in deze week ondubbelzinnig is gebleken, dat Rusland een voorsprong heeft in de raketvaart, heeft het zin aan de mislukking van Dieppe te denken. De vrije wereld moet op teleurstellingen en tegenslagen voorbereid zijn, aler ook op dit gebied een tegenkracht ontwikkeld zal zijn, die met succes een eventueel gebruik door Rusland van de raketwetenschap voor aanvalsdoeleinden, zal kunnen weerstaan.

In 1942 zeiden velen na de mislukte landing bij Dieppe: — Nu ziet men, dat de Duitse kracht niet te breken is; de eindoverwinning zal aan Hitler zijn.

Maar Gode zij dank bleek drie jaar later, dat het anders was.

Rechtgezet

De dagbladverslagen van een referaat, dat prof. De Gaay Fortman op 2 juni hield voor de Ned. Christelijke Vereniging voor Hoger Personeel, hebben enige aanleiding gegeven tot opspraak. Ze wekten de indruk, dat prof. De Gaay Fortman zou gezegd hebben, dat, bij opening van het ijzeren gordijn, de arbeiders aan het sovjetsysteem de voorkeur zouden geven boven dat van het Westen.

Zo stond het er: „Dan worden de arbeiders in het Westen geconfronteerd met een produktiesysteem, waarbij de winsten niet naar enkele bevoorrechte groepen gaan, maar in een algemene pot terecht komen. Hoeveel er op dat systeem ool. aan te merken is, het werkt nog steeds en ik vrees, dat het zal blijven werken. Ik vrees ook, dat de keus van de arbeiders in het Westen dan niet twijfelachtig zal zijn.”

ENKELE maanden geleden was het ogenblik aangebroken, dat geheel ons land een geautomatiseerd telefoonsysteem bezat. Het heeft dat nog, daarvan niet, maar het is wel iets om bij stil te staan. Telefoon heb ik altijd bewonderd en verfoeid, naar gelang ik van die telefoon gebruik maakte en naar gelang iemand gebruik maakte van het feit, dat ik telefonisch ben te bereiken. In mijn jonge jaren was telefoon heel wat. Mijn kinderen, die de reis van twee Russische kosmonauten op het ogenblik, dat ik dit schrijf wel volgen, maar van die vluchten al geen rode oortjes meer krijgen, zijn bij telefoon opgegroeid, bij wijze van spreken. Als zij afbeeldingen zien van die oudewetse apparaten en dan horen, dat je altijd de telefoonjuffrouw het nummer waarmede je spreken wilde moest opgeven, ook in de stad en dat je altijd moest „afbellen”, lachen zij een beetje.

Nogmaals, ik ben altijd onder de indruk van de telefoon gebleven. Mijn oom in Den Haag had er een, mijn tweede oom ook, maar mijn grootouders niet, mijn ouders aanvankelijk ook niet. Op 6 à 7-jarige leeftijd vond ik het „mannelijk” om uit het huis van die ene oom die andere op te bellen. Een kinderlijk genoegen, maar voor mij was het meer dan dat. Het was iets van magie, iets wonderlijks. Ik begreep er niets van en, eerlijkheidshalve deel ik het mee, ik begrijp het vandaag nog niet, maar dat kan wel door de volautomatie komen.

Ter gelegenheid van die nu tot stand gekomen automatisering in geheel ons land is een modern geschrift uitgegeven door de Centrale Directie van het Staatsbedrijf der P.T.T. Een bijzonder fraai geschrift, waarvoor ik die directie en inzonderheid haar esthetisch adviseur Christiaan de Moor gaarne mijn hulde betuig. Ik lees in dat geschrift iets over de telefoon, dat mij treft en mij steeds weer getroffen heeft, al had ik daar toen mijn eigen en daarom niet zulke goed gekozen woorden voor: „... de telefoon dat is: uw oor en uw mond in de kamer van verre vrienden hebben; uw stem in de hand van een ander.

Een spreken dat doelbewust op reis gaat. Het maken van grote stappen over bergen en zeeën waarmede de knieschijf niets, de kiesschijf alles te maken heeft.

Het gebruik van de telefoon is het toveren met cijfers en met woorden, het doen krimpen van kilometers. Praktische magie voor ieder die tot tien kan tellen. ” Ach, als ik dat lees dan gaat die telefoon weer voor mij leven, die ouderwetse telefoon met die slinger en die enorme haak, die op een Beierse pijp geleek. Die gesprekken van tante tot tante leven ook weer voor me: „Ben jij het Bets, ik ben het. Ik bel je maar even omdat...” Er was aanvankelijk enige angst om lange gesprekken te voeren. Je kon nooit weten, maar die schuchterheid was dra voorbij.

Toen kwamen de eerste telefonisten, die altijd even vriendelijk de mensen nader tot elkaar brachten. Want als er ooit vrouwen de mensen elkaar hebben leren kennen, dan zijn dat de telefonisten, wier aantal de laatste jaren alsmaar slonk. Nu zijn er nog maar weinig overvluchten of overgeven. 16. Hele massa bevroren pek. 17. Ondanks hoogmoed. 19. Luijaards trekken ze. 21. Wond die het kamerlid in gala op 't hoofd heeft. 24. Deze vogel bestaat uit tweemaal dezelfde letter. 25. Hierbij is toezicht nodig om vallen te voorkomen. 26. Niet hier. 29. Geen voorbereiding voor afzegging. 30. Een vechtig en een griezellig geluid weert de muggen. 31. Langhals. 32. Bal-verwachter.

Vertikaal: 1. Bede die niet in de nabijheid spoorloos is. 2. Produkt der medici? Nee, ze schrijven 't wel voor. 3. Hier vallen de stemmen in. 5. Komt veelal te laat. 6. Deel van ouderwetse japon? Nee, dier. 7. Achteraf beschouwd bestaat deze heerser uit de verbrande resten van een ros. 9. Lastdrager. 10. Moet men niet wegen. 14. Welk een schrik, als 't water moet zingen! 15. Geen krediet vraagt men haar

Het is goed, dat „Beroep en Roeping”, het orgaan van de vereniging in welker algemene vergadering prof. De Gaay Fortman sprak, de tekst van het referaat heeft gepubliceerd.

Daar luidt de betreffende passage wel iets anders. We lezen nl.:

„Wanneer er geen oorlog komt, zal er een grotere communicatie met de landen achter het ijzeren gordijn groeien. Onvermijdelijk komt er dan een ogenblik, dat het ijzeren gordijn opgaat. Het communistische systeem als zodanig zal naar mijn overtuiging op de arbeider van West-Europa wel nog aantrekkingskracht oefenen. Maar ik acht het gezinszins uitgesloten, dat een ondernemingsbestel, waarbij de revenuen niet in exorbitante mate toevallen aan tantiemisten en waarbij de winst bestemd is voor de gemeenschap voor hem een verleiding zal betekenen — er zijn in West-Europa bovendien nog andere arbeiders dan Nederlandse — in vergelijking met de huidige structuur der onderneming. Naarmate wij er meer naar streven de gerechtigheid van het Koninkrijk Gods te doen doordringen in onze maatschappelijke verhoudingen, naar die mate zullen wij met een gerust geweten de confrontatie met de communistische produktiewijze kunnen tegemoet zien.”

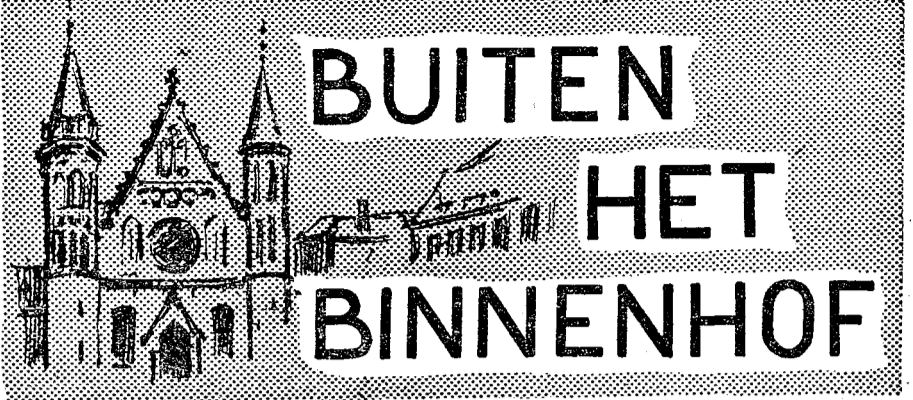
Dat is iets anders, dan de gewraakte passage. Deze zinnen passen o.i. volkomen in een christelijk-sociaal betoog over „structuur en rechtsvorm van de onderneming”, zoals prof. De Gaay Fortman hield.

We zijn benieuwd, of een scribent als dr. A. Zeegers, in „Burgerrecht” aan dit verschil ook aandacht zal geven.

R. H.

Kryptogram

Horizontaal: 1. Een stuk onderbeen en een nagerecht zijn zonder aarzeling aan elkaar verbonden. 4. Klompen? In ieder geval lijkt het lomp houten schoeisel te zijn. 8. Blijft u hierop rijden, dan komt u niet vooruit. 10. Door een dier in 't donker te knippen, krijgt u licht. 11. Hebben potjes. 12. Heeft de post dagelijks onder ogen. 13. De Indonesische heeft als devies: vallen,

Hoevele kansen hebben wij niet gehad om vriendelijk tegen haar te zijn? In die tijd sprak en schreef men nog niet van telefoon. In advertenties, op briefpapier en op winkelruiten las men: „Telephone”. Verkeerd uitgesproken klonk het als de naam van een schone Griekse godin. Wie de telefoon heeft uitgevonden? Iemand, die niet beter wist, heeft iemand eens gezegd. Een nare man, weet een ander te vermelden. Iemand die de gevolgen van zijn daden nooit overzien heeft, klaagt een ander. Iemand, die het goede wilde, fluisterde een mensenvriend. De grote schrijver Louis Couperus noemde het apparaat een kietsbel, naar aanleiding van de uitvinder de spraakleraar Alexander Graham Bell.

Deze trachtte stom geboren kinderen weer enige spraak bij te brengen, waartoe hij er toe kwam een mensenoer als een apparaat op te bouwen. Die spreekmachine van Bell is op de Wereldtentoonstelling van 1876 te Philadelphia bewonderd maar ook afgekeurd als „aardig speelgoed voor de kinderen.”

Goed, ik heb er dus mee gespeeld maar dat was veel later. In een tijd waarin iemand plechtig zei: kom ik ga eens opbellen, alsof hij een ruimtevlucht ging maken. En hij maakte een ruimtevlucht, met zijn woorden.

Nederland bezit, meen ik, twee miljoen telefoonabonnees. Dat is niet veel voor een modern land. In Zweden bezit bijna iedereen een telefoon. Geheel ons land telt dertienhonderd centrales, de laatste automatische kwam tot stand in Warffum. En nu kunt u iedereen in Nederland opbellen zonder tussenkomst van een telefoniste.

De eerste telefooncentrale van Amsterdam, gevestigd op de zolder van de Grote Club, hoek Dam-Kalverstraat, telde 49 abonnees. Men kon alleen met abonnees in de stad telefoneren en betaalde voor het abonnement f 118 per jaar. Een heel bedrag zo omstreeks 1896.

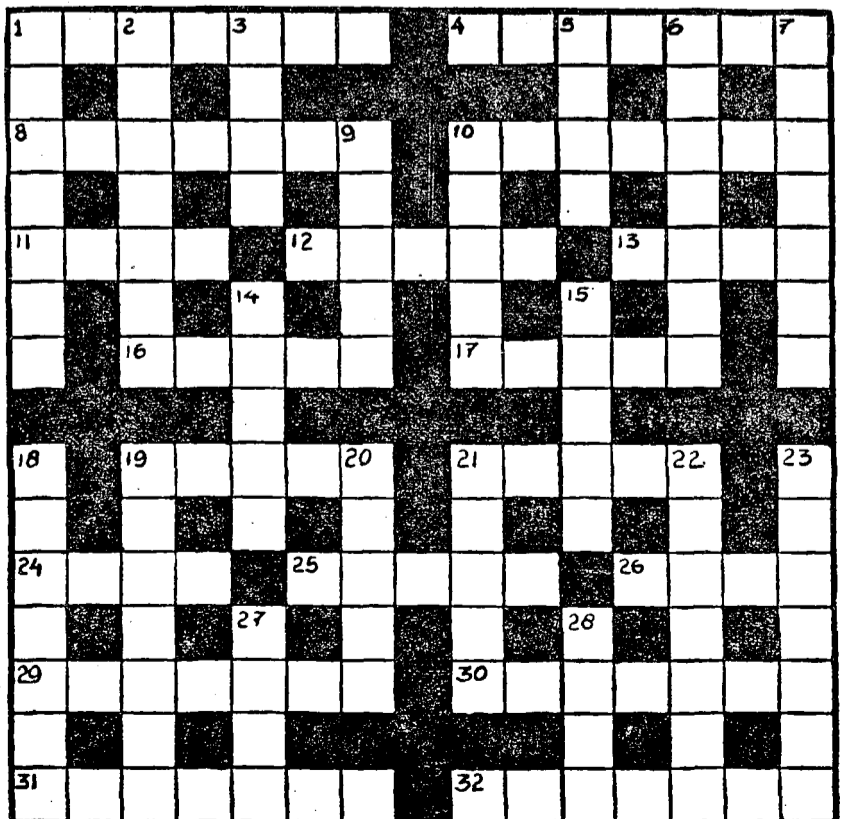
Vandaag is alles weer iets duurder. De telefoonnummers zijn langer geworden. Zelf heb ik in het begin altijd moeite — zo na een verhuizing — aan een nieuw nummer te wennen. Maar ja, zo vaak belt men zichzelf ook niet op!

William Franko

bij de vis. 18. Door hem wordt u gesneden. 19. Hoorbare pracht? 20. Dit Afrikaanse gebied moet nogal vochtig zijn. 21. Surrogaat voor dank? 22. Opgeblazen dametje? Nee vrucht. 23. Stilstand doet het vergaan. 27. U bent het en u wordt het. 28. Tweede naam van Ruth haar eerste schoonmoeder.

Horizontaal: 1. vlakuit, 4. kistjes, 8. rotonde, 10. knijpkat, 11. oren, 12. adres, 13. para, 16. huzee, 17. trots, 19. lijnen, 21. steek, 24. ibis, 25. staan, 26. te, 32. kaatser. Vertikaal: 1. verzoek, 2. artsenuij, 3. urne, 5. spijt, 6. jakhals, 7. sattraap, 9. endje, 10. krent, 14. hizing, 15. poter, 18. chiturs, 19. iuster, 20. Natal, 21. stank, 22. klabbes, 23. verkeer, 27. stof, 28. Mara.

OPLOSSING

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245 - Postbus 30

**Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.**

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

FIRMA COLIJN & IPPEL

Aannemers van beton- en heiwerken

Rijksweg 117 Pr. Julianaweg 11
Tel. 01834-375 Tel. 01834-475

NIJEUWENDIJK (gemeente Almkerk)

FA. K. SALVERDA & ZONEN

Aannemersbedrijf - Kuinre

SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 - Tel. 05271-294

metoor beton

N.V. BETONFABRIEK DE METEOR - DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonprodukten

J. DE KORT

metsel- en tegelbedrijf

Singel 350, tel. 33422 - 62891
AMSTERDAM

**Voor betere beton
Schokbeton**

N.V. SCHOKBETON

Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg.
Bouwbedrijf te Zeist.

J. v. d. LINDE

AANNEMER VAN UTILITEITS- EN BURGERBOUW

Bouwde o.m. Geref. kerk van Goes, Kruiningen.
Scholen voor diverse instanties.
In aanbouw: Ned. Herv. Rusthuis te
's-H. Arendskerke en Rusthuis Geref. Kerk te Goes.

KLOETINGE - Schoolstraat 12 - Tel. 6705 (01100)

BETONFABRIEK

DEN BOER

NIJEUW-LEKKERLAND - Zuid-Holland

Opggericht 1883

JAN LINGEN'S

BETONINDUSTRIE N.V.

Veendam 19 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

Het boek in het leven

De ontwikkeling van het christelijk open

OP de onlangs gehouden Jaarvergadering van de Bond van Christelijke Openbare Leeszalen en Bibliotheken in Nederland heeft de scheidende voorzitter van de Bond, dr. K. Spreij, sprekende over de ontwikkeling van het christelijk bibliotheek- en leeszaalwezen in ons land, stilgestaan bij de vraag, waarom het aantal openbare christelijke bibliotheken en leeszalen in ons land zo gering is.

Dat er een belangrijke achterstand bestaat, blijkt duidelijk uit de cijfers van het jongste leeszaal-jaarboekje (1960-'61). Dit vermeldt dat het totale aantal O.L.B.'s in Nederland 184 is, waarvan

algemeen O.L.B.'s: 103
r.k. O.L.B.'s: 67
protest. O.L.B.'s: 14

Hier komt de vraag naar voren, hoe deze ontwikkeling te verklaren is.

Deze vraag is des te belangwekkender als men bedenkt, dat het protestantse volksdeel op menig ander terrein met een nimmer aflatende volharding, met vurig enthousiasme en met een grote offerzin geijverd heeft voor de „eigen” organisatie.

Waarom nu niet op het terrein van het Bibliotheek- en leeszaalwezen?

Op enkele der voornaamste oorzaken willen we thans nader ingaan.

De openbare leeszaal en bibliotheek is van oorsprong geen Nederlands instituut. Ze is geïmporteerd uit het buitenland en qua opzet en doelstelling gevormd naar het Engelse voorbeeld van de public library. Nu heeft men zich van christelijke zijde aanvankelijk geen voldoende rekenschap gegeven van het wezen en de betekenis van de O.L.B.

Typend is in dit verband de volgende zinsnede uit een artikel in de „Standaard” van januari 1911, die als volgt luidt.

„Ons Kamerlid, de heer Heemskerk gaf hier in de Kamer openlijk getuigenis van toen hij verklaarde in de gemeenteraad van Groningen mee een bijdrage voor zulk een leeszaal bewilligd te hebben, zonder er de gevolgen van te overzien, maar dat hij nu de onhoudbaarheid van het stelsel inzag.”

In Rooms-Katholieke kring lag dit geheel anders. Daar heeft men van den beginne af een duidelijk standpunt ingenomen. In 1907 verklaarde het R.K. Tweede Kamerlid A. C. A. van Vuuren in de Kamer, dat „een volksleeszaal, waar iedereen iets van zijn gading vindt, is naar onze mening niet voor allen geschikt”, hierbij uiting gevende wat bij zijn geestverwanten leefde.

De Rooms-Katholieken wezen de algemene O.L.B. af, met als logisch gevolg dat ze gingen pleiten voor de Rooms Katholieke O.L.B.

Mocht dit gebrek aan bezinning op de betekenis van de O.L.B. bij haar intrede in de Nederlandse samenleving als één der oorzaken van de trage ontwikkeling van het christelijk bibliotheekwezen worden gezien, vervolgens moet erop worden gewezen, dat men in protestantse kring niet gelijk dacht over de noodzaak van christelijke O.L.B.'s.

Geen eenstemmigheid in protestantse kring

DIT gebrek aan eenstemmigheid bleek reeds in 1907 bij het eerste debat in de Kamer over subsidieverlening aan leeszalen. De C.H.-afgevaardigde Schokking verklaarde, dat hij geen principiële bezwaren tegen openbare leeszalen had. In 1910 liet een

ander C.H.-Kamerlid, dr. De Visser een zelfde geluid horen.

Wie mocht denken, dat men in anti-revolutionaire kring eenstemmiger over deze zaak zou denken, heeft het mis. Ook in a.r.-kring bestond geen communis opinio.

In de gemeentestem van 1 november 1910 schreef mr. V. H. Rutgers „al is zij niet ideaal, de algemene O.L.B. is toch de best bereikbare leezaalvoorziening.”

„De Rotterdammer” van 10 januari 1911 schreef: „Indien in breeden kring sympathie voor de leeszalen met overheersend christelijk cachet bestond, zouden wij ons er van harte in verheugen. Echter miskent men de werkelijkheid indien maar een oogenblik gedacht wordt, dat dezulke alom levensvatbaarheid zouden hebben en enigszins in de behoeften zouden voorzien.”

Dr. A. Kuiper liet praktisch als éénling een geheel ander geluid horen.

In een aantal artikelen in de Standaard van 1911 komt hij tot de afwijzing van de algemene O.L.B. en Kuiper is het die leiding tracht te geven aan de christelijke leeszaalbeweging.

Als een der belangrijkste bezwaren tegen de algemene O.L.B. brengt hij naar voren, dat de neutraliteit van de algemene O.L.B. ingaat tegen de christelijke wereld- en maatschappijbeschouwing.

Tevens wijst hij erop, dat zonder competente voorlichting van personen van eigen richting niet verwacht mag worden dat lezers van uiteenlopende graad van ontwikkeling de juiste keus doen, wat tot zedelijke en geestelijke gevaren kan leiden.

De meeste voormannen van het toenmalige protestantse leven wijzen Kuiper's conclusie „dat openbare neutrale leeszalen van christelijk standpunt niet voor verdediging vatbaar zijn” van de hand. Zij huldigden het standpunt dat als de algemene O.L.B. maar positief neutraal was d.w.z. leezaal opnemend van elke richting, deze wel te aanvaardden was.

Het is dan ook niet te verwonderen, dat men van protestantse zijde niet tot een krachtig positief pleidooi voor openbare christelijke leeszalen kwam.

Drs. J. Kleisen schrijft in dit verband: „Men vroeg zich slechts af of openbare christelijke leeszalen noodzakelijk waren; niet of zij een positieve bijdrage zouden kunnen leveren tot de intensivering van de leesgewoonten en tot geestelijke bezinning, religieuze verdieping en culturele ontwikkeling.”

Purol brengt in de huid gezondheid en zuiverheid

Tevens is het niet te verwonderen dat bij de rijkssubsidierегeling in 1921 de christelijke o.l.b. — er bestond toen slechts één — op één lijn werd gesteld met de algemene. Onbegrijpelijk was dit niet!

Voor een officiële erkenning van christelijke leeszalen naast algemene was nog zo goed als niet gestreden en het was dan ook allerminst bewezen dat er in Nederland behoefte bestond aan christelijke leeszalen.

De Rooms-Katholieken, die bij de behandeling van de subsidieregeling 1921 fel hadden gestreden voor gelijkberechting met de algemene, ontvingen bij de inwerkingtreding van de R.S.V. 1921 de officiële status en daarmee was hun bestaansrecht officieel erkend.

De discriminerende subsidie-politiek

ALS volgende oorzaak moet de voor het christelijk leeszaalwezen discriminerende subsidie-politiek worden genoemd.

Bij de R.S.V. 1921 werd de christelijke O.L.B. immers gezien als een uitzonderingsgeval. Golden voor de subsidie-verlening aan algemene en rooms-katholieke O.L.B.'s objectieve normen, namelijk het aantal inwoners van een gemeente, resp. het aantal rooms-katholieke inwoners, bij de subsidiebepaling van de christelijke O.L.B. werd als norm genomen het aantal inwoners, dat geacht kan worden bezwaar te hebben tegen de algemene O.L.B. en dus voorstander van een chr. O.L.B. zou zijn.

Daar elke aanduiding over de berekening van deze norm in de subsidie-voorwaarden ontbrak en men het

ondanks veel besprekingen ledig eens geworden is overpaling van het bevolkingsachter een christelijke leeszaal ontbrak feitelijk iederzekerheid en waren de c.O.L.B.'s afhankelijk van hetieve oordeel van de instantie subsidie moesten toekennen.

Hier komt nog bij dat het artikel 31, dat inhield dat, i gemeentebestuur niet genast een algemene O.L.B. O.L.B. te subsidiëren, geen O.L.B.'s rijkssubsidie zouvangen, niet gold voor de c.O.L.B.

Ook deze bepaling is een erlemmering geweest voor de het christelijk leeszaalwezen.

Christelijke bibliotheken w komen afhankelijk van de lijke subsidiërende medewer door de koppeling van rijks meentelijke subsidie, weer

Dr. K. Spreij, die vele ja zitter en voorvechter wa bond van Christelijke leeszalen en bibliotheken.

voor het verkrijgen van rij

Het is maar weinig chris bliotheek gelukt in de ja 1920 en 1940 het zo begeerd zakelijke gemeentelijk subsi krijgen. Met name in geme een gemengde bevolking w hele toer. Zeist vroeg reeds het gemeentelijk subsidie, n jaar had ze het nog niet. heeft ook meer dan tien ja wachten voordat ze in a kwam voor het gemeentelij

Nu zou men kunnen stelli zien de geringe activiteit v tante zijde de discriminer sidiepolitiek historisch wel baar is, maar billijk is ze niet.

Dit geldt des te meer omd 1921 de belangstelling voor O.L.B.'s begon te ontwaken.

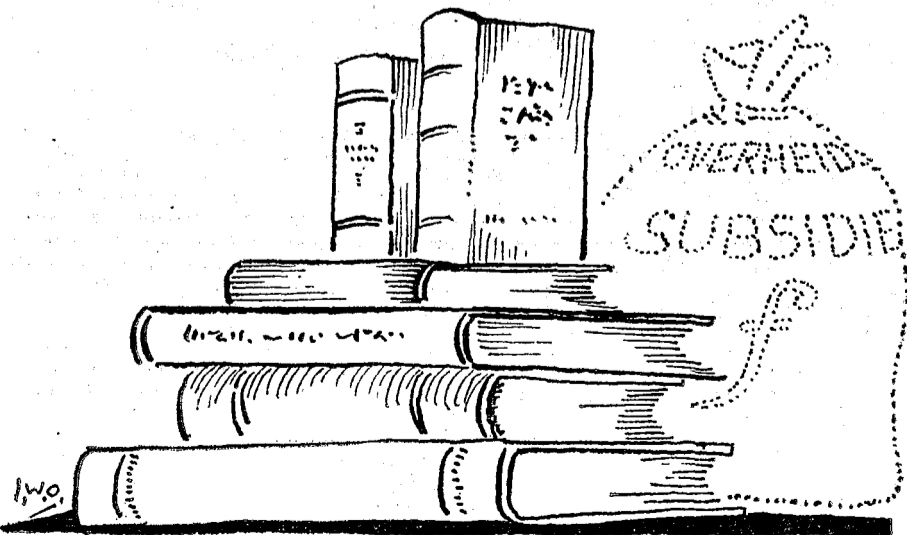
De volgende zinsnede uit uit de Rotterdammer spreekt „Het heeft enige jaren ge men voor de noodzaak van stituten het inzicht begon Wel had al reeds met vo blik een twintig jaar gelede per in de Standaard er ove ven, maar eerst langzamerl men het oog voor de waarhe betoog.”

De drang naar een eigen leeszaalbeweging kreeg zijn de oprichting van de Bond telijke Openbare leeszalen theken in 1929.

Maar hoewel de Bond kreeg in het Bestuur van d Vereniging — belangrijk ad voor de Regering — en de minister van Onderwijs, K Wetenschappen, mr. J. T christelijke leeszalen welg kwam er geen wijziging in diestelsel van 1921. Ook na reldoorlog heeft het jaren voordat er t.a.v. de subsi voor het christelijk bibliot enige verbetering intrad.

Eerst in januari 1961 wer ook van kracht voor de O.L.B. Dit betekende een stap op de weg naar de a lijkstelling van de christeli algemene en rooms-katholi Maar een probleem, dat niet bevredigend is opgel kwestie van de vaststelling wonertal, dat geacht mo voorstander van een christe te zijn.

Nog steeds is men er n slaagd een objectief criteriu

Voor een goede bibliotheekvoorziening is subsidie onontbeerlijk

van vandaag

bibliotheek- en leeszaalwezen

en zodoende blijft in de huidige omstandigheden het discriminerende element aanwezig. Het is steeds worden de christelijke bij hun subsidie-aanvragen in een minder positieve positie gebracht dan de niet-christelijke en de rooms-katholieke. Wie een gemeene O.B.L. of een Rooms-katholieke wil stichten kan zijn aanvragen op het aantal inwoners van de gemeente, resp. het aantal rooms-katholieke inwoners, of een christelijke O.L.B. wil stichten moet aannemelijk maken, dat het aantal inwoners aanschouwen staat, een eis die voor christelijke niet geldt. Het belangrijke vooruitzicht van de subsidie-regeling van 1961 is christelijk openbaar bibliotheek- en leeszaalwezen bracht, kan worden gesproken van een gelijkstelling met de algemene rooms-katholieke O.L.B. Het tijdstip bestaat er een zekere discussie, welke moet worden afgehandeld. Rechtvaardigheid eist dat de niet-christelijke verlenen van subsidie aanlegt, die op gelijke wijze voor alle onderdanen en alle klassen, onverschillig hoe religieus overtuiging is.

het werk van de Bond

WINKS de discriminatie, die zo boven aangetoond, de huidige regeling nog steeds inhoudt en staande het feit, dat ook protestantse kring geen eenheid bestaat ten aanzien van de zaak van de christelijke O.L.B. Het werk van de Bond gestadig. Het Jaarverslag van de Bond toont een aantal van overheidswege gesubsidieerde Chr. bibliotheken 25. Hierin zijn ook begrepen bibliotheken, die in federatief verband met anderen samenwerken. Er zijn 10 bibliotheken, waarvan de oprichting of reeds zijn op subsidie-aanvragen ingediend. Het is een verheugende ontwikkeling

verspreiding heeft te maken met de ontwikkeling en cultuur

rapport van de Rijkscommissie van de leetuurvoorziening van

1954 komt de uitdrukking voor dat het doel van de bibliotheekvoorziening moet zijn „het brengen van velen tot het goede boek en het brengen van het goede boek aan velen.”

Het boek moet ons, moet velen, tot een goede vriend zijn.

Nu is het boek een machtig medium. Het kan de lezer ontwikkelen, ontspanning, geestelijke bezinning, religieuze verdieping en culturele vorming brengen.

Het is in staat om de denkwereld van de lezers te gaan beïnvloeden, ja zelfs te gaan beheersen.

Het boek kan een zegenrijke invloed hebben, maar het kan ook schade en onheil aanbrengen. Dit geldt zowel voor de individuele lezer, als voor de maatschappij in zijn geheel.

Prof. Buytendijk merkt in dit verband op, dat „een boek iemand ziek kan maken, zelfs dodelijk ziek en een onvolgroeide persoon is bijzonder vatbaar voor besmetting.”

Het boek kan een belangrijk middel zijn om de ontferming tegen te gaan, het kan ook gedachten en ideeën bevatten, die een toenemende verschroming en verslapping van het geestelijk leven in de hand werken.

Bibliotheekwerk is derhalve uiterst verantwoordelijk werk. Men moet lei-

Veilig gebruik

Jaren beproefd en hooggeroemd
Mijnhardt's Zenuwtabletten

ding geven op het terrein van de volksoontwikkeling en van de cultuurverspreiding. Dit werk moet een grondslag hebben en een doel.

De christelijke openbare bibliotheek heeft ten doel alle inwoners van de gemeente, waar ze gevestigd is, te confronteren met de genade en rijkdom, die er is in Jezus Christus. Dit betekent niet, dat ze een evangelisatiebibliotheek is. Haar doel is veel ruimer; zij beoogt de mensen in staat te stellen zich cultureel te verrijken, zich geestelijk te ontwikkelen en zich ook te ontspannen. Maar dit alles tekent zich af tegen de achtergrond van het Evangelie.

Drs. J. Kleisen schrijft in dit verband: „In het licht van de boodschap

Leeszalen — bronnen van ontwikkeling en ontspanning

neergelegd in Johannes 17:3 (Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige, waarachtige God, en Jezus Christus, die Gij gezonden hebt,) een boodschap, die zich richt tot de gehele mensheid, plaatsen wij ons bibliotheekwerk.”

Zo komt het christelijk bibliotheekwerk in het teken te staan van het getuigenis. En dit getuigenis geldt voor een ieder die het wil horen. Dat men in de praktijk niet allen bereikt is iets, wat evenzeer geldt voor de algemene en de rooms-katholieke bibliotheek. Maar dit doet niets af aan het doel dat de chr. O.L.B. zich stelt.

Het doel, dat de christelijke O.L.B. zich stelt brengt verschillende consequenties mee. Dit geldt met name wat betreft de boekenkeuze. Hierbij zal men zich primair laten leiden door religieuze normen. Men zal zich afvragen: „Wat zegt dit boek, welke boodschap heeft het? Wat zal het betekenen voor de mensen, die onze bibliotheek wil dienen? Brengt het een boodschap, die in strijd is met Gods Woord, dan zal het eenvoudig niet moeten worden aangeschaft.

Vervolgens zal in het contact tussen bibliotheek en de lezer duidelijk moeten uitkomen, dat bij de Christelijke O.L.B. in een bepaalde richting geleid wordt en wel in een richting, die nauw verband houdt met de grondslag van de bibliotheek. En deze leiding, die de christelijke O.L.B. bewust nastreeft, bestaat in het heenwijzen op Jezus Christus.

drs. W. K. DE ROOS

ven. Met name de eis van supra-nationaliteit der EPU zou Spaak hebben laten vallen. Omdat dit dezer dagen vanuit Brussel weer is tegengesproken, moeten we afwachten wat van de geruchten waarheid is.

In elk geval zal De Gaulle niet gemakkelijk vergeten wat Spaak hem, dat is Frankrijk, na het schrijven van deze brief nog aandeed. Dat was niets minder dan het torpederen van de Franse obstructie tijdens de laatste onderhandelingen over Englands toetreden tot de E.E.G. Spaak noemde het Franse optreden „infantiel” en dreigde het onderlinge geschil tussen Parijs en de overige E.E.G.-partners aan de grote klok te hangen.

Men begrijpt dat in zo'n sfeer het uur van de Europese politieke eenheid nog niet heeft geslagen.

• Engeland is daarbij het struikelblok, ook al gaat de ruzie nu nog buiten dit land om. Premier Macmillan zal — zoals het nu lijkt — wel alles op alles blijven zetten om zijn good old country tot de E.E.G. te doen toetreden. Hij mag straks dankbaar zijn dat deze De Gaulle's opzet — een „neen” tot Engeland — wist om te zetten in een „slechts” opschorten van dat gesprek tot oktober. De aandacht werd ook op Albion gevestigd door het optreden van fascistische nazi's. Mosley's mannen kregen het hard te verduren op Trafalgar Square. Maar de Engelsen, die het graag voor de „underdog” opneemt zou op den duur ongewild en onbewust toch met het bestaan van Hitlers geestelijke nazaten rekening kunnen gaan houden. Ontevreden personen zouden zelfs met hem kunnen gaan sympathiseren. Dat is ook het doel, dat door de nazi's beoogd wordt. Daarom is het goed, dat de ongenode en ongewenste nazi-gast Rockwell hardhandig op het retour-vliegtuig gezet werd en dat — eindelijk! — vedere bijeenkomsten van dit onsmakelijke soort werden verboden. Al te goed is buurmans (Rockwell) gek.

• Argentinië leeft opnieuw in onrust. President Guido's regiem heeft nooit een stabiele basis gehad, sinds hij op

Een prettig stel vaklui willen u graag
VEILIG VERHUIZEN
wáár u ook woont of naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereden kilometers!
BONGERS WAGENINGEN
Rijnhaven 10, telefoon 2725 en 3750 (b.g.s. 3100)

ONDERGOED
van de bovenste plank!

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
Vicon
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526—841 (7 lijnen)

HOLWERDA ZONEN
Dokkum
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Tel. 05190-2202 (2 lijnen) - Buiten kantoor 2564

VRAAGT STEEDS
ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK — TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

Inrichting van kleuterscholen
Stalen klimmateriaal - keukens
ODIS! Fa. A. v. d. Werff - Doesburg
Kantoor:
Van Pallandtstraat 11 - Velp tel. 08302-4642

N.V. TEXTIEL UNIE SPENCER-HEY
CULEMBORG
FABRIEKEN VAN
GEBREIDE BOVENKLEDING

28 maart de afgezette Frondizi opvolgde. Deze week was het evenwicht helemaal zoek. Generaal Montero greep in toen hij en zijn medestanders vermoedden dat de minister van het leger, Loza, voor pro-Peronistische officieren in het krijt zou treden. Montero benoemde zichzelf tot opperbevelhebber en rukte zelfs naar de hoofdstad op toen de minister die aftrad werd opgevolgd door generaal Senorans, die evenmin in Montero's ogen genade kon vinden. Generaal Saravia bleek tenslotte als minister aanvaardbaar te zijn. Met het recente voorbeeld van Peru voor ogen, schijnt Amerika de opstandige generaals te hebben laten weten, dat het een militaire dictatuur in Argentinië niet zal dulden.

• De Mont Blanc heeft ook een rol gespeeld in het wereldnieuws. De nieuwe tunnel door de berg zal straks de afstand Parijs—Rome met 220 km bekorten. Een formidabele technische prestatie die het nieuwe Europa best kan gebruiken. Met de geografische afstand tot elkaar kunnen ook de politieke geschillen wellicht wat worden ingeperkt.

Een week wereldnieuws in vogelvlucht

tueel niet bonafide nageleefd akkoord gelijkt.

• Rusland heeft zijn technisch kunnen weer eens getoond. De klagzangen over verwaarloosde landbouwmachines gingen plotseling over in juichkreeten betreffende de Wostok 3 en de Wostok 4, waarin resp. Nicolajew en Popowitsj hun 64 en 48 rondes om onze planeet maakten. Hun samenwerking in de ruimte opent het tijdperk waarin wellicht ruimtestations in gebruik kunnen worden genomen. De wereld komt dan voor geheel nieuwe problemen te staan; vooral ook van strategische aard. Dit accentueert des te scherper de Amerikaanse achterstand op het terrein van de ruimtevaart.

• Berlijn herdacht zijn 1 jaar lang door de muur in tweeën gedeeld zijn. Grote botsingen op 13 augustus bleven uit. Als men de verontwaardiging van de West-Berlijners in aanmerking neemt mag het een wonder heten dat er slechts gewonden vielen. De muur gaat hoe langer hoe meer ook in de wereldpolitiek een dramatische rol vervullen. Naar verluidt zal Chroestjow de kwestie van de Westelijke rechten in West-Berlijn, gekoppeld aan een Russisch vredesverdrag met Oost-Duitsland, zelf in de komende Assemblée der Verenigde Naties aan de orde stellen. Op een stijgen van de politieke temperatuur op dit punt moet dus worden gerekend.

• Rondom de Europese Politieke Unie hangt een mysterieuze waas. Zoals men weet was de Belgische minister van buitenlandse zaken, Spaak — met minister Luns — een felle tegenstander van De Gaulle's ideeën omtrent het Europa der Vaderlanden (met Frankrijk aan de spits) Is Spaak dat nog? In een brief aan De Gaulle schijnt hij zijn verzet grotendeels te hebben opgege-

zaal van de Veiligheidsraad met V.N.-gebouw is deze week oord tussen Nederland en Inzake Westelijk Nieuw-Guinea. Men kent de inhoud uit de pers. Geen mens zal in zonder gemengde gevoelens de gebeurtenis kennis hebben. Bij andere overeenkomsten wat op grond van zulk een in de naaste toekomst gaat ge- Dat geeft zekerheid, omdat er geld is. Vandaar meestal een feer en een gevoel van vol- bij zo'n feit.

afsluiten van het New York-ord viel van deze bevredigd- veel te bespeuren. De toe- van Nieuw-Guinea is wel in- en in het akkoord aangeven, vraag is bij velen toch: Houdt a er aan? Houden de V.N. aan- alingen vast en acht Indonesië- onden hetzelfde te doen? Zou- ijfel een goede grond geweest- het akkoord niet aan te gaan- na het alternatief geweest?- erkelijke oorlog zonder dat- p hulp van bondgenoten ge- kon worden” aldus Premier De- zijn eerlijke rede. Onze rege- a de verantwoordelijkheid voor- tie niet dragen. Straks moet- hoe het parlement daarover- Een kleine aanwijzing van het- debat was reeds de uitlating- Tweede Kamerlid Mr. van- orsel, die evenals de premier- bestaande overmachtssituatie- doch die concludeerde tot het- neren van Nieuw-Guinea. De- t die oplossing — vooral voor- ea's — beter was geweest, kan- orden beantwoord nadat is ko- te staan of en hoe alle part- overeenkomst zullen naleven. ad, de goede trouw is de toets- aaraan de juistheid van deze- he beslissing eens zal worden- eld. Indien men u zegt: dan- de laat, dan moet thans een- et worden geboden dat niet- e druppels water op een even-

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

Politieke karikaturen

In nr. 21 geeft u reproducties van karikaturen van Albert Hahn. Ik heb verschillende malen het boek waarin Kuyper een voorrede over de karikaturen gaf gelezen. Indertijd als jongens keken wij naar de platen van Braakensiek in een sigarenwinkel op de Nieuwendijk, waar de platen gekleurd waren. Sterk herinner ik me uit die jaren van 1900 en daarvoor de platen over Paul Krüger en John Bull. Ook die over Kuyper. U weet misschien, dat Dr. Kuyper „Het Volk” heeft vervolgd in verband met de „wurgplaat”.

In die tijd was de Notenkraker nu niet erg bemind bij de Christelijke mensen en al is er wat aan, dat karikaturen de getekende man waarschuwden, zoals Dr. K. zelf schrijft, hij was er in de jaren 1915 en later toch niet enthousiast over. Mevrouw Van Deth uit Brusel, die m'n echtgenote indertijd (1915) bijstond bij de bevaling van m'n dochter, had 'n zuster in Arnhem wonen („mevrouw Van Deth van Arnhem”, zeiden we altijd) waar Dr. Kuyper nogal eens logeerde. Het kwam toen ook wel eens op de karikaturen, waarop Dr. K. zei, dat hij „toch ook 'n mens met gevoel” was. Enfin, hoe dan ook 't valt me op, dat èn in Centraal Weekblad en in Nederlandse Gedachten alleen platen van socialistische zijde zijn getekend, wat me erg bevreemdt!

U hebt wel gelijk, dat Braakensiek en Piet van der Hem, die ik persoonlijk heb gekend en die in de eerste druk van „Quo Vadis” een tekening maakte van Ursus en Petrus en een vrouw met een Romeinse lamp brandende aan de zoldering, Ton van Tast en Raaymakers en de heel vroegere tekenaar in „Het Leven”, later ook in „De Groene” (ik meen Jordaan, maar dat weet ik niet zeker) de beste tekenaars waren.

Jammer, dat Joh. Kray 't in De Houten Pomp niet ver heeft gebracht. Toch zijn de platen van de linkse pers indertijd wel heel grievend geweest voor het Christelijk deel der natie.

Beverwijk.

T. A. POSTMA

En nogmaals over karikaturen

U probeert de politieke karikatuur te verdedigen door Kuyper erbij te slepen en dat lijkt handig, doch is juist falikant, want door verder te beweren, dat Kuyper een breeddenkend mens is geweest, blaast u uw hele verdediging van de politieke karikatuur weer ondersteboven. (Behalve voor die

partijgenoten die, wanneer ze maar een leider genoemd zien en geprezen, alles wel goed vinden en slikken).

Want: stel dat Keizer Wilhelm en Hitler en Chroestsjef en Soekarno en Fidel Castro (wat ik van Chroestsjef, Soekarno en Castro vooralsnog betwijfel) niet zulke „breeddenkende” mannen waren of zijn als Kuyper, welke uitwerking heeft de totaal onbijbelse spotprent gehad op deze „minder stabiele” figuren? Ik zeg: onbijbels, wijl sola scriptura! Waarom zou de Haagse Post praktisch nooit politieke spotprenten plaatsen, vraag ik me af, behalve Schröder(?) en zijn hond. Maar dan kan ieder mens zichzelf of een deel ervan herkennen. En als u meent dat ik „zwaartillend” ben, verwijs ik u naar PRINSES van deze week, waar ik zie, dat ik „ongedwongen vrolijk” kan zijn omdat de kleur geel mijn favoriete kleur is (zoals u wel weet) en de kleurensychologen verder latende voor wat ze zijn, want ook daardoor wil ik me niet laten ringeloren. Natuurlijk, er zijn razend leuke tekeningetjes bij maar vooralsnog ben ik helemaal niet overtuigd door uw artikel „de politieke karikatuur”; integendeel, en als u meent enige reclame voor genoemde bladen te kunnen tolereren en meent dat ook ik recht heb op vrije meningsuiting, verzoek ik u beleefd doch zeer dringend, dit voluit te willen plaatsen, daarmee bewijzend dat u recht wilt doen aan uw mondige leden.

Nog een P.S. van deze schrijvende lezer:

Deze P.S. werd noodzakelijk toen ik in de Haagse Post van deze week (blz. 13: Proppenschiet) een wel heel duidelijke illustratie vond van mijn bezwaren tegen de karikatuur zoals ik die boven kort had geformuleerd; en het meest vernietigende argument tegen de (politieke) karikatuur geeft Treno zelf als hij beweert: „Trinquier begrijpt er niets van”. En dan besluit Treno zijn „verontschuldiging” met de volgende dooddoener: „het enige dat we met ons blad nastreven is onszelf niet al te ernstig te nemen”.

We moeten hieruit dus besluiten dat er mensen zijn (goed... grote sukkel wellicht, maar niettemin soms (vaak) met veel macht(?), kanonnen en bommen en zo achter zich) die er door tot razernij en onverantwoordelijke daden kunnen komen. Dat is de praktijk en daar moet onze partij zijn houding naar bepalen en we kunnen de politieke karikatuur wel heel leuk verklaren, maar daar hadden Trinquier en Treno ook niets meer aan gehad als Trinquier een beetje meer macht en bommen had gehad, want dan was Treno met zijn mooie verontschuldiging en al, er aan gegaan. En zo hebben we, om niet meer legio voorbeelden te noemen Benito Mussolini laten stikken en de R.K. kerk en het Italiaanse volk er bij, toen we niet zeer hard en duidelijk (dus geen evt. on-

begrepen karikaturen!) uit de bijbel en rechtstreeks Mussolini en de R.K. kerk en het Italiaanse volk tot de orde riepen, vooral toen o.m. bekend werd, dat die Mussolini er prat op ging dat hij een kind verkracht had en dat met veel bravoure overal vertelde. (Zie Nieuwsbl. v. h. Noorden van een paar weken geleden). Maar onze bestrijding bestond voornamelijk (een tekening is internationaal verstaanbaar, nietwaar) uit tekeningen en een Italiaanse vertaling van uw artikel werd er niet bijgegeven zodat onze „goede bedoelingen” duidelijk zouden worden. Samen vattend: de politieke karikatuur verenzaamt (frustreert) of duwt de breeddenkende man nog verder van het volk weg; eenheid wordt zo nooit bereikt en dat doet Schröder met zijn hond en b.v. Ferdinand wel, terwijl over de gezagsondermijnende Bommestrips met die „politie” erbij, boeken zijn vol te schrijven.

Groningen

A. W. DIJKEMA

Kanttekening

• Met de eerte briefschrijver zijn wij het eens, dat destijds de linkse pers wel karikaturen heeft gepubliceerd, die grievend waren voor het christelijk volksdeel; en wel in deze zin, dat ze de goede bedoelingen van dat volksdeel soms in twijfel trokken, of er soms kwade trouw achter zochten.

Dat doet de spotprent uiteraard nóg wel eens. De karikatuur, die het Heilige aantast en met Bijbelwoorden een satiriek spel bedrijft, wijzen wij uiteraard zonder bedenken af. Zulke tekeningen betitelde Dr. Kuyper eens als „laf en min”.

Overigens: lang niet alle platen in de linkse pers uit die tijd waren grievend. Ze hebben vaak de gezonde lachlust opgewekt en de verschillen in politiek inzicht duidelijk geïllustreerd.

Dat ons artikel voorzien was van enkele afdrucken uit de linkse pers ten tijde van Kuypers optreden, is begrijpelijk. Briefschrijver erkent zelf, dat men 't met tekeningen in De Houten Pomp (een blad van rechts) niet ver bracht. We kozen tekeningen van de beste tekenaars! Jordaan was daarbij niet vertegenwoordigd. Inderdaad tekende deze kunstenaar jarenlang een pagina karikaturen in Het Leven.

De tweede briefschrijver heeft de zaak enigszins verward, door bewijsmateriaal voor zijn zienswijze aan te dragen, bewijsmateriaal dat geen werkelijk bewijs levert en soms nauwelijks ter zake dienende is.

Wij kunnen hem verzekeren, dat de Haagse Post een zeer groot aantal jaren wekelijks twee pagina's aan politieke spotprenten gaf. Piet van der Hem en Ton van Tast (laatstgenoemde was een broer van wijlen de theoloog Prof. Dr. M. H. A. van der Valk,

die, anti-revolutionair zijnde, ook in onze kring grote bekendheid genoot door zijn flonkerende redevoeringen) waren vele jaren de tekenaars voor de Haagse Post.

Natuurlijk brengt een karikatuur (wij wezen daar reeds op in ons artikel) een korrel zout in de situatie welke verbeeld wordt. Vandaar de naam: karikatuur. Ze is openhartig en ze kent de humor. Wij hebben er best niet geen behoefte aan, Kuyper er met de haren bij te slepen. Maar als hij over de politieke spotprent rake dingen gezegd heeft, citeren wij hem graag. Dat deden wij in ons artikel. En nu wéér: „Humor zonder hoger ernst die er achter schuilt, is de edele humoristische naam niet waard”.

Een democratisch staatsbestel kan critiek en humor verdragen, al zullen de druiven wel eens zuur zijn. Hitler en zijn koorddansers konden het niet verdragen. In Duitsland was tijdens het bewind van Hitler de karikatuur over Hitler en het nationaal socialisme verboden.

Men moet ons overigens niet ervan verdenken, te juichen over alle politieke spotprenten. Integendeel. Doch deze vorm van politieke voorlichting (al is het soms een averechtse voorlichting) kunnen wij in 't algemeen waarderen als kunstzinnigheid en een spitse geest als een eenheid optreden en ons het „kostelijk mal” tonen.

Aan grappen moeten wij niet te zwaar tillen. Als wij grappen weten te onderscheiden van venijn, zullen wij de juiste waardering voor de politieke karikatuur kunnen opbrengen. Tekefiguranten als Ferdinand of Adamson zijn geen politieke modellen en daarom brachten wij deze niet ter sprake. Dr. Kuyper gaf soms zelf ook karikaturen; niet met de tekenstift, doch in woorden. Verschillende van zijn befaamde driestarren in De Standaard van weleer getuigen ervan. In de pocket, „Met de kleine trom” is er een kostelijk voorbeeld van opgenomen.

Wij willen er niet aan, dat de politieke karikatuur de breeddenkende mens van het volk zou wegduwen. Hij wordt door de politieke tekening veel eerder gemeengoed van het volk. Dat kan uiteraard bezwaren met zich meebrengen. Uit de letterlijke vertekening van een situatie kan een figuurlijke vertekening ontstaan. Het neemt niet weg, dat de politieke karikatuur, dank zij de vrijheid van drukpers, politiek medeleven kan bevorderen. Wel zal, krachtens het wezen van de politieke spotprent dat medeleven een eenzijdige gerichtheid hebben.

Wij bewonderen de kunstzinnigheid en spitsvondigheid van verschillende in het betreffende artikel genoemde tekenaars. Dit wil allerm minst zeggen, dat wij hun inzicht, zoals zij dit in beeld brachten delen. In de meeste gevallen is het tegendeel waar. Aan de wijsheid van de Haagse Post, door de briefschrijver te berde gebracht, willen wij ons begripelijkwijze niet vertellen.

Tenslotte: De Groningse briefschrijver wordt zelf welhaast karikaturaal in zijn uitingen als hij van ons recht vraagt voor onze mondige leden. Dat recht geven wij hem graag, onverkort en voluit. Vandaar dan ook, dat wij nader op zijn schrijven ingingen.

Vertrouwensadressen voor Den Haag en omstreken

SIGARENMAGAZIJN „MATADOR”

L. KORPEL

MAURITSKADE 71 — TELEFOON 180234, b.g.g. 321960
Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen

waarheen U maar wenst.

Ook het kleine karwei appreciëren wij

BOON'S SCHILDERSBEDRIJF

PIET HEINSTRAT 62 — TELEFOON 33 11 12
Filialen te Delft en Rotterdam.

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op verfg gebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT...

voor Gouda en omgeving geldt:

VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

OVERIJSEL

WARMTE

Een muur van warmte die stand houdt en u volkomen beschut!

MET BRANDSTOF VAN

FIRMA J. PIT EN ZOON

WEEMSTRAAT 51 — TEL. 2192 — STEENWIJK
Kolen - Olie - Gas

* VERBOUW

* NIEUWBOUW

* ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE

Laarssingel 101 — Telefoon 3021

Hyacintstraat 40 — Telefoon 11638

HET NIEUWE LAND

GRITTER'S

ACCOUNTANTS- EN ASSURANTIE-KANTOOR

EMMELOORD - Boslaan 19 - Tel. 05270-3045*

Firma Gebr. Slump

Brandstoffenhandel

LEMMER TELEFOON 05146-564

NAGELE TELEFOON 05276-2460

Bouwbedrijf

L. DE GRAAFF

EMMELOORD

Nagelerstraat 37

Telefoon 05270-3090

Firma Breman

Machinefabriek en grofmederij

Klip- en stokankers t.m. 2500 kg.

ZWARTSLUIS — TELEFOON 05208-406

GROOT-MALEISE FEDERATIE

zou twee vliegen in één klap slaan

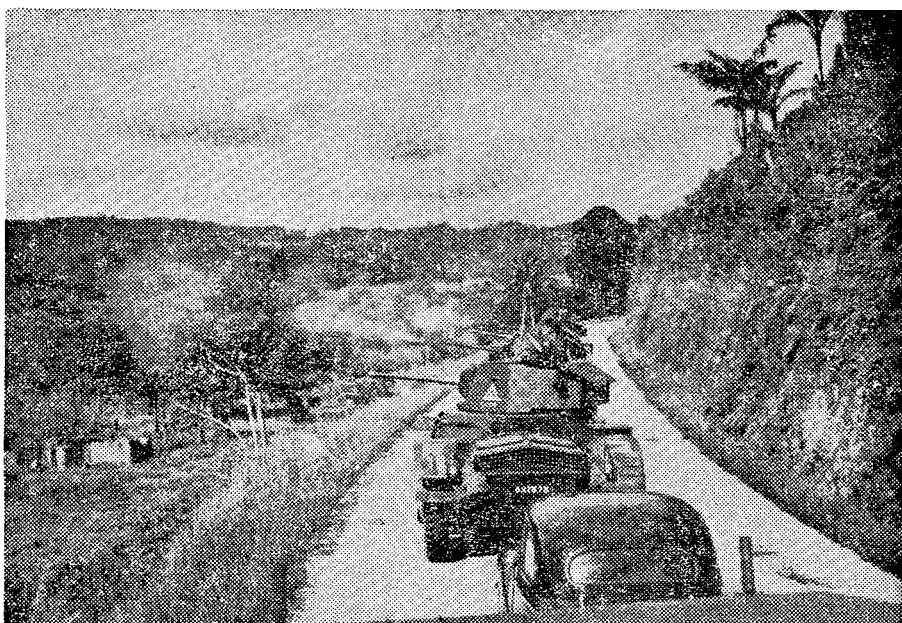
HET is duidelijk dat de toenemende macht van president Soekarno van Indonesië, niet iedereen even welgevallig is. Engeland heeft redenen om zich af te vragen, of Soekarno nu op een kwade dag ook aanspraken gaat maken op de Britse kroonkolonies Noord-Borneo, Serawak en Broenei; Australië maakt zich zorgen over het oostelijke deel van Nieuw-Guinea, nu het westelijk gedeelte in Indonesische handen overgaat; en Portugal wacht nu maar af wat er zal gebeuren met het gedeelte van het eiland Timor, dat het al eeuwenlang als kolonie bestuurt. De Portugezen herinneren zich nog, hoe gemakkelijk India zich meester kon maken van Goa en enkele andere Portugese enclaves op Indisch grondgebied. En de Indonesische acties ter verkrijging van Westelijk Nieuw-Guinea zijn er als nog recenter voorbeeld om te bewijzen, hoe lonend anti-westerse agitatie kan zijn. En daarom stelt Engeland al enige tijd pogingen in het werk, haar laatste kolonies in Zuidoost-Azië veilig te stellen, voordat

Premier Lee is een socialist, die heel wat te stellen heeft met de vijf pro-communistische groeperingen in Singapore, die samen ongeveer even sterk zijn in de Wetgevende vergadering, als de partij van Lee. En deze oppositie stelt op het ogenblik (ook bij de Verenigde Naties) alles in het werk om het gehele federatieplan te doen mislukken.

Borneo

De Toengkoe van Malakka (waarmede we kort de Maleise federatie aanduiden), voelt zich niet erg gelukkig met het sterke linkse element in Singapore en is reeds daarom voorstander van een grote federatie als middel om zich te kunnen keren tegen het communistische diplomatieke offensief uit Zuidoost-Azië. De zee-dajaks van Borneo hebben weliswaar weinig besef van wat wij als democratie beschouwen, maar — zo redeneert de Toengkoe — hun toekomst is toch rooskleuriger in een westers-democratische federatieve staat, dan wanneer ze door Indonesië of door China worden ingelijfd. Echter spreken namens de zee-dajaks de drie gouverneurs van de Borneose gebieden een woordje mee.

Zij hebben al hun bezorgheid uitgesproken over een al te spoedig samengaan van hun gebieden met Malakka en Singapore, alle nobele bedoelingen van de Toengkoe ten spijt. Ook de sultan van Broenei voelt er weinig voor, de rijke inkomsten uit de aardolie te delen met de buurlanden. Hij is dan ook niet naar Londen gegaan en behoudt zich allerlei rechten voor.

Nog niet zo lang geleden streden de troepen van de Maleise federatie een verbeten strijd tegen communistische guerilla's, met hulp van Britten en Australiërs. Hun inspanningen werden met succes bekroond.

is verlopen. Premier Lee heeft de bewoners van zijn eiland-staatje nl. eveneens een referendum in het uitzicht gesteld over de uitslag van de Londense conferentie.

Het is helemaal niet onmogelijk, dat de grote Chinese meerderheid het plan tot vorming van een Groot-Maleise federatie verwerpt, omdat zij in die statenbond een minderheid gaan vormen. Voorzichtigheid is de moeder van de porseleinkast. En premier Lee van Singapore gaat dan ook bijzonder omzichtig te werk om de Chinezen van Singapore toch vooral niet voor het hoofd te stoten.

en opnemings er van in een statenbond met Malakka en Singapore zou inderdaad een zeer aanbevelenswaardige oplossing zijn.

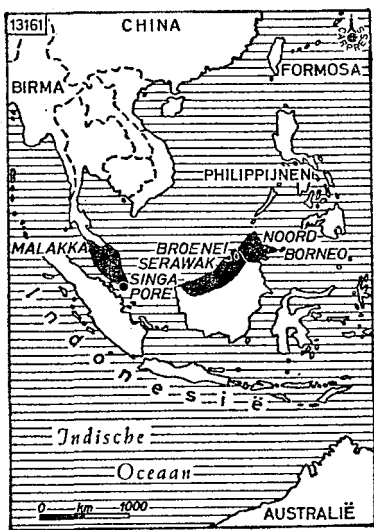
De moeilijkheden liggen dan ook niet bij de Britse regering en bij die van Malakka maar — zoals al werd opgemerkt — in Singapore, waar een binnen niet al te lange tijd te houden referendum wel eens op een afwijzing van de nieuwe statenbond zou kunnen uitdraaien. En dat zou wel eens op een zeer ongelegen ogenblik kunnen gebeuren.

Aanspraken

Het wordt hoog tijd, dat de staatkundige toekomst van de Borneose gebieden wordt vastgesteld. De Philippijnen hebben er al aanspraken op gemaakt en al heeft dit in Engeland weinig indruk gemaakt, het heeft toch weer op ongewenste wijze de aandacht op dit Britse gebied gevestigd. En binnenkort kunnen er meer kapers op de kust komen, zoals Indonesië.

De Philippijnen streven thans naar hartelijke relaties met Indonesië. En het zou dus niet hoeven te bevreemden, als de een de aanspraken van de ander zou steunen. Tenzij zij — ondanks alle hartelijkheid — het elkaar niet gunnen. Daar zou Engeland dan nog van kunnen profiteren.

Wat gaat Singapore nu doen?

het te laat is. En te oordelen naar het nieuws van de afgelopen weken is het daarin reeds ten dele geslaagd, nu de Groot-Maleise Federatie al vastere vormen begint aan te nemen.

Kort geleden maakten Engeland en de kleinere Maleise federatie bekend, dat voor 31 augustus van het volgend jaar een dergelijke statenbond zal worden opgericht. Hij zal bestaan uit de reeds onafhankelijke Maleise federatie, het zelfbesturende Singapore, de Britse kroonkolonies Noord-Borneo en Serawak en het olierijke sultanaat Broenei. Deze nieuwe staat zal een bevolking van ongeveer tien miljoen mensen tellen. In een gezamenlijke verklaring, welke na afloop van drie weken van onderhandelen in Londen tussen premier Macmillan en diens ambtgenoot van de Maleise federatie, Toengkoe Abdoel Rahman, werd uitgegeven, werd gezegd, dat binnen een half jaar de officiële stukken getekend zullen worden.

En het ziet er naar uit, dat — nu Westelijk Nieuw-Guinea onder Indonesisch bestuur komt te staan — deze plannen wellicht in versneld tempo zullen worden uitgevoerd.

Malakka

Voor al de Maleise federatie heeft er belang bij, dat de Britse gebieden op Borneo in de te vormen statenbond worden opgenomen. Zou dit laatste niet mogelijk zijn, dan zouden deze Maleise federatie en het zelfbesturende Singapore op elkaar aangewezen zijn. En daar heeft de federatie bezwaar tegen, omdat deze uit slechts twee partners bestaande statenbond een Chinese meerderheid zou hebben. De premier van Singapore, Lee Kwan Yew, is bereid met een dergelijke statenbond genoegen te nemen.

Toengkoe Abdoel Rahman, de voortvarende premier van de Maleise federatie. Hij ziet wel wat in een Groot-Maleise statenbond.

Zorgen

Hoewel de Toengkoe en premier Lee nogal optimistisch zijn en premier Macmillan het streven naar een Groot-Maleise federatie steunt, maakt men zich in Engeland toch wel zorgen over de levensvatbaarheid van een dergelijke statenbond. De vergelijking met de Westindische federatie, die een mislukking werd, dringt zich op. Er bestaat zelfs een mogelijkheid van een parallel met het referendum op Jamaica, dat zo ongelukkig en tegen de verwachting van premier Bustamente

Relaties

Er bestaan reeds lang relaties tussen Malakka en de andere gebieden. Zij hebben een geografische oorzaak, maar zij zijn voornamelijk een gevolg van het feit, dat de Britten overal eeuwenlang heer en meester zijn geweest. De contacten tussen Malakka en Singapore zijn op allerlei terreinen zeer frequent, in het bijzonder op economisch gebied. Er bestaat een onderlinge afhankelijkheid, die tot samenwerking dwingt. De vertegenwoordiger van de Britse kroon in Singapore moet volgens de constitutie van dit gebied worden gekozen uit personen, die op Malakka of in Singapore geboren zijn.

Een minister van de Maleise federatie is lid van de „Binnenlandse veiligheidsraad” van Singapore. En reeds sinds 1938 bestaat er een overeenkomst tussen Malakka, Singapore en de gebieden op Borneo met betrekking tot de munteenheden. En sedert Malakka in 1957 onafhankelijk is geworden, zijn er steeds plannen geweest om de statenbond Groot Malesië te vormen.

Singapore

De premier van de Maleise federatie is altijd uitgegaan van het standpunt, dat een verbintenis tussen Malakka en Singapore onaanvaardbaar zou zijn om de reeds genoemde reden; de Chinezen (onder wie het communisme het sterkst is verbreid) zouden de grootste gemeenschap in de nieuwe staat worden. Daarom zocht hij naar een „Dritte im Bunde” en hij vond die in de Britse gebieden op Borneo. De Britse regering had er belang bij, dat een oplossing zou worden gevonden voor deze laatste kroonkolonies in Zuidoost-Azië

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen. De verste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

Vraagt uw bakker naar

TARVO-BROOD

Uw bakker
Uw dokter

Uw adres voor

DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Firma Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

IVOROL: ook Rokers blanke witte tanden

BOEKEN en periodieken

Een fraaie collectie momentopnamen

Dat drs. G. Puchinger de aangewezen biograf van dr. Colijn is, staat na het uitkomen van het boekje „Colijn” 1) voor iedereen wel vast. In de eerste plaats omdat de heer Puchinger op dit moment ongetwijfeld de beste Colijnkenner is. In de tweede plaats omdat hij geboeid, boeiend en indringend over het leven en werken van deze staatsman kan schrijven.

Dat hij eenmaal ook de biograf van Colijn zal zijn, is een veronderstelling, die gewettigd wordt door de lacunes, die de auteur in dit werk over zijn onderwerp laat bestaan. Er is blijkbaar meer op komst. De inhoud van het thans gepubliceerde wordt, zoals men weet — gevormd door de serie artikelen, die reeds eerder in het dagblad „Trouw” verscheen. Ondanks het feit, dat de leesstof dus aan velen reeds bekend zal zijn, is deze publikatie uitermate nuttig. Menigeen leest immers dergelijke beschrijvingen liever in boekvorm dan dat hij er elke-week-epel-vol van tot zich neemt.

Zo is dit boek in feite een collectie moment-opnamen, maar dan als gevolg van de bovenstaande hoedanigheden van de auteur, een zeer fraaie collectie. Een voorproefje als het ware van de „grote” biografie.

Wij vermoeden dat daarin ook met name aan de kabinetsformaties, die Colijn meemaakte dan wel zelf uitvoerde, ruime aandacht zal worden besteed. Het ontbreken van gegevens daaromtrent in dit boek (op pag. 136 is hij minister van financiën (1923) doch op pag. 137 reeds premier (1925)), wettigt die verwachting. Dat Colijn reeds bij zijn leven naast veel verzuizing ook lof uit socialistische kring deels lichtig werd, wordt duidelijk uit hetgeen dr. Wibaut, niet de eerste de beste socialist uit die dagen, in de Eerste Kamer zei en elders schreef (pag. 150). Het zou goed zijn indien de socialistenvan-nu zich daarvan — vooral in verkiezingsstrijden — wat meer rekenschap gaven.

Colijn — na aanvankelijke aarzeling — als warm medewerker in de Volkenbondarbeid, Colijn als vroegtijdig promotor van de Benelux-gedachte, Colijn ook als de ombeneper doch wijze observator van de toenmalige veranderingen in de denkwereld van de Gereformeerde gezindte — het zijn even zovele facetten van deze sterke persoonlijkheid, die de ene antirevolutionair — anno-1962 sterk zal toespreken en de andere A.R.-van-vandaag (v.n.l. de voor nieuwe ontwikkelingen wat bangelijk ingestelde) tot lering kan strekken.

Van de biograf van dit fenomeen in de Nederlandse politiek moet vóór alles ook objectiviteit worden gevraagd. De garantie daarvoor lijkt ons in dit boek reeds gegeven. Bij het financieel-economische beleid uit de dertiger jaren wordt voorzichtig een vraagteken gezet. En de in 1940 zo geruchtmakende brochure „Op de grens van twee werelden” wordt ronduit een fout en „fataal” genoemd. Een biografie mag dit werk dus nog niet heten. Wel een voorloper van een dergelijk werk. De allure van deze publikatie, die wij van harte ter lezing aanbevelen, doet daarvan veel verwachten. Het is een grote verdienste van de heer Puchinger ons reeds dit „voorschot” te hebben geschonken.

1) Colijn — door drs. G. Puchinger — Uitgave van J. H. Kok N.V. te Kampen (met diverse illustraties) 201 pagina's, prijs f 1,50 (Boeket-reeks).

Hotel-pension „Dreyeroord”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

„ANIMO” KOFFIEZET
APPARATUUR
voor inrichtingen, kantines, verenigingszalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.
APPARATENFABRIEK
L. SCHEEPSTRA
AMERSFOORT
Telefoonnummers 03490 - 7556/8762

A C H T E R P A G I N A

DE BRIEF EN DE KRANT nemen een belangrijke plaats in het partijleven in. Het zijn allebei communicatie-middelen bij uitstek. Ieder op eigen wijze. Wij stonden daar vorig maal al uitvoeriger bij stil.

Brief en krant bestrijken ieder hun eigen veld, elk in overeenstemming met hun eigen karakter.

Soms ontmoeten zij elkaar. Dat gebeurt indien een brief als „ingezonden stuk” geheel of gedeeltelijk in de krant wordt afgedrukt. En dat gebeurt ook wanneer een zogenaamde „open brief” in de krant een plaats krijgt.

Een zeker soort open brief is — daar kan nog apart de aandacht op gevestigd worden — „de advertentie met een ideële inhoud”; de advertentie, waarin van een bepaalde zienswijze of levensbeschouwing wordt blijk gegeven.

Over het „ingezonden stuk”, de „open brief” en de „advertentie met ideële inhoud” dan ditmaal enige opmerkingen.

Ingezonden stuk

INGEZONDEN STUKKEN vormen een algemeen bekend verschijnsel. Er zijn niet veel bladen die niet op de een of andere wijze plaats bieden aan zulke ingezonden stukken. En er zijn vele mensen, die naar dit of dat blad, dat zij lezen zo nu en dan eens een brief zenden, met de bedoeling dat deze geheel of gedeeltelijk in het blad wordt afgedrukt.

Het is duidelijk, dat een ingezonden stuk pas als een ingezonden stuk wordt beschouwd, indien er uitdrukkelijk bij is vermeld, dat de schrijver van de brief opname in de daarvoor gereserveerde rubriek op prijs stelt. Anders blijft het alleen een brief voor de redactie van het blad en krijgt de schrijver alleen zelf antwoord.

Een ingezonden stuk wordt niet altijd tegelijk van een door de redactie opgesteld antwoord of van een door een van de zijde van de redactie samengestelde kanttekening voorzien. Dat hangt af van de inhoud van het ingezonden stuk.

Bijzonder interessant is het wanneer er van verschillende personen ingezonden stukken bij de redactie binnenkomen en die stukken zelf, tezamen afgedrukt, elkaar bestrijden of elkaar aanvullen of soms ook elkaar beantwoorden.

Het is in de loop der tijd wel duidelijk geworden, dat er bij de abonnees van vele bladen behoefte bestaat zich op deze wijze tegenover de mede-abonnees, en dus niet alleen tegenover de redactie van de

bladen, te uiten. Want dát doet men d.m.v. ingezonden stukken.

Wanneer men zich immers uitsluitend tot de redactie wil richten, zou men kunnen volstaan met een brief aan de redactie met het verzoek om een persoonlijk antwoord. Dat laatste, dat verzoek, behoeft er overigens in het algemeen niet eens bij, want in de regel zal elke redactie iedere behoorlijke brief, waarop de afzender zijn naam en adres duidelijk heeft vermeld, uit eigen beweging wel beantwoorden.

Er zijn bij wijze van spreken schrijvers van ingezonden stukken, die eenmaal per jaar of eenmaal per vijf jaar zulk een stuk bij een redactie inzenden. Maar er zijn eveneens mensen, die — weer bij wijze van spreken — elke week een aanleiding aanwezig achten om op een artikel te reageren d.m.v. een ingezonden stuk.

Dat levert voor de deze stukken ontvangende redactie dan natuurlijk heel wat moeilijkheden op. De plaatsruimte voor een rubriek ingezonden stukken is nu eenmaal niet onbeperkt. Dit klemt bij weekbladen in de regel nog meer dan bij dagbladen. Ook zonder die brieven van de veel-schrijvers zijn er praktisch altijd wel ingezonden stukken genoeg; meestal teveel. De redactie dient dan een keus te maken. De briefschrijvers van wie de stukken niet zijn opgenomen, ontvangen overigens een persoonlijk antwoord.

Dit geldt ook ons eigen weekblad Nederlandse Gedachten. Wij hebben daar trouwens op deze plaats al eens op gewezen.

Open brief

OPEN BRIEVEN komen in vergelijking met ingezonden stukken slechts sporadisch voor. Wanneer men open brieven en ingezonden stukken naast elkaar stelt, blijkt er een duidelijk verschil van karakter te zijn.

Het ingezonden stuk geeft in het algemeen met name de mening van alleen de schrijver zelf weer. Het is althans meest de bedoeling de eigen mening naar voren te brengen, geheel afgezien van de vraag of anderen deze mening delen. Een ingezonden stuk is gericht aan de redactie, met de bedoeling daarin mededeling te doen van eigen standpunt, of om lof of kritiek tegenover de redactie te uiten.

Een ingezonden stuk wordt voorts door een redactie eerder aanvaard dan een open brief, die overigens ook tot de zeldzaamheden behoort. Open brieven die tegen de redactie

zijn gericht — hetgeen niet veel zal voorkomen — zullen praktisch nooit worden opgenomen.

De redactie distantieert zich in het algemeen bij voorbaat van de inhoud van het ingezonden stuk — of zij het er nu al of niet mee eens is — maar letterlijke publikatie van de tekst van een open brief zal meestal alleen voorkomen indien de redactie het met hetgeen daarin opgemerkt wordt eens is.

Een open brief wordt in tegenstelling tot een ingezonden stuk geacht een breder draagvlak te hebben. De opsteller(s) gaan er vanuit of weten, dat zij de mening van meerderen (velen) vertegenwoordigen. Een open brief krijgt in het algemeen meer aandacht dan een ingezonden stuk. Een open brief is niet (altijd) aan een redactie gericht, maar aan personen of het hele volk.

De open brief heeft meer een appèl-karakter, het karakter van een oproep tot bezinning, activiteit, e.d. De opsteller(s) van een open brief beschouwt zich als woordvoerder, als spreekbuis van meer personen en verwacht dat wat hij schrijft weerklank zal vinden bij anderen. Een open brief betreft meestal een belangrijker onderwerp dan een ingezonden stuk, althans kan men zeggen dat een open brief meest een belangrijk vraagstuk behandelt.

Men zou kunnen zeggen: de schrijver van de open brief zou net zo goed een artikel ter publikatie kunnen aanbieden. Dat is echter niet juist, want een artikel is veel meer mededelend van aard en mist het sterkere appèl-karakter van de

Bijzondere advertentie

TENSLOTTE de advertentie met ideële strekking. Zulke advertenties zijn een soort open brief in advertentie-vorm. Iedereen heeft wel eens zulk een brief gezien in een of ander blad. Van de zijde van de bevorderaars van de Morele Herbewapening worden herhaaldelijk advertenties geplaatst evenals met name in het verleden gebeurde van de zijde van de Bellamy-beweging.

Toch kan men deze advertenties niet geheel als betaalde brieven beschouwen. Daarvoor is het propagandistisch karakter van deze advertenties te sterk. Aangezien het hier advertenties betreft, welke een bepaalde visie en/of levensbeschouwing bevatten, zullen de bladen waaraan zulke advertenties aangeboden worden, deze alleen opnemen wanneer zij geen bezwaren tegen de inhoud ervan hebben op grond van principiële of andere overwegingen.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat, 55a-c, Rotterdam

fijn! die ken ik

**KOGEL-
RIV LAGERS**
Van der Spek
Wolphaertsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

Firma H. van Triest en Zoon
Groothandel
in fourages
DWINGELO
Tel. 0 5219 - 270 b.g.g. 316

EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN-
EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

**drukkerij
zwagers**
Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

DE BESLISSING

GEWONLIJK valt op de derde dinsdag van september het startschot voor de hervatting der parlementaire werkzaamheden. Dit jaar schuift er een zeer donkere wolk voor Prinsjesdag. De Tweede Kamer en wellicht ook de Senaat zullen vóór die datum beslissen over het wetsontwerp naar aanleiding van het akkoord over Nieuw-Guinea. De stukken zijn reeds aan de Tweede Kamerleden toegezonden. De openbare beraadslaging begint op 6 september.

Het is duidelijk dat deze zaak ons allen zeer na aan het hart ligt en ons gemoed bezwaart. U en ik, wij zijn er als het ware dagelijks mee bezig.

Velen zeggen, dat de beslissing in feite reeds gevallen is.

Misschien is het waar; zeker is het niet.

Het zal in hoofdzaak van Indonesië afhangen of de zaken een verloop krijgen zoals overeengekomen is.

Ik zal over het akkoord zelf niet uitweiden.

Het heeft in alle dagbladen gestaan en iedereen heeft de hoofdzaak ervan kunnen lezen.

Bovendien hebben premier De Quay en minister Luns voor radio en televisie eerlijk en duidelijk uiteengezet tegen welke achtergronden de overeenkomst werd getekend. Het waren geen opgewekte verklaringen. Het is een zeer trieste zaak, die op deze

over de gegevens beschikt inzake de uitgeoefende internationale druk. Met name zal nog nader uit de doeken moeten worden gedaan of de militaire en de politieke situatie van dien aard waren, dat geen betere oplossing meer bereikbaar was. Welke rol hebben de Verenigde Staten in de laatste weken

Radiotoespraak

Mr. W. R. van der Sluis
op donderdag 23 aug. 1962

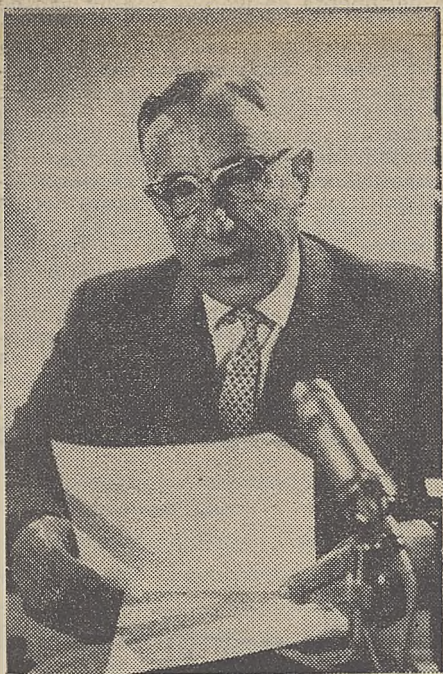
speeld? Een centraal punt vormt ook de mededeling van minister Luns, die er op neerkwam, dat Indonesië voorheen niet bereid was om de positie van de Papoea's zo te regelen als nu geschiedde.

U zult mij niet kwalijk nemen, dat ik mij over dit alles nu niet in speculaties begeef.

Het is tegenover regering en parlement loyaal om het komende debat af te wachten.

Daar in het parlement moet de uiteindelijke beslissing vallen. Daar worden de verantwoordelijkheden gedragen, al zijn er nog zoveel internationale factoren in het spel, die wij als klein landje en als middelgrote partij niet naar onze hand kunnen zetten.

Heel veel mensen lopen zich geestelijk als het ware te pletter tegen dat

PROF. DR. J. E. DE QUAY

... geen andere mogelijkheden

wijze tot een voorlopige afsluiting kwam. Zelden zal de Memorie van Toelichting op een wetsontwerp met zoveel belangstelling tegemoet zijn gezien. Dit geldt ook voor de mondelinge behandeling in het parlement. Het zou goedkoop zijn om ons van dit alles af te maken met de opmerking, dat we er het beste van hopen. Maar het is evenzeer goedkoop nu al te profeteren dat een volledige mislukking te wachten staat.

Het analyseren van de situatie, die tot deze overeenkomst in New York leidde, is bijna ondoenlijk als men niet

N.V. Confectiefabriek „Heka”

v/h H. J. VAN HEEK - RIJSSSEN (05480-2661*)

brengt naast de

BEKENDE

BEDRIJFS- EN WERKKLEDING

voor elk seizoen.

LEUKE SPORTIEVE KLEDING

voor MEISJES, JONGENS, DAMES en HEREN

MR. LUNS

... wijziging internationale politiek

DR. J. H. VAN ROIJEN

... ondertekenaar

harde feit. Het feit nl. dat de gerechtigheid zoals wij die met een eerlijke overtuiging willen dienen, nu niet realiseerbaar blijkt. Het logische sluitstuk van veler redenering blijft ongenoemd. Dat sluitstuk zou zijn: oorlog. Dat moet men bij het beoordelen der standpunten goed in het oog houden.

Ook al zou die krijg nog niet een wereldconflict doen losbarsten, er zouden leed en verwoesting worden aangericht, die onze regering niet voor haar verantwoording kan nemen.

Voor al omdat het kennelijk naar de mening van het kabinet een oorlog zonder uitzicht zou zijn. Uitzichtloos ook voor de Papoea's om wie het hele conflict draait.

Die conclusie kunnen we uit hetgeen de premier en minister Luns zeiden nu al wel trekken.

In de beoordeling van de situatie zit soms een tegenstrijdigheid. Velen, die zich fel tegen dit akkoord keren, betuigen — terecht — hun respect aan de bewindslieden die de eerste verantwoordelijkheid voor het akkoord dragen. Maar men moet goed bedenken dat deze hulde betekent, een aanvaarding van hetgeen er onder hun verantwoordelijkheid aan de onderhandelingstafel bereikt werd. Dat is een punt waar straks ook het parlement voor komt te staan.

Andere critici vergelijken de toestand met oud-testamentische situaties. Toen werden soms rechtstreeks beloften door God gegeven aan hen, die de overmacht der tegenstanders durfden te weerstaan. Met de belofte voor dat concrete geval streden zij.

Maar men moet voorzichtig zijn met het doortrekken naar het heden van aan toenmalige omstandigheden gebonden toezeggingen.

Dat deed onze regering op 14 mei 1940 ook niet.

En men moet wel extra voorzichtig zijn, indien men weet dat een ave-rechts resultaat van militaire strijd niet slechts op onze eigen schouders maar vooral op de rug van een ander volk zou neerkomen.

Deze overwegingen — en er zijn er nog veel meer — zullen ongetwijfeld een rol spelen bij het komende debat. Het is een moeilijke beslissing, die genomen moet worden. Vooral omdat zij — om met minister Luns te spreken — zulk een zware wissel op de toekomst trekt.

Werk aan de winkel

NA 18 september zal ook andere dan de hiernaast genoemde parlementaire arbeid weer de aandacht opeisen.

Er is veel werk aan de winkel.

Daarbij denk ik niet alleen aan de rijksbegroting, die wel weer zeeën van tijd zal vergen. Ik denk ook aan de nieuwe wetsontwerpen. Eén lang verbeide daaronder is de Algemene Bijstandswet, waarvan het ontwerp vorige week door minister Klompé aan de Tweede Kamer werd aangeboden. Deze regeling moet de Armenwet van 1912 vervangen en dat werd wel tijd ook. Onze vrouwelijke minister, zelf in 1912 geboren, is vitaler dan die Armenwet uit hetzelfde jaar. Dat zij haar ontwerp op haar verjaardag aanbod is reden tot een dubbele gelukwens. In deze wet komt voor de gunst der be-deling het recht op bijstand in de plaats. Deze wet moet de mensen helpen, die — vaak buiten hun schuld — aan de financiële onderkant van de samenleving terecht kwamen.

Hoe wij ook verder over de voorgestelde regeling denken, dit is een zaak, die de partij van Kuypers, Talma, Stapelkamp, Hazenbosch en van zoveel andere sociale voorvechters, bijzonder toespreekt.

Ik hoop, dat het parlement aan de behandeling van deze nieuwe bijstandswet hoge prioriteit zal verlenen.

Tussen het komende debat en het verdere werk ligt Prinsjesdag. Dit jaar zullen weinigen daarbij aan sprookjes denken, ook al rijdt de Gouden Koets het nieuwe parlementaire jaar binnen. Het debat over een afgedwongen overeenkomst zal die anders zo zonnige dag ditmaal versomberen. Maar temidden van internationale machten, die soms een onbegrijpelijk spel spelen met onze beste bedoelingen, ligt er voor ons land en volk een blijvende taak. Ook binnen onze grenzen kunnen en moeten wij blijven werken voor ons ideaal: het bestellen van de gerechtigheid die het doelwit van onze politieke activiteit is.

* * * Kamerlid af

De heer A. W. Biewenga Wzn., heeft het Centrale Comité medegedeeld, dat hij voor de Kamerverkiezingen in 1963 om persoonlijke redenen niet opnieuw een kandidatuur zal kunnen aanvaarden.

Dit betekent, dat de heer Biewenga na de verkiezingen in 1963 niet meer op het Binnenhof zal terugkeren als lid van de Tweede Kamer. Sinds 27 juli 1948 heeft hij daarvan deel uitgemaakt, nadat hij reeds van 1946 tot 1948 lid van de Eerste Kamer was.

Het is nu nog niet het moment om van deze parlementariër afscheid te nemen.

Er ligt nog een betrekkelijk lange tijd tussen nu en het moment waarop de Tweede Kamer in nieuwe samenstelling bijeenkomt.

Toch willen wij nu reeds uitspreken, dat de heer Biewenga uitermate belangrijk werk heeft verricht in de kwaliteit waarvan hij afstand gaat doen.

Welke de persoonlijke redenen zijn, die tot zijn besluit hebben geleid is onze redactie onbekend. Doch de wijsheid en voorzichtigheid, die hem steeds bij zijn werkzaamheden als goede grachten hebben begeleid, zullen ook bij deze beslissing een rol hebben gespeeld.

Dat geldt eveneens voor de beslistheid, die hem, als hij zijn standpunt bepaald had, evenzeer kenmerkte.

De a.r.-fractie verliest in hem een bekwaam lid en ons land een sympathiek en toegewijd volksvertegenwoordiger.

Dagblad

Trouw

Prot.-Chr. dagblad

Hoofdkantoor: Amsterdam
Herengracht 170
Telefoon: 220 383

Het weekblad

„HERVORMD
NEDERLAND”

is zonder tegenspraak het Protestants

OPINIEBLAD

dat u oriënteert op de fronten van het kerkelijke, sociale, maatschappelijke en culturele leven.

Abonnementsprijs f 5,— per halfjaar.

Vraagt proefnummers aan:
Scheveningscheweg 72, 's-Gravenhage.

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526-841 (7 lijnen)

AVIA huisbrandolie

Firma G. H. VAN LEEUWEN

VEENENDAAL TELEFOON 08385-2414

C.O.V.A. n.v.

LOOPVLAKVERNIEUWING,
VERKOOP VAN AUTO- EN TRACTORBANDEN
GRONINGEN, Damsterdiep 307. - Tel. 05900-29245 (4 lijnen)
LEEWARDEN, Zaailand 82 - Tel. 05100-28248 (2 lijnen)

AMSTERDAM

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 - TEL. 30353 - AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16
ANTRACIET

BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

SOESTDIJK

D. G. Reesink

Talmalaan 12
Soestdijk
Telefoon 2401

TIMMER-, METSEL- EN
ONDERHOUDSWERKEN
BOUWBEDRIJF

KENNEMERLAND

VISSER -sinds 1919-

ELEKTROTECHNIEK N.V.

Breestraat 128 - Telefoon 5244 - BEVERWIJK

OVERIJSEL

WARMTE

Een muur van warmte die stand houdt en u
volkomen beschut!

MET BRANDSTOF VAN

FIRMA J. PIT EN ZOON

WEEMSTRAAT 51 - TEL. 2192 - STEENWIJK
Kolen - Olie - Gas

- ★ VERBOUW
- ★ NIEUWBOUW
- ★ ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE
Laarssingel 101 - Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 - Telefoon 11638

NEDERLANDSE

GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voor-
zitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr.
W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide,
G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMI-
NISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3, 's-Grave-
venhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38,
giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES Bot-
tenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon
(02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar,
f 3,25 per half jaar. Giro 89673
STUDENTENABONNEMENT f 4,- p.
jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Eén week

wereldnieuws

in vogelvucht

• In Berlijn is de volkswoede deze week hoog op-
gelaaid. Geen moord van de Volkspolizei heeft zo-
veel indruk gemaakt en woede opgewekt als die op
de jonge Peter Fechter, die naast de muur dood-
bloedde.

De verontwaardiging daarover aan West-Berlijnse
kant kreeg zelfs een anti-Amerikaans accent. Wash-
ington zelf heeft nu bevolen, dat hulpposten met
ambulancewagens moeten worden ingericht om bij
herhaling snel te kunnen ingrijpen.

De situatie is niet gunstig voor een goed onthaal
van Chroestjef's voorstel om V.N.-troepen in West-
Berlijn te legeren, doch dat slechte klimaat heeft hij
aan zijn Oost-Duitse knechten te danken.

Het lijkt er eerder op, dat Westelijke militairen
de bewaking van de muur van de West-Berlijnse
agenten zullen overnemen.

Dat Chroestjef onrust inzake Berlijn wenst, blijkt
ook uit het terugtrekken van de Russische stads-
commandant. Dit betekent dat de Russen uit het ge-
zamenlijke militair stadsbestuur verdwijnen. Dus
een stap in de richting van de afgedwongen erken-
ning door de westelijken van Oost-Duitslands zeg-
enschap in Berlijn. Het Westen heeft echter laten
weten deze stap niet te zullen doen.

• Kongo blijft eveneens in het nieuws. Daar laai-
de de strijd met name in Noord-Katanga weer op,
Generaal Moboetoe boekte enkele successen en rukt
thans op naar Kongolo, de stad die zich zulk een
trieste faam in het tijdperk der Kongolese moord-
partijen verwierf.

Secretaris-generaal Oe Thant kwam de centrale
regering te hulp door in de Veiligheidsraad te ver-
klaren, dat bij een nog verder uitblijven van de
hereniging, of de VN-troepen het land dienen te ver-
laten, of het uiterste - militaire - dwangmiddel
dient te worden toegepast.

Hij heeft Tsjombe laten weten, dat thans van hem
wordt verwacht, dat hij 50% van de inkomsten uit
de Katangese mijnbouw ter beschikking van de cen-
trale regering stelt. Tsjombe schijnt voor die eis het
hoofd te willen buigen. Doch hij maakte zo'n buig-
ing reeds eerder en richtte het hoofd daarna even
snel en halsstarrig weer op. Het feit dat Oe Thant
geen datum aan zijn eis verbond, wekt eveneens de
indruk, dat wij nog niet aan het einde van de Kon-
golese moeilijkheden zijn.

• In Algerije schijnt mer. enigszins tot een politiek
evenwicht te zijn gekomen. Het Bureau van Ben
Bella wist zijn politiek primaat ook aan de leiders
van de militaire districten op te dringen, ook al ging
dat hier en daar met moeilijkheden gepaard.

In Constantine braken zelfs straatgevechten uit.
De kandidatenlijst voor de parlamentsverkiezingen
op 2 september a.s. is bekend gemaakt. Alle recente
tegenstanders komen er op voor, dus zowel Ben
Bella, Ben Khedda, Ferhat Abbas, Belkacem Krim
en anderen. Is dit een bewijs van politieke wijsheid
en verdraagzaamheid of van een nog onbesliste
strijd?

Dat de M.R.A. van Messali Hadj van de stembus
geweerd blijft, duidt erop dat men niet te zeer op
het eerste moet speculeren.

Het oplevende banditisme in Frankrijk zette als
het ware de trieste kroon op zijn werk bij de aan-
slag van woensdagavond op president De Gaulle.

Kassenbouw stopgezet

De heer Elfferich (A.R.P.), heeft de
Ministers van Volkshuisvesting en Bouw-
nijverheid en van Landbouw en Visserij de
volgende vragen gesteld:

1. Is het waar, dat het afgeven van rijks-
goedkeuringen voor de bouw van kassen en
warenhuizen vrijwel geheel is stopgezet?

2. Indien het antwoord op de vorige vraag
bevestigend luidt, zijn de Ministers dan niet
bevreesd, dat de Nederlandse kassenbouwers
hun orderportefeuilles in het buitenland zul-
len afwerken, zodat door de bedoelde maat-
regel het beoogde binnenlandse effect zal
verloren gaan?

3. Bestaat in dat geval bovendien niet
het gevaar, dat de Nederlandse tuinbouw in
zijn aanpassing, modernisering en ontwikke-
ling zal worden geremd, zodat een achter-
stand dreigt te ontstaan ten opzichte van het
buitenland, in casu de E.E.G.-partners?

4. Zijn de Ministers bereid de getroffen
maatregel tegen de achtergrond van het
bovenstaande nader in overweging te nemen?

School in Weert

De heer Roosjen (A.R.P.) heeft met be-
trekking tot de behuizing van de protestantse
lagere school te Weert de volgende vragen
gesteld:

1. Is de Minister bekend met de gebrek-
kige behuizing van de protestantse lagere
school in Weert?

2. Draagt de Minister er kennis van, dat
door het steeds stijgende aantal leerlingen
van deze school een noodsituatie is ontstaan?

3. Wil de Minister zijn medewerking ver-
lenen, opdat door de spoedige bouw van een
zesklassige school een oplossing uit de moei-
lijkheden wordt verkregen?

Moge de mislukking ervan het symbool zijn van het
lot van al deze wanhoopsdaden, bedreven door uit
Algerije gevluchte Fransen, die vooral Zuid-Frank-
rijk overstromen en verontrusten, doch die ook in
Parijs hun slag slaan. De arrestatie van Soustelle in
Milaan en het bevel tot gevangenneming van Bi-
dault vertolken de radicale breuk tussen leiders die
vroeger nog samenstreden.

• De komende reces-periode van twee maanden
van de **ontwapeningsconferentie te Genève** toont
duidelijker dan ooit het fiasco van de ontwapenings-
besprekingen aan. Sinds 4 augustus heeft Rusland vier
kernproeven genomen. Ook al ontwikkelt Chroest-
jef daarbij dus niet het tempo van september 1961,
het blijft een koers in een richting, die geen uit-
zicht op een overeenstemming biedt.

• Hongarije herinnerde de wereld pijnlijk aan de
terreurdagen in 1956 door de namen van Rakosi en
Gerö weer op het voorplan te brengen. Zij werden
nu uit de partij gestoten. Deskundigen zien het uit-
schakelen van deze beide beruchte communisten,
die overigens al lang niets meer in de melk te
brokkelen hadden, als een min of meer opzienbarend
slot van het destalinisatie-proces in Hongarije.

Dat het regime iets milder geworden is, wordt al-
gemeen aangenomen en het is tot op zekere hoogte
een troost, dat de ergste tirannen en volksverraders
door hun vroegere medestanders tot eerloosheid,
ook in het communistische kamp, gedoemd worden.

De door Boedapest ontkende staatsgreep waarin
een aanslag op premier Kadar begrepen was, doet
zien dat actie reactie opwekt. De erosie van de com-
munistische elite, begonnen met het Titoïsme, en
later gevoed door de tegenstelling Rusland-
Rood-China, wordt nu ook in dit land zichtbaar.

Sl.

ALGERIJE

Bernie in Aux Ecoles, Paris

„Wij zijn het hartelijk met elkaar eens”

Op de grens van twee tijdperken

KUNT u zich voorstellen hoe de wereld zonder boekdrukkunst er uit zag? Ik heb geprobeerd mij die wereld in te denken, maar ik kan niet verder komen dan uit de wereld van vandaag de boekdrukkunst en vele zaken die daarbij horen, weg te denken. Dat is echter een valse voorstelling.

Zo zal men over een eeuw op onze tijd terugzien. Men zal niet in staat zijn zich een juiste voorstelling te maken van de manier waarop wij leven. Dit

is geen profetie maar een conclusie die te trekken valt uit de raketsnelle ontwikkeling van elektronica, chemie, automatisering en vele andere zaken die het leven en het arbeidsproces beïnvloeden. Hebt u zich wel eens gerealiseerd dat jongens van 15 jaar zich nu reeds geen voorstelling meer kunnen maken van de wereld zonder televisie? Vijf jaar geleden waren ze nog juist te jong om zich een totaalbeeld van de samenleving te vormen. Als zij nu proberen zich dat beeld van vijf jaar geleden voor te stellen, trachten zij de t.v. uit de tegenwoordige tijd weg te denken.

Dat beeld is vals want rechtstreeks en zijdelings heeft de televisie vele veranderingen gebracht. Veel mensen kunnen nu meepraten over dingen waarover zij vroeger nooit hebben nagedacht.

De filmproducenten zijn meer zorg gaan besteden aan de films.

De commerciële reclame moet meer zorg aan de reclameboodschap schenken om nog aandacht te kunnen krijgen.

Het gezinsleven is gewijzigd en zelfs de gesprekken op de Amsterdamse tram zijn anders geworden. Zo zijn er tal van dingen die ongemerkt zijn gewijzigd.

Deze uitwijding dient om u een beeld te geven van de explosieve veranderingen welke in deze tijd plaats vinden.

Politieke propaganda

TE MIDDEN van deze omwenteling voeren wij onze politieke propaganda voor een deel nog met de middelen van onze overgrootvaders. Voor een ander deel komen we achteraan huppelen. (Door geldgebrek).

Kuyper en zijn tijdgenoten konden zich een beeld vormen van wat er onder het volk leefde door te spreken en vooral door te luisteren op de verkiezingsvergaderingen en partijvergaderingen. Zij kregen een redelijk goed beeld, in elk geval voor hun tijd voldoende om een verkiezingscampagne op te bouwen. In onze tijd gebeurt dat nog op een weinig veranderde wijze, doch door de slechte opkomst op vele vergaderingen met een veel minder gunstig resultaat.

Toch zijn er moderne middelen om de publieke opinie te peilen. Onze partij moet een antwoord hebben op een aantal vragen waarvan ik er hier enkele noem.

1. Waar zijn de stemmen gebleven die wij sinds 1945 verloren?

2. Hoe komt het dat er van de vele stemmen die met de laatste verkiezingen te winnen waren (er waren grote

verschuivingen) niets bij ons is terecht gekomen?

3. Waar ligt onze zwakste plek? Zijn het de randkiezers die naar de P.v.d.A. lonken, of zij die naar de V.V.D. getrokken worden, of is het de kerkelijk meelevende jeugd die geacht wordt A.R. te stemmen, maar zich op de C.H.U. richt en zo het verlies camoufleert dat van de C.H.U. naar links gaat?

4. Heeft de Kamerfractie de grootste invloed op de verkiezingsuitslag of is de invloed van de ministers groter of is het juist de houding van het lagere kader?

5. Welke uitwerking zou een samenwerking hebben tussen A.R. en C.H.?

Dit zijn lang niet alle vragen, maar wel enkele waarop dringend een antwoord nodig is.

Hooggeleerde heren hebben een mening over deze zaken. Dikwijls ben ik geneigd hun mening te delen, maar hun mening komt tot stand door het contact met de mensen waarmee zij in aanraking komen en dat is niet het hele Nederlandse volk, noch een representatief deel ervan.

Bovendien heb ik ook wel eens afwijkende ervaringen.

Als onze partij een verkiezingscampagne wil opbouwen op de mening van vooraanstaande personen, hoe gewaardeerd die mening ook mag zijn, dan bouwen we op veronderstellingen, die niet bewezen zijn, in plaats van op feiten. Dan wordt het met alle goede bedoelingen een gok, en met gokken valt altijd meer te verliezen dan te winnen. Daarom moet er een publiek opinie-onderzoek komen, al kost dat dan ook weinig minder dan wij voor een verkiezingscampagne gewend zijn uit te geven.

Op een verkiezingsvergadering in Amsterdam vroeg een jongeman aan Z.E. Roolvink of wij wel genoeg deden om onze mening aan het volk bekend te maken. Realiseert men zich wel wat het bekend maken kost van het eenvoudige feit dat Z.E. Roolvink in Amsterdam spreekt?

We kunnen het ons zelfs niet veroorloven zulk een vergadering te annuleren op een wijze dat elke Amsterdammer het te weten komt, omdat het een veel te groot deel van ons verkiezingsbudget zou vergen.

Om bijv. de mening van de Kamerfractie over het huurbeleid in brede kring bekend te maken zou een bedrag vergen dat veel groter is dan het gehele verkiezingsfonds.

In een tijdperk waarin de mensen hun mening vormen, mede door wat zij op het t.v.-scherm zien, is een zwart-wit strobilijet onvoldoende om ook

maar enige invloed op hun mening uit te oefenen.

Dit betekent dat we ons zullen moeten aanwennen om in veel grotere bedragen te denken dan we tot nu toe gewend geweest zijn.

De tijd is voorbij dat f 50,— beschouwd kon worden als een gift voor welgestelden. We zullen de durf moeten opbrengen om aan leden met een hoog inkomen f 500,— te vragen en enkele grote zakenmensen in ons land zullen een voorbeeld moeten geven met 10 of 20 mille.

Alleen op deze wijze zal het mogelijk zijn de bedragen bijeen te brengen die in de naaste toekomst een verantwoorde verkiezingscampagne mogelijk maken.

Samenwerking

MEERKLEURENDRUK, radio en televisie zijn de propadandamedia waarmee een campagne opgebouwd moet worden. Ook al stelt men dat het persoonlijk gesprek en het huisbezoek belangrijke hulpmiddelen zijn, dan dient men er toch rekening mee te houden dat de huisbezoeker in staat moet zijn de argumenten van de televisiespreker der tegenpartij overtuigend te weerleggen, anders zal hij al gauw met een mond vol tanden staan.

Dat zal ook wel de reden zijn dat zo weinig mensen bereid zijn om doelbewust een persoonlijk gesprek te beginnen. De laatste 5 jaar is de televisiespreker de moderne huisbezoeker geworden.

Zelfs als we mensen vinden voor huisbezoeken, zullen zij met moderne middelen gesteund moeten worden.

De A.R. partij zal nauwelijks in staat zijn de bedragen op te brengen die dit alles vergt. Samenwerking tussen A.R.P. en C.H.U. kan er toe bijdragen, dat het gezamenlijk verkiezingsbudget economischer wordt besteed, dan met elk budget afzonderlijk mogelijk is, en dus geldbesparend werken. Het zou wel eens kunnen blijken dat de keus: samenwerking met andere christelijke partijen of geen samenwerking, mede hierdoor dezelfde is als christelijke politiek of geen christelijke politiek. Om een andere reden klemt dit nog te meer. Zoals het nu niet meer mogelijk is plaatselijke verkiezingen belangrijk te beïnvloeden anders dan op nationaal niveau, zo zullen in de toekomst nationale verkiezingen slechts op Europees niveau beïnvloed kunnen worden.

(Vervolg op pag. 3)

Meubiler-inrichting

ZANDBERGEN

MEPPEL - HOOGEVEEN - OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

Vertrouwensadressen voor eigen kring in het Westland

Bestel bij Van der Wel

Meststoffen — Gereedschappen — Bestrijdingsmiddelen
Verpakkingsartikelen

PRIMA KWALITEIT SNELLE LEVERING

GEESTWEG 36 — NAALDWIJK TELEFOON 01740-5549

H. HORTENSIUS & ZOON

METSELAARS en
AANNEMERS
Bevelen zich beleeft aan voor
alle voorkomende werkzaamheden

NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK

EN VERDERE REPARATIE

STOKDIJKKADE 100 — NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 48 08

DE LIER TEL 2213
NAALDWIJK 4163

Dekker

DELFT-MARKT 49
TEL 23762
DEN HAAG
BEEKL 366 16323

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

PETRI'S GESCHENKENHUIS

Herenstraat 77 - Tel. 5234 - Naaldwijk

o.a. Gero Zilmeta pannen, vlekvr
door en door, duurzaam en hygiënisch,
moderne vormgeving.

Firma W. van Geest & Zoon Kwekerij „De Poel”

Voor elk seizoen uw adres voor alle
GROENTENPLANTEN

Poelkade 32 - Telefoon 01740-4572 - NAALDWIJK

'n Introductie . . .

een smetteloos overhemd,
een beschaafd en volmaakt
passend KOSTUUM,
kortom: pretentius gekleed
gaan, GEZIEN mogen worden!

dat is die introductie,
die indruk achterlaat,
bij uzelf,
uw vrouw,
uw relaties en allen
om u heen . . .

Die perfecte voorkeuzekleding

KUYVENHOVEN

's-Gravenzande - Maasdijk

FIRMA B. BOERS GRONDSTOOMBEDRIJF

DIJKWEG 87 — NAALDWIJK

Telefoon 0 1740 - 4225

RIJK VAREKAMP'S

kisten-, kassen- en
broeiramenfabriek c.v.

1e met een ruim 100-jarige reputatie op het
gebied van: Kisten, Broeiramenlijsten en
Houthandel voor tuinbouw.

2e met het devies: „ALLEEN HET BESTE
IS GOED GENOEG”.

3e met de gegarandeerde mogelijkheden van:
CORRECTE EN VLUGGE AFWIKKE-
LING VAN ZOWEL GROTE ALS KLEI-
NE ORDERS.

'S-GRAVENZANDE - Tel. 01748 : 2330 b.g.g. 2994
Opgericht 1852

N.V. J. v. Rijn M.zn.

'S-GRAVENZANDE - TELEF. 01748 - 2841
Leveranciers van:

- ★ KUNSTMESTSTOFFEN
- ★ POOTAARDAPPELEN
- ★ TURFSTROOISEL
- ★ COMPOST EN POTGROND
- ★ BESTRIJDINGSMIDDELEN

LEVERING FRANCO door het gehele land.
Vraag offerte.

VERTROUWENSADRESSEN VOOR
EIGEN KRING IN

FRIESLAND

EEN PRACHT KOLLEKTIE MEUBELEN
VINDT U IN
MEUBELTOONZALEN
frimeto SCHRANS 3
LEEWARDEN
LEVERING VIA UW WONINGRICHTER

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEWARDEN
telefoon 4467 - 4468

Uw adres voor recepties en partijen

*Alleen bij HEKSTRA slaagt u het beste in
textiel en bedden.*

Wij hebben altijd voorradig:
Pullman - anti-hernia matrassen.

N. OOSTERSTRAAT 32-34, TELEFOON 24370
VOORSTREEK 5, TELEFOON 28239

In VERTROUWENSZAKEN is het belangrijk, dat
uw belangen worden behartigd door een DESKUNDIGE.
Vraag daarom de medewerking bij uw

FIRMAVERHOUDINGEN
OVERGANG VAN VERMOGEN
ASSURANTIËN en HYPOTHEKEN van het
ZAKELIJK ADVIESBUREAU
Dir. L. DIJKMA
Frins Hendrikstraat 10 - LEEUWARDEN - Telefoon 05100-20524

Karpetten — Lopers — Vloerbedekking
Overgordijnen — Linoleums — Vitrages
Bedden — Dekens — Ledikanten — Matrassen

SPECIAAL VLOERENBEDRIJF

WESTER'S interieurverzorging

Grootzand 35 — Telefoon 3060 — Sneek

DOUMA'S IJZERHANDEL n.v.

Grootzand 66 — Postbus 30 — Sneek
Telefoon 05150 - 277 en 3696

Staaft, band en plaatijzer, I- en U-balken, betonijzer.

Gereedschappen en machines voor
metaalbewerking.

N.V. BOAZ-BANK SNEEK

Bankboekjes 3 1/4 %
Deposito's 1 jaar vast 3 1/2 %
Rekening-Courant: Effecten

Verzekeringen op elk gebied

Beton- en wegenmaterialen

voor nieuwbouw en onderhoudswerkzaamheden leveren wij:
ZAND — GRIND — STEENSLAG — HOOGOVEN-
SLAKKEN — NIEUWE STEENPUIN — SINTELS
per scheepslanding of auto plaats van bestemming.

FIRMA T. D. LEISTRA & ZONEN

Reyner Bogermanstraat 14, Dokkum, Tel. 05190-2753

FIRMA HARMS

DIEPWAL - DOKKUM

voor heren-, dames-, meisjes-, jongens-
en kleuterkleding

THANS IN 3 SPECIAAL-AFDELINGEN

P.K.A. aanhangwagens
P.K.A. opleggers
Büssing trucks
daar komt U mee vooruit!
N.V. Machinefabriek
„KAMPEN“
St. Anna Parochie
tel. 05180-541-542-378

TURKSTRA BESCHUIT

*Eerlijk ... Overheerlijk! Niet alleen
voeding ... doch ook een lekkernij!*

RIVEL

Fabriek van RIJWIELEN
en AUTOPEDS
SURHUISTERVEEN
Telefoon 05124-269

DE mening van vele stedelingen, dat de boerenbevolking op velerlei gebied achteraan komt, heeft een taai leven. Het is een mening, die vroeger wellicht door feiten te staven viel. Maar dat is verleden tijd. Tegenwoordig is geen redelijk bewijsmateriaal voor die mening meer aan te voeren. Niettemin ... met grote hardnekkigheid leeft ze nog voort.

Misschien komt het omdat de schrijver dezes van boerenafkomst is, dat hij het tegendeel wil aantonen. Toen hij veertien jaar was, zei z'n vader: — Jongen, jij bent te dom om boer te worden, je moest maar gaan leren... Maar nu, na zoveel jaren, leeft in zijn hart de liefde voor het boerenstiel nog voort. Hij kan begripen, dat Felix Timmermans in zijn „Boerenpsalm“ boer Wortel laat zeggen: — God, ik dank u, dat Gij een boer van mij gemaakt hebt!

Ik wil graag het tegendeel van de mening met het taaie leven aantonen door te wijzen op een nieuw facet in de agrarische wereld van Nederland: die van de georganiseerde bedrijfshulp in de land- en tuinbouw.

Al vele jaren kennen wij de gezinsverzorgingsdiensten. Ook in het bestuurlijke en politieke leven hebben we er mee te maken, want deze diensten ontvangen vaak overheidssubsidie. Als een huisvrouw ziek wordt en daardoor de maatslag van het gezinsleven en van de huishouding ernstig verstoord dreigt te raken, springen gezinsverzorgsters in om de gezinshuishouding en wat er bij komt, toch zo goed mogelijk te laten functioneren. De kerken vooral hebben in deze hulpverlening een diaconale taak gezien en de activiteit op groot terrein is in talrijke gemeenten groot en zegenrijk.

Maar wat gebeurt er, als een boer ziek wordt of een ongeval krijgt? Het bedrijf kan hem geen dag missen. Dan ontstaan er dus ernstige en ingrijpende moeilijkheden, welke een betreurens-

waardige weerslag kunnen geven op het gezinsleven en die tevens grote financiële zorgen kunnen oproepen.

Hoe het groeide

DE Achterhoek had vroeger een grote faam voor wat betreft de burenhulp. Het naoberschap, een in de traditie gewortelde uiting van gemeenschapszin, speelde een belangrijke rol in dit deel van de provincie Gelderland.

De tijden en omstandigheden zijn echter veranderd. Het naoberschap leeft nog voort, doch het heeft andere aspecten gekregen.

De rationalisatie geeft het platteland een ander gezicht. De grote wijzigingen, die zich in onze samenleving voltrekken, gaan niet aan het platteland voorbij.

Als in de Achterhoek een boer ziek werd, ploegde die boer uiteraard niet voort; de burenhulp zorgde er evenwel voor dat het kouter niet roestte: de büren ploegden voort.

Vandaag de dag is de goede buur veelal niet meer in staat, een dergelijke hulp te verlenen, ook al is zijn zin voor hulpverlening gebleven.

De bezetting op de meeste boeren- en tuindersbedrijven is kleiner dan vroeger. De landarbeiders zijn geringer in aantal geworden. De industrie heeft de arbeidskrachten weggetrokken van het platteland. Het traditionele naoberschap kan daardoor niet meer in de omvang van vroeger worden vervuld.

En toen is het in Gorssel begonnen. In deze mooie Gelderse gemeente heeft men gezegd: als diaconale hulp aan een gezin verschaft kan worden als de vrouw ziek wordt, waarom kan dat dan niet eveneens gebeuren aan een boerenbedrijf?

Er werd daar in Gorssel in zekere zin pionierswerk verricht. Wij hebben ons daarover laten inlichten op het in de Bouriciusstraat te Arnhem gevestigde bureau van de Gelderse C.B.T.B., want de Christelijke Boeren- en Tuindersbond heeft in heel Gelderland een net van afdelingen — en natuurlijk ook in Gorssel. En deze Gelderse organisatie is bijzonder hecht van constructie, hecht tevens door de eensgezindheid van de leden. Zó eensgezind, dat voorzitter en secretaris, ofschoon twee personen, dezelfde naam dragen... De naam Heij is een begrip in Gelderland.

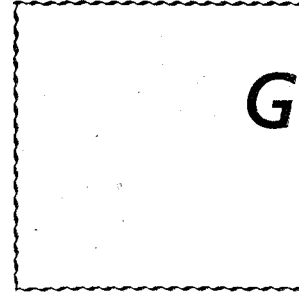
Nu is het zo, dat de provinciale bond van de C.B.T.B. geen directe en regelrechte bemoeienis heeft met dit pionierswerk. Maar wat wilt ge? Zijn afdelingen zijn actief in deze georganiseerde bedrijfshulp; het zijn derhalve de afdelingen, die het doen.

Welnu, in Gorssel was in 1958 een boer ziek. Het gevolg daarvan laat zich denken. Er ontstonden bedrijfsstoringen en zulke storingen hebben vaak tot gevolg moeilijkheden in de verhouding tussen de gezinsleden onderling. Er was in Gorssel een stichting voor Protestants Maatschappelijke Zorg. Deze stichting werd gevormd door de diaconieën van de drie Hervormde kerken en de Gereformeerde kerk in die gemeente. Onder leiding van ds. J. Streeland en mede door de genoemde stichting werd toen een vorm gevonden om

te voldoen aan de nood drijfsverzorging in het geboer ziek werd. Door stichting werd een bed aangesteld.

Deze bedrijfsverzorger loon van de genoemde Stichting ontvangt het v leden van de standsorg; dit Gelderse geval: le C.B.T.B., de A.B.T.B. en Maatschappij van Land leden betalen namelijk gulden voor deze bedrijfs-schenken de bedoelde dia lijks een bedrag aan de st coöperatieve aankoopver talen jaarlijks ook een l drag om deze georganise verzorging in stand te ku

De boer, die aldus geho geval van ziekte of ongeva aard ook meedragen ir voortvloeiende uit de hu door de bedrijfsverzorger

boer moet naar draagkr Er is een vertrouwensman ciële draagkracht van d boer vaststelt en men ga gens een bepaalde schaal t daar de betrokken boerer te betalen hebben — hetg ziekte zwaar kan drukken aan alle inwoners van Go gegeven, zich tegen de volgen van ziekte en va verzekeren.

Er werd, toen in Gorssel verzorging in werking tra zorger in dienst van t stichting werd genomen, gedurende de tijd dat er gevallen zijn, de verzorger op een zuivelfabriek of tieve aankoopvereniging. richtingen was een welo spraak in deze geest gen echter nog niet voorgek verzorger zijn arbeidskra moest stellen van de coöy koopvereniging of van de Er waren steeds gevallen ongeval op een boerderij de verzorger nodig. Hei van de vereniging omvat honderd agrarische bedri een statistiek van het Ce voor de Statistiek te De per 550 boeren er gemidd durig ziek. Die statistiel overeen met de praktijk zich in Gorssel voordeed.

En zó is het daar in gonen.

Wellicht zullen er in C die zeggen: Op dit gebie in Gelderland, maar bij

Een voorbeeld voor bedrijfshulp

Een boer, die een klein bedrijf had, kwam te overlijden. Hij liet zijn vrouw met een zoon van zestien jaar achter. Het bleek, dat de vrouw moeilijk inzicht kon krijgen in de financiële gang van zaken van het bedrijf en de zoon had bij het werk dat hem wachtte veel leiding nodig.

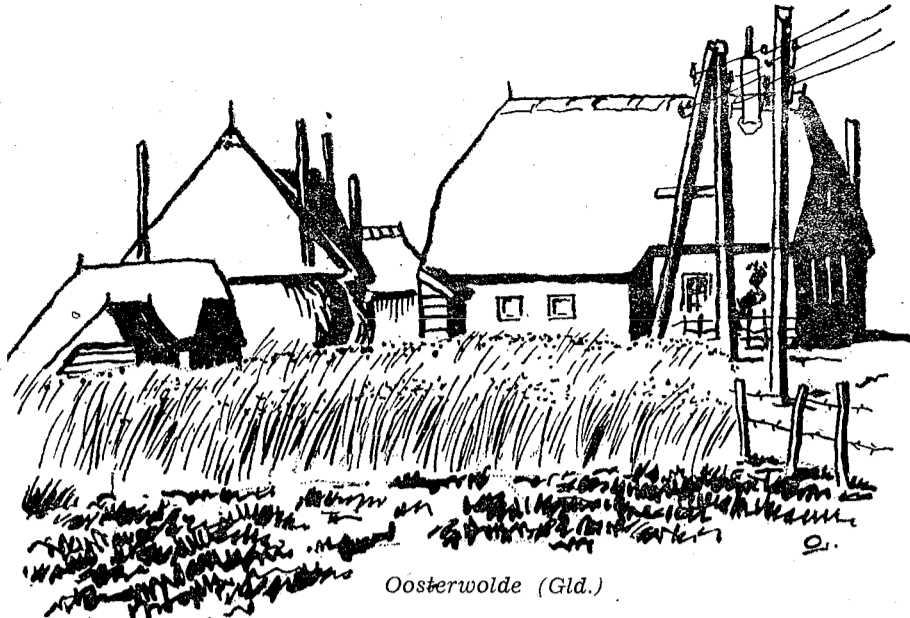
Hier werd de bedrijfsverzorging ingeschakeld. De verzorger wist in dit gezin en in dit bedrijf veel moeilijkheden te voorkomen.

Aanvankelijk werkte de verzorger alle dagen op het bedrijfje, doch na zekere tijd werd zijn bijstand geleidelijk teruggebracht. Thans gaat hij nog één dag per week hulp bieden. Het gaat goed met het bedrijf!

Lutjewinkel (N.H.)

begonnen

Oosterwolde (Gld.)

ant reeds in 1954 werd in Den een onderlinge bedrijfsverzorging leven geroepen. Dat is vijf jaar dan in Gorssel..... Maar het in Den Ham anders toe. Daar het niet om een hulpverlenings-satie waarbij men een bepaalde of krachten in dienst neemt, om een groep boeren, die een van vrijwilligers samenstelden, voorkomende gevallen hulp kun- willen bieden. Hoe prachtig dit tief in Den Ham ook was, het is wezenlijk iets anders dan de ge-seerde bedrijfshulp zoals die in el tot stand kwam. En daarom n we blijven zeggen: Het is in el begonnen!

Laak van de verzorger

een boer zó ziek is, dat hij geen ding meer kan geven, neemt de ging de leiding op zich. Kan de de leiding nog wel aan, dan be-

tijdelijke bedrijfshulp wenst te ontvan- gen. Wel zal allereerst hulp worden verleend aan leden, die volledig arbeids- ongeschikt zijn en geen lopend patiënt. In Oldeboorn waren in het najaar van 1961 reeds drie vaste bedrijfsverzorgers in dienst; wel een bewijs, dat men van de georganiseerde bedrijfshulp in de land- en tuinbouw dankbaar gebruik weet te maken. Trouwens, allerwegen is men op dit punt aan het organiseren of heeft men reeds een actieve organi- satie.

hulp-in-nood-verleningsdienst als we- zenlijk naar voren. Het sociale element is daar in de gehele opzet sterk aan- wezig.

De georganiseerde hulpverlenings- diensten hebben een vorm van rechts- persoonlijkheid. Uit oogpunt van finan- ciële aansprakelijkheid is dit uiteraard sterk aan te bevelen, maar ook met het oog op de sociale verzekering. In de voorlichting, welke de C.B.T.B. hier- omtrent geeft, wordt terecht opge- merkt, dat het onbevredigend is als een bedrijfsverzorger in dienst is van een juridisch in de lucht zwevende com- missie, want dan bestaat geen ver- plichte verzekering voor de ziektewet, het ziekenfondsenbesluit en de kinder- bijslagwet.

Omtrent de financiering van de ge- organiseerde bedrijfshulp neemt men aan dat de kosten voor de bedrijfsver- zorging omstreeks achtduizend gulden per jaar voor één arbeidskracht be- dragen. Overheidssubsidie wordt voor dit werk niet beschikbaar gesteld en is ook niet aanvaardbaar te achten, merkt de Christelijke Boeren- en Tuin- dersbond op.

Wij hebben reeds medegedeeld, dat in Gorssel de boer die tengevolge van ziekte of ongeval bedrijfshulp ont- vangt, daarvoor betaalt naar draag- kracht. Bij de bedrijfsverzorgings- diensten in Friesland heeft men een vaste vergoeding voor de bedrijfshulp. In Zeeland is het weer anders geregeld. De Zeeuwse C.B.T.B. heeft als norm voor de kostenvergoeding aangehouden de bedrijfsgrootte van het bedrijf van de betrokken boer.

Door de eeuwen heen is er onderlinge boerenhulp geweest; doch die hulp was niet straf georganiseerd, al kende men wel vaststaande door de tijd gegroeide regels. Die boerenhulp kwam voort uit naastenliefde en gemeenschapszin. Vol- gens de C.B.T.B. zijn verschillende fac- toren aan te wijzen, die de opkomst van boerenhulpverleningsdiensten ge- durende de laatste jaren begrijpelijk maken: Ten eerste is er de omstandig- heid, dat boerenhulp moeilijker ge- accepteerd wordt dan voorheen, tenge- volge van een grotere drang naar zelf- standigheid. Trouwens, die hulp kan ook moeilijker gegeven worden omdat de boer meer door zijn eigen bedrijf wordt opgeëist. Ten tweede is er een stijgend aantal eenmansbedrijven. Door ziekte van de boer wordt het be- drijf lamgelegd. Ten derde doet de om hem heen toenemende welvaart bij de boer of tuinder de behoefte groeien naar meer vrije tijd en vakantie. En tenslotte draagt de krapte op de ar- beidsmarkt er toe bij, dat een versnel- de opkomst van hulpverleningsdiensten valt waar te nemen.

De hulpverleningsdiensten zijn tot op heden nog overwegend opgericht in de sectoren van de akkerbouw en de veehouderij. Vooral in de wereld van de veehouderij is er grote belangstel- ling voor. Begrijpelijk, want ook bij ziekte van de boer moet de veeverzorg- ing zonder onderbreking doorgaan, er kan geen hiaat optreden. De koeien moeten op de vaste tijd gemolken wor- den.

Maar ook in de sector van de tuin- bouw komen de hulpverlenings- diensten op gang. Zo bestaat in Leeu- warden reeds een dienst, die speciaal ten behoeve van tuinders opgericht is.

En zo is dit nieuwe facet in de agra- rische wereld van Nederland een be- wijs, dat de boeren niet achterblijven. Integendeel!

geerde bedrijfshulp d- en tuinbouw

de boer, op welke wijze zijn be- geleid moet worden. Als de ver- op een bedrijf wordt ingescha- n de boer is zelf niet in staat om y te geven, dan wordt aangenod- dat de verzorger geen verande- aanbrengt in de gevolgde be- voering. Is het bedrijf extensief, moet de verzorger dat ook zo ; is het intensief, dan zal de ger het intensief voeren en wel mogelijk in de geest zoals het edde.

wordt dus van een verzorger veel gd. Hij moet een alleszins be- n man zijn. Van de verzorger te el wordt in een verslag van een bereidingscommissie voor een be- verzorgingsdienst in Nijeveen- vreen, een verslag over een be- aan Gorssel, typerend gezegd: naast heeft de bedrijfsverzorger veel vertrouwen bij de mensen rven doordat hij een heldere blik op vele dingen. Ook kan hij goed bestelijk gesprek voeren."

Gorssel heeft weliswaar school ge- , maar in de praktijk is geble- dat bij de boeren over het alge- voorkeur bestaat, de bedrijfsver- g in eigen hand te nemen. Men e bedrijfsverzorging liever niet als een stuk maatschappelijk doch liever als een samenwer- vorm, die door de boeren opge- n bekostigd wordt en waarvoor zelf geheel de verantwoording

Friesland doet men het dan ook s. In Oldeboorn — dáár begon in and de victorie op dit terrein — de oprichters van de boerenhulp- ingsdienst van het begin af aan en, dat deze dienst op een zu- kelijke basis grondvest moest n. Daar werd in 1960 de eerste kracht in dienst genomen. In Ol- n is het zo, dat bij een tekort rekening van de georganiseerde fshulp ieder afzonderlijk voor elijk deel aansprakelijk is. De n voor de bedrijfshulp zijn van te vastgesteld; ze zijn voor elke mer even groot.

bedrijfshulp kan daar niet alleen al van ziekte of ongeluk worden nd, doch ook als men tengevolge vakantie of de wil tot vrije tijd

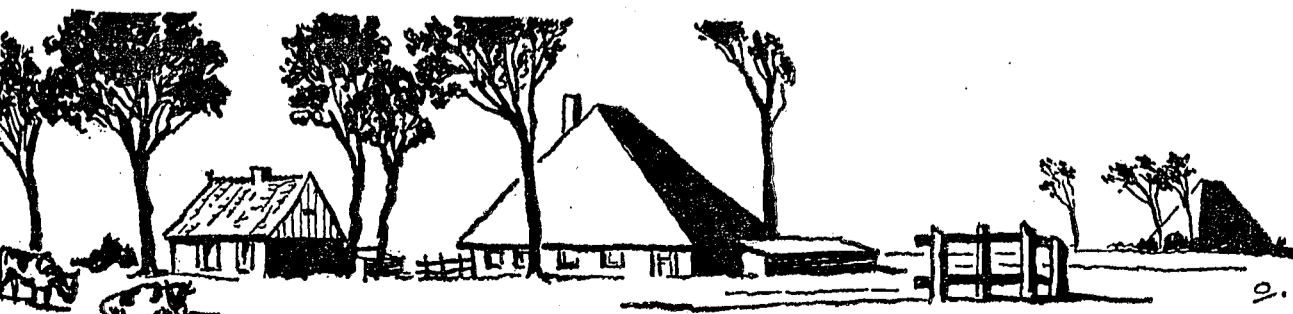
In Gelderland zit men niet stil. Zo zijn er nu reeds bedrijfshulporganisa- ties in Elst, Barchem, Eibergen, Neede, Varsseveld, Heerde. In Elst is het een speciale C.B.T.B.-aangelegenheid, want daar gaat de georganiseerde bedrijfs- hulp uit van de kring van C.B.T.B.- afdelingen in dit deel van de Betuwe.

In Friesland bestaan thans al ver- schillende diensten. We noemen er en- kele: in Lemsterland, Terkapelle, Tijnje, Witmarsum, Leeuwarden, Sneek, Workum, Joure. Ongeveer vijftien dien- sten zijn in oprichting. Ook in Drente zijn diensten in oprichting. In het ge- noemde Kolderveen-Nijeveen bestaat reeds een dergelijke dienst. Overijssel heeft een bestaande dienst in Kampen; Utrecht in Woerdense Verlaat. Water- land en omgeving en Schellinkhout heb- ben in Noord-Holland eveneens een dienst. In Zuid-Holland heeft men de georganiseerde bedrijfshulp al in Reeuwijk en in Alphen aan de Rijn en in Noord-Brabant is een dienst in oprichting in het Land van Heusden en Altena. Blijkens een mededeling van de Nederlandse C.B.T.B. bestaat in Zee- land te Goes een dienst op papier; er is daar nog geen bedrijfsverzorger in dienst.

Uit deze opsomming blijkt wel, dat het voorbeeld van Gorssel veel navol- ging gevonden heeft, zij het dan ook, dat de diensten op een andere leest ge- schoeid worden. Het diaconale ele- ment, dat in Gorssel zo sterk is, speelt geen of slechts een geringe rol bij de andere diensten.

Voorlichting

NU blijkt, dat de georganiseerde be- drijfshulp een belangrijke plaats zal gaan innemen in de agrarische we- reld, heeft de Nederlandse Christelijke Boeren- en Tuindersbond de ontwikke- ling, die praktisch overal in Nederland gaande is, terecht met een duidelijke en voorlichtende brochure onder- steund. In deze brochure worden de organisatorische en financiële opzet van dergelijke diensten belicht. Er wordt aangetoond, dat men het in Drente over het algemeen anders doet dan in Friesland en andere provincies. In Drente — zo zegt het geschrift van de C.B.T.B. — treedt het karakter van

**UIT ONZE BOUW- EN
AANNEMERSWERELD**

**N.V. Betonbouw
v.h. Firma Kool & Wildeboer**

GRONINGEN, Phebensstraat 3, Telefoon 05900-34000
Utiliteits- en waterbouw

**Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.**

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

Hoogstraat 73a — Telefoon 444 — Werkendam

RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

KAKES' bouwbedrijf

Bouwers waarop gebouwd kan worden ...

OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859-605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuysjes enz. Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

Oosterhof's Aannemersbedrijf

GRIJPSKERK — LEEUWARDEN

WEGEN,

GROND- EN WATERWERKEN

VERKOOP

VERHUUR

VAN LOON'S

Woningbur. en Assurantiekantoor

Hoornsediëp 30 - GRONINGEN - Telefoon 27986

Dir.: L. J. van Loon - Mr. J. R. Harryvan

ADMINISTRATIE VASTE GOEDEREN

**N.V. BOUWBEDRIJF
KNOOP & GIEZEN**

Groningen

WONING- EN UTILITEITSBOUW

Vechtstraat 60 - Telefoon no. 0 5900 - 22300

BAGGERMAATSCHAPPIJ

TJAART VAN DER MOLEN NV

GRONINGEN

Hoornsediëp 3 — Telefoon 23928

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN

GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS

ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

Grondboringen

Bodemonderzoek

Nortonputten

voor Drinkwatervoorzieningen

Pompinstallaties

Beregeningsinstallaties

Meer dan 40 jaar ervaring.

FIRMA JAN DE NOOIJ - BENNEKOM

Telefoon 08379 - 2227

FIRMA G. & W. DRAISMA

Aannemersbedrijf

TELEFOON 05158 - 531 - MAKKUM

Alle betonwerken en utiliteitsbouw

Geef dit blad door!

AANDACHT VOOR ASSADOLLAH ALAM

Vertrouwing van de
Sjah van Perzië

PERZIE heeft al weer enige tijd een nieuwe premier. Ali Amini heeft het veld moeten ruimen voor Assadollah Alam, een 43-jarige vertrouweling van de Sjah. Zolang Amini aan het bewind was, bestond er gerechvaardigde hoop, dat een van boven af geleide „revolutie” Perzië op vrij geruisloze wijze zou verlossen van de feodale praktijken, die een steeds groter bron van moeilijkheden zijn. Omdat Amini de volledige steun van de Verenigde Staten genoot, stond hij sterk tegenover de Sjah en met name tegenover de paleiskringen, die nog steeds grote invloed op de vorst blijken te kunnen uitoefenen. De weigering van de Amerikaanse president, de door de Sjah gevraagde militaire-hulp-op-groteschaal te blijven verstrekken, betekende echter het einde van Amini's premierschap.

MENSEN als Amini hebben weinig vrienden. Zelf van afkomst een grootgrondbezitter had hij al spoedig na zijn optreden als premier in de kringen der aanzienlijken, die nog altijd de Perzische politiek trachten te beheersen, alleen maar vijanden. Hij voerde drastische landbouwhervormingen door, dwong de grootlandelaren hun prijzen voor dagelijkse levensbehoeften belangrijk te verlagen en hij bond de strijd aan tegen de corruptie.

AMINI werd heimelijk tegengewerkt, door de landeigenaren, de hoge ambtenaren, intellectuelen, studenten en zakenmensen en in zekere zin ook door de Sjah zelf. Tussen de Sjah en Amini heeft het nooit geboterd, al was het alleen al omdat Amini familie is van de Sjah, die in 1921 door de vader van de huidige keizer van Perzië van de troon werd gejaagd. (Die vader was toen sergeant in het keizerlijke leger.) Het gevolg was, dat de moedige pogingen, welke Amini ondernam om snel een einde te maken aan de feodale toestanden op het Perzische platteland, al spoedig tot mislukken waren gedoemd. Dit leidde er toe, dat het land voor grote tekorten kwam te staan en dat tenslotte niemand meer tevreden was met de situatie, zoals die onder het premierschap van Amini was geworden.

ASSADOLLAH ALAM heeft vrij snel de plaats van Amini ingenomen. Hij hoort zo'n beetje bij de familie van de Sjah, met wie hij van zijn jeugd af bevriend is geweest. Assadollah Alam staat er om bekend, dat hij een gewillig werktuig in handen van de Sjah is en dat hij thans ook als premier volledig op het kompas van de keizer zal varen. Op 28-jarige leeftijd was hij al minister van binnenlandse zaken. Hij was voorts een van de eerste grootgrondbezitters in Perzië, die hun landerijen onder de arme boeren verdeelden en hij kan met een zekere trots vertellen, dat zijn bedienden even goed te eten krijgen als zijn eigen familieleden. En toen Mossadeq aan het bewind was, nam hij deel aan de samenzwering, die leidde tot omverwerping van het regiem van deze merkwaardige politicus.

DE nieuwe premier heeft nog eens de nadruk gelegd op de nauwe betrekkingen, die tussen Perzië en het Westen zullen blijven bestaan. Ook heeft hij beloofd, dat hij zal voortgaan met het uitvoeren van Amini's drastische hervormingsplannen. Het is echter de vraag, of hij daartoe in staat zal worden gesteld, omdat de krachten achter de Perzische Pauwentoon er op uit zijn, de Sjah te dwingen, alles wat kalmer aan te doen. Het gevaar is niet denkbeeldig, dat in dat geval de revolutionaire krachten, die Amini langer dan een jaar heeft weten te bedwingen, opnieuw zullen pogen, een greep naar de macht te doen.

mijn edelachtbare

Antonia Rietsinger

13

Het was een van die zeldzame zomeravonden. Er hing een temperatuur, die de mens naar buiten dreef om met volle teugen — zoals dat in de boeken heet — te genieten van de stille zomerse vreugden.

Minko had er op mijn herhaald aandringen in toestemd dat wij een ommetje zouden maken. De dag was warm geweest; een beetje afmattend ook, want in de middag was er onweersdreiging geweest, waardoor de atmosfeer enige tijd drukkend op de mensen gerust had.

Met de komst van de avond waren de buien verdwenen. Het was zoel, doch niet benauwd. Dat maakte een wandelingetje wel bijzonder aantrekkelijk.

Het was bladstil. Hier en daar floot nog een late merel. Ergens kwaakten eenden en in een slootje hieven enkele kikkers een koor aan; die geluiden accentueerden op aangename wijze de zomer.

We gingen langs binnenwegjes, waar we niet gestoord werden door het verkeer, dat altijd maar voortjakkert en ons dagelijks op de proef stelt. Wij hadden de illusie, te verkeren in een prettige wereld zonder bromfietsen.

Over de Leemsingel wandelend, kwamen wij op het Achterpad en na een goed half uur bereikten wij het Schapendriftje. Het is daar zo landelijk en beminlijk, dat ik daar, als wij er geld voor hadden, wel een bungalow zou willen laten bouwen om er prinsheerlijk in de landelijke stilte te wonen. Maar zelfs als wij het geld er voor zouden hebben (en dat hebben we beslist niet) zou het ideaal van mij niet in vervulling gaan. Minko legde mij namelijk omstandig uit, dat de Schapendrift en omgeving als agrarisch gebied wordt aangemerkt; daardoor is bungalowbouw daar ter plaatse niet mogelijk, tenzij er een agrarisch bedrijfsgebouw bij wordt opgetrokken en er minstens een lap grond van anderhalve hectare bij behoort.

Minko en ik begonnen over het voor en tegen van dergelijke bepalingen te redeneren. Natuurlijk was hij er mee akkoord en was ik er tegen; want Minko is wethouder en ik ben niets. Maar toen vroeg ik hem, of hij dan hier niet graag een moderne bungalow zou hebben?

— Nee, antwoordde hij, — 't zou mij hier te stil zijn. Ik houd wel van landelijkheid, maar het moet niet ál te landelijk zijn.

Zijn antwoord prikkelde mij. Hoe ter wereld kon iemand niets voelen voor een idyllisch huisje op een dergelijke verrukkelijke plaats?

— Smaken verschillen, zei Minko.

— Dan constateer ik, dat jij geen smaak hebt, zei ik. En toen kregen we over een bungalow die we nooit zouden kunnen laten bouwen, bijna nog onenigheid. Ik sprak heftig als mijn volle overtuiging uit, dat iedere vrouw iets van een sprookjesprinses in zich heeft en dat daarom zonder uitzondering iedere vrouw hier ook in een bungalow zou willen wonen om te genieten van deze landelijke drevlen. Minko betwijfelde dit, maar ik zei vinnig: — Op de eerstvolgende verjaarsvisite zal ik aan alle aanwezige dames vragen, of ze graag in een bungalow aan de Schapendrift willen wonen. Dan zullen ze allemaal verheerlijkt ja zeggen

— Weet ik niet, merkte Minko op.

— Dan ken je ons, vrouwen, niet; dan weet je niet, wat er in ons leeft, voegde ik hem toe. Ik had hem wel wat kunnen doen, omdat hij mijn absoluut zekere overtuiging niet spontaan wilde beamen. Ik herhaalde, dat ik al mijn vrouwelijke kennis de vraag zou voorleggen, of ze graag in een nieuwe bungalow aan de Schapendrift zouden wonen.

— Een soort enquête zal ik houden. En het antwoord zal honderd procent ja zijn. Ja en nogmaals ja

— Ach To, we hebben geen geld voor een bungalow, laten we niet redetwisten, zei Minko sussend.

We wandelden verder. Wel tien minuten lang zeiden we niets tot elkaar. Er floeten nog merels, maar ik hoorde ze niet meer. Het kikkerkoor was toegenomen in ledental, maar ik luisterde niet naar hun canon. Ik vond dat Minko soms verschrikkelijk eigenwijs kon zijn — op deze prachtige zomeravond gaf hij daar weer een staaltje van weg.

Halverwege de lange Schapendrift werd onze aandacht getrokken door een merkwaardig schouwspel. Een man en een vrouw van naar schatting omstreeks zestig bleken onenigheid te hebben.

De man maakte driftige gebaren en hij sprak op opgewonden toon; we waren evenwel nog te ver van het tweetal verwijderd om te kunnen verstaan wat hij zei.

De vrouw reageerde nogal vinnig op hetgeen de man haar toevoegde. Zij spreidde herhaaldelijk de armen pathetisch uit en met een onaangename schelle stem diende zij de heer van antwoord.

De twee waren klaarblijkelijk per auto naar deze stille plaats gekomen. Hoewel de landelijke Schapendrift eigenlijk niet berekend is op autoverkeer — aan het begin van dit wegje staat trouwens een verbodsbord voor auto's — zagen wij, zover mogelijk in de berm gereden en juist tussen enige hazelaarstruiken, een donkerrode cabriolet staan.

De heftigheid, waarmee het echtpaar — wij althans veronderstelden dat het een getrouwd paar was — met elkaar in discussie was, deed mij mijn vinnigheid, kort tevoren jegens Minko geuit, op slag vergeten. Wat betekende ons meningsverschil over een belachelijk onbelangrijke zaak tegenover de ruzie tussen deze man en vrouw?

— Zullen we maar teruggaan, To? vroeg Minko.

Daar beide mensen ons blijkbaar nog niet hadden opgemerkt en zij dus ongeremd voortgingen met hun woordenstrijd, was het inderdaad enigszins pijnlijk om verder te lopen en hen te passeren. Maar wij waren een wandeling gaan maken om van de zomeravond te genieten... zouden wij ons dan nu laten weerhouden om verder te gaan door een echtpaar dat in schermutselingen gewikkeld was?

— We lopen gewoon door, zei ik dus. — Als ze ons zien, zullen ze wel een pauze in hun ruzie in acht nemen.

Dat woord ruzie was werkelijk niet overdreven.

Minko bleef staan.

— We moesten toch maar terugkeren. Die mensen...

— Wat hebben wij met die mensen te maken, Minko? Heus, zodra ze ons zien, zullen ze wel spreken en doen alsof er geen vuiltje aan de lucht is.

Minko gaf zich gewonnen en wij liepen verder, waardoor we dus steeds dicht bij het tweetal kwamen.

Ze hadden ons nog steeds niet opgemerkt. Minko begon alvast zo luid mogelijk te kuchen. Dat vond ik helemaal niet prettig, want ik zou graag enkele woorden uit dat twistgesprek hebben willen opvangen om te weten te komen, over welke zaak de onenigheid liep. Denk vooral niet, dat ik een luistervink ben. Mensen, die er een gewoonte van maken om af te luisteren, vind ik onuitstaanbaar. Maar precies zoals iedereen wel zal zijn, was ik nieuwsgierig om te weten waar het conflict tussen die twee mensen uit voortkwam.

Ik gaf Minko met mijn elleboog een waarschuwend stompje en zei:

— Niet doen, jò! Niet zo hoesten...

De mijnheer — want wij waren nu zo dicht genaderd, dat wij duidelijk konden zien dat hij er welverzorgd uitzag — gebaarde nog altijd energiek met zijn handen. Herhaaldelijk maakte hij met zijn arm een wijde boog, alsof hij met dat gebaar de gehele omgeving wilde overkoepelen en omsluiten. De mevrouw daarentegen — ja, echt een mevrouw was zij; ze had indrukwekkend mooi grijs haar en een fijnbesneden gelaat, ze droeg een bijzonder gedistingeerd mantelpakje en de handtas die zij aan haar arm liet bengelen was kostbaar en fraai — die werde met dramatische handgebaren af hetgeen de man haar met zijn woorden trachtte op te dringen.

We waren nu dicht tot het tweetal genaderd. Op dat ogenblik achtte Minko het weer dienstig om bepaald onwelvoeglijk luid te hoesten teneinde de twee mensen attent te maken op onze nabijheid. Het staat voor mij vast, dat Minko zich op dat moment in het geheel niet edelachtbaar gedroeg. Zo luid hoest een mens niet.

Maar zijn opzet gelukte. Bijna gelijktijdig keken de mijnheer en de mevrouw onze kant uit. Hun woordenstrijd verstomde en ik vond het vreselijk jammer, dat ik er geen woord van had kunnen opvangen en dus niet wist, waar die twee het zo te kwaad over hadden.

— Jij had niet zo barbaars moeten hoesten, mompelde ik Minko toe.

— Mooie zomeravond, hé? zei Minko laconiek. — zulke avondjes zijn tegenwoordig zeldzaam... En dan die rust...

Intussen keken de man en de vrouw ons een beetje hulpeloos en ook beschaamd aan. Ik dacht: Ze vinden het verschrikkelijk spijtig, dat zij zich hebben laten gaan en dat wij ongewild getuige geweest zijn van hun ruzie...

Plotseling stapte de mijnheer gedecideerd naar voren. Hij kwam recht op ons af. Hij maakte een kleine sierlijke buiging, welke hem kenmerkte als een zeer hoffelijk man.

— Neemt u mij niet kwalijk dat ik u stoer, zei hij. — Mak ik zo vrij zijn, u iets te vragen?

— Jazeker, ga uw gang antwoordde Minko minzaam.

— Welnu dan... bent u, mijnheer en mevrouw, hier enigszins bekend?

Dat is inderdaad het geval antwoordde Minko.

— Wij wonen in het dorp, merkte ik op.

— Kijk eens aan! Dan tref ik het waarschijnlijk bijzonder. Mag ik u vragen of u weet wie de eigenaar van dit weiland is?

— Nee, Charles, nee, alstublieft niet! liet de mevrouw zich nu horen. Zij kwam ook op ons toelopen, knikte Minko en mij toe en zei: — Pardon...

— Ik meen, dat dit weiland het eigendom is van Markeelaar. Hij woont ginds... Minko wees naar een boerderij in de verte.

— Dankuwel, zéér veel dank! En weet u misschien ook of die man bereid zou zijn, een stukje ervan te verkopen?

— Daar kan ik u beslist geen antwoord op geven. Dat is mij volslagen onbekend.

— O juist... en weet u ook — 't zou kunnen, nietwaar? — of in deze gemeente geen beperkende bepalingen zijn voor...

— Ach, Charles toch, ik voel er niets voor! wierp de vrouw er wanhopig tussen.

— Eh... weet u of er hier geen beperkende bepalingen zijn voor bungalowbouw? In sommige gemeenten zijn ze op dit punt erg lastig, ziet u... En onmiddellijk gaf de mijnheer een nadere verklaring: — Volgend voorjaar hoop ik met pensioen te gaan. Dan stap ik er uit. We willen graag buiten gaan wonen. Ik zou dit een zeldzaam mooi plekje vinden om er een huisje neer te zetten. Mijn vrouw voelt er niet voor, die vindt het hier niets. Maar heus, Agaath, je zal eens zien, hoe kostelijk we hier zullen wonen. Rustig, dicht bij viswater en.....

— Nee, Charles, beslist niet!

Ik denk, dat ik op dat moment een blos gekregen zal hebben.

Minko antwoordde: — Als ik goed ingelicht ben, zijn deze terreinen niet aangewezen voor bungalowbouw.

— O nee? zei de meneer teleurgesteld. — Mogen hier geen bungalows gebouwd worden?

— Gelukkig! zei de vrouw uit de grond van haar hart. Ik hoopte, dat Minko niet zou laten blijken dat hij wethouder is, want dan zou het eind er van zoek zijn. Hij was zo wijs, dit inderdaad niet te laten merken.

Ofschoon de mijnheer kennelijk teleurgesteld was, zei hij tot Minko:

— In ieder geval hartelijk dank voor uw inlichtingen.

— Ja, beaamde de mevrouw opgelucht, — heel hartelijk dank, hoor!

Minko en ik wandelden verder en van dat ogenblik af was ik het, die het almaar had over de mooie zomeravond en de heerlijke stilte en de genietingen van een wandeling.

Voordat het Humanistisch Verbond kwam

In het jaar 1912 werd in Den Haag een vereniging opgericht, die zich wilde belasten met de zorg voor de opvoeding van voogdijkinderen. Zij heeft voor dat werk reeds subsidie bij de regering gevraagd. Daarmee begonnen toen ook al de meeste verenigingen. Het doel van de vereniging was, het opvoeden van voogdijkinderen in atheïstische geest. Buiten elke godsdienst om. De minister wilde alleen subsidie geven voor die gevallen, waarbij duidelijk bleek, dat de familie van het betreffende kind beslist een atheïstische opvoeding begeerde. Maar de vereniging kwam daartegen in verzet. Zij had twee stellingen. Vooreerst: er zijn in ons land 300.000 staatsburgers, die blijken de gegevens van volkstellingen en burgerlijke stand niet tot een kerkgenootschap behoren. Al de voogdijkinderen uit die gezinnen behoren door ons te worden verzorgd en wij hebben er voor te waken, dat zij een godsdienstloze opvoeding krijgen.

Het bestuur had nog een andere redenering. Er zijn in ons land duizenden ongedoopte kinderen, en die kinderen hebben, omdat zij ongedoopt zijn, recht op een opvoeding zonder godsdienst. Als ze dus in de termen vallen, moeten ze verzorgd worden door onze atheïstische vereniging.

De minister van Justitie heeft deze verstrekkende eisen afgewezen.

ZAKKEN

Voor alle verpakkingsdoeleinden
T. SPAAN
 v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
 Tel. 0 10 - 6 91 95. Telegr.: TESPA.
N.V. G. HAAK
 v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
 Tel. 0 10 - 6 91 95. Postbus 6043.
 Telegr.: HAABAG.
 Import - Export

Albracht N.V. - Utrecht
 BOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELLEN

Wilt u een catalogus uitgeven, een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten, een fraai monsterboek in plasticband brengen?
 Laat ons dan onze vele mogelijkheden tonen en bel (030) 24345, of schrijf postbus 26, resp. Bolstraat 20, Utrecht. Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

ZOJUIST VERSCHENEN:

Nieuw-Guinea, de koude oorlog en de A.R. partij

door G. GOOSSENS
 Met een woord ten geleide van Prof. Dr. S. U. ZUIDEMA

Uit de inhoud: Oorzaak van het conflict — Klimaatstoornis door verdragschennis — Achtergronden, illusies, motieven — Om de vrijheid: in Laos en op Nieuw-Guinea — Satelliet of bondgenoot? — Vrees in de mantel der vrijheid — Het recht geofferd aan de politiek — Wereldpolitiek bij het licht van Daniël 10 — Het „ingecalculeerde” wonder — Niet het politiek bereikbare, maar het christelijk gehoorzame — Omstandigheden die gekend moeten worden — Herinneringen aan de R.T.C. — Mr. Schürmann rekent af — Communistische doorbraak in Indonesië — Het einde van alle christelijke politiek — Gebroken rietstaven... — Doorboorde handen gevoelloos? — Idenburg vraagt de aandacht — Een heel vreemd hoofdartikel — Waartoe geen macht ter wereld Nederland kan dwingen — etc.
 De auteur: Gerardus Goossens werd in 1903 te Amersfoort geboren; vertrok in 1931 naar N.-Indië en was lange tijd werkzaam bij het Chr. L.O. te Semarang; later docent bij het M.O. in dienst van het Ned.-Indische Gouvernement; gedurende Wereldoorlog I en II in Japanse krijgsgevangenschap, waarvan 2 jaar in Japan; na de capitulatie geruime tijd te Manilla en op Borneo; begin 1947 weer op Java terug bij het M.O.; in 1958 als gevolg van de politieke omstandigheden gerepatriëerd; sindsdien resp. te Zwolle en te Rotterdam leraar bij M.O. en V.G.L.O.
 Van zijn hand verschenen enkele maatschappelijke leerboeken voor het Indonesisch M.O.; verder een aantal artikelen, o.a. over de zgn. Indische kwestie, in diverse Nederlandse bladen. G. Goossens is Gereformeerd en lid van de A.R. Partij.

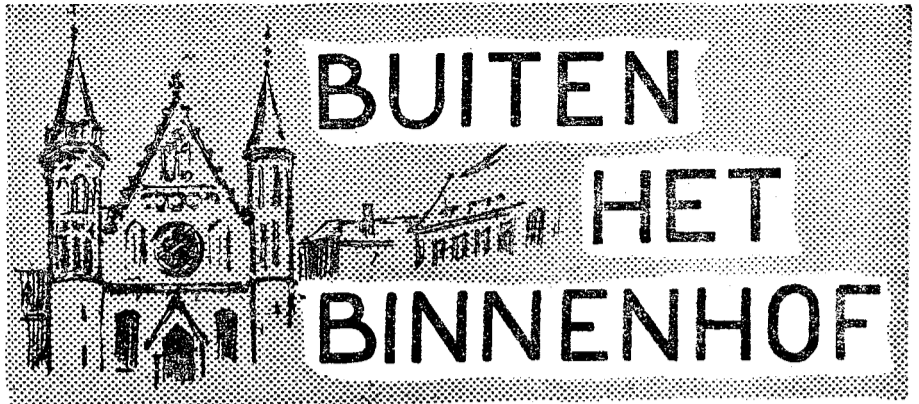
Omvang 80 blz. Formaat 15 x 23 cm. • Prijs ingenaaid f 2.50 per ex. (Vanaf 10 ex. f 2.40; vanaf 20 ex. f 2.25; vanaf 50 ex. f 2.10 per ex.).

UITGAVE T. WEVER - FRANEKER
 VERKRIJGBAAR IN DE BOEKHANDEL.

NOG niet zo lang geleden heb ik op deze plaats een gedachte geuit met betrekking tot het verstoken zijn van het dagelijks nieuws. Ik heb toen betoogd, dat ik het altijd moeilijk vind zonder krant of radionieuwsdienst te leven. Natuurlijk: het is een gewoonte, welke soms hinderlijk kan zijn. Vandaar dat ik het toch maar eens geprobeerd heb. Deze regels zijn geschreven in een kleine gemeente in Duitsland, in Reichenbach, niet zo ver van Karlsruhe, op reis naar mijn vakantieoord ben ik daar blijven overnachten. Waarom? Ik heb er geen bepaalde reden voor. Na een dikke 500 km, vond ik het welletjes. De beroemde Autobahn rijdt vlug aan, maar op de lange duur is het traject vrij vervelend en eentonig. Om zes uur reed ik uit Amsterdam weg in de enige auto van Nederlands fabriek, nog voor het klokke weer op 6 stond zaten we, mevrouw Groenkoper en twee nazaten, aan een stevige maaltijd in „De Gouden Engel”. We maakten het grappig, dat we ook in „De Gouden Pijp” konden zitten, want de jongste zoon had het ongelukje, dat het goud uit zijn schilderskist zich met zijn rookgarnituur had vermengd. Maar dat zijn kleinigheden op zo'n lang traject. We zijn op weg naar Oostenrijk, naar de bergen en de meren, waar wij altijd een weldadig aandoende rust vinden.

De kleine oorden daar ademen een vrede, welke slechts na een lange reis te verkrijgen is. Maar dat is het juist wat ons aantrekt. Tot nu toe hadden we ook steeds een vakantieplekje gereserveerd. Ditmaal niet. Tot nu toe lieten we de courant opzenden. Nu ook niet. Er blijven brandende problemen, maar zij schroeien ons ditmaal niet. Of de Russische ruimtevaarders goed geland zijn, we weten het niet. Wat de reactie in Nederland is met betrekking tot de juist bij ons vertrek gepubliceerde paragrafen in de Nieuw Guinea-overeenkomst, is is het niet bekend. De huurverhoging, we vergeten haar voor dit ogenblik. Het feit, dat ik erover schrijf, bewijst, dat ik er niet los van ben, maar verder gaan dan gissen, kan ik niet. De wereld raast langs ons heen, zoals de auto's op de snelweg langs ons razen. Er is ook geen bezinning mogelijk op de Autobahn, behalve deze: kijk uit; wijk goed uit; let op de weg; maak geen brokken.

Ik beken u gaarne, dat ik nog maar kort een auto mag besturen. Dat betekent dat de middelste nazaat vandaag het leeuwenaandeel van de tocht voor zijn rekening heeft genomen. Lang heb ik gearzeld of een „dikke” vijftiger nog achter het stuur zou gaan zitten. Maar de aarzeling is overwonnen en dus rijdt William Groenkoper langs 's heren wegen. Het is alleen jammer, dat er op die wegen ook wel eens geen „heren” rijden, hetgeen extra inspanning vraagt. Zo zag ik vanmiddag een „heer”, die midden op de snelweg keerde, hetgeen een dusdanige verontwaardiging bij andere weggebruikers opwekte, dat binnen enkele seconden alle claxons brulden.

Toch ziet men onderweg iets van de politiek. Hoe dichter men Frankfort a.M. nadert, des te opvallender zijn de Amerikanen. In Heidelberg en in Karlsruhe, welke steden ik ben ingereeden, om even van de strada af te wezen, komt men hen bij tientallen tegen. Gehele woonwijken zijn voor hen en hun gezinnen gereserveerd. Zij rijden in grote auto's, zij vormen het beeld van de steden. Amerika in Heidelberg, het is een nieuwe fase in de politieke geschiedenis. Maar op zo'n eerste vakantievlucht vliegt men eraan voorbij, er wel even aan denkend, dat dit beroemde historische Heidelberg gespaard is gebleven voor het geweld der geallieerde bommen door een samenspreking van de toenmalige burgemeester en de Amerikaanse generaal. Bismarck heeft hier gestudeerd denkt men; en vele prinsen uit het Huis Hohenzollern en dat denkt men dan terwijl er iets aan de auto gerepareerd wordt!

Wat mij opvalt bij het begin van de steden, welke wij passeerden, is dat overal is aangegeven, waar de R.K. en waar de Evangelische Kerk zich bevinden en welke de uren van de godsdienst oefeningen zijn. In ons eigen land heb ik dit nog maar heel weinig gezien. En terwijl ik dat schrijf, luidt de kerkklok van Reichenbach en gaan de gelovigen voor de Vespers ter kerke. Een late landbouwer ontspant de ossen van de boerenwagen, een funman begiet de bloemen en kinderen spelen op de markt. Zo is het altijd geweest, zo zal het, hoop ik, nog jaren zijn. Hier begint de vrede van de vakantie, waarin het wereldgebeuren een ogenblik vergeten wordt. Laten wij ervan genieten zolang het dag is.

Of ik u nog meer zal schrijven over de vakantie? Ik weet het nog niet. Voorlopig ga ik echt niets doen dan verkennen. Een wereld verkennen, waarin het wereldgebeuren langs iemand heengaat Vandaar deze korte „Gedachte”. Of het zal gelukken?

William Groenkoper

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTALAAL: 1. vrucht; 5. roem; 8. schoen; 12. plaats in Gelderland; 13. behoefte; 16. opening; 17. eeuwige stad; 19. dierevel; 21. zenuw; 23 stad in Lybië; 26. voor- (in samenst.); 28. vogel; 30. stierenbevechter; 32 vlug lopen; 33. delfstof; 35. soort houtskool (Ind.); 37. reeds; 38. soort karper; 41. gelijke; 42. bijl; 43. voorzetsel; 44. de dato (afk.); 45. snelheidsmeter; 46. Royal Navy (afk.); 47. muziekinstrument; 51. lidwoord; 52. loopgraaf; 54. liter (afk.); 55. echtgenote (m.v.); 57. renbanen; 59. windstreek; 61. boom; 62. duw; 64. benzinerk; 66. eilandje; 68. huidverharding; 70. zangeres; 72. zelfbewust; 75. plaats in N.O.P.; 77. meester (negertaal); 78. boom; 79. drank.

VERTIKAAL: 1. wortel; 2. uitgave (afk.); 3. stoep; 4. zoogdier; 5. emeritus (afk.); 6. geweer; 7. plaats in Friesland; 8. jongensnaam; 9. aantekenboek; 10. zonnegod; 11. plaats; 14. verstand; 15. natte grond; 18. gave; 20. plaats in

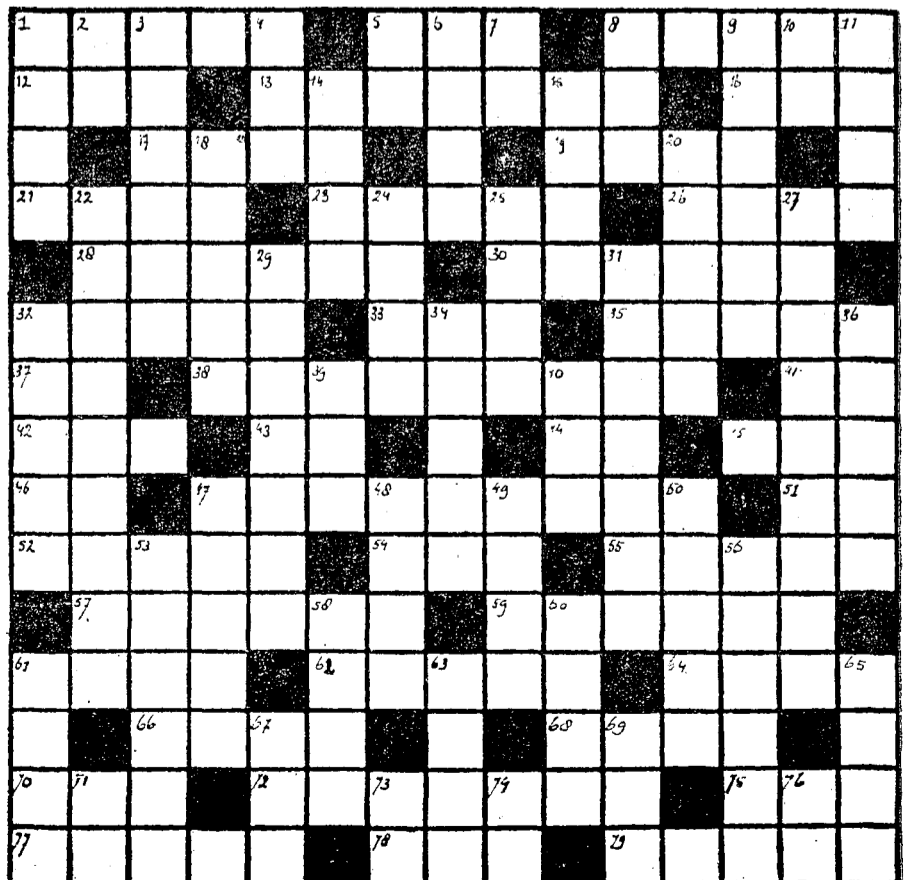
Utrecht; 22. page; 24. liefdesgod; 25. keizer; 27. dans; 29. kortwieken; 31. plotseling; 32. vis; 34. jongensnaam; 36. lonen; 39. inkomsten (afk.); 40. loflied; 47. onmiskenbaar; 48. plaats in Overijssel; 49. einde der draden; 50. plant; 53. hoog woord; 56. constitutie; 58. vergaarbak; 60. eerlijk; 61. volk; 63. schrijver; 65. waterrijke plaats; 67. familieid; 69. kunstprodukt; 71. muzieknoot; 73. muzieknoot; 74. waterpeil (afk.); 76. Nederlands Indië (afk.).

30. keurs; 31. ra; 33. smeer; 34. dra; 37. smaad; 39. spé; 40. ode; 41. nec; 42. bad; 43. eikel; 45. lek; 47. Rotte; 49 ne; 50. zegel; 51. jr.; 52. Rika; 55. non; 56. rede; 59. Nemo; 60. neer; 62. hallo; 64. Est; 66. Irene; 68. Ada; 69. Roemeen; 72. eel; 73. mess; 74. akers; 75. asla.

VERTIKAAL: 1. wals; 2. ere; 3. neger; 4. ha; 5. ale; 6. malheur; 7. ets; 8. R.U.; 10. lotta; 11. Epe; 12. mark; 14. brik; 15. mens; 18. edele; 21 totem; 24. vampier; 25. bedelen; 26. dranken; 28. praatje; 29. Assen; 32. adder; 34. cek; 25. rol; 37. SER; 38. abt; 44. enkel; 46. egoïsme; 48. oneer; 53. inlas; 54. Amor; 56. rein; 57. Drees; 58. Cham; 61. hela; 63. Ade; 64. cek; 65. ter; 68. Nel; 70. a.a. 71. es.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTALAAL: 1. wens; 4. hamer; 9. klem; 13. are; 14. balatum; 16. opa; 17. leger; 19. els; 20. etter; 22. edik; 23. knot; 24. vrek; 25. bed; 27. stap; 29. Aa;

ACHTER PAGINA

BOEKEN en periodieken

De Bezetting (deel 2)

Het tweede deel van „De Bezetting”¹⁾ is zo mogelijk nog interessanter dan het eerste deel.

Zoals men weet betreft het hier een weergave in boekvorm van de uitzendingen der N.T.S. over Nederland in de tweede wereldoorlog. Dit deel behandelt de relatie tussen Mussert en de Duitsers, het dagelijks leven in het bezette Nederland (1940—1944), de Japanse bedreiging en aanval jegens Nederlands Indië en de strijd tegen de overwerldiger in dat deel van de wereld.

Mussert wordt getekend als de man, die hoge verwachtingen van zichzelf had, doch steeds meer faalde. Het begin was hoopvol. De N.S.B. opgericht in 1931, behaalde bij de Provinciale Staten-verkiezingen in 1935 8.6% van de stemmen. Gelukkig werd die zege bij de daarop volgende Kamerverkiezingen in 1937 gehalveerd. De klap kwam toen Hitler hem in september 1940 deed weten: u kunt de macht krijgen, maar u moet eerst tonen dat u grote groepen van het Nederlandse volk achter u kunt krijgen.

Uiteraard viel dit bewijs niet te leveren en daarom kwam er van een Mussert-regering, die Nederland en Vlaanderen in een Duitse statenbond een plaats wilde bezorgen, niets terecht.

De Nederlandse Führer hield zijn in 1942 op Hitler afgelegde eed pijnlijk geheim. Hij mocht tenslotte slechts een secretariaat van staat inrichten als adviseur van Seys Inquart. Het is voor onze lezers curieus te vernemen dat dit secretariaat werd gevestigd in het kabinet van de Koningin, Korte Vijverberg 3 te Den Haag, waar eens Groen van Prinsterer woonde.

Treffend wordt ook beschreven de drang naar staatkundige veranderingen, die in het voormalig Nederlands Indië ontstond nadat het moederland onder de laars der overwerldigers was gekomen. Men wilde de lijn voortzetten van Idenburg, die reeds in 1913 in een brief aan Kuyper het ontwakken van de inlander signaleerde en die zich daarover verheugde al gaf het moeite.

„Wij hebben het aldus gewild — althans het gezegd — en door ons onderwijs bevorderd” aldus Idenburg.

De tijd was te onrustig en de zegemars van de Japanners te snel dan dat er in deze jaren aan andere dingen te denken en te werken viel, dan aan de wanhopige strijd tegen de Japanse bezetters.

Wij moeten de verleiding om nog meer vermeldenswaardige feiten en beschrijvingen uit dit boek te memoreren, weerstaan. Zoals wij reeds naar aanleiding van deel één betoogden in Nederlandse Gedachten zijn wij ervan overtuigd, dat kennismaking van dit zeer rijk van historische foto's voorzien werkje van dr. L. de Jong de herinnering aan een recent doch onvergetelijk verleden bij velen levendig zal houden en bij de jongeren begrip zal wekken voor de tijd waarover zij nu wellicht met minder begrip hun ouders nog vaak horen spreken.

Mogen de komende deeltjes van hetzelfde gehalte zijn.

1) „De Bezetting” — door Dr. L. de Jong (deel 2). Uitgave van Em Querido's Uitgeverij N.V. (224 pagina's).

RADIO en TELEVISIE

KENNISGEVING, gemeenschap, verbinding. Deze in onze rubriek nu wel ingeburgerde begrippen, geven elk iets weer van de betekenis van het woord communicatie. De in iedere partij zo gewichtige communicatie vindt op allerlei wijze plaats. Wij lieten reeds o.a. het gesprek, de vergadering, de brief, de krant, het ingezonden stuk gedurende de afgelopen weken in het kort de revue passeren.

Van bijzonder groot belang zijn in dit verband natuurlijk de radio en de televisie.

Het is dan ook vanzelfsprekend, dat wij, ter afronding van onze kanttekeningen bij de betekenis van de communicatie, een ogenblik bij deze massa-media stilstaan.

Later kan nog wel eens teruggekomen worden op de relatie met eerder aan de orde gestelde onderwerpen als oriëntatie en informatie.

Massa-media

MASSA-MEDIA noemden wij hierboven zowel de radio als de televisie. En inderdaad zijn van alle communicatiemiddelen alleen deze twee in wezen massa-media.

Immers, het gesprek — al mag het aantal deelnemers daaraan soms relatief vrij groot zijn — vindt plaats in een beperkte kring. Van een brief geldt hetzelfde. Wel spreken wij ten aanzien van sommige bijeenkomsten van massa-vergaderingen, massa-meetings of massademonstraties, maar dan denken wij toch in de regel slechts aan bijeenkomsten van een paar duizend, ten hoogste 10.000 tot 15.000 personen. En slechts in zeer zeldzame gevallen is — en dan praktisch nog alleen in sommige andere landen — sprake van nog grotere demonstraties.

Wat de kranten betreft: er zijn bladen met grote aantallen lezers; in Nederland met een honderdduizendtal of met enkele honderdduizenden lezers. Elders in de wereld zijn er zelfs wel enige bladen met een miljoenen-oplage. Slechts die enkele bladen met een miljoenen-oplage benaderen de kwalificatie van massa-media in die zin als wij bedoelen, wanneer wij over de televisie en de radio spreken als massa-communicatiemiddelen.

Radio en televisie

RADIO EN TELEVISIE zijn overigens de enige media welke beide hun miljoenen verslaan. Een radio- of televisie-programma bereikt op een en hetzelfde ogenblik honderdduizenden gezinnen in hun eigen huizen. Een draai aan de knop is het enige dat men behoeft te doen. Men behoeft de deur niet uit, men behoeft zich niet te verkleeden.

Het programma komt in het gewone dagelijkse leven binnen, thuis. Het hoort bij het dagelijkse leven. Een heel volk, althans grote delen van de bevolking worden er door

beïnvloed. Ja zelfs worden soms verschillende landen tegelijk door een bepaalde radio- of televisie-uitzending bereikt. Ook reeds de zogenaamde Eurovisie is sinds de lancering van de Telstar al weer lang en breed achterhaald. Wij kunnen nu in Europa rechtstreekse uitzendingen (via de Telstar) zien vanuit Amerika, vanuit een ander continent (zonder tussenkomst van vooraf opgenomen filmpjes).

Grote delen van de wereld zijn op één zelfde moment te beïnvloeden door één programma, dat ergens in de wereld voor radio en/of televisie wordt gepresenteerd. Eénzelfde programma kan in vele landen tegelijk door de mensen of via hun radio beluisterd worden of door middel van hun televisietoestel niet alleen beluisterd, maar ook gezien. Dat wil dus ook zeggen, dat één man op één ogenblik tegenover miljoenen zijn visie kan weergeven, miljoenen mensen kan beïnvloeden.

Het is goed ons dat alles nog eens duidelijk te realiseren. Want wij staan daar in ons moderne hedendaagse leven nauwelijks bij stil. Wij zijn sinds de laatste wereldoorlog al aan zoveel gewend geraakt. Elke nieuwe — overigens verrassende — stap verder op het pad van de techniek (wij zullen zeker ook nog wel meer nieuwe ontwikkelingen meemaken), ook op het pad van de communicatie-techniek, doet ons amper verbaasd staan.

Oor of oor en oog

GROOT is dus de invloed van radio en televisie op vele mensen. Radio en televisie zijn ook dwingelanden. Zij eisen aandacht op. Momenteel wel met name de televisie.

Bij de radio behoeft men nog slechts met het oor te horen, bij de televisie hoort niet alleen het oor, maar ziet ook het oog.

De mens kan er volslagen passief bij blijven. De opvolging der programma's laat op zichzelf nauwelijks tijd voor bezinning of kritische beoordeling. Nergens zozeer als bij de radio, meer nog bij de televisie ondergaat men het gebodene.

Radio en televisie hebben veel meer invloed dan elk van de andere communicatie-media. Het is duidelijk, dat, waar de zaken zo liggen, van grote betekenis is of de invloed van radio en televisie er een is ten goede of ten kwade. Of een volk wordt opgeheven of het wordt besmet en vergiftigd. Of een volk wordt via radio en televisie gestimuleerd tot actief meedenken, ac-

tiviteit en meespreken, of het wordt onmondig gemaakt. Eenzijdige gerichtheid der programma's kan daartoe een gevaar zijn.

Niet passief

GEZIEN de geweldige invloed van radio en televisie is juist thans meer dan ooit nodig een zelfstandige en kritische beoordeling van hetgeen aan gedachten en visies wordt gelanceerd. Bij het passief over zich laten komen van hetgeen door deze massa-media geboden wordt, wordt de invloed daarvan ontoelaatbaar groot.

Vandaar dat temeer de noodzaak gaat klemmen om gehoor te geven aan de oproep tot hartelijk meeleven en goed meedenken. Een oproep, welke geldt voor ieder mens. Eerst als daaraan door ieder voldoende gehoor wordt gegeven, kan het komen tot een goed meelezen, mee-luisteren, mee-kijken en meespreken.

Eerst dan ook is er met recht sprake van een goede communicatie. In communicatie zit immers ook de gedachte van over en weer, heen en weer, twee-richting-verkeer. En dus niet van éézijdigheid, verkeer uit één richting, een passief ondergaan. Als dat laatste het geval is, wordt ook tekort gedaan aan een juiste interpretatie van de begrippen kennisgeving, gemeenschap, verbinding.

Ook de A.R.P.

HET is vanzelfsprekend, dat van zulke belangrijke media als radio en televisie ook door de politieke partijen gebruik wordt gemaakt. Er is voor zulke partij-uitzendingen ook apart zendtijd gereserveerd. Dit is de zogenaamde door de regering ten behoeve van de politieke partijen gevorderde zendtijd.

Voor de radio is er per deelnemende partij tien-minuten-zendtijd éénmaal in de twee weken, voor de televisie tien minuten in de zes weken. Ook onze partij maakt, zoals bekend, van deze regeling gebruik.

De radiosprekbeurten voor de A.R. Partij worden om de twee weken, steeds op donderdagavond van 19.50 tot 20.00 uur gehouden, op de golfrequentie van de N.C.R.V. De eerstvolgende a.r. radiouitzending is op donderdag 6 september a.s.

De t.v.-uitzendingen zijn tot dusverre steeds op dinsdagavond gehouden van 20.20 tot 20.30 uur. Vanaf oktober wordt dat de maandagavond. De eerstvolgende a.r. televisie-uitzending is op dinsdag 11 september a.s.

Het is duidelijk, dat het van het grootste belang is, dat naast de uiting van de opvattingen van anderen, ook de a.r. gedachten langs deze weg tot het hele Nederlandse volk kunnen komen.

Laten wij de aandacht van anderen op deze uitzendingen vestigen.

wat zich aandient als christelijk op een geluidsbarrière, die eerst doorbroken moet worden.

Er ligt hier een taak voor een interkerkelijke stichting, om met moderne middelen een beter klimaat te scheppen. Een campagne met het thema „Neem morgen iemand mee naar de kerk”, kan de kerkgang veranderen van conservatief in progressief. Daarbij dient ook radio en televisie te worden ingeschakeld, want radio- en t.v.-kerkdiensten hebben de neiging bij luisteraars en kijkers de mening te doen postvatten, dat de kerkgang wel vervangen kan worden door radio en televisie.

Is het juiste klimaat eenmaal aanwezig, dan vindt ook de politieke propaganda een klankbord. Maar die niet alleen. Hetzelfde geldt voor evangelisatie, christelijke school, christelijke pers en alle andere christelijke activiteiten.

Als men over een eeuw naar onze tijd terugziet, zoals wij naar de middeleeuwen, als een achterlijke tijd, laat men dan in elk geval respect hebben voor de miljoenen, die we nu samenbrengen om het christen-zijn te maken tot een eervolle en begerenswaardige zaak.

v. d. Merwe.

ZUIDHOLLANDSE BANK
 DEPOSITO BANKBOEKJES RENTE 3¼ %
 ROTTERDAM — S-GRAVENHAGE — AMSTERDAM
 Alle binnen- en buitenlandse bank- en effectenzaken.

(Vervolg van pag. 3)

Evangelisatie

We doen er goed aan niet te zorgeloos te zijn. Het zou kunnen zijn, dat we onder invloed van de t.v. reeds na twee Europese verkiezingen op dat punt zijn aangeland. De invloed van de t.v. is moeilijk te peilen maar ook moeilijk te overschatten. Zeker is dat nu reeds de Duitse t.v. en de ontwikkeling in de E.E.G. de koopgewoonten in het oosten van ons land beïnvloeden in steeds toenemende mate, want onze tijd is nog slechts het allereerste begin.

In de tijd die verlopen is tussen het schrijven van dit artikel en de correctie ervan, heeft de lancering van de Telstar satelliet eer nieuw bewijs geleverd voor de snelle ontwikkeling van de tele-communicatie. Dit nieuwe aspect zal de hierboven getekende ontwikkeling versnellen.

U moet vooral niet denken dat politieke propaganda alleen maar een kwestie van geld is. Reclame en ook politieke propaganda moet een klankbord hebben. Als de schooljeugd plotseling aan het tolleren slaat, is geen reclame in staat om hen knikkers te verkopen. Als de dames nylonkousen willen dragen, dan zou een reclame voor zijden kousen alleen succes kunnen hebben, als er eerst het juiste klimaat voor werd geschapen.

Dit speelt ook een rol in de politiek en niet alleen daar maar in vele andere christelijke activiteiten.

Als het christen-zijn door buitenkerkelijken beschouwd wordt als conservatief of achterlijk (en dat is bij velen nog het geval) dan stuit alles

INGWERSEN & Co.
 Commissiennars in Effecten
 Keizersgracht 392 A'dam-C
 Telefoon 32121-35302-33879
 * alle effectenzaken
 * plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

M. C. van Staaveren
 AALSMEER — TELEFOON 4051
 Specialiteit in ANJERSTEEKEN, FREESIAZADEN

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

De kritiek op het A.R. beleid

inzake NIEUW-GUINEA

„De realiteit is het rijksplan van Koning Jezus. Een realiteit, die de ongelovige niet zien kan, omdat hij ziende blind is. Maar de oprechte christgelovige ziet haar met het oog des geloofs. Dat is zo reëel, dat hij er van zingen kan in oorlog en vrede”.

„Uit hetgeen de voorafgaande bladzijden bevatten zal de lezer begrepen hebben, dat ik het standpunt der „toeleiding” onverenigbaar acht met christelijk politiek beleid”.

(Uit de brochure van G. Goossens, Nieuw-Guinea, de koude oorlog en wij.)

DE heer G. Goossens heeft in een brochure zijn bezwaren uiteengezet tegen het beleid van de Anti-Revolutionaire Partij inzake Nieuw-Guinea. Met deze bezwaren staat hij niet alleen. Op het laatste Partij Convent zijn soortgelijke bezwaren reeds door een aantal sprekers onder woorden gebracht. En wie geen vreemdheid is in Jeruzalem heeft ook nadien kunnen opmerken, dat verscheidene anti-revolutionairen de koers der partij op het punt Nieuw-Guinea een onverteerbare zaak achten. Daarom vertolkt deze brochure meer dan uitsluitend de privé-opvatting van de schrijver. Tenzij wij ons zeer vergissen is de hoofdlijn van het betoog van de heer Goossens tegelijk de hoofdlijn van de bezwaren die in bredere kring over het Nieuw-Guinea beleid van onze partij zijn gezegd. Daarom richten wij ons in dit artikel niet alleen tot de heer Goossens maar tegelijk tot al die leden van onze partij die dezelfde of soortgelijke bezwaren hebben.

DE HOOFDLIJN DER KRITIEK

ERST een kort overzicht van de inhoud der brochure.

De Nieuw-Guinea-kwestie en ons blad

De redactie van Nederlandse Gedachten heeft gemeend goed te doen in ruimere mate dan anders bij de besprekingen van boeken en periodieken het geval is, aandacht te wijden aan de bij de fa. Wever te Franeker verschenen publikatie van de heer G. Goossens, getiteld „Nieuw-Guinea — de koude oorlog en de Anti-Revolutionaire Partij”.

Hoewel de voorzitter van de commissie van redactie van ons blad nog in het buitenland vertoeft, achten de aanwezige redactieleden uitstel van de publikatie dezer beschouwing ongewenst.

Temeer omdat ons blad de volgende week zoveel mogelijk de aandacht hoopt te richten op de behandeling van de overeenkomst inzake Nieuw-Guinea in de Tweede Kamer. Helaas is de kans dat dan reeds de tekst van de Kamerrede der A.R. woordvoerder(s) in ons blad kan worden afgedrukt, zeer klein.

Zoals u weet moet ons blad op iedere donderdagochtend ter perse. Dat betekent volgende week: vlak vóór de aanvang van de Kamervergadering. Uiteraard zal de A.R.-fractie ook op die donderdagochtend 6 september nog in beraad zijn over de wijze waarop haar standpunt tijdens het verdere van die dag wordt vertolkt. Een beschouwing over het door de regering ahangig gemaakte wetsontwerp wordt echter wel in ons blad van 8 september opgenomen.

Losse nummers van dit nummer zijn bestelbaar bij het partijbureau Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

DE REDACTIE

De kwestie Nieuw-Guinea is niet meer een uitsluitend nationaal probleem, doch speelt zich af in het grote conflict oost-west. Dat betekent, aldus de heer Goossens, dat Nieuw-Guinea betrokken is geraakt in een grote machtsstrijd, waar niet meer de gerechtigheid het laatste woord heeft, doch waar andere zaken de doorslag geven. De schrijver wijst er op, dat daarbij de vrees voor een tweede wereldoorlog een grote rol speelt. „Maar vrees is wel de slechtste raadgeefster op het politieke strijdtonel. Zij verleidt telkens weer tot het brengen van „offers”, terwille van de wereldvrede. Offers in de vorm van concessies aan boze machten, die volken en landen onder hun heerschappij willen brengen.” Het is begrijpelijk, dat de grote westerse machten bereid zijn dit soort offers te brengen. Immers, zij worden niet geleid „door overwegingen van handhaving van recht en gerechtigheid naar de goddelijke wet”, maar door leuzen van „vrijheid, vrede en welvaart.” Zij zijn bereid het recht van kleine naties en volken op te offeren, voorzover dit er toe bijdraagt het dreigend gevaar van de eigen grenzen verwijderd te houden. „In de huidige wereldsituatie betekent dat: het recht wordt ondergeschikt gemaakt aan hetgeen de politieke leiding van de Ver. Staten opportuun acht in de koude oorlog tegen het communisme. Zo wordt ook de kwestie Nieuw-Guinea slechts gezien als een „politieke kwestie” in het raam van de tegenstellingen tussen het communistische oosten en het vrije westen. Aan die politieke inzichten worden de rechten van de Papoea's en van Nederland ondergeschikt gemaakt.” Wie aldus het opportunisme tot beginsel verheven heeft, komt er toe de grootste misdaden aan landen en volken goed te praten onder het voorwendsel, dat dit nu eenmaal een onontkoombaar offer is, dat in het belang van de vrijheid en de wereldvrede gebracht moet worden. Dit heeft evenwel met het handhaven der gerechtigheid niets te maken en met het opkomen voor het eigen belang alles. Dit alles is, aldus de heer Goossens, een harde realiteit. Maar de enige werkelijke realiteit is die welke het oog des geloofs ziet. Het is de realiteit van „de strijd der geesten, die christenen hier op aarde hebben te voeren op alle levensterreinen, niet het minst op dat der wereldpolitiek.” In het licht van deze realiteit is de huidige overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië geheel misplaatst. Want in dit licht „kan geen nationale misdaad dienen om de overwinning van het goede te bevorderen. Als wij een nationale misdaad zouden moeten gaan „goed”-keuren ten gerieve van president Kennedy en zijn adviseurs, om hen te helpen bij hun stuntelinge pogingen Chroetsjow de vlieg Soekarno af te vangen, is de strijd al bij voorbaat verloren. Ook voor president Kennedy”. De realiteit van het Koningschap van Christus schrijft een duidelijke weg voor, namelijk „dat de Nederlandse overheid eenvoudig verplicht is (ook al zou de gehele wereld het anders willen beweren) de levens en de zielen harer onderdanen op Nieuw-Guinea te beschermen tegen Indonesisch geweld en hun land tegen chaosisering, die zeker komen zal zodra Soekarno er iets te vertellen krijgt.”

Vanuit deze realiteit wordt een uitzicht geopend op waarlijk christelijke

politiek. De realiteit van de machtsverhoudingen in de wereld mag ons nimmer de realiteit van de heerschappij van Christus uit het oog doen verliezen.

De grootste grief nu van de schrijver tegen de Anti-Revolutionaire Partij is, dat bij haar beleid inzake Nieuw-Guinea voor haar niet maatgevend is geweest „de” enige realiteit, maar de realiteit van de concrete machtsverhoudingen in de wereld. Daarop heeft zij haar beleid afgestemd, maar daar-

• Vervolg op pag. 3

ELTINK NEUBELEN

WIJCHEN
Tel. 08894 - 441

voor

WONINGEN

DIRECTIEKAMERS

VERGADERZALEN

VERENIGINGSGEBOUWEN

BEJAARDENTEHUIZEN

ZIEKENHUIZEN

Direct van fabriek

Bijzondere grote voorraad

ORGELS en PIANO'S

Elektrische en Elektronische orgels.

Vraagt vrijblijvend onze

geïllustreerde prijslijst

BOOT

Orgel- en Pianohandel

Bodegraven - Telefoon (01726) 25 41

CIGARS

H.K.H. Prinses Wilhelmina 82 jaar

Ons volk spreekt graag over „de oude Koningin”. Vooral de oudere generatie denkt aan Prinses Wilhelmina vanuit de tijd dat zij nog vorstin was, dragende de Kroon, als Koningin meelevende met het lief en het leed van ons land en volk.

God heeft haar een lang leven toegemeten. Zij mocht 82 jaar worden, een hoge leeftijd. Haar leven werd gekenmerkt door een hoge plichtsbeachtiging als regerend vorstin en door het beleven van haar geloofsovertuiging.

Ons volk is aan de hoogbejaarde Prinses, die in het paleis 't Loo — eenzaam maar niet alleen — teruggetrokken leeft onnoemelijk veel dank verschuldigd. En juist hierom zal veler dankgebed opgegaan zijn tot God, die wederom een jaar toevoegde aan de lange keten van jaren die Hij aan de grijze Prinses heeft geschonken.

Wij hopen, dat de oude Koningin in het aangevangen nieuwe levensjaar de voortdurende nabijheid van de Almachtige zal mogen smaken. Dat God haar in de ouderdom een sterke toevlucht zal zijn en dat zij ervaren mag dat ook in dit jaar ons volk onder de regering van haar Dochter een stil en gerust leven mag leiden.

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

**Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek**

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526-841 (7 lijnen)

C. VAN DER KOOIJ & ZOON

Emmastraat 143-147 - Vlaardingen - Tel. (01898) 3361 en 6061

IMPORTEURS van gedroogde zuidvruchten,
vruchtenconserven, consumptiegrondnoten.

HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en
bakkerijgrondstoffen.

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK - TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

HOLWERDA ZONEN

Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN-
EN BUITENLAND

Tel. 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten kantoor tijd 2580

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN - LEEUWARDEN
telefoon 4467 - 4468

Uw adres voor recepties en partijen

BOEK-, COURANT-, HANDELSDRUKKERIJ

DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.

DRIFT 13 - UTRECHT

wil u gaarne van advies dienen

**N.V. TEXTIEL UNIE
SPENCER-HEY**

CULEMBORG

FABRIEKEN VAN
GEBREIDE BOVENKLEDING

In prima boter en kaas,
steeds de baas,
alle soorten groot en klein,
komen uit de IJssel- en Lekstreek fijn.

A. van Houwelingen - Moordrecht

telefoon 305 (01827), Westeinde 117

C.O.V.A. n.v.

LOOPVLAKVERNIEUWING,
VERKOOP VAN AUTO- EN TRACTORBANDEN

GRONINGEN, Damsterdiep 307. - Tel. 05900-29245 (4 lijnen)
LEEUWARDEN, Zaailand 82 - Tel. 05100-28248 (2 lijnen)

NAAM- EN NUMMERPLATEN
in diverse uitvoeringen.

Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen,
sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

ZUID NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING
G. TER VEEN - GELEEN

KANTOOR: ROMANIESTRAAT 55 • TELEFOON 0 4494 - 2374

**Spaarbank voor
Protestants Nederland**

Kromme Nieuwe Gracht 8-10 - UTRECHT
Telefoon 030 22241-22242 - Giro 156.000

RENTEVERGOEDING 3 1/4%

ongeacht de grootte van het saldo-tegoed.
Alle spaarregelingen:

JEUGDSPAARWET
AMBTENARENSPAARREGELING
BEDRIJFSPAREN
SCHOOLSPAREN

Reeds in vele plaatsen een correspondentschap gevestigd.
Wij verstrekken u gaarne alle gewenste inlichtingen ook over
ons Beleggingsfonds voor Protestants Nederland.

Belangrijk voor de besturen der kiesverenigingen

* Werk- en tijdschema in verband met de verkiezingen

HET moderamen heeft in verband met de komende verkiezingswerkzaamheden een schema van termijnen en handelingen opgesteld. Dit schema moet door het Centraal Comité nog worden goedgekeurd. Wijzigingen in het onderstaande behouden wij ons dus voor.

In verband met de voorbereiding van de werkzaamheden door de kiesverenigingen lijkt het ons juist om reeds nu omtrent de te verwachten activiteiten het een en ander mede te delen. De besturen der kiesverenigingen kunnen bij het opstellen der werkzaamheden met het volgende rekening houden:

PROGRAM VAN ACTIE

Uiterlijk 10 oktober 1962 wordt het ontwerp-Program van Actie aan de kiesverenigingen toegezonden. Deze moeten dan in de periode van 10 oktober tot 15 november één of meer vergaderingen aan dit ontwerp wijden.

Tussen 15 november en 2 december vergaderen de Kamercentrales voor het opstellen van het advies aan het Centraal Comité omtrent de amendementen van kiesverenigingen in hun ressort.

2 februari vergadering van het Partij Convent omtrent het Program van Actie.

Vermoedelijk 23 maart Deputatenvergadering ter vaststelling van het Program van Actie.

KANDIDATENLIJST

Uiterlijk 10 november 1962 worden de aanbevelingslijsten inzake de kandidaatstelling door de Kamercentrales toegezonden aan de kiesverenigingen.

Tussen 10 november en 24 november dienen deze aanbevelingslijsten in één of meer vergaderingen der kiesvereniging te worden besproken. Elke kiesvereniging stelt dan zelfstandig een eigen aanbeve-

lingslijst op (met ten hoogste 20 namen) en zendt deze toe aan het Centraal Comité. Het Centraal Comité moet deze toezending uiterlijk 28 November van de kiesverenigingen hebben ontvangen.

Uiterlijk 15 december verzendt het partijbureau het advies van het Centraal Comité en de groslijst inzake de kandidaatstelling alsmede het stembiljet naar de kiesverenigingen.

Tussen 15 december en 10 januari vergaderen de kiesverenigingen voor het houden van de stemming inzake de kandidatenlijst. De uitslag van deze stemming in de kiesverenigingen moet uiterlijk 11 januari door het partijbureau zijn ontvangen.

Vermoedelijk op 23 maart Deputatenvergadering ter vaststelling van de kandidatenlijst.

9 april dag van de kandidaatstelling.

CENTRALE VERGADERINGEN

Evenals voorheen het geval was zal het Centraal Comité tijdens de eigenlijke verkiezingscampagne, dus tussen 9 april en de dag van de stemming (vermoedelijk medio mei) in overleg met de Kamercentrales en Provinciale Comités een aantal centrale vergaderingen (doen) beleggen. Het overleg in de bevoegde partijorganen wordt daarover gevoerd in de eerste helft van september. Ongeveer 1 oktober kan dus bekend zijn op welke plaatsen door welke sprekers op dergelijke vergaderingen het woord wordt gevoerd. De kiesverenigingen en de Statencentrales doen goed het hierboven bedoelde overleg tussen het Centraal Comité en de Kamercentrales c.q. Provinciale Comités af te wachten, alvorens eigen plannen voor verkiezingsvergaderingen uit te werken. Dit geldt ook voor het doen uitgaan van verzoeken om spreekbeurten aan personen, die vermoedelijk in aanmerking komen als spreker op deze centrale vergaderingen, die tussen 9 april en medio mei gehouden worden.

P.S. Houdt u dit bericht (evt. uitgeknipt) bij de hand? Stel het aan de orde in uw bestuursvergaderingen.

v. d. Sluis.

Eén week

wereldnieuws

in vogelvlucht

• Algerije is (weer) tot op de rand van een burgeroorlog gekomen. In de stad Algiers vinden vuregevechten plaats. Het militaire district 4 (de stad Algiers) hield het hoofd stijf en wenste niet dat het Politiek Bureau alle bevoegdheden in handen zou nemen. Het verweet zowel het Voorlopig Bewind van Farès als het Bureau van Ben Bella de revolutie te hebben verraden. Deze laatste heeft in elk geval een poging gedaan de akkoorden van Evian te ontcrachten voor wat betreft de eigendom van de Sahara-olie.

Toen Farès deze week de bekrachtigingsoorkonde in Parijs zou ondertekenen, bracht hij (in opdracht van Ben Bella?) deze kwestie ter sprake. Frankrijk weigerde te tekenen als zijn rechten op de olie zouden worden bekort. Inmiddels is het bericht gekomen, dat de akkoorden toch bekrachtigd zijn.

Heeft Ben Bella bakzeil gehaald omdat hij inmiddels in grotere moeilijkheden gekomen was? Zaterdag heeft zijn Politiek Bureau zijn werkzaamheden immers moeten staken. Ben Bella is, zoals het heet, voor overleg naar Oran vertrokken. Het was in werkelijkheid meer een vlucht.

Kolonel Boumedienne heeft op een overeenkomst te Setif tussen de vier Ben Bella vrouwen (?) Wilaya's op eenheid aangedrongen. Hij trachtte deze tegen de militaire leiders in Algiers en Kabylie op te zetten, die de oproep afwezen. Het staat nu vier tegen twee, doch Algiers is de hoofdstad en de Kabylen zijn de beste strijders van Algerije.

De zaak staat op springen.... Misschien gaat Algerije weer door het oog van de naald, misschien ook niet. Dan wacht opnieuw harde strijd.

Twee maanden na de onafhankelijkheid is nog niets anders bereikt dan wanorde en toenemende chaos in de economische toestand.

Premier Ben Khedda heeft ter verzoeking voorgesteld dat alle 6 wilaya-commandanten in het Politiek Bureau zitting zullen nemen en dat de verkiezingen op 9 september zullen worden gehouden. Blijft de stem van deze meest-democratisch gezinde ex-rebel die eens roependen in de Algerijnse woestijn?

• De Westelijken hebben de benoeming van de Oost-Duitse generaal-majoor Helmuth Poppe tot stadscommandant van Berlijn genegeerd. Zij blijven hun contacten over de aan- en afvoer door de zone naar West-Berlijn nu onderhouden met de Russische zonecommandant. Voor hen blijft Rusland verantwoordelijk voor alles wat in Berlijn gebeurt.

Inmiddels hebben de Westelijken toch aangedrongen op het houden van een vier mogendheden conferentie over Berlijn. Frankrijk deed hieraan formeel mee. Doch minister Couve de Murville liet in Oslo weten, dat hij in zo'n gesprek geen heil zag. De Russen hebben laten merken dat zij wel voor een gesprek voelen. Er gaan geruchten over een bespreking van de 4 ministers van buitenlandse zaken.

De Oost-Duitsers, geschokt door de reacties op de laatste ontvluchttingspogingen, willen thans tot elke prijs deze morele vernedering in de toekomst voorkomen. Er zijn geruchten dat zij plannen hebben voor de aanleg van een mijnenveld langs de muur.

• De West-Duitsers zijn ook geschokt. De bruuske wijze waarop Adenauer Engeland buiten het politie-

ke Europa-gebouw wil houden heeft veel stof doen opwaaien. Zelfs zijn eigen minister Schröder opponeert openlijk tegen hem. Macmillan is woedend en Den Haag ontsticht. Adenauer staat kennelijk onder sterke invloed van De Gaulle en van zijn eigen leeftijd.

• De Verenigde Staten hebben hun na de jongste Russische ruimtevluchten enigszins geknakte prestige wat opgehaald door de lancering van de Venus-raket Mariner II.

Ook op minder vreedzame terreinen hebben zij initiatief ontplooid. Samen met Engeland hebben zij Rusland voorgesteld dat alle kernexplosies zouden worden verboden zonder controle, behoudens de ondergrondse proeven. Voorshands blijft het Westen ten aanzien daarvan aandringen op een goed controle-systeem.

De Russen wensen dit laatste onder geen enkel beding.

Thans heeft Croestjew een nieuwe zet op het schaakbord gedaan door te pleiten voor een algemeen verbod met ingang van 1 januari. Amerika wil daar wel op ingaan, mits er toch een regeling voor de controle komt.

• De Arabische Liga staat op springen. De Syriërs hebben op de bijeenkomst van de Liga in Libanon hun klacht over Egyptische complotten aan de orde gesteld. De Egyptenaren, die de laatste tijd toch hoe langer hoe meer gezichtsverlies leden, zijn hierover zo vertoerd, dat zij dreigden het lidmaatschap van de Liga op te zeggen. Intussen is hun delegatie toch weer naar de vergaderzaal teruggekeerd.

De werkelijkheid is echter, dat steeds meer Arabische landen zich tegen Nasser keren. Met dat doel voor ogen gaan Jordanië en Saoedi Arabië steeds nauwer samen werken op politiek en economisch gebied. Ook stellen zij een gezamenlijk opperbevel in.

• In Nieuw-Guinea nemen de zaken een verloop, dat na het sluiten van het akkoord kon worden voorzien.

De V.N.-generaal Rikhye is na een bezoek aan Nieuw-Guinea snel naar Djakarta doorgereisd om daar met name het debarken van infiltranten door duikboten dicht bij Hollandia te bespreken. Men tracht thans met V.N.-hulp in Djakarta een sluis over deze feitelijke bestandsschending te werpen.

Na Rikhye kwamen ongeveer 20 militaire V.N.-waarnemers, en twee civiele V.N.-functionarissen in Hollandia aan, terwijl Pakistan toezegde per 1 oktober 1.000 militairen te zullen leveren.

Inmiddels gaat ook de verdere uitwerking van het akkoord voort.

Nederland en Indonesië bereikten overeenstemming over de tekst van de ontwerp-resolutie, die aan de Assemblée der V.N. zal worden voorgelegd.

Het Indonesische kabinet ging met de gesloten overeenkomst akkoord en deze week is zij in de vorm van een wetsontwerp aan de Tweede Kamer ter goedkeuring aangeboden. Ook de Nieuw-Guinea-raad is om advies gevraagd.

In Nieuw-Guinea poogt staatssecretaris Bot zoveel mogelijk ambtenaren te overreden ook na 1 oktober onder auspiciën van de V.N. aan het werk te blijven.

De repatriëring van vrouwen en kinderen gaat echter onverminderd voort.

Ook mevrouw Platteel arriveerde in patria, evenals de vrouw van de militaire commandant, mevrouw Reeser.

Door middel van het uitwerpen van pamfletten werden de, naar men zegt, 2.000 nog verscholen Indonesische para's op het bestand geattendeerd.

Generaal Rikhye heeft in Djakarta van de Indonesische regering de formele toezegging verkregen, dat Indonesië de overeenkomst loyaal zal uitvoeren.

Hij is met 6 Indonesiërs in Hollandia teruggekeerd. De Papoea's namen deze entree rustig op. Een lid van de Nieuw-Guinea Raad maakte zelfs reeds zijn opwachting bij de gasten.

De kritiek op het A.R.-beleid inzake Nieuw-Guinea

• Vervolg van pag. 1

mede heeft zij ook tegelijkertijd haar karakter van anti-revolutionaire partij verspeeld. „Het doet mij leed, meer dan ik zeggen kan” aldus de heer Goossens, „deze kritiek op het beleid van de anti-revolutionaire „topleiding” te moeten oefenen. Het is echter onverdraaglijk, dat onder de leuze van zich te „baseren op de realiteit” een puur opportunistisch beleid wordt binnengesmokkeld onder het etiket „christelijke politiek!” Zo iets kan hij zich „van opportunisten, die hun normen ontleen aan de omstandigheden, zonder zich om God of gebod te bekommeren”, nog wel voorstellen, „doch niet van enige christelijke en zeker niet van de Anti-Revolutionaire Partij.”

ANTI-REVOLUTIONAIRE GERICHTHEID

De heer Goossens levert kritiek op onze partij die er niet om liegt. Maar nu moeten wij goed onderscheiden. Want wat is de aard van deze kritiek? Het is niet de meer dan eens voorkomende kritiek van iemand, die zichzelf of anderen door een bepaalde beleidslijn tekort voelt gedaan. In deze brochure spreekt iemand die diep in zijn hart getroffen is, omdat zijn partij naar zijn overtuiging een zwenking heeft gemaakt welke haar voor hem juist als anti-revolutionair, onherkenbaar maakt.

En nu willen wij één zaak in alle duidelijkheid voorop stellen: deze brochure is onbetwistbaar geschreven vanuit een anti-revolutionaire gerichtheid. Wat volgens de heer Goossens niet verloren mag gaan, wil onze partij haar bestaansgrond niet verliezen, mag ook volgens ons niet verloren gaan. Op het moment, dat onze partij het uitzicht op het rijk van Koning Jezus zou verliezen, op het moment dat zij de gerechtigheid als beslissende maatstaf zou prijsgeven en haar beleid geheel door de omstandigheden zou laten dicteren, op hetzelfde moment zou zij als antirevolutionaire partij ophouden te bestaan, ook al zou een bepaalde organisatie onder die naam blijven voortleven.

REALPOLITIK?

Ja maar, zo zal de heer Goossens opmerken — en met hem de anderen wier gevoelens hij in zijn brochure vertolkt — het gaat er niet om dat u in het afgetrokken, in een artikel in *Nederlandse Gedachten* mijn anti-revolutionaire uitgangspunt tot het uwe maakt, het gaat er om dat de partij over de hele linie vanuit dit beginsel leeft. En dan vinden zij, dat de partij in de kwestie Nieuw-Guinea het er toch maar lelijk bij heeft laten zitten. Haar daden zijn niet in overeenstemming met wat zij zegt te belijden. En dat is nu juist het erge. Want juist daarin bewijst zij, dat zij ten diepste haar anti-revolutionaire karakter heeft prijsgegeven.

Wij erkennen: hier ligt het beslissende punt. Een partij, die in de praktijk van haar handelen andere maatstaven hanteert dan zij den volke voorhoudt speelt een vals spel. Dit is des te erger — wij geven het de heer Goossens toe — indien het een partij betreft die zich christelijk noemt.

Evenwel, zo ligt het naar onze mening niet.

* * * Waardig besluit

De Nederlandse regering heeft besloten de lichamen der in Nieuw-Guinea gesneuvelde militairen naar ons land over te brengen. Dit geldt eveneens voor die leden der Nederlandse strijdkrachten, die in verband met de uitoefening van de dienst op andere wijze om het leven kwamen.

Dit besluit van de regering geeft een gevoel van diepe bevrediging. Het accent van ongenoegen, dat nog overblijft betreft de ongelukkige manier waarop de regering enkele weken geleden uiting gaf aan haar visie-in-eerste-termijn op deze aangelegenheid. Omdat het een zo tere zaak betrof heeft ons blad niet meegedaan aan de vele reacties in sommige delen van de Nederlandse pers. Het spreekt echter vanzelf, dat ook wij ons door de toenmalige formulering van het regeringsstandpunt gekrenkt voelden. Wij hoopten — gelukkig niet ten onrechte — op een bevredigende eind-oplossing.

Nu het kabinet dit besluit heeft genomen, mag wellicht worden aangenomen, dat het vergeven en vergeten ook in dit opzicht toepassing vindt. De herinnering aan de jonge mannen, die op hun post het hoogste offer gaven, zou worden ontsierd indien allerwegen de bereidheid daartoe niet zou bestaan.

De christelijke politiek voltrekt zich niet buiten de feitelijke realiteit van de wereld om. Wil men christelijke politiek kunnen voeren, dan is het zaak de omstandigheden waarin dat zal moeten plaats vinden te kennen en in rekening te brengen. Deze omstandigheden zijn niet maatgevend, wij moeten ze keuren en toetsen doch wij kunnen ze niet buiten beschouwing laten, zij kunnen soms zelfs dwingend zijn. Dit zal de heer Goossens ons, indien wij zijn brochure goed hebben verstaan, willen toegeven.

Wat zijn nu de omstandigheden, waarin de Nieuw-Guinea politiek gedurende de laatste tijd gevoerd moest worden? Bij een zo ingewikkelde kwestie is het natuurlijk niet mogelijk in het bestek van dit artikel ook maar enigermate volledig te zijn. Toch willen wij enkele van deze omstandigheden noemen.

De Verenigde Staten zien zich, als leidinggevende mogendheid van de vrije wereld, gesteld voor een ontzaglijk conflict oost-west. Bij dit conflict zijn alle landen van de wereld betrokken: Nederland niet minder dan Indonesië, Nieuw-Guinea niet minder dan de Kongo. Men behoeft waarlijk niet het gehele beleid van de Verenigde Staten voor zijn rekening te nemen om toch te erkennen, dat in dit concrete conflict de Verenigde Staten staan aan de kant van het recht en dat het communistische blok staat aan de kant van het onrecht. En zo gezien kunnen wij zeggen, dat de strijd van de Verenigde Staten tegen het communisme ook onze strijd is. Zoals de strijd van de Verenigde Staten en Engeland in de laatste wereldoorlog onze strijd was.

In deze wereldomvattende worsteling, welke (nog) niet in de vorm van een hete doch „slechts” van een koude oorlog wordt gevoerd, pogen beide partijen zo sterk mogelijke posities in te nemen. Daartoe pogen zij de steun, althans de sympathie te winnen van de dikwijls neutralistisch ingestelde volkeren van Afrika en Azië, die voor een groot deel slechts kort geleden zelfstandig zijn geworden. Zij moeten daarbij, als feitelijke omstandigheid er rekening mee houden dat bij het merendeel van deze volken het nationalistisch sentiment zich zeer sterk doet gelden.

Een andere feitelijke omstandigheid is, dat het communistisch blok altijd gebaat is bij optredende wanorde in de wereld, terwijl het vrije westen zijn positie tracht te bouwen op orde en rust.

Voorts mag als bekend worden verondersteld, dat in de Verenigde Naties vaak niet het beginsel der gerechtigheid de beslissende maatstaf is, doch de macht en het eigenbelang.

Dit alles zijn feiten, welke ook de heer Goossens dunkt ons niet zal willen bestrijden. Deze feiten zijn niet normatief, in die zin dat daarmee de maatstaf is gegeven voor ons politieke handelen. De heer Goossens heeft gelijk indien hij zegt, dat wij deze feiten moeten toetsen aan de goddelijke wereldorde en voorzover zij daarmede naar onze overtuiging in strijd zijn hebben ze pogen deze te veranderen. Zolang het ons echter niet gelukt is deze feitelijke omstandigheden te wijzigen (en de mogelijkheden van een Anti-Revolutionaire Partij zijn daartoe zéér beperkt) moeten wij er rekening mee houden. Want ook al keuren wij de feitelijke omstandigheden niet goed, wij kunnen er evenmin omheen. Zij laten zich gevoelen, of wij willen of niet. Wij kunnen ons niet van de feiten losmaken en doen alsof de wereld er beter uitziet dan zij in werkelijkheid is. Wij zullen onze politiek moeten voeren, staande midden in deze wereld, met haar zonde, met haar onrecht, met haar gerichtheid op het eigenbelang.

In het vraagstuk Nieuw-Guinea betekent dit dat Nederland, bij een openlijk militair conflict met Indonesië, de strijd alleen zou moeten voeren. Wij kunnen het jammer vinden of niet, maar een feit is, dat onze bondgenoten in dat deel van de Pacific alles wat maar lijkt op een openlijk militair conflict, willen vermijden en dat zij daartoe bereid zijn de rechten van Nederland en de rechten van de Papoea's op te offeren. In het algemeen zal de sympathie bij de neutralistische volkeren van Afrika en Azië uitgaan naar Indonesië en niet naar Nederland, ongeacht de vraag bij wie het recht ligt. In de U.N.O. behoeft Nederland geen steun bij een militair conflict te verwachten. En tenslotte, ook al zou Nederland in militair opzicht een overwicht hebben op Indonesië, dan nog is het uitgesloten, dat wij in een militair conflict ooit geheel Indonesië zouden kunnen overwinnen. Het is duidelijk dat Nederland niet Indonesië kan bezetten. En zolang dat niet het geval is, zolang blijft het conflict om Nieuw-Guinea onopgelost.

Met andere woorden: naar menselijke berekening biedt een militair conflict met Indonesië geen enkel uitzicht. Integendeel, het uitbreken van een militair conflict zal slechts de positie van Nederland verzwakken en daarmede de mogelijkheden om recht te doen aan de Papoea's verminderen.

Wat moet een christen-politicus onder zulke omstandigheden doen?

Over één zaak — wij hopen dat in het voorgaande met voldoende duidelijkheid gesteld te hebben — zijn de heer Goossens en de leiding der Anti-Revolutionaire Partij het eens: over de noodzaak dan onverkort te blijven getuigen van hetgeen de gerechtigheid naar de wet Gods eist. Maar wat houdt dat in, wanneer men dit getuigenis door de dwang der omstandigheden niet in een passend actief handelen kan omzetten?

Hier nu zijn er twee mogelijkheden. De eerste is: het dan laten bij een getuigenis-zonder-meer. Deze mogelijkheid kan voor een christen in bepaalde omstandigheden een noodzakelijkheid worden. Wij schrijven het de heer Goossens na wanneer hij schrijft: „Ik zou niet weten waarom zulk een christelijk getuigenis geen „bedrijven” van christelijke politiek zou mogen heten.” De christen wordt dan teruggedrongen op de essentie van zijn christen-zijn; dan rust op hem de plicht in die zin een beslissende functie in de loop der wereldgeschiedenis te vervullen, dat hij bij het getuigenis volhardt waar hem alle andere mogelijkheden ontvallen zijn.

Dit is echter niet de enige mogelijkheid van het christelijk getuigenis. De andere mogelijkheid is: niet volstaan met een getuigenis-zonder-meer, maar hiernaast te streven, in de concrete omstandigheden van het ogenblik, aan de gerechtigheid naar Gods wet gestalte te geven zo veel als binnen die omstandigheden nog mogelijk is. Ook dit is onzes inziens een mogelijkheid, die reëel door de christen moet worden overwogen. Deze mogelijkheid uitsluiten zou uiteindelijk neerkomen op het: uit deze wereld gaan.

Welke van deze twee mogelijkheden in elk concreet geval gekozen moet worden is niet van te voren uit te maken; hier zal de christen een beslissing moeten nemen in het geloof. Het is in ieder geval niet juist, een van deze beide mogelijkheden bij voorbaat ten aanzien van een concreet geval uit te sluiten. Wanneer wij ons niet vergissen, is dit bij de heer Goossens ten aanzien van onze houding in de Nieuw-Guinea kwestie echter wel het geval.

Wanneer de leiding van de Anti-Revolutionaire Partij ten aanzien van het Nieuw-Guinea-conflict de tweede mogelijkheid gekozen heeft, gaat het toch niet aan dit te bestempelen als een opportunistische Realpolitiek. Wij zullen elkander toch in ons streven naar de gerechtigheid, en naar het getuigenis van die gerechtigheid, moeten blijven verstaan.

Gaande op deze weg, welke naar onze overtuiging niet bij voorbaat als on-principieel gebrandmerkt mag worden, moet men niet de vergissing

begaan te denken, dat onder alle omstandigheden de gerechtigheid door militaire kracht altijd het beste effectueerd wordt.

Indien men militair zwak staat — en gelet op de wereldsituatie staat Nederland militair zwak omdat een militair conflict Nederland terstond in niet onbelangrijke mate van zijn bondgenoten isoleert — kan het zijn, dat langs de weg van de conferentietafel méér te bereiken valt dan langs de weg van een militair treffen.

Indien nu de leiding der partij van mening is, dat langs deze weg, langs de weg van onderhandeling met de heer Soekarno, ondanks het zeer vele dat men niet zal bereiken, per slot van rekening de gerechtigheid beter wordt gediend, dan kan men daarover van mening verschillen, maar dan moet men toch kunnen aanvaarden dat hier gedacht, gesproken en gehandeld wordt vanuit hetzelfde anti-revolutionaire beginsel, dat óók de heer Goossens aanhangt.

De kracht van wapens die nog niet zijn gebruikt kan onder omstandigheden groter zijn, dan de kracht van wapens die tijdens het gebruik niet doelmatig zijn gebleken. De gedachte van de leiding der partij was dat bij tijdige onderhandeling, met steun der bondgenoten, en bereidheid tot concessies in dienst van dezelfde gerechtigheid welke ook de heer Goossens voorstaat, méér te bereiken zou zijn, dan indien men het er op aan zou laten komen en tenslotte zou moeten capituleren.

Nogmaals, of dit beleid in het licht van de wereldsituatie juist was, of dit beleid onder alle omstandigheden op een gelukkige wijze is verwezenlijkt, daarover is verschil van mening mogelijk. Wij verwachten ook niet de heer Goossens in dit ene artikel van ons gelijk overtuigd te hebben. De discussie over deze zaken kan ook blijven plaatsvinden.

Waar het ons echter wél om te doen is, dat is dit: de heer Goossens, en met hem die anderen, die kritiek op het Nieuw-Guineabeleid der partij hebben, moeten kunnen verstaan, dat ook dit beleid gebouwd is op de anti-revolutionaire gedachte. Zoals wij de heer Goossens, hoewel wij het niet met hem eens zijn, als antirevolutionair verstaan, zo mogen wij, naar het ons voorkomt, van hem en anderen verwachten dat zij, hoewel zij het praktische beleid der partij op een belangrijk punt ten stelligste afkeuren, dit in zijn anti-revolutionaire strekking herkennen. En als dat geschiedt, dan wordt de aard van hun kritiek een andere. Dan gaat het om de vraag, of de situatie juist is gewaardeerd en of op grond daarvan het goede beleid is gevoerd. Daarover valt, zonder dat men van elkaar vervreemdt, op basis van de gemeenschappelijke anti-revolutionaire overtuiging, hoe hevig de meningen soms misschien op elkaar zullen botsen, in goede orde met elkaar te praten. Het is dit laatste gesprek, dat wij in dit artikel bepleiten, omdat naar onze overtuiging de heer Goossens het verschil zoekt, daar waar het niet is te vinden, namelijk bij een verschil in uitgangspunt.

Daar nu ligt het naar onze stellige overtuiging niet!

Geslaagde bijdrage

In ons land komen de eerste dinsdag in september de nieuw gekozen gemeenteraden voor het eerst bijeen. De meeste gemeenteraden zullen nieuwe gezichten vertonen. In beginsel terecht omdat naast alle andere belangrijke facetten ook van gewicht is dat de komende generatie in een gemeenteraad vertegenwoordigd is. Het moet niet voorkomen dat bij aanwezigheid van overigens geschikte figuren, de jongere generatie stelselmatig „op de plaats rust” wordt gehouden.

Nieuwe raadsleden krijgen een grote verantwoordelijkheid. Zij moeten een nieuwe materie gaan beheersen.

Deze namelijk: medehelpen om een christelijk politiek beleid concreet gestalte in de plaats van hun inwoning te geven. Met andere woorden, zij hebben zich voor te nemen in geloofsgehoorzaamheid zich te laten leiden door onze Here Jezus Christus in gemeentelijke aangelegenheden. Wil deze verantwoordelijkheid kunnen worden gedragen dan zullen die nieuwe leden en de herkozen leden bij vernieuwing zich moeten inwerken in de volledige materie die in hun gemeente aan de orde zullen komen. Met minder kunnen zij niet volstaan.

In onze kring is tot nu toe niet een poging ondernomen bij de aanvang van een zittingsperiode die belangrijkste zaken duidelijk aan de nieuwe leden eigen te maken. Het verband van A.R. gemeente- en provinciebestuurders heeft in haar maandorgaan „De Magistratuur” een zeer te waarderen poging daartoe gedaan. Op een heldere wijze worden de nieuwe leden — maar ook de herkozen leden — herinnerd aan hun politieke opdracht op een aansprekende en indringende wijze. Voorts wordt in een aantal artikelen, waarbij uitgaande van Het Begin in ons leven, aandacht gevraagd voor de Kern van de vele problemen waarmee zij in aanraking komen. Het is dringend gewenst dat al de A.R. leden van de bestaande gemeenteraden dit nummer in handen krijgen en in de komende dagen intens bestuderen.

De fractievoorzitters doen er goed aan hiervoor bijzondere aandacht te vragen in de eerstkomende fractievergadering.

Wij zijn over de inhoud van dit nummer verheugd. Hier wordt een stuk A.R. politieke ervaring meegegeven aan de raadsleden op het gemeentelijk terrein die beslist verantwoord is.

Met het bijkomende voordeel dat de artikelen goed leesbaar zijn — ook voor de eenvoudigste onder onze raadsleden.

Het juli-augustusnummer van „De Magistratuur” is de moeite waard.

Huurverhoging: redelijk en gematigd

VANDAAG, 1 september 1962, gaat de zesde naoorlogse huurverhoging in.

Wat deze verhoging precies omvat, welke woningen er wel en welke er niet onder vallen, welke er in beginsel niet onder vallen doch na gedane aanvraag alsnog eronder kunnen vallen, welke er in beginsel wel onder vallen maar waarvan ontheffing kan worden gevraagd, voor deze vragen mogen wij wel verwijzen naar hetgeen daaromtrent op pagina 5 is vermeld. Bovendien heeft Minister Van Aartsen door zijn Departement een boekje doen samenstellen, waarin in het kort alles over de huurprijzen en het onderhoud wordt uiteengezet. Het zou omstreeks 1 september bij de postkantoren en de boekhandel verkrijgbaar zijn. Voor een kwartje.

Indertijd zijn wij (door de publikatie van het radiogesprek tussen Mr. W. R. van der Sluis en Mr. W. Aantjes) in ons blad slechts summier kunnen ingaan op de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel tot huurverhoging. Mede in verband met naar aanleiding daarvan binnengekomen vragen willen wij nu daarop alsnog wat breder ingaan.

Drieërlei gunstig onderscheid

DEZE onder het kabinet-De Quay tot stand gekomen huurverhoging onderscheidt zich van de vijf voorgaande in het bijzonder door het lagere percentage. Bij de behandeling in de Tweede Kamer heeft de a.r.-woordvoerder Mr. W. Aantjes — wiens betoog een krachtige steun was voor zijn geestverwant Minister Mr. J. van Aartsen — het de socialistische afgevaardigde J. Bommer, die hem op het spreekgestoelte zojuist was voorgegaan, haarfijn voorgerekend: van 1951 tot 1960 zijn de huren in totaal met gemiddeld 8 à 10% per jaar verhoogd; de vandaag ingaande verhoging is de eerste fase in een in drie etappes uit te voeren programma van twee jaarlijkse verhogingen van 10 tot 12%, dat is een jaarlijks gemiddelde van 5 à 6%.

Dit is echter niet het enige, waarin deze verhoging zich gunstig onderscheidt van vroegere huurverhogingen. De heer Aantjes wees nog op een tweede vergelijkingsfactor: de gemiddelde jaarlijkse loonstijging over de jaren 1960 tot 1962 is aanmerkelijk hoger geweest dan in de jaren 1951 tot 1960. Trouwens, in het algemeen valt een vergelijking van het welvaartsniveau in deze twee perioden ten gunste van de laatste jaren uit. De a.r.-spreker had dus alle reden voor zijn conclusie: „onder gunstiger omstandigheden dan voorheen wordt een niet onbelangrijk kleinere verhoging dan voorheen voorgesteld”.

Tenslotte wees hij nog op een derde facet van betekenis, nl. het samenvallen van de datum van invoering (aanvankelijk 1 juli) met de op diezelfde datum ingaande verlaging van de loon- en inkomstenbelasting. Jammer genoeg is de behandeling van het wetsontwerp tot huurverhoging niet tijdig genoeg gereed gekomen om dit samenvallen te handhaven. Regering noch Kamer treft hier schuld. De parlementaire behandeling moest nl. wachten op het — reeds op 8 december 1961 gevraagde — advies van de Stichting van den Arbeid over de te treffen compensatiemaatregelen voor lonen en sociale voorzieningen.

Een oude „nieuwe” visie

MEN zou zo menen, dat in het licht van deze sprekende feiten de socialistische oppositie enige terughoudendheid in acht zou nemen. Bij ieder verwijt zou zij immers naar deze voorgeschiedenis worden verwezen, alsmede naar de uitspraken van de Kabinetten-Drees, dat nog enige verdere huurverhogingen noodzakelijk en verantwoord waren.

Maar de heer Bommer, die een bijzonder knap debater is, had zijn betoog daarop reeds afgestemd. Hij was tegen deze huurverhoging, zeker hij had er zelfs geen goed woord voor over. Maar hij was niet tegen elke huurverhoging, oh neen, hij was alleen tegen een huurverhoging nu. Bij het program van huurverhogingen, zoals wij dat sinds de oorlog kennen, denken wij nl. nog in verouderde schema's. Maar „de ontwikkeling gaat voort, wij komen in andere verhoudingen met andere behoeften, in andere situaties die andere oplossingen vragen”. Maar ziet de heer Bommer dat dan nu pas? Ja, zo zegt hij, wij hebben ons allemaal verkeken, „ik ook”.

Het is van een ontwapenende ootmoedigheid. Het is alleen zo jammer, dat de socialisten pas zo precies weten hoe het moet, als zij in de oppositie zijn, en zelfs dan nog zorgvuldig de weg openhouden om „in andere verhoudingen met andere behoeften” het weer „anders” te zien (immers alleen tegen een huurverhoging nu). En die ootmoed komt toch wel in een vreemd licht te staan, als daaraan blijkbaar het morele recht ontleend wordt degenen, die die „andere” visie nog niet hebben, de les te lezen.

Overigens werd niet helemaal duidelijk, wat nu die „andere oplossingen” inhouden, waarop de heer Bommer doelde, of het moest zijn, dat het woningbestand blijvend in sterke mate van overheidswege zou moeten worden gesubsidieerd. Niet bepaald een nieuwe visie uit de socialistische hoek!

Naar normale verhoudingen

BEZWAAR tekende de heer Bommer ook aan tegen het streven naar een „terugkeer naar normale verhoudingen”, welke „kreet” hij in de Regeringsstukken telkens was tegen gekomen. „Die weg terug” is er z.i. niet, „want die normale verhoudingen (waarmee, naar hij veronderstelde, wel vooroorlogse verhoudingen bedoeld zouden zijn) keren gelukkig niet terug”.

Een demagogische wijze van debatteren, waar de heer Aantjes onmiddellijk bezwaar tegen aantekende. Nergens gaven de Regeringsstukken aanleiding te spreken van een „terug” en nog minder van een terug naar vooroorlogse verhoudingen. De Regering sprak van het streven „te geraken tot meer normale omstandigheden op het gebied van de woningvoorziening”. Dat nu, zo zei hij, is een streven dat onze steun verdient en — zo voegde hij er ook aanstonds reeds aan toe — ook verkrijgt. Want de huidige toestand is niet normaal te noemen, al raken wij lang-

zamerhand zo vertrouwd met huurprijswijzigingen krachtens wetsbepaling en daarmee gepaard gaande compensatietoelagen, „dat het besef van het abnormale daarvan verloren dreigt te gaan”. Wij kennen in het Nederlandse rechtsbestel in beginsel vrijheid van overeenkomst. Waar die niet bestaat, is dat een uitzondering. Bij het huurcontract is het echter precies omgekeerd. De regel is, dat er geen vrijheid van overeenkomst is. Om te weten te komen, in welke gevallen die vrijheid wel bestaat, moet men te rade gaan bij het „Besluit Bijzondere Huurprijzen”. Deze merkwaardige toestand ontlokte de spreker de vraag, of het geen aanbeveling verdiende althans de terminologie te wijzigen en de huren krachtens de Huurwet te maken tot de „bijzondere huurprijzen”.

Wat is dan een normale toestand op huurgebied? Dat is o.a. „dat de huurder uit zijn inkomen de huisvestingskosten van hem en van zijn gezin kan betalen en betaalt, zonder dat daarop subsidies worden verstrekt, hetzij direct ten laste van de openbare kas, hetzij indirect ten laste van de eigenaar”. Betaalt en kan betalen. Dat wil zeggen, dat „voorzover dat niet het geval is, subsidies verantwoord zijn, mits zij dan ook tot deze gevallen beperkt blijven”.

„In gesprek met onze lezers”

WIE aanvaardt, „dat huren in beginsel uit het inkomen dienen te worden betaald, aanvaardt als consequentie daarvan ook, dat huurmaatregelen worden afgestemd op de stichtingskosten van de nieuwbouw”. Dat wil niet zeggen, dat oude woningen dan maar op hetzelfde peil moeten komen als nieuwe. Kwaliteitsverschil en minder woongerief in het algemeen dienen natuurlijk in de huurprijs tot uitdrukking te komen.

Als één onzer lezers, de heer J. V. de H. dan ook vraagt, of alle gevallen gelijk zijn, dan moet het antwoord ontkennend luiden. Zolang er echter huurprijzbeheersing is, kan de Overheid moeilijk anders dan aan de hand van algemene maatregelen te werk gaan. In de regeling is echter een uitzonderingsmogelijkheid opgenomen, als de verhuurder in zijn verplichtingen (waar de genoemde briefschrijver ook met name naar verwijst) ernstig tekort schiet. De huurder kan in zulk een geval bij de Huuradviescommissie aanvragen van de verhoging te worden vrijgesteld.

In zulk een geval is de grond voor de vrijstelling dus gelegen in de hoedanigheden van het bewoonde pand. Dat is juist. Het ware niet juist de grond voor vrijstelling te zoeken in de verhouding tussen de financiële draagkracht van de huurder en die van de verhuurder.

Dat deed een andere briefschrijver, de heer B. H. te 's-G., die onze fractiewoordvoerder vermaande: „een bede tot God en tot u, laat de vervloekte huurverhoging niet doorgaan. De ellende is zo groot onder de gepensioneerden en kleine zelfstandigen, dat velen geen uitkomst meer zien. De grote levensverzekeringsbanken verdienen miljoenen en wij lijden bittere armoede. Wij bidden tot God om uitkomst dag aan dag. Wees dus een christen, en stem er tegen”. Een ontroerend S.O.S. (dat nog meer sprak door de inderdaad trieste cijfers, die er bij verstrekt werden), maar waarvan niettemin gezegd moet worden, dat het in zijn conclusie onjuist is.

Ook een financieel draagkrachtge huiseigenaar heeft aanspraak op een redelijke huuropbrengst, die met andere vergelijkbaar is. Wanneer zijn huurder niet bij machte is zulk een verantwoorde huurprijs te voldoen, dan moet deze inderdaad geholpen worden. Maar niet ten laste van die ene (toevallige) huiseigenaar. Dan dient dat ten laste van een daarvoor primair in aanmerking komende gemeenschap te komen, eventueel ten laste van gemeente of rijk.

Aangezien juist de uit het arbeidsproces uitgeschakelden als regel het eerst in de moeilijkheden komen, heeft de Kamer dan ook terecht (en zulks overigens in overeenstemming met de minister) met de openbare behandeling van het wetsvoorstel eerst een aanvang gemaakt, nadat óók het Regeringsstandpunt omtrent de compensatie in de sector der sociale voorzieningen bekend was. Geheel in de lijn van deze gedachtengang eindigde Mr. Aantjes zijn rede met de woorden: „Met nadruk wil ik nog zeggen, dat wij meer nog dan voor de loonsector de compensatiemaatregel van belang vinden voor de sector van de sociale voorzieningen”.

Ook loonsverhoging

MAAR al te gemakkelijk wordt nl. uit het oog verloren, dat er niet alleen sprake is van een huurverhoging, maar ook van een loonsverhoging. De huurverhoging wordt immers in de sector van lonen en sociale voorzieningen gecompenseerd door een toeslag, die berekend is naar de woningen, die het meest in huur worden verhoogd. Bij een vast percentage zijn dat de duurste woningen, in het algemeen dus de laatstgebouwde. Dat is slechts een betrekkelijk klein deel van het totale woningbestand.

Dat is de reden, waarom aan de minister van verschillende kanten nogal dringend gevraagd werd, waarom hij niet — evenals bij vorige huurverhogingen was geschied — de laatste jaarklassen buiten de verhoging had gehouden. De compensatie (die nu voor verreweg de meesten een niet onbelangrijke overcompensatie inhoudt), zou daardoor op een geringere verhoging afgestemd en daardoor lager gesteld kunnen worden.

De heer Bommer greep dit aan om een amendement in te dienen, waarbij de laatste jaarklassen alsnog van de algemene regeling zouden worden uitgezonderd. Over de compensatie zweeg hij echter.

Minister Van Aartsen verweerde zich o.a. met erop te wijzen, dat zijn voorstel op dit punt geheel conform het advies van de Sociaal Economische Raad was.

De heer Aantjes voegde daaraan nog toe, dat de compensatie nu eenmaal op de laatstgebouwde woningen berekend was. Gaat men deze groep eruit halen (waar spreker op zichzelf wel voor gevoeld zou hebben), dan moet men ook consequent zijn en

de compensatieberekening gaan herzien. Anders gaat het karakter van compensatie geheel verloren. Omdat de voorgestelde wijziging de gehele compensatieregeling zou aantasten, zou de a.r.-fractie haar stem niet aan het amendement geven. Een conclusie, die blijkens de stemming door alle „Regeringspartijen” werd onderschreven.

Die compensatie komt ditmaal niet ten laste van de „ruimte”, waaruit ook eventuele loonsverhogingen moeten komen, maar ten laste van de ondernemerswinsten. De centrale werkgeversverbonden zijn daarmee akkoord gegaan. Ook dit is een punt, waarop deze huurverhoging zich onderscheidt van vorige verhogingen.

Nogmaals in gesprek met een lezer

EEN onzer lezers, de heer T. G. te 's-G., heeft met de compensatiemaatregel moeilijkheden.

In de eerste plaats vraagt hij, of het niet beter zou zijn deze te halen uit het zwarte loon van de werknemer in plaats van uit de winst van de ondernemer.

Daar zou eigenlijk best wat voor te zeggen zijn, als iedere werknemer inderdaad zwart loon kreeg. Maar aangezien dat niet het geval is, zou het voorgestelde systeem een extra straf zijn voor die werknemer, die alleen legaal loon ontvangt. En dat kan toch de bedoeling ook van de briefschrijver niet zijn. Bovendien, niets belet de werkgever om bij de werknemer, aan wie hij inderdaad zwart loon betaalt, dit zwarte loon te verminderen met de aan hem te betalen compensatietoelag.

De tweede moeilijkheid van deze lezer betreft de positie van de (kleine) zelfstandige. De werknemer krijgt compensatie, de kleine zelfstandige niet; hij krijgt er zelfs de compensatie voor zijn personeel nog als extra last bij.

Dat is waar, maar dat hangt ten nauwste samen met het onderscheid tussen zelfstandige en werknemer. Het loon van de werknemer dient zodanig te zijn, dat hij daarmee zijn prestatie beloofd ziet en tevens zijn behoeften dekken kan. Daarvoor is zijn werkgever verantwoordelijk. De loonbeheersing, die wij in Nederland nog kennen, is mede afgestemd op een bepaald behoeftenpatroon. Ondergaat dat door een algemene maatregel wijziging, dan is het rechtvaardig, dat dat door een eveneens algemene maatregel in de loonsector gecompenseerd wordt.

De zelfstandige daarentegen draagt zelf de verantwoordelijkheid ervoor, dat zijn bedrijfsuitkomsten in de behoeften van hem en van zijn gezin (en van zijn personeel) kunnen voorzien. Wanneer die behoeften door een huurprijzbeheersing jarenlang kunstmatig laag zijn gehouden, dan is dat op zichzelf geen reden om, zodra die teugel wat gevierd wordt, een compensatie in de inkomensfeer te geven. Trouwens, waar zou die vandaan moeten komen? Uit de Staatskas? Dan is de zelfstandige met recht zijn zelfstandigheid kwijt en is hij tot een werknemer van „de gemeenschap” geworden.

Daarmee willen wij niet zeggen, dat de Overheid niet tot taak zou hebben de positie van de kleine zelfstandigen niet te bemoeilijken en integendeel positieve maatregelen te treffen. Maar dat dient dan niet in de vorm van een (sociale) compensatie te geschieden, maar met maatregelen van economische aard, passend bij het zelfstandige karakter van de zelfstandige onderneming. Die liggen op een ander vlak en betreffen de positie van de zelfstandige in het algemeen, niet die in verband met een huurverhoging.

Verhouding huren-lonen

HET is denkbaar, dat een op zichzelf juiste en verantwoorde huurverhoging tot zodanige, ongewenste gevolgen elders leidt, dat om die reden ervan zou moeten worden afgezien.

Ook die vraag kreeg in het parlementaire debat grote aandacht, en dan wel met name toegespitst op de vraag, of na deze huurverhoging de huur niet een te groot deel van het loon zou gaan opeisen. Bij welk percentage van het inkomen kan men eigenlijk zeggen, dat de huur op een redelijk deel daarvan beslag legt? Allerlei cijfers werden genoemd.

Minister Van Aartsen achtte het onjuist om een bepaald percentage als algemeen geldende norm te aanvaarden. Daarvoor spelen bij de bepaling van het bestedingspatroon te veel factoren van persoonlijke voorkeur een rol. Voor geen enkel onderdeel daarvan wordt een vast percentage als algemeen geldende norm aanvaard. Daarom voor de huur dan wel? Bovendien, zo betoogde hij, mag men het niet zo stellen, want voor de huurverhoging geldt een speciale compensatie, die speciaal voor dit doel boven het loon gegeven wordt en die men daar dus niet eenvoudig mag bijtellen voor een vergelijking van de huur met het totale inkomen.

De heer Aantjes onderschreef dit betoog, maar wees er niettemin op, dat het compensatieargument niet afdoende is. Er is immers na de oorlog niet alleen een huurprijzbeheersing geweest, maar ook een loonbeheersing. Die beide hebben met het subsidiebeleid in het geheel van de nationaal-economische politiek een plaats gehad. Zodra het één in beweging komt, mag terecht gevraagd worden, of zulks in het licht van het ander, in casu de loonontwikkeling gerechtvaardigd is.

Deze meer fundamentele vraag besprekend, wees de a.r.-woordvoerder er allereerst op, dat het algemene huurpeil sinds 1940 met hoogstens 120% is gestegen, terwijl de arbeidslonen in diezelfde periode met meer dan 300% zijn toegenomen. Van een ten ongunste van de lonen verstoerde verhouding is derhalve geen sprake. In dat licht meende hij het ahangige voorstel redelijk en gematigd te mogen noemen.

Voorts wees hij erop, dat een geleidelijke afbraak van de huursubsidies volgens het bij dit wetsontwerp gekozen systeem voor de komende vijf jaren zal neerkomen op een gemiddelde loonstijging van 1% per jaar. Daarin zit dan nog voor velen een niet onbelangrijke overcompensatie. Ook vanuit deze gezichtshoek bezien, kwam het hem voor, dat dit in

• Welke huren gaan omhoog?

Met ingang van 1 september 1962 zullen de huren van de meeste woningen mogen worden verhoogd. Uitgaande van een indeling van alle Nederlandse gemeenten in vijf klassen, wordt de huurverhoging voor gemeenteklasse I 10 procent; de gemeenteklassen II en III 11 procent en de gemeenteklassen IV en V 12 procent. Onder de nieuwe huurverhoging vallen in het algemeen alle vooroorlogse woningen en de meeste na-oorlogse woningen. Op deze algemene regel zijn echter uitzonderingen.

UITZONDERINGEN

Niet onder de nieuwe huurverhoging vallen:

- woningen, die zonder enige financiële steun van het Rijk zijn gebouwd. De huur voor deze woningen is geheel vrij;
- woningen, gebouwd met rijkssteun volgens de premiereregelingen van 1950, 1953, 1957 en 1958. Deze woningen komen echter wel voor huurverhoging in aanmerking, indien zij reeds in huur omhoog zijn gegaan bij de huurverhoging van 1 april 1960;
- woningen, waarvan de huren op 31 maart 1960 niet hoger waren dan f 9,—, f 8,—, f 7,—, f 6,— en f 5,— per week in respectievelijk de 1e, 2e, 3e, 4e en 5e gemeenteklasse. De huiseigenaar kan echter voor deze woningen aan de Huuradviescommissie verzoeken toch een huurverhoging toe te staan;
- onbewoonbaar verklaarde woningen of woningen, die daaraan gelijk zijn gesteld;
- noodwoningen, gebouwd na 1945, tenzij het gemeentebestuur toestemming krijgt van de minister om alsnog een huurverhoging toe te passen;
- na-oorlogse woningwetwoningen en particuliere woningen, die met rijkssubsidie zijn gebouwd en in 1960 niet in huur zijn verhoogd, **als uitzonderlijk hoog kunnen worden aangemerkt**. Alleen indien de minister een verhoging, liggend tussen 1 en 12 procent, toestaat kunnen de gemeentebesturen of particuliere eigenaren een huurverhoging voor deze woningen opleggen. Particuliere eigenaren moeten zich tot de minister wenden voor 1 december van dit jaar. In afwachting van een beslissing van de minister mag dan de hogere huurprijs voorlopig in rekening worden gebracht.

Woningen, die ernstige gebreken vertonen of slecht zijn onderhouden, komen evenmin voor huurverhoging in aanmerking. De huurder moet een daartoe strekkend verzoek indienen bij de Huuradviescommissie.

KALE HUURPRIJS

Evenals bij vorige huurverhogingen, mag ook deze verhoging slechts worden berekend over de zogenaamde kale huurprijs. Onder kale huurprijs wordt verstaan het huurbedrag zonder bijkomende voorzieningen, zoals bijvoorbeeld waterlevering, verwarming, gebruik van warmwaterapparaten, tuinonderhoud, verlichting, schoonhouden van trappen en portieken, glasverzekering enz. enz.

INWONING

Aan iemand, die een deel van een woning heeft gehuurd, mag een evenredig deel van de huurverhoging door de hoofdverhuurder in rekening worden gebracht. De bijdrage in de nieuwe huurverhoging kan echter groter zijn naarmate ook het woongenot groter is.

• Looncompensatie

Volgens een bindende beschikking van het College van Rijksbemiddelaars moet met ingang van het loontijdvak waarin 3 september 1962 valt aan de werknemers een bijslag op het loon worden gegeven van 1½%, met een minimum van 2,25 per week of f 9,75 per maand. De bijslag is ditmaal voor alle gemeenteklassen gelijk.

De compensatie moet worden gegeven op het loon van alle werknemers van 23 jaar en ouder en aan kostwinners beneden 23 jaar. Gehuwde vrouwen, geen kostwinsters zijnde, ontvangen de huurbijslag niet.

Onder „kostwinner” wordt verstaan de werknemer wiens normale inkomsten tenminste 2/3 deel vormen van de totale inkomsten (waaronder begrepen uitkeringen ingevolge sociale voorzieningen) van het gezin waartoe zij behoren.

Voor werknemers, wier loon niet (meer) door de c.a.o. wordt geregeld en wier loon meer bedraagt dan f 13.000,— per jaar, is de bijslag toegestaan, maar niet verplicht.

Wat is „LOON?”

Onder loon wordt verstaan: vast tijdloon, garantieloon, tarief, produktiepremie en andere met de arbeid of met de prestatie of produktie rechtstreeks verband houdende loonbestanddelen.

Niet onder loon worden verstaan: de huurcompensatie 1960, extra uitkeringen, vakantietoeslag, winstuitkering en dergelijke.

COMBINATIE

Op de lonen moet, behalve de straks ingaande bijslag, nog steeds de aparte bijslag huurcompensatie van 1 april 1960 worden gegeven.

De twee bijslagen mogen thans door de werkgever administratief worden gecombineerd tot één bedrag.

De huurbijslag bedroeg in 1960 2½% en thans 1½%, dat is dus in totaal 4% van het loon.

De huurcompensatie van 1 september 1962 is voor alle gemeenteklassen gelijk (namelijk f 2,25 per week) terwijl de nog steeds verplichte huurcompensatie van 1 april 1960 drie verschillende minimumbedragen kent, al naar gelang van de gemeenteklasse.

De vanaf 3 september 1962 te betalen huurcompensatie (1960 en 1962 samen) is dan als volgt:

Gemeenteklasse	Totaal bijslag 4%, doch met een minimum van:	
	per week	per maand
I	f 6,25	f 27,10
II en III	f 6,—	f 26,—
IV en V	f 5,75	f 24,95

• Vrijstellingen

Indien woningen ernstige gebreken vertonen of verwaarloosd zijn, kan de huurder zich met een verzoekschrift wenden tot de Huuradviescommissie om vrijstelling van de huurverhoging. Als de huurder, geheel voor eigen rekening, deze gebreken heeft opgeheven, kan de Huuradviescommissie bepalen, dat de huur niet mag worden verhoogd voordat de eigenaar de gemaakte kosten heeft vergoed. (Deze laatste bepaling is pas bij de laatste wijziging van de Huurwet in de wet opgenomen).

GBREKEN

Of een woning inderdaad ernstige gebreken vertoont, hangt ondermeer af van de volgende punten:

de toetreding van licht en lucht; drinkwatervoorziening in de woning zelf; de kookgelegenheid; de slaapruijme, de kunstverlichting, de gootsteenafvoer, vochtige muren en het privaat.

VERWAARLOOSD

Bij de vraag of een woning slecht is onderhouden wordt ondermeer gelet op de toestand van daken, afvoerleidingen, balkons, muren, plafonds, hout- en verwerk, leidingen voor gas, water en elektriciteit, schoorstenen enz.

VRIJSTELLING

Men moet zijn verzoek om vrijstelling van huurverhoging in tweevoud bij de Huuradviescommissie indienen en dan tegelijkertijd f 2,50 betalen. **Gedurende het onderzoek moet de huurder de volle huurprijs blijven betalen.**

• Boekje over huurwet

Voor degenen, die nader geïnformeerd willen worden over de bepalingen van de gewijzigde Huurwet, komt dezer dagen een boekje beschikbaar, dat wordt uitgegeven door de afdeling voorlichting van het Ministerie van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid. Het boekje is voor 25 cent verkrijgbaar bij de postkantoren en bij de boekhandel.

Bij vorige huurverhogingen uitgegeven soortgelijke boekjes waren reeds spoedig na verschijning uitverkocht.

heeft. Sommige mensen, die in zekere mate getuige waren, hebben — wellicht uit vrees voor vergelding van de onderwereld — de politie niet gewaarschuwd. Bovendien is de vraag of van de zijde van de justitie wel voldoende streng gestrafd wordt. Een der verdachten was reeds tweemaal als souteneur veroordeeld.

Deze mensen moeten zich niet meer vrij in de samenleving kunnen bewegen. Een zeer langdurige afzondering uit de maatschappij is de minste straf. In gevallen als deze is de maximumstraf alleen maar op zijn plaats. En na het ondergaan van de straf is bovendien een ter beschikkingstelling aan de regering nodig, om te voorkomen dat deze misdadigers hun oude handwerk weer gaan uitoefenen.

Het gebeuren is een waarschuwing te meer voor meisjes en vrouwen voorzichtig te zijn. Het is natuurlijk niet verstandig om in een slecht bekend staande buurt zich alleen op te houden of in een café een kop koffie te gaan drinken.

En voor de burgers geldt de plicht om de politie zo goed mogelijk te helpen door het geven van tijdige inlichtingen.

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850-26166-26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

N.V. Gereedschapfabriek

Zwolsseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241

Gereedschappen voor de metaalindustrie

FIRMA C. AMELS EN ZOON

Scheepswerf en Machinefabriek „Welgelegen”
MAKKUM

NIEUWBOUW VAN ALLE SOORTEN

VAARTUIGEN TOT 5.000 TON

Constructiewerkplaats
en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

n.v. scheepswerf v.h.

FIRMA A. LANSER

Sliedrecht - Holland

Scheepswerf en Gashouderbouw
v/h JONKER & STANS N.V.

HENDRIK IDO AMBACHT

Werk voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.

Telefoon H.I. Ambacht (0 1858) 2841

FIRMA DE REK EN HORSMAN

Fabriek van scheepslieren

Dorpsstraat 102 — telefoon 01894-218 —

OUDERKERK AAN DE IJSEL

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.

STOLK'S

Handelsonderneming

Kantoor: Veersedijk 223 - H. I. Ambacht - tel. 01850: 6415-6480

Scheepsbouwwerven

A. VUYK EN ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSEL

Nieuwbouw en reparatie.

Telefoon Rotterdam 113333 (010).

☆☆☆ Misdaad

Opnieuw zijn wij in ons land opgeschrikt door een beestachtige aanranding van een onvolwassen 17-jarig meisje.

Dinsdag j.l. zagen — op klaarlichte dag, in de vroege morgenuren, in een grote plaats als Amsterdam — twee mannen kans een afschuwelijke misdaad te bedrijven aan een minderjarig kind.

Volgens de berichten zal het lichamelijke letsel wel spoedig weer genezen zijn. De grote vraag blijft of het meisje ooit in haar verdere leven de grote psychische schok van deze gruwelijke ervaring geheel te boven zal komen, laat staan ooit zal kunnen vergeten.

De Amsterdamse politie heeft beide verdachten prijszwaardig snel gevat en opgesloten.

Een paar opmerkingen moeten echter gemaakt.

Het is onvermijdelijk, dat met name in een grote stad met honderdduizenden inwoners, misdaden worden gepleegd. Het is duidelijk, dat deze misdaden niet allemaal door de politie kunnen worden voorkomen. Maar de vraag moet toch wel worden gesteld of de politie de zaken voldoende in handen

A. BAARS Azn

Exploitatie van
baggermaterieel N.V.

Telefoon 144, Sliedrecht

Verkoop en
verhuur

Geef dit blad door!

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

Fa. D. A. OOSTENBRINK

Levensmiddelenbedrijf
Kruidentierswaren
Brood - Banket
Drogisterij-artikelen
HESSENWEG A 80 - TELEFOON 05232 - 784
HARDENBERG

FIRMA P. WAMELINK & ZONEN

Textielhandel
VOORSTRAAT 52
Telefoon 05253 - 854
HARDENBERG

ALLES OP TEXTIELGEBIED

Fa. I. A. FRANK

VOORSTRAAT 5 - TELEFOON 05232 - 704
HARDENBERG

Voor vlotte levering van uw

STAALCONSTRUCTIES

BETONMALLEN

DRAAI- en SCHAAFWERK

Firma G. J. Brunink en Zoon

CONSTRUCTIEBEDRIJF
HARDENBERG - TELEFOON 836

SNEL

Boek-, Kantoorboek-,
Schrijfmachinehandel
Voorstraat 12, Hardenberg

MANUFACTUREN

en
CONFECTIE

Speciale afd.

**BEDDEN EN
DEKENS**

H. W. Weitkamp

Voorstraat 33, tel. 05232-500
HARDENBERG

Voor al uw

**huishoudelijke
artikelen en
loodgieterswerk**

Firma Sierink

OOSTEINDE 1
HARDENBERG
Tel. 05232-565

Firma J. Bruins & Zonen

Sallandsestraat 2 - Tel. 05232-814

HARDENBERG

Mengvoeders

eieren en

kunstmeststoffen

P. WAMELINK c.v.

Textiel en confectie

Voorstraat 52 - Hardenberg

HARDENBERG
een zeshonderd-jarige

IN het centrum van New-York staat een gebouw, waarin de wapens van vijf Nederlandse gemeenten hangen: van Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Maastricht en van . . . Hardenberg!

In dat gebouw is The Netherland Club of New York gevestigd. Het staat aan de Rockefeller plaza en daar kent men ons Overijsselse Hardenberg wel! De Amerikaanse regering heeft Hardenberg aanbevolen als industriëleplaats. Het is dit Hardenberg, dat zich opmaakt voor het verjaarsfeest.

Want Hardenberg gaat de zeshonderdste verjaardag vieren. In 1362 werd het stad en het heeft dus een achtbare leeftijd. Wij begrijpen best, dat men zo'n verjaardag niet onopgemerkt voorbij wil laten gaan.

De geschiedenis van dit stadje aan de Overijsselse Vecht is trouwens zeer merkwaardig. Heel vroeger hebben er al Romeinen vertoefd. Aan de oevers van het vroegere stroomgebied van de Vecht zijn resten van bewoning gevonden uit dat grijze verleden. En op de Baalder es bij Hardenberg heeft men Hunnebedden-aardewerk gevonden.

Niemand minder dan de in de geschiedenis zeer bekende Pepijn de Korte gaf omstreeks het jaar 760 de opdracht om in Hardenberg een christelijke kapel te bouwen. Pepijn had de laatste Merovingische koning terzijde gezet en werd zelf koning van het Frankische rijk. Pepijn trad in verschillende rechten, hem verleend door Stefanus de Tweede. Het is dus verklaarbaar, dat Pepijn de kapel bij Hardenberg de Stefanuskerk noemde. Eeuwenlang had Hardenberg als stadszegel dan ook een zogenaamd Stefanuszegel.

In 1227 heeft de slag bij Ane plaatsgevonden. Ane behoort tot de gemeente Gramsbergen, dat weer dicht bij Hardenberg ligt. De veldslag bij Ane is in de geschiedenis wel genoemd: de Noord-Nederlandse Guldensporenslag. Bischoep Otto van der Lippe werd daar door de Drenten, die onder aanvoering van Rudolf van Koevorden

streden, verslagen. In deze slag, ter plaatse waar de Dedemsvaart in de Vecht komt, sneuvelde de bisschop. Deze Otto van der Lippe was de zoon van de stamvader van Z.K.H. Prins Bernhard.

Die slag bij Ane had belangrijke gevolgen. Zo werd nadien op het slagveld een klooster gebouwd. Ja, men was wel religieus in de oude tijd. . . . Maar dat klooster beviel niet erg; het schijnt er toen te moerassig te zijn geweest. Twintig jaar later werd het dan ook afgebroken en bij het tegenwoordige Assen werd een nieuw klooster gebouwd. Hierdoor is Assen ontstaan.

Toen Otto gesneuveld was, trad spoedig een nieuwe bisschop op. Hij heette Willebrand van Oldenburg. Deze Willebrand heeft Hardenberg laten ommuren.

Bij het bouwen van deze muur — waarvan nog niet lang geleden resten blootgelegd zijn — werd bisschop Willebrand geholpen door bewoners van het dorp Zwolle. Deze vriendelijke hulpverlening heeft er toe bijgedragen, dat Zwolle als dankjewel stadsrechten kreeg.

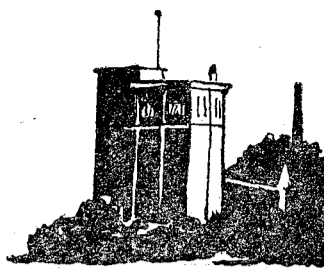
Het was bisschop Jan van Arkel, die in 1362 Hardenberg stadsrechten verleende. Dat betekende in die tijd nogal wat! Het hield onder anderen in, dat Hardenberg eigen recht kon uitoefenen en belasting kon heffen.

Weliswaar kwam er een kleine terugslag voor de stad Hardenberg, maar dat was meer een prestigekwestie: in 1518 werd het door Filips van Bourgondië ontmanteld.

Het Hardenberg van vroeger was wel een plaats van betekenis. Het ligt in de Benteimerbocht en als zodanig was er een saamballing van verkeer van zuid naar noord en van oost naar west. Overigens heeft Hardenberg ook rampspoed gekend. Omstreeks 1700 brandde het vrijwel geheel af. Dat was de tweede keer — eerder in de geschiedenis van dit stadje had de rode haan ook reeds heftig gekraaid.

Oostloorn

HET tegenwoordige Hardenberg — dat wil zeggen: de gemeente Hardenberg — is opgebouwd uit twee delen: stad Hardenberg en Ambt Hardenberg. De samenvoeging van de stad

en het ommeland is van recente datum.

Heemse, een bekoorlijk dorpje, behoort ook tot Hardenberg. Daartoe behoren ook de Slagharen en Lutton vijftien buurtschappen. Heemse heeft, zij het onder de naam, grote bekendheid door de romankunst. geboren Ds. S. Ulfers schreef man die de naam draagt. Dit boek was vooral voor Nederland vele jaren lang meest gelezen romans. Het toonde in de opzet over de eveneens bekende ror-

**Een
maar**

torie van Mastland, dat scheen en ook door ee was geschreven: C. E. van Welnu, het Oostloorn van het dorp Heemse!

In Heemse hebben wij historisch museum bezocht gericht op de zolder van een oud herenhuis. Wij hebben voorgelezen van het „Ex dagblad van de Mondensel” gelezen van 3 december hebben er de baardmanberd die nabij Hardent grond gedolven zijn. In ontbreekt zelfs niet de hoed van wijlen burgemeestersum, die omstreeks de ling burgemeester van was. En hoewel wij het pect hebben voor hoge hadden toch meer belang een oude veenhoed, die, zien, veel belangrijker is.

Op 17 juni 1580 had obergerhei een veldslag pl Schenk, de van soldaat a aanvoerder onder Parma gemaacht ter ondersteun Desperaten, versloeg daa berg Hohenlo, die in 1595 ste dochter van Prins Wil Hohenlo was een dapper groot drinker, maar ge Stellig zijn verschillende nen, welke in het museu te zien zijn, „gevonden geweest na de slag op voor Hohenlo zo slecht a

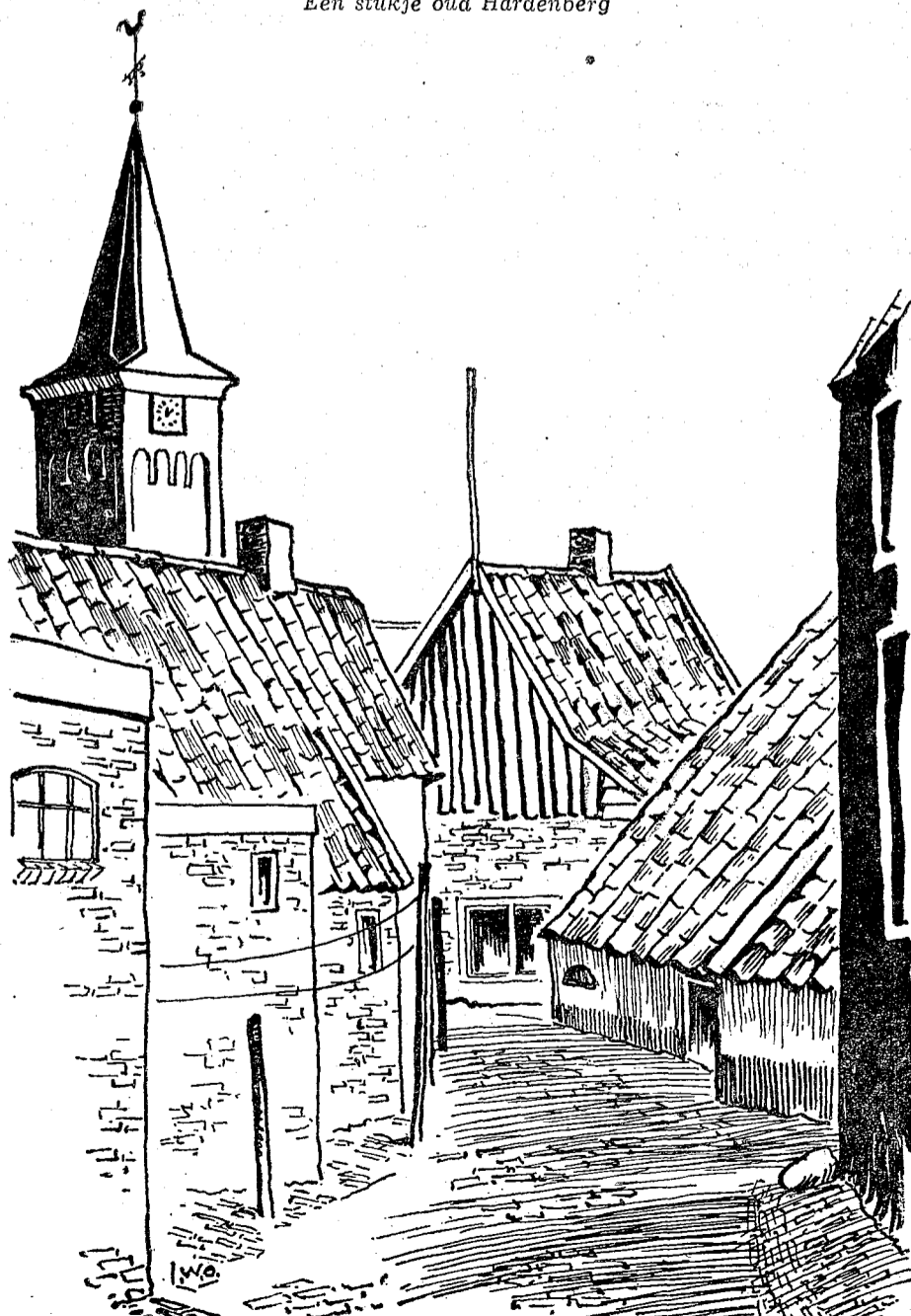
Nu en mor

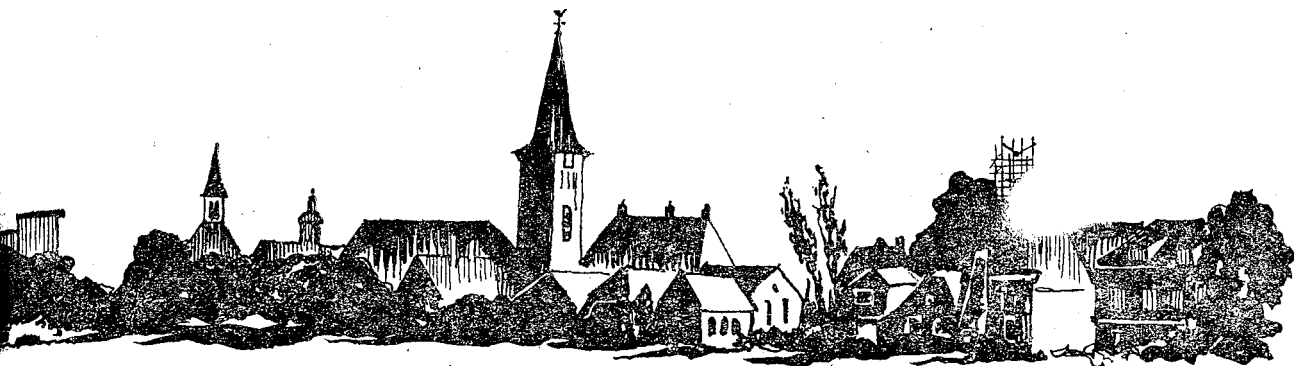
WE zijn weér in de his geraakt. Dat is over pelijk als men iets wil v een stadje dat al zeshon is.

Hoe is het nú in Hard gemeester J. H. de Goede naar van de historie is, Hardenberg stapt over naar een nieuwe toekol berg is tot industrie- en o kern aangewezen. De e naar die nieuwe toekon niet om. Zo zijn in de la honderd kilometers zand Er is een industrieterre van 42 hectaren. Men he haven gekregen, waarin zeshonderd ton laadvern kunnen. Een nieuwe toe Hardenberg is in aanleg een nieuwe brug. Er is een groot en fraai poli reed gekomen en in geb en men werkt ijverig aan een nieuw raadhuis.

— We zien — zo zei De Goede — langzaam m industrierug Oost-Nederl wikkeling komen en vormt mede deze rug heeft een groot arbeidsp is gunstig gelegen en het langrijk geboorte-oversc 22½ procent. Dat zegt or wij er andere cijfers naa zijn ze: Geboorte-oversc gehele land: 13½%; gebot voor Overijssel 15½%.

Een stukje oud Hardenberg

het groeit en hoe Hardenberg og springt in de ontwikkeling als triekern blijkt wel als men de van het onderwijs in deze ge- volgt. Vijf jaar geleden werd christelijke lagere technische gebouwd, bestemd voor 120 ngen. Een uitbreiding van het w moest nu plaatsvinden, want perlingental was gestegen tot zeserd. De christelijke H.B.S., vier eleden gestart, heeft thans even- shonderd leerlingen.

wij moeten industrie aantrekken, p het internationale vlak, is de giging van burgemeester De Go- zt daar zijn gehele persoon-

**Leestijd,
nu jong!**

id voor in. Zelf ging hij reeds en- enen naar Amerika. Op een bij- nst van de Nederlandse Club te York herinnerde burgemeester oede in een rede aan de bekende ker Van Raalte die in het Har- rgse dorp Heemse zijn voetstap- heeft gezet en die zich door de euze onverdraagzaamheid van die enoopt zag naar de nieuwe we- e vertrekken. De door de burger- van Hardenberg in Amerika ge- contacten zijn reeds van groot g gebleken voor de gemeente. En het ook wel duidelijk, waardoor gemeentewapen van Hardenberg centrum van New York prijkt. ustrie in Hardenberg. Jazeker! rgemeester benadrukt evenwel, en anderzijds ook sterk agrarisch n wil. Het Ambt vindt namelijk egend de bestaansbron in de ouw en veeteelt. Agrarisch blij- bok. en daarom bezocht de heer oede de internationale landbouw- onstelling te Parijs.

eds nu is in Hardenberg merk- dat industriële en agrarische be- gheid elkaar niet bijten. Integen- De landbouw heeft in bepaalde hten er voordeel bij dat de in- e in Hardenberg toeneemt. Ze n er samen door omhoog — en het, waar men in deze gemeente streeft. Op de vele nieuwe taken, e gemeente Hardenberg wachten, het college van B. en W. zeer ef te zijn ingesteld. De Harden-

bergse gemeenteraad niet minder; en zo heeft deze gemeente weliswaar een hoge leeftijd, doch is ze opnieuw jong en voortvarend.

De samenstelling van de gemeente- raad is er als volgt: 5 A.R., 5 C.H. 4 P.v.d.A., 2 G.P.V., 2 R.K., 1 V.V.D.; dus totaal 19 leden. Uit deze samen- stelling blijkt dus duidelijk, dat de ge- meente in meerderheid Protestants is. Het dorp Slagharen evenwel, behoren- de tot de gemeente Hardenberg, heeft een overwegend Rooms-Katholieke be- volking. In Slagharen zal een R.K.- huishoudschool gebouwd worden en te Hardenberg zal binnen afzienbare tijd een Christelijke Middelbare Land- bouwschool verrijzen.

De toekomst is voor Hardenberg be- slist zeer rooskleurig. Het feit dat het tot stimuleringskern voor de industria- lisatie is aangewezen, is een waarborg voor de groei van de gemeente. In een documentatie van het Economisch Technologisch Instituut Overijssel lezen we: „Ten aanzien van Hardenbergs ligging zou men kunnen zeggen, dat het enigszins in een uithoek van het land is gelegen. Maar hierbij dienen

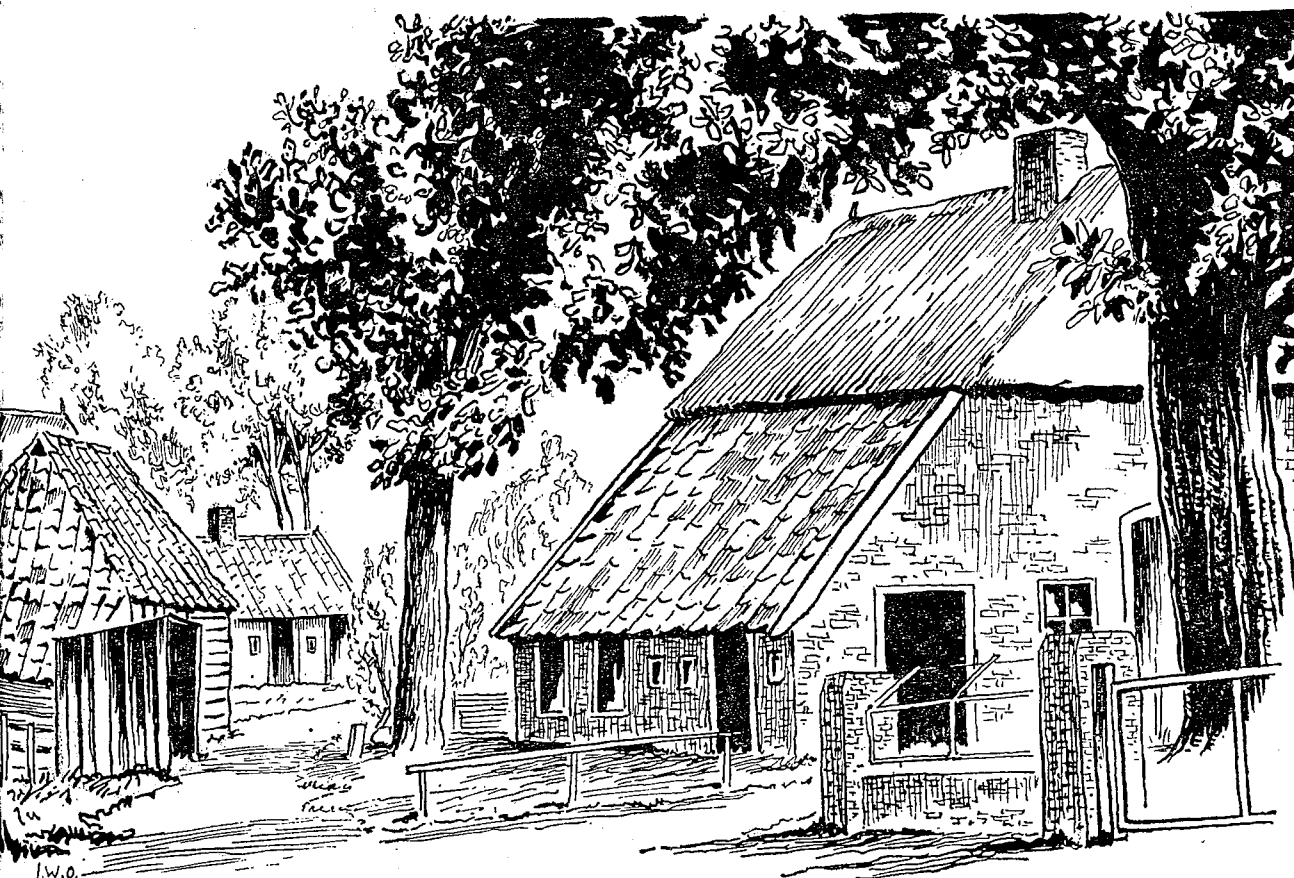
we op te merken, dat dit niet een isolement betekent. De verbindingen (spoor-, water- en gewone wegen) met West- en Zuid-Nederland via Zwolle en Hengelo zijn n.l. zeer goed, evenals die naar het Noorden via Emmen en Hogeveen. De nabijheid van Twente, het bos- en heidegebied van Ommen en het nog volkomen onontgonnen en woeste Duitse grensgebied bieden vele mogelijkheden voor recreatie. Bij de huisvesting van het bij nieuwe indu- strievestiging mee te brengen staf- en fabriekspersoneel kan op de grootst mogelijke medewerking van het ge- meentebestuur worden gerekend.”

Kris en kras door Hardenberg gaan- de, kregen we een typisch Saksisch landschapsbeeld te zien: er is steeds af- wisseling van bouw- en weilanden en bossen. Prachtig zijn ook de Rheezer- belten; dit zijn beboste heuvels met zandverstuivingen. Overigens wordt de streek beheerst door de fraaie Over- ijselse Vecht. De eindconclusie moet dan ook luiden: Hardenberg is een mooie gemeente!

• *Vervolg op pag. 8*

De heer J. H. de Goede, de burge- meester van Hardenberg, is donder- dag j.l. 54 jaar oud geworden. In 1958 werd hij burgemeester van deze gemeente. Evorens is hij elf jaar lang de eerste burger van Gramsber- gen geweest. Hij is een vitaal en vriendelijk man. Hij is Anti-Revolu- tionair. Dat hij de Saksische volks- aard kent en waardeert, is niet ver- wonderlijk als men weet, dat hij, of- schoon zelf geen Saks, toch Saks- sisch bloed in de aderen heeft. Bur- gemeester De Goede hanteert op ge- makkelijkte wijze de pen: o.a. schreef hij een boek over het burgemeesters- ambt. Hij gaf het als titel: Als de burgemeester luistert... Het verscheen bij Samson te Alphen aan de Rijn.

Ook zijn vrouw publiceerde boeken, in hoofdzaak kinderboe- ken. Eens — maar dat is lang geleden — schreven ze samen een kinderboek. „Dat was prettig werken,” zei de heer De Goede er- van. „Maar nu ontbreekt ons voor zoiets de tijd. Er is zoveel te doen in Hardenberg!” Ook zijn echtgenote heeft het druk. Zij is zeer actief, landelijk en provinciaal, in de Nederlandse Christen Vrouwenbond.

Heemse, gemeente Hardenberg. Het heeft bekendheid als Oostloorn.

J. H. OVERWEG

VEEVOEDER — GRANEN — EIERN

Telefoon 05232-684 - Heemse A 75

HERDENKINGS- FEESTEN

Tweedaags concours- hippique
Rundvee-show
Pluimvee- en konijnen- tentoonstelling
MIDDENSTAND-,
HANDEL-,
INDUSTRIE- EN
NIJVERHEIDS-
TENTOONSTELLING
11-12-13-14 en 15
september 1962

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748-2245* — Postbus 30

FIRMA COLIJN & IPPEL

Aannemers van beton- en heiwerven

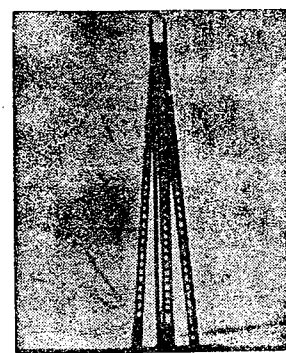
Rijksweg 117 Pr. Julianaweg 11
Tel. 01834-375 Tel. 01834-475

NIEUWENDIJK (gemeente Almkerk)

J. BUIJSE & ZOON

Smederij en
Constructiewerkplaats

ROTTERDAM v/m IJselmonde — Telefoon 71815

Firma H. Manschot & Zoon

AANNEMERS VAN
HEIWERKEN

Telefoon 03474-269
LEXMOND

Gespecialiseerd in het
heien met stoomblokken
van 2000 tot 5000 kg

BOUWBEDRIJF JAC. VAN DER NIET

NIEUWBOUW EN
ONDERHOUDSWERKEN

Oranjeweg 6 — Telefoon 01719-2748 — Noordwijk aan Zee

Infrarode stralingsverwarming

speciaal voor kerken.

ADVIES- EN INSTALLATIEBUREAU
BLIFEKA

Franeker. Siaerdemastraat 11 — Telefoon 05170-2433

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S

fabrieken voor gebogen hout

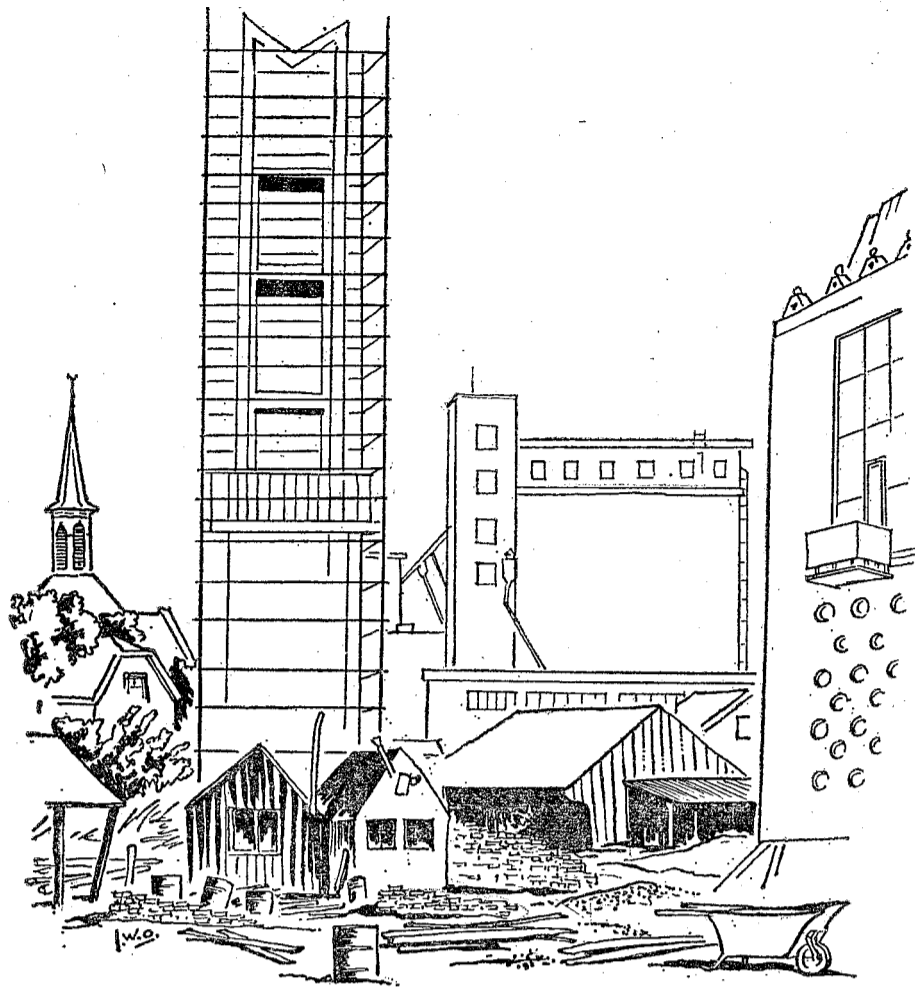
Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN

GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

**Laat advertenties U inlichten
voordat U gaat kopen!**

600 jaar Hardenberg

In Hardenberg bouwt men een nieuw Raadhuis met geheel vrijstaande toren.

• Vervolg van pag. 7

HARDENBERG, dat 18000 hectaren groot is en 23000 inwoners telt, gaat dus feestvieren omdat het zeshonderd jaar bestaat. En het zal een imposant verjaarsfeest worden: een grote tentoonstelling, een hippisch festijn, een historisch spel dat de geschiedenis van Hardenberg tot onderwerp heeft, een groot vuurwerk, en wat al niet meer. Het wordt een uitvoerig programma.

Op 15 september zal een reünie van oud-Hardenbergers luister bijzetten aan de feestelijkheden. Op 11 september zal er een bijzondere raadsvergadering gehouden worden; wij vermoeden, dat dit een soort verjaarsreceptie van de overheid zal worden. Hardenberg kijkt dus achterom. Het denkt aan 1362 en aan Jan van Arkel, die stadsrechten verleende.

Maar deze gemeente kijkt ook voor-

uit. De blik is op de toekomst gericht en men leeft in de overtuiging, dat onder het beding van de zegen van Boven, Hardenberg voor de gehele streek een mooie en grote taak te verrichten heeft!

Hardenberg, ontvang ook van de redactie van dit blad de hartelijke gelukwensen ter gelegenheid van uw zes eeuwen lang bestaan!

Uw adres voor

DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Firma Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

De Huurverhoging

• Vervolg van pag. 4

verhouding tot de algemene loonontwikkeling alleszins redelijk en zelfs gematigd te noemen is.

In de derde plaats maakte hij de in de aanvang van dit artikel reeds weergegeven vergelijking van de huurverhogingen enerzijds en de loonontwikkeling anderzijds onder vorige kabinetten en onder het huidige kabinet, en ook van daaruit kon hij tot geen andere conclusie komen dan dat het voorstel „uit een oogpunt van verhouding tussen huren en lonen zeker niet onverantwoord, maar veeleer gematigd te noemen is”.

De bouwkosten

Zeer veel nadruk had reeds in de schriftelijke voorbereiding van het Kamerdebat de vraag gekregen, of het gedane voorstel wel een effectief middel is tot het beoogde doel. Terecht concludeerde de a.r.-woordvoerder in de Eerste Kamer, de heer P. C. Elfferich — die na het uitputtend debat in de Tweede Kamer de wijsheid had niet in onnutte herhalingen te vallen, maar zich werkelijk tot de hoofdzaken te beperken — dat uit het debat eigenlijk deze vraag met name was overgebleven.

Gegeven het streven der Regering om met haar huurbeleid het bereiken van een evenwichtsniveau zo te bevorderen, kreeg deze vraag in het bijzonder vorm in de vraag, of iedere huurverhoging niet steeds door een stijgende ontwikkeling van de bouwkosten wordt achterhaald en ongedaan gemaakt.

Minister Van Aartsen ontkende deze ontwikkeling niet, maar wees erop, dat deze ontwikkeling voor een zeer groot deel afhankelijk is van factoren, die de Regering ook niet in de hand heeft. Als zodanig noemde hij met name de structuur van het bouwbedrijf dat, — en dat heeft het met alle dienstverlenende bedrijfstakken gemeen — een geringere produktiviteitsstijging te zien geeft dan bedrijfstakken van een ander karakter. Dit verschijnsel is niet alleen in

Nederland te zien, maar openbaart zich overal in het buitenland evenzeer. Hij wees ook op de kostenverhogende werking, die uitgaat van de vraag naar een eigen karakter voor ieder produkt afzonderlijk van het bouwbedrijf. Voorts noemde hij de tekorten in de produktievoorbereiding, de ontwikkeling van de grondprijzen, de kosten van bouwrijp maken en aanleg van noodzakelijke voorzieningen. Bij dit alles kon hij erop wijzen, dat niettemin niet meer dan 50% van de huurverhogingen door deze ontwikkeling werd teniet gedaan. Tenslotte kon hij het gezagvolle woord van de President van de Nederlandse Bank citeren, die had gewaarschuwd dat juist het achterwege blijven van huurverhogingen averechts zou werken.

De heer Aantjes had in eerste instantie het vraagstuk van de ontwikkeling der bouwkosten slechts min of meer terloops aangeroerd, omdat het z.i. in verband met het voorstel tot huurverhoging niet terzake was. Dan zou er immers, zo zei hij, een oorzakelijk verband tussen beide moeten bestaan, en dat verband achtte hij niet of althans slechts in zeer geringe mate aanwezig. Bij het vrijwe. ontbreken van zulk een oorzakelijk verband, was de gesignaleerde ontwikkeling z.i. eerder een argument voor dan tegen de huurverhoging. Een achterwege laten daarvan zou immers de afstand tot het doel van het evenwichtsniveau alleen maar kunnen vergroten!

Gezien de aandacht, die bijna alle andere sprekers en vervolgens ook de minister aan de ontwikkeling der bouwkosten hadden gewijd, ging hij er bij de replieken ook zijnerzijds alsnog op in, hoewel ook daarbij een nauw verband met de huurverhoging uitdrukkelijk afwijzend.

Het probleem van de stijging der stichtingskosten (deze ruimere term achtte hij in dit verband juist dan de term bouwkosten) weet hij aan een complex van factoren. Als zodanig noemde hij (uiteeraard moeten wij in dit overzicht de bredere uitwerking achterwege laten) o.a.: de arbeidstijdsverkortung, de ontwikkeling van de grondprijzen en van de mate-

Attentie

Op donderdag 6 september a.s. zal mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij, weer een radio-toespraak houden tijdens de tweewekelijkse tienminuten-uitzending.

Luistert u dan ook mee? Het is van 19.50 tot 20.00 uur op de golflengte van de N.C.R.V.

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUSHANDEL
HOEPELMAKERIJ

Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

M. C. van Staaveren

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

TRANS SKANDIA EXPRESS

Wekelijkse autolijndienst

HOLLAND-STOCKHOLM vv

Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.

WAGENINGEN - Telefoon 08370 - 3750
Telex 32121

KOGEL- RUIV LAGERS

Van der Spek

Wolphaartsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt U te zwaar?
Neem de onschadelijke
Indische
**ONTVETTINGS-
PILLEN**
40 stuks f. 1.50
120 stuks f. 3.40

(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDOENG
Urine-afrijvend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.31

Verhoog Uw gal- en
leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend,
zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.35

N.V. THE SINGER IMPORT • HOF 39 • AMERSFOORT, TELEFOON 5547

riaalprijzen, de rentestand, de trekkracht van het buitenland, de invloed van de zeer slechte laatste winter, de invloed van de prijsontwikkeling bij de handel in bestaande woningen, de structuur van het bouwbedrijf. Kortom, alles factoren, die met de huurprijs der woningen geen verband houden, of die althans door het achterwege laten van de huurverhoging niet zouden kunnen worden uitgeschakeld.

Zo concludeerde hij, dat ook aan deze gegevens geen argument kon worden ontleend om het ahangige wetsvoorstel af te wijzen.

Landsbelang boven populariteit

HET huurvraagstuk dateert niet van vandaag of gisteren. Het is één der erfenissen, die het huidige kabinet van zijn voorgangers heeft overgenomen. Het is, zoals de heer Elfferich zei: „wanneer ooit bewezen is, dat het r' pend houden van kwesties en problemen de oplossing alleen maar moeilijker maakt, dan is het wel met de zaken, die verband houden met de aanpassing van ons aurniveau in de naoorlogse periode. De opeenvolgende kabinetten vanaf 1945 zijn er tot nu toe niet in geslaagd, dit probleem tot een oplossing te brengen en wij staan dus ten gevolge daarvan op het ogenblik opnieuw voor een beslissing”.

Het Kabinet-De Quay gaat dit deel van de erfenis niet uit de weg, tracht de oplossing van het huurprobleem ook niet te forceren, maar wil die langs een weg van geleidelijkheid trachten te bereiken. Maar die weg gaat het dan ook met vastberadenheid.

Een populaire beslissing was dit wetsvoorstel zeker niet. Men denke bijvoorbeeld maar aan de verklaring der drie vakcentrales, waarbij deze zich publiek tegen het voorstel verklaarden (in het licht van de maatregelen onder vorige kabinetten overigens wel een merkwaaardige en zeer eenzijdige handelwijze). Om een zo onpopulaire beslissing zo in het zicht der verkiezingen door te voeren getuigt van moed en van een voorrang geven aan wat het kabinet ziet als landsbelang boven electorale overwegingen.

Voor de anti-revolutionaire bewindsman, die deze wetswijziging op zijn naam kreeg, moet het daarbij een bijzondere voldoening geweest zijn, dat de beide a.s.-Kamerfracties hem daarbij unaniem en zo overtuigend tot steun zijn geweest.

UIT PERS EN PERIODIEK

Na het akkoord van New-York

Na de beschouwingen, die de Nederlandse dagbladen direct na de ondertekening van het Nederlands-Indonesische akkoord over Nieuw-Guinea in New York aan de totstandkoming, de inhoud, de draagwijdte en de consequenties van dit akkoord hebben gewijd, zijn betrekkelijk weinig commentaren meer verschenen. Het is wel vanzelfsprekend, dat in praktisch alle reacties op het akkoord min of meer uitvoerig is ingegaan op de „schuld-vraag“.

Het liberale Algemeen Handelsblad zegt daarvan onder meer:

Het blijkt, dat voor velen het beantwoorden van de schuldvraag een eenvoudige opgave is. Amerika, zeggen zij, is de oorzaak van alles. Kennedy heeft ons in de steek gelaten. Hij heeft zijn politiek gewijzigd en op grond van twijfelachtige overwegingen Nederland verplicht tot het uitleveren van de Papoea's aan Indonesië. Een simpele rede-nering, die Nederland met een blank geweten laat, onmiddellijk een zondebok verschaft en verder nadenken overbodig maakt. Het anti-Amerikanisme is dan ook de laatste weken zeer snel toegenomen.

Men kan zich afvragen, wat degenen die de Amerikanen de grote schuldigen achten, dan hadden verwacht. Geloofden zij werkelijk, dat de Amerikaanse Zevende Vloot t.z.t. Djakarta zou bombarderen? Hebben zij in ernst gemeend, dat Kennedy het gerisikeerd zou hebben, in Azië een kettigreactie uit te lokken, die in een grote oorlog had kunnen eindigen? Er bestaat geen twijfel over, dat dit een oorlog zou zijn geweest, niet ten behoeve van de Papoea's, maar ten koste van hen en van tal van andere volken.

Velen in Nederland weigeren thans zich te realiseren wat de gevolgen zouden zijn van de steun die zij van Amerika verlangden. Zij weigeren ook de Amerikaanse bemiddeling naar waarde te schatten. Liever concentreren zij zich op hun verbittering, en laten zij deze overigens zo begrijpelijke stemming door bepaalde dag- en weekbladen ongeremd aanwakkeren en exploiteren.

Op deze wijze dreigt ook de nasleep van het Nieuw-Guinea-conflict nog politieke gevolgen te krijgen. „Nu zijn de Papoea's geofferd, straks is West-Berlijn aan de beurt, en daarna komen wij,” aldus de strekking van een aantal commentaren. En bij wijze van conclusie wordt gesuggereerd, dat het beter zou zijn, als men zich in Europa van de Amerikanen afkeerde, „onafhankelijk” zou worden, tot de tanden gewapend, zodat men niet meer behoefde te vrezen, „nog eens door Amerika in de steek te worden gelaten”.

Wij geloven, dat dit ongerechtvaardigde, gevaarlijke en onverantwoordelijke adviezen zijn. Ongerechtvaardigd, omdat de Amerikanen de laatste jaren ten behoeve van de Westeuropese veiligheid groter lasten hebben gedragen dan menig West Europees land.

Gevaarlijk en onverantwoordelijk zijn deze adviezen, omdat in feite daarin een splitsing van het Atlantisch bondgenootschap wordt aanbevolen. Niet de zogenaamde Amerikaanse „halfslachtigheid”, maar de leuze „Los van Amerika” betekent een uitnodiging aan het communisme om in West-Europa zijn expansie-politiek kracht bij te zetten.

In Elseviers Weekblad heeft de heer H. A. Lunshof op bijzonder felle wijze het gesloten akkoord veroordeeld. Hij deed niet alleen een scherpe aanval op de Ver. Staten, maar ook op de Nederlandse onderhandelaar, dr. J. H. van Roijen. Schrijvend over de opmerkingen van de heer Lunshof zegt Het Parool (onafhankelijk socialistisch) onder meer:

Hij weet precies, wat de „Amerikaanse administratie” twee jaar geleden aan Soebandrio heeft doen weten en wat deze laatste aan Soekarno heeft geschreven; en hij weet ook precies, dat niets geschied ware, wanneer Nederland in Washington een ambassadeur had bezeten van „enige vlees en kracht” die gedekt was geweest door een stevige Nederlandse regering.

Aan de heer Luns heeft het niet gelegen, want die was wel sterk: het heeft gelegen aan zijn tegenstanders in het kabinet en in laatste instantie aan de heer Van Roijen, die zich een krekkel betoende op de plaats waar hij een leeuw had moeten zijn. Zo moest natuurlijk alles mislopen; en de heer Kaspeo weet het nu maar. De heer Van Roijen weet het trouwens ook; en de

legerleiding weet het, dezelfde die niet onduidelijk heeft gewaarschuwd, dat de kracht van de Indonesische strijdmiddelen die van Nederland ver te boven ging. En ook de Amerikanen weten het, deze incompetente lieden en valse vrienden. En natuurlijk de Nederlanders, deze slappelingen, die de voorkeur geven aan verraden en bedriegen boven het nakomen van hun beloften. Het is interessante lectuur, vooral voor die psychologen, die nagaan waar de journalistiek grenst aan aanmatiging, en waar de aanmatiging grenst aan het pathologische.

En de Nieuwe Rotterdamse Courant (liberaal) schrijft — na te hebben vastgesteld, dat al hetgeen dr. Van Roijen heeft gedaan, is geschied op instructie der Nederlandse regering —, het volgende:

Nederland mag verwachten dat minister Luns, de directe chef van Harer Majesteits ambassadeur te Washington, na deze aanval op zijn ondergeschikte, hetzij hem openlijk desavouert, hetzij openlijk voor hem opkomt.

Minister Luns bedenke daarbij dat zijn collega wijlen John Foster Dulles, door zijn diplomaten niet in bescherming te nemen tegen de aantijgingen van senator McCarthy, een ernstige demoralisatie in Amerika's buitenlandse dienst in de hand werkte, tot onberekenbaar nadeel van 's lands positie in de wereld.

De vergelijking met het klimaat dat de heer Lunshof in ons land tracht te scheppen, gaat in meer dan één opzicht op. Wat minister Luns zelf van dit klimaat ook moge denken — hij is het in ieder geval tegenover zijn ambassadeur te Washington, ja tegenover zijn gehele ambtenarenkorps, verplicht klare taal te spreken.

De Volkskrant (r.k.) stelt de vraag wat de Papoea-leiders moeten doen, die zich tot voor kort zo fel tegen de Indonesische aanspraken op Nieuw-Guinea hebben gekeerd. De heer Nicolaas Jouwe zou hebben besloten zich in ons land te vestigen, omdat hij meent, dat er iemand moet zijn, die van buitenaf de aandacht van de wereld op de nationalistische gevoelens van de Papoea's blijft vestigen. Het blad zegt:

Het is niet onbegrijpelijk, dat de heer Jouwe zich zo over de toekomst bezorgd maakt, dat hij het nodig acht zich buiten Nieuw-Guinea in reserve te houden. Wij hopen niet, dat de Papoea-leiders het nodig zullen vinden nog meer mensen naar het buitenland te sturen. Als Indonesië Nieuw-Guinea met macht en geweld had bezet, zou daar reden voor zijn, maar zo is het niet. Afgewacht moet worden wat er van het New Yorks akkoord terecht komt, maar het is niet nodig een overeenkomst, die onder toezicht en medeverantwoordelijkheid van de Ver. Naties tot stand komt, bij voorbaat als een vodge papier te beschouwen. Beter is het er vanuit te gaan, dat het akkoord Indonesië bepaalde nauw en duidelijk omschreven verplichtingen oplegt. Ook onder Indonesisch bestuur zullen de Papoea's, volgens het akkoord, vrijheid van politieke ontwikkeling moeten houden. Na een aantal jaren komt dan, onder toezicht van de Ver. Naties, de volksstemming, waarbij de Papoea's kunnen kiezen met of los van Indonesië.

Het is duidelijk, dat van deze rechten alleen voldoende gebruik wordt gemaakt, als de Papoea's eigen mensen hebben om hen bij deze verdere politieke ontwikkeling te begeleiden. Hun taak zal het zijn voor het volk te spreken, zowel bij het komende Indonesisch bestuur, als bij de Ver. Naties. Vooral de Papoea-leiders zullen hun volk moeten voorlichten over hetgeen voor het eindoordeel belangrijk kan zijn. Allerlei nu nog onbekende factoren zullen dan meespelen. Het volk van Nieuw-Guinea heeft nu en straks leiders nodig. Het is daarom, dat wij hopen, dat er ook ginds in eigen land voldoende leidende figuren zullen blijven om deze moeilijke taak te vervullen.

Voor de televisie heeft minister Luns verklaard, dat hij, met andere collega's, heeft overwogen af te treden. Hij heeft dat niet gedaan, omdat hij geen alternatief zag en geen nieuwe politieke lijn, die tot een betere uitkomst zou leiden. Het Friesch Dagblad reageert daarop met deze opmerkingen:

Het tekent de grootheid van deze bewindsman, dat hij zijn persoonlijke ge-

raaktheid bij deze overwegingen uit-schakelde. Het bewijst tevens, dat zijn houding in dit conflict een veel diepere wortel had dan zijn critici konden peilen of althans deden voorkomen. Het was geen particuliere hobby of visie, geen persoonlijke afkeer van Soekarno, die hem tot zijn houding dreef. Zijn standpunt en gedrag werden bepaald door de innige overtuiging dat Nederland de internationale rechtsorde niet beter kon dienen dan door zich te verzetten tegen de koloniale eisen van dictator Soekarno en diens militaire geweld. Hadden de westerse mogendheden naar hem geluisterd en zich laten leiden door het recht inplaats van door angst, dan zou hij de wereld, de Ver. Naties en vooral de Papoea's een grote dienst hebben bewezen.

Dat men mr. Luns niet heeft gevolgd, doet niets af aan zijn grote verdiensten.

Verskillende dag- en weekbladen hebben inmiddels al het één en ander overgenomen uit de brochure, die de heer G. Goossens heeft geschreven onder de titel „Nieuw-Guinea, de koude oorlog en de Anti-Revolutionaire Partij”. Voor ditmaal slechts een voorbeeld van de wijze, waarop De Telegraaf zaken als deze afdoet:

De brochure zal wel niet het laatste woord zijn, dat in de kringen van de a.r., voorheen een van de meest beginselvaste Nederlandse politieke partijen, is gesproken.

Deze ontwikkeling in de a.r. is overigens allesbehalve onverwachts gekomen. Ook in deze partijen zijn de mannen, die beginselen verdedigen, steeds meer op de achtergrond gekomen en verdrongen door figuren, die op zijn best kunnen worden beschouwd als de behartigers van de belangen van groepen van de Nederlandse bevolking.

Het perspectief van de Nederlandse politiek wordt er niet beter op. In navolging van de P.v.d.A. dreigt ook de a.r. steeds meer een verlengstuk te worden van vakbonds- en andere groepsbelangen, welke hoogste idealen bestaan uit lage huren, geen verhoging van de melkprijs, meer Nederlanders in de ziekenfondsen en handhaving van het zuilensysteem in de omroep.

Men behoeft er de geschiedenis van de politieke partijen in Duitsland en in Frankrijk maar op na te slaan om te weten dat politieke partijen, die in een dergelijke geestelijke malaise verkeren, op den duur hun eigen graf graven.

PROTESTANTSE SIGNAATUUR

De schrijver van de rubriek „Dezer dagen” in de NRC is blijkbaar bezorgd over het teloorgaan van de overwegend protestantse signatuur van ons land, als het zou komen tot een samengaan van de christelijke partijen. Hij vindt het een nader bewijs van de drift, waarin het Gereformeerde volksdeel de laatste jaren is geraakt, dat juist een anti-revolutionair de kwestie concreet aan de orde heeft gesteld.

„Ik ben van mening”, aldus zei mr. B. W. Biesheuvel, antirevolutionair Tweede-Kamerlid, op 10 april aan een diner voor de leden van de christen-democratische fractie van het Europese Parlement, „dat onze drie partijen — K.V.P., A.R.P. en C.H.U. — ernstig moeten overwegen in welke mate het mogelijk zal zijn zich bij de verkiezingen van 1963 te presenteren met een gemeenschappelijk program van dezelfde strekking, ook al zouden zij voorlopig nog wel elk voor eigen rekening blijven werken.”

We vragen ons af of de heer Biesheuvel de draagwijdte van zijn woorden wel heeft beseft. We spreken nu niet over de directe politieke gevolgen die zo'n samengaan zou hebben.

Wij menen — en men behoeft zichzelf niet protestant te noemen om die mening te delen — dat Nederland, n'en déplaisé zijn 35 procent rooms-katholieken, n'en déplaisé het stempel dat eerst de Rooms-katholieke staatspartij en later de K.V.P. op 's lands beleid hebben gedrukt, nog steeds overwegend protestants van signatuur is. Ook zijn humanisten, ook zijn rooms-katholieken door deze signatuur gemerkt.

Ja, zelfs zijn rooms-katholieken beneden de grote rivieren zijn er niet vrij van. Want die hebben nog steeds niet helemaal het generaliteitslandcomplex overwonnen, en ook dat is een, zij het negatief, teken van Nederlands overwegend protestantse signatuur. Wij menen dit te kunnen constateren zonder die signatuur te verheerlijken, zonder ook afbreuk te doen aan de erken-

ning van de onbillijkheid die de oorzaak van dit rooms-katholieke complex is geweest.

Dit alles neemt niet weg dat Nederland een overwegend protestantse signatuur heeft — een signatuur die het wezenlijk onderscheidt van de signaturen der omliggende Europese landen, waarmee het een innige gemeenschap aangaat, waarvan de gevolgen — ook voor die signatuur — nog niet te overzien zijn.

Wanneer nu de grote protestantse partijen bereid gevonden zullen worden een minderheidspositie te aanvaarden in een samengaan met de K.V.P. (in 1962: 17,3 tegen 32,3 procent van het totaal der uitgebrachte stemmen), dan tasten zij — juist zij! — toch wel in wezen juist dat kenmerk aan dat ons land onderscheidt van de andere.

Nu kan het zijn dat de eenheidsdrang zo groot is dat men bereid is ook de eigen Nederlandse identiteit verloren te doen gaan in de grote massa. We zijn er tegen, maar moeten erkennen dat zo'n resultaat inderdaad niet onmogelijk is. Van protestanten zou men echter een andere houding verwachten tegenover deze mogelijkheid, die zonder hun fusiedrang al reëel genoeg is.

En wat de rooms-katholieken betreft: naarmate voor dit volksdeel de noodzaak wegvalt zich voortdurend af te zetten tegen het protestantse element in de Nederlandse symbiose (omdat het dit element, althans politiek, zal hebben opgeslokt), zullen ook zij die typisch Nederlandse kenmerken verliezen a.e. hen nu nog zo'n belangrijke bijdrage doen leveren aan de handhaving van Nederlands „eigen gezicht”.

De Tijd-Maasbode (r.k.) wijdde aan deze ontboezemingen van de liberale schrijver een kort commentaar. Dit schreef het blad o.m.:

De heer Biesheuvel is ongetwijfeld mans genoeg om, zo niet het gezicht van de natie, dan toch het eigen gezicht te redden wanneer hij dat na het artikel in de N.R.C. in gevaar mocht achten. Wij zouden ons over het opgeworpen probleem enige vrijzinnigheid willen voorbehouden. Eigenlijk hebben wij weinig kritiek op het liberale artikel. Wij stemmen zelfs nadrukkelijk in met de opmerking dat de drang naar eenheid om der wille van de eenheid tot „vreemde zinsbegoochelingen” kan leiden. Wij vragen ons zelfs af of de strijd tegen de verzuijing door de N.R.C. van nu af aan tot deze zinsbegoocheling gerekend zal worden. Of is dat een kwestie van gezichtsbedrag?

LEEFTIJDSGRENS

Zoals men heeft kunnen lezen wil het partijbestuur van de KVP een leeftijds-grens stellen voor kandidaten voor de Tweede Kamer, de provinciale staten, de gemeenteraden en bestuursfuncties in de partij. In het algemeen wil het bestuur een grens van 65 jaar aanhouden. De Tijd-Maasbode schrijft over het voorstel het volgende:

Met het oog op de officieel toegesloten verantwoordelijkheid en werkzaamheden van de leden der Tweede Kamer (waarvoor de verhoging van het aantal en van de honorering blijkbaar zo weinig compensatie heeft gegeven, dat het absentisme nog steeds niet geheel overwonnen is) lijkt de voorgestelde maatregel begrijpelijk.

Ook voor de andere genoemde bestuurscolleges kan de gestelde leeftijds-grens zijn nut hebben. Er zijn nu eenmaal mensen, die bij het klimmen der jaren niet willen of kunnen inzien, dat hun fysieke en geestelijke krachten dermate afnemen, dat zij in het algemeen belang plaats dienen te maken voor jongeren. Hun ijdelheid en zelfvoldaanheid en zelfverzekerdheid schijnen zelfs te groeien, naarmate hun lichamelijke en geestelijke vermogens verminderen. Daartegenover staan echter anderen, die tot op hoge ouderdom hun vitaliteit weten te bewaren en die met hun rijke ervaring en wijsheid op grond van hetzelfde algemene belang moeilijk misbaar en hoogst waardevol blijven. Is het niet opmerkelijk, dat juist in de naoorlogse wereldgeschiedenis ouderlingen als Churchill, Adenauer en De Gaulle vaak een beslissende rol hebben gespeeld? Elke algemeen geldende leeftijds-grens heeft zijn voor- en zijn nadelen. Dat bewijst het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd dagelijks. Gelukkig zullen er voor politici van 70 jaar, die nog in het volle bezit zijn van hun bekwaamheid en krachten ook in dienst van het algemeen welzijn nog uitwijkmogelijkheden van betekenis overblijven, niet alleen in de Eerste Kamer, maar ook bijv. in de Raad van State. Het stellen van een leeftijds-grens brengt de verplichting mee tijdig te zorgen voor equivalente „Nachwuchs” voor een behoorlijke opvulling van de vrijkomende plaatsen. In het verleden heeft het daaraan nogal eens ontbroken.

Wij hebben eens tekeningen en bestekken onder ogen gehad van nieuw te bouwen woningen, die zes kamers zouden bevatten. Daarvan waren er vijf bestemd als slaapkamer en op grond daarvan werden deze woningen geschikt geacht voor gezinnen met zeven kinderen. Dat negen personen het dan met één niet al te grote huiskamer moeten doen, waar gewoon, gespeeld, gegeten en bezoek ontvangen moet worden, is tot daaraan toe, maar dat dezelfde voorschriften waarbij deze wijze van huisvesting werd vastgesteld, het aanbrengen van meer dan één wastafel in zo'n woning verboden, hebben wij niet begrepen.

Deze woningen moeten echter als paleizen worden beschouwd wanneer men leest welke normen er worden aangelegd bij de huisvesting van gerepatrieerden in contractpensions. Het lid van de Eerste Kamer, Baron De Vos van Steenwijk heeft daar vragen over gesteld aan onze vrouwelijke minister van maatschappelijk werk en wel o.m. over het contractpension te Vlierden. Gevraagd werd of het de minister bekend is dat dit pension — in weerwil van de welwillende houding van beheerder en personeel — voor het beoogde doel ongeschikt is omdat het te vol is waardoor ook de accommodatie (aantal w.c.'s en douches) te gering is, terwijl de slaapgelegenheden voor de kinderen van verschillende leeftijd en sexe onverantwoord is.

Nu, de minister is het daar helemaal niet mee eens. De capaciteit van het pension, zo schrijft zij in haar antwoord, is 80 bedden en de huidige bezetting bedraagt 71, waaraan dan volledigheidshalve wordt toegevoegd dat dit 9 minder is dan de capaciteit. Om vast te stellen dat w.c.'s en douches in ruime mate aanwezig zijn, is ook slechts een klein rekensommetje nodig. Er bevinden zich nl. in het contractpension 5 w.c.'s en 2 douches en voor het geval de heer De Vos van Steenwijk dat wat weinig zou vinden voor 71 mensen, zegt minister Klompé: „Het huishoudelijk reglement, hetwelk als onderdeel van de overeenkomst voor de contractpensions wordt gevolgd, stelt als eis, dat per 20 personen tenminste één w.c. aanwezig moet zijn en per 50 personen tenminste één badgelegenheid. Hieraan is voldaan.”

Wij hopen, dat de heer De Vos van Steenwijk de minister nu ook nog zal vragen hem voor te rekenen hoe zij denkt vijftig mensen op de tijdstippen die voor het nemen van een bad gebruikelijk zijn, onder één douche te zetten en of zij ook het gebruik van 1 w.c. door 20 personen in een schema kan onderbrengen.

Bemoedigend zijn de woorden, waarmee de minister haar antwoord besluit: „De huisvesting en verzorging in de contractpensions blijft een probleem waaraan door de ondergetekende ruime aandacht wordt besteed; alle medewerking wordt verleend om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de bezwaren welke deze collectieve huisvesting noodwendig met zich medebrengt.”

Maar de gerepatrieerden in Vlierden staan nog in de rij voor de douche!

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens
etc.

HOUTBOUW HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

Mijn edelachtbare

Antonia Rietzanger

14

Zelden heb ik Minko zo in zak en as gezien als tijdens het drama met de gouden vulpen van onze burgemeester. Ik weet beslist niet meer, bij welke gelegenheid het geweest is, dat onze burgemeester een gouden vulpen aangeboden gekregen heeft. Misschien is het geweest op de dag dat hij hier twaalf en een half jaar de ambtsketen gedragen had. Het is ook heel goed mogelijk, dat hij het geschenk ontving ter ere van het vijftig-jarig bestaan van onze gevierde vrijwillige brandweer. Ik weet het beslist niet meer.

Hoe het ook zij, de gouden vulpen was natuurlijk een waardevol bezit. Tenslotte zijn het maar enkelen, die met zo'n kostbaar kleinood hun brieven schrijven en hun handtekening zetten. Meestal ontvingen ze zo'n gouden pen ter gelegenheid van een of ander jubileum.

Ik heb altijd de gedachte gehad, dat men met zo'n puur gouden pen uitsluitend uiterst gewichtige dingen moet schrijven. Het invullen van het kruideniersboekje, om maar iets te noemen, zou beslist beneden de waardigheid van zo'n gouden pen zijn. Eerlijk gezegd vind ik zo'n gouden pen een beetje protserig. Men laat het, met zo'n duur ding op zak, naar mijn smaak wat al te breed hangen. En het mooie is, dat een handtekening, gezet met een eenvoudige ganzeveer, niet minder waarde heeft dan de handtekening, die met een gouden vulpen gezet is. Dit is echter een persoonlijk oordeel van mij; en mijn mening legt natuurlijk niet het minste gewicht in de schaal.

Ik wil met nadruk zeggen, dat onze burgemeester in geen enkel opzicht zich aan dikdoenerij te buiten gaat. Hij is van nature de eenvoud en beminnelijkheid zelve. Hij had die gouden vulpen dan ook als geschenk ontvangen; ik ben er zeker van, dat hij nooit dergelijk schrijfmateriaal zelf zou kopen.

Het was op een dinsdag, dat Minko ontredderd thuis kwam. Aangezien het juist was ten tijde dat de nieuwe gemeenteraad geïnstalleerd zou worden en de wethoudersverkiezing zou plaats vinden, meende ik, dat Minko daarover in de war zat. Ik vroeg hem dus:

— Heb je moeilijkheden, man? Hebben ze soms besloten, jou niet meer als wethouder te kiezen?

— Nee, dat is het niet, antwoordde Minko. — De zaak is veel erger...

Hij plofte neer op een stoel en zuchtte: — 't Is onbegrijpelijk... Hoe is het toch mogelijk... Onbegrijpelijk, dat is het...

— Dat ze jou niet als wethouder zullen kiezen? vroeg ik, een beetje ondeugend.

— O nee, zei Minko. — Ze zullen me wél kiezen. Dat zit er dik in. Maar met de gouden vulpen van de burgemeester is het een raadsel...

Op mijn vraag, wat er dan met die vulpen aan de hand was, vertelde Minko op een zeer neerslachtige toon wat er gebeurd was.

De burgemeester en Minko waren naar een bespreking geweest, welke gehouden werd op het kantoor van een bouwondernemer. Het ging over de bouw van een nieuwe school in ons uitbreidingsplan. De bespreking had veel tijd geveerd. Zóveel tijd, dat de burgemeester plotseling tot de ontdekking gekomen was, dat hij vliegensvlug weg moest naar een andere bespreking. Er moest op het kantoor van de bouwonderneming nog een stuk getekend worden. De burgemeester haalde zijn vulpen te voorschijn en zette zijn handtekening, welke, naar algemeen gebruik, op intelligente wijze onleesbaar was. En toen moest Minko tekenen. Maar mijn dierbare edelachtbare had zijn vulpen niet bij zich. Die vulpen zat nog in een kostuum, dat hij de dag te voren gedragen had. De burgemeester, haastig gebakerd omdat hij naar die volgende bespreking moest, reikte toen aan Minko z'n eigen vulpen aan. Ook Minko zette zijn handtekening. Maar er moesten nog enkele dingen besproken worden. De burgemeester had echter beslist geen tijd meer en hij liet de verdere bespreking gaarne over aan zijn wethouder. Hij stond op en zei tot Minko: — Ik rijd als een haas weg, ik zie u vanmiddag nog wel. Wilt u de zaak hier verder afmaken?

Na een vluchtige handdruk was de burgemeester vertrokken. Toen deze reeds weggereden was, had Minko zich gerealiseerd, dat hij nog met de pen van de burgemeester in de hand zat.

Minko had met de bouwondernemers nog het een en ander besproken. Hij had nóg een handtekening moeten zetten... hij zette die handtekening wederom met de vulpen van de inmiddels vertrokken burgemeester. De bespreking had nog wel een uur geduurd. Minko was met de directieleden van de bouwonderneming ook nog naar een ander kantoorgebouw geweest. En pas daarna, toen hij op het punt stond, naar het gemeentehuis terug te keren, was hij tot de ontdekking gekomen, dat de gouden vulpen van de burgemeester verdwenen was. Hij had al zijn zakken nagezocht, ze hadden het directiekantoor van de bouwonderneming aan een nauwegezet onderzoek onderworpen, maar de pen was weg.

Het was deze rampspoed, die mijn man ontredderd had. Het is een trieste zaak als men een puur gouden pen van een ander heeft zoekgemaakt.

Toen Minko mij het hele verhaal verteld had — en onderwijl had hij voortdurend zonder enig succes al zijn zakken na zitten voelen — en hij er ook nog aan had toegevoegd, dat de burgemeester zeer aan zijn pen gehecht scheen te zijn, zei ik: — Hoe kon je zó dom zijn, uilskuiken! Onmiddellijk daarna begon ik hem te troosten, maar hij was daar niet ontvankelijk voor.

Er zat volgens Minko niets anders op, dan de burgemeester in ieder geval zoveel mogelijk schadeloos te stellen door een gouden vulpen te kopen en hem deze te overhandigen met duizend verontschuldigheden over de achteloosheid, die Minko gedemonstreerd had.

Minko hield vol, dat de vulpen gedurende het bezoek met de directieleden van de bouwonderneming aan een ander kantoorgebouw, moest zijn gestolen.

Maar gestolen of niet, de pen was onvindbaar gebleken en Minko zat er verschrikkelijk over in.

— Een gouden vulpen is een rib uit mijn lijf, zuchtte hij. — Dan zal er van een nieuwe wintermantel voor mij niets komen, merkte ik eveneens zuchtend op. — Het is van de burgemeester niet attent om zo'n waardevolle pen door een ander te laten gebruiken en dan weg te gaan zonder de vulpen terug te vragen.

— Door deze redenering geef je eigenlijk de burgemeester zelf de schuld van het zoekraken van de gouden pen, zei Minko bitter. — Maar het is mijn eigen domme schuld, de burgemeester treft geen enkel verwijt.

Het was een nare zaak. De achteloosheid van Minko zou ons duur komen te staan.

Minko belde noemens naar het bureau van de bouwonderneming om te informeren, of de pen misschien toch nog gevonden was. Neen, niets gevonden, geen pen gezien.

Met een gezicht als een oorworm ging Minko naar de boekhandel in ons dorp. Hij was al spoedig terug. Zijn gezicht stond zo mogelijk nog triester dan tevoren.

— Bij Bertling hebben ze geen gouden vulpenen, zei hij. — Die worden hier vrijwel nooit verkocht. Bertling kon wel een exemplaar bestellen, maar dan moet ik er op rekenen, dat het wel een week zal duren eer het ding hier is.

— Dan moeten we naar de stad, stelde ik vast.

Die middag ging ik met Minko mee naar de stad. Begerig keek ik naar de etalages van de modemagazijnen. Maar een nieuwe wintermantel zou er deze winter niet op kunnen overschieten, nu we financieel de strop van een gouden vulpen hadden te lijden.

Reeds in de eerste de beste kantoorboekhandel slaagden we. Ze hadden daar een cassette met puur gouden pennen. Minko maakte zelf een keus. Het was inderdaad een rib uit zijn lijf toen het op betalen aankwam. Een schrijfapparaat van dergelijk kostbaar allooi is schrikbarend duur.

Minko had nu een gouden pen voor de burgemeester, doch daarmee was het leed nog niet geleden. Weliswaar kon hij een gouden vulpen teruggeven, doch zonder twijfel zou het feit dat het niet de pen was die onze eerste burger destijds als geschenk ontvangen had, de burgemeester zeer teleurstellen.

Met een bezwaard gemoed ging Minko 's avonds naar de ambtswoning van onze burgemeester.

De burgemeester was niet thuis; hij had natuurlijk weer een bespreking elders. Het leven van een burgemeester bestaat voornamelijk uit het voeren van besprekingen, is mijn mening.

Minko legde aan de vrouw van de burgemeester omstandig uit, wat er gebeurd was. In een vloed van verontschuldigheden en betuigingen van spijt overhandigde hij de nieuwe gouden pen. Hij zei er bij, dat hij de volgende dag de burgemeester persoonlijk wel precies zou uitleggen hoe spijtig hij het vond dat hij de vulpen zoekgemaakt had.

En toen zette de burgemeestersvrouw grote en verbaasde ogen op.

— Het moet op een vergissing berusten, zei ze.

— Was het maar waar, mevrouw, antwoordde Minko, — Was het maar waar, dat de gouden vulpen van uw man niet zoekgeraakt was...

— Maar die is niet zoekgeraakt, meneer Rietzanger, hield de burgemeestersvrouw vol. — Want mijn man draagt die gouden pen nooit! Die pen ligt altijd veilig opgeborgen in zijn bureau. Eerlijk gezegd vindt mijn man het een beetje protserig om met een gouden vulpen op zak te lopen. Maar ja, hij kreeg het ding destijds als geschenk. Van onze oudste zoon heeft hij op zijn verjaardag een soort representant van die gouden vulpen gekregen: een vulpen van doublé of iets dergelijks. Die pen draagt hij altijd bij zich en daar schrijft hij mee. Mijn man zegt altijd, dat hij best schrijft, al is het betrekkelijk een goedkoop dingetje.

Toen wipte zij een ogenblik weg. Teruggekeerd zei ze: — Ja hoor, het is precies zoals ik al zei! De echte gouden pen ligt in zijn bureau! Dat goedkope ding is dus zoekgeraakt.

Hoewel ik er niet bij aanwezig was, weet ik wel zeker dat Minko, met de ogen gericht op de puur gouden pen die wij in de stad gekocht hadden, als een kind zo beteuterd heeft staan kijken.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

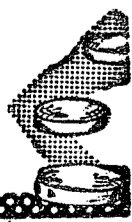

Maaglijders!

DE nitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse **C-R MAAGTABLETTEN**

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 53a-c, Rotterdam

• **Het Oranjebloempje**

Koninginnedag viel 48 jaar lang op 31 augustus. Vaak een zonnige mooie dag. Het laatst van augustus is vaak mooi in Nederland.

In 1912 werden er op Koninginnedag oranjebloempjes verkocht voor een dubbeltje per stuk. De netto-baten waren voor de Christelijke militaire tehuizen.

En daarom rees er verzet. De socialisten waren er natuurlijk op tegen. Die droegen geen oranje.

Maar ook de liberalen kwamen hevige in verzet, en alle deftige liberale bladen deden mee. Want de opbrengst was voor een sectarisch doel. Omdat het om Christelijke tehuizen ging, viel de verkoop niet onder de inzamelingen voor nationale doeleinden.

Daarom werd er van de andere zijde een andere verkoopactie georganiseerd. Een heidebloempje. Alle gezindten konden dat gerust kopen. En de opbrengst zou zijn voor de noodlijdende landgenoten in de West.

Er kwam heel wat perspolemieck over deze zaak. De politieke organisatie van vrijzinnige jongeren gaf een manifest uit om het Oranjebloempje te boycotten.

Maar er gebeurde meer. Verschillende liberale burgemeesters (socialistische burgemeesters waren er niet) verboden de straatverkoop van dit bloempje. Om het sectarische doel. Burgemeester Patijn, die ook geregeld de Uniecollectie verbood, gaf het voorbeeld.

Maar de vrienden van de Christelijke militaire tehuizen lieten zich niet uit het veld slaan.

Zij vonden verschillende winkeliers bereid, om in hun etalage een bord te plaatsen: Hierbinnen verkopen wij belangeloos het oranjebloempje, waarvan de burgemeester de verkoop op straat heeft verboden.

De minister van oorlog, Colijn, liet bekend maken, dat de verkoop van dit bloempje zijn warme sympathie had.

In Apeldoorn verscheen de Koningin bij de feesten, getooid met zulk een oranjebloempje en met een heidebloempje.

De burgemeester van Hardinxveld verbood niet alleen de verkoop, maar stuurde de gemeenteveldwachter er ook op uit, om de mensen er op te wijzen, voor het geval zij in een winkel zo'n bloempje wilden kopen, dat de burgemeester de straatverkoop had verboden, omdat het geen nationaal doel betrof. Deze door de burgemeester gelaste ijver van de veldwachter was de beste reclame voor het bloempje. Het was een gezellige oude tijd.

Wij hebben ook het Emmabloempje gekend, ter bestrijding van de t.b.c. Maar omdat de socialisten tegen de naam Emma-bloempje bezwaar hadden, werd het bloempje later onder een andere naam verkocht.

Het Volk schreef: De enige nationale feestdagen, die men viert, zijn de verjaardagen van een paar mensen, die op geen enkel gebied iets presteren, dat hun tot belangwekkende personen maakt, en die voor de natie als zodanig schijn noch schaduw van betekenis hebben.

Wees zuinig met Uw geld koop bij.. WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kassabonus

WESTERVELD

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

COPIEERINRICHTING
JAC. WEEDA JR.

Emmastraat 24 ROZENBURG

Verricht gaarne al uw stencilwerk

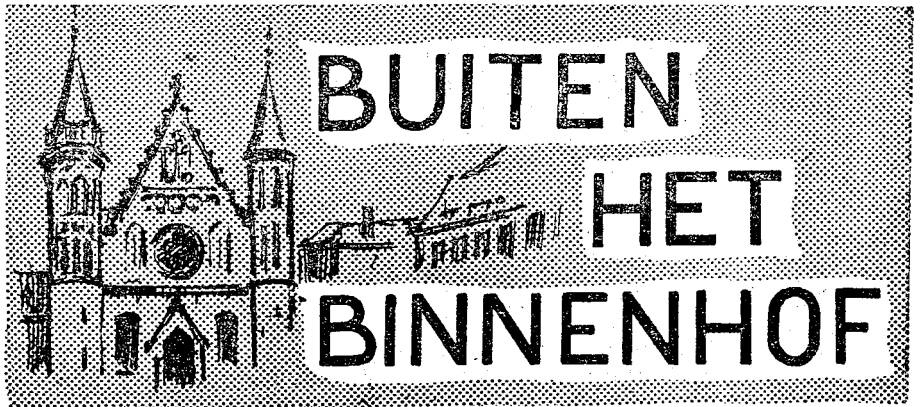
Telefoon 0,1889 - 214

NOG één vakantiemijmering.

Nieuws heeft mij in de bergen niet bereikt. Leven zonder radio en krant gaat. De zon schijnt ongewoon krachtig voor ons, voor de bewoners van dit dorp in de bergen normaal. Er is al veel over Oostenrijk geschreven. Dr. Van Eegenraat heeft er ook een en ander over gezegd. Het is een mooi land, met een rijke geschiedenis en een toekomst voor zich. Van de heerlijkheid der Habsburgers is alleen het uiterlijk over, een uiterlijk, dat zich in de kleinere gemeenten meer vertoont dan in de, schaarse, grote steden. Aangezien ik de steden ontlopen ben, ken ik voornamelijk het platteland, waarbij de lezer het woord plat dan maar moet vergeten. Ik schrijf u dit van Berg uit; Berg in het dal van de Drau, ergens tussen Lienz en Spittal. Hoe ik daar gekomen ben? Ach, de Groenkopers zijn op stap gegaan en vonden Berg en vonden dat een aardige naam omdat mevrouw Groenkoper die draagt. Bovendien is het een aantrekkelijk dorp, dat zich links en rechts van de Drau uitstrekt. Men weet er wat een toerist toekomt, men haalt het vel niet over zijn neus, dat doet de zon wel, als het moet.

Er is een prachtig gotisch kerkje, met een minder mooi barok interieur. Om het witte bedehuis met spitse toren (nu niet de ui-vorm) ligt het kerkhof. Ik heb daar allereerst een bezoek gebracht. Soms spreken de overledenen meer dan de levenden. Steeds weer word ik op die dorpse kerkhoven getroffen door de zorg, waarmee de vrouwen de graven van hun dierbaren onderhouden. Altijd treft men er wel een, die wat onkruid wegschoffelt, vers geplukte veldbloemen schikt of een gedenksteen schoonmaakt. Van de twaalf generaties, wier doden hier geborgen zijn, spreken het meest de laatste twee. Bijna elke familie betreurt een gesneuvelde in de Eerste of in de Tweede Wereldoorlog. Vaak rust de zoon naast de vader, dikwijls is de vader noch de zoon uit de vreemde teruggekeerd. De graven der jongeren vermelden de omzwervingen van de Duitse Hitlerlegers, waarmee Oostenrijk dan wel niet van doen wilde hebben, maar die door velen zijn ingehaald. Men staat ook voor het graf van een op hoge leeftijd overleden Kirchpfarrer, die een eenvoudig en binnelijk mens geweest moet zijn. Ge kunt hem in uw verbeelding door het dorp zien gaan, versleten soutane, bergschoenen, of brevierend in de vredige hof om de kerk, op een bank zittend. In de kerk zijn de stenen ingemetseld van ridders en heren, die compleet met titels en onderscheidingen uit de geschiedenis opkomen. Herr Ritter van Rottenstein, onderscheiden met de Frans Joseph's Orde, enz. Maar ook de eenvoudigen hebben hun stand gehad. En dat is ook opvallend, want in die dagen, van het laatste keizerrijk, was het „K. und K.“ wat de klok sloeg. De Keizer was ook koning van Hongarije, hoewel hij — naar ik meen — geen woord Hongaars kende. Alles wat ambtenaar was, was „K und K“, omdat de dubbele monarchie dat voorschreef. Het komt ons nuchtere Nederlanders wat extravagant voor, dat men op zijn grafsteen zou kunnen laten beitelten „ehemalige K. und K. Bahnhofinspektor“. Maar het was een titel, ook in Berg, waar misschien vijf treinen per dag stoppen. Alles was van de Keizer, alles wat officieel was, was „K. und K.“

In de geschiedenis van dat Karinthië — ons vakantiedoord — spelen de edelen en de eenvoudigen hun rol. Als

ik op een landweg een boer op zijn werkpaard zie voorbijgaan, de man rechtopzittend, zijn versleten jasje over de linkerschouder dragend, zoals de huzaren vroeger hun Dolmann, dan word ik eraan herinnerd, dat de Karinthiërs van ouds een ruitervolk waren. Al vóór christus' geboorte werden die dolende ruiters verdreven door de Kelten, die het koninkrijk van de Tauriskers hebben gesticht. Hun hoofdstad was Teurnia, het latere Romeinse Tiburnia, de burcht waar nu ongeveer St. Peter im Holz ligt. De Germanen woedden tegen de Kelten, de Kelten werden onderhorig aan de Romeinen. Dan komen de Slovenen in Karinthië, die het onder de Romeinen gedulde Christendom bijna te niet doen. De Hunnen volgen de Slovenen op, de Beieren de Hunnen tot omstreeks 800 dit gebied weer wat rust biedt onder de regering van Karel de Grote, als ook het Christendom weer zijn intrrede doet. Duits is dan het land, met Duitse ridders, die hun burchten op de berghellingen bouwen, die het land cadeau krijgen van koningen en bisschoppen. In 1355 komt het land onder de leiding van de Habsburgers, wier laatste regerende telg in 1918 aftreedt. In die geschiedenis vallen dan nog de invallen van de Turken, die zelfs voor de poorten van Wenen komen. In die lange geschiedenis valt ook de Reformatie en de Contra Reformatie. Nog vandaag zijn bepaalde gedeelten Protestant, welk verschijnsel men ook in Stiermarken aantreft. Na 1918 komen de Joegoslaven in Karinthië, welks grenzen dan eindelijk bij de vrede van St. Germain officieel worden vastgesteld.

Weer een oorlog. Weer Duitsers. Bommen op de Karinthische steden Klagenfurt en Villach. Sinds 25 oktober 1955 is dan ook Karinthië weer Oostenrijks.

Dat zijn zo enkele feiten, welke men zich herinnert, wandelende om een oude kerk, de fresco's van Berg's kerkje bekijkend. Dicht bij Italië, dicht bij Joegoslavië zich wetend.

Ditmaal geen Grosz Glockner, geen Heiligenblut, geen Wörthersee, Seeboden, Malhutz of Velden.

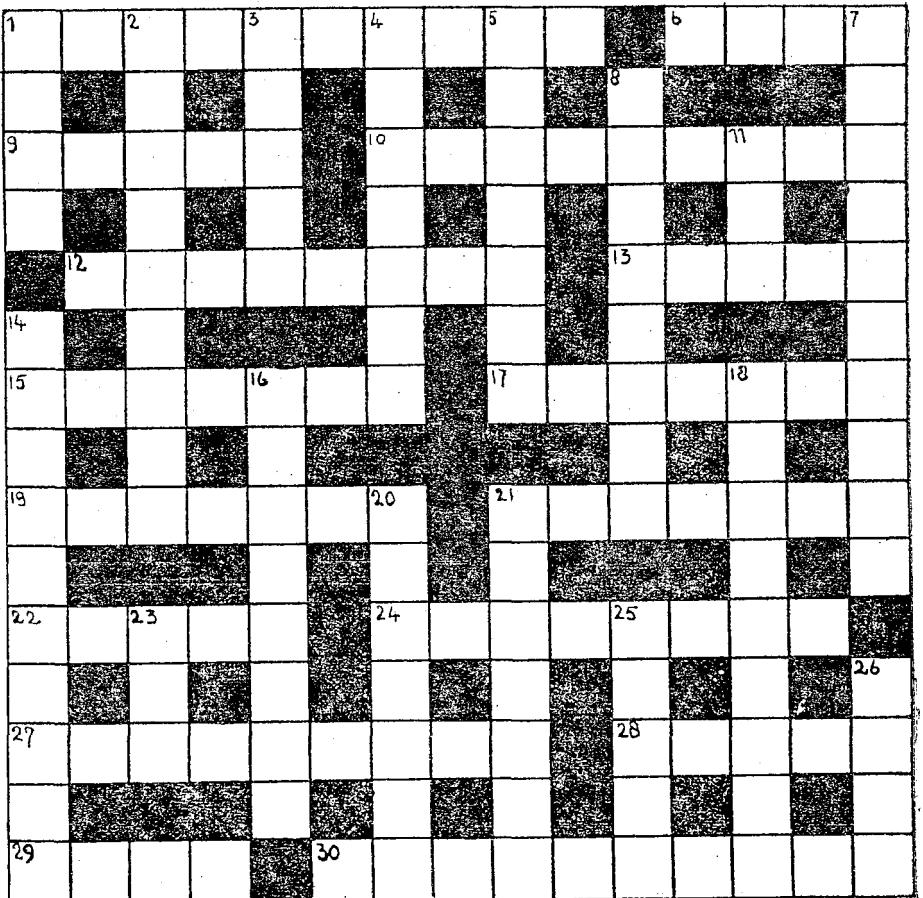
Een klein dorp, langs de Drau met kerk, postkantoor, ouderwetse „Winkel van Sinkel“, twee of drie Gasthöfe, boerenhofsteden en een in een grote schuur ondergebrachte Raiffeisen-Bank is voldoende voor de rust.

William Gaarkop

KRYPTOGRAM

HORIZONTAAL: 1. Heeft deze schrokker bloedarmoede? 6. snel vaartuig (letterkeer); 9. zo heet in de bijbel tenslotte de roerganger; 10. schijnt nooit uit de pas, doch wel in tel te zijn; 12. praatzieke vogel? Nee hij heeft wel een „vurige“ mond; 13. dure kostganger; 15. ik zou niet graag in haar vel steken; ze krijgt voortdurend roffels op haar huid; 17. hevige roemen schijnt afkeer op te roepen; 19. zijn tegenstander conserveren? 21. hij is van alle markten thuis; 22. Aan de Engelse kust heeft men een letter teveel; 24. men zit hem altijd met open mond aan te kijken; 27. geluid, dat de intrede van koningen vergezelt; 28. lichaampje om 't lichaam; 29. heel dom dier; 30. als De Bilt hier buien voorspelt, wil dat zeggen bij ons, opklaringen hier zijn elders.

VERTIKAAL: 1: geen slaaf kan — door een genomen — deze volharding opbrengen; 2. ruikt niet zo lekker (5,4); 3. als er niets meer bij kan en niets meer is, is er geen schaarste; 4. hierbinnen wordt naar binnen gewerkt; 5. produkt van wetkennis; 7. de grondslag voor complexen leggen? 8. de menselijke factor in het te bouwen project; 11. zo'n dwaas vindt men op 't dak; 14. bevel om „de vrijheid van 't verkeer in gevaar te brengen“? 16. eenzaamste plaats van Nederland? 18. scherp gerecht; 20. speciale deurschel voor kwitantelopers? 21. als men door een venster, hiervan gemaakt, kijkt is men de sigaar; 23. achternaam; 25. gebergte dat een geheel kaartenboek vult; 26. moet in 't midden blijven.

oosten; 61. spar; 62. stomp; 64. Esso; 66. atol; 68. eely; 70. aly; 72. parmant; 75. Ens; 77. massa; 78. esp; 79. salie.

VERTIKAAL: 1. peen; 2. e.d.; 3. perron; 4. ram; 5. em; 6. roer; 7. Ee; 8. Leo; 9. agenda; 10. Ra; 11. stee; 14. rede; 15. dras; 18. offer; 20. Baarn; 22. edelknaap; 24. Eros; 25. Nero; 27. tangodans; 29. fnuiken; 31. pardoës; 32. pardoës; 34. Evert; 36. gages; 39. ink; 40. ode; 47. akert; 48. Olst; 49. drom; 50. netel; 53. praats; 56. gestel; 58. asla; 60. open; 61. stam; 63. Ooms; 65. oase; 67. opa; 69. ets; 71. la; 73. re; 74. a.p.; 76. ni.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. peper; 5. ere; 8. laars; 12. Ede; 13. armoede; 16. gat; 17. Rome; 19. robe; 21. nerf; 23. Derna; 26. ante; 28. doffer; 30. espada; 32. benen; 33. oer; 35. arnag; 37. ai; 38. ruisvoorn; 41. ga; 42. aks; 43. in; 44. d.d.; 45. log; 46. R.N.; 47. accordeon; 51. de; 52. sappe; 54. ltr; 55. eega's; 57. arena's; 59.

BOEKEN
en periodieken

Het gevaarlijkste beroep

In zijn publikatie „De schrijver en de Kommissaris”¹⁾ geeft de in 1956 gevluchte Hongaarse schrijver George Palocz Horvath een treffend beeld van het zowel geestelijke als lichamelijke leed van zijn collega's in de door communisten beheerste landen van Europa en Azië.

Het is duidelijk, dat deze mensen, die dagelijks werken met het wapen van de geest, in de gevaarlijkste omstandigheden leven. De Nederlandse auteur Simon Vestdijk zet dit in zijn inleiding uiteen.

Na lezing van dit boekje concluderen wij met hem: „De Russen menen wij nog te begrijpen, de Chinezen al niet meer; al zegt ons verstand, dat dat wel niet mogelijk zal zijn: hun politiek drijven heeft voor ons alle allures van het niet-menselijke, het monsterlijke van een totaal andere, niet meer invoelbare wereld.”

Deze schets geeft treffend de beklaming weer, welke van Horvath's boekje uitgaat. En toch bevelen wij het ter lezing aan, omdat juist in een dergelijke voor iedereen begrijpelijke en ook financieel bereikbare publikatie duidelijk wordt wat geestelijke vrijheid betekent.

Het ergste hebben de Russische schrijvers geleden in de terreurperiode onder Stalin (1920—1940). In Rusland zijn toen volgens officiële opgaven duizenden auteurs gedood. Het aantal schrijvers, dat gevangenisstraffen heeft ondergaan of ondergaat, loopt in de tienduizenden.

Voor het communisme, dat in wezen elke individuele vrijheid in de grond wil boren, is een kunstenaar onduelbaar. Hij geeft immers zijn hart (en wat daarvan uitgaat) niet over.

Via de Bond van schrijvers (die in alle communistische landen bestaat) heeft men getracht de auteurs te drillen en te temmen. Het gevolg was, dat velen een schrijfverbod kregen, anderen niet meer durfden schrijven; een derde categorie het niet waagde om niet te schrijven en — ook — dat men partijfunctionarissen kreeg, die zich als auteurs voordeden, hetgeen literatuur bij het volk gehaat en op zijn minst verdacht maakte.

Het geval van Boris Pasternak doet zien, dat ook na de tweede wereldoorlog het bestaan van de ridders van de pen uitermate onzeker en riskant blijft. De „dooi”-periode van 1953 tot plm. 1958 is inmiddels weer gevolgd door een verstrakt beleid. De conclusie van de schrijver is dan ook dat de terreur niet meer zo hoog zal oplopen als onder Stalin, doch dat de communisten blijvend zullen trachten de schrijvers een heropvoeding in de communistische doctrine op te dringen.

In de na de tweede wereldoorlog door communisten overheerste Oost-Europese landen is de terreur korter, doch abrupter geweest dan in Rusland zelf. De „dooi” heeft daar eveneens slechts kort geduurd. Het was daar meer een bosbrand. Denk aan Polen en vooral aan Hongarije, waar in 1953 de eerste schrijvers-„opstand” plaatsvond, gevolgd door de tweede in 1956, toen de Petöfi-demonstratie in Boedapest op 23 oktober 1956 de volksoptand inleidde.

Onbegrijpelijk wreed is door de communisten in Azië tegen „ingenieurs van de ziel” opgetreden. (Rood-China, Noord-Korea, Noord-Vietnam). Er was in China een uitbarsting van literaire „vrijpostigheden”, vlak na Mao's toespraak over „de honderd bloemen”, doch ook die „dooi” is gevolgd door een ijzige koude.

Volgens Radio-Peking werden in november 1957 alleen al 810.000 intellectuelen „fysiek geoefend.” Dit kan niet anders worden vertaald dan met het woord: dwangarbeid. Ten tijde van de communes moest ook creatieve arbeid in „eenheden” worden afgeleverd, alsof het de produktie van industrie-goederen betrof.

Het Nieuwe-China Persagentschap deelde op 24 december 1958 o.a. mede, dat de helft van de bevolking in de provincie Hopei, t.w. 400.000 mensen, zich met de een of andere vorm van literatuur of andere artistieke creatie bezig hield. „Zij hebben”, aldus het verslag, „reeds 1.4 miljoen eenheden gepresteerd: gedichten, balladen, korte verhalen of schilderijen; 300.000 arbeiders en boeren in een ander gebied hebben 10 miljoen van dergelijke eenheden geleverd,” enz. enz.

A C H T E R P A G I N A

De „R” in de maand

NEDERLANDSE GEDACHTEN van deze week is gedateerd 1 september 1962. De „R” is weer in de maand, zoals de zegswijze luidt. Acht maanden lang blijft die „R” ononderbroken in de namen der maanden voorkomen, van september tot en met april. Dat zijn de werkmaanden bij uitstek. Zij vormen met name „het seizoen”.

Er zijn maar vier maanden zonder „R” in de naam: mei, juni, juli en augustus. Deze maanden zonder „R” vormen meer de „vakantie-tijd”. Alleen hoort zeker de meimaand nog tot het werkseizoen.

Misschien heeft men tegenwoordig wel eens de neiging om die maand daartoe niet meer te rekenen. In het nu begonnen seizoen hoort die maand er in de politiek in ieder geva. nog duidelijk bij. In mei 1963 zullen wij immers opnieuw de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal kiezen.

Een lange periode, waarin bijzonder veel werk zal moeten worden gedaan, ligt voor ons.

Het werk is reeds begonnen

MET HET VOORGAANDE wordt niet betoogd, dat nu precies op 1 september het startschot als gelost moet worden beschouwd. Het werk is reeds begonnen.

De eigenlijk maar zeer korte rustperiode sinds de gemeenteraadsverkiezingen op 30 mei j.l. is door de verschillende partij-organen gebruikt om wat orde op zaken te stellen, nog lopende zaken af te handelen en dingen, welke in het afgelopen — ook reeds drukke — seizoen waren blijven liggen, tot hun recht te doen komen.

Tevens werd in de achter ons liggende rustiger tijd de aandacht reeds gericht op het seizoen, dat wij nu zijn ingegaan.

Inmiddels hebben besturen van kiesverenigingen hun eerste bestuursvergaderingen weer achter de rug. Hetzelfde geldt voor Provinciale Comités c.q. Kamercentrales. De eerste grotere of kleinere openbare vergaderingen zijn vastgesteld.

Landelijk is een tijdschema van termijnen en vergaderingen voorbereid in verband met de procedure

voor de kandidaatstelling en de samenstelling van het Program van Actie 1963. Daarbij is noodzakelijkerwijs rekening gehouden met de wettelijke tijdsbepalingen en de voorschriften van de statuten van onze partij, alsmede van het reglement op de kandidaatstelling van onze partij.

Binnenkort worden ook de eerste vergaderingen van de landelijke partijorganen, gehouden. Binnen twee weken vergaderen o.a. zowel het moderamen en het Centraal Comité, als de Organisatie Commissie en het Algemeen Organisatie Comité.

De verkiezingsdatum

HET merkwaardige is, dat de verkiezingsdatum nog niet bekend is. Merkwaardig is dit, omdat die verkiezingsdatum in de regel lang van te voren bekend is. De datum is immers vastgelegd in de Kieswet.

De kandidaatstelling vindt n.l. plaats op de tweede dinsdag van april (dat is dus 9 april 1963), terwijl de verkiezing plaatsvindt op de 43ste dag na de kandidaatstelling.

Zo gezien zou dus de verkiezing van de Tweede Kamer in 1963 op 22 mei moeten plaatsvinden. Dit is echter de dag voor Hemelvaartsdag. Dat is geen geschikte dag voor een verkiezing. U herinnert zich uit de pers wel de bezwaren, die naar voren zijn gebracht i.v.m. het feit, dat dit jaar de dag van de gemeenteraadsverkiezingen ook de dag voor Hemelvaartsdag was. Omdat voor een verschuiving van de verkiezingsdatum een wetswijziging nodig is en de voorbereidende werkzaamheden voor die dag reeds maanden van te voren begonnen, was er dit jaar niet meer aan te ontkomen, dat het Nederlandse volk op de dag voor Hemelvaartsdag

naar de stembus moest gaan. Voor 1963 kan echter nog tijdig bij de wet een andere datum worden vastgesteld. Dat zal binnen afzienbare tijd gebeuren. Een vervroeging van de datum lijkt het meest voor de hand te liggen.

Wij allen schouder aan schouder

WIJ ALLEN, als leden van de W.A.R. Partij, hebben in de komende periode een taak. Niemand van ons kan daar onder uit.

In de afgelopen weken hebben wij regelmatig op deze plaats stil gestaan bij een aantal punten, dat voor een partij in actie van belang is.

Wij hebben een aantal kanttekeningen gemaakt bij zaken als oriëntatie, informatie, communicatie.

Van de bezinning daarover moeten wij nu komen tot de toepassing in de praktijk.

Daarom herhalen wij de oproep tot hartelijk en actief mee-leven en goed mee-denken en daarmee tot mee-lezen, mee-luisteren, mee-kijken en mee-spreken.

Het gaat er daarbij om de anti-revolutionaire gedachten te brengen tot het hele Nederlandse volk. De boodschap der christelijke politiek is niet — wij willen dat nog eens onderstrepen — alleen voor intern eigen partij-gebruik, maar voor het gehele volk.

Bij de ledenwerfactie hebben wij met succes naar binnen de gelederen versterkt. Bij de „stemmenwerfactie” voor de a.s. Kamerverkiezingen moet de werfkracht naar buiten ontplooid worden.

Ook met succes? Wij hopen en bidden dat. Wij mogen daarom bidden, omdat wij in de christelijke politiek God willen dienen. Christelijke politiek wil bevorderen en christelijk leven in overeenstemming met hetgeen de Bijbel zegt. In het christelijk leven gaat het ook om een christelijke politiek. Als christenen met een opdracht van God hebben wij midden in het leven te staan. Onder deze opdracht kan niemand uit. Nooit en dus ook niet in deze tijd.

Daarom schouder aan schouder staan en doen wat onze hand vindt om te doen.

In de samenvatting beschrijft de auteur treffend het normale verloop van de steeds weer door de partij-commissarissen ondernomen pogingen om de kunstenaars onder de knie te krijgen: schrijfverbod, ballingschap, arrestatie; dwang om lid van de partij te worden en als dit niet helpt: hersenspoelingen eventueel gevolgd door „verdwijning.” Toch keert na vijf of tien jaar gewoonlijk 1/3 of zelfs de helft van de schrijvers zich tegen de partijbeulen en hun door de knieën gezakte collega's. Met eerbied moet kennis worden genomen van hetgeen aan verzet overbleef en telkens weer oplaait tegen de onmenselijke knechting van de menselijke geest door het communisme.

¹⁾ George Palocz Horvath „De schrijver en de kommissaris”. Uitgegeven bij drukkerij Nijgh en Van Ditmar te Den Haag (126 pg) Prijs f 4.90.

BON

Voor slechts f 2.- abonnee op Nederlandse Gedachten

In het begin van het nieuwe politieke seizoen verzoek ik u mij te noteren als abonnee.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage. Abonnementsprijs van 1 september '62 tot 1 januari '63: f 2,—. Per half jaar f 3,25.

op naar de 20.000 abonnees van Nederlandse Gedachten

win in uw woonplaats nog 2 abonnees op ons eigen weekblad

dus nog 2 abonnees per k.v. doet u mee?

geef hen op aan het partijbureau: dr. kuyperstraat 3, den haag

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

DE FEITELIJKE BASIS VAN HET DEBAT

DEZE week heeft het afsluitend debat over het Nieuw-Guinea-akkoord in de Tweede Kamer plaats gevonden. Wij hebben in het vorige nummer van ons blad reeds meegedeeld, waarom wij de redevoeringen van de anti-revolutionaire woordvoerders deze week nog niet kunnen opnemen: het is onmogelijk de tekst van toespraken, die nog moeten worden gehouden op het moment waarop ons blad ter perse gaat, weer te geven. Indien het debat één dag eerder gehouden zou zijn, was woorde-lijke publikatie van die tekst wel mogelijk geweest. Nu moeten we nog een week wachten.

Dit neemt niet weg, dat de basis waarop het debat rustte, wel duidelijk uit de verf is gekomen na de verschijning van het wetsontwerp ter goedkeuring van de op 15 augustus j.l. te New York gesloten overeenkomst, alsmede uit het Voorlopig Verslag van de Tweede Kamer en de Memorie van Antwoord der regering.

Vrij algemeen zijn regering en Kamer het erover eens, dat de politieke ontwikkelingen en de militaire krachtsverhoudingen der laatste maanden een afwikkeling van het Nederlandse bestuur over Nieuw-Guinea, zoals door ons land en volk en ook door de Nederlandse kabinetten sinds 1950 werd beoogd, onmogelijk maakten.

Het huidige kabinet heeft een versnelling in de gang van zaken voorzien. Daarom knoopte het aan bij de internationaal allerwege geuite wens om tot een versnelde dekolonialisatie van afhankelijke gebieden te komen. Zoals men weet, nam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties hiertoe reeds in 1960 een resolutie aan. Onze regering heeft daarop het befaamde internationalisatie-voorstel van september 1961 bij de Assemblee ter tafel gelegd.

In het Voorlopig Verslag wordt door een aantal kamerleden — kennelijk tot de P.v.d.A. behorend — gesteld,

dat Nederland reeds veel eerder tot internationalisering had moeten overgaan.

Zij, die zo redeneren hebben blijkbaar een slecht geheugen. Zij herinneren zich zelfs de woorden van de heer De Kadt in 1958 niet meer. Bovendien moest nog tot voor enkele jaren geleden Nederland immers telken jare alles in het werk stellen om Indonesische pogingen af te weren, die bedoeld waren de Verenigde Naties een uitspraak ten gunste van overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië te ontzutselen.

Minister Luns komt de eer toe, telkens weer die pogingen te hebben gestuit. Dat beleid was reëel, want Nederland werd toen in de V.N. gesteund door bondgenoten, die ons — en vooral de Papoea's — nu in de kou lieten staan. Men moet zich bij dit alles ook goed herinneren, dat Indonesië toen van een overgangsfase onder leiding van de Verenigde Naties niets wilde weten. In het akkoord van 15 augustus is daarin wel voorzien.

Toen het kabinet-De Quay verwachtte dat als gevolg van de intrede van een aantal pas onafhankelijk geworden Afrikaanse landen in de V.N. de kans voor het zelfbeschikkingsrecht was verbeterd, trachtte het, gelet op de dekoloniatie-tendenzen, dit probleem door internationalisatie op te lossen.

Men zal zich herinneren dat op 27 november 1961 wel de absolute meerderheid voor het Brazzaville-plan werd verkregen, doch niet de vereiste 2/3 meerderheid. Evenzeer ligt nog vers in het geheugen, dat Amerika de Brazzaville-resolutie welke Indonesië onwelgevallig was, steunde en aandrang op een reële regeling van het zelfbeschikkingsrecht. Hoewel de regering in de Memorie van Antwoord toegeeft, dat geen verdragmatige bepalingen omtrent eventuele militaire hulp van bondgenoten bestonden, is het toch begrijpelijk, dat de houding van de V.S. jegens het plan Bunker een ontgoocheling voor Nederland inhield.

Twee nieuwe beleids-elementen kwamen in die houding tot uitdrukking: het Amerikaanse toegeven aan

de Indonesische eis van bestuursoverdracht aan Indonesië (aldus de Memorie van Toelichting) de berustende houding van de Amerikaanse regering ten aanzien van de Indonesische daden van agressie en voorbereiding van openlijke oorlog. Dit laatste uitte zich o.m. in het blijven leveren door Amerika van wapenen aan de Indonesische strijdkrachten en het toelaten van het gebruik daarvan tegen Nederlands Nieuw-Guinea.

Alle kanttekeningen — w.o. kritische — die in de loop van september 1961 tot april 1962 (toen het plan Bunker langzamerhand bekend werd) op het regeringsbeleid gemaakt zijn, zijn niet essentieel voor deze wijziging in het Amerikaanse standpunt. De Amerikaanse regering, die er — goed of slecht — een eigen politieke strategie op na houdt, volgt primair haar eigen inzichten. Dat heeft sinds 1945 al menig volk ondervonden.

Het is voor niemand en ook niet voor politieke partijen aangenaam te moeten erkennen, dat men op veranderingen in die beleidslijnen weinig invloed kan uitoefenen, doch eerlijkheidshalve moet worden gewaagd van onze overtuiging, dat ook een volkomen homogene afwijzing door de Nederlandse politieke partijen van de jongste Amerikaanse koers, die koers niet zou hebben gewijzigd. Het Suezconflict in 1956 is een treffende illustratie van die overtuiging.

De overmachtsituatie waarvan de regering in de Memorie van Toelichting spreekt, vindt zijn oorzaak in dit feit. Het kan niet anders of dit element beheerst deze week het politieke debat over Nieuw-Guinea.

Toen de stukken op 15 augustus als gevolg van Kennedy's ingreep terecht kwamen zoals zij gevallen zijn, was het beslissende punt (zoals in het voorlopig verslag, naar wij menen te weten, van a.r.-zijde opgemerkt is) helaas niet meer primair het rechtelement. Er waren immers geen middelen om dat te doen zegevieren. Het accent lag toen — nogmaals: helaas — op hetgeen internationaal het meest wenselijk was.

Ieder zal zich in deze week gerealiseerd hebben, dat men daarbij de keus had tussen drie dingen: ten eerste een openlijke oorlog, die nimmer tot een voor de Papoea's gunstige uitslag zou kunnen leiden. Ten tweede een snel uitgevoerd abandonneren, hetgeen tot een volkomen ontwrichting van de Nieuw-Guinese samenleving zou hebben geleid en ten derde het aanvaarden van de overeenkomst van 15 augustus.

Uit de Memorie van Toelichting blijkt dat met name Oe Thant het Indonesië duidelijk maakte, dat van een overdracht aan Indonesië vóór 1 januari 1963 geen sprake kon zijn. Zo kwam de regeling van de V.N.-interimperiode tot stand.

Nog een ander punt werd in de

Kijk en luister

op dinsdag 11 september a.s. naar onze televisie-uitzending.

De heer H. van Eijsden, Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, spreekt dan over: „De tweede helft van Prinsjesdag”.

de uitzending begint om 20.20 uur, dus direct na het N.T.S.-journaal.

overeenkomst neergelegd, waarvan Indonesië voordien nimmer iets wilde weten, n.l. het zwart op wit vastleggen van het zelfbeschikkingsrecht.

Uit een bijlage van de Memorie van Antwoord blijkt, dat Soekarno dit recht in zijn rede van 17 augustus aanduidde als z.g.n. interne zelfbeschikking, terwijl onze regering ook nu nog de zelfbeschikking opvat als een plebisiet binnen Indonesische grenzen en georganiseerd door de Indonesische regering.

Onze regering wijst erop, dat de aard van de zelfbeschikking zoals zij die begrijpt n.l. „in overeenstemming met het internationaal gebruik” uitdrukkelijk in de overeenkomst is vastgelegd.

De haken en ogen, die op dit punt nog blijven bestaan, de onzekerheid omtrent de uitvoering die in 1969 aan dit essentiële punt in de overeenstemming wordt gegeven, de vraag of de V.N. op dat tijdstip een uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht kan en wil afdwingen zoals die naar letter en geest van de overeenkomst behoort plaats te vinden, deze en andere vragen maakten het nemen van een beslissing en het hebben van vertrouwen in de toekomst uitermate moeilijk. Deze kwestie overschaduwde ook de zeer weinige bevredigende onderdelen, die men in de overeenkomst misschien nog meende te kunnen ontdekken.

Tegen de achtergrond van de recente Indonesische daden van agressie en voorbereiding van openlijke oorlog enerzijds en de vele vraagtekens met betrekking tot de toekomst heeft Nederland deze week moeten beslissen in één der moeilijkste uren van zijn historie.

**Meubiler-inrichting
ZANDBERGEN**
MEPPEL - HOOGVEEN - OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

**Dagblad
Trouw**
Prof.-Chr. dagblad
Hoofdkantoor: Amsterdam
Herengracht 170
Telefoon: 220 383

W. G. SCHEERES
HOOIGRACHT 12 — DEN HAAG
TELEFOON 11.62.50
**ELEKTRISCHE
INSTALLATIES**

**Het weekblad
„HERVORMD
NEDERLAND”**
Is zonder tegenspraak het Protestants
OPINIEBLAD
dat u oriënteert op de fronten van het
kerkelijke, sociale, maatschappelijke
en culturele leven.
Abonnementenprijs f 5,- per halfjaar.
Vraagt proefnummers aan:
Scheveningscheweg 72, 's-Gravenhage.

**Boekbinderij
J. van den Berg N.V.**
GROENE STEEG 5 - LEIDEN
Telefoon 0 1710 - 2 50 77
Speciaal ingericht voor de
verzorging van periodieken
en grote oplagen brocheerwerk

* * * Afscheid en welkom op „De Witte Hei”

VORIGE week donderdag waren wij getuige van een belangrijke gebeurtenis, toen in het Gereformeerd Jeugdcentrum „de Witte Hei” afscheid werd genomen van de heer Ad Kuiper en de nieuwe directeur, de heer ir. J. Bulens, werd begroet.

Bij dit gebeuren willen we even stilstaan, omdat er in de periode van de heer Kuiper een goed contact met de „Witte Hei” bestond, dat de heer Bulens krachtig hoopt voort te zetten.

De nieuwe directeur is evenals de heer Ad Kuiper geen onbekende voor onze Anti-Revolutionaire Partij. In Gorkum, waar hij enkele jaren leraar was, richtte hij een jeugdparlement op waarvan hij voorzitter werd. Na zijn komst in Hilversum, waar hij verbonden werd aan het Chr. Lyceum, kreeg het politieke leven daar een krachtige impuls, toen hij gekozen werd als voorzitter van de gemeentelijke kiesvereniging, een overkoepeling van de vijf kiesvereniging ter plaatse. In deze periode hebben wij hem leren kennen als een bestuurder met een goede kijk op de toekomst en als iemand die de gave bezit om netelige kwesties — zonder schade — tot een goed einde te brengen.

Het bestuur van de „Witte Hei” kan zich dan ook gelukkig prijzen de heer Bulens bereid gevonden te hebben om deze — niet geringe — opdracht te aanvaarden.

Na zijn installatie zette hij in een korte toespraak zijn plannen uiteen. Hij zei allereerst aandacht te willen schenken aan de kadervorming, de gemeentevorming (waarom zijn wij gereformeerd; waarom zijn wij anti-revolutionair) en de houding te bezien van de christen ten opzichte van de welvaart.

Deze punten uit het „program van actie” van de heer Bulens raken ook de kern van onze politieke partij. Wij zijn daarom blij met deze probleemstelling in een tijd van toenemende onverschilligheid.

Wij hopen dat het werk, dat op de „Witte Hei” verricht wordt, zo gezegend mag worden, dat hiervan straks de vruchten gezien mogen worden in ons kerkelijk, maatschappelijk en politieke leven.

'VESTA' MEUBELN

plus

'VESTALITA' WONINGTEXTIEL

is een

'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en op onze toonzalen alles bekijken!

Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur

stelt niemand ooit teleur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELN

vindt u alleen

Zwanestraat 19-25-27 - Groningen

Telefoon 27086

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Hoop voor de gehandicapten

GRAAG vraag ik u verlof om ditmaal niet over Nieuw-Guinea te spreken. Radio en Televisie zenden het debat in de Tweede Kamer al sinds vanmiddag 1 uur rechtstreeks uit. Om maar te zwijgen van de perscommentaren, die u straks in overvloed voortgezeten worden.

U hebt op dit moment aan mij, als commentator geen behoefte.

Omdat onze blik vandaag in het bijzonder over de grenzen gericht is, denken wij ook stellig aan een ander deel van de wereld. De ontzettende ramp, die Perzië getroffen heeft, houdt ons allen bezig. De watersnood in 1953 heeft de nu levende generatie doen zien, hoe machteloos de kleine, nietige mens tegenover natuurrampen staat.

Onder de geweldige stofwolk, die het Perzische land bedekt, liggen 20.000 doden en zwaar gewonden.

U moet zich dat eens indenken, welk een ontzetting. Als al die mensen in stenen woningen, in speciaal tegen aardbevingen geconstrueerde huizen hadden gewoond, in plaats van in lemen hutten, dan had deze ramp minder mensenlevens gekost.

Nu wil ik niet overal de politiek bijhalen, maar het is duidelijk, dat de hulp aan minder-ontwikkelde gebieden hier naar voren springt als een sociaal punt van de eerste orde.

Er zijn mensen, die zich onder invloed van wat er zich vandaag in de Tweede Kamer afspeelt, teleurgesteld van het internationale „gedoe” willen afwenden.

Wij hebben inderdaad op dat terrein enorme teleurstellingen moeten incasseren. De afloop van de Nieuw-Guinea-kwestie is er één van.

Maar wij gaan er — ook diep onder de indruk van de ellende die een land als Perzië nu doormaakt — graag mee akkoord, dat dit kabinet, bij monde van minister Luns een verhoging van onze bijdrage aan de internationale ontwikkelingshulp voorstelt.

Als die hulp verantwoord is — daar moeten garanties voor zijn — dan kan een christen daar niet anders dan hartgrondig „ja” op zeggen.

Ook hier nood

Er zijn mensen, die ons erop wijzen, dat ook nog veel armoede en verdriet vlak om ons heen geleden wordt.

Zij hebben volkomen gelijk. Wie daar diep van doordrongen is, zal deze week ook een gevoel van voldoening hebben geconstateerd.

Ik doel op de krachtige impulsen, die van het Departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid zijn uitgegaan.

Van deze impulsie noem ik nu alleen maar het wetsontwerp inzake een interim-regeling voor invaliden, dat minister Veldkamp aan de Tweede Kamer aanbodt.

En daarbij — in één adem — voeg ik de advies-aanvragen aan de Sociaal Economische Raad inzake een volksverzekering tegen zware medische risico's en die betreffende de uitbreiding van de a.s. arbeidsongeschiktheidswet tot een volksverzekering.

Kort samengevat betekenen die drie regelingen het volgende:

- de invaliden krijgen een beduidend verhoogde uitkering. Daar werd met smart op gewacht. Mijn postmap getuigt er bijna dagelijks van;
- de volksverzekering tegen geneeskundige risico's zal de medische kosten die verband houden met ernstige aangeboren gebreken, geestesziekten en chronisch lichamelijke lijden voor haar rekening nemen;
- Naast deze bestrijding van de medische onkosten, zal straks een goede uitkering voor levensonderhoud aan alle arbeidsongeschikten tot stand moeten komen.

Het is duidelijk, dat iemand, die al bij anderen achter staat omdat hij niet kan werken, nog extra lijdt indien hij als gevolg van dit feit nauwelijks of helemaal niet rond kan komen.

Zulke mensen — wij gaan daar in de regel te vluchtig aan voorbij — worden in dubbele mate getroffen.

Solidariteit met hen is een duidelijke eis van naastenliefde.

Wat denkt de A.R.Partij van dit alles, zult u misschien nog vragen. Laat ik het antwoord op die vraag met feiten weergeven.

Onze gespreksgroepen in alle delen van het land hebben over hun voor-

mond en de pen. Laten wij hen niet klakkeloos napraten.

Als u zich afvraagt of het nu het juiste tijdstip voor zulk een overheidsinitiatief is, dan zeg ik weer: ja. En wel hierom: de medische wetenschap is ver gevorderd, dat houdt ook in, dat personen, die vroeger tengevolge van hun handicap gestorven zouden zijn, nu in leven blijven.

Het aantal gehandicapten neemt dus toe. Dat schept verplichtingen voor de mens, die gezond mag zijn. De overheid, die er is „U en hen ten goede”, mag aan dit verschijnsel niet voorbijgaan. En evenmin aan de omstandigheid dat de heersende conjunctuur nu u regelingen als de voorgestelde, vergemakkelijkt.

Temeer, omdat de kosten van de medische behandeling en de verpleging als gevolg van kostbare nieuwe geneesmethoden steeds stijgen en de kosten van het levensonderhoud nu ook niet bepaald dalen, zegt dit kabinet terecht: nu moeten we het proberen.

Trouwens, al zouden wij, gezonde mensen, er allemaal iets voor moeten laten staan, dan nog zou ik zeggen: Overheid, zie uw taak en doe thans datgene waar vorige kabinetten blijkbaar niet aan toekwamen. En dan nog iets: De overheid alleen kan rechten geven. Dat vermog ook het beste particuliere initiatief niet. Om al die redenen heeft de staat m.i. hier een directe en urgente taak. Voor het feit, dat de bewindslieden van Sociale Zaken die taak zien, komt hun hulde toe.

Ik hoop, dat u het ook zo aanvoelt, dat een samenleving, die de zwakken te hulp komt, die hun rechten geeft inplaats van gunsten en almoezen een samenleving is, waar een christen voor moet strijden. In zo'n maatschappij kan ook de christelijke politiek opbloeien.

Wat ik nu van harte hoop is dit: laat het parlement nu alstublieft grote spoed zetten achter de behandeling van het wetsontwerp inzake de interim-regeling voor de invaliden. En laat het georganiseerde bedrijfsleven, dus de S.E.R., met even grote spoed de gevraagde adviezen verstrekken. In gunstige zin wel te verstaan.

Daarna komt immers ook voor die regelingen nog de parlementaire behandeling. Het kan dus toch nog geruime tijd duren, eer alles in kunnen en kruiken is. Maar het hoeft niet.

En het mag ook niet, want er wordt al lang genoeg gewacht, gehoopt en geleden.

Radiotoespraak van
mr. W. R. van der Sluis
op donderdag
6 september 1962

keur voor een goede regeling voor de gehandicapten geen twijfel laten bestaan.

Ook voor deze mikrofoon is onzerzijds op een medische kostenregeling en een goede uitkering aangedrongen.

Tot twee maal toe heeft onze partij een televisie-uitzending gewijd aan de wenselijkheid om voor alle gehandicapten zulk een oplossing te zoeken.

Ook staatssecretaris Roolvink heeft aan die uitzendingen van harte meegewerkt. Hij heeft het daarbij niet gelaten.

En op het Partij Convent van 28 april j.l. heeft dr. Berghuis sterk op daden van solidariteit met de „geschonden mens” aangedrongen.

Ik geef u deze opsomming niet om u de indruk te geven, dat dit alles aan de A.R. te danken is.

Maar als onze partij een klein stootje heeft mogen geven in de richting, die nu — Goddank — ingeslagen is, dan zijn wij daarvoor heel dankbaar.

Christus heeft eeuwen geleden tot zijn volgelingen gezegd: „de armen hebt gij altijd bij u”. Dat geldt ook voor de mensen waar het nu om gaat. Die uitspraak is natuurlijk zó bedoeld, dat wij voor hen iets zouden doen, dat wij op afdoende wijze zouden helpen.

Moet nu uitgerekend de staat die hulp bieden, zult u misschien vragen? Hoewel onze partij het particulier initiatief en de zelfwerkzaamheid hoog aanslaat, zeg ik toch: ja, de staat heeft hiermee direct te maken. Want slechts de overheid kan hier op afdoende wijze het initiatief nemen. Zij denkt dan ook aan volksverzekeringen.

Een volksverzekering is een regeling waarbij een premie geheven wordt van iedereen, en uitkering gegeven wordt aan hen, die daarvoor in aanmerking komen. Die premieheffing en het uitkeringsbeleid worden door de regering ontworpen. Het fiat daarop wordt door onze volksvertegenwoordigers in het parlement gegeven. Daarom moet men niet beweren, dat dit op een dwangregeling neerkomt.

De mensen en ook de kranten, wier gevoelens ten opzichte van de parlementaire democratie — laat ik nu maar zeggen: zwak-ontwikkeld-zijn, die mensen en bladen hebben het woord „dwangregeling” altijd voor in de

„ANIMO” KOFFIEZET APPARATUUR

voor inrichtingen, kantines, verenigingszalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.

APPARATENFABRIEK
L. SCHEEPSTRA
AMERSFOORT

Telefoonnummers 03490 - 7556/8762

fijn! die ken ik

SPOT

Cummings in The Daily Express, London

Kijk eens hier: het is duidelijk, dat deze Europeanen nog niet rijp zijn voor zelfbestuur.

PRENT

* * * **Duidelijk sociaal beleid**

Invaliden onder ons hebben het tot nu toe bijzonder moeilijk. Weliswaar is tijdens de duur van het kabinet de Quay, daar waar dat kon de hoogte van de uitkeringen sterker opgetrokken dan voorheen ooit het geval geweest was — de staatssecretaris Roolvink heeft dat bevestigd — maar een ruime aanpak bleef achterwege.

Dit Kabinet besefte dat terdege.

Vandaar ook de concrete toezegging — reeds enkele jaren terug — dat het gehele probleem van de arbeidsongeschiktheid opnieuw zou worden bezien.

De praktijk leerde echter dat vele moeilijkheden verbonden waren aan een min of meer perfecte wet, die recht deed aan het zwakke in de maatschappij. Bovendien bleek het moeilijk de financiële consequenties daarvan evenwichtig te beoordelen en in te passen in de overige dringende wensen.

Minister Veldkamp en minister Zijlstra hebben die knopen thans doorgehakt. Er komt een tijdelijke regeling voor ongeveer tachtigduizend invaliden.

Dat betekent dat eindelijk recht wordt gedaan aan de klacht van vele zwakken in de maatschappij. De huidige tijd van hoogconjunctuur mag in dit opzicht niet onverbruikt voorbijgaan! Het is van harte te hopen dat de Kamers met voorrang dit ontwerp zullen behandelen. De gevolgde werkwijze bij de algemene wezen- en de weduwenwet heeft veel bevrediging geschonken en zou voor deze regeling kunnen worden gebezigd.

* * *

Er is echter meer.

De voorzitter van de A.R.P. heeft op het laatste Partij Convent dringend aandacht gevraagd voor het groter en moeilijker wordende probleem van de gehandicapten — de geestelijk en lichamelijk gebrekkigen. In partijuitzendingen voor radio en televisie is meerdere malen dit vraagstuk in het middelpunt van de belangstelling geplaatst. Deze aandacht vloeiende voort uit de A.R. grondovertuiging dat het zwakke, indien het particuliere initiatief hier onvoldoende bijstand verleent, recht heeft op een overheidshulp. Het Kabinet heeft nu, bij monde van minister Veldkamp een duidelijk antwoord gegeven op dit benauwend wordende probleem.

De zware lasten die verbonden zijn aan zware geneeskundige risico's zijn niet meer in de particuliere sfeer te dragen. Hier moet daarom duidelijk hulp worden geboden. De vraag op welke wijze dit moet geschieden heeft het Kabinet niet zelf nog willen beslissen, al geeft het overigens wel meerdere suggesties. Aan de S.E.R. is (terecht) gevraagd hierover een adres te willen uitbrengen.

Wij hopen dat de S.E.R. in staat is spoedig met een duidelijk advies te komen. Het sociale ka-

rakter van de S.E.R. brengt met zich dat aan dit verzoek hoge prioriteit moet worden verleend.

* * *

Nu zullen wij ons allen voor één ding moeten hoeden. De middelen van 's Rijks schatkist, indien wij prijs stellen op een draaglijke belastingdruk — en dat doen wij — vloeien niet uit een onuitputtelijke bron.

Willen wij deze noodzakelijke financiële offers op onze schouders nemen dan zullen wij moeten beseffen dat de meerdere welvaart niet ten goede kan komen aan de huidige werkers alleen.

Onze bestedingen zullen zich over de gehele linie aan deze ereschuld aan het zwakke hebben aan te passen.

* * * **Nog steeds wachten de gepensioneerden**

Er is bij alle dankbaarheid die er vandaag behoort te zijn, bij zeer velen in ons volk óók een duidelijke gegronde reden tot klagen. Bij de door de overheid gepensioneerden — met name bij hen die helaas door ziekte of anderszins vroegtijdig zijn gepensioneerd — is er terecht de klacht.

Wanneer niet met bekwame spoed hierin duidelijke verbetering wordt gebracht, moeten wij tot de conclusie komen dat hier geen recht wordt gedaan aan de zwakke.

Het gaat niet langer zo.

Er zijn bovendien vanaf 1959 te vaak duidelijke en minder duidelijke kabinet- en ministeriële beloften gedaan die de reeds uitgestelde hoop opnieuw hebben gekrenkt. Wat er thans behoort te worden gedaan is het bieden van concrete hulp.

Het kan heel wel zijn dat een prachtige, nieuwe pensioenwet reeds op de helling staat. Maar daarmee is het heden niet gebaat. Zelfs een terugwerkende kracht, aan een dergelijke wetgeving toegekend, komt voor velen te laat.

De overheid heeft ten aanzien van haar ambtenaren een voorbeeld te zijn in zijn doen en laten, daar waar zij werkgeefster is.

Wij zullen ons allen duidelijk moeten realiseren dat ook deze burgers in de jaren hunner volledige werkkraft hebben bijgedragen tot de welvaart van heden.

Er moet iets worden gedaan.

Spoedig.

Hierbij dient bedacht te worden dat een tijdelijke verhoging in de vorm van een redelijke aanpassing aan de huidige salarissen, waarbij mede gelet wordt op de waardedaling van de gulden beter is dan volmaakt bevredigende regelingen die nog in geen jaren kracht van wet zullen kunnen krijgen.

Naar ons oordeel heeft de Tweede Kamer der Staten-Generaal volop geduld opgebracht — hoe moeilijk dit soms ook is geweest. Maar ook aan dat geduld komt een eind.

Het wachten is nu op een daad van de overheid.

CRISIS EN ZEGEN

Wij hebben het als A.R. momenteel niet gemakkelijk.

Allereerst zijn wij deelgenoot met wat héél ons volk in deze dagen is overkomen. Terecht heeft Prof. Dr. Herman Ridderbos er op gewezen, dat het rechtsbewustzijn van ons volk is gekwetst. Wij leven in dagen van nationale vernedering. Wij werden door de Verenigde Naties en door Amerika behandeld op een wijze, die moeilijk te dragen valt. En daarom is er teleurstelling en bitterheid in ons hart.

Maar het gaat niet alleen om de beschaamdheid over de wijze, waarop wij zijn behandeld. Het recht is meer dan de eer. En in alle opzichten is aan het recht tekort gedaan. De internationale rechtsorde is geschonden. Het wapengeweld, de agressie van Soekarno is in strijd met het Charter van de Verenigde Naties gehonoreerd.

En dat betekent, dat door internationale overmacht honderdduizenden onderdanen van H.M. Koningin Juliana niet op hun verzoek worden overgedragen aan de dictatuur van Soekarno. Dat het werk, dat met veel offers en grote trouw werd verricht door medici, onderwijzers, ambtenaren en vele anderen, tot heil van de Papoea's, nu in de waagschaal wordt gelegd. Alles, wat Nederlanders uit roepings- en plichtsbef hebben gedaan en gebouwd, komt in gevaar. Wat zal er b.v. van de Christelijke vakbeweging op Nieuw-Guinea worden, nu de Sobsi, de communistische vakbeweging, die de steun van Soekarno geniet, er haar dictatuur gaat vestigen?

Dit raakt ons aller hart en geweten. En wie over deze dingen luchthartig of met een zeker optimisme probeert te praten, vervreemdt zich dáárdor van ons A.R. volk.

Ieder, die verstaat, wat er gebeurt en dreigt, is beschaamd en bedreefd.

MAAR daar komt een ander kruis bij, dat wij speciaal als A.R. hebben te dragen. Tot september van het vorige jaar trokken wij samen één lijn. Daarna is er plotseling een groot verschil van opvatting en beleid gekomen, dat vaak een emotioneel karakter draagt. En dat is voor de A.R. partij moeilijk te dragen.

Nu is het merkwaardig, dat bij andere partijen evenzeer grote verschillen openbaar zijn geworden. De R.K. fractie in de Eerste Kamer zond enkele maanden geleden drie sprekers in het vuur, de heren Regout, Kraayvanger en Beaufort, die onderling veel dieper verschilden dan de beide A.R. sprekers in dat debat. En het bleek, dat de heer Van Hulst door de C.H. fractie in het debat was gezonden, om duidelijk te maken, dat deze fractie haar andere woordvoerder wenste te desavoueren. Maar in die partijen geeft dat blijkbaar weinig spanning.

HOE komt het, dat bij de A.R. de meningsverschillen veel meer de harten beroeren? Voor een deel is dat veroorzaakt doordat de veranderde opvattinger zo plotseling naar voren kwamen. Velen werden daardoor overrompeld en pijnlijk getroffen.

Maar er is ook een andere oorzaak.

En die is nog weer eens duidelijk aan het licht gekomen door de brochure van de heer Goossens en de reactie daarop van de zijde van Nederlandse Gedachten. Aan die reactie heb ik persoonlijk part noch deel, ik ben er niet in geraadpleegd en kon er ook niet in geraadpleegd worden, want ik bevond mij ergens in Ontario. Maar zij heeft mij wel bijzonder getroffen. Het meest omdat zij zulk een duidelijk bewijs is, dat het ons maar niet gaat om tactiek of opportuniteit.

Het eigen karakter van de A.R. partij komt juist in zulk een discussie duidelijk aan het licht. We zouden kunnen zeggen, dat de A.R. partij zich hierin altijd heeft onderscheiden, dat zij het nauwe verband tussen politieke bezinning en confessionele trouw heeft leren verstaan.

Een woord tot de A.R. partij heeft geen klem, wanneer het aan de buitenkant van de dingen blijft, zich beperkt tot de praktijk, alleen spreekt van het mogelijke of van het kiezen tussen twee kwaden. Aan zo'n woord blijven wij innerlijk vreemd. Het hart is er niet bij.

Dat maakt het moeilijk en ernstig, ook bij het huidige meningsverschil. Maar het is buitengewoon gelukkig — en ik mag dat zeggen, omdat ik er zelf niet aan heb meegewerkt — dat het commentaar op de brochure van de heer Goossens, hoe men er overigens ook over moge denken, en hoe de persoonlijke visie op het drama Nieuw-Guinea ook is, geen ogenblik uit de weg is gegaan voor wat het voornaamste is en moet blijven: de bezinning over grondslag en wezen van de Christelijke politiek, geworteld in de Reformatie, gebonden aan het Woord, gericht op de gelovige gehoorzaamheid. Dat is in de gehele discussie gelukkig centraal gesteld.

Een andere bevrijding uit de moeilijkheden is niet alleen ongewenst, maar onmogelijk. Wanneer het mogelijk zou blijken, om te zeggen: Nieuw-Guinea is geliquideerd en dus maar zand over wat onder ons tot strijd en verschil aanleiding gaf, dan zouden we de oude, de echte Antirevolutionaire partij niet meer zijn.

IK beschouw het als een zegen, een vaak verbeurde, maar een rijke zegen, dat we het geloof niet behoeven te verliezen, niet mogen verliezen, het geloof dat we elkaar weer zullen vinden, elkaar weer zullen verstaan, wanneer we de discussie voortzetten. Omdat wij niet willen pleisteren met loze kalk. Omdat wij niet eerder willen rusten voor en aler wij samen tot een oplossing zijn gekomen, die vruchtbaar is voor de toekomst, en die de A.R. partij innerlijk sterk maakt en vernieuwt.

A.

Aandacht voor
Hermann J. Dufhues

de nieuwe man
aan de top van
de Westduitse C.D.U.

TOEN wij enkele jaren geleden kennis maakten met dr. Herman Josef Dufhues, was deze minister van binnenlandse zaken van de Westduitse staat Noordrijn-Westfalen. Hij begroette een aantal journalisten, die ontvangen zouden worden door Franz Meyers, minister-president van deze staat. De heer Meyers was onverwachts weggeroepen voor dringende politieke zaken en de heer Dufhues was zo vriendelijk hem (als plaatsvervangend premier) te vervangen.

Het werd een prettig gesprek, waarin behalve specifiek Noordrijn-Westfaalse problemen ook meer algemene zaken aan de orde kwamen, als het al dan niet herleeft nazisme en de wijze, waarop de jeugd vertrouwd wordt gemaakt met de omstandigheden, die het Hitler mogelijk hebben gemaakt, een wereldcatastrofe te veroorzaken. De minister was bijzonder openhartig, liet geen enkele

Hermann-Josef Dufhues

vraag onbeantwoord en maakte een vastberaden indruk. Niettemin had geen van ons enig vermoeden, dat hij nog eens zo'n belangrijke rol zou gaan spelen in de nationale publieke arena van West-Duitsland.

HET congres van de Christelijk-Democratische Unie van bondskanselier Adenauer heeft nl. in juni besloten, Dufhues te benoemen tot „geschaefte fuchrender” voorzitter van deze partij, die tot nog toe onder de alleenheerschappij van Adenauer zelf had gestaan. En dat betekent, dat de 54-jarige dr. Dufhues, de dagelijkse leiding van de C.D.U. in handen heeft gekregen en het ministerschap van de staat Noordrijn-Westfalen heeft moeten neerleggen.

Vordat Dufhues zover was, dat hij op verzoek van zijn partij inging, heeft er zich achter de schermen in Dusseldorf, maar vooral ook in Bonn, het een en ander afgespeeld, daar kan men van op aan. Want Dufhues is er de man niet naar dat hij (om het populair uit te drukken) „een kat in de zak koopt”. Dufhues weet nu, waar hij aan toe is en bondskanselier Adenauer (om maar meteen man en paard te noemen) weet dat ook. Dat kan een heleboel misverstand voorkomen.

DUFHUES heeft in de totdusver door beklede functies bij alle beminlijkheid die hem eigen is, bewezen over energie, taaheid, doelbewustheid en een aangeboren gevoel voor een juist gebruik van wat men „macht” noemt te beschikken. Een weekblad, dat waarderende woorden over dr. Dufhues schreef, is van

Werkende jeugd en Christelijke vakbeweging

REEDS geruime tijd is de discussie aan de gang over plaats en taak van de vakorganisatie in het grote geheel van het sociale en economische leven. De ontwikkeling van deze beweging heeft ertoe geleid, dat mede tot haar taak behoort, bij al hetgeen zij als vakorganisatie doet, het algemeen belang in het oog houden. Sommigen vrezen dat de vakorganisatie haar karakter, nl. het bevorderen van de belangen der werknemende bevolking, dreigt te verliezen. Anderen hebben uit dit optreden van de vakorganisatie de groei naar een maatschappelijk orgaan gezien, die in het geheel van de sociale en economische structuur past.

Beide stromingen kunnen met goed recht haar standpunten bepleiten. Zij kunnen zich beroepen op de geschiedenis der vakbeweging.

Daarbij is eveneens aan de orde gesteld of de vakbeweging in de periode tussen de beide wereldoorlogen de jongeren betrokken heeft bij de idealen die werden nagestreefd, om zowel belangenbehartiger te zijn voor de werkenden, als de instantie die bewust heeft gestreefd naar het ideaal: orgaan te worden in het grote maatschappelijke geheel.

Binnen het raam van de beide gedachtenwisselingen over plaats en taak der vakbeweging en speciaal de christelijke vakbeweging nemen ook jongeren aan dit gesprek deel en culmineert bij hen in de vraag: heeft die christelijke vakorganisatie wel wezenlijk belangstelling getoond voor de jongeren, of had zij alleen het oog gericht op de volwassenen?

Het kan van betekenis zijn voor de verdere ontwikkeling van de opdracht der christelijke vakbeweging hoe zij haar taak heeft verstaan ten behoeve van de jongeren die tot het bedrijfsleven kwamen om daar hun plaats in te nemen. En het opmerkelijke in dit gesprek is, dat de jongeren uit de periode van vóór 1940 zelf een belangrijke rol gespeeld hebben in de christelijke vakbonden en het C.N.V. 't Zou voor een artikel in Nederlandse Gedachten te wijldopig worden om dit nader te gaan ontvouwen. Voor degenen, die daar meer van willen weten is het raadzaam het boek van H. Amelink, secretaris

mening, dat hij een „beteugelde eerezucht” heeft. Daarmee heeft het waarschijnlijk willen zeggen, dat Dufhues er gezonde ambities op na houdt, daar geen geheim van maakt, maar er bepaald niet op uit is zo snel mogelijk zijn persoonlijke macht of invloed te vergroten. En daarom lijkt hij de juiste man te zijn om de taak uit te voeren, die de C.D.U. voor hem heeft weggelegd. Hij moet om te beginnen van deze partij, die een kiezersorganisatie was, een straf geleide ledenpartij maken, zoals de SPD (Soc. Dem. Partij) is.

DE nieuwe partijleider komt uit Westfalen. Hij werd op 11 april 1908 in Castrop-Rauxel geboren als een van de vele kinderen van een expediteur. Hij studeerde rechten en staatsinrichting. Als jong advocaat gaf Dufhues (die tot 1933 lid was van de Katholieke Centruumpartij) voor het berucht geworden volksgerechthof van Freisler bewijzen van zijn opmerkelijke moed door zijn moedige verdediging van tegenstanders van de nazi's. Na 1945 trad hij op als verdediger van arbeiders, die geweigerd hadden op bevel van de bezettende mogendheden hun eigen fabrieken te slopen. Direct na de oprichting werd hij lid van de C.D.U. Aanvankelijk weigerde hij in Noordrijn-Westfalen een ministersportefeuille. Toen Meyers premier werd, accepteerde Dufhues de portefeuille van binnenlandse zaken en werd hij plaatsvervangend premier.

van het C.N.V. en vele jaren voor onze partij lid van de Tweede Kamer, te lezen, dat verscheen onder de titel „Met ontplooide banieren”.

Daarom worde volstaan met een vierledige aanduiding van hetgeen de jongeren zelf in hun vakorganisatie hebben verricht.

• Daarbij moet allereerst in het oog gehouden worden hoe de sociale positie in het algemeen was, zowel voor volwassenen als jongeren, voor en na de eerste wereldoorlog.

Die sociale positie van die jongens en meisjes was meestal nog ongunstiger dan van de volwassenen. Ze werden niet alleen door de patroons, maar ook door de „grote knechts” ingezet voor de meest onplezierige baantjes en daarbij afgesnauwd. Er moest tenminste 60 à 70 uur per week gewerkt worden. Van „loon” kon eigenlijk niet gesproken worden, zo minimaal was het bedrag, dat zaterdagavonds na de werktijd werd uitgedeeld.

door
J. SCHIPPER
lid van de
Eerste Kamer

Voor overwerk werd aan kleine jongens van twaalf of dertien jaar een grote sigaar uitgedeeld. Op zonen feestdagen moest er ook nog vaak gewerkt worden en na het verlaten van de lagere school moest het woord „vakantie” uit het woordenboek van de werkende jeugd worden geschrapt.

Daarmede was tegelijkertijd de taak van de vakorganisatie eveneens voor de jongeren aangeduid. En de strijd werd ingezet voor beter loon, voor een arbeidstijd waarbij niet alleen aan werken, slapen en eten gedacht behoeft te worden; voor betere verhoudingen tussen de bazen en de knechts. Men durfde, aarzelend, spreken over rechtspositie der werkers. Na veel vechten met verloren en gewonnen stakingen, kwamen er arbeidscontracten, collectieve arbeidsovereenkomsten en wettelijke voorschriften tot stand, waarin ook de positie der jongeren werd beschermd en vastgelegd.

Hetgeen er vandaag aan de dag bestaat op het gebied van overeenkomsten en regelingen, van rechtspositie en sociale voorzieningen is de vrucht van de arbeid der vakbeweging, daarin sterk gestimuleerd door de werkende jeugd zelf. Zodra de jongeren uit de gelederen der vakorganisatie treden, verliest de vakbeweging haar kracht.

• Het tweede waarop de aandacht werd gericht was de vakopleiding, het beroepsonderwijs. Het was eertijds een lot uit de loterij als de jongeren in de gelegenheid werden gesteld het vak te leren. Uit mijn eigen tijd staat mij nog duidelijk voor ogen hoe ik als kereltje van twaalf jaar op een drukkerij beland was (mijn vader vond dat 't een net vak was!) en in de eerste beginnelen werd onderwezen door een jongen die één jaar ouder was. Op een personeel van twaalf „man” waren er tien jongeren, tussen 12-16 jaar.

Na een poos daar gewerkt te hebben, gingen mij de ogen open en prangde de vraag: „Waar moeten straks al deze jongens blijven?”

• De vakbeweging heeft zich ook daarmee bemoeid. Er kwamen regelen tot stand omtrent het aantal leerlingen, dat mocht worden opgeleid ('t leek soms meer op africhten), de voorwaarden

waaronder dit moest geschieden werden vastgelegd en later door de Overheid bekrachtigd; grote aandacht werd uitgeoefend om de jongeren op vak- en ambachtsscholen te doen vormen, voordat ze bij ambacht en industrie, op kantoor- of in de landbouw te werk gesteld werden. Het leerlingensysteem als deel van de Nijverheidsonderwijswet werd sterk gepropageerd. Maar het duurde vele jaren voordat deze leerlingenuitvoering in alle takken van bedrijf tot stand kwam. Tot grote schade van de jeugd.

Reeds in 1931 kwam daarover een uitvoerig rapport van de christelijke vakbeweging. Waarbij niet slechts het leerlingensysteem werd bepleit, maar ook grote aandacht werd besteed aan de vorming van jongens en meisjes op de nijverheidsscholen. Vakbonden en vakcentrale hebben daar hard aan gewerkt en ook grote geldelijke offers gebracht.

Als er nu vrijwel geen enkele jongen tot „werkende jeugd” wordt bevorderd, zonder een schoolse opleiding te hebben genoten, dan is ook dat vrucht van de arbeid der vakbeweging. Ook de nijverheidsscholen voor meisjes dragen daartoe bij.

• Als derde opdracht der vakbeweging voor de jeugd en van de jeugdigen als dienst aan zichzelf in die vakorganisatie, noemen wij DE VORMING TOT ZELFSTANDIGE, BEKWAME MANNEN EN VROUWEN op het brede terrein van het sociaal-economische leven. De grondslag werd gelegd voor kennis nodig om een rechtspositie te verwerven in het bedrijfsleven. Om mannen en vrouwen in staat te stellen het veelomvattende werk der vakbeweging te kunnen verrichten. Zonder dezen heeft de vakorganisatie geen toekomst, ook al worden er vele bezoldigde bestuurders aangesteld! Zij zijn de ruggegraat der vakbeweging.

In de eerste bladzijde van de geschiedenis der christelijke vakbeweging wordt over deze vraag reeds gehandeld. En dat van het prille begin af der vakbeweging mannen (en later ook vrouwen) gevonden zijn om leiding te geven aan de vrijmaking van de arbeid waarvoor werkgevers en overheid respect hadden, is toe te schrijven aan de grote toewijding op dat gebied. Veelal waren het de jongeren die uit de rijen te voorschijn traden.

In al wat zeer speciaal vakbonden en vakcentrale sinds 1931 hebben gedaan aan sociaal-economische vorming en scholing, kon alleen geschieden omdat de jongeren zelf daarin voorgingen.

De jaargangen van „Jonke Handen” het orgaan van de „Werkende Jeugd” leggen daarvan een klaar getuigenis af. Helaas is dit werk in de jaren, die aan 1940 voorafgingen, ongunstig beïnvloed door de ontstellende crisis, die na 1930 de wereld en ook ons land heeft geteisterd. Door langdurige werkloosheid verloren jongeren de moed om mede te werken; zelfs kwam de vraag op: „waarvoor heb ik een vak geleerd?” Het werk van vakbonden en vakcentrale werd door deze crisis aangevretten, tot grote geestelijke schade van werkende jongeren en ouderen.

• En daarmede stippen wij nog een vierde taak aan van de vakbeweging, nl. DE STRIJD TEGEN DE MORELE GEVAREN VAN DE WERKLOOSHEID die de jongeren toen bedreigden. Het C.N.V. heeft een belangrijke taak vervuld in de Centrale voor Werkloosheidszorg²⁾ (gesticht op initiatief van de Raad van Nederlandse Kerken voor praktisch christendom) en duizenden jongens en meisjes de mogelijkheid geboden mee te vechten tegen de gevaarlijke zuigkracht naar omlaag en hen weer nieuwe mogelijkheden te openen voor de toekomst.

Het zou te veel ruimte vergen om daarover gegevens te vermelden. De werkende jeugd vindt in de christelijke vakbeweging de „school” voor vorming in de grote levensschool. Op allerlei terrein, sociaal-economisch, vakkundig, leidinggevend. Zonder DEZE werkende jeugd kan de christelijke vakbeweging niet.

En in de ontwikkeling die de vakbeweging in het algemeen doormaakt, zal het van bijzondere betekenis zijn hoe de werkende jeugd haar taak verstaat en geleerd door het heilig evangelie, de steeds vernieuwende kracht ontplooit, die voor de gezondmaking van het sociaal-economische leven nodig blijkt.

²⁾ De betekenis daarvan is vastgelegd in een geschrift, getiteld „Practisch Christendom in Crisis” (in de bibliotheek van vakbonden en Vakcentrales nog wel te vinden).

Instructienummer van de Magistratuur

VELE honderden antirevolutionairen zijn op de eerste dinsdag van september voor het eerst of bij vernieuwing officieel met hun werkzaamheden begonnen als lid van de raad hunner gemeente. Bij het aanvaarden van hun ambt hebben zij onder ede verklaard, dat zij de belangen der gemeente naar vermogen zullen voorstaan en bevorderen. Daarmede hebben zij een taak op zich genomen welke niet mag worden onderschat.

Voor een goede vervulling van zijn taak dient het raadslid uit de aard van de zaak op de hoogte te zijn van de feitelijke situatie binnen eigen gemeente op al die gebieden waarmede de plaatselijke overheid als zodanig te maken heeft of te maken kan krijgen.

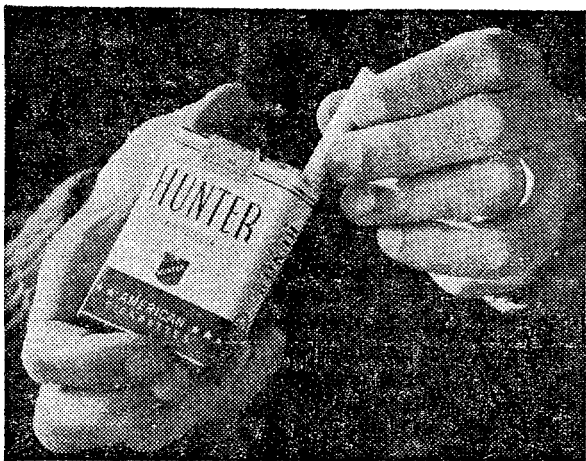
Daarbij komt al meteen de vraag aan de orde, hoe men de overheid ziet, welk principieel inzicht men heeft ten aanzien van de taak welke de overheid heeft ontvangen. Ook dient een raadslid inzicht te hebben in het ingewikkelde complex van wettelijke regels waarmede men als gemeentebestuurder voortdurend in aanraking komt. Hierbij valt uiteraard in de eerste plaats te denken aan de gemeentewet, maar er zijn ook talrijke bepalingen in vele andere wetten welke vrij regelmatig zijn aandacht zullen vragen, b.v. in de Financiële Verhoudingswet, de Woningwet, de Woonruimtetwet, de Zondagswet, diverse onderwijswetten enz.

Het is duidelijk, dat het voor de meeste raadsleden verre van eenvoudig is, zich al deze kennis eigen te maken. Daarom is het zulk een belangrijke zaak, dat antirevolutionaire raadsleden niet alleen voor deze taak staan. Zij verenigen zich in provinciale verenigingen van a.r. gemeente- en provinciebestuurders, die tezamen het Verband van Verenigingen van Antirevolutionaire gemeente- en provinciebestuurders vormen.

Wij willen thans in het bijzonder de aandacht vestigen op het laatste nummer van het maandblad van de genoemde organisatie n.l. **De Magistratuur**.

Dit nummer richt zich namelijk in het bijzonder tot de nieuwe raadsleden teneinde hen van voorlichting te dienen en hen behulpzaam te zijn bij de uitoefening van hun nieuwe taak. Op een instructieve wijze wordt in dit nummer voorlichting gegeven over het antirevolutionaire inzicht in de gemeentepolitiek alsmede over de praktische „spelregels” waaraan men zich als raadsleden heeft te houden. Daar hier mensen uit de praktijk aan het woord zijn, geven de meeste artikelen aanzienlijk meer dan alleen maar een weergave van de desbetreffende wettelijke bepalingen.

Het nummer begint met te wijzen op het begin van christelijke politiek: Jezus Christus. Het tweede artikel handelt over het richtsnoer voor alle overheidsoptreden n.l. dienst aan het algemene belang en aan de openbare gerechtigheid. De verhouding van de raad tot het college van burgemeester en wethouders wordt daarna besproken, terwijl vervolgens afzonderlijk aandacht wordt gewijd aan de burge-

Sigaret..? HUNTER!

meester, de raadscommissies en de bestuursambtenaren. Daarna wordt gehandeld over de verantwoordingsplicht voor zelfbestuur, het reglement van orde, de betekenis van de begroting en de behandeling daarvan in de raad. Zeer instructief is het artikel waarin wordt nagegaan, hoe de gemeente aan haar geld komt. Vervolgens treffen wij bijdragen aan over het nut van fractie-overleg en over de verhouding tussen overheid en burgerij. Ook een journalist dient de raadsleden van advies, zij het in de vorm van een paar beleefde verzoekjes. Bijzonder nuttig is voorts het overzicht van de lectuur welke voor gebruik door a.r.-raadsleden het meest in aanmerking komt. Het nummer besluit dan met een korte uiteenzetting over het Verband van Verenigingen van a.r. gemeente- en provinciebestuurders.

Dat dit nummer in handen dient te komen van alle a.r. raadsleden en door hen zorgvuldig behoort te

worden bestudeerd behoeft niet nader te worden betoogd. Het zou echter tevens bijzonder gewenst zijn, dat het ook in studie wordt genomen door die kandidaten op antirevolutionaire of gecombineerde lijsten die thans nog niet tot lid zijn gekozen maar ten aanzien van wie mag worden aangenomen dat zij binnen kortere of langere tijd tot deze taak zullen worden geroepen. Zelden zullen zij zo gemakkelijk de beschikking kunnen krijgen over zulk een goede voorlichting voor gemeentebestuurders.

Het nummer kan worden besteld bij het secretariaat van het Verband van a.r. gemeente- en provinciebestuurders, Dr. Kuyperstraat 5, 's-Gravenhage. De kosten ad f 1,— kunnen worden overgemaakt op nr. 314592, ten name van de Penningmeester Stichting Verband van de Ver. van a.r. gemeentebestuurders in Nederland, gevestigd te 's-Gravenhage, corr.-adres: Prins Bernhardlaan 65, Ede.

• Duizenden raadsleden werden beëdigd

In alle gemeenten van ons vaderland zijn deze week dinsdag de gemeenteraden hun nieuwe zittingsperiode van vier jaar begonnen.

Enkele duizenden staatsburgers, die in mei als raadslid gekozen werden, hebben dinsdag in handen van hun burgemeester (voorzitter van de raad) de vereiste eden afgelegd. Eden, want het zijn er twee.

Voordat het raadslid n.l. de „ambtsced” mag afleggen, moet hij eerst de zgn. zuiveringseed afleggen.

In de zuiveringseed zweert het raadslid dat hij om tot raadslid gekozen te

worden „niemand, onder wat naam of voorwendsel ook, enige giften of gaven beloofd of gegeven heeft.” En verder dat hij „om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd enige belofte of geschenken aannemen zal, directelijk of indirectelijk.”

Na het afleggen van deze eed, wordt het raadslid toegelaten tot het afleggen van de ambtsced, waarbij hij zweert trouw te zullen zijn aan de grondwet en aan de wetten des rijks, en dat hij de belangen van de gemeente naar zijn vermogen zal voorstaan en bevorderen.

Wanneer alle gekozenen (niet alleen dus de voor het eerst als raadslid gekozenen maar ook diegenen, die reeds eerder in de raad zaten) deze eden hebben afgelegd, kan de gemeenteraad met zijn werkzaamheden beginnen. In zo'n eerste vergadering is de agenda meestal van weinig betekenis, omdat de vergadering grotendeels gewijd is aan de verkiezing van wethouders en het samenstellen van allerlei commissies.

De eerste vergadering van een nieuw gekozen raad moet krachtens de wet

deringen is geen tijdstip vastgesteld. Meestal hebben de raden dat zelf geregeld in hun reglement van orde. De gemeenteraad vergadert zo dikwijls de burgemeester of het college van b. en w. dat nodig vinden of wanneer in gemeenten beneden 20.000 inwoners drie raadsleden dat schriftelijk, onder opgave van redenen, vragen. In grotere gemeenten moet een dergelijk verzoek door een vijfde van het aantal leden gedaan worden. Maar zesmaal per jaar zal een gemeenteraad altijd moeten vergaderen, want dat minimum is in de wet vastgelegd.

Het aantal raadsleden varieert van zeven (in gemeenten beneden 3000 inwoners) tot vijf en veertig (in gemeenten boven 200.000 inwoners). Gemeenten van 3000 tot 6000 inwoners hebben een raad met elf leden. Telt de gemeenten tussen de 6001 en 10.000 inwoners dan bestaat de raad uit dertien leden. Voor elke vijfduizend inwoners boven de tienduizend komen er twee raadsleden bij tot de gemeente 50.000 inwoners telt. Het aantal raadsleden is dan 31. Boven de 50.000 komen er voor elke tienduizend inwoners meer, twee raadsleden bij, zodat bij een inwonertal

gehouden worden op de eerste dinsdag van september. Voor volgende verga- van 80.000 het aantal van 35 raadsleden bereikt is. Gemeenten tussen 80.000 en 100.000 inwoners hebben 37 raadsleden, van 100.001 tot 200.000 inwoners 39 leden.

Passeert een gemeente de 200.000 inwoners, dan maakt men de sprong naar een gemeenteraad van 45 leden.

Het aantal wethouders moet tenminste twee zijn. In gemeenten met meer dan 20.000 inwoners doch minder dan 100.000 kunnen er drie of vier wethouders zijn. De raad kan dat zelf uitmaken. In gemeenten boven de 100.000 inwoners kan de raad bepalen dat het aantal wethouders vier, vijf of zes is. Zes is dus het wettelijk maximum. Misschien herinnert men zich dat Amsterdam in de voorlaatste periode zeven wethouders had. Maar voor zulk een afwijking is de goedkeuring van het college van gedeputeerde staten nodig. Wethouders worden uit en door de raad gekozen. Met de burgemeester vormen zij wat men zou kunnen noemen het „dagelijks bestuur” van de gemeente. Daar over hopelijk in een volgende notitie.

Onderweg

IS het u nooit opgevallen, dat er in de Heilige Schrift wordt gezegd, dat het tot een van de rampzaligste dingen behoort in mensenhanden te vallen? Een paar voorbeelden: Als David gestraft moet worden, vraagt hij om toch vooral in Gods en niet in mensenhanden te mogen vallen. Gods barmhartigheden zijn vele, maar mensen zijn onbarmhartig (2 Sam. 24: 14, vgl. 1 Kron. 21: 13). Psalm 56 klaagt over de belagingen van mensen, en Psalm 118 zegt daarbij: wat kan een mens mij doen als God mijn schild en hulp is? God is beveiliging tegen de duivel, de machten maar vooral ook tegen de mensen. Psalm 73 ziet de ene mens als een verzoeking en plaag voor de andere. Psalm 116 vindt de mensen allemaal leugenaars, psalm 118 en 146 raden af, ooit op mensen te vertrouwen. Hosea 11 zegt veel van de barmhartigheid Gods door te stellen dat God God is en geen mens. Mattheus 10 geeft Jezus' waarschuwing door: wacht u voor de mensen. Lucas 6 zegt: wee u als de mensen wel van u spreken. Zo kunt u doorzoeken.

De Heiland zegt ook van zichzelf, dat Hij „in de handen van mensen zal vallen” (Lucas 9: 44b). Daarmee heeft Hij n.b. zijn lijden getypeerd! Daar is voorlopig alles mee gezegd — doch „zij verstonden dit woord niet en het was voor hen verborgen, zodat ze het niet begrepen” ... zegt Lucas erachter aan. Wat een mensenkennis in de Bijbel, wat een gebrek aan zelfkennis onder de luisteraars naar de Bijbel!

Intussen is het toch maar een afschuwelijke gedachte, dat de Zoon des Mensen zijn lijden weet te duiden door naar de vuile mensenhanden te wijzen. Dat moest ons door merg en been gaan. Vooral omdat Jezus niet zomaar mensenhanden, maar „geestelijk elite” handen bedoelt. De priesterstand, en het heilige volk. Dat zullen de „mensenhanden” zijn, waarin Jezus ten dode zal vallen. Goed: de geleerden zullen Hem veroordelen, het volk zal Hem verwensen, de Romeinen zullen Hem kruisigen, de landvoogd zal Hem onrecht doen door zijn „mensenhanden” te wassen, maar de discipelen zullen Hem evenzeer verlaten, verloochenen zelfs, ... en verraden. En de volgelingen zullen zijn gangen niet begrijpen — omdat ze nog nooit naar hun handen hebben gekeken. Zo zullen ze allemaal zijn. De vaders en de kinderen. Tot nu toe.

Is het dan geen groot wonder, dat de Here nu toch het bouwen van Kerk en wereld „in mensenhanden” gegeven heeft? In de uwe en in de mijne. En zegt het niet ontzettend veel van Christus' overwinning, dat Hij dat nu ook gerust „riskeren” kan? Wij mensen weten niet, wat wij in onze handen hebben. Hoeveel malen zeggen we dat niet van een onverantwoordelijke automobilist, van een piraat in het menselijke verkeer, van een dictator in het wereldleven. Wat heeft zo iemand „in zijn hand”?

Maar Christus kan blijkbaar via onze vuile handen schoon werk doen ontstaan. Via onreine mensensstreken voert Hij een rein beleid uit. Zó weinig heeft de vuiligheid nog in te brengen, dat het onder Christus' handen toch tot reinheid wordt. En dat gebeurt met alle dingen.

Maar nu is het ook meteen duidelijk, dat niet God ons tegenhoudt om tot genade te komen, maar mensen. Niet de Here wijst ons af, maar mensen. Niet de Allerhoogste scheidt de onontwaaerbare kluwen, maar de allernederigste prutser die mens heet — tenzij die mens zichzelf eerst eens leert kennen en zien zoals God hem ziet. Met vuile handen, met grijppragnen vingers, met onrechtvaardige vuisten — met „mensenhanden”.

Een waarachtig Christelijke partij moet zich er elke dag van bewust zijn, mensenhanden te hebben. Omdat wij juist in de politiek zoveel „in handen” hebben. Het lot van duizenden wordt bezegeld in de vergaderzalen van landen, werelddelen. Hoe pijnlijk dat kan worden, kan ook deze editie van „Nederlandse Gedachten” u duidelijk maken. Mensenhanden grijpen naar andere mensenhanden — en de sterkste wint.

Maar een recht christelijke partij moet tijdig bedenken, dat dezelfde Geest die om Christus' wil een nieuw hart geeft, ook nieuwe handen schenkt. Handen, die opgenomen zijn in en gevoed worden vanuit de Bloedsomloop des Evangelies. Dat zijn niet altijd gevouwen handen, maar wel geheiligde. Het zijn handen die vingers omhoog steken bij elke daad, bij elk besluit, bij elk werk:

„Zo waarlijk helpe mij God almachtig”. Misschien zijn dat dan doorboorde handen — omdat de wereldhanden erop schieten. Maar doorboorde handen had Christus ook — Hij heeft er de wereld mee overwonnen. „Hebt goede moed”!

Leiden.

ds. A. J. Kret

HET IS NU MENENS BI

WE moeten ons op een oorlog voorbereiden en we zijn daar al mee bezig om deze gebieden te verdedigen en ze te heroveren”, aldus verklaarde Jawaharlal Nehroe, premier van India, enkele maanden geleden in het parlement. Met „deze gebieden” bedoelde hij delen van Ladakh, een provincie van Kasjmir, welke door India bezette staat al sinds het vertrek van de Britten in 1947 een twistappel vormt tussen India (dat het tot zyn grondgebied rekent en er daarom zijn strijdkrachten heeft gestationeerd) en Pakistan (dat — ook in het kader van de Verenigde Naties — todsver vergeefs getracht heeft, via een volksstemming te doen uitmaken, bij welke staat de bevolking van Kasjmir wil behoren). Het opmerkelijke is echter, dat de oorlog, waarop Nehroe zijn land heeft voorbereid, niet tegen Pakistan gevoerd hoeft te worden, maar dat het conflict, waarop hij doelde betrekking heeft op communistisch China. En dat is nota bene het land, waar India een „eeuwige vrede” mee heeft gesloten, die alle andere Aziatische landen als schoolvoorbeeld van een „vreedzame coëxistentie” werd voorghouden ...

De verklaring van Nehroe was in tweërlei opzicht van groot belang. In de eerste plaats, omdat zij geen twijfel liet bestaan aan de vastbeslotenheid van India, zonodig de wapens te zullen opnemen ter verdediging van zijn grondgebied, zelfs wanneer dit een gewapend conflict met communistisch China zou betekenen. Voorts was de mededeling van de Indische premier een late (en niet zo bedoelde) erkenning van het fiasco van een zgn. „goede nabuur”-politiek, die de verovering van Tibet door de Chinese communisten heeft vergemakkelijkt, de positie van de tot het vroegere Indochina behorende landen Vietnam, Laos en Cambodja (om nog maar niet te spreken over Siam en Birma) belangrijk heeft verzwakt en tenslotte Chinese communistische troepen tot ver binnen de grenzen van Nehroe's eigen India heeft gebracht.

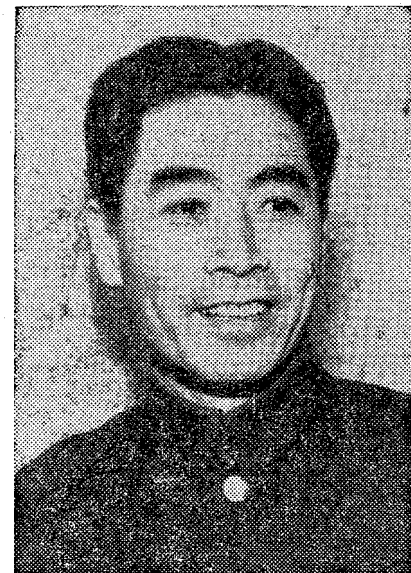
Nehroe is met al zijn goede bedoelingen bedrogen uitgekomen. De schade, die hierdoor is veroorzaakt, valt moeilijk te schatten. Maar er is nog hoop. Want — hoezeer het Indische optreden tegen Portugees Goa ook te veroordelen valt — de feiten hebben de Indische premier er tenslotte van overtuigd, dat het toch altijd nog beter is, halverwege te keren, dan helemaal af te dwalen.

Gemeend

Het spreekt vanzelf, dat Nehroe zijn verklaring voor het Indische parlement niet heeft afgelegd, omdat op dat ogenblik een grote Indische troepenmacht gereed stond om „even” met de Chinese communistische strijdkrachten in

het gebied van Ladakh af te rekenen. Het tegendeel is eerder het geval geweest. Het was slechts de bedoeling van Nehroe, de Chinese rode leiders aan het verstand te brengen, dat er wat India betreft een grens was getrokken, die niet langer ongestraft overschreden zou kunnen worden. Aangezien zowel vriend als vijand van Nehroe weet, dat hij meent wat hij zegt, mocht worden verwacht, dat de rode troepen opdracht zouden krijgen zich rustig te houden en maar af te wachten, wat de Indische militairen in het grensgebied zouden gaan ondernemen.

Telkens weer hebben zij de Indische bereidheid om zonodig geweld met geweld te beantwoorden, op de proef gesteld. En op het ogenblik, dat we deze regels schrijven, is de strijd onbeslist, omdat er nog geen gevechten zijn uit-

PREMIER TSJOE EN LAI van Rood China

gebroken. Het is echter duidelijk, dat er eens een beslissing zal vallen, omdat India zal voortgaan in het door de Chinezen veroverde gebied vooruitgeschoven posten te vestigen om langzaam maar zeker de Chinezen over de grens kunnen dringen. Want het moet nog worden afgewacht, of de door Peking voorgestelde onderhandelingen enig succes zullen opleveren.

Aftasten

Van april af zoeken de Chinese communistische strijdkrachten in de uitlopers van het machtige Himalaya-gebergte — ook wel het dak van de wereld genoemd — naar zwakke plekken in de verdediging van India om er onmiddellijk de rode vlag te planten. Er is een tijd geweest, dat premier Nehroe en minister van defensie Krisjna Menon zich niet veel van dergelijke acties aantrokken en er mee volstonde, een vriendelijk protest in Peking te laten horen. Daarin is nu verandering gekomen. India versterkt openlijk zijn strategische positie in het grensgebied en gaat voort met het inrichten van versterkte voorposten achter de linies van de Chinese rode troepen. Het gaat nu niet langer maar om „enkele ontoegankelijke bergtoppen, waar geen grassprietje kan groeien”, zoals Nehroe eens in het parlement verklaarde. India's prestige (en niet al-

leen dat van de premier en derlinge minister van defensie op het spel en wat nog belangrijker de veiligheid van dit grote toekomstige ontwikkelingsland is in ernstige

Want het gaat er de Communisten om, het gehele Himalaya te beheersen en penetraties in zuidelijke richting te maken. Desondanks Indische troepen nog niet op den opdracht, vooral niet op zinnen te schieten. En ook nu alleen nog maar sprake van een zenuwenoorlog, waarin met kanten er nog de voorkeur het schieten zoveel mogelijk te bewaren.

Aanspraken

De eeuwen door heeft van het enorme Chinese rijk landen aan de zuidelijke Himalaya-gebergte gehaald. Het Chinese vasteland in 1949 in handen van de communisten raakt, maakte India (in naam de Britten) zich weinig zo Chinese aanspraken op z'n gebied. Dat veranderde echter troepen in 1950 Tibet binn-

★ „Eeuw
het „d
★ Rood

openlijk lieten blijken, dat de kant van de zgn. McMahon gelezen ook door het regim als Chinees grondgebied schouwd. Nehroe heeft in getracht, de vriendschap trouwen van Peking te zich op te werpen als de van de toelating van de communisten tot de organisatie enige Naties en alle pogingen zelfde Verenigde Naties te ijdel om het rode regim te veroordelen wegens op sie tegen de bevolking v

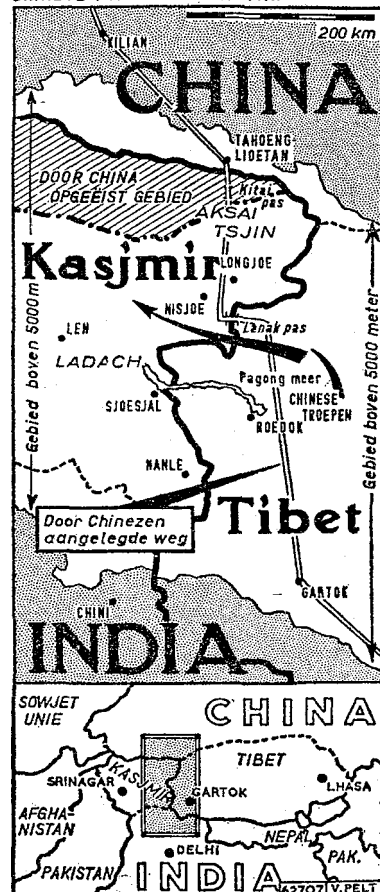
Deze eerlijk gemeend „buur”-politiek van Nehroe Chinese slechts aangezien onzuivere bedoelingen te ken. Een vooraanstaand Chinese destijds naar aan verovering van Tibet: „Ti

• De aardbeving in soortgelijke onheilen vingen in Turkije, h bij bepaald dat hij machteloos staat, ook miljoen km. afstand worden gehouden. Een zaak door bodem-er het ware over de af doden en geworden hankelijkheid van d menten.

De schrik en het big nog „ontladen” wonder der bewaring tevens leiden tot de ook in kennis en kuj — niet zonder zijn voortbestaan. Geen r

• Algerije kroop de oog van een naald. het meest ongeschon dan zo zijn dat Wils de militaire districten gevaarlijke volksleid op het Forum, de w van zijn Politiek Bu aankondigde. Dwong voren tegen een nie rivalen tot dit besta vast te stellen, maar

CHINESE TROEPEN IN KASJIR

PREMIER NEHROE

de hand en de Chinezen hebben nu de beschikking over. Nu wil echter ook de vijf vingers hebben zonder welke die handpalm deloos is". Die vijf vingers zijn Tibet, Nepal, Sikkim, Bhoetan en Noordoostelijke grensgebied".

Toegang

eerste poging van de Chinese communisten, India een „vinger af te nemen", werd kort na de verovering van Tibet gedaan. Peking verklaarde (zoals gezegd) dat het de McMahon-lijn niet zou erkennen. Deze „lijn" is sedert 1914 de grens tussen Brits-Indië (al heeft ook het huidige China deze grens nooit erkend). En wat belangrijker was, de Chinese rode leiders stelden vast, dat de grens van China ten Zuiden van het Himalaya-gebergte loopt. Hetgeen betekent, dat rood China een gemakkelijke toegang tot de gebieden ten Zuiden van het gebergte zou krijgen, wanneer het er in zou slagen, de vijf gebieden voor een deel in zijn bezit te krijgen. Het merkwaardige is, dat de Chinese communisten niet met een agressieve plannen voor de dag zijn gekomen, maar dat zij gebruik maken van kaarten, die al in de tijd van Soen Yat Sen en later ook door

bewind in Peking de vijf boehddistische beginselen zou misbruiken om er zijn kwade praktijken mee te kunnen bedekken. Dat bleek al spoedig, toen India plotseling tot de ontstellende ontdekking kwam, dat de rode Chinezen dwars door het onherbergzame gebied van Ladakh een weg hadden aangelegd tussen het zuidelijke gedeelte van westelijk China en het veroverde Tibet. Dat dit mogelijk was geweest, was een grote nalatigheid van India. De weg werd in 1958 ontdekt, terwijl er al een jaar lang kaarten in omloop waren, waarop de Chinezen de nieuwe weg hadden aangegeven. Het feit, dat deze weg kon worden aangelegd, maakte het de Chinese rode troepen mogelijk, het volk van Tibet, dat in opstand was gekomen tegen de onderdrukking van het rode leger, in een bloedige en mensonterende strijd te verpletteren.

India liet een protest tegen het optreden van de Chinese communisten op grondgebied van India horen, maar dat hielp niet. Integendeel: om het zekere voor het onzekere te nemen en India te intimideren rukten de Chinezen verder het gebied van Ladakh binnen. En India, dat op niets was voorbereid, kon niets doen. Ook op dit ogenblik nog is de positie van India zwak en heeft dit land er alle belang bij, dat een beslissend treffen met de Chinese rode troepen zo lang mogelijk wordt vermeden.

PREMIER NEHROE

Aansporing

Het is een verblijdend verschijnsel, dat Nehro eindelijk heeft ingezien, dat er met de Chinese communisten niet meer te praten valt. Ook zijn minister van defensie, Krisjna Menon, die bekend staat om zijn communistische sympathieën, is langzaam maar zeker tot de overtuiging gekomen, dat hij door de Chinese communisten aan een lijntje werd gehouden. De krachtige maatregelen, die thans onder zijn leiding in de bedreigde gebieden worden genomen, spreken een eigen taal en het is verheugend, dat ook een man als Menon (wellicht onbedoeld) zoveel zelfverloochening kan opbrengen. En men zou wel wensen, dat de treurige ervaringen, die beide mannen hebben opgedaan in hun vrijage met communistisch China, voor hen een aansporing zouden zijn om met dergelijke gevaarlijke vrijages te breken. We weten niet, of zij dit werkelijk van plan zijn te doen.

Te oordelen naar de innige contact, die onder de huidige omstandigheden weer met Moskou worden gelegd, hebben Nehro en Menon nog niet veel geleerd. Maar het is misschien niet eerlijk, het zo te stellen, omdat hier wellicht een bewuste poging ondernomen wordt, de Russen en de Chinezen tegen elkaar uit te spelen, in de hoop, dat men zich in Peking wel twee maal zal bedenken, voordat zij zich in een avontuur storten, dat bepaald niet tot het grensgebied van China beprekt zou kunnen blijven.

Niet bang

Nehro heeft reeds laten doorscheren, dat hij eventueel niet zal terugschrikken voor een openlijk conflict met China. En hij vertelde er bij dat — zouden de Chinese communisten tot de aanval overgaan — India machtige vrienden achter zich heeft. Wij weten niet, welke landen Nehro daarmee heeft bedoeld. Mogelijk verwacht hij militaire hulp van de zijde van de Sowjet-unie. Hij heeft zich al in sterke mate op de Sowjet-unie vastgelegd, door de Indische luchtmacht voor een belangrijk deel te doen steunen op een vloot van Russische MIG-vliegtuigen. Onlangs heeft hij nieuwe contracten met de Russen afgesloten. Dit kan in tijd van nood echter blijken een hachelijke onderneming te zijn, als aanvullende leveranties (o.a. van nieuwe onderdelen) zouden uitblijven.

Nehro moet dan ook gedoeld hebben op de Verenigde Staten en zonder twijfel ook op Engeland, het land waarmee Nehro nog bijzonder hartelijke relaties onderhoudt en dat als de nood aan de man (Nehro) komt, hem zeker niet aan zijn lot zal overlaten. Op deze wijze probeert Nehro tijd te winnen. Die tijd heeft hij hard nodig om de achterstand van bijna vijftien jaren, waarin zijn land vrijwel geen strijdmacht van betekenis had, in te halen. We wensen hem van harte toe, dat die tijd het vredelievende volk van India gegeven mag zijn. d.b.

in gevaar op wereld

de keus

ng Kai Sjek — mensen, die geen agressieve bedoelingen hadden — werd gebruikt.

edrog pleegden de Chinese communisten pas werkelijk, toen zij met a (en later ook met andere Aziatische landen) een verdrag sloten, dat baseerd was op de oude boehddistische code van de Panch Shila (beginnen voor een vreedzame samenwerking), die onder anderen garandeert dat nabuurlanden wederzijds respect zouden hebben voor de territoriale onafhankelijkheid van de ander.

Misbruik

ehro moest echter ervaren, dat ook de liefde van één kant en wel die van India zou komen en dat het rode

aan door d door be- weer eens n vrijwel n tot op 2 l bedwang ed veroor- spoelt als Perzische en de af- der ele-

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

gespeeld heeft, staat als een paal boven het drijfzand der Algerijnse politieke woestijnen. Menselijkerwijs gesproken is deze „levée en masse" nu nog de enige waarborg tegen een nieuwe uitbarsting van de onderlinge naijver der leiders.

De „zesdaagse veldtocht" van De Gaulle door West-Duitsland is enerzijds een verheugend bewijs van de verzoening tussen de twee klassieke en historische vijanden in Europa, anderzijds mag het jongste initiatief van de Franse president, n.l. het scheppen van een politieke as Parijs-Bonn, de rest van West-Europa niet de ogen doen sluiten voor het gevaar dat deze nieuwe ontwikkeling in zich bergt: te weten uitsluiting van Engeland, vervreemding

van Amerika en „onderwerping" van de Benelux en Italië aan de politieke (en economische?) wil van de beide „isolationisten", die elkaar zo innig gevonden hebben: Adenauer en De Gaulle.

Katanga schijnt z'n „splendid isolation" niet langer te kunnen volhouden. Na Leopoldville stemde nu ook Elisabethstad formeel met het plan-Oe Thant in. Dit plan houdt in: a. samensmelting van de Kongolese en de Katangaanse legers; b. afdracht van 50% van de Katangaanse belastingopbrengst uit de Union Minière aan Adoela's schatkist; c. opneming van Katangaanse ministers in Kongo's centrale regering en d. opdeling van Kongo in 20 provincies. Ach, in maart 1961 bleek Tsjombe op de conferentie te Madagascar tot ongeveer dezelfde concessies bereid. Maar het leidde tot niets. Daarom moet ook nu eerst worden afgewacht wat er van dit plan terecht komt.

Trinidad en Tabago, sinds 1797 afhankelijk van Engeland, werden onafhankelijk. Premier Sir Eric Williams boekte dit resultaat nadat zijn (groter) ideaal, de West-Indische Federatie, niet verwezenlijkbaar bleek. Met Jamaica nemen deze beide eilanden hun prille plaats in de rij der eilandstaatjes op het westelijk halfrond in. Cuba ligt dichtbij. Daarom blijft Uncle Sam op zijn hoede en zal hij wel voor goede economische betrekkingen met deze kleine neefjes zorgen. Hij heeft leergeld in Havanna betaald.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

DRENTE

Bouwbedrijf Van Ess

Uitvoering van alle voorkomende bouwwerken

EMMEN — KAPELSTRAAT 20 — TELEFOON 671

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Jan de Boer N.V. - Hoogeveen

Tel. 2841 (05280)

MACHINEFABRIEK „BORO"

RODEN — TELEFOON 9108, NA 18 UUR 9102

LANDBOUWWERKTUIGEN STAALCONSTRUCTIES

KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN, LOODSEN, GARAGES, LANDBOUWSCHUREN E.D.

OVERIJSEL

WARMTE

Een muur van warmte die stand houdt en u volkomen beschut!

MET BRANDSTOF VAN

FIRMA J. PIT EN ZOON

WEEMSTRAAT 51 — TEL. 2192 — STEENWIJK Kolen - Olie - Gas

- ★ VERBOUW
- ★ NIEUWBOUW
- ★ ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE

Laaressingel 101 — Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 — Telefoon 11638

Varwijk's Handelonderneming en Veevoederfabriek „Salland" C.V.

Zwartsluis - Telefoon 05208 - 255

FABRICAGE VAN: RUNDVEEKOEKEN KALVERBROKJES PLUIMVEEKORRELS

Levering aan de handel onder A.C.V.-controle

FERNHOUT N.V.

Handel in wegen- en waterbouwmaterialen, zandzuigbedrijf, op- en overslag, Scheepsbevrachting

ZWOLLE - Tel. 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Tel. 05270 - 2493 b.g.g. 2663

HET NIEUWE LAND

GRITTER's

ACCOUNTANTS- EN ASSURANTIE-KANTOOR

EMMELOORD - Boslaan 19 - Tel. 05270-3045*

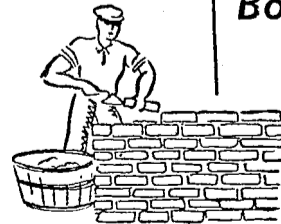
Firma Gebr. Slump

Brandstoffenhandel

LEMMER TELEFOON 05146-564
NAGELE TELEFOON 05276-2460

Bouwbedrijf

L. DE GRAAFF

EMMELOORD
Nagelerstraat 37
Telefoon 05270-3090

Laat advertenties U inlichten voordat U gaat kopen!

UIT DE PERS EN PERIODIEK

Nogmaals: het accoord van New-York

Op het moment, dat u dit leest, zal de Tweede Kamer reeds een beslissing hebben genomen over het in New York gesloten Nederlands-Indonesische akkoord inzake Nieuw-Guinea. Het voorlopig verslag op het ontwerp rijkswet maakte duidelijk, dat voor de goedkeuring van dit akkoord een ruime meerderheid aanwezig was. Enkele bladen hebben zich nog beziggehouden met de kwestie van de veranderde Amerikaanse houding in het Nieuw-Guinea-vraagstuk. Deze heeft de regering zeer zwaar gewogen toen zij stond voor de vraag, of zij het akkoord al dan niet moest laten ondertekenen. Het Parool schreef daarover:

Het betoog is niet bijster geloofwaardig. Het is eenvoudig onaannemelijk, dat Den Haag tevoren geheel onkundig was van de Amerikaanse geneigdheid om met het oog op de internationale verhoudingen mee te werken aan een vreedzame en ordelijke overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië.

Vermoedelijk dient het accent dan ook wat anders te vallen. De Nederlandse regering moet hebben gebouwd: a. op het vertrouwen, dat Amerika een goede bondgenoot niet in de steek zou laten, en b. op wat de Foster Dulles-leer zou kunnen worden genoemd, nl. dat Amerika zich zou verzetten tegen elke poging om met geweld verandering te brengen in de politieke verhoudingen in het Verre Oosten. In beide gevallen was het element van speculatie echter groter dan de zekerheid. De Foster Dulles-leer is trouwens nimmer een officieel standpunt geweest; en wanneer de Nederlandse regering ze als zodanig heeft willen opvatten, was dat uitsluitend haar zaak en haar verantwoordelijkheid.

Niet ontkend kan worden, dat minister Luns jarenlang een nogal succesvolle druk heeft uitgeoefend op de bondgenoten. Het is echter een omkering van de dingen om de schuld aan een ander te geven, wanneer op een bepaald ogenblik deze druk niet meer de gewenste uitwerking heeft. De reden, dat dit het geval was, is overigens duidelijk genoeg. Het ging om het verhinderen van een oorlog, die Nederland noch bereid noch in staat was te voeren en die de regering te Washington ongewenst en onnodig oordeelde. Zo is het plan-Bunker te verklaren, dat eigenlijk logisch aansloot bij wat de V.S. in een vroeger stadium al hadden laten blijken. Het resultaat is geweest het achterwege blijven van een oorlog en een ook voor Nederland, gezien de omstandigheden, niet oneervolle regeling.

De regering heeft zich zeer lang grotelijks verkeken op de politieke en militaire verhoudingen. En het is niet helemaal onbedenklijk, dat zij dat weigert in te zien. Want er kan nu wel worden aangevoerd, dat zij loyaal wil meewerken aan een goede uitvoering van de overeenkomst, maar minister Luns althans heeft zich nu tot dusver allermint een goede verliezer getoond. Deze bewindsman gaat binnenkort als hoofd van de Nederlandse delegatie naar de Algemene Vergadering der V.N. en zou daar nog wel iets kunnen bedenken, wanneer hij zijn sentiment niet beter in bedwang heeft dan b.v. in zijn vraaggesprek met de heer Hiltermann, en zijn werkelijkheidszin niet wat is gegroeid.

Het Algemeen Handelsblad — mag men wel zeggen — heeft in de gehele Nieuw-Guinea-affaire vooraan gestaan in het leveren van kritiek op de regering en met name op minister Luns. Ook nu wordt het oude liedje weer gezongen:

Wij weten zeer goed, dat de gehele ontwikkeling omtrent Nieuw-Guinea voor velen in ons volk uiterst moeilijk te verteren is. Zij hebben gedurende lange jaren en maanden van de regering een voorstelling van zaken te horen gekregen, die stevast in majeur

was gestemd. Optimisme is een schone zaak. Wanneer echter in strijd met tal van nuchtere feiten de zaken door een te roze bril worden beschouwd, dreigt een breuk met de werkelijkheid.

De regering, hoewel herhaalde malen gewaarschuwd, heeft zich blind willen tonen voor de ontwikkelingen in deze wereld. Toch had een simpel en snijvend voorbeeld als Goa haar kunnen leren, dat alles wat terecht en ten onrechte wordt gevoeld als een restant van kolonialisme in de gemeenschap der volkeren niet meer werd ondersteund.

De regering — en met name minister Luns — heeft in woord en geschrift zich steeds beroepen op toezeggingen van buitenlandse steun. Het is begrijpelijk, dat toen de ontwikkeling nog niet ten einde was, zij geen openlegging van zaken kon doen. Thans echter heeft zowel het parlement als het Nederlandse volk er recht op, gedetailleerd te vernemen hoe deze steun werd toegezegd. De Kamer zal daarom verstandig doen een witboek te eisen. Een witboek, waarin op tal van details van het buitenlands beleid betreffende Nieuw-Guinea het juiste licht zal vallen.

Natuurlijk moet het akkoord worden goedgekeurd. Meer klaarheid omtrent de, ondanks alle roze brillen, geenszins rooskleurige voorgeschiedenis, is echter gewenst.

De Rotterdammer (ch. nat.) zegt, dat Amerika de Indonesische dwingeland of niet heeft willen of niet heeft kunnen intomen.

Nederland kwam zodoende te verkeren in een situatie van overmacht, waarbij het bereikte resultaat nog niet eens uitsluitend slecht behoeft te heten. De volharding welke onze regering in haar politiek aan de dag heeft gelegd heeft in elk geval bereikt, dat de aandacht van heel de wereld naar de eigen bevolking van Nieuw-Guinea is getrokken.

Er wordt wel beweerd, dat het beter ware geweest indien deze bevolking terstond bij Indonesië ware gekomen. Daartegenover moet dan worden gesteld, dat zij in dat geval geruisloos achter het gordijn waren getrokken. Van die geruisloosheid is thans geen sprake.

Voor de Indonesische regering is er straks alle aanleiding, aan de bevolking van Nieuw-Guinea volle aandacht te schenken. Bovendien blijft er de verantwoordelijkheid van Verenigde Naties en Verenigde Staten. Det de Nederlandse regering uitdrukking heeft gegeven aan haar teleurstelling over de Amerikaanse houding, heeft stellig ook de strekking de Amerikaanse regering te sterker te bepalen bij de verantwoordelijkheid, die zij zeker behoudt, voor de naleving van wat alsnog kon worden bereikt.

Vaststelling van verantwoordelijkheid voor het verleden houdt immers in dit geval tevens in vaststelling van verantwoordelijkheid voor de toekomst.

Het Friesch Dagblad gaf dit commentaar:

Wijlen minister Heemskerk kon in de politiek soms merkwaardig en geestig filosoferen. Eenmaal zei hij: wie de gevolgen van zijn beslissingen weet, heeft die gevolgen gewild. Deze opmerking is juist.

Toen onze regering bereid was tot een „open gesprek” met Soekarno over Nieuw-Guinea, heeft de „eerlijke makelaar” Bunker ons overrompeld met zijn plan. Niet, dan nadat Kennedy en Soekarno er in waren gekend.

Onze regering bleek eindelijk, onder Amerikaanse druk, bereid tot een gesprek op basis van dit plan. Maar voor onze Tweede Kamer was dat niet genoeg. Zij eiste aanvaarding van dit plan. De regering moest zich binden. Zij moest zich binden, omdat Soekarno zich bond.

Wij hebben toen nadrukkelijk gewaarschuwd. In dezen zin: Als wij het plan aanvaardden, en Soekarno vindt het daarna niet genoeg, gaat steeds meer eisen stellen, gaat het plan amenderen, dat hangen wij. Wij kunnen niet terug, hij wel.

En dan zal Amerika ons proberen te

dwingen, de verder gaande eisen van Soekarno in te willigen.

Niemand moet denken, dat de vele woordvoerders in de Tweede Kamer, die aanvaarding van het plan-Bunker eisten, dat niet hebben geweten of begrepen. Zij wisten de gevolgen en hebben dus de gevolgen gewild.

Zij zijn onoprecht, wanneer zij nu zeggen, dat het resultaat teleurstellend is. Zij hebben minister Luns hinderlijk gevolgd met hun eisen, om méér te zeggen, om volledig te aanvaarden en om beter vertrouwen te stellen in de politiek van mr. Kennedy.

En nu hebben zij hun resultaat bereikt.

Zij zijn nu aan hun fatsoen verplicht, om den boer op te gaan en te zeggen: wij hebben het zo geweten en het zo gewild. Dit is de politiek van Kennedy en van ons.

Het dagblad Trouw komt tot de conclusie dat het akkoord moet worden aanvaard:

In de loop van deze week zal de Tweede Kamer de overeenkomst met Indonesië over Nieuw-Guinea moeten behandelen.

Wij willen daarover gaarne nog eens onze mening zeggen.

De bedoeling van de Nederlandse regering is altijd geweest: de bevolking van Nieuw-Guinea op te leiden tot zelfstandigheid, land en volk tot ontwikkeling te brengen, opdat zij uiteindelijk over eigen lot kunnen beschikken.

Toen de Nederlandse regering deze politiek begon te voeren, zag het er naar haar mening naar uit dat zij die politiek kon volvoeren. Daar was tijd voor nodig. Men meende die tijd te hebben.

De gedachte dat hier een militair conflict in besloten kon liggen leefde praktisch niet. Men meende de zaak aan te kunnen en men meende terecht of ten onrechte dat de bondgenoten West-Nieuw-Guinea als een voor het Westen essentieel bastion zouden beschouwen, zoals zij dat ook met Zuid-Korea, Formosa en de Philippijnen gedaan hadden.

In de loop der tijden werd het hoe langer hoe meer duidelijk dat de bondgenoten (met name de Verenigde Staten, Engeland en Australië) de zaak Nieuw-Guinea als niet-vitaal voor het Westen, in zijn strijd om zelfbehoud tegenover de communistische wereld, zagen.

Het kan zijn dat dit een grove dwaling is, maar het is een feit. Nimmer is echter de Nederlandse regering door enige regering van bondgenoten, in geval van een militair conflict in dezen, militaire steun toegezegd. Wij stonden alleen voor de zaak.

Tussen Nederland en Indonesië bestond, van de soevereiniteitsoverdracht af, een conflict over Nieuw-Guinea. Nederland stond op het standpunt dat de soevereiniteit over het gebied aan ons toekwam. En het handelde daarnaar, door Nieuw-Guinea tot vrijheid op te leiden zonder daarbij enig zakelijk eigen belang na te streven.

Indonesië stond op het standpunt dat de soevereiniteit over Nieuw-Guinea aan dat land toekwam.

Dit was dus een rechtsconflict. Nederland heeft voorgesteld dit rechtsconflict voor te leggen aan het Internationale Hof, de aangewezen rechter in zulke zaken. Dat is door Indonesië geweigerd.

Indonesië maakte het conflict zo tot een politiek conflict. Het heeft dit conflict willen uitvechten niet met rechtsmiddelen, maar met politieke middelen, inclusief wapengeweld.

De Verenigde Naties en ook Nederlandse bondgenoten, zoals de Verenigde Staten en Engeland, hebben dit conflict ook van meet af als een politiek conflict gezien.

Vandaar dat zij er op aandrongen om het geschil langs vreedzame weg te beslechten door onderhandelingen tussen beide partijen.

Vandaar ook dat Nederland van hen geen militaire hulp te verwachten had. Amerika en Engeland wensten geen oorlog. Zij wensten Indonesië niet militair te verslaan, of een poging daartoe te doen, omdat zij daaruit een wereldconflict of een nieuw slegend conflict in Zuid-Oostazië duchtten.

Onder deze omstandigheden had Nederland een politiek conflict onder ogen te zien, dat zich door het agressieve gedrag van Indonesië meer en meer toespitste en dat bij gebreke aan enig ander uitzicht — er is niemand die ooit heeft aangetoond dat er enig redelijk ander uitzicht was! — tot een uitzichtloze oorlog voeren moest die alleen met name op de ruggen der Papoea's zou worden uitgevochten, zonder dat er voor de Papoea's enig recht, enige vrijheid, enige goodwill bij de overwinnde Indonesiërs zou zijn overgebleven.

Dat was het gewetensconflict waarvoor de regering stond. Dat was het conflict dat de een vroeger, de ander later heeft zien aankomen en waarvoor een oplossing moest worden gevonden.

De keuze ging tussen overgave na een verwoestende oorlog, een dooie-eenvoudig abandonneren van Westelijk Nieuw-Guinea, d.w.z. er uit weglaten en de zaak aan zijn lot overlaten, dan wel onderhandelen met Indonesië om althans iets te bereiken.

De verwoestende oorlog durfde niemand aan. Een zinloze oorlog, die toch de Indonesiërs zou brengen waar ze wilden zijn, ware dwaas en immoreel.

Het weglaten uit Nieuw-Guinea zou in Nieuw-Guinea een chaos hebben geschapen, een ramp voor de Papoea's, en de afbraak hebben betekend van wat door Nederlanders en Papoea's gezamenlijk was opgebouwd en bezetting door Indonesië.

Zo bleef alleen de laatste weg open. Het was onder de gegeven omstandigheden de juiste weg.

Het was, gezien de harde internationale werkelijkheid, de enige manier om nog te trachten iets voor de rechten en de belangen van de Papoea's te doen.

Ieder die zegt dat de Indonesische methode om door geweld en bedreiging met geweld zijn zin door te drijven, in strijd was met de internationale rechtsorde, heeft gelijk.

De vraag of men de bondgenoten mag verwijten dat zij terwille van die rechtsorde om Nieuw-Guinea geen oorlog wilden voeren moet wel met enige meerdere voorzichtigheid worden benaderd dan sommigen doen.

Niet om ieder punt waar de internationale rechtsorde in geding is, is het verantwoord oorlog te voeren.

Daar denken wij in Europa ook niet over. Zie Hongarije!

En terecht niet. Want als de nobelste bedoelingen in een bepaalde situatie alleen maar tot grote rampspoed leiden, zijn zij in die situatie niet te gebruiken en verkeerd.

Daarom heeft Nederland ook, door te handelen als het deed, het recht en de belangen van de Papoea's gediend op de enige manier die het nog restte.

Dat is geen verloochening van beginselen, maar toepassing van beginselen zoveel dat mogelijk was in een van de moeilijkste situaties waarin wij ooit hebben verkeerd.

Daarom zal de Tweede Kamer deze overeenkomst moeten aanvaarden.

Tenslotte nogmaals het Friesch Dagblad. Het blad constateert dat door alle grotere partijen een scheidslijn loopt en zegt dan:

Zo loopt de scheidslijn door alle grotere partijen heen. En als het voorstel van de Regering, om voor mr. Kennedy te bukken, zij het onder protest, wordt aanvaard, dan kan zij niet rekenen op een waardig en eensgezind antwoord van de Kamer. Dan zullen sommigen opstaan en de Regering met verwijten overladden en mr. Kennedy gelijk geven, die de knopen heeft doorgemaakt. En zij zullen herhalen, dat wij vertrouwen moeten hebben in de Amerikaanse leiding.... Dat is de tragedie, die wij beleven.

Het was ons veel liever geweest, wanneer het Nederlandse volk als geheel, gekrenkt in zijn rechtsbewustzijn, maar gedwongen om te bukken, nu een waardige eensgezindheid zou tonen. Maar hoe is dat mogelijk, wanneer zovelen openlijk het optreden en het beleid van mr. Kennedy verdedigen, mr. Kennedy, die in grote wijsheid Indonesië van den chaos heeft gered, door Nederland te dwingen, zich voor Soekarno te vernederen?

En nu een laatste opmerking. De scheidslijnen lopen door alle partijen heen. Maar bij de A.R. wordt dat pijnlijker gevoeld dan bij de anderen, omdat daar vóór de plotselinge verandering in beleid, een grote eensgezindheid en vastheid werd gevonden, die ook in het program van actie voor de verkiezingen van 1959 tot uiting kwam. Wie in zijn geweten niet bereid was, deze verandering mee te maken, al zal hij nu mee moeten bukken voor het onrecht, verdient niet het verwijt, dat hij „de frontlijn heeft verlaten”. De frontlijn verlaten, dat is een beeld, aan een militaire situatie ontleend en van toepassing op mannen, die uit lafheid of ongehoorzaamheid hun plicht verzuimen. Het gebruik van dat beeld is voor deze situatie krenkend.

Tenslotte een heel ander onderwerp. Het is wel interessant te ontdekken, dat op dit moment, nog ongeveer driekwart jaar vóór de Tweede-Kamerverkiezingen van volgend jaar, reeds vrij druk gesproken en geschreven wordt over de vraag, of het nieuwe kabinet al dan niet afspraken moet gaan maken met de Kamerfracties. De secretaris van de Christelijk Historische Unie, mr. W. J. van Gelder, komt de eer toe deze knuppel in het politieke hoenderhok te hebben geworpen. Hij meent, blijkens een artikel in het Christelijk Historisch Weekblad, dat ook het nieuwe kabinet zijn taak zonder vergaande afspraken moet beginnen. Enkele dagbladen — een rooms-katholieke, een socialistische en een liberale krant — vonden het onderwerp blijkbaar reeds interessant genoeg om er het hunne over te zeggen. Wat De Volkskrant (r.k.) ervan vindt blijkt — ook zonder het standpunt apart weer te geven — wel uit de volgende citaten uit Het Parool (soc.):

Driekwart jaar voor de volgende Kamerverkiezingen is het wel te vroeg om iets te vertellen over het volgend kabinet. Dat doet het Kamerlid van de C.H.U., de heer Van Gelder dan ook niet in een artikel van zijn hand in het Christelijk Historisch Weekblad. Doch hij doet wel wat anders, nl. vaststellen, dat het regeren zonder afspraken met de fracties zó goed heeft voldaan, dat de methode bij de volgende gelegenheid het best kan worden gehandhaafd. De heer Van Gelder zal wel bedoelen te zeggen, dat het de C.H.U. zo goed heeft voldaan. Het is natuurlijk heerlijk voor mensen, die het onderling ongeveer nooit eens zijn, zich vrij van bindingen te weten en onbekommerd vóór of tegen te kunnen roepen, al naar hun ruime Unie-gemoed het hun ingeeft.

De Volkskrant vindt het maar niets. Het blad komt met feitel. het loon- en huurbeleid, de toto, de kinderbijslag, de mammoetwet, alles voorbeelden van „narigheid en onmachtig vertoon”, die hadden kunnen worden voorkomen, wanneer een behoorlijk en welomschreven akkoord tussen de regeringspartijen had bestaan. De Volkskrant lijkt wat overgevoelig, en dat is geen wonder. Nooit is een kabinet meer onder auspiciën van de K.V.P. (of R.K.S.P.) samengesteld dan dat van de heer De Quay, en dan is het niet plezierig voor een r.k. blad om te zien, hoe het van de ene moeilijkheid in de andere terecht komt. „Een sterk verhaal”, noemt de Volkskrant het betoog van mr. Van Gelder, hetgeen wel een aardige omschrijving is tegen de achtergrond van de sterke stukjes, die het kabinet heeft bestaan. Het is uiteraard alles overdachtelijk bedoeld.

Heeft de Volkskrant gelijk? Laat ons zeggen: ze heeft niet helemaal ongelijk. De billijkheid eist echter om vast te stellen, dat de eis van vrijblijvendheid in het verleden ook herhaaldelijk bij de K.V.P. is vernomen, en meer speciaal uit de hoek dergenen, die onveranderlijk bezwaren voelden rijzen zodra het beleid van vorige kabinetten sporen van vooruitstrevendheid begon te vertonen. Voor het overige mag er aan worden herinnerd dat het huidige kabinet geboren is en op zijn „avontuurlijke rit” (wij citeren weer de Volkskrant) zich steeds heeft bevonden in een sfeer van intensief fractieberaad. De bemoeienis heeft waarlijk niet ontbroken, maar ze kon moeilijk zeer effectief zijn, aangezien er sprake was van hinken op twee gedachten. Want de regeringspartijen, die enerzijds de voordelen wensten te genieten van hun deelgenootschap aan het kabinet, wensten anderzijds niet de profijten prijs te geven, die plegen te zijn verbonden aan (op zijn tijd) een houding van oppositie.

In een land als het onze is een goed parlementair kabinet, steunend deels op vrouwen, deels op niet al te minuitieuze afspraken, wel eens moeilijk te verwezenlijken. Dit is geen voordeel; en het is een zeer averechte methode om van de nood een deugd te willen maken. Dat doet de heer Van Gelder; maar er moet meteen aan worden toegevoegd, dat een parlementair kabinet ook niet in de lijn ligt van de K.V.P., gelet op de veelheid van vaak tegenstrijdige belangen, welke deze groepering poogt te dienen. Het verleden heeft dat ruimschoots bewezen, en daarom is er wel reden om de klacht van de Volkskracht nu met enige reserve aan te horen.

Mijn edelachtbare

Antonia Pietzanger

15

Toen mijn man na de installatie van de nieuwe gemeenteraad wederom tot wethouder gekozen was en hij na afloop van die belangrijke vergadering opgelucht thuis kwam, hebben we gezellig zitten praten over vroeger, toen we beiden nog lid van de Arja waren. Zelfs uit nog vroegere jaren hebben wij herinneringen opgehaald; dat was uit de tijd van Klaas.

Er was toen in onze gemeente een wethouder, die tot een zeer hoge leeftijd gekomen was. Hij heette Nicolaas van der Vaart en hij werd door iedereen in ons dorp wethouder Klaas genoemd. Hij was al jaren en jaren wethouder en het scheen een soort gewoonte geworden te zijn, dat hij bij de aanvang van een zittingsperiode van de nieuwe raad een wethouderszetel te bezetten kreeg.

Dat wethouderschap was voor hem een tweede natuur geworden. Hij was een beminlijk man, vriendelijk en hulpvaardig voor iedereen en hoogmoed scheen hem vreemd te zijn.

Wethouder Klaas heeft in de stellige overtuiging geleefd, dat onze gemeente eigenlijk geen dag een ordelijk en eerszaam gemeentelijk leven kon leiden als hij geen wethouder zou zijn. En dat was dan in feite zijn hoogmoed; maar de oude brave wethouder wist dat zelf niet. Hij was zó ver-groeid met het wethoudersambt en met de gemeentehuishouding, dat hij zich beslist niet kon voorstellen, dat een ander zijn plaats zou kunnen innemen en dat het dan misschien ook redelijk zou verlopen met het bestuur van de gemeente.

Een enkele keer heb ik lust om Minko te plagen. Dan zeg ik, dat hij Klaas de Tweede is en dat hij minstens zo gehecht is aan het wethouderschap als wethouder Klaas dat was ten tijde van onze jeugd.

— Nee, nee, weert Minko deze plagerij dan ernstig af, — ik zal beslist niet zo lang op mijn stoel blijven zitten als Klaas. Een mens moet zijn tijd weten; hij moet weten op te staan om jongeren zijn plaats te doen innemen. Een mens moet weliswaar in zeker opzicht met zijn tijd meegaan, maar bij het ouder worden komt het soms voor, dat men het tempo niet kan bijhouden en dat men zich moeilijk in nieuwe omstandigheden kan inleven. En dan komt men, alle goede bedoelingen ten spijt, een beetje achter. Daar zal ik rekening mee houden, Tonia. Ik zal beslist niet zo lang op mijn wethoudersstoel geplakt blijven als Klaas.

Natuurlijk geloof ik dat Minko dat ernstig meent. Maar hij is nu weer herkozen en als God hem het leven en de gezondheid schenkt, zit hij weer voor vier jaren op zijn zetel.

Maar om op die vroegere stokoude wethouder terug te komen. Zoals ik al zei, had Van der Vaart een hoge leeftijd bereikt toen hij nog altijd deel uitmaakte van het college. Hij was toen nog actief en hij liet zich geen knollen voor citroenen verkopen, maar vergeetachtigheid begon hem parten te spelen. Misschien is het een tikkeltje ouderdomsdementie geweest, waarmee hij behept geraakte. Wethouder Klaas was inderdaad oud, maar hij wilde het niet weten. Hij kon alles hebben, behalve dat men hem zei, dat hij oud begon te worden.

Op een keer — Minko en ik waren toen nog kinderen en we speelden in dezelfde zandbak en ik kon Minko niet uitstaan omdat hij altijd zei, dat de maan van hem was en dat dit hemellichaam bij het huis van zijn opoe opkwam — op een keer dan zou één van de wethouders de opening bijwonen van een kleine kinderspeeltuin, welke door buurtbewoners was aangelegd. De burgemeester was die middag verhinderd. Wethouder Klaas, bereidwillig als altijd, verklaarde toen, dat hij dan wel zou gaan. De jongere wethouder zei bescheiden: — Hoewel ik het druk heb, wil ik het ook wel doen.

— Nee, zei wethouder Klaas, — ik heb tijd en gelegenheid en u zegt zelf al dat u het druk heeft. Ik wil het wel opknappen.

Omdat de burgemeester en de andere wethouder ervaring hadden op het punt van de vergeetachtigheid van wethouder Klaas, prenten zij hem in, dat de opening op woensdagmiddag vier uur zou plaatsvinden.

— Ja, ja, zei de wethouder beminlijk, — ik zal het goed onthouden. Voor alle zekerheid en om helemaal secuur te zijn, zal ik het opschrijven in mijn agenda.

Dat deed hij ook inderdaad.

De oude wethouder bergde nadien zijn agenda zorgvuldig op. Zó zorgvuldig, dat hij het ding later niet meer vinden kon. De wethouder trachtte zich de bewuste dag en het bewuste tijdstip te herinneren van de opening van de speeltuin. Hij meende, dat het donderdag vijf uur was. Voor alle zekerheid informeerde hij langs zijn neus weg bij de gemeentesecretaris.

— 't Is vanmiddag om vier uur, lichte deze de wethouder in.

— Juist, zei wethouder Klaas. — Om vier uur, ja, dat meende ik mij ook te herinneren.

Maar toen het eenmaal middag was, speelde het tijdstip van vijf uur hem weer door het hoofd. Hij was er tenslotte heel zeker van, dat vijf uur de opening zou plaatsvinden.

Even voor vijf uur kwam hij bij de kleine speeltuin aan. Hij trof er spelende, lawaaiige kinderen aan, maar geen volwassen personen.

Wethouder Klaas nam nauwkeurig alle speeltuigen in ogenschouw en keek met animo naar de grote zandbak, waarin een aantal kinderen bezig was een veste te bouwen. Hij zag een kind van Schotman, een van de initiatiefnemers voor de kinderspeeltuin.

— Is je vader niet hier? vroeg hij aan het ventje.

— Nee, pappie is er niet. En mammië is er ook niet.

— Komt je vader al gauw hier?

Het jongetje haalde de schoudertjes op. — Weet ik niet. Pappie is er niet. Mammië is er ook niet.

Wethouder Klaas bleef ruim twintig minuten tussen de

kinderen heen en weer lopen. Hij raadpleegde telkens zijn horloge. Er daagden geen volwassenen op. Hij was er slecht over te spreken, dat men het college had uitgenodigd om de opening bij te wonen, maar dat de initiatiefnemers zich niet lieten zien en er van een eigenlijke opening geen sprake was.

Toen er geen volwassenen kwamen, besloot wethouder Klaas toch zijn plicht te doen. Hij riep: — Kinderen, luisteren jullie allemaal eens. Ongeveer vijftien kinderen kwamen rondom hem staan, de overigen bleven ijverig in hun spel verdiept.

— Kinderen, sprak de oude wethouder, — ik hoop dat jullie in deze speeltuin, die door het particulier initiatief van je ouders is tot stand gebracht en waarvoor het gemeentebestuur alle waardering heeft, met veel genoegen je tijd zult doorbrengen. Als men jong is, moet men spelen. De kindertijd is een schone tijd. Gelukkig, wien de jongenskiel nog om de schouders hangt. Welnu, jullie kunnen hier je hart ophalen en ik hoop dat jullie er veel gebruik van zullen maken!

Er volgde geen applaus. De kinderen keken de oude man een beetje beteuterd aan. Ze begrepen niet goed, wat die woorden betekenden.

Wethouder Klaas keerde naar huis terug met de gedachte, dat hij zijn plicht gedaan had. Toch bleef hij het on-attent vinden van de speeltuincommissie om niet officieel de opening te verrichten; en dit nog temeer, daar men toch een vriendelijke uitnodiging naar het college gezonden had.

En in het kleine zaaltje van het verenigingsgebouw zaten de initiatiefnemers met een stuk of wat ouders gezellig bijeen. Om vier uur was de speeltuin met het doorknippen van een lint zo officieel en plechtig mogelijk geopend. De voorzitter van de commissie had enige welgekozen woorden gesproken tot alle ouders, die hun krachten geschonken hadden om de plannen tot uitvoering te brengen, waarvan thans het schitterende resultaat te zien was. Hij had dank gebracht aan allen, die door een financiële bijdrage de gelegenheid geschapen hadden om deze kinderspeelplaats zo keurig in te richten. Hij wilde uiteraard geen namen noemen, maar in het bijzonder heette hij welkom de bejaarde mejuffrouw Schepel, die, ofschoon moeilijk ter been, toch naar deze plaats was gekomen om de opening bij te wonen en die spontaan een belangrijke gift had geschonken om het nog bestaande tekort enigermate te dekken. Dank bracht hij ook aan de gemeentepolitie, die door aanwezigheid blijk gaf van belangstelling. Hij dankte ook de voorzitter van de vrijwillige brandweer, wiens aanwezigheid eveneens op hoge prijs gesteld werd. Tenslotte zei hij, dat ook het geachte college van burgemeester en wethouders dezer gemeente was uitgenodigd, doch dat dit voor hem onbekende redenen helaas niet aanwezig was.

Na deze officiële plechtigheid had men de kinderen op de speelplaats toegelaten. Nadat alle ouders de speeltuin nog eens bekeken hadden, was men naar het verenigingsgebouw gegaan, waar men — in de voormalige openbare school — gezellig een kop thee dronk. Onder het nuttigen van de thee met het biscuitje, viel bij alle tevredenheid over het bereikte resultaat slechts één teleurstellende toon te beluisteren en wel: dat B. en W. verstek hadden laten gaan.

Nog diezelfde avond werd bekend, dat de oude wethouder zich had vergist in het tijdstip van de opening.

— Ja, zei men toen, — Klaas is een beste man, maar hij wordt oud. Hij is eigenlijk te oud om nog wethouder te zijn.

De volgende avond was er een gemeenteraadsvergadering. Tijdens de rondvraag werd door een der leden een opmerking gemaakt over de nieuwe kinderspeelplaats. Alle raadsleden wisten toen reeds, dat wethouder Van der Vaart een vergissing begaan had bij de opening van de speelgelegenheid.

De oude wethouder, antwoordende op de gestelde vraag, prees het initiatief van de buurtbewoners.

— Namens de gemeente, zo verklaarde hij, — heb ik ter plaatse mijn waardering uitgesproken voor deze activiteit. Ik heb de kinderen toegewenst, dat ze er naar hartelust zullen kunnen spelen. Kinderen moeten vrij en ongehinderd kunnen opgaan in hun spel; op latere leeftijd wacht hun de taak om goede leden te zijn van de maatschappij. Jammer genoeg waren geen comitésleden aanwezig. Aangezien het gemeentebestuur een uitnodiging ontvangen had, zou ik het op prijs gesteld hebben indien men de opening op een enigszins plechtige wijze had doen geschieden, want deze kinderspeelplaats betekent weer een stap vooruit voor onze gemeente.

Enige raadsleden knipoogden elkaar verstolen toe.

Men eerde echter de ouderom. Niemand zei: — Wethouder Van der Vaart, u hebt zich in de openingstijd vergist.

Niemand.

Integendeel. Zelfs zijn grootste politieke tegenstander, een man die van de gehele toedracht afwist omdat hij nauw betrokken geweest was bij de aanleg van de kinderspeelplaats en ook bij de opening aanwezig was geweest, zei minzaam: — Inderdaad, had men de opening een officieel tintje kunnen geven. De zaak was het waard. Ik ben het helemaal met de wethouder eens. Maar gelukkig is het toch niet helemaal onopgemerkt gebeurd. De kinderspeelplaats is er nu — en dat is tenslotte het belangrijkste! Zo eerde men de ouderdom.

En na afloop van de vergadering zei men tot elkaar: — We hebben hem in zijn waarde gelaten, want de man heeft veel goeds gedaan voor de gemeente... en het is nu toch zijn laatste zittingsperiode, naar we hopen.

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN
SANITAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415

NIEUWERKERK AAN DE IJSSEL

Met nieuwe moed?

NIET zonder opzet plaatste ik in het opschrift van deze beschouwing, die als een soort „zelfonderzoek” is bedoeld, een vraagteken. Het zal voor de antirevolutionaire partij een allesbehalve gemakkelijk jaar worden. In de politiek maakt men, als het goed is, van tevoren enige berekeningen. Deze kunnen heel simpel worden gehouden. Aan een elektronisch brein bestaat, om tot een deugdelijke uitkomst te raken, geen enkele behoefte. De verkiezingen van 1963 zullen in de aanbrenkende werkperiode moeten worden voorbereid. Wie een open oog heeft voor de werkelijkheid, zal wel enige zorg gevoelen, hoezeer hij ook het beste hoopt.

Het Nederlandse publiek is — om hiermee te beginnen — met het kabinet-De Quay een tikje ongelukkig. Ik zeg niet dat de gevoelens van ontevredenheid billijk zijn. Wie eerlijk wil blijven zal heel wat verdiensten weten aan te wijzen. Ons bleven — en dit is reeds veel waard — experimenten bespaard. Het gevoel dat het financieel-economisch beleid in vertrouwde handen rust, is wijd verspreid. De gulden behield waardevastheid. De welstand nam voor brede volksgroepen beslist toe. Het leven werd aangenamer, al zou het slechts zijn door de vijfdaagse werkweek.

Ook zijn er kwesties die de maat van een klein land en dus ook van een dit land leidend biedend kabinet, te boven gaan. Laat al de beheersing der woningbouw niet aan een enkele minister, maar aan het gehele ministerie enigszins zijn ontglipt, men mag professor De Quay en zijn mede bewindlieden niet de onbevredigende afloop van het Nieuw-Guinea-geschil euvel duiden. Er is een vreedzame oplossing bereikt, zulks tegen de achtergrond van een dreigende toenadering tussen Indonesië en de Sowjet-Unie. Men behoort een ministerie, dat het best verkrijgbare resultaat wist te bereiken, niet hard te vallen omdat dit best verkrijgbare resultaat toch teleurstelt. Tenzij dan dat men meent dat een oorlog met het onafwendbare verlies van duizenden Nederlanders en tienduizenden Papoea's, met de zekere afkeuring ook der Verenigde Naties, met tenslotte een onherroepelijk ongunstige uitslag, gerechtvaardigd zou zijn geweest. Daarbij wordt aan het gevaar van een Russische interventie en van een gehele oorlog voorbij gegaan, ofschoon dit eigenlijk een de-kop-in-het-zand-steken betekent.

Om het even echter of het billijk of onbillijk is, of het kabinet De Quay het helpen kan of niet, velen voelen zich onbevredigd. Bekwame ministers, goede staatssecretarissen, ook al zijn het geestverwanten helpen daaraan niets. Zij de de oppositie voeren hebben de wind in de zeilen, ook al heerst er in hun kring verdeeldheid betreffende het bewapeningsvraagstuk. Het samengaan met de liberalen was, vooral nu deze laatste nu teleurstelden en elkaar bijna de nek braken, geen succes. Dit is een feit, dat in de propaganda zich voor een veelzijdige hantering leent. Met name voor de antirevolutionairen doemen er wolven aan de horizon op.

Verkiezingen worden doorgaans niet in de onmiddellijk voorafgaande weken of zelfs maanden beslist. Er heeft zich heel wat eerder bij de kiezers een bepaalde indruk vastgezet en daarin wijziging te brengen lukt zelden. Alleen buitengewoon schokkende gebeurtenissen, of ook een plotselinge paniekzaaijerij — naar vanzelf spreekt een bijzonder afkeurenswaardiger methode om stemmen te werven — kunnen op het laatste ogenblik nog een ingrijpende keer bewerken. Als nu de verkiezingscijfers van dit jaar wezen op een antirevolutionaire eb, en er sindsdien niets zich voordeed dat een omslaan van het tij aankondigde, zo is er reden te over 1963 met enige beduchtheid tegemoet te zien.

Nu begaan verscheidenen de grote fout, de antirevolutionaire partij te verwijten wat zij als partij niet helpen kan. De kerken en kerkelijke groeperingen die haar het naast verwant zijn, houden de bevolkingsaanwas met moeite of in het geheel niet bij. Het protestantisme heeft nog niet de organisatie weten te scheppen, geschikt om aan de eisen van een nieuwe tijd te beantwoorden. Heel wat arbeid wordt jaren te laat, nadat men eerst vernieuwing heeft afgewezen, opgezet, zonder dat het lukt de achterstand in te lopen. De kerken der hervorming houden de groot-stadse ontwikkeling, het christelijk maatschappelijk werk houdt de groei van een nieuwe samenleving onvoldoende bij. De partij als zodanig draagt hier geen schuld.

Onrechtvaardig is het verder, de antirevolutionaire partij verantwoordelijk te stellen voor de toenemende ingewikkeldheid der kwesties. De vakverenigingen hebben het niet eenvoudig met het bewaren van de band tussen leden en bestuurders; hoe kunnen weinig geschoolde arbeiders wetenschappelijk gevormde secretarissen nog volgen, laat staan narekenen? Hoe zouden eenvoudige antirevolutionaire kiezers nu dadelijk oog bezitten voor problemen, die de kennis van gespecialiseerde Kamerleden vragen? Vele volksvertegenwoordigers sloten zich in de afgelopen maanden maar in goed vertrouwen bij hun woordvoerders over de mammoetwet, aan. Wanneer men zelfs in de Kamer het al opgeeft zich persoonlijk op de hoogte te stellen, wat moeten dan de buitenstaanders, ook als zij van goeden wille zijn?

Tenslotte kan de antirevolutionaire partij niet veel doen aan de protestantse verbroekeling van heden. Dezer dagen verscheen „Tussen nee en ja”, een kleine feestbundel ter gelegenheid van het 35-jarig bestaan der Christelijk Historische Jeugdfederatie. Geen woord dat zich beweegt in de richting

van echt begeerde toenadering wordt er in aangehouden. Verholen misprijzend wordt over professor Van Niftrik, die in de jongste tijd zich een voorstander van reformatorische staatkundige eenheid betoende gesproken. Wat men van de kant van het Gereformeerd Politiek Verbond ter bevordering van de protestantse samenbinding doet is zo bekend, dat zwijgen het meest welsprekend is.

Er zijn andere tekortkomingen welke aan de antirevolutionaire partij wél kunnen worden toegerekend. Voor een gedeelte moet hier worden gesproken van feiten, waarmee ook sommige andere partijen behept zijn. Maar hoe waar ook wezen moge dat wie zich aan een ander spiegelt, zich zacht spiegelt, de harde politieke werkelijkheid is deze dat fouten slechts op straffe van nederlaag onhersteld blijven.

Beziez men de achterliggende jaren, dan is er niet genoeg winst gepuurd uit het optreden van geestverwante bewindlieden. Het economisch beleid van professor Zijlstra, de Delta-wet van Mr. Algera hadden eerst, de financiële politiek opnieuw van professor Zijlstra en de wijze waarop staatssecretaris Roolwink nadien tegenover de partij van de arbeid een eigen koers hield, hadden daarna beter voor een groot publiek in de verf moeten worden gezet.

Aan de voorlichting heeft zeer beslist nog al wat ontbroken. Voor nieuw verschijnende boeken werd onvoldoende stelselmatig aandacht gevraagd. Noch van de problemen rondom sport en lichamelijke opvoeding, noch van de commerciële televisie is gemaakt wat er van te maken was. Onderwijsvraagstukken zijn herhaaldelijk te zeer negativistisch behandeld. De omzwaai inzake Nieuw Guinea was moedig, maar kwam laat. Het stelling kiezen in 1960 tegen minister Van Aartsen was onberaden. Met het beleggen van werkelijk geestdriftige partijbijeenkomsten, waar nieuwe lijnen werden getrokken, liep het gebrekkig. Om een handelsterm te bezigen: de zaak werd niet verkocht. Dat hier bijzondere moeilijkheden liggen, geef ik toe. Maar schenkt men genoeg aandacht aan wat in dat verband voor de partij een kardinaal punt vormt: er veranderde iets in de kiesverenigingen, die soms gebrekkiger, die in elk geval anders werken dan vóórheen?

Wat misschien het meest teleurstelde: er bleek te weinig van durf. Het is prachtig om geen brokken te willen maken — wie zou dat wél wensen? — maar een mens kan té voorzichtig zijn en zich te veel naar de middelmaat richten, vergetend, dat daardoor spoedig de ondermaat wordt bereikt. Te velen in de partij waren innerlijk verheugd over de samenwerking met de liberalen, vergetend dat het huidige liberalisme grosso modo onaanvaardbaar conservatief is. Zij waren ook te zeer ingenomen met de verbreking van de nauwere samenwerking via het Kabinet met de partij van de arbeid, veronachtzamd hoe de socialisten uiteindelijk door een ontevredenheid met het bestaande werden beziel, welke ook aan reformatorische christenen die met het evangelie in de politiek ernst willen maken, iets te zeggen heeft.

Het aanlokkelijke in de politiek, met name voor de jeugd, ligt in haar beweeglijkheid, in de kansen die het staatkundig bedrijf bij een stembus belooft. Door het vrij grote aantal partijen en partijtjes dat wij kennen, zijn de verschuivingen bij een verkiezing niet groot. Zij betreffen in hoofdzaak de onbestendige, de her en der gelukzoekende, de weinig geschoolde kiezers. Een niet buiten de praktijk staande partij zal vatten dat zij met handhaving van haar fundamentele overtuiging ook de randkiezers enigszins behoort aan te spreken. Het speculeren op de volksgunst is afschuwelijk. Maar haar christelijk nationaal karakter heeft de antirevolutionaire partij ook aan buitenstaanders duidelijk te maken. Dit kan te eerder geschieden, wanneer de innerlijke bezieling herwonnen wordt doordat men gemeenschappelijk nieuwe taken onderkent. Er is door sommigen in de afgelopen jaren wel hetzij te veel achterom gezien, hetzij te veel op de plaats rust gemaakt. In de eerstvolgende jaren moeten wij ons een idee hebben gevormd van de Randstad Holland, van de behuizing en de vrije tijdsbesteding aldaar, van de verhouding tussen de Randstad en het noorden des lands, van de ontwikkeling ook van Nederland bezuiden de rivieren. Een verdere bestudering van onderwijsvraagstukken is broodnodig. Zal de antirevolutionaire partij meewerken aan een snelle uitbreiding van het wetenschappelijk- en van het nijverheidsonderwijs, ja dan neen? De taak van de overheid ten opzichte van de cultuur is in het algemeen door ons vroeger wel te eng genomen. Wordt het geen tijd hier de lijn radicaal om te buigen?

Wanneer ik zou betogen dat het oorlogsprobleem om nieuwe bezinning roept, wakte dit de schijn van een te zeer eigen denkbeelden naar voren halen. Met betrekking tot de „Europeïsatie” van ons land, en ook van ons partijwezen — een toekomstige nauwere politieke aaneensluiting der christelijke kiezers — zal ieder die zijn ogen open houdt toegeven dat er nog veel denkwerk zal moeten worden verzet. Gelukkig zijn wij op dit punt in het verleden vrij goed voor de dag gekomen. Toch zien hier te weinigen het ideaal wenken, zodat zij bereid zijn werkelijk volhardend naar wegen te zoeken welke leiden tot grote eendracht in politiek optreden en grotere eenheid in politieke organisatie. Hoe staat het met de sociale politiek? Een sociale politiek die niet wordt voorgedragen om stemmen te winnen maar uit wezenlijke drang tot gerechtigheid. Onder ons vluchten sommigen in de hulp aan de onderontwikkelde gebieden. Ik zal de laatste zijn om de plicht tot deze hulp te loochenen. Maar men mag deze hulp niet toejuichen om aan de sociale hervormingen vlak bij huis te ontkomen. Wanneer de tegenstelling arm en rijk in ons land te groot is, wanneer er voor de arbeider een ruimere plaats moet worden ingeruimd, mogen wij niet met een verouderde overheidsofpatting schermen of tegen een architectonische nieuwbouw van onze maatschappij in verzet gaan.

Meer dan eens heb ik betoogd, dat men, als het getij verloopt, de bakens behoort te verplaatsen. Van hen die vandaag zo goed als een voorgeslacht in zijn tijd van de noodzaak ener christelijke staatkunde overtuigd zijn, hangt veel af. Doorzicht, bereidheid iets te wagen, enthousiasme, voortdurende studie, innerlijke zekerheid omtrent de diepste grondslagen naast voortdurende openheid om zich te laten leren zelfs door tegenstanders, dit alles wordt voor de nabije toekomst in ruime mate gevraagd. Beslist, er is nog heel wat te verbeteren. In het verleden is, juist op zijn onverwachtst, de antirevolutionaire partij meer dan eens gegroeid. Ook wanneer voorshands het toenemen in kracht zou uitblijven, mag dit niet aan innerlijke verslapping en uitwendige versaaing worden geweten. Ook bij de stembus van 1963 zal het beroep op het volksgeweten verantwoord behoren te geschieden. Naar te hopen is, begrijpt elke geestverwant, waartoe dit verplicht. In dat geval kan er werkelijk worden begonnen „met nieuwe moed.”

I. A. DIEPENHORST

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

Vicon
Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526—841 (7 lijnen)

FINIRAT verdelgt ratten

ONGEVAARLIJK VOOR ANDERE DIEREN
EN MENSEN

N.V. BOGENA

VEERLAAN 23, ROTTERDAM - Z.

**UIT ONZE BOUW- EN
AANNEMERSWERELD**

**N.V. AANNEMERSBEDRIJF
v/h H. DE BAAT**
Ceintuurbaan 179 - Tel. 798604-53257
Amsterdam

**Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.**

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.) TELEFOON 08859—605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen,
houten woningen, directieketen, barakken, garages,
vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veld-
schuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

DROOG HOUT Specialiteit: gewaterd iepen, verder
beuken, essen, linden, kersen, eiken
en peren.
Incompleete bollen en plaathout.
Contant 1%

N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN (VELUWE) - TELEFOON 06765-212

**Aannemersbedrijf
GEBR. HAKKERS**

• Handel in rijsmaterialen, riet en teen
• Rietmattenfabriek
• Hoepelmaagarijen
WERKENDAM — TELEFOON 14

**Voor betere beton
Schokbeton**

N.V. SCHOKBETON

Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg.
Bouwbedrijf te Zeist.

**JAN LINGEN'S
BETONINDUSTRIE N.V.**

Veendam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

Afscheidsbrief

Een halve eeuw geleden, in september 1912, kwam er een einde aan de parlementaire werkzaamheid van Dr. Abraham Kuyper. Het district Omnen had hem in de Tweede Kamer gekozen, maar de voorzitter van de centrale A.R. kiesvereniging in dit district ontving van Dr. Kuyper de volgende brief:

's-Gravenhage, september 1912
Hooggeachte Heer Voorzitter.
Ingevolge mijn laatste schrijven zou ik in de eerste weken van September in het district zijn opgetreden, om het zoo gewenschte contact met mijn district levendig te houden. Thans echter moet ik U tot mijn leedwezen mededelen, dat een schrijven aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, waarbij ik mijn ontslag nam als Kamerlid, dat op heden door mij is verzonden, deze toezegging vanzelf doet vervallen. Inzage van de twee medische adviezen, waarvan ik afschrift hierbij voeg, zal het U duidelijk maken, waarom ik nu reeds tot deze stap moet overgaan. Toen ik in april j.l. te Utrecht mijn jubileum als Standaardredacteur vierde, was mijn gehoor, dank zij de goede hulp, mij door Dr. Ekker verleend, in die mate weer bijgekomen, dat ik den moed herkreëg, om althans tot de eerstvolgende stembus in dienst te blijven, en misschien mij zelfs nog voor de komende behandeling van de grondwetsherziening beschikbaar te stellen.

Sinds echter week die ingetreden beterschap bijna geheel, en uit dien hoofde mag ik niet langer een post blijven bezetten, dien ik niet meer naar behooren waarnemen kan.

Voor al nu beide artsen mij verzekerd hebben, dat de inspanning, die het luisteren met een gebrekkig gehoor kost, dit gehoor gaandeweg kan verslechteren, voel ik mij fysiek onbekwaam om mijn mandaat ook maar eenigermate naar eisch te blijven waarnemen, en dit te meer, bij het terugdenken aan het lot, dat mijn vader trof, die op mijn leeftijd tenslotte stokdoof werd, en zich van allen omgang en verkeer zag uitgesloten. Van achteren gezien voel ik zelfs, dat ik beter had gedaan, in 1909 het mandaat niet aan te nemen, daar ik, van allen afdeelingen- en commissoriaten arbeid door mijn gehoor uitgesloten, slechts op zeer gebrekkige wijze aan den arbeid der Kamer kon deelnemen, en bij de openbare beraadslaging, zoodra de debatten een eenigszins acuut karakter aannamen, mij geheel buiten staat gevoelde, ze te volgen of er aan deel te nemen.

Ik bied aan de kiezers van Omnen hiervoor mijn verontschuldiging aan, en gevoel juist daarom te meer behoefte, om bij het scheiden en de kiesverenigingen, en de kiezers te hartelijker dank te zeggen voor het vertrouwen, tot tweemaal toe bij de stembus in mij gesteld.

Ik mag U wel verzoeken, dit schrijven ter kennis van de kiezers te willen brengen, terwijl ik, niet het minst U persoonlijk dankzeggend voor Uw steeds mij verleende genegenheid, met de meeste hoogachting blijf

A. KUYPER

TE KOOP GEVRAAGD
PERSONENAUTO'S EN VRACHTWAGENS
niet ouder dan 1958
AUTOHANDEL J. KNOOP N.V.
Aduard Groningen
05903-235 05900-27465

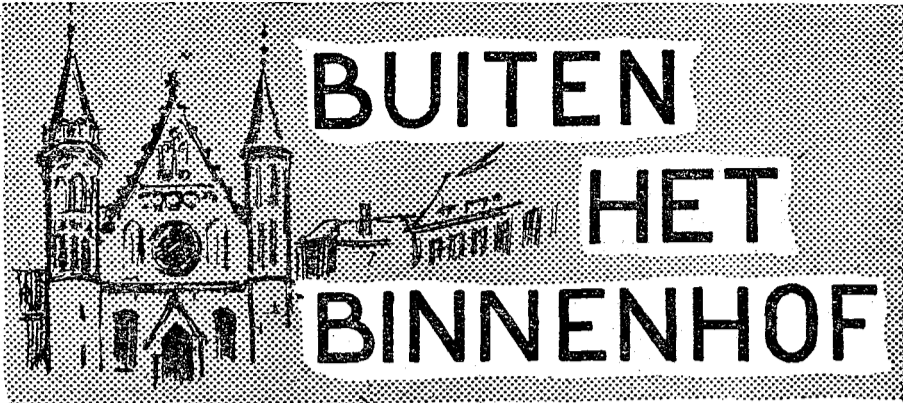
TWEE ervaringen, dacht ik, welke ik tijdens een vakantieverblijf in Oostenrijk had, zijn de moeite waard om aan anderen door te geven. De eerste was er een in de tuin van het pension, waar ik woonde. Ik werd daar begroet door een medegast uit Beieren, die mij goede morgen wenste. Ik wenste hem die ook. Het is wel het minste was je een medemens kan aandoen. Hij vroeg of ik uit Nederland kwam. Ik wond daarom geen doekjes. En toen kwam het: „War ich auch einmal. Arnheim! War beim S.S.“ En bij het uitspreken van deze bekentenis stroopte hij de mouw van zijn sporthemd hoog op, opdat ik zou kunnen zien, dat het beruchte teken, waarmede alle S.S.-ers getatoueed waren, er niet om loog.

Ik voelde er weinig voor het gesprek voort te zetten en heb mijn vakantie niet meer laten bederven. De man maakte op een bord-voor-zijn-hoofd manier een anti-reclame voor het nieuwe Duitsland, die een nare smaak naliët, heel vies. Per slot van rekening is iedere toerist in het buitenland een ambassadeur of een gezant van zijn land. Hij kan dat in een goed daglicht plaatsen of hij kan het met zichzelf stinkende maken. Er zullen ook wel Oostenrijkers bij de S.S. geweest zijn. Onder de Italianen schuilen fascisten. Onder de Fransen communisten. De Spanjaarden vervolgen de protestanten. De Joegoslaven zijn communisten. Naar Oost-Duitsland gaat men niet met vakantie. Naar Rusland ook niet. Skandinavië is te koud. In Engeland waait het altijd en in Nederland schijnt de zon meestal achter wolken. Men wil ergens heen en als het kan naar Europeanen, die tenminste een beetje Europees doen.

Goed, dat was mijn tweede ervaring. Ik wilde trachten Europees te doen, daar in dat grensgebied van Oostenrijk, Joegoslavië en Italië. Ik had brochures meegenomen in de Duitse taal over Nederland en over de Zuiderzeewerken, Deltawerken, over onze industrie en handel, over Amsterdam, over onze kunstschaten en ons vervoerswezen, over de Hoogovens en de K.L.M., de Maatschappij Nederland, Philips etc. etc. Het is een kleine moeite die op te vragen. Men begint bij de V.V.V.'s, men komt bij de A.N.W.B., men schrijft de onderhavige bedrijven aan. Ik ervaar namelijk steeds weer, dat het buitenland (om met minister Luns te spreken: „wij hebben zoveel buitenland“) ons anders ziet dan we zijn. Het ziet ons op klompen of op een vissersboot, achter een haringkar, of in een kaas bijtend, of naast een molen. En daarmee is Holland getekend, levenslang waarschijnlijk.

Dat wij meer industrieel dan agrarisch zijn ingesteld, weet „HET“ buitenland niet. Mijn autootje, van Nederlands fabrikaat, mocht dan een leuk visitekaartje zijn, maar dat het in Eindhoven was gemaakt drong nauwelijks door. Vandaar mijn idee van de brochures. Er stonden op de foto's meer mensen zonder dan met klompen. En dat vonden sommigen vreemd. Die sommigen woonden in een klein dorp, waar wel eens Nederlanders geweest waren, die ook al geen klompen droegen.

Enfin ik heb verteld wie wel en wie geen klompen droegen. H.M. de Koningin nooit b.v. en Groenkoper eenmaal per jaar als hij het grasmaaiseizoen in zijn tuintje officieel opent en sommige landbouwers altijd, maar nooit op zondag.

Om een bekend verhaal maar kort te houden, diegenen die ons land hadden bezocht, onder wie ook Franse en Britse toeristen, die met mij in Oostenrijk waren, was er hoogstens een, wiens kennis over Nederland boven klompen, molens en tulpen uitging.

En wie er nog heen moest, zou klompen kopen en zou in april komen voor de tulpen.

Op een middag heb ik een vriendelijke heer iets over Nederland verteld, aan de hand van een kaart en van enkele bovengenoemde brochures. Ik heb hem herinnerd aan het feit hoe de laatste keizer van zijn land, Franz Joseph van Hongarije (waarover hij als koning regeerde) weinig wist, om via een „onbekend maakt onbemind“ een beetje propaganda voor ons land te maken.

Men stuit dan op merkwaardige vergissingen. Philips? Ja, bekend, in Wenen en in Klagenfurt. Bekende Oostenrijkse firma. Maar dat de moederfirma Nederlands is, is bij het grote publiek niet bekend. Dat Johan Heesters, filmspeler en charmeur op het toneel en voor de TV voor een Oostenrijker wordt versleten treft niet zo diep als dat men denkt dat iedere Hollander wel een molen zal hebben.

Ik heb voor één man over Nederland gesproken, in een warme tuin, tussen de bergen en ik heb hem uit zijn hoofd gepraat, dat er hofschandalen zijn zoals hij ieder ogenblik in de Duitse geïllustreerde weekbladen tegenkomt. Ik heb hem in zijn hoofd gepraat, dat wij een democratisch rustig volk zijn, dat het dichtstbevolkte land van de gehele wereld bewonen. Dat stakende of langzaam doende douanebeambten bij ons niet gevonden worden. Ik heb hem de nozems niet verzwegen maar ook niet de tonnages van onze vrachtvloot noch de beurshandel.

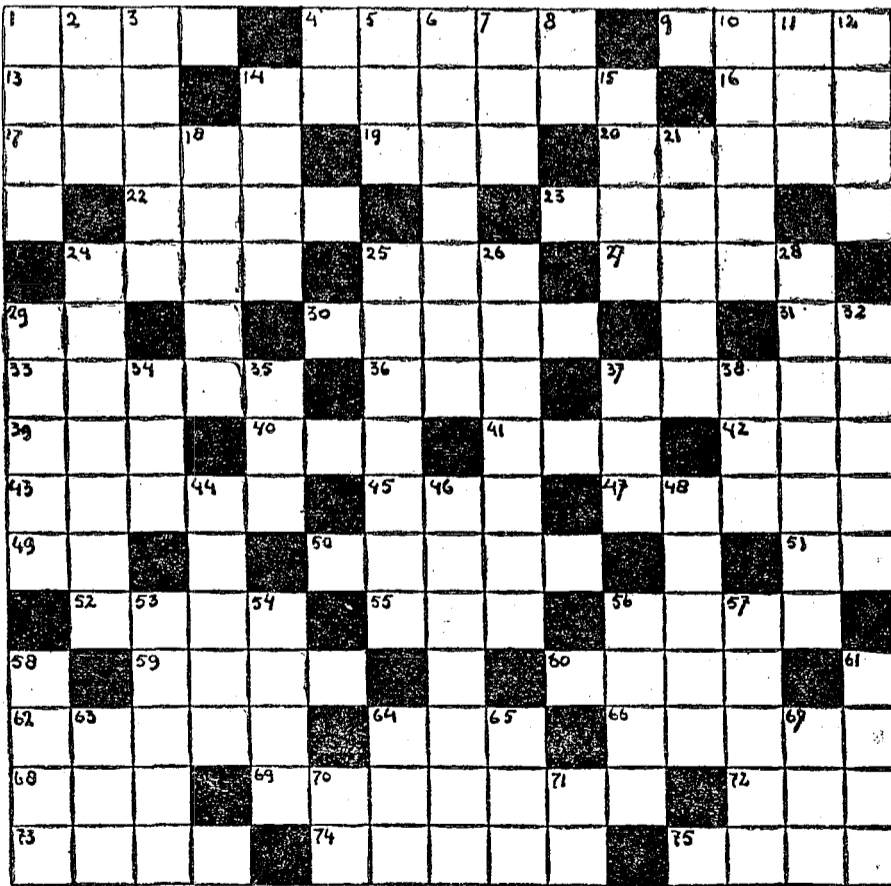
Het is een van de hak op de tak springende voordracht geworden, onder een glaasje bier, dat daar goedkoper is dan hier. Ik heb echter de hoop, dat hij een ander beeld heeft gekregen van Nederland en van het bestaan daar. En dat hij dat zal verder brengen. Want ik heb hem die brochures en die toeristische kaart van Nederland laten houden en ik heb daarbij een kaart van Karinthië gedaan, waar zijn geboorteplaats duidelijk opstond. Want die had hij ook niet....

William Franko

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. Deel van de weg; 4. klasse; 9. behoorlijk; 13. groet; 14. veste; 16. oppervlakte maat; 17. steen; 19. vis; 20. politiemann; 22. plaats in Holland; 23. gerucht; 24. deel van hoofddekkel; 25. laat; 27. kliek; 29. familielid; 30. „kunstbeen“; 31. spil; 33. vaartuig; 36. vaartuig; 37. manspersoon; 39. krantenjongen; 40. telwoord; 41. maand; 42. meisjesnaam; 43. onwaarheid; 45. plaatje; 47. plaats in Nederland; 49. pers. voornaamwoord; 50. gewas; 51. uitgave (afk.); 52. draaikolk; 55. gevangenis; 56. jong; 59. hoogachten; 60. opschepper; 62. teken-schrift; 64. buit; 66. plaatsnaam; 68. dageraad; 69. myth. figuur; 72. meisjesnaam; 73. sluiting; 74. pels; 75. punt.

Vertikaal: 1. Schop; plaats in Gelderland; 3. smalle plank; 4. vogel; 5. O.T.-figuur; 6. voortplantingsorgaan; 7. moment; 8. water in Friesland; 10. soort leer; 11. oppervlaktemaal; 12. begrenzing; 14. gepraat; 15. uitloophok; 18. iemand van adel; 21. sieraad; 24. dier; 25. staten; 26. plaats in Holland; 28. drank; 29. lied; 32. rang; 34. eiland; 35. knijper; 37. stroombed; 38. bloeiwijze; 44. zoogdieren; 46. lijn op weerkart; 48. gevat; 53. rangtelwoord; 54. strook; 56. zoogdier; 57. erg dof; 58. water in Brabant; 61. vogel; 63. vrouwelijk schaap; 64. jongensnaam; 65. roep; 67. O.T.-figuur; 70. voegwoord; 71. Verenigde Staten (afk.).

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. ijzervreter; 6. vlot; 9. engel; 10. telganger; 12. snaphaan; 13. dijker; 15. trommel; 17. ergeren; 19. inmaken; 21. Manusje; 22. Dover; 24. tandarts; 27. winkelbel; 28. lijfje; 29. gans; 30. plaatselijk.

VERTIKAAL: 1. ijver; 2. eigen roem; 3. volop; 5. ellende; 7. verdringen; 8. mandagen; 11. gek; 14. sta-inde-weg; 16. notabel; 21. manilla; 23. van; 25. atlas; 26. kerk.

Werf abonnées
op
NEDERLANDSE GEDACHTEN

A C H T E R P A G I N A

Bij de gemeenteraadsverkiezingen is de V.V.D. in de hoofdstad teruggevallen van 9 op 5 zetels. Met 9 zetels was de liberale fractie op een na de grootste in de Amsterdamse raad. Desondanks weigerde de V.V.D. in 1958 medeverantwoordelijkheid voor het dagelijks bestuur van de hoofdstad te aanvaarden. Er viel toen een wethouderszetel toe aan de prot.-chr. groep, die 4 zetels had behaald; dit aantal zetels is bij de verkiezingen van dit jaar gehandhaafd.

Het overleg over de wethouderszetels voor de komende vier jaar heeft er toe geleid, dat de verdeling van deze zetels over de fracties ongewijzigd blijft. Er zal dus wederom een prot.-chr. wethouder zijn en er zal ook ditmaal geen liberale wethouder komen. De V.V.D. in Amsterdam is daarover teleurgesteld, zo blijkt uit uitlatingen van diverse vooraanstaande liberalen in de hoofdstad, die in de dagbladen zijn weergegeven.

De Telegraaf deelt die teleurstelling. Hoe graag het blad ook de tweespalt in liberale kring aanwakkert en gaande houdt, het had toch graag gezien dat een V.V.D.-wethouder in het Amsterdamse college was opgenomen. Het meent dat deze partij daar, gezien het aantal zetels, ook recht op had. Dat de V.V.D. na de geschiedenis van 1958 geen enkel recht meer kon doen gelden, wordt gemakshalve over het hoofd gezien.

Behalve een recht op een wethouderszetel weet De Telegraaf ook nog „gegronde redenen” voor de V.V.D. aan te voeren om aan het bestuur van de stad deel te nemen. „De gemeente”, zo merkt het blad op, „streeft nu oprecht naar een sluitende begroting, een van de gezonde elsen, die de V.V.D. altijd heeft gesteld. Bovendien is, zeer tot schade van de gemeente Amsterdam, de verhouding tussen B. en W. en de regeringsinstanties in Den Haag buitengewoon slecht. De gang van zaken met de Bijlmermeer is daar een bedroevend voorbeeld van. De V.V.D. meende dat, wanneer zij aan het bestuur zou deelnemen, hier zeker verbetering in gebracht zou kunnen worden. En zo zijn er nog wel meer punten waaruit blijkt, dat het goed zou zijn geweest wanneer de V.V.D. deel had uitgemaakt van het college van B. en W.”

Het is ongelooflijk dat bij zulke „gegronde redenen” de andere partijen niet onmiddellijk door de knieën zijn gegaan en alle wethouderszetels aan de V.V.D. hebben aangeboden!

Maar waarom heeft de V.V.D. eigenlijk in 1958 al niet de kans gegrepen om haar gezonde eis van een sluitende begroting te verwezenlijken en waarom heeft zij het zo ver laten komen dat de verhouding met „Den Haag” nu buitengewoon slecht is?

Er is trouwens nog een vraag. Wie zou de liberale krachtfiguur moeten zijn, die nu eens orde op zaken gaat stellen in Amsterdam? Want De Telegraaf merkt in hetzelfde hoofdartikel op, dat er bij de gekozen gemeenteraadsleden aanvankelijk niet één was, die of geschikt of bereid was de functie van wethouder te vervullen. Dat is dan wel een trieste vertoning voor een partij, die meent zulke „gegronde redenen” te hebben om aan het stadsbestuur deel te nemen!

ALLERWEGE komt nu de partij in actie. Het is goed, dat dit reeds vroegtijdig gebeurt, want een zeer drukke werkperiode is aangebroken voor alle partij-organen.

Daarbij moeten wij rekening houden met twee soorten activiteiten:

1. het normale werk van de kiesverenigingen en de andere partijverbanden,
2. het werk dat gedaan moet worden in verband met de verkiezingen van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Deze groepen van werkzaamheden vragen de volle aandacht. En dat niet alleen van de besturen, maar van ons allen, als leden van onze partij. Ieder kan op zijn plaats een steentje bijdragen.

Gaarne maken wij ditmaal wat kanttekeningen bij enkele punten die de aandacht nu reeds vragen.

Werving van abonnees

In de eerste plaats zouden wij willen beginnen met de aandacht te vestigen op het grote belang, dat er aan gehecht moet worden, dat zoveel mogelijk leden van de partij regelmatig zich op de hoogte van het politieke gebeuren kunnen houden door lezing van het weekblad van de partij „Nederlandse Gedachten”.

Daar kan iedere abonnee zelf wat aan doen. Werf in uw eigen familie- en vriendenkring een of twee abonnees op het blad, waarop u zelf bent geabonneerd.

U kunt een abonnee bijvoorbeeld werven tijdens een toevallige ontmoeting, maar ook door uw eigen exemplaar, na het zelf gelezen te hebben, bij een van uw familieleden of vrienden in de bus te stoppen en na een paar dagen eens even langs te lopen en te vragen of een abonnement niet op prijs zou worden gesteld.

Voor de resterende maanden van dit jaar is de prijs slechts f 2,—. Zoals u weet, kost een halfjaarlijks abonnement f 3,25, een jaarabonnement f 6,50.

Door op deze wijze een steentje bij te dragen bevordert u persoonlijk, dat de partij met zoveel mogelijk goed ingelichte leden de verkiezingsstrijd — waarin het onderlinge gesprek met de ander zo'n belangrijke rol kan spelen — tegemoet gaat.

U kunt met gebruikmaking van de in dit blad opgenomen bon de nieuw geworden abonnee opgeven aan het partijbureau, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Ledenwerving

In de tweede plaats behoort tot het normale werk van een politieke partij de ledenwerving. Dat gebeurt als het goed is doorlopend

STEENTJES BIJDAGEN

en dus niet alleen wanneer er een grootscheepse landelijke actie wordt gevoerd.

Er zijn kiesverenigingen, die deze belangrijke aangelegenheid goed geregeld hebben. Zij gaan constant door, maand in maand uit, jaar in jaar uit, personen die daarvoor in aanmerking komen te vragen als lid van de kiesvereniging toe te treden.

Dat is een goede zaak. Er zijn immers altijd weer leden te werven. Jongeren bereiken op een gegeven moment een leeftijd waarop zij in aanmerking komen lid te worden, sommige ouderen zijn wellicht door toevallige omstandigheden nog nooit benaderd, bijvoorbeeld omdat zij eenvoudigweg vergeten zijn, anderen komen van elders in uw gemeente binnen, enzovoort. Er zijn ook altijd nog te weinig vrouwen lid van de kiesvereniging.

Niet alleen voor mannen, maar juist met name ook voor de vrouwen zijn er ook op dit terrein vele mogelijkheden om een steentje bij te dragen. Hier geldt hetzelfde als is opgemerkt ten aanzien van de werving van abonnees op ons weekblad. Kijkt u persoonlijk eens rond in uw omgeving en werf zelf een of twee leden.

Een slechts bescheiden steentje acht u dit? Ja, maar toch van grote betekenis. Juist de vele kleine bijdragen in het totale werk van de partij kunnen een groot effect te weeg brengen. Versterking van partijgeleiders is voor elke politieke groepering in een verkiezingsjaar van betekenis.

In het kader van het normale partijwerk gaat het nu ten aanzien van de werving van abonnees en de ledenwerving niet om grootscheepse acties via de partij-organen, maar om een activiteit van het individuele partijlid persoonlijk, dat zonder spectaculaire begeleiding van ten minste zo grote betekenis is voor de doorwerking van de prot. chr. invloed op het staatkundig leven in Nederland.

Gespreksgroepen

In de derde plaats zij nogmaals gewezen op de betekenis van het werk der gespreksgroepen. Ook dat werk behoort nu tot het normale werk. Zoals u weet is het onderwerp, dat thans aan de orde is, de actuele zaak van de sociale verzekeringswetgeving. De inzendingstermijn voor de rapporten van de door de kiesverenigingen ingestelde gespreksgroepen is bepaald op december a.s.

Laten zoveel mogelijk kiesverenigingen bevorderen, dat in deze eerste seizoenmaanden ook aan deze zaak de vereiste aandacht wordt geschonken.

Financiën

In de vierde plaats behoort tot het normale werk het gezond maken en gezond houden van de financiële positie. Dat is een duidelijke zaak. Activiteit vraagt geld. Meer activiteit vraagt meer geld.

Zonder meer mag worden aangenomen, dat alle leden graag zullen zien, dat al het werk dat gedaan moet worden, zo goed mogelijk wordt verricht en dat ook zoveel mogelijk wordt gedaan ter bevordering van de doorwerking van de christelijke politiek in ons volksleven.

Ook op dit punt kunnen de leden persoonlijk meewerken door, wanneer op hen terzake een beroep wordt gedaan, te bevorderen, dat over de nodige financiën kan worden beschikt.

Kamercentrale-gewijs zal in de komende weken de zaak van financiën ook aan de orde komen op de te beleggen kadercontactbijeenkomsten.

Overigens kan in dit verband nog medegedeeld worden, dat de contributie-afdrachtnota's 1962 merendeels reeds deze week aan de penningmeesters der kiesverenigingen zijn toegezonden. De overige penningmeesters ontvangen de nota's in ieder geval in de komende weken. Indien betaling van het gehele bedrag op dit moment op (kas-) moeilijkheden zou stuiten, zou het op prijs gesteld worden, indien dan al vast een gedeelte van het bedrag aan het partijbureau zou worden overgemaakt.

A.R.-Post - 22 september

VAN A.R. Post, dat aan alle leden, die geen abonnee op Nederlandse Gedachten zijn, eenmaal per maand wordt toegezonden, zal het september-nummer — in verband met Prinsjesdag — niet op 15 september, maar op 22 september verschijnen.

Tenslotte

WIJ hebben ons ditmaal beperkt tot enige kanttekeningen bij enkele onderdelen van het normale werk, dat in de voor ons liggende maanden gedaan moet worden. Wat betreft de verkiezingsactiviteiten, daar komen wij binnenkort op terug. Gaarne vestigen wij overigens nog eens de aandacht — vooral van de besturen — op het globale werken tijdschema in verband met de verkiezingen, dat wij vorige week in Nederlandse Gedachten (pagina 2) opnamen.

op naar de 20.000 abonnees van Nederlandse Gedachten

win in uw woonplaats nog 2 abonnees op ons eigen weekblad

dus nog 2 abonnees per k.v. doet u mee?

geef hen op aan het partijbureau: dr. kuyperstraat 3, den haag

BON

Voor slechts f 2.- abonnee op Nederlandse Gedachten

In het begin van het nieuwe politieke seizoen verzoek ik u mij te noteren als abonnee.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage. Abonnementenprijs van 1 september '62 tot 1 januari '63: f 2,—. Per half jaar f 3,25.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

Dr. Bruins Slot over:

HET AKKOORD MET INDONESIË

Voor radio en televisie — die wij gaarne een compliment geven voor hun uitvoerige verslaggeving — hebben wij de debatten in de Tweede Kamer over het akkoord met Indonesië inzake Nieuw-Guinea kunnen volgen. Ook de dagbladen hebben uitgebreide verslagen opgenomen. Een parlementair verslag hebben wij daarom in dit nummer niet opgenomen. Wel geven wij ten gerieve van onze lezers — zoals ook bij vorige gelegenheden het geval was — de letterlijke tekst van de redevoeringen van de A.R.-woordvoerders: Dr. Bruins Slot, G. A. Kieft en Dr. Meulink, alsmede de stemmotivering van Mr. A. E. Roosjen. Men heeft dan de letterlijke tekst bij de hand, hetgeen bij eventuele discussies hierover van belang kan zijn. Wij hopen eenzelfde gedragslijn te volgen inzake de behandeling van het akkoord in de Eerste Kamer. Aangezien het volgende nummer (tevens A.R. Post) voor een deel gewijd zal zijn aan Troonrede en Miljoenennota, zal dit gebeuren in Nederlandse Gedachten van 29 september a.s.

ALVORENS tot de zaak zelf te komen wil ik een paar opmerkingen maken over de staatsrechtelijke zijde van de zaak die ons bezighoudt.

Wat die staatsrechtelijke zijde betreft, ben ik van oordeel, gelijk onlangs door mijn politieke vriend de heer De Gaay Fortman ook aan deze zijde van het Binnenhof is ontwikkeld, in overeenstemming met het gevoelen van de Regering, dat voor de aanneming van dit ontwerp een volstrekte meerderheid voldoende is. Beslissend is hier de betekenis van artikel 1 van de Grondwet. Voor mij heeft dit geen normatieve betekenis. Het artikel bevat een geografische aanduiding, die eigenlijk in de Grondwet niet thuishoort. Dit betekent allermindst gebrek aan respect voor de Grondwet; veeleer het tegendeel. Een Grondwet moet zo zuiver mogelijk zijn. Wat artikel 1 doet, is in feite alleen een weergeven van wat uit anderen hoofde reeds rechtens en feitelijk tot stand is gekomen. Dit blijkt ook uit de door de heer Van Rijkevorsel c.s. geciteerde uitspraak van Minister Beel van 1956:

„De intussen gewijzigde omvang van het territorium van het Koninkrijk moet in dit artikel tot uitdrukking worden gebracht.”

Het is een weergeven van iets, dat reeds tot stand gekomen is. Zo is het in het verleden steeds geweest; als straks dit akkoord van kracht is, zal de Grondwet op verschillende plaatsen en ook hier moeten worden gewijzigd. Het zou dan zaak zijn, haar op dit punt radicaal te wijzigen.

Ik heb thans geen behoefte aan uitvoerige beschouwingen over deze overeenkomst. Ik geloof, dat die er ook nog wel zullen komen, zoals er in de laatste maanden zo vele zijn geweest; dat is misschien wel goed ook ter verduidelijking van ontwikkelingen en van bepaalde standpunten. Ik geloof niet, dat een dergelijke breedvoerigheid hier op haar plaats is. Wij hebben er in de Tweede Kamer de laatste maanden meermalen uitvoerig over gesproken. Het gaat nu om de afsluiting van dit parlementaire debat, om de beëindiging van een langjarig internationaal conflict tussen Indonesië en Nederland. Het gaat om een regeling van de toekomst van Nederlands Nieuw-Guinea en de daar wonende Papoea-bevolking.

Ik zal gaarne in het kort mijn standpunt ten aanzien van de voor ons liggende overeenkomst motiveren. Het zijn twee punten: de beëindiging van een conflict tussen twee Staten en de regeling van de toekomst van Nieuw-Guinea.

Ik geloof, dat het laatste de gevoelens van ons volk het meest raakt, omdat het hier gaat om het overdragen van een verantwoordelijkheid, die wij

op ons hebben genomen jegens een onderontwikkeld volk, en over beloften, die wij hun hebben gedaan. Het is duidelijk, dat wij die verantwoordelijkheid niet ten einde brengen op de wijze, die wij — en zij — ons hadden voorgesteld, en dat wij onze beloften niet inlossen op de wijze, zoals wij beiden ons dat hadden gedacht. Dat is een pijnlijke zaak, want verantwoordelijkheid en beloften steken nauw.

Wij zouden de zaak-Nederlands Nieuw-Guinea en het conflict daarover het liefste zien als een rechtsvraagstuk, wat het is. De voor de hand liggende wijze van regeling van dergelijke zaken en van het oplossen van dergelijke conflicten is een rechtsprocedure. Laat de rechter beslissen; dat was het Nederlandse standpunt. Dat heeft Indonesië niet gewild en daarmee werden de zaak en het conflict politieke aangelegenheden, die met politieke middelen tot een oplossing moesten worden gebracht. Daaraan kon Nederland niets veranderen, want als Indonesië een zaak tot een politieke zaak maakt en als zij door de andere mogelijkheden ook zo wordt gezien, dan is zij een politieke zaak. Als het Internationale Gerechtshof wordt uitgeschakeld en de Assemblée der Verenigde Naties wordt ingeschakeld, heeft men met politiek te maken.

Politiek kan fris en minder fris zijn. Wij betreuren het, dat Indonesië tot zijn politieke middelen ook geweld en bedreiging met geweld heeft menen te mogen rekenen. Zelfs toen Nederland tot ongeconditioneerde onderhandelingen bereid bleek, zelfs toen het plan-Bunker had aanvaard, dus tijdens de onderhandelingen, bleef dat geweld door gaan.

Wij moeten erkennen, dat het geen geweld op grote schaal is geweest. De infiltranten onthielden zich ook zoveel mogelijk van gevechtshandelingen; het ging er blijkbaar meer om, er te zijn dan om er te vechten. Het is duidelijk dat degenen, die hier te lande hebben gezegd, dat het president Soekarno meer om het conflict dan om het oplossen van het conflict, het verkrijgen van Nieuw-Guinea, te doen is geweest, ten slotte toch eigenlijk ongelijk hebben gekregen.

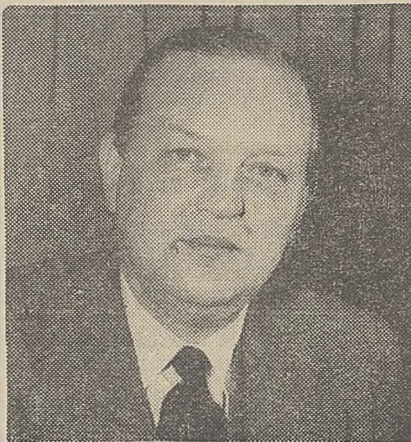
Toen het erop aankwam, aanvaardde president Soekarno onderhandelingen; hij aanvaardde een tussenbestuur met een medeverantwoordelijkheid der Verenigde Naties; hij aanvaardde de eigen rechten der Papoea-bevolking, die hij tot dusverre had ontkend. Het externe zelfbeschikkingsrecht, dat volgens de Regering in de huidige overeenkomst staat, is naar haar oordeel niet in strijd met de rede van president Soekarno, welke rede dezer dagen aan de Kamer is overgelegd.

Tegenover deze winstpunten staan uiteraard verliespunten. Van een zelfbeschikking vóór de overdracht kan geen sprake zijn. Voor een dergelijke zelfbeschikking was trouwens een uitstel van de overdracht nodig, die politiek niet haalbaar was.

Nederland heeft Nieuw-Guinea tot vrijheid willen brengen; het heeft het land willen openleggen; het heeft het volk willen opleiden tot zelfstandig-

heid, uitmondende in zelfbeschikking. Het heeft er gaarne de mensen en de geldmiddelen beschikbaar voor gesteld om deze laatste koloniale taak op nationaal niveau eervol te beëindigen. Het conflict met Indonesië heeft dat internationaal onmogelijk gemaakt. Dat is langzamerhand duidelijk geworden. Wij wisten, dat wij geen werkelijke oorlog om Nieuw-Guinea konden voeren zonder militaire hulp van bondgenoten. Dat is door Regering en Kamer altijd gezegd. Maar die hulp is ons nimmer toegezegd. Toen wij onze beloften deden, was de kans op zulk een oorlog gering. Wij hebben die kans destijds dan ook niet in onze overwegingen in overwegende mate betrokken. Naarmate echter Indonesië militair sterker werd en het bezit van Nieuw-Guinea de sentimenten in Indonesië geheel ging beheersen, werd het probleem van de bondgenootschappelijke hulp politiek en militair van primaire betekenis. De internationale situatie, de oost-west-tegenstelling, speelde voor de grote bondgenoten bij de oplossing van het Nieuw-Guinea-vraagstuk een overwegende rol. Niet de rechtskwestie op zichzelf, maar de afweging van voor hen minder gewichtige wereldbelangen gaf de doorslag bij hun beleid.

Wij betreuren het, dat deze zaak niet als rechtskwestie is kunnen worden gesteld. Wij hebben begrip voor de noodzakelijkheid van landen als de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, die in de oost-west-tegenstelling de spits afbijten, om bepaalde be-

Dr. J. A. H. J. S. BRUINS SLOT

langen tegen elkaar af te wegen. Wel moeten wij zeggen, dat wij de wapenleveranties door bondgenoten aan Indonesië in deze situatie sterk afkeuren.

Wij hebben grote waardering voor de volhardendheid, waarmee de Regering hier voor het recht in het krijt is getreden. Voor ons besef hadden de politieke vraagstukken, die hier liggen, eerder en ingrijpender in de overwegingen kunnen worden betrokken. Wij hebben dat bepleit, omdat wij dat in het belang van de Papoea's achten. Hoe meer en hoe eerder de toekomst der Papoea's uit de conflictsituatie zou zijn gehaald, hoe beter het zou zijn geweest. Onze bondgenoten en wij zouden dan ook in een veel minder onaangename positie tegenover elkander zijn geraakt. Het komt ons voor, dat ten gevolge van de onderhandelingen op dit gebied meer is bereikt dan wij nog hadden durven hopen. Wij willen onze waardering betuigen voor het laatstelijk door de Regering gevolgde onderhandelingsbeleid. Wij hebben respect voor de zelfverloochening, die dat de Regering en de meest bij het beleid betrokken bewindslieden moet hebben gekost.

Terecht heeft de Regering geen wettelijke oorlog willen voeren. Zij kon dat met te meer recht niet willen, omdat uit de onderhandelingen een rege-

IN DIT NUMMER:

- * Rede dr. Bruins Slot (pag. 1).
 - * Rede G. A. Kieft (pag. 4).
 - * Rede dr. Meulink (pag. 5).
 - * De Regering aan het woord (pag. 6 en 7).
- Voorts vindt u in dit nummer:
- * Het T.V. optreden van de heer Van Eijdsen (pag. 2).
 - * In memoriam F. H. v. d. Wetering (pag. 2).
 - * Rondom een nieuwe directeur van het stedelijk museum in Amsterdam (pag. 2).
 - * Gods leiding in de historie (pag. 3).
 - * Een Esperantisten congres (pag. 8).
 - * Een kunstmanifestatie in Dorestad (pag. 9).

ling is voortgekomen, die de mogelijkheid voor een rechtvaardige oplossing voor de Papoea-bevolking schept. Wij spreken de hoop uit, dat Indonesië de overeenkomst tot bevrediging van de Papoea-bevolking en Nederland zal uitvoeren en dat er zo voor West-Nieuw-Guinea, Indonesië en Nederland een goede toekomst zal zijn weggelegd.

Als de illusies vervagen, doemen de idealen weer op.

Nu het akkoord gesloten is, zal het zaak zijn onder het verleden een streep te zetten. Het heeft geen zin om ons te verdiepen in en te wrokken over mogelijkheden, die niet bleken te bestaan. Het gaat nu om de mogelijkheden van de toekomst, om het ontstaan van een werkelijke vrede voor alle drie betrokkenen. Het is het beste de toekomst met nuchterheid, met gematigdheid en zonder verbittering onder de ogen te zien. Als het akkoord in de geest, waarin het is bedoeld, wordt nageleefd, zal dat alles mogelijk zijn. Wij moeten in Nederland alles doen om dat mogelijk te maken. Het verheugt mij, dat men ook in Nieuw-Guinea de zaken meer en meer zo schijnt te zien.

Wij willen niet nalaten onze dank te betuigen aan alle Nederlanders en anderen, die hebben geholpen bij de opbouw van Nieuw-Guinea. Wij denken aan de ambtenaren, aan de zending en aan de missie en aan vele anderen. Wij denken niet het minst aan die Papoea's die zich voor de toekomst van hun land zelf met toewijding hebben gegeven. Wij zijn dankbaar, dat de Regering op royale wijze wil tegemoetkomen aan die bevolkingsgroepen, die zich door de gewijzigde rechtstoestand, bedreigd gevoelen. Wij willen ook onze waardering uitspreken voor de wijze, de gematigde, maar toch doortastende wijze, waarop de Nederlandse strijdkrachten zich hebben gedragen. Zij hebben een wezenlijke bijdrage tot het tot stand komen van deze overeenkomst gebracht. Zij hebben de kansen op militaire avonturen sterk beperkt. Ons gevoel van medeleven gaat eveneens uit naar de naaste familie der in de jongste gevechten gevallen, speciaal de Nederlanders en de Papoea's onder hen. Wij zijn dankbaar, dat het aantal niet groter is geworden. Naar onze mening zullen ter vermindering van mogelijke incidenten de Nederlandse strijdkrachten zo snel mogelijk uit Nieuw-Guinea moeten worden teruggetrokken.

De Regering heeft een schema. Hoe meer dat schema kan worden versneld, hoe beter het is. Onze koloniale taak is ten einde. Met verdriet ervaren wij de tragische wijze, waarop het helaas is geschied. Dat aan een nutteloos en zinloos bloedvergieten een einde is gekomen, stemt ons dankbaar.

Strijd voor een zaak van recht kan een plicht en zelfs een zegen zijn, zei Groen van Prinsterer. Maar een strijd, die zinloos is, omdat het beoogde resultaat daardoor nimmer zal worden verkregen, is zedelijk niet aanvaardbaar. De nobelste bedoelingen worden in hun tegendeel verkeerd als zij alleen tot rampspoed leiden.

Met de Regering zijn wij van mening, dat een simpel abandonneren in strijd met onze zedelijke plicht zou zijn geweest. De Indonesiërs zouden dan West-Nieuw-Guinea onder de voor de Papoea's slechtst denkbare omstandigheden hebben bezet.

Vanuit deze achtergronden willen wij ook gaarne onze instemming betuigen met het voornemen van de Nederlandse Regering om instellingen van de Verenigde Naties in staat te stellen mede aan het ontwikkelingswerk op Nieuw-Guinea deel te nemen.

Om al deze redenen zullen de meeste mijner politieke vrienden en ik met de hoop en de bede voor een gezegende toekomst voor al de drie betrokkenen onze stem aan dit ontwerp geven.

HET IS

HOPMAN

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
Telefoon 01790-3700*
die kan bemiddelen bij aankoop van een
EIGEN HUIS IN ZUID-HOLLAND
Vraagt onze woninglijst.

* * * In memoriam F. H. van de Wetering

De gevoelens, die onze zusterpartij, de C.H.U. beheersers bij het overlijden van het lid van de Tweede Kamer, de heer F. H. van de Wetering, resoneren in onze gelederen. Aan de C.H.-fractie en aan de Unie is een markante persoonlijkheid ontvallen.

In andere hoedanigheden, b.v. als voorzitter van de organisatie van christelijke binnenschippers, had de overledene relaties met veel meer protestantse christenen dan alleen zijn partijgenoten. Op de bredere, niet zo zeer politieke, terreinen des levens, verliezen velen dus een medestander en voortrekker. Ook in die zin herdenken wij de heer Van de Wetering.

Binnen en buiten 's Lands raadzaal zal deze veelzijdige en begaafde geestverwant niet meer te beluisteren en te zien zijn. In dit kalenderjaar is hij reeds het zoveelste Kamerlid, dat plotseling van zijn taak ontheven werd. Men kan haast niet ontkomen aan het leggen van een nauw verband tussen de aard van het parlementaire werk en dit plotseling heengaan van verscheidene kamerleden.

Ons dunkt, dat dit voor velen een reden moet zijn om onze volksvertegenwoordigers en hun zware taak toch met wat andere ogen te bezien, dan tot dusver gedaan werd.

Moge God de familieleden en vrienden van de overledene en ook zijn collega's in de fractie schenken wat zij bij deze lege plaats behoeven.

* * * Kunst of kermis

Het gerucht gaat rond, dat jhr. M. W. Sandberg, de directeur van het Stedelijk Museum te Amsterdam, zou worden opgevolgd door een Zweed, die op het terrein van de beeldende kunst denkbeelden koestert die parallel lopen aan die van de aftredende directeur.

Wij hopen, dat deze geruchten onjuist zijn. Wij hopen eveneens, dat in ieder geval het directiebeleid van het Stedelijk Museum een ander beeld zal gaan vertonen dan in de naoorlogse jaren te zien geweest is. Want in het Stedelijk Museum werd herhaaldelijk de waanzin op de troon gezet. Verwarde, dwaze, a-artistieke uitingen van voornamelijk jongeren, werden daar tot machtige kunstwerken gebombardeerd. Iedereen, die hieromtrent een andere mening had, werd voor ouderwets versleten. En zo werd het Stedelijk Museum een aanfluiting voor Amsterdam.

De kunst, als een gave Gods het menselijk geslacht in dit tranendal geschonken, werd door het genoemde museum een zeer slechte dienst bewezen.

Dat nu een Zweed de directie zou gaan voeren over een Nederlands museum, zou een ernstige misgreep betekenen. Het is weliswaar zo, dat kunst geen landsgrenzen kent en dat de kunst een eigen, internationale taal spreekt, maar dit neemt niet weg, dat de kunst ook het ijkmerk van een land en een volk is. Dit ijkmerk zal het best door een Nederlander onderkend kunnen worden. Hij zal ook de kunst kunnen stimuleren met het geveene in ons volk.

Het Stedelijk Museum wordt voornamelijk in stand gehouden door overheidsmiddelen. Daarom ook is het onjuist als de museumdirectie een privébeleid toont dat uit wezenlijk kunstzinnige overwegingen zeer aanvechtbaar is en dat daarenboven geen werkelijk beeld geeft van wat er aan kunstzinnig talent aanwezig is in ons volk.

In de door de zonden geschonden samenleving mogen wij uitingen van schoonheid dankbaar aanvaarden als een geschenk uit de hand van de Grote Kunstenaar. Dat geschenk legt de mens de verplichting op, er beschroomd mee om te gaan. Deze verplichting geldt ook voor Rijks- of Gemeentelijke overheid.

Het Stedelijk Museum, waar men in de laatste tijd van de kunst vaak een kermis maakt, moge in de naaste toekomst een beleid gaan openbaren waardoor het Nederlandse cultureel gezicht op verheffende wijze tot uiting komt. En om, zoals eens Kuyper ten aanzien van de kunst gezegd heeft, de kunst gezuiverd en gedoopt in de Christelijke ernst aan het volk terug te geven.

Aan deze ernst heeft het bij de directie van het Stedelijk Museum vooral in de laatste jaren ontbroken.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

De tweede helft van Prinsjesdag

DE derde dinsdag in september is weer in aantocht. Dat is voor het staatkundig leven van ons land een gewichtig moment. In de Ridderzaal op het Binnenhof wordt door onze Koningin dan de Troonrede uitgesproken, waarin het regeringsbeleid voor het komende jaar wordt ontvouwd.

Dit is ongetwijfeld het belangrijkste en meest spectaculaire van deze dag.

Dit zei j.l. dinsdag de heer Van Eijsden, lid van onze Tweede-Kamerfractie in een rechtstreekse televisie-uitzending van onze partij.

„Maar” zei hij „dit is toch niet het enige belangrijke. Ook de tweede helft, wat er verder gebeurt, verdient onze aandacht. 's Middags komt de Minister van Financiën in de vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. In het bekende koffertje draagt hij een groot aantal papieren, samengebonden met de oranje linten, gezamenlijk vertegenwoordigend de Rijksbegroting voor het nieuwe jaar. Een samenvatting van het financiële beleid wordt gegeven in een stuk, dat reeds vele jaren aangeduid wordt met de naam van Miljoenennota. Het is wel niet de officiële naam, want die luidt: Nota betreffende de toestand van 's Rijks financiën. Tegenwoordig zou er eerder aanleiding zijn van Miljardennota te spreken” aldus de heer Van Eijsden „sinds de rijksuitgaven meer dan 11 miljard bedragen”.

Allen zijn er bij betrokken

omdat de rijksfinanciën zo'n belangrijke rol spelen in het staatkundige en ook in het economische leven van ons land.

„Men moet niet vergeten” aldus de heer Van Eijsden „dat de Overheid beslag legt op een belangrijk deel van ons nationaal inkomen. Dat heeft zij nodig om allerlei uitgaven te kunnen doen die van algemeen belang worden geacht en die, op de een of andere wijze, aan het gehele volk ten goede komen. Het is een bekend feit, dat de totale uitgaven van het rijk, in vergelijking met de vooroorlogse periode, niet alleen absoluut, dat wil zeggen in geldbedragen, maar ook relatief, dus in verhouding tot het nationaal inkomen, zeer zijn toegenomen. Het nationaal inkomen van ons gehele volk wordt wel eens vergeleken met een koek, die verdeeld moet worden”.

• De koek verdelen

Uitgaande van dit voorbeeld, zei de heer Van Eijsden „dat voor 1962 de gehele koek (het nationaal inkomen dus) werd geschat op 43 miljard.

Aan totale belastingbaten werd een bedrag geschat van ruim 11 miljard.

Dat is niet minder dan 27%. Dat is dus de grote verdeling, die allereerst wordt aangebracht.

Het grootste deel van de koek blijft ter beschikking van het volk voor consumptieve uitgaven en voor investeringen en besparingen.

Het kleinere deel, dat toch zeer belangrijk is, staat ter beschikking van de overheid voor het doen van allerlei uitgaven in het algemeen belang.

Nu zal ik niet verder spreken over de vraag hoe het grootste deel van de koek verder wordt gebruikt, hoewel dat een boeiend onderwerp zou zijn.

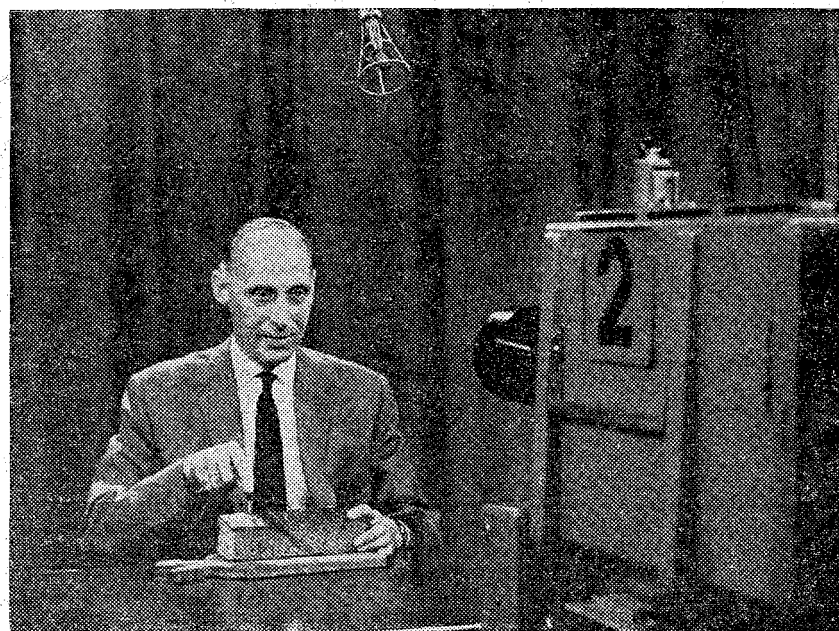
Ik beperk mij”, aldus de heer Van Eijsden, „tot het kleinere deel, dat aan de overheid toevalt”.

• Welk deel

„Het gesprek tussen regering en volksvertegenwoordiging, bij de behandeling van de rijksbegroting, heeft dan betrekking op twee zaken:

Allereerst: is het deel dat de overheid opeist, niet te groot (of te klein).

Voorts: op welke wijze moet het deel dat de overheid opeist worden verdeeld over verschillende bestemmingen.

H. VAN EIJSDEN
„koek verdelen...”

Beide zaken zijn belangrijk en raken de verantwoordelijkheid van regering en volksvertegenwoordiging. Ook van de laatste omdat deze voor de belangen van het volk moet waken en dus de rechtvaardigheid in de belastingheffing moet bevorderen.

Ook de verdeling van het beschikbare bedrag is belangrijk.

Hoe groot moet het stuk voor woningbouw zijn, hoeveel voor onderwijs?

Het aantal wensen en verlangens is zeer groot, groter dan op korte termijn in vervulling zou kunnen gaan.

• Een vaste koers

De heer Van Eijsden vervolgde: „juist omdat en het totaal van de overheidsuitgaven, en de wijze waarop de verdeling van de gelden plaats vindt, zo uitermate belangrijk is, is het noodzakelijk om te beoordelen van welke opvatting bij het financieel beheer wordt uitgegaan.

Wanneer de volksvertegenwoordiging haar taak om het financiële beleid van de regering te controleren, goed wil uitvoeren, moet zij deze uitgangspunten kennen en daarover een oordeel uitspreken.

Een kabinet zal ook geen beleid kunnen voeren, wanneer over deze zaken geen overeenstemming bestaat tussen regering en een groot deel van de volksvertegenwoordiging.

Het is een verheugend feit te kunnen constateren dat deze overeenstemming **INDERDAAD BESTAAT** tussen de huidige minister van financiën, de heer Zijlstra, en onze a.r. groep in de volksvertegenwoordiging.

Wij vinden het juist dat bij het beheer van 's Rijks financiën een vaste koers wordt gevaren en dat daarbij van gezonde opvattingen wordt uitgegaan.

Verwacht mag worden dat de Miljoenennota, die volgende week dinsdag wordt openbaar gemaakt, van dezelfde opvattingen zal uitgaan.

Daarom is het gewenst de vraag te beantwoorden: welke zijn de voornaamste hoofdlijnen van de financiële politiek, waarmede instemming wordt betuigd”.

• Vier hoofdlijnen

1. „Vooreerst is nodig”, aldus de heer Van Eijsden, „dat de begroting van ontvangsten en uitgaven wordt afgestemd op de economische toestand, waarin zich ons land bevindt.

Om het wat gewichtiger uit te drukken: rekening moet worden gehouden met de economische conjunctuur.

Dat kan betekenen dat op het ene tijdstip een matigende en op een ander tijdstip een stimulerende werking van de overheidsfinanciën zal moeten uitgaan.

2. Een tweede belangrijke hoofdlijn is deze dat de ontwikkeling van

de rijksuitgaven binnen bepaalde grenzen moet blijven.

In een groeiende volkshuishouding, met een stijgende bevolking, moeten natuurlijk allerlei voorzieningen worden getroffen.

Als aan alle nuttige wensen voldaan zou worden, op korte termijn wel te verstaan, zou het beroep van de overheid op het nationaal inkomen veel groter zijn dan nu reeds het geval is.”

• Prioriteiten

„Men noemt dit het vaststellen van prioriteiten op kortere en langere termijn.

Deze vaststelling van prioriteiten is onder het huidige kabinet tot een systeem geworden, waardoor men ook op de wat langere termijn kan overzien, waarvoor het geld moet worden uitgegeven. Deze afweging is een zeer noodzakelijke en belangrijke bezigheid, die ook weer moet plaatsvinden binnen het raam van hetgeen beschikbaar komt.

3. Hier naderen we de derde beleidslijn, namelijk dat de stijging van de rijksuitgaven zal moeten achterblijven in verhouding tot de stijging van het nationaal inkomen.

Om een voorbeeld te gebruiken; als het nationaal inkomen met 4% stijgt, behoeven daarom de rijksuitgaven ook niet met hetzelfde percentage te stijgen. Het doel hiervan is ruimte te krijgen voor verlaging van de belastingdruk. Want de belastingen zijn in Nederland, het zij openlijk toegegeven, hoog.

Wil men tot verlaging van de belastingdruk overgaan, dan zal daartoe een bewuste politiek nodig zijn.”

• Belastingverlaging

4. Dit is dus de vierde beleidslijn. Het gaat er om uitgavenverhoging en belastingverlaging als twee zelfstandige grootheden naast elkaar te plaatsen, die een eigen afweging verdienen, waarmede voorkomen wordt dat belastingverlaging min of meer als sluitpost van de begroting dient.

Dat belastingverlaging niet als een sluitpost is beschouwd, beschouwd, bewijst het feit dat onder dit kabinet belangrijke verlagingen tot stand gekomen zijn.

Allereerst met betrekking tot de ongetrouwden, voorts met betrekking tot de buitenshuis werkende gehuwde vrouw en tenslotte de algemene verlaging van de inkomstenbelasting, die dit jaar is ingegaan en in 1963 volledig effect krijgt.

Ik hoop, zei de heer Van Eijsden tenslotte, „hiermede duidelijk te hebben gemaakt van hoeveel belang het is dat bij de financiële politiek van goede opvattingen wordt uitgegaan, het volk ten baat. Daarom is er alle reden dat u en ik met belangstelling naar de nieuwe Miljoenennota uitzien.”

Gods leiding

In de A.R. partij heeft de antirevolutionaire of christelijk-historische richting politieke gestalte gekregen. Deze richting is veel ouder dan de partij. En zij heeft haar geloofsvisie op Gods leiding in de historie van ons volk. Deze visie is het klaarst tot uitdrukking gekomen in het standaardwerk van Groen van Prinsterer: Handboek der Geschiedenis van het Vaderland.

De Humanisten zijn nooit alleen aan het woord geweest, wanneer de geschiedenis van ons volk werd verhaald. In de 17de en de 18de eeuw is in menig populair geschiedwerk aan ons volk verteld, hoe God dat volk had geleid. Het meest gelezen werd het boek van Ds. Abraham van de Velde: De Wonderen des Allerhoogsten, ofte Aanwijzinge van de oorzaken, wegen en middelen, waardoor de geunieerde Provinciën uit hare vorige onderdrukkinge zo wonderbaarlijk zijn verheven. Het boek verscheen voor het eerst in 1668 en de laatste druk in het midden van de vorige eeuw. Het boek verhaalt van de verlossing van ons volk uit de Spaanse tyrannie, en ziet die verlossing als een wonder van genade. En zo heeft het volk, dat bij de Schrift leefde, het altijd gezien. Het filosofeerde niet over het wonder in de geschiedenis, maar het geloofde, dat God ons volk op een wonderlijke wijze had geleid, beschermd en bewaard. Spanje stuurde een machtige Armade: Gods adem heeft ze verstrooid.

Na de val van Haarlem schreef de Prins:

„Zo het God Almachtig belieft heeft van der stede van Haarlem na zijn goddelijken wil te disponeren, zullen wij Hem en zijn Goddelijk Woord daarom verloochenen en verlaten? is daarom de sterke hand Gods enigszins verkort en zijn Kerk en Gemeente te niet gebracht? Gij schrijft ons dat men u zou laten weten of wij ook met enigen machtigen, Potenaar in vasten verbond staan; waarop wij niet laten willen u voor antwoord, te geven dat, aler wij ooit deze zaak en de beschermenis der Christenen en andere verdrukten in dezen lande aangevangen hebben, wij met den alleroppersten Potentat der Potentaten alzulken vasten verbond gemaakt hebben, dat wij geheel verzekerd zijn dat wij, en alle degenen, die daarop vastelijk vertrouwen, door zijn geweldige en machtige hand ten leste nog ontzet zullen worden, spijt alle zijne en onze vijanden; zonder dat wij middelwyl enige andere middelen die ons de Here der heirscharen toegeschikt heeft, hebben of alsnog willen laten voorbijgaan.”

Dit citaat is dikwijls aangehaald; meestal met weglating van de laatste zin, die het voorgaande naar sommiger gevoel, maar geheel ten onrechte, iets zou verzwakken. Het is immers in het geloofsvertrouwen ingesloten, dat de weg der middelen wordt bewandeld. Toen Leiden werd ontzet, herinnerde een gedenkpenning aan het wegvlugten van Sanherib voor Jeruzalem.

Het zou niet moeilijk zijn, met tientallen voorbeelden en citaten aan te wijzen, dat de titel van het werk van Abraham van de Velde de visie uitdrukte, de geloofsvisie van het vrome volk op de geschiedenis van ons vaderland.

DAARBIJ zijn enkele punten afzonderlijk te vermelden.

Voorreest dat deze visie aansloot bij de Heilige Schrift, met name bij de psalmen van verlossing en bevrijding. Vooral psalm 66 was in dagen van druk en bevrijding geliefd. En de vraag, of de psalmen van Israëls bevrijding wel mochten gezongen worden in toepassing op de verlossing van ons vaderland, zou toen een vreemde vraag hebben geschieden. Later hebben we geleerd, dat we ook hier goed moeten onderscheiden, willen we niet bij een Nederlandse theocratie uitkomen.

In de tweede plaats, dat de verlossing werd gezien als een wonder. We vinden daarvan een weerklink in het artikel, waarmee Dr. Kuypers op 1 april 1872 De Standaard inleidde, over de houten pompen, zoals de Spanjaarden de primitieve kanonnen van de Geuzen noemden, waaruit het saluutschot klonk van Neerlands vrijheid.

In de derde plaats, dat het niet alleen ging om het constateren van het wonder, nadat het was geschied, maar ook om het vertrouwen, dat des Heren machtige arm niet is verkort en dat Hij zal bevestigen:

Een zee van ramp moog' met haar golven slaan,
Hoe hoog zij ga, zij raakt hen zelfs niet aan.

Daarom schreef de Prins na de val van Zierikzee:

„En evenwel, wij willen hier den moed niet verliezen, maar hopen dat, als wij van alle mensen zullen verlaten zijn, de Here God zijn rechterhand over ons uitstrekken zal.

En dan in de vierde plaats, dat de zegenende hand van God over ons is in de weg van de gehoorzaamheid. Daarom heeft Groen in de inleiding op zijn Handboek geschreven, dat de Christen zijn oog niet mag sluiten voor het feit, dat de liefde en de rechtvaardigheid Gods zich aan de Natien in de wegen zijner voorzienigheid niet onbetuigd liet en dat de lotgevallen van het Vaderland de kracht der toezegging: „Die Mij eren, zal Ik eren”, hebben getoond en bevestigd.

DIT heeft alles te maken met de politiek.

Ook met de discussie over het Nieuw-Guinea-beleid. Dat de zgn. oplossing, het zgn. akkoord, geboren is uit onrecht, geweld, bedreiging en pressie, is boven alle twijfel verheven. Het is in flagrante strijd met het handvest der Verenigde Naties en een caricatuur van de internationale rechtsorde. Ook velen, die met de Regering van oordeel zijn, dat dit akkoord noodgedwongen moest worden aanvaard, aarzelen niet, dat met haar héél duidelijk te zeggen.

Daardoor is de vraag in discussie, juist in onze partij, in hoeverre de dwingende macht van de feiten moet worden aanvaard en wanneer in de politiek om des gewetens wille tegen de macht van de feiten in het „neen” moet blijven klinken. En dan in het bijzonder, op welke wijze daarbij gelden het Goddelijk gebod van trouw aan het recht en het gegeven woord desnoods dwars tegen „de macht van de feiten in”.

Deze vraag moet in discussie zijn. Het is gelukkig, dat zij in de A.A. partij in discussie is.

Daarbij is onder meer gezegd, dat wij het wonder niet mogen incalculeren in ons politiek beleid.

Dat is juist, mits in een bepaalde zin verstaan. En juist hier ligt het begin van veel misverstand. Wanneer wij er niet uit kunnen komen, en wij zien een kloof zonder brug, dan mogen wij ons er niet van afmaken met te zeggen: dan laten we dat maar aan de Here over; hij is machtig, dat door een wonder in orde te maken.

Maar Hij blijft de God, die wonderen werkt. Wij moeten van een andere kant beginnen. Wij moeten vragen: wat eist de Here van ons? Dat is het wezen van ons beginsel. Het gaat om het vinden van de weg der gehoorzaamheid.

Wie bereid is, gehoorzaam aan het gebod, die moeilijke weg te gaan, mag bidden om Gods zegen. Het gaat niet om een politiek, waarin wij te onzen gerieve, „het wonder incalculeren”. Dat zou zijn, met eerbied gezegd, op God speculeren. Maar wel om het vinden van een politiek beleid, waarover wij de zegen des Heren mogen afbidden. En dat is ten diepste een andere politiek, dan die waarbij „de logica der feiten” beslist. Let wel, beslist. Dat is iets anders, dan de plicht en de noodzaak om alle feiten in de overweging te betrekken. Ik dacht, dat we het daarover eens zijn. Omdat de Heilige Schrift het ons leert.

EN dan, in dat gebod om des Heren zegen over ons handelen in gehoorzaamheid, trilt ook het weten, dat Gods wegen hoger zijn dan onze wegen. Niet maar anders, maar hoger. Oneindig hoger. Misschien leidt Hij ons door diepten, waar het ons bang te moede wordt. Misschien voert Hij ons op een hoogte, die ons onbereikbaar scheen. Maar in elk geval: Hij zal het alles maken, dat ge u verwonderen moet.

Dat is de ervaring van Gods volk. Dat staat ook in het gelovig verslag van Gods leidingen met ons volk.

„Er staat geschreven en er is geschied”. De Here bezoekt in gerechtigheid met

Op 10 juni 1961 stelde de Deputatenvergadering het herziene Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program vast. Aan deze vaststelling waren jaren van moeizaam werken voorafgegaan.

Het program werd dan ook met vreugde begroet, zowel in de partij als in de ARJOS. Vooral in de ARJOS had men met smart op de totstandkoming van het program gewacht. Immers, artikel 3 van haar statuten luidt: „De Nationale Organisatie stelt zich ten doel onder de jongeren van anti-revolutionairen huize de kennis van en de liefde voor de beginselen en het doel van de Anti-Revolutionaire Partij te bevorderen.”

Het zal zonder meer duidelijk zijn, dat de Nationale Organisatie bij haar werk het als een belangrijke zaak ziet, de clubs studie-materiaal over de beginselen en het doel van de Antirevolutionaire Partij te verschaffen. Vandaar, dat in de kring van de ARJOS met zoveel belangstelling naar de definitieve vaststelling van het Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program van de partij werd uitgezien.

Toen het programma eenmaal klaar was, toog de Methodiek- en Schetsencommissie van de ARJOS met vaart aan het werk o.l.v. haar voorzitter dr. A. Veerman. De commissie stond niet voor een gemakkelijke opgave. Over welke onderwerpen moest een schets worden geschreven?

Welke vorm moest aan de schetsen worden gegeven? Wie zouden één of meer schetsen kunnen schrijven? Wat voor soort uitgave moest er van de bundel worden gemaakt.

U begrijpt, dat de desbetreffende commissie ettelijke vergaderingen aan het beantwoorden van deze vragen heeft gewijd.

Het werk is niet tevergeefs geweest. Het heeft resultaat gehad. Onlangs kwam de schetsenbundel onder de titel „Kleur bekennen” uit. Het is een bijzondere uitgave geworden. Het omslag bestaat uit blauw plastic. Aan de voorkant is onder transparant-plastic een illustratie aangebracht, die het „Kleur bekennen” aangeeft. Het ontwerp en de tekening werden vervaardigd door de illustrator de heer H. Kray uit Assen. Op de rug staan eveneens de woorden „Kleur bekennen” vermeld.

Binnenin is een ringband-systeem bevestigd. Het is dus een moderne losbladige uitgave geworden. De schetsen zijn gedrukt op zwavel-geel papier. Iedere schets is, ter verlevendiging van het geheel, voorzien van enkele illustraties. In totaal zijn er 25 schetsen opgenomen.

Op het secretariaat van de ARJOS, Dr. Kuypersstraat 3, kan deze bundel voor de prijs van f 4,— per exemplaar worden besteld.

Waarschijnlijk bent u benieuwd naar de inhoud van de schetsenbundel. Wij verzekeren u, dat de bundel een zeer gevarieerde inhoud heeft gekregen. Teneinde u van de inhoud een indruk te geven, laten we hier een overzicht van de opgenomen schetsen volgen, met tussen haakjes vermeld welk artikel of welke delen van een artikel worden behandeld:

1. Oriëntatie; 2. Ons religieus uitgangspunt (inleiding, 2e alinea; artikel 1); 3. Ons visitekaartje (inleiding, 1e alinea); 4. De overheid en het gebod van God (artikel 2; artikel 5 sub a, e, g, h, i, j); 5. Het grensgebied van kerk en staat (artikel 5 sub b, c, d, f;

artikel 10; artikel 22 (slot); 6. Gezag is gezag (artikel 3, 1e alinea; artikel 4); 7. De staatsvorm (artikel 3b; artikel 6); 8. Decentralisatie (artikel 8); 9. Het koninkrijk (artikel 19); 10. Nieuw-Guinea (artikel 20); 11. Onderwijs (artikel 11); 12. Cultureel leven (artikel 12); 13. Geestelijke en lichamelijke volksgezondheid (artikel 13; artikel 14); 14. Maatschappelijk werk (artikel 16); 15. Handhaving van het recht (artikel 9); 16. Internationale rechtsorde (artikel 21a); 17. Internationale samenwerking (artikel 21b); 18. Minder-ontwikkelde gebieden (artikel 21 slot); 19. Onze nationale positie (artikel 22); 20. De rechtsorde van de arbeid (artikel 15); 21. Bezitsvorming (artikel 15 slot); 22. Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie (artikel 17, 4e alinea); 23. Economisch leven (artikel 17); 24. Overheidsfinanciën (artikel 18); 25. Samenwerking (artikel 23).

Uit deze opsomming blijkt wel, dat aan alle belangrijke onderwerpen die in het Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program zijn genoemd, een schets is gewijd.

Een artikel uit het program of een deel van het artikel vormt steeds de inleiding bij een bepaalde schets. Op het woord „schets” moet in dit verband de volle nadruk vallen. Het is, zoals de voorzitter van de Nationale Organisatie, de heer C. Balkenende, in het voorwoord schrijft: „Kleur bekennen” is bedoeld om de uitgangspunten van de Anti-Revolutionaire Partij bekend te maken en levend te maken voor de anti-revolutionaire jongeren en verdere geïnteresseerden. Het is daarbij een bundel schetsen, dat wil zeggen, dat zij niet meer zijn dan ruwe tekeningen, die door de gebruiker moeten worden opgevuld. Het zijn geen pakkare verhalen: voor de behandeling op de clubs zal met de schets een grotere studie noodzakelijk zijn.

De naam van de bundel is van toepassing op de schetsen: zij bedoelen niet allen een beter kennen van de anti-revolutionaire kleur te bewerkstelligen, maar tevens willen zij leiden tot een bekennen, tot een aanvaarden van de anti-revolutionaire overtuiging.”

Ons advies is: neem kennis van de inhoud van deze bundel. Wanneer u dat doet, dan zal dit uw inzicht verdiepen in het wezen en doel van de Anti-Revolutionaire Partij. Voor een gering bedrag kunt u prachtig studie-materiaal in handen krijgen.

Neem deze kans waar!!

D. C.

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaft-
wagens
etc.

HOUTBOUW **HAHBO**
HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

RADIO BECKER

ZEIST - Telefoon 5846-5847

HET ADRES

voor zenders, richting-
zoekers en echoloden

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

zijn oordelen hen die trouweloos handelen en Zijn gebod niet achten.

De Here verlost en spaart, wie in Zijn wegen wandelen.

En dat verlossen en sparen gaat langs wegen, die ons te hoog zijn.

Er is nog een derde: Hij is zéér lankmoedig over ons, en doet ons niet naar onze zonden. Dat is het grootste wonder. Daar hebben we ook als natie heel klein onder te worden.

ZO hebben onze vaders het gezien en ervaren. En dat is het thema van de Christelijk-nationale geschiedschrijving, waarbuiten de A.R. partij niet leven kan.

En als dat thema onze moeilijke discussies gaat beheersen, en we ons samen gangen geven onder dat Woord, dan komt het wonderlijk goed.

Daarom is het zo verkeerd, om te zeggen: ik bedank maar liever, als men het met het beleid van de meerderheid der fracties niet eens is. Daarom hebben wij ons ook niet te laten beïnvloeden door hen, die onze partij bestrijden en ons verschil van mening tegen ons uitbuiten.

Tot hen zeggen wij: zwijg maar stil, wij weten het ook wel.

Maar wij zeggen ook: onze bezinning gaat door, wij ontmoeten elkaar weer rondom het Woord, en het kan met pijn en zelfverloochening gepaard gaan, maar wij zullen elkaar dáár weer helemaal moeten vinden en mogen vinden.

A.

De uitvoering van het akkoord van New-York

De heer G. A. Kieft heeft hierover in de Tweede Kamer het volgende gezegd:

MISSCHIEN val ik wel wat uit de toon na de betogen van de fractievoorzitters, die zich met nadruk hebben bezig gehouden met het allerbelangrijkste van deze overeenkomst. De overeenkomst echter, zoals zij in haar geheel vóór ons ligt, roept toch ook andere vragen op, vragen met betrekking tot de uitvoering van die overeenkomst, waarbij Nederlanders in het bijzonder zijn betrokken en waarbij Nederland eigen beslissingen kan nemen. Vragen — ik besef dit heel wel, Mijnheer de Voorzitter —, waarop nog geen antwoord in finesses kan worden gegeven. Toch is het opwerpen van deze vragen nu, vooraf, gewenst. Wij menen, dat het noodzakelijk is, de achtergronden te kennen van waaruit die vragen straks in de loop van de tijd zullen worden beantwoord. Ik wil hierbij vooropstellen, dat, waar dit in de macht ligt van het Kabinet, de werkelijkheid, van de overeenkomst behoort te geschieden op basis van een zo groot mogelijke ruimhartigheid. De droevige gevolgen, die door de gewijzigde rechtstoestand onafwendbaar zullen optreden, moeten zo goed mogelijk ook in materiële zin worden ondervangen. Zij, die de gevolgen in eerste instantie moeten opvangen, hebben naar onze mening recht op een dergelijke houding van het Kabinet.

Ik wil de aandacht er hierbij op vestigen, dat hoe zeer ook algemene normen nodig zullen zijn, duidelijk moet worden voorkomen, dat de positie van de enkeling, de positie van de private persoon niet bedolven wordt onder die normen. In Nederland is een neiging te onderkennen om te vervallen tot perfectionisme, waardoor het persoonlijke, het individuele element in het gedrag dreigt te komen. Met het hoofd, maar ook met het hart, mijnheer de Voorzitter, zullen de gevallen, die zich voordoen, moeten worden gezien.

Ik weet wel, dat het gevaar van het scheppen van precedenten misschien iets groter wordt, maar het facet van een persoonlijke bejegening weegt bij mij bijzonder zwaar. Bij toepassing van de normen uit de wet of uit de algemene maatregel van bestuur, zal het individuele, het persoonlijke facet gestalte moeten krijgen.

In het voorlopig verslag zijn veel zaken omtrent de uitvoering van de overeenkomst aan de orde gesteld. Op meerdere daarvan heeft de memorie van antwoord een duidelijk antwoord gegeven. Dat neemt toch niet weg, dat bepaalde aangelegenheden nadere opheldering behoeven. Wij menen, dat het belang van de Papoea-bevolking met zich brengt, dat het Nederlandse bestuursapparaat niet voortijdig ineenstort. Het mag naar onze overtuiging niet zo zijn, dat naderhand zal komen vast te staan, dat een chaotische toestand onder Nederlandse vlag is geboren. In Nieuw-Guinea bestaan bepaalde voorzieningen — ik denk hierbij aan de waterleiding, aan de gezondheidsdienst, aan de elektriciteitsvoorzieningen, aan de communicatiediensten —, die niet zomaar, zonder meer

kunnen worden overgelaten in deze omstandigheden. Het is van wezenlijke betekenis, dat ook ná 1 oktober een zo groot mogelijk deel van het ambtenarenkorps aanwezig blijft om deze voorzieningen mede gaande te houden. Het beroep van onze Minister-President op de ambtenaren gedaan, achten wij van bijzondere betekenis. Ik kom hierop nog nader terug. Deze dingen raken echter niet alleen de ambtenaren. Van groot gewicht is ook, indien zending en missie erin zouden kunnen slagen hun werkers bereid te vinden de arbeid voor te zetten. In dat verband waardeer ik de inhoud van de kanselboodschap, die het moderamen van de Evangelische Christelijke Kerk in dit opzicht heeft doen uitgaan. Daarin wordt ondermeer duidelijk uitgesproken, dat de werkers in zending en in de kerk zullen blijven doorwerken en als het

G. A. KIEFT

waar is, wat een Frans persbureau zegt — ik heb geen enkele reden, daaraan te twijfelen — heeft ook de rooms-katholieke missie medegedeeld, dat geen van haar scholen zal worden gesloten. Dit vind ik belangrijke dingen, mijnheer de Voorzitter.

Het Kabinet wil dit werk op onderwijsterrein gelukkig blijven steunen.

Immers de onderwijssubsidies blijven doorlopen, ook na 1 oktober. De memorie van antwoord stelt hieraan geen nadere voorwaarden en het antwoord is op zichzelf ruim gesteld. Ik meen daarom te mogen aannemen, dat niet alleen de typische onderwijssubsidies worden gehandhaafd, maar dat ook zullen worden gehandhaafd alle subsidies ten behoeve van het gehele beschavingswerk, dat in Nieuw-Guinea tot nu toe is verricht.

De vraag, die nog opkomt is deze: moet worden aangenomen, dat deze subsidies worden bevoren op de thans geldende bedragen? Indien dit het geval is, is dit m.i. te betreuren, omdat de voortgang van dat omvangrijke, maar ook belangrijke werk dan zou worden gestuit.

In dit verband acht ik het niet begrijpelijk, dat het gouvernement — naar ik heb vernomen — de Papoea's, die in het centrale bergland werken als onderwijzer of mantri, het advies zou hebben gegeven terug te gaan naar de plaats van hun herkomst. Met name voor dat centrale bergland, waar de benadering van de autochtone bevolking nog maar zo kort geleden een aanvang heeft genomen en waar nog steeds een labiele toestand heerst, komt mij deze maatregel voorshands niet gewenst voor.

De Nederlandse Overheid heeft — zoals ik zoëven zei — terecht een beroep gedaan op de daarvoor geschikte ambtenaren om te blijven en door te dienen. Wij zijn er namelijk van overtuigd, dat een aanblijven van de daarvoor geschikte ambtenaren mede van beslissende invloed kan zijn bij de handhaving van de rust en de orde tijdens de bestuursoverdracht. Hier ligt een grote verantwoordelijkheid voor het Kabinet, en ik meen dat het Kabinet deze verantwoordelijkheid juist heeft aangevoeld door aan te dringen op een tijdelijk blijven. Ik meen dat met name de Staatssecretaris de heer Bot een woord van bijzondere dank toekomt voor zijn bemoeienissen in dit opzicht. Hij heeft in de moeilijke situatie van deze tijd zelf ter plaatse de toestand opgenomen en heeft duidelijk bevorderd, dat er direct contact was tussen hem, de ambtenaren en de verantwoordelijke overheid.

Wij geloven dat het Kabinet hierbij de juiste grenzen in acht heeft genomen, door het te laten bij een dringend beroep. De vrijheid van de ambtenaar om vrijwillig ja of neen te zeggen is bewaard gebleven, terwijl een morele druk gelukkig ditmaal achterwege is gebleven. Ik wil hierbij uitdrukkelijk verklaren, dat de ambtenaren, de zendingswerkers en de missie-arbeiders, die „ja” hebben gezegd of nog zullen zeggen, getuigen van een moed, waarvoor wij grote eerbied hebben en die wij dankbaar zullen accepteren.

Ook zijn wij verheugd over het concrete advies, dat het Christelijk Werknemersverbond Nieuw-Guinea in dit opzicht duidelijk heeft gegeven.

Aan de voorwaarden, die aan een overheid in deze situatie mogen worden gesteld — namelijk een garantie voor een verantwoorde veiligheid van lijf en goed naast een behoorlijke materiële verzorging — heeft dit Kabinet in beginsel voldaan. Dat de Regering niet zelf met eigen machtsmiddelen deze veiligheid verzorgt, is te begrijpen en ook te aanvaarden. Toch vraag ik mij af, of de Regering hiermede klaar is. Ik meen dat van dit Kabinet toch mag worden verlangd, dat het daarnaast van zijn kant ook alles doet om die veiligheid mee te helpen bevorderen, ook na 1 oktober. Die duidelijke verklaring heb ik in de witte stukken gemist. Daarin wordt volstaan met de verklaring, dat de veiligheidsgarantie door de Verenigde Naties zal moeten worden gegeven. Ik acht deze verklaring niet geheel volledig.

Het is jammer, dat de algemene maatregel van bestuur, die gegrond is op de Wet Bijstandskorps, niet tijdiger zal zijn afgekondigd. Weliswaar zijn herhaaldelijk mondelinge toezeggingen gedaan inzake de garanties, maar in deze moeilijke tijd zijn zij tenslotte te algemeen geweest en niet rechtstreeks en individueel gericht. Het „ja” zeggen op de vraag om te blijven is daardoor voor de ambtenaar moeilijker geworden. Overigens heb ik wel begrip voor de gang van zaken, mede omdat de Staatssecretaris de heer Bot erop uit is geweest, zoveel mogelijk en zo grondig mogelijk het overleg te voeren met de betrokken organisaties.

Het Kabinet stelt, dat maatregelen genomen zijn om een snelle afvoering mogelijk te maken, maar een zeer concreet inzicht wordt toch niet gegeven. Staat bijv. voldoende vast dat de afvoermogelijkheden van de ambtenaren niet in het gedrang komen door de afvoer van militairen en die van vrouwen en kinderen? Is er bijv. rekening mede gehouden dat ook in de particuliere sector een snelle afvoer mogelijk zal zijn? Concreet zouden wij naar mijn mening behoren te weten of maatregelen zijn genomen voor een snelle evacuatie van hen, die na een periode van nadienen wensen te vertrekken? Staat bijv. ook voldoende vast — de memorie van antwoord is op dit punt niet duidelijk — dat de ambtenaren ook inderdaad op het door hen genomen besluit tot nadienen kunnen terugkomen?

Het heeft mij verheugd dat in de memorie van antwoord een duidelijke toezegging is gedaan dat doordienende ambtenaren in het algemeen geen feitelijke benadeling zullen hebben te duchten in vergelijking met hun collega's die eerder repatriëren. Toch bestaan bij de ambtenaren nog zorgen over de wijze, waarop de gezinnen die niet over eigen huisvesting beschikken, in Nederland worden opgevangen. Voorkomen moet worden dat zij en hun gezinnen de dupe zullen worden van een eventueel starre houding van de gemeenten.

Vast staat ook dat verscheidene ge-

zinnen genoodzaakt zullen zijn gemeubileerde woonruimte te huren; de ervaring leert dat dat gepaard gaat met abnormale hoge huren. Heeft het Kabinet zich beraden over deze mogelijkheden?

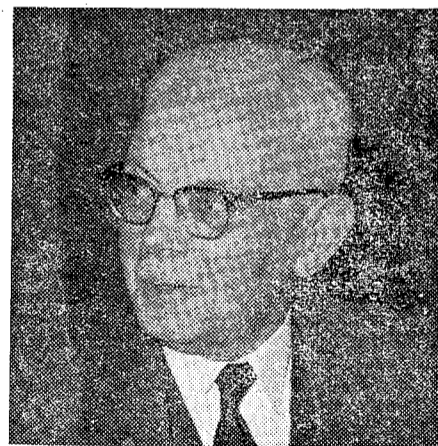
Het toelaten in Nederland van hen, die een band met Nederland hebben kan een bron van ellende worden. Wij hebben met het toelatingsbeleid bittere ervaringen opgedaan. Ik behoeft dat niet nader te adstrueren. Dit zal moeten nopen tot een ruim, maar ook ruimhartig toelatingsbeleid, dat snel kan worden geëffectueerd. Het is bepaald verheugend dat het Kabinet een dergelijk beleid wil voeren, niet alleen vóór 1 oktober, maar ook na 1 oktober.

Het moet bepaaldelijk van groot belang worden geacht dat bepaalde groepen uit Nieuw-Guinea besteld vóór 1 oktober moeten worden afgevoerd. Ik ben er niet gerust op dat wanneer deze groep niet zal zijn afgevoerd, alles in pais en vree zal kunnen verlopen.

Er moet mij hierbij nog een ding van het hart. In de beoordeling van de verzoeken om toelating schuilt toch altijd een subjectief element.

Ik acht de huidige situatie van dien aard dat die subjectieve elementen in het voordeel van de verzoeker zullen moeten worden gewogen bij de beoordeling van het eindresultaat. Ook acht ik het gewenst dat het beleid van de Minister van Justitie zo spoedig mogelijk een onderwerp van bespreking zal moeten uitmaken met de betrokken kamercommissie, die reeds over een ruime ervaring op dit gebied beschikt.

Ik besef zeer wel dat het Kabinet niet alles in zijn hand heeft als het gaat om een zo goed mogelijk opvangen van de gevolgen van deze overeenkomst voor een groot aantal mensen. Daarvoor is ook nodig dat de gehele Nederlandse bevolking beseft dat hier moet worden geholpen. Het Nederlandse volk zal zijn hart hiervoor moeten openstellen, omdat het wordt geconfronteerd, in zijn geheel of op bepaalde terreinen, met de door het Kabinet te nemen maatregelen. Op het nationale woningbezit b.v. zal een beroep moeten worden gedaan in verband met de snelle afvoer van hen, die op Nieuw-Guinea niet blijven. Als het gaat om het bezetten van functies, al dan niet in overheidsdienst, zal men zich in Nederland moeten realiseren dat eigen wensen op dit terrein wel eens niet direct in vervulling zullen kunnen gaan, omdat er soms voorrang zal moeten worden verleend aan de terugkerenden. Het Nederlandse volk zal die onontkoombare gevolgen van deze overeenkomst naar mijn overtuiging loyaal en medelevend mede moeten verwerken. Persoonlijk ben ik ervan overtuigd, dat ons volk deze bijdrage zal kunnen leveren. Het verleden staat naar mijn mening daarvoor borg.

Mr. A. B. ROOSJEN

BIJBELS KWARTETSPEL

Een uniek kwartet spel, leerzaam, instructief en interessant voor jong en oud. Buitengewoon geschikt voor het gezin, jeugdclubs enz. Omvat 72 kaarten in twee kleurendruk, verpakt in sterk kartonnen doosje

voor slechts f 2,75.
Bestellingen via de boekhandel of rechtstreeks bij de uitgever:
H. MEDEMA,
Frisolaan 40, Apeldoorn,
giro nr. 959760.

De (afwijzende) stemmotivering van mr. A. B. Roosjen

„Mijn stem geven aan dit wetsontwerp zou voor mij betekenen het goedkeuren van en het instemmen met een akkoord, waarbij enkele honderdduizenden Nederlandse onderdanen, tegen de wens van de overgrote meerderheid onder hen, worden overgeleverd aan een dictatorial regiem. Ik weet dat de regering — en daar ben ik dankbaar voor — het uiterste gedaan heeft om dit te voorkomen. Mijn stemmen tegen dit wetsontwerp mag dan ook niet gezien worden als een afkeuring van het gevoerde beleid, maar als een krachtig protest tegen de karikatuur van internationale rechtsorde, waarmee wij hier worden geconfronteerd.”

Dr. J. Meulink in Tweede Kamer

„Ik kan dit niet doen, omdat ik het niet mag doen”

WANNEER ik een aantal kritische opmerkingen ga maken naar aanleiding van het wetsontwerp tot overdracht van Nederlands-Nieuw-Guinea aan de Republiek Indonesië, doe ik dat in het besef, dat ook de Regering met een bezwaard hart deze overeenkomst met Indonesië aanvaardde wil.

Deze bezwaardheid heeft bij de Regering echter niet geleid tot een afwijzing van het akkoord. Op grond van de militaire en politieke machtsverhoudingen meent zij, dat tot aanvaarding dient te worden overgegaan.

Ik heb begrip voor deze houding. De Regering, en wel speciaal de Minister van Buitenlandse Zaken, heeft in de achter ons liggende tijd getoond het uiterste te willen doen om deze gang van zaken te voorkomen.

Het drama van Nieuw-Guinea lag helaas in de lijn der verwachtingen.

Het is begonnen in 1945.

Het werd voortgezet in 1949 bij de soevereiniteitsoverdracht van Indonesië. Het was onverantwoord, dat toen over Nieuw-Guinea geen definitieve beslissing genomen werd.

Het ging verder, toen wij de Amboezen geen hulp boden.

En thans staan wij voor de laatste akte van dit drama.

Nederland gaat een traktaat tekenen, dat veel overeenkomst vertoont met dat van München.

En of wij nu onze stem aan dit wetsontwerp willen geven of niet — ik wens vurig, dat het verworpen wordt —, het moet voor ieder duidelijk zijn, dat het volk van Nieuw-Guinea een sombere en onzekere toekomst tegemoet gaat.

Wij kunnen alleen maar bidden, dat God, die ondanks alles bij machte is dit nog ten goede te keren, het volk der Papoea's nabij zal zijn.

Dat het zo gelopen is, wil ik echter bepaald niet aan deze Regering verwijten.

Daarom spijt het mij ook, nu in de allerlaatste fase t.a.v. de voorgestelde overeenkomst met Indonesië de Regering toch niet te kunnen steunen.

En tegen het nu voorgestelde akkoord heb ik onoverkomelijke bezwaren en ik acht mij verplicht daarvan op dit moment rekenschap te geven.

Daarbij wil ik beginnen met een vraag.

In de memorie van toelichting is gesteld, dat voor ons land een overmachtsituatie is ontstaan, die ertoe leiden moest, dat de verplichtingen tegenover de Papoea's niet langer konden worden nagekomen.

Het zou echter wel gewenst zijn, dat de Regering, indien dat enigszins mogelijk was, daarover bredere informatie verstrekke. In de pers zijn hierover nogal eens oncontroleerbare verhalen verschenen. Het zou goed zijn, dat voor iedereen, zowel voor ons volk, alsook naar buiten, over dit punt volkomen duidelijkheid kwam.

Door de Regering is gesteld, dat zij vanzelfsprekend de overeenkomst niet ter goedkeuring zou voorleggen, indien zij haar ongrondwettig zou achten.

Het is even vanzelfsprekend dat niemand van ons zijn stem aan dit voorstel kan geven, wanneer hij dit ongrondwettig acht. De volksvertegenwoordiging is evenzeer gebonden aan de eed van trouw aan de Grondwet.

Het is daarom te betreuren, dat juist dit zo uitermate belangrijke punt van regeringszijde een zo summier en weinig overtuigende toelichting heeft ontvangen.

Ja, eigenlijk geeft deze toelichting de indruk, dat de Regering zelf wat aarzelt. In de memorie van antwoord schijnt de Regering haar aarzeling intussen overwonnen te hebben. De toon is daarin veel positiever, maar niet overtuigender.

Verbaasd heb ik me over de opmerking, dat de status van het grondgebied van Nieuw-Guinea niet zo vastligt, dat van een afwijking van de Grondwet kan worden gesproken.

Deze zin toch zegt in feite niets in dit verband.

Men kan best van oordeel zijn, dat de Grondwet verandering van de status van Nederlands Nieuw-Guinea toestaat, mits er maar geen sprake is van soevereiniteitsoverdracht.

Artikel 1 van de Grondwet zegt, dat Nieuw-Guinea behoort tot het grondgebied van het Koninkrijk. Dat wil dus zeggen, dat Nieuw-Guinea deel uitmaakt van de rechtsgemeenschap van het Koninkrijk.

Vroeger was daarover wel eens wat aarzeling, maar sinds 1922 heeft toch gaandeweg de opvatting veld gewonnen, dat Nieuw-Guinea behoort tot de rechtsgemeenschap van het Koninkrijk

der Nederlanden. Aldus Van der Pot-Donner in het „Handboek van het Staatsrecht”, blz. 130.

Nu zegt artikel 1 metterdaad niets over de aard van die rechtsgemeenschap. Die aard kan dan ook gewijzigd worden zonder met de Grondwet zelf in strijd te komen. Niet echter kan de rechtsgemeenschap zelf verbroken worden. Dat is wel strijdig met artikel 1. Dit ligt ook in de lijn van hetgeen vroeger al eens van regeringszijde werd verklaard. Toen werd nl. gezegd, dat de Regering instemt met de gedachte dat, als statuswijziging van Nieuw-Guinea overwogen wordt, die de soevereiniteit van het Koninkrijk onverlet laat, deze bij eenvoudige wet zou kunnen geschieden.

Nu echter laat de Regering dat voorbehoud t.a.v. de soevereiniteit vallen.

En bij deze statuswijziging wordt de soevereiniteit juist geheel en onvoorwaardelijk overgedragen.

Weliswaar spreekt het akkoord slechts van bestuursoverdracht, maar daarmee zal van Nederlandse zijde toch overdracht van soevereiniteit bedoeld zijn. Ik veronderstel tenminste, dat de Regering niet op het standpunt van Indonesië is gaan staan, als zou Indonesië thans reeds de soevereiniteit over Nieuw-Guinea bezitten.

Naar Nederlandse opvatting kan niet anders bedoeld zijn dan een radicale en onvoorwaardelijke overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië.

En dat is naar mijn opvatting ontwijfelbaar wel in strijd met de Grondwet.

Wanneer overdracht van het grootste deel van het grondgebied van het Koninkrijk geen afwijking van de Grondwet is, zou daarmee de Grondwet toch wel voor een belangrijk deel op losse schroeven zijn gezet.

Die Grondwet geeft ons allerlei grondrechten. Maar deze grondrechten zouden dan bij eenvoudig meerderheidsbesluit ongedaan kunnen worden gemaakt door bv. het grondgebied in Europa over te dragen aan een vreemde dictatoriaal geregeerde mogendheid.

De overheid heeft volgens de Grondwet de vrijheden en rechten van alle onderdanen te beschermen. Dus ook van de Papoea's.

Zou het mogelijk zijn daar een streep door te halen zonder van de Grondwet af te wijken? Ik geloof daar niets van.

Zelfs een bepaling als artikel 177 van het E.E.G.-verdrag over de verplichte raadgeving van het Hof van Justitie der Europese Gemeenschappen, bij uitlegging van verdragen, wordt als een afwijking van de Grondwet gezien.

Zou dan een overeenkomst, waarbij 750.000 Papoea's binnen een andere rechtsmacht vallen, geen afwijking van de Grondwet zijn?

Overdracht van Nieuw-Guinea zal ertoe leiden, dat toch artikel 1, waarin staat dat Nieuw-Guinea behoort tot het grondgebied van het Koninkrijk, moet worden veranderd.

Van Raalte concludeert dan ook in de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 29 augustus, dat hij het argument van de Regering niet sterk vindt.

Het is ook onjuist, dat de Regering zich alleen vastklampt aan een bepaalde interpretatie van artikel 1.

Artikel 2 is in dat opzicht nog duidelijker. Volgens artikel 2 moet de staatsinrichting van Nederlands Nieuw-Guinea door een Nederlandse Wet worden bepaald. Deze overdracht betekent echter, dat de staatsinrichting in de toekomst door de Indonesische wetgeving wordt geregeld.

De Regering beroept zich op artikel 3 van de Grondwet, waarin voorgeschreven wordt, dat grenswijzigingen voor het rijk in Europa bij de wet kunnen plaatsvinden.

Maar is het niet veel logischer daaruit te concluderen, dat dus afstand van een gebiedsdeel, wat veel verder gaat dan de grenscorrecties bedoeld in artikel 3, een verandering van de Grondwet vereist?

Trouwens artikel 56 van de Grondwet toont ook duidelijk aan, hoe aanvechtbaar het standpunt van de regering is.

Artikel 67, waarin het gaat over de opdracht van bevoegdheden aan volkenrechtelijke organisaties, gewaagt wel van de mogelijkheid van afwijking van de Grondwet. Deze soevereiniteitsopdracht gaat echter minder ver dan overdracht van soevereiniteit. Soevereiniteitsoverdracht moet dan toch op grond van artikel 67 in elk geval een afwijking van de Grondwet zijn. Zelfs prof. Oud, die in „Elseviers Weekblad” van 13 januari verklaarde de stelling

te durven verdedigen — hij heeft die ook nu verdedigd —, dat de goedkeuring van afstand van grondgebied bij eenvoudige meerderheid mogelijk was, moet daarbij toegeven, dat het wel vreemd is, dat de vestiging van een zelfstandige staat Nieuw-Guinea dan wel grondwetsherziening behoeft.

Een beroep op de praktijk van de vorige eeuw lijkt mij al buitengewoon

DR. J. MEULINK

zwak. De desbetreffende bepalingen en ook de praktijk zijn sindsdien veranderd. Met name de grondwetsherziening van 1948 en het daarin opgenomen 14e hoofdstuk spreken duidelijke taal.

Overigens begrijp ik wel, waarom de Regering zelf slechts subsidiair gewag maakt van de mogelijkheid, die artikel 63 biedt. Dat artikel kan nl. in dit geval helemaal geen uitkomst geven.

Persoonlijk betwijfel ik zelfs, of een afwijking van de Grondwet zo ruim kan worden uitgelegd, dat afstand van soevereiniteit hier onder valt.

Maar zelfs al zou dat het geval zijn, dan nog faalt een beroep op artikel 63. Immers artikel 63 stelt de eis, dat de ontwikkeling van de internationale rechtsorde de afwijking van de Grondwet eist. Binnen deze sfeer kan men echter onmogelijk de afstand van Nieuw-Guinea brengen.

Daar is geen sprake van, dat de ontwikkeling der internationale rechtsorde deze overdracht eist. Integendeel, het is bepaald in flagrante strijd met de internationale rechtsorde, dat een overheid 750.000 onderdanen tegen hun zin uitlevert aan een vreemde, niet democratische mogendheid. Met name artikel 73 van het Handvest der V.N., als ook het Atlantisch Handvest, verzetten zich daartegen. Nog op 9 oktober 1961 is namens de Nederlandse Regering in de vergadering der V.N. uitdrukkelijk verklaard, dat dit in strijd zou zijn met de letter en de geest van het handvest der V.N.

Men zou alleen kunnen spreken van een eis van de ontwikkeling der internationale rechtsorde, wanneer met goedkeuring der bevolking hier een behoorlijk gegarandeerde waterdichte regeling van het zelfbeschikkingsrecht der Papoea's was opgenomen. Maar dat is zeer zeker niet het geval.

Het feit, dat in dit akkoord nog over het recht van zelfbeschikking gesproken wordt, doet daaraan hoegenaamd niets aan af.

De omschrijving van die zelfbeschikking is in de eerste plaats al onvolgende. Eenmaal heet het zelfs „het doen van een vrije keus” zonder dat gezegd wordt, waarop die keus betrekking heeft. Waarom wordt niet steeds over zelfbeschikking gesproken?

Daar komt nog bij, dat Soekarno al direct na het tekenen van het akkoord heeft gezegd, dat het hier interne zelfbeschikking betreft.

Hoewel dit met andere gedeelten van het akkoord in strijd komt, sluit de verklaring van Soekarno wel aan bij zijn opvatting, dat Indonesië de soevereiniteit over Nieuw-Guinea al bezit. Een opvatting, die in het akkoord niet weersproken wordt.

Juist ten aanzien van het belangrijke punt, het zelfbeschikkingsrecht, blijven we in het onzekere. Of eigenlijk is dat te zwak uitgedrukt. Het moet voor ons allen duidelijk zijn, dat Soekarno er niet aan denkt het recht van zelfbeschikking ten aanzien van de Papoea's te effectueren.

In 1949 heeft de heer Schouten bij de soevereiniteitsoverdracht aan Indonesië in deze Kamer gewaarschuwd, dat van het zelfbeschikkingsrecht geen sprake kon zijn. De historie heeft hem helaas gelijk gegeven. Terwijl op 27

december 1949 de soevereiniteitsoverdracht plaatsvond, werden al in januari 1950 de rechten der deelstaten met de voeten getreden. Op een protest werd geantwoord, dat dit een binnenlandse aangelegenheid was. Het internationale toezicht heeft daar geen zier aan veranderd.

De situatie is nu echter nog veel ongunstiger. Soekarno, die in het verleden al toonde tractaten te zien als vodjes papier, die hij naar willekeur verscheuren kan heeft nu al tevoren verklaard, dat hij zich van het externe zelfbeschikkingsrecht niets zal aantrekken. Waarborgen voor een goede effectuering van dat recht ontbreken in het traktaat volkomen. Het is een interne aangelegenheid geworden van Indonesië, dat alleen verplicht is rapporten aan de Verenigde Naties te sturen. Elke regeling bij een niet naleving ontbreekt.

De artikelen over het zelfbeschikkingsrecht zijn niet anders dan een jopspeen. Nu, in 1962, kan men werkelijk niet verklaren te verwachten, dat er iets van dat recht zal terechtkomen. Mijn conclusie is dan ook, dat de thans geldende Grondwet generlei mogelijkheid geeft tot afstand van Nieuw-Guinea aan Indonesië op de wijze, zoals in dit wetsontwerp wordt voorgesteld.

Wanneer ik deze formele bezwaren naar voren gebracht heb, dan wil ik daaraan haastig toevoegen, dat ik deze grondwettelijke belemmeringen toch beslist niet als hinderlijk aanvoel. Integendeel, gelukkig geeft de Grondwet geen mogelijkheid tot een overdracht als nu wordt voorgesteld. Het is naar onze Grondwet niet toegestaan, onderdanen als koopwaar over te dragen. En ik zie dit als een juiste formulering van een goed beginsel. Immers, anders zou de Grondwet in strijd komen met de meest elementaire vrijheidsrechten der burgers.

Hiermee ben ik gekomen aan mijn materiële en meest beslissende bezwaar tegen het wetsvoorstel. Nederland mag Nieuw-Guinea niet aan Indonesië bij traktaat overdragen. Nederland mag dit niet doen, omdat deze overdracht in strijd is met de plicht, die de overheid van Godswege tegenover haar onderdanen heeft te vervullen. Nederland mag dat niet doen, omdat het daarmee in strijd handelt met de internationale rechtsorde. Nederland mag dat niet doen, omdat het zich tegenover de Papoea's onder ede verbonden heeft, dat zij zelf in volkomen vrijheid over hun toekomstige status mogen beslissen.

De vraag, die vaak gesteld wordt, is, of er dan een alternatief is.

Naar mijn opvatting behoort een akkoord als dit niet tot de mogelijkheden. In feite is dit ook geen akkoord. Bij een akkoord moet er overeenstemming zijn en overeenstemming is hier niet.

Over het zelfbeschikkingsrecht wordt verschillend gedacht.

Nederland denkt aan een werkelijk extern zelfbeschikkingsrecht, Indonesië aan een intern zelfbeschikkingsrecht.

Indonesië gaat ervan uit, dat het al de soevereiniteit heeft, terwijl Nederland op het standpunt staat, deze nu pas over te dragen.

Deze verschillen zijn wat gecamoufleerd, maar 'ze zijn er niet minder reëel om.

In 1949 was er geen overeenstemming t.a.v. Nieuw-Guinea. Dit had nare gevolgen.

Wat zullen nu de consequenties zijn van dit gebrek aan overeenstemming?

Dit is geen akkoord. Het is een soort capitulatie-dictaat in de vorm van een akkoord.

Ik zal op de inhoud van dit capitulatie-dictaat niet nader ingaan, maar alleen wijzen op de schandelijke bepaling, dat wij zullen gaan meebetalen aan de Indonesische troepen, die wederrechtelijk Nieuw-Guinea zijn binnengedrongen.

Wij laten ons valse papieren in de handen stoppen en daarmee laden wij zelf verantwoordelijkheid en deswege schande op ons hoofd.

Wanneer er geen andere mogelijkheden zijn — en ik wil dat op gezag van de Regering aannemen —, dan rest ons alleen maar, dat Nederland zijn gezags- en bestuursapparaat op de kortst mogelijke termijn terugtrekt onder mededeling aan de Verenigde Naties, dat de militaire overmacht het Nederland onmogelijk maakt, verder de verantwoordelijkheid voor het bestuur van Nieuw-Guinea te dragen. Die

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748-2245* - Postbus 30

J. v. d. Linde

AANNEMER VAN UTILITEITS- EN BURGERBOUW

Bouwde o.m. Geref. kerk van Goes, Kruiningen. Scholen voor diverse instanties. In aanbouw: Ned. Herv. Rusthuis te 's-H.-Arendskerke en Rusthuis Geref. kerk te Goes.

KLOETINGE - Schoolstraat 12 - Tel. 3086 (01100)

FA. K. SALVERDA & ZONEN

Aannemersbedrijf - Kuinre

SPECIAAL: het stellen en monteren van kaspantelen.
Wijk IV-7 - Tel. 05271-294

BETONFABRIEK DEN BOER

NIEUW-LEKKERLAND - Zuid-Holland

Opgericht 1883

J. DE KORT metsel- en tegelbedrijf

Singel 350, tel. 33422 - 62891
AMSTERDAM

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

Vicon

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526-841 (7 lijnen)

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN - LEEUWARDEN
telefoon 4467 - 4468

Uw adres voor recepties en partijen

BONGERS WAGENINGEN

VERHUIZINGEN - VERPAKKINGEN - MEUBELOPSLAG
Internationaal autotransport o.a. op Zweden en Noorwegen.
Rijnhaven 10, Telefoon 2725 en 3750, Telex 32121

HOLWERDA ZONEN Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten kantoor tijd 2580
Rotterdam: telefoon 010-171317

P. MOLENAAR & ZOON

Sassenheim

BLOEMBOLLENKWEKERIJ en -HANDEL

Import - Export

Dahlia's - Vraagt prijs

HET DEBAT MET

DE betrokken ministers en staatssecretarissen hebben in de warme sfeer waarin de debatten werden gehouden (kleine ruimte, veel aanwezigen en de hitte van de televisielampen) aandachtig geluisterd. Men kon regelmatig constateren dat op meerdere door de Kamer gemaakte opmerkingen inwendig werd gereageerd. Dat was voornamelijk het geval tijdens de rede van mr. Burger — nog even de leider van de oppositie op die dag. Al hield hij zich, kennelijk geleerd door de ervaring, voor zijn doen bijzonder rustig.

Hoewel in beginsel akkoord met de overdracht van Nieuw-Guinea — een molensteen was hiermee van Hollands hals gevallen, aldus mr. Burger — greep hij deze gelegenheid aan (nogal fel en uitvoerig) een aanval te lanceren op mr. Luns — de minister van Buitenlandse Zaken. Hij probeerde zich en zijn partij, vooraf schoon te praten door te verklaren dat ook de Partij van de Arbeid niet alles beter, zo niet feilloos zou hebben gedaan.

Het was overigens verstandig dat mr. Burger niet verder inging op de activiteiten van zijn partij rondom dit probleem. Feit is immers dat deze partij regelmatig deed blijken van een zekere onbesuisdheid. Eerst ijskastpolitiek, dan plotseling volledige internationalisatie, dan weer een praktische onvoorwaardelijke overdracht aan Indonesië.

Minister Luns heeft de zwaarste verwijten moeten slikken, die uitmonden in een persoonlijke aanval. Hij zou in strijd hebben gehandeld in 's rijks belang. Bovendien had Minister Luns gezegd in de televisieuitzending — zo legde mr. Burger dat uit — dat hij tegen heug en meug als minister zou aan blijven. Daarom eiste de oppositie het hoofd van deze minister.

Prof. De Quay

HET was duidelijk dat het Kabinet tegen deze felle aanval zich krachtig zou verzetten. Prof. Oud heeft óók gewezen op een merkwaardigheid in des heren-Burgers rede. Afgezien nog van de bijzonder moeilijke situatie waarin ons land zou komen te verkeren als het Kabinet aftrad, is er deze merkwaardigheid dat er tussen Kamer en Kabinet of in het kabinet niet eens een conflict was. Alleen in een dergelijke omstandigheid treedt een Kabinet of een minister af.

Men kan als oppositie ook te veel construeren, waardoor het oppositiespel min of meer een trieste vertoning kan worden.

Het was het goed recht van de minister-president, zijn minister als eerste te verdedigen. Met overtuiging heeft prof. De Quay dit gedaan. Trouwens zijn gehele beantwoording was uit het goede hout gesneden — dat was het algemeen gevoelen van de Kamer, de pers en het publiek.

De draai van Amerika

IK wil wel volstaan met vast te stellen, aldus de minister-president, dat, zoals prof. Oud dat gezegd heeft, men naast de waardering die men kan hebben en heeft voor veel wat door de Ver. Staten, ook ten gunste van Nederland is gedaan, men toch zeker de vrijheid moet behouden om ook kritiek uit te oefenen op datgene dat men onjuist acht. En wanneer dat gebeurt op een wijze, zoals dit hier in de kamer is gedaan, naar mijn mening op een waardige wijze, dan is die kritiek als bij een zo'n belangrijk onderwerp naar mijn mening niet alleen geoorloofd, maar zelfs verplicht om aldus de verantwoordelijkheid die de regering heeft genomen ook duidelijk te kunnen stellen. Want dat inderdaad vóór de indiening van het Bunker-plan, een essentiële wijziging kwam in de Amerikaanse politiek, dat staat naar onze overtuiging vast. In zoverre, en ik noem dat een essentiële wijziging, dat het zelfbeschikkingsrecht niet zou worden uitgeoefend tijdens de Ver. Natiesperiode maar na eerst zeven jaren Indonesisch bestuur en op de tweede plaats, dat hetgeen plebisciet is onder leiding van de Ver. Naties maar een plebisciet onder leiding van Indonesië met „assistance and participation of United Nations.“ En als men dan nog daarbij neemt dat de interim-periode

van twee jaar op zeven maanden is teruggebracht, en dat met de reserve bij de aanvaarding van Indonesische zijde ons pas mededeling is gedaan tijdens de onderhandelingen, dan meen ik, dat op zo'n een belangrijk punt, terecht, door ons en door anderen kritiek moet worden uitgeoefend, ook al is Amerika veel groter. Deze wijziging heeft grote invloed gehad op het gehele verloop van de onderhandelingen en het tot standkomen van de overeenkomst.

De opbouw van een Indonesische strijdmacht

EEN enkel woord meen ik te moeten zeggen over de opbouw van de Indonesische strijdkrachten. De Kamer heeft in de vorm van de Kamercommissies daarover in het verleden meer gehoord. Een enkeling is daar niet bij

PROF. DR. J. E. DE QUAY

geweest, maar de geachte afgevaardigde heer De Bakker heeft daarvoor waarschijnlijk nog betere en rechtstreekse informatie-bronnen. Ik moet volstaan met te zeggen, dat sinds maart/april zeer belangrijke Russische leveranties aan de Indonesische krijgsmacht hebben plaats gehad. Ik noem de straalbommenwerpers, de jachtvliegtuigen, de onderzeeboten, de motor-torpedoboten en de amfibische vaartuigen. En in een aantal, daar ben ik nu niet zo goed over geïnformeerd, maar in ieder geval van een dergelijke omvang dat men mag zeggen, dat Indonesië ingevolge deze zeer belangrijke leveranties en in dat opzicht staan de leveranties van de Ver. Staten, al zijn die uiteraard door ons ook niet goedgekeurd, in een heel andere kwantitatieve verhouding. Zij zijn van die aard geweest, dat met de legereenheden, die ingescheept werden, Indonesische legereenheden en de transportvloot er een toestand was ontstaan geheel verschillend van voor de periode van maart/april, van voor dus de periode waarin nog de directe aanval mogelijk was, de zeer ernstige directe aanval vanaf begin of half augustus, elk moment kon plaats hebben. Indonesië heeft vanaf januari 1962, zoals de Kamer bekend is, voortdurend systematisch en zó, dat het was opgebouwd, dat daarop, en inderdaad ongeveer half augustus een grote aanval zou kunnen volgen.

Nederland moest kiezen

DAT betekende meneer de voorzitter, en hier kom ik op het essentiële punt, dat de Nederlandse regering moest kiezen tussen verschillende mogelijkheden.

Allereerst, hier in de Kamer is het al genoemd, het treffen van stappen bij de Veiligheidsraad. Inderdaad door de regering overwogen. De regering kwam echter tot de conclusie, dat daardoor het overleg over het plan-Bunker zou worden afgebroken. Dat dientengevolge door bijna alle andere naties, zou worden gesteld, dat Nederland de schuld

was van de verbreking van gesprekken, want de stap naar de Veiligheidsraad zou een verbeelden betekend van de bespreken van de onderhandelingen. I zou naar de overtuiging van ring, gezien de preparatieve zo juist over sprak, ongetwijfeld grote militaire aanval zijn g

De tweede mogelijkheid die aan de orde is geweest, en die van de geachte afgevaardigde dedigd, dat is het verlaten van het gebied. Het z.g. abandonneren, door de geachte afgevaardigde Welter, de geachte afgevaardigde heer Van Rijkevorsel. Best andere geachte afgevaardigde Oud, De Kort. Meneer de voorzitter geloof dat we daar tot deze besluiten moeten komen. Als men geabandoneerd zou dat betrekken onvoorwaardelijk overtrek van de Nederlanders u van de Papoea's. Nu zou zeggen dat ze nu aan hun eigen overgelaten, ongetwijfeld door een bezetting van de Indonesië, zonder enig recht schikking wat er zou zijn ven. De Ver. Naties zouden vaste overtuiging niets meer kunnen doen.

En van een zelfbeschikking in het plan-Bunker heeft gekregen zou naar overtuiging, gezien de verzoeken in de wereld zijn, n recht gekomen.

Derde alternatief meneer ter, de militaire aanval. In fase misschien nog wel, ik van wel, zouden wij gestaat zijn om daar tegen te zijn, ondanks de grote meerderheid, aan de a maar dankzij de grote kva spanning van onze eigen l Maar meneer de voorzitter duur aan de andere zijde reld, zonder hulp, met m van aanvoer, zelfs als men willen, zou dit naar onze leid hebben tot een verlies, lies van zeer veel mens derlanders en Papoea's en delijk geen enkel gunst daardoor voor de bevolking poea's van N-Guinea waar alles moet zijn gericht. Na van Indonesië zou daar meer zijn overgebleven. En naar het oordeel van de kiezen tussen de alternatieven bleef, het aanvaarden van h ker, het onderhandelen over ker-plan, het niet afbreken sprekingen, want het alt naar onze mening onherveest zijn, oorlog zonder komst.

Men kan anders oordelen en keuze moet doen alternatieven. Zoals het gteren in deze Kamer met n heren Welter, Van Dis en door de heren Meulink en vorsel en Scheps. Meneer ik respecteer deze opvatting nooit geheel te bewijzen zijn gegaan als men een al hebben getoond. Het is zo sproken met name door de over de gewetensvraag, o deren. Meneer de voorzitter gering heeft zich telkens gesteld. En matematicisch wijzen dat de ene weg bei andere weg. Ik meen wel doende, feitelijke, logische redeneringen zijn die tot den, en alles wikkend enige juiste alternatief u vaarden van de besprek voortzetten van de bespre het Bunker-plan. De reger alternatief dus gekozen en steld omdat daardoor he de Papoea's naar onze me te zou zijn gediend. Dat i het goed bewijst heb he de meerderheid van deze ook het motief waarom van uw leden tenslotte zul voor deze overeenkomst. de voorzitter, dan komt deze overeenkomst werke geven.

Gespannen verv

PROF De Quay heeft te bleem van de verwachting het gedrag van Indonesië king tot de uitvoering van niet onbesproken gelaten Hij zei: Er is gesteld: pier wel goed, het zelfbesch staat er wel in, het is ve regeld.

Maar dan rijzen er waarderingen over de mo de toekomst.

Ik heb met genoegen v afgevaardigde de heer B

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
G-R MAAGTABLETTEN

Met G-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korensarstraat 55a-e, Rotterdam

KABINET

die zegt: Er is meer bereikt dan verwacht dat eruit zou komen. De afgevaardigde de heer Burger heeft gezegd, er was niet méér te halen; er zijn anderen die er sceptisch tegenover staan, meneer de voorzitter. Dat hier niets mee bereikt te allemaal camouflage is, dat er van terecht zal komen meneer de voorzitter is niet het oordeel van de regering. De regering hoopt, een loyale houding van de Ver. Naties. De voorzitter het prestige van de Ver. Naties ook na hetgeen er in de delen van de wereld is gebeurd, restige van de Ver. Naties is hiergemeoid. Nieuw-Guinea is door de wat zich heeft afgespeeld in de jaren tussen Nederland en Nieuw-Guinea centraal in de wereldbeeld komen te staan, de zal kritisch toezien. Het is een teken aan het worden, voor dat de Ver. Naties zullen prestebaarom zeg ik meneer de voorzitter een krachtige houding van de Naties moeten wij hopen en ver-

De conclusie

zal wel duidelijk zijn meneer de voorzitter, na het betoog wat ik heb dat ik het met de conclusie deze heren die tegen het wetsontzinnen niet eens ben, omdat het altijd wisselt. Slechts omdat an mening zijn dat met de overkomst die is tot stand gekomen, inkomst ook voor de Papoea-bevolker nog redelijke mogelijkheden. Meneer de voorzitter, niet omdat het kabinet zou moeten aftreden egestemmen in deze door ons worden ontraden. Meneer de voorzitter, inderdaad zijn de voorbeelden er genoemd zijn waar ook wel etscrises ontstaan zijn vaak heel minder belangrijk dan de zaak nu het hier gaat. Maar meneer de voorzitter, als wij sterk aanbevelen mening van dit wetsontwerp dan omdat, als de overeenkomst zou worden verworpen, ook dan opnieuw mogelijke, verwarde, een gevaar-toestand, nationaal en internationaal ontstaan. Omdat óók dan het er van een oorlog niet denkbeeldig worden.

wederom meneer de voorzitter, dan ook het centrale punt van de beleid, het belang van de Papoea, zou worden geschaad.

geachte afgevaardigde de heer Burger en anderen hebben gesproken een belofte. Een belofte die niet is. Dat is juist meneer de voorzitter, en het heeft zwaar gewogen, bij gering en bij ons allen, daar ben ik van overtuigd. De belofte zoals de aanvankelijk gedaan hebben, en in deze vorm in vervulling is. Ik ben het niet eens met de dege die daaraan de interpretatie zou geven dat de belofte verbroken is. Het is gebeurd omdat het niet is kon, en omdat we geprobeerd en om voor de Papoea-bevolking te beste uit te halen wat er te ben was. En daarom meneer de voorzitter, wil ik besluiten in aansluiting hetgeen wat vele anderen hebben gezegd, dat ik slechts kan hopen de Papoea's met wie wij speciaal alles wat er in deze jaren en jaren gebeurd is zo'n bijzondere nding hebben gekregen, dat het de ea's onder Gods zegen, als wij ons en moeten terugtrekken, wel zal

Minister Luns

was aan de minister van buitenlandse zaken duidelijk te merken bij het ontwerp met kracht wilde edigen. Rustig en met een waar-overtuigingskracht heeft hij de chillende sprekers beantwoord, bij hij het persoonlijke element anderen in het debat hadden gehet, niet omzeilde. Hij stelde onomden dat wij „er niet lang over ben te praten dat dit akkoord niet twoordt, de minister-president het zoëven reeds gezegd, aan wat gerig, en op basis van het Charan de Ver. Naties en op grond van oor haar nagestreefde dekolonisatieliek beoogde. Ook waardeer ik, met name de geachte afgevaardigde heer Oud het een juiste beslissing geacht en de juiste motieven heeft id waarom ik, ik spreek hier even mijzelf, tenslotte gemeend heb de twoordelijkheid voor het ondertend van dit akkoord mede op mij en te moeten nemen, en niet, om af eden.

Splinter en balk

ERIGENS hebben de heren Lankhorst en ook de geachte afgevaardigde de heer Burger, over de geachte afgevaardigde de heer Bakker zwijg ik

maar liever, er behoefte aan gehad wel mogelijke splinterjes in het regerings-oog te ontdekken, doch de balk in het oog van de andere partij volstrekt te verwaarlozen.

De geachte afgevaardigde de heer Burger heeft gezegd dat hij niet wil na-kaarten. Het is mij niet geheel duidelijk kunnen worden wat de geachte afgevaardigde onder dit begrip verstaat. En als men zijn rede aanhoort, heeft deze, althans bij mij, een herinnering achter gelaten van zeer uitvoerig na-kaarten. Het begon reeds met de oorlogstijd in herinnering te brengen en te zeggen dat ons land door het toenmalige kabinet in geen enkel opzicht op de algemeen in de wereld groeiende dekolonisatie-gedachte was voorbereid. Ik wil bepaald niet de historie de revue laten passeren, maar ik wil met een woord in herinnering brengen de rede welke Koningin Wilhelmina op 8 december 1942 heeft gehouden. En welke toen terecht in de wereld beoordeeld werd als getuigend van een vooruitziende blik. Maar meneer de voorzitter, laat ik blijven bij een uiteenzetting van het meer recente verleden. De geachte afgevaardigde heeft uitvoerig uitgeweid over de kwestie van de Amerikaanse steun en hij heeft op dit gebied het kabinet en mij in het bijzonder grove verwijten gemaakt. Verwijten, die mij wederom nopen op dit onderwerp in te gaan.

Indien men de geachte afgevaardigde beluisterde, dan lijkt het wel als of hij zich in politieke zin e rover verheugt, dat noch de voornaamste kampioen van het westen, noch de Ver. Naties bereid zijn gevonden tegenover een duidelijke agressie en de bedreiging met openlijke oorlog stelling te nemen.

MINISTER LUNS

En dat zij inplaats daarvan werkeloos hebben toegezien. Het gaat daarbij meneer de voorzitter, werkelijk niet alleen om steun aan Nederland, maar het is de overtuiging van de regering, dat de huidige politiek in deze van de Amerikaanse regering schadelijk is voor het in stand houden van beginselen waarvoor de westelijke wereld naar haar inzicht behoort op te komen. Met andere woorden meneer de voorzitter, ook indien geen enkele toezegging of zelfs maar een indicatie van steun ooit waren gedaan, dan nog zou de regering het recht hebben gehad zich teleurgesteld te tonen over de houding van onze bondgenoten. Immers, de Nederlandse politiek, zo geheel in overeenstemming en met het Charter van de Ver. Naties en met de principes die het vrije westen belijdt, had dienen te worden ondersteund. Zoals bijvoorbeeld het Amerikaanse ingrijpen in Korea, daadwerkelijk werd ondersteund door de vrije wereld, Nederland inbegrepen en de Ver. Naties.

Amerikaans beleid

IN midden 1958 werd het de Nederlandse regering duidelijk dat Indonesië zich ging voorbereiden op agressie tegen Nederlands Nieuw-Guinea: dat aanvankelijk de Britse en Amerikaanse regeringen aan onze betreffende analyses weinig geloof hechten zijn ze bij nadere bestudering met diverse gegevens tot de conclusie gekomen, dat inderdaad president Soekarno het plan had opgevat de wapens te laten spreken. Hierop zijn enkele besprekingen, voornamelijk met de Amerikaanse regering gevolgd waarbij de toenmalige Secretary of State de heer Dulles een duidelijk standpunt heeft ingenomen en voor wat betreft de onwenselijkheid enigerlei concessies aan Indonesië te

doen en voor wat betreft de Amerikaanse houding bij agressie. De Amerikaanse regering is daarbij, zoals de heer Dulles enige malen verzekerde zover gegaan als haar zonder formele verdragsverplichtingen mogelijk was. The justice of support werd in het uitzicht gesteld en een schriftelijke overeenkomst inzake het verkrijgen van Amerikaanse faciliteiten voor het luchtvervoer van Nederlandse troepen naar Nieuw-Guinea werd afgesloten en daarna enige malen bevestigd. De Amerikaanse regering aanvaardde een added responsibility in verband met de levering door Amerika aan Indonesië van oorlogsmateriaal. De Indonesische regering, is door de toenmalige Amerikaanse regering niet in het ongewisse gelaten omtrent de Amerikaanse houding. Uit die periode stamt de verklaring dat ik met uitdrukkelijke instemming van de Amerikaanse regering op 8-10-1958 aflegde en die de geachte afgevaardigde de heer Burger gisteren slechts gedeeltelijk aanhaalde. Ik citeer derhalve in extenso: „In de loop van de bespreking met mr. Dulles heb ik uiting gegeven aan de diepe bezorgdheid van de Nederlandse regering over de mogelijkheid dat Indonesië militair geweld tegen Nederlands Nieuw-Guinea zal aanvangen. Minister Dulles verzekerde mij daarop dat de V.S. gelijk uit hun gedrag is gebleken krachtig vasthouden aan het beginsel dat territoriale veranderingen niet met geweld mogen worden doorgezet en volgens de mening van de V.S. geldt dit beginsel evengoed voor een kwestie als de straat van Taiwan als voor soortgelijke problemen in andere delen van de wereld met inbegrip van Nederlands Nieuw-Guinea. De heer Dulles voegde er nadrukkelijk aan toe dat Amerika geen reden heeft om te veronderstellen dat Indonesië het aanwenden van geweld tegen Nederlands Nieuw-Guinea overweegt en verwees in dit verband naar verklaringen die zijn afgelegd door de Indonesische minister-president, de minister van Buitenlandse Zaken en andere verantwoordelijke regeringspersonen waarin gezegd werd dat geen geweld zal worden aangewend en hij sprak het vertrouwen van de Amerikaanse regering uit dat deze verklaringen de definitieve politiek van Indonesië weergeven. Het laatste gedeelte van deze verklaring mijnerzijds is door de geschiedenis wel als wat te optimistisch bewezen. Op grond van de bovengeschetste ontwikkelingen heeft het toenmalige Nederlandse kabinet evenals hetgeen daarop volgde zich gerechtigd geacht ook publiekelijk te verklaren dat Nederland rekende op militaire steun bij agressie. Toch is steeds duidelijk gemaakt, doch de geachte afgevaardigde de heer Burger die heeft het gezegd maar heeft mij daarvan een verwijt gemaakt hetgeen ik afwijs, ik heb steeds duidelijk gemaakt dat er geen verdragsverplichtingen bestonden. Nimmer zijn tegen het afleggen van deze herhaalde publiekelijke verklaring van de zijde van de Amerikaanse regering of Amerikaanse hoge functionarissen bezwaren aangetekend. Hoewel de nieuwe democratische administratie onder leiding van pres. Kennedy bij haar optreden op desbetreffende vragen van de Nederlandse regering uitdrukkelijk heeft verklaard dat er ten aanzien van de Amerikaanse politiek met betrekking tot Nieuw-Guinea geen wijziging was ingetreden, is wel langzamerhand gebleken dat gerechte twijfel omtrent de houding van het nieuwe Amerikaanse bewind tegen eventuele Indonesische agressie moest worden gekoesterd. Het bleek namelijk hoewel niet uitdrukkelijk tegengesproken of ingetrokken, de verklaringen van minister Dulles niet meer werden herhaald. Nadat Indonesië daadwerkelijk tot agressie overging bleek dat de Amerikaanse regering in feite een berustende houding aannam. Het werd derhalve door de Nederlandse regering niet meer verantwoord geacht nog op daadwerkelijke Amerikaanse steun te rekenen.

Onwaarheid

VOOR wat dit facet van de Nieuw-Guinea politiek betreft, verstout de geachte afgevaardigde de heer Burger zichzelf te uiten tot de ministers van dit kabinet in dezen onwaarheid hebben gesproken, een aantijging dat is volstrekt moet verwerpen. De ontwikkeling is geweest zoals ik u zojuist heb getekend. De regering staat in feite dat zij weinig waardering kan opbrengen voor dit Amerikaanse beleid bepaalt niet alleen. Zowel de geachte afgevaardigde de heer Burger als andere sprekers hebben zich beroepen op een artikel in het Algemeen Handelsblad om de door Amerika gevolgde politiek te verdedigen. Indien zij toch aanhalen uit de pers zouden zij dunkt mij beter hebben gedaan om de Amerikaanse pers te citeren.

Het zal deze leden wel bekend zijn

• vervolg op pag. 10

GRONINGEN

MEUBELTOONZALEN STEENTILSTRAAT 17
GRONINGEN
HIER VINDT U DE BEROEMDE

van Rooyen MEUBELN
LEVERING VIA UW WONINGINRICHTER

OP AANVRAAG ZENDEN WE GRAAG EEN CATALOGUS

Chr. Coöperatieve Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.
LOPENDE DIEP - GRONINGEN

Spaarrente leden	3½ %
Spaarrente niet-leden	3¼ %
Jeugdspaarrente met 10% premie	3½ %

N.V. DIJKSTRA'S DRUKKERIJ
1/4 BOEKDRUKKERIJ
GEBROEDERS HOITSEMA

*Drukkers voor Handel
Nijverheid en Wetenschap*

RODE WEGHUISSTRAAT 4 | GRONINGEN | TELEFOON: 0500-21541

C.O.V.A. n.v.

LOOPVLAKVERNIEUWING,
VERKOOP VAN AUTO- EN TRACTORBANDEN
GRONINGEN, Damsterdiep 307. - Tel. 05900-29245 (4 lijnen)
LEEUWARDEN, Zaailand 82 - Tel. 05100-28248 (2 lijnen)

„Bonte Floek”

BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten
Prijzen op aanvraag

TALENS

de grootste overhemdenzaak
(ook naar maat)
BRUGSTRAAT 19 - GRONINGEN

Noorman's Groothandel

NOORDERHAVEN N.Z. 39 - GRONINGEN

Wij leveren via uw melkhandelaar:
ZOETERMEER'S ROEM MARGARINE
NUTRICIA KOFFIEMELK
BIER, LIMONADE EN HERO PRODUCTEN

Voor Uw interieur

Meubelfabriek

„Succes”

Nieuwe Pekela / Tel. 05978-5324

Toonkamer:

Oosterhamriklaan 47, Groningen.

FIRMA KOOS - GRONINGEN

TE KOOP **Dekleden** TE HUUR
Lage Der A 5 - Tel. 23929

Mijn ogen gun ik een bril van v. d. Munnik

GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 82
HEERLEN: Stationsstraat 9

calmix elektroliestook

de ideale verwarming

p. c. nanninga
steentilstraat, tel. 35341
groningen

VISCHMARKT 31

London House

VOOR REGENKLEDING

Aandacht voor SOEVANNOEVONG de rode prins van het neutrale Laos

NU Laos een neutrale staat is geworden en invloeden van buiten af — als het goed is — de onafhankelijkheid van dit „land der prinsen” niet langer in gevaar kan brengen, hangt het van de binnenlandse ontwikkelingen af, of er iets terecht zal komen van de mooie plannen, die veertien landen in Genève hebben uitgedokterd. Het gaat er om, of de neutralistische premiers, prins Soevannah Phoema, er in zal slagen, het Laotiaanse schip „in het midden te houden” en kan voorkomen, dat het in communistisch vaarwater terecht komt. Dit laatste is niet denkbeeldig, omdat hij zijn communistische halfbroer, prins Soevannoevong als roer-ganger heeft.

Deze Soevannoevong, die een jaar als bootwerker in Le Havre heeft gewerkt, ondanks het feit, dat hij prins was, is vice-premier geworden in het neutralistische kabinet, dat thans over Laos regeert. In dit kabinet zijn drie stromingen vertegenwoordigd, te weten de westers-georiënteerde groepering van generaal Phoemi Nosavan (de vroegere opperbevelhebber van het Laotiaanse leger), de neutralisten van prins Soevannah Phoema en de pro-communistische Pathet Lao van Soevannoevong. Phoemi Nosavan en Soevannoevong werden vice-premier en Soevannah Phoema werd — als bo-

ven deze elkaar bestrijdende „partijen” staande politicus tot premier benoemd.

HET lijkt geen twijfel, of Soevannoevong, die als vice-premier speciaal belast is met de economische problemen van Laos, heeft maar één doel voor ogen: in zijn land een pro-communistisch regime aan het bewind te brengen. Daar heeft hij altijd naar gestreefd, sedert hij ongeveer 25 jaar geleden in de armoedige havenbuurt van Le Havre kennis maakte met Franse communistische leiders.

Soevannoevong, die op 12 juli 1912 als prins geboren werd in de Laotiaanse koninklijke residentie in Loeng Prabang (Vientiane is steeds de regeringszetel geweest) was kort voordat hij naar Le Havre vertrok aan een Parijse universiteit afgestudeerd als ingenieur. Blijkbaar hoorde het jaartje Le Havre bij het programma, dat zijn ouders voor hem hadden opgesteld.

Op de 2e september is onze trouwe penningmeester, de heer

M. TUKKER

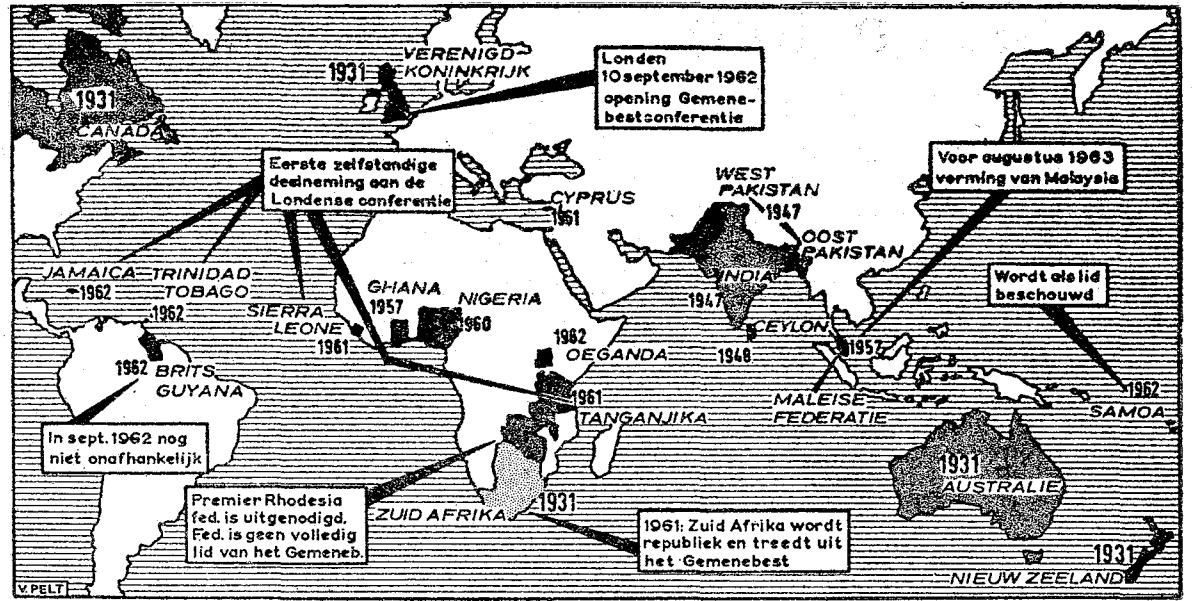
van ons heengegaan, nog slechts 46 jaar oud zijnde. Hij heeft onze kiesvereniging 8 jaar als bestuurslid gediend en was sinds 1955 onze penningmeester, welke beide taken hij zeer nauwgezet en gewetensvol heeft uitgevoerd.

De grote troost voor zijn gezin en voor onze vereniging is dat hij is heengegaan in de volle zekerheid des geloofs.

Moge de Here de achterblijvende weduwe en de kinderen Zijn hulp en troost in ruime mate schenken.

De A.R.-Kiesvereniging „Nederland en Oranje” Delft-Centrum.

DE ONTWIKKELING VAN HET BRITSE GEMENEBEST

Taalmuren vielen weg

HET waren dit jaar de Zweden, die het 15e Congres van KELI (de Kristana Esperanto Ligo Internacia, d.i. de Internationale Bond van Protestantse Christelijke Esperantisten) hadden uitgenodigd. Conferentieplaats was Strandbadet in Skane (Zweden). Dit laatste Skane moet er vooral bij. De provincie van afkomst is heel belangrijk in Zweden en wordt er altijd bijgenoemd.

Strandbadet, welke naam ons Nederlanders vertrouwd in de oren klinkt, is een klein plaatsje ten noorden van Höganäs en doet zijn naam wel eer aan, zij het dan dat het strand niet te vergelijken is met onze stranden. Rotsblokken liggen dicht voor de

kust en de zwemmer moet voorzichtig zijn zich niet te bezeren. De zandstrook is ook smal. Schuin links ontkent men de kust van Noord-Denemarken en drie vuurtorens laten des avonds hun stralen over de Oresond gaan, dat een zeer druk bevaren doorgang is.

De Conferentie werd gehouden in een gebouw, dat vroeger een hotel was, maar nu eigendom is van de Svenska Mission Förbundet (bij ons te vergelijken met de Vrij Evangelische Gemeente), die het als jeugdhuis heeft ingericht. Directeur is ds. B. Westerberg, die er met zijn vrouw en drie kinderen woont en die in zijn grote activiteit overdag meer gelijkt op een tuinknecht dan op de beheerder. Overigens een zeer behulpzaam man.

De sfeer was op het Congres weer als altijd: gezellig, beschaafd, ernstig, blij. Het kruis op het strand (eb en vloed zijn hier onmerkbaar) geeft reeds de geest van de omgeving aan. Onder dit kruis houden de jongeren op hun samenkomsten hun overdenkingen. Toen op de openingsavond de begroetingen werden voorgelezen was het niet toevallig, dat in twee brieven (van een Zweed en een Pool) de wensen werden onderstreept met 1 Cor. 15:58.

Een Esperantovlag hing achter de bestuurstafel en op de piano stonden de acht vlaggen van de nationaliteiten, die hier vertegenwoordigd waren.

Op zondagmorgen werd de godsdienstoefening geleid door dominee T. Iimari Haapalainen uit Finland. De morgenwijdingen werden afwisselend door de deelnemers verzorgd, waarbij dan soms door Esperantisten uit de verschillende landen enkele teksten uit de Esperanto Bijbel werden voorgelezen.

Het Congresthema was: Aan wie behoort de toekomst? Het antwoord van de pessimist (een Zweed) was wel moeilijk en aan het eind moest hij verklaren, dat hij feitelijk tegen zijn gemoed in had staan praten. De optimist was een Engelsman. Het antwoord van een Christen werd gegeven door de heer H. A. de Hoog uit Amsterdam.

Naast de ernstige punten op het programma werden de vrolijke niet vergeten en drie kinderen van 7, 10 en 13 jaar deden alleraardigste voordrachtjes, terwijl een stuk of vijf tieners lachwekende bijdragen gaven in woord en muziek en zang. En ook aan uitstapjes werd aandacht besteed: een dagtocht door Skane naar Höör en Malmö en een middagtocht naar Bastad, waar het prachtige bloemenpark werd bezocht met de Chinese en Japanse paviljoens.

Het aantrekkelijke van deze congressen is altijd, dat zij bestaat uit een besloten groep (plm 120), die homogeen is, waardoor meer persoonlijke contacten worden gelegd: de Fin spreekt met de Fransman zonder moeilijkheden. Deze belevenis valt te meer op, omdat de Zweedse taal voor ons toch wel een heel vreemde taal is. Wanneer men in Tsjechoslowakije of Hongarije reist dan bemerkt men dat men in een vreemd land is (in tegenstelling met Engeland of Frankrijk waar men in het buitenland is): taal, kleding, landschappen zijn anders. Bij het binnenreizen in de Scandinavische landen blijft alles feitelijk gelijk, maar wanneer de bewoners gaan

De conferentie van de Premiers van het Britse Gemenebest, die deze week gehouden is, is van grote betekenis. Na de oorlog zijn deze conferenties steeds omvangrijker geworden.

In 1947 kwam de eerste uitbreiding met India en Pakistan. Na 1957 gaat de ontwikkeling zeer snel.

Sedertdien hebben vele vroegere Britse koloniën de status van zelfstandigheid verkregen binnen het Gemenebest.

Het enige land dat ooit uit het Britse Gemenebest is getreden is Zuid-Afrika dat in 1961 tevens de status van Republiek heeft aangenomen.

Een aantal minister-Présidenten hebben op 10 september voor het eerst als zelfstandige partners aan de Gemenebestvergadering te Londen deelgenomen.

De onafhankelijkheid van Brits-Guyana is wel voor dit jaar vastgesteld, maar de juiste datum is nog niet bekend.

Oeganda wordt 9 oktober onafhankelijk.

De Federatie van Rhodesia en Njassaland is geen volledig lid van het Gemenebest, maar de minister-Président van de Federatie wordt gewoonlijk uitgenodigd aan ministersconferenties van het Gemenebest bij te wonen, ook op 10 september in Londen. De Federatie bestaat uit de zelfbesturende kolonie Zuid-Rhodesia en de protectoraten Noord-Rhodesië en Njassaland.

West-Samoa is in januari 1962 onafhankelijk geworden. De premiers van de Gemenebestlanden zijn overeengekomen dat het als een Gemenebestland zal worden behandeld hangende een beslissing over een volledig lidmaatschap.

Voor augustus 1963 komt de vorming van Malaysia tot stand, een samenbundeling van de Maleise Federatie, Singapore en Noord-Borneo.

spreken, och arme dan is van verstaan geen sprake meer. Met goed luisteren kan men af en toe wel een bekende klank of bekend woord opvangen, maar daar is het mee afgelopen.

In ons vriendelijk pension in Leksand, dat geleid werd door een Baptistische predikant waren ongeveer 30 gasten, stuk voor stuk allervriendelijkste mensen, maar het enige contact was een vriendelijke glimlach. Een gesprek was niet mogelijk. De taalmuren waren hoog tussen ons opgetrokken. Mochten deze spoedig verdwijnen door een gemeenschappelijke taal, welke naam die dan ook zou hebben.

Br.

Klank en licht in DORESTAD

TEGENWOORDIG zijn talrijke gemeenten er op gebrand, gedurende de zomermaanden zoveel mogelijk vreemdelingen te trekken. Allerlei oorzaken hebben tot dit verlangen aanleiding gegeven. Soms wil men met name de middenstand een kans tot extra omzetvergroting geven. Verenigingen voor Vreemdelingenverkeer in verschillende gemeenten bestaan dan ook voornamelijk door de activiteiten van de middenstanders.

Daar is niets op tegen. Het is een goed ding als men actief is om tot meer welstand te komen en om de bedrijvigheid te bevorderen. Wanneer zulk een activiteit zich in een gezamenlijk optreden openbaart, kan dit vruchten afwerpen voor de gehele gemeente.

In de meer speciale recreatiegebieden heeft het optreden van plaatselijke verenigingen tot bevordering van het vreemdelingenverkeer meestal tot doel, een nog enigszins breder belang te dienen: Men wil pensionhouders, hotels en restaurants een aantrekkelijkheid te meer geven door het organiseren van culturele manifestaties of vermakelijkheden. De winkelstand zal dan tevens baat hebben bij een intensief vreemdelingenbezoek.

Anderzijds is het zo, dat veel vreemdelingen — vakantiegangers en pensiongasten — dergelijke manifestaties begeren. Vroeger was voor velen de vakantie een tijd van rust en stilte. Tegenwoordig wil menige vakantieganger in zijn tijdelijke verblijfplaats ook van vermaak genieten. Men wil nog wel naar een rustig vakantieoord, mits er maar wat te beleven valt. Natuurlijk is in de natuur van alles te beleven, maar dergelijke belevenissen bedoelt men niet als men zegt: er moet wat te beleven zijn. Dikwijls horen we vakantiegangers, vertellend over hun vakantie-ervaringen, de opmerking maken: Het was er wel mooi, maar overigens was het er een dooie boel.

Vandaar dat in vele plaatsen allerlei verenigingen en organisaties grote activiteiten ontwikkelen om de vreemdeling te trekken en hem ook wat te bieden.

En hier komen dan vaak de moeilijkheden. Op welke wijze kan men de toeristen iets bieden? Tentoonstellingen, corso's zijn soms trekpleisters.

Maar ook zoekt men het wel in vermakelijkheden zonder meer. De zomerfeesten waren ook in de afgelopen maanden niet van de lucht af.

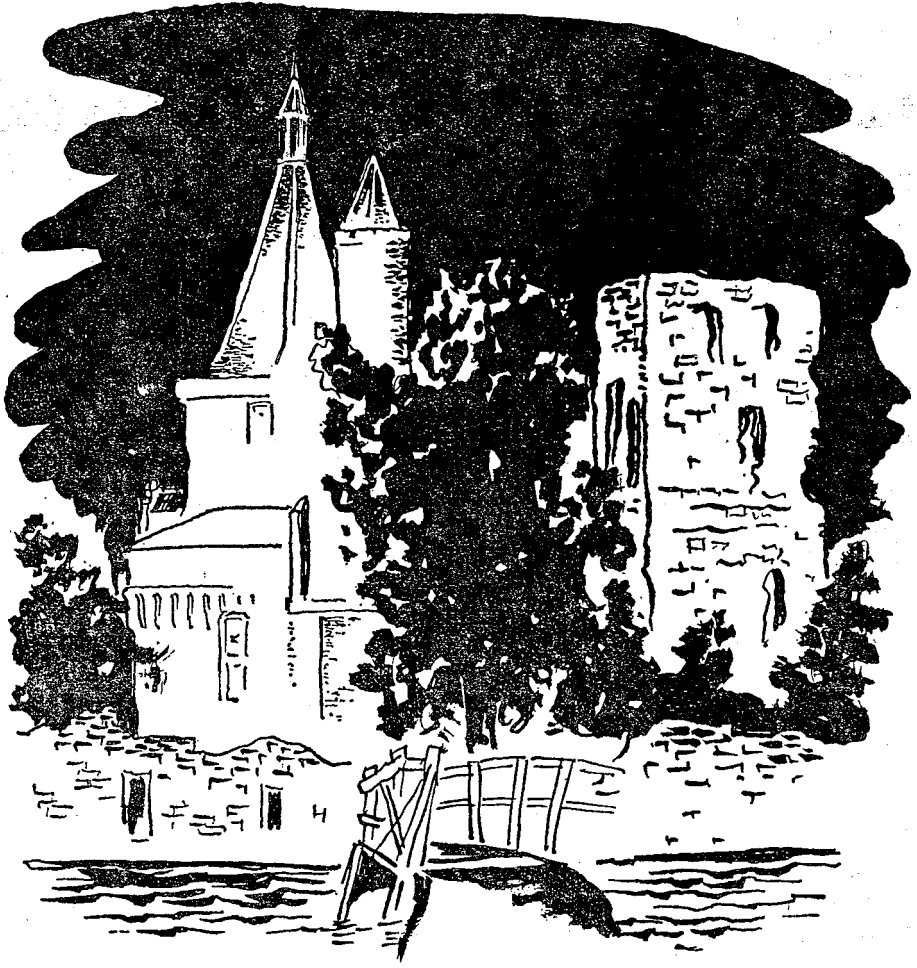
Het peil van deze vermakelijkheden is jammer genoeg niet altijd hoog. Het gebeurt ook dikwijls, dat men geen rekening houdt met de overtuiging, waaruit een belangrijke bevolkingsgroep zijn levensstijl concipiëert. Men roept dan zowel de bevolking als de vakantiegangers op tot het deelnemen aan of het bezoeken van een manifestatie of onderdelen ervan, zonder er klaarblijkelijk aandacht aan te schenken, dat het gebodene bezwaren kan oproepen op grond van een levensovertuiging, die geëerbiedigd dient te worden.

Als een dergelijke vermakelijkheid ook mede door gelden uit de gemeentekas wordt mogelijk gemaakt — bijvoorbeeld door een subsidie aan een plaatselijke V.V.V., die de zaak organiseert — wordt het nog bedenkelijk.

Er zijn evenwel ook deze zomerprachtige en zeer te waarden manifestaties van allerlei aard gehouden in diverse plaatsen van ons land. Dat strekt die steden en dorpen ongetwijfeld tot eer. Men zorgt voor recreatie en men doet dat op een verantwoorde wijze en op een peil, dat cultureel hoog staat.

Een voorbeeld hiervan heeft men reeds jarenlang in de gemeente Wijk bij Duurstede gegeven. Al jaren lang... en niet zo nu en dan, maar gedurende de zomermaanden vrijwel avond aan avond. En dat hierbij, ofschoon het bedoelde kijk- en luisterspel in de buitenlucht gegeven wordt, het aantal bezoekers steeds groot is, betekent op zichzelf reeds veel.

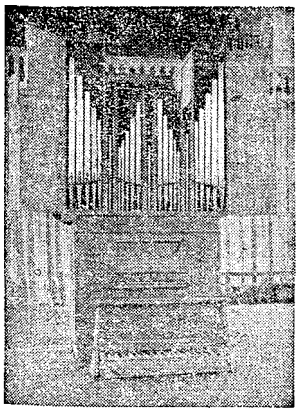
Daar waar de Romeinen reeds in de vierde eeuw een nederzetting hadden, waar uit het oude Dorestad ontstond, de stad die reeds voor de tijd van de invallen van de Noormannen met Keulen, Parijs en Brugge als een van de belangrijkste havenplaatsen van West-Europa te beschouwen was, staan de restanten van een oud kasteel. Bisschop David van Bourgondië, een bastaardzoon van Philips de Goede, was degene die met de bouw van het kasteel een aanvang liet maken. De vergroting en verfraaiing ervan werd voortgezet tot aan de dood van zijn broer Philips in 1524. Later is het, in

hoofdzak door de tand des tijds, te gronde gegaan. In 1852 werd het kasteel cadeau gedaan aan de gemeente door de Baron van Lynden. De park-architect Zocher, in zijn tijd een beroemdheid — hij legde o.a. de Haarlemmerhout aan, Sonsbeek te Arnhem en de Catharijnesingel te Utrecht — ontwierp het prachtige park rond het oude kasteel. Het is tegen de achtergrond van het restant van dit kasteel, zijnde de 13e eeuwse vervallen donjon en de uit later tijd daterende ronde toren, waarvan het herstel in 1952 werd voltooid, dat men in Wijk bij Duurstede gedurende de zomermaanden al sedert jaren een klank- en lichtspel geeft, dat artistiek op een hoog peil staat.

Als het nachtelijk duister gevallen is, werkt men daar met klank en schitterende lichteffecten en zo brengt men de historie terug aan de hand van de torenrestanten en met declamatie van gedichten die eveneens terugvoeren naar een verleden. Het gedicht Heer Halewijn, Het Daghet inden Oosten en oude Franse Balladen zoals bijvoorbeeld het door Hella S. Haasse in het Nederlands gegeven gedicht Jean-

ne van Seyssac, brengen terug naar een oude riddertijd. De declamatie van verschillende coupletten uit ons Wilhelmus, carillonspel en zang van Valeriusliederen door het Christelijk Haagse Knapenkor, alles tengevoegebracht met een gelijktijdige licht-illustratie, maken zo'n avondlijk optreden in Wijk bij Duurstede tot een beleving van schoonheid. En op deze wijze brengt het vroegere Dorestad de materieuze sfeer terug, welke een groot moment uit de middeleeuwen omringt. Deze visuele en auditieve beleving brengt de toeschouwer en luisteraar terug naar de bronnen van onze cultuur. Het is een hoogstaande vorm van recreatie voor de gaande en komende man en de initiatiefnemers in Wijk bij Duurstede mogen ervan overtuigd zijn, dat vele duizenden vreemdelingen van hetgeen geboden wordt hebben genoten. Daardoor mede behouden ze de beste herinneringen aan die kleine oude stad, waar nog de molen staat, eens door Ruysdael geschilderd en waar nog iets van het mysterie van de middeleeuwen rondwaart in de straatjes en het stadsplein. Dergelijke manifestaties verdienen alle lof!

**ECHTE
KERKORGELS**

OOK VOOR
KLEINE
KERKEN

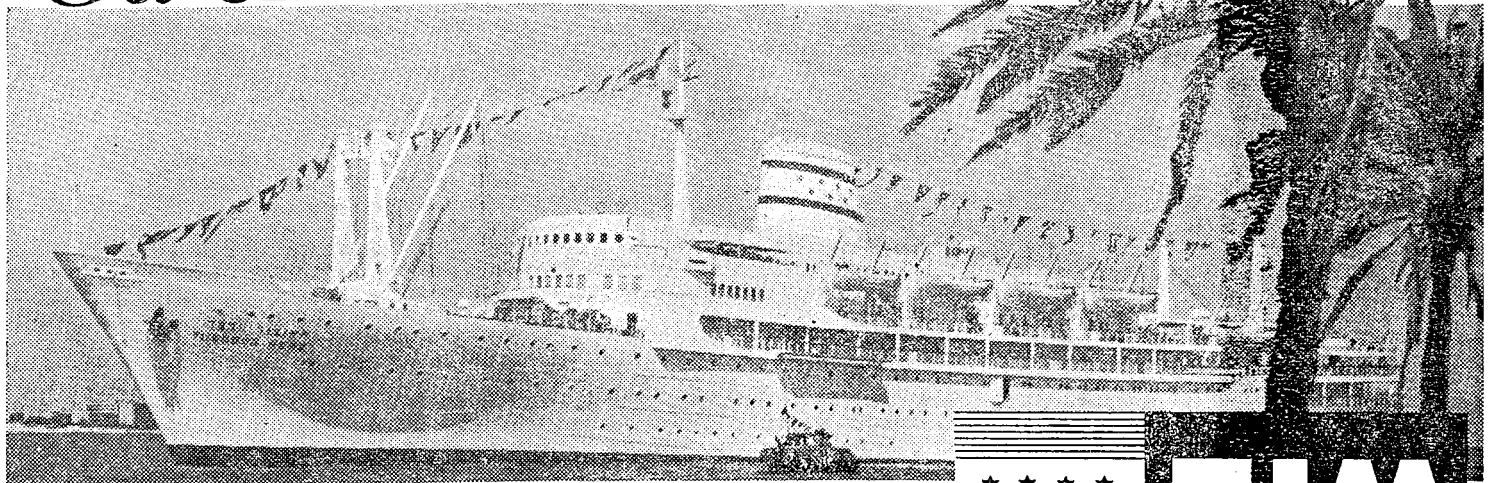
ORGELBOUW

**ERNST
LEEFLANG**

APELDOORN
Telef. 0 6760-17582

Werft abonnees
op Nederlandse
Gedachten

Ga en zie Israël....

Israël, het jong-herboren land met het grote bijbelse en historische verleden, trekt ieder jaar meer bezoekers - en voor hen allen is deze reis een onvergetelijke belevenis! Ook de heerlijke overtocht... met zo'n prachtige, moderne 10.000-tonner van de ZIM! U kunt kiezen uit

2 zonnige routes n.l.: Marseille - Napels - Cyprus - Haifa of Venetië - Piraeus - Cyprus - Haifa.

Vraagt tevens de folder over de 16-daagse alles-inbegrepen ZIM-tours door Israël!

ZIM

ISRAEL NAVIGATION COMPANY LTD.

Inlichtingen bij Uw reisbureau of bij de Generaal-Agenten:
DE VRIES & CO. N.V., DAM 6, AMSTERDAM, TEL. 248174
DAMMERS & V.D. HEIDE (AGENTUREN) N.V.,
VASTELAND 10, ROTTERDAM, TELEFOON 119300

• *vervolg van pag. 7*

hoe de grote Amerikaanse bladen hebben gereageerd op de politiek van hun eigen regering. Ik denk hierbij aan een artikel in de New York Times, The Herald Tribune, Life en zoveel anderen. Zegt het oordeel van deze gezaghebbende bladen de geachte afgevaardigde de heer Burger niets? Waarom moet hij „meer Amerikaan zijn dan Washington”? Het was voor de regering verheugend te horen dat andere leden van de Kamer in dezen een gezonder oordeel bleken te hebben. Voor de door mij zojuist vermelde Amerikaanse bladen ging het uiteraard niet over de vraag of de V.S. in dezen terecht of ten onrechte steun aan Nederland hadden ontzegd. Ik heb daar straks al gezegd dat het daar niet over gaat. Het gaat over een veel ernstiger probleem

Overeenstemming

HET gebeurde is een voorbeeld van een politiek die kan leiden tot verlies van gezag en invloed van het Westen. Zulk een politiek bereikt naar Nederlandse inzicht juist het tegenovergestelde van wat betoogd wordt. De geachte afgevaardigde de heer Burger heeft wel bezwaren tegen het door het uitvoeren van kritiek op de V.S. maar naar het oordeel van de regering heeft de geachte afgevaardigde de heer Oud deze bezwaren terecht afgewezen. Onze minister-president heeft dit zoëven reeds gezegd.

Teneinde de communistische invloed in dit deel van de wereld in te dammen is er Amerika zeer veel aan gelegen het uitbreken van een gewapend conflict tussen Indonesië en Nederland te voorkomen. De regering is zoals gezegd overtuigd dat duidelijke demonstratie van de bereidheid tot krachtdadig optreden aan de Indonesische agressie een halt zou hebben toegevoerd. Bestaat niet, zo kan men vragen het gevaar dat de gehele neutrale wereld uit het gebeurde kan afleiden dat agressieve daden van niet-westerse landen geen daadwerkelijk verzet van het Westen tot gevolg zullen hebben?

Er is reeds in een memorie van antwoord melding gemaakt van aanwijzingen dat de Sowjet Unie aanvankelijk in tegenstelling tot China zich heeft uitgesproken tegen een grote militaire actie. Deze Russische houding is sindsdien gewijzigd. Ook in dit opzicht zou de Amerikaanse politiek geleid kunnen hebben tot een toeneming in plaats van een indamming van de Sowjet-invloed. De regering acht in dit alles een gevaar gelegen voor het gezag van het Westen er van het beginsel van non-agressie, als vastgelegd in het handvest en de gevolgen daarvan zouden zich wat te vrezen maar niet te hopen is, in de komende jaren wel eens kunnen doen gevoelen.

Een ernstige zaak

BIJZONDER groot was de eengezindheid in de Kamer omtrent het akkoord. Niet iedere fractie kwam op gelijke gronden tot een „ja” zeggen op het akkoord.

Veel reden tot vreugde was er beslist niet, meer was er sprake van een zekere actieve berusting.

Het tegenstemmen door een klein aantal leden, voorafgegaan door eenvoudige stemverklaring (mr. Roosjen, A.R.) of door een uitvoerig duidelijk betoog (dr. Meulink), heeft op waardige wijze plaats gevonden. Meerderen van hen hebben de gewetensnood waarin zij verkeerden duidelijk kunnen maken. Met name was dit het geval bij de ruim 80-jarige oud-minister van koloniën, de heer Welter, die onder intense stilte werd aangehoord toen hij, moeilijk sprekend soms, soms onverstaanbaar zijn afwijzing beled.

* * * **W. J. Kip**
directeur Cefa

Schreven wij vorige week over de directiewisseling op de „Witte Hei”, jl. zaterdag vond eenzelfde gebeurtenis plaats bij de CEFA.

In „Esplanade” in Utrecht werd op een drukbezochte receptie afscheid genomen van Drs. P. H. van Gorkum en konden wij kennis maken met de nieuwe directeur, de heer W. J. Kip.

Op de filmshow, die voor en na de receptie werd gehouden, werd het ons duidelijk welk een vooruitgaan de CEFA gemaakt heeft, sinds haar oprichting in 1946. Een talrijk publiek, goede presentatie en uitstekende films.

Wij maken de kiesverenigingen hierbij attent op een van de vertoende films „Vraag 7”, die als onderwerp heeft de gewetensnood waarin de christenen in Oost-Duitsland, in de z.g. D.D.R., leven. Een film, die iedere anti-revolutionair zou moeten zien.

Wij hopen, dat de CEFA, die reeds getoond heeft de taak aan te kunnen op het moeilijke terrein van de film, onder haar nieuwe directeur het aantal afdelingen van 200 verder mag zien groeien.

Mijn edelachtbare

Antonia Rietzanger

16

Het was al weken van tevoren afgesproken, dat Minko en ik op een gedenkwaardige dag mijn ouders zouden bezoeken. Mijn moeder zou op die dag haar verjaardag vieren en het spreekt vanzelf, dat we dan naar het ouderlijk huis zouden gaan.

Mijn moeder zou dan twee-en-zeventig worden. Als men zijn ouders nog mag bezitten, slaat men natuurlijk geen verjaardag van hen over. En zeker niet als ze de zeven kruisjes al gepasseerd zijn, want dan gaat men pas goed beseffen, wat een zegen het is, dat men zijn vader en moeder nog bezitten mag; dan wordt een verjaardag een hoogtijdag in de familie.

Maar ik ken Minko. Weliswaar verklaart hij altijd, dat hij een schoonmoeder heeft in wie geen bedrog is en dat zij in geen enkel opzicht overeenkomt met het geijkte type dat sedert jaar en dag wordt opgevoerd in goedkope grapjes en lachplaatjes, maar aangelegenheden die buiten de sfeer van Minko's zaak en buiten die van de gemeentelijke huishouding liggen, wil hij nog weleens vergeten.

Neen, ik heb mijn dierbare edelachtbare nooit een onaangenaam woord over moeder horen zeggen; ik ben er van overtuigd, dat hij veel van haar houdt en dat hij voor haar door het vuur zou gaan, zoals hij dat voor mij zou doen als het nodig mocht zijn.

Maar nogmaals... ik ken Minko langzamerhand door en door. Hij is een goeierd en ik ben mij bewust zo ongeveer de beste man te hebben getroffen die op de wereld rondloopt. Maar dat vergeten van wat buiten zijn directe interesse ligt, ziet u...

Het was om deze oorzaak, dat ik mijn man al vier weken van tevoren was begonnen te herinneren aan moeders komende verjaardag.

— Natuurlijk, To, zei hij. — Moeders verjaardag vergeet ik niet, geen sprake van. Natuurlijk gaan wij 's avonds naar haar toe, zoals de gewoonte is.

— Vader en moeder verwachten ons al in de namiddag, zei ik. — Zij rekenen er op, dat wij bij hen eten. Mien en Jaap komen ook 's middags al en Gert zal er ook zijn.

— Best! zei Minko. — Dat kan gezellig worden. Jazeker, dat doen we die dag. We gaan er 's middags al heen en dan eten we daar.

Hij zei het met zoveel hartelijkheid en zoveel eerlijke bereidheid, dat het misschien een beetje onhebbelijk lijkt als ik vertel, dat ik hem van die dag af bijna regelmatig tijdens het middageten herinnerde aan ons voornemen. Maar ik ken Minko, begrijpt u...

De volgende dag zei ik dus: — Jij houdt dus ook die middag en avond van moeders verjaardag vrij, nietwaar?

— Zeker, lieveling, was zijn welgemeend antwoord. — Dat hebben we immers goed afgesproken.

— Je zorgt dus, dat je die middag geen vergaderingen aanneemt, Minko?

— Natuurlijk zorg ik daar voor. Moeders verjaardag gaat vóór!

Op deze manier bracht ik Minko met de regelmaat van een klok in herinnering de verjaardag van moeder.

En op een keer, dat ik hem er weer aan herinnerde, zei hij: — Schat ik heb het genoteerd in mijn zakagenda. 'k Heb er zelfs een dikke streep onder gezet.

Enkele dagen later bemerkte ik, dat Minko zijn zakagenda op zijn bureau had laten liggen. Zijn agenda is hem als iets heiligs. Hij zegt meestal, dat hij zonder zijn agenda een hulpeloos man zou zijn. Zoals zoveel mensen in onze tijd, leeft hij op zijn zakagenda en ik denk vaak aan het woord van een dominee, die eens de tegenwoordige gejaagde tijd typeerde en toen zei: We leven in een tijd, dat de zakagenda's steeds groter worden en de zakbijbel'tjes steeds kleiner.

Ik ben niet nieuwsgierig van aard. Dat moet u van mij geloven. Ik blader nooit in de zakagenda van Minko, want daarin staan voor mij toch alleen maar onbegrijpelijke aantekeningen over zaken en vergaderingen die mij niet aangaan en die mij trouwens ook niet bijster raken. Maar toen ik die morgen de zakagenda op zijn bureau zag liggen, dacht ik bij mezelf: — Even kijken of hij inderdaad een aantekening gemaakt heeft over de verjaardag van moeder...

Het was beslist niet een kwestie van wantrouwen jegens Minko en evenmin van ongelooft over hetgeen hij beweerd had over een aantekening die hij gemaakt zou hebben om vooral moeders verjaardag niet te vergeten en die middag en avond helemaal vrij te houden.

Maar eerlijk, ik ken Minko op het gebied van privé-aangelegenheden. En dus nam ik zijn agenda in de hand en zocht de bladzijde op waarop de datum van moeders verjaardag voorkomt. Minko had inderdaad een aantekening gemaakt en er zelfs een dikke streep ondergezeten. Het was precies zoals hij mij verteld had. Alleen... de aantekening stond onder een verkeerde datum — en wel twee dagen later.

Die dag herinnerde ik Minko nogeens aan moeders verjaardag.

— Jazeker, zei hij, — ik heb het duidelijk opgeschreven en wat mij vier jaar geleden overkwam zal mij nu niet meer gebeuren!

— Maar heb je de datum goed in je hoofd, schat?

— Wat dacht je nu! Ik vergeet heus niet, dat moeder donderdag over veertien dagen jarig is.

— Dinsdag over veertien dagen, bedoel je.

Minko keek mij schaapachtig aan.

— Dinsdag? Dat kan niet, To. Je bent in de war met de verjaardag van mijn moeder.

Ik heb hem duidelijk gemaakt, dat niet ik, maar hij in de war was.

En toen was Leiden in last.

— Ik heb vanmorgen in het college juist afgesproken, dat we in die week niet op donderdag, maar op dinsdag vergadering van B. en W. zullen hebben! Fn 's middags wordt het college een diner aangeboden in verband met een jubileum van het gasbedrijf.

De tranen schoten mij in de ogen.

— Jij beschouwt mijn moeder zeker als iets bijkomstigs, als een noodzakelijk kwaad? verweet ik hem. — Hoe kun je

zo afschuwelijk dom zijn om juist op moeders verjaardag een vergadering vast te stellen en een afspraak te maken voor een diner.

Minko zat als een bestrafte schooljongen te kijken. — Ik heb het echt goed bedoeld. Ik heb er echt voor gevocht, dat die vergadering van B. en W. verzet zou worden. Maar ik heb me dus in de datum vergist...

— En hoe moet het nu? vroeg ik wanhopig.

Minko keek mij met een vertwijfelde uitdrukking op zijn gezicht aan.

— Ik weet het niet, To. De burgemeester heeft, om mij een dienst te bewijzen, hemel en aarde moeten bewegen om een vergadering af te zeggen die hij op die dinsdag zou hebben. Pas toen hem dat gelukt was, kon de vergadering van het college opgeschoven worden van donderdag naar dinsdag en toen hebben we ook weten te bereiken, dat het diner van donderdag naar dinsdag verzet werd.

— Dan moet alles weer in de oorspronkelijke toestand teruggebracht worden, zei ik scherp. — Jij belt direct op, dat wat op donderdag was vastgesteld, ook op donderdag moet gebeuren!

Hoewel kennelijk met een bezwaard hart, ging Minko hier op in. De burgemeester wilde hem beslist wel ter wille zijn. Maar de vergadering die de burgemeester op dinsdag zou hebben en die hij had weten te verschuiven naar de donderdag, kon beslist niet meer naar de dinsdag teruggebracht worden, want zeventien personen waren telefonisch benaderd voor het eventueel verzetten van die vergadering en nu dit eenmaal in kunnen en kruiken gekomen was, kon niet nogeens een lijdensweg van telefonades worden bewandeld. De vergadering van het college kon dus evenmin meer op de donderdag teruggebracht worden.

— Als je nog één greintje om mijn moeder geeft, laat je die vergadering van B. en W. gewoon schieten en dat akelige diner van de gasfabriek ook, zei ik. — Het is bespottelijk, een diner te geven omdat een stinkende gasfabriek idem zoveel jaren bestaat!

Minko knikte en hij beloofde mij, dat hij alles in het werk zou stellen om zijn fout te herstellen.

— In ieder geval, zo zei hij troostend, — in ieder geval zullen wij bij vader en moeder eten en er 's avonds ook blijven. Al sla ik in het college nóg zo'n akelig figuur, we gaan natuurlijk naar moeders verjaardag!...

Tenslotte bleek Minko zich er bij te hebben neergelegd, dat hij voor één keer een vergadering van B. en W. niet zou bijwonen en dat de gasfabriek wel een jubileumdiner zou kunnen geven zonder zijn aanwezigheid.

Dat een en ander hem toch wel zwaar viel, was mij duidelijk. Ik las het van zijn gezicht en ik hoorde het aan de klank van zijn stem waarmee hij over deze zaak sprak. Want ik ken Minko.

Krap een week vóór moeders verjaardag werd per post een keurige oud-hollandse kaart van de directie van de gasfabriek bezorgd. De gedrukte tekst behelste een uitnodiging voor het jubileumdiner. De edelachtbare heer wethouder Rietzanger werd met zijn echtgenote tot het diner genodigd in het fraaie en dure restaurant De Koningsveste.

Dus ik werd óók uitgenodigd! Jammer, dat het diner juist op moeders verjaardag aangeboden werd...

Ik liep er de hele morgen een beetje spijtig over te piekeren. Zo'n diner was feitelijk echt een buitenkansje! Ik belde Mien en Jaap er over op en vertelde hen, dat er jammer genoeg juist op dinsdag een pracht-diner gegeven zou worden, waarvoor Minko en ik ook waren uitgenodigd.

— Zouden wij moeders verjaardagviering dan niet naar de woensdag kunnen verschuiven? opperde Mien. Haar denkbeeld was muziek in mijn oren, maar ik zei een beetje klagen: — Dat is ook zo gek, hè?... Maar ik voelde er alles voor.

— Bel Gert er ook eens over op, stelde Mien voor.

Dat deed ik inderdaad. Gert, die bij het onderwijs is, voelde er ook al veel voor. Op woensdagmiddag is hij vrij en het zou hem dus veel beter uitkomen dan de dinsdag.

— Ja, zie je, zei ik begaan, — het is zo sneu voor Minko. Hij is nu eenmaal wethouder, nietwaar? Hij is met zijn vrouw uitgenodigd voor dat diner en als hij nu niet verschijnt zal het een nare indruk geven...

Ja, ja, Gert begreep er alles van. Wat hem betreft, vierde hij moeders verjaardag beslist liever op woensdag. Ik moest maar zien, wat ik kon doen.

Ik belde Mien weer op. Zij beloofde, dat zij deze tere kwestie met vader en moeder zou gaan bespreken. Ze zou heel tactvol te werk gaan. Zoiets is Mien wel toevertrouwd.

's Middags kwam Mien bij mij. Enthousiast vertelde zij, dat ze de verjaardagsviering prachtig geregeld had. Vader en moeder vonden het best om niet dinsdag, maar woensdag de verjaardag te vieren. Ze rekenden er dus op, dat de kinderen en kleinkinderen woensdag zouden komen eten.

Ik was Mien natuurlijk heel dankbaar. Zij en ik hadden een diner gered. Ik zou met Minko naar De Koningsveste kunnen gaan!

Toen Minko 's avonds thuiskwam, liep ik hem tegemoet om het goede nieuws te vertellen.

— Jij mag me wel ontzettend dankbaar zijn, lieveling! zei ik juichend. — Je kunt dinsdag rustig naar die vergadering van B. en W. gaan en daarna gaan wij samen heerlijk naar dat diner in De Koningsveste! Ik heb weten te bereiken, dat moeders verjaardag op woensdag gevierd wordt. Mien en Jaap gaan er helemaal mee akkoord en Gert ook en vader en moeder vinden het ook best en... en...

— To toch! zei Minko — en zijn gezicht kreeg plotseling een hulpeloze uitdrukking.

— Is 't niet heerlijk, dat ik je deze dienst bewezen heb, Minko?

— To toch! herhaalde hij. — Ik kom juist van het gemeentehuis vandaan en ik heb daar weten te bereiken, dat de vergadering van ons college naar de woensdag verzet is...

— En het diner?

— Dat zal ook op woensdag zijn. Morgen zal een nieuwe uitnodigingskaart bij wijze van rectificatie worden gedrukt en verzonden!

• Tienduizend stemmen

Dr. Kuyper, zo vertelden wij de vorige week, was door toenemende doofheid gedwongen, zich uit het politieke leven terug te trekken. Dat was in september 1912.

Een jaar voor de Kamerverkiezingen.

Het afscheid van dr. Kuyper werd in de gehele pers druk besproken. Het was een feit van bijzondere politieke betekenis.

Maar het merkwaardigste commentaar verscheen in De Standaard en was van de hand van dr. Kuyper zelf.

Het kwam hierop neer: Dat dr. Kuyper zich terugtrekt, wel, het zou er toch eens van moeten komen.

Maar dat hij het nu doet, in 1912, dat is wel een slag voor — de linkerzijde. Wat hadden de heren er op gevlast, om bij de algemene verkiezingen van 1913 het volk bang te maken met dr. Kuyper. Stel je voor, als rechts wint, dan zou dr. Kuyper nog wel eens weer minister-president kunnen worden. In elk geval kan men de mensen bang maken met Kuyper. Heemskerk, „dat gaat nog”, maar Kuyper, dat zou te erg zijn.

En nu trekt hij zich terug. — Nu is deze propaganda van links niet meer mogelijk.

„Het kost ze op z'n minst tienduizend stemmen.”

Hotel-pension „Dreyeroord”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN

's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van
korsetfourituren, broderie,
garens etc. etc.

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ

Telefoonno. 56 Neder-Hardinxveld

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst
scherp gestelde prijzen.
De verste reis is lonend

DUTHLER

VARSSEVELD

Firma H. van Triest en Zoon

Groothandel
in fourages

DWINGELO
Tel. 0 5219 - 270 b.g.g. 316

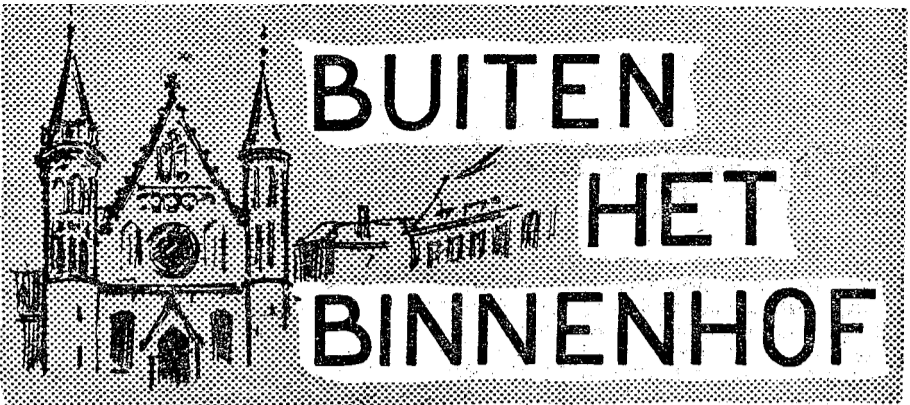
EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN-
EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

JAREN geleden heb ik een Frans verhaal gelezen over een Parijse heer in minder goeden doen, die in het enige kostuum dat hij bezat toch wel aan de kost kwam. In de openbare leeszaal of in de hallen van de kranten hield hij geregeld het Parijse leven bij, liever gezegd, hield hij het Parijse sterven bij. In een wereldstad als de hoofdstad van Frankrijk overlijdt elke dag wel een bekende figuur, wiens goede daden en voorname betrekkingen bij die gelegenheid dan in een of meer kranten vermeld worden. Met deze biografische kennis gewapend, spoedde zich de heer naar het kerkhof, waar hij, indien hij de kans kreeg (en die kreeg hij maar al te gemakkelijk, want de Fransen zijn een spraakzaam volkje) een grafrede uitsprak. Hij deed dat, gezien zijn krantenkennis, zo uitnemend, dat meestal de familie overlegde wie deze vriend wel zijn mocht, een vriend „die de overledene jaren uit het oog was verloren en hem nu terugzag, zij het op de dodenakker, waar wij allen eens komen. Maar waren zij beiden niet op dezelfde school geweest...” enz. enz. Zo'n familie, die op deze wijze haar betreunde gestorvene hoorde roemen en prijzen moest deze uit het oog verloren vriend wel voor het begrafenismaal noden. En ook aan deze droeve disgedroeg zich onze onbekende vriend als een trooster, een bescheiden causeur, een kameraad, een raadgever.

Zoals gezegd, er zijn in Parijs vele sterfgevallen en er zijn vele kerkhoven, zodat onze grafredenaar lang aan zijn trekken is gekomen. Bovendien behoefde hij niet altijd de treurige zijde van het leven te kiezen. Er zijn in Parijs ook vele recepties, waar een zwart pak genoeg respect afdwingt om binnen gelaten te worden. Ons kent ons vaak niet en wat valt er op een receptie niet te eten en te drinken? Eén ding; men moet zich, ook al is men niet genood, toch rustig en bescheiden gedragen, onopvallend, maar ook niet verlegen. Men moet zijn woordje kunnen doen, desnoods meer dan één taal spreken. Men moet op de hoogte zijn van het wereldgebeuren, van het gebeuren in zijn stad, men moet hier en daar een goed advies kunnen laten vallen, ja de laatste anecdoten over de minister-president kunnen vertellen. Een paar namen moet men kennen, want wie niemand kent wordt ook door niemand erkend. In het verhaal, dat ik hier kort weergeef, werd de man nog een grote toekomst voorspeld, als een grote onbekende, die ook onbekend wenste te blijven, niet zozeer uit bescheidenheid, maar meer omdat hij een receptie, ja een begrafenis verkoos boven een cel in een politiebureau.

Ik moest aan deze man uit genoemd verhaal denken, toen ik in mijn lijfblad las, dat tijdens de debatten over het akkoord met betrekking tot Nieuw-Guinea een onbekende man zich onder de in de Eerste Kamer vergaderende Tweede Kamerleden had gemengd. Maar al te blijikbaar is hij niet opgevallen, want pas geruime tijd na zijn illegale entree is hij door de chef-bode met zachte drang verwijderd. Intussen was hij meer dan eenmaal voor de lenzen van de t.v.-camera's verschenen, ja, hij heeft, zittende naast de heer Welter, in de koffiekamer van de Kamer koffie gedronken.

U moet mij maar niet kwalijk nemen, maar mijn sympathie gaat naar die man uit. Hij is de eerste, die het werk van de Kamerleden nu eens van zeer nabij heeft willen gadeslaan en dat is hem nog gelukt ook. Anderen hebben uren in de rij gestaan om een plaatsje op de publieke tribune te veroveren, onze onbekende vriend

heeft met het voorkomen van een parlementariër zijn weg tot in de Kamer gevonden en hij is gaan zitten. Niemand heeft aanvankelijk bemerkt, dat hij niet tot de door het volk gekozenen behoorde. Zijn bescheidenheid deed hem afzien de voorzitter te vragen het woord te mogen voeren. Hij had zich ook niet op de sprekerslijst laten inschrijven. Men moet geen domme dingen doen, als men op de snede van het mes balanceert. Men knikt hier en daar eens iemand toe, die dan terugknikt en denkt: wie is dat ook weer? Maar de debatten eisten de hele mens, zodat er geen tijd was voor bezinning op een naam. Wat zal dit „151ste Kamerlid” genoten hebben, vooral toen hij zijn weg naar de koffiekamer insloeg, welke meestal door senatoren pleegt gefrequenteerd te worden. De oud-minister Welter heeft hem misschien ook nog goedendag geknikt, misschien ook niet, doet er niet toe. De man was en bleef er, geruime tijd.

Kennen wij onze Kamerleden? Onlangs heb ik geschreven, dat ontwikkelde mensen in Nederland vaak niet verder komen dan het opsommen van drie of vijf namen van de 150. De trouwe t.v.-kijkers hebben onze belangstellende indringer ook niet ontdekt. Misschien heeft een dicht bij de landspolitiek levende burger gedacht: wie is dat ook al weer? Ja ik kan mij voorstellen, dat de eigenaar van een t.v.-toestel, die burens en magen had genood, iets van zijn politieke kennis ten toon heeft gespreid. Misschien is de vorm van „Kijk, daargaat nou Scheps. Nee, die nou naar rechts loopt, ja die. Hij is peevandea, maar hij is tegen. Die, met die spitse kin? Dat is toch minister Toxopeus, ken je die niet? Ja, dat is Mr. Burger. Hoe ik dat weet? Je moet je Kamerleden toch kennen! Dr. Bruins Slot? Effe kijken, ja daar, mot je vlug kijken, daar vlak bij de voorzitter...” Toen kwam onze onbekende vriend, de indringer, voor de lens. „Wie is dat?” is er misschien gevraagd. Tableau! De toestelbezitter is gaan nadenken. Wellicht als volgt: „Die? Dat is... es effe denken... ja ik ken hem wel, maar ik kan niet zo vlug op z'n naam komme. Ach, hoe heet die ook al weer? Hij is van de K.V.P., ik heb hem zo vaak in de Kamer gezien... zijn naam begint met een R...” „Romme” zei toen een vriend. „Welnee, Romme! Neem me nou niet kwalijk. Jij kent ook niemand. Nee, het is... afin ik kom er straks wel op”

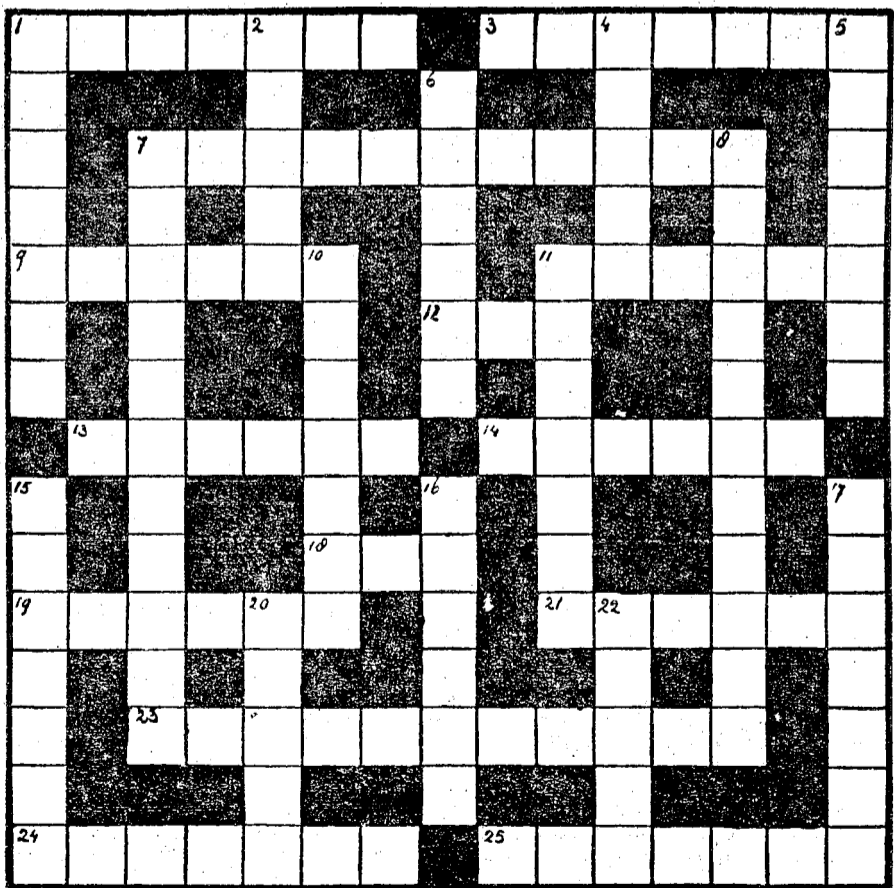
Niemand is er op gekomen. Om eens ondeugend te eindigen: ik wilde wel, dat ik die vreemde mijnheer geweest was, op dat ogenblik tenminste.

William Franko

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. „Schulden maken”; 3. Nieuwe bazen geven hen een andere plaats; 7. Mug in de knijp? Nee hij vliegt nog voor de krant; 9. Slaat op hem, die de laatste druppel eruit wil halen; 11. Een geruste slaap vrees het niet; 12. Unieke plaats in Drenthe; 13. Eens heeft zij tot haar bebijder gesproken; 14. Geen „weer-” doch „leer-”macht; 18. 't Is rond, 't is recht en 't is maar weinig; 19. Zo ongeveer een ritmische beweging; 21. Hierop zitten mensen, die erop gejaagd zijn; 23. nadeel, dat door het duister komt?; 24. kijven? nee kronkelende lijven? 25. lollig kledingstuk?

VERTIKAAL: 1. trouwen is beter; 2. dat krijg je nooit van dichtbij te zien; 4. Reintje laat er zijn streken niet bij varen; 5. In 't donker worden zij gezien; hetzij op 't doek, hetzij in de lucht...; 6. ... en hij schreef er een veelvoud van drie; 7. In zout geconserveerde ongerechtigheden? 8. Geen groot licht, maar 't trekt de pot; 10. Aansporing aan een noot om de prijs eens in de wacht te slepen? Nee, „sneeuwval”; 11. Is zelden zonder gezelschap; 15. Zo'n besluit schijnt — zo te horen — nogal luid te worden afgekondigd; 16. Onprettig gevoel bij de enkeling; bij meer worden het opstootjes; 17. Door 't lopen afgesleten randen? Nee, hier zitten ze als haringen in een ton; 20. In Duitsland is zij niet; 22. Van dit touw kun je zo ongeveer wel een heiligdom maken.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. berm; 4. kaste; 9. knap; 13. adé; 14. kasteel; 16. are; 17. tegel; 19. aal; 20. opper; 22. Edam; 23. roep; 24. klep; 25. spa; 27. prak; 29. pa; 30. stelt; 31. as; 33. sloep; 36. ark; 37. klant; 39. ako; 40. een; 41. mei; 42. Ada; 43. logen; 45. dia; 47. Laren; 49. me; 50. sesam; 51. ed; 52. neer; 55. nor;

56. pril 59. eren; 60. poen; 62. morse; 64. aap; 66. Emmen; 68. Eos; 69. Pegasus; 72. Ali; 73. rits; 74. nerts; 75. stip.

Vertikaal: 1. bats; 2. Ede; 3. regel; 4. ka; 5. Asa; 6. stamper; 7. tel; 8. Ee; 10. nappa; 11. are; 12. perk; 14. kalkoen; 15. loop; 18. edele; 21. perel; 24. kalkoen; 25. standen; 26. Alkmaar; 28. kandeel; 29. psalm; 32. stand; 34. oog;

35. pen; 37. kil; 38. aar; 44. evers; 46. isobaar; 48. ad rem; 53. eerst; 54. reep; 56. poes; 57. inmat; 58. Amer; 61. snip; 63. ooi; 64. Age; 65. pst; 67. Eli; 70. en; 71. U.S.

RECTIFICATIE

Bij de vorige week geplaatste oplossing van de puzzel van 1 september 1962 moet nog worden toegevoegd: 16. Mokerhei; 18. rijsttafel; 20. notabel.

BOEKEN en periodieken

Tussen nee en ja

TER gelegenheid van het 35-jarig bestaan van de federatie van Christelijk-Historische Jongerengroepen gaf men het hierboven aangeduide boekje uit*). Men heeft dit werkje een goede typering meegegeven: onmiddellijk na het titelblad is een fragment opgenomen van een gedicht van Guillaume van der Graft. Twee van de drie opgenomen strofen luiden:

de vrijheid is voor de mensen
de vrijheid bestaat in taal
de vrijheid is voor de mensen
wij spreken elkander toe

maar mensen worden geroepen
elk aan zijn eigen naam
maar mensen worden geroepen
terzake van ja en nee.

Acht scribenten hebben verschillende onderwerpen behandeld, met als uitgangspunt de relatie van de jongere generatie tot het politieke leven. Zo geeft ds. N. O. Steenbeek een analyse van de huidige jeugdsituatie en neemt mr. C. A. Bos de jonge generatie in ons politieke bestel onder de loep. A. J. van Dulst heeft het over het gesprek der generaties. Prof. mr. C. P. M. Romme vraagt zich in een artikel af of verdeelde Christenen één partij kunnen vormen. De politicus Romme zegt hierover o.a.: de kracht van de politieke ontwikkeling der volksdelen die niet in Christus geloven, hun mentale invloed, is zo, dat zij de leiders van onze drie christelijke partijen moet brengen tot onderlinge bezinning op de vraag van samengaan. Directe samensmelting kan dit niet zijn — het kan wel zijn bezinning op tussenvormen. Prof. Romme oppert dan, tot een gezamenlijk onderzoek naar de mogelijkheid van één christelijk werkprogramma op landelijk niveau te komen. Het is een geluid, dat reeds eerder van hem vernomen is. Dr. ir. G. A. Kluitenberg behandelt het aan politiek doen. „De politiek is één van de middelen om gestalte te geven aan de naastenliefde en daarom is het gewenst, dat een christen aan het politieke leven deelneemt.” Mr. G. E. van Walsum, de burgemeester van Rotterdam, die zichzelf een „afvallige” van de C.H.-Unie noemt, heeft het over verschillende — politieke — golfen. Dr. I. N. Th. Diepenhorst en mr. B. van Haersma Buma geven een Christelijk-Historisch perspectief. Vanzelfsprekend wordt in dat perspectief ook opgenomen de vraag naar een politieke protestantse eenheid. De schrijvers merken hierover o.m. op: „Nadat de samenwerking met de A.R.P. gezien de daarover bestaande verschillen door de C.H.U. in de ijskast was gezet, is zij weer actueel geworden door het pleidooi van onze christelijk-historische wildebras prof. Van Niftrik.” Even later sprekende over een fusie verklaren de schrijvers: — Van onze kant beschouwen wij een fusie als onmogelijk, zolang de anti-revolutionairen hun zienswijze, dat de gehoorzaamheid aan Christus op staatkundig terrein mag worden vereenzelvigd met het lidmaatschap van een christelijke partij niet prijs geven. Voorts verklaren de schrijvers, dat hun partij nu eenmaal meer „enfant du Réveil” dan „issu de Calvin” is. Uit de enkele citeringen die wij uit het boekje deden, blijkt al wel, dat de verschillende schrijvers zonder terughoudendheid over diverse onderwerpen hebben beschreven.

VANAF HET BEGIN van deze periode van politieke werkzaamheden vraagt — naast het normale werk — het werk, dat gedaan moet worden in verband met de verkiezingen van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ons aller aandacht.

Vorige week hebben wij wat uitvoeriger stilgestaan bij het normale seizoenwerk, dat in de komende maanden zal plaatsvinden.

Thans willen wij enkele opmerkingen maken betreffende de verkiezingsactiviteiten, met name wat betreft de voorbereidingen daartoe.

• Voorbereidingen

DE VOORBEREIDINGEN voor de verkiezingen zijn landelijk al reeds enige tijd aan de gang. Dat werk bestaat voor een belangrijk deel in de eerste plaats uit het verzamelen van gegevens.

Op het partijbureau is nagegaan wat bij vorige verkiezingen is gepresteerd, terwijl mede aan de hand daarvan voorlopige ontwerpen en schema's zijn opgesteld. Daarbij wordt dan tevens aandacht geschonken aan nieuw verkregen gegevens, de ontwikkelingen, welke zich politiek en organisatorisch in de afgelopen jaren hebben voorgedaan en de financiële mogelijkheden.

Op grond hiervan kunnen dan de verschillende betrokken partij-organen beslissingen nemen en richtlijnen uitstippelen voor hetgeen thans aan de orde gesteld en gedaan moet worden.

In dit verband kan medegedeeld worden, dat de voorbereidingen om tot een nieuw ontwerp-Program van Actie 1963 te komen al in een gevorderd stadium zijn.

Ook zijn de eerste vergaderingen van de landelijke partij-organen reeds gehouden ter verdere voorbereiding van allerlei zaken, welke aan

In de analyse van ds. Steenbeek over de huidige jeugdsituatie treffen wij een opmerking aan, die allerlei vragen bij ons oproept. Die opmerking is, dat bij de jongeren het situatieve denken en handelen veel meer aan de orde is dan het principiële denken, het „zijn” veel meer op de voorgrond staat dan het „hebben”, het „iemand zien” veel sterker leeft dan het „iets zien”. Maar dit boekje bevat politieke terreinverkenningen, het geeft bijdragen ter overweging en discussie en het heeft geen polemisch karakter. En als zodanig is het een goede uitgave van de Federatie van Christelijk-Historische Jongerengroepen geworden. Het ziet er bovendien keurig verzorgd uit.

*) TUSSEN NEE EN JA, Politieke terreinverkenningen van meer dan één generatie. Uitg.: Van Keulen N.V., Den Haag. Prijs f 2,25.

Verkiezings-activiteiten

de orde moeten komen voor de komende verkiezingen.

Het moderamen van het Centraal Comité heeft — zoals men reeds in de krant heeft kunnen lezen — vorige week vergaderd met afgevaardigden uit de besturen van de achttien a.r.-Kamercentrales.

Daarna heeft ook vorige week nog het moderamen zelf vergaderd.

Deze week kwamen de Organisatie Commissie en het Algemeen Organisatie Comité bijeen, terwijl dezer dagen eveneens het Centraal Comité vergaderde.

De campagne wordt dus reeds op gang gebracht. Regionaal en plaatselijk vinden eveneens de eerste besprekingen en voorbereidingen plaats.

• Wat doen wij?

DE VRAAG IS NU echter tevens: **DE wat doen wij persoonlijk? Het is geen ogenblik te vroeg om die vraag thans reeds concreet te stellen.**

Het gaat er immers om, dat ook ieder van ons individueel de werfkracht van de partij naar buiten zo sterk mogelijk bevordert. Daar kan men niet pas de laatste weken en dagen voor de verkiezingen aan gaan beginnen. Daarmede moet vanaf heden een aanvang worden gemaakt.

Het gaat erom voor de partij kiezers te winnen onder geestverwanten en onder niet-geestverwanten.

Het gaat daarbij om een uitdragen van de christelijke boodschap voor de politiek. Het moet immers gaan om de bevordering van christelijke politiek in ons land. Onze pretentie is, dat wij de a.r.-politiek de beste politiek achten voor het gehele Nederlandse volk.

Daarom zijn wij lid van de A.R.-Partij. Informaties over de A.R.-

politiek naar buiten, voorlichting aan anderen, is dan een zaak, welke wij met elkaar op grote schaal willen bevorderen.

Het meest effectief is wel die propaganda, welke in de persoonlijke sfeer bedreven wordt. Dat kan in een gesprek en in een onderlinge briefwisseling.

Propaganda op grote schaal vindt bijvoorbeeld plaats via het organiseren van vergaderingen, het ophangen van affiches, het verspreiden van folders, het houden van toespraken voor radio en televisie.

Maar er vindt eveneens propaganda „op grote schaal” plaats, als alle leden van de partij — dat zijn er honderdduizend — zich er op toe leggen in de komende maanden nauw contact te onderhouden met één of twee „te werven kiezers”. Op deze wijze zouden een tweehonderd-duizend kiezers in nauw contact met de a.r.-visie op het staatkundig leven in Nederland worden gebracht.

Het hier gesuggereerde contact zou vanaf heden tot de komende verkiezingen kunnen worden onderhouden. Het gaat hier dus niet om één vluchtig gesprekje, maar om een serie persoonlijke, desnoods schriftelijke contacten.

Deze contacten kunnen gesteund worden door de regelmatig verschijnende lectuur van a.r.-zijde. De leden zouden daarvan de „te werven kiezers” op de hoogte kunnen stellen en kennis van kunnen laten nemen. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van „Nederlandse Gedachten”, folders, brochures en dergelijke.

In de afgelopen maanden hebben wij, zoals u zich herinnert, uitvoerig stilgestaan bij zaken, welke in dit verband van groot belang zijn. Punten als oriëntatie, informatie, communicatie en dergelijke spelen hierbij een rol.

Er zijn toen op deze plaats verschillende suggesties gedaan. Wij komen daar op dit ogenblik nu niet op terug. Maar wellicht zijn er onder de lezers nog suggesties. Die zien wij dan gaarne tegemoet.

De partij in actie, dat betekent in dit verband met name: alle leden, alle a.r.-gezinnen, in actie met betrekking tot een zeer concrete zaak.

De rede van dr. Meulink

• vervolg van pag. 5

verantwoordelijkheid zou dan daar komen te liggen, waar ze behoort te liggen, nl. bij de Verenigde Naties en bij Indonesië.

Ik meen, dat Nederland er niet aan mag meewerken, de Papoea's onder het wettig regiem van de despot Soekarno te brengen.

Ik besef, dat een dergelijk terugtrekken een harde zaak is.

In deze situatie is dit echter het enig mogelijke.

Nederland heeft in de situatie van thans onder protest Nieuw-Guinea te ontruimen en dit gebied op te dragen aan de Verenigde Naties, met, zoals Prof. Prins het uitdrukte, verontschuldiging aan de Papoea's voor het feit, dat recht en vrede in de wereld nog steeds in de tweede plaats komen.

Dan binden wij de Papoea's niet. Het enige wat de Papoea's dan missen is de handtekening van Indonesië onder dit akkoord. Gezien het waardeloze van de gemaakte afspraak, is dat nauwelijks een gemis te achten. Soekarno kan dan echter niet als wettige overheid van Nieuw-Guinea optreden, maar slechts als machtsursupator bezetten.

Het zal u duidelijk zijn, dat mijn geweten mij verbiedt mijn stem aan dit wetsontwerp te geven.

Ik kan dit niet doen, omdat ik het niet mag doen.

Tenslotte wil ik, nu de Nederlandse overheid door overmacht gedwongen onmachtig blijkt het beschermend schild boven haar onderdanen in Nieuw-Guinea op te heffen en dit land het slachtoffer dreigt te worden van onrecht en geweld, de hoop en bede uitspreken, dat God, die alle dingen regeert, ook het volk der Papoea's tot hulp en sterkte zal zijn.

BON

Voor slechts f 2.- abonnee op Nederlandse Gedachten

In het begin van het nieuwe politieke seizoen verzoek ik u mij te noteren als abonnee.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs van 1 september '62 tot 1 januari '63: f 2,—. Per half jaar f 3,25.

op naar de 20.000 abonnees van Nederlandse Gedachten

win in uw woonplaats nog
2 abonnees op ons eigen weekblad
dus nog 2 abonnees per k.v.
doet u mee?

geef hen op aan het partijbureau:
dr. kuyperstraat 3, den haag

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

Professor Zijlstra

Als de A.R. kiesverenigingen binnenkort de kandidaten voor de Tweede Kamer aanwijzen, dan behoeven zij niet te denken aan prof. Zijlstra. Hij stelt zich niet beschikbaar.

Er is in dit besluit iets dat ons wel aanspreekt. Als prof. Zijlstra door de kiezers naar de Tweede Kamer wordt afgevaardigd, nadat hij door de A.R. kiesverenigingen als „lijsttrekker” is aangewezen, dan heeft hij dat Kamerlidmaatschap volledig en in volle consequentie te aanvaarden. Hij kan er geen nevenfunctie van maken. Hij zou een leidinggevende figuur in de Tweede Kamer moeten zijn. En prof. Zijlstra meent, dat dit zijn weg niet is. En daarom zegt hij nee en duidelijk nee. Dat is veel beter, dan een Kamerlidmaatschap, dat slechts als een soort nevenfunctie wordt aanvaard en misschien wel ontijdig zou worden verwisseld met een leidende functie in het bedrijfsleven of voor belangrijke wetenschappelijke arbeid.

Wanneer prof. Zijlstra zich niet bekwaam of gevoelen voelt, om een leidinggevende rol te spelen in het parlement, dan moest hij nu kiezen, en hij heeft gekozen. Dat is eerlijk en recht en wij moeten dat eerbiedigen. Temeer, omdat de A.R. partij prof. Zijlstra niet heeft ontdekt en naar voren geschoven. Toen hij minister van economische zaken werd, was hij in de A.R. partij vrijwel onbekend. Hij was een jonge, veelbelovende professor, maar zou misschien nooit door het Centraal Comité op haar advieslijst zijn geplaatst, als hij niet op verrassende en overtuigende wijze als minister had bewezen, wat hij waard was.

Dat hij heel wat waard is gebleken, wordt door iedereen erkend. Zo is zijn leven op wonderlijke wijze geleid. Ook hier is weer gebleken, dat een mens zijn weg overdenkt, maar de Here bestuurt zijn lot.

En wij willen dankbaar gedenken, wat prof. Zijlstra voor ons land heeft mogen doen. Hij heeft geen partijpolitiek in enge zin bedreven. Hij heeft het land gediend en zijn taak breed gezien.

Nu gaat hij misschien andere en nieuwe wegen. Maar de band met de partij blijft en hij zal ook, zij het op andere voet en beperkter wijze, het land kunnen dienen en de partij van nut kunnen zijn.

Zo is dit geen afscheid.

En dat te meer niet, omdat allerlei spanningen en moeilijkheden waren overwonnen, de verhoudingen persoonlijk heel goed liggen en er van verschil in politieke opvattingen niet of nauwelijks sprake is.

Dat is alles duidelijk en goed gezegd.

A.

TROONREDE 1962

Wie veertig jaar geleden het voorrecht had een Troonrede te beluisteren, wist wel, op welk moment de verrassing moest komen. De eerste helft van de rede was ieder jaar vrijwel gelijk en sterk traditioneel. Steevast begon het met de constatering, dat de betrekkingen met de andere mogendheden van de meest vriendschappelijke aard waren.

Ook was er elke keer een waarderend woord voor de plichtsbetrachting van het overheids personeel, zowel in de militaire als in de civiele sector. Voorts werd er een overzicht gegeven van de stand van zaken op economisch gebied, in het moederland en de koloniën.

En dan kwam het, in het tweede gedeelte. De aankondiging van de wetsvoorstellen, die de Staten-Generaal binnenkort of eerlang zouden bereiken. Daarin zat de verrassing. En meestal was er van elke minister wel wat bij. De keuken was nog dicht, maar het menu werd rondgedeeld. En de perscommentaren konden zich bezig houden met wat op het lijstje stond en wat er ontbrak.

Hoe is dit alles veranderd!

De Troonrede is veel minder dan vroeger een verzameling van bijdragen, korte bijdragen van verschillende departementen. Zij fungeert ook minder als spijlslijst met verrassingen.

In hoofdzaak is zij van beschouwelijke aard. En daardoor wordt het opstellen van de Troonrede door het kabinet véél moeilijker.

Ook riskanter.

Het gevaar is nl. helemaal niet denkbeeldig, dat op die manier de Troonrede verloopt in zó algemene beschouwingen dat iedereen het er eigenlijk mee eens is. Het is ook mogelijk, dat het moraliserende element te sterk gaat spreken, wat nog heel iets anders is dan een principiële positie-keuze.

Maar in elk geval, het verrassende element ontbreekt tegenwoordig vrijwel geheel. De Troonrede heeft iets

van een bouwkundige tekening, met een dwarsdoorsnee (de huidige situatie) en een lengtedoorsnee (de politiek op langere termijn).

Wat nu het laatste betreft, de Troonrede bevat geen nieuws. De koers is onveranderd gebleven. In dit geval is dat geen bewijs van conservatisme. Het is een aanwijzing, dat tot nu toe het kabinet koers heeft weten te houden en dat het een „behouden vaart” is geweest. Wij denken daarbij speciaal aan wat op sociaal en economisch gebied werd begonnen, volgehouden en bereikt. En voorkomen.

Zij is er onder Gods zegen en door de steun van parlement en georganiseerd bedrijfsleven in geslaagd, de overbesteding te voorkomen en de conjunctuur volkomen in de hand te houden. Dat is een gelukkige zaak en wij hebben nog niet eerder een kabinet gehad, dat in dit opzicht op zulk een geslaagd beleid mag terugzien. Uiteraard mee, doordat we vroeger samen leergeld betaald hebben.

Een ander element, dat de aandacht verdient, is de voortdurende stijging van de Rijksuitgaven, waardoor de opbrengst van de belastingen nog meer achterblijft bij de uitgaven dan het vorig jaar. Welk een verschil met vroeger! Wij herinneren ons, dat de begroting eenmaal sloot met een tekort van 40 miljoen en dat het land er bijna van ondersteboven was. En de Regering kwam met drastische maatregelen, om het tekort zo gauw mogelijk te overbruggen. Het was nog in de tijd van het „fietsplaatje”, met of zonder gat. Nu is nòch de Regering, nòch de volksvertegenwoordiging, en nog minder het volk, verontrust over een begrotingstekort, dat in de buurt van het miljard ligt. De leer van het huishoudboekje is te simpel gebleken. En de minister van financiën is vol zelfvertrouwen.

Het spreekt vanzelf, dat de Troonrede aandacht schenkt aan Nieuw-Guinea. Het wachtwoord is, in aansluiting

aan wat prof. Samkalden zei in de Eerste Kamer: niet achterom kijken, maar hoopvol vooruitzien.

In een geleendestuk als de Troonrede is dat begrijpelijk en aanvaardbaar. Maar het gekwetste rechtsbesef wordt er niet door weggepraat. Er is onrecht gepleegd en het geweld was de beslissende factor: De Regering heeft zelf verzekerd, dat er beroep op de organen van de Verenigde Naties geen zin had. Tegen de oorlogshandelingen van Soekarno zou toch niets worden gedaan.

Dat betekent, dat de Verenigde Naties voor de internationale rechtsorde nauwelijks nog betekenis hebben. Dat is gebleken.

En als het parlementaire werk begint, en de beraadslagingen over de internationale rechtsorde op gang komen, dan zal een eerlijk debat alleen mogelijk zijn, als het gebeurde niet wordt verzwegen, maar openhartig in de discussie betrokken.

A.

Dames-,
heren- en
kinderkleding

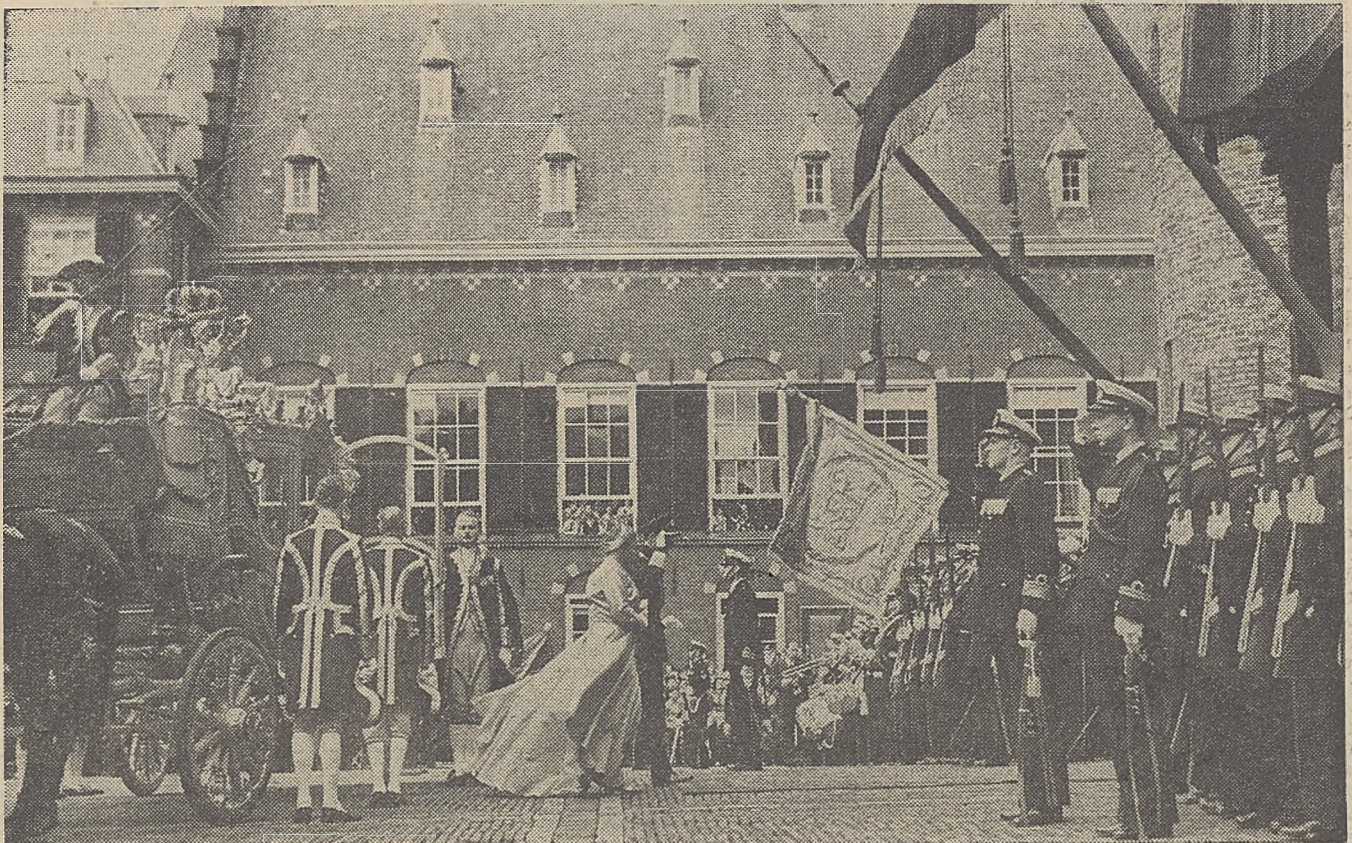
Wieringa

ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM

Dr. Hans Jürgen Baden
**DE GRENZEN
VAN DE VERMOEDIGHEID**
Een levenshulp
voor de moderne mens
f 1.75 CARILLON-REEKS f 1.75

N.V. Confectiefabriek „Heka”
v/h H. J. VAN HEEREN - RIJSEN (05480-2661°)
brengt naast de
**BEKENDE
BEDRIJFS- EN WERKKLEDING**
voor elk seizoen
LEUKE SPORTIVALE KLEDING
voor MEISJES, JONGENS, DAMES en HEREN

BESPEELDE PIANO'S
Perzina - Ibach - Grotrian Steinweg
e.a. merken. Vraagt volledige prijslijsten
aan met betalingscondities.
Franco levering met garantie.
Firma R. VAN DEN BURG
AMERSFOORT
Arnh. straat Telefoon 03490 - 3877

Altijd gaaf huidje

BABYDERM
POEDER - ZALF - OLIE - ZEEP

MILJOENENNOTA

• Theorie en praktijk

Meer nog dan vroeger wel het geval was heeft Minister Zijlstra zich in zijn jongste miljoenennota uitgeleefd. De kern is er zoals die in een miljoenennota behoort te zijn: een nuchtere, zakelijke analyse van de situatie zoals die op het ogenblik is. De opstelling der cijfers die eensdeels onze welvaart illustreren, anderzijds onze noden en behoeften blootleggen. De macro-economische gegevens die het Centraal Planbureau heeft aangedragen, worden benut om aan te geven wat wel en wat niet kan. Hier en daar wordt waarschuwend de vinger geheven opdat men geen al te grote verwachtingen zal koesteren. En uit dit geheel komt dan tevoorschijn het beleid zoals de minister van financiën zich dat voor het komende jaar denkt. Een beleid waarvan zelfs de felste tegenstander van Prof. Zijlstra zal willen toegeven dat het een gezond beleid is. Want hoe men ook over deze jongste miljoenennota mag denken — en in de pers is er wel enige kritiek — het feit blijft dat Nederlands financiën gezond zijn. Heel wat gezonder dan in de jaren voordat minister Zijlstra zijn functie als schatkistbewaarder aanvaardde!

Om die „gewone” miljoenennota heen heeft minister Zijlstra zich echter meer dan anders uitgeleefd: de man van wetenschap, de theoretische econoom, is meer dan eens aan het woord gekomen om zijn visie te geven op de plaats die een staatsbudget binnen de volkshuishouding behoort in te nemen. Juist daardoor is deze miljoenennota een bijzonder interessant werkstuk geworden dat vak-economen nog lang gesprekstof zal geven.

Daarom ook heeft de pers deze miljoenennota gezien als een soort „politiek testament” van deze minister: een afscheid — in ieder geval als minister van financiën. Maar over het politieke besluit van prof. Zijlstra leest u elders meer, dus laten we deze kant van de zaak hier buiten beschouwing.

De kern van de door minister Zijlstra neergeschreven beschouwingen kent men reeds, want ze hebben deze jaren zijn beleid bepaald: het staatsbudget dient gehanteerd te worden als een instrument in de pogingen om de conjunctuur te beheersen. In een tijd van hoogconjunctuur dient de staat de uiterste terughoudendheid te betrachten en zijn bestedingen te remmen en in tijden van recessie dient juist het tegenovergestelde te gebeuren: dan zal het geld van de staat moeten dienen om de neergang zo mogelijk om te buigen en in ieder geval de gevolgen te verzachten. Het is de anti-cyclische begrotingspolitiek die in de moderne economie een vaste plaats heeft gekregen.

In deze theorie zitten tenminste twee moeilijke punten, waarmee minister Zijlstra in zijn praktijk te maken heeft gehad. Eerste punt is of het in een tijd van hoogconjunctuur (die zonder twijfel de behoeften stimuleert) en dan speciaal in een land als het onze dat met een zo snelle bevolkingsgroei te maken heeft en bovendien voor een zware defensieinspanning staat — of het in zo'n tijd mogelijk is het peil van de uitgaven zo te drukken dat er inderdaad van een remmende werking sprake kan zijn. En het tweede knelpunt is hoe men in deze visie de belastingpolitiek moet inpassen. Want enerzijds immers wordt de belastingdruk (door de progressie) steeds zwaarder naar mate de inkomens stijgen — en die druk kan zelfs „onzedelijk” zwaar worden — maar anderzijds betekent belastingverlaging nu eenmaal een „geldinspuiting” die de toch al hoog opgelopen bestedingen nog kan doen toenemen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.
ADRES VOOR ADVERTENTIES Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.
ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar. Giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4,— p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Over deze knelpunten zijn in de miljoenennota de econoom Zijlstra en de minister van financiën Zijlstra als het ware met elkaar in discussie gegaan. Theorie en praktijk zijn met elkaar vergeleken. Daarbij heeft de econoom de minister moeten toegeven dat het met dat in-de-hand-houden der staatsuitgaven nog niet zo slecht gelopen is; en heeft de minister aan de econoom beleden dat hij het verlichten van de belastingdruk niet heeft kunnen halen, hoe verrassend overigens toch nog de lijst is van de op verlaging gerichte maatregelen die in de afgelopen vier jaren zijn genomen.

Over de hoogte der staatsuitgaven bestaat de theorie dat in tijden van hoogconjunctuur de groei daarvan behoort achter te blijven bij de groei van ons nationale inkomen. Dat heeft veel moeite gekost want onderwijs, defensie, deltawerken en ga zo maar door mochten niet tekort komen. Maar dat is gelukt en de minister kan er trots op zijn. Maar een werkelijke belastingverlichting is in die vier jaar niet gelukt en dat hebben de minister en de econoom eens duchtig met elkaar doorgepraat. Met deze conclusie dat dat in de komende jaren wel mogelijk moet zijn als tenminste een eventuele nieuwe minister van financiën bereid is dezelfde lijn te volgen die minister Zijlstra heeft gevolgd, maar die op korte termijn niet tot het gewenste resultaat heeft kunnen leiden.

Maar daarmee zijn we weer in het politieke vaarwater verzeild en dat is hier niet de bedoeling. Al mag — en

dit zij onze conclusie voor ditmaal — Nederland dankbaar zijn dat het in de afgelopen jaren juist deze prof. Zijlstra als minister van financiën heeft gehad. Want niet het minst dank zij hem kan Nederland de toekomst met vertrouwen tegemoet zien.

IN Memoriam S. M. STOLP

Volkomen onverwacht werd het lid van het Algemeen Organisatie Comité der partij, de heer S. M. Stolp, zondag van zijn aardse taken ontheven.

Vorige week woensdag woonde de heer Stolp nog de vergadering van het Comité bij.

Hij deed zich kennen als een bewaard en toegewijd lid. Als penningmeester diende hij de Kamercentrale Leiden, in welke stad hij sinds 1946 raadslid en sedert 1958 wethouder was.

De hartaanval, die een einde aan dit werkzame leven maakte, sloeg een grote leegte, allereerst in het gezin en de familie van de heer Stolp, doch eveneens in zijn woonplaats, alsmede in het regionale en landelijke partijverband.

Wij zijn verslagen nu de dood een einde maakte aan het zo werkzame leven van deze 54-jarige, van wie men nog veel meende te mogen verwachten.

Wij blijven hem in onze herinnering zien, zoals hij was: een diligent, actief en wijs man, die zich niet op de voorgrond droeg, maar die toch de aandacht trok, omdat hij dat waard was. Moge God allen, inzonderheid mevrouw Stolp en haar kinderen, sterken om dit grote leed te dragen.

Harlingen-Enkhuizen in 't geding

Vragen van de heer Aantjes (a.r.) aan de Minister van Verkeer en Waterstaat 1. Is het juist, dat de directie van de Nederlandse Spoorwegen aan de Minister toestemming heeft gevraagd de bootdienst Staveren-Enkhuizen met ingang van de a.s. winterdienstregeling op te heffen?

2. Is de Minister niet van oordeel dat een dergelijke opheffing met name voor Zuidwest-Friesland en voor Westfriesland een zodanige ingrijpende maatregel zou zijn, dat alle facetten en gevolgen zorgvuldig moeten kunnen worden overwogen, en is de Minister in verband daarmee bereid aan de Nederlandse Spoorwegen mede te delen, dat een eventuele opheffing niet eerder dan met ingang van de zomerdienstregeling 1963 in overweging kan worden genomen?

ZAKKEN

Voor alle verpakkingsdoeleinden
T. SPAAN
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Telegr.: TESPA.
N.V. G. HAAK
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Postbus 6043.
Telegr.: HABAG.
Import - Export

WAT MINISTER ZIJLSTRA BEWOOG OM GEEN KAMERKANDIDATUUR TE AANVAARDEN

COMMUNIQUE

De voorzitter van het Centraal Comité van A.R. kiesverenigingen heeft van prof. dr. J. Zijlstra een brief met de volgende inhoud ontvangen:

De hoogedelgestrenge
zeergeleerde Heer
Dr. W. P. Berghuis,
De la Sablonièrekade 8,
Kampen.

Amice,

Uw bezoek op mijn departement op 11 september j.l. zou mij — ik besef dat ten volle — voor een uiterst moeilijke beslissing plaatsen. Ge hebt

Prof. dr. J. Zijlstra

mij uiteengezet, welk gevoelen er in brede kringen van de Antirevolutionaire Partij leeft met betrekking tot mijn persoon in verband met de algemene verkiezingen van 1963; een gevoel dat, naar u mij mededeelde, mede werd vertolkt door de mening van het moderamen van het Centraal Comité. Ik kan niet ontkennen, dat tijdens ons onderhoud van uw zijde krachtige argumenten zijn aangevoerd, om mij te overtuigen, dat ik mij beschikbaar zou moeten stellen voor een belangrijke plaats op de A.R.-kandidatenlijst.

Een voldoen aan dit verzoek betekent praktisch dat ik in de nieuwe zittingsperiode deel zal gaan uitmaken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Dit nu plaatst mij voor onoverkomelijke moeilijkheden. Naar mijn vaste overtuiging namelijk ben ik voor bedoeld lidmaatschap niet geschikt. Indien dit juist is, zou ik met

een aanvaarding van voornoemd lidmaatschap de partij niet werkelijk dienen.

In 1956 en ook nog in 1959 kon ik mij bedoeld lidmaatschap nog als een tijdelijke en aflopende zaak voorstellen. Nu is dit niet meer mogelijk. De keuze heeft thans — menselijkerwijs gesproken — voor mijn verdere levensloop een definitief en beslissend karakter. Het kan nu niet meer gaan om één, twee of zelfs vier jaar. Het is de definitieve keuze voor een volledige politieke loopbaan.

En ik moge dan nu meer dan tien jaar een actieve politieke rol hebben gespeeld, een echte homo-politicus ben ik nooit geworden. Nu besef ik ten volle, dat een negatieve beslissing mijnerzijds onze partij zeer ongunstig komt. Er is de laatste jaren veel gebeurd dat de partij voor grote en moeilijke problemen plaatst. Maar ik meen toch het recht te hebben, nu ik voor een zo beslissende keuze wordt geplaatst, mij ernstig af te vragen of ik de mij toegedachte taak goed zal kunnen vervullen. Ik ben — na zeer zorgvuldige overweging — tot de slotom gekomen dat ik mij voor een lidmaatschap van de Tweede Kamer niet ter beschikking kan stellen.

Ter vermindering van elk misverstand hecht ik eraan met nadruk te zeggen, dat dit besluit geheel gebaseerd is op de in het voorafgaande aangegeven grond, t.w. dat ik mij niet de geschikte persoon acht om meer blijvend in de vorm van een Tweede Kamerlidmaatschap een min of meer vooraanstaande rol in onze partij te vervullen.

Mijn besluit heeft niets te maken met persoonlijke of zakelijke tegenstellingen binnen de partij. Ik ben zeer dankbaar, dat met betrekking tot de persoonlijke verhoudingen ik mag zeggen, dat deze voorzover ik daarbij betrokken ben, vrijwel niets te wensen overlaten. Ten aanzien van de belangrijkste actuele beleidsvragen zijn enigszins belangrijke verschillen van mening thans niet of nauwelijks aanwezig. Ik zeg deze dingen, om van meet af aan iedere legendevorming te voorkomen.

Het spreekt vanzelf, dat ik ten volle bereid ben onze partij te blijven dienen, zij het op andere wijze dan via een Tweede Kamerlidmaatschap.

Ik zal het op prijs stellen wanneer Ge het Centraal Comité van het geheel van mijn overwegingen in kennis zoudt willen stellen.

Dit besluit is mij zwaar gevallen, omdat ik weet, dat ik waarschijnlijk u en uw medebestuurders voor niet geringe moeilijkheden plaats.

Toch geloof ik dat het ook voor de partij beter is, dat deze beslissing nu wordt genomen. Later zouden de moeilijkheden slechts groter kunnen zijn.

Met vriendelijke groeten,
w.g. J. ZIJLSTRA

Naar aanleiding van deze beslissing van de heer Zijlstra zal het Centraal Comité aan de partij-organen voorstellen dat de A.R. Partij in 1963 met verschillende lijst-aanvoerdere bij de Tweede Kamerverkiezingen uitkomt.

Behalve Professor Zijlstra heeft ook de Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid, Mr. J. van Aartsen zich niet voor een Tweede Kamerzetel beschikbaar gesteld.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid, de heer B. Roolvink, heeft medegedeeld wel een eventuele kandidatuur te zullen aanvaarden.

Het Centraal Comité heeft een aanvang gemaakt met de voorbereidingen met de kandidaatstelling voor de Tweede Kamerverkiezingen. Verwacht wordt dat Mr. A. B. Roosjen (68 jaar) en sinds 1937 lid der Tweede Kamer der Staten-Generaal, alsmede de heer A. Biewenga Azn. (59 jr.) die sinds '46 zitting heeft, alsmede Dr. A. Veerman, die in april j.l. de vacature Van Nierop vervulde, niet in de Kamer terugkeren. Beide laatstgenoemde heren hebben verklaard om persoonlijke redenen geen kandidatuur meer in overweging te nemen.

De voorbereidingen van het Centraal Comité vormen de inleiding van de uitgebreide procedure der kandidaatstelling, zoals die binnen de A.R.-Partij reglementair is voorgeschreven.

Aan de hand van de aanbevelingslijsten der Kamercentrales en der kiesverenigingen wordt de groenlijst opgemaakt. Met in achtname daarvan stelt het Centraal Comité een advieslijst op, waarover de kiesverenigingen

Mr. J. van Aartsen

zich door middel van stemming uitspreken.

Deze voorbereidingen moeten in maart 1963 tot een einde gebracht zijn, aangezien dan de Deputatenvergadering de definitieve kandidatenlijst dient goed te keuren.

IVOROL tandpasta Prima en niet duur!

• Rode dinsdag

Onder leiding van Troelstra deden de socialisten een halve eeuw geleden hun uiterste best, om Prinsjesdag tot een rode dinsdag te maken. De gouden koets reed door de straten, maar tegelijk stelden de socialistische betogers zich op, om juist op die dag en juist in Den Haag te betogen. Voor algemeen kiesrecht.

En zij vonden de naam uit: rode dinsdag. De derde dinsdag van september was tot nu toe, speciaal voor Den Haag, de dag, waarop men overal Oranje zag. Dat moest veranderen. Het moest de dag worden van de socialisten en van de rode vlaggen. En het liefst zouden zij in drommen over het Binnenhof marcheren, maar dat wilde de burgemeester van Den Haag niet hebben.

Aan de vooravond van de grote betoging op de derde september hielden de socialisten een meeting in Amsterdam in het concertgebouw. En daar verwerpte de heer Troelstra zich tegen het verwijt, dat zulk een betoging op prinsjesdag, terwijl uiteraard, zoals toen een vaste wet was, de rode kamerleden wegbleven uit de Ridderzaal, eigenlijk het karakter had van een rel tegen de Koningin.

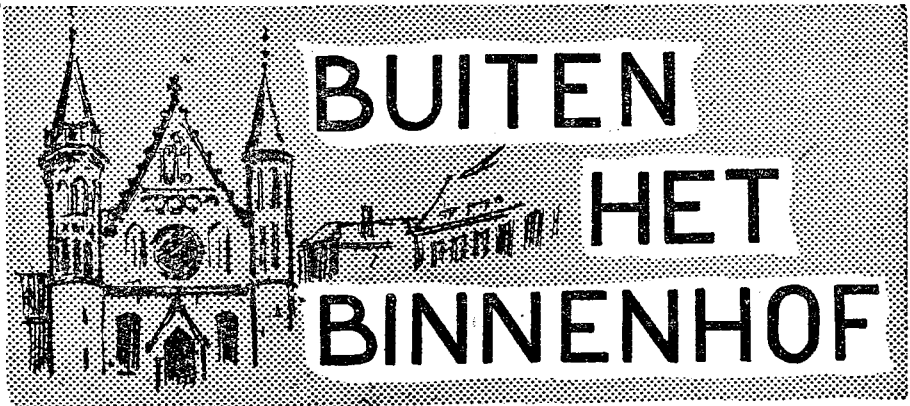
Troelstra wees dit verwijt af. Met deze woorden: De koningin is ons de moeite van het relletjesmaken niet waard. Op deze woorden volgde een langdurig applaus.

NU ik dit schrijf, maandagavond, bevinden wij ons, u en ik, in een parlementaire leegte. Het parlement is naar huis en kan niet voor dinsdag (Prinsjesdag) bijeenkomen. Maar als u dit leest, is die leegte alweer gevuld. Intussen had het kabinet zonder parlement kunnen regeren en het heeft het ook gedaan! Zonder het echter te bont te maken. Wat hebben wij ervan gemerkt? Niets. Wel, dat professor Zijlstra de wens te kennen heeft gegeven niet meer voor het Kamerlidmaatschap (Tweede Kamer) in aanmerking te komen. Hij is geen „homo politicus” schreef hij, bedroefd of niet bedroefd, dat weten wij niet. Maar goed, dat parlementloze tijdperk had daarmee niets te maken. De professor moest naar Amerika, naar de vergadering van de Wereldbank. Hij zal gedacht hebben: eerst nog een brief naar dr. Berghuis posten, dan kunnen ze niet opbellen of ik toch nog een paar jaar wil blijven. „Het gonst van geruchten”, schreef De Telegraaf vanmorgen, „om de nieuwe functie van professor Zijlstra”. De krant liet het bij het gonzen. Wat professor Zijlstra na de verkiezingen van 1963 gaat doen, had het ochtendblad, blijkbaar vanwege het gonzen, nog niet vernomen. Als u het mij vraagt, zou ik natuurlijk een duur gezicht kunnen trekken, maar dat staat me toch niet. Als u het mij vraagt, ben ik geneigd te zeggen, dat professor Zijlstra de economische wetenschappen weer wil gaan dienen. Naar ik meen te weten heeft hij altijd meer voor de toga dan voor de ministerssteek gevoeld.

Doch laat ik niet afdwalen. Ik was aan het parlementloze tijdperk bezig, dat van zaterdagmiddag 15 september tot dinsdag 18 september heeft geduurd. Op die dinsdag (welke dus nu al weer achter ons ligt) is een verenigde vergadering van de Kamers gehouden. Dat samenkomen is als bijeenkomst begonnen en als vergadering geëindigd. Dat klinkt erg vreemd, maar in wezen is dit een eenvoudige kwestie.

Die verenigde zitting, van de leden van de Staten-Generaal wordt door de voorzitter (van de Eerste Kamer) geopend als een bijeenkomst. Aan het eind van het samenzijn, nadat H.M. de Koningin de troonrede heeft uitgesproken, sluit de voorzitter de vergadering. Want het samenzijn heeft eerst dan het karakter van een vergadering gekregen nadat H.M. de troonrede heeft uitgesproken, aan het eind waarvan zij de gewone zitting van de Staten-Generaal voor geopend verklaart.

Haarkloverijen, zult u misschien opmerken. Nee, nee! Vergeet b.v. niet, dat het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de Kamers voor het uitspreken van de Troonrede niet en na het uitspreken wel geldt. En dat dit van belang is, bewijst het tegengaan van incidenten, zoals deze in 1932 en 1934, door communistische Tweede Kamerleden verwekt, hebben voorgedaan.

Sinds 1904 vindt, zoals u weet, het uitspreken van de Troonrede in de Ridderzaal plaats. Zelden is dit niet door het Staatshoofd geschied. In 1911 heeft de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken, mr. Th. Heemskerk, de rede uitgesproken. Misschien niet ten onrechte wordt er verband gelegd tussen de dat jaar georganiseerde S.D.A.P.-betoging op Prinsjesdag en Prinsjesdag.

De troonrede wordt door de ministers opgesteld. Zij ontvouwt het program van de regering voor het eerstkomend parlementaire jaar.

Minister Marchand heeft die rede eens een „nuttelose fraaiigheid” genoemd en met andere commentariërende opmerkingen is nog meer kwaad van deze traditionele toespraak gezegd. Amper is de rede uitgesproken of wij kunnen opmerkingen, goed- en afkeuringen in de dag- en weekbladen lezen. Iedere schrijver, die daarmee zijn brood, gesmeerd of niet, verdient weet echter dat hij zich niet tot H.M., maar tot Harer Majesteits regering richt.

Het is nu 65 jaar geleden, dat in de troonrede van 21 september van het jaar 1897, koningin Emma deze zinsede uitspraak:

„Worden mijn dierbaarste wensen en die van het Nederlandse volk vervuld, dan zal voor het einde van dit zittingsjaar mijn beminde dochter de regering aanvaarden”.

In de adressen van antwoord, welke toen (nog) door de Eerste en Tweede Kamer tot de landsvrouw gericht is dankbaar op deze aankondiging gereageerd.

Die adressen op de Troonrede zijn afgeschafd. Door de Tweede Kamer in 1906, door de Eerste Kamer in 1947.

Maar goed, dit is allemaal historie. Als u deze „Gedachten” leest is het Kamerwerk alweer begonnen. Voor de laatste ronde voor de verkiezingen van 1963.

Voor die verkiezingen spreken wij elkaar nog, hoop ik.

William Frankema

GEURTS'
CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD
De fijnste fruitproducten uit de
Betuwse boomgaarden
Vraagt uw winkelier ons merk jams,
appelmoes - vruchten op sap - etc.

KG
KOFFIE en THEE
sinds 1885

INGWERSEN & Co.
Commissionnaires in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C
Telefoon 32121-35302-33679
* alle effectenzaken
* plaatsen van obligatieleningen
voor kerken, scholen en
weldadigheidsinstellingen

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWINDRECHT

Kalm en beheerst
denken en werken
ZENUWDRUPPELS MG
10 ml f 0,95
30 ml f 2,25
DERCKSENS N.V. — GOUDA

M. C. van Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. oude handelsstad, 6. berisping, 11. rustplaats, 13. hollander, 15. jongensnaam, 16. hebzucht, 18. streek, 19. vis, 21. soort paard, 22. stier, 23. vogel, 24. gebergte, 26. Fili-stijnse stad, 27. waterkering, 28. op zicht, 29. indien, 31. water, 32. bloem, 34. verzegelen, 36. paard, 37. elektrisch geladen deeltje, 38. uitsluitend, 41. kalm, 44. roep, 45. ontkenning, 46. troep, 47. plant, 49. vulkaan, 50. blok, 52. strijd, 53. Gedeputeerden (letter-keer), 55. voorzetsel, 57. grappenmaker, 58. emeritus (afk.), 59. veroveraars, 63. tegenover (afk.), 64. gebruik, 66. ongezegeld, 68. scherpzinnig, 69. bouwwerk.

Vertikaal: 1. heerser, 2. voorzetsel, 3. groet, 4. vrij, 5. troefkaart, 6. erg, 7. opdracht, 8. zangstem, 9. als boven, 10. tijdschrift, 11. touw, 12. uitgave, 13. zedenleer, 14. heilig boek, 17. laagte, 20. dienaar, 22. matroos, 24. groot, 25. groente, 28. plaats in Drente, 30. schort (Eng.), 33. duin, 35. ziekte, 38. godin, 39. eikeschors, 40. klein mannetje, 41. vogel, 42. dageraad, 43. vruchten, 44. boom, 48. vissen, 51. vis, 54. schuur, 56. dus, 59. luim, 60. getal, 61.

1	2	3	4	5		6	7	8	9	10		
11					12		13			14		
15			16			17				18		
19	20				21				22			
23				24			25		26			
27				28			29	30		31		
	32		33				34		35			
		36						37				
				38		39	40		41	42	43	
44				45				46		47	48	
49					50		51			52		
53				54		55			56		57	
58				59		60			61		62	63
64	65							66			67	
								68				
										69		

loot, 62. bekende raad, 65. ter plaatse, 67. pers. voornaamwoord.

Oplossing

Horizontaal: 1. Sidon, 6. blaam, 11. spits, 69. toren, 63. to, 64. ritueel, 66. ongezet, 68. 53. tot, 57. nar, 58. em, 59. bezetters, 49. Etna, 50. kubus, 52. kamp, 53. Ged., gerust, 44. Cri, 45. nee, 46. rot, 47. mos, lakken, 36. ros, 37. ion, 38. alleen, 41. 28. adl, 29. als, 31. Rijn, 32. pensse, 34. 23. raaf, 24. atlas, 26. Gaza, 27. dam, dorst, 18. Go, 19. ork, 21. Ier, 22. var, kanapee, 13. maabak, 15. Of, 16. geld.

Vertikaal: 1. satraap, 2. in, 3. dag, 4. open, 5. nel, 6. bar, 7. last, 8. alf, 9. a.b., 10. magazijn, 11. koord, 12. editie, 13. moraal, 14. koran, 17. del, 20. ka-

N.V. Rederij en Haringhandel
Import — Export
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

Oosterbaan & Le Cointre n.v. - Goes

TELEFOON (01100) 56 03 - 75 55

Al 60 jaar drukkers voor bedrijven
en organisaties in de Benelux

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka“ Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

Kinderstoelen- en BOxen FABriek

ZEVENAAR (Gld.)

Telefoon 08360 - 3575

Verkrijgbaar
bij de
bekende zaken

**Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek**

H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526—841 (7 lijnen)

**„MIEDEMA“ landbouwwagens
„MIETRA“ transporteurs enz.**

Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of
persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek
aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA

Landbouwwerktuigenfabriek N.V.
WINSUM — FRIESLAND — TELEF. 05173-241*

Sleepdienst „Broedertrouw“ n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850-26166-26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

FIRMA C. AMELS EN ZOON

Scheepswerf en Machinefabriek „Welgelegen“
MAKKUM

NIEUWBOUW VAN ALLE SOORTEN
VAARTUIGEN TOT 5.000 TON

Scheepsbouwwerven

A. VUYK EN ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie.
Telefoon Rotterdam 113333 (010).

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.

**STOLK'S
Handelonderneming**

Kantoor: Veersedijk 223 - H. I. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

OCEAN N.V. — DIEREN

Lagestraat 26, telefoon 08330-4383

Patent Ocean keerkleppen, afsluiters en vacuüm-
stops, Aarzener blowers, gasmeters, exhausters,
tandwielen, dikvloei-stofpompen, schroefverdichters
en Nm3 transformatoren.

Groenevelt's zuigercompressoren

FA. G. BIJLSMA & ZN

Scheepsbouw- en reparatiewerf

Telefoon 05105 - 271
WARTENA

Verbetering voo

EEN verbetering in de bar slechte financiële positie, waarin vele invaliden verkeren, is op komst. De minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid dr. G. M. J. Veldkamp heeft bij de Tweede Kamer der Staten Generaal een ontwerp-Interim-regeling voor invaliditeitsrentetrek- kers ingediend. Deze daad van minis- ter Veldkamp juichen wij van ganser harte toe en hieruit blijkt, dat het hui- dige kabinet ernst maakt met het voeren van een echte sociale politiek, gericht op de hulp aan onze zwakke medemens. Wij hebben bewondering voor de verrassend snelle wijze waar- op dit ontwerp Interim-regeling tot stand is gekomen.

Waarom een Interim-regeling?

HET was aanvankelijk niet de bedoe- ling om voor de invaliden nog met een Interim-regeling te komen. Op het departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid wordt namelijk reeds

Dr G. M. J. Veldkamp

enige jaren gewerkt aan de voorberei- ding van een arbeids-ongeschiktheids- verzekering ter vervanging van de Ziektewet (deels), de Invaliditeitswet- ten en de Ongevallenwetten. In die

WAAR DUIZENDEN NA UITZIEN

nieuwe verzekering zou dan meteen een regeling — overgangsrecht — wor- den getroffen voor hen die nu reeds invaliditeitsrentetrekker zijn. Het is echter gebleken, dat de voorbereiding van de nieuwe verzekering zoveel tijd vergt, dat het niet verant- woord is de invaliden van nu daarop te laten wachten. Het is jammer, dat de totstandkoming van de nieuwe wet langer op zich laat wachten dan wen- selijk is, maar wij hebben alle begrip voor deze vertraging. Het is namelijk een zeer omvangrijk project en boven- dien nog buitengewoon ingewikkeld. Er moet niet alleen een nieuwe wet komen, doch ook bestaande wetten moeten in verband met de nieuwe ver- zekering gelijktijdig gewijzigd worden. Bovendien moeten op dat zelfde mo- ment een vijftal wetten worden geli- quideerd met alle daaraan verbonden moeilijkheden. Tenslotte wacht de regering ten aanzien van verschillende onderdelen nog op nadere adviezen van officiële advies-instanties. De ambtenaren van het departement staan zowaar niet voor een eenvoudige opgave.

In de niet te voorkomen vertraging vindt men een verklaring voor de uit- werking van de Interim-regeling. In zekere zin kan men zeggen, dat met deze regeling het overgangsrecht van de nieuw te maken verzekering op een eerder tijdstip wordt ingevoerd. Wij achten dit in de gegeven situatie een zeer verstandig beleid. Het is te

betreuren, dat dit nu maar daarvoor treft mi- kamp geen verwijt.

**N I E T O N D E R D E
INTERIM-REGELING**

1. De invalide gehuu- wen. Voor hen wor- trekking van het 1 peil niet nodig g Wel behouden deze een eventueel toege- validiteitsrente met dige toeslagen da Op deze regel geld zondering, namelijk gehuwde vrouw, di- ster is. Deze vrouw beginsel wel in ac voor een bijslag in Interim-regeling vo den.
2. Invaliden, die de le 65 jaar hebben bere- eveneens niet (me- de Interim-regeling- nen namelijk per spraken ontlenen aa mene Ouderdomsue
3. De invaliditeitsren- die niet hier te l woonplaats heeft, geen bijslag. Bij maatregel van bes van dit voorschrift afgeweken.
4. Ook de overheid- neerden komen nie- merking voor een bi- volge de Interim-re- regering is namelijk mens de pensioenp- de invalide ambten- lijkertijd te verbe- overheidsmensen e- dus via hun eigen vo- de vereiste aanpassi- In bijzondere geva- van deze algemene den afgeweken.

**In 1000+1 gevallen
wat de huid ook deert of ontsiert
helpt PUROL**

UITKERINGSBEDRAG

Huidige situatie

De invaliditeitsuitkeringen van nu zijn onafhankelijk van de waarden van de geplakte rentezegels en de duur van de verzekering. Deze beide van belang zijnde factoren zijn voor de invaliditeitsrentetrek- kers vaak verschillend, waardoor de uitkomsten een grote variatie te zien geven. Slechts twee voorbeelden van een gehuwde rentetrekker:

Voorbeeld I

Basis invaliditeitsrente	per jaar	f	200,00
Toeslagen 290%	per jaar	f	580,00
Gezinstoeslag	per jaar	f	876,00
Bruto per jaar f 1.656,00			
In mindering premie ziekenfonds		f	30,00
Netto per jaar f 1.626,00			

Dit is ruim f 31,00 per week

Voorbeeld II

Basis invaliditeitsrente	per jaar	f	300,00
(dit is zowat de hoogst bereikbare rente)			
Toeslagen 290%	per jaar	f	870,00
Gezinstoeslag	per jaar	f	876,00
Bruto per jaar f 2.046,00			
In mindering premie ziekenfonds		f	30,00
Netto per jaar f 2.016,00			

Dit is bijna f 39,00 per week

In de huidige situatie leidt een lage basisrente tot een lage toeslag en mitsdien tot een lage totaal-uitkering. Als men dan weet, dat de gemiddelde basis-invaliditeitsrente minder is dan f 150,00 per jaar, dan is daarmee de slechte financiële positie van de invaliden voldoende getekend.

Nieuwe situatie

De in de Interim-regeling genoemde uitkeringsbedragen zijn afgeleid van het loon van de volwassen ongeschoolde werknemer. Dit loonbedrag is gewaardeerd op — een gemiddelde — f 4.870,00 per jaar en het vormt dus de grondslag voor de nieuwe uitkeringsberekening. De invaliditeitsrentetrek- kers worden ingedeeld in een van de twee volgende invaliditeitsklassen:

1. 66 2/3 % — 80 % met
 2. 80 % — 100 % met al
- De uitkeringen zijn u- gingen in de lonen volg- Van de uitkeringen ingevolge de Volksverze- 1963 naar schatting circ- verplichte ziekenfondsve- normale premie; de and- regeling). Alvorens de hierbove- bruto-uitkering vermind- van 1 januari 1963 af f Met inachtneming van- volgende uitkeringschei- Invaliditeitsklasse A = Bruto-uitkering 80% van (dit is de invaliditeitsren- In mindering: premie A.O.W./A.W.W. 8- van f 3.900,00 — f 702,0- premie ziekenfonds 2,4% van f 3.900,00 — f 702,0-

Invaliditeitsklasse B = Bruto-uitkering 65% van In mindering: premie A.O.W./A.W.W. 8- van f 3.168,00 — f 702,0- premie ziekenfonds 2,4% van f 3.168,00 — f 702,0-

De bovenvermelde verhoogd met de kinder- De Interim-regeling ke- zou dit kunnen leiden- uitkering. Daarom word- voor ieder jaar dat de- verminderd.

Invaliden op komst

B. Roolvink

Invaliditeits-criterium

DE Interim-regeling is alleen bestemd voor personen, die een invaliditeitsrente ontvangen en dus voldoen aan het wettelijk invaliditeitscriterium. Om voor een invaliditeitsrente in aanmerking te komen moet men voor niet minder dan tweederde arbeidsongeschikt zijn. Dat betekent dus nagenoeg een volledige invaliditeit. Het is juist dit criterium, dat tot nu toe veel kritiek heeft opgeleverd. Er zijn veel verzekerden die bijvoorbeeld voor meer dan 50% arbeidsongeschikt zijn, maar die niet voldoen aan de eis van tweederde. Hoewel er in deze situatie veelal sprake is van een belangrijke inkomensderving, wordt er geen invaliditeitsrente verleend. De vraag rijst, of gelijktijdig met de invoering van de Interim-regeling niet een voorziening kan worden getroffen, die tegemoet komt aan de bezwaren tegen het huidige invaliditeitscriterium. Wij menen deze vraag bevestigend te kunnen beantwoorden.

Het is weliswaar begrijpelijk, dat de minister de Invaliditeitswet zoveel mogelijk onverlet wil laten. De regeling moet zo eenvoudig mogelijk blijven en wijzigingen, die de invoering zouden kunnen vertragen of bemoeilijken, moeten worden vermeden. Aangezien de verwezenlijking van de Interim-regeling op zo kort mogelijke termijn dient te geschieden moet de betekenis van deze argumenten niet worden onderschat.

Stel nu eens, dat het invaliditeitscriterium zou worden teruggebracht van tweederde op bijvoorbeeld de helft, dus 50% invaliditeit. De invaliden tussen 50% en 66 2/3% arbeidsongeschiktheid zouden dan ook voor een invaliditeitsrente in aanmerking komen en mitsdien voor de voordelen ingevolge de Interim-regeling. Het aantal invaliditeitsklassen — nu twee (zie een van de kadertjes) — zou dan uiteraard moeten worden uitgebreid.

Het is zonder meer duidelijk, dat de hier gesuggereerde wijziging meer werk aan de winkel brengt. Vele nieuwe gevallen zullen zich dan alsnog (of opnieuw) voor een rente melden. Al die gevallen moeten worden onderzocht en beoordeeld en de Bank en Raden hebben al zoveel werk voor de massale herbeoordeling van alle nu lopende gevallen. Dit is inderdaad een moeilijke zaak, maar desondanks zouden wij een wijziging van het invaliditeitscriterium willen bepleiten. Vele invaliden, die weliswaar niet volledig, maar toch in belangrijke mate invalide zijn, zouden daardoor worden geholpen. De sociale betekenis van een dergelijke maatregel is dermate groot, dat men een aantal niet te ontkennen uitvoeringsmoeilijkheden maar op de koop toe moet nemen.

De totstandkoming en de uitvoering van de Interim-regeling behoeft hierdoor niet te worden vertraagd. Hooguit zal er een vertraging ontstaan in de afdoening van de nieuwe gevallen, maar dat is geenszins bezwaarlijk. Het ligt voor de hand, dat de hierbij betrokken personen liever vertragen de uitkering krijgen betaalbaar gesteld, dan dat zij volledig van een uitkering blijven verstoken. Er zijn dus wel bezwaren, maar deze wegen naar ons oordeel niet tegen de voordelen op.

Uitvoering

ANGEZIEN de Invaliditeitswet wordt uitgevoerd door een Sociale Verzekeringsbank en de Raden van Arbeid ligt het voor de hand, dat deze organen ook zullen worden belast met de uitvoering van de Interim-regeling.

De Sociale Verzekeringsraad heeft de minister er echter op gewezen, dat er momenteel al veel bedrijfsverenigingen zijn, die over een langere periode dan een jaar ziekengeld verlenen (zogenaamde bovenwettelijke uitke-

GEVALLEN, WAARIN DE BIJSLAG WORDT BEPERKT

In de Interim-regeling zijn enige groepen invaliditeitsrentetrekkers aangewezen, die weliswaar in beginsel recht op bijslag hebben, doch aan wie de bijslag — in verband met andere inkomsten — niet of slechts ten dele wordt uitbetaald.

1. Invaliden, die tevens in het bezit zijn van een ongevalrente ingevolge een van de Ongevallenwetten, ontvangen slechts een bijslag krachtens de Interim-regeling indien en voorzover deze bijslag de ongevalsuitkering overtreft. De betreffende persoon ontvangt dus ten minste een totaaluitkering die gelijk is aan die krachtens de Interim-regeling.
2. Er zijn ook invalide weduwen, die naast de invaliditeitsrente-I.W. een pensioen ontvangen ingevolge de Algemene Weduwen- en Wezenwet. Hier geldt eveneens, dat de bijslag slechts wordt verleend indien en voorzover deze het weduwenpensioen overtreft. Eenzelfde regeling geldt voor volle wezen met invaliditeitsrente, die tevens een wezenpensioen ingevolge de A.W.W. ontvangen.
3. Het A.O.W.-pensioen wordt toegekend aan de man zodra deze 65 jaar wordt. Nu zijn er een aantal gevallen waarin een A.O.W.-pensioen wordt toegekend aan de gehuwde 65-jarige vrouw, wiens man nog geen 65 jaar is. Dit gebeurt indien de man invalide is en de vrouw als kostwinster moet worden aangemerkt. Straks hebben een aantal van de hier bedoelde invalide mannen recht op bijslag, maar dan vindt er een beperking plaats, omdat de vrouw reeds een A.O.W.-pensioen ontvangt.
4. De situatie kan zich voordoen, dat iemand invalide is in de zin van de Invaliditeitswet en toch uit arbeid — misschien tot schade van de gezondheid — redelijke inkomsten geniet, zonder dat er echter grond is tot intrekking van de rente. Ook in deze gevallen wordt de uitbetaling van de bijslag volgens bepaalde regels beperkt.
5. De invaliditeitsrentetrekkers, die werkzaam zijn ingevolge een van de sociale werkvoorzieningsregelingen, ontvangen eveneens een beperkte invaliditeitsuitkering, namelijk f 780,00 per jaar met daarenboven uiteraard het loon ingevolge de sociale werkvoorzieningsregeling.

ringen). Het handhaven van deze voorzieningen biedt grote voordelen, omdat het uitkeringspeil in die situatie zo'n f 5.500,00 per jaar kan bedragen (afgestemd op het loon van verzekerde). Bovendien zijn de bedrijfsverenigingen gedacht als toekomstige uitvoeringsorganen van de nieuwe arbeidsongeschiktheidsverzekering. Het is dus zaak, dat deze organen zich zo goed mogelijk op hun nieuwe taak kunnen voorbereiden. Daarom adviseerde de Sociale Verzekeringsraad in Interim-regeling buiten toepassing te laten voor de bedrijfsverenigingen, die een verlengde ziekengelduitkering verstrekken. De minister heeft dit helaas afgewezen. Wij spreken de hoop uit, dat dit aspect van de zaak bij een parlementaire behandeling van de Interim-regeling terdege aan de orde zal worden gesteld.

De kosten

DE kosten van de Interim-regeling zijn geraamd op circa f 260 miljoen per jaar. Voorgesteld wordt daarin het Rijk voor f 75 miljoen te laten bijdragen.

Het resterende bedrag ad f 185 miljoen moet door het bedrijfsleven worden opgebracht. De daarvoor benodigde premie wordt geraamd op 1,5%.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859-605
Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

D. MEIJER - AANNEMER

VAN NIEUWBOUW-, VERBOUW- EN REPARATIEWERKEN

Handel in hout, teerprodukten en andere materialen. Telefoon 7690

SASSENHEIM — Werkplaats Zuilhofstraat 2, Telefoon 7952

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

Hoogstraat 73a — Telefoon 444 — Werkendam

RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

Gjaltema's Timmerfabriek „Volharding" N.V.

MARUM (Gr.)

Telefoon 05944-531 — 05900-45866

Uw adres voor alle timmerwerken en standaardkasten

N.V. Betonbouw

v.h. Firma Kool & Wildeboer

GRONINGEN, Phebensstraat 3, Telefoon 05900-34000

Utiliteits- en waterbouw

Oosterhof's Aannemersbedrijf

GRIJPSKERK — LEEUWARDEN

WEGEN-, GROND- EN WATERWERKEN

VERKOOP VERHUUR

VAN LOON'S

Woningbur. en Assurantiekantoor

Hoornsiediep 30 - GRONINGEN - Telefoon 27986

Dir.: L. J. van Loon - Mr. J. R. Harryvan

ADMINISTRATIE VASTE GOEDEREN

N.V. BOUWBEDRIJF KNOOP & GIEZEN

Groningen

WONING- EN UTILITEITSBOUW

Vechtstraat 60 - Telefoon no. 05900-22300

BAGGERMAATSCHAPPIJ

TJAART VAN DER MOLEN NV

GRONINGEN

Hoornsiediep 3 — Telefoon 05900-23928

GEBR. LAMMERTS N.V. Takelwerk

Havenstraat 38 — Delfzijl — Telefoon 05961-3633

N.V. GERFA Gereedschapfabriek

Zwolseseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241

Gereedschappen voor de metaalindustrie

Geef dit blad door!

Uitkeringspeil

Interim-regeling beoogt het uitkeringspeil van de invaliditeitsrentetrekkers te brengen op 80%, respectievelijk 65% — al naar gelang de invalideitsklasse — van het loon van wassen meerderjarige onge- arbeiders. In een kadertje is even tot welke uitkomsten dit

uitkeringspeil ingevolge de komen- deidsongeschiktheidsverzekering worden gebaseerd op het werke-

rustige Zenuwen? Hart's Zenuwtabletten

van de verzekerde. Een der- steem is in de Interim-regeling realiseren. In de meeste geval- len niet mogelijk zijn nu alsnog van, wat het loon voor de indi- rentetrekker thans zou zijn Gegevens daarover ontbrek- en. Bovendien zou een dergel- eem voor de overgangseval- moeten in een kort tijdsbestek n 80.000 gevallen worden be- — administratief-technisch e bezwaren stuiten. Er moet wel met een gemiddelde wor- verkt. Een noodzakelijk gevolg is uiteraard, dat de grondslag loog kan worden gesteld.

de 65; 30. ggen, dat zij de wijzi-

verschuldigde premie A.W.W. (per 1 januari de premie ingevolge de dit is de helft van de kening van de Interim-

berekenen wordt de uitsaftrek, welke aftrek dragen.

Interim-regeling tezamen).

uto-uitkering f 3.900,00

f 260,00

f 77,00

f 337,00

f 3.563,00

f 3.168,00

f 60,00

f 200,00

f 260,00

f 2.908,00

orden uiteraard nog trekker kinderen heeft. Voor jeugdige personen tot het loon te hoge gen de bruto-uitkering dan 23 jaar met 10%

KLEUR BEKENNEN

De arjos heeft bij het Beginsel- en Algemeen Staatkundig Program van de A.R.-Partij een schetsenbundel laten verschijnen onder de titel „Kleur bekennen”.

Het is een prachtige losbladige uitgave geworden.

In 25 schetsen wordt het gehele program behandeld.

Hier hebt u prachtig studie-materiaal!!!

In de schetsen wordt a.h.w. een uiteenzetting gegeven over de diverse artikelen van het program.

Zorg dat u dit materiaal in handen krijgt.

Voor de prijs van f 4,- per exemplaar kunt u „Kleur bekennen” op het secretariaat van de arjos, dr. Kuyperstraat 3, te Den Haag bestellen.

• wethouders

De eerste taak, die een nieuwe gemeenteraad na de beëdiging wacht, is het verkiezen van wethouders. Wethouders immers worden gekozen uit en door de raad. Zij zijn lid van de raad en ze blijven dat na hun verkiezing tot wethouder. Daarom stemmen wethouders ook altijd mee. Dit in tegenstelling tot ministers die geen lid zijn van de Tweede of Eerste Kamer. Een kabinet staat buiten de Kamers, een college van burgemeester en wethouders maakt deel uit van de raad, is zoveel als dagelijks bestuur.

Die moeten nu wethouders worden? Voor sommigen is dat helemaal geen vraag, de besten natuurlijk. Maar zo natuurlijk gaat dat toch meestal niet. Het college van B. en W. dient nl. ook zoveel mogelijk een afspiegeling te zijn van de samenstelling van de raad. Al naar de grootte van de raad zullen twee, drie of vier fracties een wethouder moeten leveren. Ieder zal zijn beste man naar voren trachten te brengen. Wil er echter een goed college uit de bus komen, dan zullen de gestelde kandidaten met elkaar ook op redelijke wijze de portefeuilles moeten kunnen verdelen. Het wordt dus vaak een

WEET U EEN VOLWAARDIGE TELMACHINE TE KOOP VOOR ADDIMAT REKENWONDER f 35.- of 3x f 12.-

De ADDIMAT is een kleine, goedkope telmachine uit Italië, die felloos optelt en vermenigvuldigt. Solide uitgevoerd - 15x13x9 cm - weegt 600 gram - met rubberpootjes en zilverkleurig hoesje. Gemakkelijk op te bergen en mee te nemen: past in aktetas en bureau. De prijs? f 35.-, nog geen 10% van een dure kantoormachine.

GRATIS PROEFZENDING

Probeer de kleine ADDIMAT telmachine zonder dat het u één cent kost. Probeer hem een week lang. Kijk hoe soepel hij werkt. Ondervind zelf hoe de ADDIMAT voor u telt en rekent en NOOIT EEN FOUT MAAKT. Probeer hem zoveel als u wilt. Die proef kost u niets. Stuur daarom de bestelbon vandaag nog aan ons op.

Alles wat de ADDIMAT U biedt kost slechts f 35.-

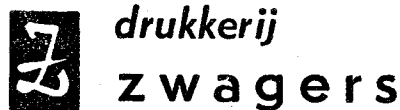
VANRIEL
afd. nr 193
Schietbaanlaan 122
Rotterdam O 10-52526

Aan VANRIEL
Schietbaanlaan 122 - Rotterdam
Zend mij gratis 8 dagen op proef onder rembours een ADDIMAT-telmachine. Ik betaal f 35.00 ineens/ 3 x f 12.00.
NIET GOED, GELD TERUG.
Naam:
Adres: afd. nr 193

Verolme United Shipyards

Rotterdam - Holland

Telefoon 17 26 40

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Snuif en wrijf
Uw verkoudheid van neus, keel of borst weg met

DAMPO

kwestie van passen en meten, van geschiktheid, van persoonlijke voorkeur van de kandidaten, van politieke kleur enz. Daarom is het, althans in de grotere gemeenten, onvermijdelijk dat aan de wethoudersverkiezing een soms langdurig fractieoverleg voorafgaat. Er is echter nog een factor, waar rekening mee gehouden moet worden. De eventuele kandidaten moeten bereid en in staat zijn een dergelijke functie te aanvaarden. Is het wethouderschap geen volledige dagtaak, dan dient men in zijn maatschappelijk beroep de nodige tijd voor het wethouderschap te kunnen vrijmaken. Is het wel een volledige of nagenoeg volledige dagtaak dan zijn de moeilijkheden vaak niet minder. Degenen nl. die men voor wethouder geschikt acht, hebben vaak een beroep dat beter gehonoreerd wordt dan het wethouderschap. Het trekt dus bepaald niet aan. Maar zelfs al zou men over een lagere salariering willen heenstappen, dan blijft de moeilijkheid

dat men een goede vaste betrekking moet prijs geven voor een politieke functie, die het risico heeft dat men na vier jaar niet herkozen wordt.

Het kost de fracties dan ook vaak de nodige moeite geschikte kandidaten voor het wethouderschap te vinden. Het is zeker niet zo dat men staat te dringen om wethouder te worden.

Als regel zullen de grootste partijen in de raad de wethouders leveren, maar steeds dient men daarbij te bedenken dat minderheden niet zonder meer gepasseerd mogen worden. Wanneer in een gemeenteraad van elf leden drie partijen zitten met resp. vier, twee en vijf leden, dan is het normaal dat de partijen met vier en met vijf leden de wethouders leveren. Soms ziet men echter dat de partijen met vier en met twee zetels de hoofden bij elkaar steken om dan gezamenlijk met zes stemmen de beide wethouders te leveren en de grootste partij (vijf zetels) buiten spel zetten. Een dergelijke handelwijze is over het algemeen niet juist, tenzij misschien de burgemeester van dezelfde politieke kleur is als de grootste fractie. In kleinere gemeenten houdt men vaak rekening met die politieke kleur van de burgemeester, omdat zijn positie in het college van

B. en W. dominerender is dan van de burgemeester in grotere plaatsen.

De weerspiegeling van de politieke samenstelling zal dus steeds een van de belangrijke richtlijnen moeten blijven bij het vormen van een college van B. en W. Dat de communisten, als niet-democratische partij, buiten spel staan is zonder meer duidelijk. Krommenie ten spijt!

Wees zuinig met Uw geld koop bij..

WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kasabons

DRUGS TERUEN

WESTERVELD

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

Diep getroffen, geven wij u kennis van het plotseling overlijden van onze zeer gewaardeerde tweede voorzitter, de heer

S. M. STOLP

Dankbaar gedenken wij de grote toewijding, waarmede hij gearbeid heeft voor een christelijke politiek.

Het bestuur der Centrale A.R.-Kiesvereniging te Leiden,
Mr. Dr. N. G. Geelkerken, voorzitter.
J. G. Lamers, secretaris.
Leiden, 17 september 1962.

GELDERLAND

Houdt u van uw

koeien, kippen en varkens?

Wij ook!

Daarom leveren wij u rundvee-pluimvee- en varkens-

voerders

Fa. W. H. H. v. d. Born & Co

GRAANHANDEL
TERSCHUUR TEL. 03426-303

Radio
Televisie
Grammofoonplaten
Stofzuigers

JAARSMA
Brinklaan 20-22 - Telef. 15624
APELDOORN

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken

timmer- en aannemersbedrijf
B. SCHREUDER

Schoolstraat 8, Voorthuizen, tel. 03429-497

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Firma Wed. T. Viets

BERGSTRAAT 38 TEL. 2765 (08370) - WAGENINGEN

Radio K. B. Weimar Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN - VERLICHTING
MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT...

voor Gouda en omgeving geldt:

VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

VLAARDINGEN

Firma A. van Roon

Speciaal adres voor watersport- en kampeerartikelen

WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 en 5792

Assurantiekantoor L. G. Borsboom

Telefoon 3754 - Binnensingel 211

Rijkserkenning in groep A voor makelaars en assurantiebezorgers

Uw adres voor

Tapijten, Gordijnstoffen, Dekens, Tafelkleden, Stoelen, Overtrekken enz.

Woninginrichting Firma C. Brouwer

Voorstraat 41 - Telefoon 4530

♦ Als abonnee op Nederlandse Gedachten blijft u politiek bij ♦

Radiotoespraak van mr. W. R. van der Sluis op donderdag 20 september 1962

Kandidaatstelling en democratie

Twee dagen geleden was het Prinsjesdag.

Wij hebben er allemaal wel iets van gemerkt, misschien zelfs een glimp gezien van de Koninklijke familie, het Kabinet, de Kamerleden, enz.

Menigeen heeft het schouwspel in levenden lijve meegemaakt. Voor 't eerst of voor de zoveelste maal geboeid door de bijzondere sfeer. Miljoenen hebben de televisie ingeschakeld en op die manier meegeleefd. Wie ook dat niet deed, heeft in de krant de foto's gezien, die elk jaar ongeveer eender zijn, doch steeds weer de aandacht trekken.

Over de Troonrede wil ik het ditmaal niet hebben. Evenmin over de miljoenennota. Deze keer zou ik het wat meer in het persoonlijke vlak willen zoeken, ook al staat als titel boven deze toespraak: kandidaatstelling en democratie. Onder die titel komt dit verhaal — zoals steeds — in ons weekblad „Nederlandse Gedachten” en deze week bovendien in het ledencontactorgaan „A.R. Post”.

Indien u straks zegt: „Wat heeft hij nog maar weer beweerd”, dan kunt u het dus rustig nalezen als u ons blad opvraagt bij het bureau van de A.R. Partij, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag. U krijgt het blad gratis toegezonden. Ik hoop echter dat u ook nu wilt luisteren.

Toen ik op de beeldbuis al die volksvertegenwoordigers en speciaal de leden van de Tweede Kamer in de Ridderzaal zag, heb ik mij gerealiseerd, dat het voor velen de laatste keer was, dat zij in die kwaliteit aanwezig waren. U leest tegenwoordig bijna dagelijks in de krant wie zich niet meer voor een Kamerkandidatuur beschikbaar stellen.

Er zullen het volgend jaar dus een aantal nieuwe gezichten verschijnen, want het totaal der Tweede Kamerleden blijft 150.

Wie de dragers van die nieuwe namen zijn, is nog onbekend. Kandidaatstelling is n.l. geen gemakkelijke bezigheid. Het is voor de politieke partijen een kwestie van zorgvuldig kiezen. Daarbij is het niet zo, dat iedereen, die aangezocht wordt, ook aanstonds „ja” zegt. Onze partij heeft een beroep gedaan op minister Zijlstra om Kamerkandidaat, ja zelfs weer lijstaanvoerder te worden in 1963. De bewindsman heeft na rijp beraad „neen” gezegd. Hij heeft dat besluit, dat wij moeten eerbiedigen, in een uitvoerige brief gemotiveerd. Een volstrekt eerlijk en openhartig betoog, dat u van het eerste tot het laatste woord kunt lezen in ons blad „A.R. Post”.

Minister Van Aartsen heeft hetzelfde antwoord gegeven op de vraag of hij voor een kandidatuur in aanmerking wilde komen.

Wij zijn aan deze beide bewindslieden veel dank verschuldigd voor wat zij, allereerst voor het gehele land en volk hebben gedaan, maar daarnaast ook voor wat zij in en voor de partij deden. Die dank mag ook hier wel eens tot uiting komen. Wij hopen, dat zij beiden nog lang zeer veel voor de A.R. Partij mogen betekenen. Daarvoor behoeft u bepaald niet in de Tweede Kamer te zitten.

Wie komen nu wel op de kandidatenlijst, zult u vragen. Alle politieke partijen zijn, gelet op de krantenberichten, al met de voorbereidingen van de verkiezingen bezig en dus...

Ja, u hebt gelijk; ook onze partij is aan dat werk begonnen. Zaterdag jl. heeft het Centraal Comité, dus het partijbestuur, er een groot deel van de dag over vergaderd.

„En dus”, zult u zeggen, „noem het lijstje nu maar eens op”.

In plaats van dat te doen, wil ik u graag wat anders zeggen. Ik zou het u op het hart willen drukken, opdat u het niet vergeet. Dat is dit: de zaak van de kandidaatstelling is een taak van de hele partij, dus niet alleen van het partijbestuur.

Als u zich van de juistheid van deze mededeling wilt overtuigen, stuur ik u graag ons reglement voor de kandidaatstelling toe. Dan kunt u ook die

procedure eens rustig bestuderen.

Het zou een saai verhaal worden als ik u al die reglementsbepalingen stuk voor stuk hier door de microfoon voorlas. Maar in het kort komt het hier op neer: de provinciale organen en de plaatselijke afdelingen, dus de kiesverenigingen, moeten zich evenzeer met dit werk bezighouden als het Centraal Comité. Aan het eind van de lange procedure geeft in feite de stem van de plaatselijke kiesverenigingen de doorslag. Er moet al heel iets bijzonders gebeuren, bijvoorbeeld het overlijden van een verkiesbaar geplaatste Kamerkandidaat, wil het partijbestuur aan de Deputatenvergadering, waarin alle kiesverenigingen vertegenwoordigd zijn, voorstellen de volgorde in de lijst te veranderen.

Mag ik u dat stukje van democratische selectie wat nader toelichten? Het Centraal Comité begint met de besturen der regionale partij-organen er op te wijzen van welke geestverwante bewindslieden en zittende Kamerleden wordt aangenomen, dat zij niet als lid in de Tweede Kamer zullen terugkeren. Het Centraal Comité voegt in één adem aan die boodschap toe: „Centrale besturen, u moet er bij het opstellen van uw aanbevelingslijsten aan denken, dat voor die en die sectoren van het werk straks goede behartigers in onze fractie zitten”. Zoals bijvoorbeeld de sociaal-economische sector, de agrarische, enz.

In dat bericht aan de regionale partij-organen zal ditmaal ook wel worden gesproken over het befaamde onderwerp: de vrouw in de Tweede Kamer. Het is, dunkt mij, geen geheim dat ik nu verklap.

Het Centraal Comité noemt bij dit alles een aantal namen van personen (ook van zittende Kamerleden) waarvan verwacht mag worden, dat zij voor het parlementaire werk geschikt zijn.

Denkt u nu niet, dat al die mensen nu meteen op verkiesbare plaatsen staan. Zo mag het niet worden gezien.

Wat ik u vertelde, vormt nog maar het begin van de lange weg der kandidaatstelling. De volgende fase is, dat de provinciale organen aanbevelingslijsten opstellen. Dat levert 17 of 18 voorlopige aanbevelingslijsten op. En dan spreken de kiesverenigingen hun woord mee. U moet hun stem niet onderschatten, want met name in de A.R. Partij hebben die ruim 1.000 plaatselijke afdelingen een autonome plaats, waar zij zeer aan hechten. Dicteren van bovenaf is er niet bij.

Uit al die aanbevelingslijsten wordt de groslijst geboren. Ieder, die door vijf of meer kiesverenigingen is genoemd, wordt op de groslijst vermeld. Democratischer kan het haast niet.

Met die groslijst wordt een advieslijst aan de kiesverenigingen toegezonden. In de enveloppe zit ook een stembiljet. U voelt dat de beslissende fase dan nadert. Terecht, want de stemming in de kiesverenigingen over de advieslijst brengt de kandidatenlijst voort.

Die kandidatenlijst moet dan door de Deputatenvergadering nog worden goedgekeurd. Alle kiesverenigingen zijn daar afgevaardigd. Dat geschiedt eind maart 1963. Vóór die tijd moet al het voorafgaande werk achter de rug zijn.

U hebt het gehoord. De vaststelling van de kandidatenlijst van de A.R. Partij is een taak van heel de partij. De plaatselijke kiesverenigingen zelf worden daarbij ten minste twee maal en via hun afgevaardigden nog eens twee keer ingeschakeld.

En nu brandt mij nog iets op de tong. Dat is een dringend verzoek. Bederf nu niet dit werk al bij voorbaat door vanuit uw stoel of op straat of waar dan ook te bewerken: „Die kandidaatstelling wordt van bovenaf opgelegd”. Dat is niet waar en zo'n leugen — want dat is het — ontmoedigt anderen.

In 1959 hebben 955 van de ruim 1.000 A.R. kiesverenigingen hun stembiljet inzake de kandidatenlijst inge-

„In de banken van onze volksvertegenwoordigers”. V.l.n.r. (op de rug gezien) de heer Van der Vinne, Dr. Bruins Slot, de heer Van Barneveldt en de heer Smallegenbroek. Staande naast de bank, mevrouw Broere, voorts zittend mevrouw Winters, mevrouw Visser, de heer Winters, mevrouw Van der Vinne, mevrouw Hofstra en de heer Groenendijk. Op de achtergrond staat de heer Van Eijsden.

ZIJ ZAGEN DE GOUDEN KOETS

Prinsjesdag 1962 zal de geschiedenis ingaan als een dag van grijze wolken en veel regen. Maar voor onze partij is Prinsjesdag 1962 een dag geworden, waarop een aantal partijleden als gasten van het Centraal Comité werd ontvangen. Mannen en vrouwen die een opvallende persoonlijke prestatie hebben geleverd in de gevoerde ledenwerfactie. Zo konden welkom worden geheven mevrouw Visser-van der Schaaf uit Sneek, mevrouw Hofstra-Miedema uit Franeker, mevrouw Broere (die haar man vertegenwoordigde) uit Dordrecht, mevrouw Gjaltema-Hofman uit Surhuisterveen, de heer en mevrouw Van der Vinne uit Vroomshoop, de heer en mevrouw Winters uit Ommen, de heer Groenendijk uit Zeist, de heer Blijdorp uit Rotterdam en de heer Van Barneveldt uit Naaldwijk.

Het is een druk bezette dag geworden. Speciaal voor onze gasten uit het Noorden en Oosten van ons land, die al vroeg op reis waren gegaan.

Na de opening van de Staten-Generaal die, staande onder de colonnade op het Binnenhof, van dichtbij werd meegemaakt, werd het gezelschap ontvangen door dr. Bruins Slot en tal van andere A.R. Tweede Kamerleden in hun fractiekamer. Ook dr. Berghuis gaf van zijn belangstelling blijk.

De heer Bruins Slot maakte van de

gelegenheid gebruik, om de dames en heren daarna de gerestaureerde Tweede Kamer te laten zien.

De dag werd besloten met een bezoek aan het Kuyperhuis, waar mr. Prins, de directeur van de Kuyperstichting, een uitvoerige explicatie gaf van de vele bezienswaardigheden uit de tijd van dr. Kuyper. Zo werd o.a. de werkkamer van dr. Kuyper bezocht, die praktisch in oorspronkelijke toestand is gelaten.

„Het werven van leden is een „ideële zaak”, zei mr. Van der Sluis in zijn toespraak tijdens de lunch, „het is daarom niet juist hiervoor een materiële beloning in het uitzicht te stellen. Het Centraal Comité heeft echter gemeend u deze dag te moeten aanbieden, als blijk van waardering voor het vele werk door u verricht. In u worden ook vele andere medewerkers en medewerkers van de partij geëerd”. Wellicht zullen zij, als gasten, op een volgende Prinsjesdag in letterlijke en figuurlijke zin van de partij zijn.

Uit het dankwoord van de heer Van den Vinne, die namens alle gasten sprak, bleek, dat deze geste van het Centraal Comité door de gasten op prijs werd gesteld. Een aanmoediging om met dergelijke uitnodigingen voort te gaan, kon daaruit zeker worden afgeleid.

„Op de Kuyperstichting gedenkboeken bekijken uit 1907” V.l.n.r. de heer Groenendijk, de heer Blijdorp, de heer Van Barneveldt, mevrouw Van der Vinne en staande de heer Winters.

zonden. Dat gebeurt in 1963 weer, dat staat vast. Natuurlijk, u kunt niet vanuit uw stoel beslissen wie al of niet op de definitieve lijst komt. Evenmin als u in uw huiskamer straks uw stem kunt uitbrengen. U moet er iets voor doen.

Verberg nu niet uw twijfel of wantrouwen of gemakzucht achter schimp-scheuten. Wees een democraat en ga op de vergadering van de kiesvereniging mee-beslissen. Daar hebt u recht van spreken. Mocht u nog geen lid

zijn, meldt u dan alsnog aan.

En als de definitieve lijst zó is vastgesteld, dan staan wij er ook allemaal als goede democraten achter. Dat is onze verantwoordelijkheid. Dan heeft de hele partij gesproken. Daarna komt de kiezer aan bod.

Ik meende u op dit alles nu reeds te moeten wijzen. Niemand mag straks kunnen zeggen: ik wist niet dat ik mee kon praten en beslissen over wat elke A.R. steeds belang inboezemt, de kandidatenlijst!

AANNEMERSBEDRIJF J. WALRAVEN

Noordweg 297 - Telefoon 01180 - 2589

ST. LAURENS

VOOR AL UW BANKZAKEN

N.V. SLAVENBURG'S BANK

ZWIJNDRECHT - Telefoon 26688

N.V. W. J. Schuiling's
Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400-6461

WIJ KOMEN BIJEEN.....

Centrale vergaderingen

Gaarne willen wij vanaf heden onder dit opschrift weer de aandacht vestigen op de centrale vergaderingen, welke in het land worden gehouden.

Dit is uiteraard alleen mogelijk, indien de volledige gegevens (datum, tijd van aanvang, plaats, naam van de spreker(s) aan het partijbureau worden doorgegeven. Gezien het grote aantal vergaderingen kan in deze rubriek alleen melding worden gemaakt van centrale vergaderingen. De vergaderingen worden in deze rubriek vermeld in chronologische volgorde.

★ Op zaterdag 22 september belegt de **Kamercentrale Den Helder** een algemene vergadering. De plaats van samenkomst is de **bovenzaal van de Wilhelminaschool, Doelenstraat 23 te Alkmaar**. Aanvang der vergadering 14.30 uur. Tijdens deze vergadering, welke tevens **kadercontactbijeenkomst** is, zal o.m. spreken de secretaris van de A.R. Partij mr. W. R. van der Sluis.

★ Op dinsdag 25 september vergadert de **Kamercentrale Amsterdam**. De plaats van samenkomst is de **Prins Bernhardzaal van Krasnapolsky**. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Tijdens deze vergadering, welke tevens **kadercontactbijeenkomst** is, zal o.m. spreken de secretaris van de A.R. Partij, mr. W. R. v. d. Sluis. Ook de voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis, hoopt aanwezig te zijn.

★ Op woensdag 26 september wordt voor de **Kamercentrale Dordrecht** een **kadercontactbijeenkomst** gehouden te **Middelharnis**. De plaats van samenkomst is het gebouw „**De Jeughaven**”. Aanvang der vergadering 19.15 u. Spreker: mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij.

★ Op vrijdag 28 september wordt eveneens voor de **Kamercentrale Dordrecht** in gebouw „**De Heul**” bij de **Johanneskerk te Gorinchem** een **kadercontactbijeenkomst** gehouden, waar zal spreken de heer J. Smallenbroek, lid van de Tweede Kamer. Aanvang te 19.30 uur.

★ Op vrijdag 28 september wordt te **Breda** een **kadercontactbijeenkomst** gehouden. De plaats van samenkomst is hotel „**Cosmopolite**”, **Stationsplein 4, Breda**. Aanvang der vergadering te 19.30 uur. Op deze bijeenkomst zal spreken de secretaris van de A.R. Partij, mr. W. R. van der Sluis.

★ Op zaterdag 29 september belegt het **Provinciaal Comité Gelderland** een **kadercontactbijeenkomst** in restaurant „**Royal**”, **Willemsplein te Arnhem**. Aanvang te 14.30 uur. Spreker de heer J. Smallenbroek, lid van de Tweede Kamer.

★ Op zaterdag 29 september belegt het **Provinciaal Comité Zeeland** een vergadering, welke tevens **kadercontactbijeenkomst** is, voor de Statencentrales **Middelburg, Vlissingen en Sluis**. Plaats van samenkomst is „**De Schakel**”, **Bachtensteene te Middelburg**. Aanvang der vergadering te 14.00 uur. Tijdens deze vergadering zullen o.m. spreken de secretaris van de A.R. Partij, mr. W. R. van der Sluis, de heer D. Geuze te Oostburg en de heer J. van den Bos, lid van Gedeputeerde Staten.

★ Op zaterdag 6 oktober belegt het **A.R. Vrouwencomité in Drenthe** een provinciale vergadering voor de dames. De plaats van samenkomst is „**De Kern**”, **Oranjestraat 8 te Assen**. Aanvang der vergadering te 14.15 uur. Spreeksters zijn mevr. C. M. Tonkens-Kaajan te Amsterdam en mevr. A. M. Visser-Visser te Steenwijk. Omljsting in de vorm van zang en muziek. Des avonds een gezamenlijke broodmaaltijd.

Spaar
de waardevolle
rode
Leeuwenzegel

W A J A N G **bereid met een
natuurzuiver
anti-spatmiddel**

plantenmargarine

BON

Voor slechts f 1.50

abonnee op Nederlandse Gedachten

In het begin van het nieuwe politieke seizoen verzoek ik u mij te noteren als abonnee.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs van 1 oktober '62 tot 1 januari '63: f 1,50. Per half jaar f 3,25, Giro 89673.

Op naar de 20.000

LAAT U NIETS OP DE MOUW SPELDEN

vorm zelf uw mening door u te abonneren op het

anti-revolutionaire weekblad NEDERLANDSE GEDACHTEN

12 pagina's nieuws!

voor slechts
f 1.50
ontvangt u dit
weekblad
tot
1 januari 1963

Wanneer u zich tevens voor het jaar 1963 abonneert, ontvangt u een prachtige zilverkleurige sigaretten- of bijoutheredoo (12 x 8 cm) met inscriptie op de onderkant.

Voorts ontvangt een ieder, die 5 abonnees opgeeft voor het jaar 1963 haar keuze een

- ★ sigaren- of bijoutheredoo (15 x 10 cm)
- ★ een verzilverde sleutelring
- ★ een verzilverde briefopener

stuur vandaag nog de bon naar den haag

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

IN DIT NUMMER

- * De rede van Dr. Berghuis in de Eerste Kamer (pagina 1 en 9).
- * De rede van de heer H. Algra in de Eerste Kamer (pag. 2 en 3).
- * Ministers en Kamerleden (pag. 3).
- * De stemmotivering van de heer J. Tjalm (pag. 3).
- * Reacties van lezers over de Nieuw-Guineakwestie (pag. 4 en 5).
- * Reclassering (pag. 6 en 7).
- * Nieuwe werkwijze Tweede Kamer (pag. 7).
- * Zuid-Amerika in de branding (pag. 8).

Dr. W. P. Berghuis in de Eerste Kamer over:

Het akkoord met Indonesië inzake

WIJ hebben in onze Nederlandse politiek niet zo vaak zaken aan de orde, die in direct toesprekende zin enerzijds van zeer concreet-menselijke betekenis zijn en die tegelijkertijd betrokken zijn in de grote wereldpolitiek als geheel. Daarom is het ook begrijpelijk, dat, als zij zich voordoen, zij ons aangrijpen. Tot deze zaken behoort op het ogenblik, nu wij hier bijeen zijn om de laatste beslissende parlementaire stap te doen, de afdoening van wat jarenlang genoemd en geweest is: de kwestie-Nieuw-Guinea.

Het komt meermalen in ons leven voor, dat wij naar ons eigen inzicht en met de beste bedoelingen plannen maken, die niet kunnen worden gerealiseerd, omdat op een gegeven ogenblik blijkt — en vaak hadden wij dit misschien eerder moeten inzien —, dat zij niet passen in een plan in groter verband, in welks uitvoering wij maar een zeer geringe of in het geheel geen hand hebben. Hoe eerder men in die gevallen tot het besef komt, dat het zo is, des te beter is het.

Iets dergelijks doet zich ook voor met betrekking tot de Nederlandse politiek inzake Nieuw-Guinea en de thans aan de orde zijnde afsluiting daarvan en van ons laatste stukje koloniale politiek. Laten wij in dit licht bezien eerlijk bekennen — ik denk, dat ik op dit punt wat sterker vanuit een morele basis zal spreken dan de geachte afgevaardigde de heer Van Riel, als ik hem goed heb begrepen, voor de praktische politiek wenselijk acht, maar dit kan ook wel verband houden met het verschil in totale levensuitgangspunten, die wij aanhangen —, dat wij, — en ik dacht, dat wij dit vrijwel op ons allen kunnen toepassen — ondanks het belangrijke vruchtbare en zegenrijke werk, dat wij ginds hebben gedaan, in een bepaald opzicht in onze politiek jegens Nieuw-Guinea en jegens de Papoea's gefaald hebben.

Wij hebben n.l. verwachtingen gewekt, die wij nu niet kunnen waarmaken. Daarbij komt, dat wij — hier wil ik niet zo generaliserend spreken, als met betrekking tot ons falen jegens de Papoea's — niet voldoende hebben ingezien, dat de kwestie-Nieuw-Guinea als kwestie een nasleep was van een niet geheel geslaagde dekolonisatie van Indonesië en dat zij daarvan bij het zoeken van een oplossing ook niet was los te maken.

Ik wil allereerst mijn medeleven uitspreken — en sommigen zullen dit misschien goedkoop noemen — aan het adres van de autochtone bevolking van Westelijk Nieuw-Guinea in verband met het feit, dat zij buiten haar toedoen en buiten haar schuld betrokken is geworden in en ten dele voorwerp geworden van de internationale spanningen in wereldverband en in en van de nasleep van de dekolonisatie van wat vroeger de Indische Archipel heette. Wij verstaan geheel, dat bij velen van de Papoea's, die politiek bewust meedoen, het niet in vervulling gaan van de gewekte verwachtingen op dit ogenblik een ernstige teleurstelling is.

Ik hoop, dat de ontwikkeling een zodanige zal mogen zijn, dat de uiteindelijke uitkomst en een goede uitvoering van het gesloten akkoord hen na verloop van tijd over deze teleurstelling mogen heenhelpen en dat zij dan tot het inzicht zullen komen, dat de thans genomen beslissing met name in hun eigen belang de juiste is geweest.

DR. W. P. BERGHUIS

Er is de laatste jaren door Nederland belangrijk werk gedaan voor de ontwikkeling van land en volk van dit zo moeilijk tot ontwikkeling te brengen gebied. Ik heb zelf het voorrecht gehad daarvan iets te mogen zien en ik wil mijn respect uitspreken jegens hen, die daar hebben gewerkt in bestuur en bedrijfsleven, in zending en missie of uit anderen hoofde, vooral omdat zij dit onder de bijzonder moeilijke en onzekere omstandigheden van de laatste tijd hebben volgehouden. Wij hopen van harte dat velen van hen, als zij er onder het nieuwe bestel de kans voor krijgen, hun werk voorshands of op langere termijn zullen willen voortzetten.

Een woord van bijzondere waarde-

Zoals in Nederlandse Gedachten van 15 september j.l. in uitzicht is gesteld, publiceren wij in dit nummer de in de Eerste Kamer uitgesproken redevoeringen van Dr. W. P. Berghuis en de heer H. Algra, alsmede de stemmotivering van de heer J. Tjalma, inzake het met Indonesië gesloten akkoord betreffende Nieuw-Guinea.

Tevens drukken wij in dit nummer een representatieve keuze af van reacties uit onze lezerskring, die wij over de kwestie Nieuw-Guinea ontvingen.

ring komt ook toe aan de Nederlandse krijgsmacht en haar leden van hoog tot laag, voor de zeer beheerste en toch doeltreffende wijze, waarop zij in Nieuw-Guinea is opgetreden. Het spreekt vanzelf, dat op deze plaats ook vanwege mijn fractie een woord van oprechte deelneming wordt uitgesproken jegens de nagelaten betrekkingen van hen, die in de afgelopen maanden bij de vervulling van de hun opgedragen plicht zijn gevallen. Het zijn er gelukkig in verhouding tot de omstandigheden en in verhouding tot de ernst van de zaak niet veel in aantal geweest, maar het is er voor de getroffen zelf niet minder erg en aangrijpend om. Ik geloof, dat het goed is, dat de nagelaten betrekkingen weten, dat, ook al zouden zij dit wellicht in het licht van de uiteindelijke uitkomst van de Nederlandse politiek veronderstellen, de gebrachte offers niet zinloos zijn geweest. Immers, zij werden gebracht bij de uitvoering van een noodzakelijk en rechtvaardig overheidsbeleid.

Ik wil voorts uiting geven aan mijn respect jegens de Regering, die toen de omstandigheden dit duidelijk nood-

zakelijk maakten, de weg van een gesprek en onderhandelingen met Indonesië — zij het dan ook onder leiding van een derde — heeft willen inslaan. Ik heb er tevens respect voor, dat zij thans — zij het ook, dat zij dit doet contre coeur en als haar door de nood opgelegd — het resultaat van die onderhandelingen voor haar verantwoording wil nemen. Ik geloof, dat zij, door dit te doen, geen zwakheid, maar politieke kracht toont.

Het is bekend, dat wij gaarne hadden gezien, dat de Regering op een eerder tijdstip en om te beginnen in bilateraal verband besprekingen met Indonesië was begonnen. Het is, zolang wij alleen wetenschap van onze kant hebben, onmogelijk aan te tonen of dan het resultaat anders en beter zou zijn geweest. Ik wil daarover op dit ogenblik dan ook niet nakaarten. Wel mag ook onzerzijds een woord van erkentelijkheid van de functionarissen, die namens de Regering de onderhandelingen hebben gevoerd, niet ontbreken.

Voordat ik nu tred in enkele beschouwingen omtrent de zaak zelf, waarover het vandaag gaat, wil ik nog zeggen, dat de Regering er o.i. goed aan heeft gedaan zich niet te verzetten tegen een door de Tweede Kamer aangenomen amendement om de tweede meerderheid voor dit wetsontwerp in beginsel verplicht te stellen. Het mag zo zijn, dat men in technisch-staatsrechtelijke zin erover kan twisten of dit volgens de Grond-

hebben, zijn verlangens kracht te moeten bijzetten door militaire maatregelen en dat het dit zelfs nog deed, toen de besprekingen aan de gang en in een eindfase waren, is in flagrante strijd met goede normen van internationaal verkeer. Dit optreden heeft dan ook grote verbittering gewekt. Bovendien heeft dit optreden de weg voor Nederland naar een eerlijke en vreedzame regeling zeer bemoeilijkt, terwijl het nare gevolg met het oog op de internationale rechtsoverwikkeling is, dat ook bij anderen de gedachte kan postvatten, dat een dergelijk optreden nog doeltreffend is ook.

Dat het voor de Regering pijnlijk was de politieke druk van bondgenoten, in het bijzonder van de Verenigde Staten van Amerika, te ondergaan, is uiteraard volkomen begrijpelijk, des te meer omdat zij aanvankelijk kennelijk in de veronderstelling verkeerde, dat zij bij haar beleid op steun van die bondgenoten zou kunnen rekenen. Door dit alles is de indruk ontstaan — een definitief oordeel moet naar mijn mening aan de toekomst worden overgelaten —, dat de wijze van totstandkoming van dit akkoord mede onder verantwoordelijkheid van de Verenigde Staten van Amerika en van de waarnemend Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties een slag in het gezicht is geweest van de ontwikkeling in de internationale rechtsorde.

Ik wil op dit ogenblik niet beoordelen of een akkoord als dit ook met zonder politieke druk had moeten worden gesloten, omdat de omstandigheden, waarin zich dit alles heeft afgespeeld, dit vrijwel onmogelijk hebben

• Vervolg op pagina 9

Voor een ieder die meer wil weten van de A.R. Partij

Het boek van C. Smeenk en Mr. J. A. de Wilde:

Het volk ten baat (De geschiedenis van de A.R. Partij)

met een omvang van 776 pagina's en vele illustraties kunnen we nu aanbieden tegen de prijs van f 9,75. Voorheen f 25.— Bestel U vlug bij de specialist op het gebied van het Christelijke Boek:

FA. SJIRK VAN DER ZEE,
Deventerweg 18, Harderwijk
Telefoon 03410 - 3385.

Wij kopen en ruilen alle goede boeken.

Voor Uw Filmavond

EEN **cefa** FILM

STEYNLAAN 13 HILVERSUM TEL. 13751

ZOJUIST VERSCHENEN:

De katholiciteit der kerk

door Dr. H. Berkhof geb. f 6,90
Een belangwekkende, verhelderende publicatie in het bijzonder t.a.v. de oecumenische gedachte.

Verkrijgbaar in de boekhandel
G. F. CALLENBACH N.V. — NIJKERK

De heer H. Algra inzake het akkoord met Indonesië: „Vertolking van het gevoel van krenking van het rechtsbewustzijn”

HET z.g. akkoord, in New York gesloten, is in wezen een capitulatie, een capitulatie als gevolg van oorlogsgeweld van de zijde van Soekarno en partijdige activiteit van de heren Oe Thant en Bunker en zware politieke druk van de zijde van Amerika en mogelijk nog van andere zijde. Het akkoord is in strijd met het Handvest van de Verenigde Naties en het betekent een schending van de internationale rechtsorde. Nederland heeft nimmer geweigerd met Indonesië te overleggen over de toekomst van Nieuw-Guinea. Dr. Drees heeft herhaaldelijk, ook in deze Kamer, medegedeeld, dat zulk een gesprek niet mogelijk was, omdat Indonesië het niet wilde, tenzij vooraf ook door Nederland werd erkend, dat Nieuw-Guinea reeds sinds het uur, waarop Soekarno onder auspiciën van de Japanse bezetter de republiek Indonesië uitriep, deel uitmaakte van Indonesië en dus ten onrechte door Nederland was bezet.

De militaire macht van Indonesië was in de laatste tijd snel gegroeid, dank zij Amerikaanse en Russische hulp, en zo achtte Soekarno de tijd gekomen om Nieuw-Guinea met geweld te veroveren. Hij begon een oorlog. Dat deze agressie in strijd was met de internationale rechtsorde en krachtens het Handvest van de Verenigde Naties diende te worden veroordeeld en belet, staat onomstotelijk vast. De Nederlandse Regering was er echter van overtuigd, dat een beroep op of een protest bij de Verenigde Naties nauwelijks zin had, omdat de beslissingen van dit orgaan allereerst politieke beslissingen zijn, zodat de handhaving van de internationale rechtsorde daaraan ondergeschikt wordt gemaakt of daarvoor moet wijken.

De militaire aanvallen werden tijdens de onderhandelingen, ook in het stadium, dat deze tot het door Indonesië gewenste resultaat bleken te leiden, voortgezet en, naar mijn indruk, op steeds grotere schaal voortgezet. Hoe het intussen met de onderhandelingen is gegaan, is bekend. De Amerikaan Bunker is niet maar opgetreden als een onpartijdige waarnemer, maar is in overeenstemming met zijn regering gekomen met een plan, waardoor de Indonesische eis ten principale zou worden ingewilligd. Nederland heeft dit plan tenslotte aanvaard, maar Soekarno niet. Hij heeft zijn restricties gemaakt en de rol, daarbij door de waarnemend Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties gespeeld, is tegenover de Nederlandse Regering niet correct geweest. Zo is het oorspronkelijke plan-Bunker overeenkomstig de eisen van Indonesië in een niet onbelangrijke mate gewijzigd. Dit gewijzigde plan is, terwijl de oorlogshandelingen werden voortgezet, onder sterke druk van de zijde van Amerika door de Nederlandse Regering aanvaard. Vele leden betuigen intussen in het eindverslag over dit wetsontwerp hun waardering voor de heren Bunker en Oe Thant en voor de Verenigde Staten vanwege de verleende hulp en medewerking. Ik releveer dit feit, daar het niet over het hoofd mag worden gezien.

Sommige leden hebben betoogd, dat het verdrag er op papier niet zo slecht uitziet. Er staat immers toch wel iets in over het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea's. Inderdaad, er wordt op een zo vage en uiteenlopende wijze over het zelfbeschikkingsrecht van de Papoea's gesproken, dat reeds daardoor dit recht dubieus wordt. Het helpt geen zier, wanneer de Regering probeert van haar kant er een zo gunstig mogelijke interpretatie van te geven. De uitleg en toepassing zijn geheel in handen van de dictatoriale regering van Indonesië. Daarom kan ik niet meegaan met de leden, die nog een zeker optimisme proberen vol te houden, dat het er ten opzichte van het zelfbeschikkingsrecht nog niet zo slecht voorstaat. De Nederlandse Regering heeft de Papoea's beloften gedaan, niet maar verwachtingen ge-

wekt maar beloften gedaan. Met instemming van de Volksvertegenwoordiging. Laten wij het niet vergeten. Herhaaldelijk en nadrukkelijk heeft de overgrote meerderheid van de Staten-Generaal zich bij die beloften en de daaruit voortvloeiende politiek aangesloten. Deze beloften zijn niet gerealiseerd en er is geen enkele waarborg, dat zij ooit zullen worden gerealiseerd.

Bij dit relaas van de feiten sta ik misschien niet eens zo ver van de Regering af. Ik heb waardering, zelfs bewondering voor de wijze, waarop de

H. ALGRA

Regering dikwijls haar standpunt, dat eenmaal ook het standpunt van de meerderheid van de Staten-Generaal was, heeft verdedigd. Ik kan mij indenken, dat de Regering nu teleurgesteld, gekwetst en wijkend voor wat men noemt de dwang van de feiten dit akkoord heeft aanvaard, omdat zij meende geen andere uitweg te zien. Veel van wat ik ditmaal zeg, zou ik niet hebben gezegd, wanneer de houding van ons volk en van onze volksvertegenwoordigers in de laatste tijd anders ware geweest. Ik zou mij een situatie kunnen indenken, waarin vrijwel de gehele Volksvertegenwoordiging en het volk, dat erachter staat, eenstemmig, sober en met grote nadruk tot de Regering zouden hebben gezegd: wij hebben U tot het laatste krachtig gesteund bij Uw strijd voor het zelfbeschikkingsrecht voor deze Nederlandse onderdanen, omdat die strijd rechtvaardig en plichtmatig was, maar gij hebt die strijd verloren en die nederlaag willen met U zo waardig mogelijk dragen; ons vóórstemmen geschiedt onder het scherpste protest tegen wat er is gebeurd. Als ik dan, in zo'n situatie, tot de conclusie kwam, dat ik moest tegenstemmen, ook uit protest, dan zou ik tot de voorstemmers wil zeggen: wij staan eigenlijk toch vlak naast elkaar, gelijkelijk teleurgesteld en op dezelfde wijze gekrenkt in ons rechtsbesef.

Zulk een houding echter was niet te verwachten. Zulk een houding is voor velen, ook in deze Kamer, onmogelijk en zelfs zedelijk, gezien hun vroeger optreden, niet te verantwoorden. Jarenlang immers is er vanuit Nederland reeds allerlei actie gevoerd om de Regering vrijwel op de plaats en in de positie te brengen, waar zij nu is gekomen. Ik zal geen opsomming geven wat zakenlieden, professoren, burgemeesters en anderen hebben gedaan. Ik breng slechts in herinnering, dat de groep-Rijkens verleden week na acht jaren van activiteit is uiteengegaan, omdat zij haar taak volbracht achtte. Ik herinner eraan, dat veel activiteit is gevoerd in aanvankelijk geheim of ook wel in openlijk contact met vertegenwoordigers van het Indonesische bewind.

In de discussie over deze ernstige beslissing is herhaaldelijk, ook door de Regering, gesproken over de logica van de feiten. Daarvoor moesten wij bukken. Ik heb velerlei bezwaren tegen zulk een formulering, want wie alleen over feiten spreekt, past een spreekwijze toe, waardoor hij wellicht over het hoofd ziet, dat er niets in het

geding is, of personen hebben het besloten, beloofd of gedaan. Op feiten kan men gaan afschuiven, maar personen blijven verantwoordelijk. Laat ik het over deze activiteiten niet te breed maken, zij zijn bekend en sommige zullen gauw vergeten zijn en andere zullen wij beslist moeten onthouden.

Ik wijs er hier nog op, hoe grote groepen in het Parlement de Regering in feite hebben geprest in de richting, die moest uitlopen op deze capitulatie. De positie van de Regering is vanuit Nederland verzwakt en daardoor is de positie van Indonesië en Soekarno versterkt. Ik wijs erop, dat in deze Kamer is getracht op meer dan een wijze het zelfbeschikkingsrecht uit te hollen. Ik herinner eraan, hoe in april van dit jaar de fractie van de K.V.P. in drieën uiteen viel, waarbij vele leden van die fractie bij monde van de heer Regout het vertrouwen opzegden in de Minister van Buitenlandse Zaken, tevens hun partijgenoot, en vele andere leden van deze fractie samen met vele andere leden in deze en de Tweede Kamer de Regering met alle kracht ertoe trachtten te brengen, dat zij het plan-Bunker zou accepteren, voordat vaststond of Indonesië van zijn kant dat plan ook als basis voor de besprekingen wenste te aanvaarden.

Ik herinner eraan, hoe met grote nadruk aan de Regering telkens weer is aanbevolen, van verschillende zijden in deze en de andere Kamer, vertrouwen te hebben in de leiding van de heer Kennedy en die leiding te volgen. Ik herinner eraan hoe op verschillende manieren en van verschillende zijden is getracht speciaal het vertrouwen in de Minister van Buitenlandse Zaken te verzwakken en dat de laatste keer de fractie van de P.v.d.A. tegen de begroting van Buitenlandse Zaken heeft gestemd omdat vóórstemmen een verkeerde indruk naar buiten zou maken, mijnheer de Voorzitter. Toen de dreigementen van Soekarno toenamen en later in daden werden omgezet, heeft men van socialistische zijde vrijwel al het mogelijke gedaan om het zenden van militaire versterkingen te voorkomen of af te remmen, o.a. door de bekende politieke demonstratie in Amsterdam.

Het is mij opgevallen, dat het door Soekarno gebruikte oorlogsgeweld, waartoe hij door Rusland en Amerika in staat was gesteld, ook nu in officiële stukken en redevoeringen wordt gebagatelliseerd door te spreken over militaire maatregelen, infiltraties, enz. Het merkwaardigste daarbij is — en het is nieuw voor mij —, dat op blz. 9 van het gestencilde eindverslag van deze Kamer staat, dat het met de gevechten op Nieuw-Guinea nog zo betrekkelijk goed is afgelopen ook door de instructies, welke de Indonesische troepen blijkbaar hadden ontvangen om botsingen en bloedvergieten op grotere schaal gedurende de infiltratieperiode te vermijden, waardoor deze waren uitgebleven.

De hier aan het woord zijnde leden voegen hieraan toe „Dit laatste” — de instructies, die de infiltranten hadden gekregen — „wekt zo meenden zij, de verwachting, dat het loyaal uitvoeren van de getroffen overeenkomst, ook door Indonesië, mogelijk is”.

Gaarne wil ik hierover de visie van de Regering vernemen. Er zijn honderden parachutisten geland. Het waren duidelijk oorlogshandelingen, want zij waren zwaar bewapend en bij botsingen zijn ook verscheidene doden gevallen. Was het toch van de zijde van Soekarno verordeneerd als een soort van militaire padvinderij in de oerwouden, met picknick-parties, op voldoende afstand van de troepen van het wettig gezag en zijn onze doden en die van Indonesië gevallen, omdat de instructies enigszins gebrekkig zijn uitgevoerd of omdat onze troepen deze militaire padvindsters niet voldoende met rust hebben gelaten? En is deze schets van de situatie, die ik nog niet kan aanvaarden, inderdaad een indicatie, dat Soekarno ook in het vervolg de overeenkomsten loyaal zal nakomen? Mij dunkt, dat hierop enig antwoord van de Regering past.

Mijns inziens is de situatie aldus, dat wij wel te doen hadden met een werkelijke militaire aanval en oorlogshandelingen in de volle zin van het woord, een schending van de internationale rechtsorde, een schending

van het Handvest van de Verenigde Naties. Deze oorlogshandelingen zijn mogelijk gemaakt door de wapenleveranties van Amerika en in het laatste stadium vooral van Rusland. Deze reeks oorlogshandelingen is gehonoreerd met dit resultaat en vooral onder buitenlandse druk. Dit betekent, dat ook andere staten die territoriale en imperialistische aspiraties hebben, kunnen leren wat nu weer mogelijk is en wat steeds meer mogelijk wordt. Het zal bij dit ene geval niet blijven. Maar, zo hoorde ik van verschillende kanten, de kritiek op mister Kennedy is niet juist, niet opportuun, niet gewenst, enz.

Op blz. 10 van het gestencilde eindverslag wordt zelfs gezegd dat vele leden de Regering verzochten om bij nadere overweging op deze verwijten ten aanzien van de Verenigde Staten terug te komen en te zijner tijd in de Verenigde Naties uitdrukkelijk te verklaren, dat nader onderzoek naar van het onjuiste van haar aanvankelijke inzicht heeft overtuigd. Ik dacht, dat het niet zozeer ging om een kwestie van inzicht als wel om feiten, die vaststaan.

Ik wil hieraan nog graag iets toevoegen. Amerika is onze bondgenoot en een bondgenoot, die niet altijd een gelukkige politiek voert.

In Amerika hoorde ik onlangs de opmerking, dat er wel voortdurend krachtig wordt gesproken in de trant van Churchill, maar dat de politiek soms gelijkt op de politiek van München. In elk geval heeft Amerika ons niet als bondgenoot behandeld. Dat is evenwel het belangrijkste niet. Het voerde een politiek, desnoods met dwang en dreigementen gerealiseerd, waardoor de schending van de internationale rechtsorde in feite werd gehonoreerd, en het heeft die politiek gevoerd in de hoop — m.i. de ijdele hoop —, dat daardoor vrienden in Azië werden gewonnen of behouden.

Nu is het mogelijk, dat iemand zegt: wij moeten dat verdragen onder protest. Wanneer er echter van ons wordt gevraagd, deze behandeling van Amerika te verdragen zonder protest, zonder kritiek zelfs, dan heeft men daarmede de wens te kennen gegeven, dat Nederland een vazal zal zijn van Amerika. Het communistische blok in Europa bestaat uit een centrale macht met daaromheen satellietstaten en kritiek op Moskou is in Hongarije of in Oost-Duitsland niet geoorloofd; kritiek van de Regering niet en van het volk evenmin. Zo is het bij de communisten en daar kan het niet anders zijn. Een echt bondgenootschap brengt echter met zich mee de vrijheid en het recht van kritiek en dat recht wordt tot een plicht, als de Papoea's het onschuldige slachtoffer worden en het geweld, door Soekarno gepleegd, triomfeert. Het wezenlijke bondgenootschap verliest zijn betekenis, als men meent, dat het die vrijheid van kritiek en het gebruik van die vrijheid niet kan verdragen. Het wezenlijke bondgenootschap gaat juist innerlijk kapot, als morele bezwaren, die samenhangen met recht en trouw, niet meer onder de ogen van de machtigste bondgenoot zouden mogen worden gebracht en ter discussie gesteld.

Ik voel mij nu in mijn geweten gebonden om tegen te stemmen. Ik heb zoeven gedacht aan de mogelijkheid, dat Volksvertegenwoordiging en Regering in een zelfde bewogenheid, in gezamenlijk protest zouden bukken voor het onvermijdelijke. Die situatie is niet aanwezig. Ik betreur, dat zoveel ook nu en ook nog in deze Kamer zich op verschillende punten tegenover de Regering stellen, met name tegen haar bezwaar tegen de Amerikaanse druk. In elk geval: ik ben niet bereid vóór te stemmen. Ik weet, dat mijn tegen stemmen alleen het karakter kan hebben van een protest.

Toch, als zodanig is het geen leeg gebaar; het heeft inhoud, want het is een protest tegen een verkeerde politiek, waarbij recht en Handvest werden geschonden. Het gaat hier beslist niet om een zij het gebrekkige en voor kritiek vatbare fase uit een goede en gelukkige ontwikkeling naar een betere orde van zaken in de wereld, die wij ondanks onze bezwaren maar moeten aanvaarden. Ik ontken dit met kracht; het is een bedenkelijke terugval in het oude kwaad en het wordt

• vervolg op pag. 3

De rede van de heer Algra

• Vervolg van pagina 2

niet gevorderd door de ontwikkeling van de internationale rechtsorde.

Mijn tegen stemmen heeft inhoud, daar ik zeker weet, dat het de vertolking is van het gevoel van krenking van het rechtsbewustzijn, zoals dat diep leeft in brede lagen van de natie.

Bij de replieken merkte de heer Algra voorts nog het volgende op:

Ik wil beginnen met te zeggen, dat, al is mijn standpunt er niet door veranderd, ik toch grote waardering heb voor de nobele en treffende wijze, waarop de Gevolmachtigde Minister van de Nederlandse Antillen hier heeft gesproken; voor velen in Nederland een beschamend woord.

Daar is mij van de zijde van de Regering de vraag voorgelegd welk alternatief ik heb, als ik tegenstem. Deze eis mag niet in alle omstandigheden worden gesteld. Er zijn gevallen, waarin aan een volksvertegenwoordiger geen andere mogelijkheid overblijft dan een protest. Dat geval doet zich bv. voor, wanneer het Parlement voor voldongen feiten wordt gesteld waarbij geen terugweg meer openstaat. Hier worden wij gevraagd te stemmen vóór een akkoord, dat reeds in een beslissend stadium van uitvoering is. Bedoelt men de vraag evenwel zo, dat ik verplicht zou zijn te wijzen op een alternatief in het stadium, dat er nog meer wegen openstonden, dan ben ik daartoe bereid.

Toen Indonesië de oorlog begon, had de Regering zich moeten wenden tot de Veiligheidsraad en de Assemblee met de mededeling, dat door het optreden van Soekarno de oorlog was uitbroken en dat Nederland daaraan consequenties moest verbinden. Nu zegt de Regering: wij zagen daarin geen licht, kennende het karakter van deze organen van de Verenigde Naties. Dat is een heel ernstige verklaring en dan leek het mij beter het toch te proberen, opdat voor heel de wereld zou blijken, welke staten de oorlogshandelingen weigeren te wraken en te verhinderen en wat de United Nations voor de internationale rechtsorde wel of niet betekenen.

Er is een andere situatie, waarin de

vraag naar het alternatief niet meer te recht gesteld mag worden; dat is, wanneer het gaat om akkoorden, die geen vertrouwen verdienen of waarbij de allernoodzakelijkste garanties ontbreken.

Ik ben het met de Minister-President oneens, wanneer hij het doet voorkomen, dat de United Nations mee verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van een belofte tot zelfbeschikking. Ik meen dat te moeten ontkennen. Het plebisciet is de facto en de jure alleen een zaak van Indonesië. De United Nations kunnen alleen assisteren en adviseren. Als Indonesië in dit jaar of in een ander jaar besluit, dat het plebisciet niet zal worden gehouden, nooit zal worden gehouden, zullen die United Nations er niets aan veranderen.

Men kan dat het best adstrueren door deze vraag: gij, Regering, zijt van mening, dat de Verenigde Naties niets hebben gedaan, niets hebben kunnen of willen doen om Indonesië te beletten een oorlog tegen Nederland te beginnen; zijt gij dan van mening, dat de Verenigde Naties zo nodig de Regering van Indonesië wel zouden kunnen of willen dwingen de volksstemming te houden, die zo vaag en dubbelzinnig in het verdrag is opgenomen? Ik vind een antwoord op die vraag overbodig. Er is alleen een toezegging op papier zonder een enkele waarborg, dat zij zal worden gerealiseerd. Er is een oud gezegde, dat men niet in een mandje moet melken. Ik vind het een juist gezegde en het is een van de vele redenen, waarom ik tegenstem.

De (afwijzende) stemmotivering van de heer J. Tjalma

NADAT hedenmiddag twee van mijn fractiegenoten ieder hun visie hebben gegeven op het wetsontwerp, waarover straks de beslissing zal vallen, kan ik volstaan met het motiveren van mijn stem.

Toen in 1949 de soevereiniteitsoverdracht aan Indonesië aan de orde was, hebben de antirevolutionaire fracties in de beide Kamers der Staten-Generaal en bloc hun stem daartegen uitgebracht. Vóór de feitelijke overdracht in het Paleis te Amsterdam plaats had, ontvingen ook die leden van de Kamer, van wie bekend was, dat zij daarbij niet tegenwoordig wensten te zijn, van de griffie, op instigatie van een zijde, die ik niet zal noemen, een telegram, waarin erop werd aangedrongen toch bij de overdracht aanwezig te zijn.

Ik heb daarop teruggeseind: „Zal soevereiniteitsoverdracht niet bijwonen”. Van die houding heb ik nog altijd geen spijt; integendeel, want het is gebleken wat Soekarno's woord waard is. De gang van zaken met de Nederlands-Indonesische Unie heeft de tegenstemmers in het gelijk gesteld.

Er is geen reden om aan te nemen, dat het nu anders zal gaan. Hetgeen de Minister-President in tweede termijn zoeven heeft medegedeeld heeft mij in die mening versterkt. In elk geval is er onvoldoende waarborg aanwezig om dat te verwachten, want de in 1969 in uitzicht gestelde stemming tot uitoefening van het zelfbestemmingsrecht zal onder verantwoordelijkheid van Indonesië plaatsvinden. Terecht heeft de Minister van Buitenlandse Zaken in zijn televisie-interview gezegd, dat in dit akkoord wel zeer bijzonder een wissel wordt getrokken op een loyale uitvoering. A bon entendeur demi mot sufficit.

Het belangrijkste punt van het akkoord heeft Soekarno nu reeds uitgehold door te verklaren, dat het hier slechts om intern zelfbeschikkingsrecht gaat.

Mijn tweede bezwaar vindt zijn oorzaak in de druk, die de Verenigde Staten van Amerika op een van hun meest trouwe bondgenoten hebben uitgeoefend. Bovendien heeft de internationale rechtsorde daardoor een deuk major gekregen, waarvan de gevolgen niet zijn te overzien.

Ofschoon ik in menig opzicht grote waardering heb voor de volharding, die met name de Minister van Buitenlandse Zaken met zoveel bekwaamheid heeft betoond kan ik om de door mij genoemde redenen mijn stem aan het wetsontwerp niet geven.

Ministers en Kamerleden

ER is in de laatste tijd een merkwaardige discussie aan de gang over ministers en kamerleden. Ministers, die straks aftreden, geven nu reeds te kennen, dat zij geen kamerlid willen worden. Althans geen lid van de Tweede Kamer. Andere ministers, die straks ook aftreden, hebben niets te kennen gegeven, mede omdat het vrijwel uitgesloten mag worden geacht, dat enige partij begeert hen in de kamer te brengen. Dat zegt overigens ook nog niets te hunnen nadele.

NU is de vraag opgeroepen, o.a. door de voorzitter van de Tweede Kamer, of er niet een zekere devaluatie van het kamerlidmaatschap aan de dag treedt. Vroeger was het veel meer zo, dat iemand beurtelings minister en kamerlid was. Dr. Kuyper is als kamerlid voor Gouda begonnen en veertig jaar later als kamerlid voor Ommen geëindigd. En daartussen is hij vijf jaar minister-president geweest. Thorbecke is driemaal minister geweest en in de tussenperiode was hij vrijwel onafgebroken kamerlid. Overeenkomstige dingen kunnen worden gezegd van vele vroegere politici, b.v. van mr. Th. Heemskerk, mr. J. A. de Wilde en vele anderen. Zij waren homines politici, mensen die met een zeker enthousiasme het beste van hun leven aan de politiek gaven. Wij vinden het dan ook een voordeel voor de P.v.d.A., dat zowel de fractievoorzitter als de partijvoorzitter minister is geweest. Het is bijzonder belangrijk in ons dualistisch staatsbestel, dat iemand door ervaring zowel de gouvernementele als de parlementaire zijde van het werk kent.

TEGENWOORDIG komt het in sterke mate voor, dat iemand minister wordt, zonder dat hij tevoren nog ooit een vergadering van het parlement heeft bijgewoond. Als hij voor het eerst in de Kamer komt, moeten de bodes hem nog helemaal de weg wijzen. Van de tegenwoordige ministers zijn de heren De Quay, Van Aartsen, Beerman, Luns, Marijnen, De Pous, Veldkamp, Visser en Zijlstra geen dag kamerlid geweest, voor zij minister werden. We hebben elf staatssecretarissen, en alleen generaal Calmeyer, de oudste van hen, is eerst kamerlid geweest. Aanvankelijk dachten sommigen, dat het ambt van staatssecretaris een goede leerschool zou zijn voor jonge kamerleden, om dan later allicht voor het ministersambt in aanmerking te komen.

Nu is dit verschijnsel niet nieuw. In het ministerie-Drees, dat in 1952 optrad, zaten naast verscheidene oud-kamerleden ook reeds vijf ministers van buiten het parlement. Maar zo sterk als tegenwoordig was het vroeger eigenlijk alleen bij een kabinet, dat men toen extra-parlementair noemde in de zin als dat gold van het kabinet Cort van der Linden (1913—1918).

WE kunnen de vraag stellen, of deze ontwikkeling gewenst is. Maar daaraan gaat een andere vraag vooraf, nl. of er bepaalde oorzaken zijn aan te wijzen. Daarbij moeten we ons niet verdiepen in wat in wezen incidenteel is. Als iedereen verwacht, dat er een minister-president uit de K.V.P. zal komen en het wordt dan een man buiten het parlement, dan zal ook de K.V.P. zelf dit als een minder gewenste en wat exceptionele oplossing beschouwen, misschien wel door de nood opgelegd of uit een vreemde verlegenheid geboren.

Maar dat raakt de kern van de kwestie niet. Om daartoe te geraken, moeten we vergelijken met Engeland. Daar bestaat praktisch het twee-partijstelsel. Daar is het kabinet een commissie uit het parlement. De ministers zijn leden van het parlement en blijven dat tijdens hun ministerschap ook. Zij komen allemaal uit één partij, uit de partij, die de meerderheid heeft. De minderheid is in de oppositie en de leider van de oppositie wordt in die functie door de staat extra betaald. Hij zit tegenover de minister-president en heeft de minister van zijn kabinet, zijn schaduwkabinet eigenlijk al naast en rondom zich zitten. De oppositie heeft haar mannen, die bij een stembusoverwinning klaar staan, om minister te worden. Die in het parlement zich toespitsen, en zinvol toespitsen op een mogelijke toekomstige taak als minister. Natuurlijk kunnen er allerlei veranderingen komen en niet altijd loopt het zo glad als we het nu voorstellen. Maar in de kern ligt het inderdaad zo. Wanneer de oppositie de overwinning behaalt, moet zij een kabinet leveren, uit haar leden in het parlement.

BIJ ons ligt het bij een kabinetsformatie véél moeilijker. Dan komen er verschillende partijen aan bod. Dan is het een passen en meten, hoe de portefeuilles over de partijen moeten worden verdeeld. Dan krijgen we het moment, b.v. dat heel het land toekijkt, waar ze nog een tweede Christelijk-historische minister vandaan zullen halen en als er een heel geschikte is, dan past die weer niet in het schema, omdat hij voor de verkeerde portefeuille gequalificeerd is. We herinneren ons dat van de op een na laatste formatie, die van 1959.

Dat is al één oorzaak, waarom er zo opmerkelijk veel gezocht wordt naar figuren buiten het parlement.

MAAR er is een andere. De fracties kunnen niet streven naar de samenstelling van een soort schaduwkabinet, omdat zij niet weten, in de verste verte niet weten, voor welke portefeuilles zij eventueel in aanmerking zouden kunnen komen. Het is daardoor meer geluk dan wijsheid wanneer het precies past, en de fractie een man heeft, die precies geknipt is voor de plaats, waar de formateur nog iemand nodig heeft voor de completering van zijn team. Maar dit klemt bijzonder, omdat voor sommige departementen met steeds meer aandrang een man wordt gevraagd met zeer bijzondere, wetenschappelijke en specialistische kwaliteiten. Vele jaren lang was de minister van financiën meestal een jurist. Talma was predikant, voordat hij minister werd van landbouw, handel en nijverheid en daarbij de gehele sociale wetgeving voor zijn rekening kreeg. Hij heeft het gedaan met een verbijsterende flair, om zich in de zaken in te werken, zodat hij net zo goed bij een vogelwet als bij een steenhouwerswet iedereen in de Kamer van antwoord kon dienen. Maar tegenwoordig overheerst de mening, dat met name voor sommige portefeuilles, met name voor financiën, economische zaken en landbouw mannen nodig zijn, die gespecialiseerd zijn en die een vakdeskundigheid hebben, die van een kamerlid normaal niet kan worden verwacht. Merkwaardigerwijze geldt dit niet van defensie en van waterstaat.

ZO zijn hier twee elementen aan de orde, die beide onze aandacht vragen. Die ook met elkaar samenhangen. Zetten we op de lijst voor de Kamer-verkiezingen specialisten, die minister kunnen worden? Zetten we er volksvertegenwoordigers op, die de stem van het volk verstaan en de tolk kunnen zijn van wat er leeft onder het volk? In die twee vragen ligt eigenlijk opgesloten het probleem, dat hier aan de orde is en waarop wij nog wel hopen terug te komen na deze eerste oriëntering.

DEPOSITO-
BANKBOEKJES

3 3/4%

Folder op aanvraag verkrijgbaar

ZUIDHOLLANDSE
BANK N.V.

Rotterdam, Schiekade 73, tel. 87170
Den Haag, Noordeinde 23, tel. 184955

A'dam, Herengracht 571, tel. 221182

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Het Nieuw-Guinea-beleid van de A.R. partij en de kritiek daarop

„Ik beschouw het als een zegen, een vaak verbeurde, maar een rijke zegen, dat we het geloof niet behoeven te verliezen, niet mogen verliezen, het geloof dat we elkaar weer zullen vinden, elkaar weer zullen verstaan, wanneer we de discussie voortzetten. Omdat we niet willen pleisteren met loze kalk. Omdat wij niet eerder willen rusten voor en aler wij samen tot een oplossing zijn gekomen, die vruchtbaar is voor de toekomst en die de A.R. Partij innerlijk sterk maakt en vernieuwt”.

Slot van het hoofdartikel „Crisis en zegen” in ons blad van 8 september j.l.

HET is een niet te ontkennen feit, dat het beleid van onze Partijleiding en van onze Kamerfracties kritiek heeft opgeroepen. Wij willen deze kritiek niet uit de weg gaan. In ons blad van 1 september j.l. gingen wij reeds uitvoerig in op de verschenen brochure van de heer Goossens. Naar aanleiding hiervan ontvingen wij een aantal brieven. De redactie heeft gemeend in het kader van de discussie, deze brieven te moeten publiceren. Aangezien deze brieven op verschillende punten gelijklopend en sommige te lang zijn, heeft de redactie een en ander moeten bekorten. Wij hopen, dat de schrijvers de kern van hun betoeg in het gepubliceerde terugvinden.

Waar zijn nog pittige mannen te vinden?

Zo schrijft de heer P. G. SCHUT uit HEELSUM, dat we mensen worden van het houten gewoortje. Dat we over ons heen hebben laten lopen en dat we geen respect meer kunnen afdwingen.

„Dr. Berghuis heeft op zeker moment een andere weg ingeslagen en de kopstukken in de partij zijn meegegaan onder het motto: we hebben ons best gedaan voor de Papoea's en nu kunnen we onze belofte laten varen, ziende op de overmacht. Dus bang en dat is een slechte raadgeefster.

Israël werd door de Heere ook wel geholpen wanneer het op Hem vertrouwde tegenover geweldige heermachten soms.

Waar blijft onze moed, waar zijn nog pittige mannen te vinden als wijlen Gerbrandy, Welter en zelfs minister (?) Scheps, die, lid van de P.v.d.A., alleen staande, een roerend woord gesproken heeft.

Was het tot een conflict gekomen, dan had Amerika niet kunnen toezien en had het partij moeten kiezen en vanzelf het Westen gesteund. Nu hebben wij 750.000 Nederlanders verkocht om vooral vrede te houden, de richting die ook gedreven wordt door de zendingsraad en de missie.”

Principieel houvast

De heer H. VEENSTRA uit BREEZAND is het met de brochure van de heer Goossens volkomen eens.

„De kritiek van de heer Goossens leeft ook onder het gewone a.r.-volk. In de brochure hebben we eindelijk eens een geluid gehoord, waar we principieel houvast aan hebben. Daar waren wij toch wel broodnodig aan toe. Ik vraag mij nog steeds af hoe het mogelijk is geweest, dat de A.R.-toeleiding in de Nieuw-Guinea-kwestie zo'n reuze zwaai heeft gemaakt. Dat is mij nog steeds niet duidelijk geworden. Dat het nu uitgerekend de A.R. partij moest zijn, die op deze heilloze weg voor moest gaan.

Dat heeft mij diep gegriefd. Wel weet ik, dat we op dit punt geen flinke houding hebben aangenomen. Ware dit wel het geval geweest, door de wereld duidelijk te verstaan te geven, dat wij wensten te staan voor onze belangen t.a.v. het zelfbeschikkingsrecht en dat we dan ook dienovereenkomstig militaire maatregelen hadden getroffen, had de zaak er heel wat beter voorgestaan. Nu zijn wij naar de conferentietafel gegaan op aandrang van onze A.R.-voormannen, wetend dat er niets te bereiken viel. We hebben onderhandeld onder chantage en agressie en geen vernedering is ons gespaard gebleven.”

Niet veel gemeen

Van de heer H. MEYER uit EDE ontvingen wij twee brieven. In zijn laatste brief uit hij zijn grote teleurstelling over het artikel „Na het akkoord van New-York” in ons nummer van 1 september. Hij schrijft dat hij het ditmaal helaas eens is met „de Te-

legraaf” wanneer deze schrijft: mannen die beginselen verdedigen zijn op de achtergrond gekomen en verdronken.

„Verder moet ik U berichten, dat Uw zienswijze en die van de heer Goossens m.i. helaas niet veel gemeen hebben. Ik vind het beleid van de Partij momenteel niet gebouwd op de A.R.-gedachte, maar opportunistisch. Ik mis bij de partijleiding heel sterk het doelgerichte streven naar het gehoorzamen aan de eisen der gerechtigheid. Ook zie ik bij de A.R.-leiding te veel besef voor Soekarno's belangen — hetgeen ik van een vaderlandse partij afkeur.

Gelukkig voor de A.R.P. zijn duizenden de mening van de heer Goossens toegedaan. Het laatste van uw commentaar — het eventuele verschil in uitgangspunt tussen U en de heer Goossens — houdt nu juist zo velen bezig; daar ligt het knelpunt.”

Tekortgeschoten

Ook de heer D. VAN STEENIS uit ASPEREN stelt zich volledig achter de brochure van de heer Goossens.

„Met de heer Goossens ben ik het volkomen eens. Als christenen moeten wij het daarmee eens zijn. Wij — als anti-revolutionairen — putten onze kracht uit het Woord van God. Waarop wij bouwen, al is de gehele wereld tegen ons. Als er nu b.v. bij de gehouden kamerdebatten over Nieuw Guinea door een lid van onze fractie gezegd wordt, dat wij ons vertrouwen moeten stellen op God en Zijn wonderen en een ander lid van de fractie zegt, dat wij de wonderen niet mogen incalculeren, dan maakt zo'n lid mij verdrietig. Wij moeten toch nu nog in Gods almacht geloven. Met David moeten wij in vol geloofsvertrouwen kunnen zeggen: met mijn God spring ik over een muur.

Ik roep alle Geref. gezindten op om te bidden voor die mensen in onze partij, die een fout gemaakt hebben tegenover die mensen op Nieuw Guinea”.

Bergafwaarts

De heer G. KUPERUS uit EDE kan zich niet verenigen met ons antwoord aan de heer Goossens.

„Uw commentaar op de brochure Goossens omzeilt op waarlijk meesterlijke politieke wijze juist datgene, wat de heer Goossens en velen met hem bedoelen. De heer Goossens is zich ook

wel bewust, dat een militair conflict met Indonesië weinig uitzicht biedt. Het gaat helemaal niet alleen om de kracht van vuurwapens, maar om de geestelijke kracht van de A.R.P. Ik kan — en velen met mij — in de laatste tijd absoluut niet de anti-revolutionaire strekking in onze partij herkennen, zoals U in Uw zeer omzeilend commentaar suggereert.

Hoewel ik Gereformeerd ben en in het geheel niet gebrand op de „Telegraaf”, heeft de „Telegraaf” met betrekking op de kritiek van de A.R.P. maar al te jammer gelijk. En U behoeft de misselijke houding van „Trouw” van de laatste tijd maar te lezen om te weten, dat het met ons A.R.-denken bergafwaarts gaat.

Ik zou U willen adviseren de artikelen van de heer Lunshof in E.W. nog eens met aandacht en respect te lezen en daar lering uit te trekken. Onze eminente minister Luns heeft in ieder geval gedaan wat hij kon en aan hem is het voor het grootste deel te danken, dat er in ieder geval nog iets werd bereikt, al is het dan maar dat vordje papier, waar U nogal vertrouwen in schijnt te hebben. Maar wij hebben hem wel met onze defaitistische houding vies in de kou laten staan en dát is het kardinale punt. Met de standvastige houding van minister Luns hebben wij tenminste nog iets bereikt, maar naar mijn overtuiging had er meer bereikt kunnen worden, indien Luns meer ruggesteun zou hebben gehad.”

Voor de wolven

De heer P. WYBENGA uit LEEUWARDEN is gaarne bereid de redactie van „Nederlandse Gedachten” te steunen bij het wegnemen van de hevige onrust in onze partij. Hij zegt daarbij, dat het dan op de juiste wijze moet gebeuren.

„Als zij dat doet door te speculeren op geheugenzwakte bij haar lezers en daardoor de historische waarheid geweld aandoet, zal zij mij tegenover haar vinden en dat doet zij bij de bespreking van de brochure Goossens. Met zoveel woorden wordt daarin gezegd, dat de A.R.P. door de feitelijke omstandigheden tot haar houding was gedwongen. Die waren voor haar echter uitgangspunt noch norm. Zij had de uitkomst liever anders gezien, maar tegen de feiten was niet te vechten. Als ik alleen let op de laatste maanden kan ik dit standpunt billijken, maar daarmee wordt het kernpunt van de kritiek verzwegen.

Dat is het feit, dat de A.R.-fractie in de 2e kamer op 3 oktober 1961 deze omstandigheden in geforceerd tempo naderbij bracht. Op die dag brachten alle grote fracties de regering hulde voor het voorstel Luns (internationalisering) toen bij de V.N. aan de orde. Alleen Dr. Bruins Slot had ernstige kritiek. Op dat onzalige moment hield hij een pleidooi om te praten met Soekarno. De socialistische zagen daar toen nog geen heil in. Mr. Burger verweet de A.R. zelfs het kabinet een stoot onder de gordel toe te brengen! Maar Dr.

Bruins Slot hield vol. Hij kon niet wachten, geen dag, geen uur. Soekarno moest tevreden gesteld worden. De Papoea's werden voor de wolven geworpen. Toen Dr. Bruins Slot zijn verhaal in de 2e kamer hield wist hij dat het zo zou lopen. Hij kent de geschiedenis van de 2e wereldoorlog uit de eerste hand en het grillige spel, dat dictators spelen. Hij wist, dat elke reis naar München uitgelegd zou worden als zwakte en dat Soekarno met minder dan alles ontevreden zou blijven.

Goed en kwaad

Van de heer H. C. SCHIPPER uit DEN HAAG ontvingen wij een zeer uitvoerig schrijven, waarin hij ver in de geschiedenis teruggaat om aan te

tonen, dat er in de internationale politiek weinig veranderd is.

„U zult misschien nog vragen waarom dit verhaal? Dan vraag ik: geeft de houding onzer A.R.P. in de laatste tijd en geven de artikelen in onze bladen daar geen aanleiding toe?

Als we veelvuldig lezen, dat politiek de kunst van het bereikbare is? Als we een aantal hoofdartikelen in het dagblad „Trouw” lezen onder de titel: „Aanvaarden”, „Antwoord aan Zuidema” en „de verantwoordelijkheid” en van vroeger datum „Het Wonder”? Als we lezen, dat uit een oogpunt van Christelijk beleid het noodzakelijk was om tot een nieuwe voet te geraken, waarop misschien niet de beste oplossing, misschien niet een goede oplossing, die niemand meer zag, maar de best mogelijke oplossing zou worden gevonden? (Trouw van 6 sept. j.l.) Ik vraag U, als dan: niet een goede oplossing is gevonden, maar de best mogelijke, waar zitten we dan met de begrippen goed en kwaad? Kiezen we dan uit een oogpunt van Christelijk beleid het niet goede? Als de basis van onze Christelijke politiek gerelativeerd wordt op deze manier, zijn we een heel eind verwijderd van wat Kuyper schreef, „dan is ons Christendom, een Christendom dat over het recht heenwerkt.” Dan zijn we opportunistisch geworden, politiek makend naar de stand van het ogenblik. Dan zijn we overgezwaaid van handhaving van recht naar erkenning van macht, dan is macht recht. Dan geldt bij ons niet „Moed geldt, vooral bij kleinere volken, boven het leven” (Dr. Kuyper in „Ons Program”). Wij hebben immers de moed niet gehad het recht te handhaven, desnoods tegen de verdrukking in.”

Slappe houding

Tenslotte kwamen wij in het bezit van een z.g. Open Brief verzonden door het Arjos-lid J. F. A. J. BERKHOUT uit LEIDEN.

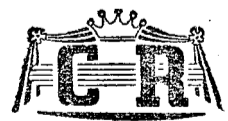
Hieruit nemen wij het volgende over

„Wanneer men kennis neemt van het gebeuren rondom de kwestie Nieuw-Guinea, dan moet mij van het hart te belijden, dat wij als A.R.P., als christelijk Nederland, als het vrije Westen gefaald hebben bij ons pogen een land en een volk op te trekken uit het moeras, dat wij gefaald hebben dit volk te tonen wat een christen is en wat meer is: Wie CHRISTUS is.

Op grond van feitelijke berekeningen, zoals: onverdedigbaar (alsof er muren zijn, waar God niet overheen kan springen), geen winstgevend object (alsof het de bedoeling is van het grote gebod: gij zult uw naaste liefhebben als Uzelf, dat wij er aan verdienen moeten) en geen steun van bondgenoten (alsof er geen schaamrood meer is dat het gezicht van President Kennedy kan bedekken, wanneer wij als A.R.P., als Nederland opkomen voor de vrijheid en gerechtigheid van een arm volk), wordt een volk overgeleverd aan de willekeur van saboteurs en dollar- resp. gouddieven, zonder dat men denkt aan het eens gegeven woord: Gij zult in vrijheid over Uw toekomst beslissen.

Het is, mede dankzij de uitermate slappe houding van U, dat Nederland bewijst zijn vrijheid niet meer waard te zijn; dankzij deze houding van onze Tweede-Kamerfractie „die geen andere oplossing ziet, dan die welke er nu is gekomen.”

Een geheel ander standpunt wordt vertolkt door een uiteenzetting van Prof. Dr. G. Kuiper Hzn, hoogleraar van de Vrije Universiteit te Amsterdam, die wij hiernaast publiceren.

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Hoe leven wij met elkaar?

In het artikel Crisis en Zegen (N.G. 8-9-62) vind ik aanleiding om een andere kant van de Nieuw-Guinea-kwestie te berde te brengen dan onder ons blijkbaar regel is. Eigenlijk is die aanleiding in haast ieder nummer van ons blad te vinden, maar men kan niet steeds de tijd vinden om te reageren en het lust mij niet als een querulante ingezonden-stukken-schrijver bekend te worden. Maar langzamerhand moet er toch wat gezegd worden, moet er toch gewezen worden op een kwalijk aspect van onze politiek en politieke opvattingen, dat ons ongemerkt parten gaat spelen en dat naar mijn gevoelen ook weer zo'n belangrijk aandeel heeft gehad in ons beleid t.a.v. onze vroegere koloniën.

Dat beleid heeft na de oorlog niets beters weten te doen dan te steunen op de slogan „niet pacteren met de revolutie.” Op grond daarvan wilde men die revolutie neerslaan en stemde men in met twee bloedige politieke acties. Na de soevereiniteitsoverdracht heeft men Nieuw-Guinea willen vasthouden en is men de Papoea's gaan beloven dat ze zelfstandig zouden worden en wij zouden ze daartoe opvoeden. Alles vanuit onze hoogheid en machtspositie. Een kleine minderheid van het A.R.-volk is hierover verbijsterd geweest, zij het ook dat die minderheid vermoedelijk een niet onbeduidend percentage van de leidslieden van dat volk is. De meesten hebben hierover niet gesproken, ze behoorden tot de zwijgers, zoals wijlen mijn collega Prof. Dr. R. van Dijk op het laatste partijconvent zei. Zij zijn sterk vertegenwoordigd onder de mensen van de zending en onder de beoefenaren van wetenschappen als economie en vooral sociologie, psychologie en volkenkunde. Echter ook onder de jongere theologen; juristen kan men eveneens onder hen aantreffen. Om misverstand te vermijden wijs ik erop dat hun verschil van opvattingen niet alleen op het terrein van de koloniale politiek bestaat. In deze groep is men geneigd zich in sterke mate open te zetten voor de opvattingen en gevoelens van anderen, die te respecteren en een eerlijke kans te geven.

Als kenmerken van deze groep noem ik o.a.: 1. Het niet willen verabsoluteren van de eigen groep (land, partij etc.). 2. Het niet identiek stellen van gezag en macht. 3. Neiging om het geluk en het recht van de ander niet te beoordelen met de eigen maatstaven van recht, maar alleen het evangelie van Jezus Christus te laten prevaleren. 4. Een sterke neiging om de christelijke beginselen telkens opnieuw te overdenken en voor de eigen tijd te positiveren. 5. In haar houding duidelijk verdisconteren haar kennis om-

trent de menselijke beperktheid van inzicht, ook haar eigen beperktheid.

Nu moet men mij goed begrijpen. Deze groep waartoe ik mijzelf ook reken, neemt de christelijke beginselen even serieus als de andere: zij wordt evenzeer gedreven door liefde tot haar Heer en tot de naaste. Haar gezindheid brengt echter met zich, dat zij weinig lust heeft de anderen te verketteren, vooral ook omdat zij ervan uitgaat, dat ook die andere Anti-Revolutionairen hun beleid voeren uit een oprecht christelijke overtuiging. Daarom ben ik het met de heer Algra eens wanneer hij zegt dat we geen zand moeten gooien over wat onder ons tot strijd en verschil aanleiding gaf. Overigens: strijd? En ik wil hem ook volgen wanneer hij zegt: „Een woord tot de A.R.-partij heeft geen klem, wanneer het aan de buitenkant van de dingen blijft, zich beperkt tot de praktijk, alleen spreekt van het mogelijke of van het kiezen tussen twee kwaden. Aan zo'n woord blijven wij innerlijk vreemd. Het hart is er niet bij.” Daarover aanstonds meer.

Tegenover deze groep met wat ik nu maar noem een sociale signatuur, staat die met een juridische, waarmee geen woord kwaad gezegd wil worden over onze voortreffelijke juristen (want het verschijnsel doet zich volstrekt niet alleen bij hen voor, integendeel), noch over de belangrijkheid van het recht, maar wel over de dominantie van de uitsluitend juridische argumentering en redenering in de politiek. Behalve een neiging tot rechtlijnig formeel en formalistisch denken behoort daartoe het onmiddellijk oordelen en veroordelen. Op deze polarisering valt natuurlijk wel wat aan te merken, maar zij is toch wel bruikbaar. Zij verklaart bv. waarom men o.a. de zendingsmensen heeft verdacht gemaakt en veroordeeld, ze n.b. politiek onmondig heeft verklaard, ja zelfs als fellow travellers heeft gekenschetst, die gevaarlijk waren en met wie men niet wilde spreken: de zaak stond „niet ter discussie.” Het verklaart waarom men nog niet zo lang geleden over de socialisten niets beters wist te zeggen dan dat ze de staat verabsoluteerden en in de grond van de zaak communisten waren. De groep waartoe ook de zendingsmensen behoren, wordt beschuldigd van aantasting van de beginselen (welke?) en van half-zachtheid. Dat gebeurt niet zo heel vaak doordat de groep er niet zo dikwijls aanleiding toe geeft: ze is minder krampachtig en daardoor ook minder strijderig, heeft ook aan de gangbare debatstijl weinig behoefte. Maar men moet toch de „zwijgers” niet onderschatten: dat zou wijzen op „gehoors- en gezichtsbedrog.” Zij hebben zich in de zaak Nieuw-Guinea niet onbetuigd gelaten.

En ik moet daarom nu ook spreken.

Wie iets begrijpt van de behoefte aan onafhankelijkheid van de koloniale volken, die begrijpt ook dat het voor hen die sociaal en politiek een inferieure positie hebben ingenomen niets minder dan een levensbehoefte is om vrij te zijn. Wie dat niet begrijpt schampert over gebrek aan geschikte krachten, over chaos, economisch slechte situatie enz. enz. Men mag dit streven nationalisme noemen en dan zeggen dat dit niet meer in onze tijd past, maar dan verliest men de diepe wortels van de vroegere vernedering uit het oog. Zo was het met Indonesië en wie dat inzicht moet het duidelijk zijn dat het dan onverdraaglijk is dat een stuk van Nederlands-Indië niet onder die soevereiniteitsoverdracht valt, dat de Indonesiërs dat een doorn in het vlees was, die psychisch-sociaal niet te dragen was. Voor hen was het helemaal niet een zaak over een stuk grond, maar naar hun besef over hun eigen grond, een integrerend deel van het voormalig Nederlands-Indië: het was vroeger zelfs geen afzonderlijke residentie, maar behoorde tot Ambon. Nieuw-Guinea was bovendien het oord van vernedering voor een aantal Indonesische leiders geweest (Boven-Digoel). Dat alles hebben wij genegeerd en wij hebben ons het beleid van de heer Luns laten welgevallen, dat zowel gespeend was van inzicht in de verhoudingen in de wereld als in de Amerikaanse opvattingen.

Gelukkig heeft de A.R.-fractie ten langen leste vorig jaar ingezien dat dit beleid funest was. Maar dat dit zo laat is gebeurd en dat het kwaad (beloften aan de Papoea's e.d.) toen al was geschied, is oorzaak dat er geen vreugde over kon bestaan. En wat erger is: de vraag blijft klemmen of wij wel christelijke politiek hebben bedreven. Met de heer Algra meen ik, dat „alleen spreken van het mogelijke of het kiezen tussen twee kwaden”, een zaak is die het hart voorbij gaat. Want wat is het geval? Onze opvattingen lijken weer negatief te zijn. Tussen 1945 en 1949 waren we tegen, tegen de republiek Indonesië en ik vrees dat het ook nu zo is dat we ons neerleggen bij het onvermijdelijke, maar mokkend op Amerika (waarom aanvaarden we deze mythe van de zichzelf rechtvaardigende heer Luns eigenlijk?) en de Verenigde Naties e.a.

Trouw van 6 september begint al weer met de juridische vraag. „Want nergens meer dan in deze (onze) partij komt de vraag van het recht dat de nationale en internationale verhoudingen beheersen moet aan de orde.” Uit het vervolg van dat artikel blijkt dan impliciet dat het blad meent dat Nederland onrecht is gedaan en dat het de internationale druk was waarvoor wij moesten zwichten.

En dat betekent in feite dat wij nóg geen oog hebben voor wat Indonesië

bewoog en dat wij in ons negativisme aanstonds nog weer de kans gaan verspelen om een goede verhouding met Indonesië op te bouwen. Daarmee is namelijk de heer Luns ook bezig: denk aan zijn beruchte persconferentie. Ik vertrouw hem al voor geen cent, laat staan dat de Indonesiërs dat doen. Naar mijn oprechte mening bestaat christelijke politiek op dit moment uit loyale aanvaarding van het akkoord en een voorgaan en leiding geven bij het zoeken naar een goede verhouding met Indonesië en alle barrières wegnemen. Ik ben echter bang dat de lof die de heer Luns onzerzijds is toegeswaaid symptomatisch is voor onze negativistische politiek, want het is duidelijk dat er van een goede verhouding tot Indonesië niets terecht komt zolang deze minister aan het bewind blijft. Het spijt mij zeer dat hij niet eerder is verdwenen en dat ik moet instemmen met het Kamerlid dat van mening was dat als er dan een kabinetcrisis uit moest volgen, dit voor 750.000 mensen stellig verantwoord is als het dat voor 2500 woningen (zeg 10.000 mensen) toelaatbaar was. En is het eigenlijk niet voor 750.000 plus 75.000.000 plus 14.000.000 mensen? Op onze nationale gefrustreerdheid reageren met mokkende zelfrechtvaardiging is een onvolwassen-, ja een pueriele reactie.

De heer Algra eindigde zijn artikel met te zeggen dat we het geloof niet behoeven te verliezen, niet mogen verliezen, dat we elkaar weer zullen vinden. Ik ben van mening dat we elkaar al gevonden hebben rondom de bijbel. Dat we daaruit verschillende lijnen trekken is niet erg. Dat wordt het pas als we er kwaad over worden, er tragisch en krampachtig over doen; we moeten dit in onderling respect voor elkaars overtuiging als christenen aanvaarden.

Prof Dr. G. KUIPER Hzn.

En tot slot een reactie van de heer J. B. v. d. HOFF uit DIEREN.

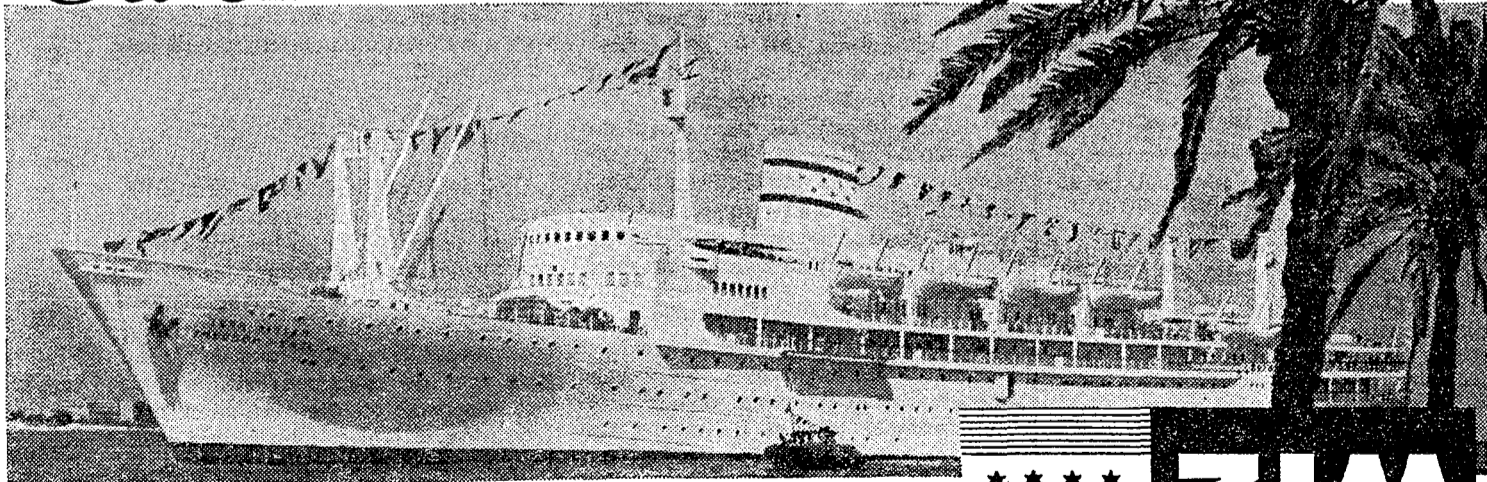
A.R.-beleid

In „De Spiegel” nr. 50, 15-9-62, uiten enkele briefschrijvers hun kritiek op het A.R. Nieuw-Guinea-Beleid. Geen hunner gaat echter zo ver om uit te spreken de m.i. onvermijdelijke conclusie: Wij zijn bereid voor Nieuw-Guinea te vechten tot de laatste man. Zolang men deze toezegging niet voor zijn verantwoording neemt, zolang behoort elk partijlid, bij verschil van inzicht over detailpunten, vertrouwen te blijven stellen in het Nieuw-Guinea-Beleid van A.R. Partijbestuur en A.R. Kamerfractie.

Bij deze spreek ik met overtuiging uit, dat naar mijn mening het A.R. beleid in de gegeven omstandigheden juist is geweest.

J. B. v. d. HOFF, Dieren

Ga en zie Israël...

Israël, het jong-herboren land met het grote bijbelse en historische verleden, trekt ieder jaar meer bezoekers - en voor hen allen is deze reis een onvergetelijke belevings! Ook de heerlijke overtocht... met zo'n prachtige, moderne 10.000-tonner van de ZIM! U kunt kiezen uit

2 zonnige routes n.l.: Marseille - Napels - Cyprus - Haifa of Venetië - Piraeus - Cyprus - Haifa.

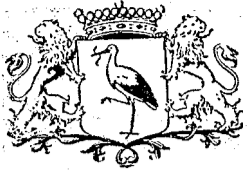
Vraagt tevens de folder over de 16-daagse alles-inbegrepen ZIM-tours door Israël!

ZIM

ISRAEL NAVIGATION COMPANY LTD.

Inlichtingen bij Uw reisbureau of bij de Generaal-Agenten:
DE VRIES & CO. N.V., DAM 6, AMSTERDAM. TEL. 248174
DAMMERS & V.D. HEIDE (AGENTUREN) N.V.,
VASTELAND 10, ROTTERDAM, TELEFOON 119300

Vertrouwensadressen
voor Den Haag
en omstreken

SIGARENMAGAZIJN „MATADOR”

L. KORPEL

MAURITSKADE 71 — TELEFOON 180234, b.g.g. 607673
Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen

waarheen U maar wenst.

INNEMEE & ZOON N.V.

BEGRAFENISTRANSPORT

DEN HAAG - TELEFOON 115940
HAARLEM - Telefoon 10441
DELFT - Telefoon 26808

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden.

Ook het kleine karwei
appreciëren wij

BOON'S SCHILDERSBEDRIJF

PIET HEINSTRAAAT 62 — TELEFOON 33 11 12
Filialen te Delft en Rotterdam.

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op verfg gebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

AMSTERDAM

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 — TEL. 80553 — AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16
ANTRACIET
BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

WESTLAND

Bestel bij Van der Wel

Meststoffen — Gereedschappen — Bestrijdingsmiddelen
Verpakkingsartikelen

PRIMA KWALITEIT - SNELLE LEVERING

GEESTWEG 36 — NAALDWIJK — TELEFOON 01740-5549

DE LIER - TEL. 2215
NAALDWIJK - 4165

Dekker

DELFT - MARKT 49
TEL. 23762

DEN HAAG
BEEKL. 366
TEL. 632311

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

H. HORTENSIOUS & ZOON METSELAARS en
AANNEMERS

Bevelen zich beleefd aan voor
alle voorkomende werkzaamheden

**NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK
EN VERDERE REPARATIE**

STOKDIJKKADE 100 — NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 48 08

Drukkerij - Papierhandel

DE OLDEHOVE

J. VAN ESSEN
NAALDWIJK - Postbus 23 - TELEFOON 01740-4056

Uw drukker voor handel en industrie

Gaarne staan wij u met modellen en offerte ten dienste.
Ook uw adres voor doorslagpapier, cyclostypapier enz.

FIRMA B. BOERS

GRONDSTOOMBEDRIJF

DIJKWEG 87 — NAALDWIJK

Telefoon 0 1740 - 4225

Omdat hij onze r

POMPEJUS, een Romeins veldheer, was een streng, doch tevens een goedmoedig man. Het ene behoeft het andere niet uit te sluiten. Eens hadden zijn legerscharen duizenden zeeroovers uit Barbarije gevangen genomen. In die tijd werd zeeroverij gestraft met de dood. Maar Pompejus, die over leven of dood van die gevangenen te beschikken had, veroordeelde deze mensen niet tot de strop of het zwaard. Ze mochten het leven behouden en kregen elk een stuk land toegewezen om er boerenwerk op te verrichten. Zo kregen zij gelegenheid, hun leven te bétieren.

De Romeinse veldheer, die in het jaar zestig voor Christus een driemanschap aanging met Julius Caesar en Marcus Crassus, bedreef met zijn besluit omtrent het lot van de zeeroovers in feite een stuk reclassering. Hij wilde de tot moord en roof gezonken mensen tot nuttige leden van de Romeinse staat opheffen. Een levensbeschrijving van Pompejus prijst zijn daad. Nergens vinden wij vermeld, dat men het hem kwalijk nam, dat hij de paria's de kans bood een ander leven te beginnen.

In onze tijd wordt ook reclassering verricht. En men kan zelfs zeggen, dat dit op grote schaal gebeurt. Maar nog altijd zijn er mensen — ook christenen bevinden zich onder hen — die over dit werk van naastenliefde de schouders ophalen. De bajasklanten helpen? Men acht dat een onbegonnen werk. Wie eens uit het schaftje eet, blijft altijd een dief, zegt men dan. Men legt dit volksgezegde dan zó uit, dat een delinquent onverbeterlijk is. Hulp aan zo iemand zou paarden voor de zwijnen zijn.

Een dergelijke opvatting strookt niet met de opdracht, die Christus gaf ten aanzien van onze naasten. Hebt uw naasten lief als uzelve. Dit gebod, deze opdracht, reikt dus niet uit boven onze macht; er is immers aan toegevoegd: als uzelve.

Toch blijkt van naastenliefde jegens de man of de vrouw die zich vergreep en zich misdroeg, soms bitter weinig. Een delinquent, weer teug in de maatschappij, vindt vaak gesloten deuren, verwijtende en argwanende blikken en woorden van strenge afkeuring.

De reclasseringsgedachte leeft overigens in ons land al heel lang. Reeds in 1823 werd een Genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen opgericht. Men wilde aan de medemens die zich misdragen had, liefdadigheid bewijzen.

Dat was het begin. Thans heeft het reclasseringswerk een belangrijke plaats ingenomen in het geheel van de Nederlandse rechtspraak. Er is in ons land dan ook een zogenaamde reclasseringsregeling. Deze regeling — de eerste is van 1910, de tweede van 1915 en de huidige van 1947 — laat duidelijk zien, dat de reclassering een deel van de overheidstaak vervult.

Gelukkig blijven bij deze arbeid de Protestants-christenen niet achter. De reeds vele jaren bestaande Protestants-Christelijke Reclasseringsvereniging heeft al talloze naasten die met de strafrechter in aanraking zijn gekomen, geholpen.

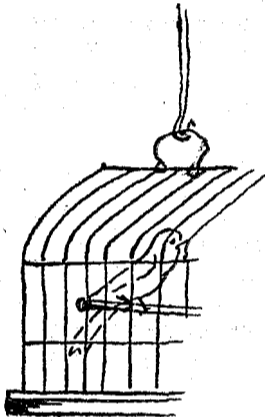
De Protestants-Christelijke reclassering is de toegestoken hand van de christenen die ernst maken met de opdracht tot het liefhebben en helpen van de naasten. Het is de hand die steun wil verlenen aan degenen die door de maatschappij met argwaan worden beschouwd. Aan diegenen, die de samenleving terugvinden als een muur, waar ze niet meer doorheen kunnen komen om weer gewoon deel te nemen aan die samenleving.

In ons land heeft het reclasseringswerk zoals gezegd een grote omvang aangenomen. In Den Haag zetelt het Centraal College voor de Reclassering, dat het opperste contactorgaan is. In

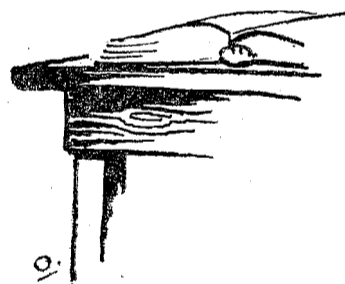
de Reclasseringsregeling 1947 wordt over dit college gesproken. Het dient onder anderen de Minister van advies, al dan niet op diens verzoek.

Er is een overkoepelend orgaan voor de verschillende reclasseringsverenigingen. Hierin zijn vertegenwoordigd: een algemene reclasseringsvereniging, de Rooms-Katholieke reclassering en de Protestants-christelijke reclasseringsvereniging.

De nationale reclasseringsdag is een collectiedag voor de genoemde reclasseringsverenigingen tezamen. De inzamelingsactie, welke jaarlijks enkele weken duurt, loopt nu bijna weer ten einde. Maar vandaag kunt u nog een gift deponeren in de bus welke men u

##

zal voorhouden en uw offer is dus óók voor het Protestants-christelijke reclasseringswerk!

Gaan wij vrijuit?

Ook de kerk heeft geen schone lei, heeft prof. I. A. Diepenhorst enkele weken geleden in een kerkelijk blad geschreven met betrekking tot de gestraften. Wij allen bij elkaar vormen de samenleving en wij kunnen onze handen niet in onschuld wassen als het gaat over de medemens, die wet en regels schond en die misschien zelfs tot zeer ernstige en zelfs weerszinnende misdaden gekomen is. Neen, de samenleving gaat jegens dezulken stellig niet vrijuit.

Waar is — om slechts enkele dingen te noemen — onze voortdurende waarschuwing tegen talrijke misdaadfilms, welke helaas vaak misdaad-recepten in de hand geven en waaruit op geen enkele wijze blijkt gegeven wordt, dat de misdaad zonde is. Waar is onze uit naastenliefde opgeheven vinger om te waarschuwen tegen het ernstige vergift, dat in zoveel boeken schuilt? Kortgeleden is in Amsterdam weer een gruwelijk staaltje van zede-

**HET WER
CHRISTELI**

loosheid en misdaad vertoon doelen het geval van dat n mishandeld en aangerand w in een bovenwoning van een best bekend staande straat. V waarschijnlijk gezegd: Het woordig verschrikkelijk

Maar wat doen wij verder ben ook in dit opzicht een taak als christen. Want slech obscure films, onverantwoor dioprogramma's kunnen vo karakters levensgevaarlijk wegens moord of andere langdurig veroordeelden zijn geweest. Er zullen mensen zijn, die ontroerd waren toe voor het eerst een glimlach toen het de armpjes uitstrek er van die kindertjes gewo en wat zullen ónze kindere — onze kinderen die opgroe tijd waarin prachtige doch vaarlijke media de toon van proberen aan te geven.

De man of de vrouw in of zij moge dan nóg zo sch zal in vele gevallen toch ool schappij, de samenleving ons — kunnen beschuldigen.

Het is dikwijls helemaal r wonderen dat een delinque misdaad gekomen is als me welk milieu hij is opgegroe een ambtenaar bij het geva zen. Het mijn en dijn heeft gezin waarin hij opgroeide onderscheiden, want zijn o kreunden zich niet over d het mijn en dijn. Werkelijk zedelijke normen heeft hij in evenmin thuis kunnen waa Kan ik het helpen dat ik klaagde een nog jonge gev. Mijn moeder bedroog mijn mijn vader was een drink mijn broertjes leerde ik, da moest wat er te stelen viel.

Zo iemand is niet van sch pleiten. Hij kan het wél l hij tussen de muren zit; ma armzalige levensachtergrond rekening gehouden worde iemand moet voor alles geh den.

Belangrijke taken

De reclassering heeft taken te vervullen. Niet te steunt de overheid het w

Europese bewe

In de loop van de maand, zal door de Eur weging in Nederland ee re uitgegeven worden Europese gemeensch markt en de gemeen schreven door de heer Molenaar, vice-voorzitte dagelijks bestuur en a cretaris-generaal van d nationaal Union of Loc rities".

Deze brochure zal g krijgbaar worden gest adres van de Europese in Nederland is: Alexar 2 in Den Haag.

ste is

DE PROT. RECLASSERING

Reclasseringsverenigingen uit het land van het algemeen welzijn. Elke plaats waar een rechtbank instigd is, bestaat een reclasseraad, die de rechtbank onder voorlichting verleent omtrent delinquent.

De vernoemde voorlichtingsrapporten tegenwoordig een uiterst belangrijk werk, dat door de reclasseringsverenigingen gedaan wordt. De rechtbank wordt doeltreffend ingevuld over het milieu waar de man of vrouw uit voortkomt. Zodoende worden men een achtergrond waartegen de reclassering bezien moet worden. Er wordt een rapport over de levenswijze van de delinquent aangelegd. Dit rapport wordt de rechtbank voorgelegd en op grond daarvan kan men zich een beter oordeel vormen over de persoon die als delinquent voor de groene tafel komt.

De reclasseringsbezoek is van groot belang. Men gaat dan met de verdachte om de afgepaste praten. Vroeger noemde men dit celbezoek.

De tusschen de muren ingesloten die gefaald heeft in de maatstraf, betekent het dikwijls heel veel voor hem. Hij zulk een bezoek ontvangt, dat er mensen zijn, die zich aantrekken en die hem helpen.

De volgende belangrijke taak is: de hulp verlenen aan de medemens die ter toezicht gesteld is. Met hulp van vrijwillige medewerkers wordt de hulp verleend en raad gegeven aan de delinquent die voorwaardelijk veroordeeld is, of die voorwaardelijk in

vrijheid zijn gesteld. Zo tracht men de gedeclassificeerde te reclasseren, op de goede weg te brengen.

Tenslotte omvat het reclasseringswerk ook de nazorg over degenen die uit de gevangenis terugkeren in de maatschappij. Voor zo iemand is zijn omgeving maar al te dikwijls een ondoordringbare muur geworden. Tusschen de gevangenis muren vandaan, gevoelt hij zich in de gemeenschap door muren van wantrouwen en minachting omgeven. Hij, die eenmaal uit het schikje at, wordt jammer genoeg soms niet meer geaccepteerd. Hij wordt met de nek aangekeken. De reclasseringsverenigingen doen hun best, de terugkeer in de omgeving zo goed mogelijk te doen verlopen.

De delinquent moet ook weer aan het werk. Maar welke patroon wil hem in dienst nemen? Het is de reclassering, die zich inspant om het wantrouwen te doorbreken en de delinquent een betrekking te verschaffen. Men intermedieert voor de uit de gevangenis in de maatschappij terugkerende persoon.

Zodoende is de reclassering, zoals deze thans werkt, een van de belangrijkste delen van de strafrechtspleging geworden.

Men moet vooral niet denken, dat de teruggekeerden steevast brave mannen geworden zijn. Het gebeurt wel, dat men met schavuiten te doen heeft. In de kortst mogelijke tijd is het weer mis met hen. Reclasseringswerk is dan ook een werk vol tegenslagen, vol teleurstellingen. Maar er zijn heel wat medemenssen, die eenmaal in botsing kwamen met de wet en die deswege gevangenisstraf ondergingen, die hun hele verdere leven de reclassering dankbaar blijven. Mede door de reclassering zijn ze behoord gebleven voor het opnieuw uitgliden en afglijden naar de misdaad.

Het is goed, er aan te herinneren, dat de Protestants-Christelijke reclasseringsvereniging voortgekomen is en haar werk doet — ook thans nog — vanuit het particulier initiatief. Zeker, de Overheid subsidieert deze werkzaamheid en de Overheid heeft voor dit werk ook richtlijnen gegeven, maar toch is het de particuliere beweging met de naaste die tot de misdaad kwam, die deze arbeid stimuleert.

Omdat hij onze naaste is en omdat hij eigenlijk niet slechter is dan wij, daarom voelen wij ons geroepen, de delinquent hulp te verlenen, zo zei een gevangenispredikant.

Gedachtig aan het vervullen van het gebed over de naastenliefde, zijn er gelukkig ook vandaag nog vele duizenden, die het werk van de Protestants-Christelijke Reclasseringsvereniging steunen.

— Ben ik mijns broeders hoeder? vroeg Kaïn.

Het antwoord behoort te zijn: Ja. Ja, want het ganse menselijk geslacht is van enen bloede en tezamen zijn wij afgeweken. We moeten ook bidden en werken voor onze gevangenen. Omdat hij onze naaste is.

Vraagt uw bakker naar

TARVO-BROOD

Uw bakker
Uw dokter

DE WERKENDE TWEEDE KAMER

De leden, die de afgelopen zomer vergadering hebben bezocht, hebben niet alleen de gelegenheid gekregen, de Tweede Kamer te bezichtigen. 's Lands vergadering was in verband met verbouwwerkzaamheden gesloten. Toch is het juist nu aardig geweest zijn in de Kamer te kunnen nemen, want de vergaderingen dienden niet voor de vergadering van het Kamergebouw alleen, maar hadden in belangrijke mate te maken met de Kamer mogelijk te maken.

De werkwijze van de Kamer is nu te doen geweest. Iedere derde vergadering in september werd het parlementaire werk in de Tweede Kamer. Weer de enorme rijstebrijberg van de begroting voorgezet: veel partijen — in een later stadium — veel partijen. Vooral die woorden deden denken. Tot diep in de nacht duurden de vergaderingen soms en niemand kon slapen, dat het niet belangrijk was, het resultaat was toch menigvuldig dat behalve de (plv.) voorzitter betrokken minister nauwelijks een Kamerlid in de Kamer aanwezig was.

De buitenstaander heeft dit van het parlementaire werk wel in de eerste plaats bij zich tot de indruk, dat de politiek een uiterst saai aangelegenheid is. De langdurigheid van de vergadering is echter nog niet eens het belangrijkste bezwaar, dat aan de huidige manier van begrotingsbehandeling tenstond is, dat met het eind ook de voorbereiding zoek schijnt.

De voorbereiding moet men goed beseffen, dat een begroting dient. Het is de rijksbegroting al net zo als met de begroting, ook als met de begroting, die elk gezin aan het begin van de week of de maand opstelt. Het is de lijst van voorgenomen uitgaven, die is toegevoegd een lijst van de uitgaven, die deze uitgaven mogelijk te maken. Als nu in het gezin pa

een nieuwe winterjas nodig heeft en ma een nieuwe japon, terwijl er voor een van beiden geld beschikbaar is, zal het waarschijnlijk na enig overleg wel mogelijk zijn, het eens te worden.

In een Kamer met 150 leden, die elk hun wensen hebben, schijnt dat moeilijk te zijn. Over het eindbedrag van de begroting verschilt men doorgaans niet al te zeer van mening, maar nauwelijks heeft men hieraan bij de algemene financiële beschouwingen zijn goedkeuring gegeven of men komt — bij de behandeling van elk afzonderlijk begrotingshoofdstuk — met allerlei wensen, die, als ze zouden worden ingewilligd, de moeizaam bereikte orde in de schatkist grondig zouden verstoren.

Om de bezwaren op te heffen heeft de Tweede Kamer op 3 januari van dit jaar een commissie benoemd en juist de vorige week is een interimrapport van de commissie verschenen. Het is gisteren (donderdag) in de Kamer besproken.

De commissie heeft twee belangrijke voorstellen gedaan. Om aan het tijdsbezwaar bij de begrotingsbehandeling tegemoet te komen adviseert ze, de details van elk begrotingshoofdstuk te bespreken in openbare commissievergaderingen. Dit is iets geheel nieuws. Tot heden vergaderden de begrotingscommissies besloten. Hun opmerkingen werden neergelegd in de bekende voorlopige verslagen.

De schriftelijke voorbereiding gaat nu plaats maken voor de openbare commissievergaderingen. Als de begrotingshoofdstukken vervolgens rijp zijn voor openbare behandeling in de plenaire Kamervergadering, zijn de details al in de commissies besproken, zodat voor de plenaire vergaderingen alleen de belangrijkste punten overblijven. De behandeling ervan hoeft niet lang te duren. Er zal dus veel tijd kunnen worden bespaard.

Het punt van de dure wensen zal worden opgevangen door de instelling van een algemene begrotingscommissie (ABC). Als alle begrotingshoofdstukken in de openbare commissievergaderingen zijn behandeld, komt deze breed samengestelde algemene begrotingscommissie bijeen om zich een beeld te vormen van de wensen, die in de commissie zijn gewild en die tot vermeerdering of vermindering van de rijksuitgaven zouden leiden. De ABC vergadert niet in het openbaar. Wel brengt ze een openbaar advies aan de Kamer uit. Als dit advies is uitgebracht hebben de algemene financiële beschouwingen plaats en daarop volgt de plenaire behandeling van de afzonderlijke begrotingshoofdstukken.

Alle ministers hebben zich bereid verklaard, aan de nieuwe werkwijze hun medewerking te verlenen. Drie functionarissen er dit jaar als proefkonijn, want het experiment strekt zich voorlopig uit over drie begrotingen: die van binnenlandse zaken, van onderwijs, kunsten en wetenschappen en van maatschappelijk werk. De algemene begrotingscommissie zal pas kunnen worden ingesteld, als alle begrotingshoofdstukken volgens de nieuwe werkwijze worden behandeld.

Om een ruimte te scheppen, waarin de openbare commissievergaderingen kunnen worden gehouden — compleet met pers- en publieke tribune — is deze zomer veel breuk- en bouwwerk nodig geweest. Als het experiment slaagt — en dat wordt verwacht —, zal volgend jaar een nieuwe Kamer met nieuw elan de nieuwe werkwijze in haar geheel toepassen. Waarschijnlijk zal ook de Eerste Kamer zich niet onbetuigd laten: ook de Senaat bezit een commissie, die onderzoekt, op welke wijze dit hoge college haar werkwijze kan verbeteren.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748-2245* — Postbus 30

MACULOSE MEUBELLAK

Krasvaste celluloselak voor meubelen, betimmeringen enz.

N.V. LAK- EN VERFFABRIEK MACOSTAN EDE, telefoon 2047 (08380)

C.V. J. H. van Leeuwen

Fabrikanten van rode en blauwe rietvorsten en eindrietvorsten
Hollandse pannen (handvorm) en bijpassende vorsten (handvorm)

KOUDEKERKE AAN DEN RIJN
Tel. 01714-228 — Tel. 01720-2569

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.

Veerdam 29 - Telefoon 01850-3123-1123
PAPENDRECHT

meteoor beton

N.V. BETONFABRIEK DE METEOR — DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonprodukten

Fa. P. van Oudenallen & Zoon

AANNEMERS VAN

timmer-, hei- en betonwerken

WILNIS — TELEFOON (01724) 108

BOUWBEDRIJF JAC. VAN DER NIET

NIEUWBOUW EN ONDERHOUDSWERKEN

Oranjeweg 6 — Telefoon 01719-2748 — Noordwijk aan Zee

D. G. Reesink

Talmalaan 12
Soestdijk
Telefoon 2401

TIMMER-, METSEL- EN ONDERHOUDSWERKEN
BOUWBEDRIJF

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN

GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

GEBR. LOMMERTS N.V.

Takelwerk

Havenstraat 38 — Delfzijl — Telefoon 05961-3633

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., — Greup (Z.H.)
telefoon (01860)—2050

Geef dit blad door!

Militaire staatsgrepen zijn funest voor Latijns Amerika

* Streep door plannen van Kennedy

LATIJS-AMERIKA, waarheen is uw vlucht? Is ook dit deel van de wereld voorbestemd, in het kader van de communistische omringelings- en ondermijningstaktiek een rood bastion te worden, van waaruit rechtstreeks de veiligheid van de V.S. kan worden bedreigd? Zullen de Amerikanen er in slagen, het Cuba van Castro zodanig te isoleren, dat het geen kwaad meer kan doen? Of zal het Castroïsme (of hoe men het totalitaire verschijnsel ook wil aanduiden) zich als een olievlek over geheel Latijns-Amerika uitbreiden? Klemmend is deze laatste vraag vooral met betrekking tot de drie grote staten Argentinië, Brazilië en Venezuela, maar ook voor kleinere landen als Peru. Er is reden om met grote ongerustheid de ontwikkelingen in deze landen gade te slaan. Slagen met name de militairen in deze landen er niet in, het politieke krachtenspel in hun landen de vrije loop te laten, dan bestaat er een mogelijkheid, dat de ontevredenheid onder verschillende politieke elementen een normale uitweg vindt. Gebeurt dat niet, dan kweken zij hetzelfde „castroïsme”, dat zij in volle ernst zeggen te bestrijden.

Als we ons tot genoemde landen beperken, is het bepaald niet moeilijk, het verband te ontdekken tussen het ontstaan van krachtige links-georiënteerde politieke stromingen in de Latijnsamerikaanse landen en het bestaan van moeilijk te „onderdrukken” tegen de Verenigde Staten gerichte sentimenten. Lang (om niet te zeggen veel te lang) hebben de (Noord-)Amerikanen om politieke en economische redenen, doch onbewust van het onjuiste van hun houding, zich laten vereenzelvigen met de dictatuur, die de volken van bedoelde landen in meerdere of mindere mate vele jaren zich moesten laten welgevalen.

De economische, militaire en andere hulp, die de Verenigde Staten aan de leiders van vele Latijnsamerikaanse staten hebben verstrekt, kwam niet ten goede aan de bevolking, waarvoor zij was bestemd. Zij werd voor een belangrijk deel gebruikt om de massa, die de dictatuur verafschuwde, onder de duim te houden.

KENTERING

Brazilië was het eerste grote land, dat zich (op 24 augustus 1954) voorzichtiger op het pad der democratie begaf, nadat aarzelend een eind was gemaakt aan de dictatuur van Getulio Vargas, die zich het leven benam. Iets meer dan een jaar later volgde Argentinië, dat zich in september 1955 van Juan Domingo Peron ontleed en onder leiding van de zeer bekwame generaal Pedro Aramburo de eerste schreden zette op de weg, die al eerder door de Brazilianen was ingeslagen. Nog maar ruim twee jaar daarna — in januari 1958 — moest de dictator Marcos Perez Jimenez hals over kop Caracas verlaten, omdat de Venezolanen zijn politiek van onderdrukking niet langer wensten te verdragen.

In januari van het jaar daarop slaagde Fidel Castro er na een langdurige guerillastrijd in, een streep te zetten onder het regiem van Fulgencio Batista en in Cuba de hoop op een vrijer en beter bestaan deed herleven. Ook in Peru en de andere Latijns-Amerikaanse landen deed zich een soortgelijke ontwikkeling voor.

PROBLEMEN

De laatste tijd echter hebben zich gebeurtenissen voorgedaan die wijzen op het bestaan van vele actuele problemen. In Argentinië maakte een militaire „putsch” in maart j.l. een einde aan het bewind van de wettig gekozen president Arturo Frondizi. Hoewel het door de militairen geaccepteerde bewind van Mario Guido (onder druk) de peronistische partij onwettig verklaarde, verwachtte men onder de politici toch een zwenking naar links, als gevolg van het drastische ingrijpen der militairen. De gebeurtenissen van de afgelopen weken waren dan ook een reactie op de „putsch” van maart j.l., die haast niet kon uitblijven. Inflatie heeft de onrust in Brazilië (veroorzaakt door het zonderlinge aftreden van Janio Quadros als president) doen toenemen en de kabinetscrisis, die leidde tot uitstel van Kennedy's Braziliaanse reis, kon slechts worden „geregeld” door de vorming van een regering, waarin de elkaar bestrijdende fracties vertegenwoordigd zijn. Een oplossing kan men dat slecht noemen.

Ook hier zijn linkse tendenties te be-

speuren onder de aanhang, waarop president Joao Goulart moet steunen om zich staande te houden onder de druk van militaire zijde. En in Venezuela wordt president Betancourt voortdurend bedreigd, zowel van rechts als van links. Hij kan zich slechts handhaven, omdat het grootste deel van de strijdkrachten een loyale houding blijft aannemen.

OVERAL STRIJD

In Peru heeft een junta de president afgezet en de op 10 juni gehouden vrije verkiezingen ongeldig verklaard. De Verenigde Staten verbraken de betrekkingen met dit land en zetten aanvankelijk de hulpverlening stop om de militairen te bewegen, de macht weer aan de daartoe aangewezen politici over te dragen. In Bolivia is het land nog altijd verdeeld over fundamentele economische kwesties. In Chili lijkt het sociale hervormingsprogramma van de regering te gaan mislukken en proberen de communisten de situatie uit te buiten in verband met de komende algemene verkiezingen. In Uruguay bestrijden zelfs de regeringspartijen elkaar en in Paraguay is het dictatoriale regiem bijna zeker van een „herverkiezing”. In de Dominicaanse republiek remmen de van de vermoorde dictator Trujillo geërfd economische en militaire problemen een snelle groei naar democratische omstandigheden.

Intussen nemen ook in het autoritair geregeerde Haiti de spanningen toe, evenals de ondergrondse oppositie op Cuba tegen het regiem van Castro. Ook lijkt het er op, of Castro in een strijd om de macht is gewikkeld met

de leiders van de communistische partij. En te oordelen naar de „Russische invasie” op Cuba heeft hij deze strijd wellicht reeds verloren.

In Argentinië is men nu wellicht uit deze viceuze cirkel geraakt.

KENNEDY

The Times heeft het dan ook toegejuicht, dat Kennedy zich in ieder geval verzet heeft tegen de verleiding voor de Amerikanen om ook met de nieuwe junta zaken te doen. Hij brak daarvoor met een gewoonte, die de Amerikanen een slechte reputatie had bezorgd (hierboven al geciteerd): nl. de gewoonte om aan een krachtig en stabiel regiem de voorkeur te geven boven een wat het blad noemt progressief bewind. Het leger zou dan ook zijn steentje kunnen bijdragen tot de vooruitgang in Latijns-Amerika, zo besluit de Times, maar als de militairen optreden zoals recentelijk in Argentinië, Brazilië en Peru, werken zij op de lange duur tegen hun eigen belangen en die van hun land.

James Reston schrijft daarentegen in de New York Times dat het besluit van Kennedy een blunder is geweest, als onderdeel van de (blijkbaar niet begrepen) „sudden diplomacy” van de Amerikaanse president. Hij meent, dat Kennedy's plotselinge besluit een zekere gepikeerdheid was over de tegenstand voor zijn Alliance for progress-program en dus beslist geen weloverwogen politiek is, die van een Amerikaanse president mag worden verwacht. En hij voert argumenten aan, die in het verleden hun waarde hadden, maar die thans wat onwerklijk aandoen en voor Latijns-Amerika van vandaag zelfs niet ongevaarlijk zijn.

VOORSPELLING

In Guatemala wordt van links steeds geageerd tegen president Ydigoras Fuentes, terwijl in Mexico politieke geschillen verwijdering van de Verenigde Staten veroorzaken, ondanks het bezoek van Kennedy. De economie van Honduras maakt een ernstige crisis door. De relaties tussen de Verenigde Staten en Panama zijn verbeterd door het sluiten van een akkoord om te gaan onderhandelen over bestaande geschillen betreffende de Panamakanaal-zone. In Colombia komt president Valencia aan het bewind tegen een achtergrond van economische moeilijkheden en gewelddadigheden in het binnenland.

Voorts probeert in El Salvador de president de communistische invloeden te bestrijden met een programma van sociale hervormingen.

In het buurland Nicaragua heeft echter een conservatieve partijleider voorspeld, dat een communistische opstand tegen de regering van de familie Somoza de val van deze „dynastie” zal betekenen. Betrekkelijk stabiel zijn volgens de New York Times de politieke verhoudingen in Costa Rica. In Ecuador zijn echter bij verkiezingsrelletjes doden gevallen. Er bestaat tussen de partijen grote bitterheid, die een schaduw werpt over het nieuwe conservatieve kabinet van president Arosemena Monroy.

DUBBELZINNIG

De militaire coupe in Peru viel samen met een conferentie in Panama van de legerleiders der Latijns-Amerikaanse landen. President Kennedy zond een boodschap, waarin o.a. stond, dat de strijdkrachten een constructieve rol konden spelen in het nastreven van het doel van zijn (Kennedy's) Alliance for Progress (Verbond voor de vooruitgang). Enkele dagen daarna, na de gebeurtenissen in Peru, noemde Kennedy de staatsgreep een ernstige terugslag en liet hij de betrekkingen met Peru „schorsen”.

Hieruit ziet men, hoe dubbelzinnig de rol van de militairen in Latijns-Amerika is. De legers spelen niet de rol, die Kennedy voor hen heeft weggelegd. Toch zijn zij zodanig verweven met de machtsstructuur van die landen, dat men ze niet kan verwaarlozen. Vaak treden zij slechts op als ordebezoekers, bij gebrek aan iets anders. Het grote bezwaar is evenwel, dat zij zich thans in vele gevallen proberen te keren tegen het getij van de vooruitgang, zo schrijft de Londense Times. En daarmee bedoelt het blad waarschijnlijk, dat de militaire leiders geen enkel risico durven lopen uit vrees geplaatst te worden voor de toenemende macht van linkse elementen.

VERANDERD

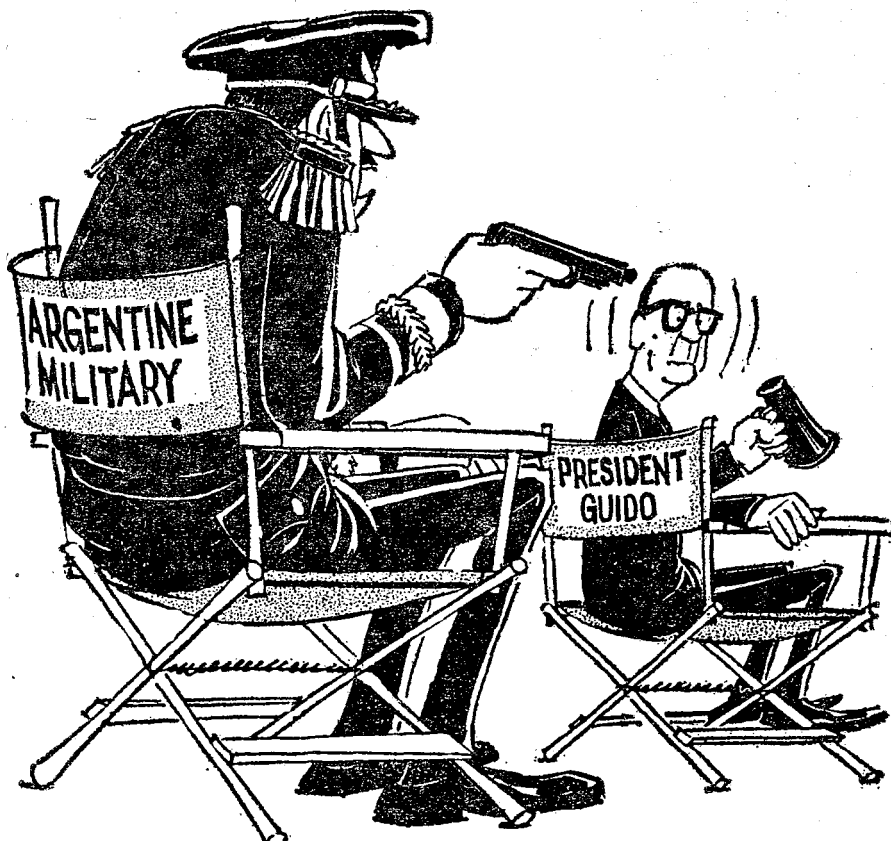
Reston betoogde, dat Kennedy's besluit een afwijking was van de traditionele gedragslijn, zoals die sinds Jefferson in 1793 gevolgd wordt. Deze politiek hield in, dat een buitenlandse regering wordt erkend, als deze voldoende controle heeft over het binnenland (het liefst zo, dat gezegd kan worden dat de bevolking er in berust, zoals thans in Peru het geval is) en als deze op zich genomen heeft, de verplichtingen jegens het buitenland op zich te nemen. Deze voorwaarden zijn vervuld, zeiden de critici, die vervolgens vroegen, waarom niet tot erkenning wordt overgegaan. Er is echter sinds 1793 zoveel in de wereld veranderd, dat het argument van Reston thans wel wat versleten aandoet.

Het Amerikaanse werelddeel is niet langer aan zichzelf overgelaten. Het internationaal communisme heeft in Latijns-Amerika een voet aan de grond gekregen en een nieuwe aanpak is dringend gewenst om de fouten uit het verleden, die mede tot de ongewenste situatie van vandaag hebben geleid, uit te bannen. Vroeger konden de Amerikaanse belangen geen gevaar lopen. In Cuba is gebleken, dat zulks tegenwoordig wel (en hoe!) het geval kan zijn.

GEEN „ERKENNING”

In Cuba hebben we gezien, dat een militaire dictatuur plaats kan maken voor een communistische revolutie, omdat ze een oplossing van moeilijkheden door een in vrijheid gevormde democratische regering in de weg staat en de binnenlandse onrust slechts versterkt. Ook de New York Herald Tribune is van mening dat de Verenigde Staten de dictatuur steunen (ook al doen ze dat ongewild en onder protest wellicht) als ze militaire junta's in de Latijns-Amerikaanse landen gaan erkennen. Slechts wanneer zij in de geest van Kennedy blijven handelen, steunen zij werkelijk (door erkenning en financiële en economische hulp te onthouden) degenen, die willen streven naar een vrije en democratische regeringsvorm. Het castroïsme zou dan nergens een voet aan de grond krijgen. Kennedy heeft zich tenslotte bij een voldongen feit moeten neerleggen. Maar hij heeft niet in het ongewisse gelaten, hoe men zijn houding moet beoordelen.

Werkelijke erkenning van militaire dictatuur nu zou tot een hele serie militaire staatsgrepen straks kunnen leiden. De Verenigde Staten moeten in Latijns-Amerika hun verplichtingen nakomen door het verdedigen van de democratische instellingen en alles te veroordelen, wat daar mee in strijd is. Slechts dan kunnen zij voorkomen, dat geheel Latijns-Amerika langzaam maar zeker één groot Cuba wordt....

Denk er goed om, ik regel deze zaak!

De rede van de heer Berghuis

• Vervolg van pagina 1

gemaakt. Wel is het voor een juiste beoordeling van de situatie nodig in het oog te houden, dat Indonesië eveneens onder politieke druk van derden heeft gestaan, en wel van dezelfde derden als Nederland. Hoe het ook zij, wij hebben nog eens zeer direct ondervonden, dat wij in deze tijd niet geheel meer nationaal onze boontjes kunnen doppen en dat het gevaarlijk is een aangelegenheid als die, waarmee wij nu te maken hebben gehad, te veel in nationaal verband te zien en te behandelen. Ik zeg niet, dat dit gebeurd is, maar dit gevaar bestaat. Er is in de internationale ontwikkeling — dat weet de Regering overigens veel beter dan ik — iets zeer essentieels aan de gang; een moeizaam proces dat gaat met vallen en opstaan, waarbij wij, zoals hier, onze teleurstellingen ondergaan, maar waaraan wij in zijn algemene strekking alleen kunnen meebouwen, als wij er niet negatief tegenover staan. Hetgeen overigens onze Nederlandse Regering ook zeer zeker niet doet in de praktijk.

Dit brengt mij tot de opmerking, dat het alles in beschouwing nemende niet juist en bovendien niet verstandig en tenslotte tegenover de bondgenoten en tegenover de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties ook niet geheel billijk is het gebeurde alleen maar naar de negatieve aspecten, welke ongetwijfeld vele zijn en welke ik ook heb genoemd, te beoordelen en de zaak vrijwel uitsluitend in mineur te stellen. Dit gebeurt op het ogenblik in het land op grote schaal en het speelt ook — ik begrijp dat wel, maar het spijt mij toch — sterk door de reactie van de Regering sinds de totstandkoming van het akkoord heen. Er zijn ook positieve facetten, die wij voor een rechtvaardige beoordeling van het geheel niet buiten beschouwing mogen laten. Het liet zich aanzien — en het was in het licht van de R.T.C.-overeenkomst van 1949 ook begrijpelijk — dat een definitieve oplossing van de kwestie Westelijk Nieuw-Guinea als nasleep van de dekolonisatie van Indonesië ten slotte alleen in overeenstemming met Indonesië te bereiken zou zijn. En dan is het naar mijn mening een positief punt, dat ten slotte, al is het dan ook onder dramatische omstandigheden, een dergelijke overeenstemming toch is bereikt, zij het ook onder grote druk waarbij ik herhaal: ook op Indonesië, en zij het ook in een akkoord, waaraan de Regering, als zij het alleen voor het zeggen had gehad, gaarne een andere inhoud zou hebben willen geven, maar welks feitelijke inhoud, ook blijkens uitspraken van de kant van de Regering, als zodanig niet onredelijk is.

Voorts mag ook niet worden ontkend de positieve zijde van het feit, dat in Indonesië de kennelijk bestaan-

de en van het communisme doordrenkte sterke stroming om de oplossing van de kwestie beslist langs de verkeerde — de militaire — weg te werkstellen, het pleit niet heeft gewonnen. En dan, wat onze bondgenoten, in casu Amerika, en de waarnemend Secretaris-Generaal van de U.N.O. aangaat, zou ik, om tot een billijk oordeel ook omtrent hun gedragingen te komen, het volgende willen opmerken.

De Nieuw-Guineazaak heeft, voor wat Amerika aangaat, iets te maken met de koude oorlog en de Oost-West-verhouding en het is Amerika, dat in deze strijd de leiding van de vrije wereld heeft. Nu kan en mag men uiteraard — er is niets tegen, maar alles vóór om dat in het huidige geval ook te doen — kritiek hebben op die leiding en op het gevoerde beleid, maar wij mogen nooit vergeten, dat tenslotte niet wij dat beleid hebben te bepalen en dat wij het ook niet kunnen, omdat wij er niet die directe en uitermate zware verantwoordelijkheid voor dragen die de Verenigde Staten dragen. En wat de heer Oe Thant betreft, de regeling van de Nieuw-Guinea-kwestie, zoals die nu door zijn bemiddeling en op basis van het plan van de Amerikaan Bunker is tot stand gekomen, heeft iets te maken met het ernstige, uitermate moeizame en gebrekkige pogen, dat in de wereld van vandaag aan de gang is om een zekere ordening van zaken te geven in wereldverband. Dat is, zoals ik zeide, een uiterst moeilijke zaak en wij moeten ook hier, als het te pas komt, op het gevoerde beleid onze kritiek hebben en onze teleurstelling uitspreken, indien b.v., zoals zich in deze aangelegenheid heeft voorgedaan, onze Regering te laat van een bepaalde correspondentie in kennis wordt gesteld. Wij mogen en moeten dat doen, mits wij maar verstaan — en de Regering verstaat het, zoals vanzelf spreekt, nog beter dan ik — dat het een algemeen wereldbelang is, dat deze ontwikkeling naar een internationale orde zich voortzet en wordt volgehouden en dat wij, als het ons raakt, als het enigszins kan onze medewerking daaraan moeten geven.

Ik heb gemeend deze positieve benadering nog eens met nadruk naar voren te moeten brengen, niet alleen om te komen tot een billijk oordeel over het gebeurde, maar mede in de overtuiging dat deze wijze van benadering juist ook voor de toekomst van belang is, in de nieuw ontstane situatie het meest ten gunste van alle erbij betrokkenen.

De Minister van Buitenlandse Zaken heeft terecht gezegd, dat in dit akkoord wel heel bijzonder een wissel wordt getrokken op een loyale uitvoering. Dat is inderdaad het moeilijke punt. Op papier ziet het er niet slecht uit, maar wie garandeert ons, dat het ook precies zo uitgevoerd wordt? Wij kunnen nu eenmaal op dit ogenblik niet zeggen, gelet op de er-

Centrale vergaderingen

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij de aandacht op een aantal centrale vergaderingen in de verschillende delen van het land.

In chronologische volgorde zijn dit de volgende:

- * Op zaterdag 29 september belegt het Provinciaal Comité Gelderland een kadercontactbijeenkomst. De plaats van samenkomst is Restaurant „Royal”, Willemsplein te Arnhem. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Spreker is de heer J. Smallenbroek, lid van de Tweede Kamer.
- * Op zaterdag 29 september wordt door het Provinciaal Comité Zeeland een vergadering belegd, welke tevens kadercontactbijeenkomst is, voor de Statencentrales Middelburg, Vlissingen en Sluis. De plaats van samenkomst is „De Schakel”, Bachtenstene te Middelburg. Aanvang der vergadering te 14.00 uur. Tijdens deze vergadering zullen o.m. spreken de secretaris van de A.R. Partij, mr. W. R. van der Sluis, de heer D. Geuze te Oostburg en de heer J. van den Bos, lid van Ged. Staten.
- * Op zaterdag 6 oktober belegt het A.R. Vrouwencomité Drente een provinciale vergadering voor de dames. De plaats van samenkomst is het Verenigingsgebouw „De Kern”, Oranjestraat 8 te Assen. Aanvang der vergadering te 14.15 uur. Spreeksters zijn mev. C. M. Tonkens-Kaajan te Amsterdam en mev. A. M. Visser-Visser te Steenwijk. Omlijsting in de vorm van muziek en zang. Des avonds een gezamenlijke broodmaaltijd.

varingen, die wij in het verleden gehad hebben, dat wij op dit punt bij voorbaat vertrouwen hebben op een loyale uitvoering door Indonesië. Daarbij mogen wij ook niet de mogelijkheid uitsluiten, dat het bij Indonesië, ook al zou het ten onrechte zijn, mede een gevolg van een gebrek aan vertrouwen jegens Nederland kan zijn geweest. In ieder geval mogen wij ons, nu het akkoord is gesloten, op dit punt niet bij voorbaat negatief opstellen.

Van een loyale uitvoering van de kant van onze Regering zijn wij uiteraard verzekerd.

Ik wil de hoop uitspreken — ik weet wel: hoop biedt geen enkele garantie, maar zij dient toch te worden gekoesterd —, dat zowel Indonesië, dat thans het voor dit land zo zwaar wegende conflict met Nederland omtrent Nieuw-Guinea in een voor zichzelf aanvaardbare zin heeft opgelost gezien, als de Verenigde Naties en Amerika zich van hun grote verantwoordelijkheid voor deze loyale uitvoering bewust zullen zijn. Want dan zou ten slotte kunnen blijken, dat de op dramatische wijze tot stand gekomen oplossing van het conflict Indonesië-Nederland inzake Nieuw-Guinea een bijdrage is geweest aan een positieve ontwikkeling van de internationale rechtsorde en tevens — wat ons nog steeds voortdurend ondanks alles wat er is gebeurd ter harte moet gaan — voor een alsnog slagen van de dekolonisatie van Indonesië, in die zin, dat niet alleen normale, maar ook goede en vriendschappelijke verhoudingen tussen de belangrijke jonge staat en het oude moederland zullen worden verwerkelijkt.

De overgrote meerderheid van mijn

fractie zal haar stem aan dit wetsontwerp geven. Zij meent dit naar eer en geweten te kunnen en te moeten doen, al heeft bij het nemen van deze beslissing de een het moeilijker gehad dan de ander.

Ik zou tenslotte, zij het, naar ik aanneem, wellicht ten overvloede; ik zal het zeer kort doen — er bij de Regering op willen aandringen bij de liquidatie van ons Nederlandse beheer in Nieuw-Guinea een zo ruim mogelijk beleid te voeren ten aanzien van allen, die in het werk ginds in hun persoonlijke bestaan betrokken zijn geweest.

Het wetsontwerp over het onderdaanschap is op het ogenblik niet aan de orde, maar ik zou de Regering reeds in dit stadium willen vragen om, als het desbetreffende wetsontwerp wordt aanvaard en het Nederlandse onderdaanschap voor de bevolking van Nieuw-Guinea op 1 oktober a.s. eindigt, ook in de daaropvolgende maanden voor moeilijke gevallen een soepel beleid te voeren en bij de organen van de Verenigde Naties op dit punt aan te dringen. Ik meen overigens, dat de Minister van Justitie in de Tweede Kamer ook al iets dergelijks heeft toegezegd.

Tenslotte verheugt het ons, dat de Regering zich bereid heeft verklaard ook voor de eerstkomende jaren belangrijke bedragen voor de ontwikkeling van Westelijk Nieuw-Guinea beschikbaar te stellen. Ik geloof, dat wij, voor zover het aan ons ligt, te dien aanzien in de toekomst zullen moeten doen wat redelijkerwijze mogelijk is. Dat zijn wij, na alles wat er gebeurd is, aan de Papoea's verplicht.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

PROMEKO
INSTALLATIES VOOR
BEDRIJFSMECHANISATIE

PROductie-banden
MEch. transport inrichtingen
COnstructiewerken

TELEFOON 12925
APELDOORN
BILDERDIJKLAAN 1

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526—841 (7 lijnen)

S. J. SPRIETSMA

Metaalwarenfabriek - Fabriek van stalbenodigdheden
INDUSTRIEWEG 2 A
FRANEKER - TELEFOON 05170 - 2397

kan regelmatig geschoolde en
ongeschoolde werkrachten plaatsen

HOLWERDA ZONEN
Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten kentoor tijd 2580
Rotterdam: telefoon 010-171317

VOOR UW WASGOED

en
UW STOOMGOED

Wasserij en Chemische Wasserij DE LELIE
Bergen op Zoom — Telefoon 01640—5171
Depots en filialen in geheel Zeeland
en West-Brabant.

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 4467 - 4468

Uw adres voor recepties en partijen

C.O.V.A. n.v.

LOOPVLAKVERNIEUWING,
VERKOOP VAN AUTO- EN TRACTORBANDEN
GRONINGEN, Damsterdiep 307. - Tel. 05900-29245 (4 lijnen)
LEEUWARDEN, Zaailand 82 - Tel. 05100-28248 (2 lijnen)

calmix elektroliestook
de ideale verwarming

p. c. nanninga
steentilstraat, tel. 35341
 groningen

KENNEMERLAND

VISSER —sinds 1919—

ELEKTROTECHNIEK N.V.

Breestraat 128 - Telefoon 5244 - BEVERWIJK

HOLLANDIA TRICO

ONDERGOED

van de bovenste plank!

Het zal de moeite waard zijn in de komende maanden met meer dan gewone belangstelling de verslagen en overzichten te volgen, die de kranten van het werk van de Tweede Kamer geven. De Kamer draait binnenkort weer op volle toeren en, zoals gebruikelijk, wordt de hoofdmoot van het werk in de herfst- en wintermaanden gevormd door de behandeling van de begrotingshoofdstukken.

Er zit, wat die behandeling betreft, een verandering in de lucht. Als de plannen doorgaan zal er dit jaar een proef worden genomen met een nieuwe wijze van „gemeen overleg“ tussen regering en Kamer over een aantal begrotingen. De schriftelijke voorbereiding — voorlopig verslag van de kamer, memorie van antwoord van de regering, eindverslag van de Kamer — zal vervangen worden door behandeling in openbare commissievergaderingen, een geheel nieuw element in de werkwijze van de kamer. Daarbij kunnen dan allerlei details aan de orde komen, waardoor het debat in de kamer zich kan beperken tot de hoofdlijnen van het beleid. De plannen houden ook nog in het instellen van een algemene begrotingscommissie, die coördinerend zou moeten optreden ten aanzien van de bij vrijwel elke algemene financiële beschouwing geuite wens tot bezuiniging enerzijds en de bij de bespreking van de afzonderlijke begrotingshoofdstukken gebruikelijke druk op de regering om voor allerlei zaken meer geld uit te geven.

Voor een wijziging van het tot dusver gevolgde systeem van begrotingsbehandeling zijn klemmende argumenten aan te voeren. Lange, vaak nachtelijke en maar al te vaak saai vergaderingen zijn nodig om door de rijstebrijberg van vragen en opmerkingen over talloze ondergeschikte zaken te komen. Het is niet in de laatste plaats dit detailwerk, waardoor het parlement bij het publiek in aanzien is gedaald. Zelfs in de Eerste Kamer hebben wij eens een vurig pleidooi gehoord voor schone handdoeken op een loodsboot of veerpot of iets van dien aard, terwijl het in de senaat in het geheel niet ongebruikelijk is de minister met klem te wijzen op de noodzaak, bepaalde treinen daar en daar te laten stoppen. Zaken, die men toch rustig aan het beleid van de directies van de desbetreffende diensten en ondernemingen kan overlaten of desnoods, als het de spuigaten uitloopt, eens in een gebruikelijke vraag aan de minister kan voorleggen.

Het is dus wel begrijpelijk dat er gezocht wordt naar wegen om van de begrotingsbehandeling een werkelijk debat over het beleid te maken. Maar of de voorgestelde oplossing de goede weg is, zal nog moeten blijken. Zelfs al zou zij als werkwijze voor de Kamer blijken te voldoen, dan wil dat nog niet zeggen dat het een goede oplossing is. De schriftelijke voorbereiding van het debat biedt Kamer en regering meer gelegenheid om zich te beraden over vragen en antwoorden — en de kamerleden in het bijzonder om zich te oriënteren omtrent allerlei details — dan een openbare commissievergadering. Voor de dagbladen wordt het er zeker niet eenvoudiger op de lezers overzichtelijk voor te lichten over het werk van de kamer. Daarom is er aanleiding tot meer dan gewone belangstelling voor de komende werkperiode van de Tweede Kamer.

TRANS SKANDIA EXPRESS

Wekelijkse autolijndienst

HOLLAND-STOCKHOLM v.v.

Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.

WAGENINGEN - Telefoon 08370 - 3750
Telex 32121

Firma Jan de Mik

HADINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 2156
Hardinxveld-Giessendam

Mijn edelachtbare

Antonia Rietzanger

17

Minko en ik waren het er na talloze gesprekken hartroerend over eens geworden, dat twee kamers een nieuw behangsel behoeften. Voor wat mij betreft was ik deze overtuiging al een jaar geleden toegedaan, doch Minko was niet tot eenzelfde inzicht te brengen geweest. Dit voorjaar heb ik nog lang en breed vóór de aanvang van de schoonmaaktijd getracht mijn man voor mijn redelijk denkbeeld te winnen, maar het heeft helaas niet mogen baten. Minko was er namelijk niet van overtuigd, dat het behangselpapier, dat in de bedoelde kamers de wanden tooide, nodig vervangen moest worden door een behangsel van moderner snit.

Het was toen overigens wel de juiste tijd geweest om het toch altijd nog vrij ingrijpende werk van behangen te doen plaatsvinden. Minko had er echter anders over gedacht. Hij gaf economische beschouwingen ten beste die er niet om logen en vervolgens had hij getracht, de artistiekeit van het oude behangsel aan te tonen; naar mijn gevoelens is hij in dit laatste in geen enkel opzicht geslaagd. Een verschoten behangstel heeft voor mij geen esthetische waarde meer. Ik vind dat wij, indien ergens mee, in ieder geval met onze tijd moeten meegaan voor wat betreft de wanden van onze kamers.

Tenslotte had ik Minko het laatste woord gegund. Dat laatste woord was, dat het nog wel een jaartje meekon.

Met de kleine najaarsschoonmaak in zicht — ik denk, dat het krachtens mijn opvoeding is dat ik aan deze herfstmanoeuvre in het kader van de Hollandse zindelijkheid nog zoveel waarde hecht — had ik mijn edelachtbare weer enkele vragen gesteld over de wanden van onze kamers, welke om een nieuw behang schreeuwden.

Het liet zich in het begin weer somber aanzien. Minko had omtrent deze zaak nog geen ander en meer gerijpt oordeel gekregen. Het was nog het oude liedje.

Wij hebben in onze keuken een klein wandbord hangen met de spreuk: De stage druppel holt de hardste steen. Wij kregen dit bord bij ons huwelijk ten geschenke van een braaf Arjoslid, dat destijds met Minko bevriend was. Noch het bord, noch de spreuk vonden wij geslaagd; vandaar dat het op een weinig in 't oog vallende plaats in de keuken terecht gekomen was.

Toch is deze spreuk voor mij al dikwijls van enig nut geweest met betrekking tot Minko. Voor wat betreft de twee kamers welke om een nieuw behangsel te schreeuwden, besloot ik mij standvastig te houden aan de conclusie die op het wandbord vermeld is.

Ik hield dus vol. Ik hield vol met liefde, met doortastendheid en met argumenten.

Op zekere avond, toen ik de wandbordtheorie wederom nauwgezet in praktijk bracht, zei Minko:

— Nou ja, dan moesten we die kamers maar een nieuw behangetje geven.

Het betekende de victorie voor mijn standpunt.

Reeds de volgende dag haalde ik staalboeken bij de huis schilder en behanger. Het bepalen van een keuze nam veel tijd in beslag. Er waren prachtige behangsel bij, maar Minko vond, dat van sommige dessins de prijs ervan niet overeenkwam met het bedrag, dat hij voor de twee kamers dacht uit te trekken. En toen zaten wij ook plotseling voor de vraag, wie er behangen zou. Moesten wij het opdragen aan de behanger, of zouden wij, ter besparing van kosten, dit ambachtelijk werk zelf ter hand nemen?

De tweede vraag die ons bezighield, was: hoeveel rollen wij nodig zouden hebben. Minko maakte een nauwkeurige berekening. Ook ik zette mij tot een serieuze oppervlakteberekening. De uitkomsten gaven tenslotte een verschil van drie rollen te zien; maar aangezien ik de rekenkundige kennis van Minko hoger aansla dan die van mezelf, legde ik mij grif neer bij de uitkomst van de som, zoals die door mijn edelachtbare was opgesteld.

Er was een behangseldezin bij, dat mijn bijzondere voorliefde had. Het was een prachtig, modern reliëf en het leek bijzonder duur wanneer er van terzijde het licht op viel. Duur... dat was het trouwens inderdaad. Vandaar, dat Minko zijn keus op een ander patroon liet vallen, dat volgens de prijslijst voorin het stalenboek beduidend goedkoper was.

Ik heb al mijn verbeeldingskracht en mijn overredings-talent aangewend om Minko tot een meer artistiek inzicht te brengen, doch resultaat leverde het niet op. Integendeel, op zeker ogenblik zuchtte Minko:

— Zouden we toch maar niet liever tot het voorjaar wachten met het behangen van de kamers? In de winter, met het stoken van de haard, wordt behangsel er nooit mooier op. Daarom is het misschien verstandiger...

— Laten wij 't verstand er buiten laten, zei ik kribbig. — 't Gaat over het behangen van een paar kamers, die op 't ogenblik onogelijk zijn.

— Goed, goed, maak je niet boos, Tonia. Maar laten we dan toch in ieder geval onze economie in goede orde houden!

Ik rekende Minko voor, dat de anderhalve gulden die mijn staal per rol meer zou kosten dan die van het staal waarop zijn keuze gevallen was, op het grote geheel hoognaamd niets uitmaakte. Temeer niet, als men de kosten van het behangen ook nog kan uitsmeren over tien of twaalf jaar...

Minko en ik waren nog steeds niet tot een beslissing gekomen — dat wil zeggen: ik had een beslissing genomen en mijn man had een beslissing genomen — toen op een avond de huisschilder de stalenboeken terug kwam halen. Minko was, om overigens onbegrijpelijke redenen, die avond juist thuis. Met een keur van woorden zette ik tegenover de behangselleverancier uiteen, waarom ik het mooie en nogal prijzige behangsel gekozen had. Ik sloeg het stalenboek open en toonde hem mijn keuze.

Hij bekeek het, streek er eens over heen en zei: — Een niet onaardig papiertje, mevrouw...

Ik wist niet, wat ik hoorde. Een papiertje... alsof mijn staalkeuze een vodge was, hoewel het behang er uitzag als puur leder in een gebroken witte kleur. Een niet onaardig papiertje... Wat dat zijn oordeel over mijn verantwoorde artistieke keuze? Ik had die man iets kunnen doen!

— En laat Kramer nu eens zien, welk behangsel ik ge-

dacht had, verzocht Minko mij. En ter aanvulling zei hij, zich tot Kramer wendend: — Mijn vrouw en ik zijn het nog niet helemaal eens, begrijpt u.

Met grote tegenzin zocht ik Minko's keuze op in het stalenboek. Kramer bekeek het staal, alsof hij het nooit eerder gezien had. Daarna volgde zijn oordeel.

— Juist, ja, een mooi behangsel! Solied en keurig tegen de wand. Een fraai motiefje, ook modern — en het plakt voordelig.

Het gezicht van Minko straalde superioriteit af.

— En wanneer kunt u het leveren? vroeg Minko.

— Over een dag of tien, meneer Rietzanger. Maar ik moet er bij zeggen, dat ik pas over ongeveer drie weken gelegenheid zal hebben om het even tegen de muur te gooien.

— Wij hadden gedacht, het zelf te doen, zei ik. — Neemt u niet kwalijk, meneer Kramer, maar eh... 't leven is toch al zo duur nietwaar?

Ik was bevreesd dat ons besluit om het behangen zelf ter hand te nemen, niet in goede aarde zou vallen. Ik ben conservatief op dit punt. Maar toen ik het eenmaal gezegd had, vertoonde het gelaat van Kramer zich eerder opgelucht dan bedrukt. Prachtig, prachtig, zei hij.

Het ging er toen nog slechts over, welke behangselsoort wij zouden bestellen, de keuze van Minko of die van mij.

— Kijk es, zei Kramer, — als ik het zeggen moet is het staaltje van mevrouw wel effen mooier. Ja, wel ietsje duurder, maar het gaat ook langer mee. Betere kwaliteit, begrijpt u. En als ik het eerlijk zeggen mag, geloof ik dat van het staal dat meneer gekozen heeft op de fabriek geen rolletje meer aanwezig is. Daar hebben we een paar weken geleden bericht van gekregen. De goedkopere behangseljes gaan er uit, de mensen willen betere kwaliteit tegen de muur hebben.

— Dan behoeven we nergens meer over te praten, zei Minko grootmoedig. Waar niet is, verliest de keizer zijn recht. En als jij zo op dat dessin staat, wil ik je die vreugd wel geven, To.

Vier dagen later hadden wij de rollen behangsel van mijn keuze reeds in huis. Het zag er op de rol zelfs nog mooier uit dan in het stalenboek.

Maar het behangen is een verschrikking geworden. Minko en ik zijn bijna ziek geworden van moedeloesheid. In het behangselpapier zat namelijk een duidelijk en nogal fors reliëfpatroon, dat moeilijk aaneensluitend te krijgen was als er een baan naast geplakt moest worden. We hebben ontstellend veel behangsel verknipt. De plooiën, die beproefde behangers bij het opplakken in het papier krijgen, trekken er altijd weer uit. Maar onze plooiën en bobbelzaten er de volgende morgen morgen nog in; ze bleken een zeer permanent karakter te hebben. Minko berekende telkens, hoeveel uren hij reeds bezig was met behangen; die uren zette hij om in gulden en dat bedrag sloeg hij om op het aantal rollen behangselpapier dat we gekocht hadden. Op deze wijze plakten wij een kapitaal tegen de wand.

Tijdens onze martelende bezigheid met banen plakkwast had Minko het er over, dat het stalenboek en het eigenlijke behangen zich tot elkander verhieldden als de ideeë politiek tot de praktische politiek: Men krijgt het behangsel er nooit zo mooi op als in het stalenboek te zien is, want oneffenheden in de muur als ondergrond, plinten en onzuivere plafondranden spreken een hartig woordje mee.

— Praat alsjeblieft niet over politiek, zei ik kwaad, terwijl ik in gevecht was met een ingesmeerde baan die over mijn hoofd gevallen was.

— Politiek heeft niets met behangen te maken! riep ik.

— Ik zie ergens een overeenkomst, hield Minko vol.

— Ik zie alleen overal een verschil, antwoordde ik. Een wethouder die politiek vergelijkt met behangen, is me de wethouder wel! Dat laat zich edelachtbare noemen, maar hij kan niet eens fatsoenlijk een ingesmeerde baan aangeven. Zwijg over politiek en probeer liever, onze kamer netjes te krijgen!

Op de vierde avond van ons behangersdrama kwam Kramer even aanlopen. Hij vroeg, hoe het ging en of we voldoende plaksel hadden, anders zou hij nog een pak brengen.

— Behangen is moeilijk, zei 'k. — Vooral omdat het motief op elke baan goed moet aansluiten, want anders is het geen gezicht.

Kramer glunderde een beetje.

— Ja, ik had immers ook het andere staal aangeraden, nietwaar? Het staal dat uw man uitgekozen had uit het boek. Hij wees naar de twee kamerwanden die Minko en ik zo goed en zo kwaad als het ging geplakt hadden. — Dit is weliswaar een niet onaardig papiertje, maar het behangsel dat meneer aanvankelijk uitgezocht had was solied en mooi en ik heb nog gezegd dat het mooi tegen de muur zou plakken.

— Maar meneer Kramer, zei ik verontwaardigd, — later zei u toch zelf, dat mijn keuze ook best was?

— Ja, ja, mevrouw uw behangetje is wel effen mooier en dat heb ik ook gezegd, maar...

— En waarom hebt u dan eerst gezegd, dat de keuze van mijn man het beste was?

— Kijk-er-is, mevrouw... Ik wist eerst nog niet, dat u de rolletjes er zelf tegenaan wilde gooien. Dat dessinnetje dat u nu hebt is ontzettend moeilijk sluitend te krijgen baan naast baan. Ik dacht, dat ik het er zelf tegenaan zou moeten gooien, begrijpt u.

— Da's politiek van u, zei ik gebelgd.

— Wat wilt u, mevrouw, antwoordde hij laconiek. — Ik ben hier bij een wethouder en die weet wat politiek is. Nietwaar, mijnheer Rietzanger?

Kwaad ben ik naar de keuken gegaan. Daar hing het wandbordje met ds spreuk. Het was, of het mij toestaalde.

P.S. Vier avonden hebben we tot in de nacht geworsteld om het behangsel er draaglijk op te krijgen. Het lijkt nergens op. Niet één plooi is bijgetrokken, bovendien hebben we vlekken op het behangsel gemaakt. We hebben met Kramer overleg gepleegd: hij zal over veertien dagen er een nieuw behangetje op plakken. Onze arbeid moesten wij er alvast maar afscheuren. Het zal over veertien dagen het papiertje worden dat Minko gekozen had.

• Conscriptie

WIE een halve eeuw geleden de provinciale of lokale pers raadpleegde, die wist dat we weer midden in de tijd van de loting zaten, de loting voor de nationale militie. Het contingent was wettelijk vastgesteld en werd over de gemeenten verdeeld door gedeputeerde staten van iedere provincie. Sommige heel kleine gemeenten moesten één rekrut leveren en als er dan ook maar één loteling was, dan ging de loting niet door. De jonge man was zonder meer „er in geloot” of „aangeloot”.

Maar in de grotere gemeenten was het een feest. Al de jonge mannen trokken naar het gemeentehuis en ten overstaan van de autoriteiten trokken zij hun nummer. Het ringetje werd van het opgerolde briefje geschoven en dan was dra onthuld, of de jongeling een hoog of een laag nummer had. Hoe hoger nummer hoe beter. De hoogste nummers waren veilig, ook al werden er een aantal met lagere nummers vrijgesteld wegens broederdienst of wegens „gebreken”. Maar het droevigst was het gesteld met de man, die nummer elf trok. Dat is het gekkenummer. Wie dat nummer trok, maakte, dat hij weg kwam en liet zich de ganse dag niet meer zien. Jammer voor hem, maar de uitslag van de loting kwam ook nog in de krant en zo kon iedere burger en burgeres nalezen, wie het gekkenummer had getrokken. En er commentaar op leveren, dat het jammer was, dat het juist deze jongen trof, zo'n aardige bescheiden jongen. Of; dat het de rechte deze keer wel had getroffen.

De andere lotelingen bevestigden hun nummer met een speld aan de pet en namen verder een vrije dag. Zij maakten er een feestelijke dag van, het duurde voor die met de hoge nummers. Want die moesten trakteren, al maar weer trakteren. En de avond liep soms uit op veel openbare dronkenschap. Ik heb zelfs eenmaal op een vergadering van jonge mensen gezegd: als jullie grootvaders erg opscheppen over de oude tijd en luid klagen over de jeugd van tegenwoordig, vraag dan eens eerbiedig, hoeveel jongelui er in de tijd, toen grootvader nog jong was, dronken waren op de dag dat ze moesten loten.

In 1912 was het in één gemeente, een provinciale hoofdstad nog wel, een sneu geval. De lotelingen trokken een voor een hun nummer, en die met een laag nummer keken onverschillig of sneu, en die met een hoog nummer waren blij. Maar toen de laatste loteling aan de beurt was en zijn hand in de trommel stak, bleek die leeg te zijn. Er was geen enkel nummer meer in. Hoe dat zo kwam, is nooit opgehelderd. Misschien was er een nummer te weinig ingedaan, Misschien had een loteling er een extra weten te pikken. Hoe het zij, de loting moest weer geheel worden overgedaan, en die met een hoog nummer hadden te vroeg gejuicht, want zij moesten nog eens trekken.

En dan is er nog iets uit die tijd. Een advertentie in een Christelijk weekblad: Met dank aan de Here doen wij te weten, dat thans ook onze jongste zoon, evenals zijn vier broers, is vrijgeloot.

Wij geven deze verslagen over wat een halve eeuw geleden gebeurde, nog steeds zonder commentaar.

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel
NOORD-NEDERLANDSCHE
ZAKKENHANDEL N.V.
Groningen — Eemskanaal N.Z. 48
Tel. 0 5900 - 3 13 45 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute”

ALS ik 't mij goed herinner, begon het indertijd met koffie en textiel. Onder „het” versta ik dan de verstoring van het distributiestelsel. In een winkel, waar meestal achter het bedgordijn gedragen kledij werd gedragen, rook het plotseling naar vers gebrande koffiebonen en bij de kruidenier lagen onverwacht zakdoeken en lakens naast de stroop en de linzen.

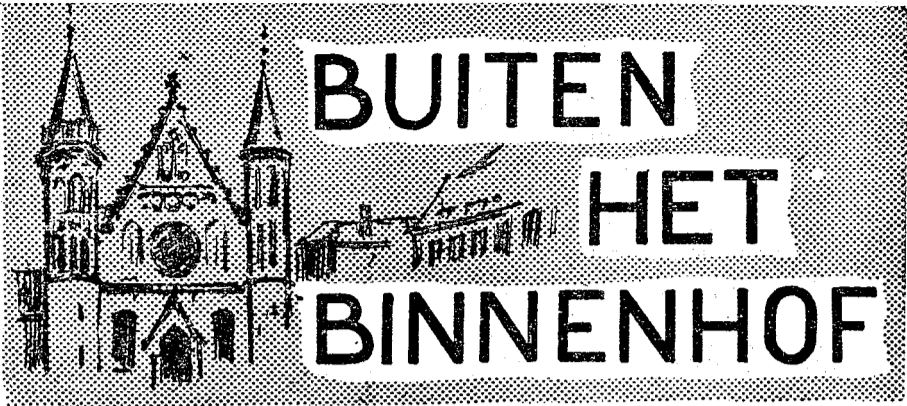
Nieuw was dit nu ook weer niet, want in kleinere gemeenschappen is de „Winkel van Sinkel” steeds een bekend centrum geweest. De hoeden en de petten en de damescorsetten (er waren dus ook herencorsetten) de dropjes om te snoepen en de bekende pillen hebben daar altijd naast elkaar gelegen en liggen in minder moderne centra nog steeds broederlijk/zusterlijk naast elkander. Maar in de steden is in de loop der jaren een strak distributiestelsel ontstaan. De sigarenwinkelier verkocht geen vis en de vishandelaar deed niet in tabak. De kleermaker leverde geen hoofdpijnpoeiders en de drogist bood geen dressoir aan. Ja, er waren wel melkwinkels, waar men bier en limonade kon kopen, maar niemand maakte zich daarover dik. Toen echter na de oorlog de spijzen steeds koeler en koeler werden, alles wat de klok sloeg diepvries moest zijn (maar dan slaat de klok niet meer) en de kinderen aldus aan tafel geroepen werden: „kom nu eten anders wordt het warm”, toen... lagen bij de groenteman de kippen en de eenden en de nasi goreng en de weense taart en de noorse vis en de vanille-ijsjes, terwijl bij de poelier geen tomaten of selderieknollen pronkten.

Het duurde niet lang of men rook de warme, aan het spit gebraden kippen in het groot kruideniersbedrijf. Wat tot nu toe alleen — min of meer alleen — de Bijenkorf de gigantische Winkel van Sinkel, nu behoefde men niet zo ver meer te gaan. De supermarkten boden alles, tot automatisch schoenpoetsen toe.

Het hek ging toen eerst recht van de dam. Waar de kippen geurden waren ook sponzen te koop. De Supermarkt had Tabaksvergunning en Verlof voor de verkoop van zwak alcoholische dranken, werkte met ballonnen en klein speelgoed. De superstroom was niet meer te stuiten, de distributierivier trad dermate buiten haar oevers, dat men nu dijkbreuk en gevaarlijke overstroming vreesde.

De grote kruideniersbedrijven gingen aandelen uitgeven. Van het eenvoudige snoepje van de week steeg de aanbidding zelfs tot koelkasten, personenweegschalen, pannen, handmixers, ja er is al sprake van „dekens bij de kruidenier”. De laatste klacht — want de klachten komen los — is van slagers in het zuiden des lands, die met lede ogen zien hoe in en op een supermarkt alle vlees reeds uitgebeend, verpakt en gekoeld voor het grijpen ligt.

Wat vroeger heette „Schoenmaker hou je bij je leest” heet tegenwoordig „branche”. Wie zich niet bij zijn leest houdt, werkt mede aan „branchevervaging”. Een handmixer bij de kruidenier is daar een branchevreemd artikel. Hoe groot die merkwaardige woordenschat ook zij, het blote resultaat van de acties van de laatste dagen door twee grote winkelbedrijven opgezet, is:

1. Verlaging van de handmixers, voorafgegaan door verlaging van de prijzen van personenweegschalen.
2. Afroming van de winst van fabrikant en detaillist van handmixers.
3. Hoerastemming bij de huisvrouw.
4. Algemene verkoop van een artikel, dat nog niet algemeen gekocht werd.

Nu kan men wijzen op de hoge winsten, welke door de fabrikant van de mixers werden gemaakt en daarover schande uitroepen. Dat helpt het distributiestelsel niet uit de chaos. Men kan ook roepen om hulp van de overheid, welke, met al haar bepalingen zus en vergunningen zo deze chaos niet heeft kunnen tegenhouden. Het enige wat ons uit de verwarring helpt is een krachtige actie van de middenstand zelf met betrekking tot de zuiverheid van de branches.

Als bijvoorbeeld Albert Hein van een Zwitserse firma mixers tegen een bepaalde prijs heeft kunnen loskrijgen, dan moeten de winkeliers, die tot dan mixers hebben verkocht zich beraden hoe zij gezamenlijk bij dezelfde of een andere fabrikant die mixers kunnen kopen tegen een prijs, welke voor hen en voor de fabrikant een redelijke winst oplevert. Daar kan de overheid moeilijk bij helpen. Prijsbeschikking Handmixers is van de minister niet te verwachten. Het is een schrale troost, maar de alles beheersende supermarkt is niet tegen te houden. Slechts een krachtige organisatie tegenover een krachtige organisatie kan de zaak in evenwicht houden. En laat de middenstand niet bouwen op de sympathie van de klant, want die is wat dat betreft — het goede niet te na gesproken — wreed. Hij gaat waar hij het best, het vlugst en het goedkoopst geholpen wordt.

Er is meer een beroep op de organisatie van de middenstand gedaan. De huidige distributie van goederen moet een nieuwe aansporing zijn de tot nu betreden wegen toe snelwegen te verbreden.

Gelukkig de kleine gemeenschap, waar nog met de hand het beslag geklopt wordt en de kruidenier kruidenier en de slager slager is...

William Frankfort

Kryptogram

Horizontaal: 1. Vliegende provinciaal, 5. Zijn zoon ging voor hem door het vuur, 8. Hij wordt voortdurend door de modder gehaald, 9. „Halve maans”-kind dat geen geheimen kan bewaren, 11. Dat doen degenen, die uitgediend zijn, 12. Schuilt dikwijls in 't gras, 14. Dit dier houdt zich liever afzijdig, 15. Dierlijk onderdeel dat plantaardig is, 19. De — klinkende — kleren maken de zot, 22. Hoofdprodukt, 24. Koude — maar ook harde —

gulden, 26. Geen arme bemoediging, 28. Retourgezonden ledige emballage? Nee achteromzien, 29. „Wrijfsteen” voor mannen, 30. Gevaren van het inviteren? 31. Menselijke bezigheid.

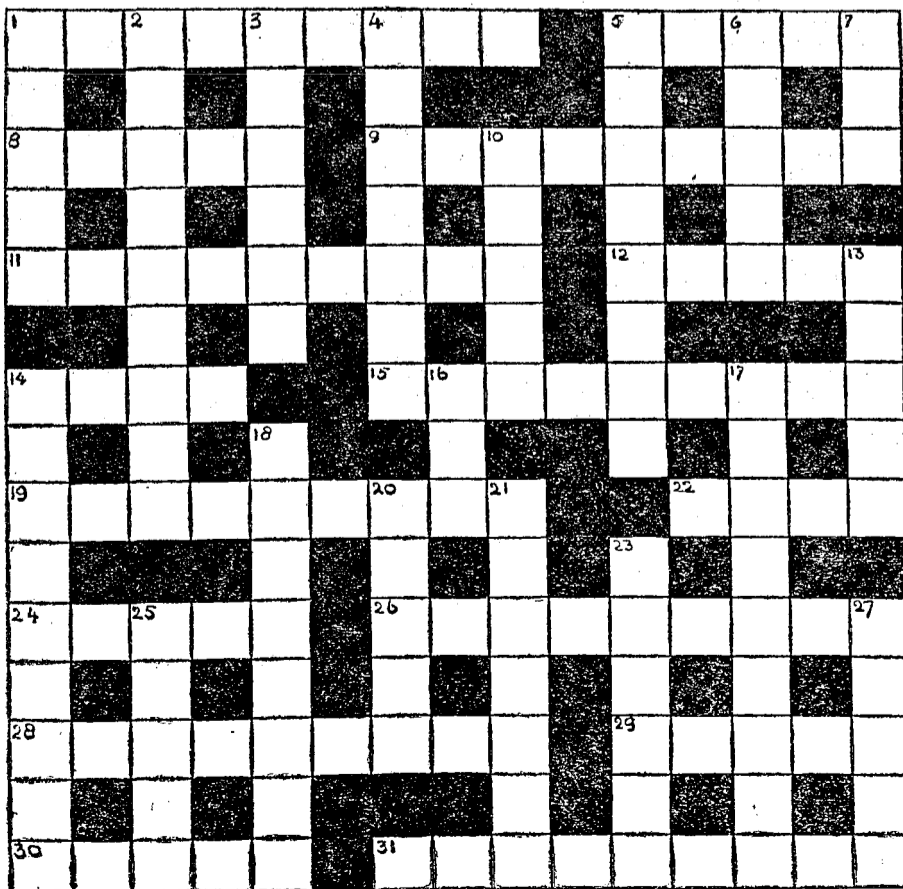
Vertikaal: 1. Aansporing voor Marjanneke, 2. Bijzonder gewichtig, 3. Bij zo'n vertrek slaat men een mal figuur, 4. Bescherming van een Engelse koning op een schip? 5. Hij laat de prijzen kelderen, 6. Hij is zijn gewicht in goud waard, 7. Om haar draait alles in dit ondermaanse, 10. Zo krijgt men het geld binnen, 13. Dit beestje heeft de akelige gewoonte iets na nieuwjaar te springen, 14. Deze diertendelen worden dikwijls op schrift gesteld, 16.

Vernietigde het beeld van zijn moeder, 17. Het mankeert hier aan een bovenkamer, 18. Er mee is niet goed; erom is wat beter, maar als 't goed is, deugt het niet, 20. Primitief muziekinstrument, 23. 't Lijkt wel wat op een letterkundig werk, maar de letter is weinig interessant en kan de toets der kritiek niet doorstaan, 25. Nog niet helemaal klaar, maar wel behouden, 27. „Geestrijk” wapen?

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. beloven; 3. bordjes; 7. persmuskiet; 9. deksel; 11. onweer; 12. Een; 13. ezelin; 14. kennis; 18. een; 19. cadans; 21. kasten; 23. nachtschade; 24. twisten; 25. grapjas.

VERTIKAAL: 1. branden; 2. verte; 4. ruien; 5. sterren; 6. Kuyper; 7. pekelsonde; 8. theelichtje; 10. lawines; 11. ongeluk; 15. decreet; 16. onlust; 17. kantjes; 20. nicht; 22. Alsaca.

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW **HAHBO**
HARDINXVELD
Telefoon Hardinxveld-Glensendam 2141

Fa. H. van Triest & Zn.

Groothandel
in fourages

DWINGELO
Tel. 0 5219 - 1270 b.g.g. 1316

EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN- EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

Prof. dr. J. Zijlstra spreekt

Op zaterdag 13 oktober wordt het najaars Partij Convent gehouden. De plaats van samenkomst is hotel „Esplanade”, Lucas Bolwerk 24 te Utrecht. Aanvang der vergadering te 10.30 uur. In de middagvergadering zal Z. E. minister prof. dr. J. Zijlstra een rede houden over de achtergronden van de financieel-economische politiek.

BOEKEN en periodieken

Een tip voor oude en nieuwe raadsleden

In dit blad, dat ook gelezen wordt door verscheidene reeds zitting hebbende en pas geïnstalleerde raadsleden, alsmede door hen, die zich voor het raadslidmaatschap gereed houden op reserveplaatsen van de gemeentelijke kandidatenlijst, mag bij de aanvang van het nieuwe bestuurs-seizoen gewezen worden op een bijzonder instructief boekje voor gemeenteraadsleden ¹⁾.

Bijna zouden wij geneigd zijn te spreken over een handboekje.

De heer Sikkes en Rasterhoff, beiden uiterst deskundig op dit terrein, hebben dit 113 pagina's tellend werkje geschreven.

Thans is reeds de derde druk in gebruik.

De schrijvers en de uitgever Samson N.V. hebben reeds honderden zo niet duizenden raadsleden aan zich verplicht door dit bijzonder helder geschreven handboekje. Laat het u voor gezegd zijn.

Voor hen, die zich niet verdiepen in de vaak moeilijk leesbare tekst van de Gemeentewet — en hoevelen zijn dat er niet — is dit boekje zelfs onmisbaar.

In 25 paragrafen ontvouwt zich de essentie van het besturen ener gemeente voor de belangstellende lezer.

Het gemak van een dergelijk werkje is, dat men het ook ter raadsvergadering kan raadplegen.

Met het oog hierop zouden wij een licht kritiek willen laten horen.

Een index, die niet alleen de titel der paragrafen, maar ook de inhoud der diverse passages zou aangeven, zou de belanghebbende nog sneller dan nu reeds mogelijk is naar de gezochte onderwerpen voeren.

Het is beslist geen onderwaardering voor „De Magistratuur” (orgaan van het Verband van verenigingen van a.r. gemeente- en provincie-bestuurders), die ons nog eens met nadruk op dit handige boekje doet wijzen.

Een uitgave van de Gemeentewet in zakformaat completeert dit rijke bezit, dat elk raadslid voor heel weinig geld kan bestellen.

v. d. Sl.

¹⁾ „Het lidmaatschap van de gemeenteraad” door Sikkes-Rasterhoff. Uitgever N.V. Samson.

Bezoekreis Canada en Amerika
 Voor ouders van emigranten organiseren wij ook in 1963 een speciale BEZOEKREIS aan hun kinderen. De reis wordt gemaakt tegen gereduceerde tarieven onder deskundige leiding met s.s. „RIJNDAM” van de Holland-Amerika Lijn. Inlichtingen verstrekken geheel vrijblijvend.
 W. ZEYL & ZOON
 Passage- en Reisbureau,
 Oude Koemarkt 35 Sneek, tel. 05150-2224

Uw adres voor
 DIRECTIEKETTEN
 BARAKKEN
 SCHOLEN
 ZOMERHUISJES
 enz. enz.
Firma Gebr. Timmer
 Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

A C H T E R P A G I N A

IN DE LOOP DER TIJD passeren in een rubriek als deze talloze partij-activiteiten de revue. Werk, dat op landelijk niveau gedaan wordt, wordt hier naar voren geschoven, maar eveneens worden allerlei provinciale, regionale en plaatselijke daden onder de aandacht gebracht van de duizenden lezers en lezeressen van ons weekblad en van deze Achter Pagina.

Het gaat er daarbij om elkaar op de hoogte te houden van hetgeen gepresteerd wordt, elkaar suggesties door te geven, elkaar aan te sporen, elkaar steeds weer aan allerlei punten — welke de aandacht nodig hebben — te herinneren. Kortom, het is de bedoeling partij-organen, kiesverenigingen, maar ook de actieve leden van de partij persoonlijk van dienst te zijn bij het werk, dat gedaan moet worden. De ene keer is dit verhaal meer gericht tot de afzonderlijke leden persoonlijk, de andere keer is het geschreven in hoofdzaak voor de kiesverenigingen en andere partij-organen als zodanig bedoeld.

Het ene valt overigens echt niet altijd van het andere te scheiden en dat moet ook niet; want, de leden: dat zijn wij zelf, en de partij en de partij-organen: ook dat zijn wij zelf. Dat zo nu en dan bepaalde zaken geheel of gedeeltelijk worden herhaald, soms wel enige malen vlak achter elkaar, is gewenst. De praktijk vraagt daarom.

★ **Centraal Comité kwam bijeen**

ZO MELDDEN wij reeds, dat — na het moderamen van het Centraal Comité, de Organisatie Commissie en het Algemeen Organisatie Comité — ook het Centraal Comité heeft vergaderd.

Echter kwam het nog niet tot een geven van een kort overzicht van de uitvoerige agenda, welke op zaterdag 15 september — de eerste vergadering na de zomervakanties — afgehandeld werd.

Wel hebt u vorige week reeds kunnen lezen, dat het Centraal Comité zich heeft bezig gehouden met de voorbereidingen in mei 1963. Een groot deel van de vergadertijd werd uiteraard aan deze zaak besteed. Het schema van termijnen en handelingen, hierbij in acht te nemen, werd vastgesteld. De hoofdlijnen van dit schema werden reeds gepubliceerd in Nederlandse Gedachten van 1 september j.l.

Maar tal van andere punten ver-eisten eveneens de aandacht van de leden van het Centraal Comité.

Een van de eerste punten vormen steeds de ingekomen stukken.

Vervolgens kwamen aan de orde

Aan het werk

de balans en rekening van lasten en baten 1963.

Tenslotte behandelde het Centraal Comité twee rapporten van het College van Advies, welke voor publicatie werden vrijgegeven.

Het ene rapport is getiteld „Gespreide bezitsvorming als eis van een christelijk-sociale politiek”. Het andere rapport draagt als titel „On-gelijkwaardige bevolkingsspreiding in Nederland als politiek probleem”.

★ **Alle partij-organen van start**

UIT DE binnenkomende correspondentie en uit de stukken, welke ter kennisneming aan het partijbureau worden toegezonden, blijkt dat de regionale en plaatselijke partij-organen het werk hebben hervat.

De eerste plaatselijke vergaderingen zijn gehouden en dat geldt ook de bijeenkomsten in groter verband. Wat dat betreft behoeven wij slechts te verwijzen naar de centrale vergaderingen, welke wekelijks in ons blad worden aangekondigd.

U hebt kunnen zien, dat de Drentse dames eveneens vroegtijdig in de nieuwe werkperiode van start gaan. Uit alle delen van deze provincie worden de dames verwacht op een bijeenkomst met een verzorgd en aantrekkelijk programma.

De overige aangekondigde centrale bijeenkomsten zijn praktisch allemaal vergaderingen, welke tevens geheel of gedeeltelijk kadercontact-bijeenkomsten zijn. Met andere woorden, het zijn bijeenkomsten, uitgaande van de Provinciale Comités c.q. Kamercentrales, waarop de eigen zaken worden besproken, maar tevens — overeenkomstig het besluit van het voorjaars-Partij Convent — gesproken wordt over de heffing voor het publiciteitsfonds te beginnen dit jaar en over het door het Centraal Comité vastgestelde voorstel voor de komende Deputatenvergadering m.b.t. een trapsgewijze verhoging van de contributie-afracht aan het Centraal Comité met ingang van resp. 1963 en 1964. In verband hiermede worden tot bijwoning van de kadercontactbijeenkomsten van elke kiesvereniging ten minste de voorzitter, de secretaris en de penningmeester uitgenodigd.

★ **(Bestuurs)leden**

ENERZIJDJS hebben wij de laatste tijd globaal weergegeven wat de kiesverenigingen aan werk hebben te doen in de komende maanden, anderzijds is gewezen op enkele activiteiten waarmee de leden van kiesverenigingen zich persoonlijk ten dienste van het partijwerk kunnen inzetten.

Daarnaast willen wij gaarne nog eens onderstrepen, dat men als leden het werk van de kiesvereniging niet maar aan de bestuursleden moet overlaten. Wanneer men zich op het standpunt stelt: de bestuursleden zullen het wel opknappen, dan is dat geen juist standpunt. Een goed marcherende kiesvereniging is geen zaak van de bestuursleden alleen, maar een zaak van alle leden. De kiesvereniging is niet van de bestuursleden, maar van de leden.

Dat betekent, dat men ook niet maar rustig moet gaan zitten wachten tot het bestuur een beroep op de medewerking van de leden moet doen. Als de k.v. een zaak van de leden is, bieden de leden zelf spontaan hun medewerking aan de bestuursleden aan, om het vele werk dat zij hebben te doen, mede te dragen.

En anderzijds hebben de besturen der kiesverenigingen het volste recht een beroep te doen op hun medeleden om in elk opzicht medewerking van de leden kan „in los verband” verleend worden, maar ook d.m.v. een vaster verband als bijvoorbeeld bepaalde commissies.

Een van de meest sprekende commissies is wel de propaganda-commissie. Maar ook met betrekking tot bepaalde concrete zaken, welke gedaan moeten worden, kunnen commissies (ad hoc) worden ingesteld.

Tot dusver hadden wij voornamelijk op het oog commissies m.b.t. het praktische k.v.-werk. Daarnaast is het natuurlijk mogelijk om commissies in het leven te roepen ter bespreking en bestudering van bepaalde onderwerpen.

Op een en ander hopen wij een volgende maal nader terug te komen.

Het zou prettig zijn, indien kiesverenigingen, welke op dit gebied goede resultaten hebben geboekt, dit eens zouden willen mededelen aan het bureau van het Centraal Comité. Via deze rubriek kunnen anderen daar dan wellicht van profiteren.

Op naar de 20.000 abonnees

BON
 Voor slechts f 1.50
abonnee op Nederlandse Gedachten

U kunt mij — ook voor 1963 — noteren als abonnee:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

OPGEGEVEN DOOR:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs van 1 oktober '62 tot 1 januari '63: f 1,50. Per halfjaar f 3,25. Giro 89673.

- ★ ★ ★
- Wanneer u **5** abonnees opgeeft voor het jaar **1963** ontvangt u naar keuze een
- ★ sigaren- of bijouteriedoos (15 x 10 cm)
 - ★ een verzilverde sleutelring
 - ★ een verzilverde briefopener

Elke nieuwe abonnee, die zich tevens voor het jaar **1963** abonneert, ontvangt een prachtige zilverkleurige sigaretten- of bijouteriedoos (12 x 8 cm) met inscriptie op de onderkant.

★ ★ ★

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

Oog voor actuele nood en politiek op lang zicht

Hieronder plaatsen wij de volledige tekst van de door Dr. Bruins Slot in de Tweede Kamer bij de Algemene Beschouwingen gehouden rede.
Volgende week hopen wij een verslag op te nemen van de overige redevoeringen en het antwoord der Regering.

DE Troonrede is door mijn politieke vrienden en mij over het algemeen met instemming begroet. Zij is goed van stijl en compositie en zij bevat een hoeveelheid voornemens van de Regering, die indrukwekkend mag worden genoemd in verband met het feit, dat door de verkiezingen in het begin van mei a.s. het parlementaire jaar slechts kort kan zijn. Het is in ieder geval een bewijs, dat het Kabinet-De Quay niet uitgeregeerd is en dat is een compliment waard. Wij stellen ons in het algemeen met instemming achter het kabinet en achter zijn beleid.

In het laatste jaar van een parlementaire periode ligt het voor de hand de verrichte arbeid te overzien. En dan kan worden geconstateerd, dat ten aanzien van wat tegenwoordig in de binnenlandse beleidssector het voornaamste deel uitmaakt, het financieel-economische en sociaal beleid, op zeer goede resultaten mag worden gewezen. De Staatsfinanciën zijn gezond, onze economie werkt op volle toeren. Ondanks de spanningen, die dat oplevert, is er een zeer beduidende verhoging van de inkomens der loontrekkenden tot stand gekomen, zulks bij een in hoofdzaak gelijk gebleven prijspeil.

Loonbeleid

Wat het loonbeleid betreft zitten wij halverwege datgene wat het kabinet zich als ideaal had gesteld, nl. de vrijere loonvorming. Wij zijn nog steeds in het stadium der gedifferentieerde loonvorming. De Regering overweegt nu een advies van de S.E.R. over de wijze van loonvorming. Wij hebben begrip voor de moeilijkheden, die hier zijn, maar wij spreken de wens uit, dat het de Regering mag gelukken om, zoals zij het zelf uitdrukt, aan het georganiseerde bedrijfsleven een beter passende verantwoordelijkheid bij de loonvorming te geven. Met de Regering zijn wij van mening, dat deze hier ook een eigen verantwoordelijkheid heeft. Wij moeten er eveneens van uitgaan, dat in een democratische samenleving de verantwoordelijkheid primair bij het bedrijfsleven behoort te liggen, maar het probleem van de democratie is ook, dat zij die de verantwoordelijkheid moeten dragen, dat ook inderdaad doen door het algemeen belang in hun overwegingen te betrekken. Het is een kunst apart voor de Regering om de tweërlei verantwoordelijkheid, die er hier is, zó te harmoniseren, dat het georganiseerde

bedrijfsleven kan tonen wat het waard is. Als er in de afgelopen jaren in dezen soms terecht kritiek op het bedrijfsleven is uitgeoefend, moet men daarbij verdisconteren, dat het opereerde in een situatie, waarin de Regering, als het er op aankwam, het helemaal te zeggen had.

Dit werkt psychologisch slecht op het ontwikkelen van verantwoordelijkheidsgevoel en zo komt men terecht in een vicieuze cirkel. Wij wensen de Regering hier de steun der wijzen toe.

Vergeten groepen

Vershillende vergeten groepen kregen de aandacht der Regering. Als de interimregeling voor invalide rentetrekken tot stand zal zijn gekomen, acht de Regering haar sociaal beleid op korte termijn voltooid. De Regering spreekt ook over belangrijke sociale vraagstukken op lange termijn. Zij noemt de definitieve vorm van de oudedagsvoorziening, de definitieve regeling voor de gehandicapten en enige andere punten.

De regeling voor de gehandicapten achten wij van grote betekenis, evenals een arbeidsongeschiktheidswet, maar wij willen gaarne de Regering en in het bijzonder de speciaal bij het financieel, economisch en sociaal beleid betrokken bewindslieden gelukwensen met de door hen ten toon gespreide energie en de mede hierdoor behaalde resultaten.

Woningbouw

Wat de woningvoorziening betreft, zegt de Regering terecht, dat deze een onderwerp van voortdurende zorg blijft. Weliswaar is op het gebied van de woningbouw een grote activiteit waar te nemen, maar het is de vraag, of deze tegen de achtergrond van de toeneming van het aantal gezinnen en de noodzaak van krotopruijing voldoende is. Terecht zegt de Regering dat de kosten van een woning voor de

meeste woningzoekenden te hoog zijn en dat het Rijk in de meeste gevallen financiële steun zal moeten blijven geven.

Gelijk bekend, is dit steeds het standpunt van onze fractie geweest. De woningnood zit juist bij de minst draagkrachtigen. Alle andere idealen op het gebied der vormen van woningpolitiek moeten wijken voor de noodzaak, allereerst dit probleem op te lossen.

Het financiële deel van de Troonrede en de Miljoenennota laat ik nu verder rusten. Mijn politieke vriend de heer Van Eijsden hoopt daarop bij de algemene financiële beschouwingen breder in te gaan.

Landbouw

Wel moet ik enkele opmerkingen maken over het landbouwbeleid. De landbouwparagraaf uit de Troonrede is ons wel wat al te summier.

Wij hebben er node in gemist iets van de zorg, die ons vervult met betrekking tot de positie der gemengde bedrijven, vooral op de lichtere gronden. Deze bedrijven zijn in de knel geraakt. De Europese Gemeenschapelijke Markt op agrarisch gebied, waarvan wij in de toekomst goede verwachtingen hebben, heeft aanvankelijk nog slechts een negatieve betekenis juist voor deze bedrijven. De welvaartstoename, waarvan wij in het algemeen mogen gewagen, is het minst ten goede gekomen aan de agrariërs.

Wij pleiten daarbij niet voor bedrijven, waarin toch geen toekomst zit, maar er zijn thans ook bedrijven, die wel een toekomst hebben en die toch in de knel zitten. Er heerst on-

• Vervolg op pag. 4

Vijf minuten

een Bijbelwoord voor iedere dag door Ds. H. Giesen, met een voorwoord van Ds. G. P. Klyn, is zonder twijfel het meest gevraagde dagboek van de laatste jaren. Het heeft tienduizenden dagelijkse gebruikers.

Uitg. van: Boekencentrum N.V., Scheveningseweg 72, Den Haag. Verkrijgbaar bij de boekhandel.

ELTINK MEUBELEN

WIJCHEN
Tel. 08894-441

voor

WONINGEN
DIRECTIEKAMERS
VERGADERZALEN
VERENIGINGSGEBOUWEN
BEJAARDENTEHUIZEN
ZIEKENHUIZEN

Direct van fabriek

Heldendom

De kranten, overal ter wereld, hebben het allemaal precies verteld: hoe Walter M. Schirra, kapitein-luitenant ter zee en astronaut, zich naar zijn ruimtevaartuig begeeft voor zijn reis door het heelal. En niet minder precies hebben ze verteld hoe James Meredith, neger-student in de politieke wetenschappen, voor de eerste maal de collegezaal van de universiteit van Mississippi is binnengegaan en (eenzaam) zijn eerste lessen aan deze universiteit-blanken heeft gevolgd.

Alles heel precies — maar wat we niet weten en (gelukkig) ook wel nooit

zullen weten is wat er op dat beslissende uur is omgegaan in het hart van elk van deze mannen. Beiden kan men ze helden noemen, zij het ieder op een geheel andere wijze. Beiden hebben heel bewust gekozen voor die ene daad die

hen bekend heeft gemaakt in heel de wereld — maar wat gaat er om in het hart van een man in dat uur dat hij een held wordt?

Walter M. Schirra, getraind voor zijn job, verzorgd door de beste deskundigen die dat grote land Amerika kan voortbrengen, wetend dat alle technisch kunnen en alle denkvermogen was ingezet om zijn reis veilig en goed te doen verlopen — toch moet even, op dat beslissende ogenblik, de kille adem van de angst hem hebben beroerd. Maar tegenover die ene, kleine kans op verkeerd gaan stond immers de roem van het heldendom!

En James Meredith? Zwaar bewapende politiemannen hadden hem omringd toen hij de poorten van de universiteit binnenging en ze hielden hem in het oog terwijl hij zijn eerste colleges volgde — ook voor hem was de kans dat er iets mis zou gaan zo gering mogelijk gehouden. Stond juist in dit geval niet het prestige van Kennedy-zelf op het spel? Desondanks zal er angst geweest zijn in het hart van deze dappere negerburger der Verenigde Staten. Angst die niet verzoet werd door het vooruitzicht op roem — want nog sneller dan een geslaagde astronaut is een geslaagde neger-student vergeten!

Deze week moest er een foto gekozen worden voor deze rubriek: wereld via camera. Het is niet de beste deskundigen van Walter M. Schirra — het werd wel die van James Meredith. In die keuze ligt geen minachting opgesloten jegens Amerika of de Amerikanen. Wat in Mississippi gebeurd is is een schande — daar zullen miljoenen Amerikanen het mee eens zijn. Men kan het haast lachwekkend noemen dat dit gebeurt in een land dat voor heel de wereld symbool is van vrijheid en dat jaarlijks miljarden uitgeeft om die vrijheids-gedachte ingang te doen vinden in de rest van de wereld — maar leven er niet in ieder land verblinde mensen, dwaze mensen die zichzelf hoger achten dan hun medemensen? Als de regering-Kennedy voor deze verdwazing gewicht zou zijn — terecht zou men het schande over Amerika hebben uitgeroepen. Maar deze regering heeft gedaan was zij moest doen: de rechten van haar burgers beschermen. En het onschuldige bloed dat daarbij gevloeid is, kleeft aan de handen der dwaze rassenhoogmoedigen.

Ja, men mag James Meredith een held noemen — de wereld zou er beter aan toe zijn als dit soort heldendom niet meer nodig zou zijn!

n.v. SLAVENBURG'S bank
Affiliatie

Handels- en Effectenbank
N.V.

Groningen - Brugstraat 32

Financiering van kerkbouw
Emissie van obligatieleningen

In dit nummer

- ★ Rede van Dr. Bruins Slot (pag. 1 en 4).
- ★ Positie van de volksvertegenwoordiger (pag. 3)
- ★ Sociale zekerheid op langere termijn (pag. 5)
- ★ Het pacifisme (pag. 6 en 7)
- ★ Onze strafwetgeving (pag. 8)
- ★ Kerk in Zuid-Afrika (pag. 9)

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

Verkiezingen in 1963

Bijna alle lijstvoerders bij de verkiezingen van 1959 zullen niet als zodanig bij die van 1963 optreden. Zij zullen zelfs niet in de Tweede Kamer terugkeren. Prof. Romme heeft zich al enkele jaren geleden moeten terugtrekken wegens zijn gezondheidstoestand, prof. Zijlstra heeft besloten zich niet meer beschikbaar te stellen, ds. Zandt is overleden, dr. Tilanus, prof. Oud en de heer De Groot stellen zich niet meer herkiesbaar, terwijl minstens drie van het zestal lijstvoerders van de P.v.d.A. geen zetel in de Tweede Kamer meer begeren nl. prof. Samkalden, de heer Hofstra en mr. Burger. Een en ander heeft tot gevolg dat er voor de politieke partijen geen probleemloze tijd is aangebroken. De donkere wolken boven de Liberalen zijn, wat het bovenstaande betreft, al enige tijd zichtbaar. En na de beslissing van prof. Zijlstra moet een soortgelijke wolk boven de Anti Revolutionairen ongetwijfeld groter zijn dan eens mans hand. De andere partijen blijken ook nog geen definitieve lijstvoerders te bezitten.

Politiek Nederland wikt en weegt. De overige problematiek heeft met wat minder belangstelling genoeg te nemen. Aan een fusie tussen de A.R.P. en de C.H.U., bijvoorbeeld, denken weinigen. De gedachten worden bezig gehouden door de meer of minder geschikte lijstvoerders.

Maar juist deze omstandigheden bieden mogelijkheden tot een praktische samenwerking tussen de prot. chr. groeperingen. Het is een unieke gelegenheid om tot een gezamenlijke kandidatenlijst te komen, zonder op de tenen van vroegere lijstvoerders te trappen.

We zijn ons ervan bewust dat de tijd kort is en dat de problemen niet verminderen. Allerlei werk- en tijdschema's in verband met de komende verkiezingen zullen reeds zijn opgesteld. De programma's van actie moeten langzamerhand zijn ontworpen. En wie zal nu de lijstvoerder worden? De donkere wolken moeten wel zwart worden. Laat dan de concrete toepassing van de mogelijkheid om de eenheid van de prot. chr. partijen te bevorderen het gouden randje aan de zwarte wolk moge zijn.

Joh. van Es, Polsbroek.

• Kanttekening

De bijdrage van de heer Van Es vraagt als het ware om een redactionele kanttekening. Voor meelevende partijleden — waartoe wij zeker ook de heer Van Es rekenen — is het duidelijk hoezeer zijn opmerking, dat de tijd kort is, juist is. Men kan niet een zo ingrijpende zaak als het samengaan van twee partijen bij Kamerverkiezingen in een oogwenk regelen als de oorspronkelijke opzet geen doorgang vindt. Wie zich de vrij recente dagbladberichten over samensprekingen tussen de dagelijkse besturen van de C.H.U. en de A.R.P. herinnert, weet dat hard aan toenadering wordt gewerkt. Dat is een verheugende zaak, welke welslagen echter acuut in gevaar kan komen indien men opeens en eenzijdig gaat for-

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

ceren. En dan nog dit: Reeds op 1 september is het tijd- en werkschema van onze partij in ons blad gepubliceerd. Volgens dit schema is dus de kandidaatstelling in onze partij reeds regionaal aan de orde.

Vanaf 10 oktober zal dit met de behandeling van het A.R. Program van Actie plaatselijk en regionaal eveneens het geval zijn. Dit alles is de heer Van Es, blijkens de door hem geuite veronderstelling daaromtrent, ontgaan.

Toen op 13 september bekend werd dat prof. Zijlstra geen Kamerkandidaat en dus geen landelijk lijstvoerder van de A.R. Partij zou zijn, kon dus ook om praktische redenen niet met de vlotheid, die de heer Van Es blijkbaar voor mogelijk houdt, op zijn zo ingrijpende oplossing als het ware eventjes worden overgestapt.

Wie dat voor realiseerbaar houdt, heeft weinig besef van de intensiteit en de duur van de procedure, volgens welke Kamerverkiezingen in een democratische partij worden en behoren te worden voorbereid. Het ideaal van de heer Van Es en van ons verschilt natuurlijk niet zoveel. Doch hij heeft zijn enthousiasme niet aan de teugel van de werkelijkheidszin kunnen hou-

den. Laten we met elkaar en voor elkaar oppassen dat we niet op hol slaan. Dat geeft slechts brokken.

Intussen hopen ook wij op het „gouden randje”, waar de heer Van Es naar uitziet. In elk geval zullen hij en wij echter wel met minder tevreden moeten zijn. Doch ook wij hopen dat het toch nog iets zal zijn. En wel dit: in de dagbladen van 23 september j.l. kon men lezen dat de C.H.U.-voorzitter mr. Beernink in de Troonrede een passage gemist had over een wijziging in de Kieswet, die het bijvoorbeeld de A.R. en de C.H.U. mogelijk zou moeten maken tot lijstverbinding over te gaan. Zou een goed verstaander deze wens niet mogen aanmerken als een concreet gevolg van de hierboven bedoelde toenaderingspogingen? In dit stadium is het niet mogelijk daarover veel te zeggen, maar daarom kan zo'n krantenbericht wel veelzeggend zijn. Onze voldoening daarover zou evenwel prompt weer teniet worden gedaan door het uiten van al te verstrekkende wensdromen. Dat is het wat wij de heer Van Es en zijn medestanders op dit punt, zouden willen zeggen. Vooruitgang in de door hem gewenste richting verlangen ook wij. Maar dan liefst niet in een tempo, dat ons hoofd in de (mist)wolken brengt en onze beide benen het contact met de bodem der werkelijkheid doet verliezen.

(Red. N.G.)

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• West Nieuw-Guinea is op 1 oktober overgedragen aan de Verenigde Naties. Er is over dit feit de laatste tijd zoveel geschreven en gezegd, dat er nu nauwelijks meer plaats is voor iets anders dan de pijn, die een ieder zal gevoelen, wie de ontwikkeling zowel van het Papoea-volk als van de internationale rechtsoorde ter harte ging. Uit berichten, afkomstig uit Indonesië kan worden afgeleid dat het akkoord van 15 augustus op het nippertje een grote invasie van 30.000 Indonesiërs, verscheept in 120 vaartuigen, waaronder 70 transportschepen, heeft voorkomen. Men kan zich opgelucht voelen over de „echte” oorlog, die nog niet vermeden werd, maar men kan op grond van dit bericht evenzeer constateren hoezeer Nederland in de hoek gedrukt werd en — wat erger is — hoezeer Djakarta vastbesloten was het „recht” in eigen hand te nemen. Gebeurtenissen, die tijdens of vlak na de overdracht plaatsvonden tonen eveneens aan, dat Indonesië de overgangsfase tot 1 mei 1963 nauwelijks reëel acht en zich reeds nu als de eigenlijke bestuurder van West Nieuw-Guinea beschouwt. Men moet enerzijds voor de Papoea's hopen dat geen conflict tussen de V.N. en Soekarno de kritieke situatie, waarin zij zich bevinden, nog verergert (stel dat de V.N. zo'n conflict aandurft). Anderzijds dient vanuit Nederland grote voorzichtigheid te worden betracht om de aarzelande contacten, die niet bij voorbaat als pro-Indonesisch bekend staande Papoea's thans te Djakarta leggen, niet ongunstig te beïnvloeden. Met de terugkerende gouverneur Plaatje, wiens houding aller respect moet afdwingen, is het Nederlandse gezag uit dat deel van de wereld teruggetrokken. Doch over het „waarom dit alles?” zullen — ook al werd de ramp van een oorlog vermeden — velen nog lang niet met zichzelf in het reine gekomen zijn.

• De Verenigde Staten lieten weer eens een dubbel-gezicht zien. De schande van het conflict in het universiteitsstadje Oxford enerzijds en de glorie van de ruimtevaarttechniek anderzijds. Een schrijnend bewijs dat de menselijke geest de prestaties van het menselijk verstand niet kan bijbenen als het gaat om nieuwe wegen te vinden in het land der „onbegrensde mogelijkheden”.

• Engeland biedt — in meer strikt politiek opzicht — hetzelfde beeld van

geestelijke achterstand. Het is de Labour-partij, die in Brighton congresseert en er het gevaar van electorale bewustzijnsverenging demonstreert. De Britse socialisten moeten toch ook beseffen dat toetreding tot de E.E.G. geboden is. Zij spelen echter op de laatste resten van het imperiale ressentiment der Engelsen, door het de regering Macmillan ter zake zo moeilijk mogelijk te maken. De Europese socialisten zullen zich over het gedrag van hun geestverwanten in het Verenigd Koninkrijk bepaald niet verheugen; gelukkig. Het onnatuurlijke bondgenootschap daar tussen extreem rechts en uiterst links moet de gemiddelde Engelsman met z'n gevoel voor „common sense” als het ware wel tot de conclusie nopen dat de juiste weg in het midden ligt, d.w.z. die van de regeringskoers naar de EEG moet zijn.

• In Frankrijk speelt zich opnieuw het drama af van een parlement dat te hoop loopt tegen het staatshoofd, die over de Assemblée Nationale heen, het volk bij referendum over de opvolging wil laten beslissen. Dit betekent in feite: zelf zijn opvolger wil aanwijzen. Dat is in strijd met de Grondwet, zo betogen de vele parlementsleden, die deswege een motie van wantrouwen indienden, waarover zal worden beslist als dit blad al ter perse is. Aanneming ervan kan zowel de val van het kabi-

Prof. dr. J. Zijlstra spreekt

★ Op zaterdag 13 oktober wordt het najaars-Partij-Convent gehouden. De plaats van samenkomst is hotel „Esplanade”, Lucas Bolwerk 24 te Utrecht. Aanvang der vergadering te 10.30 uur. In de middagvergadering, welke waarschijnlijk te 14.00 uur zal beginnen, hoopt Z.E. minister prof. dr. J. Zijlstra een rede te houden over de achtergronden van de financieel-economische politiek.

net betekenen (en wat dan?) als het nog verder terzijde schuiven van de volksvertegenwoordiging.

• Jemen beleefde een koningsmoord, gepleegd door een officier, die door het slachtoffer, de pas ten troon gestegen Imam El Badr, op een vertrouwenspost geplaatst was. Een toneel dat ons uit de Bijbelverhalen over de koningen van Juda en Israël zo bekend is, speelde zich thans in 1962 binnen de grenzen van een feodaal Arabisch land af. Ook de bloedwreker ontbreekt nu niet, want de oom van de vermoorde vorst, prins Seif Hassan rukt volgens de laatste berichten, aan het hoofd van zijn getrouwen, op naar de hoofdstad Sanar, waar de nieuwe heersers de hulp van vrijwilligers inroepen. Als Rusland bereid is deze revolutionairen te helpen en als de Amerikanen blijven zoeken naar een passende houding, kan dit conflict in een achterlijke uithoek van de wereld leiden tot een gevaarlijke internationale brandhaard.

• Een andere revolutionair, de dezer dagen als (enige en echte) premier van Algerije opgetreden Ben Bella, zoekt ook zijn weg tussen de klippen van de internationale politiek. In Amerika zal hij president Kennedy ontmoeten. Dat kan een beslissende gebeurtenis worden, ook al noemt men zo iets een beleefdheidsbezoek... Ben Bella heeft reeds verklaard geen contact met de EEG te wensen, maar wel met Frankrijk te willen onderhandelen over de economische toestand van zijn land. Frankrijk zelf in de EEG „ingekapseld”, kan moeilijk anders doen dan ook deze vroegere (?) vijand het pad wijzen dat door zoveel andere jonge landen in Afrika wordt gezocht: dat der associatie.

Bouwbedrijf en prijzen

De heren Aantjes (a.r.) en Meulink (a.r.) hebben aan de Minister van Economische Zaken de volgende vragen gesteld:

1. Is de Minister, nu de Prijzenbeschikking Bouwbedrijf 1960 krachtens artikel 16, lid 3 van de Prijzenwet per 1 juni 1962 is vervallen, van oordeel dat niettemin het in artikel 1 van deze prijzenbeschikking voorkomende zgn. „doorberekeningsverbod” geacht moet worden van toepassing te zijn gebleven op bouwwerken, welke op 29 februari 1960 in uitvoering waren en op 1 juni 1962 nog niet opgeleverd waren?

2. Indien de voorgaande vraag bevestigend wordt beantwoord, is de Minister dan niet van oordeel, dat alsdan de in artikel 2 der genoemde beschikking opgenomen ontheffingsmogelijkheid geacht moet worden eveneens op de in de eerste vraag bedoelde werken van toepassing te zijn gebleven?

Centrale Vergaderingen

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij de aandacht op een aantal centrale vergaderingen in de verschillende delen van het land.

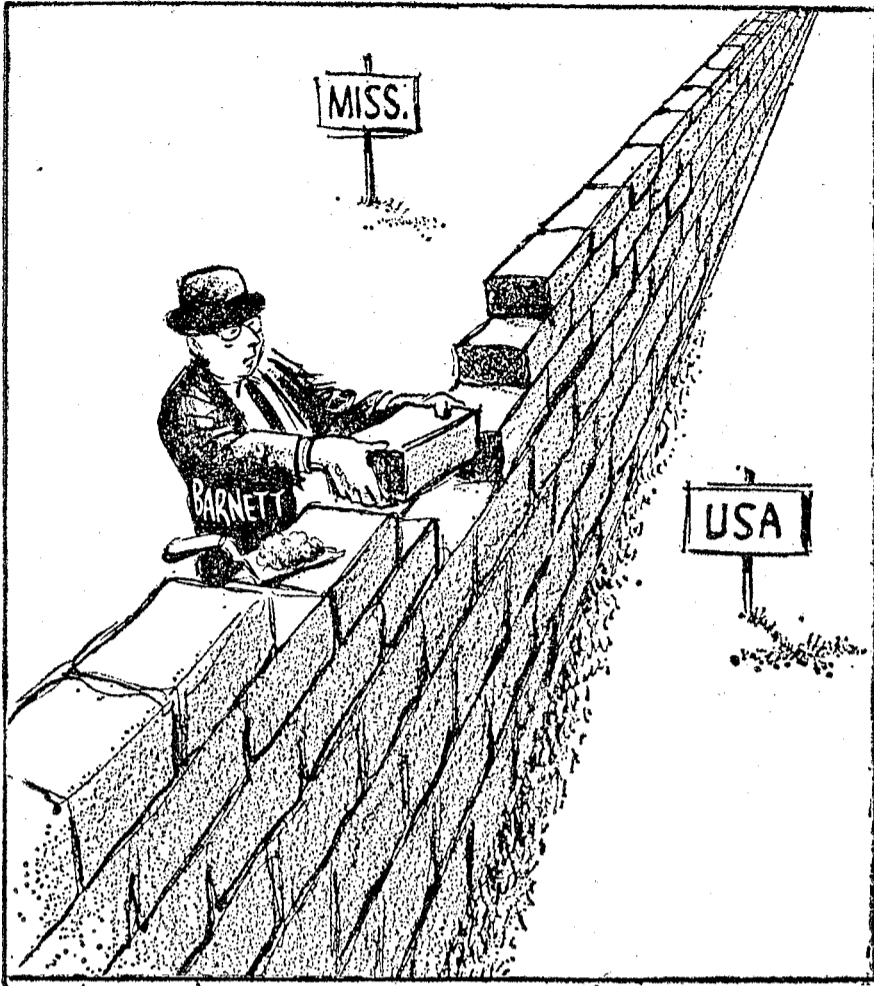
In chronologische volgorde zijn dit de volgende:

★ Op zaterdag 6 oktober belegt het A.R. Vrouwencomité Drenthe een provinciale vergadering voor de dames.

De plaats van samenkomst is het Verenigingsgebouw „De Kern”, Oranjestraat 8 te Assen. Aanvang der vergadering te 14.15 uur. Als sprekers zullen optreden mev. C. M. Tonkens-Kaajan te Amsterdam en mev. A. M. Visser-Visser te Steenwijk. Omlijsting in de vorm van muziek en zang. Des avonds is er tot slot een gezamenlijke broodmaaltijd.

★ Op maandag 15 oktober wordt een algemene vergadering gehouden van de Centrale A.R. Kiesvereniging Rotterdam. De plaats van samenkomst is de grote zaal van hotel Atlanta, ingang Aert van Nesstraat 8 te Rotterdam. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Spreker is dr. W. P. Berghuis.

SPOT

Mauldin in The Chicago Sun Times.

Een nieuwe muur

PRENT

• Wat doet een raadslid?

„Wat heb je nu aan zo'n raadslid? Hij doet zijn mond in de raad nooit open!" Die opmerking heeft u waarschijnlijk ook wel eens gehoord. Misschien heeft u zelf wel eens zo'n opmerking gemaakt. En daarmee heeft u dan het betrokken raadslid „gekraakt". Niet geschikt. Punt. Uit!

Maar is dat nu wel zo? Is het houden van redevoeringen nu echt de norm waarnaar de geschiktheid van gemeenteraadsleden gemeten moet worden?

Wie een beetje thuis is in de gemeentepolitiek weet beter. Raadsleden die steeds aan het woord zijn, zijn heus niet altijd de beste. Natuurlijk moet een raadslid kunnen spreken. Hij moet niet met zijn mond vol tanden staan. Hij zal zich in het debat ook moeten kunnen verweren tegen allerlei interrupties.

Aan een raadslid dat zonder fractiegenoten in de raad zit zal men in dit opzicht zwaarder eisen moeten stellen, dan aan leden die deel uitmaken van een fractie.

Buitenstaanders zijn vaak erg gauw klaar met hun oordeel. Dat in de openbare vergadering weinig sprekende lid (leden die nooit iets zeggen lijken ons onmogelijk) kan een heel goed raadslid zijn. Spreken moet een raads-

lid alleen als het nodig is. Werkt hij in fractieverband, dan zal hij alleen het woord voeren bij die onderwerpen, die hij namens de fractie behandelt. Dat kan soms gedurende enige tijd wel eens weinig zijn. Maar daarom zit dat lid in die tijd niet stil.

Een raadslid heeft steeds de stukken voor de agenda te bestuderen. Eenmaal per jaar zal hij bovendien de begroting door moeten nemen. Wie de lijvige boekdelen wel eens heeft gezien die samen een gemeentebegroting vormen, weet dat dit geen eenvoudige zaak is. Het raadslid dat op de hoogte wil blijven van hetgeen er op het gebied van de gemeentepolitiek te koop is, moet heel wat lezen. Dat vraagt allemaal tijd.

Daarnaast is hij lid van een of meer commissies van bijstand. Bijv. van financiën, openbare werken, maatschappelijke zorg, onderwijs, enz. In die commissies worden alle raadsvoorstellen van te voren besproken. De commissies moeten over deze voorstellen advies uitbrengen aan burgemeester en wethouders, die dat advies bij de indiening van het voorstel aan de raad doorgeven. In die commissievergaderingen in kleine kring dus moeten de raadsleden hun mening zeggen, hun kritiek oefenen, enz. Daar spreekt dus praktisch ieder raadslid. En soms is dat belangrijker dan een redevoering in de raad.

Het is dus zeker onjuist de werkzaamheid van een raadslid alleen af te meten naar wat hij in de openbare raadsvergadering zegt. Achter de schermen gebeurt heel wat werk. Commissievergaderingen zijn niet openbaar en men ziet dus niet wat daar gedaan wordt. Maar er zijn ook commissies waar zowel raadsleden als burgers inzitten. Van die commissies hoort men wel wat meer. Ze zijn vaak voor de burgerij ook van directe betekenis, zoals een commissie voor huisvesting bijv. Maar daarover in een volgende notitie.

Volksvertegenwoordigers

ONS vorige artikel eindigde met een vraag.

Is het zo, dat de politieke partijen op hun lijsten mensen moeten zetten, die uitmunten in één of ander specialisme en die daarom bijzonder geschikt zijn om in hun „branche" desverlangd en na langer of korter tijd als minister op te treden? Of zullen de ministers al meer buiten het parlement worden gezocht?

Dit is niet zo eenvoudig als het schijnt.

Het staat in elk geval vast, dat leden van het parlement wat van de politiek moeten afweten. Maar dat geldt evenzeer van ministers. Prof. Zijlstra heeft eens een heel merkwaardig debat met enige hooggeleerde tegenstanders in de Eerste Kamer gevoerd over de betekenis van de theoretische economie. Dus over zijn eigen vak. Hij zag als een groot nut van deze wetenschap, dat hij als minister gemakkelijker en duidelijker een verschijnsel kon onderkennen en thuisbrengen. Maar die theoretische wetenschap vertelt hem niet, wat hij als minister in verband met die feiten moet doen. Want hij moet **politieke beslissingen nemen**. En daarin moet verdisconteerd zijn heel wat, dat niet door de theoretische economie wordt bestreken. Daar komt een visie op de mogelijkheden in het parlement en in het kabinet bij te pas, een notie van de psychologische weerstanden. Maar ook inzicht in de principiële staatkundige vragen, die een rol spelen. Een minister, die geen „politieke knobbel" heeft, is een slecht en onhandig minister. Al is hij in zijn vak ook nog zo knap.

WE hebben eenmaal een minister gehad, nog ná de tweede wereldoorlog, die in de Eerste Kamer zijn begroting moest verdedigen. Het woord werd gevoerd door de heer Koejemans, toentertijd voorzitter van de fractie van de communisten. De minister luisterde en maakte zijn aantekeningen. Maar hij voelde zich wat opgelaten en vroeg aan een kamerlid, dat een kleine wandeling maakte door de zaal: hoe heet de mijnheer, die nu aan het woord is, ik kon zijn naam niet verstaan. Dat is de heer Koejemans, Excellentie. Dank u, en tot welke partij behoort hij?

Zie zo erg is het meestal niet. Maar wij hebben toch verschillende ministers meegemaakt, die van elders waren binnengekomen, en die er duidelijk blijk van gaven, dat zij de politiek nog moesten leren. Helemaal van voren aan. Het is ook wel eens anders, maar dat is dan ook een **opmerkelijk geval** en wanneer zo'n geval heel duidelijk anders is en de van elders aangeworven minister bij zijn eerste optreden het spel blijkt te begrijpen, dan doet het enigszins vreemd aan, wanneer hij na tien jaar praktijk van zich zelf verklaart, dat hij geen homo politicus is. Er bleek dan ook een nadere toelichting nodig. Prof. Zijlstra bedoelde: het ligt mij niet, om mijn hele leven in de politiek mijn hoofdbestemming te vinden.

IN dit verband denken wij ook aan minister Colijn.

Over hem heeft eens een merkwaardige opmerking in een liberaal blad gestaan. Daar werd de vraag gesteld: voor welke portefeuille is dr. Colijn geschikt? Het antwoord luidde: ge kunt beter vragen: voor welke portefeuille is hij niet geschikt en dan zal het antwoord waarschijnlijk zijn, dat alleen justitie géén portefeuille voor hem is.

Leden van het parlement moeten in elk geval wat van de politiek weten.

Maar verder is het noodzakelijk, en eigenlijk moest dit voorop staan, dat zij **nauw verbonden moeten zijn met het volk**. Dat leren zij niet uit de boeken. Talma had voor predikant gestudeerd. In 1901 nam hij afscheid van de Ned. Hervormde gemeente te Arnhem, omdat hij gekozen was tot lid van de Tweede Kamer voor het kiesdistrict Tietjerksteradeel. Toen heeft hij in zijn afscheidspraak een getuigenis afgelegd. Hij was dominee. Hij was er om te preken, maar ook om te troosten. Hij kwam in de achterbuurten en deed er vreselijke ontdekkingen. Hij ontdekte, dat mensen niet eens erg bedroefd waren over de dood van een van hun kinderen, omdat er voor dat kind geen brood of toekomst scheen te zijn. En toen heeft iemand tot hem gezegd: als gij echt dominee wilt zijn, dan moet gij weten, wat er onder deze mensen leeft. En toen heeft Talma zich aan deze mensen gegeven. En zo werd hij de man van Patrimonium en van de Christelijk-sociale wetgeving. **Hij verstond het volk. Het volk was voor hem nooit meer ver en vreemd, en nog minder dom en onbevoegd.**

KAMERLEDEN, die van het volk zijn vervreemd, zijn slechte volksvertegenwoordigers, ook al zijn ze in hun vak knapper dan alle ministers.

Dat neemt niet weg, dat kamerleden wel kennis van zaken moeten hebben. En dat het van het grootste belang is, dat er een zekere spreiding is in de oriëntatie. Daarbij moet cumulatieve zoveel mogelijk worden vermeden. Het is ongewenst, dat dezelfde man de topfiguur is in een bepaalde maatschappelijke sector, de man in de S.E.R. en de man in de Tweede Kamer. En dergelijke cumulaties zijn ook helemaal niet nodig. Zij zijn alleen ontstaan, doordat sommigen vasthielden aan het verkeerde denkbild, dat alleen „onze voorzitter" representatief is. En dan moet men het weer aanvaardbaar gaan achten, dat een goed kamerlid, die het volk kent en zijn „afdeling" kent, ook al is hij er geen professor in, toch wel minister kan worden. Evenals de zeer verdienstelijke ministers, De Wilde, Joekes, Van Maarseveen, Algra en vele anderen.

De rede van Dr. Bruins Slot

• Vervolg van pag. 1

gerustheid onder de boeren. De onzalige tegenstelling stad-platteland komt weer naar voren. De Regering moet hiermee in haar beleid rekenen. Zij moet zich realiseren, dat vele boeren veel schulden hebben. Deze moeten worden omgezet in langlopende leningen en hierbij zal een rijksgarantie-regeling niet kunnen ontbreken.

Men moet zich ervan bewust zijn, dat deze landbouwzorgen niet alleen betrekking hebben op de boeren, maar ook op de landarbeiders. In vergelijking met anderen is er, alle bijkomende zaken meegerekend, volgens gemaakte berekeningen bij hen een achterstand van ruim 15% op de verdiende lonen. Hiaraan dient dus wel aandacht te worden gegeven.

Natuurlijk is het van belang, dat er aan cultuurtechnische werken en aan de structuurverhoudingen wordt voortgewerkt — ik denk hierbij onder meer aan de ruilverkavelingen —, maar dit is niet genoeg, want het werkt eerst op langere termijn.

Industrialisatie

Er zal nu op kortere termijn iets moeten gebeuren voor de door mij signaleerde acute nood. Het industrialisatiebeleid van de Regering heeft onze hartelijke instemming.

Het dient, anders dan sommigen willen, te worden gehandhaafd. Het infrastructuurbeleid moet worden voortgezet. Het beleid heeft nog onvoldoende wortel geschoten en het is noodzakelijk voor een evenwichtige ontwikkeling van alle gebieden van ons land dat dit wel gebeurt.

Decentralisatie

Het Kabinet is indertijd begonnen met de aankondiging van een decentralisatiebeleid. Dat was een kardinaal punt in het regeringsprogramma. De Minister van Binnenlandse Zaken had er allereerst en allermeeft mee te maken. In de huidige Troonrede wordt er over gezegd en men kan waarlijk niet zeggen, zoals de Regering dat zo terecht bij de sociaal-economische paragraaf wel kon zeggen, dat het beleid, dat zij zich op korte termijn had gesteld, nagenoeg is voltooid. Met het decentralisatiebeleid, het meer bevoegdheid geven aan de lagere publiekrechtelijke organen is men niet eens begonnen. Het is la mort sans phrase in deze Troonrede. Wij hebben, evenals de heer De Kort, oog voor de moeilijkheden van het decentralisatievraagstuk, maar het was een programmapunt van de eerste orde. Men heeft het niet aangeraakt. Wij betreuren het, dat er niet eens een verklaring over wordt gegeven.

Nu ik toch over Binnenlandse Zaken bezig ben, moet het mij van het hart, dat mijn politieke vrienden en ik bijzonder weinig ingenomen zijn met het beleid van de huidige Minister inzake burgemeestersbenoemingen. Daarover zou zeer veel te zeggen zijn. Ik wil slechts een geval noemen, omdat de ongerijmdheid en de politieke onrechtvaardigheid er duimen dik bovenop liggen. Dat is de benoeming van een liberaal tot burgemeester in de Noordoostpolder. Een vluchtige blik op de politieke verhoudingen in de Noordoostpolder doet zien, dat de benoeming van een protestants-christelijke burgemeester daar volkomen en uitsluitend voor de hand liggend was.

Commerciële T.V.

Wij verkeren in afwachting van het antwoord van de Staatssecretarissen op het verslag over de nota met betrekking tot de commerciële televisie. Ik wil hier graag duidelijk stellen, dat naar onze mening radio en televisie moeten uitgaan van vrije, in het volksleven gewortelde organisaties en niet van op commerciële leest geschoeide particuliere ondernemingen. Wij zijn te dezer zake met het regeringsbeleid niet ingenomen en wij hopen op verbetering.

Internationale ontwikkeling

Het is zeker niet het minst belangrijke deel van de Troonrede, dat betrekking heeft op de internationale situatie. De Troonrede vangt aan met te releveren wat er recentelijk met Nieuw-Guinea is gebeurd. Ik heb waardering voor de wijze, waarop de Regering dat in de Troonrede heeft gedaan en ik stem in met haar gedragslijn, dat zij wat betreft de verhouding met Indonesië openstaat voor een verbetering. Ik geloof, dat het goed is ons in deze zaak duidelijk doch sober uit te drukken en ik sluit mij ook wat dat betreft bij de Regering aan.

In de internationale paragraaf van de Troonrede gewaagt de Regering

van de sterke onderlinge afhankelijkheid der volken en spreekt zij in dit verband van belangrijke internationale ontwikkelingen. De Regering spreekt over de noodzaak voor het westen om een krachtige staat van militaire verdediging te handhaven. Het Atlantische bondgenootschap als politieke en militaire samenwerking wordt genoemd, maar niet minder belangrijk acht de Regering die samenwerking op economisch gebied. De Europese gemeenschappen worden genoemd — de grondslagen daarvan mogen niet worden aangetast — en de toetreding van het Verenigd Koninkrijk wordt van groot belang geacht. De politieke samenwerking zal naar de mening der Regering zoveel mogelijk moeten aansluiten op de bestaande vormen van samenwerking. Ik meen dit zo te mogen interpreteren, dat het doel der Regering is, een politieke samenwerking te bereiken, die zoveel mogelijk een supranationaal karakter heeft. Wat Europa betreft betekent dat dan straks: het Verenigd Koninkrijk inbegrepen. Dit alles heeft mijn algehele instemming, al zullen de moeilijkheden — verschillende leden hebben daarop reeds gewezen — wel vele zijn.

Wij horen de laatste tijd gewagen van een as Bonn-Parijs op politiek gebied. Wij juichen vriendschappelijke betrekkingen tussen twee oude vijanden — als Frankrijk en Duitsland zijn — van harte toe. Politiek-culturele samenwerking kan die vriendschap slechts bevorderen.

Wanneer echter de Europese integratie een constructie zou worden, waarbij de landen van het continent van West-Europa zouden moeten wettelen rondom een as Bonn-Parijs, dan zouden wij daartegen zeer grote bedenkingen hebben.

De Regering is voornemens, de herrijzenis van onze staat in 1813 feestelijk te herdenken. Die herdenking zou wel een zeer omineus karakter krijgen, wanneer door het bestaan van een as Bonn-Parijs de jaartallen 1813 en 1945 in één verband zouden moeten worden gezien.

De toetreding van het Verenigd Koninkrijk tot de Europese Gemeenschappen ligt in de lijn der Europese historische ontwikkeling. Wij hebben er voor gepleit van het begin van het ontstaan van de West-Europese samenwerking af. Toen vroegen de continentale staten er om en Engeland weigerde, omdat het, helaas ten onrechte, meende het er wel buiten te kunnen stellen. Nu vraagt het Verenigd Koninkrijk er om en nu hebben anderen reserves. Deze moeten worden overwonnen, niet alleen in het belang van Engeland, maar ook in ons eigen belang, ook in het belang van Europa als geheel. Ik althans zie de toetreding van Engeland tot de Europese Gemeenschappen als van eenzelfde belang als de verschijning van Wellington op het slagveld van Waterloo.

De Regering noemt de V.N. alleen in verband met haar programma's voor gemeenschappelijke hulpverlening aan landen, waar de welvaartontwikkeling achterblijft. Wij hebben begrip voor de beperkte aanduiding van de betekenis van de V.N., al zijn wij van oordeel, dat de betekenis van deze instelling een bredere, een politieke strekking heeft die ondanks alle gerechtvaardigde kritiek op deze instelling dikwijls positief te waarderen valt. Het zou overigens buiten de orde zijn hier de nota van de Minister van Buitenlandse Zaken over de hulp aan minder ontwikkelde gebieden te bespreken, maar het geheel der door de Regering in de Troonrede opgesomde feiten en ontwikkelingen op internationaal gebied noopt er wel toe te trachten deze problematiek synthetisch te benaderen.

Politiek op lange termijn

Wij staan dan voor het feit, dat wij direct na 1945 te maken kregen met een tegenstelling tussen het Westen en het communistische blok, een tegenstelling, die al onze aandacht vanuit een oogpunt van zelfhandhaving, van het redden der vrijheid absorbeerde. Daarnaast werden wij overrompeld door een dekolonisatieproces, dat naast het westerse gegeven en het communistische gegeven ons plaatste voor het gegeven van een uiterst gecompliceerde neutrale grootheid in deze wereld. De feiten, die dreigingen noopten ons tot een politiek op kort zicht. De internationale politiek op lang zicht was wel zeer ondoorzichtig. Wij worden en werden geconfronteerd met zaken als Berlijn, Korea, Formosa, Cuba, Nieuw-Guinea, ook met het vraagstuk van de atoombewapening en de atoombom. Dit laatste vraagstuk is ongetwijfeld een vraagstuk van principieel universele aard, maar de wijze, waarop het hier te

lande door de P.S.P. wordt benaderd is een benadering op kort zicht, die de politieke consequenties buiten beschouwing laat.

De politiek van de P.S.P. is, dat men met atoombewapening en alle bewapening moet uitscheiden, omdat zij zonder meer zedelijk onjuist zouden zijn. Zij laat de gecompliceerdheid van de internationale politiek, ook vanuit zedelijk gezichtspunt buiten beschouwing. Zij geeft in wezen geen internationale politiek op lang zicht en levert ons op kort zicht aan de Russen over. Het komt mij voor, dat de heer Lankhorst dit ook aan de kiezers moet mededelen.

Sinds meer dan een halve eeuw heeft men getracht om het probleem van de internationale politiek op lang zicht onder de knie te krijgen door het stichten van een internationale rechtsorde met gezag en macht bekleed en handelend krachtens rechtsnormen. Men moet helaas erkennen, dat deze pogingen hebben gefaald. Er zijn van het begin af tot op de dag van vandaag toe voorbeelden te over, die dat bewijzen; de achtergrond van dat falen was niet, dat de beoogde rechtsorde onjuist was of dat de normen niet deugden, de achtergrond was, dat voor het bestaan van een rechtsorde een summierere cultuureenheid nodig is, een in het algemeen acceptabele historische wereldwerkelijkheid, die was er niet. Het tegenover en naast elkaar bestaan van de westerse wereld, de communistische wereld en de neutrale wereld die is ontstaan uit het dekolonisatieproces bewijst, dat de historisch culturele basis voor een algemene rechtsorde thans ontbreekt. Wij staan dus in de griezelig gevaarlijke wereld van vandaag voor een politiek probleem, dat men politiek moet trachten op te lossen. Alleen op die wijze kan de basis voor een wereldrechtsorde ontstaan. Hoe gecompliceerd die wereld ook is, er zijn elementen in haar ontwikkeling die het probleem vereenvoudigen. Aan de onderkant van het vraagstuk zien wij de onontkoombare noodzaak om de nationale politiek der staten te internationaliseren, te supranationaliseren, te integreren of hoe men het noemen wil. Dat moet indien men er tenminste iets van terecht wil brengen. Van bovenaf bekeken, zien wij dat de politieke problematiek wereldproblematiek geworden is of althans in toenemende mate bezig is te worden. Dat zijn zaken, die over ons komen of men het wel of niet. Het is de gang der historie in haar ontsluiting van de schepping in haar economische, technische ontwikkeling en daar lopen wij politiek met onze menselijke tekorten achteraan.

In deze situatie is de zwakte van de communistische wereld haar ijzere of bamboe gordijn en haar Berlijnse muur. Haar sterkte is haar al dan niet geforceerde ideologische geslotenheid, al ziet men daardoor ook wel spleten. De sterkte van het westen is zijn openheid; zijn zwakte is zijn geestelijk-religieuze gespletenheid en ten dele zijn agnosticisme. De sterkte van de neutrale wereld, is haar vrijheid om te kiezen of niet te kiezen. Er wordt gedongen naar haar gunst. Haar zwakte is haar begrijpelijke en verseeffelijke achterdocht tegen alles, wat machtig en rijk is. Deze werelden leven naast elkaar en om nu een politiek op lang zicht te krijgen moet men proberen door de actuele politiek en door de actuele incidenten, muren en achterdocht heen te kijken en te handelen.

Oorlog of integratie

En dan zijn er twee perspectieven: oorlog of integratie. Laten wij eens aannemen, dat de oorlog niet komt. Laten wij eens aannemen — ik weet het niet, maar het is niet onmogelijk —, dat een wereldoorlog zichzelf onmogelijk maakt. Wat betekent in dit verband dan integratie? Het behoeft geen wereldstaat of wereldfederatie te betekenen. Het zal zeker geen coëxistentie betekenen, want dat is het tegenovergestelde van integratie. Maar het betekent om te beseffen zeker confrontatie. Het betekent, dat de muren wegvallen en dat men elkaar ziet, zoals men werkelijk is. Het eerste begin is er al. Het maken van een muur betekent, dat een muur weg is gevallen en dan, bij die confrontatie, wordt het enig beslissende wat men geestelijk waard is. Zal men daarnaar dan worden beoordeeld? Naar objectiviteit in het zien en naar zedelijk-religieuze normen in het beoordelen van de resultaten? Het is onze enige hoop voor een onze enige mogelijkheid in het concipieren van een politiek op lang zicht. Vanuit dit gezichtspunt moeten en de communistische en de neutrale wereld benaderd worden, met alle nuchterheid en op zijn qui vive zijn overigens bij het beoordelen van een politiek op kort zicht.

Vanuit dit gezichtspunt ook moet de westerse wereld zichzelf herzien en hervormen. Niets is onvruchtbaarder dan te denken en te handelen, alsof wij voor de grote catastrofe staan en dat er geen ander alternatief is dan de status quo. De wereldgeschiedenis staat niet stil. De interne ontwikkeling, die wij in onze periode meegeemaakt hebben van het nationale naar het continentale, is enorm en het mondiale staat, misschien niet geestelijk, maar wel technisch, voor de deur. Daarop moet de politiek zich toespitsen en dan gaat het naar een geestelijke confrontatie toe; een vergelijkend examen.

Voor mijn besef krijgt christelijke politiek hier een geheel nieuwe betekenis. Christelijke politiek is in Nederland in de nationale sfeer ontstaan; in een strijd om de school en om sociale gerechtigheid. In die schoolstrijd zien wij een treffende paralleliteit met de strijd van de kerk. Het is nooit goed, als die paralleliteit tussen de strijd der kerk en de strijd van de christelijke politiek er niet is. Als zij ontbreekt, kan het aan de christelijke partij liggen; het kan ook aan de kerk liggen of aan beide. Maar zij behoort er te zijn. De kerk heeft haar boodschap aan het volk en de christelijke partij behoort op het terrein der politiek aan de boodschap van het Woord gestalte te geven.

Maar de politieke problemen verschuiven. Problemen van het formaat en van de stijl, die in de vorige eeuw in de binnenlandse politiek de christelijke partijen tot aanzien riepen, zijn er niet meer in die mate, dat men duurzaam elan en enthousiasme voor een christelijke partij kan verwachten zonder meer. Binnenlands gezien is een christelijke partij wel noodzakelijk. Zij dient ter afronding van de in beginsel en grotendeels ook in de praktijk gevonden oplossingen voor vragen van recht en gerechtigheid, die vroeger de mensen bezielden. In de Troonrede vinden wij daarvan ook zonder speciale kwalificaties duidelijke en zeer te waarderen sporen.

Voorts dient de christelijke partij als schildwacht voor en als beschermende dijk rondom verworvenheden, die voor een christelijk maatschappelijk leven op hoge prijs worden gesteld. Christelijke politiek moet echter meer zijn. Als zij in paralleliteit aan de Kerk wil arbeiden, moet zij in beweging zijn. Vandaag gaat het om de wereld. De Kerk richt zich niet slechts op het eigen volk; zij richt zich op de wereld. Christelijke politiek moet dat voor haar deel in de politieke functie ook doen: zich richten op de wereldproblematiek. Zoals de Kerk wereldkerk is, zo moet ook christelijke politiek wereldpolitiek zijn. Zij heeft bij de benadering van de communistische wereld en van de neutrale wereld een geheel eigen taak. In het zich herzien en in het zich hervormen, in het benaderen van anderen met het oog op wereldtaken, bezit zij achtergronden, wetenschap en roeping van een hoger orde, die zijn slechts door godsdienstige plichtverzeking kan veronachtzamen.

Voor zover de wereld gekerstend is, is het door slechts weinigen tot stand gebracht. Toen de Kerk met dat handjevol mensen over de Dardanellen stak en haar loop door de wereld begon, stond zij voor een geïntegreerde wereld. Paulus kwam in een door de Romeinse staat en de Hellenistische cultuur geïntegreerde wereld. Mede daardoor kon de Kerk van meet af aan wereldkerk zijn. Later is de desintegratie gekomen, politiek en dus ook kerkelijk. Het werd allemaal — hier meer, daar minder — nationaal. In die sfeer is ook de christelijke partij ontstaan.

Wij beleven thans een tijd, waarin de wereld zich weer meer en meer gaat integreren. In zending en in missie, in andere activiteiten richt ook de Kerk zich weer meer en meer tot de wereld als geheel. Christelijke politiek moet hier haar parallelle actie tonen. Ik beweer niet, dat alles wat politiek en kerkelijk integratie is, allemaal even goed is, maar het zou kunnen zijn dat men voor een nieuwe Paulinische periode stond. Daarop moet een christelijke partij met haar speciale taak zich instellen. Zij kijkt naar Nederland; zeer zeker, maar zij kijkt ook naar Europa, naar Azië, naar Afrika, naar Zuid-Amerika. Haar blik en haar werk richten zich overeenkomstig de aard van de huidige politieke ontwikkeling en naar het wezen van haar bestaan en opdracht op een wereld als geheel, waarin veel armoede, onrecht en geweld heersen en zij keert tot zichzelf en haar eigen wereld in, om mee te werken aan het herstel van de verbrokenheid en aan de reformatie van het leven, die voor christelijke politiek in wereldverband noodzakelijk zijn. Zo kan zij een misschien soms in omvang kleine, maar in intensiteit waardevolle bijdrage leveren aan een wereldpolitiek op lang zicht.

Sociale zekerheid op langere termijn

VAN anti-revolutionaire zijde is bij herhaling aangedrongen op de realisering van een afdoende voorziening voor de zware ziektekostenrisico's, terwijl in datzelfde kader eveneens een spoedige oplossing van het gehandicapten-vraagstuk is bepleit.

Onze partijvoorzitter, dr. Berghuis, heeft daarover in een conventsvergadering uitvoerig gesproken; ook in de Eerste Kamer der Staten Generaal heeft hij op de terzake aanwezige leemten in onze sociale verzekeringswetgeving gewezen. Bovendien werd een deel van de aan de partij toegewezen zendtijd (voor televisie en radio) voor de beide genoemde vraagstukken benut. Het centraal stellen van deze vraagstukken was nodig, omdat er ten opzichte van die onderdelen — al onze goede sociale voorzieningen ten spijt — nogal iets hapert.

Het verheugt ons ten zeerste, dat inmiddels van regeringswege is aangekondigd, dat er plannen worden overwogen om in de bestaande leemten te voorzien. De actieve minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid heeft namelijk in grote lijnen enkele plannen aan de Sociaal Economische Raad voorgelegd met het verzoek daarover te willen adviseren. De adviesaanvraag draagt tot opschrift: „Sociale zekerheidsbeleid op langere termijn”. In deze adviesaanvraag worden de beide eerder genoemde vraagstukken uitvoerig aan de orde gesteld. Het gaat hier uiteraard nog maar om de eerste stap, maar wij zijn al blij, dat er in ieder geval nu een begin is gemaakt en uit de door de minister gebruikte bewoordingen is duidelijk af te leiden, dat hij er van overtuigd is, dat er iets moet gebeuren.

Op langere termijn

ER is de regering wel eens verweten, dat zij op het terrein van de sociale zekerheid te veel geneigd is incidentele maatregelen te treffen, zonder daarbij in voldoende mate aan te geven hoe zij zich in grote lijnen de toekomstige ontwikkeling voorstelt; het ontbreken van een program op langere termijn werd als een onvolkomenheid gevoeld. Deze kritiek was weleens wat voorbarig, maar toch niet in alle gevallen van grond ontbloot.

Het bedrijfsleven stelt er in het algemeen prijs op zo goed mogelijk geïnformeerd te zijn over kostenverhogende maatregelen, die de regering voor de naaste toekomst nastreeft. Een wens in deze richting heeft de S.E.R. in één van zijn adviezen aan de regering geuit. Mede met het oog daarop heeft de regering de S.E.R. laten weten, welke plannen zij voornemens is uit te voeren ten aanzien van:

1. het vraagstuk van de zware geneeskundige risico's (het ware beter te spreken over zware ziektekostenrisico's);
2. het gehandicaptenvraagstuk.

Zware ziektekostenrisico's

WIJ kennen in Nederland voor de dekking van de ziektekostenrisico's de zgn. ziekenfondsverzekering, maar deze verzekering is in verschillende opzichten niet toereikend. Met name de zware ziektekostenrisico's zijn of niet, of in onvoldoende mate verzekerd.

Bij de zware ziektekostenrisico's wordt in de eerste plaats gedacht aan de kosten die verbonden zijn aan de verpleging en behandeling van gebrekkigen met ernstige aangeboren gebreken van lichamelijke en geestelijke aard. Een niet minder zwaar risico is de langdurige verpleging van geesteszieken. Praktisch alle chronische zieken vragen veelal een langdurige verpleging en verzorging en in het algemeen is dit een zeer kostbare geschiedenis. Zo zijn er heel wat gevallen te noemen, die alle op de lange duur grote sommen gelds kosten, zonder dat er een verzekering is die daarin op afdoende wijze voorziet. Het — vaak stille — leed, dat hier wordt geleden is met geen pen te beschrijven. Natuurlijk worden de kosten van verpleging en verzorging uiteindelijk wel betaald, maar men moet niet altijd vragen hoe.

De problemen met betrekking tot de zware ziektekostenrisico's nemen voortdurend in omvang toe. In zijn schrijven aan de S.E.R. wijst de minister erop, dat de bevolking verouderd. Het aantal chronisch zieken neemt daardoor belangrijk toe. Door allerlei medische behandelingen blijkt het mogelijk te zijn het leven van veel zieken en zwaar gehandicapten — naar de mens gesproken — te verlengen. Dit is een ontwikkeling, die op zichzelf genomen tot dankbaarheid stemt, maar anderzijds is het duide-

lijk, dat dit alles gepaard moet gaan met grote financiële opofferingen. Dat nu roept voor de individuele mens zoveel problemen op.

Het is onweerlegbaar, dat nagenoeg niemand in staat is de zware ziektekostenrisico's voor eigen rekening te nemen. Particuliere regelingen zijn, om daarin te voorzien óf niet voorhanden óf niet in voldoende mate toereikend. Weliswaar zijn er terzake op allerlei wijze initiatieven ontplooid, doch vanwege de zware lasten en wegens gebrek aan voldoende risico-spreiding, hebben deze pogingen praktisch alle gefaald. Dat is erg jammer, maar het is de harde werkelijkheid.

Ook het verstrekingspakket van de verplichte en vrijwillige ziekenfonds-verzekering is wat dat betreft nog erg onvolledig.

Kosten

BLIJKENS zijn adviesaanvraag acht dr. Veldkamp een rechtsgrond aanwezig voor de invoering van een verplichte volksverzekering. Wij kunnen ons daarbij volledig aansluiten.

Bij de opzet van de volksverzekering voor de zware ziektekostenrisico's denkt de minister aansluiting te

Twee belangrijke vraagstukken

kunnen vinden bij de reeds bestaande volksverzekeringen (A.O.W. en A.W.W.). Voor de uitvoering van de nieuwe volksverzekering ziet de minister — anders dan voor de A.O.W. en de A.W.W., waarvoor de Bank en de Raden fungeren — echter een taak weggelegd voor de ziekenfondsen.

De kosten van een volksverzekering voor de zware ziektekostenrisico's worden in de adviesaanvraag geraamd op zo'n 200 miljoen gulden per jaar. Uitgedrukt in een percentage van het premieplichtig loon of inkomen vergt dit een premieheffing van 0,9%.

De plannen die de minister koestert ter oplossing van het vraagstuk van de zware ziektekostenrisico's hebben in het algemeen onze hartelijke instemming. Wij spreken de hoop uit, dat de S.E.R. daarover zo spoedig mogelijk een advies zal uitbrengen.

Over het onderhavige aspect van de adviesaanvraag zou nog heel wat geschreven kunnen worden. Wij willen ons echter beperken tot nog één punt, dat toch wel erg belangrijk is, dat is namelijk de

Organisatie van de uitvoering

DE in Nederland waar te nemen ontwikkeling ten aanzien van de uitvoeringsorganisatie van de sociale verzekeringen is deze, dat de uitvoering van de zgn. arbeidersverzekeringen wordt toegedacht aan de bedrijfsverenigingen, terwijl de Sociale Verzekeringsbank en de Raden van Arbeid bij uitsluiting zijn gedacht als uitvoeringsorganen van de volksverzekeringen.

Een bedrijfsvaksgewijze uitvoering dus voor de verzekeringen, die uitsluitend gelden voor de werknemers en een centrale uitvoering — met regionale decentralisatie — van de algemeen geldende verzekeringen.

Deze algemeen aanvaarde opzet is nog niet voltooid, doch het gaat langzaam maar zeker die richting uit. Wij achten deze ontwikkeling gelukkig.

Moet nu de uitvoering van de nieuwe volksverzekering voor de zware ziektekostenrisico's worden opgedragen aan de ziekenfondsen? De minister denkt daar wel aan.

Zou het niet veel logischer zijn de eenmaal getrokken lijn ook voor de ziektekosten- (of ziekenfonds) verzekering door te trekken? Het geheel van de uitvoeringsorganisatie kan dan belangrijk worden vereenvoudigd en dat is heel erg nodig, want het is al ingewikkeld genoeg.

Waarom zou bijvoorbeeld niet eens een overweging kunnen worden genomen de Raden van Arbeid en de ziekenfondsen om te smelten tot regionale sociale uitkeringsorganen van alle volksverzekeringen?

De nu geldende verplichte en vrijwillige ziekenfondsverzekering — deze vormen tezamen toch al een gelimiteerde volksverzekering — kan daarbij dan worden betrokken.

De nieuw te vormen sociale organen zouden dan

eventueel ook kunnen worden belast met de uitvoering van de Algemene Bijstandwet (wetsontwerp terzake ligt bij de S.G. ter behandeling).

De hier aanbevolen oplossing biedt een weids perspectief. Wij erkennen, dat er alsdan diep ingrijpende maatregelen moeten worden getroffen.

Voor een gezonde opzet van de uitvoeringsorganisatie betreft het hier echter een allerzins te overwegen zaak.

Het gehandicaptenvraagstuk

OP het departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid wordt gewerkt aan de voorbereiding van een arbeidsongeschiktheidsverzekering. Deze verzekering beoogt een vervanging van de verzekeringen ingevolge de Ziekwet (deels), de Ongevallenwet en de Invaliditeitswetten. Geadviseerd is de nieuwe verzekering het karakter van een arbeidersverzekering te geven.

Hoewel de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid verdergaande plannen heeft ten aanzien van de arbeidsongeschiktheidsverzekering, wijst hij er in zijn schrijven aan de S.E.R. op, dat hij de totstandkoming van een dergelijke verzekering voor de loontrekkenden niet wil vertragen.

Minister Veldkamp merkt terecht op, dat met de invoering van een arbeidsongeschiktheidsverzekering voor de werknemers het vraagstuk van de gehandicapten niet geheel tot een oplossing is gebracht. De zelfstandigen hebben immers dan nog geen voorziening ingeval van langdurige invaliditeit, terwijl eveneens nog geen oplossing is gevonden voor hen, die reeds van de jeugd af gehandicapt zijn. Zo gezien blijft er behoefte bestaan aan een verdergaande voorziening.

In verband met het vorenstaande laat de bewindsman in zijn brief aan de S.E.R. blijken, dat hij geen bezwaar zou hebben tegen een uitbreiding van de toepassing van de arbeidsongeschiktheidsverzekering tot de zelfstandigen en de jeugd-gehandicapten. Alleen op die wijze wordt een afdoende voorziening verkregen. In feite zou er dan nog een nieuwe volksverzekering bij komen.

Problemen

HET betreft hier een nogal moeilijk vraagstuk. Het is daarom geenszins eenvoudig nu reeds een gefundeerd oordeel uit te spreken. De S.E.R. zal er een hele kluit aan hebben, temeer nu niet bij voorbaat vaststaat, dat de meningen over dit onderdeel een grote mate van overeenstemming vertonen.

Hoe het ook zij, de stelling, dat ook de niet-loontrekkenden behoefte hebben aan een verzekering, die een uitkering geeft bij langdurige invaliditeit, lijkt moeilijk te weerleggen. De verwezenlijking van een dergelijke verzekering voor zelfstandigen roept nogal wat problemen op. De constatering van het al of niet aanwezig zijn van inkomensderving voor vele groepen zelfstandigen zal veel moeilijker zijn dan die bij de loontrekkenden. Het is daarom nog zeer de vraag of een volledig integreren van de zelfstandigen in een arbeidsongeschiktheidsverzekering zoals die voor de werknemers is geadviseerd wel mogelijk is. Ook de invoering van een volksverzekering met bodempensioenen is voor dit onderdeel denkbaar.

Het is waarschijnlijk, dat dit onderdeel van de adviesaanvraag in de S.E.R. tot een zeer levendige discussie zal leiden. Wij hopen echter dat eventuele verschillen in benadering geen vertraging zullen veroorzaken.

Prioriteitenschema

IN zijn brief aan de S.E.R. wijst minister Veldkamp erop, dat de verschillende sociale desiderata moeten worden beoordeeld in het licht van de economische mogelijkheden. Het opstellen van een prioriteitenschema is daarom gewenst.

De regering verklaart zich tenslotte bereid een deel van de kosten van de beide in de adviesaanvraag genoemde voorzieningen voor haar rekening te nemen. De eventuele invoering van de beoogde verzekering betekent voor het Rijk immers een niet onbelangrijke lastenvermindering. Voor het bedrag, dat hiermede gemoeid is wil de regering zich garant stellen. Nogmaals spreken wij onze vreugde uit over de aan de dag gelegde initiatieven.

Voorshands menen wij, dat de grootste prioriteit (voorrang) moet worden verleend aan de uitvoering van een volksverzekering voor de zware ziektekostenrisico's.

L. DE GRAAF.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN • Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

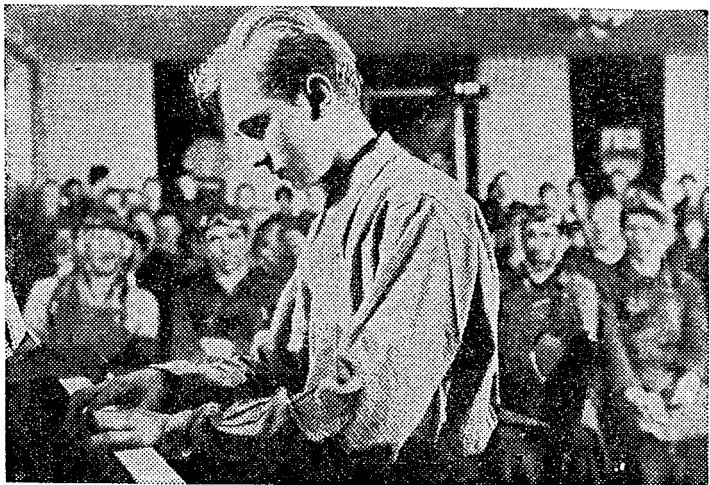
FISME

het invullen van het formulier even mag wachten tot na het. Helaas heeft hij niet door, dat een valstrik voor hem wordt. De plaatselijke partijfuncties er namelijk veel aan gelegen. Peter aan het festival deelnemen de hoop dat iets van de tenten eer die de jongen daar zullen, ook op hem — de partijaris — zal afstralen.

ouders en zijn vriendinnetje die steken hun bezorgdheid niet toelen of banken. Maar Peter gaat weg: „Ik loop niet naar de kerker; ik wil alleen piano spelen”. Voor zijn optreden in Berlijn doet hem echter duidelijk dat hij ingelopen is. De radio-omroep doet aan dat de tweede deelname van de muzikafdeling een prestatie is en dat het „dus” een succes is wanneer wordt beweerd dat de communistische staat aan de kerk van de kerk en haar leden kort gedaan.

ziet ineens de valstrik helder en besluit zich aan het festival onttrekken en naar West-Engeland te vluchten.

eer dit bekend is geworden aan zijn vader meteen huisgepeleld. Hij krijgt nog een brief naar het vrije Westen te gaan, maar laat die kans willens en wegens voorbijgaan als hij op Peter het beruchte formulier ontdekt dat zijn zoon als antwoord op vraag 7 heeft ingevuld: „Het woord van mijn vader”. Dat geeft hem om de toekomst met vertrouwen ogen te zien. Want had zijn zoon bij diens belijdenis niet tekst meegegeven: „Wees getrouwd tot de dood, en ik zal u geven van des levens?” Hij besluit zijn zoon niet in de steek te laten en

Op een bijeenkomst van fabrieksarbeiders geeft Peter Gottfried aan de piano blijk van zijn muzikale kwaliteiten. Later zal dit argeloze optreden worden uitgebuit voor communistische propaganda....

als trouwe wachter bij de schapen te blijven, die aan zijn zorgen zijn toevertrouwd en die het toch al zo moeilijk hebben. Tegen de maatregel van zijn huisarrest in, gaat hij 's zondags in de kerk weer voor met een indrukwekkende preek over 2 Corinthiërs 5. Maar nog tijdens de preek verschijnt een politie-inspecteur met één van zijn manschappen bij de ingang van de kerk! Buiten marcheren de communistische pioniers onder de tonen van een strijdbaar marslied voorbij....

Hogere waarden

MISSCHIEN zal de een of ander willen beweren dat de accenten hier of daar wat te sterk zijn aangezet in deze film (in sommige persreacties lezen wij al uitlatingen in die geest). Maar toch heb ik tijdens het zien van deze rolprent geen moment het gevoel gehad dat het zó niet allemaal zou kunnen gebeuren in de landen achter het IJzeren Gordijn. Daarboven heeft de film ontegenzeggelijk ook grote filmische kwaliteiten. Om van de vele kleine trekjes die dit aangrijpende filmwerk tot een be-

klemmend document maken, er slechts één te noemen: als Peter op het festival in Berlijn is aangekomen en zijn muziek openslaat om nog eens vooraf te kunnen oefenen, vindt hij tussen zijn muziekpapier zijn belijdenistekst.... En hij weet: dat moet mijn vader hebben gedaan!

Graag wil ik van harte aanbevelen deze film te gaan zien. En ik kan slechts hopen dat vele halfzachte figuren en slappelingen hierdoor de ogen zullen worden geopend.

Geopend, vooral voor het feit dat er hogere waarden in het leven zijn om voor te strijden dan een koelkast of tv-toestel, een vrije zaterdag of een scooter (waarmee natuurlijk niets ten nadele van al deze zegeningen van onze welvaart wil zijn gezegd, mits men ze maar waarlijk als zegeningen geniet).

Dat heeft met een verheerlijking van het militarisme niets te maken. Het onderhouden van een efficiënte defensie is een kwaad! Maar een noodzakelijk kwaad! Daar heeft „Vraag 7” me nogmaals diep van overtuigd.

HENK FIDDER

ONDERWEG

et is niet nodig, het hele verhaal van I Koningen 22 te vertellen. Het is eenvoudig en „gebruikelijk”. Overigens is het juist om dat „gebruikelijke” de moeite waard om nog eens rustig na te lezen. Het is eigenlijk een beetje een klucht. Klucht die al eeuwenlang wordt gevoerd.

lijk de notulen van onze vergaderingen maar na. De voorzitter begint op de gebruikelijke wijze: „Wij bidden zo eveneens „als gebruikelijk”. Dat zijn we gewend. Vooral als je er van huis uit in opvoed bent en als dus de traditie daar is, is het „gebruikelijk” om mening van de Here God te vragen. „Laten we eerst even een zegen geven”.

och blijft het een klucht. Want in de vragen we niets. Wij zijn zelf gebruikelijk al veel te veel van plan. Het plan is voorbereid voor de vergadering. En daar mag niets tussen komen, ook God niet (maar daar denken we eenvoudig niet meer). Neem een kerkeeraadsvergadering. Soms zitten bepaalde figuren hele avond op de rondvraag te wachten. Alle andere discussies worden nauwelijks gevolgd — iedereen doet tevoren hoe er gestemd zal worden. De eigenlijke vergadering is anders al gehouden vóór het „openingsgebed”: de neuzen zijn geteld. Neem andere vergaderingen. Tegenwoordig is er duchtig overleg geweest, vergaderingen en partijen komen gewaarsd ter vergadering. Weliswaar

wordt aan de Here op „gebruikelijke” wijze gevraagd om een zegen en zelfs om leiding van de Heilige Geest, maar veel kan dat toch niet meer veranderen aan de besluiten. Want die zitten immers al in de tas!

Wie laat zich nou tijdens een vergadering ompraten? Wie gaat zitten voorstemmen als afgesproken is tegen te stemmen? Dat doet alleen een zwakkeling, die waard is om naar huis gestuurd te worden. Met het „gebruikelijke gebed” en de gevraagde leiding wordt niet meer gerekend.

Bij Josafat was het destijds net zo. Hij heeft wat kriebels, dat hij moet gaan vechten zonder gebeden te hebben. Zo iets doe je niet. Daarom moeten „op gebruikelijke manier” de profeten komen. Achab — geestelijk onverschillig als hij is — vindt dat best, en laat profeten komen. Josafat heeft echter nog wat argwaan. Hij hoort graag een meer orthodoxe profeet. Als die komt, en een pessimistisch oordeel geeft, heeft Josafat gehoord wat hij horen wilde — maar aan zijn besluit verandert niets. De profeet krijgt zelfs een trap na... (vs. 24).

Onze geneigdheid om de neus op te trekken over deze Woordverachting bekoelt wel, als we bedenken dat wij zelf evenzo de weg blokkeren voor een wezenlijk gebedsleven. Indien wij op deze wijze doorgaan, zal de verwarring steeds groter worden. Wij zijn er veel te snel zeker van, dat onze wil Gods wil, ons be-

sluit Gods besluit is. En we voelen ons daarin dan ook nog eerder bevestigd dan gecorrigeerd door ons gebed. We vragen God een zegen over onze visie — maar voor correctie op onze visie is geen plaats. Maar daardoor blokkeren we ook de ontmoeting onder de mensen. Wij kunnen tegenover elkaar niets meer zijn of doen, als we niet samen (niet met gelijkgezinden, maar ook met andersgezinden in Gods grote huisgezin); biddend terwijl we vergaderen en niet als we al besloten hebben, de weg zoeken ter vervulling van de wil Gods.

Wij willen graag, dat „de Here zich wendt”. Dat is een goede Bijbelse uitdrukking en het is een der beloften in het gebedsleven. Maar het gebed veronderstelt nog veel vaker, dat wij onszelf „wenden”, opdat des Heren wil zal geschieden.

„Vraag toch heden naar het Woord des Heeren”, zei Josafat. Wij zeggen dit ook tegen elkaar. Maar als de afloop van dit vragen niet anders is dan toen in Israël en dan bij ons „gebruikelijk” is, dan zal er zelfs van onze heiligste visies, overtuigingen en bedoelingen, niets meer terecht komen. Er blijft dan niets anders meer over dan eigenmachtig handelen, los van God die spreekt en beloften gaf, los van de medemens die ons dan te lastig wordt. Dan regeert niet God de Heere, maar de helft plus één. En die twee kunnen vaak elkaars vijanden zijn!

Leiden ds. A. J. Kret

A. BAARS Azn

Exploitatie van
baggermaterieel N.V.

Telefoon 144, Sliedrecht

Verkoop en
verhuur

Constructiewerkplaats
en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen

H. Bieze en zonen

Jachtwerf

ZWARTSLUIS — TELEFOON 05208-307

Firma P. Bieze Jzn.

EIGENAAR J. J. SMIT

ROEIVLETTEN

ZWARTSLUIS - ZOMERDIJK 40 - TEL. 05208-310

N.V. Scheepswerf G. BIJLSMA en ZN.

WARTENA

Nieuwbouw van alle soorten schepen.
Telefoon 05105 - 271.

Firma Blaak

Boot- en sloepenbouwerij

HOOGZAND

J. BUIJSE & ZOON

Smederij en

Constructiewerkplaats

ROTTERDAM v/m IJselmonde — Telefoon 71815

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 — ROTTERDAM

N.V. GERFA Gereedschapfabriek

Zwolseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241

Gereedschappen voor de metaalindustrie

Scheepswerf en Gashouderbouw

v/h JONKER & STANS N.V.

HENDRIK IDO AMBACHT

Werk voor de bouw en reparatie van alle typen schepen.
Telefoon H.I. Ambacht (01858) 2841

Scheepsbouwwerven

A. VUYK EN ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSEL

Nieuwbouw en reparatie.

Telefoon Rotterdam 113333 (010).

n.v. scheepsbouwwerf v.h.

FIRMA A. LANSER

Sliedrecht - Holland

Vrouw Justitia wikt en weegt

LATEN wij niet al te zeker zijn „met de bewering, dat er in ons land rechtszekerheid bestaat. Bij een deel van de Nederlandse bevolking bestaat twijfel aan de gelijkheid van straffoemeting". Aldus luidde het begin van het verslag in het dagblad „Trouw" van een voordracht, die de Amsterdamse hoogleraar, prof. mr. Ch. J. Enschedé, enige tijd geleden voor de notariële vereniging te Amsterdam heeft gehouden.

Ongetwijfeld klinkt deze conclusie van prof. Enschedé ons enigszins alarmerend in de oren. Er bestaan, zegt prof. Enschedé, in ons land vijf straffoemetingssystemen, waarbij doelende op de vijf bestaande gerechtshoven, en hij pleitte voor een wetenschappelijk onderzoek naar de vraag of er inderdaad verschillen in straffoemeting bestaan, welke onderzoeken verricht zouden moeten worden door universitaire instituten.

De vraag rijst natuurlijk, of het met de strafmaat van de rechterlijke macht zo slecht gesteld is, dat bij een deel van de bevolking twijfel is ontstaan aan de gelijkheid in de straffoemeting.

De rechter is in ons land volkomen vrij de straf op te leggen, die hij nodig en nuttig acht, wanneer hij overeenkomstig het wetboek van strafvordering heeft besloten, dat het tenlastegelegde feit bewezen en strafbaar is en de verdachte daarvoor strafbaar is. De rechter is slechts gebonden aan de maximumstraf van het overtreden wetsartikel en het algemeen minimum van één dag vrijheidsberoving, terwijl de minimum geldboete vijftig cent bedraagt.

Onze strafwetgeving kent geen speciale minima voor bepaalde strafbare feiten, zoals in Frankrijk. Daar is de strafrechter bijvoorbeeld in geval van brandstichting gebonden aan een minimumstraf van minstens twee jaar gevangenisstraf. Dit werkt uiteraard verstarrend. Bij ons is de rechter gelukkig vrij de straf op te leggen, die hij nodig acht, met inachtneming van de genoemde minimum- en maximumstraffen. Dit geldt voor elke rechter, derhalve voor de kantonrechter, de politierechter bij de rechtbank, de kinderrechter en de meervoudige kamer van de rechtbank. Uiteraard zullen verschillen in straffoemeting optreden, omdat elke rechter in zijn uitspraak een min of meer individueel oordeel weergeeft. Er zijn geen richtlijnen voor de strafmaat. Bij een uitspraak van de meervoudige kamer van de rechtbank en bij een uitspraak van het gerechtshof wordt het gemeenschappelijk oordeel van drie rechters of raadsheren uitgesproken, maar daarbij dient men er aan te denken, dat ook de samenstelling van deze strafkamers nog wel eens wisselt.

Ik weet wel, dat de gerechtshoven in hoger beroep het laatste woord hebben ter bepaling van de strafmaat bij misdrijven, maar slechts een gering percentage van de misdrijven gaat in hoger beroep bij het gerechtshof. De uitspraken van de kantonrechter komen in hoger beroep bij de rechtbank en niet bij het hof. Nu zijn deze overtredingen de kleinere strafbare feiten, maar maakt dit gradueel verschil in de ernst van de delicten zoveel verschil, dat gezegd mag worden, dat de ongelijkheid in strafmaat uitsluitend veroorzaakt wordt door de bestaande vijf gerechtshoven? Ik meen van niet.

Daarbij komt echter nog, dat vrijwel nooit de ene strafzaak is te vergelijken met de andere. Men kan als rechter niet rechtlijnig aldus denken: „Een verdachte, die een fiets gestolen heeft, krijgt tien maanden gevangenisstraf ongeacht de omstandigheden, waaronder dit feit werd begaan, en ongezien de persoon van de verdachte, en niet in aanmerking nemende de waarde van de gestolen fiets".

De rechter moet juist wél met dergelijke omstandigheden rekening houden. Ik noemde hier reeds enkele factoren, die een rol spelen bij de bepaling van de strafmaat, en deze zijn nog wel aan te vullen met andere, zoals de recidive van de verdachte, de toerekeningsvatbaarheid, de persoonlijke omstandigheden van de verdachte, de maatschappelijke eis tot handhaving van de rechtsorde en de vergelding van het misdreven. Bij elke strafzaak zullen deze factoren, die de strafmaat bepalen, anders liggen en het komt mij onjuist voor de strafmaten, die de rechters hebben opgelegd, met elkaar te gaan vergelijken. Ook al zouden de universitaire instituten de beschikking krijgen over de volledige strafdossiers

en de opgelegde straffen, dan nog zou men nooit tot een juiste vergelijking van strafmaten kunnen komen, omdat de genoemde factoren voor de strafbepaling telkens wisselen. Het zijn geen kwesties van min en plus!

Ik meen, dat er wel twijfel bij een deel van de bevolking bestaat ten aanzien van de straffen en strafmaten, maar in andere zin dan prof. Enschedé bedoelt. Is het niet zo, dat de bevolking gaat twifelen aan de executie van de straffen en aan de te veelvuldige toepassing van de voorwaardelijke straf.

„Straf worde opgelegd niet slechts ter „escherming van de maatschappij of tot verbetering van de overtreder, maar allereerst tot herstel van de geschonden rechtsorde", zegt het A.R. beginselprogramma. Derhalve moet de straf ook straf blijven. Straf is de rechtvaardige vergelding van de schuld

heeft gehad om te bewijzen, dat hij zijn leven wil verbeteren, en tóch recidiveert, moet dan juist duidelijk gemaakt worden, dat de rechter niet met zich laat sullen.

De voorwaardelijke veroordeling, die in 1915 in ons strafrecht werd ingevoerd, houdt een rechterlijke uitspraak in, waarbij een straf wordt opgelegd, maar daarbij wordt tevens het bevel gegeven, dat deze straf niet zal worden tenuitvoergelegd tenzij hij later anders mocht bevelen op grond van het feit, dat de veroordeelde zich binnen een bepaalde proeftijd (meestal drie jaar) niet gehouden heeft aan de bij de uitspraak gestelde bijzondere en algemene voorwaarden. De veroordeling, dat wil zeggen de oplegging van straf, heeft dus onvoorwaardelijk plaats, maar de tenuitvoerlegging heeft voorwaardelijk niet plaats. Juister is de naam voorwaardelijke straf-opschorting, want de tenuitvoerleg-

Bovendien zal de bevolking, die hiervan kennis neemt, geruster zijn over de gang van zaken in onze rechtsstaat en minder twijfel koesteren inzake de straffoemeting en de strafrechtspraak.

Vrouw Justitia moet bij de strafrechtspraak vele facetten van een strafzaak recht doen wedervaren en haar taak is geen gemakkelijke bij het afwegen van de bij het strafrecht betrokken belangenferen. „Alles weten is alles vergeven", zegt een bekend spreekwoord, maar ik zou dit voor het strafrecht willen wijzigen in: „Alles weten is alles juist beoordelen". De rechter dient zoveel mogelijk kennis te vergaren van de strafzaak, die hij moet beoordelen, alle bijzonderheden daarvan bezien evenals van de persoon van de verdachte om tenslotte een weloverwogen oordeel te geven. Het is dan achteraf gemakkelijk kritiek op deze uitspraak te geven door te spreken over de verschillen in strafmaat, die kunnen voorkomen, maar men zou de strafdossiers moeten kennen en de zittingen, waarop deze strafzaken behandeld werden, moeten meegemaakt hebben om een enigszins gefundeerd oordeel te kunnen geven, over de toegepaste strafmaten, hetgeen dan nóg moeilijk blijft, want vrijwel nooit zijn twee strafzaken volkomen gelijk van aard en nooit zijn twee verdachten met elkaar gelijk te stellen.

De rechtspraak blijft een zaak van vertrouwen van de bevolking in de rechterlijke macht. De overheid en de bevolking moeten vertrouwen hebben in de rechterlijke macht, die, rekening houdend met de aard van het gepleegde strafbare feit en de persoon van de verdachte, door vergelding van het misdreven ook de maatschappelijke orde beschermt. Ik meen, dat onze rechterlijke macht dit vertrouwen waardig is en ook getoond heeft dat dit vertrouwen niet misplaatst is. Voor twijfel en onrust is geen voldoende reden aanwezig!

door
Mr. H. BOUMA

van de dader, waardoor hem een leed wordt toegevoegd. Daarnaast bedoelt de straf ook de rechtsorde te handhaven en herhaling te voorkomen, waarbij ook getracht kan worden in de tenuitvoerlegging van de straf een element van verbetering en heropvoeding van de dader te brengen. De straf moet echter een straf blijven, m.a.w. de dader moet er een leed van ondervinden.

Het komt mij juist voor, dat bij de tenuitvoerlegging van de straf door de overheid getracht wordt deze straf mede dienstbaar te maken aan de heropvoeding van de veroordeelde door het treffen van verschillende maatregelen, zoals in de tehuizen met halve vrijheid, de psychiatrische behandelingen, de selectie in het gevangeniswezen, enz.

Zowel de veroordeelde als de maatschappelijke orde worden gediend door heropvoedende maatregelen, die tijdens de executie van de straf worden toegepast.

Echter dreigt hierbij een gevaar, namelijk, dat de autoriteiten, belast met de executie van de straffen, en de daarbij betrokken medici teveel naar de persoon van de veroordeelde gaan kijken en te weinig rekening houden met het grote belang van de maatschappij, die moet worden beschermd tegen kwaadwillende elementen. Het gevolg hiervan is, dat te snel psychopaten, die ter beschikking van de regering zijn gesteld om te worden verpleegd, met zogenaamd proefverlof worden gezonden en in de vrije maatschappij komen, terwijl zij in feite daarvoor nog niet geschikt zijn. Of ook worden veroordeelden, die al vaak recidiveerden, weer voorwaardelijk in vrijheid gesteld na twee-derde van hun straf tijd te hebben ondergaan, terwijl vrijwel zeker een herhaling van misdrijf te verwachten is. Door deze maatregelen wordt ongetwijfeld een groot deel van de gewekte onrust en twijfel van de bevolking veroorzaakt. Dit is volkomen begrijpelijk, aangezien de recente gevallen van in voorlopige vrijheid gestelde veroordeelden, die opnieuw ernstige misdrijven pleegden, sterke twijfel aan de juistheid van de in deze genomen beslissingen hebben opgewekt. Deze twijfel kan men echter niet ten opzichte van de rechter hebben, want de rechterlijke macht heeft geen enkele invloed op de executie van de straffen en maatregelen.

Een ander facet van deze twijfel bij de bevolking is de strafmaat, waarover de rechter direct de beslissing heeft. Mijn ervaring is, dat de rechterlijke macht in Nederland in het algemeen gesproken een straffe hand heeft in ernstige misdrijven en bij overtredingen, die bijzonder gevaarlijk zijn voor de maatschappelijke orde, doch anderszids clement is wanneer de gepleegde feiten van minder ernstige aard zijn. Ik meen, dat zulks juist is, maar bij herhaling van een delict dient de rechter voorzichtig te zijn met zijn clementie. Ik zie soms in de strafregisters van veroordeelden, dat zij verschillende malen een geheel of gedeeltelijk voorwaardelijke veroordeling hebben gekregen. Dit gaat mij te ver, want een verdachte, die reeds door een voorwaardelijke straf de gelegenheid

ging wordt voorwaardelijk opgeschort. Bij een deels voorwaardelijke, deels onvoorwaardelijke, straf wordt het voorwaardelijke deel opgeschort, maar het onvoorwaardelijke deel moet worden ondergaan.

Een verdachte, die bijvoorbeeld wordt veroordeeld tot tien maanden gevangenisstraf, waarvan vier maanden voorwaardelijk met een proeftijd van drie jaar, moet zes maanden ondergaan. De vier maanden voorwaardelijk blijven hem bespaard, mits hij zich in de proeftijd van drie jaar behoorlijk gedraagt en niet recidiveert, maar als hij wel weer een misdrijf pleegt moet hij deze vier maanden alsnog ondergaan, waartoe de rechter last kan geven op vordering van het Openbaar Ministerie, terwijl hij bovendien voor het nieuwe misdrijf weer een straf krijgt, die door de rechter wordt bepaald. De rechter kan echter ook de vordering van het Openbaar Ministerie tot tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke straf afwijzen en hij kan voor de nieuwe strafzaak weer een geheel of gedeeltelijk voorwaardelijke veroordeling opleggen.

Dit laatste komt mij in het algemeen gesproken een gevaarlijk experiment voor, immers een verdachte, die reeds de kans van een voorwaardelijke straf-opschorting heeft gehad, doch weer tot misdrijf komt, bewijst zelf, dat hij deze straf-opschorting niet waard is geweest. Door het herhaald opleggen van geheel of gedeeltelijk voorwaardelijke veroordelingen wordt het waardevolle instituut van de voorwaardelijke straf-opschorting, waarvan in de praktijk van het strafrecht het bestaansrecht tenvolle is bewezen, geheel uitgehold. De voorwaardelijke straf-opschorting wordt hierdoor gedegradeerd tot bijna een formaliteit. Ik ben dan ook van mening, dat de rechter met herhaalde straf-opschortingen zeer voorzichtig dient te zijn.

De reclasseringsverenigingen, die vaak het toezicht tijdens de proeftijd van de voorwaardelijke veroordeling uitoefenen krachtens de bij het vonnis gestelde bijzondere voorwaarden, zijn ook vaak geneigd aan de rechter voor te stellen, wanneer de reclassent weer een misdrijf pleegt, om niet de last tot tenuitvoerlegging te geven. Dit voorstel tot niet-tenuitvoerlegging is begrijpelijk wanneer men de zaak beziet van de zijde van de reclassering, immers zij willen alles proberen om de reclassent in het maatschappelijke gareel te krijgen. Toch kan het maatschappelijk gezien juist nodig zijn wél de voorwaardelijke straf om te zetten in een onvoorwaardelijke, want dan merkt de veroordeelde, dat de voorwaardelijke straf geen formaliteit is.

Albracht N.V. - Utrecht

BOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELEN

Wilt u een catalogus uitgeven, een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten, een fraai monsterboek in plasticband brengen?

Laat ons dan onze vele mogelijkheden tonen en bel (030) 24345, of schrijf postbus 26, resp. Bolstraat 20, Utrecht. Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

N.V. Rederij en Haringhandel

Import — Export

N. Parlevliet Jr.

KATWIJK AAN ZEE

Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

INGWERSEN & Co.
Commissionaire in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C
Telefoon 32121-33302-33879

- * alle effectenzaken
- * plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt U te zwaar?
Neem de onschadelijke
Indische
**ONTVETTINGS-
PILLEN**
40 stuks f. 1.80
120 stuks f. 3.40

(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDJOENG
Urine-afdringend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.31

Verhoog Uw gal- en
leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend,
zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.65

N.V. THE SINGER IMPORT • HOF 39 • AMERSFOORT, TELEFOON 5547

Kerk en ras in Zuid-Afrika

IN Ned. Ged. van 9 juni jl. maakt dr. P. G. Knibbe er mij een verwijt van, dat ik in een artikel over de soevereiniteit in eigen kring de kerkelijke rassenwetten in Zuid-Afrika noemde als sprekend voorbeeld van aantasting van dat beginsel in onze tijd. De heer Knibbe vindt, dat ik daarmee een „rare uitschieter” heb gemaakt, en hij motiveert dit door de zgn. kerkclausule te verklaren uit de noodzaak voor de Afrikaners om te waken tegen het binnendringende communisme en tegen het verwekken van relletjes door opgezweepte massa's Bantoes, die 's zondags de kerken bezetten.

Het zou me niet veel moeite hebben gekost het geschrevene na de terechtwijzing van dr. Knibbe in te trekken. Tenslotte behoor ik tot de generatie wier schooljaren werden opgefleurd door de boeken van Penning; en nog altijd valt het moeilijk iets kwaads te geloven van de nazaten van de helden van Spionkop en de leeuwen van Modderspruit, die de gehate Engelsen zo heerlijk te grazen konden nemen. De latente sympathie voor onze stamverwanten in het zwarte werelddeel zou het dan ook gemakkelijk gewonnen hebben van de neiging tot gelijkhebbertij.

Helaas, er is alle reden voor de vrees dat de kwestie van de kerkclausule niet zo simpel ligt als de heer Knibbe doet voorkomen en dat zij in nauw verband moet worden beschouwd met het al meer dan een eeuw oude streven naar „apartheid” in de kerken van Zuid-Afrika.

De heer Knibbe wijst er terecht op, dat er ruim honderd jaar geleden door blanken en zwarten nog gemeenschappelijk avondmaal werd gevierd. Maar in 1855 vroegen 45 blanken van een „gemengde” gemeente verlof om na de gewone avondmaalsviering nog eens „apart” een eigen avondmaal te mogen houden. De kerkeraad weigerde aan dit verzoek te voldoen: men vond het in strijd met avondmaalsformulier, belijdenis en bijbel. Evenwel, de „meerdere vergadering” vond het goed en de synode van de Nederduits Gereformeerde Kerk bleek in 1857 van hetzelfde gevoelen. Zij was van oordeel, dat het in overeenstemming was met de bijbel om geen aparte kerken voor blanken en zwarten te hebben, maar vanwege „de zwakheid van sommigen” aanvaardde ze voor de praktijk toch de apartheid.

En nú is het zo, dat dr. Buskes, die in Zuid-Afrika een uitgebreide studie van het apartheidstreven heeft gemaakt, moest rapporteren, dat zowel in de Nederduits Gereformeerde als in de Nederduits Hervormde en de Gereformeerde Kerk de apartheid algemeen is geaccepteerd. „De blanken en de niet-blanken hebben hun eigen kerken. Een kerkdienst van blanken en niet-blanken samen behoort tot de onmogelijkheden. Er komen geen blanken in de kerkdiensten van Naturellen, Kleurlingen en Indiërs en deze allen komen niet in de kerkdiensten van de blanken. Ze komen er niet en ze mogen er niet komen. Een enkele uitzondering is slechts een bevestiging van deze regel”.

Dit is maar niet een kwestie van praktijk alléén, van een zekere toegeeflijkheid aan de „zwakheden des vleses”! Het is onmogelijk om hier het sterke rasgevoel en het roepingsbesef van de blanken — in welke mate beïnvloed door de angst om als volk ten onder te gaan? — buiten beschouwing te laten. En daarbij ontbreekt het beroep op de bijbel niet. De synode die in 1951 in Pretoria vergaderde bracht deze principiële fundering in een aantal stellingen onder woorden. Zij werden door een Afrikaans auteur aldus samengevat:

„Terwijl die Skrif aan die eenkant die eenheid van die mensengeslag leer, leer dit ook dat God die menslike geslag verdeel het in rasse en volkere en tale; en die bestaan van aparte volkere word deur Hom nie alleen gewild nie, maar ook bestendig.... Op diegene wat sterk is, rus die plig om die swakke te beskerm, te steun en te help. Die kultureel sterker en verder ontwikkelde bevolkingsdeel het 'n roeping tot leiding en beskerming van die minder ontwikkelde, net soos die ouer 'n verantwoordeljk-

Al geruime tijd hadden wij de hier onder afgedrukte bijdrage in portefeuille van dr. A. C. de Ruiter over bovengenoemd onderwerp.

Door plaatsgebrek was het helaas niet mogelijk deze beschouwing eerder te plaatsen.

Dit was te meer jammer omdat hierin wordt gereageerd op enkele opmerkingen van dr. P. G. Knibbe in ons blad van 9 juni jl.

De lezer zal echter bemerken dat de behandelde kwestie door het tijdsverloop nog niets aan actualiteit heeft ingeboet.

heid het teenoor die onmondige kind. Die natuurlijke en kleurlinge moet deur hul blanke voorgede gelei en opgevoed word tot selfstandigheid”.

Dit klinkt allemaal nog begrijpelijk en tamelijk plausibel; maar het lijkt er op, dat de naturellen voor de status van onmondige kinderen weinig voelden. Immers in de naturellenwet van 1957 lezen we:

„de Minister” — een staatsorgaan dus — „kan by kennisgeving in die Staatskoerant gelas dat die bywoning deur naturelle van 'n kerkdienst of ander godsdiensttoefening of kerklike funksie” moet worden beëindigd; en de naturel die in strijd met zo'n bevel handelt kan, als schuldig aan misdrijf gestraft worden met een stevige boete of erger.

Kan deze wet nu gezien worden als een tijdelijke maatregel van de overheid, om de goede orde binnen haar grondgebied te handhaven? Het lijkt er eerder op, dat we hier te doen hebben met een publiekrechtelijke „bekroning” van de apartheidsgedachte in de kerk, die, zoals we zagen, al decennia lang opgeld deed.

Als het anders was, zouden de reacties van een aantal Zuid-Afrikaanse kerken op deze kerkenclausule totaal onbegrijpelijk zijn. Immers, de Christelijke Raad van Zuid-Afrika, die een groot aantal kerken en zendingsgenootschappen vertegenwoordigt — maar niet de Nederduitse en de Rooms-Katholieke — verklaarde tijdens een conferentie van 1957, in antwoord op de kerkelijke rassenwet o.m. — ik vertaal uit het Engels — :

„Wij stellen ons op het standpunt van de grondrechten der godsdienstvrijheid: het recht om ongehinderd publieke erediensten bij te wonen, het recht van vrije vereniging en vergadering, en het recht om in het openbaar het Evangelie te prediken.

„De conferentie erkent voorts het recht van de individuele mens om God te aanbidden waar hij wil en het recht van de kerk om ieder toe te laten tot haar erediensten.

„De conferentie stelt vast, dat de christelijke kerken geen enkele wet of regel in acht behoren te nemen, die naar hun overtuiging met deze fundamentele beginselen in strijd zijn.

„De conferentie verklaart, dat de miskenning van de vrijheid van vergadering en de gedwongen apartheid binnen elke levenskring een verloochening betekent van Gods Wet en verwerping van de leer van Jezus Christus, onze Heer”.

Van dezelfde geest getuigt de boodschap, die de Afrikaanse methodisten in 1957 aan de Premier zonden en waarin zij verklaarden, dat er geen enkele rechtvaardiging of noodzaak voor de kerk-clausule bestond. „Wij leggen er de nadruk op” — zo gaat de boodschap verder — „dat het methodistische volk een wetsgetrouw volk is; maar als de wetgeving ons in een positie brengt, waarin wij hebben te kiezen tussen gehoorzaamheid aan de staat en gehoorzaamheid aan God, dan is onze keus duidelijk: men moet God meer gehoorzaam zijn dan de mensen”.

Dat de rassenkwestie een ontzaglijk moeilijke kwestie is voor de regering van Zuid-Afrika zouden we niet graag ontkennen. Elk oordeel over de gevolgde politiek, van hieraf gegeven, is gevaarlijk; het is al te gauw de gemakkelijke praat van de beste stuurliu aan de wal. Maar aan de andere kant: we zijn ook niet zo voorzichtig in ons oordeel over het communisme, al hebben we nog nooit een stap achter het IJzeren Gordijn gezet. Om te weten wat de kerk is, behoeven we dan ook geen kenners van Zuid-Afrika te zijn. Daarom wagen we het maar te stellen, dat in een werkelijke gemeenschap van gelovigen iedere discriminatie naar de huidskleur ontoelaatbaar is. De kerk is niet, en mag nooit zijn, een knusse club van gelijkgekleurden en eensgezinden. Dat kan voor menig kerklid — en niet alléén in Afrika — zelfverloochening betekenen. Maar het is ook de glorie en de eer van de kerk. Daar vallen alle verschillen van nationaliteit, afkomst, stand en positie weg. Blanke kerken, waar een niet-blanke gelovige niet binnen mag komen om met zijn medechristenen God te aanbidden zijn — om een Zuid-Afrikaans theoloog te citeren — „onder alle historische omstandigheden, ook die huidige, uit elke Bijbelse en theologiese benadering, onverdedigbaar”.

Daarom blijf ik er bij, dat de Staat, die door middel van wet en straf tot rassenscheiding binnen de kerkmuren wil dwingen, het wezen van de kerk geweld aandoet en handelt in flagrante strijd met de ware aard van de christelijke geloofsgemeenschap.

DR. A. C. DE RUITER

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526—841 (7 lijnen)

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar Noord-Holland of van
Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima
verzorgd door

BONGERS WAGENINGEN

Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

C. VAN DER KOOIJ & ZOON

Emmastraat 143-147 - Vlaardingen - Tel. (01893) 3561 en 6061

IMPORTEURS van gedroogde zuidvruchten,
vruchtenconserven, consumptiegrondnoten.

HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en
bakkerijgrondstoffen.

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK — TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 4467 - 4468

Uw adres voor recepties en partijen

Spaarbank voor

Protestants Nederland

Kromme Nieuwe Gracht 8-10 - UTRECHT
Telefoon 030 22241 - 22242 - Girc 156.000

RENTEVERGOEDING 3 1/4%

ongeacht de grootte van het saldo-tegoed.
Alle spaarregelingen:

JEUGDSPAARWET
AMBTENARENSPAARREGELING
BEDRIJFSSPAREN
SCHOOLSPAREN

Reeds in vele plaatsen een correspondentenschap gevestigd.
Wij verstrekken u gaarne alle gewenste inlichtingen ook over
ons Beleggingsfonds voor Protestants Nederland.

N.V. W. J. Schuiling's

Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400-6461

BOEK-, COURANT-, HANDELSDRUKKERIJ
DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.

DRIFT 13 - UTRECHT

wil u gaarne van advies dienen

HOLWERDA ZONEN

Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten kantoor tijd 2580
Rotterdam: telefoon 010-171317

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., — Greup (Z.H.)
telefoon (01860)—2050

Kinderstoelen- en BOxen Fabrik

ZEVENAAR (Gld.)

Telefoon 08360 - 3575

Verkrijgbaar

bij de

bekende zaken

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

DORDRECHT

Gebriikt u veel enveloppen ?

Zend dan uw volgende aanvraag aan

DRUKKERIJ J. DE LONGTE

DORDRECHT - TELEFOON (01850) 4432

ZWIJNDRECHT

VOOR UW KOLEN EN OLIE

HUISBRAND OF INDUSTRIE

**ZWIJNDRECHTSCHERE VEREENIGDE
BRANDSTOFFENHANDEL**

ZWIJNDRECHT, Ringdijk 650, Telefoon 25295 en 5926

Marx en Thorbecke

IN het maandschrift „Economie” schreef dr. W. H. Vermeulen onlangs een interessant artikel over „Thorbecke in de schaduw van Pierson en Marx”.

Met de schaduw van Pierson, de liberale econoom, die zich eerst na de dood van de grote liberale staatsman, de vader van onze grondwet van 1848, ontplooidde, is dr. Vermeulen spoedig gereed. Maar over de schaduw van Marx, die een tijdgenoot was van de Nederlandse politicus vertelt hij belangwekkende feiten.

Marx heeft via zijn Nederlandse verwanten, de familie Philips, Thorbecke gekend. Hij noemt hem zelfs in één zijner brieven. Aangezien hij Nederlands las, is het zeer wel mogelijk, dat hij van één of meer der geschriften van de Nederlandse staatkundige denker kennis droeg.

Wat dr. Vermeulen nu betoogt, is, dat in het weinige, dat Thorbecke over economische onderwerpen heeft gepubliceerd, „marxistische” tendenzen merkbaar zijn. Vóór-marxistisch dan, want hij droeg ze al uit in een rede „over de invloed der machines op het samenstel der maatschappelijke en burgerlijke betrekkingen”, die hij in 1830 hield. De gedachten, die hij in deze verhandeling uitsprak, zijn ook in latere redevoeringen terug te vinden. Dr. Vermeulen noemt ze „haast Marxistisch”. „Want marxistisch is het toch wel om in één adem te spreken van klassenstrijd, van accumulatie- en concentratietendens van toenemende verarming en een dreigende catastrofe”; zelfs kan men „denken aan een voorafschaduw van het historisch materialisme”.

Dr. Vermeulen betreurt het, dat Thorbecke zich niet meer op de wetenschap der economie heeft toegelegd. „Misschien is aan hem zelfs een belangrijker econoom dan Pierson verloren gegaan”. Het samenvoegen van de verschillende bij anderen aange troffen brokstukken tot een samenhangende theorie van de maatschappelijke ontwikkeling, zoals Thorbecke die in kort bestek gegeven heeft, is een intellectuele prestatie, die men niet moet onderschatten.

Men zou hieruit kunnen lezen, dat Thorbecke, als hij zich aan de economie meer gegeven had, Marx' voorganger had kunnen zijn. Maar..... „Voor revolutionair a la Marx was Thorbecke niet in de wieg gelegd. Naar zijn aard evenmin als naar zijn milieu. En dan: Thorbecke was in 1830 sociaal gezien een geslaagd man.... en zuinig man, wie het in zijn belevingen niet onfortuinlijk verging. Zo iemand mag radicaal zijn, maar hij zal zich eerder verwant voelen aan de regerende klassen dan zich aan het hoofd stellen van de verworpenen der aarde. Marx, in geleerdheid zeker niet de mindere van Thorbecke, kon maatschappelijk nergens een voet in de stijfbeugel zetten. Hij leefde altijd in geldzorgen, eigenlijk niet veel beter dan de proletariërs, die hij probeerde te verenigen. „Zo gezien waren het feitelijk historisch-materialistische redenen, waarom Thorbecke zich niet ontwikkelde tot een..... Marx”.

Dr. Vermeulen deed met zijn artikel uitmuntend en belangrijk „rechercheurswerk” om de beïnvloeding van Marx door Thorbecke na te speuren. Het verwondert ons echter, dat hij één conclusie niet trok. Deze namelijk, dat Thorbecke, de grote liberale staatsman, tot gelijke gedachtenontwikkeling als Marx kon komen, omdat hij leefde uit dezelfde geestelijke achtergrond als de vader van socialisme-communisme. Die achtergrond was: de Revolutie. Daarvoor had Groen van Prinsterer in zijn tijd al oog. Daarom sprak hij tegenover Thorbecke van „de anti-revolutionaire of christelijk-historische richting”, die niet in maatschappelijke omstandigheden, maar in beginselen haar uitgangspunt vond en die van die beginselen uit de maatschappelijke omstandigheden zocht te beïnvloeden. Daarom riep hij in het revolutiejaar 1848 bij het bespreken van de leus „vrijheid, gelijkheid en broederschap” om organische verbanden op het terrein van de arbeid. Marx, denkend van de revolutie uit, had daar geen oog voor. En ook Thorbecke niet, omdat hij uit dezelfde geestelijke achtergrond dacht.

H.

TE KOOP GEVRAAGD

PERSONENAUTO'S EN VRACHTWAGENS

niet ouder dan 1958

AUTOHANDEL J. KNOOP v.v.

Aduard
05903-235Groningen
05900-27465

Mijn

edelachtbare

Antonia Pietzanger

18

Natuurlijk had ik al eerder ontdekt, dat Jansje van onze overburen verliefd geworden was op een jongen van Sandijs, die op de typekamer van ons gemeentehuis zit.

Elke morgen als de enigszins lange, maar vriendelijke slungel voorbij kwam, was Jansje te zien. Dan hield zij zich op bij de voordeur, zij veegde met een stoffer de stoep af, of zij was te zien achter het grote dubbele raam van de huiskamer van onze overburen.

De manier waarop de jongen haar dan groette, maar nog meer de wijze waarop Jansje teruggroette, had het mij duidelijk gemaakt, dat er tussen die twee iets aan de hand was.

Op een keer had ik tegen Minko gezegd: — Jansje van hierover heeft een oogje op de jongen van Sandijs, die bij jullie op 't gemeentehuis zit.

Minko beliefde daar niets van te geloven.

— Rinus Sandijs is geen jongen, die gemakkelijk verliefd wordt, zei hij. — En ik kan me nog minder voorstellen, dat Jansje op hem verliefd zou worden. Je zult je wel vergissen, Antonia.

— Met de liefde gaat het altijd vreemd, zei ik. — Ik ben toch ook op jou verliefd geworden?

— Ja, en ik op jou. Maar dat was eigenlijk een ander geval.

— Waarom was dat anders? Ik zou niet weten, welke verschillen er waren. Evengoed als jij op mij verliefd werd, kan Jansje op de jongen van Sandijs verliefd worden.

— Nee, zei Minko, — met ons lag het heel anders. — We gingen tenslotte allebei op de Arja. We waren dus in politiek opzicht een van geest. Maar Rinus Sandijs is Arjosman en zijn vader is bestuurslid van onze kiesvereniging. Je weet goed genoeg, dat de overburen een heel andere politieke richting hebben. Voor de gemeenteraadsverkiezing logen de aanplakbiljetten bij hen achter de ramen er niet om. En daarom geloof ik niet erg, dat Rinus met Jansje zou meegaan. Ze liggen hemelsbreed uit elkaar.

— Let maar eens op, zei ik. — 'k Heb mijn ogen niet in mijn zak. Vandaag of morgen hoor je, dat Rinus en Jansje verloofd zijn.

Minko schudde het hoofd en zijn gezicht sprak boekdelen. Zo in de geest van: — Hoe kun je nu denken, dat die twee met elkaar zullen gaan. Ze schelen immers veel te veel in hun politieke overtuiging.

Ik zei maar niets meer, doch ik dacht er het mijne van. Elke morgen wisselden Jansje en de jongen van Sandijs hun vertrouwelijke en veelzeggende groete: en ik wist heel zeker, dat ik het bij het rechte eind had.

Op een keer vroeg ik aan Minko: — Heb je van die jongen van Sandijs nog niets gehoord?

— Hoe dat zo? Bedoel je, hoe het gaat met zijn studie voor gemeente-administratie?

— Ik bedoel natuurlijk, of hij inderdaad met Jansje van de overburen meegaat.

— Oh... nee, daar weet ik niets van. Maar dat is natuurlijk niet het geval. Bovendien bemoei ik me daar niet mee. Dat moeten die twee zelf maar uitknobbelen.

— Natuurlijk.

Elke dag geraakte ik er vaster van overtuigd, dat Rinus Sandijs omgang zocht of had met Jansje. 's Morgens wisselden zij hun zeer vertrouwelijke en veelzeggende groeten en 's avonds gebeurde het wel, dat Jansje zogenaamd toevallig juist bij het tuinhokje was als de jongen van Sandijs terugkeerde van zijn werk op het gemeentehuis. Dan hadden ze even een gesprek, heel kort gewoonlijk.

Een paar weken later zei ik tot Minko: — Ik weet het zeker. Jansje heeft verkering met de jongen van Sandijs.

— Welnee, was zijn weerwoord. De overburen zouden Rinus zien aankomen. Ze moeten niets hebben van onze politieke en kerkelijke opvattingen. En ik ken ze te goed om niet te weten, dat Jansjes ouders zich met hand en tand verzetten zouden tegen zo'n vrijage. Bovendien heb ik laatst Sandijs nog gesproken op de vergadering van de kiesvereniging. Hij had het nog over zijn zoon. Of Rinus nogal goed beviel op 't gemeentehuis, of hij zijn werk goed deed en of de secretaris tevreden over hem was. Als er iets tussen Rinus en Jansje van de overburen was, zou Sandijs het daar zeker over gehad hebben. Hij zou stellig eens nader geïnformeerd hebben, want tenslotte is het meisje een overbuurtje van ons.

De argumenten die Minko te berde gebracht had, klonken nogal overtuigend.

Het was juist daarom, dat ik net teneer oplettendheid het doen en laten van Jansje van de overburen gadesloeg. Nooit zag ik haar met een uitgesproken belangstelling een andere jongeman groeten. Maar als Rinus voorbij kwam, was zij op haar post.

Ik wist, dat ik mij hierin niet bedriegen kon. In dit opzicht vond ik Minko, hij mocht dan duizendmaal wethouder en dus edelachtbare zijn, een kortzichtig man.

Ik kon niet nalaten om er zo nu en dan weer over te beginnen.

— Je vergist je, zei Minko steeds opnieuw. — Er zit op het gemeentehuis een meisje op de afdeling financiën. Het ver richt daar schrijfwerk en het is beslist niet zo'n groot licht. Politiek hoort ze bij ons. Kijk, het zou mij niet verwonderen als Rinus Sandijs noemens met dat meisje tot verkering komt. Dat zou meer in zijn lijn zijn. Jansje van hiertegenover is beslist niets voor hem.

— Minko, de liefde gaat soms langs vreemde lijnen, zei ik, wijsgerig op mijn manier. Soms stapt ze over politiek en kerk heen. Ik zeg niet, dat dit altijd even geslaagd is. Misschien is het tegendeel eerder waar. Maar het komt toch voor, zie je. Er zijn honderden voorbeelden van te noemen.

Minko beaamde dit. Maar Rinus en Jansje verenigd tot een paar? Nee, daar wilde hij beslist niet aan geloven.

Mannen kunnen hardnekkig zijn. Ook in hun opvattingen. Want met betrekking tot Jansje en Rinus wist ik beter.

Op een avond moest ik nog even naar de presidentie van de vrouwenorganisatie waarvan in lid ben. Ik besloot er heen te gaan op de fiets, dan was ik weer gauw terug. Wij hebben een achtertuin, welke een uitpad heeft langs het huis heen naar de weg. Ik wilde mijn fiets uit de schuur halen... en toen schrok ik hevig. In het donker zag ik twee

figuren in onze tuin. Ze zochten snel een heenkomen over het uitpad. Juist toen ze om de hoek van ons huis gingen, kwamen ze in de uiterste reikwijdte van het licht uit een straatlantaarn. Ik zag, ofschoon niet bijzonder duidelijk, dat de ene figuur niemand anders was dan de jongen van Sandijs. Hij was herkenbaar aan de enigszins slungelachtige gang, die hem eigen is. De andere figuur had ik niet herkend, maar het stond voor mij vast, dat het Jansje van de overburen was. De huizen aan de overkant hebben geen van alle een achtertuin, hetgeen voor verliefde jongemannen een handicap moet zijn. Stellig hadden Rinus en Jansje daarom de vrijheid genomen om, gedekt door het avonddonker, onze achtertuin tot een rendez-vous-plaats te maken.

Mijn schrik veranderde ogenblikkelijk in een stille binnenpret.

Terug van de presidentie, vertelde ik aan Minko mijn ontdekking, die ik in onze achtertuin gedaan had.

— Weet je wel zeker, dat het Jansje van de overburen was? vroeg hij ongelovig.

— Ja, zei ik. En evenzeer heb ik geconstateerd dat de ander de typist ten gemeentehuis was! Waar blijf je nu?

Minko zei: — Je moet je vergist hebben schat. Het is mogelijk, dat Jansje van de overburen in onze tuin geweest is, maar Rinus Sandijs zal er wel niet bij geweest zijn. Zal ik je eens wat zeggen: — Gisteravond zag ik toevallig, dat Rinus aan dat meisje van de afdeling financiën bloemen overhandigde!

Ik moet stellig met open mond naar Minko gekeken hebben, want hij zei even later: — Wat kijk je gek? Het is toch niets bijzonders als een jongen bloemen aan een meisje geeft? Zeg het met bloemen, is de spreuk.

— Maar Jansje dan... Jansje en Rinus Sandijs, ik weet het zeker, Minko!

— Je moet je vergissen. Ik heb immers altijd gezegd, dat Jansje en Rinus helemaal niet bij elkaar behoren.

Het feit, dat de jongen van Sandijs bloemen gegeven had aan het meisje dat op het gemeentehuis werkte, deed mijn zekerheid betreffende Jansje en Rinus instorten. Had ik dan geen ogen meer om waar te nemen? Kon ik dan niet meer zien of er iets aan de hand was tussen twee jonge mensen? Een vrouw ziet zulke dingen scherp, zeggen ze altijd. Ik vond, dat dit gezegde juist was. Veel eer dan Minko merkte ik het op als twee jonge mensen elkander graag mochten. Maar nu had ik mij dus schromelijk vergist. Rinus gaf bloemen aan een meisje op het gemeentehuis... Het was dus niet mogelijk, dat hij in het geheim verkering had met Jansje van de overburen. Maar hadden mijn ogen mij dan ook al bedrogen toen ik in de achtertuin die twee schimmen gezien had?

Het was helemaal geen zaak om mij bijzonder druk over te maken, maar ik begreep toch niet meer hoe het zat met mijn waarnemingsvermogen.

Ongeveer een week later zag ik, dat een meisje aanbelde bij de overburen en een bos bloemen afgaf. 's Avonds vroeg ik aan Minko: — Heeft het meisje dat bij jullie op de afdeling financiën zit bruinrood haar?

— Dat geloof ik wel, ja.

— Draagt ze naaldhakjes?

— Weet ik niet.

— Draagt ze een blauwe regenjas?

— Ja, niet beter te weten wel.

— Heeft ze een bril op?

— Ja. Waarom vraag je dat allemaal?

— En is ze tamelijk klein van postuur?

— Ze is inderdaad niet groot.

— Gelukkig, zei ik met enige triomf in mijn stem.

— Wat bedoel je?

— Ik bedoel, dat ik gelijk heb. Rinus Sandijs heeft verkering met Jansje van de overburen!

— Nee, je vergist je, To. Ik heb toch gezegd dat ik gezien heb, dat hij 't meisje van de afdeling financiën bloemen gaf?

— Juist! Dat heeft hij vandaag wéér gedaan. Om de een of andere oorzaak heeft hij dat meisje gevraagd, bloemen te willen afgeven bij Jansje van de overburen. Dat is bewijs genoeg, dat hij stapel is op Jansje en dat mijn waarneming goed geweest is. Je zult zien, dat Rinus en Jansje een stel worden, alle politieke verschillen ten spijt.

Minko is een lieve brave man, maar mijn redenatie wilde hij niet aanvaarden. Ik heb toen jammer genoeg enkele min of meer vinnige woorden tot hem gezegd, waarop Minko zei:

— Voor mijn part worden Jansje en Rinus een stel. Wat hebben wij er mee te maken! Waar maak jij je eigenlijk druk om?

Ik moest erkennen, dat het buiten ons om ging en dat wij er ons niet druk over behoorden te maken. Dat zou ik wellicht ook niet gedaan hebben als niet van de aanvang van mijn waarnemingen af Minko mijn mening telkens had wedersproken.

Het slot van ons gesprek was, dat Minko er bij bleef, dat Jansje en Rinus nooit een stel zouden worden; ik daarentegen bleef bij mijn overtuiging, dat ze dolveel van elkander hielden en dat alles er op wees, dat ze hun liefde niet in het politieke vlak zouden trekken.

Het was een half jaar later, dat Minko op een middag van het gemeentehuis kwam met een vlek op zijn colbert. Zijn slordigheid bij het eten van gebakjes is bekend. Ik keek met gefronste wenkbrauwen naar zijn jasje en vroeg:

— Heb je weer niet behoorlijk een taartje kunnen eten?

— Ik meen, een beetje gemorst te hebben, antwoordde hij kleintjes.

— Wie was er zo goed, jou een taartje te geven?

— Er werd getrakteerd. De wethouders kregen ook een gebakje.

— Wie trakteerde er?

— O, die jongen van Sandijs.

— Is hij geslaagd voor gemeente-administratie?

— Nee, zover is hij nog niet, antwoordde Minko.

— Waarom trakteerde hij dan?

— Nou ja... omdat hij verloofd is.

— Met wie? vroeg ik gretig.

Bijna schuld bewust antwoordde Minko:

— Met Jansje van de overburen.

• Kuyper, Disraëli en nog iemand

EEN halve eeuw geleden begonnen in de Tweede Kamer de debatten over de invaliditeits- en ouderdomswetten van Talma. Het zijn bijna afschuwelijk lange debatten geweest. De heer Duys sprak in eerste termijn in totaal zeven uren. Met een ratelende snelheid. Er was geen spreektijdbeperking en het was ook veel minder zo, dat elke fractie een woordvoerder aanwees. Ieder sprak meer op eigen gelegenheid.

Nu was er voor het district Hoorn kort te voren een nieuw kamerlid gekozen. Een liberaal man, die door zijn propagandistische gaven in zijn partij opgang had gemaakt. Hij was hoofd geweest van een openbare school in Den Haag.

Hij liet zich als eerste spreker inschrijven en hield een maidenspeech, die langer dan twee uren duurde. En even vervelend als pedant.

Geen enkele krant had er een goed woord voor over.

Dr. Kuyper had wegens doofheid ontslag genomen en deed niet meer mee aan het parlementaire werk. Maar het was net, alsof hij een zekere compensatie zocht in een verlevendiging van zijn repertoire aan driestarreren. Zijn driestarreren waren vanouds beroemd, soms ook door hun sarcasme.

Dr. Kuyper wijdde aan de rede van het jongste kamerlid ook een korte driestar.

Hij schreef: wees voorzichtig met uw oordeel. Denk aan Disraëli. Die grote Engelse staatsman werd in het Lagerhuis uitgelachen om zijn eerste redevoering. En zie, wat hij geworden is. Wie weet, wordt mijnheer De Jong nog wel eens de Nederlandse Disraëli.

'VESTA' MEUBELEN

plus

'VESTALITA' WONINGTEXTIEL

is een

'VESTA' INTERIEUR

U mag rustig eens binnenlopen en op onze toonzalen alles bekijken!

Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur stelt niemand ooit teluur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELEN

vindt u alleen

Zwanestraat 19-25-27 • Groningen

Telefoon 27086

KOGEL-ROUV LAGERS

Van der Spek

Wolphaartsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

ZOALS H.M. de Koningin ons in de Troonrede mededeelde, zijn er voorbereidingen gaande om het volgend jaar het herstel van onze nationale onafhankelijkheid te herdenken. Het zal dan 150 jaar geleden zijn, dat op 21 november 1813 „in naam van Zijne Hoogheid den Heere Prinse van Oranje” door het algemeen bestuur der Verenigde Nederlanden de bekende proclamatie van de heren Van der Duyn van Maasdam en Gijsbert Karel van Hogendorp werd uitgevaardigd.

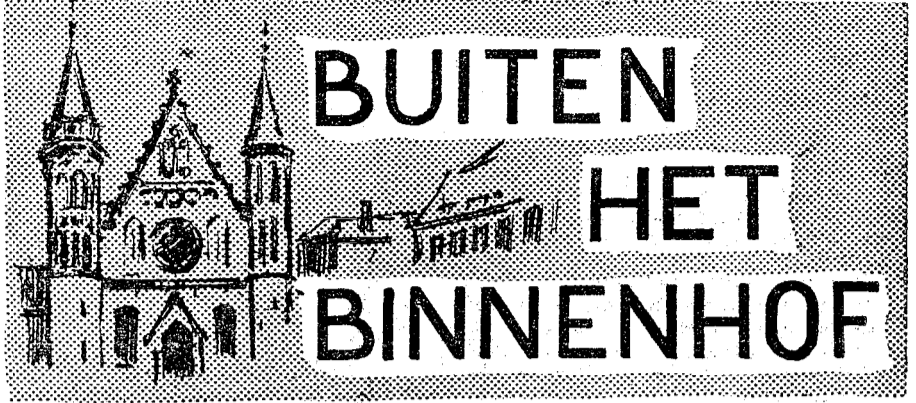
Wie bekend is in Den Haag weet het grote monument op Plein 1813 te vinden, waarvoor vijftig jaar na die proclamatie door koning Willem III de eerste steen werd gelegd. Z.M. sprak toen o.m.: „dat deze dag voor mij niet alleen, maar voor alle leden van het Huis van Oranje, een nieuwe prikkel is om nog meer te doen voor het welzijn en de bloei van het volk van Nederland dan reeds geschied is, voor het Nederlandse volk, waarvoor wij nooit, ja nooit genoeg kunnen doen”.

Op 21 november 1913, honderd jaar na die gedenkwaardige dag der bevrijding, gaf H.M. koningin Wilhelmina een Proclamatie uit, waarin zij citeerde hetgeen de genoemde mannen van het eerste uur het volk eens kond deden: „Wij voldeden aan de wens van al onze bondgenoten, wanneer wij, in afwachting van de komst van Zijne Hoogheid, de Heer Prins van Oranje, en in zijn naam, deze dag ons stelden aan het hoofd van de regering; wij namen die taak op ons, met vertrouwen op de hulp der Goddelijke voorzienigheid, wier hand de aanstaande verlossing van ons verguisde vaderland zo zichtbaar bestuurt; maar wij deden het ook met vertrouwen op de bijstand, op de hulp van elke Nederlander, die zonder herinnering aan het verledene, zonder onderscheid van rang of staat of van godsdienstige gezindheid met ons de behoefte gevoelt om nog eenmaal te herwinnen dat vaderland, dat op de elementen, op Philips en Alva veroverd, van de moed onze voorvaders zo heerlijk getuigde, doch met smaad en schande te lang bezoeid werd”. (De taal van de tijd)

De Koningin voegde hier o.a. aan toe: „Dat vertrouwen is niet beschaamd. Het vaderland is herwonnen. De gewesten van Nederland zijn saamgegroeid tot onverbreekbare nationale eenheid. Moederland en koloniën zijn nauw verbonden. De vrijheden en het zelfbestuur der bevolking zijn gestadig uitgebreid.....”

Ik heb niet zo vlug kunnen vinden of er in 1938 ook een proclamatie is verschenen. Op die bewuste 21ste november (van dat jaar) heeft H.M. wel gesproken, aan een galamaltijd in het Paleis op de Dam, aangezicht ter gelegenheid van het bezoek van Z.M. Koning Leopold van België. In die toespraak wordt niet herinnerd aan 21 november 1813.

Wel is in de radiorede van Koningin Wilhelmina uitgesproken ter gelegenheid van haar 40-jarig regeringsjubileum, sprake van „de grondslagen waarop ons staatsbestel rust, en de hoogste en heiligste goederen die door de eeuwen heen het onvervreemdbaar eigendom van ons volk zijn geweest vormen een hechte

bodem om die toekomst op te doen verrijzen” (31 augustus 1938).

In de schaduw van de historische 1e oktober 1962, de overdracht van het bestuur over Nieuw Guinea aan de V.N. (van welke plechtigheid noch door het dagblad Trouw noch door Het Vrije Volk op de voorpagina kennis is gegeven,) klinken de aangehaalde citaten als uit een ver verleden.

Wij zijn geen volk voor gedenkdagen. De viering van de 5e mei heeft dat mede bewezen. Niet altijd weten we met het begrip feest raad. En het zou ook een opgave zijn om elk jaar de onafhankelijkheid van ons land, na de Franse overheersing te herdenken. Evenzo om ieder jaar de onafhankelijkheid van het land na de Duitse overheersing in gedachtenis te brengen.

Het gaat ons beter af als al deze dagen met vijf-vouden of tientallen ons worden voorgehouden.

Maar goed, wij maken ons op om 21 november 1963 te maken tot een gedenkdag. Om het de heren Van der Duyn van Maasdam en Van Hogendorp na te zeggen: „Het ogenblik is geboren, waarop wij ons nationaal bestaan hernemen; de zegepraal der bondgenoten heeft de hoogmoed van onze onderdrukker vernederd, heeft zijn reuzenmacht verguisd....”

Zeggen wij ook na: „... En ieder beijvere zich dan, van heden af om zijn verschuldigde aan te betalen en de schatkist te stijven?”

Want het bleek in dat jaar 1813 nodig de Nederlanders te herinneren aan hun dure verplichtingen; „hun te zeggen dat wij 's lands schattingen tot 's lands welzijn vorderen is genoeg, om ons van aller welwillendheid in dit beslissende tijdsgericht te verzekeren”

Laten wij allen hopen, dat de voorbereidingen tot die 21e november 1963 zullen leiden tot een dankbaar en waardig gedenken. Laten wij ons niet verdrinken in allerlei modellen van straatversieringen of gelegenheidskledij, vaantjes en toetertjes. Laat vooral het jonge geslacht een goede indruk krijgen van een gedenkdag. Misschien kan nu eens een goed geldstuk geslagen worden in plaats van het bakken van een bordje voor de muur of een beker voor de porseleinkast.

Wij hebben toch nog even de tijd!

William G. J. J. J.

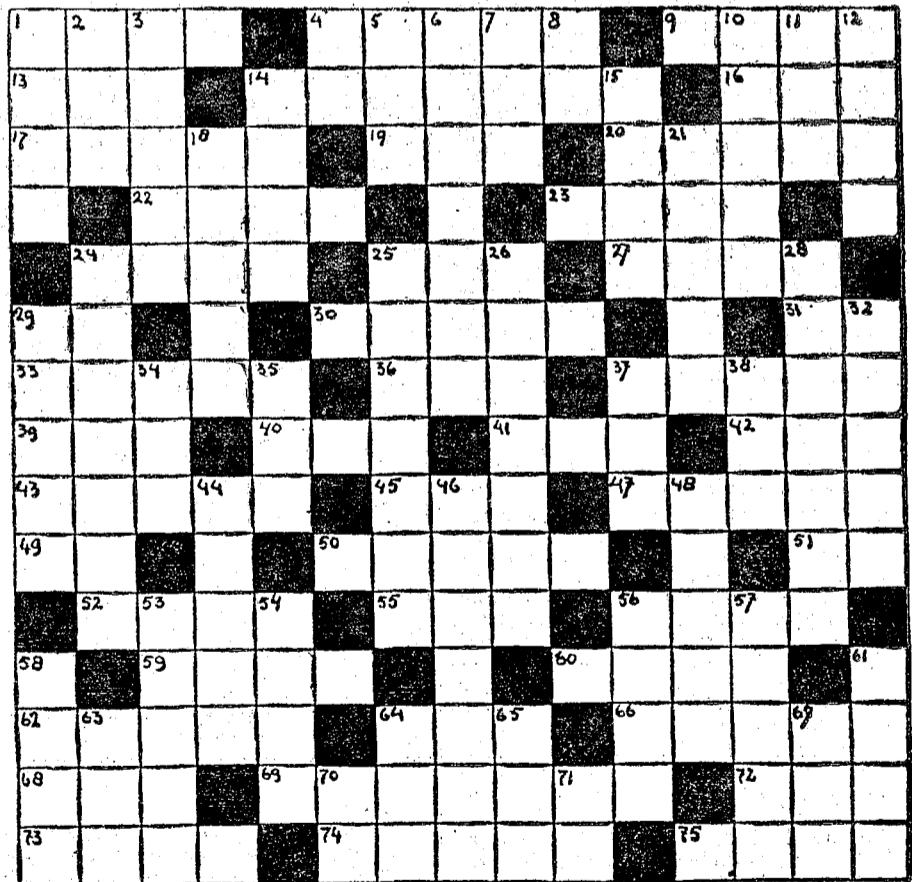
Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUSHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 2156
Hardinxveld-Giessendam

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. oude mens; 4. O.T. figuur; 9. hoed; 13. rand; 14. zwaarte; 16. op de wijze van; 17. gewas; 19. actie (Duits); 20. kerkschat; 22. Mythologische figuur; 23. lichaamsdeel; 24. nauw; 25. zangvogel; 27. put; 29. soc. partij (afk.); 30. meetkundige figuur; 31. spil; 33. bedevaartplaats; 36. O.T. figuur; 37. afnemer; 39. op de wijze van; 40. zoogdier; 41. gebergte; 42. atmosferen absoluut (afk.); 43. politicus; 45. oude vrouw; 47. drank; 49. ten name (afk.); 50. trefwoord; 51. lengtemaat; 52. niet lang; 55. aanw. voornaamwoord; 56. hoop; 59. echtgenote; 60. voordeel; 62. bestaan; 64. roem; 66. plant; 68. groet; 69. kameraad; 72. O.T. figuur; 73. gebouw; 74. zuinig; 75. breuk.

Vertikaal: 1. officieel stuk; 2. plaatje; 3. vader van Mozes; 4. uitroep; 5. op de wijze van; 6. klein levend wezen; 7. kloosteroverste; 8. deel van ontkenning; 10. plaatje; 11. bier; 12. stof; 14. lichaamsdeel; 15. deel van plant; 18. afdrijving van schip; 21. afvoerbuis; 24. grot; 25. oude stenen; 26. zuiverheidsdrang; 28. tonnetjes; 29. verdriet; 32. model; 34. dierlijk lichaamsdeel; 35. oppervlaktemaat; 37. transportmiddel; 38. voorzetsel; 44. kantlijn; 46. uitsteking; 48. flesje; 53. waterkant; 54. bergplaats; 56. bagger; 57. plaats in

Duitsland; 58. weekdier; 61. klap; 63. plaats in Gelderland; 64. tijdperk; 65. verharing; 67. O.T. figuur; 70. voorzetsel; 71. in geval (afk.)

hanepoten, 16. Asa, 17. onderhuis, 18. verlegen, 20. ketel, 21. pronker, 23. essaai, 25. gered, 27. kanon.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. Hollander, 5. Achaz (2 Kon. 16:3), 8. ploeg, 9. klikspaan, 11. afzwaaien, 12. adder, 14. haas, 15. ganzevoet, 19. narrenkap, 22. idee, 24. pegel, 26. troostrijk, 28. terugblik, 29. aluin, 30. noden, 31. vergissen.

Vertikaal: 1. hopsa, 2. loodzwaar, 3. afgaan, 4. dekking, 5. afslager, 6. haard, 7. zon, 10. innen, 13. rotje, 14.

DE BESTE BUMPER: EEN POLS VAN DE AUTO ONDERLINGE

De Nederlandse autoverzekeringsspecialisten

„Poliquiz”

IN de komende maanden zullen de Federatie van Christelijk Historische Jongeren Groepen (F.C.H.J.G.) en de Nationale Organisatie van Anti-Revolutionaire Jongeren Studieclubs (A.R.J.O.S.) een actie onder de kweek-schoolleerlingen houden.

De actie draagt de naam „Poliquiz”. Doel van deze actie-poliquiz is bij de kweek-schoolleerlingen meer belangstelling voor de politiek te wekken. Dit zal gebeuren door het houden van wedstrijden die betrekking hebben op de politiek.

Telkens treden de teams — ieder team bestaat uit 6 personen — van twee scholen tegen elkaar in het strijdperk. De wedstrijd bestaat uit twee rondes.

In de eerste ronde worden de deelnemers vragen gesteld over „binnenlandse politiek”. Het betreft hier vragen over gebeurtenissen die het laatste halve jaar hebben plaatsgevonden.

In de tweede ronde mag het team kiezen uit de volgende onderwerpen: buitenlandse politiek, parlementaire geschiedenis, staatsinrichting, sociale politiek en politieke figuren.

De wedstrijden beginnen in oktober. Het is de bedoeling dat omstreeks maart de finale zal worden gespeeld. Deze zal via de radio worden uitgezonden.

Voor het eerst in de geschiedenis van de politieke jongeren-organisaties zullen door deze actie bepaalde groepen jongeren op deze manier worden benaderd.

De belangstelling voor deze actie is dan ook vrij groot. Dit geldt zowel voor de kweek-scholen als voor de politieke jongeren-organisaties.

A C H T E R P A G I N A

WAT ZIJN NU concreet de dingen, die wij in dit belangrijke seizoen — met Tweede Kamerverkiezingen in mei 1963 — hebben te doen?

Twee dingen hebben wij te doen. In de eerste plaats wij zelf, als partij, als kiesvereniging, dus als leden goed kennis te nemen van de politieke zaken en de christelijke visie daarop.

Wij lezen daartoe met name de christelijke krant en ons weekblad „Nederlandse Gedachten”.

Daartoe blijven wij al op de hoogte.

En als wij met anderen over bepaalde dingen nader van gedachten willen wisselen, kunnen wij dat doen op vergaderingen van onze kiesverenigingen of op centrale vergaderingen.

Wij moeten ook weer in deze aanlooptijd naar de verkiezingen in de eerste plaats zorgen zelf zo het een en ander te weten. Dat doen wij eerst.

Maar dan! Het tweede dat wij hebben te doen is, ons inzicht en onze visie niet maar voor onszelf te houden, maar onze gedachten te uiten tegenover anderen, die nog niet a.r. zijn.

Daarbij blijft het van belang om vergaderingen bij te wonen en verslagen van politieke bijeenkomsten te lezen.

Een van de meest sprekende vergaderingen in landelijk verband is de bijeenkomst van het Partij Convent.

★ **Najaars-Partij Convent**

BETREKKELIJK VROEG in de werkperiode van de partij wordt elk jaar het najaars-Partij Convent gehouden. Dat is een gelukkige omstandigheid, want ook van deze brede vergadering van onze partij gaan stimulansen uit, die het werk over de hele linie bevorderen.

Het Partij Convent bestaat uit stemhebbende leden en adviserende leden.

Tot de stemhebbende leden behoren de leden van het Centraal Comité, de afgevaardigden van de Organisatie Commissie en de dagelijkse besturen van de Kuypersstichting, van het Verband van Verenigingen van A.R. Gemeente- en

Partij Convent op 13 oktober

Provinciebestuurders en van de ARJOS.

Tot de adviserende leden behoren de A.R. Kamerleden, de secretaris van het Centraal Comité en de directeur van de Kuypersstichting, de leden van de redacties der partij-organen en van de Financiële Commissie, alsmede als gasten, leden van geestverwante organisaties op cultureel en sociaal-economisch terrein.

De aanduiding „najaars-Partij Convent” duidt er al op, dat er ook een „voorjaars-Partij Convent” is.

Beide vergaderingen zijn in het partijstatuut voorgeschreven. Het Partij Convent komt tenminste tweemaal per jaar bijeen, zo bepaalt art. 31.

In de voorjaarsvergadering worden de jaarverslagen behandeld, in de najaarsvergadering de financiële verslagen en de begrotingen.

Zo is het ook nu. Tijdens het meer huishoudelijke gedeelte van de morgenvergadering komen onder meer de financiële verslagen over het jaar 1961 van het Centraal Comité, van de ARJOS en van de Doctor Abraham Kuypersstichting aan de orde. Daarna volgt de behandeling van de begrotingen over het jaar 1963 eveneens van het Centraal Comité, van de ARJOS en van de Doctor Abraham Kuypersstichting.

Aan het bezien van de financiële positie van de partij zijn uiteraard gebruikelijke punten als vaststelling van de notulen en mededelingen voorafgegaan.

Allereerst komt echter, direct na de opening, de rede van de voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis. In deze, elk halfjaar te houden, openingsrede staat de partijvoorzitter o.a. stil bij enkele centrale vraagstukken.

Tussen de morgen- en middagvergadering, dus van omstreeks 1 uur tot ongeveer 2 uur, vindt de gezamenlijke broodmaaltijd plaats.

Zoals reeds vorige week werd aangekondigd, hoopt Z.E. minister prof. dr. J. Zijlstra 's middags een rede te houden over de achtergronden van de financieel-economische politiek.

★ **Welkom**

HET IS BEKEND, dat de vergaderingen van het Partij Convent als regel openbaar zijn. Dat is ook nu het geval met dit najaars-Partij Convent. Wij kunnen ons voorstellen, dat belangstellende partij-leden wellicht met name 's middags deze bijeenkomst persoonlijk zullen willen bijwonen. Aangezien de vergadering openbaar is zal dit mogelijk zijn. Men is dan ook van harte welkom.

Van tevoren zien wij dan echter wel gaarne even een bericht van uw komst tegemoet. Dit bericht kunt u zenden aan het Bureau A.R. Partij, Dr. Kuypersstraat 3 te 's-Gravenhage. Wij kunnen u dan de agenda toezenden of aan de ingang overhandigen.

★ **Niet aanwezig, toch op de hoogte**

UITERAARD zijn slechts enkele lezers en lezeressen van Nederlandse Gedachten, evenals partijleden in het algemeen, in de gelegenheid persoonlijk op het Partij Convent aanwezig te zijn.

Maar vanzelfsprekend, zal „Nederlandse Gedachten” weer uitvoerig inlichten over hetgeen op dit Partij Convent plaatsvindt. Men zal zich dus terdege van hetgeen op deze bijeenkomst gedaan en gesproken is op de hoogte kunnen stellen. En „A.R. Post” zal dit doen voor de leden, die geen abonnee op het weekblad zijn.

★ **Nederlandse Gedachten**

OOK in dit verband willen wij nos eens onderstrepen het belang van een abonnement op ons blad. De abonnees profiteren elke week van de mogelijkheid tot bredere oriëntatie ten aanzien van tal van politieke zaken. Ieder kan — voor f 3,25 per half jaar of f 6,50 per jaar — van deze voorlichting gebruik maken. Gaarne wijzen wij op de nadere mededelingen hierover elders op deze pagina.

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaft-
wagens
etc.

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

„ANIMO” KOFFIEZET APPARATUUR

voor inrichtingen, kantines, verenigingszalen enz. in elke gewenste capaciteit en uitvoering.

APPARATENFABRIEK L. SCHEEPSTRA AMERSFOORT

Telefoonnummers 03490 - 7556/8762

IN DE AFGELOPEN WEEK

BON Voor slechts f 1.50 abonnee op Nederlandse Gedachten

U kunt mij — ook voor 1963 — noteren als abonnee:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

OPGEGEVEN DOOR:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuypersstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementprijs van 1 oktober '62 tot 1 januari '63: f 1,50. Per halfjaar f 3,25. Giro 89673.

mochten wij **TIENTALLEN** nieuwe abonnees op ons blad inschrijven.

Werft u mee?

Wanneer u **5** abonnees opgeeft voor het jaar 1963 ontvangt u naar keuze een

Elke nieuwe abonnee, die zich tevens voor het jaar 1963 abonneert, ontvangt een prachtige zilverkleurige sigaretten- of bijouteriedoos (12 x 8 cm) met inscriptie op de onderkant.

- ★ sigaren- of bijouteriedoos (15 x 10 cm)
- ★ een verzilverde sleutelring
- ★ een verzilverde briefopener

★ ★

★

OP NAAR DE 20.000 ABONNEES

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

In dit nummer

- ★ Frankrijk en De Gaulle (pag. 1)
- ★ Mededelingen C.C. (pag. 3)
- ★ Parlementair verslag (pag. 4)
- ★ Italië's moeilijkheden (pag. 6 en 7)
- ★ Arjos-studieconferentie (pag. 8)

Reacties op de Vierde Republiek

De Gaulle slaat door naar andere kant

MOETEN we ons verheugen over de nederlaag, die de Franse Nationale Vergadering aan president De Gaulle heeft toegebracht? Of is er reden om ons zorgen te maken over een dergelijke ontwikkeling, die vrijwel onmiddellijk herinneringen oproept aan de weinig verkwikkelijke periode, welke vooraf is gegaan aan het opnieuw aan de macht komen van generaal De Gaulle? Zij die van mening zijn dat Frankrijk in de kritieke omstandigheden, waarin het als gevolg van de afloop van het Algerijnse drama (dat in wezen een levensgroot Frans probleem bleek te zijn) is verzeild geraakt, door niemand anders en niemand minder dan De Gaulle uit het moeras kan worden gehaald, zullen deze laatste vraag bevestigend beantwoorden. Zij zien in de houding van de Nationale Vergadering slechts de bekroning van een aanhoudend streven, de Franse president bij elke gelegenheid die zich voordoet de voet dwars te zetten. En zij zien inderdaad in het ten val brengen van het door Pompidou aangevoerde kabinet een herinnering aan de periode in de

Franse parlementaire geschiedenis, waarop de politici, die daarin een voorname rol hebben gespeeld, zeker niet trots kunnen zijn.

Niet gewenst

We moeten toegeven dat een terugkeer naar de besluiteloosheid, die bedoeld tijdperk heeft gekenmerkt, voor geen enkele Fransman aantrekkelijk kan zijn. Frankrijk was vóór de terugkeer van De Gaulle het toneel van een onaangenaam gesjacher, waaraan vele leden van de Nationale vergadering hun medewerking verleenden. Er was dan ook bijna geen lid van het Franse parlement, of hij was wel eens minister of zelfs wel minister-president van een Frans kabinet geweest. En wat de verkiezingen van de Franse president betreft (de kwestie, die tenslotte de aanleiding was voor de eerste kabinetcrisis tijdens het „tweede bewind“ van De Gaulle): de tonelen, die zich daarbij in de Nationale Vergadering afspeelden, waren bepaald niet verheffend. De wijze, waarop René Coty (de laatste president van de Vierde Republiek) tenslotte naar het Elysée werd gestuurd, was een land als Frankrijk onwaardig. Daarover zal thans — zo mogen we aannemen — waarschijnlijk geen verschil van mening meer bestaan.

Reactie

Geen terugkeer dus naar de situatie, zoals die was, toen De Gaulle als gevolg van de militaire revolte in Algiers in Frankrijk weer het heft in handen kon nemen. Het systeem van de Vierde Republiek was een reactie op onprettige ervaringen met „krachtige presidenten“. De rol van de allesbeheersende president was uitgespeeld en voor deze functie zocht men bij voorkeur naar een figuur, die „geen kwaad kon doen“. Zo zag men na de tweede wereldoorlog Vincent Auriol en na hem ook René Coty. Deze vrees voor een „sterke president“ leefde ook na de bevrijding nog heel sterk bij de Fransen. Een voorstel van generaal De Gaulle, de Franse president met wezenlijke macht te bekleeden, werd al spoedig (bij een volksraadpleging!) van de hand gewezen.

Het was hier dus niet het parlement, het waren dus niet de parlementariërs, die geen president met uitgebreide bevoegdheden boven zich wilden hebben: neen, het waren de Franse mannen en vrouwen, die De Gaulle hoog achtten en vertrouwden, maar die zelfs deze generaal aan wie zij zoveel dank verschuldigd waren, niet zoveel macht wilden toekennen, als hij toen verlangde.

Lijdelijk verzet

De Gaulle's minachting voor het parlement, hoe begrijpelijk die in bepaalde opzichten ook was, leidde er na de verwerping van het „presidentiële bewind“ mede toe, dat de Franse Nationale Vergadering in een kwaad daglicht kwam te staan en dat als gevolg daarvan het aanzien van de elkaar snel opvolgende Franse kabinetten bepaald niet groot kon worden genoemd. Aanvankelijk poogde hij met zijn Ressemblément du Peuple Français (RPF) op legale wijze aan de macht te komen door het veroveren van een meerderheid in de Nationale Vergadering. Toen dit hem echter na enkele grootscheepse pogingen niet lukte, viel deze RPF (die als los zand aan elkaar hing) spoedig uiteen en trok De Gaulle zich uit de (partij)politiek terug.

Op dat moment begon (wat we in alle eerlijkheid mogen noemen): het lijdelijk verzet van De Gaulle tegen de republikeinse instellingen van Frankrijk. Er deugde niets van „het systeem“ van de Vierde Republiek en van de politici, die een eerlijke poging deden, er iets goeds van te maken. Maar nooit — letterlijk nooit — heeft de generaal deze politici verteld, wat zij in een concrete situatie wel moesten doen, ook niet (wat later van groot belang zou blijken te zijn) wat het Algerijnse probleem betreft.

Typierend

Het zou wat al te simplistisch zijn, het te doen voorkomen, alsof De Gaulle bijna twaalf jaar rustig heeft gewacht op het ogenblik, dat de Vierde Republiek door het verlies van Indo-China en later door de moeilijkheden in Algerije, ten val zou worden gebracht. Wel is het een feit, dat De Gaulle niets heeft gedaan om het ineensstorten van de Vierde Republiek te voorkomen, dat hij het enorme gewicht van zijn persoonlijkheid niet in de waagschaal heeft gegooid, toen Frankrijk regeringen kreeg, die de Algerijnse kwestie met verbeeldingskracht te lijf durfden gaan. Regeringen die — wanneer zij niet op allerlei manieren zouden zijn tegengewerkt en dus over meer gezag zouden hebben beschikt — vele jaren geleden onder belangrijk gunstiger omstandigheden in Algerije een voor alle betrokkenen aanvaardbare oplossing hadden kunnen bereiken.

Twee namen, die in dit verband een bijzondere vermelding verdienen, zijn die van Guy Mollet (socialist) en Felix Gaillard (radicaal-socialist). Jaren voordat de revolte in Algiers een einde maakte aan de Vierde Republiek, voerde De Gaulle al gesprekken met burgers en militairen, als het ware als een eenmans schaduwkabinet. En het was dan ook typierend voor de situatie in 1958, dat de rebellen in Algiers om De Gaulle schreeuwden en dat de generaal hun optreden niet veroordeelde.

„Het volk“

Zo kwam De Gaulle aan de macht. Van het begin af was het duidelijk, dat van hem een oplossing van het Algerijnse vraagstuk werd verwacht, die zou beantwoorden aan de wensen

van de vele Fransen, die in Algerije waren geboren en getogen. Ook werd niet getwijfeld aan het voornemen van de generaal, Frankrijk „een systeem“ te verschaffen, dat het land zou behoeven voor de fouten, die in het verleden werden gemaakt. Maar zie, wat was het resultaat? De oplossing van de Algerijnse kwestie was niet minder dan een complete uittocht uit dat deel van Noord-Afrika (en een verplaatsing van het enorme probleem naar Frankrijk zelf).

De grondwet van de Vijfde Republiek was zozeer een reactie op het „verkeerde systeem“ van de Vierde Republiek, dat alleen maar van een doorslaan naar de andere kant kon worden besproken. Het parlement werd volkomen uitgeschakeld en zelfs wanneer het protesteert (zoals dan eindelijk vorige week het geval was) kan het niets tegenhouden en wordt het naar huis gestuurd om door een ander te worden vervangen. Goedkeuring van zijn beleid vraagt De Gaulle slechts aan „het volk“ en totdusverre is hij er in geslaagd, de meerderheid achter zich te houden.

Demonstratie

Het is duidelijk, dat de meerderheid voor de tegen De Gaulle gerichte motie van wantrouwen niet alleen protesteerde tegen de wijze, waarop De Gaulle de grondwet wilde wijzigen om de verkiezing van zijn opvolger te zinnertijd rechtstreeks „door het volk“ te doen geschieden. Het ten val brengen van het kabinet van de president was een spuien van opgekropte gevoelens en als zodanig een demonstratie van een hardnekkig verzet tegen het beleid van De Gaulle, met name wat de toekomst van Europa betreft.

Maar De Gaulle gaat „onverstoorde“ verder, zo lieten de persberichten ons weten. Dat heeft de generaal altijd gedaan en er zijn momenten geweest, waarop hij er door vriend en vijand om bewonderd werd. Er doen zich echter ook omstandigheden voor, waaronder het tegendeel het geval is.

Zo is het ook nu. De minachting, waarmede De Gaulle ook nu weer zijn tegenstanders (de meerderheid van de door het Franse volk gekozen Natio-

• *Vervolg op pag. 3*

HET IS

HOPMAN

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER
Telefoon 01790 - 3700*

die kan bemiddelen bij aankoop van een
EIGEN HUIS in ZUID-HOLLAND
Vraagt onze woninglijst.

N.V. Confectiefabriek „Heka“

v/h H. J. VAN HEEK - RIJSSSEN (05480-2661*)

brengt naast de

BEKENDE

BEDRIJFS- EN WERKKLEDING

voor elk seizoen.

LEUKE SPORTIEVE KLEDING

voor MEISJES, JONGENS, DAMES en HEREN

Dr. Hans Jürgen Baden

**DE GRENZEN
VAN DE VERMOEIDHEID**

Een levenshulp

voor de moderne mens

f 1.75 CARILLON-REEKS f 1.75

PIANO'S - ORGELS - VLEUGELS

Fa. R. van den Burg - Amersfoort
Arnh.straat - Tel. 03490-3877

Piano's in huur verkrijgbaar met
recht van aankoop.

Vraagt condities en afbeeldingen
aan:

ZIMMERMANN — RÖNISCH —
RIPPEN — IBACH.

De Gaulle, onverstoorde door de val van zijn kabinet, op weg naar de grote manoeuvres bij Reims. Hij wordt vergezeld door minister Messmer (leger) en een aantal hoge militairen.

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

„Antwoord aan de professor”

Hooggeleerde heer,

Uw reactie op het Nieuw-Guineadrama zit vol opmerkingen, die aanleiding geven tot verscherping der polemiek in de A.R. Partij.

U begint met de stelling, dat onze politiek en politieke opvattingen „een kwalijk aspect” vertonen, dat ons parten speelt; U vervolgt met de opmerking dat het beleid na de oorlog niets beters wist te doen dan te steunen op de slogan „niet pacteren met de revolutie”; „dan even verder te schrijven dat de beloften aan de Papoea's gegeven zijn vanuit onze Hoogheid en Machtspositie.

Deze zinsneden geven mij reeds aanleiding te vragen: Van welke hoogheid en positie uit acht U gerechtigd deze krasse termen te gebruiken?

In het slot durft u zelfs ten aanzien van de heer Luns te schrijven „ik vertrouw hem al voor geen cent”. Over „hoe leven wij met elkaar” en christelijke gesproken!

Bovendien meen ik, dat de z.g. slogan — niet pacteren met de revolutie — kernachtig juist het wezen van de anti-revolutionaire partij weergeeft.

Verder ben ik van mening, dat het derde kenmerk van de door U genoemde groep — waartoe U Uzelf rekent — wederom gesteld wordt vanuit Uw hoogheid, wanneer U schrijft, dat deze groep de neiging heeft om het geluk van de ander niet te beoordelen met de eigen maatstaven van recht, maar alleen door het Evangelie van Jezus Christus te laten prevaleren.

Deze stelling vind ik zeer bepaald een kwalijke ondergrond bevatten, daar zij suggereert dat bij de anderen deze neiging niet aanwezig is. Ik meen, dat wij allen trachten alle kwesties vanuit het Evangelie te benaderen.

Merkwaardigerwijs en m.i. onlogisch in Uw betoog stelt U dit verderop en ook aan het eind van uw brief zelf toch ook weer.

In het vervolg van uw schrijven stelt U tegenover Uw groep met „sociale signatuur” die met een juridische signatuur om dan vervolgens een aantal kritische opmerkingen daarover te maken. En dan maakt u m.i. de kernfout in uw betoog.

Hoewel Uw (sociaal) psychologische benadering van de achtergronden er één is, die zeker niet onbekend is, zoals u schijnt te veronderstellen, kan men hiemeer bepaald niet het optreden van Soekarno c.s. rechtvaardigen, hoogstens verklaren. Nogmaals hier ligt naar mijn mening de kernfout in uw betoog.

Toen men (i.c. de Indonesische leiders) zijn zin niet kreeg op korte termijn, greep men naar allerlei middelen, die onrecht en onrechtvaardigheid inhielden. Mag ik U herinneren aan: confiscatie van particulier Nederlands bezit, geëscendeerde rechtszaken (Jungschläger, Schmidt), diefstal (laatste voorbeeld: een sleepboot), vervolging, discriminatie, verbreking van verdragen, dreiging met geweld en tenslotte effectief geweld. Moet ik u nog meer noemen?

Uit deze gang van zaken blijkt de mentaliteit en het karakter van de leidende Indonesische politici — deze zijn volkomen revolutionair; het doel heiligt de middelen voor deze heren, gooi er zelfs maar mensenlevens tegen aan.

En dan zeg ik nog steeds — pacteren met de revolutie, neen, neen en nog eens neen, en alstublieft geen diplomatieke betrekkingen op ons initiatief, geen bezoek van Soekarno!

Recht en gerechtigheid gaan boven psychologische benaderingen en verklaringen. Ik meen dat nationaal en internationaal de rechtsverhoudingen toch primair moeten zijn, anders zijn we nergens meer, al benaderen we de zaken nog zo mooi sociaal en psychologisch.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 33, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar, f 3.25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0.20.

Wanneer u nu stelt, dat de benadering te eenzijdig juridisch is geweest, zou ik daartegenover willen stellen, wat had u anders gewild, gezien de ontwikkeling sinds 1950? Psychologie spelen tegenover deze heren?

Aan Nederlandse kant bestond de bereidheid de zaak objectief te benaderen, tot zelfs met inschakeling van het Internationale Hof van Justitie.

Aan de andere kant was er geen enkele bereidheid tot objectieve benadering en speelden uitsluitend de door u genoemde psychologische (en n.m.m. emotionele) factoren met daarnaast de revolutionaire gedachten en daden.

Bij de Nederlandse politiek was bepaald niet de eigen hoogheid en machtspositie doorslaggevend! (Welke machtspositie overigens?)

Een gesprek was en is nog steeds niet mogelijk tenzij met een volledige capitulatie van Nederlandse kant. En daar zijn we dan beland met verzetten en verkrachting van de primaire beginselen van recht en gerechtigheid van het begin af. Inderdaad: Hoe leven we met elkaar? Begint U bij de heren Schmidt en Jungschläger?

Hooggeleerde heer, er zou nog veel meer te zeggen zijn, alleen al over „het pacteren met de revolutie”, laat staan over de overige facetten.

Wat denkt U bijvoorbeeld over de ontbinding der politieke partijen en de gevangennamen der leiders, exclusief de communistische partij en haar leiders?

Wat denkt U van de Russische wapenleveranties en technische hulp, die dreiging en geweld voor een groot deel mogelijk maakten en het aanzien van het communisme versterkt hebben?

Wat denkt U, ach waarom zou ik doorgaan? Slechts enkele vragen nog: Wat denkt U van de eenvoudige waarheid: Wie niet voor Mij is, is tegen Mij? Wat van een pact, een status quo met Communistisch Rusland?

De situatie daar is toch ook psychologisch mooi verklaarbaar? De houding tegenover Duitsland!

Tot slot — en dit mede naar aanleiding van het stuk „Ministers en Kamerleden” van de heer H. Algra in hetzelfde nummer van Nederlandse Gedachten, waarin uw brief staat — wat denkt U van de verregaande specialisatie ook bij Kamerleden? Is misschien de bron van alle narigheid, dat wij te veel op specialismen, deskundigheden en belangen zijn gaan letten en te weinig op „universaliteit” — en daarmee bedoel ik een met kinderlijke eenvoud gelovige en biddende benadering van de „ingewikkelde” vraagstukken — bij de keuze van kandidaatkamerleden. Zijn we teveel op ons zelf, onze kennis, onze bekwaamheden en te weinig op God gaan vertrouwen? Uw woord — een licht, een lamp! We mogen volgens „Trouw” geen wonderen in de politiek incalculeren, alleen het wonder dat Soekarno betrouwbaar wordt; wat een innerlijke tegenstrijdigheid! Was de benadering van Christus, die de kinderen het eerst wil doen ingaan, naïef?

Waar zijn de eenvoudigen van geest, de kinderlijk gelovigen, de kleine luyden gebleven?

Met de meeste hoogachting,

Den Haag H. C. SCHIPPER

Protest

Geachte Redactie.

Ik meen te moeten reageren (en te protesteren) tegen bepaalde uitlatingen in de reeks „Ingezonden stukken” in N.G. van 29 september j.l. De partijleiding en Trouw krijgen daarin een aantal etiketten opgeplakt die er niet om liegen: bang (dhr. P. G. Schut), slap (dhr. Berkhout) enz. Groot bezwaar heb ik tegen deze diskwalificaties. Ze gaan uit van de veronderstelling dat de houding van de partijleiding is ingegeven door minder achtbare motieven (vrees e.d.). In een discussie tussen christenen behoren de wederzijdse motieven niet verdacht te worden gemaakt. Zacht gezegd lijkt het mij ook ietwat zonderling om uitgerekend de moed van de heren Bruins Slot en Berghuis — om me tot deze te beperken — in twijfel te trekken. Ik dacht zo dat daarvoor, gelet op de bezettingsjaren, niet de minste reden bestaat.

Dhr. Van Steenis stemt van harte in met dhr. Goossens. Voorts staat het voor hem vast dat wij als christenen het daarmede eens moeten zijn. Van zo'n uitspraak sta ik te kijken! Een dergelijke wijze van redeneren verfoei ik. Dhr. Van Steenis wordt in 't minst niet gehinderd door enige twijfel aan de juistheid van zijn standpunt. Als hij gelijk heeft, moet ik mij terzake van

mijn christen-zijn haastig onderzoeken: ik sta n.l. geheel achter de fractie!

De heren Meyer en Kuperus brengen de Telegraaf en Elseviers Weekblad prijzend ter sprake, die in dezen „he-laas” gelijk hebben. In ben zo vrij achter de autoriteit van deze bladen een groot vraagteken te zetten. Het veront-rust mij al jaren dat ook in onze kring zovelen zich door deze persorganen laten voorlichten, en aldus geruisloos ge-liberaliseerd raken. Bepaald te gortig wordt het mij dhr. Lunshof te zien opdraven als getrouw getuige. Wat hij op het stuk van beginselen aan trapezwerk ten beste heeft gegeven, streeft het kloekst begrip te boven: beginnend als aankomend journalist bij „Het (knalrode) Volk” van de jaren '30 en dan via de Christ. Hist. Nederlander bij het liberale Elsevier terechtkomen is een prestatie die mijn „aandacht” heeft getrokken, maar mijn „respect” doet verdwijnen!

Tenslotte: de eerlijke verontrusting van de opposanten staat voor mij buiten twijfel. Ik heb er begrip en respect voor dat ze reageren vanuit een bewogen hart. Maar uitlatingen als hiervoor gesignaleerd, vertroebelen naar mijn mening de discussie.

Van mijn kant wil ik uiting geven van mijn respect voor de moed van de fractieleden om te handelen en te spreken, zoals hun geweten hen voorschreef, ongeacht de — stellig door hen voorziene — heftige reacties in de partij. Naar mijn vaste overtuiging heeft de A.R.-fractie er toe bijgedragen dat een conflict op grote schaal (op de rug-gen der Papoea's uitgevochten en 't gaat ons toch allereerst om hen) is voorkomen. Te weinig ziet men m.i. dat er hier sprake is van een afschuwelijk dilemma, van 2 kwaden: een reguliere oorlog of een papieren akkoord.

H. M. de Weerd, Hardenberg.

Vragen

Nu in de kwestie Nieuw-Guinea in Nederland de politieke beslissing is gevallen en de discussie over het hoogtepunt heen is, zijn er nog steeds enige punten desbetreffende, welke vragen oproepen.

1. Nog steeds is niet duidelijk geworden, welke afspraken tussen Nederland en de Indonesiërs werden gemaakt, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, met betrekking tot Nieuw Guinea in de periode rond de geboorte van de zelfstandige staat Indonesië. Weliswaar is duidelijk, dat Nieuw-Guinea tenminste voorlopig onder Nederlands beheer zou blijven, niet duidelijk is echter, of de Indonesiërs toen weinig interesse in Nieuw-Guinea hadden, of de Nederlandse onderhandelaars te kennen hebben gegeven weinig bezwaren te zien in een latere Souvereiniteitsoverdracht aan Indonesië van Nieuw-Guinea, of dat „slechts” Nieuw-Guinea toen reeds een zodanig punt van meningsverschil was, dat besloten werd na een ijskastperiode te pogen opnieuw tot overeenstemming te komen. Toch is antwoord op deze vragen van essentiële betekenis voor de beoordeling van het geheel.

2. Door Dr. Bruins Slot is na de zomer van 1961 een beroep op de regering gedaan, af te tasten, of er ook een mogelijkheid zou zijn om te komen tot een open gesprek met Indonesië. Wanneer men nu constateert, dat de eerder met Indonesië over Nieuw Guinea gevoerde besprekingen waren vastgelopen, doordat Indonesië niet tot een voortzetting van het gesprek bereid was en dat er in 1961 tekenen waren, dat Indonesië wel tot een gesprek bereid was, kan men m.i. moeilijk anders dan zich achter Dr. Bruins Slot stellen, daar door een gesprek mogelijk de zeer slechte verstandhouding met Indonesië zou kunnen verbeteren, hetgeen dan tevens ten gunste van de bevolking van Nieuw Guinea zou zijn. Het weinige vertrouwen, dat wij in Indonesië als gesprekspartner hadden, kon door niet praten met Indonesië moeilijk worden vergroot. Wanneer men de woorden van Dr. Bruins Slot neemt, zoals ze waren, mag men hier niet uit opmaken, dat het beleid ten aanzien van Indonesië een koerswijziging zou moeten ondergaan, doch wel, dat er van Indonesië wellicht een koerswijziging zou kunnen blijken. Op dit moment is echter duidelijk, dat Dr. Bruins Slot toen reeds van oordeel was, dat een koerswijziging van Nederlandse zijde gezien de internationale politieke verhoudingen noodzakelijk was, — men zie de hoofdartikelen in Trouw van de laatste maand —. Ik wil hierbij nog buiten beschouwing laten, of ook toen reeds gemeend zou zijn, dat het bereiken van een overeenkomst als nu gesloten met een toch

niet waterdichte zelfbeschikkingsgarantie bepaald niet zou tegenvallen.

Bovenvermelde controverse is voor een politiek medelevend A.R. burger uitermate slecht verteerbaar, daar hij zich — zeker niet geheel ten onrechte — misleid kan voelen.

Wanneer men de moeilijke situatie, waarin het dictatoriale regiem van Indonesië het signaleren van elke mogelijke zwakte of eventuele concessiebereidheid aan Nederlandes zijde zou uitbuiten tot het nog verder afdwingen van eigen wensen, in ogenschouw neemt, is het te begrijpen, dat men het eigen standpunt niet verder bloot geeft dan in de gegeven omstandigheden noodzakelijk is. Doch dat verplicht anderzijds tot een grotere stilzwijgendheid onder de vooraanstaande A.R. politici dan in het afgelopen jaar is betracht. Zoals het nu gegaan is, doet men afbreuk aan het vertrouwen in christelijke politiek, door het wakken van verwachtingen, die men zelf niet heeft.

3. Het doorslaggevend argument voor het aanvaarden van de bereikte overeenkomst is, dat gezien de internationale politieke verhoudingen een betere oplossing niet denkbaar was. Voor een insider zal het al niet eenvoudig zijn om deze conclusie te trekken, daar in een precare situatie als de Nieuw Guinea kwestie Amerika niet makkelijk al zijn kaarten open op tafel zal leggen; als outsider dien ik mij dan zeker van bestrijding van het insiderstandpunt te onthouden. Maar niettemin rijst een vraag: Als Trouw van 20 september j.l. schrijft, dat Amerika niet vecht om koloniale kwesties, maar alleen als het om het communisme gaat, betekent dat dan niet, dat Amerika zich voor de toekomst van Nieuw Guinea maar matig interesseert, doch dat het wel een internationaal gewapend conflict wil voorkomen, daar dit onder de huidige omstandigheden zeker tot een groter conflict tussen de communistische en de niet communistische wereld zou kunnen uitgroeien? Wanneer dit zo is, is het ook alleszins verklaarbaar dat Amerika sterke pressie op Nederland uitoefende, daar Nederland wel de onmogelijkheid van het bereiken van een gunstig resultaat in een gewapend conflict zou onderkennen en deswege het niet hiertoe zou laten komen. Doch anderszins, wanneer Nederland had doen weten, dat het een gewapend conflict, zo hiertoe zou worden gedwongen, niet uit de weg zou gaan, zou Amerika er dan niet toe overgegaan zijn om de toestand te bevriezen om erger te voorkomen?

4. Minister Luns is meermaals ook van A.R. zijde aangevallen vanwege zijn starre houding. Men mag zich echter m.i. met recht afvragen, of, indien de Nederlandse regering en met name minister Luns niet dermate voet bij stuk hadden gehouden, de overdrachtsovereenkomst voor de bevolking van Nieuw Guinea niet een nog ongunstiger aanzien zou hebben gehad. Wanneer al kritiek op minister Luns gemotiveerd is vanwege het feit, dat hij zich tegenover het parlement enigermate geïrriteerd heeft getoond — wellicht verklaarbaar vanwege zijn moeilijke positie bij de onderhandelingen —, een verwijt van starheid is naar mijn mening zeker misplaatst. Zwanenburg. Ir. A. H. J. van Tol

Meisje en misdaad

Zeer geachte Redactie.

Uw driestar „Misdad” in het nummer van 1 september j.l. heeft mij wel enigszins verbaasd. Volgens het krantenbericht ging het bewuste meisje, voordat zij aan het werk ging, nog een kopje koffie drinken, en is zij toen met die mannen meegegaan. **Wie doet nu toch in der wereld zoiets?** Voor de misdadigers geen goed woord — akkoord. Aanmerking op de politie — neen, die lijkt mij hier niet gepast. Meisjes, die maar meelopen, die er zomaar inlopen, en die er (al weet ik dat natuurlijk niet van dit meisje) soms bijlopen als een levende uitnodiging om te worden aangerand — daarop moest meer accent vallen.

Met hoogachting,

Ds. G. van Andel, Rotterdam.

Meubiler-inrichting ZANDBERGEN

MEPPEL - HOEGVEEN - OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

WOUDA ZADEN
ORANJEWOUD
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 05130-2141 2 lijnen

Prof. dr. J. Zijlstra spreekt

— Op zaterdag 13 oktober wordt het najaars-Partij Convent gehouden. De plaats van samenkomst is hotel „Esplanade”, Lucas Bolwerk 24 te Utrecht. Aanvang der morgenvergadering te 10.30 uur. In de middagvergadering, welke ongeveer te 14.00 uur zal aanvangen, hoopt Z.E. minister prof. dr. J. Zijlstra een rede te houden over het onderwerp „De achtergronden van de financieel-economische politiek”.

Frankrijk en de Gaulle

• Vervolg van pag. 1

nale Vergadering!!) bejagent, kan Frankrijk geen voordeel brengen en kan zeker niet worden gezien als een poging om de weg voor zijn opvolger te effenen in een tot normale verhoudingen teruggekeerd Frankrijk. En dat, terwijl de strijdkrachten een onzekere factor zijn gebleven en afgewacht dient te worden, hoe de militaire elementen uit Algerije zich in het Franse moederland zullen gedragen.

HET LEGER

Nadat de Nationale Vergadering het kabinet van de president ten val had gebracht, ging De Gaulle „onverstoord” de manoeuvres van het Franse leger bijwonen. Hij werd begroet door Jacques Massu, de leider van de revolte der parachutisten in Algiers, aan wie De Gaulle het te danken had, dat hij in 1958 weer aan de macht kwam. Is dat bezoek en is die ontmoeting typerend voor de positie van de generaal? Zoekt hij opnieuw steun bij het leger om zich tegenover de onwillige politici te kunnen

Mededelingen van het Centraal Comité

• Kandidaatstelling

In verband met de a.s. Tweede Kamerverkiezingen heeft het Centraal Comité het Partij Convent van 13 oktober het volgende voorstel gedaan:

1. Aan de verkiezingen voor de leden der Tweede Kamer der Staten-Generaal, welke in 1963 zullen worden gehouden, neemt de Anti-Revolutionaire Partij deel door indiening in elk der achttien Kamerkiekring van een kandidatenlijst, bevattende dertig namen, welke lijsten worden verbonden.
2. Al deze lijsten dragen op de plaatsen 1 tot en met 12 dezelfde namen, waarbij de volgorde van deze namen op de lijsten verschillend kan zijn, onverminderd echter de nader te nemen beslissingen omtrent de lijst-aanvoerder(s).
3. Al deze lijsten dragen op de plaatsen 13 tot en met 24 dezelfde namen in dezelfde volgorde.
4. De aanvulling der lijsten, voorzover het de nummers 25 tot en met 30 betreft, geschiedt door elke Kamercentrale met inachtneming van artikel 10 van het reglement op de kandidaatstelling. Deze aanvulling dient ingevolge het door het Centraal Comité vastgestelde schema van termijnen en handelingen uiterlijk op 17 februari 1963 te geschieden.

Dit voorstel is in wezen gelijklopend aan dat hetwelk door het Partij Convent op 18 januari 1956 werd aangenomen met betrekking tot de in dat jaar te houden Kamerverkiezingen.

handhaven? Het lijkt wat te verzoekt. Daar staat echter tegenover, dat het leger een factor is, waar iedereen, die in Frankrijk geroepen is (of zich geroepen voelt), om leiding te geven, terdege rekening moet houden..... db.

Het is derhalve duidelijk, dat op het Partij Convent van 13 oktober a.s. niet over namen van kandidaten en/of lijst-aanvoerder(s) zal worden gesproken. Dit dient te geschieden op het Partij Convent van 2 februari 1963, waar ook het Program van Actie moet worden gereed gemaakt voor vaststelling door de Deputatenvergadering. In verband daarmee zal het Partij Convent van 2 februari a.s. een besloten bijeenkomst zijn.

• Program van actie

Het Centraal Comité heeft zich in zijn vergadering van 6 oktober j.l. beraden over de tekst van het ontwerp Program van Actie. Het is noodzakelijk gebleken daaraan nog een laatste hand te leggen aler het stuk aan de kiesverenigingen wordt toegezonden.

In verband daarmee zal het stuk niet, zoals oorspronkelijk werd vastgesteld, op 10 oktober aan de kiesverenigingen en centrales worden toegezonden, doch zullen deze het ontwerp Program van Actie op 20 oktober in hun bezit hebben.

den, doch zullen deze het ontwerp Program van Actie op 20 oktober in hun bezit hebben.

• Aanvulling verklaring inzake mr. A. B. Roosjen

Als verklaring inzake het ontbreken van de naam van mr. A. B. Roosjen op het rapport inzake de kandidaatstelling, dat op 20 september aan de Kamercentrales is toegezonden, kan worden medegedeeld, dat het Centraal Comité van mening is, dat het, gelet op de leeftijd van mr. Roosjen en gelet op hetgeen in 1959 met betrekking tot de heren ds. J. Fokkema en ds. C. v. d. Zaal is gepasseerd, geen goed beleid zou zijn de naam van mr. Roosjen in het bovengenoemde rapport inzake de kandidaatstelling te doen voorkomen.

Deze mededeling wordt u in overleg met mr. Roosjen, na diens terugkomst van zijn reis naar Zuid-Afrika gedaan als aanvulling op het perscommuniqué d.d. 20 september j.l.

Engeland, het Gemenebest en de E.E.G.

Cummings in The Daily Express, London

Het is onverteerbaar, dat ik op het eind van mijn leven nog Labour moet stemmen.

Centrale vergaderingen

Wij komen bijeen...

GAARNE vestigen wij de aandacht op een aantal centrale vergaderingen in de verschillende delen van het land.

In chronologische volgorde zijn dit de volgende:

— Op maandag 15 oktober wordt een algemene vergadering gehouden van de centrale A.R. Kiesvereniging Rotterdam. De plaats van aankomst is de grote zaal van hotel Atlanta, ingang Aart van Nesstraat 8 te Rotterdam. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Als spreker zal optreden dr. W. P. Berghuis.

— Op zaterdag 20 oktober belegt het Provinciaal Comité Zeeland een vergadering voor de Statencentrales Goes, Hulst, Tholen en Zierikzee. De plaats van samenkomst is het gebouw „De Prins van Oranje”, Nieuwstraat 14 te Goes. Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

Tijdens deze vergadering, welke tevens kadercontactbijeenkomst is, zullen o.m. spreken de heer J. Smalbroek, lid van de Tweede Kamer, en de heer D. Geuze.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

ONDERGOED
van de bovenste plank!

N.V. TEXTIEL UNIE
SPENCER-HEY
CULEMBORG

FABRIEKEN VAN
GEBREIDE BOVENKLEDING

DEN HAAG

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op verfg gebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

SIGARENMAGAZIJN „MATADOR”

L. KORPEL

MAURITSKADE 71 — TELEFOON 180234, b.g.g. 607673
Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen

waarheen U maar wenst.

Ook het kleine karwei
appreciëren wij

BOON'S SCHILDERSBEDRIJF

PIET HEINSTRAT 62 — TELEFOON 33 11 12
Filialen te Delft en Rotterdam.

Bij de Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer:

Lof en kritiek voor het kabinet De Quay

HET gebeurt maar éénmaal per jaar dat het beleid van een kabinet in zijn totaliteit door de volksvertegenwoordiging onder de loep wordt genomen. Alle belangrijke facetten worden door de (meest verstandige) fractievoorzitters in grote lijnen besproken. Een enkele ziet kans — maar zonder veel opletten toevoorders — ook uitvoerig op kleinigheden in te gaan. Dat laatste heeft uiteraard weinig zin omdat al die zaken van wat minder groot belang behandeld kunnen worden bij de afzonderlijke begrotingen van elke minister. Prof. Vondeling, de nieuwe fractieleider van de P.v.d.A., is aan dat laatste niet geheel ontkomen. Zijn betoog was weliswaar een knap in elkaar gezet verhaal, maar als het ging om een duidelijke en overtuigende bewijsvordering ten aanzien van het falen van het kabinetsbeleid, waren het nogal eens kleinigheden die met de grote lijn van het beleid minder van doen hadden. Prof. Vondeling heeft overigens niet nagelaten ook enkele goede woorden van het kabinet te spreken. Het bleef bij een uitspraak dat er van dit kabinet veel goeds te zeggen valt en van enkele ministers zelfs zeer veel goeds. Waren deze laatste minister Cals en minister Veldkamp?

Gewogen

HET kabinet-De Quay betekende in vergelijking tot het verleden een grondige wijziging op meerdere punten. Men mag in zeker opzicht stellen dat er sprake was van een (overigens weloverwogen) experiment na de jarenlange samenwerking met de P.v.d.A.

Constant heeft de P.v.d.A. het Nederlandse volk voorgedragen dat regeren zonder socialistische in wezen niet mogelijk was. Tenminste als het zou gaan om de realisatie van een progressief sociaal gericht beleid. Zowel dr. De Kort, de fractievoorzitter van de K.V.P. alsook de minister-president heeft aan de hand van duidelijke cijfers, wetten en wetsontwerpen, duidelijk aangegeven dat een beleid, getoetst aan christelijke sociale normen wel degelijk te voeren is geweest.

1. De lonen zijn gestegen.
2. De werknemers hebben een groter aandeel verkregen in het nationaal inkomen dan ooit te voren.
3. De prijzen werden in de hand gehouden — het bedrijfsleven werkte mee, kennelijk omdat zij vertrouwen hadden in het beleid.
4. De bezitsvorming kwam eindelijk uit de verf terwijl sociale voorzieningen en uitkeringen vergroot werden.
5. En wat extra aandacht verdient, is het feit dat in deze periode van hoogconjunctuur de totale bestedingen in de hand zijn gehouden. Overbesteding bleef uit — in tegenstelling tot de jaren 1956/58.

Terecht heeft prof. Vondeling (P.v.d.A.) zich gespiegeld aan zijn voorganger! Mr. Burger, de vroegere fractievoorzitter heeft niet anders gedaan dan te voorspellen dat dit kabinet — zonder socialistische — zich liet wiegen op de golven van de conjunctuur, zonder richting en zonder progressiviteit. Prof. Vondeling had zijn eigen methode: onderwerp het beleid aan grondige kritiek en een felle aanklacht tegen het kabinet is aanwezig. Maar die aanklacht is niet overtuigend gebleken.

College van B. & W.

DE macht van een kabinet schuilt in zijn homogeniteit. Hoe sterker die eensgezindheid is, hoe krachtiger het beleid zal zijn. Daarom, aldus prof. Oud, moet men oppassen voor een kabinet waarin te veel stromingen zijn vertegenwoordigd. Een nationaal kabinet b.v. waarbij alle democratische partijen bij betrokken zijn is lang niet altijd een krachtig kabinet. Een oppositie heeft grote voordelen, zoals de praktijk duidelijk laat zien. Tenminste als de oppositie waardig en op hoog niveau wordt gevoerd, waarbij zijn gedachten kennelijk uitgingen naar de periode waarin mr. Burger fractievoorzitter was van de P.v.d.A. Een kabinet is geen college van Burgemeester en Wethouders die nogal eens een afspiegeling tonen van de gehele raadsbezetting.

Beslist niet ontevreden.

DR. De Kort (K.V.P.) was openhartig door te verklaren dat de K.V.P., in de aanvang, het kabinet-De Quay niet met gejuich heeft begroet. Maar naarmate er meer arbeid van dat kabinet

duidelijk gestalte kreeg, was de waardering gegroeid. Het voorlopig oordeel over een tijdvak van drie jaar kon gunstig uitvallen. Dr. Tilanus (C.H.U.) — ook één van de fractievoorzitters die zich voor een volgende ronde niet meer beschikbaar heeft gesteld — voegde daaraan terecht toe, dat tevens bedacht moest worden dat dit kabinet het niet gemakkelijk heeft gehad. Eensdeels omdat de ontwikkeling van de internationale situatie het kabinet in een bepaalde richting heeft gedrongen. Maar anderzijds ook voortvloeiend uit het karakter van het kabinet zelf. Voor het eerst immers na 1946 is een kabinet opgetreden dat geen concrete, duidelijke of afgeronde afspraken had gemaakt met de meewerkende fracties.

Voor de C.H.U.-fractieleider betekende dat overigens een belangrijk punt. De eigen verantwoordelijkheid van het kabinet werd sterker en ook de verantwoordelijkheid van het parlement verkreeg daardoor een eigen extra accent. Prof. De Quay voegde daar later aan toe dat — afgezien van principiële uitgangspunten die hier in het geding zijn (o.m. de vraag of het kabinet als een verlengstuk van de fractie moet worden gezien) — de praktijk had bewezen dat een kabinet als het zijne nieuwe noodzakelijke ontwikkelingen kon verwerken in het beleid.

VVD overstag

Prof. Oud weet dat het beleid van minister Toxopeüs — zacht gezegd — niet sterk is geweest. Zeker niet als het gaat over diens pensioen- en A.O.W.-beleid. Tot troost van zijn aanhangers kondigde hij de idee aan van waardevast pensioen in de vorm van een welvaartsvastheid. „Koppel waardevastheid en gedeeltelijke A.O.W.-korting aan elkaar en er is voor u een wendend perspectief”.

Heeft minister Toxopeüs zich echter niet verzet tegen een waardevast pensioen? Was de afschaffing van de A.O.W.-korting niet een duidelijk V.V.D.-programma punt?

Een star beleid dat anders (er bestaan dan immers vaste afspraken!) vaak nodig is — hoe vaak moesten voorheen belangrijke vraagstukken in de ijskast worden bijgezet — kon worden vervangen door een soepelheid. De heer Oud (V.V.D.) was het hiermee volkomen eens. Hij sprak nu reeds als zijn oordeel uit dat een voortzetting van de huidige regeringscombinatie de meest wenselijke zou zijn.

Vaste band tussen kabinet en fracties.

De voorzitters van de grootste fracties (P.v.d.A. en K.V.P.) dachten hierover ietwat anders. Prof. Vondeling had in zijn betoog dit kabinet gehokeld vanwege het feit dat het volhield geen verbanden met de fracties te hebben. De praktijk zou anders hebben geleerd. De minister-president heeft duidelijk het tegendeel aangetoond. Natuurlijk was er een morele binding met de geestverwanten in dit kabinet. Hoe is anders te regeren? Maar van een vastleggen van afspraken tussen Kabinet en Kamer was geen sprake. Was niet de Mammoetwet ingehaald met steun van de oppositie? Bleek bij de woningbouwpolitiek niet duidelijk dat er grondig verschil van mening heeft bestaan in 1960 tussen regeringspartijen? Toch blijft de P.v.d.A. op het standpunt dat ter gelegenheid van een kabinetsformatie duidelijke afspraken moeten worden gemaakt over belangrijke programmapunten. Iets minder duidelijk wordt de K.V.P. Vast staat echter wel dat deze fractie niet zo verwenst te gaan als de fractie van de P.v.d.A. Wellicht had prof. De Quay geen ongelijk toen hij stelde dat de concrete situatie van het ogenblik van kabinetsformatie van belang is voor het antwoord op de vraag hoever die binding moet zijn. M.a.w. in beginsel geen straffe afspraken, maar de situatie kan het noodzakelijk maken dat tot op zekere hoogte meerdere afspraken nodig zijn.

Bereidwillig tot regeren.

De Partij van de Arbeid is, naar prof. Vondeling verklaarde, volledig bereid na de verkiezingen mede regeringsverantwoordelijkheid te dragen. Zijn partij had duchtig gewerkt: de Wiardi Beckman Stichting (te vergelijken met de Dr. Kuypersstichting) had veel wetenschappelijke en politieke arbeid verzet. In de kamer zullen veertien nieuwe leden hun intrede doen. Krachtige en talentvolle lieden die bereid zijn een plaats in de politiek in te nemen — ook al zou dat van hen offers kosten op financieel terrein dan wel een inboeten van maatschappelijke zekerheid.

Maar zij hebben hun duidelijke wensen. Onder meer werd duidelijk dat er bijzondere aandacht moest zijn voor gemeenschapsvoorzieningen op basis van gelijke kansen. Of de overige partijen dit typisch socialistisch streven zullen kunnen accepteren is een vraag die na de verkiezingen duidelijk zal moeten worden beantwoord.

Ook de K.V.P. sprak uit dat zij straks zeker medeverantwoordelijkheid wil dragen. Bijzonder drielijk sprak zij besliste voorkeur uit voor een nauwere samenwerking tussen de christelijke partijen. Momenteel niet op de basis van de vroegere coalitiepolitiek. Algemeen gesproken is daarvoor een praktische basis niet aanwezig — het totaal aantal kamerleden behorende tot deze groepering is niet in staat regelmatig een vaste meerderheid op te leveren.

Prof. Oud (V.V.D.) merkte in dit verband op dat de duidelijke uitspraak bij de verkiezingen 1959 — geen samenwerking met de P.v.d.A. — ditmaal waarschijnlijk wel zal worden gehanteerd. Overigens meende hij dat — wil men belastingverlaging realiseren deze kans het grootst is bij de huidige kabinetsconstellatie.

Noch dr. Bruins Slot (A.R.) — de vorige week is diens rede volledig opgenomen — noch dr. Tilanus hebben zich uitgelaten over een komend kabinet. Dat is een zaak die pas concreet aan de orde komt na de kamerverkiezingen. En kamerverkiezingsuitslagen zijn geen constante grootheden. De ervaring die de liberalen hebben opgedaan is een duidelijke aanwijzing.

Christelijke politiek.

DE A.R.-fractieleider heeft — nadat de fractievoorzitter van de P.v.d.A. gesteld had dat christelijke politiek (hij noemde het „confessionele” politiek) in wezen schadelijk is voor de democratie — duidelijk uiteengezet de grote waarde van een moderne christelijke politiek in deze tijd, waarbij het oude uitgangspunt onveranderd is gebleven. De christelijke politiek geeft gestalte aan de boodschap die de christelijke kerk aan het volk moet doen horen. Zoals onze christelijke kerk de evangelische boodschap in deze tijd ook aan de wereld brengt, is het de opdracht van de christelijke

politiek zich te wenden tot de politieke wereld teneinde het recht en de barmhartigheid ook daar gestalte te geven.

Het is te betreuren dat prof. Vondeling aan het betoog van de A.R.-fractievoorzitter, waarnaar intens werd geluisterd voorbij is gegaan.

Kritiek.

NIET alleen de oppositie had kritiek. De eigen verantwoordelijkheid van het parlement brengt mee dat „om der wille van de lieve vrede” beslist niet gezwegen wordt in de kringen van de partijen die dit kabinet steunen. Met name werd het beleid van de liberale minister van binnenlandse zaken, mr. Toxopeüs, scherp gekritiseerd. Van de centralisatie is maar bitter weinig terecht gekomen. Datgene wat er dan nog is verricht is meer een deconcentratie dan decentralisatie.

De A.O.W.-aftrek op de rijks-pensioenen is wat betreft de wezenlijke oplossing der problemen praktisch geen stap verder gekomen. Terwijl er zoveel beloften zijn gedaan! Het was treffend dat prof. Oud wel een pluim stak op de hoed van minister Kort-hals (V.V.D.) Veelzeggend voor mr. Toxopeüs!

Dr. Bruins Slot wees nog op diens wonderlijke en onbevredigende burgermeestersbenoemingen!

Het antwoord van de minister-president was allerminst bevredigend.

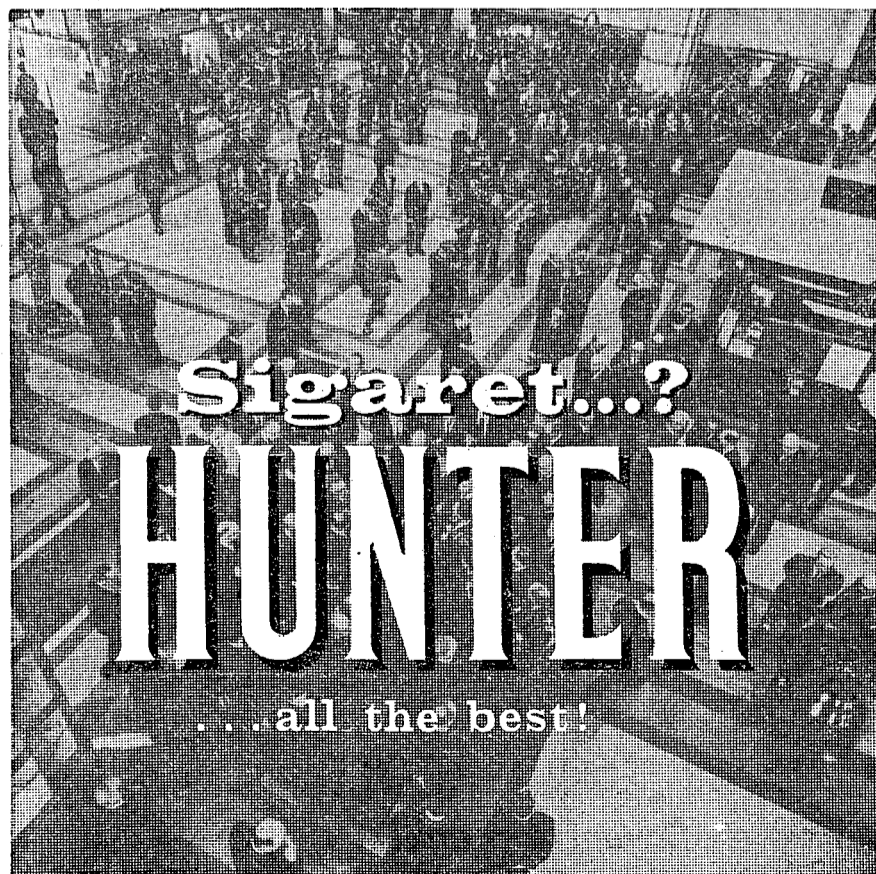
Ook het beleid van de minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid was onderwerp van kritiek. De K.V.P. en de V.V.D. hebben dit duidelijk uitgesproken, terwijl dr. Tilanus met een zezere nadruk stelde, dat hij toch met het beleid 1963 wel tevreden kan zijn. Ook de A.R.-fractievoorzitter betwijfelde of de bouwactiviteit tegen de achtergrond van het toenemend aantal gezinnen en de zo zeer noodzakelijke krotopruijing wel voldoende is. Men moet wel beseffen, dat de nood het hoogst is bij de minstdraagkrachtigen. Dat is een duidelijke vingerwijzing naar de richting waarin het bouwbeleid zich zal behoren te ontwikkelen.

Conclusie.

IN de wandelgangen van de Kamer is sedert een reeks van maanden te vernemen, dat de minister-president nadrukkelijk aan geag wint. Met name kan men deze mening vernemen telkenmale als commissievergaderingen van Buitenlandse Zaken en Defensie worden gehouden.

Het Nederlandse volk is hoe langer hoe meer tot de overtuiging gekomen, mede vanwege de wijze waarop de minister-president zich bij meerdere bijzondere gebeurtenissen tot het gehele volk wendde, dat de voorheen geuite kritiek in pers, door cabarettiers en door de parlementaire oppositie niet

• Vervolg op pag. 5

• Vervolg van pag. 4

vol te houden was. Integendeel groeide er een zeker vertrouwen, naarmate zijn ervaring toenam.

Een sociaal en financieel economisch beleid getoetst aan normen van het christendom bleek reëel mogelijk te zijn.

Het debat over de laatste begroting van het kabinet bleek in diezelfde toon te zijn gezet. Zelfs de oppositie erkende dat er veel goeds was geweest en is, al lag het uiteraard niet op hun weg om hierover breedvoerig uit te weiden (prof. Vondeling).

Vast staat voorts, dat zo nodig ook kan worden geregeerd zonder socialisten. Onmisbaar is deze groep niet gebleken te zijn — hoezeer zij zelf hier van overtuigd waren. Ook kan worden geconstateerd, dat een liberale medewerking aan het kabinet niet altijd rozegeur en maneschijn heeft betekend.

Tenslotte is de ervaring, opgedaan met een kabinet, dat een eigen verantwoordelijkheid draagt, van uitnemende betekenis voor de toekomst — mits de kiezers deze mogelijkheid straks mede openen.

JOHAN BODEGRAVEN

...geen grammofoonplaten ...

Recht zo die gaat

ZAL Pim Pals van de Koninklijke Marine in de komende maanden een even populaire figuur worden als Willem uit „De jeugd vliegt uit” van enkele jaren geleden? Wij zijn geneigd dit te veronderstellen na enkele fragmenten van het serielehoorspel „Recht zo die gaat” beluisterd te hebben, dat de N.C.R.V. tot eind december zal uitzenden op de donderdagavond van 8.20—8.50 uur. In dit hoorspel zal Pim Pals de hoofdfiguur zijn.

Geestelijke verzorging

IN „Recht zo die gaat” zult u kennis kunnen maken met een vrij unieke benadering van de man onder dienst, in dit geval bij de Koninklijke Marine, geschreven door de beide vlootpredikanten Kees de Bruïne en George de Cassuto. Beide schrijvers hebben getracht het leven in dienst zo getrouw mogelijk weer te geven. Hoe de jongens leven, hoe hun reacties zijn en hoe zij kennis maken met en leiding ontvangen van de geestelijke verzorgers. Donderdag j.l. heeft u reeds kunnen horen hoe vooral dit laatste verlopen is. Wanneer u een trouwe luisteraar van dit hoorspel wordt, dan zult u zelf kunnen beoordelen, dat men niet geprobeerd heeft het militaire leven mooier, maar ook zeker niet slechter voor te stellen, dan het is.

Geen dagboek

DOMINEE de Bruïne vertelde, dat het een eigenaardige zaak was om een hoorspel te schrijven, omdat beiden zich hieraan in deze vorm nog nooit gewaagd hadden. Zij konden echter putten uit een rijk arsenaal van herinneringen en zo ontstond de figuur van Pim Pals en zijn kameraden. Zij hebben er bewust naar gestreefd, om het niet te laten uitgroeien tot een dagboek van een geestelijk verzorger, hoewel op het geestelijk aspect wel het accent gelegd zal worden; daarom komt ook de pater in dit hoorspel voor. „Want” zei dominee de Bruïne, „we zijn daar voor hetzelfde doel, al gaan we op principiële gronden uiteen”. Dat de samenwerking prima is, zult u kunnen horen wanneer de dominee en de pater samen in het militaire tehuis een liedje zingen.

Het P.I.T.

WAREN de hoorspelen van de N.C.R.V. in het vorige seizoen van humoristische aard, in dit hoorspel zal men de ernst en de vrolijkheid beide aantreffen.

„Recht zo die gaat” is voortgekomen uit het contact, dat de N.C.R.V. onderhoudt met het P.I.T., waarvoor de heer de Moor jarenlang de bekende rubriek „Met PIT op pad” verzorgde. Men had eerst gedacht de strip zo samen te stellen, dat ook de geestelijke verzorging van het leger en van de luchtmacht hierin een plaats zouden krijgen. Bij nader inzien is men hiervan afgestapt, omdat men dan een verwrongen beeld zou krijgen. „De geestelijke verzorging bij de Marine heeft dezelfde tendens”, zei de heer de Moor „en ik acht deze vorm ook de beste om meer bekendheid te geven aan het werk van de militaire tehuizen, ook al wordt de naam van het P.I.T. niet genoemd”.

Dit hoorspel zal elke donderdagavond beginnen met een herkenningmelodie, gespeeld door het Metropole orkest o.l.v. Dolj van der Linden, gebaseerd op het bekende signaal „Koffiedrinken”, dat in marinekringen beter bekend staat als „jenevertje, jenevertje”.

Grammofoonplaten tekort

DE regisseur Johan Bodegraven vertelde nog, dat niet alleen hij, maar ook de acteurs Dick van 't Sant, Dries Krijn, Hans Karsenberg en Jos Brink veel plezier beleven bij het spelen van dit hoorspel. „Dat dit een bijzonder hoorspel is”, aldus Johan Bodegraven „moge blijken uit het feit, dat duizenden grammofoonplaten uit het geluidenarchief van de omroep, niet voldeden aan de eis om de typische geluiden en commando's bij de Marine weer te geven, zodat wij ter plaatse opnamen moesten maken”.

Wij zouden u gaarne het volgende advies willen geven: in de komende maanden op donderdagavond van 8.20 tot 8.50 uur de televisie uit en luisteren naar het N.C.R.V.-hoorspel „Recht zo die gaat”.

hg

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., — Group (Z.H.)
telefoon (01860)—2050

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek

H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526—841 (7 lijnen)

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka” Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

„MIEDEMA” landbouwwagens

„MIETRA” transporteurs enz.

Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA

Landbouwwerktuigenfabriek N.V.
WINSUM — FRIESLAND — TELEF. 05173-241*

Het bestuur van de A.R. Kiesvereniging Nederland en Oranje „Utrecht Zuid” geeft met droefheid kennis van het overlijden van haar voorzitter de heer

A. de Vries

Namens het bestuur:
A. v. d. PADT,
2e voorzitter

J. GROBECKER,
secretaris

Linschotensingel 4 I.
Utrecht, 9 oktober 1962.

Vraagt uw bakker naar

TARVO-BROOD

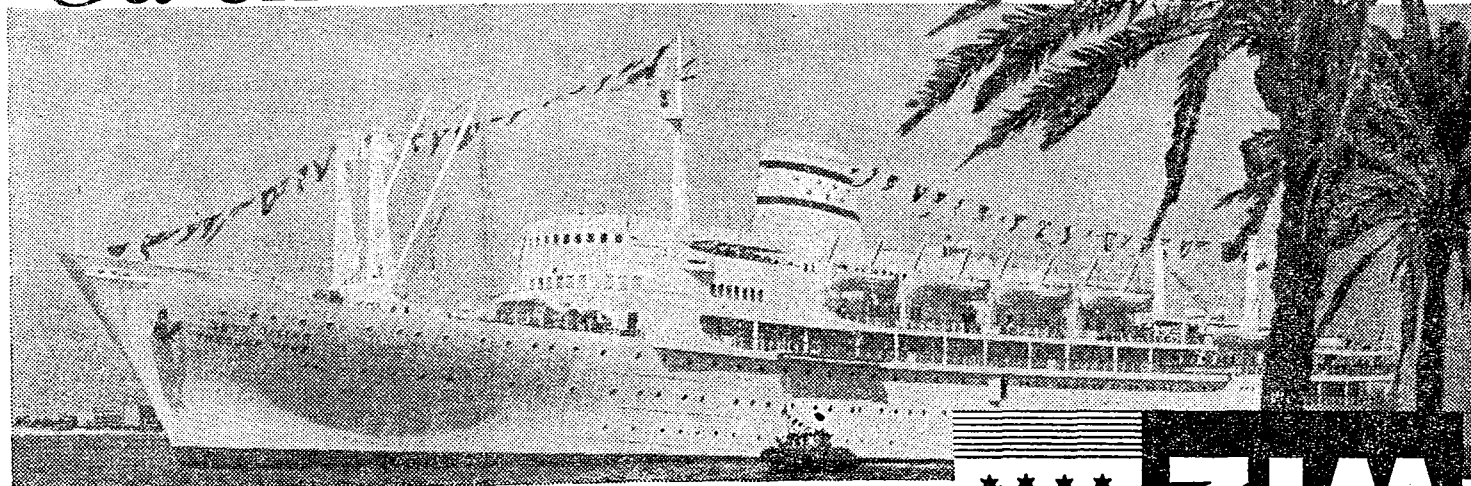
Uw bakker
Uw dokter

VOOR AL UW BANKZAKEN

N.V. SLAVENBURG'S BANK

ZWIJNDRECHT - Telefoon 26688

Ga en zie Israël...

Israël, het jong-herboren land met het grote bijbelse en historische verleden, trekt ieder jaar meer bezoekers - en voor hen allen is deze reis een onvergetelijke belevenis! Ook de heerlijke overtocht... met zo'n prachtige, moderne 10.000-tonner

van de ZIM! Kies de zonnige route van Marseille via Napels en Cyprus naar Haifa.

Vraagt tevens de folders over de alles-inbegrepen ZIM-tours door Israël!

ZIM

ISRAEL NAVIGATION COMPANY LTD.

Inlichtingen bij Uw reisbureau of bij de Generaal-Agenten:
DE VRIES & CO. N.V. DAM 6, AMSTERDAM, TEL. 248174
DAMMERS & V.D. HEIDE (AGENTUREN) N.V. POSTBUS 1337,
ROTTERDAM

ITALIË

Agrarisch feodalisme, industrieel feod

IN ons west-Europa verdedigen wij de democratie. Niet het recht van een meerderheid om de minderheid haar wil op te leggen en te dicteren hoe voortaan de wetten en instellingen zullen zijn. Neen, wij verdedigen het permanente recht van ieder mens op vrije keuze, vrije meningsvorming, vrije meningsuiting. De democratische samenleving sluit per definitie uit dat de meerderheidsgroep, het recht op eigen en ander continue keuzevrijheid zou opheffen. De democratische samenleving is principieel pluriform, open voor verandering, steeds waakzaam tegenover elk machtsstreven dat de fundamentele keuzevrijheid in gevaar zou kunnen brengen.

Ik mag aannemen dat Nederlandse lezers dit alles vertrouwd in de oren klinkt. In ons west-Europa verdedigen wij de democratie en wij weten wat dat betekent. Weten wij het écht? Ik denk weleens dat sommige klanken ons zo vertrouwd geworden zijn, dat het hoog nodig is de schabloonachtige voorstellingen die ze begeleiden, opnieuw te bezien en ze opnieuw te confronteren aan de concrete werkelijkheid. In een eenwordend Europa is dit meer dan ooit nodig. Een onderzoek naar het intrinsieke gehalte van een politiek die zich hier in Nederland en in de westerse partnerlanden en op het supranationale niveau met het adjectief „democratisch” dekt, is een zaak van primaire urgentie. Belangrijker dan elke discussie over al dan niet supranationale samenwerkingsstructuren, hoe gewichtig die op zichzelf moge zijn.

Dit is ook Europa

HET bovenstaande lijkt misschien een wat vreemde inleiding op een artikel over de ontwikkelingen in Italië, maar niets leek mij eigenlijk toepasselijker. Laat me dit nader verklaren. In 1950 bezocht ik voor het eerst Napels, vier jaar geleden voor 't eerst de provincies ten zuiden van die stad.

Met enkele Italiaanse journalisten maakte ik een tocht vanuit Palermo door het centrum van Sicilië. Een schilderachtig maar zeer arm land, 'n vruchtbare bodem vaak, maar geen bewatering, agrarische dorpjes als in de middeleeuwen, geen industrie. Men vroeg mij of ik ergens elektriciteitskabels zag; ze waren er niet. Vele dorpen hebben hier geen stroom, geen gas, geen waterleiding. Juist hadden we Palermo verlaten waar permanent tienduizenden werkloos zijn, Palermo een stad zeker voor 60% bestaand uit krottenwijken.

De journalisten gingen er een paar dagen op uit om materiaal te verzamelen over de toestand op het platteland. Ze hadden contact gehad met Danilo Dolci, de Italiaanse ingenieur uit het noorden, die met een groeiende groep vrijwillige helpers uit allerlei landen, zijn toch nog eenzame strijd voert. Een strijd tegen analfabetisme, vergaand gebrek aan kennis op hygiënisch gebied, onkunde t.a.v. de eenvoudigste regels voor het gebruik van de grond en de behandeling van vee. Een nog eenzame strijd, gerekend met de apathische houding, de tegenwerking soms, van vele autoriteiten en van de dottori. De dottori (dat zijn hier zij die „letters hebben gegeten”), de gestudeerden die menen dat het „lagere” volk er is om hun stand cachet te geven.

Men vertelde mij van Partinico, een stadje even ten westen van Palermo; het heeft een

De moderne woningbouw in Bologna kan zeker met die in West-Europa wedijveren.

25.000 inwoners en niet minder dan 29 artsen, of althans zich zo noemende lieden. Die artsen zijn er echter alleen voor het beperkte deel van de bevolking in stad en omstreken, dat betalen kan. Verzekering? Tienduizenden zijn hier, honderduizenden zijn op het gehele eiland vrijwel permanent zonder werk; praktisch zonder recht op uitkeringen. Rond 30% van de bevolking is volstrekt analfabeet; de kindersterfte ligt tussen 75 en 80 per duizend; 70% van de huizen is ambtelijk onbewoonbaar verklaard of wordt als voor mensen „onwaardig” aangeduid.

Wij bezochten dorpen en stadjes in het centrum van het eiland. De straten waren vaak modderpoelen; de huizen soms rug aan rug gebouwd, honderden jaren oude bouwvallen. We spraken met mensen die hier weg willen. De meest energieke gaan naar noord-Italië, naar west-Europa, naar Amerika, bij tienduizenden. Genoeg om iets te tekenen van de toestanden op Sicilië anno 1958. In Calabrië en in de andere provincies ten zuiden van Napels, trof ik in grote delen van het land vergelijkbare toestanden aan. Grote delen van het Griekse platteland leveren hetzelfde beeld op. Miljoenen op het Iberisch schiereiland leven in dezelfde omstandigheden als de zuid-Italianen. Dit is ook Europa. Als we ons in het volgende tot zuid-Italië beperken, doen we goed dit voortdurend in gedachten te houden.

Wetten zijn geduldig.

IK was naar Italië gegaan gewapend met de nodige boeken- en kranten-kennis. Ik kende Carlo Levi's roman waarin hij het Eboili beschrijft waar hij verbannen was: Christus kwam die ellendige plaats niet voorbij. En zo was er veel meer. Maar ook waren er de berichten die moed gaven: het ontwikkelingsplan voor het zuiden, het plan Vanoni, landverdeling, maatregelen op onderwijsgebied.

Het fonds? Men lachte: hoeveel ging er niet naar projecten zonder economisch nut, hoeveel werd er besteed aan zaken die een beperkte groep mooi vond. De landverdeling? Men lachte: weet u hoeveel procent van de grond ze beslaat, en weet u hoeveel procent van de volgens de wet te verdelen grond, werkelijk verdeeld is? Een fractie! Ook wetten zijn soms heel geduldig in dit land. Deugen die dan niet? Welk nut hebben wetten als er mensen zijn die macht hebben ze te verzetten! En dan nog: wat kan die arme kleine boer beginnen met z'n eigen stukje grond, als er geen coöperatief is dat hem aan werktuigen helpt, als er geen actieve voorlichting is die hem leert hoe van zijn middelen en rechten gebruik te maken, als de tussenhhandel hem uitzuigt, als hij machteloos alleen staat, als hij tekort komt aan de meest primaire kennis, als hij zelfs de kennis mist die hem in staat zou stellen zijn eigen toestand goed te doorgronden.

Maar er is toch leerplicht in dit land, er zijn toch scholen, heel beroemde zelfs! Weer dat schampere lachen. Een school in Turijn is niet een school in Napels en een school in Napels is niet een school in Palermo. Leerplicht, ja! De kinderen die komen, moeten zelf hun boeken meebrengen, ook op de lagere school. Vele ouders kunnen dit niet betalen, de kinderen raken achter, worden thuisgehouden, voor allerlei karweitjes gebruikt. Wie doet er wat aan? Wie helpt die ouders aan kleding en schoeisel en geld? Niemand. Wie zal ze dan ook dwingen? Niemand! Het gros van hen die het in plaats en provincie te zeggen hebben, hebben geen belang bij een hogere ontwikkeling van het volk. Gemiddeld gaat een Siciliaans kind 2 à 3 jaar naar school...

Tot zover dan de harde feiten. Ik had nog ver

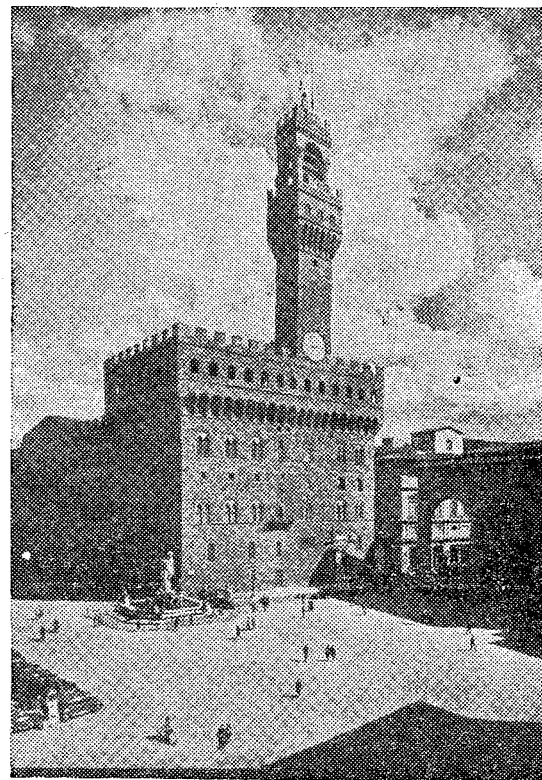
der kunnen gaan met het spuien van mijn boekenwijsheid. Ik had de Italiaanse grondwet kunnen citeren, die in fraaie formuleringen een reeks van mensenrechten proclameert. Artikel 3 b.v. dat o.m. zegt: „Het is de taak van de republiek, alle hindernissen van economische en sociale aard ter zijde te stellen... die de volledige ontwikkeling van de menselijke persoon en de effectieve deelneming van alle werkers aan de politieke, sociale en economische organisatie van het land in de weg staan”. Ik heb dat maar niet gedaan. Waarschijnlijk zou het bij de wetenden een homerisch lachen hebben ontketend.

Steeds grotere achterstand.

EIND 1961, bezocht ik zuid-Italië opnieuw. In Palermo en andere steden en stadjes liep ik door de krottenwijken, die mij reeds vertrouwd waren. Na vier jaar was er niet veel aan het beeld veranderd. Een groot open terrein in Palermo, waarop vroeger honderden gezinnen in zelfgemaakte krotten van hout, blik en ander afval hokten, was nu geheel ontruimd. Er moest gebouwd worden en enkele dagen na de aanzegging hadden bulldozers hun werk gedaan. Vergeefs zocht ik echter naar nieuwbouw voor de volksklasse. Aan de haven waren enkele luxe flatgebouwen verrezen, in de binnenstad een nieuw, in deze omgeving uitdagend duur, gerechtsgebouw; ook was er een nieuw warenhuis. Dus toch iets nieuws voor de volksmassa hier. Tekenen van toch iets grotere welvaart?

We inspecteerden produkten en prijzen. Mijn vrouw oordeelde de prijzen gemiddeld iets hoger, de kwaliteiten gemiddeld slechter dan in Nederland; de arbeiders verdienen hier nu — als ze werk hebben — 80 à 90 gulden per maand.

Het Piazza della Signoria te Florence, met het beroemde oude renaissance paleis; een van de mooiste voortbrengselen van de Italiaanse bouwkunst.

Ik sprak met een predikant van de Waldenzen, die ik ook in 1958 bezocht. De Waldenzen hebben in zuid-Italië een vrij groot aantal snel groeiende gemeenten. Wat is er nu in sociaal en economisch opzicht in de laatste vier jaar veranderd? Er verandert hier niet veel, is het antwoord, en is er enige ontwikkeling ten goede, onze achterstand op het noorden wordt niet kleiner, maar al maar groter. De statistieken geven hem gelijk.

Het inkomen per hoofd van de bevolking stijgt in het zuiden veel langzamer dan in het noorden. In de jaren '51 tot '59 werden in centraal en noord-Italië per 1000 inwoners 25 woningen gebouwd, in het zuiden 14. De sociale toestanden in zuid-Italië worden dus voor hen die zich hiervan bewust zijn, steeds nijpender. Voor hen die er zich van bewust zijn. Niet voor hen die groot gebracht zijn in de traditie die zegt dat het nu eenmaal zo hoort dat er paupers en rijken zijn, dat God dat zo gewild heeft. Niet voor hen die de primaire kennis missen om eigen toestand te vergelijken met die van de anderen, niet voor hen die met handen en voeten gebonden zijn aan de weinigen die macht en bezit hebben, niet voor hen voor wie in wezen geen mogelijkheid tot vrij kiezen bestaat.

Politieke democratie als façade.

ITALIË is een democratische republiek. Sicilië heeft zelfs autonomie en een eigen regering

en parlemen welke partij niet te zegg nog in bela gebied en d send gewes Men kan er die grond b „goede” (m le) partij ni doen voelen, hiernaama's gelovigen op het gros van te heeft: zie haar te geb

Ik hoop d worden is, v begon. Die v ten wat dem relddeel wet nen beheers van vandaa Het zou onk lijke democ verwaarloze ook een str extreme kr vormen voo: danks alles er — ondan en recht is

In het zui vrijwel ove hoge geeste aan de mo onweestaar triële maats macht om e moderne in

In de tratto jes staan te een wereld geren over, zoals in het den van he meerderheic ten van Tog het zuiden l langzamerh kaste die p zoveel moge conserveren ten in het r de klassestr land heen,

In de feo zuiden is c gruënte figu Of de indu: harmonie z gelijkheid e democratie rijkste vrag ook heel Et begin '62 in te trachten de situatie z zal? Om hi nadere besu economisch heeft. Was stelling van over een co we regering die stevig dreigd haa heel de Itali eenvoudig l

De D.C. vat

DE kracht mocrati in het zuido na, de parti steeds maai deeldheid. T tot vorming apertura a aartsbisscho gram aan d De Martino: fani's centru Italië is veil Deze aartsb der het Ital latie kerk— nauwkeurig is dat het s D.C. een gr alle aspecte merkbaar is

Zo ook ir Eén enkel v se grondwet kansen die e Italiaanse s schooljaar t derwijs ver „Er is veel s ten prooi v kinderen. D countant w zijn zoon sl wat een dw

me, democratie

stem geven aan dit alles echter van Rome is eodaal-agrarisch oge mate besliss zijn bewoners. tekent dat, als zij het dorp dat de stische of libera in hun macht te angst voor het nielen regeert, de te stemmen, als chts één behoefte verheffen en

Denk je eens in wat een dwaasheid! Er zijn heel wat afgevaardigden van de D.C. uit zuid en noord, die nu de „opening naar links” mede mogelijk hebben gemaakt, die het schoolboekje gelijk geven en die ook die „apertura” dwaasheid vinden. Liever zagen zij de D.C. opnieuw samen regeren met monarchisten en neo-fascisten. Toch zeiden ze in de Kamer tegen de „apertura” niet „neen”. Waarom? Wat verwachten zij van de samenwerking-op-een-afstand met Nenni's linkse socialist?

Economisch automatisme werkte niet.

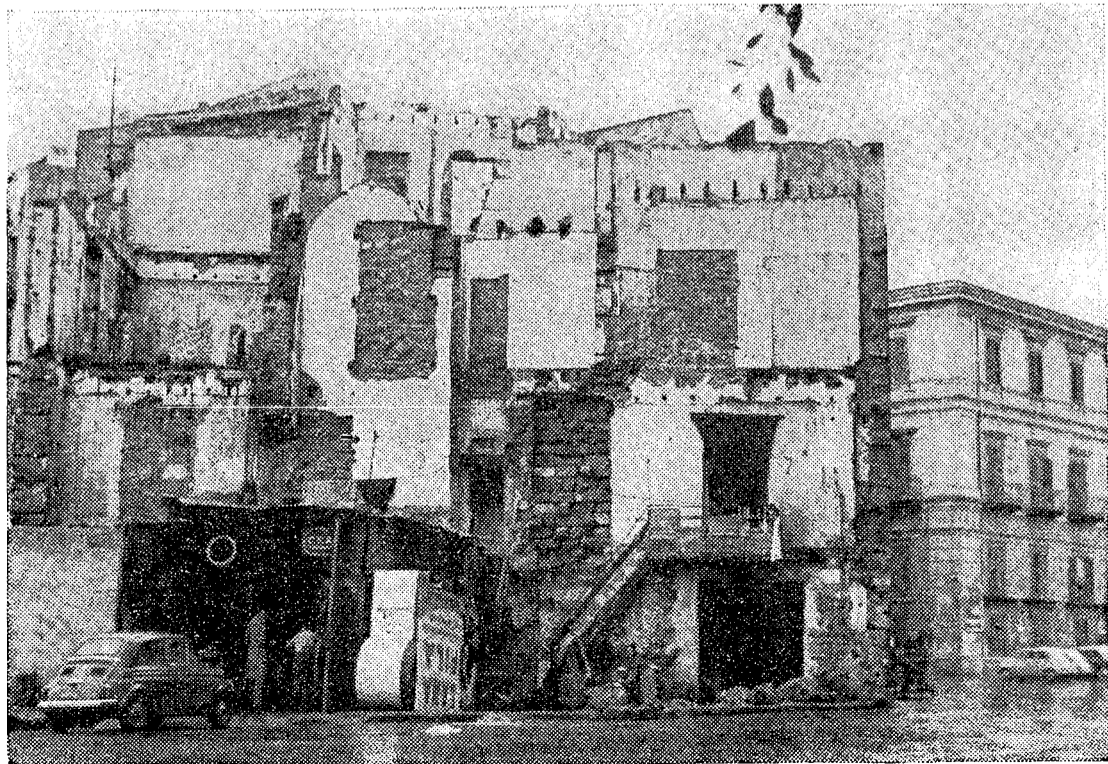
WIJ kunnen bovengestelde vragen niet beantwoorden, zonder te proberen in enkele trekken iets weer te geven van de economische- en sociale ontwikkeling van het gehele land. De economische structuur is in menig opzicht verbrokken, een eenheid van tegengelen die diep in de cultuur wortelen. Er is een duidelijk verschil tussen het Italië van het noorden, dat behoort tot de West-europese cultuursfeer, en het Italië van het zuiden, dat een typisch mediterrane cultuur heeft.

Het arme stagnerende zuiden met z'n agrarisch-feodale instellingen toont ons maar één gezicht van het land. Het gelaat van het noorden is dat van een moderne industriële maatschappij, die in niets voor West-Europa onderdoet. Iedere bezoeker van steden als Turijn, Milaan en Bologna wordt getroffen door de uitgestrekte fabriekswijken, de moderne woningbouw, de intensiteit van het verkeer, de rationele instelling van de bevolking, het hoge peil van de collectieve voorzieningen, de veelheid van hoogwaardige consumptie- en produktiegoederen, die hier worden vervaardigd. Nederlandse deskundigen die hier rondkijken, zullen bepaald niet kunnen zeggen: voor ons is hier niets te leren.

Tussen noord en zuid gaapt dus een kloof. Hoe die te overbruggen? Volgens de orthodox-liberale economische theorie zou de aanpassing automatisch, zonder overheids-ingrijpen plaatsvinden. Langzamerhand is men er in Italië achter gekomen dat nu juist van die automatie geen sprake behoeft te zijn. Talrijke culturele, psychologische en machtsfactoren kunnen er voor zorgen dat de vruchten van de toenemende produktie, die te danken zijn aan, of in handen zijn van een bepaalde groep in de samenleving, die soms ook geconcentreerd zijn in een bepaalde streek van het land, geenszins gelijkmatig over de gehele samenleving in het gehele land worden gespreid. De grote expansie en voortgaande concentratie van de industrie in het noorden, leidde veeleer tot de uitschakeling van tal van kleinere bedrijven in het zuiden. Een enkel voorbeeld. Nog een tiental jaren geleden produceerden vele kleine ondernemingen in het zuiden consumptie-ijs; ontelbare middenstandsbedrijven maakten het zelf, en goed. Op 't ogenblik is het door heel Italië Motta-ijs wat de klok slaat. De kleinere producenten zijn vrijwel uitgeschakeld, de kleinsten geheel.

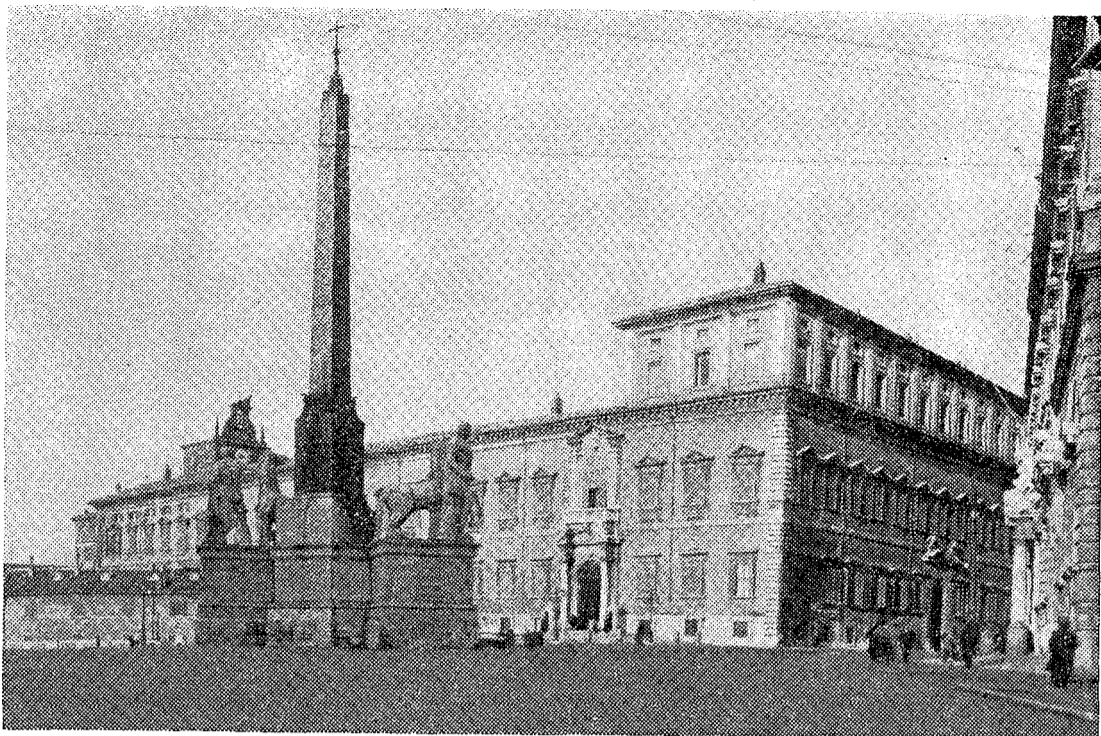
Onder deze omstandigheden werd het duidelijk dat de overheid iets aan de ontwikkeling van het zuiden zou moeten doen. Zonder haar stimulerende activiteit zou het particuliere kapitaal zeker niet door het zuiden aangetrokken kunnen worden. De eerste grote stap nam de overheid in augustus 1950, toen de Casa per il Mezzogiorno (het Fonds voor het Zuiden) werd

In bouwvallen als deze leven in zuid-Italië miljoenen mensen.

de werkelijke deelen niet alleen ocratia Cristia haar gelovigen en vat vol vering van Fanfani op basis van de kt, stuurde de volgende tele- afgevaardigde lking van Fans werk van God. ig. Ik zegen U”. itzondering on- zij zullen de red- lijk artikel nog rekend belang ook binnen de invloed die in happelijk leven

het onderwijs. van de Italiaan- e gelijkheid van iek toekomst, de in hun vijfde nisterie van on- , het volgende: ndat de ouders ibities voor hun lat zijn zoon ac- rkoper wil dat denk je eens in

Het Quirinaal te Rome, vroeger koninklijk paleis, nu zetel van de president van de Italiaanse republiek.

opgericht. De Casa maakt plannen voor de verbetering van de openbare voorzieningen in het zuiden, ze coördineert particuliere- en overheids-activiteiten en beschikt over een fonds van niet minder dan ongeveer 12 miljard gulden dat binnen 15 jaar zou kunnen worden besteed.

Andere speciale wetten voor landverdeling-opbeperkte-schaal en voor steun aan bepaalde gebieden of steden volgden (Napels 1953; Calabrië '55). Private ondernemingen werd het door financiële voordelen aantrekkelijk gemaakt zich in het zuiden te vestigen; grote door de staat gecontroleerde bedrijven werden verplicht veertig procent van hun investeringen te verrichten in het zuiden. Wie dat alles overziet, kan moeilijk beweren dat de regering niets voor het zuiden doet. Des te sterker is de teleurstelling als men, nadat haast 12 jaar van het 15-jarenplan zijn verlopen, moet constateren dat de achterstand van het zuiden op het noorden nog steeds groter aan het worden is. Het gemiddelde jaarinkomen per hoofd van de bevolking steeg van 1951 tot 1959 in het noorden van 1440 tot 2400 gulden en in het zuiden van 680 tot 1050 gulden.

Wat is een menswaardig bestaan?

HOUDT men hierbij in het oog dat de werkelijke verdeling van het volksinkomen in het zuiden (nog) ongelijkmatiger is dan in het noorden, dan is verder commentaar overbodig. Of misschien toch niet geheel. Ook in Nederland komt men nog mensen tegen, die menen ergens een levenspeil voor de arbeider te kunnen fixeren dat voor hem fatsoenlijk, of liever in het algemeen menswaardig zou mogen heten.

Dezulken zullen misschien opmerken dat de zuid-Italiaan — als hij werk heeft — dan toch maar meer brood en wijn kan kopen dan 10 jaar geleden; zou hij niet tevreden kunnen zijn? Wie zo denkt, vergeet echter dat in de moderne maatschappij, zodra enig algemeen inzicht bestaat in het leven en lot van andere groepen, het eigen lot en de eigen mogelijkheden daarmee worden vergeleken. En terecht.

Wat menswaardig is laat zich slechts definiëren in een bepaald cultureel en economisch kader. Ook in Zuid-Italië zullen de emanciperende massa's steeds sterker begeren deel te hebben aan al die produkten en verworvenheden van techniek en cultuur, waarmee zij via de moderne communicatiemiddelen in aanraking komen. Belangrijke verschillen in welvaart tussen de beroepsstanden zullen, bij een wassend besef van gelijkwaardigheid, steeds meer als onbillijk beschouwd worden. Wie dit besef wil tegengaan, zal moeten trachten het oude standsbegrip te doen herleven, waarin de dienstbare standen principieel genoeg namen met andere en mindere kleding, voeding, onderwijs, consumptie in

de breedste zin van het woord. Dit standsidee is echter ook in Italië op zijn retour. De door anderen als van God gegeven geproclameerde, intussen door mensen opgelegde orde, zal ook in het Italiaanse zuiden steeds minder worden aangevaard. Na 12 jaar ontwikkelingspolitiek voor het zuiden stond de regering dus, vooral in het licht van de eisen die de politieke linkerzijde steeds duidelijker ging stellen, voor een mislukking. Of de norm van een billijke verdeling zonder meer een meerderheid binnen de D.C. naar het nieuwe bestand zou hebben gedreven, is intussen zeer de vraag. In het traditionalistisch denken van grote groepen in de D.C. past het standsbegrip-oude-stijl. Andere motieven vormden hier dus de drijfkracht.

Nieuwe wijn in oude zakken?

IN 1953 verloor de Democrazia Christiana haar absolute meerderheid; ze had voortaan de steun nodig van de kleine sociaal-democratische partij van Saragat en van de republikeinse partij. In 1958 namen de Saragat-socialisten voor 't laatst deel aan de regering. Daarna steunden zij de kabinetten van de D.C. nog incidenteel, echter met steeds meer tegenzin. Verleden jaar stelden de kleine linkse groeperingen een ultimatum. Waar jaren over gepraat was zou nu werkelijkheid moeten worden: een mede op de linkse socialistische steunend kabinet zou eindelijk de sociale- en economische problemen effectief moeten gaan aanpakken.

De D.C. kon dit ultimatum niet zonder meer naast zich neerleggen; weigeren zou betekend hebben constant als minderheidsgroep alleen de last van het bewind te moeten dragen. Bovendien was nu de eerder bewandelde weg: een stil bondgenootschap met monarchisten en neo-fascisten, afgesneden. De arbeiders-vleugel van de D.C. zou dit niet meer tolereren.

Het is intussen zeer de vraag, of deze krachten van links alleen de apertura nú hadden kunnen bewerken, als ook niet andere invloeden haar mogelijk hadden gemaakt. Eén van die invloeden en wel een uiterst belangrijke lag in de houding van de groot-industrieën in het noorden. Men leek het dat de regeringen van het afgelopen decennium te zeer gewed hadden op het verliezende paard: de conservatieve en feodale krachten van het zuiden. Ook zij konden alles behalve juichen over de manier waarop de ontwikkelingsgelden waren besteed; zij tenslotte waren het, die in de stagnerende economie van het zuiden een belemmering zagen voor de expansie van de eigen industrieën. Vooral de massa-consumptiegoederen industrie krijgt steeds meer belang bij de effectieve consumptiemogelijkheden, dus bij de koopkracht van het proletariaat van het zuiden.

De industrieën verzetten zich fel tegen de eis tot economische medezeggenschap, controle over en delen in de winst, die de vakbeweging in het noorden steeds luider doet horen. Een bepaald niveau van ontwikkeling, een zekere welvaart, moet het volk echter wel hebben, wil het industrialisatie-proces met succes voortgang vinden. Vandaar, dat de noordelijke industrieën ijveren voor beter vakonderricht, vandaar de betrekkelijk goede arbeidsvoorwaarden die zij bieden, vandaar ook hun-beperkte-steun aan de „apertura”, vandaar ook stemde de conservatieve vleugel van de D.C. voor de apertura. Ook zij weet het: de feodale-maatschappij-oude-trant is ook in het zuiden op zijn retour. De politieke resultaten van de pogingen tot modernisatie van het zuiden bleken in het afgelopen decennium groter dan de economische. De verbetering van de welvaart was, gerekend met de aangewende middelen, onvoldoende, de achterstand werd groter. Maar iets betere beloning, iets meer werkgelegenheid deed het begeren naar meer toenemen of ontwaken. Apathie maakt plaats voor nieuwsgierigheid en ongeduld.

Jonge mannen uit het zuiden, die tien jaar

• *Vervolg op pag. 8*

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

P.K.A. aanhangwagens
P.K.A. opleggers
BÜSSING trucks
daar komt U mee vooruit!
N.V. Machinefabriek
„KAMPEN”
St. Anna Parochie
tel. 05180-541-542-373

**Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.**

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

**Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek
FA. K. SALVERDA & ZONEN**

Aannemersbedrijf - Kuinre

SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 - Tel. 05271-294

J. v. d. Linde

AANNEMER VAN UTILITEITS- EN BURGERBOUW

Bouwde o.m. Geref. kerk van Goes, Kruiningen.
Scholen voor diverse instanties.
In aanbouw: Ned. Herv. Rusthuis te 's-H.-Arends-
kerke en Rusthuis Geref. kerk te Goes.

KLOETINGE - Schoolstraat 12 - Tel. 3086 (01100)

FIRMA COLIJN & IPPEL

Aannemers van beton- en heiwerken

Rijksweg 117 Pr. Julianaweg 11
Tel. 01834-375 Tel. 01834-475

NIJEUWENDIJK (gemeente Almkerk)

metoor beton

N.V. BETONFABRIEK DE METEOR - DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonprodukten

Italië

• *Vervolg van pagina 7*

geleden als proletariërs in de letterlijke zin van het woord naar het noorden kwamen, staan nu vooraan in de gelederen van de vakbonden. Bestrijding van het agrarisch feodalisme is hen niet genoeg meer. Het „industriële-feodalisme” is nu het voornaamste doelwit van hun aanvallen. Het gaat hen niet langer alleen om een redelijk materieel bestaan. Zij laken een onderwijs-politiek die het vakonderricht te veel aan bepaalde industrieën overlaat. Zij eisen een algemeen vormend onderwijs op hoger niveau, waardoor de jonge arbeiders — nu gebonden aan een bepaald specialisme — niet aan het feodalisme-nieuwe-stijl onderworpen zullen zijn. Zij vragen een economische medezeggenschap, die de oude stands- en bezitsverhoudingen radicaal zal aantasten.

In de verkiezingscijfers weerspiegelt zich een langzame maar zekere wending in de mentaliteit. De reactionaire groepen (vooral de monarchisten en fascist) verliezen aan links. De machtigen van het zuiden gaan hun greep op de bevolking verliezen, in het gezicht van de steeds toenemende macht en rijkdom van de noordelijke industriële vormen zij een machtsfactor die in versnelde beweging op zijn retour is.

Zijn zij ver bezijden de waarheid die menen dat het Vaticaan, dat tot nu toe steeds politieke samenwerking met de „atheïsten” verbood, heeft ingezien dat het in geen geval meer op het paard van het feodalisme-oude-stijl kan wedden? Zonder de stilzwijgende — en daarom makkelijk weer ongedaan te maken — toestemming van het Vaticaan, had de apertura niet tot stand kunnen komen. Met hoeveel heimwee ook vervuld naar de levensvormen van de agrarische samenleving — ook de encycliek Mater et Magistra getuigt er nog van — het Vaticaan is wakker genoeg om te weten dat het agrarisch feodalisme heeft afgedaan. Ook de stoel van St. Petrus wedt graag op het winnende paard.

Zal dat het paard zijn van de linkse D.C.-ers en de socialisten van verschillende pluimage, die een structurele verandering van de maatschappij willen, waarin de machtsverhoudingen fundamenteel zijn gewijzigd? Of zullen de verenigde krachten van traditionalistische D.C.-ers en de Confindustria (het Italiaans verbond van industriële) het heft in handen houden, om de nieuwe wijn van de industriële samenleving zoveel mogelijk in de oude zakken van de hiërarchisch-traditionalistische maatschappij met zijn specifieke stands- en bezitsconcepties te doen vloeien?

TYMEN KNECHT.

**Eén week
wereldnieuws
in vogelvlucht**

★ Frankrijk heeft het onafwendbare zien gebeuren. Het kabinet-Pompidou is gevallen. In werkelijkheid heeft het parlement De Gaulle een kaakslag toegebracht. De generaal is onverstoortbaar op inspectie-tocht gegaan, heeft eerst daarna het parlement ontbonden en laat zijn ministers aanblijven tot de a.s. verkiezingen op 18 en 25 november. Hij rekent reeds op 28 oktober op een bevredigend antwoord van zijn onderdanen inzake het opvolgingsvraagstuk. Zo niet, dan treed ik af, aldus sprak de president voor radio en t.v. De oppositie-partijen gaan samenwerken om zowel op 28 oktober als in november een zo gunstig mogelijk resultaat te boeken. Als de verwachtingen uitkomen zullen de uitslagen paradoxaal zijn, n.l. een grote meerderheid van ja-stemmers op de eerste datum en een verzwakking van de Gaullistische U.N.R. in november. Men accepteert De Gaulle, doch (in steeds sterkere mate), niet de Gaullisten. Alleen eensgezindheid en waardig optreden van de parlementariërs (dus anders dan tijdens de 4de Republiek) kan uiteindelijk Marianne een aanvaardbaar alternatief verschaffen. Dan is het tot buiten normale proporties uitgroeïende vraagstuk „De Gaulle en de Democratie” eerst oplosbaar.

★ De strijd in Jemen tussen de revolutionaire regering van kolonel Sallal en de erfgenaam van het oude bewind, Prins Seif Hassan, is uitgegroeïd tot een internationale aangelegenheid. Weliswaar gelukkig niet van wereldformaat, doch wel van Arabisch kaliber. Saoedi-Arabië steunt Hassan, evenals Jordanië. Sallal heeft reeds Russisch materiaal en veel Egyptische instructeurs en adviseurs ter beschikking. Beide kemphanen zeggen dat hun doel bereikt of, liever gezegd, bijna verwezenlijkt is. Gelet op de geïnteresseerde supporters en hun belangen bij een overwinning van hun favoriet, klinken de zegekreten van beide kanten der frontlijn op z'n minst voorbarig.

★ De E.E.G. en Engeland hebben hun deze zomer opgeschorte toenaderingsbesprekingen voortgezet. Er wachten nog vele voetangels en klemmen. Macmillan heeft aan de Gemenebestconferentie en het Labourcongres kunnen merken op hoeveel tegenstand hij „thuis” nog moet rekenen. Anderzijds is met name Frankrijk niet van plan Engeland een gemakkelijke entree te gunnen. Jammer dat De Gaulle aan zichzelf verplicht is te doen alsof hij de kabinetscrisis in zijn land niet erg vindt. Anders zou de omstandigheid van een demissionair kabinet hem een prachtig verdragingsmiddel opleveren. Hoe het ook zij, de Britse regering en de meeste E.E.G.-partners zijn vast van plan elkaar over en weer te vinden. Hoe lang het ook nog duren mag (sommigen denken aan een termijn van 15 maanden), menselijk gesproken komt de „bruiloft”, met als huwelijksmakelaar, President Kennedy in de getuigenbank, er toch.

★ West-Duitsland en Italië schijnen deze ontwikkeling thans ook definitief te wensen. Om het de Engelsen daarbij niet onnodig moeilijk te maken, heeft minister Schröder aangeraden, dat men zich met de Europese Politieke Unie niet gaat overhaasten. Een verstandig woord van deze steeds meer zelfstandig wordende nieuwkomer in de West-Duitse buitenlandse politiek. Inmiddels heeft de Duitse regering zich ook formeel op dit standpunt geplaatst. De volhardende Europese politiek van Luns en Spaak begint thans duidelijk vruchten af te werpen, die alleen De Gaulle niet zullen smaken, doch overigens van historische betekenis kunnen blijken.

★ Wie Cuba zegt, denkt aan gekrakeel en bombast. President Dorticos heeft die artikelen tot zelfs in de Assemblee van de V.N. geïntroduceerd. Maar door zijn hysterische rede heen klonk de vrees voor de a.s. Amerikaanse maatregelen tegen landen, redereijen en schepen, die goederen in Cubaanse havens willen (doen) lossen. Voor hen zullen de Amerikaanse havens gesloten worden. Engeland, dat zelf t.a.v. de „vrije zee” ook geen onbesmet blaazen heeft, protesteert tegen deze Amerikaanse voorname. Is te begrijpen, doch men moet ook bedenken dat Washington er vermoedelijk van uitgaat dat het beste middel om Cuba van Rusland los te weken hierin bestaat, dat Castro eens een tijdje geheel alleen op hulp uit Moskou aangewezen is. Dan zal wellicht eens de Cubaanse wal het Russische schip keren.

★ Verheugd en trots waren een week lang de burgers van Oeganda, dat na 68 jaar Britse voogdij onafhankelijk werd.

Een oase van (betrekkelijke) welstand in de rij der jonge, vrije doch veelal nog haveloze Afrikaanse staten.

Premier Obote, een verstandig man, heeft echter nog problemen te over. Niet minder dan vijf vorstendommen telt zijn land, waarvan het koninkrijk Boeganda de grootste is. Het zal wijsheid vergen om deze vorsten niet tegen elkaar te doen botsen. De oud-schaapherder is er wel zeker van, dat het van tijd tot tijd met deze vijf grote heren kwaad kersen-eten wordt. Niet voor niets heeft Engeland de „Kabaka” van Boeganda al eens 2 jaar met vakantie gestuurd.

Maar daarover breekt men zich in het feestende Oeganda nu nog niet het hoofd. Overigens schijnt een stuk Engelse dekolonialisatie-politiek binnen het Britse Gemenebest weer eens tot een goed resultaat te hebben geleid.

Om jaloers op te worden.
★ Tot het wereldnieuws behoort ook het Concilie der R.K. Kerk, dat in Rome werd geopend. Hoewel als een strikt kerkelijke aangelegenheid bedoeld, zullen ook zeker politieke stimulansen uitgaan van deze samenkomst, die met tussenpozen tot eind 1963 zal duren.

v. d. Sl.

**Bezoekreis
Canada en Amerika**

Voor ouders van emigranten organiseren wij ook in 1963 een speciale **BEZOEKREIS** aan hun kinderen. De reis wordt gemaakt tegen gereduceerde tarieven onder deskundige leiding met s.s. „RIJNDAM” van de Holland-Amerika Lijn. Inlichtingen verstrekken geheel vrijblijvend.

W. ZEYL & ZOON
Passage- en Reisbureau,
Oude Koemarkt 35 Sneek, tel. 05150-2224

Wees
zuinig
met Uw geld
koop bij ..
WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kasbono

WESTERVELD

VERLAFEN DOOR GEHEP AMSTERDAM

**Met THACIR naar Israël,
op de vleugels van EL AL**

- ★ 14 dagen in Israël, het land van de Bijbel.
- ★ Des morgens in Amsterdam, des avonds in Jeruzalem!
- ★ Niet alleen van Dan tot Bersheba, maar tot Eilaf!

Dwars door de indrukwekkende woestijn, de Negev. Voor ongekend lage prijzen!

Ieder kan mee, die lid is van de Stichting. Jaarlijkse contributie slechts f 2,50. Niet-theologen betalen f 50,— extra op de lage reissom. Mede voor fondsvorming om theol. studenten reis naar Israël met sterk gereduceerde prijs mogelijk te maken!

Thacir voert U dicht langs NES AMMIM (Banier der Volken), de toekomstige Christelijke Nederzetting.

Verrassende reductie voor predikanten die vijf of meer gemeenteleden aanbrengen voor een reis.

Vijf nieuwe Thacir-reizen!

- ★ Reis no. 1: Van 6 nov. tot 20 nov. 1962. Reissom f 1120,— p.p.
- ★ Reis no. 2: Van 18 dec. 1962 tot 1 jan. 1963. Reissom f 1120,— p.p.
- ★ Reis no. 3: Van 12 febr. tot 26 febr. 1963. Reissom f 1120,— p.p.
- ★ Reis no. 4: Van 26 febr. tot 12 maart 1963 f 1235 p.p. in verband met hoogseizoen.
- ★ Reis no. 5: Van 10 april tot 24 april 1963 (Paasreis) f 2048,— p.p., hoogseizoen en noodzaak eerste klas hotels.

Minimum aantal deelnemers 30.

Verlenging van reis met 15e dag en bezoek aan Athene mogelijk. (Extra kosten f 51,— voor reizen 1, 2, 3 en 4; f 83,50 voor reis 5).

Prachtige folder beschikbaar. Meldt U spoedig als lid en deelnemer aan een der reizen.

Adres der Stichting:
THACIR (Theol. Archeol. Culturele Israëlreizen):
JACOB CATSSTRAAT 111B, ROTTERDAM 11.
GIRONUMMER: 24 88 66.

Het bestuur der Stichting:

Ds. R. BAKKER Ds. J. H. GROLLE
Ds. C. B. BAVINCK Dr. N. J. HOMMES

WITTE WEGENVERF

Reflecterende witte
wegenverf
Beton verven

N.V. LAK- EN VERFFABRIEK MACOSTAN
EDE, telefoon 2047 (08380)

KENNEMERLAND

Bureau voor Electriciteitswerken

G. VISSER EN ZOON
BREESTRAAT 128 - TEL. 3012-5219-5672 (0-2510)
8021 (0-2550)
Gevestigd sinds 1919 — BEVERWIJK

Wat doen wij met onze beginselen?

"DURF jong te zijn!" zei de christelijk-historische heer A. J. van Dulst tot de Arjosleden, die ter gelegenheid van de jaarlijkse studieconferentie van de Arjos vrijdagavond en zaterdag in „Ons Centrum” in Dribergen bijeen waren. De heer Van Dulst doelde met zijn uitspraak op de kritiek, die óók uit de kring der jongeren op allerlei ontwikkelingen in onze partij werd geuit en die soms niet mals was. Maar was het wel zo juist, te zeggen, dat deze kritiek voornamelijk voortspoot uit het feit, dat de jongeren, die haar uitten, niet jong durven te zijn?

De zaak zit dieper, raakt zelfs het wezen van de partij. Het is het probleem van de aansluiting van onze beginselen op de praktijk van de hedendaagse politiek. Een zeer groot deel van de antirevolutionairen, ook van de a.r. jongeren, heeft daarmee moeite. Zeker, het probleem is niet van vandaag alleen. De vice-voorzitter van de Arjos, dr. C. Boertien, wees er dan ook op, dat bijvoorbeeld ten aanzien van de sociale kwestie in het begin van deze eeuw ook al verschil van mening bestond over het wezen van het antirevolutionair-zijn.

Niettemin is het vraagstuk actueel gebleven. Natuurlijk, onze beginselen staan zwart op wit in het nieuwe beginsel- en algemeen staatkundig program afgedrukt. Maar is daarmee het wezen van het a.r.-zijn getypeerd? Men zou er misschien dit nog van kunnen zeggen: van huis uit kenmerken de antirevolutionairen zich door een bepaalde recht-door-zee-gaande stouterheid. Zij erkennen de hoge waarde van overheidsgezag, maar zijn overigens zeer geporteerd voor zoveel mogelijk vrijheid en eigen verantwoordelijkheid voor de burgers. Zij hechten waarde aan spaarzaamheid maar ook aan vrije beschikking over het bijeengespaarde kapitaal. Voorts mag hun hoge opvatting van het recht niet onvermeld blijven. Dit alles is sterk godsdienstig gefundeerd. Terecht noemen wij ons een beginselpartij.

Maar ziet, nu duiken er allerlei problemen op, waarop deze beginselen geen eensluidend antwoord geven. Er ontstaat dus een ruimere mogelijkheid voor verschil in zienswijze. Niettemin handhaven wij — terecht — onze pretentie, dat wij een beginselpartij zijn. Maar waar blijven die beginselen dan? Zo rezen ook op de Arjos-studieconferentie de vragen en het was begrijpelijk dat ze rezen. Want zij, die zijn grootgebracht bij de hierboven beschreven opvatting — en dat blijken de meesten te zijn — moesten wel moeite hebben met het verwerken van de stof, die daar centraal stond: de brochure „Perspectieven vanuit een antirevolutionaire visie” door dr. W. Albeda (CNV) en dr. J. P. I. van der Wilde (Raad voor het Midden- en Kleinbedrijf).

Voorgeschiedenis

HET is nuttig, eerst iets te schrijven over de voor-geschiedenis van dit alles. Op de studieconferentie, die vorig jaar werd gehouden, bleek men wel blij te zijn met ons nieuwe beginselprogram, maar toen de vraag werd gesteld: „welk toekomstbeeld stelt dit program als ideaal?” kwamen velen tot de conclusie, dat uit het program geen antirevolutionaire toekomstvisie valt af te leiden. Het is niet bij deze conclusie gebleven. Besloten werd, dat de studieconferentie dit jaar aan dit onderwerp zou zijn gewijd. Daarom werd aan dr. Albeda en dr. Van der Wilde gevraagd, hierover iets op papier te zetten.

Het resultaat van dit denk- en schrijfwerk sluit wel heel moeilijk aan bij de oude denksfeer, die onze partij van zijn voormannen Kuiper, Colijn en Schouten heeft meegekregen. In dit verband zal niet uitgebreid op de inhoud van de brochure worden ingegaan. Voor drie kwartjes kan men dit waardevolle boekje bij het partijbureau bestellen.

Maar wel even een aanduiding, hoe groot het contrast is: gepleit wordt voor een herziening van de onderneming, die de arbeiders meer zeggenschap geeft. Let wel, zeggenschap mede over de vruchten van ander spaarzaamheid. Ook wordt een open benadering in de verhouding oost-west gevraagd, zaker ook met hen, die in onze ogen onrecht doen. Boudend wordt over de verzuiling gesproken. Is de antithese dan geen plicht? Gepleit wordt voor subsidiëring van humanistische centra. Is dat te rijmen met onze opvatting over de taak van de overheid?

Ergens bestaat wel overeenkomst met wat ten aanzien van Nieuw-Guinea en de mammoetwet aan de hand is geweest. Wat Nieuw-Guinea betreft, kreeg de bedrijver van onrecht zijn zin. „De best mogelijke oplossing onder de huidige omstandigheden”, meende de meerderheid van onze Kamerfracties. En wat de mammoetwet aangaat, de oude door ons begeerde structuur en formulering ten aanzien van het bijzonder onderwijs ontbreekt. „Maar ik kan er niettemin mee werken”, zei o.m. dr. Veerman. En dat gaf de doorslag.

En toch zijn wij een beginselpartij? „Maar wat zijn dan onze beginselen?” vragen zij, die zich in dit alles moeilijk kunnen vinden. Ook op de Arjos-

conferentie is deze vraag gesteld. Eerlijk en open is erover gediscussieerd en dit heeft de bijeenkomst juist zo waardevol gemaakt.

Forumdiscussie

DE forumdiscussie op zaterdagmorgen heeft een zuiver beeld gegeven van de problematiek, die aan de orde was. Daarmee kan dus worden volstaan. Het forum bestond uit mejuffrouw J. van Leeuwen, prof. dr. F. de Roos van de VU, ons Tweede-Kamerlid, dr. A. Veerman, dr. Van der Wilde en — last but not least — de heer Van Dulst, die als christelijk-historische bezoeker aanwezig was en desgevraagd in het forum wilde zitting nemen. Een prettige vorm van samenwerking! Dr. Boertien had de leiding.

„Ik vind de brochure te zakelijk, te weinig positief”, zo begon de eerste vragensteller. „Gaat het wel goed met onze partij?” Voorbeeld: Nieuw-Guinea. Dr. Veerman antwoordde het eerst. „Er zijn in onze kring heel wat mensen, die graag een stoer en bezielend woord horen. Alleen, men moet het waar kunnen maken.” Wat Nieuw-Guinea betreft vond dr. Veerman, de houding van hen, die zeggen, dat je voor het recht moet strijden en vallen, maar die niet de consequentie wilden trekken dat dus alle militairen naar Nieuw-Guinea gezonden zouden moeten worden, wel principieel lijken, maar in wezen „flauwe kul”. Mejuffrouw Van Leeuwen was het hiermee eens. „Altijd is eigenlijk de moeilijkheid, dat we met onze beginselen gaan opereren los van de praktijk.”

„Maar wat is dan in deze tijd nog specifiek antirevolutionair?” aldus de volgende vraag. Prof. de Roos antwoordde hierop dat het er niet in de eerste plaats om gaat, dat de antirevolutionairen een standpunt hebben, dat bij niemand anders wordt gevonden, maar dat het erop aankomt, dat hun standpunt overeenkomt met het Evangelie. Naar zijn mening voldoet de brochure van dr. Albeda en dr. Van der Wilde daaraan: zij geeft een christelijk perspectief voor deze tijd.

De heer Van Dulst vond het al een winstpunt, dat in de titel ervan wordt gesproken over „een” a.r. visie. Vroeger zou er naar zijn mening hebben gestaan „de” a.r. visie. Hij meende, dat met de beginselen geen afgederij mag worden bedreven. Evenals de schrijvers van de brochure kwam hij tot de slotsom, dat in deze tijd het persoonlijk getuigenis het belangrijkste is.

Dr. Boertien merkte enigszins corrigerend op, dat men niet zonder uitgangspunten kan werken, maar gaf anderzijds toe, dat Groen van Prinsterer niet heeft gezegd: tegen de revolutie het beginsel, maar tegen de revolutie het Evangelie. „Misschien hebben wij teveel gesteund op wat onze voorouders hebben gezegd. We moeten nu zelf in het Evangelie zoeken wat in onze tijd moet worden gedaan.”

Onderneming

ER rees een nieuwe vraag. „Houdt dat dan ook in, dat rechtsopvattingen worden gewijzigd en dat ten aanzien van de eigendom van de onderneming een ander standpunt wordt ingenomen dan in art. 625 van het Burgerlijk Wetboek?”

Hierop antwoordde dr. Van der Wilde: „Men moet niet uitgaan van de eigendomsopvatting van het Burgerlijk Wetboek (uiteindelijk ontleend aan het heidense Romeinse recht), maar de ontmoeting met de naaste centraal stellen. Wij zien, dat in de onderneming spanningen ontstaan tussen hen, die de leiding hebben en hen, die de plannen uitvoeren. Dat is een menselijk probleem, dat om een oplossing vraagt, waarin ook de arbeider tot zijn recht komt.”

Er was nu genoeg stof aangedragen voor de volgende vraag: „Als dan in onze tijd zozeer de nadruk ligt op het persoonlijk getuigenis ten opzichte van de naaste, waar is dan ons breekpunt met de doorbraak?” En voorbeelden werden genoemd van PvdA-christenen, die ondanks hun lidmaatschap van de socialistische partij in de gelegenheid waren geweest een christelijk getuigenis te laten horen.

Voor dr. Van der Wilde lag het breekpunt daar, waar het op de vertegenwoordiging van het christelijk geluid aankomt. Hij vreesde, dat het christelijk geluid niet representatief voor de christelijke volksgroep in de Kamers, de staten en de raden zal doorklinken, als er geen christelijke partijen zijn. Voor hem is de christelijke partijvorming vooral een kwestie van methodiek.

Mejuffrouw Van Leeuwen voegde toe: „In het program van de PvdA staat niet centraal, de mens weer in een goede relatie tot God te brengen, maar de mens in zijn aards bestaan te dienen.” Prof. de Roos meende: „Als men de PvdA gebruikt om het Evangelie beslag te laten krijgen op het openbare leven dan is dat misbruik maken van die partij, want zij wil dat niet.” En dr. Veerman zei, dat de Bijbel toch wel degelijk grondlijnen geeft, waaraan wij ons hebben te houden, zoals de opvatting over overheid en onderdaan.

Terecht kon dr. Boertien concluderen, dat het niet tragisch is, als de antirevolutionairen het in de praktijk op verschillende punten niet eens zijn. Ernstiger vond hij het, als sommigen dan gaan zeggen, dat er met de aansluiting op het Evangelie iets niet in orde is. Allen waren het hiermee eens.

En als dan toch het verwijt van „beginselloosheid” wordt gehoord? Mejuffrouw Van Leeuwen vond, dat een betere communicatie in de partij er al veel aan kan doen, om dergelijke verwijten te voorkomen. Dr. Boertien wees in hetzelfde verband op het nut van intensieve bestudering van de praktische problemen, die nu aan de orde zijn. Betere communicatie en diepere studie, ook deze nuttige Arjosstudieconferentie heeft daaraan ongetwijfeld een bijdrage geleverd. vp.

Arjos sprak over de toekomst

GRONINGEN

Chr. Coöperatieve Spaarbank „EIGEN HAARD” G.A.

LOPENDE DIEP — GRONINGEN

Spaarrente leden 3½ %
Spaarrente niet-leden 3¼ %
Jeugdspaarrente met 10% premie 3½ %

C.O.V.A. n.v.

LOOPVLAKVERNIEUWING,
VERKOOP VAN AUTO- EN TRACTORBANDEN
GRONINGEN, Damsterdiep 307. - Tel. 05900-29245 (4 lijnen)
LEEWARDEN, Zaailand 82 - Tel. 05100-28248 (2 lijnen)

N.V. DIJKSTRA'S DRUKKERIJ
1/2 BOEKDRUKKERIJ
GEBROEDERS HOITSEMA
Drukkers voor Handel
Nijverheid en Wetenschap
RODE WESLHUISSTRAAT 4 / GRONINGEN / TELEFOON 05900-21541*

Schatkamer
STOELDRAAIERSTRAAT 2-5
GRONINGEN
ZWITSERSE HORLOGES
VERLOVINGSRINGEN
GOUD EN ZILVER
TAFELZILVER
AVONDMAALSERVIEZEN

„Bonte Floek”

BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten
Prijzen op aanvraag

TALENS

de grootste overhemdenzaak
(ook naar maat)

BRUGSTRAAT 19 — GRONINGEN

Noorman's Groothandel

NOORDERHAVEN N.Z. 39 - GRONINGEN

Wij leveren via uw melkhandelaar:
ZOETERMEER'S ROEM MARGARINE
NUTRICIA KOFFIEMELK
BIER, LIMONADE EN HERO PRODUCTEN

calmix elektroliestook de ideale verwarming

p. c. nanninga
steentilstraat, tel. 35341
groningen

Mijn ogen gun ik een bril van v. d. Munnik

GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 82
HEERLEN: Stationsstraat 9

Voor Uw interieur
Meubelfabriek
„Succes”
Nieuwe Pekela / Tel. 05978-5324
Toonkamer:
Oosterhamriklaan 47, Groningen.

FIRMA KOOS - GRONINGEN

TE KOOP Dekkleden TE HUUR
Lage Der A 5 - Tel. 23929

VISCHMARKT 31
London House
VOOR REGENKLEDING

Aandacht voor Osvaldo Dorticos

de spreekbuis van Cuba's
Fidel Castro

In de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties plegen staatshoofden, die een zogenaamd ceremonieel bezoek aan de volkerenorganisatie brengen, met onderscheiding te worden behandeld. De traditie wil, dat hun redevoeringen geen onderwerp van debat worden, maar ook, dat de bezoekende staatslieden in hun toespraken een bijdrage trachten te leveren aan de goede gang van zaken in de V.N. Wanneer men van beide kanten deze „spelregels” in acht neemt, kan een dergelijke traditie worden gehandhaafd. Houdt een staatshoofd zich niet aan deze ongeschreven wet, dan kan hij niet verwachten, dat zulk een overtreding ongestraft zal blijven. Mocht het in de VN-Assemblée een gewoonte gaan worden, dat een gast zich van dit wereldforum gaat bedienen om zijn gemoed te luchten over een der lidstaten, dan kan moeilijk worden verwacht, dat de andere partij het zwijgen er toe zal blijven doen.

Iemand die zich daar weinig zorgen over maakt is de man, die zich drie jaar geleden door Fidel Castro tot president van de Cubaanse „volksrepubliek” liet benoemen: Osvaldo Dorticos Torrado. Hij heeft maandag j.l. in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties gezegd,

die hij overal kwijt kan (ook al zijn ze nog zo onwaar) behalve nu juist in de Assemblée van de Verenigde Naties. Dat had hij moeten overlaten aan de leider van de Cubaanse delegatie bij de volkerenorganisatie. En deze had dan op zijn beurt weer op een flinke afstraffing van Amerikaanse zijde kunnen rekenen.

Nu heeft de Amerikaanse permanente vertegenwoordiger Adlai Stevenson zich op een persconferentie slechts kunnen beklagen over het optreden van Dorticos. En in een verklaring, die later aan alle delegaties ter hand werd gesteld, werden de beschuldigingen van de heer Dorticos weerlegd. Maar in de Assemblée zal de rede van de vertegenwoordiger van Fidel Castro onbeantwoord moeten blijven.

Een vertegenwoordiger van Fidel Castro — dat is Dorticos inderdaad. Hem president van Cuba te noemen, is teveel van het goede gevraagd. Hetzelfde geldt voor Castro zelf, die zichzelf tot premier van Cuba heeft laten uitroepen. Na vier jaren van castroïstische zuiveringen heeft nog geen enkele Cubaan zich kunnen uitlaten over de vraag, of hij wel prijs stelt op deze leiders. Het tegendeel is het geval: er moeten „technici” uit de communistische landen naar het eiland komen om de opstandige elementen in Cuba in bedwang te houden.

Ja het is zelfs zo ver gekomen, dat Castro zijn „eigen mensen” niet langer kan vertrouwen en daarom de hulp van de Russen heeft moeten inroepen. Ook is het niet uitgesloten, dat hij zelf al geruime tijd niets meer te vertellen heeft en door de leiders van de communistische partij is overvleugeld. Dan zou de nauwer geworden relatie met de Sovjetunie nog duidelijker verklaard kunnen worden.

Mijn edelachtbare

Antonia Rietzinger

19

Een nicht van Minko had ons door middel van een bedrukte oud-hollandse kaart haar voornemen te kennen gegeven dat zij zou trouwen met een zekere Lambertus Diderik Oversteeg.

Ik had deze nicht slechts zelden gezien. Neven en nichten, vooral als het aangetrouwde nichten en neven betreft, verliezen elkaar meestal uit het oog tengevolge van een huwelijk. Men ontmoet ze dan soms jaren later zonder dat men goed weet waar ze wonen en hoeveel kinderen ze eventueel hebben.

De van trouwvoornemens vervulde nicht van Minko herinnerde ik mij zelfs helemaal niet. Mijn man had het bij mijn weten nooit over Jacomine gehad en toen de kennisgeving van de huwelijksvoltrekking kwam, wist ik dus nauwelijks, of de bruidegom, dan wel de bruid een familierelatie van ons was.

Minko legde mij uit, hoe de situatie was. Jacomine was een dochter van een zuster van zijn vader. Zij was vroeger verloofd geweest met een theologisch student, doch toen deze student kandidaat geworden was, werd de verloving verbroken en trok de piepjonge dominee enige maanden later met een huishoudster een pastorie in Overijssel in. De oorzaak van het verbreken van deze verloving heeft Minko destijds niet opgehelderd kunnen krijgen. Hoe het zij, nicht Jacomine was ook geheel uit zijn gedachtenwereld verdwenen.

Maar nu was daar ineens de trouwkaart, die haar huwelijk aankondigde. De bevestiging zou geschieden door een zekere dominee Ockhuis. Ik kende deze predikant niet; maar Minko, die indertijd als dienstplichtig onderofficier 's konings wapenrok gedragen had, herinnerde zich, dat tijdens zijn militaire plichtsvulling een dominee Ockhuis legerpredikant was. Ofschoon de wereld meer Ockhuisen zal tellen en zelfs meer met deze naam begiftigde lieden predikant kunnen zijn, was Minko er van overtuigd, dat de legerpredikant en de bevestiger van het huwelijk van zijn nicht een en dezelfde persoon was.

Op grond van deze predikant kreeg hij belangstelling voor nicht Jacomine. Hij stelde vlot voor, de kerkdienst te gaan bijwonen en na afloop daarvan ter receptie te gaan. Weliswaar vorderde een verwezenlijking van dit plan ruim zestig kilometer rijden heen en een dito aantal kilometers rijden terug en weliswaar had Minko die dag een vergadering en stonden in zijn agenda op diezelfde dag nog enkele besprekingen gepland, maar mijn serieuze edelachtbare wethouder voelde de familiebetrekkingen ineens als zo'n innig bezit, dat hij zei:

— Ik wil mij die middag in ieder geval vrij maken, want ik heb zin om Ockhuis nog eens te horen en hem zo mogelijk te spreken te krijgen. Hij was in dienst een alleraardigste dominee en in 't militair tehuis heb ik dikwijls met hem geschaakt.

Natuurlijk vond ik het denkbeeld van Minko reusachtig. Ook ik begon plotseling groot belang te stellen in de onbekende nicht Jacomine.

Het spreekt vanzelf, dat ik niet met lege handen op die receptie wilde komen. Minko was het daar roerend mee eens. Wij bepaalden in grote eensgezindheid een bedrag, dat wij zouden besteden aan een huwelijkscadeautje.

Minko verklaarde, dat Jacomine vroeger een bijzonder kunstzinnige aanleg had; als hij het zich goed herinnerde, was zij een bolleboos in bloemen schikken. Zij had er zelfs cursussen in gegeven. Ook declameerde zij weleens op avonden van verenigingen en zij kon voorts heel verdienstelijk tekenen. Wij zouden dus niet kunnen komen aandrigen met een allergewoonst cadeautje. Minko vond, dat wij echt in de lijn van Jacomine moesten blijven en iets moesten kopen dat artistiek helemaal verantwoord zou zijn. Ik was het eens met zijn opvatting.

Enkele dagen lang hebben Minko en ik ons bezig gehouden met de vraag, welk geschenk wij het bruidspaar zouden aanbieden.

Talrijke voorwerpen hebben wij de revue laten passeren, maar het ene zou wel te duur zijn en het andere veel te gewoon. Vooral dit laatste zouden wij moeten vermijden, gezien de omstandigheid dat Minko zich de esthetische inslag van zijn nicht herinnerd had.

Het was een moeilijk vraagstuk. Ik belandde tenslotte bij een bloemenvaas, welke uiteraard artistiek zou moeten zijn. Minko had er echter weinig oren naar. Bloemenvazen vond hij een te algemeen verschijnsel bij huwelijken. De kunstzinnige inslag van Jacomine zou bovendien het gevaar kunnen opleveren, dat hetgeen wij artistiek zouden vinden, de bruid helemaal niet kunstzinnig zou vinden — en omgekeerd.

— Mooie theekopjes dan, opperde ik.
— Veel te gewoon voor Jacomine, zei Minko.
— Een sierlijke koffiepote, stelde ik voor.
— Nee, vooral niet zoiets doodgewoons als een koffiepote, zei Minko — en hoewel hij zielsveel van mij houdt, keek hij mij enigszins misprijzend aan.

Het werd hoe langer hoe moeilijker. Een bloempot misschien? Te gewoon. Een sierlijke kamerplant? Ter gelegenheid van een huwelijk geef je geen planten, struiken of heesters als geschenk, vond Minko. Een aardig schilderstukje aan de wand? Volgens Minko zou dat ook al uiterst gevaarlijk kunnen zijn. Jacomine had verstand van beeldende kunst en zij zou dus niet alles aan de wand willen hebben. Bovendien is ook in de kunst alle waar naar zijn geld en als wij iets dat in dit genre werkelijk verantwoord

was wilden geven, zouden wij onze begroting voor het huwelijksgeschenk verre te boven gaan.

Tenslotte meende ik het gevonden te hebben: een pinda-stelletje van hout. Juist omdat het van hout zou zijn, zou het op zijn minst artistiek aandoen.

Mijn voorstel kon de goedkeuring van Minko wegdragen en ik ging er op zekere dag dus op uit. In de kunsthandel bleek me evenwel, dat dit cadeautje ver boven onze begroting zou gaan, zodat we ook dit plan weer moesten laten varen.

Tenslotte was Minko het nog, die de oplossing vond voor onze kunstzinnige nicht, die voor mij een bijna legendarisch artistiek wezen was geworden.

— Je hebt tegenwoordig mooie artistiek verantwoorde wandkleedjes, zei hij. Niet van die grote bonte vossen zoals je ze twintig en dertig jaar geleden wel zag en waarmee men dan schoorstenen drapeerde, maar echte mooie wandkleedjes. In het burgemeestershuis hangt er ook een in de salon. Het is heel mooi handwerk en ik geloof, dat de prijs nogal meevalt.

Ik vond het nog zo gek niet en ik prees dan ook mijn edelachtbare voor zijn vindingrijkheid op het punt van een huwelijkscadeau.

— Ja, zei Minko trots — die wandkleedjes zijn beslist niet alledaags en dat is nu juist wat wij voor Jacomine moeten hebben!

Nog diezelfde dag ben ik er op uit gegaan, maar in onze gemeente bleken geen wandkleedjes te koop te zijn. Ik moest er dus voor naar de stad. Stellig heb ik evenals nicht Jacomine artistieke neigingen, want ik ben er van overtuigd, dat ik een werkelijk fraai wandkleedje heb uitgezocht. Minko en ik waren er tevens zeker van, dat het bruidspaar er bijzonder mee in zijn schik zou zijn. Het was wel jammer, dat dit geschenk tenslotte toch nog duurder was dan het bedrag dat wij voor een huwelijks-geschenk hadden uitgetrokken.

Minko vond het niet zo erg. — Dit is beslist iets artistieks, zei hij tevreden. — Jacomine zal er wát trots op zijn! Natuurlijk komt iedereen met allerlei doodgewone huishoudelijke voorwerpen aandragen, maar wij brengen iets kunstzinnigs mee!

Toen wij deze week naar de huwelijksbevestiging gingen, straalde de najaarszon verkwikkend. Het was een kostelijke dag. Minko had er zijn zinnen op gezet, met dominee Ockhuis een gesprek te hebben en herinneringen op te halen uit zijn diensttijd. De hernieuwde kennismaking met de voormalige legerpredikant zou allerprettigst zijn. — Hij heeft een typisch rond gezicht en een karakteristiek kuiltje in de kin, lichte Minko mij al van te voren in.

Toen wij in de kerk zaten en een stralend bruidspaar binnentrad en dominee Ockhuis plechtig naar de kansel liep, fluisterde Minko teleurgesteld: — Hij is het niet... 't is mijn Ockhuis niet.

De predikant had een lang, mager gezicht; zijn gelaat vertoonde overeenkomst met afbeeldingen van Calvijn.

— 't is een andere, zei Minko, nadat de dominee zijn stem had laten horen. — Hoe is 't mogelijk, dat er nog een andere Ockhuis is! Als ik dat geweten had, zou ik er vandaag die vergadering en de twee besprekingen niet voor hebben laten schieten.

Na de dienst was er een receptie in een zaal van het naast de kerk staande jeugdgebouw.

Wij feliciteerden het bruidspaar en ik overhandigde ons geschenk.

Jacomine vond het wandkleed éinig. Zo mooi van kleur en zo geestig van compositie! Aardig, dat wij naar haar huwelijk gekomen waren en reuze leuk dat we ook nog zo'n mooi geschenk meegebracht hadden! Heel, héel hartelijk dank!

— Wat heb ik je gezegd, fluisterde Minko mij even later toe. — Jacomine is tot en met kunstzinnig. Met gewone dingen moet je niet bij haar aankomen. Ons cadeau valt buitengewoon goed in de smaak!

Toen de stroom van feliciterende familieleden en kennissen wat geluwd was en wij in de prettig aandoende zaal aan een wijntje zaten te nippen, wipte de bruid even naar ons toe.

Zij vond het zo heerlijk, dat wij gekomen waren; dat deed haar echt goed. Wat was het al lang geleden, dat wij elkaar gezien hadden! Jaren en jaren geleden al. En nu ineens elkaar weer eens te ontmoeten, wat was dat reusachtig leuk. Ja, als neven en nichten raak je elkaar soms even uit het oog, nietwaar? Iedereen heeft tenslotte zijn eigen leven. Maar heerlijk, dat wij hier nu ook waren!

En daarna vroeg bruid Jacomine bijna fluisterend: — Ik hoop, dat het niet onbescheiden is als ik vraag, of het wandkleed — o, het is een prachtig wandkleed, hoor! — nog geruild kan worden? Lambert en ik hebben er al drie gekregen, zie je...

Minko en ik keken wat beteuterd.

— Je moet je glaasje niet scheef houden, Minko, waarschuwde ik; en intussen trachtte ik de vraag van de bruid te verwerken. Daar zaten we nu met onze goede artistiek verantwoorde keuze voor een huwelijksgeschenk.

— Ja, zei ik, hoewel het niet van harte ging, — ik denk wel, dat het mogelijk is om het kleed te ruilen. Maar wat wil je er dan voor hebben?

— Nou, zei Jacomine lief, — als 't niet te onbescheiden is, dan graag een doodgewone koffiepote, of een melkkoker of een vuurvast pannetje of zo. Iets wat je gebruiken kunt!

Dorticos is pas 43 jaar. Hij werd in Cienfuegos (provincie Las Villas) geboren, bezocht de universiteit in Havana, waar hij rechtswetenschappen en filosofie studeerde. In 1941 promoveerde hij en vestigde hij zich als advocaat in zijn geboortestad. Hij was een van de eerste aanhangers van Castro, werd tijdens

het regiem van Batista vervolgd en gevangen genomen, maar wist tijdig naar Mexico uit te wijken.

Toen Castro Cuba in zijn macht had, keerde Dorticos naar het eiland terug. Hij werd als rechtsgeleerde belast met het opstellen van „revolutionaire decreten” en liet zich tot

opvolger van president Urrutia bombarderen, toen deze weigerde, nog langer naar het pijpen van Castro te dansen. Toen Castro op dramatische wijze na het terugtreden van Urrutia dreigde zich uit de politiek te zullen terugtrekken, wist Dorticos hem er van de „overtuigen”, dat hij moest aanblijven.

Hoe kunnen de politieke partijen de televisie-zendtijd waarover zij de beschikking hebben, het best gebruiken? De Partij van de Arbeid heeft in dit opzicht een suggestie gedaan, waarop onlangs door Het Vrije Volk weer de aandacht is gevestigd. In socialistische kring is men er voorstander van de politieke t.v.-uitzendingen te laten uitgroeien tot gedachtenwisselingen tussen de partijen en wel in de vorm van forums.

„Goede televisie is duur. Een voordracht voor de televisie gehouden moet al uitzonderlijk van kwaliteit zijn wil zij de aandacht van de kijkers behouden”, zegt Het Vrije Volk. „Daarentegen hebben de forums ook voor de televisie, niet over gebrek aan belangstelling te klagen gehad”.

Tegen de gedachtegang zijn wel wat bezwaren in te brengen. Het is ontegenzeggelijk waar, dat een voordracht bijzonder goed moet zijn om de kijkers te boeien, maar een voordracht voor de televisie behoort naar onze mening dan ook hoge uitzondering te blijven. Televisie is iets anders dan in beeld gebrachte radio. Wanneer een bepaald onderwerp voor de televisie moet worden behandeld, moet niet de spreker die dat doet, maar het onderwerp zelf in beeld gebracht worden.

Het optreden van een forum biedt een goede mogelijkheid om de behandeling van een onderwerp en de discussie er over te verlevendigen. Dat geldt voor vergaderingen, voor de radio en tot op zekere hoogte ook voor de televisie. Maar in feite wordt het wezen van televisie al evenzeer geweld aangedaan wanneer men een forum voor de camera zet als wanneer men er een spreker voor zet. Dat blijkt ook wel wanneer men t.v.-kijkers hoort npraten over een forum-uitzending. Over het onderwerp van de uitzending gaat het dan zelden; wel over Jansen, die altijd begint te lachen als hem iets gevraagd wordt, of Pietersen, die de gewoonte heeft een paar maal langs zijn neus te wrijven voor hij antwoord geeft.

De belangstelling, die t.v.-forums ondervinden, is naar onze mening dan ook meer toe te schrijven aan de mogelijkheid die deze uitzendingen de kijker bieden om zich te ergeren, te verbazen of vrolijk te maken over de manier waarop de forumleden zich van hun taak kwijten dan aan de discussie zelf. Er is geen enkele reden om aan te nemen, dat dit anders zou zijn, wanneer het om politieke uitzendingen gaat.

Ondanks het feit, dat goede televisie-uitzendingen duur zijn, zullen de politieke partijen er toch met alle kracht naar moeten streven, goede uitzendingen te brengen. De televisie is op dit ogenblik het middel bij uitstek om de teruglopende belangstelling voor het politieke gebeuren nieuw leven in te blazen.

Tegenover de socialistische suggestie om te komen tot politieke debatten voor de televisie, zouden wij willen stellen de suggestie om in onderling overleg dit medium te gaan gebruiken voor wat men zou kunnen noemen een goodwill-campagne voor de politiek. In het bijzonder voor de christelijke partijen liggen hier grote mogelijkheden om in samenwerking te komen tot uitzendingen, die het bestaansrecht, het wezen en het doel van christelijke politiek duidelijk maken.

DEZER dagen kwam mij een advertentie onder de ogen, waarin een bekend damesweekblad aankondigde, dat het een serie verhalen zou gaan publiceren over de zoons van koning Willem III, waarover, werd verondersteld, nu weinig bekend was.

Deze aankondiging deed mij ook eens in de historie duiken, historie waarvan ik dacht, dat zij ons alles bekend had gegeven, wat over die zoons van de laatste koning bekend kan zijn. Dat namelijk nieuwe bronnen plotseling zouden zijn gaan borrelen met betrekking tot de levens van de laatste prins van Oranje, leek mij op zijn minst twijfelachtig. Waarom, dacht ik, niet eens getracht hier een levensschets van de prinsen te publiceren, al wist ik, dat van het openen van sensatie verwekkende documenten geen sprake kon zijn.

De oudste zoon van koning Willem III is de koning en de koningin geboren, toen zij nog erfprins en erfprinses waren. Op 4 september 1840, des middags om 1 uur zag het prinsje het levenslicht. Zijn vader en zijn moeder, de prinses Sophia van Württemberg, noemde hem Willem Nicolaas Alexander Frederik Karel Hendrik.

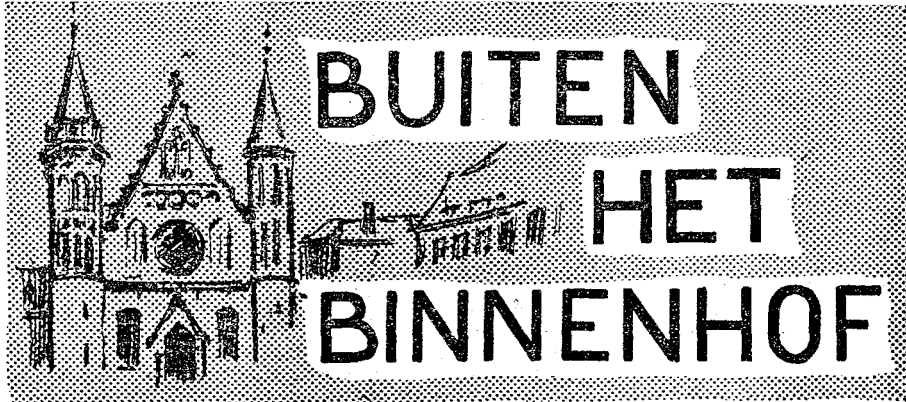
Op de troon zat nog koning Willem I. Willem II, de grootvader van de pasgeborene, zou pas een maand later de regering aanvaarden.

Grootvader Willem II was zo verblijd met de geboorte van zijn eerste kleinzoon, dat hij ter gelegenheid van dit heuglijke feit in het paleis aan de Kneuterdijk een eerste steen legde voor een gotische schilderijenzaal. Die steen droeg als opschrift: „Gebouwd en eerste steen gelegd door Z.K.H. Willem George Frederik, Prins van Oranje, enz. enz. Op den heugelijken geboortedag van Hoogst-deszelfs eersten kleinzoon op den 4den September des jaars 1840”.

Pas op 4 november werd het prinsje gedoopt, niet door de hofprediker, de bekende ds. Isaäk Johannes Dermout, (de eerste secretaris van de nieuwe Algemene Synode der Ned. Herv. Kerk, gehouden in 1815), maar, omdat ds. Dermout ziek was, door ds. Van den Broek, die vier generaties in de Haagse Kloosterkerk mocht verwelkomen: de geabdiceerde koning Willem I, koning Willem II, de erfprins van de latere Willem III en de dopeling, die menselijkerwijs voorbestemd was koning Willem IV te worden.

De predikant zeide o.m. (ontleend aan „De prinsen uit ons Vorstenhuis” door J. J. Moerman en T. Klijnhout-Moerman). „Meer dan zeldzaam, misschien enig is het voorrecht, dat de hoofden van vier opeenvolgende geslachten, dat een viertal vorsten, die de koninklijke kroon gedragen hebben, nog dragen, of eenmaal, zoo wij hopen, zullen dragen, zich tot hetzelfde godsdienstig doel verenigd vinden om Gods verbond en Zijn inzettingen te houden”.

Op de kostschool Noorthey te Voorschoten bracht prins Willem zijn jongensjaren door. Hij werd daar volkomen als Prins behandeld en moest zich meer inspannen dan de andere leerlingen. Bovendien kreeg hij ook buiten de schoolstudie onderricht in het militaire leven, met de daarbij behorende oefeningen. Zijn gouverneur was Jhr. E. A. O. De Casembroet, een strenge mentor.

In 1854, de prins was toen 14 jaar, maakte hij zijn eerste zeereis, door het Kanaal, naar onze havens en de Wadden-eilanden. Een jaar later scheepste hij zich als luitenant ter zee der 2e klas in op het fregat Doggersbank voor een tocht naar de Middellandse Zee, Madeira en de Canarische eilanden. Onderweg werd 's Prinses 15e verjaardag gevierd met een diner aan boord van Z. M. Doggersbank, die onder commando stond van de kapitein ter zee W. Stort. Op Madeira bezocht de prins ook het huis waar zijn oom prins Alexander, de tweede zoon van koning Willem II, op 20 februari 1848 was overleden.

Meerdere reizen werden door de Prins gemaakt, o.a. naar IJsland en een tweede vaartocht naar havens in het Middellandse Zeegebied.

Wij weten, dat prins Willem zeer gehecht was aan zijn moeder. Als kind zal hem waarschijnlijk niet ontgaan zijn, dat het huwelijk van zijn ouders niet geheel gelukkig was. Wat het geestelijke niveau betrof waarop de koning en de koningin zich bewogen, het terrein, dat de koningin overzag was breder dan dat van de koning. „Zij was”, schrijft dr. N. Japikse in zijn De geschiedenis van het Huis van Oranje „een Duitse, met liefde voor de liberale aspiratiën van de eerste helft der 19e eeuw, maar zij had tevens volle belangstelling voor de Franse cultuur. Haar verwantschap met de Napoleoniden, ten gevolge van een huwelijk van Napoleons jongste broeder Jérôme, met een Württembergse prinses heeft dit bevorderd. Prinses Mathilde, een der dochters van Jérôme, was haar meest vertrouwd vriendin, en keizer Napoleon III, voor wie zij grote verering had, had zij reeds als speelgenoot gekend. Een hele reeks van beroemde geleerden en kunstenaars heeft zij tot zich getrokken: Ranke, Macaulay, Motley (vooral, in de dagen dat deze zijn beroemde geschiedenis van de Nederlandse opstand schreef) en Liszt.....

Zij was er zich van bewust, dat zij in Nederland op den duur niet door allen begrepen werd, ook niet door haar gemaal en door haar schoonmoeder. Deze heeft zij door een zeker vertoon van hun meerdere op geestelijk gebied te zijn van zich vervreemd.

Haar populariteit behield zij wel en de kinderen stonden aan haar zijde.....”

William Frankema

Kalm en bcheerst denken en werken

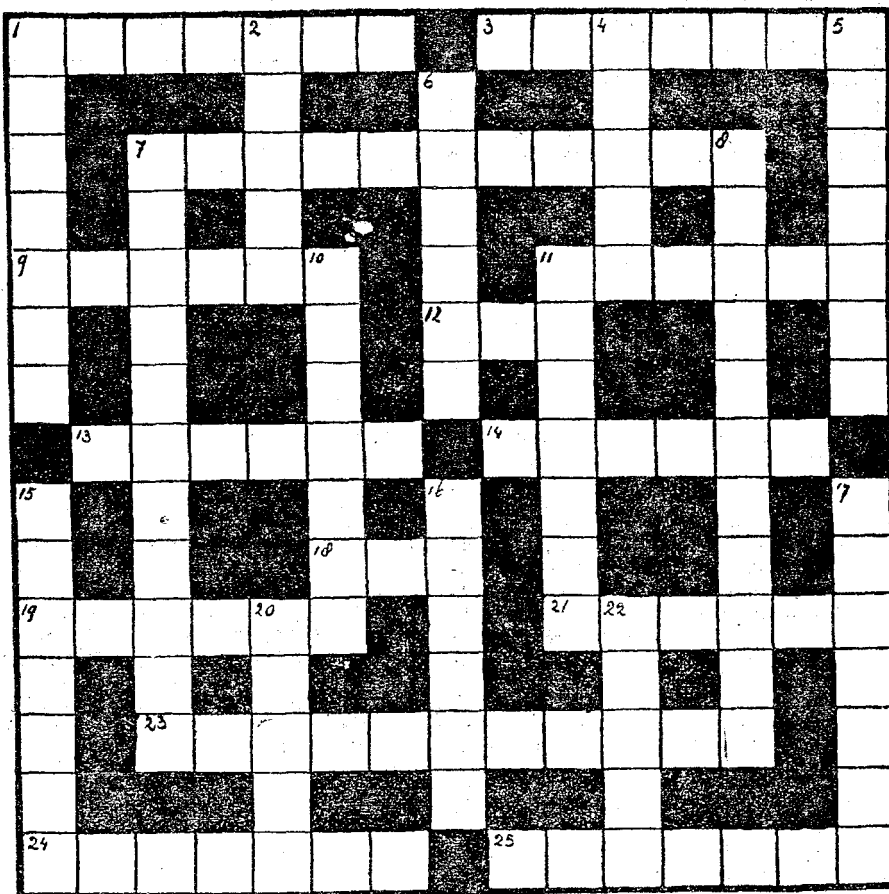
ZENUWDRUPPELS MG
10 ml f 0,95
30 ml f 2,25

DERCKSENS N.V. — GOUDA

KRYPTOGRAM

HORIZONTAAL: 1. Van kant maken krijgt men een lompe gang; 3. Welk een blamage, zo u deze „stremselfabriek” in 't honderd liet lopen! 7. Speelhol? Nee, bijzonder bouwvallige woning. 9. Bijzondere vorm van ontmantelen. 11. Moederstad der langharigen? 12. Sprookjesachtig getal. 13. Geestelijke stoornis die ontstaat, als moeder bevolen wordt te huwen? 14. Sloep, uit de resten van een zeilschip opgebouwd? 18. Hierin wordt men keurig gevangen. 19. Schone zaak. 21. Zij moeten wel veel geheimen hebben. 23. Jeugdlied van het Rood Front? 24. Er met 500 pk. tussenuit knijpen? 25. Tijd voor de drank is uw partij.

VERTIKAAL: 1. Zonder tanden en kiezen kun je ze eten. 2. Grote opschepper, 't is laat. 4. Hij trekt de (financiële) last. 5. Onaangenaam getroffen. 6. De waterleiding moet hier wel water met hoog alcoholpercentage leveren. 7. Familielid, dat gevangen zit? Nee, er wordt wel heel wat uitgebroed. 8. Graag bereden (houten) paard. 10. eigenaar van het land tussen twee fronten. 11. Zo zit of zat je met de mond vol tanden. 15. Op bijzonder knappe wijze „beschonken”. 16. Hieronder staan is een schokkende gebeurtenis. 17. Eigenaar van veiling? 20. Hij bergt op zee; zij is voor 't opbergen op 't land; 22. „afgepaste” moeder?

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. Adam; 4. Haman; 9. klak; 13. kim; 14. kaliber; 16. à la; 17. tarwe; 19. akt; 20. armen; 22. Ares; 23. knie; 24. smal; 25. hop; 27. kolk; 29. s.p.; 30. kubus; 31. as; 33 Mekka; 36. Ner; 37. klant; 39 à là; 40. ree; 41. Ida; 42. ata; 43. Romme; 45. bes; 47. ranja; 49. t.n. 50. lemna; 51. el; 52. kort; 55. die; 56. spes; 59. egaa; 60. plus; 62. leven; 64. eer; 66. alsem; 68. ade; 69. kornuit; 72. Eva; 73. kerk; 74. matig; 75. knak.

Vertikaal: 1. akte; 2. dia; 3. Amram; 4. uitroep; 5. à là; 6. mikrobe; 7. abt; 8. ne; 10. lamel; 11. ale; 12. kant; 14. keel; 15. rank; 18. wraak; 21. riool; 24. spelonk; 25. hunebed; 26. purisme; 28. kantjes; 29. smart; 32. staal; 34. kam; 35. are; 37. kar; 38. aan; 44. marhe; 46. eminent; 48. ampul; 53. oever; 54. tank; 56. slat; 57. Essen; 58. slak; 61. smak; 63. Ede; 64. era; 65. rui; 67. Eva; 70. om; 71. i.g.

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 11 33 60

BOEKEN
en periodieken

„In de schaduw der vernietiging”¹⁾

Indien men het boek met de bovenstaande titel ter hand neemt, dan beseft men dat er nog andere problemen zijn dan kandidaatstelling, verkiezingspropaganda, mammoetwet en Nieuw-Guinea-kwestie.

Hoe belangrijk de bovengenoemde aangelegenheden ook mogen wezen, prof. mr. I. A. Diepenhorst wijst ons in dit boekje, dat handelt over het probleem van de moderne oorlog, op dat andere, schier verstikkende vraagstuk van onze tijd.

Wij staan er nauwelijks bij stil, druk als wij het in het leven van elke dag hebben met van alles en nog wat. En toch, ook hier heeft een christen in de politiek zijn positie te bepalen.

Het is gelukkig niet zo, dat nog nimmer vanuit onze kring over de atoomdreiging iets is gezegd of geschreven.

Maar het is wel heel belangrijk, dat prof. Diepenhorst deze zaak zo klemmend en uitdrukkelijk weer aan de orde stelt.

Hij deed dat reeds eerder in een hoofdstuk van zijn boek „Christelijke Politiek”, doch de ontwikkeling gaat zo snel, dat nu, een paar jaar later, deze nieuwe publikatie geen herhalingen van het vroeger reeds geleverde oplevert.

In het „Ten Geleide” verantwoordt prof. Diepenhorst zich.

Het gaat er hem ten diepste om zich te laten leiden door de gedachte, „dat de vreedzamen zalig gesproken worden door Hem, die de eeuwige vrede wil grondvesten en bestendigen.”

In de N.R.C. van 25 augustus heeft prof. Röling, ook een deskundige dit twee maanden geleden van de pers gekomen boek besproken.

Zien wij het goed dan verwondert die geleerde zich er enigszins over dat prof. Diepenhorst de helft van zijn boek besteedt aan de houding van de christen ten opzichte van de oorlog. Wij vinden dit juist de grote verdienste van deze studie.

Prof. Röling moge dan de behandeling van enkele onderdelen van de problematiek hebben gemist, wij vinden dat bijv. de vraag of de B.B. het uitbreken van een oorlog al of niet zou kunnen bevorderen, ten enenmale ondergeschikt is aan de enorme spanning, die er bestaat tussen het christelijk geloof enerzijds en de oorlogsdreiging alsmede de bewapeningswedloop anderzijds.

Dat wij, „in Gods handen zijn” moge voor sommigen een schrale troost wezen, voor een christen is dit juist de kern van het probleem en de centrale bemoeiding. Overigens moet worden gezegd, dat prof. Diepenhorst niet heeft volstaan met dit te zeggen.

Wij zouden tal van belangwekkende feiten en constatering uit dit boek kunnen aanhalen. Wij doen het bewust niet. Het gaat ons er om met deze aankondiging te bewerkstelligen, dat zoveel mogelijk mensen dit boek aanschaffen en lezen.

Juist om dat te bevorderen geven wij de hoofdzaken of een verkorte inhoud hier niet weer. Dan zou menigeen kunnen denken: de rest zal wel minder belangrijk zijn en daarom schaf ik dat boekje niet aan. Onze recensie zou dan het tegendeel hebben bereikt van wat zij beoogt.

Prof. Diepenhorst heeft velen, ja wellicht geheel ons volksdeel, aan zich verplicht door zich te verdiepen in een vraagstuk, dat zo veelomvattend is dat velen er niet aan toekomen.

v. d. Sl.

¹⁾ „In de schaduw der vernietiging” (het probleem van de moderne oorlog) door prof. mr. I. A. Diepenhorst. Uitgave van Gebr. Zomer en Keuning, 124 pag.

A C H T E R P A G I N A

ALLEN samen werken

DE HAND is aan de ploeg geslagen. De partij werkt.

Vele brieven en convocaties voor vergaderingen bereiken ter kennisgeving het partijbureau. Daaruit blijkt, dat „de partijmachine” werkt. Dit geldt zowel het landelijk apparaat, als de regionale organen, alsmede de kiesverenigingen zelf.

Men spoort elkaar aan om het werk samen te doen. Mannen en vrouwen. Dat is goed; zo hoort het ook. Want de zaak van de partij is de zaak van ons allen als leden.

Via de kiesverenigingen kan elk lid meedenken en meespreken en meewerken.

Laat ieder dit doen. Doet u dat ook. Laat niemand op een afstand slechts kritisch blijven toezien.

Samen het werk doen, dat God ons op de schouders legt in de Nederlandse samenleving.

Samen bidden om wijsheid en om Zijn zegen en leiding bij het politieke werk.

Gaarne geven wij u een indruk van wat er in het land gebeurt, aan de hand van de berichten, welke wij daarover ontvingen. Het is duidelijk, dat wij slechts hier en daar een greep konden doen. Een volgende keer zullen wij u kennis laten maken van activiteiten van anderen!

Met wat hier volgt kunnen wij wellicht onze winst doen.

* Regionaal

HET PROVINCIAAL COMITÉ DRENTHE had reeds zeer tijdig een voorlopig provinciaal vergaderingschema opgesteld. Daarna zijn schriftelijk een aantal punten in de aandacht van de besturen der kiesverenigingen en Statencentrales aanbevolen.

Een enkele greep uit die brief. Er wordt op gewezen, dat het regelmatig bijeenkomen van elke kiesvereniging een noodzakelijk middel blijft voor de meningsvorming in eigen kring en ter voorlichting over principiële en actuele politieke punten.

Goed voorbereide en tijdig aangekondigde vergaderingen, waartoe ook niet-leden worden uitgenodigd, zijn voor een gezond politiek leven onontbeerlijk en blijken ook steeds weer belangstelling te trekken.

Tevens worden de namen en adressen bekend gemaakt van een aantal personen, die, geplaatst op de provinciale sprekerslijst, uitgenodigd kunnen worden om te komen spreken op vergaderingen.

Voor ledenwerving en werving van abonnees op Nederlandse Gedachten wordt ieders blijvende aandacht gevraagd.

Voorlopige mededelingen over de

kandidaatstelling worden gedaan. Twee provinciale vergaderingen worden zeer tijdig aangekondigd. Aangedrongen wordt op het tijdig doorgeven van bestuursmutaties en adreswijzigingen.

DE KAMERCENTRALE DORDRECHT vraagt aan de besturen der kiesverenigingen bijzondere aandacht voor de jongere generatie, de nieuwkomers in stad of dorp en degenen, die zich tot nu toe afzijdig hielden. Ook in deze brief worden mededelingen gedaan betreffende de procedure voor de kandidaatstelling en tevens voor de behandeling van het ontwerp Program van Actie.

Ook deze Kamercentrale heeft een regionale sprekerslijst aan de kiesverenigingen toegezonden, zodat men een keuze kan maken uit een rij van sprekers. De kiesverenigingen zullen hier zeer zeker mee gebaat zijn.

De Kamercentrale Dordrecht vestigt terecht ook nog eens de aandacht op de mogelijkheid en wenselijkheid om gespreksgroepen te vormen ter behandeling van het landelijk aan de orde gestelde onderwerp de „Sociale Verzekeringswetgeving”. Zoals men weet is de inzendtermijn van de rapporten van deze gespreksgroepen verlengd tot december a.s.

HET PROVINCIAAL COMITÉ ZEELAND herinnert er in een schrijven aan de besturen der kiesverenigingen aan, dat op de deze zomer gehouden jaarvergadering als belangrijkste punt werd gesteld de noodzaak van een meer efficiënte propaganda en voorlichting, met behandeling van actuele Zeeuwse problemen. Men denkt aan de uitgave van een A.R. provinciaal orgaan, dat enkele malen per jaar zou moeten verschijnen voor alle leden van de partij in Zeeland. Suggesties voor het ophalen van de bijdrage van elk lid worden gedaan.

DE KAMERCENTRALE ROTTERDAM heeft de besturen der kiesverenigingen een gedetailleerd tijdschema doen toekomen m.b.t. de kandidaatstelling en de behandeling van het ontwerp Program van Actie 1963.

De aandacht wordt verder o.a. bepaald bij de contributie, de werving van abonnees op Nederlandse Gedachten en de propaganda.

„Geen beter propaganda-middel dan elke week de A.R. politiek in huis. Vergeet de dames niet in te schakelen om het gestelde doel te bereiken”.

Ook wordt er nog op gewezen, dat een goed bijgehouden ledenregister in tijden van verkiezingen van grote waarde is, aangezien voor het stemmen bij volmacht e.d. de adressen compleet dienen te zijn.

* Plaatselijk

DE K.V. HARDENBERG heeft aan haar leden een brief gericht („Wilt u er vijf minuten voor gaan zitten?”) als inleiding op het begonnen seizoen. De data van vijf te houden vergaderingen en een opgave van de programma's van die avonden wordt bekend gemaakt.

De plaats, waar A.R. staatsburgers allerlei zaken nog steeds vrij uit kunnen bespreken is de kiesvereniging. Contact met de ARJOS en met geestverwante jongeren in het algemeen wordt onderstreept. Kommen uw oudere zonen en dochters mee naar de belegde bijeenkomsten?

DE K.V. HEEMSTEDÉ is begonnen met een bezinningssamenkomst. Tijdens een openbare vergadering is deze week gesproken over „Waarom wij aan christelijke politiek doen”.

Een nauwkeurig vergaderschema is bekendgemaakt, waarbij vermeld is wanneer de kandidaatstelling en de behandeling van het ontwerp Program van Actie 1963 op deze kiesvereniging ter sprake komt. Zo is het goed. Elk lid kan hier dan rekening mee houden en zijn mening ter zake uiten.

DE K.V. LEEUWARDEN „CENTRUM-NOORD” is het seizoen op originele wijze begonnen. Onder leiding van de a.r. wethouder van Openbare Werken is een rondrit gemaakt langs Leeuwardens nieuwe industrie en werken in uitvoering. Een nuttige en praktische wijze van „aan politiek doen”.

* Tenslotte

WIJ moeten ditmaal met deze greep uit vele activiteiten volstaan. Er wordt veel werk verricht. U kunt helpen. Biedt uw medewerking spontaan aan bij een bestuurslid van uw kiesvereniging. Vele handen maken licht werk.

IN DE AFGELOPEN WEEK

BON Voor slechts f 1.50
abonnee op Nederlandse Gedachten

U kunt mij — ook voor 1963 — noteren als abonnee:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

OPGEGEVEN DOOR:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuiperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs van 1 oktober '62 tot 1 januari '63: f 1,50. Per halfjaar f 3,25. Giro 89673.

mochten wij weer een groot aantal nieuwe abonnees op ons blad inschrijven.

werftu mee?

Wanneer u **5** abonnees opgeeft voor het jaar **1963** ontvangt u naar keuze een

- ★ sigaren- of bijouteriedoos (15 x 10 cm)
- ★ een verzilverde sleutelring
- ★ een verzilverde briefopener

Elke nieuwe abonnee, die zich tevens voor het jaar **1963** abonneert, ontvangt een prachtige zilverkleurige sigaretten- of bijouteriedoos (12 x 8 cm) met inscriptie op de onderkant.

OP NAAR DE 20.000 ABONNEES

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Geen afbraak, maar groei

Wij hebben een belangrijk en inspannend politiek half jaar voor de boeg. En dat, zoals zich thans laat aanzien, niet in de eerste plaats voor wat betreft het parlementair-politieke werk, maar in verband met de a.s. Tweede Kamer-verkiezingen in het bijzonder voor de politieke partijen als organisaties.

Gezegd mag worden, dat, onvoorziene omstandigheden voorbehouden, de belangrijkste en spannendste parlementaire tijd in de lopende vierjarige periode van de Tweede Kamer en onder het huidige Kabinet voorbij is, en dat, wat dit betreft, een betrekkelijke rust en het moment van het opmaken van een balans is aangebroken.

Maar juist dan, wanneer aan het parlementaire front een zekere rust intreedt, maken de politieke partijen als organisaties zich op om zich nader te bezinnen op de verdere strategie. Zij beraden zich op verkiezingsprogramma's, kandidaten-lijsten en propaganda.

Beroep op het kader

Speciaal de periode voor verkiezingen doet de politieke partijen naar buiten treden als strategische hoofdkwartieren voor het toekomstige politieke beleid.

Het is duidelijk, dat juist in een dergelijke periode een sterk beroep wordt gedaan op de onderscheiden partijorganen en in het bijzonder op het kader. Ik geloof dan ook, dat wij op

De rede van dr. W. P. Berghuis op het Partij Convent

kader van onze partij naar voren schuiven.

Het omvat in het algemeen mensen, die van de politiek niet „beter” worden, die het niet om persoonlijke ambities gaat, maar die hetzij van huis uit, hetzij vanwege bijzondere omstandigheden door de politiek en de richting daarvan gegrepen zijn.

Het kader van een partij heeft een zeer gewichtige en lang niet gemakkelijke taak. Het moet de organisatie draaiende houden, het moet voor ledenwerkkracht zorgen, het moet achter contributies aan en niet in de laatste plaats moet het aan het front gevoerde beleid binnen de partij verklaren en zo nodig verdedigen. Daarbij staat het voor de vaak moeilijke opgave om aan de ene kant begrip op te brengen voor de front-positie van hen, die op een gegeven ogenblik voor zichzelf een beslissende keuze moeten doen, en aan de andere kant er voor te zorgen de gehele achterban van de partij mede te krijgen. En vooral dit laatste is een gewichtige zaak.

Bij de voorbereidingen van verkiezingen geldt dit alles nog in versterkte mate. Daarom zou ik met de verkie-

zingen van 1963 in het verschiet, een beroep willen doen op het kader van onze partij om zich met liefde en overtuiging te geven aan de anti-revolutionaire zaak, zoals die op dit ogenblik reilt en zeilt.

Op de spanningen, welke zich daarbij voordoen, kom ik straks nog wel.

Toenemende politieke belangstelling

Behalve organisatorisch worden echter ook politiek de komende maanden belangrijk, zowel voor onze nationale politiek als geheel, als voor onze partij.

Ofschoon de normale zittingsperiode van Tweede Kamer en Kabinet nog slechts voor drie vierde is verstreken, hebben de algemene politieke beschouwingen in de Tweede Kamer tien dagen geleden reeds geheel in het teken gestaan van het balans opmaken, terwijl het subtiele spel van het elkander aftasten met het oog op een komende nieuwe kabinetsformatie ook reeds is begonnen, zonder dat men uiteraard daarop al rechtstreeks is ingegaan.

Indertijd, bij het optreden van de nieuwe regeringscombinatie zonder socialisten, is dezerzijds gesteld, dat in deze constellatie ongetwijfeld de politieke strijd zou toenemen en tot spanningen zou leiden, maar dat tevens ook een verlevendiging van het politieke beeld in ons land het gevolg zou zijn.

Een en ander is ook het geval geweest. Ofschoon men over de waarde van het niveau, waarop dit zich soms heeft afgespeeld, kan discussiëren, meen ik, dat in elk geval geconstateerd mag worden, dat de belangstelling van de burger voor de politiek door het gebeurde van de laatste jaren is toegenomen.

Kabinet-De Quay leverde belangrijke prestatie

Hoe is nu tot dusver het beleid van deze Regering zonder socialisten geweest?

Er zijn nogal wat moeilijkheden geweest. Die waren bij het optreden van het kabinet-De Quay te voorzien en voor een groot deel naar mijn mening zelfs onvermijdelijk. Dat was ook de reden, dat velen van hen, die in de gegeven omstandigheden voorstander waren van de nieuwe politieke constellatie, vanwege een aanvankelijke vrees voor een gebrek aan regeerkracht, hun hart wel eens hebben vastgehouden hoe dit zou aflopen.

Maar wanneer men thans, nu de stofwolken wat zijn opgetrokken, het

Kijk
en
luister ...

op maandag 22 oktober
a.s. naar onze televisie-
uitzending.

De A.R.P. is dan met
camera en microfoon
op bezoek bij de heer

J. Schep
te Berkenwoude.

De uitzending
begint om 20.20
uur, dus direct na
het N.T.S.-jour-
naal.

resultaat van het beleid van drie jaren overziet, moet men constateren, dat de Regering een aantal aanvankelijk vreesaanjagende politieke knelpunten, zoals voetbaltoto, kinderbijslag, Mammoetwet en in een later stadium het dramatische punt Nieuw-Guinea heeft afgedaan en overleefd, en tevens concluderen, dat zij de hoofdlijnen van haar beleid in redelijke mate heeft weten waar te maken. En dit kan niet anders dan tot de erkenning leiden, dat dit Kabinet een belangrijke prestatie heeft geleverd en veel waardevols voor land en volk heeft tot stand gebracht. Sterke oppositie van buitenaf en bij gelegenheden ook van binnenuit heeft het in het besef van zijn overheidsverantwoordelijkheid weten te weerstaan. En dat het zeer belangrijke beslissingen voor zijn verantwoording heeft willen nemen, dwingt respect af.

De liberalen

Wat moet nu het voorlopig politieke oordeel zijn over de huidige regeringsconstellatie, n.l. het samengaan van de drie Christelijke partijen met de liberalen?

Het belangrijkste is, dat de drie

Vervolg op pag. 2

Dagblad

Trouw
Prot.-Chr. dagblad

Hoofdkantoor: Amsterdam
Herengracht 170
Telefoon: 220 383

Purol brengt

in de huid-gezondheid en zuiverheid

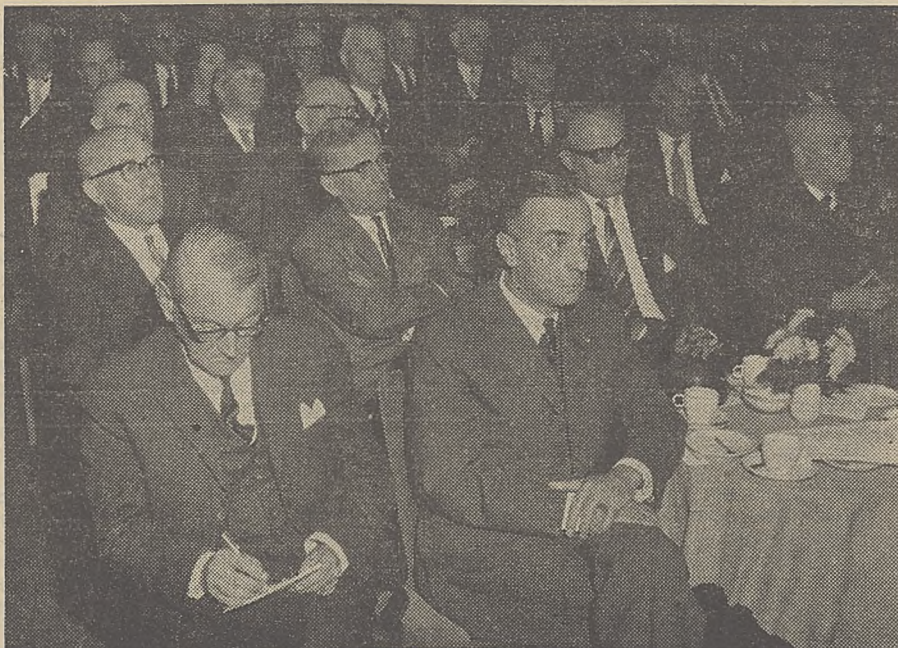
een ogenblik als dit speciaal het kader van onze partij moeten mobiliseren.

Toen de anti-revolutionaire richting in de vorige eeuw zich begon te laten gelden, was dit een optreden zonder kader. Groen van Prinsterer is, wat dit aangaat, genoemd een veldheer zonder leger. Wat hij deed, was een „beweging” in ons nationaal-politieke leven aan de gang brengen. Dr. Kuiper gaf daar het „kader” aan. En thans is het zo, dat in onze zo sterk georganiseerde samenleving, geen politieke stroming, die meer wil zijn dan een ééndags-vlieg, zich kan handhaven en zich kan laten gelden anders dan in georganiseerd partijverband.

Een ieder, die uit z.g.n. geestelijke onafhankelijkheidsmotieven daarvan kwaad zou willen spreken, zij gewaarshuud, want elke nieuwe beweging, hetzij goed, hetzij kwaad, mondt tenslotte, terecht, uit in een georganiseerde vorm, omdat iets anders voor een kollektieve menselijke activiteit niet mogelijk is.

Uiteraard zal-tenslotte de „richting” en niet de „organisatie” bepalend zijn voor de waarde van een beweging. De organisatie is alleen verantwoord, indien zij gezien wordt als middel voor de richting.

In dit licht bezien is echter de organisatie, en dus het kader waarin de richting geplaatst wordt, van een zeer bijzondere betekenis. Daarom wil ik bij een gelegenheid als deze met name het

Een van de gewaardeerde gasten op het Partijconvent, was de oud-gouverneur van Nieuw-Guinea, dr. P. J. Platteel (op de voorgrond rechts).

Dames-,
heren- en
kinderkledina

Wieringa

ZWOLLE AMERSFOORT
APELDOORN ARNHEM
HILVERSUM

Boekbinderij

J. van den Berg N.V.

GROENE STEEG 5 - LEIDEN
Telefoon 0 1710 - 2 50 77

Speciaal ingericht voor de

verzorging van periodieken
en grote oplagen brocheerwerk

Bijzondere grote voorraad

ORGELS en PIANO'S

Elektrische en Elektronische orgels.

Vraagt vrijblijvend onze
geïllustreerde prijslijst

BOOT

Orgel- en Pianohandel

Bodegraven - Telefoon (01726) 25 41

De rede van dr. W.P. Berghuis op het Partij Convent

• Vervolg van pag. 1

Christelijke partijen, ondanks het feit, dat er met betrekking tot sommige van de genoemde knelpunten tussen hen duidelijke meningsverschillen zijn geweest, het in het algemeen beleid goed met elkander hebben kunnen vinden. Dit is m.i. het belangrijkste punt, omdat dit ook voor de toekomst van grote betekenis zal zijn.

Hoe is het samengaan met de liberalen, politiek gezien, geweest?

Uiteraard bestaat er waardering voor veel van hetgeen liberale bewindslieden hebben gepresteerd. Wat een man als minister Korthals in het belang van de betrekkingen met „de West” heeft gedaan, is m.i. van verstrekkende politieke betekenis.

Er is natuurlijk ook wel kritiek op hun beleid. De regeling van de ambtenarsalarissen — en ik ontken niet dat het te dezen door de liberale minister van Binnenlandse Zaken gevoerde beleid Kabinetspolitiek is geweest — was voor velen moeilijk te plaatsen in de sociale structuur van deze Regering. En het benoemingsbeleid van Minister Toxopeus heeft in sommige gevallen — de heer Bruins Slot heeft er in de Tweede Kamer ook aandacht aan geschonken en bijvoorbeeld de burgermeestersbenoeming in de Noordoostpolder genoemd — nogal wat opzien gebaard en politiek gerechtvaardigd verzet opgeroepen.

Maar toch zijn het niet deze dingen welke in de eerste plaats van belang zijn voor een politieke beoordeling van het samengaan met de liberalen. Er is een punt, dat in dit opzicht belangrijker is. Het is het punt, dat wij niet steeds goed hebben geweten, waar wij met de liberalen als Regeringspartner politiek aan toe waren. En dat zou m.i. een gevolg kunnen zijn geweest van het feit, dat het beeld van de liberale partij vertroebeld werd, door wat ik nu maar kortweg zal noemen het element van de Telegraaf-lezers. En ik dacht dat deze vertroebeling ook in het samengaan met de liberalen in Regeringsverband soms heeft doorgewerkt. De wijze waarop bijvoorbeeld in het befaamde Defensie-debat in de Eerste Kamer de liberalen zich tegenover hun geestverwante minister Visser hebben opgesteld, heeft ieder, zowel regeringspartijen als oppositie en hoe men over het beleid van de Minister in de affaire-v. d. Putten ook mocht oordelen, aan het schrikken gebracht.

Wellicht is — ik hoop het — over een jaar het politieke beeld van de V.V.D. duidelijker dan op dit ogenblik nog het geval is, waarbij ik moet toegeven, dat zij naar het zich laat aanzien, bezig is zich op dit punt opnieuw op te stellen. Het effect daarvan is van algemeen nationaal-politiek belang.

Het samengaan der christelijke partijen

Het zou uiteraard onverstandig en onjuist zijn om nu reeds uitspraken te doen en standpunten in te nemen met betrekking tot de vraag hoe een nieuw Kabinet in 1963 er uit zou moeten zien. Er kan nog zoveel gebeuren en de verkiezingsuitslagen zouden eerst bekend moeten zijn. Eerst wanneer het eraan toe is kan beoordeeld worden wat het landsbelang met betrekking tot de politieke samenstelling van een Kabinet verdient.

Wel zal een blijven samengaan van de Christelijke partijen — uiteraard voorzover dat voor ieder van hen mogelijk is — als een richtlijn op lange termijn moeten worden gezien. Dit is een element van grote betekenis in het totaalbeeld van de Nederlandse politiek. En dit vergt van de drie Christelijke partijen, dat zij in sterke mate met elkander rekening houden. Er is in de laatste jaren in dit opzicht iets gegroeid, dat niet gemakkelijk en ongestraft meer ongedaan kan worden gemaakt.

Er is in de laatste tijd nogal over gespeculeerd of de Partij van de Arbeid in 1963 al of niet weer deel van de Regering zal uitmaken. Ik doe aan die speculaties niet mee en ik wil er ook niet op vooruitlopen. Wel zou ik dit willen zeggen, dat indien het eventueel die kant uit zou gaan, en dus in feite het eerste na-oorlogse bewind zonder socialisten reeds na vier jaar zou eindigen, dit in wezen zou wijzen op een politieke mislukking van het regeren zonder socialisten en op een bijzondere en wellicht onevenredige versterking van de positie van de Partij van de Arbeid.

De positie van de A.R.-partij

En nu kom ik tot de positie van onze eigen partij in de huidige situatie.

Er zijn in de laatste paar jaren voor ons doen nogal onstuimige dingen gebeurd in onze partij. Ik behoeft hier maar te noemen het ontstaan van de kabinetscrisis in december 1960 en het

in het afgelopen jaar onzerzijds gevoerde Nieuw-Guinea-beleid.

Ik ga nu op deze zaken zelf niet weer in, ofschoon ik mij bewust ben, dat de interne discussie met name over het Nieuw-Guinea-beleid nog wel niet zal zijn afgesloten. Deze kan zich echter, nu de zaak zelf voor Nederland in directe zin is afgedaan, wellicht in wat rustiger banen voortzetten.

Er is door een en ander bij tijd en wijle nogal wat deining ontstaan in onze kring. Ik weet het en ik begrijp het ook. Er is daarvoor soms ook bij niet weinigen ongerustheid ontstaan over het welzijn van onze partij.

Voorzover die ongerustheid over het welzijn van onze partij er is bij mensen buiten onze kring neem ik dat met een korreltje zout. Maar voorzover die er is bij mensen binnen de eigen kring, zeg ik niet alleen, dat ik dat versta, maar ook dat ik er respect voor heb, want het zijn in het algemeen de slechtsten niet, die zich opwinden over een belangrijke zaak en zich bezorgd maken over dat welzijn van de Anti-Revolutionaire Partij. Het is heel wat beter dan een ongeïnteresseerde lauwheid.

Want het gaat om een partij, die ons, als het goed is, niet slechts als organisatie dierbaar is — ook dat, daarvoor zijn wij er te zeer in opgevoed en opgegroeid — maar die vooral vanwege haar historie en vanwege haar geestelijke en politieke inhoud een plaats in ons hart en in onze nieren heeft gekregen.

Het verontrust mij echter wel eens — ik meen dit te moeten zeggen — hoe soms oordelen Gods over geestverwanten worden uitgeroepen, met wier concrete beleid men het op — ongetwijfeld belangrijke — punten niet eens is.

Men is door de gebeurtenissen van de laatste jaren in onze kring ook wat schrikachtig geworden. En dan werkt dat nu eenmaal ook door op punten, waarop daarvoor in feite geen enkele aanleiding bestaat, zoals bijvoorbeeld ten aanzien van het niet-terugkeren van bepaalde Kamer-kandidaten. Ik constateer al deze dingen. Wil dat zeggen, dat ik ze overigens voor kennisgeving aanneem? Allerminst, ze grijpen mij en de anderen die erin betrokken zijn soms nogal aan.

Politieke worsteling

Maar wanneer men mij vraagt, of ik door dit alles bezorgd en pessimistisch ben over de toekomst van de Anti-Revolutionaire Partij en van de Christelijke politiek, zoals wij die als anti-revolutionairen verstaan, althans moeten verstaan, dan zeg ik uit het diepst van mijn hart en met de meeste nadruk: nee, nee, nee.

Deining en schrik kunnen noodzakelijk en daarom heilzaam zijn. Wij zijn met ons allen, critici en niet-critici, en met ons gehele hebben en houden betrokken in een grote worsteling, welke in de wereld van deze tijd politiek en maatschappelijk en geestelijk aan de gang is.

Soms hoort men zeggen, dat onze partij in een crisis verkeert. Laat men dat gerust zeggen, mits men er maar bij zegt, wat men er mee bedoelt. Van een organisatie-crisis is geen sprake ondanks het verschijnsel van de verontrusting, welk verschijnsel ik daarmee bepaald niet kleiner wil voorstellen dan het is. Maar bedoelt men er mee, dat wij als anti-revolutionairen betrokken zijn in een politieke worsteling, dan zeg ik: akkoord en het zou niet goed zijn, indien dat in deze tijd niet zo was. Het zou beslist geen aanbeveling zijn, indien enige politieke partij of stroming in deze onstuimige en overweldigende tijd van zichzelf zou beweren, dat met haar zulks niet het geval is. Een crisis kan noodzakelijk zijn om tot hernieuwde kracht te komen. Daarom zeg ik, dat het gelukkig is, dat het zo is. Het is een teken, dat wij leven en niet dood zijn. Het is een bewijs, dat wij niet stilstaan, maar in beweging zijn.

Groei

Ik geloof dat wij goed doen er oog voor te hebben, dat wij in de eerste na-oorlogse periode aan het gevaar hebben bloot gestaan met onze beginselen te verstarren in een veranderende wereld, waardoor het levende en stuwende karakter van een Christelijke beginselpolitiek aan betekenis zou kunnen hebben ingeboet. Ik dacht, dat wij over dat gevaar nu heen zijn en dat wij thans bezig zijn de bocht te nemen naar de tijd waarin wij zeer reëel leven, en waarin wij met dezelfde geestelijke opdracht als die van het verleden ons naar de toekomst richten.

Ik ontken niet de spanningen, welke dit in ons dagelijkse bestaan als anti-revolutionairen met zich meebrengt, en ik onderschat ook niet het andere gevaar — waarvoor God ons behoede — dat wij uit deze bocht vliegen. Maar ik

meen wel, dat wij in het varen van een Christelijk-politieke koers bezig zijn opnieuw uit de verf te komen.

Ik heb het al eens eerder gezegd, maar ik wil het herhalen: ik ben er ten volle van overtuigd, dat hetgeen in deze tijd in onze partij in beweging is geen afbraakverschijnselen maar groei-stuipen zijn.

Och, en dan gaat dat over hobbelen-de keien, en dan zijn het ontstaan van zorg bij sommigen en het besef van onduidelijkheid begrijpelijk. En dan zal van degenen, die op allerlei posten verantwoordelijkheid dragen grote zorg en voorzichtigheid bij het geven van leiding worden gevraagd, opdat wij elkander niet kwijt raken.

Maar er komt weer vaart in de Christelijke politiek. Er worden haar nieuwe taken en nieuwe kansen geboden. Ik geloof niets van een verzwakking van een verlangen naar Christelijk élan in onze gelederen. En als het dan eens een keer wat hobbelen gaat, dan is dat op zichzelf natuurlijk niet iets, waarover je alleen maar blij moet zijn, maar dan is dat wel iets waar wij tegen kunnen, niet omdat wij het zijn, maar vanwege de kracht van ons politieke belijden. En laten wij ons dan ook beslist niet van de wijs laten brengen door wat anderen, die ons lang niet allemaal principieel welgezind zijn, van ons zeggen.

Sturen in de stroom

Wij zitten met de gehele wereld in een hevige stroomversnelling. Nu kan men in een stroomversnelling drie dingen doen.

• Men kan proberen uit de stroom weg te komen en zo gauw mogelijk op de wal kruipen. Als dat gelukt, kan men verder aangaande hetgeen er in die stroom gebeurt niets meer doen. Alleen kan men — en dat kan op zichzelf nuttig zijn — waarschuwingen toeroepen aan degenen, die nog in de stroom verkeren. Wat dit aangaat wil ik het nut van een groep als bijvoorbeeld het G.P.V. ook niet onder alle omstandigheden ontkennen.

• In de tweede plaats kan men — en ik meen dat een deel der hedendaagse intelligentia in onze kring wel eens de indruk wekt zulks te doen — kan men zich gewoon met de stroom mee laten drijven op hoop van zegen om als men tenslotte door de stroomversnelling heen ergens aanbeldt, zijn werk, ook zijn Christelijk-politieke werk in het belang van de goede zaak te kunnen voortzetten.

• En in de derde plaats kan men proberen te sturen in de stroom om koers te houden, zij het dan ook dat dit wel eens wat slingerend zal moeten gaan, om een zekere invloed te hebben op het behoud van het schip en op het punt, waar men wil uitkomen.

En nu dacht ik, dat wij pogen dit laatste te doen. Ik dacht, dat wij in de laatste jaren bezig zijn geweest een voluit anti-revolutionaire koers in de tijd van vandaag en met de blik op de toekomst uit te zetten.

Sommigen denken, dat wij bezig zijn onze koers te verliezen, maar ik dacht, dat wij juist bezig zijn onze koers te vinden in deze tijd en in de wereld van vandaag in gehoorzaamheid aan de Bijbel. En ik hoop dat u de neerslag daarvan ook zult onderkennen in het ontwerp-Program van Aktie voor de verkiezingen van 1963 zoals het binnenkort de kiesverenigingen zal bereiken. Ik hoop, dat men dan in dit stuk zal zien een getuigenis en een werk-program, die met de beide benen midden in de wereld van vandaag staan en dat die ook op de toekomst zijn gericht; en tevens dat zij voluit anti-revolutionair zijn en dat zij aansluiten bij de beste tradities van de Anti-Revolutionaire Partij.

En laten wij dan zonder enige zelfvoldaanheid en eigengereidheid maar met geloofsblijdschap en ijver met elkander de toekomst ingaan en ons als levende Christus-belijdende partij presenteren aan ons volk en aan de omringende wereld.

De A.R.-bewindslieden

Zoals bekend heeft prof. Zijlstra op grond van motieven, die met zijn instemming voluit openbaar zijn gemaakt, gemeend zich niet weer voor een Kamerkandidatuur beschikbaar te moeten stellen. De heer Zijlstra en ik hebben een en andermaal uitvoerig over deze zaak gesproken. Ik meen, dat wij zijn beslissing en de beweegredenen daarvan hebben te respecteren. Gaarne spreek ik de hoop uit, dat zich in de toekomst gelegenheden zullen voordoen, waarin hij met zijn grote bekwaamheden ook verder de zaak van de Anti-Revolutionaire Partij zal kunnen dienen. Dat hij zich daartoe bereid zou verklaren, wist ik en het verheugt mij.

Dat ook Mr. van Aartsen op grond van persoonlijke motieven zich niet

meer beschikbaar stelt, zullen wij eveneens hebben te eerbiedigen. De heer Van Aartsen heeft tegenover mij met de meeste stelligheid verzekerd, dat hierbij van enig restant van gepikeerdheid wegens de woningbouw-kabinetscrisis van 1960 op geen enkele wijze sprake is. In dit verband zou ik ook mijnerzijds nog eens tegenover de gehele partij willen uitspreken, zoals minister Zijlstra dat in zijn brief ook heeft gedaan, dat de betrekkingen tussen de leidingen van partij en fracties en de bewindslieden zowel in het persoonlijk als in het zakelijke vlak van de meest vriendschappelijke aard zijn en dat het gevaar voor kortsluitingen, wat dit betreft, voorzover aanwezig geweest, is verdwenen. De invloed van mr. Van Aartsen in ons partijleven zal zich ongetwijfeld ook in de toekomst doen blijven gelden. Dat de heer Roolvink zich beschikbaar stelt voor het Tweede Kamerlidmaatschap zal ongetwijfeld ons allen veel voldoening geven.

De drie a.r. bewindslieden zitten in het huidige kabinet op zware posten. Noch de portefeuille van Financiën, noch die van Volkshuisvesting, noch het loonbeleid zijn uit elektoraal oogpunt gezien dankbare taken geweest. Dat de bewindslieden bereid zijn geweest in 's lands belang deze taken op zich te nemen en zich er met inzet van hun krachten aan te geven, verdient ons respect en strekt de partij tot eer. Ik spreek gaarne de hoop uit, dat zij hun taak tot het einde toe zullen mogen blijven volbrengen.

De lijstaanvoering

Nu prof. Zijlstra niet meer voor het lijstaanvoerschapschap beschikbaar zal zijn, zullen wij, indien althans de partij het voorstel van het Centraal Comité zoals dat onlangs is gepubliceerd volgt, deze keer met verschillende lijstaanvoerders uitkomen. Het is echter nog niet zover, dat daarover vandaag reeds een beslissing moet vallen.

Het uitkomen eventueel met verschillende lijstaanvoerders zal op zichzelf in de geschiedenis van onze partij niet iets nieuws zijn. Wel zijn wij er met name in de na-oorlogse periode aan gewend geraakt één lijsttrekker voor het gehele land te hebben.

Een landelijke lijstaanvoerder moet over de gehele lijn naar binnen en naar buiten het gezicht en het gevoel van de partij, waarvoor hij optreedt, vertolken en tevens de eigenschappen bezitten van een algemeen politiek leider in het parlement en daar buiten. En dat moet dan voor de partij een opgelegde en vanzelfsprekende zaak zijn. Ik zeg wel eens: een landelijke lijstaanvoerder moet voor zijn kiezers over de gehele lijn iets „mythisch” hebben. Dat hadden in onze partij Kuyper en Colijn. Dat had ook nog Schouten. Maar dat had — en het zij hem vanwege zijn jeugdige leeftijd niet euvel geduid — reeds in wat mindere mate een man als Zijlstra. Dat „mythische” element hadden in andere partijen figuren als Drees, Oud en Romme.

En als zo'n figuur er op een gegeven ogenblik niet is, dan mag men dat wat mij betreft betreuren, maar dan moet men daarover toch beslist niet dramatisch doen en er zich althans voorhands bij neerleggen. Want het gaan hangen aan één bepaalde man heeft, juist voor een partij met de intenties als de onze, ook zijn gevaren. Terwijl het uitkomen met verschillende lijstaanvoerders, afgestemd op de verschillende landstroken, ook zijn onmiskenbare positieve zijden heeft.

Kamerleden en Ministers

De voorzitter van de Tweede Kamer, mr. Kortenhorst, heeft onlangs gewezen op het feit, dat in 1963 een aantal belangrijke figuren uit de Kamer zullen verdwijnen, terwijl ook voorts een vrij groot aantal personen verklaard heeft, zich niet voor een Kamerkandidatuur beschikbaar te kunnen stellen. Hij heeft zijn bezorgdheid over dit verschijnsel uitgesproken.

Nu behoeft op zichzelf het min of meer toevallig samenvallen van een aantal omstandigheden, die tot het uit-treden of niet-optreden van een vrij

• Vervolg op pag. 11

In dit nummer

- * Rede van Dr. Berghuis (pag. 1, 2 en 11)
- * Rede van Prof. Zijlstra (pag. 6, 7 en 8)
- * Verklaring van Mr. Roosjen (pag. 8)
- * Opening Drs. Hazenbosch-school (pag. 5)
- * Minister Zijlstra over gave gulden en zijn (voorlopig) afscheid uit politiek (pag. 4)
- * Mengelwerk Convent (pag. 9)

Centrale vergaderingen

WIJ KOMEN BIJEEN...

Gaarne vestigen wij de aandacht op een aantal centrale vergaderingen in de verschillende delen van het land.

In chronologische volgorde zijn dit de volgende:

• Op zaterdag 20 oktober belegt het Provinciaal Comité Zeeland een vergadering voor de Statencentrales Goes, Hulst, Tholen en Zierikzee. De plaats van samenkomst is het gebouw „De Prins van Oranje”, Nieuwstraat 14 te Goes. Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

Tijdens deze vergadering, welke tevens kadercontactbijeenkomst is, zullen o.m. spreken de heer J. Smalbroek, lid van de Tweede Kamer, en de heer D. Geuze.

• Op zaterdag 27 oktober komt het Provinciaal Comité Utrecht bijeen. Dit is een vergadering alleen voor de afgevaardigden. De plaats van samenkomst is het gebouw Christelijke Sociale Belangen (C.S.B.), Kromme Nieuwegracht 39 te Utrecht. Aanvang der vergadering te 14.00 uur. Tijdens deze vergadering, welke gedeeltelijk tevens kadercontactbijeenkomst is, zal o.m. spreken mr. W. R. van der Sluis, secretaris van het Centraal Comité.

• Op zaterdag 27 oktober a.s. belegt het Provinciaal Comité Overijssel een Algemene Partijvergadering. Deze bijeenkomst zal gehouden worden in Hotel „Gijtenbeek”, Stationsplein in Zwolle. Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

De agenda vermeldt o.a. als spreker dr. J. Schouten.

A.R.S.

HET laatste nummer (n.l. van augustus/september 1962) van het maandblad A.R. Staatskunde bevat een uitvoerig artikel van dr. W. P. Berghuis, waarin deze een afsluitende beschouwing geeft over het beleid van de meerderheid der a.r. fracties inzake Nieuw-Guinea. De schrijver tekent eerst de feitelijke omstandigheden, vervolgens onderzoekt hij de verschillende politieke mogelijkheden om daarna aan te geven waarom de weg van de onderhandeling is gekozen.

Het tweede artikel in dit nummer is van de hand van M. W. Schakel. Het draagt de titel Naar een C.D.U. in Nederland? en behandelt enkele principiële geschilpunten tussen rooms-katholieken en reformatorische christenen.

Mr. C. J. Verplanke geeft in een volgend artikel een beschouwing naar aanleiding van een rapport van het rooms-katholieke Centrum voor Staatskundige Vorming over het onderwerp Voorkeurstemmen en kwaliteitszetsels.

Het daarna volgende Binnenlands Overzicht van de hand van de heer H. Algra is geheel gewijd aan de kwestie Nieuw-Guinea.

Tenslotte bevat dit nummer van Antirevolutionaire Staatskunde een drietal belangwekkende boekbesprekingen, te weten van prof. dr. T. P. van der Kooy over de dissertatie van mr. A. C. de Ruiter over „De grenzen van de overheidstaak in de antirevolutionaire staatsleer” van prof. mr. I. A. Diepenhorst over het rapport van de commissie-Pilkington inzake het Engelse omroepbestel en van mr. K. Groen over de pocket van drs. H. G. Leih getiteld: Kaart van politiek Nederland.

Losse nummers kunnen worden besteld bij een abonneementen opgegeven aan de uitgever J. H. Kok N.V. te Kampen.

TRANS SKANDIA EXPRESS

Wekelijkse autolijndienst
HOLLAND-STOCKHOLM vv
Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.

WAGENINGEN - Telefoon 08370 - 3750
Telex 32121

WIE het dagboek van de opvoeder van de kroonprins leest, van Jhr. De Casembroot, merkt, dat deze pedagoog geen gemakkelijke taak had. De jonge Prins, schrijft prof. mr. C. W. de Vries in zijn „Overgrootvader Koning Willem III”, was een voorwerp van twist tussen de ouders. „Hij verlangde altijd naar zijn moeder, hij hield niet van zijn vader”. Tussen 1847 en 1852 van het zevende tot het twaalfde jaar van de Prins dus, blijkt er veel geduld nodig om de oudste zoon van de koning aan het werk te krijgen en te houden, waarbij wij echter de omstandigheid in aanmerking moeten nemen, dat de opvoeding van een koningszoon in die dagen vrij streng was. Het niet gelukkige huwelijk van de koning en de koningin (er zijn in 1851 echtscheidingsplannen) heeft veel vertroebeld. Het is zo ver gekomen, dat Hare Majesteit haar zoon niet meer mocht bezoeken. De opvoeders van de prins, o.a. baron Forstner van Dambenooy, staan aan de kant van de koning.

In 1856 zien wij Prins Willem in Leiden, waar hij een gecontroleerd studentenleven leidt, hetgeen niet langer dan twee jaar duurt. Dan komt hij op zijn 18e jaar in Den Haag terug, waar hij vrienden heeft onder jongere officieren en ambtenaren. Volgens De Casembroot: „valsche zogenaamde vrienden en bedorven jongelui der Haagsche wereld”.

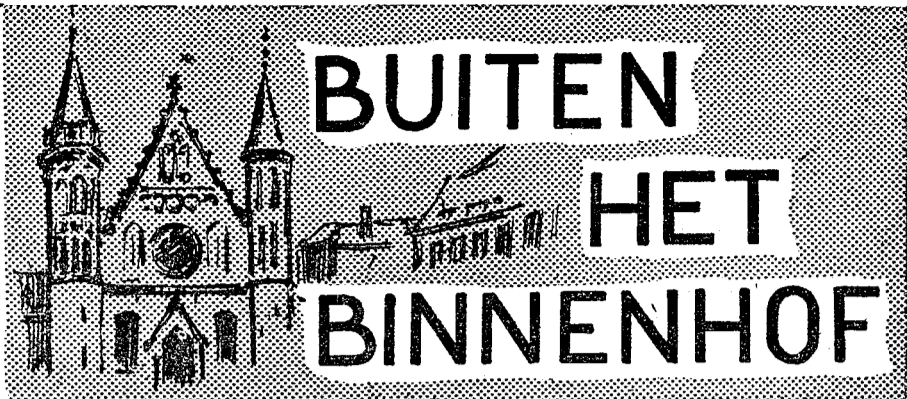
Aan de andere kant bestaan er echter ook indrukken, die beter zijn: „De indruk, dien de jonge Vorst op ons allen gemaakt heeft was allernuttigst. Verstandige eenvoud, onbedeesde gemeenzaamheid, geenerlei ijdelheid in de houding onder de nieuwe Generaal Major Epaulletten; in één woord geen Prinsje spelen gelijk Papalief gewoon is Koninkje te spelen”. Het judicium is van de heer D. W. Hora Siccama, dan lid van de Rekenkamer.

Wij noemden reeds 's Prinsen reizen met een van Z.M. oorlogsschepen. In 1859 bezoekt hij keizer Alexander II van Rusland, die een huwelijksplan voor de jeugdige Oranje heeft ontworpen, dat echter is afgesprongen, overigens niet tot verdriet van de Prins.

De grote verveling maakt zich meester van de omstreken zoon. Er is geen werk voor hem. Hij zoekt dat ook niet. Naar de staatkunde gaan zijn verlangens niet uit. Wel bezoekt hij de Raad van State, maar de leden nemen hem niet aan grand serieus waardoor hij zich ook van deze arbeid afwendt.

Terwijl in staatskringen aan een huwelijk voor de Prins gedacht wordt, vertoef hij zelf in Parijs, over welk verblijf de staatsman Thorbecke zich zorgen maakt. Parijs blijkt een trekpleister te zijn voor de nu 27-jarige Oranje, die officieel belast wordt met de vertegenwoordiging van ons land op de Parijse tentoonstelling van 1867. Minister Heemskerk, de vader van mr. Theo Heemskerk, tracht een huwelijkspartner voor de Prins te vinden, maar het lukt hem niet. De Prins is in dat pogen ook niet geïnteresseerd.

In 1870 werken de oorlogsomstandigheden mee, dat aan de kroonpretendent een opdracht kan worden verleend. Hij wordt opperbevelhebber der Nederlandse gemobiliseerde weermacht, met de rang van generaal. Maar ook in de kring van de hoge militaire autoriteiten, o.a. kolonel Booms, hecht men weinig waarde aan wat de opperbevelhebber zegt. Prof. De Vries merkt op, dat de heren hun eigen mening hebben en al verdeeld genoeg zijn in militaire zaken.

BUITEN HET BINNENHOF

Er is even sprake van een huwelijk met Prinses Thyra van Denemarken, de derde dochter van koning Christiaan IX. Maar het diplomatiek gestelde antwoord uit Kopenhagen houdt geen belofte in.

Eigenlijk geen thuis hebbende, zonder regelmatig werk, zoekt de Prins in zijn 34ste jaar, een eigen weg. Hij wil zich verlossen met Anna Mathilda Gravin van Limburg Stirum, de enige dochter uit het tweede huwelijk van Leopold Graaf van Limburg Stirum, Kamerheer des Konings in buitengewone dienst.

De regering heeft een huwelijk tussen de Prins en de gravin krachtig willen bevorderen. De koning heeft echter alle medewerking geweigerd, hetgeen ook gezegd moet worden van de vader van de door de Prins verkoren bruid.

Er is correspondentie met de gravin, door de Prins gevoerd, van mei 1874 tot oktober 1878. Brieven van de gravin aan de Prins zijn niet gevonden.

Na zijn dood is zijn bureau in Den Haag opengebroken en zijn de brieven vernietigd. Het is niet zeker of de Koning van deze maatregel niet op de hoogte is geweest.

Al worden in 1858 en in 1861 de kroonprins nieuwe functies aangeboden, generaal majoor en inspecteur van de cavalerie, zijn verblijf buitenslands, lees Parijs, verhinderen hem die functies naar behoren te vervullen, zodat hij die dan ook neerlegt. Tijdens het tweede ministerie-Heemskerk verzoekt de raad van ministers hem, in het belang van het land, terug te keren naar Nederland, maar de Prins antwoordt, dat de reden van zijn verblijf buiten het vaderland de koning genoegzaam bekend is. Opnieuw doet de koning echter blijken, dat hij van een huwelijk zoals door de Prins begeerd, niets wil weten.

Op zondag 3 juni 1877 overlijdt koningin Sophie, de moeder van de Prins. Hij ontmoet haar nog kort voor haar sterven op Huis ten Bosch.

Als H.M. begraven wordt, 20 juni 1877, zitten vier Oranjes in één koets, de koning, de kroonprins, zijn broeder Alexander en Prins Hendrik, de broeder van de koning. Een toenadering tot de vader blijft echter uit.

Uit een brief aan zijn geliefde blijkt, hoe zeer de dood van zijn moeder de Prins heeft aangegrepen.

William Frankena

RADIO BECKER

ZEIST - Telefoon 5846 - 5847

HET ADRES voor zenders, richtingzoekers en echoloden

M. C. van Staaveren

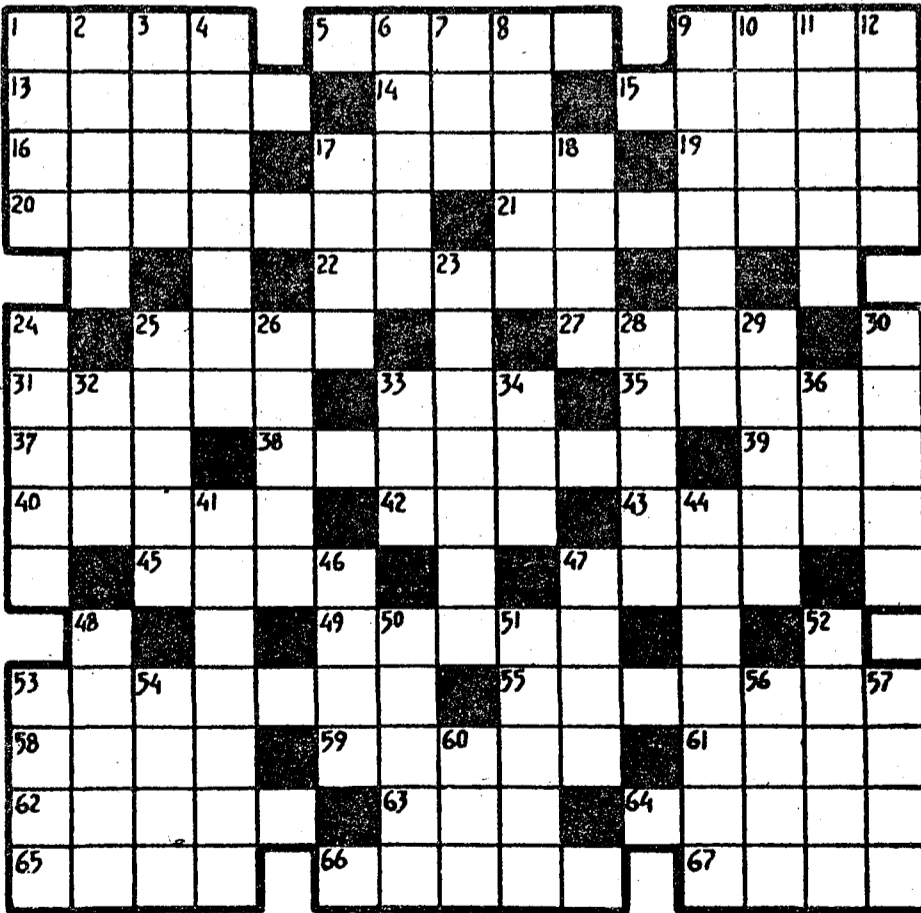
AALSMEER - TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTEEKEN, FRESIAZADEN

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. overschot; 5. gelei; 9. hoeveelheid; 13. er bij; 14. kever; 15. kortswijl; 16. stand; 17. O.T.-figuur; 19. heldendicht; 20. gevoel; 21. gevolg; 22. waterkant; 25. vogel; 27. gelegenheid; 31. lofspraak; 33. ondiep; 35. sierplant; 37. snel; 38. zilverstuk; 39. voorzetsel; 40. zaadcel; 42. aanw. voornaamwoord; 43. Nederlands; 45. Myth.-figuur; 47. beurtvaart; 49. nachtverblijf; 53. drijver; 55. overzicht; 58. uitroep; 59. land in Azië; 61. echtgenote; 62. lichaamsdeel; 63. grondsoort; 64. lichaamsdeel; 65. sierplant; 66. idioot; 67. vulkaan.

Vertikaal: 1. vogel; 2. eindigen; 3. jaap; 4. berekening; 6. proeftijd; 7. stronkje; 8. prinses; 9. rollussen; 10. verstand; 11. bevel; 12. schrede; 17. handvat; 18. schip; 23. musicus; 24. graan; 25. plaats uit O.T.; 26. elk; 28. hemellichaam; 29. bosgod; 30. rangtelwoord; 32. stuk stof; 33. onderdompeling; 34. groet; 36. voedzame stof; 41. roosters; 44. plaats in Zeeland; 46. vuiligheid; 47. vaarttuig; 48. voertuig; 50.

sterrenbeeld; 51. luie jongen; 52. transportmiddel; 53. egaal; 54. voorzetsel; 56. rangtelwoord; 57. gelegenhedskostuum; 60. spraakzame vogel.

OPLOSSING

43. diers; 45. Mars; 47. veer; 49. motel; 38. dardier; 39. ter; 40. spore; 42. die; 31. eloge; 33. boos; 35. agave; 37. rad; 21. nasleep; 22. oever; 25. snip; 27. kans; 17. Kaleb; 19. Edda; 20. feeling; 13. annex; 14. tor; 15. doort; 16. adel; 1. rest; 5. aspice; 9. gros.

Horizontaal: 1. rest; 5. aspice; 9. gros; 56. lest; 57. gala; 60. beo; 51. Evert; 52. wagen; 53. vlak; 54. over; 46. smet; 47. vlet; 48. stede; 50. Orton; 34. ad; 36. vet; 41. rasters; 44. Ierseke; 29. sater; 30. ceest; 32. lap; 33. bad; 25. Sodom; 26. ieder; 28. aarde; 17. knop; 18. bark; 23. volkst; 24. goeling; 10. rede; 11. order; 12. stap; 4. tling; 6. stage; 7. pol; 8. Irene; 9. Vertikaal: 1. raaf; 3. snee; 55. verslag; 58. level; 59. Tibet; 61. eega; 62. aders; 63. oer; 64. oksel; 65. kers; 66. knots; 67. Etna.

Uit de eerste hand

DE heer P. van der Heuvel te Kampen was met grote zorg naar deze vergadering gekomen en, naar hij meende, velen met hem. Spr. gelooft, dat, als hij het juist zeilt, alle zorgen weggenomen zijn door de rede van de voorzitter. Verder wil spr. opmerken, dat hij, na de rede van minister Zijlstra bij zichzelf tot de gedachte gekomen is: wat is het toch eigenlijk dooeenvoudig om minister van financiën te zijn. Want men zegt het zo maar en dan ligt het zo klaar en duidelijk voor je, dat je zegt: dat kan ik eigenlijk ook wel zijn (grote hilariteit).

Men zegt wel eens van iets: dat is een misdaad. Spr. zou haast willen zeggen, die beslissing van minister Zijlstra om niet als lijstaanvoerder te willen fungeren, dat zou een misdaad zijn. Spr. en anderen zouden nu willen zeggen: wij sluiten straks in één kamertje op minister Zijlstra en de voorzitter en die moeten het met elkaar eens worden wie lijstaanvoerder wordt en dan is het ons allebei goed.

Antwoord van minister Zijlstra

MINISTER Zijlstra zei, dat de heer Van den Heuvel het hem moeilijk had gemaakt. Spr. vindt het wel een aardige suggestie, dat de heer Berghuis en hij zich zouden laten opsluiten. Het gezelschap van de heer Berghuis

Hotel-pension „Dreyeroord”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

FA. DE GEUS &
VAN DER HOEVEN
's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van
korsetfournituren, broderie,
garens etc. etc.

is spr. altijd dierbaar geweest en dat zou het ook nu zijn. Spr. begrijpt overigens wel, dat deze vraag vanuit een ernstige achtergrond wordt gesteld. Spr. heeft zijn beslissing ook gezien als een ernstige beslissing, die spr. bijzonder moeilijk is gemaakt, omdat hij wist, dat vrij algemeen de

Waarom
Prof. Zijlstra
zich (voorlopig)
terugtrekt

wens naar voren was gekomen om hem weer een belangrijke plaats op de lijst te doen innemen. Spr. meent echter, dat men hem voorlopig even vrij moet laten. Spr. is in 1952 uit de universitaire wereld gekomen, die hem zeer lief was. Spr. beseft wel dat hij de wetenschapsman, die hij graag zou zijn geworden, niet meer kan worden. Die tien jaar haalt men in het wetenschappelijk werk zo maar niet in. Dat is voor spr. een zwaar offer geweest. De gang der dingen heeft met zich mee gebracht, dat spr. in de A.R. Partij een meer vooraanstaande positie heeft ingenomen, dan hij ooit had kunnen verwachten. Wanneer spr. 15 jaar ouder zou zijn geweest, had hij misschien wel een andere beslissing genomen. Spr. gelooft niet,

en in zoverre is zijn brief misschien wat misverstaan, dat hij een slecht Kamerlid zou zijn geweest. In die mate ontbreekt het spr. niet aan zelfvertrouwen. Maar spr. is nu 44 jaar en heeft het nu niet op kunnen brengen om nu die homo politicus te worden, die als Tweede Kamerlid in de fractie wel een vooraanstaande plaats zou moeten innemen, menselijkerwijs gesproken misschien nog eens afgewisseld door een ministerschap, tot het eind van zijn dagen, of tot de leeftijd die in dit opzicht oorbaar is. Het vertrouwen van de partij heeft spr. zeer getroffen en heeft die beslissing erg moeilijk gemaakt. Spr. neemt geen afscheid van de politiek en geen afscheid van de A.R. Partij. Spr. heeft tien van zijn beste jaren — dat is het toch tussen je 34ste en je 44ste — in toenemende mate graag gegeven, aan 's lands belang en aan de a.r. zaak. Spr. moet nu echter even afstand nemen. Spr. weet, dat de partij dat respecteert en is daar erg dankbaar voor. Spr. hoopt ook dat men inderdaad zo bereid is om hem die tijd even te gunnen. Het zijn zware jaren geweest, en spr. voelt zich op zijn leeftijd op dit ogenblik nog niet geroepen om nu die politieke functie op zich te nemen, die hij dan misschien zou moeten innemen en die spr. in zijn brief heeft genoemd; de homo politicus.

Minister Zijlstra en de gebarsten gulden

De heer H. J. Lips te Velsen bracht tijdens de discussie naar aanleiding van de rede van minister Zijlstra het volgende naar voren:

In verschillende bladen en met name in een bepaald weekblad komen steeds karikatuuristische tekeningen voor van minister Zijlstra met een gebroken of gebarsten gulden. Daarbij wordt dan de verzamelnaam „dirigisme” gebruikt. Zou minister Zijlstra nog even op dat „dirigisme” willen ingaan, opdat het karikatuuristische in werkelijkheid wordt omgezet?

Minister Zijlstra: De heer Lips heeft zonder een naam te noemen over een weekblad gesproken, dat nogal van karikaturen is voorzien. Ik zou het jammer vinden, wanneer die karikaturen verdwenen, want zij dragen bij tot mijn verzameling karikaturen, waar ik nogal aan hecht. Ik zou het jammer vinden, wanneer zij zouden verdwijnen. En het blad zou helemaal onleesbaar worden als die aardige prentjes er niet meer in stonden.

Maar ik moet zeggen, dat het wel een beetje gortig is, wanneer wordt gezegd, dat met name in deze jaren die gulden gebarsten is en dat er zoveel dirigisme is.

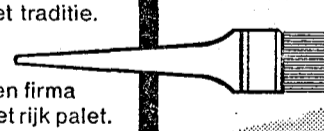
Men kan veel aan de man trachten te brengen, maar wie in het buitenland aan de man zou willen brengen, dat de gulden een gebarsten valuta-eenheid is in de internationale valuta-wereld, die zal „eigenaardig” aangekeken worden.

Even later zei minister Zijlstra nog: Om nog even op dat blad terug te komen: er is een tijd geweest, dat dat blad ons de spiegel van onze Oosterburen voorhield. Hier dirigisme, daar vrije markt economie...

Die spiegel wordt u nu niet vaak meer voorgehouden, omdat men toch, ook in Duitsland, tot het inzicht komt, dat men zekere instrumenten van beleid nodig heeft om in de samenleving, via globale hoofdlijnen een te grote ontsporing van het economisch leven te voorkomen. Het is dus begrijpelijk, dat dat blad ons sinds anderhalf jaar die spiegel niet meer zo frequent voorhoudt...

Vraagt uw bakker naar
TARVO-BROOD
Uw bakker
Uw dokter

Kwaliteit en garantie zijn begrippen die onverbreekelijk met onze naam zijn verbonden.

Een naam met traditie.
Een firma met rijk palet.

LAK- EN VERNISFABRIEKEN
WED. BOONSTOPPEL & ZONEN N.V.
WADDINXVEEN

**VOOR ZIEKEN,
VOOR GEZONDEN:
HET ORANJE-GROENE KRUIS**

Samenwerkende Prot. Chr. Kruisverenigingen

- ☆ WIJKVERPLEGING
- ☆ VERPLEGINGSARTIKELEN
- ☆ MOEDERSCHAPSZORG
- ☆ KINDERHYGIËNE
- ☆ BEJAARDENZORG
- ☆ DESKUNDIGE VOORLICHTING

WORDT LID!

Centraal Bureau: 2e Schuytstraat 226, Den Haag,
telefoon 070—399945.

VERTROUWENSADRESSEN VOOR
EIGEN KRING IN

FRIESLAND

FIRMA HARMS
DIEPWAL - DOKKUM

voor heren-, dames-, meisjes-, jongens-
en kleuterklleding

THANS IN 3 SPECIAAL-AFDELINGEN

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

TURKSTRA BESCHUIT

Eerlijk... Overheerlijk! Niet alleen
voeding... doch ook een lekkernij!

In VERTROUWENSZAKEN is het belangrijk, dat uw belangen worden behartigd door een DESKUNDIGE. Vraag daarom de medewerking bij uw

FIRMAVERHOUDINGEN
OVERGANG VAN VERMOGEN
ASSURANTIËN en HYPOTHEKEN van het
ZAKELIJK ADVIESBUREAU
Dir. L. DLJKA
Prins Hendrikstraat 10 - LEEUWARDEN - Telefoon 05100-20524

N.V. BOAZ-BANK SNEEK

Bankboekjes 3 1/2 %
Deposito's 1 jaar vast 3 1/2 %
Rekening-Courant: Effecten

Verzekeringen op elk gebied

Drs. C. P. Hazenbosch-school geopend

„Ter herinnering aan drs. C. P. Hazenbosch (1921-1961), die in ons midden woonde en werkte voor een christelijke samenleving in Nederland en Europa.

Al wat gedaan wordt uit liefde tot Jezus, dat houdt zijn waarde en blijft eeuwig bestaan”.

(Tekst op de gedenkplaat in de hal van het schoolgebouw).

ONDER grote belangstelling werd op zaterdag 13 oktober j.l., in Den Dolder de „Drs. C. P. Hazenboschschool” geopend. Tal van genodigden hadden aan de uitnodiging van het schoolbestuur gehoor gegeven, bij deze plechtigheid aanwezig te zijn.

De Anti-Revolutionaire Partij werd vertegenwoordigd door dr. J. Schouten en de A.R. Tweede Kamerfractie door prof. mr. Th. A. Versteeg.

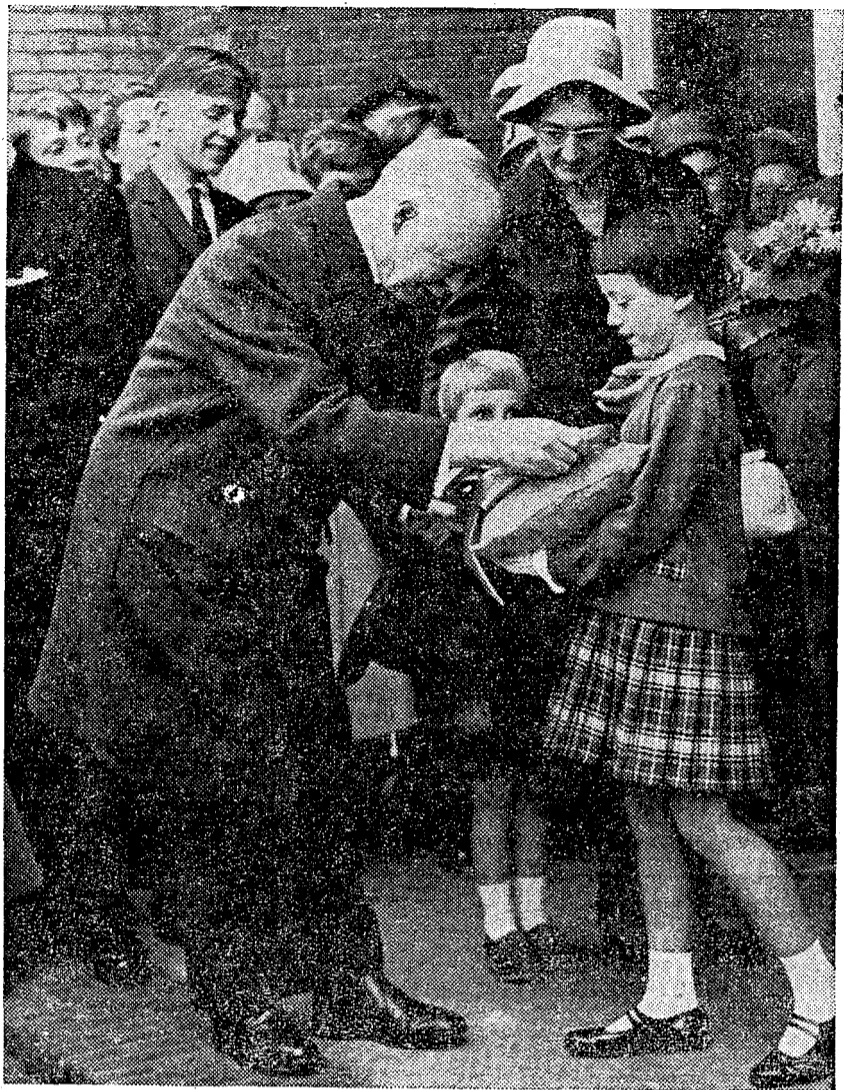
Dr. Schouten begon zijn toespraak met mede te delen, dat het moderamen van het Centraal Comité gaarne aanwezig had willen zijn, indien niet op deze dag het Partij Convent werd gehouden. Men had hem daarom gevraagd het Centraal Comité te vertegenwoordigen. „Dat ik hier nu het woord voer”, aldus dr. Schouten, „is op verzoek van mevrouw Hazenbosch en de familie. Uit ervaring weet ik, dat het moeilijk is voor anderen te spreken, maar uit hoofde van de jarenlange relatie met de familie

Hazenbosch heb ik direct toegestemd.”

Spreuken 12 vers 25

„Toen wij het stoffelijk overschot van de heer Hazenbosch hadden begraven”, vervolgde dr. Schouten, „heb ik een opmerking gemaakt, dat wij tegenover de dood volstrekt machteloos staan, maar dat wij voor de nabestaanden iets hopen te zijn. Wij kunnen bijvoorbeeld onze belangstelling en ons medeleven tonen. Hierbij heb ik gedacht aan Spreuken 12 vers 25 — *Kommer in het hart van de mens buigt het neder, maar een goed woord verblijdt het.*

Bij begrafenissen zeggen wij al te gemakkelijk: we denken aan u en bidden met u mee. Men spreekt dan geen onwaarheid”, aldus dr. Schouten, „maar er komt in de werkelijkheid van het leven niet veel van terecht. Wij komen zo gauw weer onder het beslag van het drukke leven. Maar vandaag herhaal ik, wat gezegd wordt in Spreuken 12 vers 25. Dat goede woord kan ook tot uiting komen in een daad. Dat goede woord spreekt dan hier — elke dag —, omdat men aan deze

Truusje Hazenbosch biedt burgemeester mr. A. P. Korthals Altes de school-sleutel aan. In het midden mevrouw Hazenbosch, terwijl haar dochtertje Riekie belangstellend toekijkt. Links op de foto Henk en Piet Hazenbosch.

school de naam van Hazenbosch heeft gegeven. Een herinnering — een dankbare herinnering —, van meeleven en van het bezig zijn met de kring waarin hij heeft geleefd. Dat heeft ook mevrouw Hazenbosch toegesproken. Met grote dankbaarheid heeft zij vernomen, dat men de naam van haar man aan deze school heeft verbonden. Zelf ben ik hier ook dankbaar voor”, zei dr. Schouten ontroerd, „omdat ik het overlijden van mijn vriend Hazenbosch als een persoonlijk verlies heb gevoeld. Wanneer men nu de tekst leest op de gedenkplaat in de hal, dan weet men ook wat men met de naamgeving heeft bedoeld. Dat is het, wat mevrouw Hazenbosch tot dankbaarheid noopt, dat er van die gedenkplaat een getuigenis uitgaat, dat er een goed woord gesproken wordt.”

Dr. Schouten eindigde zijn toespraak met de hoop uit te spreken, dat het de school onder Gods gunst in alle opzichten voorspoedig mag gaan en dat er een sterke band mag blijven bestaan tussen de school en de familie Hazenbosch.

Prof. mr. Versteeg zei in een korte toespraak, dat het hem verheugde op deze dag in Den Dolder te zijn. Hij bepaalde de aanwezigen vooral bij hetgeen te lezen staat op de gedenkplaat. „Wat daarop staat”, zei hij, „is geheel in de geest van Hazenbosch. Daarin komt tot uiting zoals hij was, een ieder verwijzen naar de Here Jezus”. Het stemde ook hem tot dankbaarheid, dat zijn vriend Hazenbosch door de naamgeving van de school wordt herdacht.

Vóór de opening van de school zongen de leerlingen het school-

lied, met begeleiding van het Dr. Engelhardmuzeikkorps en werd de schoolvlag gehesen. Hierna bood Truusje Hazenbosch de burgemeester van Zeist — mr. A. P. Korthals Altes — de sleutel aan, waarop deze officieel de „Drs. C. P. Hazenboschschool” aan de dokter J. G. Boswijklaan opende.

Grootkruis voor Roolvink

Het is geen gewoonte om veel ophef te maken van onderscheidingen die door buitenlandse regeringen aan Nederlanders worden verleend.

Toch willen wij staatssecretaris Roolvink van harte gelukwensen met zijn benoeming tot Grootkruis in de Belgische Leopoldsorde.

Zijn prestaties op sociaal-economisch gebied in Nederland zijn van dien aard, dat wij ons niet verwonderen dat ons buurland hem zo hoog heeft onderscheiden.

Dr. J. Schouten en prof. mr. Th. A. Versteeg bij de gedenkplaat in de hal.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

v-GRAVENZANDE — Telefoon 01748-2245* — Postbus 30

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.

Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen, sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

ZUID NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING

G. TER VEEN - GELEEN

KANTOOR: ROMANIESTRAAT 55 • TELEFOON 04494-2373

Fa. P. van Oudenallen & Zoon

AANNEMERS VAN

timmer-, hei- en betonwerken

WILNIS — TELEFOON (01724) 108

BOUWBEDRIJF JAC. VAN DER NIET

NIEUWBOUW EN

ONDERHOUDSWERKEN

Oranjeweg 6 — Telefoon 01719-2748 — Noordwijk aan Zee

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859-605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

Grondboringen Bodemonderzoek
Nortonputten voor Drinkwatervoorzieningen
Pompinstallaties Beregeningsinstallaties
Meer dan 40 jaar ervaring.

FIRMA JAN DE NOOIJ - BENNEKOM

Telefoon 08379-2227

FIRMA G. & W. DRAISMA

Aannemersbedrijf

TELEFOON 05158-531 - MAKKUM

Alle betonwerken en utiliteitsbouw

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN

GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS

ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

Scheepsbouwerven

A. VUYK EN ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSEL

Nieuwbouw en reparatie.

Telefoon Rotterdam 113333 (010).

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER. ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.

STOLK'S Handelonderneming

Kantoor: Veersedijk 223 - H. I. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN

CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT

Telefoonnummers 01850-26166-26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

De schatkist, politiek

Ik heb het gevoel dat de volgorde van hetgeen u vandaag wordt voorgezet, eigenlijk niet juist is.

Als ik het zo mag zeggen, dan heeft de heer Berghuis vanmorgen de poëzie behandeld, en ik moet nu het proza voor mijn rekening nemen. Vanmorgen hebt u de algemene lijnen van de politiek gehad en de heer Berghuis heeft, dunkt mij, op voortreffelijke wijze u tot geestdrift voor de anti-revolutionaire zaak weten te wekken: ik moet vanmiddag over de financiën gaan spreken. En ik dacht dat dat misschien wel een anti-climax zou kunnen worden. Ik zal mijn best doen, maar ik voel het als een moeilijkheid, om aan die anti-climax te ontsnappen.

Ik zal u in ieder geval van tevoren deze geruststelling geven, dat het niet mijn bedoeling is om met u allerlei financieel-technische kwesties diepgaand te behandelen. Ik wil ook niet met u de miljoenen-nota doornemen om bij de belangrijkste bladzijden daarvan met u wat uitvoeriger stil te staan; dat alles wilde ik maar niet doen.

De titel van mijn verhaal, die de voorzitter met een zekere vrijmoedigheid heeft samengesteld, geeft dat al wel enigszins aan, waar die spreekt van achtergronden van het financiële beleid. Als men aan het financiële een wat ruimere betekenis geeft en aan de achtergrond de interpretatie, dat ik niet al te zeer met u zal handelen over techniek, dan geeft dat wel te naasten bij weer, in welke richting ik mij zal gaan begeven en welk pad ik wil begaan.

Wanneer wij spreken over de betekenis van de financiële politiek, en de financieel-economische vraagstukken, dan is het geloof ik goed, dat wij ons nog eens bezinnen hierop, dat in de tijd waarin wij leven, — en dat is al geruime tijd het geval geweest, dat was voor de oorlog ook het geval, — de financiële en economische vraagstukken in toenemende mate het hele politieke leven gaan beheersen. Als ik het in een wat schematische formulering zou mogen gieten, dan is het zo, dat vroeger de politieke vraagstukken in belangrijke mate juridisch-staatsrechtelijk van aard waren en dat zij in toenemende mate financieel-economisch van aard zijn geworden. Dat is voor het grootste deel onvermijdelijk, dat heeft de ontwikkeling en de gang der dingen in de samenleving, nationaal en internationaal met zich mee gebracht. Wij moeten ook proberen, en dat doen wij dan ook, om daarin onze plaats te vinden. Het is natuurlijk niet in alle opzichten een winstpost te noemen. Men krijgt wel eens de indruk, wanneer men zo de politieke geschiedenis van vroegere tijden bestudeert en het

politieke beweeg van vandaag, dat men vroeger toch wat meer ook in de politiek belangstelde, dat het volk wat meer belangstelling had voor de algemene, wat wij tegenwoordig noemen structurele vraagstukken, of — als men wil — principiële vraagstukken, en dat het politieke leven door dat zware accent op het financieel-economische wel eens te veel dreigt te worden een strijd om: hoeveel voor wie, hoeveel voor welke groep. En dat is, zo is mijn indruk, voor de principiële politiek, voor de principiële partij-formatie wel eens een kruis. Wij hebben echter geen keus. Ik wil dan ook helemaal niet zeggen, dat wij terug moeten, maar wij moeten er een open oog voor hebben bij alle nadruk die in deze tijd op het financieel-economische moet liggen, wij er ons voor moeten hoeden om de politiek te laten opgaan in — en ik zie dat, vooral sinds ik op financiën zit, steeds scherper — een strijd om de algemene middelen.

De uitdrukking „de algemene middelen” dreigt het grote slagwoord van de politiek te worden. Dat kan onder omstandigheden een hele gevaarlijke zaak, een hele gevaarlijke verleiding worden juist voor een partij, die het niet van huis uit in het middelpunt kan plaatsen. Ik zeg niet, dat moet u goed begrijpen, dat ook voor een partij als de onze, niet voor een bepaald probleem, niet voor een bepaalde zaak, het spreken over de algemene middelen en een bijdrage uit de algemene middelen geoorloofd en geboden, ja zelfs principiële kan zijn. Maar wij moeten wel, dacht ik, bijzonderlijk in dit vlak op onze hoede zijn.

Wanneer ik het nog eens even wat scherper mag formuleren, dan gebruik ik even een Duits woord, een woord dat in de Duitse politieke strijd wel eens wordt gebruikt, en dan spreekt men daar wel eens over: Wahlgeschenke, verkiezingscadeaus. Dat drukt heel scherp uit waar het om gaat. In deze tijd, waarin een betrekkelijk groot deel van het nationale inkomen de weg naar de schatkist, en vanuit die schatkist weer zijn weg moet vinden naar het volksleven, is de grote verleiding van de politieke strijd datgene, wat in een extreme vorm de vorm aanneemt van verkiezingscadeaus.

Ik geloof dat wij, en dat zou ik dan graag als inleiding, als eerste punt van mijn uiteenzetting willen noemen, daar bijzonderlijk voor op onze hoede moeten zijn. Wanneer wij ons met andere politieke groeperingen zouden begeven in een strijd om de algemene middelen, een strijd om: wie doet het hoogste bod, dan wint men misschien nog wel eens wat kiezers, hoewel op de duur daar ook aan te twijfelen valt, maar men gaat met zijn partij de verkeerde richting uit. Ik zeg dat niet als een waarschuwing speciaal aan u in de zaal of aan degenen achter de tafel, maar ik zeg dat als een waarschuwing in het algemeen, ook tegen mezelf, als iemand die dat bedrijf nu een aantal

jaren heeft meegemaakt voetangels en klemmen, principiële politiek kunnen

Mijn tweede punt van v aard is het volgende:

In allerlei discussies over politieke vraagstukken, n u zelf maar eens een paar er zoveel de revue gepasse soms, ja, die of die oplo wel wat voor te zeggen, m financieel gedacht, dat is cieel gedacht. Wat poëtis zeggen het dan bijvoorbeeld adem van financiën is over gestreken. Of, in het vuur zegt de spreker, dat het p een zodanig betekenis is e aangrijpen, dat wij niet plaats in termen van beg mogen denken. Het aantaa gen laat zich vermenigvu ik neem aan, dat ik u voldi lijk hebt gemaakt voor w ik de aandacht vraag.

Want hier is sprake van v atting, een heel ernstige

De rede van minister Zijl

Er is geen fundamentele tussen de financiële kijk bleem en het bekijken van rites van de verschillende of dat nu ambtenarensalan dat het is hulp aan onder gebieden, of dat het is hu structuur van ons land, en maar op posten die u zel hart liggen. Het financi als het goed is, niet ander en niet minder dan op e wijze tot elkaar in relatie de verschillende belangrijk die tot een oplossing mo gebracht. Het financiële be meer of minder zijn dan van de mensen tot het kieze men een bepaalde zaak h wens te geven met klem menten, dan moet men er dwongen worden om me ernst en met die zelfde bereidheid op te brengen andere dingen af te zien. E beleid is een vertaalinstru het zo mag zeggen, het ver schillende wensen tot elk deze tot elkaar en dwingt verantwoorde keuze en tot worde stellingname. Dat niet altijd plezierig, wan plezieriger dan in het alge geremd door bijkomstigheid in dat verband dan heet, eng-financiële kijk, de van bepaalde zaken te be het verantwoord politiek t met zich mee, dat het fino

Een blik in de zaal tijdens het Convent.

og wat

een zodanige doorzichtige en duidelijke wijze wordt gepresenteerd en uitgedrukt, dat men voortdurend die klem voelt en moet voelen van: het een of ander.

Eigenlijk is dat natuurlijk weer een complicatie, want het gaat in de werking van de overheidsuitgaven nooit om een of het ander in zijn totaliteit. Het gaat nooit om het bouwen van een inplaats van het bouwen van andere versiteiten. Het is altijd: het meer of het minder. Wilt u meer in die richting gaan of wilt u wat minder in die richting gaan.

Wat is de essentie van het financiële beleid. En och, dan zijn daar ook weer die spreuken, die daar in het vuur van de rede, — en wie zou dat de rede kwalijk nemen, als hij een keer in het vuur van zijn rede is, dat vuur dan hoger gaat oplaaien, dan zegt de minister in het vuur van zijn rede: hoe de minister dat nu beweren, dit draag is immers maar een kwart procent van het nationale inkomen, of het maar 1% van zijn begroting. Het is een heel afdoende benadering, maar dat is het natuurlijk niet.

Want die totale begroting is opgebouwd uit een groot aantal begrotingsposten en het is zo, dat, — ik zet nu mijn betoog meteen op de rails van mijn financiële beleid, ik kan geen beleid verdedigen dan dat van mijzelf, ik neem aan dat dat een te geven tekortkoming is, — men naar mijn mening het zo moet stellen.

Men moet bereid zijn om het op een langer termijn te zien. En men moet bereid zijn in te zien, dat, door de versneling van goede en slechte tijden, het nationaal inkomen niet met niet verschrikkelijk veel meer kan toenemen dan 4% per jaar in het tijdsgedrag waarin wij leven. 4% is overigens een percentage, dat in de internationale wereld als een zeer begerenswaardig cijfer wordt beschouwd. Als in Engeland of Amerika spreekt men van de groei van 't nationaal inkomen in goederen, (niet in geld, want men kan met inflatie elk percentage daarvan maken) en men ziet dan de groei met 4% per jaar gemiddeld, vindt men dat een grote prestatie

Spit, Spierpijn
en reumatische pijnen
wrijft U eveneens weg met
DAMPO

voor men ons zeer benijdt. En dan kan ik zeggen: als het nationaal inkomen met 4% stijgt dan krijg ik 5% er aan middelen binnen, als gevolg van de progressie in de belastingen. Nu als ik 10 miljard middelen binnen kreeg vorig jaar, dan krijg ik 5% er, dat is 500 miljoen. Dat kan meelopen in hoog-conjunctuur en dat kan vervallen in laag-conjunctuur.

En als het nu meevalt in de hoogconjunctuur dan moet men als een huisvader niet toevallig de winst van het vorig jaar gauw uitgeven, op wanneer het een keer tegenvalt, dan ook kan zeggen: ik heb nu niet genoeg nodig te worden, want ik heb niet rijk gerekend toen het goed ging, ik heb mij niet arm te rekenen in het tegenvalt. En als men denkt aan 500 miljoen aan meer uitgaven, dan is dat niet zo'n verschrikkelijk groot bedrag. Dan moet men op een grotingstotaal van 10 miljard heel grondig uitzoeken, hoe men dat "meer" zal verdelen naar de verschillende staatszaken en welke de orde van prioriteit, van belangrijkheid, is die in aan de verschillende posten moet komen. Volledigheidshalve dus, in dat thema gezien, heeft de regering altijd al daarbij de belastingpolitiek willen trekken. De regering heeft altijd gezegd: als ik per jaar zoveel meer kan geven, dan kan ik inplaats van meer geven ook voor een deel spreken over belastingverlaging.

Wel, die klem heeft het financiële beleid in de laatste jaren willen leggen op het financiële overheidsbeleid en als men daarvan zou zeggen, en ik kom er nog even op terug, dat is de kille kern van financiën, over, — om een ander beroemde uitdrukking te gebruiken, — de levende werkelijkheid, dan zeg ik, dat is een onjuiste probleemstelling, het is een noodzakelijk hulpmiddel. Ik geef toe een technisch hulpmiddel waarvoor men misschien een betere kennis van huis uit moet bezitten, om dat te doen, maar het is een technisch hulpmiddel voor het bedrijven van werkelijk waarachtige politiek. En ik geloof dat het toch een winstont is, een vooruitgang ook, dat deze gedachten toch ook bezig zijn wat be-

De ministers Zijlstra en Van Aartsen op het Convent.

grepen te worden en ingang te vinden. Niemand heeft het als een bevredigende toestand beschouwd, ook in de Kamer niet, wanneer men niet wat duidelijker voor de alternatieven werd gesteld. En in dat opzicht, en ik wil het nog eens herhalen, is er geen tegenstelling tussen rechtvaardigheid en de schatkist; tussen wat „de levende werkelijkheid” vraagt en wat „de kille cijfereer” u voorrekent. Zij liggen in elkanders verlengde, zij horen bij elkaar.

Wie slordig met de financiën omspringt, en wie maar doet, op zien komen speelt, die dient noch de schatkist noch de rechtvaardigheid. Ieder ministerie heeft zo z'n eigen problematiek en z'n eigen pijn. De pijn van een minister van financiën is, dat hij dit verhaal maar altijd weer moet afsteken en altijd maar weer tegen dingen moet ingaan, waarvan hij zelf ook wel weet, dat het begerenswaardige, goede dingen zijn.

Natuurlijk geeft het een groter bevrediging om te staan bij een prachtige brug, die geconstrueerd en geopend is, — mijn oud-collega Algera weet ervan mee te praten, — dan in het gesprek zo'n collega van de kant van de minister van financiën te moeten zeggen, — met het potlood het domme potlood zeggen wij dan graag, — nee, nee dat kan niet. Dat geeft niet zoveel bevrediging. Het kan alleen bevrediging geven en die bevrediging — ik wil u dat wel zeggen — heb ik bepaald ook wel gehad, dat men door een dergelijke benadering zichzelf er toe dwingt, zijn collega's en ook in het gemeen overleg met de Staten-Generaal zich er rekenschap van te geven, dat alles zijn prijs heeft in termen van wat men niet kan krijgen. Alles wat men vraagt als bijdrage uit algemene middelen, heeft, indien men eerlijk is, een prijs in iets dat men niet krijgt. Die prijs kan zijn een overheidsuitgave, die niet mogelijk was; die prijs kan zijn een belastingverlaging, die niet door kan gaan. Ik ben hier wat uitvoeriger over, maar het is een punt, dat mij zeer na aan het hart ligt.

Ik heb het in mijn eigen kring ook wel eens moeten horen — en dat vond ik dan wel een beetje vordrietig, — ja, maar dat is allemaal wel waar, maar u bekijkt het allemaal te financieel-technisch. En dan dacht ik bij mezelf: dat is toch eigenlijk om uit je vel te sprin-

Moeder Voor het tere Baby-huidje
★ **BABYDERM** POEDER-ZALF OILIE - ZEEP

gen. Maar het is niet waar, dat het maar eng financieel-technisch is. Het is de dwang tot een waarschijnlijk afwegen, het is de dwang om ernst te maken met het vuur van je betoog als je iets wilt, nl. om dat zelfde vuur te laten laaien als dus iets anders afgewezen moet worden, omdat dat eerste misschien wel kan of misschien wel moet doorgaan.

Zo is dat financiële beleid, zo hebben wij dat dus ook opgezet. Dat heeft er b.v. toe geleid, dat tussen 1958 en nu de overheidsuitgaven met een 2½ miljard zijn gestegen tussen de rekening van 1958 en de begroting van 1963. Bedragen, die voor het overgrote deel zijn besteed aan defensie, aan onderwijs en aan de grote infrastructuurwerken van verkeer en waterstaat. En dit is nu een duidelijke illustratie van dat algemene abstracte beginsel: hier is een keus gemaakt.

Over die keus kan men van mening verschillen. Men kan van mening verschillen over de juiste keuze. Het kabinet heeft dus zeer grote bedragen, het

belangrijkste deel van de ruimte, besteedt voor het op peil brengen van de defensie en met name ook het financieren van het wegvallen van de Amerikaanse hulp; zeer grote bedragen ook voor het onderwijs en belangrijke bedragen voor wegen, bruggen, kanalen en tunnels. Ik hoef hier alleen maar te herinneren aan al die projecten, die begin 1959 toch eigenlijk vastzaten, die in de pijpleiding verstopt zaten: een tunnel hier, een brug daar, dat is allemaal op gang gekomen. Dit kabinet heeft, wat defensie — het „dak boven ons hoofd” — betreft, — ik verstrik me vanmiddag kennelijk graag in poëtische uitdrukkingen, — een hoge prioriteit aanvaard; hetzelfde geldt voor de infrastructuurwerken, tunnels, wegen en alles wat er mee samenhangt, het Delta-plan, het vrij omvangrijke, kostbare infrastructuurplan in de ontwikkelingsgebieden alsmede voor het onderwijs. Het gaat hier immers om de toekomst.

Onze verbindingen zijn van wezenlijk belang voor de toekomstige welvaart voor Nederland als invalspoort voor de Euromarkt, investering in onderwijs zijn de beste investeringen die wij kunnen doen, de investeringen in onze jeugd, waar wij het menselijkerwijs gesproken voor de bloei in de welvaart voor ons land van moeten hebben. Deze keus heeft het kabinet gemaakt. Het kabinet heeft ook een ruimte ingelast voor belastingverlaging. Deze vier dingen samen hebben in belangrijke mate de financiële middelen van de afgelopen periode in beslag genomen. Ik kom op die belastingpolitiek als afzonderlijk punt nog even terug, dus ik weid daar verder op het ogenblik niet over uit.

Er is, dat is het derde punt van mijn korte causerie, een derde algemeen punt, dat ik toch met enige nadruk aan u zal willen voorleggen.

En dan kom ik eigenlijk al op dat belastingpunt. Dat is het probleem, dat men in de vaktaal wel hoort noemen: het probleem van de voorziening in de collectieve behoeften tegenover de voorziening in de individuele behoeften. Dat betekent dus dit, dat men daarvoor het vraagstuk staat: hoeveel mag men aan de particuliere sfeer van de mensen onttrekken en daarmee bestedingen door die mensen zelf onmogelijk maken, teneinde dat in een collectieve sfeer te besteden. Hier is een uitermate belangrijk vraagstuk aan de orde, ook voor onze partij, dunkt mij, dat van grote actuele betekenis is. Het is een actueel politiek punt in dit land, dat men verschillend denkt over de urgentie, de noodzakelijkheid van de voorziening in collectieve behoeften. Niet in zijn algemeenheid, — wie zou er tegen zijn om bepaalde collectieve behoeften zover te bevredigen als maar enigszins mogelijk is, — maar wat betreft zijn afweging ten aanzien van zijn eigen particuliere sfeer.

Hoe moeten wij dat zien. Ik zal u een voorbeeld geven om duidelijk te maken wat ik bedoel. Ik geloof, dat ik het voorbeeld wel eens gebruikt hebt, maar degenen die het wel eens gehoord hebben willen het dan nog wel eens aanhoren. Men kan zeggen er is in dit land een grote behoefte aan recreatievoorzieningen en dat is waar. Wij leven in een dicht bevolkt land en het laat zich aanzien dat het nog dichter bevolkt zal worden. De bevolking van Nederland groeit. Ondanks onze nieuwe poliers groeit de bevolking harder dan het aantal ha. in de komende tientallen jaren, en daarom zullen we nog wel te maken krijgen met nog groter bevolkingsdichtheid. Het is een taak van collectieve voorziening. Daar moet geld voor komen. Akkoord. De vraag is hoeveel, tot hoever. Dan komt de individuele sfeer. Nu gaan wij ons eens afvragen: hoeveel mag ik nu eigenlijk in

399 JAAR GELEDEN
VERSCHEEN DE HEIDELBERGER CATECHISMUS
en a.s. voorjaar zal D.V. verschijnen:
„Geschriften van
Caspar Olevianus”

In dit werk geeft Olevianus (de mede-opsteller van de Heidelb. Catechismus) een bijzonder rijke en Schriftuurlijke verklaring van:

- I De apostolische geloofsbelijdenis
- II Het wezen van het genadeverbond
- III De getuigenissen van het genadeverbond (prediking en Sacramenten)

Het zal uitgegeven worden in goudbestempelde prachtband, op prima papier en ongeveer 450 pagina's groot zijn. Voor-intekenprijs (tot 1 dec. a.s.) f 19,—. Daarna wordt de prijs f 22,50.

Dit werk wordt door een groot aantal vooraanstaande figuren uit de gehele geref. gezindte warm aanbevolen. Reeds nu werden ca. 1500 inschrijvingen genoteerd (wanneer u dit leest ongetwijfeld al belangrijk meer). Prospectus op aanvraag verkrijgbaar. Een boek ook voor u!

Uitgave van: „Het Reformatorische Boek”, Vliegwielsestraat 52, Den Haag. Tel. 119360.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Oosterbaan & Le Cointre n.v. - Goes
TELEFOON (01100) 56 03 - 75 55

Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in de Benelux

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - opraappersen
Importrice voor westelijk Nederland
W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., — Groep (Z.H.)
telefoon (01860)—2050

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
Vicon
H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526—841 (7 lijnen)

RIVEL Fabriek van RIJWIELEN en AUTOPEDS
SURHUISTERVEEN
Telefoon 05124—269

HOLWERDA ZONEN
Dokkum
VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
Dokkum: telefoon 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten kantoor tijd 2580
Rotterdam: telefoon 010-171317

AVIA huisbrandolie
Firma G. H. VAN LEEUWEN
VEENENDAAL TELEFOON 08385 - 2414

PROMEKO
INSTALLATIES VOOR BEDRIJFSMECHANISATIE
TELEFOON 12925
APELDOORN
BILDERDIJKLAAN 1 •

Productie-band
Mech. transport inrichtingen
Constructiewerken

FINIRAT verdelgt ratten
ONGEVAARLIJK VOOR ANDERE DIEREN EN MENSEN
N.V. BOGENA
VEERLAAN 23, ROTTERDAM - Z.

Prof. Zijlstra over de financiële politiek

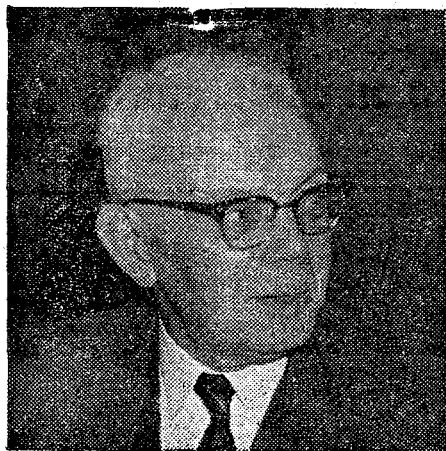
• Vervolg van pag. 7

de vorm van belastingen aan de mensen onttrekken. In zijn algemeenheid is er natuurlijk geen antwoord op te geven. Maar voor het voorbeeld dat ik u noem, zou ik uw aandacht willen vragen voor het volgende. Het zou kunnen zijn, dat die prachtige groenstrook, die wij overal zouden willen aanleggen zoveel geld kost, mee zoveel bijdraagt tot het verzwaren of een niet verlichting van de belastingdruk, dat je de mensen die anders wat geld zouden hebben om zich een vervoermiddel aan te schaffen en een eindje verder weg te rijden, nu ja, dan maar dwingt op die groenstrook te gaan zitten, omdat zij geen geld hebben om zich verder te bewegen. Het is een gechargeerd en extreem voorbeeld, maar het is niet helemaal irreeel.

Wij moeten zeer op onze hoede zijn, dat wij met een beroep op de collectieve voorzieningen niet zoveel geld aan de mensen gaan onttrekken, dat wij daardoor extra collectieve behoeften gaan scheppen. En naar mijn mening is het een actueel punt in de politieke strijd in Nederland, dat daar verschillend over wordt geoordeeld. Ik ben van mening, dat b.v. de P.v.d.A. hier de collectieve sfeer ten deze overschat en de particuliere sfeer onderschat. En niemand hoeft mij er van te verdenken, dat zeggende, dat ik een onvoldoende oog heb voor de collectieve voorzieningen. Wie trouwens de collectieve voorzieningen bekijkt, die onder het kabinet-De Quay tot stand zijn gekomen, die zal zien dat die zich bepaald kunnen meten met de kabinetten die eraan vooraf zijn gegaan. Er is geen begin van twijfel aan.

Maar het is dit willen zien, dit kunnen zien van deze verhouding tussen de individuele sfeer en de collectieve sfeer, dat een uitermate belangrijk punt van actuele politiek is. En dat is het met name dus voor de belastingpolitiek. Er is in dit land, — en speciaal bij de P.v.d.A., maar niet alleen daar, ik kan u zeggen dat ik ook niet altijd zonder ongerustheid zie sommige tendensen en uitlatingen in onze eigen kring, — de neiging om die collectieve sfeer de voorrang te geven, actuele boven individuele en te zeggen: belastingverlaging? Nog lang niet aan de orde, zolang zoveel noodzakelijke collectieve voorzieningen nog niet tot stand zijn gekomen. De heer Vondeling, die een fijn besnaard man is, heeft in de Kamer zelfs het woord onzindelijk laten vallen met betrekking tot een passage in de miljoenennota, waar zo waar werd gesproken over ruimte van belastingverlaging in de komende jaren. ¹⁾ Zover is het gekomen in dit land en in sommige kringen, dat belastingverlaging en het voeren van een financieel beleid, dat mede daarop gericht is, bijna onaflosbaar is. In de verkiezingsstrijd hoort men daar weliswaar in deze kringen soms tijdelijk niet meer van. Zo was het in de verkiezingsstrijd van 1956 en dat zal nu misschien wel weer zo zijn. Maar het is zo, dat het woord belastingverlaging bij velen een slechte klank heeft en dan moeten wij ons goed realiseren waar het om gaat.

Het gaat, als wij spreken over de loon- en inkomstenbelasting in dit verband niet in de eerste plaats om mensen die twee ton verdienen en die

Verklaring van Mr. A. B. Roosjen

Tijdens de vergadering van het Partij Convent op 13 oktober j.l. heeft mr. A. B. Roosjen de volgende verklaring afgelegd: „Mij is gebleken, dat de kwestie omtrent mijn kandidatuur bij de verkiezingen van 1963 spanning en onrust in de partij veroorzaakt. Om aan die spanning en onrust op dit punt een einde te maken, verzoek ik de kiesverenigingen voorzover mij aangaat, niet af te wijken van het voorlopig advies van het Centraal Comité inzake de kandidaatstelling en mijn naam derhalve niet op de groenlijst te brengen, aangezien ik thans besloten ben mij het volgend jaar niet herkiesbaar te stellen.”

daar nu 70% belasting moeten betalen, ik bepleit niet er 50% van te maken. Ik denk aan lagere regionen. En dan denk ik aan mensen met betrekkelijk lage inkomens die al loonbelasting moeten betalen. Ik zie dat op mijn departement bijna dagelijks, de brieven die ik van de mensen krijg: ik kan het niet betalen, hoe moet ik dat nu betalen; maar ik moet invorderen en dan zeg ik: wij moeten afwegen of het gerechtvaardigd is. En dan neem ik ook het woord rechtvaardigheid welbewust in mijn mond. Of het rechtvaardig is om ter wille van deze of gene verdere uitbreiding van de collectieve voorzieningen er in te blijven berusten dat, op de lage en middelgrote inkomens een zo'n grote belastingdruk blijft rusten. Ik ben van mening — en ik wil dat open uitspreken vanmiddag — dat de structuur van onze loon- en inkomstenbelasting — wat de belastbare bedragen betreft — in zijn eerste grote moot, (en die moeten wij wat ruimer nemen dan 10 jaar geleden) nog een socialistisch bolwerk is dat na de oorlog is ontstaan, en dat in die vorm niet kan blijven bestaan op straffe van het in gang zetten, resp. houden van het proces dat ik u schilderde, t.w. dat men zoveel gaat ontnemen aan de particuliere sfeer, dat men behoeften in collectieve sfeer daardoor gaat scheppen. En ik zou juist ook in dit verband concreet toegepast willen onderstrepen één van de opmerkingen van de heer Berghuis, die ik met grote instemming heb gehoord, waarin hij, sprekend over 1963 en heel verstandig gezegd heeft, dat hij zich niet in speculatie zou willen begeven en wat er mee samenhangt, toch heel duidelijk gezegd heeft, dat naar zijn mening het te betreuren zou zijn, wanneer door het niet voortzetten van deze politieke combinatie — ik zeg niet van de bezetting zoals u zult begrijpen — dat eigenlijk welhaast moeten worden uitgelegd als een mislukking van deze politieke combinatie. Ik zou deze opmerking willen onderstrepen in het kader van dit gedeelte van mijn betoog.

Ik weet heel goed, dat wel weer gezegd zal worden: dat is een heel eenzijdig pleidooi voor belastingverlaging geweest. En die minister laat een en ander maar aan zijn opvolgers achter. Ik zal straks nog even zeggen wat ik aan mijn opvolgers achter laat, maar ik hoop dat diegenen, die in deze zaal zijn geweest, zullen kunnen bevestigen, dat ik een pleidooi heb gevoerd, niet eenzijdig voor belastingverlaging, maar wel voor een zodanig financieel beleid, dat eerlijk en waarachtig de keuze voortdurend wordt opgedrongen tussen het één of het ander en niet de fatale politiek van het ene en het andere, en dat ik in de tweede plaats een pleidooi heb gevoerd, een eerlijk pleidooi voor het afwegen van wat de mensen zelf behoeven en van hetgeen in de collectieve sfeer nodig is.

Men kan zeggen, dat is allemaal mooi gezegd misschien, — ik hoop het — maar het komt nu maar op de praktijk aan. En nu moet ik daar iets van zeggen, en ik doe dat op het gevaar af dat iemand weer zal zeggen: daar heeft hij weer eens mooi de lof van het eigen kabinet gezongen en misschien zegt iemand, of denkt iemand, meer in bijzonder: die van zichzelf. Ik wil dat risico op de koop toe nemen.

Zes jaar geleden, dus in oktober 1956, zaten we in volle overbesteding. De betalingsbalans was uit het evenwicht. De staatskas was leeg. De deviezen liepen weg. De financiën van de gemeenten bevonden zich in een zeer ernstige staat en — ik meen dat het tegen het eind van het jaar was — werd van regeringswege voor de radio een 6% lening de mensen aangetreft en gevraagd of ze a.u.b. ook zouden willen intekenen. Dat was 6 jaar geleden en ik heb wel eens in de Kamer gezegd, ik wil het nog eens herhalen, ik ben daarvoor mede verantwoordelijk geweest. Ik was geen minister van financiën, ik was geen minister-president, ik was wel de minister van economische zaken. Ik zal mij aan de verantwoordelijkheid daarvoor nooit onttrekken. Ik heb er wel van geleerd en het doet mij wat vreemd aan wanneer uit de mond van degenen die politiek toen mee een be-

langrijke verantwoordelijkheid droegen, uit die mond te moeten horen dat alles nu zo uit de hand gelopen is en dat ze maar doen en dat het eind de last zal dragen; ik vind dat, zacht gezegd, een heel merkwaardig betoog. Want de staatskas is niet leeg en de deviezenpot is goed gevuld; de gemeentefinanciën zijn goed in orde. De rente op de kapitaalmarkt, voor de woningbouw en de gemeentelijke financiering van zo uitnemend belang, is, tijdens de rit van dit kabinet nooit verder gestegen voor openbare emissies, dan van 4 tot een ruim 4½. Hij is nu alweer iets aan het teruglopen. Wanneer men zegt, die verhalen die vind ik prachtig, maar proof of the pudding is the eating, dan zeg ik niet dat het nu zo'n lekkere pudding is, maar wel dat die toch iets eetbaarder is dan de pudding die het Nederlandse volk heeft moeten verorberen in 1956 en 1957. Ik vind, — en al maak ik zelf deel van het kabinet uit, — dat het kabinet er recht op heeft dat dit in voldoende mate wordt erkend. En ik zal nu niet het woord zindelijkheid in mijn mond nemen, (dat is dus al gebruikt, en ik houd ook eigenlijk niet zoveel van het gebruik van dit woord in dit verband, het is ook een beetje „diefstal” van Ter Braak), maar ik vind dat het een kwestie is van eenvoudige, intellectuele eerlijkheid om deze vergelijking te maken en dat mee in de beschouwing te betrekken, wanneer men overigens als men dat wil breed uitmeet wat het kabinet-De Quay allemaal verkeerd heeft gedaan.

Ik kom nog eens even op die rechtvaardigheid terug. In 1958 toen de terugslag kwam, toen het in de internationale wereld wat terugliep en wij onze eigen kleine depressie hadden geschapen om de overbesteding te niet te doen, en die twee gingen dus samen lopen, toen hebben niet vooral de financieel sterken de last ervan gedragen. De financieel zwakken hebben daar de last van gedragen, door o.a. de vrij sterke prijsstijgingen die zich toen voordeden, en die ten dele welbewust zijn aanvaard om de consumptieve besteding te remmen, tezamen de werklozen die in 1958 hebben geproefd wat het is, wanneer men niet op een verstandige wijze probeert tijdig de zaak binnen de perken te houden. Laat men dan maar zeggen, dat het financieel-economisch beleid, in zijn loonbeleid en in zijn prijsbeleid, in zijn financiële beleid wel eens wat te streng is geweest, misschien wel eens wat millimeterig en pietepuiterig en u kunt daar alles wel bij bedenken wat er in de laatste jaren over geschreven is, het zal een interessante verzameling zijn. Dit neemt echter niet weg, dat een zo grote stijging van de reële lonen, een verkorting van de werktijd, die wij graag geleidelijker hadden willen doorvoeren, dat geef ik graag toe, alles bij elkaar toch is opgevangen in een algemene sociale financiële situatie die het tegendeel is van overbesteding, uit de hand lopen van de openbare financiën en het leeglopen van de deviezenpot.

Ik zou daar nogmaals van willen zeggen: er is geen tegenstelling tussen een streng financieel beleid, tussen de kille adem van de schatkist en de rechtvaardigheid. Zij liggen, als het goed is, in elkaars verlengde.

Ik zal tot slot nog een afrondende opmerking willen maken, die ik toch niet achterwege zou willen laten op dit ogenblik. Men kan mij vragen, en men kan mij zeggen, dat is misschien wel waar wat u allemaal zegt, maar wat heeft dat nu eigenlijk te maken met a.r. politiek, en wat heeft het te maken met christelijke politiek. Ik zou daar heel voorzichtig mee willen zijn.

Ik wil niet zeggen, ik zou niet kunnen zeggen, dat deze of gene belastingpolitiek, of deze of gene uitgavenpolitiek op zichzelf christelijk of onchristelijk zijn. Er zijn geen christelijke beginselen als zodanig voor de belastingpolitiek, noch oorspronkelijke noch afgeleide. Daar gaat het niet om. Het gaat hierom, dat naar mijn vaste overtuiging een zodanig beleid als ik heb geschetst, nu zal ik het voorzichtig formuleren, een steentje ertoe kan bijdragen met het overige beleid, dat een zodanige situatie in de maatschappij ontstaat, dat men zou kunnen spreken van wat meen ik prof. Donner eens gezegd heeft toen hij de overheidstaak wilde typeren, een samenleving waarin orde en vrede heerst. Zo is christelijke politiek een bijdrage, natuurlijk een onvoldragen en tekortschietende bijdrage, tot een samenleving waarin iets terecht komt van gerechtigheid en naastenliefde.

Waarom alle tendenzen die gerechtigheid en naastenliefde tegengaan, in alle gebrokenheid en gebrekkigheid zoveel mogelijk worden tegengegaan.

En ik maak deze opmerking ook weer naar aanleiding en in aansluiting op wat de heer Berghuis vanmorgen gezegd heeft over onze partij die „door

de bocht gaat en niet uit de bocht moet vliegen”. Ik dacht, dat hij daarmee wilde aangeven dat wij ons, hij heeft geloof ik gezegd op een bepaald moment, met alles wat wij hebben, met huid en haar, een periode van reoriëntatie, van herbezinning bevinden. Daarbij zou nu het hierboven genoemde punt van belang kunnen zijn. Het gaat erom, dat wij iets voorzichtiger en iets bescheidener zouden moeten worden met 't noemen, het typeren van bepaalde politieke daden als zodanig, als een eis van christelijke politiek. Dat wij wat voorzichtiger misschien zouden moeten worden met het noemen van Gods naam op het politieke terrein. Ik heb dat zo willen zeggen, aansluitend op mijn betoog, of liever mijn betoog als illustratie daarvoor gebruikend, ook omdat, en dat is helemaal niet een onderwerp waarover ik tot u zou willen spreken, maar omdat mij opgevallen is, dat in dat hele moeilijke geding, waar vanmorgen ook enkele malen over gesproken is, het Nieuw-Guinea probleem, naar mijn mening, naar mijn vaste overtuiging moet ik zeggen, iets te vrijmoedig van beide kanten misschien, omgesprongen met wat God van ons vraagt en wat hij niet van ons vraagt. Wij moeten daar voorzichtiger, dacht ik, en wat bescheidener mee zijn. Ik heb mijn financiële betoog willen gebruiken ook, om dat ietwat te illustreren. De bezinning, waar de heer Berghuis over sprak zou ook op dit punt betrekking kunnen hebben.

Ik geloof overigens, dat de A.R. Partij wel door de bocht heen zal komen, n.l. als wij elkaar in die bocht maar even goed vasthouden. Dank u zeer.

¹⁾ Men maakt mij erop attent, dat de heer Vondeling het woord onzindelijk m.b.t. belastingverlaging heeft gebruikt in verband met mijn heengaan uit de politiek zoals hij dat ziet. Dat heb ik mij wel gerealiseerd, doch de strekking van mijn betoog wordt hierdoor echter niet aangetast.

**drukkerij
zwagers**

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Verolme United Shipyards

Rotterdam - Holland

Telefoon 17 26 40

Fa. H. van Triest & Zn.

Groothandel
in fourages

DWINGELO
Tel. 0 5219 - 1270 b.g.g. 1316

EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN-
EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN
SANTAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415

NIJWERKERK AAN DE IJSEL

BEZOEKREIS CANADA EN AMERIKA

Voor ouders van emigranten organiseren wij ook in 1963 een speciale bezoekeis aan hun kinderen. Bij voldoende deelname wordt een reductie van 25% verleend (minimum-tarief f 1.090,- p.p. retour, 2-pers. hut). Heenreis op 22 mei 1963, terugreis 3 oktober 1963 met s.s. „RIJNDAM”. Inlichtingen verstrekken geheel vrijblijvend W. ZEYL & ZOON, Passage- en Reisbureau, Oude Koemarkt 35, Sneek, telefoon 05150 - 2224.

Het Partij Convent: goed van begin tot eind

De grote opkomst naar het partijconvent is er het bewijs van, dat onze partij springlevend is, zo zei de Voorzitter van de Anti-Revolutionaire Partij, dr. P. W. Berghuis in zijn slotwoord op het zaterdag j.l. gehouden convent in Esplanade te Utrecht. Inderdaad was er een bijzonder grote belangstelling voor deze bijeenkomst. Zó groot zelfs, dat in de middagvergadering stoelen bijgedragen moesten worden.

De drie Anti-Revolutionaire bewindslieden — minister Zijlstra, minister Van Aartsen en staatssecretaris Roolvink — waren gedurende het gehele convent van de partij. Ook dr. J. Schouten was er. Dat hij evenwel pas later verscheen — en zijn verschijning werd met een nadrukkelijk applaus begroet — had een geldige oorzaak. Zoals hij zelf mededeelde, was hij in opdracht van het Centraal Comité onze partij naar Den Dolder gereisd, waar hij als vertegenwoordiger van het C.C. de opening had meegemaakt van de Drs. C. P. Hazenboschschool.

Natuurlijk gingen de gedachten van de aanwezigen na deze mededeling uit naar de het parlement en, onze partij vorig jaar ontvallen briljante politicus, die de nog jonge drs. Hazenbosch was.

Behalve de drie bewindslieden, waren ook verschillende leden van de A.R.-fracties in de Eerste en Tweede Kamer aanwezig. En wat niet vaak gebeurd is op een convent: Ditmaal vroeg één der leden van de fractie in de Tweede Kamer het woord nadat dr. Berghuis zijn openingsrede had uitgesproken. Het was mr. A. B. Roosjen, die, om alle eventuele misverstanden uit de weg te ruimen of te voorkomen, mededeelde, dat hij besloten had, gezien zijn leeftijd, zich voor de in het komende jaar te houden verkiezingen niet meer beschikbaar te stellen voor een kandidatuur op de op te stellen A.R.-lijst. Zoals men zich herinneren zal, was er in sommige bladen over geschreven, dat mr. Roosjen op grond van zijn leeftijd door het Centraal Comité niet meer op de kandidatenlijst zou worden geplaatst, doch dat mr. Roosjen zelf met een kandidaatstelling wel zou instemmen. De verklaring, die door het Kamerlid tijdens het convent werd afgelegd, maakte bij voorbaat aan alle eventuele onvruchtbare speculaties een einde.

De openingsrede van dr. Berghuis getuigde, als altijd, van een diepgaande analyse van ons politiek bestel en van de protestants-christelijke activiteiten op het terrein van de staatkunde. Elders in dit nummer is deze rede afgedrukt.

In de morgenbijeenkomst werden verschillende voor de partij belangrijke huishoudelijke aangelegenheden afgewerkt. Zo werden de financiële jaarstukken goedgekeurd, evenals de begroting voor het jaar 1963. Zelden

bewondering omdat hij de gave bezit, de ingewikkelde financiële verhoudingen in ons staatsbestel glashelder en dus doorzichtig te maken. De moeilijkste problematiek gereduceerd tot eenvoudigheid, zodat een der vragenstellers begon met op te merken, dat hij nooit geweten had, dat het zo eenvoudig was, minister van Financiën te zijn. Hij zou het zelf ook wel kunnen zijn. In wezen betekende deze schertsopmerking de grootste lof voor minister Zijlstra. Elders in dit orgaan

Dhr. Buiten van Eindhoven sprak er zijn teleurstelling over uit, dat in het jaarverslag geen melding was gemaakt van hetgeen hij op vorige conventbijeenkomsten had gezegd. Hij vroeg dit met het oog op een juiste geschiedschrijving aangaande onze partij. De voorzitter verklaarde, dat het nu eenmaal onmogelijk is, alles in het jaarverslag op te nemen. Het gesprokene op de conventbijeenkomsten is echter wel vastgelegd in de notulen en deze notulen zijn documenten van de partij en ook voor de partij-geschiedenis van groot belang. In dit verband bracht de voorzitter lof aan mr. W. de Kwaadsteniet, de adjunct-secretaris van onze partij. „De heer De Kwaadsteniet is een uitmuntend notulist, waarvoor wij hem graag dankbaar zijn,” aldus dr. Berghuis.

„Onze partij is springlevend”

geschiedde dit zo vlot als op dit convent; niemand vroeg over deze bescheiden het woord. Weliswaar werd in de later volgende rondvraag nog geïnformeerd over de begroting van de Dr. Kuyperstichting, waarop een aantal posten lager was geraamd dan op de begroting van het lopende boekjaar. De vragensteller wilde weten, of het stichtingsbestuur zo optimistisch was dat het in het komende jaar nog zuiniger dacht te kunnen werken, gezien de voor sommige posten opgevoerde bedragen. De vragensteller bereikte er mee, dat dr. Schouten, voorzitter van de Dr. Kuyperstichting, het spreekgestoelte beklom om een uiteenzetting te geven over deze begroting. Een uiteenzetting, welke klaarblijkelijk tot groot genoegen gegeven en ontvangen werd.

Het voorstel van het Centraal Comité om eventueel met meer dan één lijst aanvoerder aan de volgend jaar te houden verkiezingen deel te nemen en ernaar te streven, dat de eerste twaalf kandidaten in het gehele land dezelfde zullen zijn, werd eveneens aanvaard. Enkele sprekers drongen er op aan, dat de Kamerkieskringen bij de samenstelling van de kandidatenlijsten voldoende armslag zouden krijgen of behouden. De voorzitter antwoordde hierop, dat de kandidaatstelling binnen onze partij op zeer democratische wijze pleegt plaats te vinden; juist hierdoor is deze kandidaatstelling een zeer omvangrijke procedure. En juist deze omvangrijke ook nu weer te volgen procedure is borg voor de voldoende armslag, waarop de vragenstellers gedoeld hadden.

De rede, welke prof. Zijlstra in de middagbijeenkomst hield, oogstte aller

vindt u een verslag van de rede van de minister.

Zo waren de redevoeringen van de voorzitter en van prof. Zijlstra wel de zwaartepunten van dit partijconvent.

We hebben al iets aangestipt over de rondvraag. Daarin kwam ook de vraag te berde, of de partij iets dacht te doen ten aanzien van het kortgeleden verschenen rapport van de synode der Nederlands Hervormde Kerk inzake de kernbepaling. De vragensteller achtte dit rapport zeer gevaarlijk. Dr. Berghuis kon hieromtrent geen definitieve mededelingen doen. Wel merkte hij op, dat het zwaard van de Overheid effectief moet zijn, willen wij onze vrijheid behouden. Wil men de Overheid het zwaard ontnemen, dan ontnemt men de basis aan het overheidszorg.

* * * Meer dan alledaags

De gasvoorziening in Nederland is al jaren lang een openbare zaak. Toen in Slochteren en omgeving een gasbel van eigenlijk onvoorstelbare afmeting werd aangeboord — men schat nu reeds dat Nederland hiermee minstens 20 jaar toe kan in het energieverbruik, zonder gebruik van andere middelen! — rees de vraag hoe deze nationale bodemrijkdom moest worden geëxploiteerd.

Minister De Pous heeft op voortvarende wijze een evenwichtige beslissing genomen op dit terrein, dat hem uiteraard praktisch onbekend moet zijn geweest.

Niet de overheid alleen zal gebruik maken van zijn recht op winning. Het aardgasbedrijf zal dus geen overheidsbedrijf worden.

Terecht, want het behoort niet tot de directe taken van de overheid een belangrijk bedrijf met zoveel facetten in eigen hand te houden. Dit bedrijf gaat immers ver uit boven de gasbedrijven van de gemeenten. Het zou evenzeer onjuist zijn als de volledige exploitatie zou worden overgelaten aan het particuliere bedrijfsleven. Voor het grondstofarme Nederland is de gasvondst van belang voor het gehele nationale leven. Monopolievorming op dit terrein roept heel spoedig het gevaar op van machtsmisbruik!

De minister heeft een reële tussenweg gevonden na veel en intens overleg, die tot grote tevredenheid mag stemmen. De Kamer heeft zich — hoewel de socialisten ook op kundige wijze overigens het pleit hebben gevoerd voor in feite een overheidsbedrijf — met het voorstel van de minister verenigd. Waarbij de P.v.d.A. duidelijk uitsprak dat bij aanname van het regeringsvoorstel zijn fractie zich voor de toekomst niet gebonden acht!

Er is nu een samenwerking tot stand gekomen tussen overheid en het bedrijfsleven, waarbij de overheid zo nodig gebruik kan maken van bepaalde bevoegdheden om niet gewenste ontwikkelingen tegen te gaan. Het goedkeuren van de prijzen en tarieven en het toezicht op de bestemming van het gas b.v. ligt in handen van de overheid. Het consumentenbelang is hiermee duidelijk veilig gesteld. De prijzen van het gas zullen op den duur bovendien voor het gehele land gelijk liggen.

Een bijkomend facet, met name voor het noorden des lands, is dat speciaal met die belangen serieus rekening gehouden is. Wij menen dat dit juist moet worden geacht. Wie appels vaart, appels eet — zeker in de structurele moeilijkheden waarin het noorden verkeert.

GOUVERNEUR PLATTEEL

In de zaal was ook aanwezig dr. Platteel, tot voor kort gouverneur van Nieuw-Guinea. Met bijzonder hartelijke bewoordingen heeft dr. Berghuis hem verwelkomd. „U heeft, dr. Platteel, in Hollandia bijzonder zware jaren meegemaakt. U stond daar op een hoogst verantwoordelijke en uiterst moeilijke post. Ik verheug mij er over, dat wij u thans weer in onze Anti-Revolutionaire kring kunnen begroeten!”

In zijn slotwoord wees dr. Berghuis er nog op, dat wij elkander door de spanningen heen moeten vasthouden.

Alles bijeen genomen mogen we zeggen, dat het een zeer geslaagd convent geweest is. Een verblijvend convent voor allen, die het welzijn van de Anti-Revolutionaire partij en die de christelijke politiek ter harte gaan.

* * * Voorne-Putten en Rozenburg

Naar anti-revolutionair uitgangspunt heeft de overheid een positieve taak als het gaat om natuurbescherming. In een tijd waarin de vraag naar goede recreatiemogelijkheden toeneemt weegt deze plicht des te zwaarder. Ons land heeft op het terrein van natuurbescherming toch al niet de beschikking over vele projecten! Daar komt bij dat zowel de nationale defensie als de toenemende industrie vaak terecht aanspraak maken op de nog overgebleven terreinen. Wij zijn er volledig van overtuigd dat zowel het ene facet (natuurbescherming) als het andere facet (inbeslagname van terreinen door industrie en defensie) het bijzonder moeilijk maken een evenwichtig overheidsbeleid inzake de natuurbescherming te voeren.

Op het ogenblik wordt het natuurgebied van Voorne en het Brielse Gat duidelijk bedreigd door de bestaande plannen om het haven- en industriegebied van de Europoort verder zeewaarts te ontwikkelen.

Het waardevolle natuurgebied De Beer (900 ha. groot) is in feite al teloor gegaan ten behoeve van het Maasvlakteproject. In deze contreien blijft nog het belangrijke natuurreservaat in en op de z.g. Westplaat en het overliggende duingebied van Voorne.

Maar thans is óók daarop een vernietigende aanslag gepleegd. Het Brielse Gat zou moeten worden afgedamd! Hiertegen rijzen zeer ernstige bezwaren zowel uit natuurwetenschappelijk (nationaal en internationaal) oogpunt als uit recreatiemotieven. Het is dringend gewenst, ter wille van het behoud van dit uitzonderlijke gebied, de open verbinding tussen zee en het Brielse Gat te handhaven. De verantwoordelijkheid voor de straks te nemen beslissing door de Provinciale Staten van Zuid-Holland is bijzonder groot.

Het is te hopen dat bij die beslissing niet alleen het primaat van industriële en havenbelangen zal gelden. De bescherming van een brok ongerepte natuur is voor ons volk eveneens van overwegend belang.

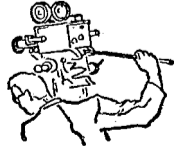
Onconventioneel Convent

De rust na de eruptie van een vuurspuwende berg. Dát zei iemand over het jongstleden zaterdag gehouden convent. Wij vonden dit een slechte beeldspraak en een nóg slechtere karakteristiek. Onze partij is geen vuurspuwende berg en van een eruptie is geen sprake geweest. Natuurlijk zijn er talrijke misverstanden en gedachtenverschillen geweest. Die zijn er ongetwijfeld nog; want zó conventioneel zijn wij niet, dat we allemaal koekoek-één-deun zingen. Maar een vuurspuwende berg . . . neen, zo gortig mag men het beslist niet maken.

Het was overigens op een partijconvent wel heerlijk rustig voor wat betreft de sfeer. Er waren geen uitschieters van laaiend enthousiasme en evenmin klonken er collectieve geluiden van hartstochtelijke afkeuring. Deze rustige sfeer deed eigenlijk wat onconventioneel aan.

En best convent, naar mijn mening. Maar aan het boze oog kan ik nog steeds niet wennen. De demon van de moderne publiciteit, die mannen zonder kennelijke schroom met een zeker fanatisme doet rondlopen met felle lampen, kiekmechanismen en allerlei andere vernuftige apparaten, waarvan de navelstrengen verbonden zijn met de elektriciteitsleidingen, is mij een stille ergernis. Het geheel van deze drukke bedoening geeft een ontwijpende sfeer en schaaft zeer de aandacht voor de weloverwogen openingsrede van de Partijvoorzitter.

Het zal wel zijn, dat ik te ouderwets ben. Ik voel nog altijd voor een vergadertechniek zonder hinder van de moderne techniek. Het boze oog maakt mij onrustig, verlegen

Het boze oog

en prikkelbaar. En de mannen die het boze oog bedienen — zij mogen dan misschien voor geen millibaar politiek verstand bezitten — doen alsof ze het hele convent in hun zak hebben.

Maar voor het overige was het een goed convent. Eigenlijk een beetje té goed; want wie had kunnen denken, dat op een partijconvent allerlei financiële jaarstukken met begroting inclusief zouden worden goedgekeurd zonder dat één rekenmeester een op- of een aanmerking had? Voor ons doen was dat wat onconventioneel, we zijn het over 't algemeen anders gewend. We mogen weliswaar in de volksmond nog wel eens een partij van kleine luiden zijn, we bezitten toch grote rekenmeesters! Maar op het convent zwegen zij. Men zou van de weeromstuit bijna gaan denken, dat er met die financiële jaarstukken iets niet in orde was.

Maar wat was er veel volk! Hadden sommigen toch nog gehoopt op prikkelende mosterd na de maaltijd? Van mosterd was geen sprake. Zelfs onze Excellentie Zijlstra wist zijn ongetwijfeld moeilijke materie op het terrein van de metallieken op te dienen als een heerlijke mocaard! Iedereen at gretig en bewonderend en niemand die het zwaar op de maag lag.

De koffiepauze in de morgen en 's middags de theepauze hadden als gewoonlijk voor de meeste conventgangers veel bekoorlijks. Het politieke- en het privé-leven worden dan tot een innig geheel saamgesmeed in een keur van gesprekken. Men zou zich kunnen afvragen, of het convent niet belangrijk aan aantrekkelijkheid zou winnen als het zou bestaan uit een enorme pauze, die afgewisseld kan worden door enige redevoeringen, plus een lunch.

Alles bijeen genomen was het een uitstekend convent, meent uw

CONVENTGANGER.

IVOROL tandpasta Prima en niet duur!

Impressies van het Partij Convent

Er is zeker flink gerookt, zei mijn echtgenote, toen ik van het jongstleden Partij Convent huiswaarts was gekeerd. Ik moest het toegeven, de meeste ARP-genoten zijn nog steeds aan de sigaar, de sigaret is nog net te wuff, de pijp mag er echter ook zijn. Er is een tekening van dr. A. Kuyper (gemaakt door Jan Veth, meen ik), waarop deze een Duitse pijp rookt. Een mythische figuur, om met dr. Berghuis te spreken. Er is geen partijgenoot meer, die zich met een dusdanig instrument vertoont. Dr. Colijn heeft ons aan de sigaar gebracht, voorzover wij die nog niet rookten. En wie rookte er zaterdag jl. een sigaret? Professor Zijlstra. Hij is ook geen mythische figuur, wil da: ook niet zijn, gehoord zijn interruptie, toen de voorzitter aan die passage in zijn rede bezig was. Hij hoort bij de jongere generatie, evenals mr. Van der Sluis, die ook een sigaret rookte. Minister Van Aartsen daarentegen rookte een sigaar, mr. Roosjen ook, de heer Smalibroek eveneens (met pijpje), Z.E. Roolwink ook. Aanvankelijk dacht ik, dat dr. Bruins Slot niet meer rookte, doch later, na de lunch, zag ik hem ook met een sigaar.

Naast mij (neen: ik zat naast hem) rookte Z.E. de oud-gouverneur van Nieuw-Guinea, dr. Platteel een sigaret en achter mij gingen wolken rookgenot omhoog. Ja, zag ik dr. Schouten niet het kleine overblijfsel van een sigaar in de asbak deponeren, om terstond daarna een nieuwe sigaar op te steken?

Inderdaad is er flink gerookt. Toch is het geen mistige convent-vergadering geworden. Mevrouw Groenkoper had het nog slechter kunnen treffen, wanneer ik b.v. van het concilie was thuisgekeerd. Overigens gelek de vergadering hier en daar op het concilie. Hier en daar en dan nog zeer weinig. Er waren in Utrecht partijvaders bijeen en toehoorders en er was een toespraak van dr. Schouten, hoewel die de conventvergadering niet geopend heeft. Dat deed, zoals u weet dr. Berghuis. Toen ik enkele meer oude-

re heren op het podium zag zitten dacht ik aan kardinalen, prinses der partij, waarbij een figuur als minister Zijlstra als een priesterstudent afstak, homunculus politicus.

U kunt het geloven of niet, maar ik heb Z.E. voorzichtig gevraagd wat zijn plannen waren. Zo in de vorm van: „ieder gist, wat u straks gaat doen”. Hierop zeide professor Zijlstra zeer diplomatiek: „Ik gis mee”. Maar hij was ernstig, toen hij mij in de koffiepauze alreeds mededeelde, wat hij later, na zijn causerie in het openbaar heeft gezegd. Op dit ogenblik is de politieke zaak hem te zwaar geworden, hij wil die last voorshands niet meer torsen, hij kan dat ook niet, tenzij tot grote schade van zichzelf. „Ik moest er eens helemaal en absoluut uit”, zeide hij, „ik zeg niet dat ik de politieke vaarwel zeg, maar op dit ogenblik begeer ik ook geen zetel in de Tweede Kamer. Men moet mij nu eens helemaal vrij laten”.

Ondergetekende herinnerde zich nog de intree van professor Zijlstra in die politiek, nu tien jaar geleden. Al mag dan de wetenschap, met name de economische, geleden hebben door het vertrek van professor Zijlstra, de partij en de opvattingen in de partij hebben gewonnen door zijn optreden.

Met gespannen aandacht heb ik naar hem geluisterd zaterdagmiddag. Met warmte deed hij het vermeende ijs van de vermeende kille adem van Financiën smelten. Hoe waarschuwde de minister met recht voor de grote verleiding van wat in de Duitse politiek de „Wahlgeschenke” genoemd worden, het verkiezingscadeau, met het aanbieden waarvan een partij de verkeerde kant opgaat. Hoe werd duidelijk, dat het financieel beleid eigenlijk een vertaalinstrument is; dat de essentie van dat beleid niet anders is dan het een OF het ander. Dat een waarachtig afwegen van RECHTVAARDIG ZIJN en SCHATKIST BEHEREN een gebod is.

Als ik dit schrijf hebben de meeste lezers van deze indrukken de rede

van de minister al in extenso gelezen. Toch wil ik graag nog eens onderstrepen wat professor Zijlstra zeide van wat Gods wil kan zijn in de politiek. Daarmede moeten wij mensen zeer voorzichtig zijn. Als van beide zijden, van de voorstanders en de tegenstanders van het A.R.-Nieuw-Guinea beleid de wil Gods in het geding gebracht wordt kon het wel eens zijn, dat daarbij te grote woorden gebruikt worden. Toen is vrijmoedig omgesprongen met Gods naam. Zo is het ook, heb ik opgetekend, met het verdedigen of aanvalen van een bepaalde belastingpolitiek, op grond van wat er in de Bijbel staat.

Wat de Bijbel leert is dat er orde en vrede moet heersen, zeide de minister.

Mocht deze causerie voorlopig een zwanzang zijn, het was geen omzien met wrok, integendeel. In de sfeer van de wetenschap gezien, heeft minister Zijlstra tien jaar zijns inziens een offer gebracht, dat gegeven is met zijn hele persoonlijkheid, als men weet hoe verknocht hij aan de wetenschap is. Daarvoor heeft hij kort na de oorlog een hem toen aangeboden belangrijke functie in het bedrijfsleven niet aanvaard. Laten wij zijn beslissing eerbiedigen en hem dankbaar zijn voor zijn beleid.

Belangrijk was ook de rede van dr. Berghuis, dié de nadruk legde op de nieuwe weg, welke de ARP gegaan is en waarin bochten voorkomen, die er vroeger niet waren.

Moedig onderstreepte hij, dat mocht er sprake zijn van een politieke crisis in de partij, dat dit dan bewijst, dat de ARP een levende partij is. De partij komt uit de verf, hetgeen niet altijd het geval is geweest. Overigens, en dat mag wel onderstreept, betekent dit niet dat er afbraakverschijnselen zijn te constateren, wel dat er groeistruipen te vermelden vallen. In dat verband was het belangrijk, dat de voorzitter een beroep deed op kadervorming.

Wat ik nog meer van belang vond?

Dat er samensprekingen gaande zijn met de CHU, waarover niet meer gezegd werd dan dat, waarbij echter gevraagd werd deze besprekingen nu eens rustig en achter de schermen — hetgeen iets anders is dan een rookgordijn — te doen plaats vinden.

Niet storen!

Tenslotte nog enkele facetten van de vergadering. Het langdurig en hartelijk applaus, waarmede dr. Platteel werd verwelkomd. Het bevoogen woord van mr. Roosjen, om het besluit van het Centraal Comité niet te dwarsbomen ten aanzien van zijn — door hem niet meer geambieerde plaats op de kandidatenlijst.

En: het ontbreken van de jongeren op dit convent. Enkele studenten van de V.U., leden van het Politiek Gezelschap. Te weinig om de hope der partij te zijn.

Wat ontbreekt ons nog, dat wij hen voor de kadervorming missen? Te veel sigarenrook, zodat wij hen niet zien?

Er is zaterdag te Utrecht niet alleen gerookt, er is goed vergaderd, er is met kracht van overtuiging gesproken, er is geen vertwijfeling geconstateerd al zullen dan enkele politici op wiens aanblijven wellicht was gerekend niet meer voor het forum komen.

Dat mag nergens de moed doen zinken noch de knieën doen knikken.

Ja, meer nog, al was er dan iets van Oudejaarsavond in de lucht en in de rook, er was ook van wat geschreven staat in Hebr. 12:12.

WILLIAM GROENKOPER.

1) Noot van de redactie: Als de heer Groenkoper niet zo zeer op de eerste rij verkleefd had gezeten en minister Zijlstra wat minder over diens toekomstplannen had geïnterpelleerd, dan, ja dan zou hij gezien hebben hoe achter hem het jonge timmerhout van de A.R. partij in rijke verscheidenheid aanwezig was. En op elke Convent talrijker wordt. Jongeren zitten nu eenmaal niet graag op de eerste rij...

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

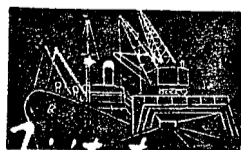

DRENTE

Bouwbedrijf Van Ess

Uitvoering van alle
voorkomende bouwwerken

EMMEN — KAPELSTRAAT 20 — TELEFOON 671

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Jan de Boer N.V. - Hoogeveen

Tel. 2841 (05280)

MACHINEFABRIEK „BORO”

RODEN — TELEFOON 9108, NA 18 UUR 9102

LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES

KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN,
LOODSEN, GARAGES, LANDBOUWSCHUREN
E.D.

OVERIJSEL

GRITTER'S

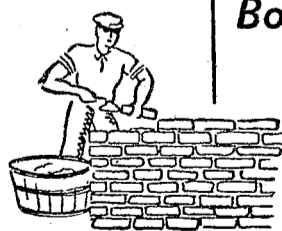
ACCOUNTANTS- EN ASSURANTIE-
KANTOOR

EMMELOORD - Boslaan 19 - Tel. 05270-3045*

Firma Gebr. Slump

Brandstoffenhandel

LEMMER TELEFOON 05146—564
NAGELE TELEFOON 05276—2460

Bouwbedrijf

L. DE GRAAFF

EMMELOORD
Nagelerstraat 37
Telefoon 05270-3090

- * VERBOUW
- * NIEUWBOUW
- * ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE

Laaressingel 101 — Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 — Telefoon 11638

Firma Breman

Machinefabriek en grofsmederij

Klip- en stokankers t.m. 2500 kg.

ZWARTSLUIS — TELEFOON 05208 - 406

TIMMER- EN AANNEMERSBEDRIJF

G. J. van der Kamp

R 257 d SLAGHAREN Tel. 05231-260

FERNHOUT N.V.

Handel in wegen- en waterbouwmaterialen,
zandzuigbedrijf, op- en overslag,
Scheepsbevrachting

ZWOLLE - Tel. 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Tel. 05270 - 2493 b.g.g. 2663

Sigarenmagazijn „DE SPECIALIST”

Wij voeren o.a. KARL, UPMANN, WHITE ASH
BALMORAL, LA PAZ, enz.

Uw bestelling wordt met de meeste zorg uit-
gevoerd.

G. BOS, Schouwstraat 17, DRONTEN (O.F.)
Telefoon 03210—593

FA. W. VAN DIJK & ZN.

aannemersbedrijf

P 340 LUTTEN Tel. 05231-452

Rede Dr. Berghuis

• Vervolg van pag. 2

groot aantal Kamerleden leiden, zoals het onvermijdelijk nu eenmaal gelden van het leeftijdsargument en de aanwezigheid van op zichzelf volkomen aanvaardbare persoonlijke motieven, nog niet direct als een verontrustend symptoom te worden gezien.

Maar toch verdient de zaak, waarop de heer Kortenhorst wees, in haar algemeenheid ongetwijfeld ernstige aandacht. Vergeten zal ook nog niet zijn, dat bij de Kabinetsformatie van 1959, naar toen ruchtbaar is geworden, in sommige politieke kringen figuren, die uit hoofde van hun bekwaamheid daartoe geschikt werden geacht, op grond van persoonlijke motieven, die men uiteraard ook toen moest respecteren, niet bereid waren zitting in het Kabinet te nemen.

Wat inderdaad naar mijn mening aandacht verdient is het punt, dat er toch iets aan de orde is van een toenemend gebrek aan bereidheid om zich aan de politiek te wijden en dat blijkbaar de besten in den lande niet steeds voor een regeringsfunctie beschikbaar zijn. Het constateren daarvan houdt op zichzelf geen waarderingsoordeel in over de betreffende personen zelf. Daar heb ik ook geen recht toe. Ik heb al gezegd, dat wij de beweegredenen voor een beslissing omtrent dit punt van mensen in onze kring volledig respecteren.

De oorzaken van de genoemde ontwikkeling kunnen ook in een volstrekt buiten-persoonlijke sfeer liggen, bijvoorbeeld in het naar sommiger inzicht minder boeiend worden van de politiek in een klein land als het onze, of in de omstandigheid, dat andere levenssectoren, zoals wetenschap en bedrijfsleven zodanige grootheden zijn geworden, dat zij in meerdere mate dan vroeger de aandacht van de politiek aantrekken.

Als dit zo is, dan is het misschien te verklaren, maar desniettemin te betreuren. Juist nu de politiek meer dan ooit tevoren beslag legt op het menselijk leven en nu in de tijd, waarin wij leven, de betekenis van de stuurkrachten en achtergronden van de politiek zich meer dan ooit tevoren aan ons opdringt, verdient de staatkunde de inzet van allen die daarvoor geschikt en geroepen zijn.

In hoeverre in dit alles het persoonlijk-financiële element een rol speelt, is van geval tot geval moeilijk te beoordelen, maar het is in zijn algemeenheid natuurlijk niet te verwaarlozen. Ik zou hiervan alleen dit willen zeggen: de bereidheid tot het dienen van de publieke zaak zal nooit gepaard mogen gaan met het verlangen er rijk van te worden; maar tevens zal deze bereidheid — vooral als gevraagd wordt de inzet van alle krachten — zodanig gehonoreerd moeten worden, dat de betrokkene er met zijn gezin — en ik leg vooral de nadruk op dat gezin, omdat dit toch al offers moet brengen — onbekommerd van kan leven.

— o —

Dames en Heren, ik ben aan het einde van mijn openingswoord. Ik ben begonnen met te stellen, dat wij belangrijke en inspannende maanden voor de boeg hebben. Laten wij bereid zijn onze krachten aan dit werk te geven. En moge God het werk onzer handen zegenen.

IN DE VERKIEZINGSSFEER

Radiorede van Mr. W. R. van der Sluis op 18 oktober 1962

VEERTIEN dagen geleden heeft de heer Bruins Slot via deze microfoon tot u gesproken. Dat was niet omdat er mijnerzijds gebrek aan stof zou bestaan. Neen, het is een — naar mijn mening — goede gewoonte geworden, dat de voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie de radiosprekbeurt krijgt in de week waarin in die Kamer de algemene politieke beschouwingen worden gehouden.

Ditmaal is de partij weer aan de beurt, zal ik maar zeggen. Daartoe is ook alle reden, want jongstleden zaterdag is het Partij Convent samen geweest. Dat gebeurt tweemaal per jaar. Het is een kaderdag, want uit alle regionale partij-organen komen dan afgevaardigden naar de stad Utrecht. U hebt het zaterdagavond misschien gezien in het televisie-journaal. Allicht hebt u er over gelezen in uw dagblad. Wat u niet zag of las, is dat het nog nooit zo vol geweest is op een Partij Convent. Dat komt omdat daar ook belangstellenden welkom zijn. Dat er steeds meer mensen van hun interesse blijken te geven, wijst er op dat de temperatuur in de politiek stijgt naarmate de Kamerverkiezingen naderen.

Natuurlijk kan ik u in tien minuten onmogelijk de redevoeringen van dr. Berghuis en prof. Zijlstra zelfs maar in verkorte vorm doorgeven. Geen nood, zij staan letterlijk afgedrukt — a.s. zaterdag — in ons weekblad „Nederlandse Gedachten”. En ook in het ledencontactorgaan „A.R. POST”. Als het u interesseert, vraagt u dan gerust een gratis nummer van dat blad aan op ons partijbureau, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag.

Het ging op die vergadering van het Partij Convent natuurlijk ook over de kandidaatstelling voor de verkiezingen. Welke partij is daar tegenwoordig niet mee bezig. In onze partij komt daar nog iets bij en dat is de kwestie van de lijstaanvoering. Prof. Zijlstra, dat weet u, is in 1963 niet beschikbaar als Kamerkandidaat en dus ook niet als algemeen lijsttrekker.

In de discussie hebben een paar leden van het Partij Convent nog wel geprobeerd hem van gedachten te doen veranderen, maar dat ging niet door.

In alle openheid heeft de bewindsman nog eens gezegd wat hem tot zijn ernstig overwogen besluit bracht. Het staat allemaal in zijn brief, die op 15 september van de eerste tot de laatste letter is gepubliceerd.

Overigens heeft ook prof. Zijlstra geen afscheid van de politiek en nog minder van de A.R. Partij genomen.

Maar goed, eerst iets over de kandidaatstelling. Ik heb daar een maand geleden ook over gesproken in mijn radiopraatje. En — dit er tussendoor — een paar dagen later kreeg ik een reactie die mij verbaasde. Op een vergadering waar

ik een spreekbeurt had, stond iemand op. Hij zei: „De spreker heeft het een paar dagen geleden voor de radio over de kandidaatstelling gehad. Hij had het toen over een vertrouwelijk rapport dat aan de partijorganen gestuurd was. Daarin wees het Centraal Comité op een paar sectoren waaraan bij het samenstellen van de fractie gedacht zou moeten worden. De economische sector, het sociale facet enz. Maar, zo zei de man het ongeveer: „ik en anderen hebben in de radiospeech gemist dat bovenal Kamerleden nodig zijn, die zich baseren op Gods Woord en het koningschap van Jezus Christus over heel het leven.”

Inderdaad, dat heb ik niet gezegd. Ik meende er vanuit te mogen gaan dat die primaire eis overbekend was. Mensen, die niet het „leer mij naar Uw wil te handelen” tot de grondslag van hun parlementaire werk maken, worden door de A.R. Partij niet kandidaat gesteld. Laat daarover van nu af tusschen u en mij geen misverstand meer bestaan.

Het besluit over de kandidaatstelling dat het Partij Convent zaterdag nam, is naar mijn mening een verstandige beslissing geweest. In alle 18 Kamerkiezingen zal onze partij met 30 kandidaten uitkomen. De nummers 1 tot en met 12 zullen overal dezelfde namen bevatten, maar zij kunnen onderling wisselen. Wie dus bijvoorbeeld in Groningen no. 1 staat, kan bijvoorbeeld in Utrecht no. 6 op de lijst staan. Als hij maar tot de eerste 12 behoort. Dit systeem geeft verschillende streken in ons land vrijheid van voorkeur en een dienovereenkomstige vrijheid van handelen. Zo hoort het in een democratische partij. Wij hopen er natuurlijk op te mogen rekenen, dat zij alle 12 in de Tweede Kamer gekozen worden.

Zonder pessimistisch te zijn, is dit verkozen worden nog niet zo zeker van de kandidaten, die de nummers 13 tot 25 voor hun naam hebben staan. Daarom besloot het Partij Convent dat die kandidaten overal in het land in dezelfde volgorde op de 18 lijsten zullen voorkomen. Zou dit anders zijn dan zou het wel eens een reuzen-werk voor het stembureau kunnen worden om uit te zoeken wie van al die kandidaten als no. 13 of 14 nu eigenlijk verkozen verklaard moet worden.

Tenslotte; traditiegetrouw zullen op de mrs. 25 tot en met 30 regionale kandidaten prijken. Dat geeft de lijst voor menige kiezer een vertrouwd accent.

Omdat dit verhaal u misschien te „technisch” wordt, memoreer ik nu maar weer eens een ander feit uit dat volle Partij Convent. Dat is de samenwerking met onze christelijk historische vrienden. Dr. Berghuis heeft medegedeeld, dat de besprekingen tussen de beide dagelijkse besturen aan de gang zijn. Daar worden een aantal onderwerpen van principiële aard diepgaand doorgesproken. Dat moet ook, want bij een al te vlotte samenvloeiing van die twee vroeger helaas uiteengegane protestants christelijke politieke

stromingen, is niemand gebaat.

Dan komen er vroeger of later toch weer brokken van. Dan is het einde slechter dan het begin.

Dr. Berghuis vroeg terecht van de belangstellenden: laat die beide besturen rustig met elkaar praten. Met andere woorden: vraag nu van ons geen communiqués of verslagen over de stand van zaken.

Wel verdient nog een andere mededeling in dit verband uw aandacht. Dat was de instemming die dr. Berghuis betuigde met een wens van mr. Beernink, de voorzitter van de C.H.U.

Het gaat daarbij om een zodanige wijziging van de Kieswet, dat het onderling verbinden van de lijsten der verschillende partijen mogelijk wordt.

Zou die wijziging er komen, dan kunnen de C.H. en de A.R. hun lijsten verbinden. Het gevolg daarvan is, dat geen stemmen, die op een van deze beide partijen worden uitgebracht, verloren gaan of een andere partij aan een extra, doch onverdiende, zetel helpen.

U zult zich het drama van het G.P.V. in 1959 nog herinneren. Van de toen benodigde tienduizenden stemmen op de G.P.V.-kandidaat ontbraken er slechts enkele tientallen. Het gevolg was echter, dat de zetel waarvan hij en zijn partij reeds zeker meenden te zijn aan de socialistische mejuffrouw Lemaire toeviel. Dat was natuurlijk de bedoeling van onze geestverwanten in het G.P.V. niet geweest...

Hoe u ook over het samengaan van A.R. en C.H. denkt, u zult het toch wel met mij eens zijn, dat die partijen dicht genoeg bij elkaar staan om hun reststemmen op deze manier voor zichzelf te reserveren.

Om nog even in de verkiezings-sfeer te blijven: vandaag is het Ontwerp-Program van Actie van onze partij aan de kiesverenigingen toegezonden. Die kunnen het nu gaan bestuderen en eventueel wijzigingsvoorstellen indienen. Ook dit is een belangrijke zaak. Voor mensen, die niet zo erg van het strikt organisatorische houden, is nu wellicht het moment gekomen om van hun belangstelling voor de hoofdlijnen der christelijke politiek blij te geven.

Want uiteindelijk gaat het niet om mensen, of dat nu kamerkandidaten of anderen zijn. Het gaat uiteindelijk om hetgeen een partij nastreeft en wil verwirkelijken.

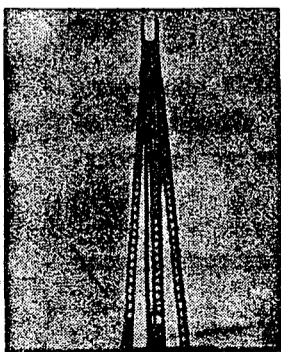
Daarvan geeft zij zichzelf vóór de Kamerverkiezingen rekenschap en vervolgens aan de kiezers opening van zaken.

Voor een Christus-belijdende partij staat daarbij voorop de roeping om in de strijd tussen de geesten dezer eeuw en de Geest van het Koninkrijk Gods een bijdrage te leveren aan een goede en rechtvaardige ontwikkeling der nationale en internationale samenleving. Indien onze gehele partij eensgezind dit ontwerp, dat een poging is deze opgave te concretiseren, ter hand neemt, dan is er — zoals de titel van de openingsrede op het Partij Convent het zegt — geen afbraak, maar groei.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

IN DE ALBLASSERWAARD

Firma H. Manschot & Zoon

AANNEMERS VAN HEIWERKEN

Telefoon 03474-269 LEXMOND

Gespecialiseerd in het helen met stoomblokken van 2000 tot 5000 kg

VERPLAATSBARE

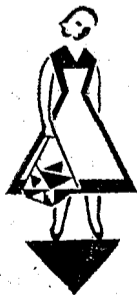
HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen Noodwoningen, scholen en kerken, Directie- en schaftwagens etc.

TELEFOON HARDINXVELD-GIESSENDAM 2141

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.

Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123 PAPENDRECHT

GRAAFSTROOM melk

in papierverpakking

- smakelijk
- hygiënisch
- gemakkelijk

LiSaPak

Aangewezen voor kantine en school!

Uw adres voor

DIRECTIEKETEN, BARAKKEN, SCHOLEN, ZOMERHUISJES, enz. enz.

Firma Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Telefoon 2062

Coöp. Landbouwvereniging SAMENWERKING

GIESSBURG - Telefoon 01845 - 254

alles voor de boer: veevoeders - meststoffen - zaai- en pootgoed - landbouwwerktuigen - maar ook veel voor iedereen: vaste- en vloeibare brandstoffen - bestrijdingsmiddelen - gereedschappen.

In prima boter en kaas,

steeds de baas.

alle soorten groot en klein,

komen uit de IJssel- en Lekstreek fijn.

A. van Houwelingen - Moordrecht

telefoon 305 (01827), Westeinde 117

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van

OEVERVERDEDIGINGSWERKEN

GRIENDHOUTHANDEL - HOEPELMAKERIJ

Telefoon 2156 - Hardinxveld-Giessendam

Daar moet u meer van weten

Natuurlijk wilt u boeken in huis hebben, een plank vol, een kast vol. Dan kunt u naar haftelust lezen. En het staat zo gezellig en rijk. Maar boeken kosten geld, vooral de mooie die u wenst. De manier om voordelig en gemakkelijk aan boeken te komen biedt u de BK BOEKENKRING. Als u daarvan lid bent kunt u voor slechts f2,50 per maand precies de boeken uitzoeken die u wilt hebben: ontspanning, ontwikkeling en voor de kinderen.

NEEM NU DIT PRACHTBOEK

In één band 3 onvergetelijke streekromans van de bekende schrijfster J. Visser-Roosendaal: De Wachter, Eerst ik en In 't laatste kwartier - 400 bladzijden helderwit papier, groot formaat, geheel linnen band met goudstempel, fraai stofomslag in 4 kleuren. Deze luxe-omnibus kost f9,50. Maar als lid van de BK Boekenkring betaalt u er slechts 2 x f2,50 voor. Dát is wat voor u. **Daár moet u meer van weten.** Vul nevenstaande bon meteen in en post hem vandaag nog. Dan weet u over enkele dagen alles van de BK Boekenkring.

Verkrijgbaar in de boekhandel

BK BK BON BK BK

voor vrijblijvende zichtzending en/of gratis catalogus. Op te zenden in open envelop, gefrankeerd met 4 ct., aan boekhandel of aan BK BOEKENKRING - POSTBUS 1 - BAARN 1 van de 2 hokjes vol maken a.u.b.

Ik wil graag de J. Visser-Roosendaal Omnibus vrijblijvend ter inzage en de kostbare, geïllustreerde catalogus gratis ontvangen.

Ik wil graag de kostbare, geïllustreerde catalogus gratis ontvangen.

In blokletters schrijven a.u.b.

Heer/Mevr./Mej.

Straat

Plaats

97

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Internationale en interkerkelijke

VERENIGING VAN VOLLE EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND“

(full gospel business men's fellowship international)

De beste zaak, die u op deze wereld kunt doen is: ONGELOVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN J E Z U S.

De winst zal groot zijn!!

Vergadert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden.

Alle inlichtingen omtrent onze vereniging worden u graag verstrekt door ons secretariaat te Breda, Ceresstraat 35, tel. 0 1600-35650, na 18 uur: 0 1600-34360.

BON Voor slechts f 1.50 abonnee op Nederlandse Gedachten

U kunt mij — ook voor 1963 — noteren als abonnee:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

OPGEGEVEN DOOR:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuypersstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs van 1 oktober '62 tot 1 januari '63: f 1,50. Per halfjaar f 3,25. Giro 89673.

Op naar de 20.000 abonnees

BLIJF OP DE HOOGTE

voor slechts

f 1.50

ontvangt u dit

weekblad

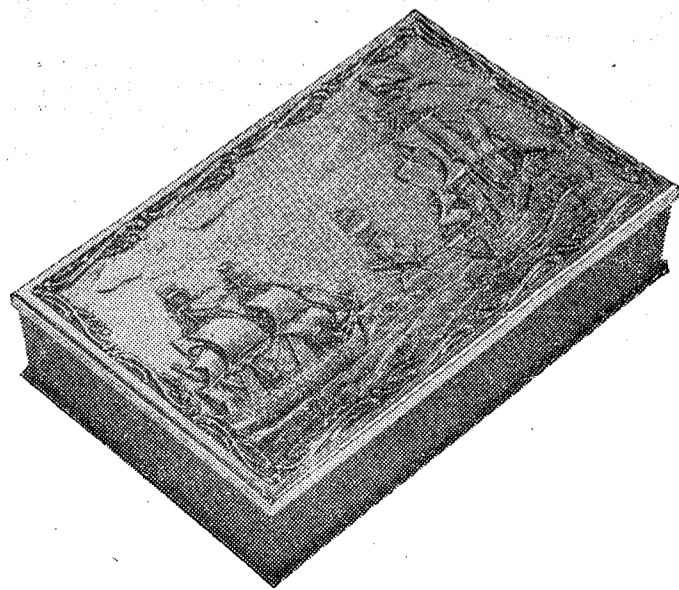
tot

1 januari 1963

vorm zelf uw mening door u te abonneren op het

anti-revolutionaire weekblad NEDERLANDSE GEDACHTEN

12 pagina's nieuws!

Wanneer u zich tevens voor het jaar 1963 abonneert, ontvangt u een prachtige zilverkleurige sigaretten- of bijouteriedoos (12 x 8 cm) met inscriptie op de onderkant.

Voorts ontvangt een ieder, die 5 abonnees opgeeft voor het jaar 1963 naar keuze een

* sigaren- of bijouteriedoos (15 x 10 cm)

* een verzilverde sleutelring

* een verzilverde briefopener

stuur vandaag nog de bon naar den haag

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

De man in de mist

ONLANGS werd in één der agrarische weekbladen de memorie van toelichting op de begroting van Landbouw en Visserij geprezen als het meesterstuk van Marijnen. Wij hebben ons toch heel even de ogen uitgewreven, want bij een eerste lezing waren wij in ieder geval niet verder gekomen dan een heel gewoon en vrij traditioneel stuk van „meester” Marijnen. Een meesterstuk vermochten wij er toen niet in te zien. Zo zal het ook niet zijn bedoeld. Er wordt ons immers opnieuw een spiksplinternieuwe nota over het landbouwbeleid op langere termijn toegezegd. Misschien wordt dat dan het meesterstuk.

Zoals gezegd, de toelichting op deze begroting is dat in geen geval. Dat ligt ook voor de hand, want daarvoor hebben wij op het ogenblik te maken met veel te veel onzekere factoren. Wij weten nog niet, hoe het nu allemaal precies gaat werken. Zolang de ontwikkeling in E.E.G.-verband nog zo veel ruimte laat, kan er van het trekken van forse lijnen nog geen sprake zijn.

Daarom vinden we in deze toelichting ook weer een serie van die dierbare algemeenheden. Er wordt natuurlijk weer gesproken over de versterking van onze concurrentiepositie. Ook de verbetering van de interne en externe produktieomstandigheden wordt weer genoemd. Zelfs ontbreekt ook dit jaar weer niet de verzuchting, dat de verantwoordelijkheid vóór dit alles in de eerste plaats dient te worden gezocht bij de werkers in de land- en tuinbouw zelf. Wat daarmee bedoeld wordt is ons niet duidelijk. Overleg met de georganiseerde boerenstand is dringend geboden. Het is allemaal zo verschrikkelijk vaag. De minister kan het misschien ook nog niet goed overzien. Zo blijft hij voor de boeren en tuinders: de man in de mist.

Wij willen daarom nog een enkele

opmerking maken, waaruit dit nog nadier mag blijken.

Om te beginnen hebben wij wel eens de indruk, dat de genoemde toelichting soms zo verschrikkelijk ver af ligt van de praktijk. De objectiviteit wordt tegenwoordig steeds gezocht in het produceren van zo veel mogelijk cijfers. En deze cijfers, hoe ook gerangschikt en hoe ook geïnterpreteerd, spreken naar onze mening een duidelijke taal.

Er is over de hele linie een duidelijke achteruitgang in het gemiddelde arbeidsinkomen per ondernemer in de landbouw. Speciaal willen wij daarbij de aandacht vragen voor het oostelijk zandgebied, al dient men toch ook de ontwikkeling in de noordelijke bouwstreek goed in de gaten te houden. Nu

Moeilijkheden in de landbouw vragen om spoedige oplossing

worden er uiteraard wel een reeks van oorzaken aangewezen, die deze ontwikkeling in de hand hebben gewerkt. Veel liever zouden wij gezien hebben, dat maatregelen zullen worden genomen om deze ontwikkeling te stuiten. Want het blijft altijd een vreemd geval, dat in een tijd van hoogconjunctuur de arbeidsinkomens van een bepaalde groepering dalen.

Een ander punt, waarover wij geheel in het onzekere worden gelaten, is de ontwikkeling in de zuivelsector. Een prachtige volzin kan daarover de bestaande ongerustheid niet wegnemen. De hoop wordt namelijk uitgesproken, dat het gemeenschappelijk landbouwbeleid en de daarbij passende gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor de afzet in toenemende mate tot verlichting van de nationale problematiek van de verschillende lidstaten zullen bijdragen. Daar moeten wij het dan maar mee doen. Veel vertrouwen geeft het niet.

Vooraf niet, als wij dan verder lezen de tot de conclusie komen, dat de vaststelling van de garantieprijs op een heel andere wijze moet plaats vinden. Gesuggereerd wordt althans, dat zulks niet meer kan op basis van gemiddelde nationale kostprijzen. Wordt daarmee toch eigenlijk niet voor een groot deel aan de boeren elke garantie ontnomen? Wordt hiermee niet de gehele markt- en prijspolitiek voor deze sector op losse schroeven gezet?

Als derde opmerking zouden wij maken, dat in deze memorie van toelichting eigenlijk in het geheel geen aandacht wordt besteed aan de arbeidsvoorziening in de landbouw. En juist deze arbeidsvoorziening is op vele bedrijven het knelpunt. Wie de praktijk kent weet, dat op de boerderij weer hoe langer hoe meer de vrouwen moeten meewerken. Zelfs in die mate, dat het gezin er onder lijdt. Een van onze lezers heeft hier al eens op geattendeerd. Wij stellen ons voor zo spoedig mogelijk op dit onderwerp terug te komen. Wij willen nu alleen maar deze ontwikkeling signaleren. Want naar onze mening komt de tijd snel, dat de landbouw met betrekking tot de arbeidskrachten in openlijke concurrentie treedt met de industrie. In de toelichting wordt dit aspect maar nauwelijks aangeroerd. Staat de minister dan toch te ver van de praktijk?

In dit verband willen wij nog een opmerking plaatsen. Aan de arbeidsvoorziening in de landbouw moet meer aandacht worden besteed ook in deze zin, dat het aantal leerlingen, dat een landbouwkundige opleiding volgt over de hele linie veel te laag is. In de toekomst dreigt een TEKORT aan GESCHOOLDE arbeidskrachten. De paragraaf over het landbouwonderwijs is dit jaar wel

zeer summier gehouden. Wij vragen ons af, waarom er in dit verband niet meer perspectief gegeven is aan de praktijkscholen. Zo lijkt de stichting van speciale veeteelt-praktijkscholen op de lange baan te worden geschoven. Juist met het oog op de algemene kreet om versterking van de concurrentie positie zou men gedacht hebben, dat aan de praktische scholing voor de arbeid op het bedrijf veel meer gedaan zou worden. Jaar en dag wordt er steeds weer op geattendeerd, dat de boeren goede ondernemers moeten worden. Maar de reorganisatie van het middelbaar landbouwonderwijs laat nog steeds op zich wachten.

Zo zijn er nog heel wat andere dingen ook. Zo is de voorlichtingsdienst, althans aan de top, weer eens gereorganiseerd. Een slagvaardig beleid in deze sector is zeker nodig. Een optimaal rendement van dit apparaat eveneens. Wij vragen ons de laatste tijd echter wel eens af, of men dat nu werkelijk denkt te bereiken met voortdurende reorganisaties. Wij moeten niet vergeten, dat het uiteindelijk de boer is, die van de voorlichting als zodanig profijt moet hebben. Een goed rendement van deze dienst vindt men alleen, als men dicht naast de boer en zijn bedrijf gaat staan.

Want, WAT TOCH HEEL DUDELIJK naar voren komt, is, dat in deze tijd van de boer veel gevraagd zal worden. Dat blijft steeds de man, waar het om draait. Van zijn organisatievermogen, van zijn bedrijfseconomisch inzicht, van zijn technische prestaties, hangt veel af. Laat deze boer dan toch niet langer in de mist dwalen.

P. van der Mark.

TUSSEN JA EN NEEN

Zondag — altijd op zondag! — gaat het Franse volk naar de stembus. En op zondag 18 en zondag 25 november gaat het weer naar de stembus. Want in de komende maand zal in Frankrijk de strijd gestreden moeten worden over de vraag of in dit land nog een democratie zal kunnen bestaan naar onze westerse opvattingen, waarbij dus de politieke partijen in het besturen van de staat het volk vertegenwoordigen, of dat de huidige schijndemocratie bestendig zal blijven en dus de vrijwel onbeperkte macht zal blijven rusten in de handen van Charles de Gaulle. Met de politieke partijen als vrijwel machteloze toeschouwers.

Zondag is het stemmen een technisch eenvoudige zaak: men hoeft slechts ja of neen te antwoorden op de vraag of het staatshoofd in het vervolg rechtstreeks door de Franse burgers zal worden gekozen.

Of... eigenlijk is dit de vraag niet! De verkiezingsstrijd van de laatste weken heeft aan de uitslag van de stembus een heel andere betekenis gegeven. Het gaat er nu om of het Franse volk ja of neen tegen De Gaulle zegt. Want als het neen is of als het ja niet overtuigend genoeg klinkt, dan zal De Gaulle aftreden.

Een bijzonder nare keus. Niemand zal willen ontkennen dat De Gaulle een groot man is die onnoemelijk veel voor Frankrijk betekent. Zijn heengaan zou een enorm verlies zijn. Daarom zal het Franse volk wel ja zeggen. Maar zal het van harte gaan? Want dat De Gaulle solt met de democratie gaat ook de Fransman ter harte, want la liberté is voor hem een groot goed! En vrijheid vindt in de parlementaire democratie haar beste beschermer. Hoe jammer is het dat een groot man als De Gaulle daarvoor de ogen gesloten wil houden!

WERELD
VIA
CAMERA

Voor Uwe Filmavond

EEN **cefa** FILM

STEYNLAAN 13 HILVERSUM tel. 13751

W. G. SCHEERES

HOOIGRACHT 12 — DEN HAAG
TELEFOON 11.62.50

**ELEKTRISCHE
INSTALLATIES**

HET STANDAARDWERK VAN

DR. H. COLIJN;

SAEVIS TRANQUILLUS IN UNDIS,
TOELICHTING OP HET
ANTIREVOLUTIONAIR
BEGINSELPROGRAM

is al jaren uitverkocht. Wij konden nog een klein aantal bemachtigen tegen de prijs van f 7,50 per stuk. Bestelt U daarom vlug een exemplaar bij de specialist op het gebied van het Christelijk boek:

A. SJIRK VAN DER ZEE,

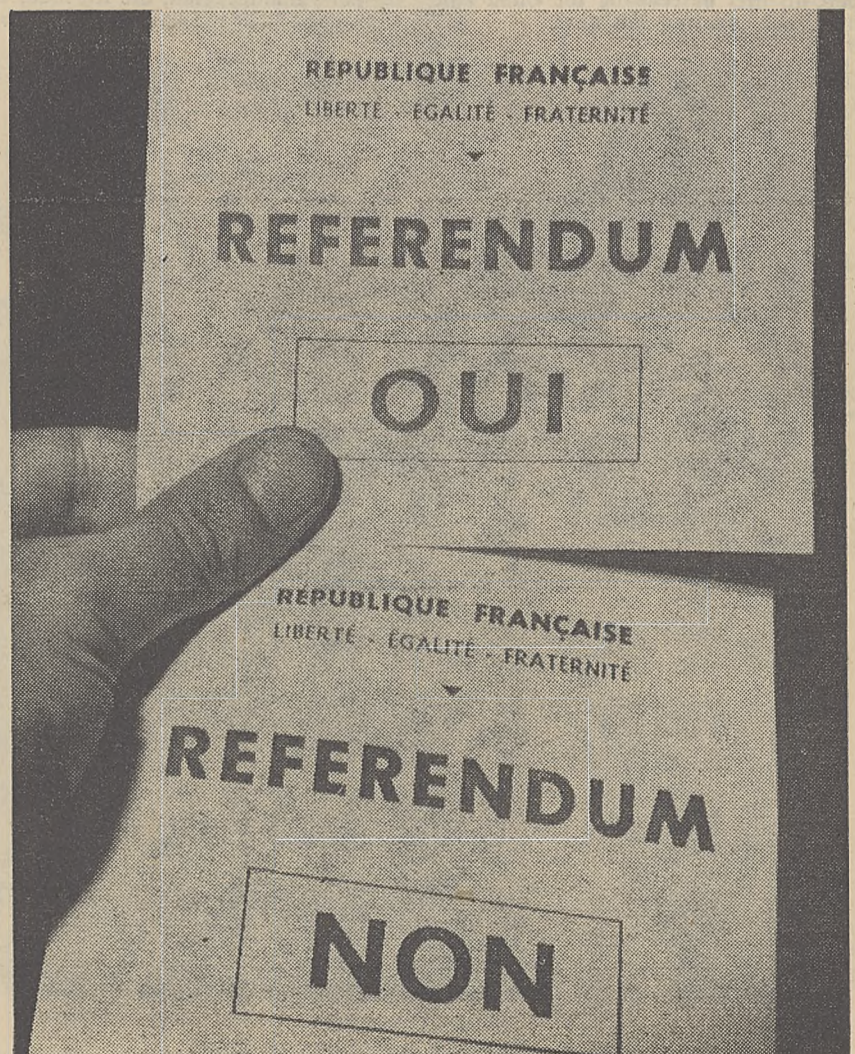
Deventerweg 18 - Harderwijk

Telefoon 03410 - 3385

Wij kopen en ruilen alle goede boeken.

IN DIT NUMMER

- * Moeilijkheden in landbouw (pag. 1).
- * Cuba (pag. 2, 3 en 10).
- * Parlementair verslag (pag. 4 en 5).
- * Protestantse spaarbank (pag. 6 en 7).
- * Commerciële TV (pag. 10).
- * Storing bij A.R.-televisie (pag. 8).

Streep door rekening van Chroesjtsjef

♦ Gevolgen van „Cuba” voor Berlijn

DE Amerikaanse blokkade-maatregelen rondom het eiland Cuba hebben een streep door de Russische rekening gehaald. Chroesjtsjef was er — zo meende hij — in geslaagd de Verenigde Staten in Cuba schaakmat te zetten, door enerzijds te doen, alsof hij helemaal niet van plan was, Cuba als een op de „borst” van de Verenigde Staten gericht pistool te gebruiken en anderzijds de kwestie Cuba onlosmakelijk te verbinden met een in wezen nog belangrijker probleem: de Berlijnse crisis. Met andere woorden: een Amerikaans optreden tegen Cuba meende de Russische premier te kunnen verijdelen, door een soortgelijke actie tegen West-Berlijn in het vooruitzicht te stellen. En terwijl hij in versneld tempo trachtte, van Cuba een tegen de Verenigde Staten gericht kernwapen-arsenaal te maken en de Amerikanen voor een voldongen feit te plaatsen, hield hij zich rustig in Berlijn, zich bereid verklarend, dit probleem door middel van onderhandelingen uit de weg te ruimen.

Van deze situatie heeft Kennedy — gealarmeerd door de jongste gegevens over de raketbases op Cuba — gebruik gemaakt en zijn stap had dan ook voor de Sowjet-Unie een overrompend karakter. Toen we deze regels schreven, was nog niet bekend, hoe de Russen op de blokkade-maatregelen zouden reageren. Wel was duidelijk, dat zij volkomen onvoorbereid waren, toen Kennedy tot handelen overging.

Het is thans niet alleen de vraag, wat er met betrekking tot Cuba zal gaan gebeuren; Berlijn is door de gebeurtenissen in het begin van deze week weer in het middelpunt van de belangstelling komen te staan. Toen Kennedy plotseling zijn verkiezingscampagne onderbrak en naar Washington terugkeerde, was de mogelijkheid niet uitgesloten dat de drastische stap, die van de Amerikaanse president verwacht werd, verband zou houden met de Berlijnse crisis. Langzaam maar zeker werd echter duidelijk, dat er een dramatische stap met betrekking tot Cuba op komst was. Veel meer nog dan de Berlijnse crisis hield de gevaarlijke ontwikkeling op dit eiland in de Caribische Zee, dat dicht bij de Amerikaanse staat Florida is gelegen, de gemoederen in de Verenigde Staten bezig. En toen de vrijlating van meer dan 1100 gevangenen door Fidel Castro niet doorging, werd Kennedy haast genoodzaakt, maatregelen te nemen om de beweringen te logenstraffen, dat hij geen besluiten durfde nemen.

De president kon echter alleen tot actie tegen Cuba overgaan, als hij de overtuiging zou hebben, dat de Russen in Berlijn niet tot tegenactie zouden overgaan. De precaire situatie in Berlijn legde de president ongetwijfeld de nodige beperkingen op. Dat nam echter niet weg, dat Kennedy geen grote moeilijkheden in Berlijn verwachtte, toen hij met betrekking tot Cuba zijn drastische maatregelen nam.

FIDEL CASTRO
... pion in schaakspel tussen oost en west ...

Climax

Het heeft dan ook veel zin, de situatie rondom Berlijn nog eens aan een nadere beschouwing te onderwerpen. Er is de laatste tijd zeer veel geschreven en gesproken over een naderende climax in de Berlijnse crisis. Dat was meer dan vier jaar geleden ook al het geval, toen Chroesjtsjef dreigde, een afzonderlijk vredesverdrag met het communistische regiem in de Sowjetzone van Duitsland te sluiten. Op 27 november 1958 volgde het eerste ultimatum van Chroesjtsjef. Hij gaf het Westen nog een half jaar om de Berlijnse kwestie te regelen. Dan zou het afgelopen zijn met het Russische geduld. Er gebeurde echter niets. Het bleef bij dreigen en bij het geven van „respijt”.

Zo ging het door tot de 13de augustus van het vorig jaar. Chroesjtsjef was er toen zo van overtuigd, dat de drie westelijke mogendheden niet voor zijn dreigementen uit de weg zouden gaan, dat hij het tegenovergestelde moest doen van wat hij zich voor ogen had gesteld: in plaats van West-Berlijn van de buitenwereld af te snijden en achter het ijzeren gordijn te slepen, sloot hij Oost-Berlijn hermetisch af.

„Oplossing”

Op deze wijze loste de Russische premier het probleem op, waarmee hij al zo vele jaren achtereenvolgend te kampen had gehad: hij verhinderde de bevolking van de Sowjetzone, via Oost-Berlijn (het laatste grote gat in de rode omheining) naar het Westen te vluchten en maakte vrijwel alle spionageactiviteit onmogelijk. We laten nu even in het midden, of de westelijke mogendheden in die spannende augustusdagen van 1961 juist hebben gereageerd op de hermetische afsluiting van Oost-Berlijn door de Oostduitse volkspolitie. Een feit is echter, dat de gebeurtenissen twee dingen aantoonde: 1. dat Chroesjtsjef erkend had, door de vastbeslotenheid van de westelijke mogendheden te zijn geïmponeerd en 2. dat door het afgrenzen van Oost-Berlijn voor de Sowjetunie de noodzaak om tegen West-Berlijn op te treden voor een belangrijk deel was weggenomen. Beide feiten gelden nu nog.

En zij laten ons zien, dat er nog altijd geen reden is om zich ernstige zorgen over de kunstmatige veroorzaakte crisis in Berlijn te maken ... zolang de westelijke mogendheden eensgezind blijven in hun onverzettelijkheid ten aanzien van hun rechten (en die van de Duitsers) in de vroegere Duitse hoofdstad.

Geen risico

Vorig jaar durfde Chroesjtsjef in Berlijn geen risico te nemen en nam hij zelfs maatregelen, die hij meer dan tien jaar achtereenvolgend getracht te ver-

PRESIDENT KENNEDY
... grote verantwoordelijkheid ...

mijden. Dit laatste deed hij bewust, omdat het nemen van die maatregelen zou neerkomen op het erkennen van een nederlaag. Het is de grote vraag of hij dit risico nu wel zal durven lopen. De omstandigheden geven daar nog minder aanleiding toe dan tot dusver het geval is geweest. Toen in het begin van augustus de dreigementen van Chroesjtsjef werden hervat (in verband met de naderende „verjaardag” van de afsluiting van Oost-Berlijn) en commentatoren in de westelijke wereld weer een climax zagen naderen, was het weer de Russische premier die — vorige maand — een eind aan de onzekerheid maakte.

In een brief aan Kennedy, die bijna geheel gewijd was aan de Amerikaanse houding ten opzichte van Cuba, liet hij zo terloops weten, dat hij voor de verkiezingen in de Verenigde Staten (op 6 november a.s.) niet met de Duitse kwestie (die zich in Berlijn heeft toegespits) voor de dag zou komen. En weer leek het er sterk op, dat de Rus zo onopvallend mogelijk zich zelf weer even de nodige armslag had gegeven.

Geen avontuur

Mogen we al met vrij grote stelligheid aannemen, dat de Russen niets voor een militair avontuur tegen West-Berlijn voelen (onder de huidige omstandigheden althans) — we mogen daar bovendien bij in aanmerking nemen, dat het slepende conflict met communistisch China Chroesjtsjef op zichzelf al tot grote voorzichtigheid maant. De Russische premier wil graag de Berlijnse kwestie forceren, maar schrikt er voor terug, geweld te gebruiken, omdat dit met geweld zou worden beantwoord. Onder die omstandigheden moet het voor hem weinig aantrekkelijk zijn, een afzonderlijk vredesverdrag met het communistische regiem in de Sowjetzone te sluiten, zonder hetwelk hij zich niet van zijn verantwoordelijkheden tegenover de westelijke mogendheden kan ontdoen.

Als er gevechten zouden uitbreken om West-Berlijn en de toegangswegen naar die stad, zou voor de Sowjetunie in wat men daar noemt de Deutsche Demokratische Republik (DDR) een bijzonder gevaarlijke situatie kunnen ontstaan. De lang onderdrukte bevolking van deze door de communisten beheerste staat zou zich dan wel eens opnieuw tegen haar overheersers kunnen keren en de zijde van het Westen kunnen kiezen ...

Duidelijk

Kennedy heeft er goed aan gedaan, Chroesjtsjef duidelijk te maken, dat hij er eventueel niet voor zal terug schrikken, om Berlijn een kernoorlog te riskeren, maar dat hij tevens bereid

is, eerst met zgn. conventionele middelen te proberen, een schending van de westelijke rechten in de vroegere Duitse hoofdstad in de kiem te smoren of ongedaan te maken. In wezen was dit een antwoord op van Russische zijde geïnspireerde berichten, als zou de Sowjetunie van plan zijn, de Oostduitsers in eerste instantie de kastanjes uit het vuur te laten slepen, ingeval tot een actie tegen de geallieerden in Berlijn zou worden overgegaan.

In dit verband is het interessant, dat de laatste weken veel nadruk wordt gelegd op de mogelijkheid, Westduitse (Navo)troepen in te schakelen bij een eventuele strijd om de toegangswegen naar Berlijn. De verklaringen hieromtrent zijn duidelijk bedoeld om de Sowjetunie er van te weerhouden, haar spelletje met de Oostduitse militairen te spelen.

Testcase

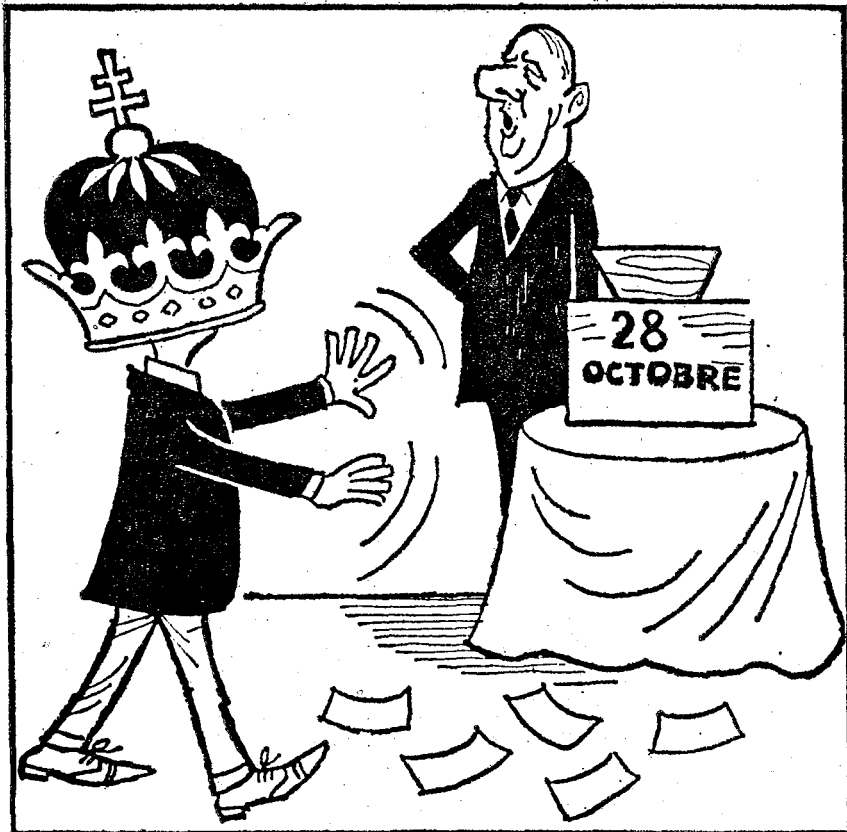
Aanvankelijk leek het, alsof de Russen een belangrijk psychologisch voordeel hadden geboekt door te schermen met het inschakelen van het „leger van de DDR” en zelf in geval van een conflict in eerste aanleg buiten schot te kunnen blijven. In zo'n geval zouden zij het verloop van de ontwikkelingen hebben kunnen afwachten, voordat zij zelf op enigerlei wijze in actie zouden behoeven te komen. Ook zouden zij — en dat zou heel belangrijk zijn — in geval van een mislukking van het experiment met de „DDR-troepen” op hun schreden kunnen terugkeren en tot een „wapenstilstand” kunnen besluiten, die ongeveer zou neerkomen op het herstel van de oude situatie.

Een andere mogelijkheid zou echter zijn, dat de westelijke mogendheden niet op eventuele maatregelen van de zijde van de zgn. DDR zouden reageren. De Russen zouden in dat geval de veronderstelde vastberadenheid van de Verenigde Staten, Engeland en Frankrijk daadwerkelijk op de proef hebben gesteld. Met alle gevolgen van dien voor de situatie in verschillende delen van de wereld, waar Oost en West tegenover elkaar staan.

Verandering

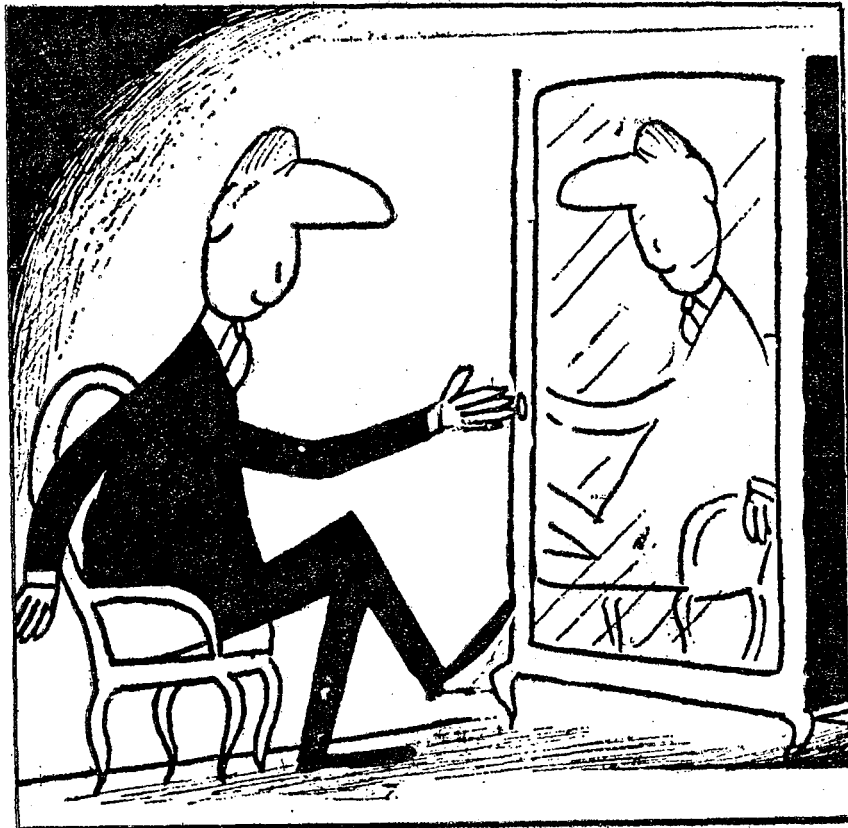
Deze mogelijkheid hadden de Sowjets nog tot voor kort, omdat alleen de strijdkrachten van de Verenigde Staten, Frankrijk en Engeland betrokken zouden worden in een strijd, welke het gevolg zou kunnen zijn van blokkade-maatregelen van de zijde van de Sowjetunie of de zgn. DDR. Als we het goed hebben, gaat deze Russische vlieger thans al niet meer op. Van Duitse zijde heeft men reeds laten blijken, dat de in de Navo opgenomen troepen van de Bondsrepubliek in de nieuwe geallieerde plannen ten aanzien van Ber-

• Vervolg op pag. 10

Het soevereine volk zal beslissen.

Pierre In Aux Ecoutes, Paris

Vriend, laten wij discussiëren over de kwestie van de opvolging.

Lap in Combat, Paris

CUBA

Op de zesde november worden er in Amerika verkiezingen gehouden voor allerlei functies. Op die dag zullen er ongeveer 100.000 posten door stemming worden bezet. Nixon probeert het gouverneurschap van de grote staat Californië te verwerven. Een burgemeester van een kleine plaats en zijn vrouw gaan samen langs de deuren, om te vragen, de burgemeester opnieuw te kiezen. Het gaat om grote en kleine posten. En zowel de republikeinen als de democraten roeren zich. Kennedy is persoonlijk op pad (met mevr. Jacky Kennedy) en Eisenhower spreekt zijn woordje mee.

Zulke „tussenverkiezingen” zijn voor de Amerikaanse president in de regel bedenkelijk. De kiezers nemen de kans waar, om hem dwars te zitten. Het is uitzondering in de Amerikaanse geschiedenis, dat zo'n verkiezing de positie van de president versterkt.

KENNEDY heeft de wind niet mee in Amerika. Er is vrij veel kritiek. Zijn manier van optreden ligt de Amerikanen wel, maar zijn politiek maakt hen toch wel enigermate ongerust.

Is hij niet wat ondoordacht in zijn optreden? Wat erger is: geeft hij, als puntje bij paaltje komt, niet te veel toe? Is hij wel stevig en vasthoudend genoeg, als het gaat tegen het communisme?

Sommigen hebben er al een drastische formulering voor gevonden: hij praat als Churchill, maar hij handelt als Chamberlain, de man van München....

EN Fidel Castro zit op de stoep van het hoge Amerikaanse huis. Het lijkt bijna op een schelmenroman. Daar kwam ook wel eens zo'n messentrekker in voor, die zijn mes zat te slijpen op de stoep van een heel deftig huis, en alle voorbijgangers verzekerde, dat hij niet bang was.

Cuba ligt vlak voor de deur van Amerika. En Fidel Castro is niet bang. Hij bezigt opruiende taal, hij färt Amerika, en hij oogst veel applaus. Niet alleen van het communistisch blok. Vele Afrikaanse staten doen mee aan dat applaus.

HET is nog erger.

Wie zich maar korte tijd in het Caraïbische bekken oriënteert, die ontdekt al gauw, dat Castro een diepe indruk maakt.

In Brits Guyana is zijn aanhang sterk en zal er de boel wel weer op stelten zetten. Hij heeft zijn bewonderaars in de Dominikaanse republiek, in Venezuela, ja overal. En donker gekleurde mannen, die in slums wonen, die behoren tot het ras, dat lang gekneveld en veracht was, vertellen elkaar van Castro.

De Yanks behoeven niet overal en altijd de baas te zijn. De wereld verandert....

MAAR ook dit is het ergste niet.

Cuba ligt voor de deur van Amerika.

Het communistisch gevaar, dat was voor de Amerikaan Korea, of Laos of Berlijn.

Op zijn bureau stond een globe. Als hij het westelijk halfrond naar zich toedraaide, de Nieuwe Wereld, zijn wereld, dan was het communisme aan de andere kant. Amerika geflankeerd door twee oceanen; over die oceanen een niet-communistische gordel van de Noordkaap tot Kaapstad en van Japan tot Singapore — Het communisme is ver van Amerika....

Maar nu zit op diezelfde globe aan de Amerikaanse kant een felle rode vlek, Cuba. Een voorpost van Rusland. Dagelijks komen er méér Russen. Russische duikboten patrouilleren dicht bij Florida. Rijke Amerikanen bouwen een bungalow op Sint Maarten, in de Nederlandse Antillen, voor de winter. Want daar is het zo netjes en stil....

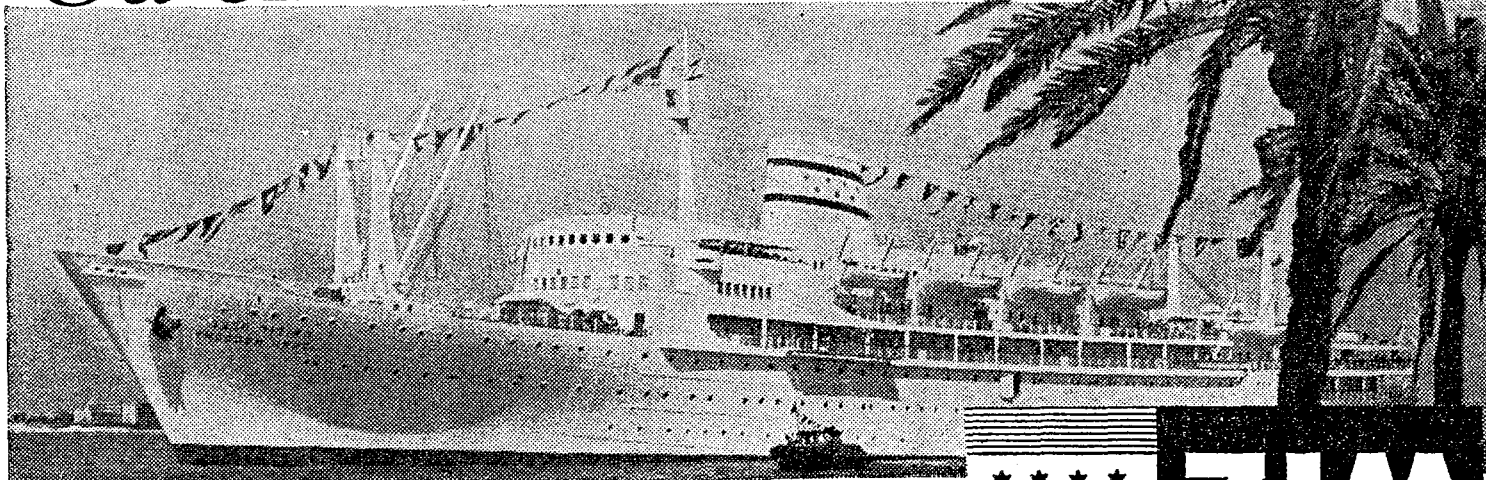
EN bij deze ontwikkeling praten de Republikeinen al dreigender: de president houdt wel persconferenties, maar hij doet niets. Hij heeft wel iets geprobeerd. Hij wilde zo graag, dat alle vrije landen het vervoer naar Cuba stopten,

vooral het vervoer van strategisch belangrijke goederen. Maar Engeland was opmerkelijk doof.

Nu heeft de president wat gedaan.

Hij heeft op krasse wijze verteld wat de Russen op Cuba doen en in hun schild voeren. En Amerika steekt er een stokje voor. Als er vandaag of morgen een Russisch schip met oorlogsmateriaal naar Cuba gaat, dan komt de Amerikaanse vloot tussenbeide. En nu moet Chroestjow kiezen. Hij staat gebrandmerkt als een provocateur en bedrieger. En als hij geen totale oorlog wil, dan móet hij nu bakzeil halen. Kennedy is hem net een slag voor. De politiek van Dulles is herleefd. A.

Ga en zie Israël...

Israël, het jong-herboren land met het grote bijbelse en historische verleden, trekt ieder jaar meer bezoekers - en voor hen allen is deze reis een onvergetelijke belevens! Ook de heerlijke overtocht... met zo'n prachtige, moderne 10.000-tonner van de ZIM! U kunt kiezen uit

2 zonnige routes n.l.: Marseille - Napels - Cyprus - Haifa of Venetië - Piracus - Cyprus - Haifa.

Vraagt tevens de folder over de 16-daagse alles-inbegrepen ZIM-tours door Israël!

ISRAEL NAVIGATION COMPANY LTD.

Inlichtingen bij Uw reisbureau of bij de Generaal-Agenten:
DE VRIES & CO. N.V., DAM 6, AMSTERDAM, TEL. 248174
DAMMERS & V.D. HEIDE (AGENTUREN) N.V.,
VASTELAND 10, ROTTERDAM, TELEFOON 119300

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526—841 (7 lijnen)

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., — Groep (Z.H.)
telefoon (01860)—2050

calmix elektroliestook
de ideale verwarming

p. c. nanninga
steentilstraat, tel. 35341
 groningen

C.O.V.A. n.v.

LOOPVLAKVERNIEUWING,
VERKOOP VAN AUTO- EN TRACTORBANDEN
GRONINGEN, Damsterdiep 307. - Tel. 05900-29245 (4 lijnen)
LEEUWARDEN, Zaailand 82 - Tel. 05100-28248 (2 lijnen)

Uw inboedel wordt op handen gedragen

naar Madrid of Stockholm,
naar Luttjebroek of Lintelo (ook overzee) door

Bongers Verhuisbedrijf Wageningen

telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

GELDERLAND

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en veelebare brandstoffen, zowel voor
woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Firma Wed. T. Viets

BERGSTRAT 38 - TEL. 2765 (08370) — WAGENINGEN

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken

timmer- en aannemersbedrijf

B. SCHREUDER

Schoolstraat 8, Voorthuizen, tel. 03429-497

Radio K. B. Weimar Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN — VERLICHTING
MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

Radio

Televisie

Grammofoonplaten

Stofzuigers

JAARSMA

Brinklaan 20-22 - Telef. 15624

APELDOORN

AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16
ANTRACIET

BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 — TEL. 80553 — AMSTERDAM

Alle VERZEKERINGEN, financiering en hypotheek
(eventueel zonder aflossen)

HERNGREEN's Assurantiëkantoor

OKEGHEMSTRAAT 20 - AMSTERDAM - TELEFOON 72 88 25

**Openbare commissievergadering hield
zich bezig met het beleid van**

BINNENLANDSE ZAKEN

ZOALS het tot nu toe ging met de begrotingsbehandeling bevredigde dit eigenlijk geen enkel meelevende in de politiek. Zowel de schriftelijke voorbehandeling (voorlopig verslag van de zijde van de Kamer en de memorie van antwoord van de hand van de ministers) en de mondelinge behandeling waren uitgedijd tot de opname van enorm veel vragen en nog uitvoeriger antwoorden!

De beoordeling van het beleid in grote lijnen kwam daardoor niet duidelijk uit de verf. Hoe belangrijk b.v. op zichzelf de vraag is of de Spoorwegen een extra halte willen invoegen tussen Beilen en Hoogeveen, het beleid van de minister van Verkeer en Waterstaat wordt door die vraag en door een antwoord daarop eigenlijk niet aan een politiek oordeel onderworpen.

Bovendien, de mondelinge behandeling van een begroting in het openbaar bleek nog al eens uit te lopen op een oeverloos debat, zonder dat de kern van het beleid grondig in bespreking kwam. De grote lijn bleef buiten schot vaak. Er was een te veel aan onderwerpen in het debat waarover bovendien door velen vaak hetzelfde werd opgemerkt.

Verandering werkwijze

DE Kamer heeft nu een gewijzigde werkmethode voorgesteld om deze bezwaren te ondervangen. Voorlopig nog een proef: enkele begrotingen zullen op deze methode worden beproefd.

Die proef is als volgt. In een besloten (d.w.z. niet voor het publiek, wel voor alle Kamerleden toegankelijke) commissie-bijeenkomst wordt een agenda vastgesteld.

Deze punten worden daarna in een openbare (ook voor pers en publiek toegankelijk) commissie-bijeenkomst behandeld met de minister. Het is de bedoeling dat bij deze werkwijze de verschillende sprekers (zo nodig kan elk Kamerlid zich in het debat mengen en dus niet alleen de commissieleden) kort en bondig de belangrijkste zaken onder de loep nemen. Geen ellenlange verhalen van papier en... niet herhalen wat de voorgaande sprekers hebben gezegd.

Daarna wordt de begroting in een volledige Kamersitting in het kort beoordeeld, met daarbij behorende eventuele amendementen en moties.

Ziedaar in het kort gezegd de huidige gang van zaken.

Als deze methode lukt is daarvan het resultaat: grondiger behandeling van de hoofdlijnen van het beleid, tijdswinst, een boeiender geheel en t.z.t. als deze behandeling over de gehele linie wordt uitgevoerd een betere controle van het Kabinetbeleid. Ook in financieel opzicht.

In België heeft men reeds enige ervaring met deze methode achter de rug. En het bevalt beter dan de ouderwetse methode.

Wij zullen afwachten — alle begin is moeilijk; vooral als het gaat om een sterke zelfbeheersing bij Kamerleden en ministers.

De eerste indruk is dat de nieuwe methode zeker kans van slagen biedt.

In elk geval bleek dat er een zakelijker gesprekstoon ontstond tussen Kamerleden en de minister. Toen de voorzitter van de commissie bij de replieken niet groepsgewijs maar puntsgewijs de zaken aan de orde stelde bleek duidelijk dat de minister geen vragen langer kon ontlopen! Ook de Kamerleden onderling kunnen elkaar directer „aanvallen”. Het werd duidelijker dan ooit wie van de Kamerleden de materie beheerste en wie minder. Naar algemeen gevoelen slaagde het A.R. Kamerlid de heer Smal-

broek er in de nieuwe werkwijze op levendige en deskundig wijze gestalte te geven.

Partijdige benoemingen

NU de V.V.D. deel uitmaakt van een kabinet — Minister Toxopeus beheert het ministerie van binnenlandse zaken — maakt hij gebruik van de mogelijkheden „eigen” mensen te benoemen, met name tot burgemeester.

Op zichzelf, als het gaat om integere en bekwaame mensen, is daar geen bezwaar tegen. Integendeel. Burgemeesters dragen een bijzondere verantwoordelijkheid.

Maar er is iets anders ook. Daar heeft de heer Smalbroek (A.R.) op gewezen. Een burgemeester moet ook volledig passen in het klimaat van zijn gemeente. Hij moet naast die bekwaamheid ook geschiktheid bezitten.

Om alle misverstanden te voorkomen, gebruikte hij een voorbeeld.

Een gemeente, stel van 80% A.R. uit Hervormde kringen afkomstig, moet wel een A.R. burgemeester hebben, maar niet uit de kerkelijk gereformeerde „hoek”. Op die plaats hoort een A.R. burgemeester van Hervormden huize.

Ook de heer Scheps (P.v.d.A.) keerde zich fel tegen dat beleid van de minister. In een reeks van gemeenten waren socialistische burgemeesters door liberale burgemeesters vervangen. Het wilde er bij

Stel u voor!

Stel dat een kiezer die vóór de C.H.U. is en voor het behoud van het protestants karakter van Nederland wenst te stemmen, constateert dat door lijstenverbinding met de K.V.P. deze partij een extra zetel toekomt.

Moet, aldus de heer Franssen (P.v.d.A.) deze kiezer dan niet tot de conclusie komen dat hij het leergezag van de R.K. Kerk heeft gesteund?

Wel merkwaardig deze redenering van een geletterd Kamerlid.

hem niet in dat bekwaamheid en geschiktheid zó gezaaid zijn dat b.v. bekwaamheid volop aanwezig is bij A.R. en de geschiktheid bij de C.H.U. maar dat beide eigenschappen alleen in de persoon van een V.V.D.-er of van een neutrale persoon (in de praktijk toch een aanleuner bij de V.V.D.) zouden verenigd zijn.

De heer Smalbroek (A.R.) was bijzonder kritisch op dit punt van het beleid. Duidelijk liet hij uitkomen dat dit benoemingsbeleid niet te verdedigen is. Waarop de heer Geertsema (V.V.D.) — zelf burgemeester in deze tijd geworden van Wassenaar — probeerde dit punt buiten de discussie te houden door te verklaren dat in het openbaar over de geschiktheid en de bekwaamheid van de kandidaten t.o.v. hun mededingers niet te spreken viel.

Ad rem interrumpeerde de heer Smalbroek dat een dergelijke opvatting toch wel erg riekt naar liberale hoogmoed uit vervlogen eeuwen.

De minister had niet zo veel tegenargumenten. Het enige zakelijke was eigenlijk dit: als men de zaak landelijk bezag waren er verhoudingsgewijs te weinig liberale burgemeesters in ons land. Waarmee hij eigenlijk te kennen gaf dat de norm „geschiktheid” hem niet veel zei. Trouwens dat was ook duidelijk gebleken bij de Noordoostpolder benoeming. Geen 4% V.V.D. daar en toch een burgemeester van duidelijke V.V.D.-structuur.

Minister Toxopeus verheugde zich er over dat de K.V.P. hem niet was afgevallen bij het debat. Helaas voor de minister — want het bleek een strohalm te zijn waaraan hij zich vastklampte.

Bij de replieken n.l. verklaarde de heer Albering (K.V.P.) dat dit toch wel het geval was.

Merkwaardig was enigermate dat de heer Geertsema (V.V.D.) uit dit debat de conclusie trok dat aan liberale burgemeestersbenoemingen geen einde is te verwachten. De minister ving deze foutieve conclusie op door haastig te verklaren dat hij niet de indruk wilde vestigen dat men verstandig deed liberaal te worden wil men een burgemeestersbenoeming bemachtigen!

De partijvoorzitter van de C.H.U., de heer Beerink adviseerde de minister de verdelende rechtvaardigheid met meer wijsheid te betrachten. Uit het verleden was duidelijk gebleken dat die wijsheid hem niet in alle opzichten was gegeven.

Decentralisatie

OOK op een ander belangrijk punt werd de minister verweten dat zijn beleid niet geslaagd bleek te zijn. Het decentralisatie vraagstuk, sommige gemeentelijke grenswijzigingen en het probleem

J. SMALLENBDOEK

Kamerleden beneden 30 jaar

De minister is van oordeel dat voor het Kamerlidmaatschap enige levenservaring beëlijst gewenst is. Ja, zei de heer Kodde (S.G.P.) dat is juist. De jeugd is wel vroeg rijp, maar het is zeer de vraag of dat zich wel op de juiste terreinen openbaart.

Toen enkele medeleden hierop in lachen uitbarstten verweet de heer Kodde hen: Kijkt u maar in eigen boezem.

rondom de enorme groei van bevolkingscentra in het westen van ons land had wel des ministers bijzondere aandacht als het ging om beloften! Maar de praktijk was er niet naar geweest.

Eigenlijk al de fracties hadden bezwaren. De een wel wat meer en soms op een ander punt dan de ander. Treffend was toch wel dat eigenlijk niemand een woord van waardering heeft geuit voor dit beleid. Naar aller gevoelens was het beleid van de minister toch niet sterk van bestuurskracht.

Zeker, er waren een aantal zaken waarvan duidelijk bleek dat objectieve moeilijkheden de oorzaak waren van een vertraging of van een niet-verdering brengen maar de toon van... „wordt hier niet te veel op z'n beloop gelaten" overheerste toch wel.

Minister Toxopeus berustte feitelijk in deze kritiek: „het ziet er naar uit dat ik de beëindiging van deze belangrijke aangelegenheid niet op mijn naam zal brengen. Overigens mocht men geen spectaculaire resultaten verwachten". Misschien kan men later tot de conclusie komen dat deze bewindsman een enkele grondslag heeft gelegd van een verdergaand decentralisatiebeleid. Daaraan is dringend behoefte in een tijd waarin centralisme zo gemakkelijk wordt bedreven en vaak wordt aanvaard. Eigen verantwoordelijkheid willen dragen moet echter worden aangemoedigd.

Splinterpartijen

DUIDELIJK liet de minister weten dat hij het tegengaan van splinterpartijen niet wil bevorderen. Ieder is er van overtuigd dat de versnippering van politieke kracht een verzwakking betekent van gezonde volksinvloed. De ervaring in ons land opgedaan vóór wereldoorlog II heeft dit duidelijk aangetoond.

Er was vanuit de Kamer opnieuw aandrang uitgeoefend om de kiesdeler wat te verzwaken. Na de laatste uitbreiding van het aantal Kamerleden van 100 tot 150 is immers de kiesdeler lichter geworden. Er was dus alle reden om de feitelijke situatie van nu in overeenstemming te brengen met dit van voorheen. De kleine partijen, S.G.P. en P.S.P., waar naast ook de V.V.D.-er Geertsema zich plaatste, meende dat dit ongeoorloofd is. Als men eenmaal hieraan begint waar zal dan het einde zijn? De heer Geertsema sprak dit uit namens prof. Oud en zijn gehele fractie, waarop vanuit de vergadering duidelijk het

verwijt kwam dat prof. Oud hierover vroeger wel anders dacht.

Lijstenverbinding

VAN A.R.- en C.H.U.-zijde was aandrang uitgeoefend om lijstenverbinding toe te staan. Dat wil zeggen: elke partij komt weliswaar met een eigen lijst uit maar bij de berekening en toekenning van restzetels kunnen de partijen beslissen dat hun lijsten als één lijst zullen gelden. Het sterkste argument van de minister, voor zijn niet bewilligen in dit verzoek bestond in de mededeling dat men voor de kiezers dan beter op één lijst kon uitkomen.

De socialisten, bij monde van de heer Franssen, waren ook tegen een inwilliging op grond van het feit dat indien men daar toe overgaat, men eigenlijk van twee walletjes wil eten. Stemmen trekken op eigen partij en profiteren van de restzetels door een fictief samengaan. Bovendien, ook de minister had hierop gewezen, maakt men een verkiezing voor de kiezers ondoorzichtig.

Terecht maakte de heer Smallembroek duidelijk dat de kiezers door beiden te laag worden aangeslagen, zij — die kiezers — hebben een scherper inzicht dan minister en de socialisten kennelijk veronderstellen.

Ambtenaren-zaken

FELLER dan ooit is de bewindsman aangevallen over zijn pensioenbeleid en dat met betrekking tot de ambtenaren. Met name de P.v.d.A. — de heer Blom, deskundig als weinigen — was soms onbeheerst kritisch. Misschien omdat de verkiezingen in zicht zijn en omdat men daarnaast weet, of althans vermoedt, dat de ambtenaren (van niet christelijke of katholieke huize) — en dat zijn er vele — aarzen tussen de V.V.D. en de P.v.d.A.

Zelfs de heer Smallembroek (A.R.) die toch bijzonder duidelijk was in zijn kritiek, meende dat de heer Blom nu ook niet moest overdrijven. Tenslotte heeft dit kabinet — deze zaken zijn een brok kabinetpolitiek — o.m. de positie van politie en de belastingambtenaren op een redelijk peil gebracht. Zaken, laat dit niet vergeten worden, die vorige kabinetten hebben laten zitten.

De heer Beernink (C.H.U.) meende dat inzake de bezoldiging der ambtenaren en met betrekking tot een beter functioneren van het georganiseerd overleg maar weinig concreets is gebeurd in de achterliggende jaren.

Een merkwaardigheid in het debat is onvoldoende doorgepraat. Dat is het feit dat, niettegenstaande de krappe arbeidsmarkt er nog altijd ruim 1300 (ambtelijke) wachtgelders rondlopen met een bijbehorende uitgavenpost van vijf miljoen gulden.

De minister verklaarde een en ander vagelijk, maar kwam niet met concrete mededelingen. Hij volstond tenslotte met de mededeling een geregeld overzicht aan de Kamer te verschaffen van deze situatie. In zo verre heeft de heer Smallembroek die deze zaak o.m. aansneed, toch enige positieve reacties.

Pensioenen

EINDELIJK schijnt er schot te komen in een meer rechtvaardige pensioenregeling. Zowel de oude pensioenen, die ten onrechte achter bleven bij zowel de kosten ontwikkeling als bij de huidige ambtenarensalarissen en de toekomstige pensioenverzorging zullen worden bekeken. Er zijn reeds voorstellen — zeer redelijk, althans volgens de minister — bij de organisaties ingediend.

Om een zekere korting vanwege de A.O.W. wat meer te rechtvaardigen, zouden de pensioenen evenals de A.O.W. waardevast gemaakt worden. Bovendien zullen voor ambtenaren met invaliditeitspensioenen in wezen dezelfde regelingen straks gelden als voor de niet ambtelijke invaliden.

Het pensioenbeleid werd algemeen gekritiseerd. Zowel de heer Beernink (C.H.U.) als de heer Smallembroek (A.R.) alsook de heer Blom (P.v.d.A.) vonden dit beleid in wezen een triest geval. En verdrietig bovendien. Men sprak de wens uit dat de minister inzake het overleg met de organisaties zich een reëel en soepel onderhandelaar zou tonen.

Spoed is dringend nodig omdat de rechtvaardigheid in het gedrang dreigt te komen.

Incident

ER heerste in de commissie verontwaardiging over twee zaken. De eerste was dat men maar moeilijk kon geloven in de toevalligheid dat de nieuwe voorstellen aan de organisaties waren gezonden juist op het moment dat de Kamer nadere inlichtingen noodzakelijk achtte. Dat leek veel op een behoudstactiek van de minister, die nu niet behoefde te antwoorden op veel concrete punten, omdat... deze zaken in vertrouwelijke behandeling zijn bij het georganiseerd overleg.

Over deze tactiek toonde de Kamer zich ontevreden.

Het andere punt was — door de heer Smallembroek opgemerkt — dat voor het oog het er op leek dat de minister vooraf zijn politieke vrienden op de hoogte had gesteld van zijn plannen. Om zo doende hen de tijd te geven bij de algemene besprekingen hun draai te nemen inzake waardevastheid van de pensioenen (waar zij vroeger niet aan wilden) en handhaving aanpassing A.O.W. (waar zij tegen hebben gestreden).

Weliswaar wees de heer Geertsema deze „aantijging" af en merkte de minister op dat dit bepaald een onprettig incident was — het onbehagen bleef bestaan — de discussie daarna bleef scherp van toon.

Conclusie

DE minister heeft het niet gemakkelijk gehad. Maar lag dat niet aan hemzelf? Er was veel kritiek die door hem niet werd weggenomen of ook kon worden weggenomen. Meerdere vragen bleven onbeantwoord, waarbij de Kamer niet verder kon aandringen omdat vele zaken juist „in overleg" waren. Onbehagen bleef er bestaan. Niettegenstaande de minister vlot van de tongriem is gesneden, geestig kan zijn en zich behendig weet te redden vaak.

Maar daarmee komt men er niet alleen in de politiek. Zaken moeten worden gedaan.

Hoe de eindbeoordeling in de openbare Kamering zal uitvallen is nog niet te voorspellen.

VERTROUWENSADRESSEN VOOR
EIGEN KRING IN

FRIESLAND

EEN PRACHT KOLLEKTIE MEUBELEN
VINDT U IN
MEUBELTOONZALEN
frimeto SCHRANS 3
LEEWARDEN
LEVERING VIA UW WONINGINRICHTER

U SLAAGT ALTIJD BETER
IN DE 3 SPECIAALZAKEN VAN

LODEWIJK - FRANEKER

Dames- en Meisjesconfectie, Voorstraat 34, tel. 2275
Heren- en Jongensconfectie, Voorstraat 23, tel. 2144
Textiel, Voorstraat 5, tel. 2002

Alle **TEXTIELGOEDEREN**,
BEDDEN, DEKENS,
MATRASSEN, COMPLETE
WONINGINRICHTING

Grootzand 14-38, Sneek — Midstraat 114, Joure

OFFSETDRUKKERIJ

FLACH N.V.

affiches
showcards
verpakkingen

LEEWARDERWEG 31-35 — SNEEK

Fa. M. Wouda Bzn

DOKKUM, TELEFOON 2418

Chevrolet & Opel Automobielen

Vraagt demonstratie

DOUMA's IJZERHANDEL n.v.

Grootzand 66 — Postbus 30 — Sneek
Telefoon 05150 - 277 en 3696

Staaf-, band en plaatijzer, I- en U-balken, betonijzer.

Gereedschappen en machines voor
metaalbewerking.

FIETSEN

en

ONDERDELEN

een betrouwbaar merk!

Groothandel voor Friesland:
Fa. WILLEM LODEWIJK - DRACHTEN,
Noordkade 46 - Telefoon 05120-2301.

FIRMA P. S. DE BOER

MAKKUM

HARDERWIJK

Groothandel in hooi en stro

IMPORT

EXPORT

Geregeld vertegenwoordigd op onderstaande landbouwbeurzen
Maandag — Rotterdam Woensdag — Middenmeer
Maandag — Amsterdam Donderdag — Emmeloord
Dinsdag — Groningen Vrijdag — Leeuwarden
Dinsdag — Sneek Zaterdag — Utrecht

ADMINISTRATIE- EN MAKELAARSKANTOOR

FIRMA F. DE GROOT EN ZOON

Scharnebuursterweg 23 - Ferwoude
post Workum - Telefoon 05151-478
Zandlaan 2 - Gaast - Telefoon 05151-352

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

DORDRECHT

Gebruikt u veel enveloppen?

Zend dan uw volgende aanvraag aan

DRUKKERIJ J. DE LONGTE

DORDRECHT - TELEFOON (01850) 4432

ZWIJNDRECHT

VOOR UW KOLEN EN OLIE

HUISBRAND OF INDUSTRIE

ZWIJNDRECHTSCHERE VEREENIGDE
BRANDSTOFFENHANDEL

ZWIJNDRECHT, Ringdijk 650, Telefoon 25295 en 5926

SOESTDIJK

D. G. Reesink

Talmalaan 12
Soestdijk
Telefoon 2401

TIMMER-, METSEL- EN
ONDERHOUDSWERKEN
BOUWBEDRIJF

Vertrouwensadressen voor eigen kring in het Westland

H. HORTENSIIUS & ZON METSSELAARS en
AANNEMERS
Bevelen zich beleefd aan voor
alle voorkomende werkzaamheden
**NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK
EN VERDERE REPARATIE**
STOKDIJKKADE 100 - NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 48 08

Bestel bij Van der Wel

Meststoffen - Gereedschappen - Bestrijdingsmiddelen
Verpakkingsartikelen

PRIMA KWALITEIT - SNELLE LEVERING

GEESTWEG 36 - NAALDWIJK - TELEFOON 01740-5549

DE LIER TEL 2215
NAALDWIJK 4163 **Dekker** DELFT MARKT 49
DEN HAAG TEL 23762
BEEKL 366 1632311

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

Drukkerij - Papierhandel DE OLDEHOVE

J. VAN ESSEN
NAALDWIJK - Postbus 23 - TELEFOON 01740-4056

Uw drukker voor handel en industrie
Gaarne staan wij u met modellen en offertes ten dienste.
Ook uw adres voor doorslagpapier, cyclostypapier enz.

FIRMA B. BOERS
GRONDSTOOMBEDRIJF

DIJKWEG 87 - NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 4225

schildersbedrijf F. VALK

Molenlaan 6 - Telefoon 01740 - 4406
HONSELERSDIJK

LOODGIETERSBEDRIJF G. SCHUT

Van der Goesstraat 5 - Tel. 01740 - 4305
HONSELERSDIJK

Aannemersbedrijf

A. VAN DER MEER

Hofstraat 7 - Telefoon 01740 - 4239
HONSELERSDIJK

FA. A. HOGENBOOM & ZN.

GRANEN EN VEEVOEDER
KAASHANDEL
Prinsegracht 8 - Telefoon 01740 - 4215 - b.g.g. 4866
HONSELERSDIJK

VLAARDINGEN

Firma A. van Roon

Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen

WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 en 5792

Assurantiekantoor L. G. Borsboom

Telefoon 3754 - Binnensingel 211

Rijkserkenning in groep A voor
makelaars en assurantiebezoekers

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT...

voor Gouda en omgeving geldt:

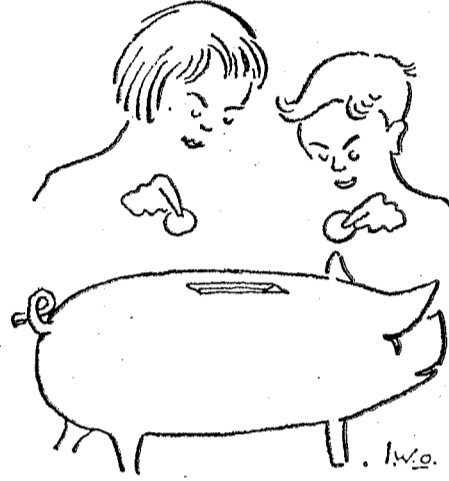
VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

Protestants Nederland spaart en helpt

De protestantse sector

ER zijn, toen de Spaarbank voor Protestants Nederland gesticht werd, allerlei wrange opmerkingen gemaakt. Natuurlijk zocht men van zekere zijde er weer een soort verzuilingsgedachte achter. In een kerkblad voor Schiedam verscheen een kreupelrijm vol hatelijkheden en met allerlei profane beweringen.

Meestal blijkt echter, dat men het doel van deze spaarbank niet kent. Onkunde is vaak de moeder van hatelijkheden. Dat deze jeugdige spaarbank voor Protestants Nederland is en deze toevoeging in haar naam draagt,

Jong geleerd, oud gedaan.

is omdat men de gelden, uit de Protestants Christelijke sector verkregen, zoveel mogelijk ook weer in deze sector beleggen wil.

Men wil bezitsvorming stimuleren, objecten in de Protestants-Christelijke kring beleggen en leningen verstrekken aan Christelijke instellingen.

Dat wil dus zeggen, dat men met het geld dat men vroeger wellicht in een oude kous verborgen hield als appeltje

heeft men in vele gevallen kunnen helpen aan het benodigde taal voor de bouw van nieuwe gebouwen, pastorieën of vergaderzalen. Ook allerlei stichtingen, verenigingen, werkzaam op charitatere terrein, heeft men kapitaal kunnen strekken opdat zij hun taak goed kunnen vervullen.

Terecht kan dus gezegd worden: sparen en helpen hier hand in hand gaan. Het spaargeld zit niet meer verborgen in een oude kous, maar brengt rente op doordat het wordt gezet — en het wordt uitgezet — middel van leningen in de Protestantse sector van ons volksleven.

Veiligheid

DE kleine spaarder zal zich afvragen of zijn spaarcenten bij een bank wel veilig zijn. Loopt hij risico, op zekere dag te horen te komen dat zijn spaargeld weg is? Daarvoor geen sprake van, want de Spaarbank voor Protestants Nederland is gesloten bij de Nederlandse spaarbond, welke in opdracht van de Nederlandse Bank de controle uitoefent over de beleggingen van de bank. Het spaargeld wordt niet aan de rentebetalingen en rugbetalingen voldaan zou worden. Het spaargeld is dus volkomen veilig. Tot op heden hadden wij het ook van de kleine spaarders. Maar de Spaarbank voor Protestants Nederland trekt grotere spaarders aan.

Kerken en verenigingen, die geldmiddelen beschikken welke voorlopig niet gebruikt behoeven te worden, kunnen dus ook een rekening bij de bank openen. Ook wijze kan het voorkomen — dat een kerk geld spaarbank brengt, waardoor een kerk die kapitaal nodig heeft voor een bouwplan, geholpen kan worden door een lening.

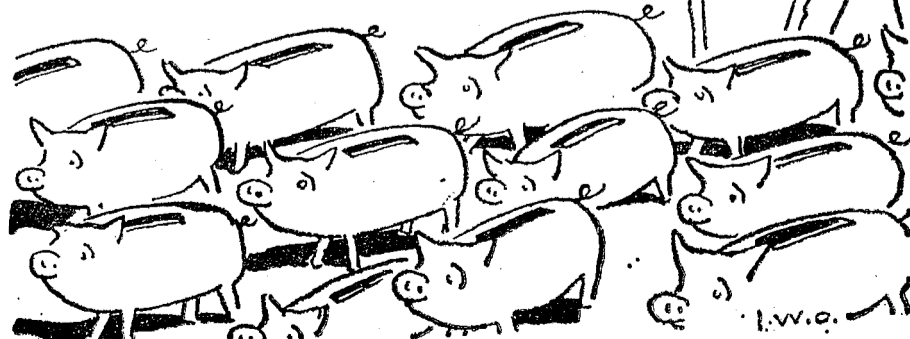
Van de oude kous naar vruchtbaar sparen

tegen de dorst, om een achterdeurtje te hebben als tegenslagen opdoemen, door het bij de Spaarbank voor Protestants Nederland te brengen, datzelfde Protestants Nederland ook helpt. Men ontvangt van zijn spaargeld niet alleen rente, maar men helpt collectief allerlei protestantse belangen te bevorderen. De Spaarbank verstrekt onder anderen van het bij haar ingelegde geld leningen aan Christelijke schoolbesturen, aan kerken, aan Protestantse instellingen.

Zo heeft men reeds kunnen medewerken aan de financiering van ongeveer zestig christelijke scholen. Ook

Een spaarbankdirecteur is in zekere zin een varkenshoeder.

Een studente in de biologie was op 15 september j.l. de 10.000ste deelhebber in het Beleggingsfonds voor Protestants Nederland. Directeur G. Lenderink overhandigde haar het deelhebersboekje.

van geld

eden hebben wij het vrijwel end over het sparen gehad. n gespaard heeft, kan men gen. Welnu, de Spaarbank stants Nederland is tot nu e spaarbank met een beleg- de Spaarbank nu ongeveer

tenslotte werd het beleggingsfonds voor Protestants Nederland opgericht.

Beleggen van gelden betekent: Ergens geld in steken. Men kan zijn geld beleggen in obligaties of in aandelen.

Voor hen, die naast een spaarbankboekje met een saldo van f 500.— (waarmee men onvoorziene uitgaven kan doen) een bepaald bedrag hebben waarvan zij ook graag een redelijke

Het beleggingsfonds heeft momenteel 2580 participaties.

Er is in de afgelopen vijftig jaar veel veranderd. De kleine man van vroeger heeft meer zelfstandigheid gekregen, de sociale verhoudingen zijn belangrijk verbeterd. Wij menen, dat de Spaarbank voor Protestants Nederland en het beleggingsfonds daarvan onder meer het bewijs leveren.

Nu de wereldspardag voor de deur staat en iedereen op de een of andere wijze aan het nut van sparen zal worden herinnerd, menen wij er goed aan gedaan te hebben, het licht te laten vallen op de Spaarbank voor Protestants Nederland. De hier en daar ongetwijfeld toch nog wel hardnekkig vastgehouden bewering dat het woord Protestants in de naamgeving van de bank op een verzuiling zou wijzen, hebben wij willen weerleggen. De Spaarbank wil niets anders dan de door Protestanten bijeen gebrachte spaargelden beleggen in dezelfde sector — dus ook in de Protestantse.

Zo wordt het sparen inderdaad een helpen!

Een bankdirecteur zag geen kans, voor de bouw van een Christelijk technische school het benodigde garantiekapitaal te verstrekken bij wijze van lening. Maar de Spaarbank voor Protestants Nederland kon dat wel, omdat ze het wilde. De eerst bedoelde bank kon dat natuurlijk ook wel, doch ze wilde niet. Ze zag klaarblijkelijk geen brood in een lening aan het bestuur van een Christelijk Technische school. De Spaarbank voor Protestants Nederland wil, indien ze daartoe in staat is, graag helpen, omdat zij dit ziet als haar taak.

Daarom is sparen bij de Spaarbank voor Protestants Nederland zo aanbevelenswaardig!

Bestuur van de Spaarbank voor Protestants Nederland weerspiegelt, dat deze instelling niet uitsluitend een aangelegenheid is van het Nationaal Vakverbond, zoals wel wordt beweerd. Weliswaar in het C.N.V. de grote eer toe, de stoot tot oprichting te hebben gegeven, maar vier leden van het bestuur komen niet uit de C.N.V.-kring. Het bestuur ziet er namelijk als volgt uit:

J. van Mastrigt, voorzitter; B. Holwerda, secretaris; Gedelegeerden: Doorduyn; Jhr. mr. E. W. Roëll; M. Ruppert; Leden: prof. mr. H. Hellema; H. 't Lam; A. Niemantsverdriet; J. van Rheenen; J. J. A. van Staple.

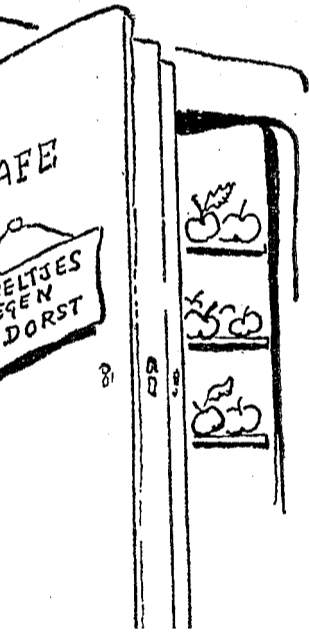
rente willen trekken, is het beleggingsfonds gesticht. Dit fonds koopt van deze gelden obligaties of aandelen, het verzamelt de ontvangen renten en dividenden van deze geldswaardige stukken en verdeelt deze renten en dividenden ponsd-ponsd-gewijze onder hen, die aan het beleggingsfonds bedragen toevertrouwd hebben.

Op deze wijze kan ook de kleine spaarder eigenaar (of mede-eigenaar) worden van aandelen en obligaties. Het kopen van dergelijke geldswaardige stukken betekent het nemen van risico. Welke aandelen zullen met de grootste waarschijnlijkheid een behoorlijk dividend blijven opleveren? Men moet deskundige zijn om dat te kunnen beoordelen. Maar nu wordt het genoemde beleggingsfonds bijgestaan door een Raad van Bijstand. In die Raad zitten deskundigen, die adviseren over het beleggen van de gelden. Voorzitter is prof. mr. H. J. Hellema. Ook enige bestuurders van de Christelijke Vakbeweging hebben zitting in deze raad.

Het beleggingsfonds is dus in feite: een gemeenschappelijk bezit van obligaties en aandelen, zowel uit het binnen- als uit het buitenland. Er vindt een geografische en bedrijfstaks-gewijze spreiding van het risico plaats, hetgeen duidelijk blijkt uit de lijst van de beleggingen van dit fonds. Het fonds heeft in de korte tijd van zijn bestaan reeds een vermogen van ongeveer 2 1/2 miljoen gulden gekregen. Op 15 september werd de 10.000ste deelhebbing aan het fonds afgegeven! Nu, een maand later, zijn er al weer 170 deelhebbingen bijgekomen.

Obligaties en aandelen zijn meestal duizend gulden groot, Duizend gulden is voor de spaarder uiteraard een heel bedrag. Iemand, die nog geen duizend gulden bezit, zou dus niet aan het beleggingsfonds kunnen deelnemen.

Maar het beleggingsfonds voor Protestants Nederland heeft een vorm gevonden om ook de spaarder met minder dan duizend gulden te doen deelnemen aan het gemeenschappelijk aandelen- of obligatie-bezit. De Spaarbank voor Protestants Nederland geeft zogenaamde deelhebersboekjes uit. Een deelhebbing is gelijk aan één tiende gedeelte van de geldswaarde van één participatie in het beleggingsfonds. Men kan dus reeds voor honderd gulden meedoen en mede deelhebben aan eigendommen van ondernemingen.

Het beleggingsfonds werd on- jaar geleden opgericht. le werden de activiteiten tot ing eigenlijk afgerond. Het ft, met de partners in het an christelijk-sociale organi- e activiteiten ingezet met de van de Stichting Eigen Wo- Welke in samenwerking met nd van Christelijke Woning- ington tot stand kwam. dat was in 1956, kocht de e vakbeweging de aandelen evensverzekeringsmaatschap- Deze maatschappij, oorspron- 1902 gesticht door de Chr. mansbond, werd nu tot een zekeringinstelling van de e vakbeweging. In samen- het het eerder genoemde Con- n de Spaarbank tot stand en

Bestuur van de A.R. Kiesverenig- derland en Oranje" te Ommen et droefheid kennis van het n van haar medebestuurder, G. Wermink

trooste de diepbedroefde fa- Namens het Bestuur: J. TAMMINGA, voorzitter H. J. LUTTIKHOF, secr., 21 okt. 1962.

G. Wermink

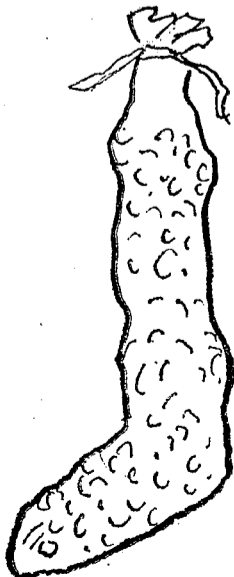
trooste de diepbedroefde fa-

Namens het Bestuur: J. TAMMINGA, voorzitter H. J. LUTTIKHOF, secr., 21 okt. 1962.

ZAKKEN

Voor alle verpakkingsdoeleinden T. SPAAN v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W. Tel. 0 10 - 6 91 95. Telegr.: TESPA. N.V. G. HAAK v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W. Tel. 0 10 - 6 91 95. Postbus 6043. Telegr.: HABAG. Import - Export

Het tijdperk van de oude kous is voorbij — gelukkig maar!

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

Oosterhof's Aannemersbedrijf

GRIJPSKERK — LEEUWARDEN

WEGEN-,

GROND- EN WATERWERKEN

VERKOOP

VERHUUR

VAN LOON'S

Woningbur. en Assurantiekantoor

Hoornsdediep 30 - GRONINGEN - Telefoon 27986
Dir.: L. J. van Loon - Mr. J. R. Harryvan

ADMINISTRATIE V A S T E G O E D E R E N

N.V. BOUWBEDRIJF KNOOP & GIEZEN

Groningen

WONING- EN UTILITEITSBOUW

Vechtstraat 60 - Telefoon no. 0 5900 - 22300

N.V. Betonbouw

v.h. Firma Kool & Wildeboer

GRONINGEN, Phebensstraat 3, Telefoon 05900-34000
Utiliteits- en waterbouw

Gjaltema's Timmerfabriek „Volharding" N.V.

MARUM (Gr.)

Telefoon 05944 - 531 — 05900 - 45866

Uw adres voor alle timmerwerken en standaardkasten

BAGGERMAATSCHAPPIJ

TJAART VAN DER MOLEN NV

GRONINGEN

Hoornsdediep 3 — Telefoon 05900 - 23928

Koel- en vriestransporten

Havenstraat 38 — Delfzijl — Telefoon 05961 - 3633
Westersingel 120 — Rotterdam — Telef. 010 - 134658

NOORD-BRABANT

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

Hoogstraat 73a — Telefoon 444 — Werkendam

RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

H.H. LAND- EN TUINBOUWERS

in het land van Altena en Biesbosch:

Voor al uw bestrijdingsmiddelen in land- en tuinbouw n a a r :

H. C. CREZEE

Prov.weg Noord 130 - Almkerk - Tel. 01833 - 440

Deskundig advies - Billijke prijzen.

B. C. SCHERMERS

A A N N E M E R

Nieuwbouw en onderhoudswerk

KORNSE BUITENKADE 8 - DUSSEN

Telefoon 04169 - 152

Firma Wed. G. Hoeke & Zoon

A A N N E M E R S B E D R I J F

Grond-, riolerings-, wegen- en waterwerken

RIJKSWEG 148 - Tel. 01834 - 440 en 294

NIUWENDIJK (N.Br.).

Referenties van diverse Gemeenten en

Ned. Heidemaatschappij.

J. A. DE WAAL, MACHINEFABRIEK

WERKENDAM - Telefoon 01835 - 540

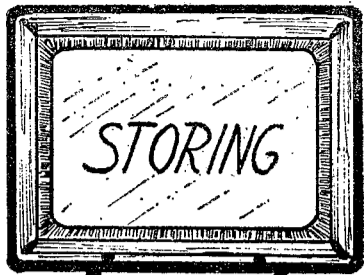
Laad- los- en pompinstallatie.

In- en ombouw van schepen.

Motoren reparatie.

Krukas testen met magnetisch testapparaat.

Opspuiten van assen.

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

♦ Partijchap

Kreeg u, beste lezer, ook niet de schrik van uw leven, toen u j.l. maandagavond het woordje „storing” op uw beeldscherm zag verschijnen? Heeft u net zo gereageerd als de man, die mij opbelde en zei: „waar blijft nu de uitzending van m'n bloedeigen A.R. Partij?” Bij dit ene telefoontje is het niet gebleven, want ik ontving ze ook van niet-geestverwanten, die van een hartelijk meelevend blijk gaven.

Ja, waar bleef de uitzending van de A.R. Partij en wat is er nu gebeurd.

Laten we voorop stellen, dat het niet gelegen heeft aan de samenstellers of aan de medewerkers van deze film. Dat was allemaal best in orde. Maar er was echter wel iets met de techniek.

De gang van zaken is namelijk zo, dat een film samengesteld wordt uit een veelheid van beelden en geluid. Nu is het aan-elkaar-plakken van filmbeelden weliswaar een precies werkje, maar verder kunnen er weinig ongelukken gebeuren. Iets anders is het met de geluidsband. Daarin wordt geknipt om het beeld en geluid samen te doen vallen. Zo'n aan-elkaar-gelijmde geluidsband is ten eenmale ongeschikt om zo uit te zenden, omdat het gevaar van „breken” dan heel erg groot is. Om nu een goed „eindproduct” te krijgen, gaan film en geluid nogmaals op de machines, de apparatuur wordt gelijk ingeschakeld, het geluid komt op een gloednieuwe band en het kan niet anders of beeld en geluid moeten weer precies zo zijn, als eerst.

Nu is dan gebleken, dat er tijdens het „na-synchroniseren” in de machinerie iets niet klopte, of zoals het dagblad „Trouw” het uitdrukte „dat beeld en geluid een eige” leven leidden, onafhankelijk van elkaar”.

U heeft dat zelf kunnen constateren. Het was een droev. zaak.

We zijn de mensen van de N.T.S., die voor het projecteren van de film verantwoordelijk waren, dan ook dankbaar, dat zij de uitzending afgelast hebben. Hieruit blijkt, dat deze mensen een hoge opvatting van hun taak hebben, om óók de programma's van de politieke partijen vlekkeloos op uw beeldscherm te willen brengen.

We hebben echter besloten om de film niet in het archief op te bergen, doch deze — na correctie — opnieuw uit te zenden.

Als de laatste beelden van de film u nog helder voor de geest staan en u zich misschien afgevraagd hebt, wat kaasmaken nu met de politiek te maken heeft, dan raden wij u aan dit te gaan zien op maandag 3 december a.s.

Het verband zal u dan wel duidelijk worden. Gringhuis.

„Partijchap”, zei eens Nicolaas Beets, „haat ik als de pest”.

In deze afkeer stond hij in zijn dagen niet alleen. Menigeen was van oordeel dat de partij de natie verdeelde en het spel van demagogen in de hand werkte. Daarbij was men er van overtuigd dat door het bestaan van partijen de individuele overtuigingen in het gedrag zouden komen en dat de partijleiders een vals en verwrongen beeld dreigden te geven van wat de behoeften des volks werd genoemd. Ten laatste in deze opsomming achtte men de strekking van de partij er een welke de individualiteit van de meningen niverleerde.

Thorbecke heeft eens (1849) in de kamer waarschuwend gezegd:

„de natie zal werkelijk gaan geloven dat er partijen zijn en een ieder, die op het politieke toneel verschijnt, afvragen welke kleur hij draagt. Wij zullen worden geoordeeld, niet naar hetgeen wij denken, zeggen en doen, maar volgens het partijbegrip, waarin men ons zal willen rangschikken.”

Aldus de opvattingen in die dagen.

Tegenover die opgesomde bezwaren en nadelen waren en zijn er ook belangrijke voordelen. Er waren echter als nadelig naar voren gebrachte bezwaren die niet als zodanig mochten worden beschouwd. De partijen nl. verdeelden de natie niet, maar maken openbaar, lieten zien dat er in de natie stromingen waren en zijn. Dit laatste moet als een voordeel worden gezien want door dit aantonen werd en wordt duidelijk in welke gezindte men de natie wil dienen. Zo ook zal de partij veel beter en veel duidelijker de ware behoeften van het volk tot uiting brengen dan dat dit zou geschieden door chaotisch en veelal sporadisch optreden. Zonder partij zou er weinig activiteit zijn. Het is juist de partij die leven en belangstelling wekt, waar anders doodse rust zou heersen t.g.v. individuele machteloosheid. Eigenzinnigheid en zelfoverschatting worden door de partij getemperd en beteugeld en wat zeer belangrijk is, de partij werkt opvoedend in het oefenen van tucht en eensgezindheid tot het bereiken van het gezamenlijke doel. De partij vormt voor geestverwanten de band die hen bijeen houdt en bevordert de gemeenschapszin.

Ruim honderd jaren zijn verstreken. Gedurende die lange tijd is het mogelijk geweest de nadelen aan de praktijk te toetsen.

Wat is nu de uitkomst?

Vele oorspronkelijke bezwaren zijn verdwenen. Opgelost. Maar er zijn andere voor in de plaats gekomen. Overduidelijk is gebleken dat het partijwezen zich krachtig heeft ontwikkeld en dat hierdoor de invloed van het Parlement groter is geworden. Men zou

kunnen stellen dat hoe groter de invloed van het Parlement is, hoe stelliger partijvorming nodig is. Dit laatste houdt echter niet in dat er meer partijen moeten komen, want een groter aantal partijen verzwakt het partijwezen en maakt op den duur coalitie-vorming alléén maar mogelijk. Het huidige politieke beeld is hiervan een duidelijk voorbeeld. Coalities roepen echter weer bij sommigen verzet op, omdat men hierbij eigen geluid vindt afgezwakt.

Vroeger jaren werden drie stromingen (geen partijen) onderscheiden t.w. de conservatieve, de liberale en de anti-revolutionaire stroming. Allengs zijn uit deze stromingen partijen ontstaan. De stromingen werden wat gekanaliseerd. Uit een gering aantal par-

tijen is nu een veelvoud ontstaan, alhoewel de stromingen niet zijn toegenomen. Begrijpelijk is dat hierdoor het parlementaire werk wordt bemoeilijkt ondanks het feit dat de stemverhouding in principiële gevallen maar weinig verschil toont.

Een aderlating van de één komt altijd de ander ten goede. De stroming met de minste aftakkingen neemt in betekenis toe en zal op den duur minder geporteerd zijn voor coalities.

Wie hierover nadenkt kan niet afzijdig blijven staan, maar zal zich aansluiten. Maar ook, wie hierover nadenkt zal een te grote differentiatie veroordelen omdat dit niet alleen het partijwezen maar ook het parlement verzwakt.

Schiedam J. VAN KATWIJK

Centrale vergaderingen

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij de aandacht op een aantal centrale vergaderingen in de verschillende delen van het land.

In chronologische volgorde zijn dit de volgende:

★ Op vrijdag 26 oktober houdt de Kamercentrale Dordrecht een Algemene Vergadering. De plaats van samenkomst is Gebouw „Atrium”, Karel Doormanstraat 143 te Rotterdam. Aanvang der vergadering te 19.15 uur.

De agenda vermeldt o.m. als spreker mr. B. W. Biesheuvel, lid van de Tweede Kamer.

★ Op zaterdag 27 oktober belegt het Provinciaal Comité Overijssel een Algemene Partijvergadering.

De plaats van samenkomst is Hotel „Van Gijtenbeek”, Stationsplein, te Zwolle. Aanvang der vergadering te 14.00 uur. De agenda vermeldt o.m. als spreker dr. J. Schouten.

★ Op zaterdag 27 oktober komt het Provinciaal Comité Utrecht bijeen. Dit is een besloten vergadering alleen voor de afgevaardigden.

De plaats van samenkomst is het Gebouw van Chr. Sociale Belangen (C.S.B.), Kromme Nieuwe Gracht 39 te Utrecht.

Aanvang der vergadering te 14.00 uur. Tijdens deze vergadering, welke gedeeltelijk tevens kadercontactbijeenkomst is, zal o.m. spreken de secretaris van het Centraal Comité, mr. W. R. van der Sluis.

★ Op dinsdag 30 oktober belegt de Kamercentrale Tilburg een vergadering. De plaats van samenkomst is Hotel „Cosmopolite” te Breda (tegenover het station N.S.). Aanvang der vergadering te 19.30 uur.

De agenda vermeldt o.a. als spreker dr. W. P. Berghuis.

★ Op zaterdag 3 november belegt het Provinciaal Comité Drente een provinciale deputatenvergadering. De plaats van samenkomst is zaal „De Kern”, Oranjestraat te Assen. Aanvang der morgenvergadering te 10.00 uur, der middagvergadering te 14.00 uur.

De agenda van de morgenvergadering vermeldt o.m. als spreker mr. W. R. van der Sluis, secretaris van het Centraal Comité. In de middagvergadering zal spreken Z.E. Staatssecretaris B. Roolvink.

★ Op zaterdag 3 november houdt de Kamercentrale Leiden de eerste van de twee najaarsvergaderingen. De plaats van samenkomst is het Veemarktrestaurant te Gouda. Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

Naast de huishoudelijke zaken vermeldt de agenda als spreker dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.

SPAARBANK VOOR PROTESTANTS NEDERLAND

- * Rentevergoeding 3¼% ongeacht de grootte van het tegoed.
- * Mogelijkheden om per kas of giro te sparen.
- * Correspondentschappen in méér dan 130 plaatsen.
- * ALLE spaarregelingen:
Jeugdsparwet - Ambtenarensparregeling - Bedrijfssparen -
Schoolsparen - Bondsspaarbank
- * Leningen aan kerken, christelijke scholen, instellingen en verenigingen tegen speciale voorwaarden.

Inlichtingen ook over het BELEGGINGSFONDS VOOR PROTESTANTS NEDERLAND verkrijgbaar op ons kantoor Kromme Nieuwe Gracht 8-10 Utrecht, telefoon 030-22241 / 22242.

Open een rekening voor uzelf, de kerk, school, of vereniging, waarvan u (bestuurs)lid bent door storting van een bedrag op onze girorekening no. 156000

Ondergetekende verzoekt aan de Spaarbank voor Protestants Nederland Kromme Nieuwe Gracht 8-10 te Utrecht (telefoon 030-22241 / 22242), inlichtingen te zenden over de Spaarbank voor Protestants Nederland; een spaarrekening te openen na ontvangst van een bedrag op giro 156.000 t.n.v. Spaarbank voor Protestants Nederland; inlichtingen te zenden over het Beleggingsfonds.

NAAM :

VOORNAAM :

GEBOORTEDATUM :

ADRES :

WOONPLAATS :

DATUM :

HANDTEKENING :

UIT TIERS EN PERIODIEK

Convent en verkiezingsstrijd

HET mag dan vreemd klinken, maar het is niet anders: de strijd om de verkiezingen mei-1963 is begonnen op 13 oktober met het Convent van onze eigen anti-revolutionaire partij. Niet dat dit Convent een „strijd-Convent” was — dan komen de anti-revolutionairen wel anders uit de hoek! — maar zowel de redevoering van dr. Berghuis als die van prof. Zijlstra hebben dusdanig veel commentaar uitgelokt, dat men nu al wel van een verkiezingsstrijd kan spreken. En dat al zo fel, dat Het Vrije Volk zich geroepen heeft gevoeld de rooms-katholieken op te wekken te stemmen op de P.v.d.A. . . . en dit om te voorkomen „dat na de verkiezingen weer het spel van de onhandelbare P.v.d.A. wordt opgevoerd.” Er blijkt heel wat kunst- en vliegwerk nodig te zijn om uit de oppositie te geraken!

Maar laten we de ontstane discussie in volgorde geven en dan is eerst De Volkskrant aan het woord, die door Dr. Berghuis te kapittelen een lans breekt voor samenwerking tussen rooms en rood. De Volkskrant:

De voorzitter der Anti-Revolutionaire Partij dr. Berghuis, zei op de vergadering van het partijconvent van de AR, dat hij niet wilde meedoen aan speculaties over een terugkeer van de PvdA in de regering. In feite deed hij er echter wel degelijk aan mee. Dr. Berghuis verklaarde immers tegelijk dat als het eerste na-oorlogse bewind zonder socialistische al na vier jaar zou eindigen, dat in wezen op een politieke mislukking zou wijzen en de positie van de PvdA bijzonder zou versterken.

Deze uitspraak lijkt ons niet verstandig. Als de socialistische toch in 1963 in de regering terugkomen, kan de PvdA zich straks op dr. Berghuis beroepen wanneer zij die terugkeer uit partijpolitieke overwegingen wil uitleggen als een „bewijs”, dat het zonder socialistische niet gaat. De redenering van de AR-voorzitter lijkt ons echter ook onjuist. Bij de algemene beschouwingen in de Kamer is terecht vastgesteld, dat dit kabinet zonder socialistische tot nu toe, totaal genomen, goed werk heeft gedaan. Maar dat behoeft niet te betekenen, dat op die basis dan ook moet worden doorgewerkt.

Wij hebben het altijd zo gezien, dat de PvdA in 1958-'59, onder invloed van een zware verkiezingsnederlaag en druk van de linkervleugel, de behoefte kreeg om het eens in de oppositie te proberen. Als die behoefte nu bij de PvdA bevredigd raakt en daar zijn aanwijzingen voor, dan ontstaat weer een geheel andere situatie dan bij de formatie van het kabinet-De Quay.

De uitspraak van dr. Berghuis wordt meer verklaarbaar wanneer men er van uitgeaat, dat de AR-voorzitter voorkeur heeft voor de bestaande samenwerking van de drie christelijke partijen met de liberalen, hoewel hij kritiek leverde op het ambtenarenbeleid van de liberale minister Toxopeus. Dr. Berghuis had ook de woningbouw kunnen noemen, als dit bij de AR niet een al te teer punt was geworden sinds de AR hierbij zelfs een eigen minister ten val bracht. Het staat toch vast, dat ook in de al te grote voorliefde voor de vrije bouw liberale invloeden doorwerkten. Daarnaast wees de AR-voorzitter terecht op de gevaarlijke uiterst-rechtse krachten in de VVD. Er staat wel een — sinds kort zelfs georganiseerde — progressieve vleugel tegenover. Maar als ook dr. Berghuis deze strijd binnen de VVD nog niet beslist weet, zou het dunkt ons wijs zijn om voorlopig zeker geen voorkeur in deze richting te uiten.

Als de AR-voorzitter dat in feite toch doet moet hij in de huidige samenwerking echt meer zien dan een door de omstandigheden, zoals die in 1959 golden, geboden oplossing. Dat lijkt te meer waarschijnlijk wanneer wij ons anti-revolutionaire uitspraken uit die tijd herinneren, waarbij men zich op het standpunt stelde, dat het beleid gaandeweg steeds meer een socialistisch stempel had gekregen en dat samenwerking met de PvdA niet meer paste bij de wil om hieraan een eind te maken. In die gedachtengang is het logisch, dat men in deze richting blijft doordenken, al hebben wij het grondige verschil tussen dit beleid en dat van vorige kabinetten nooit zo duidelijk gezien, behalve dan wat de woningbouw betreft, maar dat was ook voor de AR geen prettig verschil. De vrijere loonvorming was wel een gunstige verandering, maar nu ook de socialistische een nog vrijere loonvorming voorstaat, is deze nieuwe benadering toch blijkbaar ook weer gemeengoed geworden.

De VVD ging de vorige verkiezingen in met de uitspraak, dat zij niet bereid was mee te werken aan een kabinet, waarin ook de PvdA vertegenwoordigd zou zijn. De AR gaat niet zover, maar als de verklaring van dr. Berghuis als uitspraak van de AR gehandhaafd blijft, zouden de kiezers toch wel van te voren weten, dat de AR voorkeur heeft voor behoud van de samenwerking met de liberalen. Het is het goed recht van de AR om dat voor zich zelf te verklaren. Daarnaast is er echter ook nog de band tussen de drie christelijke partijen. Bij de algemene beschouwingen in de Tweede Kamer is uit de rede van dr. De Kort gebleken, dat de KVP ook zeker openstaat voor de mogelijkheid van een nieuwe samenwerking met de PvdA. Na de verklaring van de AR-voorzitter mag hierover, met het oog op de verdere politieke ontwikkeling geen misverstand ontstaan.

Het antwoord in Het Vrije Volk liet niet lang op zich wachten en liet trouwens aan duidelijkheid ook niets te wensen over:

Minister Zijlstra heeft als spreker op het Convent van de Antirevolutionaire Partij over de verkiezingen van 1963 gesproken. Hij meent dat de samenwerking tussen de confessionele partijen en de liberalen moet worden voortgezet. Want het zou het toegeven van een mislukking betekenen als reeds na vier jaar de socialistische weer in de regering zouden worden opgenomen.

Ons verbaast deze uitspraak niet. Want minister Zijlstra heeft ter wille van het bouwen van duurdere huizen in plaats van goedkopere woningwoningen er niet tegen opgezien zijn eigen partij er in de Tweede Kamer onder door te halen.

Minister Van Aartsen, met hem verantwoordelijk voor dit onsociale en onchristelijke beleid, bleef zitten en de antirevolutionaire fractie moest haar grote bezwaren inslikken. Er moesten en zouden in de vrije sector waar de woningnood aanwijsbaar gering is, tienduizenden huizen gebouwd worden. Ten koste van de woningwetsector waar de nood groot is.

Aan dit beleid zou onherroepelijk een eind komen als de socialistische weer mee-regerden. Wat een wonder, dat minister Zijlstra daarvan niet wil weten.

Van de voorzitter van de Antirevolutionaire Partij, dr. Berghuis, die dezelfde mening uitsprak, verbazen ons deze woorden wel. Want wat is het resultaat van deze kloeke taal? Het resultaat is, dat de Antirevolutionaire Partij het zich bij voorbaat moeilijk maakt om met de socialistische samen te werken. Wordt zij ertoe geneept dan zal haar dat, na deze uitspraak, als een nederlaag worden aangewreven.

Door zich zelf de samenwerking met de PvdA nu al zo moeilijk te maken, levert de ARP zich bij voorbaat aan de KVP en de liberalen uit. En dat zonder aanwijsbare redenen.

Of is die reden er toch? Verwacht dr. Berghuis stemmenverlies als hij niet bij voorbaat bij zijn kiezers de indruk wekt dat voor samenregeren met de PvdA weinig vrees hoeft te bestaan?

Als dat zo is staat hij lijnrecht tegenover het rooms-katholieke dagblad de Volkskrant. Deze krant is geschrokken van dr. Berghuis. Niet verstandig, zegt zij, om je zo in de kaart te laten kijken.

Vanwaar deze schrik? Heeft de Volkskrant er bezwaar tegen dat bij voorbaat de anti's hun positie prijsgeven tegenover de KVP, die wél alle kanten op kan en alle deuren openhoudt? Neen. De KVP heeft er niets tegen als de protestantse partijen zich als een bijwagen van de KVP willen gedragen.

Maar de KVP kan het helemaal niet hebben dat de rooms-katholieke kiezers al bij voorbaat zouden horen dat samenwerking met de PvdA onwaarschijnlijk is. Omdat vele rooms-katholieke kiezers dat niet willen horen. Bij voorbeeld die kiezers die de KVP-propaganda van 1959 nog in het oor hebben: De volgende vier jaar wordt de woningnood opgelost.

Dat zijn de kiezers die zich bekocht moeten voelen door het gevoerde beleid. En zij weten dat het met de PvdA in de regering anders zou zijn gegaan. Daarom moet de KVP de mogelijkheid tot weer samengaan met de PvdA in de regering wijd openhouden.

De Volkskrant is zo bezorgd dat het blad niet schuwt bij herhaling de valse voorstelling van zaken te geven dat in 1959 de PvdA onwillig was om mee te regeren en dat de KVP toen wel met de liberalen in zee moest. Het heette dat de PvdA in 1959 toen zo onhandelbaar was.

Vals is dit verhaal omdat de feiten anders zijn geweest. De toenmalige formateur prof. Beel is door de KVP belet om de PvdA in de onderhandelingen te betrekken. Met de reeks van tegengestelde opvattingen tussen de vijf grote partijen — over de kinderbijslag, over de mammoetwet, over Nieuw-Guinea, over de belastingpolitiek — zijn aanstonds slechts die punten naar voren gehaald, die voor de PvdA moeilijk te verteren waren.

Zoals de eis van prof. Romme en dr. Bruins Slot dat over Nieuw-Guinea met Indonesië niet zou zijn te praten. . . Tot enige onderhandeling over die punten is het met de PvdA nooit gekomen. Van onhandelbaarheid kon daardoor niets blijken. En nooit heeft één KVP-politicus de kreet van de onhandelbaarheid waar kunnen maken. Omdat de PvdA zich in 1959, hoe graag de heer Romme dat ook wilde, niet in deze val heeft laten lokken.

Dat moet de Volkskrant weten. Zij kan het, zo zij in twijfel verkeert alsnog navragen bij degenen die destijds de besprekingen hebben gevoerd.

Als nu de Volkskrant de deur zo wijd naar de PvdA opent, is dat om die rooms-katholieken te bewegen toch weer KVP te stemmen, die door alle teleurstellingen met de woningnood die gebleven is, de kinderbijslag die er niet zo gekomen is als de KVP had beloofd en zoveel meer, samenwerking met de PvdA noodzakelijk vinden.

Maar er is voor rooms-katholieke kiezers maar één manier om werkelijk te voorkomen dat na de verkiezingen weer het spel van de onhandelbare PvdA wordt opgevoerd. Als zij dat willen voorkomen, moeten zij op de PvdA stemmen. Want de KVP werkt slechts samen met een partij, die een flinke winst boekt. Zo liggen de kaarten.

Vanzelfsprekend meende De Telegraaf zich ook niet onbetuigd te moeten laten en dat ging aldus:

De politieke partijen en hun aanverwante persorganen houden zich in toenemende mate bezig met de samenstelling van de regering, die na de verkiezingen van mei a.s. aan het bewind zal komen.

De met de katholieke vakbond nauw gelieerde Volkskrant sprak zich uit voor een herstel van de samenwerking met de PvdA, maar op het convent van de Antirevolutionaire Partij werd zowel door prof. J. Zijlstra als door de voorzitter der partij, dr. W. P. Berghuis, voorkeur aan de dag gelegd voor een regering van dezelfde samenstelling als het kabinet-De Quay.

Het socialistische dagblad „Het Vrije Volk”, min of meer onrustig geworden valt fel uit tegen minister Zijlstra (die toch weggaat), beperkt zich tot een verbazing over de uitspraak van dr. Berghuis (die zijn functie blijft bekleden) en verklaart met zoveel woorden, wantrouwig te staan tegenover de uitspraak van de Volkskrant. Het socialistische orgaan spreekt de mening uit dat de Volkskrant de deur zo wijd naar de PvdA opent, om die Rooms-Katholieken te bewegen toch op de KVP te stemmen, die door alle teleurstellingen over de woningnood en de kinderbijslag samenwerking met de PvdA noodzakelijk vinden.

De achtergrond van deze vreemde vrijages, waarbij liefdesverklaringen en betuigingen van wantrouwen elkan- der afwisselen, is dat zich, hoe de ontwikkeling ook zal zijn voorshands een felle strijd zal ontwikkelen tussen de KVP en de PvdA. Een strijd met als inzet het antwoord op de vraag, welke de grootste politieke partij in Nederland zal zijn na de verkiezingen van mei aanstaande. Die partij immers zal aanspraak kunnen maken op de vervulling van het minister-president-schap en bij de zetelverdeling de sterkste positie innemen.

Indien deze strijd echter eenmaal beslist is, dan zullen ongetwijfeld bepaalde groepen in KVP en PvdA naar samenwerking streven. De niet mis te verstane aanwijzing van het socialistische dagblad is, dat dan bovenaan in het programma zal staan: meer woningwoningen en meer kinderbijslag.

Het is een perspectief dat de harten van vele Nederlandse burgers sneller zal doen kloppen.

Op diezelfde zaterdag publiceerde Trouw een heel ander verhaal — en voorzover men dat nog niet gelezen heeft, willen we het bijzonder ter lezing aanbevelen, vooral na al hetgeen ge hiervoor hebt kunnen lezen:

Dr. Berghuis heeft in zijn rede ter opening van het a.r. partijconvent de vorige zaterdag enkele opmerkingen gemaakt over de huidige politieke samenwerking in Nederland, in verband met wat er eventueel hierna moet gebeuren.

Het is ons gebleken dat sommigen uit die opmerking verkeerde conclusies hebben getrokken.

De heer Berghuis heeft namelijk primair gesteld dat het thans niet de tijd is om te speculeren over de politieke samenstelling van het kabinet dat er na de verkiezingen zal moeten komen. Dat is geheel in overeenstemming met hetgeen ook wij reeds eerder betoogden.

De heer Berghuis heeft in de tweede plaats gepleit voor een samenwerking van KVP, de CHU en de ARP, niet zozeer om een ouderwets coalitie-kabinet te propageren, want dat zit er redelijkerwijze gesproken in de huidige politieke verhoudingen niet in. Maar wel een samenwerking omdat die drie partijen, in zoverre zij gelijkgerichte politieke doeleinden nastreven, daardoor bij een kabinetsformatie met welke andere partij ook, hetzij VVD, hetzij PvdA een grotere invloed kunnen uitoefenen, dan wanneer zij zonder enige onderlinge samenhang zouden opereren.

Dan heeft de heer Berghuis gesteld, dat het niet voortzetten van de huidige politieke combinatie zou betekenen, dat die combinatie thans niet levensvatbaar zou zijn. En dat dit dus zou betekenen, dat er weer een combinatie zou ontstaan, waarbij de PvdA betrokken zou zijn. Dit zou inhouden dat men Nederland in het huidige tijdsgewricht niet zonder socialistische zou kunnen regeren.

Het is bekend, dat de KVP van oordeel is dat zij zich in een soortgelijke positie bevindt, namelijk dat de KVP steeds bij een regeringscombinatie betrokken moet zijn. Het is voor derden een weinig aantrekkelijke situatie als de twee grootste partijen tot de conclusie moeten komen, dat zij beide in ieder geval bij een regeringscombinatie onmisbaar zijn.

Dit is een vraagstuk, dat men op zichzelf moet overwegen. De vraag hoe een toekomstige regeringscombinatie er uit moet zien is een andere vraag, die daar tot op zekere hoogte los van staat en waar op dit ogenblik zeker geen antwoord op gegeven kan worden.

Dat hangt van de verkiezingsuitslag af, dat hangt ook af van de eisen die de verschillende partijen bij de kabinetsformatie menen te moeten stellen.

Zo kan men zich meerderheidskabinetten voorstellen van huidige samenstelling, of van de drie christelijke partijen met de PvdA of van de drie christelijke partijen met liberalen en socialistische samen. Er zijn in theorie nog andere combinaties mogelijk maar deze zijn niet erg waarschijnlijk.

Wij hebben over het totaal van het beleid gezien geen slechte ervaring met het kabinet van de huidige samenstelling. Wij hebben een periode beleefd waarbij een samenwerking met de PvdA ook niet slecht is uitgevallen. Dat is toen in de laatste periode van die periode anders uitgepakt. Zo werd het toen over en weer gevoeld. Dat betekent, dat er verschillende combinaties bestaan die soms wel en soms niet aanvaardbaar zijn.

Gelijk gezegd, wij hebben over de lange lijn gezien met de huidige combinatie geen slechte ervaringen. Maar wij realiseren ons wel, dat bij het heengaan van de heer Oud een liberale partij, waarin de heer Korthals een voor- aanstaande plaats zou innemen, bepaald een andere liberale partij is dan die waarin hij weigert zich een kamerkandidatuur te laten welgevallen, zoals nu het geval is. Men moet beseffen dat hier — anders dan bij het geval-Zijlstra — de aard van de politiek van de betrokken partij in het geding is.

Laat niemand hier voorbarige conclusies uit trekken. Hier wordt niets vast maar min of meer onderhands voorbereid. Maar het is goed, dat men zich zoveel mogelijk tijdig rekenschap geeft van de feiten die bekend zijn en die straks samen met nog onbekende factoren een rol zullen spelen bij de kabinetsformatie. Men kan de bekende dingen dan vast overwegen, zonder conclusies te trekken.

Door gebrek aan plaatsruimte, was het ons niet mogelijk alle commentaren te plaatsen. Wij hopen volgende week hierop terug te komen.

CUBA EN BERLIJN

• Vervolg van pagina 2

lijn een zeer belangrijke rol gaan spelen. Felix van Eckardt, Adenauer's tegenwoordiger in Berlijn (en voormalig perschef van de bondskanselier), verklaarde hierover in West-Berlijn, dat de Westduitse strijdkrachten betrokken kunnen raken bij een eventueel conflict om het verdeelde Berlijn, indien... de westelijke mogendheden zouden menen, dat het een zaak betrof, die de gehele Navo aangaat. Von Eckardt voegde er aan toe, dat de Westduitse troepen niet automatisch zullen worden ingeschakeld, als er schietpartijen op kleine schaal plaatshebben ingeval van een blokkade. Pas in een later stadium zou daarvan sprake kunnen zijn.

Voordeel

Voor de Verenigde Staten hebben de laatste tijd gestreefd naar een grotere militaire bijdrage van de Westduitse strijdkrachten bij de verdediging van de positie van het Westen in Berlijn. Dit zou niet inhouden, dat Westduitse militairen naar de vroegere Duitse hoofdstad worden overgebracht, ter vervanging of versterking van de Amerikaanse, Franse en Britse garnizoenen. De Duitsers zouden pas ingeschakeld worden ingeval van een met geweld doorgevoerde blokkade van West-Berlijn door troepen van de zgn. DDR. Zij zouden dan optreden als hoofdbestanddeel van een geallieerde blokkade-strijdmacht. Het voordeel daarvan is, dat de westelijke mogendheden dan kunnen streven naar beperking van een eventueel conflict en over de mogelijkheid blijven beschikken, met de Sowjetunie tot een vergelijk te komen, als de troepen van de DDR zich niet zouden kunnen handhaven tegenover de geallieerde blokkadestrijdmacht.

Preventie

Het belangrijkste van de Amerikaans-Duitse plannen is evenwel, dat zij een preventieve werking moeten hebben. Kennedy wil Chroesjtsjef duidelijk maken, welke nadelen er voor de Sowjetunie verbonden zijn aan een nieuw Berlijns avontuur. En naar het zich thans laat aanzien, is hij daar tot dusver in geslaagd. Dit neemt niet weg, dat het gevaar voor West-Berlijn daarvoor nog niet is afgewend.

De vrijheid van de Westberlijners wordt op een heel andere wijze bedreigd dan door het brute geweld van de zijde van de Sowjetunie of de zgn. DDR. West-Berlijn kan een tweede Nieuw-Guinea worden, met een schijnvrijheid voor de inwoners.

Als Chroesjtsjef eind november de zaak aan de Verenigde Naties voorlegt,

Overspannen Zenuwen

Mijnhardt's Zenuwtabletten

is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat de meerderheid van de volkerenorganisatie (met de „oplossing” van het Nieuw-Guinea-vraagstuk voor ogen) zich uitspreekt voor een regeling, die vlees noch vis is, maar in zulk een sterke mate tegemoet komt aan de wensen van de Sowjetunie, dat aanvaarding er van door de westelijke mogendheden gelijk zou staan met capitulatie.

Grenzen

Als de tekenen niet bedriegen, zal juist het krachtige optreden van president Kennedy inzake Cuba de heer Chroesjtsjef er van weerhouden, in Berlijn gekke dingen te gaan doen. De Amerikanen zijn (als natie) vastbesloten, niets meer van de communisten te nemen. Kennedy heeft als het ware tot de Russische premier gezegd, dat hij een oorlog kan krijgen, als hij die hebben wil. Hij speculeert daarbij niet op de gedachte, dat zelfs Chroesjtsjef geen enkele behoefte aan een dergelijke oorlog heeft. Kennedy geeft alleen maar te kennen, dat het geduld en de verdraagzaamheid van de Amerikanen grenzen kennen en dat die thans overschreden zijn.

Hij heeft zijn stappen genomen, omdat zij eenvoudig niet meer achterwege mochten blijven. De Verenigde Staten kunnen zich niet veroorloven, zich langzaam te laten wurgen en zich in Cuba of Berlijn of waar dan ook het pistool op de borst te laten zetten. Wat ook de gevolgen daarvan zijn. En wat dit laatste betreft: de houding van de westelijke mogendheden in Berlijn, het krachtige optreden van de Verenigde Staten tegen de agressors in Korea en andere soortgelijke staaltjes van vastberadenheid, hebben de vrije wereld al voor veel ellende bewaard...

Politiek en TV-commercie

Wij weten het nu: nog deze maand zullen de Staatssecretarissen Scholten en Stijkel antwoorden op de kritiek, die is geuit in het Voorlopig Verslag inzake Reclame-T.V.

Wij weten ook: de Tweede Kamer zal nog in het lopende zittingsjaar — tenzij zich onverhoopte tegenslag voordoet — een uitspraak doen over de vraag of Nederland de commercie in de televisie zal toelaten en daarmee ook in het radioprogramma.

Het kan een interessant Kamerdebat worden, waarbij het zeker niet aan spanning zal ontbreken.

Reeds nu wordt er in tal van dagbladen emotioneel over deze zaak geschreven. Dat gaat zover, dat in het Parool Prof. Van Panhuys niet alleen betoogt, dat het moeilijk voor betwisting vatbaar is, dat de reclame onder het recht van vrije meningsuiting valt, maar dat ook adstrueert met de woorden: „Wie alle meningen zich vrij wil laten uiten, zal evengoed moeten toestaan dat iemand meedeelt, dat zijn waar de beste is, alsdat een ander graag vertelt dat zijn geloof het ware is”.

En hiermee zijn we tegelijk bij de kern van de zaak.

Indien het brengen van een reclameboodschap gelijk staat het met uiten van een mening, behoeft men maar één stapje verder te doen om het op één lijn te stellen met de uitzending van een kerkdienst.

Maar de zakenman, die reclame maakt, heeft niet ten doel zijn mening ingang te doen vinden, maar om zijn zakelijke belangen te behartigen.

Daarom interesseert hem een radio- of televisieprogramma slechts in zoverre dit zijn zakelijk belang kan dienen.

In het Amerikaanse tijdschrift „Look” analyseerde de bekende t.v.-criticus John Crosby de oorzaken van het snelle verval van het televisieprogramma in de U.S.A. onder invloed van de reclame. Hij vertelt hoe Robert E. Sherwood, een befaamd tekstschrijver, die vier Pulitzer-prijzen won, eens een bijzonder goed programma over Oscar Hammerstein had gebracht in de Ed Sullivan Show. Hij sprak daarover met de machtigste advertentieman in New York, die zei „Het was een goed programma; het was te goed en dat is nu juist de moeilijkheid”.

Sherwood vroeg: „Hoe kan dat dan?” „Voor ons doel kan een show te goed zijn”, was het antwoord. „Het publiek leefde zo zeer mee met Hammerstein's leven en Hammerstein's songs dat, toen de „commercial” (advertentie) kwam, het publiek helemaal niet meer in de stemming was om daar aandacht aan te besteden”.

Na diepgaand de verwording van de commerciële televisie in de Verenigde Staten te hebben besproken concludeert Crosby: „Ik denk, dat dit land rijk genoeg is om zich 'n eigen B.B.C. te kunnen veroorloven, die er op is gericht ons voor te lichten en op te voeden en onze smaak te verbeteren in plaats van die omlaag te halen.”

Naast de vraag, of het eisen van het recht om reclame te maken in de televisie kan worden gebaseerd op het recht van vrije meningsuiting, zal stellig ook de vraag, of Nederland rijk genoeg is om zich een tweede t.v.-programma en een derde radio-programma te veroorloven, in de Kamer ter sprake komen.

De ongekend snelle groei van de televisie heeft er toe geleid, dat er nu reeds rond 1.2 miljoen kijkers zijn, die elk f 36,— kijkgeld betalen. Dat bedrag van f 36,— is vergeleken bij het buitenland zeker niet hoog, maar zal spoedig een budget van 50 miljoen gulden omvatten.

Het vakblad „De Radiowereld” (2 oktober) is van oordeel, dat met de complete afbouw van het tv-net voor het tweede programma zeker een vijftal jaren gemoeid zijn. Zet de groei van het t.v.-kijkend publiek zich in dezelfde mate voort als thans, dan zal men op een inkomsten van f 80 à f 90 miljoen aan kijkgeld kunnen rekenen.

Het is stellig beter de groei van een tweede t.v.-net geleidelijk tot stand te brengen, al was het maar met het oog op de daarvoor noodzakelijke technische en programma-krachten, dan dit tweede net — hoe wenselijk dit ook is met het oog op de keuze-mogelijkheid — geforceerd tot stand te brengen.

Dit geldt ook voor een derde radio-programma, dat gemakkelijker is te realiseren, vooral wanneer de Regering volgens haar plannen de Wereldomroep niet verder uit de binnenlandse luistergelden laat betalen.

Voorstanders van reclame-t.v. stellen vaak, dat men met geld en onderlinge wedijver tussen kijkgeld-t.v. en reclame-t.v. het programma-peil omhoog kan brengen.

In dit opzicht is het leerzaam te luisteren naar Cecil McGivern, die een leidende rol heeft bij de reclame-t.v. in Engeland en die zich in een artikel „Let's get it moving again” beklagt

over de huidige Britse televisie-programma's, die hij „laag-bij-de-gronds en ongeïnspireerd” noemt, terwijl hij zich beklagt, dat de B.B.C.- en de I.T.V.-programma's nu als twee druppels water op elkaar lijken”.

Ook in Engeland heeft men zich niet kunnen onttrekken aan de dictatuur van de „ratings” (tellingen van luisteraars) en heeft zich onder invloed van de reclame eerder een verlagings dan een verbetering van het programma-peil voltrokken.

Wat de radio betreft weten we nu al wel hoe de clandestiene zenders met reclame voornamelijk mikken op top-hits voor teen-agers.

Ongetwijfeld zullen de beide Staatssecretarissen bij vernieuwing betogen,

GERARD HOEK

„... beslistend Kamerdebat...”

In dit artikel geeft de heer G. H. Hoek (programmalleider van de N.C.R.V.) zijn visie op het komende Kamerdebat inzake de commerciële televisie.

dat hetgeen zij willen heel wat anders is dan de commerciële t.v. in Amerika en de reclame-t.v. in Engeland en hun bedoelingen zullen ook stellig goed zijn, wanneer zij allerlei mulkorven aandragen om de reclame-hondsdolheid tegen te gaan.

Maar is voorkomen niet beter dan reguleren?

Steekproeven in de Oostelijke provincies hebben geleerd, dat het met de invloed van de Duitse reclame nog wel meevalt. België en Frankrijk en nog verschillende andere landen doen het zonder reclame in de t.v. en Nederland kan het zonder. Er zouden wel heel sterke economische motieven moeten worden aangevoerd, voor we zelfs bij behoud van het uit ons volk zelf opgekomen en in grote meerderheid geëvalueerde stelsel van vrije omroepverenigingen tot invoering van reclame overgingen.

Er is echter stellig reden om tegenover de sterke krachten, die de commercie in het vuur brengt waakzaam te zijn. Indien economische belangen (b.v. door concurrentie uit het buitenland) een bescheiden vorm van reclame onverhoopt noodzakelijk maken — maar dat is nog niet bewezen — is het in elk geval noodzakelijk dit geheel los te maken van het programma- en nimmer in handen te geven van instanties met programma-invloed.

Ook al heeft het rapport van de Staatscommissie Pilkington een vrij ontzuchtend effect gehad voor allen, die zich tot nu toe, evenals de Staatssecretarissen op het Engelse voorbeeld beriepen, toch zal de politieke ontwikkeling scherp in het oog moeten worden gehouden.

In het boek van H. H. Wilson „Pressure group — the campaign for commercial television” kan men lezen, hoe een kleine groep commercieel geïnteresseerden in de Conservative Party penetreerde en deze partij met het spookbeeld van de kiezersgunst door de knieën kreeg.

„Het Kabinet” — zo lezen we — „beveesd voor een breuk in de Partij en door de reacties van de kiezers op de toespraken van hun Parlementsleden en van het grote publiek op de activiteiten van de NTC en de PTA (bij ons OTEM) bevrijd van de angst voor stemmenverlies, ging door de knieën.

Het verklaarde zich bereid een wetsontwerp in te dienen, dat een snelle invoering van de commerciële televisie mogelijk zou maken, doch waarbij — ten einde voor de tegenstanders in eigen kring de pil te vergulden — de BBC intact zou worden gelaten en „sponsored programmes” in Amerikaanse stijl zouden worden verboden”.

Wie thans in Nederland hoort verkondigen, dat „de zuilen” hun eigen zender mogen behouden met het kijkgeld op de koop toe, ziet de overeenkomst met de ontwikkeling in Engeland.

Terwijl echter in Engeland de onmiskenbare monopolie-positie van de BBC een sterk argument was voor een tweede net, kennen wij in Nederland een stelsel van omroepverenigingen, die wel samenwerken waar dit technisch en programmatisch gewenst is, maar verder een, zo gezonde wedijver ontwikkelen, dat alleen de kreet „monopolie van de omroepverenigingen” al lachwekkend is.

Indien mensen met andere programma-inzichten de variatie nog willen vergroten, zijn ze welkom. Uiteraard op gelijke voorwaarden van voldoende steun te bezitten in ons volk en dat dan niet te bewijzen met de truc „stort een gulden voor een liefdadig doel en wordt daarmee lid van een nieuwe „onafhankelijke” televisie-organisatie”.

Hoe politiek de verhoudingen liggen zal spoedig blijken.

Het zou zeer te betreuren zijn, indien in de partijen, die willen leven bij het Evangelie, de achtergrond die meesprekt bij de soms felle en emotionele campagne voor commercie in televisie en radio, niet werd doorzien. Die achtergrond is, dat men deze beide massamedia niet ziet als instrumenten van geest en cultuur maar als voornamelijk verstrooiings-apparaten, waarin de reclame recht heeft op een eigen plaats.

Op het politieke vlak zal straks worden beslist of het bij televisie en radio in de toekomst zal gaan om dienen of verdienen.

Ik ben ten aanzien van de Anti-Revolutionaire afgevaardigden niet zo bevreemd en hoop van harte, dat ook bij de C.H.U. en de K.V.P. volkomen duidelijk zal zijn, dat het niet gaat om onverschillige zaken, maar om de essentiële vraag, die Prof. van Panhuys ons opdringt, of de meningsuiting van de reclame gelijk te stellen is met evangelieprediking.

ZUIDHOLLANDSE BANK

DEPOSITO BANKBOEKJES RENTE 3¼ %

ROTTERDAM — 'S-GRAVENHAGE — AMSTERDAM

Alle binnen- en buitenlandse bank- en effectenzaken.

BON Voor slechts f 1.50

abonnee op Nederlandse Gedachten

U kunt mij — ook voor 1963 — noteren als abonnee:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

OPGEGEVEN DOOR:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementenprijs van 1 november '62 tot 1 januari '63: f 1,—. Per halfjaar f 3,25. Giro 89673.

Wie het Partij Convent van 13 oktober niet heeft bijgewoond, heeft uit het vorige nummer van dit blad en uit de verslagen in de overige pers toch wel een beeld kunnen krijgen van deze A.R.-manifestatie. Dat moet dan wel het beeld zijn geweest van een grote schare — ditmaal zelfs een bijzonder grote — belangstellende en meelevende anti-revolutionairen uit het hele land, die er graag een hele dag aan hebben gegeven om te luisteren naar en te spreken over politieke zaken.

Een zwartkijker vroeg ons: „Is dat nu veel, zo'n handvol mensen op het totale aantal leden in het land? Voor zo'n bijeenkomst, waar de partijvoorzitter en een minister, die juist op het ogenblik in het brandpunt van de belangstelling staat, redevoeringen houden, moest toch eigenlijk geen zaal in Nederland groot genoeg zijn.”

Zo iemand kun je antwoorden, dat het Partij Convent geen toogdag in de eigenlijke zin is, maar een vergadering van afgevaardigden. Maar als het wederwoord dan luidt, dat toch ook belangstellende leden welkom waren, dan wordt het toch wat moeilijker. Want het bezwaar van een reis naar Utrecht kan voor velen nauwelijks gelden; dit bezwaar te opperen zou kunnen leiden tot het verwijt, dat hieruit te meer blijkt hoe weinig men er voor over heeft.

En helaas, wie het oor te luisteren legt vooral in de grote steden bij hen, die zich bezighouden met het organiseren van bijeenkomsten, met het innen der penningen en met de propaganda, die moet wel tot de erkenning komen, dat er bij de grote massa van de leden der kiesverenigingen en ook bij tal van bestuursleden op het ogenblik een ontstellend gebrek aan belangstelling bestaat. Er zijn kiesverenigingen met enkele honderden leden, waar de voorzitter zich in de handen vrijt als er een kleine twintig aanwezigen op een vergadering worden geteld. Er zijn kiesverenigingen waar de secretaris er pas na maanden in slaagt het bestuur in een vergadering bijeen te krijgen en dan nog zeer onvolftalig. De weg van de penningmeesters langs de deuren van de leden om een bijdrage voor het verkiezingsfonds is niet zelden een lijdensweg en meer dan één propagandaleider heeft zich bij de jongste verkiezingen vertwijfeld afgevraagd: waar haal ik de mensen vandaan om al dat materiaal te verspreiden?

Men zegt, dat de televisie er de schuld van is, dat de mensen 's avonds niet meer uit hun stoel komen. Voor een deel zal dat wel zo zijn.

Zouden we dan diezelfde televisie maar niet eens gaan gebruiken om de mensen er onomwonden op te wijzen, dat dit verkeerd is? Zou de partij zich niet aan het slot van elk van haar uitzendingen via radio en televisie rechtstreeks tot de „eigen” mensen moeten richten met een krachtige oproep tot medewerking in de kiesvereniging?

Er zal in elk geval iets moeten gebeuren!

Verolme United Shipyards

Rotterdam - Holland
Telefoon 16 25 00

OP 19 september 1877, iets meer dan 85 jaar geleden, schrijft de Kroonprins zijn vader een brief, waarin hij hem toestemming vraagt te mogen trouwen met de genoemde gravin van Limburg Stirum. Koning Willem III geeft geen antwoord. De Kroonprins schrijft een brief van gelijke strekking aan de ministerraad. De raad antwoordt, dat de crisis waarin het ministerie zich bevindt, (ministerie Heemskerk) elke stap van interventie bij de Koning verhindert.

Hoewel het nieuwe ministerie (Kappeyne) ervan overtuigd is, dat aan de verlangens van de Kroonprins tegemoet kan worden gekomen, (Fransen van der Putte stelt dit als voorwaarde en wordt daarom geen minister) maakt het van deze kwestie geen halszaak. Het vindt het niet juist achter de rug van de monarch om te onderhandelen met prins Willem. Er wordt weer gezocht naar een passende functie voor de troonopvolger. Als prins Hendrik, de broeder van de koning, stadhouder van Luxemburg, overlijdt (1879) wordt overwogen de kroonpretendent dat stadhouderschap aan te bieden. Het plan komt echter niet uit de verf.

Intussen slijt de prins zijn dagen in Parijs. Hij heeft daar vele vrienden, leeft als een grand seigneur. Is lid van de exclusieve Jockey Club en vertoert in de hoogste kringen, welke hem gaarne ontvangen.

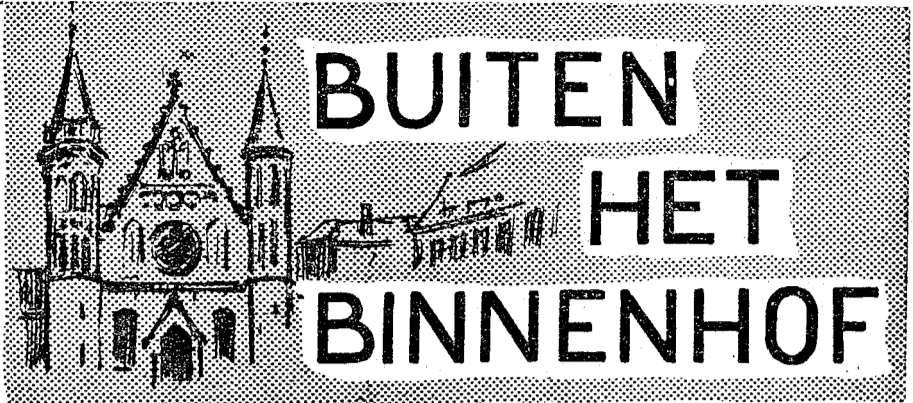
Begin juni 1879 wordt hij ziek. Zijn verpleegster, naast de hulp, welke hij heeft in zijn kamerdienaar Donker, is Prinses Mathilde, de dochter van Jerome Bonaparte. Slechts enkele vrienden bezoeken hem in zijn eenvoudige woning aan de Rue Auber, vlak bij de Opera. De Prins lijdt aan longontsteking, waaraan hij op 11 juni sterft, op het eind van zijn 38ste jaar.

Des morgens om 11 uur wordt hij nog verpleegd door zijn kamerdienaar, die hem vraagt of hij de Prins nog eens zal helpen bij het omkeren in het bed. „Doe als je wilt” is het antwoord. Het zijn de laatste woorden van de zieke.

Het stoffelijk overschot werd naar het gezantschap der Nederlanden vervoerd, waar het opgebaard werd tot nadere instructies van de koning zouden zijn binnengekomen. Professor De Vries citeert uit het dagboek van O. W. Hora Siccama, vice-president van de Algemene Rekenkamer:

„12 juni (1879 W.G.). Gisteren tegen twee uur vernam ik op straat dat de Prins van Oranje bezweken was. Een buitengewone staatscourant kondigde het treurig voorval reeds des avonds aan, terwijl ik zelf aan de paleizen tegen vijf uur het sluiten der luiken had opgemerkt. De berichten luiden nu dat Z.K.H. gisterochtend om 11 uur in de armen van zijn kamerdienaar was bezweken juist toen deze hem gevraagd had of Zijne Hoogheid nog eens wenschte omgelegd te worden. Op zijn antwoord: „Doe zoals je wilt” was zulks geschied. En daarop had de Prins terstond den laatsten adem uitgeblazen...”

Uit het dagboek op 26 juni:
„Den 26sten heb ik te Delft de begrafenis van den Prins van Oranje bijgewoond. Ds. Koetsveld heeft daar goed gesproken; de Prins Alexander en Frederik (broer en oom van de overledene. W.G.) waren zeer aangedaan, maar de Koning keek zeer strak. Ik vernam later dat een of ander individu Z.M. verteld had dat de Prins van Oranje bevel had gegeven zijn Paleis te sluiten de dag van Z.M. huwelijk (7 januari 1879 was koning Willem III gehuwd met prinses Emma van Waldeck-Pyrmont W.G.) zowel als de dag zijner plechtige komst binnen de Residentie. Dit had de vader zoo verstoord, zoo zegt men, dat toen Vrijdag de Fransche gezant Bartholdy in een afscheidsgehoor werd toegelaten, de Koning hem had

BUITEN HET BINNENHOF

gezegd: „Remerciez votre Gouvernement pour les honneurs rendus au défunt” (Wil Uw regering dank zeggen voor de eerbewijzen aan de overledene gebracht...)”

Het officiële bericht in de Staatscourant met betrekking tot het overlijden van de kroonprins luidde:

„Het heeft den Almagtige behaagd, Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins van Oranje tot Zich te nemen. Zijne Koninklijke Hoogheid ontsliep heden, omstreeks 11 uur, te Parijs. Het Koninklijk Huis en het gansche Vaderland zijn door dit treffend verlies in diepen rouw gedompeld”.

Prof. De Vries tekent hierbij aan:
„Het stuk was niet ondertekend. De Koning had over dezen dood niets tot zijn volk te zeggen. De Koning had gramschap in zijn hart”.

Bij Moerman lezen wij over de begrafenis.
Op 21 juni is in het gezantschap een rouwdienst gehouden, waar de broeder van de prins, prins Alexander aanwezig was. Naast een vertegenwoordiger van de president van Frankrijk waren daar ook de maarschalcken Mac-Mahon en Canrobert.

Prins Alexander begeleidde het stoffelijk overschot naar het vaderland. Bij het vertrek van de legatie en van het station werden geen militaire eerbewijzen gebracht, omdat een legerreglement destijds het brengen van zulke honneurs tussen zonsondergang en zonsopgang verbood.

Toen het inmiddels dag geworden was brachten op de tocht naar Nederland militairen van de aan de route liggende Franse garnizoensplaatsen een eresaluut. Zo gebeurde het in België en in Henegouwen en op alle stations in het vaderland.

In de wachtkamer in Den Haag wachtte als enig lid van het koningshuis Prins Frederik, de 80-jarige oom van de koning.

Bij de begrafenis, waar met de prins Alexander en Frederik de koning was, sprak ds. Van Koetsveld. Hij zeide o.a.:

„Ook U, geëerbiedigde Koning, is thans andermaal de smart opgelegd. Reeds bracht ge herwaarts vader en moeder en gade en kind (Prins Maurits. W.G.) en thans weder, die het naaste stond aan de troon, wiens jeugd reeds zo schone verwachtingen opwakte, in wien het Vaderland zijn toekomst zag, en die nu, uit de volle kracht van zijn leven in de vreemde werd weggerukt. Wat had hij nog kunnen worden...”

In de mannelijke lijn van het „Huis van Oranje” waren nu nog over de Koning Willem III, zijn oom Prins Frederik en de enig overgebleven Zoon des Konings, Prins Alexander.

William G. van Kesteren

JUTE ZAKKEN

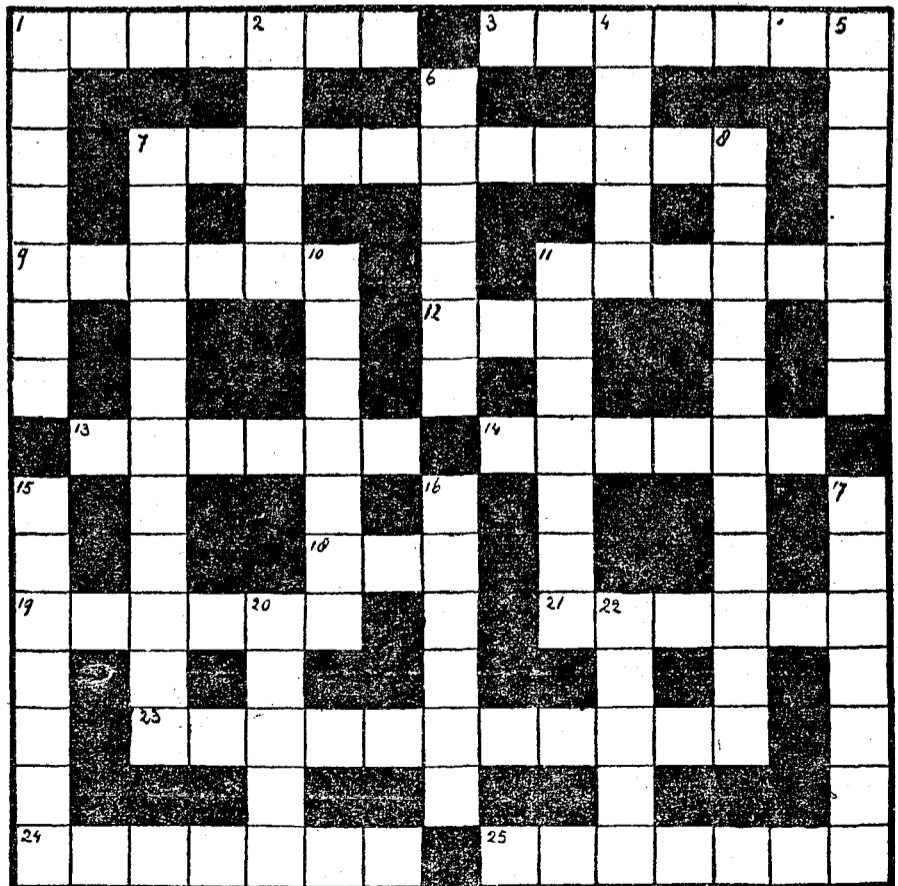
voor binnenland en export
Een vertrouwensartikel

NOORD-NEDERLANDSCHE
ZAKKENHANDEL N.V.
Groningen — Eemskanaal N.Z. 48
Tel. 0 5900 - 3 13 45 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute”

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. In Groningen vindt men dat deze drank torenhoog boven alles uitsteekt; 3. zo'n scheepje moet wel aan een boom gegroeid zijn; 7. bedrogene, die in een straatorkest meeloop; 9. in 't hoge noorden vond iemand zoiets eens een sirenisch minnelied; 11. de benen — of de vleugels — nemen; 12. dit gebergte ligt in een Friese gemeente; 13. Engelsen schijnen zich van de wind te kunnen kleden; 14. een agent wil zulke bevelen graag opvolgen; 18. nergens vormen de dorpsgenoten zo'n eenheid als hier in Drente; 19. deze hoofden verplaatsen de bal; 21. is niet hier; 23. hij is geen huis-eigenaar, want een mens is geen aardappel; 24. tweemaal gestorven moet wel levensgevaarlijk zijn; 25. dat doet onkruid niet.

Vertikaal: 1. de zij, waarop hij dwaasverliefd is, wordt vooral door vrouwen aanbeden; 2. beeld van meer dan sinterklaas; 4. een beest zit onderin deze steen; 5. afbeeldingen van stijve juffrouwen? 6. een uitgaaf waarmee men hoopt te verdienen; 7. bangerds' bedgenoot? Het is in geen geval een slaap des gerusten; 8. de Vlamingen zouden zeggen: zoeker; hij brengt dan ook zijn tijd zoek met zoeken van wat zoek is; 10. wegedaan behoeft niet te staan; 11. zo'n watertje heeft de gang erin;

15. plotselinge snelle luchtverplaatsing; 16. de oude blijft en komt niet vooruit; 17. geen aanbevelenswaardige behandeling van eigen glaswerk; 20. de gevallene probeert ook anderen ten val te brengen; 22. plakker.

maag; 7. kaartehuis; 9. jassen; 11. An-gora; 13. trauma; 14. barkas; 18. net; 19. geduld; 21. smeden; 23. roodborstje; 24. drossen; 25. portuur.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. klossen; 3. leb-

VERTIKAAL: 1. kaakjes; 2. spade; 4. bruin; 5. geraakt; 6. Keulen; 7. kastbroeder; 8. stokpaardje; 10. niemand; 11. aftands; 15. begaafd; 16. stroom; 17. mijnheer; 20. loods; 22. meter.

Ontwerp- Program van Actie is bij de kiesverenigingen

REEDS vorige week hebben de kiesverenigingen het ontwerp Program van Actie 1963 ontvangen. Dat wij dit feit nog even onderstrepen heeft meer dan één reden.

In de eerste plaats zijn de leden van de kiesverenigingen er door „gewaarschuwd”, zodat een uitnodiging van hun kiesvereniging om dit ontwerp op de vergadering te komen bespreken, hen niet te rauwelings overvalt.

Elk lid kan in dit stadium van zijn of haar rechten gebruik maken en trachten eigen inzichten tot gelding te brengen.

Vanaf 15 november moeten de gewestelijke partij-organen een advies opstellen over datgene, wat de plaatselijke kiesverenigingen aan wijzigingsvoorstellen ter tafel brachten.

Nu zijn er veel kiesverenigingen, die deze zaak gelukkig serieus aanpakken.

Zij bestellen op het partijbureau soms zo veel exemplaren van het ontwerp-program, dat het kennelijk hun bedoeling is ieder lid een exemplaar toe te zenden. Wij vragen ons af of dit de juiste manier is.

Formeel gezien is dat natuurlijk wel het geval.

Toch moet men zich als bestuur van de kiesvereniging afvragen of het verstandig is nu reeds iedereen zo'n ontwerp toe te zenden. Straks komt het definitieve Program tot stand en het is begrijpelijk dat men dan alle leden een exemplaar wil doen toekomen.

Op dit moment zou kunnen worden volstaan met diegenen, die op de K.V.-vergadering daadwerkelijk van hun wensen en verlangens blijk geven, een exemplaar ter hand te stellen.

Om te voorkomen dat er IN DIT STADIUM veel ontwerpen bij de leden thuis blijven liggen, die wellicht door henzelf of anderen straks voor het definitieve program worden aangezien, adviseren wij de kiesverenigingen slechts een beperkt aantal exemplaren van dit ontwerp te bestellen.

Natuurlijk houdt dit niet alleen verband met de financiële kant van de zaak. Veel erger zou het zijn indien binnen 2 à 3 maanden tijds zowel een ontwerp als een zo goed als definitief ontwerp in grote hoeveelheden „de ronde doen”.

Dat kan alleen maar verwarring wekken, zowel binnen als buiten onze gelederen. Vandaar dan ook dit stukje in ons blad, dat

1e. alle leden wil doen weten dat het ontwerp-Program van Actie reeds vorige week bij het k.v.-bestuur is gearriveerd en

2e. dat de besturen wil adviseren bij het bestellen van (*studie!*) exemplaren van dit Program een wijze matiging te betrachten, zulks op grond van de boven uiteengezette overwegingen.

Sl.

A C H T E R P A G I N A

TWEE MAANDEN partijwerk zijn nu in deze periode voorbijgegaan. Daarmede is men van de algemene beginfase terecht gekomen in de meer bijzondere fase met betrekking tot de eerste verkiezingsactiviteiten.

De kandidaatstelling en de behandeling van het ontwerp-Program van Actie 1963 vragen thans volop de aandacht van de partij.

Er zal onder andere in verband hiermede door alle betreffende partij-organen veel vergaderd moeten worden. Het gaat echter om zaken, welke de moeite waard zijn. Wat meer is: het gaat om zaken, waarbij wij met hoofd en hart betrokken zijn en waarbij wij betrokken willen zijn.

Alle partijleden hebben hierbij een taak en kunnen hierin mede-spreken.

Het is dus goed wanneer wij allen de ook in dit verband te houden bijeenkomsten bijwonen.

• Kandidaatstelling

DE KAMERCENTRALES vergaderen deze weken — of hebben reeds vergaderd — over de kandidaatstelling. Daarbij gaat het om de opstelling van een aanbevelingslijst van 30 namen, welke lijst vervolgens aan de kiesverenigingen toegezonden wordt, uiterlijk op 10 november a.s. Na deze toezending hebben de kiesverenigingen tot 24 november a.s. de gelegenheid zelfstandig een eigen aanbevelingslijst op te stellen van 20 namen. Deze lijst zenden de kiesverenigingen naar het bureau van het Centraal Comité, waar deze lijst uiterlijk op 28 november ontvangen moet zijn.

Uiterlijk op 15 december zendt het partijbureau de advieslijst van het Centraal Comité, de groslijst en een stembiljet toe aan de kiesverenigingen. De uitslag van de stemming in de kiesverenigingen moet uiterlijk op 11 januari 1963 door het partijbureau zijn ontvangen. Hier en daar is de zaak reeds in een vergevoerd stadium. Zo is reeds van een kiesvereniging de aanbevelingslijst bij het partijbureau binnengekomen.

• Ontwerp — Program van Actie

HET ONTWERP — PROGRAM VAN ACTIE is aan het einde van de vorige week aan alle secretarissen van kiesverenigingen en centrales toegezonden. Vervolgens is op dinsdag j.l. dit ontwerp eveneens toegezonden aan alle voorzitters.

Wat u moet weten

Wanneer men eventueel meer exemplaren van dit ontwerp-program wenst te ontvangen, kunnen de secretarissen nog een beperkt aantal op het partijbureau bestellen.

De kiesverenigingen zijn in de gelegenheid om tot 15 november a.s. voorstellen en amendementen op het ontwerp-Program van Actie te formuleren en in te zenden bij het bureau van het Centraal Comité.

De centrales dienen omtrent deze voorstellen en amendementen echter een advies aan het Centraal Comité uit te brengen. Daarom moeten de kiesverenigingen eengelijk-luidend afschrift van hun eventuele voorstellen en/of amendementen toezenden aan de Kamercentrale, waartoe zij behoren.

De Kamercentrales vergaderen tussen 15 november en 1 december ter vaststelling van de bedoelde adviezen welke uiterlijk 4 december op het bureau van het Centraal Comité moeten zijn ontvangen.

Het Partij Convent van 2 februari 1963 zal het ontwerp — Program van Actie gereed moeten maken voor vaststelling door de Deputatenvergadering, welke vermoedelijk op 23 maart 1963 bijeenkomt.

• Bestuurswijzigingen

AAN ALLE SECRETARISSSEN is een brief gezonden met daarbij vermeld de bestuursamenstelling (voorzitter, secretaris en penningmeester), zoals die momenteel op het partijbureau bekend is. Hun is verzocht eventueel nodige correcties aan te brengen en door te geven. Vooral met het oog op de komende verkiezingen is het zaak, dat het bureau over de laatste gegevens beschikt. De wijzigingen in de bezetting der secretariaten worden praktisch altijd onmiddellijk aan het partijbureau doorgegeven. In ver-

band met de contributieafdrachtnota's is het eveneens noodzakelijk, dat de juiste namen en adressen van de penningmeesters bekend zijn.

Ook is het echter gewenst, met name met het oog op de komende verkiezingen (toezending van stukken) eveneens wat betreft de voorzitters steeds over de laatste gegevens te kunnen beschikken.

Gaarne verzoeken wij de secretarissen dringend om aan deze zaak de nodige aandacht te besteden.

• Friesland

HET Provinciaal Comité Friesland zond ter kennisneming zijn Jaarboekje 1961, waarin zijn opgenomen het jaarverslag van dit Comité, alsmede de jaarverslagen van de Propaganda Commissie, van de A.R.V.A.-Friesland en van het Provinciaal Verband ARJOS-Friesland.

Ook treft men er in aan korte verslagen van de Statencentrales in deze provincie. Het is een keurig verzorgd en overzichtelijk gedrukt boekwerkje van 92 pagina's. Op deze wijze wordt een goed overzicht gegeven van de hele provinciale partijorganisatie. Friesland heeft eer van dit werk. Het aantal leden, (stand per 1 januari) steeg van 13.441 tot 14.203 (winst 762). In dit aantal zijn de vrouwelijke leden begrepen. Hun aantal steeg van 706 tot 1.140 (winst 434). Het aantal mannelijke leden steeg dus 328 (762 — 434). Het aantal ARJOS-clubs daalde van 53 tot 51 (verlies 2) en het aantal leden van 1.035 tot 909 (verlies 126).

De Propaganda Commissie heeft ook heel wat werk verzet, o.a. 22 cursusvergaderingen en 80 gezinsavonden. Daarnaast werden nog 102 spreekbeurten vervuld en twee politieke fora gehouden. Dit leverde een totaal van 206 vergaderingen op met 12.690 bezoekers.

Het is uiteraard onmogelijk hier verder op dit verslag in te gaan. Eén ding is duidelijk: zulk een jaarboekje is de moeite waard.

• Wonseradeel

DE gemeentelijke kiesvereniging Wonseradeel heeft eveneens — wij blijven dus nog even in de Friese sfeer — haar jaarboekje 1961 doen verschijnen. Een duidelijk en keurig verzorgd gestencild verslag van 41 pagina's. Allerlei activiteiten, welke plaats hebben gevonden, worden in het kort gememoreerd. Men heeft overigens van de gelegenheid van de verschijning van dit verslag gebruik gemaakt om tevens een voorlopig vergaderschema voor het seizoen 1962/1963 bekend te maken.

Wonseradeel mag met haar verslag tevreden zijn.

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• Cuba heeft de politieke spanning plotseling op een kookpunt gebracht. In feite is het natuurlijk Rusland dat zijn jongste satelliet probeert om te bouwen tot een wapenarsenaal vlakbij de grote rivaal, de Verenigde Staten, gelegen.

Russische raketten, die over de Pool naar Amerika worden afgevuurd hebben een kwartier nodig om hun doel te bereiken. Vanaf Cuba afgeschoten is die periode ingekort tot één minuut.

Dit is de acute bedreiging van het Amerikaanse volk en eigenlijk van het gehele Westen.

De blokkade van de Amerikaanse vloot en luchtmacht is het antwoord dat de Yankees geven. 25 Russische schepen, deels geladen met strategisch materiaal, naderen de Cubaanse havens. Elders in dit blad wordt uitvoeriger hierover geschreven.

In toenemende zorg vraagt men zich af wat de twee meest verantwoordelijke staatslieden der wereld in dit stadium doen.

Op het laatste ogenblik schijnt Chroesjtsef het niet op een prestige-krachtmeting te willen laten

aankomen. Maar de bedreiging van de wereldvrede blijft permanent, zolang Castro niet het veld geruimd heeft of de Amerikaanse vloot de wateren rondom Cuba moet blijven controleren. Voor deze bedreiging is er zelfs in de Veiligheidsraad geen afdoend kruid gewassen.

• Minstens even belangrijk, maar dan meer indirect dreigend is het grensconflict tussen Rood-China en India.

Mao Tse Toeng erkent de Mac Mahonlijn niet meer als grens tussen beide landen. Hij heeft Indiase aanvallen, die bedoelden het aan de Chinezen verloren grensgebied terug te winnen, afgeslagen en heeft zijn troepen diep in het Indiase gebied doen doordringen.

Rusland is alles behalve gelukkig met deze ontwikkelingen. Het wordt evenals Egypte, Liberia en Zwitserland als mogelijke bemiddelaar genoemd.

Vreest ook Peking de gevolgen die deze strijd kan hebben voor de samenwerking tussen de beide grote communistische staten?

In elk geval heeft het India voorgesteld opnieuw gesprekken te openen nadat de troepen zich wederzijds 20 km achter de frontlijn zullen hebben teruggetrokken.

India wil echter eerst aan de conferentietafel plaats nemen nadat China zijn agressie geheel ongedaan gemaakt heeft.

• Berlijn komt eveneens weer in de „koppen” van het nieuws.

Polen heeft tijdens een bezoek van zijn belangrijkste leiders aan Oost-Berlijn, doen weten, dat het wellicht een afzonderlijk vredesverdrag zou sluiten met Oost-Duitsland.

Belangrijker is nog het opereren van Russische troepen in de buurt van de stad, hetgeen erop kan wijzen dat Rusland ook hier een antwoord op de Cubaanse politiek van Amerika voorbereidt.

Geruchten dat West-Duitsland bij monde van zijn minister van Buitenlandse Zaken, Martin Schröder, akkoord zou gaan met een internationale commissie, die beslissingen kan nemen over de toegang tot West-Berlijn roepen de vraag op of het Westen hier nieuwe stappen voorbereidt.

• In Kongo is het gesloten bestand weer op losse schroeven komen te staan nu de centrale regering haar handtekening als het ware terug neemt.

Premier Adoela keert zich nu op zijn beurt tegen de V.N., die in de overeenkomst te weinig zorg zouden hebben gedragen voor het aandeel dat Leopoldstad uit de Katangeze mijnopbrengsten wenst te ontvangen.

• In Yemen is de doodgewaande Iman als het ware uit het puin van zijn paleis herrezen.

Hij heeft zich aan het hoofd van de loyale troepen gesteld, die met hulp van Jordaniërs en Saoedi Arabieren de rebellen-president, generaal Sallal, bevechten.

De partners zijn zo langzamerhand blijkbaar tegen elkaar opgewassen want men hoort weinig nieuws meer uit dat deel van de wereld, dan dat de gevechten nog steeds hevig zijn, waarbij de ene rivaal de andere blijkbaar niet kan uitschakelen.

Sl.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

IN DIT NUMMER

- * Cuba (pag. 1 en 2)
- * Internationale christelijke politiek (pag. 3)
- * Parlementair overzicht (pag. 4 en 5)
- * Kerk en staat in Italië (pag. 6 en 7)
- * Ruslands nederlagen (pag. 8)
- * Eendracht geboden (pag. 9)
- * Zilveren pen (pag. 8)

Schaduw over Kennedy's succes

DE snelle en volledige capitulatie van Chroesjtsjef met betrekking tot Cuba betekent een geweldig succes voor president Kennedy, wiens vastbeslotenheid op indrukwekkende wijze de Russische bluf aan de kaak heeft gesteld. Maar zij is meer: zij is tevens zo onwezenlijk, zo verrassend „totaal”, dat er inderdaad reden is niet in een hoera-stemming uit te barsten en goed in de gaten te houden, wat er terecht komt van de toezegging, die Chroesjtsjef zondag jl. zo vlot heeft gedaan. Voorlopig is het nog de grote vraag, of de Verenigde Naties werkelijk zo afdoende het ontmantelen van alle raketbases op Cuba kunnen controleren, dat de Verenigde Staten gerust kunnen zijn. Ook moet worden afgewacht, of inderdaad alle raketten van het eiland zullen worden verwijderd (zij kunnen gemakkelijk worden verborgen) en of er geen ondergrondse lanceerinstallaties zijn gebouwd. En zelfs wanneer alle raketbases zouden worden gesloopt en alle raketten gedemonteerd, in kisten verpakt en naar de Sowjetunie terug gezonden zouden worden — hoe moet het dan in de toekomst met de verschepingen (door de lucht en overzee) naar Cuba? Wie controleert permanent het verkeer naar dit eiland? En wat nog moeilijker is: wie houdt in de gaten of zich in het diepste geheim geen herhaling van de jongste geschiedenis voordoet? Hebben we hier niet te doen met een „reculer pour mieux sauter”, een toegeven om later zoveel te meer te kunnen eisen?

HET is geenszins onze bedoeling, een domper te zetten op de vreugde, die het succes van Kennedy's keiharde politiek in de westelijke landen heeft

Chroesjtjefs capitulatie een „reculer pour mieux sauter”?

veroorzaakt. Dit succes is inderdaad levensgroot. Het zal grote invloed hebben op het verloop van wat we nu al zo lang noemen de „koude oorlog”, althans wat de naaste toekomst betreft. Wat dat aangaat meenden we vorige week al uit de stap van Kennedy te mogen concluderen, dat Chroesjtsjef het nu wel helemaal uit zijn hoofd zal laten, op de toegangswegen naar West-Berlijn moeilijkheden te veroorzaken.

In het geval van Cuba was Kennedy bereid, eventueel geweld met een volledige vergeldingsaanval op de Sowjetunie te beantwoorden. Wat Berlijn betreft kan de Russische premier nu wel op zijn vingers uittellen, dat er geschoten zal worden (en raak ook), wanneer de Sowjetunie met militaire middelen tracht, een beslissing in de Berlijnse affaire te forceren. En dat geldt ook voor andere wereldproblemen.

HET PROBLEEM

IN dit opzicht is echter niets veranderd, want ook voordat de Cubaanse crisis uitbrak, kon de Sowjetunie weten, dat met de enorme afschrikingsmacht en met de wil om te vechten van de Amerikanen niet te spotten viel. Dat werd duidelijk in Korea, in Berlijn, in Laos en Zuid-Vietnam, in Kongo en andere delen van de wereld.

Het probleem is dan ook nooit geweest, dat er wel eens een wereld-

Dit is de Amerikaanse marinebasis Guantanamo op Cuba, waarvan Fidel Castro de overdracht eist, voordat er sprake kan zijn van een vreedzame oplossing van de Cubaanse crisis.

oorlog zou kunnen uitbreken, als de westelijke mogendheden de Sowjetunie voor het hoofd zouden stoten. Het tegendeel is steeds het geval geweest: de vrije wereld komt pas in levensgevaar te verkeren, als zij uit angst voor het uitbreken van een derde wereldoorlog tracht met de Sowjetunie tot een vergelijk te komen en zich niet tegen haar agressieve optreden durft verzetten.

Chroesjtsjef zal slechts geweld gebruiken om de vrije wereld zijn wil op te leggen, als hij de overtuiging heeft, dat de Sowjetunie er zonder kleerscheuren zal afkomen. Vandaar dat hij streefde naar een situatie als op Cuba zou zijn ontstaan, als Kennedy niet letterlijk op het laatste ogenblik had ingegrepen.

OP TIJD

DAT Kennedy op het laatste ogenblik heeft gehandeld, valt niet te ontkennen. De Verenigde Staten hebben in de afgelopen twee jaren vol-

doende gelegenheid gehad, op de een of andere wijze een einde te maken aan het communistische gevaar op Cuba. Dat was al tijdens het bewind van president Eisenhower het geval. In het begin van het vorige jaar werd voor het eerst een grootscheepse poging gedaan, het regiem van Fidel Castro omver te werpen. De gehele door Cubaance bannelingen uitgevoerde operatie was echter zo dilettantistisch van opzet, in zo sterke mate gebaseerd op onjuiste inlichtingen en zo slecht geheim gehouden, dat zelfs Chroesjtsjef al dagen van tevoren tegen Amerikaanse bezoekers kon vertellen, dat er een invasie op Cuba op komst was en deze al tot mislukken gedoemd was, toen zij nog moest beginnen.

Kennedy nam na de mislukte invasie de volledige verantwoordelijkheid voor deze blunder op zich. In wezen trof hem geen blaam: de inlichtingendienst was in gebreke gebleven. Dit nam echter niet weg, dat deze enorme mislukking een fatale uitwerking had op de internationale verhoudingen.

VOORZICHTIG

TEGEN deze achtergrond bezien valt te begrijpen, dat Kennedy zich niet gemakkelijk tot een nieuw avontuur tegen Cuba zou laten verleiden, ook niet toen de datum van de Congresverkiezingen (6 november a.s.)

• *Vervolg op pag. 2*

Internationale en interkerkelijke

VERENIGING VAN VOLLE EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND”

(full gospel business men's fellowship international)

De beste zaak, die u op deze wereld kunt doen is:

ONGELOVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN JEZUS.

De winst zal groot zijn!!

Vergadert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden.

Alle inlichtingen omtrent onze vereniging worden u graag verstrekt door ons secretariaat te Breda, Ceresstraat 35, tel. 0 1600-35650, na 18 uur: 0 1600-34360.

Vlot spreken

in het openbaar en dagelijkse omgang. Overwinnen van spreekangst, stotteren, blozen, verlegenheid, volgens speciaal-methode.

VRAAG GRATIS PROSPECTUS
aan Instituut Koning, Afdeling 26, Haarlem

n.v. SLAVENBURG'S bank

Affiliatie

Handels- en Effectenbank
N.V.

Groningen - Brugstraat 32

Financiering van kerkbouw
Emissie van obligatieleningen

Dr. Hans Jürgen Baden

DE GRENZEN
VAN DE VERMOEIDHEID

Een levenshulp
voor de moderne mens

f 1,75 CARILLON-REEKS 1,75

Kennedy's succes in de Cubaanse kwestie

• Vervolg van pag. 1

steeds dichterbij kwam. Men moet het zich eens voorstellen, dat Kennedy enkele maanden geleden zou hebben besloten; een militaire actie tegen Cuba te bevelen, alleen maar omdat hij reden meende te hebben om aan te nemen, dat dit eiland onder Russische invloed zou komen of reeds was gekomen. Een dergelijk besluit zou een storm van verontwaardiging in vele delen van de wereld hebben veroorzaakt en slechts koren op de molen van de Sowjetunie zijn geweest, die zich als de vermoorde onschuld zou hebben aangesteld.

Dit is geen veronderstelling, dit is in de wereld van vandaag de naakte werkelijkheid. Laten we slechts nagaan hoe over het algemeen de Britse kranten hebben gereageerd op de moedige houding van Kennedy, hoe ze zijn beschuldigingen in twijfel hebben getrokken en zelfs beweerd hebben, dat de gepubliceerde foto's flauwekul waren — we kunnen ons dan voorstellen, hoe Kennedy enkele maanden geleden met hooggelach zou zijn begroet. Hij was — ook met Berlijn als blok aan het been — een aan handen en voeten gebonden staatsman.

AFWACHTEN

ALS Kennedy werkelijk de Sowjetunie op Cuba aan de kaak zou willen stellen, moest hij zijn tijd afwachten. Hij moest over bewijzen beschikken, dat er raketbases op het eiland waren en dat er op grote schaal nieuwe installaties met bijbehorende raketten en kernwapens in Russische schepen onderweg waren. Bovendien moest hij de schijn wekken, dat hij niet in de gaten had, wat de Russen achter zijn rug aan het uitvoeren waren. En toen Kennedy vorige maand de geruchten tegensprak, als zouden op Cuba installaties zijn aangebracht, waarmede offensieve aanvalswapens gelanceerd zouden kunnen worden, onthulde hij slechts een deel van de inlichtingen, waarover hij beschikte, kennelijk met de bedoeling, geen slapende honden wakker te maken.

Pas toen bleek, dat de bases als paddestoelen uit de grond verzezen en Kennedy zichzelf de gelegenheid had gegeven, zijn land op drastische militaire stappen voor te bereiden, kon hij in actie komen. Dit verklaart ook, waarom hij ook tegenover de huichelende Gromiko heeft verzwegen, dat hij stappen met betrekking tot Cuba beramde. De ontmaskering moest een volkomen verrassing zijn.

VERKIEZINGEN

ER wordt wel beweerd, dat Kennedy met het nemen van maatregelen gewacht heeft, omdat hij een verkiezingsstunt wilde uithalen. Dergelijke veronderstellingen zijn zo weezinwekkend, dat zij zonder meer naar het rijk der fabeltjes konden worden verwezen. Het feitenmateriaal, waarmede Kennedy voor de dag is gekomen, had hij nooit eerder kunnen verzamelen en publiceren, dan thans gebeurd is. Aan

W. KWAKKELSTEIN N.V.

Oppericht 1886 - Vlaardingen
Telefoon 3146 (3 lijnen)

Groothandel in
Hollandse maatjesharing
Stokvis - Zoutevis

IMPORT - REDERIJ - EXPORT

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar, f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0.20.

de andere kant was het onmogelijk, de drastische maatregelen tegen Cuba uit te stellen tot na de verkiezingen van 6 november, gezien de toen reeds in aantocht zijnde Russische vloot van

Chroesjtsjef zond met spoed Koeznetsof, de Russische onderminister van buitenlandse zaken, naar New York om de Cubaanse crisis te helpen oplossen. Hier wordt hij verwelkomd door Zorin (links), die optrad als voorzitter van de Veiligheidsraad tijdens de spannende dagen van de vorige week.

vrachtschepen met kernwapens aan boord, die ijlings de steven wendden, toen de Amerikaanse blokkademaatregelen van kracht waren geworden.

Kennedy kon niet vroeger, maar ook niet later tot actie overgaan dan hij gedaan heeft. Hij moest zijn tijd afwachten en kon nog juist op tijd ingrijpen. De verrassing was — zo schreven we vorige week al — volkomen. Chroesjtsjef werd voor de gehele wereld te kijk gezet en moest wel met een royaal gebaar voor de dag komen om zijn gezicht te redden.

SCHERP

CHROESJTSJEF had zichzelf in een onmogelijk situatie gemanoeuvreed. Vorige maand verkondigde hij met veel fanfare, dat de Verenigde Staten de wereld op de rand van de afgrond zouden brengen, als zij een aanval op Cuba zouden openen. Alleen al de gedachte, dat Kennedy terwille van een aantal zetels in beide Huizen van het Congres een derde wereldoorlog wilde riskeren, is zo absurd, dat ook zijn Republikeinse tegenstanders er beter aan zullen doen, voor zich te houden, dan ze uit te spreken. De Amerikaanse kiezer zou over een laaghartige beschuldiging als in een dergelijke gedachte ligt opgesloten, wel eens een vernietigend vonnis kunnen uitspreken. Daar komt nog bij, dat Kennedy de blokkade van Cuba niet zo maar heeft ingesteld.

Wetende, dat Chroesjtsjef in vele opzichten onberekenbaar is, heeft de Amerikaanse president de gehele situatie rondom Cuba zo scherp gesteld, dat Chroesjtsjef niet meer heen of weer kon. Hij liet Chroesjtsjef (nog voor het van kracht worden van de blokkade-maatregelen) weten, dat elke aanval met een raket op een der landen van het Westelijk Halfrond beschouwd zou worden als een aanval van de Sowjetunie op de Verenigde Staten, die met een volledige vergeldingsaanval met kernwapens op de Sowjetunie zou worden beantwoord.

VERGIST

WE mogen gerust aannemen, dat Chroesjtsjef van dit laatste goede nota heeft genomen. Want dit dreigement van president Kennedy leidde er toe, dat de Russische premier zich koest hield, dat hij niet — zoals in het geval van de Suezcrisis — met zijn raketten rammelde, maar heel snel de Russische schepen de steven deed wenden en toen dat nog niet voldoende bleek te zijn, volte face maakte om Kennedy volkomen tevreden te stellen en nog iets uit de failliete Cubaanse boedel te kunnen redden. In 1956 dreigde Chroesjtsjef raketten op Londen en Parijs te doen schieten, als Engeland en Frankrijk niet snel een eind aan de aanval op Egypte zouden maken. Niet zo lang geleden wist de Russische premier iedere bezoeker uit

de vrije wereld te vertellen, hoeveel van zijn raketten in hoeveel minuten het land van afkomst van zijn gast zouden kunnen vernietigen.

Daar waren ook mensen uit de Verenigde Staten bij, tegen wie Chroesjtsjef tevens vertelde, dat hun landgenoten te decadent waren om op werkelijke agressieve handelingen van de Sowjetunie met het gebruik van geweld te reageren. Dat is de Russische premier ook van mening geweest, toen hij Cuba ging volstoppen met massavernietigingsmiddelen, bestemd voor de Verenigde Staten. Maar — gelukkig — hij bleek zich deerlijk te hebben vergist, want het Amerikaanse volk eiste als één man een actie tegen Cuba, reeds voordat Kennedy zijn dramatische redevoering hield.

VEEL GERED

NIETTEMIN heeft Chroesjtsjef nog niets uit de failliete Cubaanse boedel kunnen redden. Hij heeft op het laatste ogenblik kunnen voorkomen, dat de Verenigde Staten zich met geweld tegen Cuba zouden keren, eerst door de lanceerbases en de raketten te vernietigen door middel van lucht-aanvallen, later wellicht door een invasie op het eiland te ontketen. Castro is nog altijd de baas op Cuba, voorzover de duizenden Russen en hun communistische handlangers op het eiland dat tenminste toelaten. Als alles naar wens verloopt, zullen de aanvalswapens en de lanceergelegenheden van Cuba verdwijnen. Maar de Russische troepen, het enige voor de Cubaanse dictator betrouwbare element bij de onderdrukking van eventuele opstanden, blijven.

Op die wijze blijft Cuba in het hart van het Westelijk Halfrond een bron van onrust. Voor de Sowjetunie is het eiland in vele opzichten een poort naar de Latijns-Amerikaanse landen gebleven. En wat in de afgelopen week in Venezuela is gebeurd is wellicht een schoolvoorbeeld van de moeilijkheden, die de andere landen van Midden- en Zuid-Amerika in de nabije toekomst te wachten staan.

GEDEELTELIJK

HET grandioze succes van Kennedy blijkt tenslotte wat Cuba betreft maar een gedeeltelijke overwinning te zijn geweest. Pas wanneer het regiem van Fidel Castro ten val is gebracht, kunnen de Amerikanen weer gerust zijn. Chroesjtsjef beseft dit beter dan wie ook. Daarom houdt hij het eiland in een ijzeren greep gevangen, ook al

heeft hij er voorlopig niets aan om er de Verenigde Staten mee te bedreigen. Dit is dan ook het geheim van zijn volledige en razendsnelle capitulatie. Bij het nemen van zijn beslissing ging hij er van uit, dat zijn raketbases op het eiland in elk geval als verloren moesten worden beschouwd, maar dat hij tevens rekening moest houden met de mogelijkheid, dat Kennedy meteen maar op geheel Cuba grote schoonmaak zou houden.

De Russische premier wist ook, dat hij niets tegen een dergelijk Amerikaans optreden zou kunnen doen, omdat hij nu eenmaal geen derde wereldoorlog wil riskeren, waaraan ook het communistische blok ten gronde kan gaan. Wat lette hem dus, Kennedy aan te bieden de bases zelf te ontmantelen en de raketten in onderdelen naar de Sowjetunie terug te laten halen. Daarmede bespaarde hij zichzelf een hele serie nieuwe verdederingen. En hij hield de mogelijkheid open om te zijner tijd een nieuwe actie te ondernemen.

STAP VOORUIT?

HET is een onderdeel van de Russische tactiek, twee stappen vooruit te doen en als er moeilijkheden door ontstaan, er weer één achteruit te gaan. Daar is hij thans — ondanks de volledige capitulatie, die voor de internationale verhoudingen inderdaad van geweldige betekenis is — opnieuw in geslaagd. Als het 6 november is en de Amerikanen naar de stembus gaan om leden voor het Congres, gouverneurs etc. te kiezen, zal de vreugde over de Amerikaanse overwinning in de koude oorlog wel weer overschaduwd worden door de harde werkelijkheid op Cuba, waaraan zelfs Kennedy niets heeft kunnen veranderen. Er zullen mensen zijn, die hem verwijten, dat hij nog niet lang genoeg het been stijf heeft gehouden en dat als gevolg daarvan een onbevredigende situatie blijft voortbestaan.

Het zal dan ook de vraag zijn, of Kennedy's partijgenoten werkelijk zo sterk zullen profiteren van de moedige houding van de president ten tijde van het Cubaanse drama. Dat zal in zeer belangrijke mate afhangen van de gebeurtenissen in de week, die voorafgaat aan de zesde november. Want er kan nog altijd een kink in de kabel komen.....

db

Zojuist verschenen:

TIJD VOOR VERANTWOORDING

door

PROF. MR. L. W. G. SCHOLTEN

OMVANG 32 BLADZIJDEN - FORMAAT 13½ x 21 cm - PRIJS f 1.75

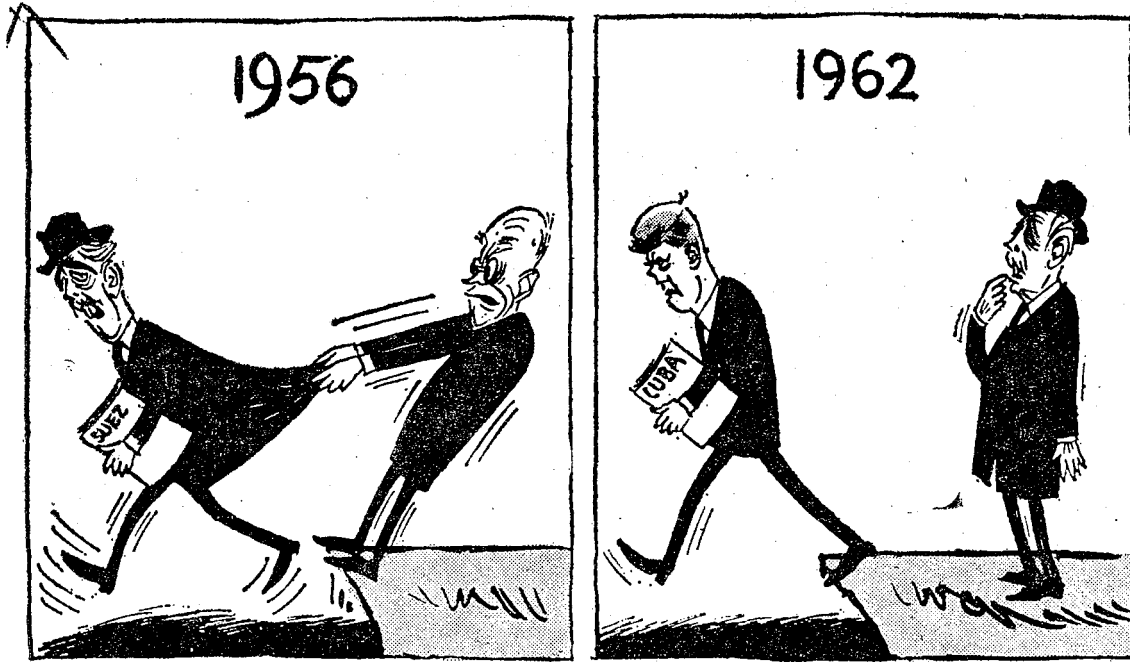
De gezaghebbende schrijver, bekend Utrechts hoogleraar en voormalig A.R. Tweede Kamer-lid, geeft in deze brochure een historisch-kritische en principieel gemotiveerde uiteenzetting van de voornaamste oorzaken die z.i. tot het ontstaan van de huidige conflictsituatie in de A.R. Partij hebben geleid. Daarbij spitst zijn betoog zich toe op de voornaamste crisis-symptomen van de jongste tijd: de **kabinetcrisis** van december 1960, de koerswijziging inzake het **Nieuw-Guinea-beleid**, en de stemming over de **Mammoethwet**. De auteur constateert, dat voor de ten deze verantwoordelijke figuren thans de tijd van verantwoording gekomen is.

Wij citeren zijn slotwoord: „De tijd voor verantwoording is eigenlijk niet een uur van beslissing over personen alleen. Het gaat hier over personen als dragers van beginselen, over volksvertegenwoordigers in hun verantwoordelijkheid t.o.v. de partij, die hen op die voorstaande plaats heeft gesteld, meer nog in hun verplichting ons Nederlandse volk te dienen door naleving van de beginselen, die zo vaak in hun toepassing voor dat volk tot zegen zijn geweest.”

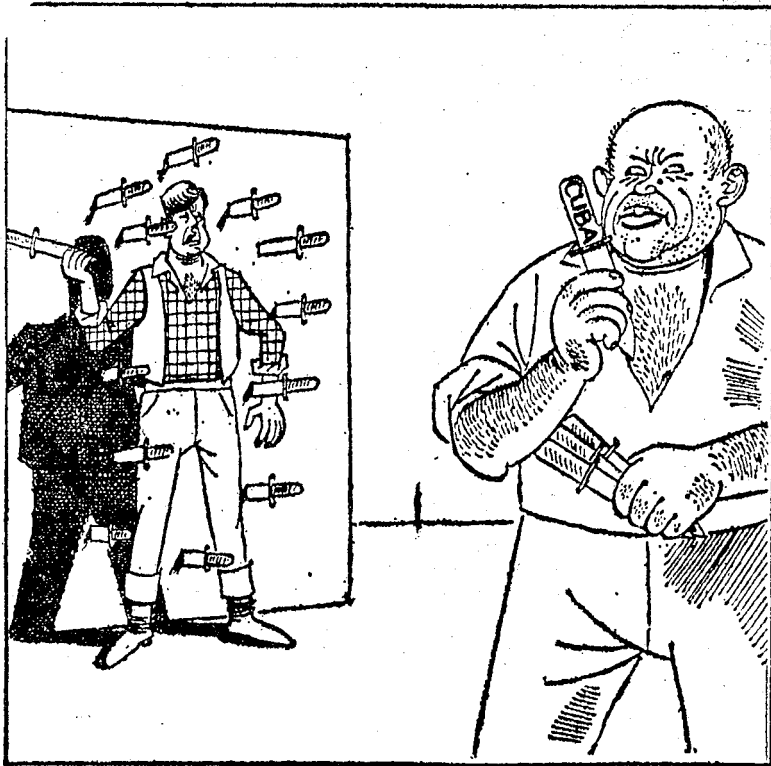
DE BROCHURE VAN PROF. SCHOLTEN IS OVERAL IN DE ERKENDE BOEKHANDEL VERKRIJGBAAR.

UITGAVE T. WEVER - FRANEKER

SPOT

Vicky in The Evening Standard, London

Lang in Sueddeutsche Zeitung, Munich

„Nu is het genoeg”!

PRENT

Verkiezingen Tweede Kamer op 15 mei 1963

DE VERKIEZINGEN voor de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal zullen nu praktisch zeker op woensdag 15 mei 1963 gehouden worden. Dat het deze datum waarschijnlijk zou worden, werd overigens wel verwacht. Deze datum is op 17 oktober j.l. door de Minister van Binnenlandse Zaken in de vergadering van de Vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken als „streefdatum” genoemd.

In verband met het feit, dat volgend jaar verschillende Grondwetswijzigingen aan de orde worden gesteld, zullen de beide Kamers der Staten-Generaal moeten worden ontbonden, omdat de door de zittende Kamers aangenomen wijzigingsvoorstellen ook nog door nieuw gekozen Kamers moeten worden aanvaard.

In het ontbindingsbesluit — een Koninklijk Besluit — kan nu de dag der kandidaatstelling en daarmee tevens de dag der stemming worden bepaald en kunnen dit andere data zijn dan in de Kieswet zijn vastgelegd voor de gewone periodieke vierjaarlijkse verkiezingen.

Volgens de bepalingen van de Kieswet zou de datum woensdag 22 mei 1963 zijn geweest en zou de dag der stemming dus — evenals dat dit jaar het geval was met de verkiezingen voor de gemeenteraden — de woensdag voor Hemelvaartsdag zijn geweest.

Wij achten het een gelukkige omstandigheid, dat, nu er gelegenheid is om op eenvoudige

wijze — zonder wijziging van de Kieswet — de verkiezingsdag enigszins te verschuiven, dit op de bovengenoemde wijze metterdaad geschiedt.

De verschuiving met een week van 22 mei naar 15 mei 1963 houdt in, dat in feite de dag van de kandidaatstelling met een week wordt vroegerd. In het ontbindingsbesluit wordt immers de dag van de kandidaatstelling vastgesteld. Dat zal — zoals de gedachten nu zijn — dus dinsdag 2 april 1963 worden. (Volgens de bepalingen van de Kieswet zou dit geweest zijn de tweede dinsdag van april, dus 9 april 1963). Van de datum dinsdag 2 april 1963 uitgaande komt men, volgens de bepaling van de Kieswet, op de dag der stemming op 15 mei 1963, aangezien volgens de Kieswet de stemming plaats vindt op de 43ste dag na de kandidaatstelling.

Er vindt blijkens het voorgaande in 1963 dus weer een samengaan plaats van normale verkiezingen voor de Tweede Kamer na een vierjarige periode en bijzondere verkiezingen in verband met herziening van de Grondwet. Dit is in de loop der tijd een gewoonte geworden. Wij hopen hier binnenkort nog op terug te komen.

Enkele voorstellen tot wijziging van de Grondwet (ontwerpen van (Rijks-)wet) zijn reeds bij de Tweede Kamer ingediend. In de komende weken hopen wij op de verschillende hier thans globaal aangeduide punten nader in te gaan.

VRUCHTBAAR GESPREK

BIJ de algemene beschouwingen over de begroting voor het jaar 1962 heeft dr. Bruins Slot een rede gehouden over de Christelijke politiek in onze tijd.

Daarbij verklaarde hij:
„...Voor mijn besef krijgt de christelijke politiek hier een geheel nieuwe betekenis. Christelijke politiek is in Nederland in de nationale sfeer ontstaan, in de strijd om de school en om sociale gerechtigheid; in die schoolstrijd zien wij een treffende parallelliteit met de strijd van de kerk...”

En nu meende dr. Bruins Slot, dat een op de binnenlandse vragen gerichte Christelijke politiek geen duurzame geestdrift meer kan opwekken. Wij moeten nu streven naar een Christelijke politiek, die zich richt op de grote wereldvraagstukken.

In zijn brochure TIJD EN VERANTWOORDING heeft prof. Scholten zich met kracht tegen die redenering verzet. Groen heeft immers in zijn grote werk Ongeloof en Revolutie de grote geestelijke strijd internationaal gezien. Hetzelfde kan worden gezegd van Kuyper. Denk maar aan zijn machtige rede: Niet de vrijheidsboom, maar het kruis. Dat waren beslist geen betogen, die zich beperkten tot de binnenlandse politiek, tot bijzondere Nederlandse verhoudingen. Zij wezen op de grote geestelijke tegenstellingen, die DE WERELD BEHEERSEN.

INDERDAAD is deze kanttekening door prof. Scholten terecht geplaatst. In 1872 werd de Standaard in het leven geroepen en dr. Kuyper, toen een 34-jarige predikant met weinig politieke ervaring, werd hoofdredacteur. Groen was in vele opzichten zijn adviseur. Wat moest Kuyper bestuderen, om principieel beter geschoold te worden? Om beter de antirevolutionaire beginselen te leren kennen? Groen gaf het antwoord: gij moet Burke lezen en Stahl en Guizot. DAT zijn de corypheeën van het anti-revolutionaire staatsrecht.

Ik zou dit getuigenis van Groen niet voor honderd procent willen onderschrijven, maar voor hem stond het vast. Hij zag de strijd tegen de geest der Revolutie, die in de Franse Revolutie, als een internationale strijd. Lange tijd verwachtte hij veel van de broeders in Duitsland, totdat die verblind werden door de politieke successen van Bismarck en het Christelijk beginsel trachtten te verzoenen met hun bewondering voor het nieuwe Duitsland, dat door bloed en ijzer tot een eenheid werd. In de Standaard leefde ook later die verwachtingen en men kijkt vreemd op, wanneer men daar bij een analyse van de verkiezingen voor de Duitse Rijksdag leest, dat er ongeveer tachtig antirevolutionairen zijn gekozen.

ERNST Ludwig von Gerlach (1795—1877) is een van de weinige Pruisen geweest, die zich vanuit zijn Christelijk beginsel bleef verzetten tegen de politiek van Bismarck.

In augustus 1868 was hij de gast van Groen in Den Haag en sprak ook veel met Capadose. Hij bevond dat Groen en de zijnen zeer tegen de politiek van Bismarck waren. Als een bijzonderheid tekent hij aan, dat de vertrekken in de woning van Groen vol „reformierter Portraits” waren, behalve de Oranjevorsten o.a. Chalmers, Merle d'Aubigné, Stahl en Von Gerlach zelf. Brieven van Von Gerlach werden door Groen in Nederlandse Gedachten gepubliceerd. In 1873, toen Von Gerlach zich verzette tegen Bismarck's „Kulturpolitik”, bepleitte hij reeds een samengaan van Rooms en Protestanten tegen de tendenzen naar ontkerstening en de uitschakeling van de kerken uit het openbaar leven. Groen heeft er met Kuyper over gecorrespondeerd, maar die voelde er toen niets voor. Zulk een samenwerking zou ons in schijn tot bondgenoten maar in werkelijkheid tot vasallen van Rome maken...

WANNEER dit het enige was, dan zouden wij kunnen volstaan met onze instemming met prof. Scholten.

Maar er is ook een andere kant aan de medaille. Deze contacten met het buitenland zijn later verloren gegaan.

Wat was er een halve eeuw geleden nog van over? Als we dachten aan onze politieke wapenbroeders in het buitenland, wie konden we dan noemen in Duitsland, in Engeland, in Frankrijk, of waar ook ter wereld? Dr. Kolfhaus van Vlotho probeerde de christenen in Duitsland iets bij te brengen van het leven en de arbeid van dr. Kuyper. Maar verder was van enige internationale oriëntering nauwelijks sprake.

Dat is na de twee wereldoorlog heel anders geworden. Er is een Europese samenwerking tussen Christen-democratische partijen en groeperingen. Wij gaan ons bezig houden met internationale vraagstukken, met samenwerking tussen de volken, met de politieke en sociale ontwikkeling in andere werelddelen. En dat geeft inderdaad aan de Christelijke politiek nieuwe impulsen. In dat opzicht heeft de heer Bruins Slot gelijk.

EEN eeuw geleden zagen de Antirevolutionaire voor mannen heel duidelijk het internationaal karakter van het woord: Tegen de Revolutie het Evangelie. Maar zij zagen weinig van de consequenties voor de buitenlandse politiek.

De „neutraliteitspolitiek” werd soms zeer consequent doorgevoerd. In de eerste week van mei 1940 werd de bondsdag van de J.V.'s op G.G. nog toegesproken met het wachtwoord: „Staat dan in de waarachtige neutraliteit!” wat een hoorbaar protest van dr. Colijn uitlokte, die als gast aanwezig was. Toen in de tijd van Bismarck de Polen opstonden, en hun verzet op wrede wijze werd onderdrukt, protesteerde een aantal gezanten, ook de Nederlandse, in St. Petersburg. Dat werd onze regering zeer kwalijk genomen, ook van anti-revolutionaire zijde. Het was interventie in de buitenlandse aangelegenheden van een bevriende soevereine mogendheid. Nu is geen neutraliteitspolitiek meer mogelijk.

Nu is de behandeling van de begroting van buitenlandse zaken in het parlement een grote zaak geworden. Dat was in de 19de eeuw, behalve toen het ging over de Luxemburgse kwestie, nooit het geval. Ook niet, toen mannen als Groen sterk beseften, dat de strijd tegen de geest der Revolutie een zaak is voor allen, die de Here in de politiek willen dienen, in welk land zij ook wonen.

En deze nieuwe situatie kan er toe leiden, dat de Christelijke politiek nieuwe en grote perspectieven krijgt.

WAARBIJ wij er op wijzen, dat we hier meteen stuiten op twee gevaren. Het eerste is, dat we Christelijke internationale politiek, of zo men wil Christelijke mondiale politiek min of meer gaan vereenzelvigen met hulp aan onder-

• Vervolg op pag. 8

IN OPENBARE COMMISSIEVERGADERING WERD GESPROKEN OVER

onderwijs en jeugdwerk

DE nieuwe werkwijze van de Kamer is nu toegepast op de begroting van onderwijs. Het boeiende en vaak flitsende debat zoals dit de eerste maal werd ervaren is er thans niet uitgekomen.

Er waren wel meerdere belangrijke interrupties, maar over en weer werd hierop niet ingehaakt. Het gehele debat bleef in bedachtzame sfeer. Misschien lag het aan de materie. Er was over het beleid van minister Cals wel kritiek, maar deze „ritiek kwam van alle kant, vaak gelijk genuanceerd, waarop de minister wel breedvoerig maar niet puntig inging. Misschien lag het aan de vele punten die aan de orde waren gesteld: 200 onderwerpen die besproken konden worden. In elk geval zal een agenda voor een komende vergadering anders en beknopter moeten worden opgemaakt. Nu was men soms genoodzaakt een aantal vragen af te vuren zonder enige toelichting of motivering, alleen omdat er tijdnoed was. Enig vooroverleg tussen de Kamerleden over de aan te snijden zaken (met de bewindslieden) zou ook verbetering kunnen brengen.

Misschien lag het ook wel aan de breedsprakigheid van meerdere leden. Men begon met de mededeling dat men „kort van stof“ zou zijn, ook in de toelichting. Het bleef echter bij een vrome wens.

Verschillende malen deelde een opvolgende spreker mee dat hij het eens was met zijn voorganger en... herhaalde toch in wat andere woorden wat deze gezegd had.

De presidente — mevr. Stoffels van Haafden, de 2e ondervoorzitter van de Kamer — deed op charmante wijze haar best de leden te animeren zake-lijk en bondig te blijven. Helaas was zij al in een vroeg stadium genoodzaakt te dreigen met inkorting van de spreek-tijd, als die breedheid zou blijven voortduren.

Vast is komen te staan dat de Kamer met deze werkwijze minder „aan de weet“ komt dan bij de oude methode. Misschien zal deze lacune moeten worden opgelost door het straks stellen van mondelinge of schriftelijke vragen bij of vóór de plenaire zitting (openbare vergadering) van de Kamer. In elk geval zullen de memorie- van toelichting op de begrotingen uit-voerder en meer gedocumenteerd moeten zijn dan thans het geval is. Enig vooroverleg met de betreffende com- missies vóór de indiening der begro-tingen hieromtrent zou wellicht een bijdrage kunnen zijn.

De pers

NIET alleen de Kamerleden en de bewindslieden, ook de pers zal moeten wennen aan deze nieuwe methode. Het was opvallend dat in veel kranten hier en daar slechts kleine stukjes van de beraadslagingen waren opgenomen, zodat de Kamerverslagen minder dan anders prettig leesbaar waren — al waren er duidelijke uitzonde- ringen (o.a. Nieuwe Haagse Courant).

Er werd nogal kritiek geleverd op de Kamerleden die zich moeilijk konden aanpassen — overigens terecht — maar van een allrounde verslaggeving was minder sprake dan voorheen. Misschien dat ook hier zich wreekt het feit dat de memorie van toelichting (van een openbare commissievergadering) te weinig houvast gaf. Er moesten te veel concrete vragen in een snel tempo worden gesteld, waarop dan een (voorbereid) ministerieel antwoord kwam dat, voorzien van veel cijfer- materiaal soms, niet in zijn volle om- vang kon worden begrepen.

„Bijzondere kindertjes duur“

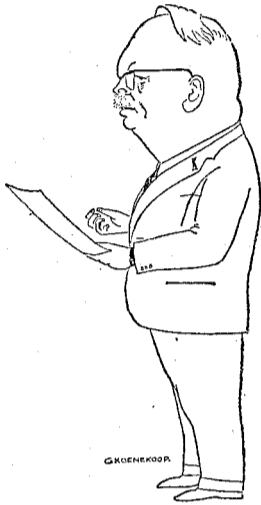
MEVROUW Van Someren-Downer (V.V.D.) meende uit de begrotings- cijfers te kunnen aflezen dat ten be- hoeve van het bijzonder onderwijs door de overheid per kind veel meer werd uitgegeven dan ten behoeve van het openbaar onderwijs per kind. Zij noemde getallen van tien gulden per kind voor het openbaar en tachtig gul- den voor het bijzonder onderwijs. Schamper merkte zij op of waarom de „bijzondere kindertjes zo duur“ moes- ten zijn. Minister Cals heeft deze klacht niet duidelijk kunnen ontzenu- wen. Maar zegde toe hiernaar een na- der onderzoek te zullen instellen.

Schipperskinderen

NU er een nieuwe staatssecretaris was opgetreden na het overlijden van de bijzonder sympathieke drs. Stuben- rouch (K.V.P.) was e een schone ge- legenheid de zaak van de schippers- kinderen opnieuw aan de orde te stel- len.

Mr. Roosjen (A.R.) nam het op voor de moeilijkheden waarin nu al jaren en de schipperskinderen en de gezinnen van de schippers verkeren. Vurende schippers moeten, willen zij hun kin- deren regelmatig onderwijs verzeke- ren, deze kinderen aan internaten toe- vertrouwen, hetgeen dan hun financieel vaak min of meer grote offers kost.

Hij constateerde dat de overheid het schipperskind vergeet door te geringe overheidssteun. Afgezien van het feit of een leerplicht moet worden inge- voerd voor deze groep — daarover wilde mr. Roosjen zich nu niet uitlaten — er zal toch duidelijke steun moeten worden geboden aan de inter- naten terwijl de administratiekosten voor een veel groter deel ten laste van de overheid moesten worden gebracht. Te meer waar het ging om betrekkelijk geringe bedragen als men let op de

Mr. A. B. ROOSJEN

grote bedragen die elk jaar weer voor onderwijs worden uitgetrokken.

Toen staatssecretaris prof. Janssen (K.V.P.) in geen enkel opzicht een toe- zegging wilde doen bleek duidelijk dat mr. Roosjen dit grievend vond. „Als de bestaande internaten nu niet ge- steund worden en er geen verlichting komt in de last der administratiekos- ten zal het werk, dat nu uit particuliere bronnen wordt gefinancierd ter ziele zijn op het moment dat ze nodig zijn.

Ook na dit betoog wilde de staatsse- cretaris geen toezeggingen doen. „U moet bedenken dat de overheid geen enkel internaat subsidieert“.

Enig uitzicht op lange termijn is er wel: er zijn plannen om een leerplicht voor schipperskinderen volledig in te voeren. Maar, en niet ten onrechte naar het ons voorkomt, er zal een reële mo- gelijkheid bestaan van vrijstelling. Meerdere ouders zullen bezwaren heb- ben hun (jonge) kinderen af te staan aan internaten of pleeggezinnen aan de wal.

Voor het geval die leerplicht komt zal de overheid overwegen een subsidie te geven in de kosten van de op- name van de kinderen aan de wal. De heer Kieft (A.R.) bepleitte dat vooraf overleg moest plaatsvinden met de mi- nister van financiën over de belasting- gevolgen van een dergelijke subsidie voor de ouders. Als O.K. en W. subsi- dieerd en Financiën slikt 30 à 40% hier- van in (in de vorm van belastingen), zijn de ouders nog niet geholpen!

Ontgroening

MINISTER Cals heeft op de vragen die gesteld waren over de huidige ontgroeningsmethoden een duidelijk antwoord gegeven. Dr. Tilanus (C.H.U.) had een gevoelige snaar getroffen in dit debat: het moest maar eens een eigen kind of kleinkind zijn geweest van een van ons, die het slachtoffer was ge- worden; zo moest men dit probleem ook eens zien. Hier moet met forse hand worden ingegrepen. Een systeem waarbij geestelijk en lichamelijk letsel wordt toegebracht is onzedelijk.

De opvatting van de overheid lijkt juist zoals minister Cals die bekend maakte. De eerste verantwoordelijk- heid ligt bij de studenten zelf en bij de universiteiten. Daarna zal de overheid zich hebben af te vragen of er dan nog aanleiding is tot ingrijpen.

Het is duidelijk geworden dat de studentenwereld tezamen met de rec- tores magnifici der universiteiten zich thans op de goede weg bevinden. Er worden concrete normen vastgesteld en het toezicht zal intenser worden. Met behoud van een „ontgroenings- periode“.

Dat laatste blijft noodzakelijk. Een verplichte kennismaking met de ver- enigingen in de studentenwereld kan en mag niet ontbreken. Maar uitwassen moeten worden voorkomen. Zo nodig met harde hand.

Arbeidsverbod

VOOR jongens geldt dat zij minstens

14 jaar moeten zijn aler zij in het produktieproces mogen worden opge- nomen. De huidige maatschappij is van dien aard dat het bijzonder ge- wenst zou zijn deze jongens nog een jaar op de school te houden. Zij heb- ben dan een langere vormingstijd, en zijn geestelijk beter toegerust — ook wat kennis betreft, om zich een plaats in de technische maatschappij te ver- overen.

Het kabinet komt aan deze wens te- gemoet, aldus staatssecretaris prof. Janssen (K.V.P.). Er komt een arbeids- verbod voor jongens tot hun vijftiende verjaardag.

Daarmee is men niet uit de moeilijk- heden! De leerplicht gaat immers tot 14 jaar. Moeten deze jongens van hun veertiende tot hun vijftiende jaar dan maar rondlummelen? Verplichting om een school te bezoeken bestaat niet. Het bedrijfsleven mag deze jongens niet opnemen vanwege het arbeidsver- bod.

De onderwijscommissie was hierover bijzonder ontevreden. Waarom — de bewindslieden waren toch op de hoog- te — is hiervoor geen verantwoorde oplossing gezorgd. De mededeling van de staatssecretaris dat een verlenging van de leerplicht niet mogelijk is, werd als juist geaccepteerd. Er zijn onvol- doende onderwijsmensen, waarschijn- lijk onvoldoende lokaliteiten.

De voorgestelde oplossing dat er toe- stemming wordt gegeven om de uitzon- deringsgevallen toch te laten werken onder de voorwaarde gedeeltelijk on- derwijs te volgen, is geen oplossing. Controle is onmogelijk!

De geuite suggestie voor die jon- gens dan maar de vormingsinstituten voor de leerplichtvrije jeugd in te schakelen was ook niet acceptabel. De programma's zijn nog niet klaar en de tijd van voorbereiding was te kort.

Misschien zal de plenaire zitting na- der licht verschaffen; anders beslist bij de behandeling van het wetsontwerp dat het arbeidsverbod verlengen zal. Zo is de zaak beslist onvolledig.

Dreigende motie

DE memorie van toelichting op de begroting had, zonder veel argu- menten, medegedeeld dat er een nieu- we inspectie bij onderwijs bijkomt. Een aparte inspectie voor u.l.o. plus v.g.l.o.

Dr. Tilanus (C.H.U.) was furieus te- gen: hier is in feite sprake van een vooruitlopen op de mammoet. Er wordt bovendien een organisatie opge- bouwd met 12 inspecteurs plus de no- dige administratieve aanhang en met de daarbij behorende kantoorruimten. De A.R. onderwijsspecialist mr. Roos- jen, wees er op dat een samenvoeging van u.l.o. en v.g.l.o. een niet wenselijke was. Het karakter van beide soorten onderwijs is te verschillend en de om- vang van v.g.l.o. is veel te klein om deze groep in de inspectie op te nemen. Ook de socialisten (de heer Kleywegt) — hoezeer ingenomen met de gedachte, verweten de minister dat de argumen- tatie zo spaarzaam was dat hij niet be- reid was zonder meer deze gelden toe te staan. Alleen de K.V.P. was vóór: zonder bedenkingen en zonder aarzel- en. Zij wilden kennelijk dit plan van hun partijgenoot — dat in de kringen van het onderwijs gunstig was ontvan- gen — ongezien de vage argumentatie volledig aanvaardden.

Minister Cals, dat overkomt hem niet vaak, zat eigenlijk met een mond vol tanden. Het onderwijs was er blij mee en daarom meende hij wat spaarzaam te kunnen zijn met de argumentatie. Merkwaardig was dat ook bij de mon- delinge behandeling die argumentatie niet kwam!

Wel wees hij vrij fel het verwijt van dr. Tilanus van de hand. De nieuwe in- spectie zal het onderwijs niet mogen en kunnen beïnvloeden in de richting van de mammoet (mavo-scholen met haar nieuwe inhoud). Hier mag dan spreke zijn van een „vooruitlopen op“, van een „in strijd zijn met“ is hier be- slist geen sprake.

Het is niet onmogelijk dat dit punt onderwerp van bespreking zal zijn in de plenaire zitting. Als de minister van te voren geen ruimere opening van za- ken geeft is het niet uitgesloten dat de Kamer in de vorm van een motie het voorstel Cals voorshands zal opschor- ten.

Duur

GOED onderwijs kost geld, thans 2300 miljoen gulden. Voor het jaar 1963 is een bedrag van ruim 300 miljoen

gulden méér uitgetrokken. En het zit er duidelijk in dat in de komende jaren die kosten aanzienlijk zullen stijgen. Zeker nog een jaar of vijf.

Die stijging is een gevolg van de kwantitatieve uitbreiding der scholen over alle terrein: lager, u.l.o., middel- baar, voorbereidend hoger en weten- schappelijk onderwijs. Méér scholen dus.

Bovendien wordt in etappes de bezet- ting aan leerlingen per klasse (voor lager en u.l.o.-onderwijs) beduidend la- ger.

Méér onderwijsmensen dus en moge- lijk méér lokaliteiten.

De techniek dwingt tot aanpassing waardoor aan technische hulpmiddelen (laboratoria etc.) meer moet worden uitgegeven.

Als deze uitgaven eenmaal zijn ge- realiseerd, dan pas kan de vraag aan de orde komen in hoeverre het onder- wijs kwalitatief kan worden uitge- breid.

De heer Mieras (S.G.P.) vond dit duurder wordende onderwijs in een bepaald opzicht verontrustend. Niet zo- zeer vanwege het geld als zodanig. Veel meer omdat naar zijn oordeel te veel zal worden besteed op een wijze die strijdig is met Gods geboden. Het is altijd jammer — omdat dit een prin- cipieel belangrijke aangelegenheid is —

• Vervolg op pag. 5

'VESTA'
MEUBELN
plus

'VESTALITA'
WONINGTEXTIEL
is een

'VESTA' INTERIEUR
U mag rustig eens binnenlopen en op onze toonzalen alles bekijken!
Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur
stelt niemand ooit teleur

U weet het toch

'VESTA' MEUBELN
vindt u alleen
Zwanestraat 19-25-27 - Groningen
Telefoon 27086

GEURTS'
CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD
De fijnste fruitproducten uit de
Betuwe's boomgaarden
Vraagt uw winkelier ons merk jams,
appelmoes - vruchten op sap - etc.

COPIEERINRICHTING
JAC. WEEDA JR.
Emmastraat 24 ROZENBURG

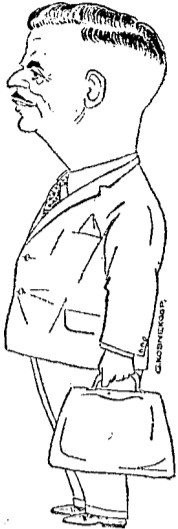
Verricht gaarne
al uw stencilwerk
Telefoon 0 1889 - 214

• Vervolg van pag. 4

dat niet duidelijk en zeer concreet deze goddeloze zaken, (naar de mening van de S.G.P.) aan het daglicht worden gebracht. En zodanig in de vorm van een amendement of motie aan het oordeel van de Kamer wordt onderworpen.

Onderwijs en cultuur mogen — moeten — veel overheids-geld opeisen. De toekomst van ons volk is daar mee gemoeid. Wij verwachten van goed onderwijs en van een goed cultureel beleid niet dat de mens wordt verbeterd

G. A. KIEFT

in de zin van het — niet — meer of minder zondigen. Ook in liberale kring is men deze hoogmoedige gedachte niet meer zo sterk toegedaan. De verwachting mag wel gericht zijn op een betere toerusting tot de strijd om het bestaan en een betere integratie van de cultuur in ons leven. Het zou wel eens kunnen zijn dat de gelden die de overheid investeert in onderwijs en cultuur een betere belegging zijn dan louter economische!

Het Kamerlid-dokter

DE heer Lamberts (P.v.d.A.), arts van professie heeft terecht de aandacht gevraagd voor een groot aantal moeilijkheden die zich bij de artsoplei-

ding voordoen. Er heerst een artsennood die waarschijnlijk groter zal worden. Waarom dan nog steeds de lange artenstudie — thans gemiddeld reeds 9 jaar — De opleiding kan veranderd en verbeterd worden. In het buitenland is men daar mee bezig.

Ook de opleiding van artsenspecialisten is een te langdurige en een te kostbare aangelegenheid geworden. Hij drong aan op de invoering van het tutorsysteem maar dan op vrijwilligheidsbasis. Bijzonder navrant was zijn mededeling — die door de minister niet werd bestreden — dat de medische assistenten in de ziekenhuizen veel te lange werkuren maken. Het is geen uitzondering indien per week 60 tot 120 werkuren worden gemaakt!

Het was een goede zaak dat deze klacht eens duidelijk in de Kamercommissie aan de orde werd gesteld.

Er zijn grenzen — ook aan de capaciteiten van artsen — die niet mogen worden overschreden.

De minister zegde toe hieraan bijzondere aandacht te schenken. De begroting 1964 zal dan een nieuwe aanleiding zijn te informeren wat er in werkelijkheid aan gedaan is.

De jeugd

DE staatssecretaris van O.K. en W., mr. Scholten (C.H.U.), is speciaal belast met deze sector. In de jaren van zijn staatssecretarisschap heeft hij zich duchtig ingewerkt in de bijzonder vele problemen in zijn beleidssector. Met enthousiasme bovendien heeft hij zich op deze materie — die voordien een zekere onderontwikkeling vertoonde — geworpen. Hij kent de materie volledig en is bij zijn beantwoording der vragen en opmerkingen praktisch onafhankelijk van zijn ambtenaren.

Maar of er over de gehele linie tevredenheid bestaat over zijn gevoerd beleid is een vraag. Met name in de sector radio en televisie en voor een deel ook in de zaken van de kunst luidt het oordeel niet onverdeeld gunstig.

Eindelijk is het dan zo ver gekomen dat de subsidieregeling voor het vrije jeugdwerk 1955 onderworpen wordt aan een duidelijk herziening. Dat was hard nodig. Het vrije jeugdwerk is sedert 1955 veranderd. De subsidiëeringsnormen waren praktisch ongewijzigd gebleven!

Het is duidelijk dat zij moesten worden herzien. Al was het alleen maar omdat de landelijke organisaties door de ervaring geleerd, meer en meer begeleiding moesten geven aan het regionale en plaatselijke kader.

De heren Kieft (A.R.) en Kleisterlee (K.V.P.) hadden hierop al enkele jaren lang aangedrongen. Nu komt het dan zover.

Sport

DE heren Kleisterlee (K.V.P.), Kieft (A.R.) en Vrolijk (P.v.d.A.) hebben hun wensen voor de zoveelste maal op de tafel gelegd om een betere integratie en een sterkere hulp, ook financieel, aan de sport. Er is een grote vooruitgang op dit terrein aldus de heer Kieft (A.R.) maar in gezamenlijke krachtsinspanning zal moeten worden bereikt dat sport over de gehele linie meer van de grond komt.

Zowel mr. Vrolijk (P.v.d.A.) en de heer Kleisterlee (K.V.P.) drongen aan — hoewel ook zij met de staatssecretaris er van uitgingen dat ook de gemeenten en de provincies op dit gebied een duidelijke taak hebben — op een duidelijke behoeften prognose en een

daarbij behorend urgentie program. Onherroepelijk zal blijken, aldus mr. Vrolijk, die ook wethouder van onderwijs, cultuur en sport van de gemeente Den Haag is, dat Binnenlandse Zaken méér dan tot nu toe de gemeenten financiële armslag zal moeten geven.

Namens de fractie bepleitte de heer Kieft (A.R.) nadrukkelijk voor een rechtvaardige subsidieregeling, nu bepaalde sportorganisaties geldelijk voordeel trekken uit de toto-opbrengsten, waaraan andere organisaties — met name de christelijke — geen enkel voordeel willen ontnemen. De overheid mag in dit opzicht niet discrimineren. Haar activiteiten mogen niet afhankelijk worden van de geldopbrengsten van de gokzucht.

Het antwoord was niet geheel bevredigend. Enerzijds wordt er wel degelijk rekening mee gehouden, anderzijds wil de staatssecretaris er wel toe medewerken dat de christelijke organisaties niet te zeer financieel nadeel ondervinden van de wettelijke toto-regeling. Maar van een opheffing van dit nadeel — in feite een discriminatie door de overheid — wilde de heer Scholten (CHU.) niet weten . . .

Helaas.

Vele schoolzaken terecht aangesneden

DE heer Van Bennekom (A.R.) was de taak toebedeeld bij de behandeling in de commissievergadering van de begroting van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen het gehele terrein van het kleuteronderwijs tot en met het v.h.m.o. en het nijverheidsonderwijs „af te grazen“. Hij klaagde over het trage tempo, waarin belangrijke zaken ten Departemente worden afgedaan (hoeveel manuren zou de Mammoet aan de Nieuwe Uitleg hebben verslonden?) en wees er op, dat er nog steeds inspecteurs zijn, die de juiste

deze bevoegdheden-nood vele uren extra les geven zonder enige vergoeding, op de slepende kwestie van de salarissen der leraren-handenarbeid die ver beneden peil zijn (die salarissen dan!). Een oude kwestie, maar zolang geen oplossing is gevonden moet er blijvend worden gehamerd.

Het is geen wonder, dat de heer Van Bennekom iets op zijn hart had over het kweekschoolonderwijs. Waarom is een verbeterde regeling voor de opleiding ten behoeve van de Ulo-akten zo laat afgekomen, dat praktisch niemand van deze mogelijkheid gebruik kon maken? De „gratis-boekenregeling“ is hier een berg, die niet eens een muis heeft gebaard. De hoop werd uitgesproken, dat het z.g. experimenteerwetje het mogelijk zal maken op de kweekscholen een proef te nemen met een gewijzigde opzet van de eerste leerkring.

Bij het v.h.m.o. waren het vooral twee punten die zorgelijk stemden. De gewijzigde examenregeling voor het gymnasium heeft bij geëngelijdeerden en docenten veel vragen opgeroepen. De leerlingen mogen toch niet de dupe er van worden dat volgend jaar mogelijk een aantal professoren zich niet beschikbaar zouden stellen, omdat zij de nieuwe regeling onaanvaardbaar achten!

Hij pleitte met kracht voor de noodzaak van een Chr. h.b.s. in Axel. Er zijn voldoende leerlingen aanwezig en naar zijn mening mag de subsidiëring niet afstoten op de vrees, dat er wel eens geen bevoegde docenten aangehouden zouden kunnen worden. Vijfmaal is het subsidie nu afgewezen; wanneer zal hier recht worden gedaan?

NIJVERHEIDSONDERWIJS

Is het mogelijk zo vroeg de heer Van Bennekom aan de grotere huishoudscholen zowel een opleiding voor Inas (Inrichtings-assistente) als voor de voorbereiding voor vrouwelijke beroepen te verbieden? Wil de minister bij de opleiding voor leraren nijverheids- en onderwijs ook rekening houden met het levensbeschouwelijk aspect en geen nieuwe opleidingen creëren voor hierover in eigen kring klaarheid is gekomen. Hij vond met deze zaken gehoor bij de bewindsman. Voorts werd een pleidooi gehouden voor de subsidiëring van enkele noodzakelijk gebleken christelijke scholen: te Vlaardingen, aan de IJmond, in Stadskanaal en in Arnhem, in Franeker en Medemblik; in Heerenveen en in 's-Graven-deel. Een definitieve uitspraak heeft de minister nog niet gedaan.

Dhr. VAN BENNEKOM

afbakening van hun bevoegdheden niet kennen (of niet in acht nemen); het voorbeeld is de kwestie van de 1040 lessen. Natuurlijk zet geen verstandig schoolhoofd of schoolbestuur precies het minimumgetal van 1040 lessen op de lesrooster, maar wie geeft een inspecteur het recht een getal van 1070 of meer te eisen?

Een belangrijke concessie verkreeg de heer Van Bennekom van de minister toen deze hem toezegde er geen bezwaar tegen te hebben schoolbesturen op de hoogte te brengen van wijzigingen in de normen voor aanschaffingen of voor mogelijkheden bij nieuwbouw of verbouwingen; het mag toch niet zo zijn, dat een bestuur „toevallig“ er achter moet komen, dat er meer mogelijkheden zijn dan aanvankelijk bekend was?

Bij het hoofdstuk „salarissen“ wees de heer Van Bennekom opnieuw op de schier eindeloos lange salarisschaal van de onderwijzers (na 27 dienstjaren, op „grootvaders-leeftijd“, wordt het maximum bereikt!), op de zware taak van hoofden van Ulo-scholen, die in

CENTRALE VERGADERINGEN

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij de aandacht op een aantal centrale vergaderingen in de verschillende delen van het land.

In chronologische volgorde zijn dit de volgende.

★ **OP vrijdag 2 november** vergadert de Kamercentrale Rotterdam. De plaats van samenkomst is het gebouw „Atrium“, Karel Doormanstraat 143, Rotterdam. Van 19.30 tot 20.30 is dit een vergadering voor de voorzitters, secretarissen en penningmeesters van de kiesverenigingen. Spreker is mr. W. de Kwaadsteniet, adj.-secretaris van het Centraal Comité. Na 20.30 uur vergadering alleen voor de leden der Kamercentrale.

★ **Op zaterdag 3 november** houdt de Kamercentrale Leiden de eerste van de twee najaarsvergaderingen. De plaats van samenkomst is het Veemarktrestaurant te Gouda. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Naast de huishoudelijke zaken vermeldt de agenda als spreker dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.

★ **Op zaterdag 3 november** belegt het Provinciaal Comité Drente een provinciale deputatenvergadering. De plaats van samenkomst is zaal „De Kern“, Oranjestraat te Assen. Aanvang der morgenvergadering te 10.00 uur, der middagvergadering te 14.00 uur.

De agenda van de morgenvergadering vermeldt o.m. als spreker mr. W. R. van der Sluis, secretaris van het Centraal Comité. In de middagvergadering zal spreken Z.E. Staatssecretaris B. Roolvink.

★ **Op zaterdag 3 november** vergadert de Kamercentrale Haarlem. Dit is een besloten vergadering alleen voor de afgevaardigden der kiesverenigingen. De plaats van samenkomst is Café-restaurant „De Pool“, Damrak 42-43 te Amsterdam. Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

★ **Op zaterdag 3 november** vergadert de Kamercentrale Den Helder. Dit is een besloten vergadering alleen voor de afgevaardigden der kiesverenigingen. De plaats van samenkomst is de Wilhelminaschool, Doelenstraat 23 te Alkmaar.

★ **Op zaterdag 10 november** houdt de Statencentrale Delft haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is „De Binnenhaven“, Havenstraat 18 te Naaldwijk. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot zal spreken n.a.v. te stellen vragen.

Maaglijders!
DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN • Korenaarstraat 33a-c, Rotterdam

ASPA Technisch tekenmateriaal **Aspa n.v. Zaandam**
Wegwijder 53 en 110
Tel. 02980-66951

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

**Scheepsbouwwerven
A. VUYK EN ZONEN**

CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie.
Telefoon Rotterdam 113333 (010).

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.

**STOLK'S
Handelonderneming**

Kantoor: Veersedijk 223 - H. I. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

FIRMA DE REK EN HORSMAN

Fabriek van scheepslieren

Dorpsstraat 102 — telefoon 01894-218 —
OUDERKERK AAN DE IJSEL

OCEAN N.V. — DIEREN

Lagestraat 26, telefoon 08330-4383

Patent Ocean keerkleppen, afsluiters en vacuüm-
stops, Arzener blowers, gasmeters, exhausters,
tandwielen, dikvloei-stoppen, schroefverdichters
en Nm3 transformatoren.

Groenevelt's zuigercompressoren

n.v. scheepsbouwverf v.h.

FIRMA A. LANSER

Sliedrecht - Holland

**Scheepswerf en Gashouderbouw
v/h JONKER & STANS N.V.**

HENDRIK IDO AMBACHT
Werf voor de bouw en reparatie van alle
typen schepen.
Telefoon H.I. Ambacht (0 1858) 2841

N.V. GERFA Gereedschapfabriek

Zwolsseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241
Gereedschappen voor de metaalindustrie

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 — ROTTERDAM

N.V. Scheepswerf G. BIJLSMA en ZN.

WARTENA
Nieuwbouw van alle soorten schepen.
Telefoon 05105 - 271.

J. BUIJSE & ZOON

Smederij en
Constructiewerkplaats

ROTTERDAM v/m IJselmonde — Telefoon 71815

Constructiewerkplaats
en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436
• Staalconstructies voor gebouwen e.d.
• Alle soorten kranen

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850-26166-26167 (2 lijnen)

**Alle transporten te water
Geef dit blad door!**

ITALIE

Kerk en staat in het land

ITALIë is het land van de paus. Hoewel het grootste deel van de bevolking de kerk de rug heeft toegekeerd, is de r.k. kerk nergens machtiger dan hier. De grootste politieke partij volgt haar directieven; de geestelijkheid heeft in alle regionen van het bestaan een elders ongekend gezag. De kerk is na de Italiaanse staat de grootste financiële macht in het land; ze is de grootste aandeelhoudster; ze bezit het meeste land; ze is de grootste eigenares van onroerend goed.

Zo ergens ter wereld, dan zou hier waar het Vaticaan rechtstreeks en van nabij het politieke en sociale leven kan beïnvloeden, iets tot uiting kunnen komen van wat een „katholieke samenleving” in de praktijk van het leven betekent. In die praktijk hebben miljoenen de kerk inmiddels de rug toegekeerd, omdat naar hun mening deze kerk niet was en is wat zij steeds pretendeert te zijn: „Moeder en Lerares der volken”, „pijler en grondslag van de waarheid” die „de grote waardigheid van het leven van volken en individuen steeds hoog in eer (heeft) gehouden en met waakzaamheid verdedigd”. (Inleiding tot Mater et Magistra). Fel keren vele Italianen zich tegen de pretentie van dit zelfgetuigenis.

Boeman

JUIST om de grote macht en de mogelijkheden die deze kerk hier had en heeft, klagen ook de protestanten van dit land haar bitter aan. In de afgelopen jaren sprak ik herhaaldelijk met predikanten uit de Waldenzen, Methodisten- en Baptisten Kerken. Zij herinnerden mij niet alleen aan de verdrukking van de protestanten onder het fascisme, waarbij kerk en staat hand in hand gingen, de kerk voorop. Zij spraken er niet alleen van hoe de kerk, gesteund door de D.C. tot 1953 toen de D.C. haar meerderheid verloor, aan de hand van oude fascistische wetten probeerde de discriminatie en verdrukking van het protestantisme voort te zetten. Hun kritiek gaat niet alleen over de leer; zij bestrijkt het hele leven.

Als ik in Palermo vraag waarom de roomse kerk niets doet aan het erbarmelijk slechte onderwijs, is het antwoord dat de kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders de ontwikkeling van het volk vrezen. Nu is een groot deel van het volk nog apatisch, zonder politiek besef, straks als het ontwaakt, komt het in opstand, zal het „links” stemmen. In het oog van het gros van het episcopaat leidt ontwikkeling, zelf denken, zelf toetsen, tot protestantisme en dat weer tot communisme. Een verklaring van het episcopaat anno 1954 legt het verband tussen protestantisme en communisme met zoveel woorden. Alles wat de kerk weerspreekt wordt met het communisme op één hoop geworpen. Hoge burgerlijke autoriteiten achten protestantisme een gevaar voor de blokvorming tegen het communisme. Oscar Luigi Scalfaro — onderstaatssecretaris van binnenlandse zaken (D.C.) — zei het enkele jaren geleden zo: „De zwakte van ons katholicisme ontstaat door een gebrek aan discipline dat op zijn beurt komt van een protestantse geestesinstelling. Wij proberen de leer van de kerk te interpreteren zoals de protestanten doen in plaats de interpretatie van de kerk te aanvaarden”. De kerk ziet zich dus als sterkste, eigenlijk als

enig bastion tegen het communisme, dat door de „protestantse geest” wordt bevorderd.

Volgens de katholieken in het sociale leven de voorschriften van de kerk niet die — zij het rijkelijk laat — het communisme inderdaad enige wind uit de zeilen zouden kunnen nemen, dan is de Reformatie de grote schuldlige. Voor alles wordt dan niet een beroep op verantwoordelijkheidszin tegenover God en de naaste gevraagd, maar om discipline. Hier openbaren zich innerlijke tegenstrijdigheden, die we straks iets nader zullen onderzoeken.

Kerk, staat en fascisme

DE relaties tussen de Vaticaanse staat en de Italiaanse politiek zijn de eeuwen door intensief geweest, wat niet steeds wil zeggen hartelijk! Dante Alighieri verzette zich in de late middeleeuwen al tegen de pauselijke claim op wereldlijke macht. In zijn Inferno laat hij een aantal vroegere pausen in het vuur der verdoemenis verdwijnen. De „Heilige Stoel” heeft steeds de Italiaanse eenheid tegengewerkt. Toen die eenheid kwam was dat het einde van de uitgestrekte, een groot deel van Midden-Italië omvattende kerkelijke staat, waar een uiterst reactionair bewind weinig sympathie had gewekt. Het was ook het begin van een koude oorlog die van pauselijke zijde o.m. gevoerd werd door de excommunicatie van koning Victor Emanuel II. De staat was de drager van de zo gehate liberale democratie — fel veroordeeld o.m. in de Syllabus errorum van Pius IX (1864) en tenslotte onthalsd door Benito Mussolini „de door de voorzienigheid gezonden man”, zoals Pius XI hem noemde. Toen kon het vrede zijn.

Het verdrag van Lateranen (1929) gaf de paus de soevereiniteit over Vaticaanstad en enkele enclaves, herstelde het roomse godsdienstonderwijs op de scholen, gaf weer rechtskracht aan kerkelijke gesloten huwelijken en stelde het Vaticaan in het bezit van belangrijke bedragen als schadevergoeding voor vroeger geconfisqueerde goederen. In ruil bood de paus een jaarlijks gebod voor koning en staat, het vetorecht van de regering t.a.v. bepaalde priesterbenoemingen in hoge posities, vergiffenis voor de momentele eigenaars van vroegere kerkelijke bezittingen en de medewerking van de Italiaanse bisschoppen bij de eedsaflegging voor het fascistische regiem. Men heeft wel gezegd dat een partij met de hoogste troeven zelden zo weinig kreeg. Niet vergeten moet echter worden hoeveel dank de fascisten het Vaticaan verschuldigd waren voor het — zo geruisloos mogelijk — elimineren van de roomse volkspartij. Vooral dat geruisloze is zo opvallend. Geen bevel — althans niet in 't publiek — maar „wenken” van de clerus waren voldoende om de populari voor de fascisten te doen wijken.

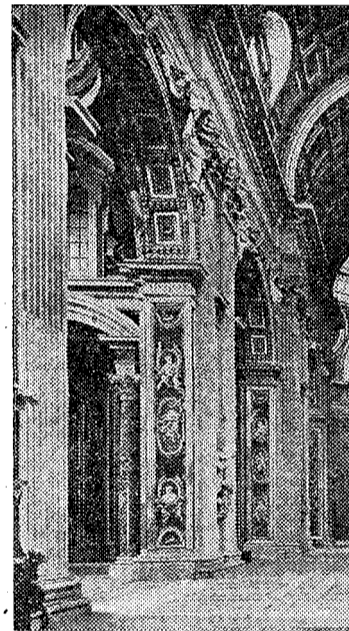
In 1952 mocht de, na de oorlog weer in ere gekomen oude Populari-leider don Sturzo in Rome nog eens opdraven ter aanbeveling van een front van extreem rechtse en katholieke-actie kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen... De kerk had gezegevierd. Het fascisme hielp verder o.m. met wetten die steunend op de verdragen van Lateranen, de onderdrukking van de protestantse kerken mogelijk maakte.

Conflicten tussen de kerk en het fas-

cisme ontstonden pas daar Duce meende de kerk te kunnen gebruiken. Hoewel de hoge geest lang bleef collaboreren, zelfs de politiek werd door een deel clerus goedgepraat, nam het gen het fascisme toe naar krijgskansen keerden. In 1944 paus zelfs in een rede de de Hoe deze door het Vaticaan geïnterpreteerd werd in middeloorlog voldoende duidelijk. oude principes werden onder de omstandigheden toegepast. cipes hebben eigenlijk niets gnis aan zich. Voor de proteze goed in het oog houdt, geeft niet meer zo'n schok als hij n zich christelijk en democrati mende politici dingen doen of hij, die protestant, niet met men kan dekken.

Politieke en sociale za

HET roomse dogma leert dat van Rome het goddelijk reerde instituut is, dat door plaatst is boven alle machtereidlijke regeringen. Het Wz, door de mond van de paus is Gods Woord. Mensen kunnen. De kerk van Rome gaat ohaar gang door de geschiedewaarheid is Gods waarheid. heeft de opdracht alle mense

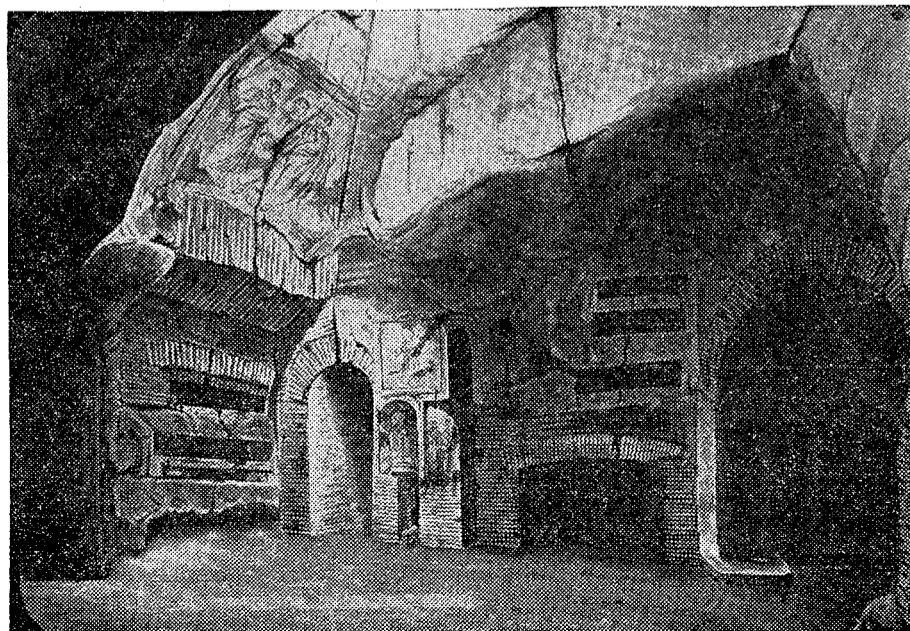
Interieur van de St. Pieter.

ware geloof, dus tot zichzelf t zij heeft het recht te onderdr onderdrukking te vorderen haar dogma miskent, wat h tieke- en sociale leer weers staat voor de ware vrijheid zelf belichaamt. Vrijheid voor kan intussen worden toegesta paalde situaties waar het he wereldkerk geschaad zou kunden, of waar een groter kw worden gesticht dan de toler oplevert.)

De staat, het sociale leven s principieel onder leiding van gezag. Indirect als dat mogel kerk mengt zich alleen da aardse zaken waar het „eu van de gelovige in het spel is dingen van het bovennatuur raakt worden. De kerk bepa wanneer dit het geval is; zi daarin het laatste woord ov competentie. Het mag daa verwondering wekken de ke — fictief — homogenee katho lië telkens weer zeer direct i tiek te zien ingrijpen. Het re om de koningskwestie, en de gen van '48, '53 en '58 vormde punten. Telkenmale klonk (schuwing dat samenwerking D.C. met atheïsten onduidbaa

De katholieke actie (Azion ca) het officiële kerkelijk-pol strument dat de rechtverleug D.C. beheerst, heeft het afgel cennium herhaalde malen aar op regeringscombinaties van met de ultra-conservatieven (en monarchisten). Een ernsti laag leed de Azione Cattolica juli 1960 het door de fascist de kabinet Tramboni ten va Om als massa-partij te kunn den kon de D.C., die geen offi tieke banden met de kerk h zonder een linkervleugel, en nisatie. Daarom ook moet zi zekere sociale welvaartspolitie

Catacomben in Rome.

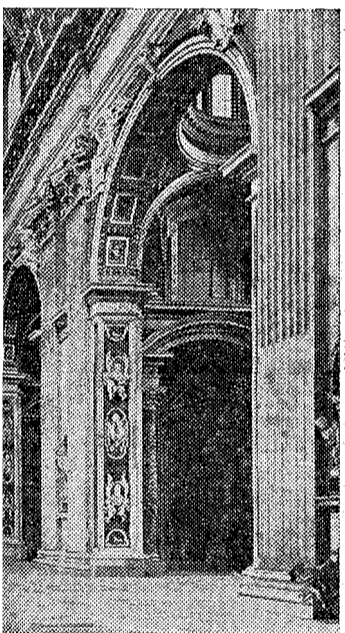
le Paus

zien van de vraag of haar be-
haar daartoe misschien in
zin aanleiding geven.

atste kan zeker niet worden
als men kennis neemt van de
encyclieken en andere pause-
chriften. Zij ademen een sfeer
willend paternalisme, pleiten
oor een rechtvaardig arbeids-
behoorlijke levensomstandig-
oor een ieder naar zijn stand.
grote vraagstukken, die het
industrialisme oproept, de
an macht en zeggenschap, aan
n voor het behoud en de uit-
in democratie en geestelijke
in een samenleving waarin de
ch accumuleert, aan de bepa-
de begrippen menswaardig be-
inkomen, — bezit en het af-
nemen van het traditionele
nken, aan dat alles waren de
en voor 1950 zeker niet toe.

arisme, autoritairisme nocratie

k beschouwt zich als het bol-
tegen het communisme. Ook
nsen schijnt Rome als zodanig
ens te imponeren. Ds. Deodato,
aren geleden moderator van
e van de Waldenzen, zei er dit
s men in protestantse landen
der de indruk van die bol-

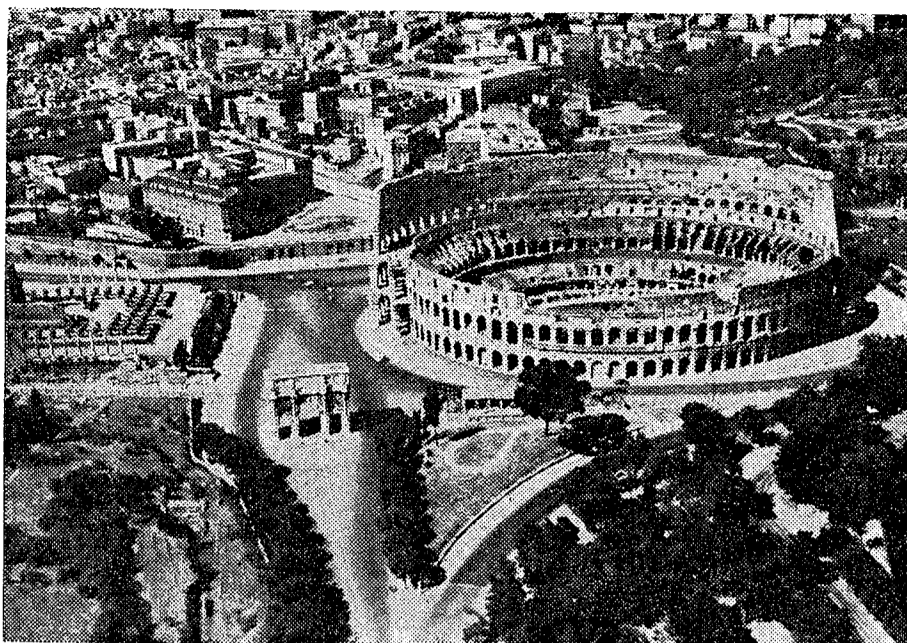
van het wereld-katholicisme.

orie komt, vergeet men waar-
ommunisme nergens zo krach-
worden als hier. Het gebrek
stevigheid, de clericale druk
oefend wordt in alle sectoren
leven, de politieke activiteit
erk, haar uitgebreide controle
erwijs, pers en radio, het dek-
de belangen van hen die er
hebben de dingen te laten zo-
ijn, de geest van onverdraag-
l, de pretentie dat alle andere
sten dwaalleren zijn die geen
recht hebben, dat alles roept
rstandsgeest op dat de com-
che propaganda de beste kan-

ene totalitarisme wil bestrij-
het andere, heeft a priori zijn
ellingen ondergraven. De we-
keuze-vrijheid, de opvoeding
en-in-verantwoordelijkheid, die
protestanten de sleutel geeft
ons in de kern scheidt van het
natische totalitaire communis-
dt ons tevens van het katholi-
erwijderd. Met het totalitaris-
definitie het autoritarisme
Als Rome spreekt is — ook
de nieuwe sociale encycliciek
Magistra — de zaak niet al-
theologisch-dogmatisch, maar
politiek terrein gesloten. Het is
t uitdrukkelijk vast te stellen,
we de vraag behandelen of
assing aan de moderne ontwik-
ie van de encycliciek Mater et
(mei 1961) in economischen
sociaal-politiek opzicht ver-
ordigt, voor Italië tot de op-
n een nieuw catholicisme zou
leiden.

evend

ktische richtlijnen van die en-
lek distancieren zich verder
rgaande pauselijke encyclieken
feodaal aandoend denken dat
tanend, maar nog sterk is.

Luchtfoto van het Colosseum te Rome. Eens stierven hier de christen-martelaren.

Die encycliciek neemt duidelijker dan
ooit de arbeiders en de gemeenschap
tegen mogelijke machtsusurpaties van
het moderne kapitalisme in bescher-
ming. Zij geeft alle ruimte voor plan-
ning en zelfs socialisatie, zeker in zo-
verre die ook door de moderne grote
industrieën gewenst worden geacht.
Ze herhaalt de veroordeling van het
socialisme door Pius XI, maar laat
toch uitkomen dat met „personen van
andere levensbeschouwing” samenwer-
king onder bepaalde voorwaarden, als
daaruit een zeker goed kan voort-
vloeien, mogelijk is.

Zonder deze voorzichtige accent-ver-
schuiving zou anno 1962, de jarenlang
fel door de Katholieke Actie — onder
leiding van de hoogste Italiaanse gees-
telijkheid — tegengestane opening naar
links vrijwel zeker niet tot stand zijn
gekomen. De encycliciek biedt zeker voor
een land als Italië een program dat op
menig punt vooruitstrevend in de goe-
de zin van het woord mag heten. Het
stuk heeft in gelederen van de kerk in
Spanje en Noord- en Zuid-Amerika
vanwege „vermete” denkbeelden be-
paald schokkend gewerkt. Nu zal een
kritisch beoordeler moeilijk de ver-
heerlijkende woorden kunnen nazeg-
gen waarmee de paus het werk van zijn
voorgangers en indirect ook deze zijn
eigen encycliciek prijst.

Dat een kerk zichzelf en zijn voor-
gangers voortdurend „roemrijk”, „wijs”
en „moedig” etc. noemt, als zij preten-
deert „altijd doeltreffende en geëigen-
de geneesmiddelen” te bieden (ik doe
slechts een kleine greep), lijkt dat niet
in overeenstemming met christelijk
zondebesef en nederigheid. Te meer
niet als het gebodene op zijn best ge-
lijkt staat aan wat elders door anderen
— soms reeds lang — eerder werd ver-
kondigd.

Niettemin, als de encycliciek er oog
voor toont dat feodale verhoudingen
hebben afgedaan, dat ook een indus-
triële feodalisme waarin de staat het
instrument is van „het kapitaal” ver-
werpelijk is, dat de verantwoordelijk-
heid en taak van de overheid voor het
publieke welzijn toeneemt, dat een ze-
kere socialisering kan bijdragen tot
het menselijk welzijn, dan zijn dat
hoopvolle geluiden. Als bovendien
wordt gesteld dat de economische te-
genstellingen tussen de verschillende
klassen zoveel mogelijk moeten worden
gereduceerd, dat ondernemingen die
kapitaal uit winsten vormen „aan hun
arbeiders een zeker krediet moeten
toekennen”, dat voorkomen moet wor-
den „dat zich bevoorrechte groepen
vormen”, dan zijn dat richtlijnen die
ook in het goede Nederland anno 1962
zeker waardevol zijn. Wanneer tenslot-
te er voor gepleit wordt in arbeids-
contracten voor werkers in de grote
ondernemingen elementen op te ne-
men uit het maatschapscontract, voor
meer tijd en geld ten bate van goede
en degelijke opleidingen algemene ont-
wikkeling, voor meer zeggenschap van
de arbeiders in en buiten de onderne-
ming en „op ieder gebied van het maat-
schappelijk leven”, dan blijkt in elk ge-
val hoever de paus hier de praktijk in
Italië en elders, maar vooral zeer vele
van zijn „eerbiedwaardige broeders”
vooruut is. Toch moeten hierbij de no-
dige vraagtekens worden geplaatst.

Ik ga nu voorbij aan de centrale
vraag of en in hoeverre de paus de
structuurveranderingen die hij in de
encycliek voorstaat, ook wettelijk ver-
ankerend wil zien. Daar dit op centrale
punten onzeker blijft, zou een bepaalde
interpretatie toch tot een weinig om
het lijf hebbend resultaat kunnen voe-
ren. Belangrijker in het verband van
deze beschouwing, lijkt mij de vraag in
hoeverre idealen als ontplooiing van
de persoonlijkheid, medezeggenschap
en mede-verantwoordelijkheid, werke-
lijk passen in heel het sociale-culturele
en -psychische patroon van een land als
Italië, m.n. voor zover dit patroon juist
het kerkelijk stempel draagt.

Innerlijke tegenstrijdigheden

DE kerk is autoritair, zij is een
machtsinstituut dat zich in een
land met een zeer democratische con-
stitutie, indringt — doelbewust en met
hoge pretenties indringt — in elke le-
venssfeer. De hiërarchische idee in de-
ze kerk belichaamt, zet zich vooral in
streken die nog ongerept door indus-
trialisatie zijn, harmonisch voort in
hiërarchische half-feodale verhoudin-
gen in de maatschappij. De stratificatie
naar standen is er veelal stingent, ge-
sprek-op-basis-van gelijkwaardigheid,
open ontmoeting, vrije communicatie
zijn hier veelal taboe. De hoge geeste-
lijkheid, de curie aan het hoofd, leeft
in middeleeuwse pracht en praal, ver-
heven boven het volk, in principe ont-
heven aan elke kritiek.

De staat zwijgt waar inbreuken te-
gen de rechten die de grondwet mens en
burger geven, gepleegd worden door
de kerk. Die kerk heeft krachtens haar
eigen recht een zeggenschap, die zich
uitstrekt tot in alle uithoeken van het
private en publieke leven. En het is
helaas niet een weerbarstig verleden
dat zich hier telkens weer wrekt; het
zijn niet enkele reactionairen die zich
nog eenmaal doen gelden. Het gaat om
de consequente handhaving en toepas-
sing van een leer van eeuwen her: to-
talitair en autoritair.

Enkele voorbeelden: In april 1960
verbodde kardinaal Castaldo van Napels
de gelovigen door middel van een oproep
in het nieuwsblad van de Cura,
D'Annunzio's stuk De Martelaar van
St. Sebastiaan bij te wonen. Het zou
in de opera te Napels worden opge-
voerd. Als resultaat hiervan verbodde
de burgemeester van Napels het theater
enige vertoning van het stuk te ge-
ven.

In augustus '56 liet de bisschop van
Prajo een brief publiceren, waarin hij
twee van zijn parochianen veroordeel-
de omdat zij een burgerlijk huwelijk
hadden gesloten. De bisschop beschul-
digde de betrokkenen in de brief van
publiek concubinaat en sprak van hun
huwelijk slechts met het adjectief „zo-
genaamd” er voor. Het Tribunaal te
Florence, veroordeelde de bisschop
daarop wegens laster, het Hof van Ap-
pèl sprak hem echter vrij; argument:
de staat heeft niet het recht prelaten
in de uitoefening van hun religieuze
ambt te controleren.

Het volgende gebeurde in 1960 te
Bari. Als gewoonlijk zou men er op
een groot openbaar plein het feest van
de beschermheilige van de stad, St.
Nicolaas, vieren. Tevens als gewoonlijk
zou de aartsbisschop van Bari het feest
openen, waarbij alweer volgens tradi-
tie de gehele gemeenteraad aanwezig
zou zijn. Dit jaar trad als burgemees-
ter op senator Giuseppe Papalia, lid
van de links-socialistische partij. Tot
zover alles in orde. Niet echter voor
de aartsbisschop, die weigerde het
feest in aanwezigheid van giunta-leden
te openen. Hij noemde hun aanwezig-
heid een belediging en gebood hen het
plein te verlaten. Ziehier een drietal
frappante illustraties van machtsusur-
paties door de clerus. Het betreft hier
gevallen die wijdere publiciteit verkre-
gen, omdat ze voorkwamen in grote
steden waar de anti-clericale groepen
een vuist kunnen maken. Kenners van
de toestand in kleinere steden en op
het platteland, verzekerden mij dat
voorvallen als de genoemde daar sche-
ring en inslag zijn. In geen van de ge-
noemde gevallen van usurpatie van
macht door de kerk, noch in andere,
deed de „christelijk-democratische” re-
gering iets om het gezag van de over-
heid en de eerbied voor de wet te hand-
haven.

Nu zou dit alles misschien nog niet
zoveel aandacht vereisen, ware Italië
een land waarin allerlei groepen en

• Vervolg op pagina 9

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748-2245* — Postbus 30

DROOG HOUT

Specialiteit: gewaterd iepen, verder
beuken, essen, linden, kersen, eiken
en peren.
Incomplete bollen en plaathout.
Contant 1%.

N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.

LOENEN (VELUWE) - TELEFOON 06765-212

D. MEIJER - AANNEMER

VAN NIEUWBOUW-, VERBOUW- EN
REPARATIEWERKEN

Handel in hout, teerproducten en andere
materialen.

Telefoon 7690

SASSENHEIM — Werkplaats Zuilhofstraat 2, Telefoon 7952

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859-605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen,
houten woningen, directieketen, barakken, garages,
vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veld-
schuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN

GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS

ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

Voor betere beton...

N.V. SCHOKBETON

Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen,
Elburg en Vianen. Bouwbedrijf te Zeist.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek

H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

BONGERS WAGENINGEN

VERHUIZINGEN — VERPAKKINGEN — MEUBELOPSLAG

Internationaal autotransport o.a. op Zweden en
Noorwegen.

Rijnhaven 10, Telefoon 2725 en 3750, Telex 32121

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., — Group (Z.H.)
telefoon (01860)—2050

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

HOLWERDA ZONEN

Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten kantoor tijd 2580
Rotterdam: telefoon 010-171317

RUSLAND'S NEDERLAGEN

Wij zijn er zo aan gewend, dat de Russen vaak nummer één zijn in de sport, dat we heimelijk vrezen, dat ze op politiek gebied tot soortgelijke prestaties in staat zijn. 't Is trouwens onloochenbaar dat ze op dit terrein na de wereldoorlog het een en ander hebben gepresteerd.

Een en ander maal is het voorgekomen, dat ze „ons” net even te slim af waren en dus weer een stap of „stapje” dichters kwamen bij de „wereldheerschappij”.

Maar... als we nu de wereldkaart in 1962 nog eens heel nuchter bekijken, dan komen we toch tot de conclusie, dat ze sedert 1948, toen Praag het hoofd moest buigen — eigenlijk geen stap verder gekomen zijn.

We zijn wel voor van alles en nog wat „bang” geweest. Toen de onafhankelijkheidsgolf Afrika overspoelde, vreesden we dat de Afrikanen in wilde vreugdedans de weg naar Moskou op zouden gaan. We wisten, dat ergens in Ethiopië een sterke Russische zender staat die in het grootste gedeelte van het „zwarte werelddeel” zeer goed te verstaan is en we vreesden dat „de negers” er wel in zouden trappen.....

We keken, sedert Nasser aan het bewind kwam in Egypte, met argwaan naar diens manipulaties. Zou deze dictator niet regelrecht koerszetten naar het Kremlin — vooral na de Suezcrisis. Ontvingen niet zeer veel Egyptische jongelui een door Rusland „geschonken” opleiding en zouden ze daaruit niet als volbloed communisten te voorschijn komen?

En dan Algerije? Hoe lang heeft de strijd van de F.L.N. tegen het goed uitgeruste en goed geoefende Franse leger niet geduurd? Kon dat, zonder dat zij wapenen en andere hulp ontvingen van Rusland?

Welnu — om met het laatste te beginnen. Hoe we ook denken over de akkoorden van Evian, de Algerijnse oorlog is geëindigd.

Voordat het zover was, hebben afgevaardigden van de Voorlopige Algerijnse regering tot tweemaal toe een bezoek aan Moskou gebracht om de Sovjet Unie tot erkenning van en openlijke hulp aan de opstandelingenregering te bewegen.

Ze kregen echter slechts gedaan, dat Moskou hen in het geheim via Kaïro, steunde.

Waarom waren de Russen zo voorzichtig? Begreep Chroestsjef niet dat een openlijke en daadwerkelijke hulp hem bij de Algerijnen in een goed blaadje zou brengen? Ontging het hem, dat dit een, voor Rusland, gunstige invloed kon hebben op heel de Arabische wereld. De Russische machthebber is te slim om dergelijke eenvoudige dingen niet in te zien. Neen — de redenen lagen anders.

Het is algemeen bekend, dat president De Gaulle een vurig nationalist is, die het maar moeilijk kan verdragen dat Amerika in het Atlantisch bondgenootschap nog altijd de eerste viool speelt. Zou Nikita nu al te openlijk de Algerijnse opstandelingen hebben gesteund, dan zou de Franse president, zijns ondanks gedreven worden in de armen van zijn bondgenoten, i.c. Amerika.

Ruslands grote tegenstander is nog altijd de Navo. Zou men er in slagen die tegenstander te verzwakken dan was meer gewonnen, dan er in de Arabische wereld te verdienen viel.

Weliswaar ging Rusland, dadelijk na het bekend worden van de akkoorden van Evian over tot erkenning de jure van het Algerijnse opstandelingen bewind. Toch echter was het te laat om de Algerijnen nog tot pro Russische houding over te halen — omdat deze erkenning op dat moment aan de feitelijke toestand niets meer kon veranderen.

De Algerijnen beseffen maar al te goed, dat de Russen aan hun nationale bevrijdingsoorlog niet hebben meegedaan en dat vergeven ze hun „stille” bondgenoten niet gemakkelijk. Dan hebben ze nog meer respect voor Peking, dat direct, toen daartoe een verzoek binnenkwam, openlijk militaire steun beloofde. Ofschoon..... bij mijn weten is er nog geen enkele Chinese soldaat in Algiers aangekomen — laat staan gesneuveld.

Het ligt dus in de lijn van de verwachtingen, dat de Algerijnse regering, op zijn minst een „neutrale” koers zal volgen. Dan bevindt ze zich trouwens in goed gezelschap — want haar broeder Nasser heeft deze politiek tot dus ver geen windeieren gelegd.

Toen Engeland en Frankrijk meenden deze dictator met wapengeweld de naasting van het Suezkanaal te moeten beletten, maakte Egypte een forse ommezwaai naar links en de vriendschapsbanden met de Sovjet-Unie werden verdacht hartelijk. Doordat Amerika toen echter zijn bondgenoten afviel, hetgeen tot resultaat had, dat het Suez kanaal

Het artikel van de heer Gruppelaar ontvingen wij vóór de crisis om Cuba. Wij zijn verheugd, dat het aantal nederlagen van Rusland, ten aanzien van deze kwestie, met één vermeerderd is.

tòch in Egyptische handen kwam, kon de „overwinnaar” Nasser niet zeggen, dat dit bereikt was, dankzij de Sovjet-Unie alleen.

Geruime tijd trachtte hij sedertdien zowel van de Oostelijke als van de Westelijke wal te eten. Totdat het hen meer dan duidelijk werd, dat het „rode” voedsel slecht was voor de Egyptische maag.

Sedertdien wordt er in de Egyptische pers voortdurend op gewezen, dat het Arabisch nationalisme de natuurlijke tegenstander is van het communistische systeem. En gedurende het laatste half jaar laat Nasser geen gelegenheid voorbij gaan om de dictatuur van het proletariaat te veroordelen.

Is Moskou zich ervan bewust dat het ook t.a.v. Nasser een nederlaag heeft geleden? Ik geloof, dat we deze vraag met een ondubbelzinnig „ja” kunnen beantwoorden.

Op het laatste partijcongres in Moskou heeft de verbannen Syrische communistenleider Bhagdash er zijn vreugde over uitgesproken, dat de Egyptisch-Syrische Unie uiteen gevallen is. Dat wil dus zeggen, dat hij er blij om was dat de invloed van Nasser in Syrië was verdwenen.

Nu kan men zeggen „Nou ja, dat zei een Syrische communist — maar dat wil nog helemaal niet zeggen dat Chroestsjef er net zo over denkt. Nee — maar de Russische pers denkt beslist net zo als „haar meester” — en de radio is „his masters voice”. En beide publiciteitsmedia hebben hun uiterste best gedaan deze woorden van Bhagdash uit te bazuinen naar alle uithoeken van de wereld. Ook in Afrika hebben ze dat, via de Ethiopische zender kunnen horen!

In dat werelddeel hadden ze toen in Guinea al raak de kous op de kop gekregen! Hetgeen, op z'n zachtst gezegd een beetje vreemd is, omdat Sekou-Touré, de machthebber in dat land, van alle Afrikaanse leiders tot dus ver het meest pro Russisch was geweest.

De dagbladen meldten in december 1961 dat zich in Guinea studentenrelletjes voordeden. Dit

deed reeds vermoeden, dat de Russen daar de hand in hadden, omdat de meeste studenten hun opleiding hadden genoten in Moskou. Weldra bleek, dat de Sovjet ambassadeur Solod er de hand in had. Bepaalde anti-regeringspamfletten bleken te zijn opgesteld op de Russische ambassade. Natuurlijk aarzelde Sekou-Touré toen geen ogenblik meer. „Kameraad” Solod kon zijn biezen pakken. Wat zat er voor hem anders op dan zo snel mogelijk te vertrekken naar Moskou? Maar de studenten namen dat niet en eisten, dat Solod weer op zijn standplaats zou terugkeren.

Inplaats van aan deze „eis” te voldoen, riep de president een aantal studenten, die in Moskou verbleven, terug naar hun vaderland. Even aarzelden de Russen. Moesten ze aan deze eis voldoen? Blijkbaar kwamen ze tot de conclusie dat weigering de verhouding met Guinea nóg meer zou bederven; zodat ze toegaven.

Dit alles heeft de Afrikanen er allerminst van overtuigd, dat de Russen frontstrijders bij uitnemendheid zijn tegen het kolonialisme. Ze hebben gezien, dat Russische hulp, altijd gaat betekenen dat Moskou zich met interne aangelegenheden van zijn „troetelkind” gaat bemoeien. En bovendien dringt het tot vele Afrikanen door, dat de Russen wel veel hulp beloven, maar dat ze hun beloften lang altijd niet nakomen.

Als voorzichtige conclusie mogen we dus, geloof ik, ook wel trekken, dat de westerse politiek, zoals die tot nog toe ten aanzien van de jonge staten in het zwarte werelddeel, zijn vruchten begint af te werpen.

Zonder dat daarmee gezegd wil zijn, dat de banden met het Westen nu van dien aard zijn, dat we leven onder een onbewolkte hemel. Alleen een werkelijk onbaatzuchtige politiek kan bereiken dat de Afrikanen con amore met het Westen samengaan.

En zou „het Westen” daartoe in staat zijn? Ons koloniaal verleden is anders geweest! Maar zou dit de taak van Europa in de toekomst ook kunnen zijn, dat het, geleerd door de in het verleden gemaakte fouten, de wereld vóór gaat op een weg die tot heil der gehele mensheid strekken kan?

Toegegeven — óók Christenen hebben zich in het verleden bezondigd aan koloniale uitbuiting.

Maar even waar is, dat in de 19e eeuw door Kuiper en in de 20e door Idenburg, reeds is gezegd, dat koloniaal geregeerde volken moeten worden opgevoed tot zelfstandigheid.

En zij waren geen voorstanders van deze ethische politiek vanuit een soort vage „liefde tot alle mensen” — maar wel degelijk vanuit het christelijk beginsel.

Het kan wel zijn dat wij hen wat laat, ten volle, begrepen hebben, Zeker is echter, dat hieromtrent thans in onze partij een duidelijker geluid wordt gehoord, dan wel eens het geval is geweest.

Dat is winst!

„De liefde is onbaatzuchtig” Waar zou dit woord beter weerklank kunnen vinden dan in Europa? Want tenslotte is dit het werelddeel dat zijn beschaving dankt aan het Christendom. Ik weet het, het is niet alles meer goud wat er blinkt. Zeer vele Europeanen willen vandaag nog wél de vruchten, maar de boom Christus, waaraan die vruchten groeiden, verwerpen zij. Maar zou niet juist hier onze taak liggen als partij der Reformatie?

G. GRUPPELAAR

Vruchtbaar gesprek

• Vervolg van pag. 3

ontwikkelde gebieden. Want die hulp, hoe belangrijk ook, is een aflopende zaak.

Het tweede is belangrijker. Het gevaar, dat het spreken over Christelijke politiek op internationaal terrein zo algemeen blijft, zo vervat in algemene termen over barmhartigheid en gerechtigheid, dat het nauwelijks is te onderscheiden van de „morele herbewapening”.

ARTIKEL 1 van ons vernieuwde beginselprogramma handelt over het gezag van Gods Woord over het staatkundig leven. Wie dat aanvaardt en daarnaar leeft, kan niet blijven steken in gemeenplaatsen.

De herdenking van de Kerkhervorming kan een stimulans zijn, om dat terdege te bedenken.

En het „verschil” tussen de heren Scholten en Bruins Slot verandert in dit licht bezien in de mogelijkheid tot een vruchtbaar verder gesprek.

A.

*** Zilveren pen

Hoewel wij ons weekblad geen felicitatie-register willen doen zijn, maken we in sommige gevallen graag een uitzondering op die regel (die we overigens zelfs op redacteurs van Nederlandse Gedachten toepassen).

Ditmaal geldt onze uitzondering Dr. E. Diemer, de hoofdredacteur van het „Rotterdammer-kwartet”. Ieder weet dat wij daaronder verstaan de vier dagbladen, die hoofdzakelijk in Zuid-Holland hun lezers christelijk-nationaal van nieuws en voorlichting voorzien. De hoofdredacteur, Dr. E. Diemer is 25 jaar aan deze bladen verbonden. Dat is voorwaar een prestatie. Ieder, die geroepen is regelmatig pers- of radiobrieven — laat staan hoofdartikelen in dagbladen —, te verzorgen weet welk een geestelijke (over-)belasting deze taak met zich kan brengen. Daarom vooral wensen wij Dr. Diemer van harte geluk met het bereiken van deze mijlpaal in zijn uiterst verantwoordelijke functie. Moge het hem gegeven worden ook in de komende jaren zijn nu-zilveren pen zo te voeren dat een reeks flonkerende, opnieuvende geestes-producten er het

resultaat van mag zijn. Als redactie van ons Antirevolutionair, — dus eveneens christelijk en nationaal — weekblad zouden wij ons daar hartelijk over verblijden.

*** In balans

De uitslag van het referendum in Frankrijk behoeft niet veel commentaar. Ieder direct belanghebbende is met dit resultaat meer of minder heimelijk tevreden. De Gaulle blijft aan omdat hij 61% aanhang daartoe een voldoende hecht fundament acht.

Zijn tegenstanders wijzen er op dat de generaal aan invloed inboet. Vergelijken met de uitslag van vroegere volksstemmingen kan ook dit niet geloofend worden. Gelet op het ontbreken van een goede oplossing voor het geval De Gaulle heen zou gaan, mag misschien worden aangenomen dat een balanspositie is bereikt. Een president, die zich van zijn afnemende populariteit wel bewust moet zijn, is als aspirant-dictator minder te duchten. En een oppositie, die haar eenheid hoofdzakelijk aan overeenstemming in het negatieve heeft te danken, is wellicht gerustgesteld dat zij nu nog niet tot regeren geroepen wordt.

Eendracht geboden

Radiotoespraak van mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. partij, gehouden op donderdag 1 november 1962.

Hebben zij, hebben wij allen nooit eens iets in ons privé-bestaan zien mislukken.

Voor ieder van ons geldt geloof ik een volmondig „ja” op die vraag.

Och, er zijn misschien weinigen om ons heen die van zo'n persoonlijke desillusie getuige waren.

Onze vrouw misschien, of alleen maar onze naaste familieleden. Beoordeelde zij ons alleen op het resultaat of om de aanpak van onderdelen van ons beleid? Of bleven zij ons vasthouden omdat zij ervan overtuigd waren, dat wij het goede zochten?

Nieuw-Guinea is een sprekend voorbeeld van een politieke desillusie.

Heel weinigen reppen over strijd tot de laatste man. Dat bewijst dat ook zij begrijpen hoe moeilijk de zaak lag en hoe zwaar de verantwoordelijkheid drukte.

Meer mensen pleiten voor abandonneren.

Maar wat zouden de Papoea's daar beter van geworden zijn? Was dat de beste manier om hun belangen te dienen? Ik geloof er niets van.

De gedachtenwisseling over deze kwestie vindt niet onder de schemerlamp in de huiskamer plaats, maar in het felle, onbarmhartige licht der publiciteit.

Dat brengt vaak prestige-kwesties met zich.

Die spelen ook een rol bij de ethisch-verontrusten. Los geraakt van de realiteit eist men dan vaak dingen van geestverwante politici, waar men anderen, bijvoorbeeld de regering, niet mee lastig valt. Hoewel het kabinet in wezen dezelfde beleidlijn volgde als de enig verantwoorde koers.

Hoe onrechtvaardig die verwijten kunnen worden, blijkt wel als men de ene politicus nog wel acceptabel acht, maar van een ander Kamerlid, dat dezelfde beleidsbeslissingen steunde, niet meer aanvaarden wil. Dan komen de onzuivere elementen, die zich door een

oprechte bezorgdheid en onrust mengen, wel heel duidelijk aan het licht.

En het ergste is dit:

Hoe gemakkelijk verliest men door een op zichzelf begrijpelijk onbehagen over bepaalde kwesties — toegegeven het zijn belangrijke punten — het zicht op de totaliteit van de christelijke politiek. De kern daarvan is volgens ons beginselprogramma deze, dat de A.R. Partij het als haar roeping ziet werkzaam te zijn en de strijd te voeren voor het behoud en de versterking van het beslag van Gods Woord op heel het openbare leven.

Daarvoor ploeteren duizenden A.R. gemeenteraads- en Statenleden. Dat is de inzet van de nu al meer dan 80 jaar durende strijd van onze mannen in de Staten-Generaal.

Met vallen en opstaan weliswaar. Met de gloed van onze overtuiging inzake Christus' Koningschap over heel het leven, zouden wij ook na elke teleurstelling verder moeten gaan.

Ook nu!

Juist nu de Kamerverkiezingen naderen. Op heel wat vergaderingen zie ik die gloed verbleken, verkeren in een laag pitje waaruit soms zelfs een onheilig vuur oplaait. Dan worden hoofden heet en harten koud ten opzichte van medechristenen.

Daarom mag en moet ik vanavond ronduit tegen u zeggen:

Als u de kern van de christelijke politiek kent en toegedaan bent, zie dan wat op het spel staat, indien allerlei discussies ons van elkaar dreigen te scheiden.

Kritiek is best, ook achteraf kan die kritiek ethisch verantwoord zijn en heilzaam werken.

Maar houdt ze uit elkaar, de goede en de kwade geesten in ons onderling politiek verkeer.

De goede geesten, hoe geprikkeld misschien ook, zoeken de eendracht terwille van de grote taak waarvoor wij geplaatst blijven. Die wij allemaal — dus ook zij — in gebrekkigheid vervullen.

Maar waarbij de Heer van de Christelijke politiek ons wil helpen, zelfs wil zegenen, mits wij dit werk in Zijn dienst ook met liefde voor elkaar verrichten.

Daarom is eendracht geboden!

Alleen maar niet eenzaam

MENEER Bronkhorst zit op zijn kamer, moederziel alleen, want hij is vrijgezel. De hospita heeft juist het gebruikelijke kopje koffie boven gebracht, de krant is uit en op de radio is niets bijzonders. Hij peinst.

Juist op die dag had hij de administratie van de salarisuitbetaling over september verzorgd en daarover is hij nu gaan denken. Hij verdient f 600,— in de maand. Daar komt huurcompensatie bij en daar gaat dan af: 5% pensioenpremie, bijna 4% voor de sociale verzekeringen, 6,75% voor de a.o.w. en de a.w.w. en dan nog eens f 80,— loonbelasting. Zijn collega verdient ook f 600,—, maar die is gehuwd zonder kinderen. Al die dingen gaan er bij hem ook af met dit verschil dat hij f 28,— minder loonbelasting behoeft te betalen. Hij komt met f 481,— thuis, meneer Bronkhorst met f 453,—.

Is dat nu billijk? De gemeubileerde zit-slaap-kamer waar hij zijn eenzame uren slijt kost hem inclusief ontbijt f 100,—. De andere maaltijden gebruikt hij in een cafetaria en daar krijg je het ook niet cadeau. Goed, zijn collega is getrouwd en die is aan de huur van zijn flatje ook al meer dan f 90,— kwijt. Maar de maaltijden die mevrouw voor twee personen bereidt komen vast niet duurder uit dan wat Bronkhorst in zijn eethuisje moet betalen.

Laten wij nu eens niet alleen naar de belasting kijken, die voor vrijgezellen hoger is dan voor gehuwden. De sociale verzekeringen zijn er ook nog. Akkoord, bij een gelijk salaris betaalt ieder daar evenveel aan, maar krijgt ieder er nu ook evenveel voor terug? Als Bronkhorst het belevens mag dat hij 65 wordt dan zal hij aan a.o.w. ontvangen f 1362,— per jaar. Zijn collega die evenveel betaald heeft krijgt een hogere uitkering, nl. f 2154,—, om de eenvoudige reden dat hij gehuwd is.

Het pensioenfonds van de zaak kent een gelijk ouderdomspensioen voor gehuwden en ongehuwden. Maar in dat pensioenfonds is ook een weduwenpensioen opgenomen en de premie van de vrijgezel wordt dus ook gebruikt om dit weduwenpensioen uit te keren.

Nog duidelijker spreekt dit bij de algemene weduwenvoorziening, waar Bronkhorst aan mee mag betalen. Ook

daar zal nooit de weduwe Bronkhorst dan profiteren, want er komt geen weduwe Bronkhorst.

En dan het ziekenfonds. Bronkhorst is verplicht verzekerd en hij heeft dus de dokter en de apotheker vrij. Maar in zijn premie betaalt hij ook de kosten voor de geneeskundige verzorging van de gezinsleden van zijn getrouwde collega's.

Men noemt dat solidariteit. Het is niet meer ieder voor zich maar allen voor elkaar. En Bronkhorst vraagt zich af: gaat dat nu niet te ver met die solidariteit?

Hij zit daar moederziel alleen op zijn kamer naar de rook uit zijn pijp te kijken en die rook neemt vormen aan. Hij is wel alleen zo te zien, maar hij is niet eenzaam, de kamer is bevolkt met de vrouwen en kinderen van zijn collega's waarvoor hij dapper meebetaalt. Ach, dapper is het woord niet, hij is het eenvoudig verplicht.

Al ben je dan vrijgezel, je draagt toch je deel bij aan de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor de sociale voorzieningen. Je mag net zoveel betalen als de anderen maar je uitkeringen zijn altijd lager dan die van de anderen. Helemaal eerlijk is dat toch niet.

Maar om dan ook nog meer belasting te betalen, dat gaat Bronkhorst echt te ver. Laten wij er nu eens van uitgaan dat hij goedkoper leeft dan een echtbaar; hij betaalt in ieder geval dezelfde premies voor de verzekeringen en die premies zijn te hoog in verhouding tot wat hij ervoor terug krijgt. De gehuwden krijgen voor dezelfde premies meer. En om dan nog daarenboven een belangrijker hogere loonbelasting te betalen, nee, dat gaat hem echt te ver.

Van tweeën één: zij moesten de premies van de vrijgezel voor de sociale verzekering verlagen of zij moesten het vrijgezellentarief van de loonbelasting afschaffen. Bronkhorst heeft het gevoel dat hij nu aan twee kanten gesneden wordt.

De hospita klopt: „Neem mij niet kwalijk meneer, er was vanmorgen nog post en die ben ik vergeten op uw kamer neer te leggen, alstublieft.”

Een convocatie voor de vergadering

Italië

• Vervolg van pag. 7

regel veel van elkaar „nemen”, en waar van bevoorrechte posities geen sprake is. Het tegendeel is echter het geval. Het is de kerk, het zijn de hoogwaardigheidsbekleders die hier waar mogelijk allerlei prerogatieven aan zich trekken, die voortdurend met inzet van alle machtsmiddelen waarover zij beschikken, alle mogelijke levensuitingen en instellingen controleren en zo mogelijk onderwerpen. Het is de kerk alleen die dit kan doen, vrijwel ongestoord door de staat en dat terwijl diezelfde staat door middel van haar wetgeving, in meer dan één opzicht juist streng discrimineert wat klein is en zonder macht. Het zou in dit kader te ver voeren een en ander verder uit te werken. Vast staat wel dit, dat in Italië, kernland van het katholicisme, een uiterst boeiende ontwikkeling aan de gang is. De ontwikkeling voor de brede massa van het volk, de medezeggenschap in het sociale en economische leven, in het algemeen de mondigheid van de leek, die de kerk ook hier — zij het met veel omzichtigheid — geclausuleerd en tegen veel interne weerstand in — propageert, zouden weleens het dynamiet kunnen blijken onder haar nog steeds principieel totalitair en autocratisch fundament.

Wil het Vaticaan vasthouden aan haar oude principia die toch in wezen voor de mondigheid van de vrije mens en staatsburger weinig of geen ruimte laten? Of zal het in toenemende mate zich scharen naast hen die streven naar een fundamentele democratisering van alle levensverbanden, naar een optimale zeggenschap en vrijheid voor een ieder in een inpluriforme samenleving? Zeker is dat het Vaticaan een groot aanpassingsvermogen heeft. Dat het bijtijds op het winnende paard weet te wedden. Dat het zij het laat — in zekere opzichten misschien té laat — de handen weet af te trekken van de feodalen, dat het ook in de industriële maatschappij aan de aanspraken van nu nog onderliggende groepen, desnoods ten koste van de nog machtigen tegemoet zal kunnen komen.

Vast staat echter tevens dat haar eigen structuur juist datgene verbiedt wat velen in Italië en Europa heden ten dage onder fundamentele democratisering verstaan. Krachtens haar hiërarchisch-autoritair wezen moet zij alle levensverbanden aan zichzelf onderwerpen, welke autonomie ze ook moe toelaten. Bovendien moet het voor hen die de traditioneel hiërarchische gestalte van de r.k. kerk en haar verhouding tot de statelijke en andere samenlevingsverbanden als van God gegeven aanvaardden, moeilijk zijn t.a.v. de interne structuur en functionering van die andere verbanden, van zo geheel andere denkbeelden uit te gaan, als vervat zijn in het begrip moderne democratie. Wie dit overweegt, zal zich afvragen of er geen innerlijke tegenstellingen bestaan tussen het streven naar voortgaande emancipatie van brede volkslagen, dit in nieuwere pauselijke geschriften wordt ondersteund en de grondslagen van het katholicisme. Of zouden deze contradicties slechts in schijn bestaan? Het lijkt mij niet uitgesloten. Men bouwe niet te zeer op de interpretaties van „progressieve” katholieken. Het zou de eerste keer in de historie niet zijn als ook in onze dagen juist zij binnen de katholica, met wie een protestant zich het meest verwant gevoelt, werden gediskwalificeerd. Het zou weleens kunnen blijken dat gemeenschappelijk gebruikte termen als geestelijke vrijheid en democratie, menselijke waardigheid, verantwoordelijkheid en zeggenschap, voor verschillende groepen onderling aanzienlijk afwijkende betekenissen hebben.

Italiaanse protestanten hebben hierover een duidelijke mening. In de D.C. zal men hen niet aantreffen. De partijen die zij hun stem geven zijn sceptisch, maar niet zonder hoop. Velen in de seculaire groeperingen van Italië geloven dat een universele opmars van ontwikkeling en bewustwording, die oude vormen en gedachten zal doen sneuven, ook het totalitaire karakter van het katholicisme zal uithollen. Ik meen dat protestanten ook t.a.v. deze these het best doen een kritische waakzaamheid in acht te nemen. Eén ding is zeker: het gaat hier om zaken die inderdaad van universele betekenis zijn, en die bij de vormgeving van een nieuw Europa een doorslaggevende rol zullen spelen.

TYMEN KNECHT.

van de kiesvereniging. Een A.R.-kamerlid komt leiding geven aan een praatavond over actuele politieke problemen. Fijn, denkt Bronkhorst, daar ga ik heen en ik zal die meneer eens wel-gedocumenteerd mijn problemen voorleggen.

A. BORSTLAP

EEN jaar lang heb ik nu namens de A.R. Partij bijna elke 14 dagen voor deze microfoon tot u mogen spreken. Dit feit nodigt als het ware uit tot een terugblik.

De tijd gaat snel. Toch is er in sommige opzichten in één jaar tijds duizelingwekkend veel gebeurd.

Dit was met name het geval met Nieuw-Guinea. Al heb ik het daar zeker niet tijdens elke radio-uitzending over gehad, dat vraagstuk beheerste toch wel in sterke mate de politiek in de achter ons liggende periode.

Ook in de toekomst zal dit bij de politiek meelevenden in sterkere mate het geval zijn dan velen menen.

Ik geloof, dat het zuiver gesteld zó is, dat vanuit Nederlands standpunt gezien, Nieuw-Guinea niet langer meer een politiek probleem vormt, maar nog wel als ethisch vraagstuk aan de orde blijft.

Vooral in onze partij is dat het geval.

Op zichzelf is dit niet verkeerd. Veel mensen gaan al te snel over tot de orde van de dag. Is een bepaalde kwestie, zakelijk gesproken, tot een oplossing gebracht, dan is voor hen de kous af. Dan moet je, zo zeggen zij, geen oude koeien meer uit de sloot halen.

Anderen hebben het er moeilijker mee om tot de orde van de dag over te gaan. Vooral als het over belangrijke dingen gaat.

Zij hebben eveneens recht van spreken, ook nadat de politieke beslissing is gevallen. Vooral indien een kwestie politiek zo snel naar beslag krijgt als inzake Nieuw-Guinea geschied is. Dan blijven de ethische vragen nog lang naklinken.

Naschrijven mag men wel zeggen, want in dit geval zijn er wonden geslagen. Die genees je niet met woorden als: mens, kop op, stap er over heen, we moeten verder, enz. enz.

Ik heb er natuurlijk respect voor als bestuursleden van partij-organen opmerken: het werk gaat door; de verkiezingsstrijd wacht. En ik vind het bemoedigend als er zelfs moties van die strekking in kiesverenigingen worden aangenomen. Maar ik wens ook in het gezelschap te blijven van hen, die zeggen: kon dat nu allemaal wel zo, mocht de A.R. Partij deze oplossing wel aanvaarden?

Met die mensen mogen wij, u en ik, de band niet losmaken.

Zij wijzen naar ons Program van Actie-1959. En zij zeggen: in dat program lees ik dan toch maar iets heel anders over Nieuw-Guinea dan nu gerealiseerd werd. Zij uitden die klacht in deze dagen bij de kandidaatstelling voor de verkiezingen die ons in 1963 wachten. En zij worstelen er ook mee bij het vaststellen van een nieuw Program van Actie.

Men moet over dit alles niet lichtvaardig denken of er met de klompen over heen lopen. Daarvoor is de zorg en de onrust van diegenen, die ik hier op het oog heb, veel te ernstig gemeend en te diepgaand.

Maar tot hen zou ik met nadruk willen zeggen: Blijf ook politieke programma's zien in samenhang met de omstandigheden, waarin zij geschreven werden. Isoleer ze niet van de werkelijkheid van toen. Ik bedoel dit. Een politieke partij, die haar wensen in een program vastlegt, zwart op wit neerschrijft, doet dit in de hoop, dat verwezenlijking daarvan mogelijk zal zijn. Zo is het geschied t.a.v. het zelfbeschikingsrecht van de Papoea's. Wij meenden toen en wij menen nog dat daarmee het belang van de Papoea's gediend was. Daarover spraken wij in ons program en ook over bondgenoten met wie samenwerking nodig was om ons ideaal te bereiken. De samenwerking die wij begeerden is uitgebleven helaas! Nederland dacht dus voor de uitvoering van het ontwikkelingswerk en het inflansen van de daaraan verbonden belofte de tijd te hebben.

Het is ons gebleken, dat de werkelijkheid ons een andere, een veel minder goede, ja zelfs een bijna niet te verbeteren oplossing opdroeg.

Ook bij het beoordelen daarvan heeft voor ons A.R. steeds het belang van de Papoea's, en dit belang alleen, voorop gestaan.

Slechts indien het tegendeel bewezen kan worden, mag men mijns inziens, wat sommigen noemen „afrekenen” met die Kamerleden of partijbestuurders.

Daarom heb ik op dit punt bezwaren tegen heel wat mensen, die — laat ik het maar zo zeggen — zo ijsselijk verontwaardigd doen. Gaat het hen dan nog over de zaak zelf of gebruiken zij die alleen als een stok om de hond, in casu Kamerleden, weg te slaan?

Misschien is het u ontgaan, maar u hebt deze dagen een brief ontvangen van een zekere heer De Ruwe. Wij hebben allemaal een brief van hem gekregen. Deze heer De Ruwe, niet onbekend voor hen die enigszins thuis zijn op het gebied van radio en televisie en evenmin voor de lezers van het weekblad TeleVizier, waarvan h'i hoofdredacteur is, heeft n.l. een „open brief” het land in gestuurd. In deze brief wordt het Nederlandse volk opgeroepen zich te scharen achter een initiatief, dat moet leiden tot een gezamenlijk Nederlands programma via het toekomstige tweede televisienet en, wat de radio betreft, „voor het derde programma een moderne zender”. (Bedoeld zal zijn „voor de derde zender een modern programma”, maar op dergelijke slordigheden moet men maar niet te veel letten; die komen meer voor in deze brief).

Alle Nederlanders wordt verzocht zich uit te spreken voor de Stichting „Radio en Televisie Nederland” en zij kunnen dat doen zonder ook maar iets van hun principes prijs te geven. Want, zo lezen we elders in de brief, „naast de bestaande omroepverenigingen en met eerbiediging van hun historische rechten kan nu op een nieuw kanaal het oude historische recht worden gehonoreerd, n.l. van het Nederlandse volk in zijn geheel”.

Waar schaarst men zich nu achter, als men dit initiatief steunt? We hebben er in deze brief, hoe uitvoerig en vol herhalingen die ook is, tevergeefs naar gezocht. Er wordt ons beloofd „iets dat ook voor de kinderen van Nederland van het grootste belang zal zijn omdat zij te zijner tijd hand in hand zullen moeten staan, als Nederland zich wil handhaven in een Euromarkt en in een steeds kleiner wordende wereld”.

Men zou zo zeggen, dat biedt voor wat bijvoorbeeld de radio betreft, wijde perspectieven. Aan de plaats van ons land in een groeiende Euromarkt en een kleiner wordende wereld zijn interessante, boeiende, leerzame en opvoedende programma's te wijden, waar onze jeugd heel wat van zal kunnen opsteken. Maar wat belooft de heer De Ruwe ons via zijn „moderne zender via het derde programma”? Hij belooft ons een programma dat „doorlopende lichte muziek en een uur-informatie van nieuws” brengt. Erg hoog slaat de heer De Ruwe „het grootste belang” van onze kinderen niet aan!

Maar misschien doen we hem tekort; het gaat immers niet alleen om de derde radiozender, maar ook om het tweede televisienet. Welnu, wat dat betreft laat de open-brief-schrijver ons geheel in het duister. Een programma, lat ons bindt, waarin wij eindelijk eens samen zijn, samen nationale manifestaties steunen, geen grauwe eenheid maar een nationale bundeling. Dat is zo een greep uit de vele nietszeggende kreten die ons via deze brief bereiken. Zelfs de geringste indruk van de wijze waarop men de zendtijd zou willen vullen, wordt ons niet gegeven.

Er zijn veel Nederlanders — en wij sluiten onszelf niet uit — die zo nu en dan wel eens wat lichte muziek willen horen en die niet zonder kritiek tegenover de huidige radio- en t.v.-programma's staan. Maar om te menen dat ons volk warm zal lopen voor wat ons hier wordt toegeroepen, moet men het toch wel voor heel erg dom en oppervlakkig aanzien.

Misschien heeft TeleVizier gedacht dat het publiek — althans de lezers van het blad — er wat gemakkelijker in zouden tippelen, wanneer aan de zaak een wat officieel tintje werd gegeven. Vandaar misschien de omslagfoto waarop tegen de achtergrond van de bedrijvigheid in een postkantoor, een jongedame in PTT-uniform ons een papier voorhoudt met de woorden: „Wat vindt u: moeten er nog meer zuilen-programma's komen of... zullen we eindelijk eens samengaan?”

Het betrekken van de PTT in deze zaak is al even dom en oppervlakkig als de hele brief en als de PTT aan deze foto heeft meegewerkt dan is deze instelling daarmee op de verkeerde weg.

Mijn edelachtbare

Antonia Pietzanger

20

Het gebeurt niet vaak, dat Minko en ik een heerlijke rustige avond samen thuis kunnen doorbrengen. Mijn man de edelachtbare wethouder heeft talloze keren een avondvergadering bij te wonen van een commissie of van de gemeenteraad. En aangezien hij ook nog in talrijke besturen van verenigingen zitting heeft — zodat ik weleens de indruk krijg, dat mijn echtgenoot de kurk is, waar heel ons cultureel en maatschappelijk leven in ons dorp op drijft — zit ik 's avonds dikwijls alleen. Maar gelukkig kregen wij nu weer een avond, waarin wij knus bij elkaar konden zitten en genieten van onze lectuur. Minko had geen noodzakelijk werk achter zijn schrijfbureau te verrichten. Gelukkig, want in dat geval zou ik evenmin iets aan hem gehad hebben. Elk woord dat ik dan tot hem spreek brengt hem klaarblijkelijk in verwarring. In ben hem dan teveel, ook al zal hij dit nooit zeggen.

Neen, deze avond hadden we werkelijk helemaal niets. Een avond om fijn te genieten, om echt de huiselijke vreugden te ervaren. Op zulke avonden zijn wij zuinig; we koesteren dan elk uur en kirren ongeveer van innige voldaanheid.

Minko en ik hadden ons bij de haard gezet, want zonder vuur is in deze tijd geen gezelligheid meer te scheppen. Koude maakt de rijkste kamer arm.

Ik had een boek, een heerlijk spannend boek over een verlovings die uitging en weer aan ging en Minko zat met een ontspannend tijdschrift in zijn handen. Op zulke avonden zou je er bijna toe komen om tijdens het lezen zoete gedachten te krijgen over het genieten van de A.O.W. Immers, pas als Minko en ik in dat stadium komen te verkeren, zullen wij waarschijnlijk méér zulke heerlijke avonden kunnen beleven.

Wij lazen dus en we genoten.

Toen ging, luid en zeer nadrukkelijk, de deurbel.

Ik legde mijn boek neer, gereed om op te staan.

— Ik hoop maar, dat het niets is, zei ik. Ik vreesde, dat het belletje wel eens het einde zou kunnen betekenen van ons pas begonnen heerlijke gezellige avond.

Minko stond op.

— Ik zal wel gaan, zei hij. 't Zal wel voor mij zijn... Hij is een schat op het gebied van de hoffelijkheid jegens mij.

Minko ging dus naar de gang en hij opende de deur. Ik luisterde gespannen, benieuwd of een bezoek van de een of de ander onze avond in de war zou schoppen. Maar ik hoorde gelukkig niets.

De deur werd weer gesloten. Minko kwam de kamer binnen.

— Het was niets, Tonia. Jongens die aan het belletje trekken waren. Vijftig meter verder, onder de lantaarn bij Wittenberg, stonden ze een lange neus tegen mij te trekken.

— Gelukkig, zei ik. — Ik bedoel: Gelukkig dat het niemand is die onze avond komt bederven.

Minko knikte zielstevreden en nam zijn tijdschrift weer ter hand.

Ongeveer een kwartier later werd opnieuw gebeld.

Ik stond haastig op.

— Ik zal wel gaan, 'k Moet toch naar de keuken om koffie te zetten.

Ik opende de deur. Er was niemand. Snel keek ik links en rechts de straat uit. In de buurt van het huis van Wittenburg hielden zich een paar jongens op.

— 't Was niets, weer belletje trekken, riep ik in de richting van de kamer. Toen ik koffie gezet had en bij Minko terugkeerde, zei hij:

— Waren het weer leuke jongens?

— Ik knikte.

— Kwajongensstreken. Maar wie zal 't ze kwalijk nemen. Vroeger heb ik het ook wel gedaan, bekende Minko. Hij begon eensklaps te lachen. — Bij de oude Van Mameren deden wij het dikwijls. Die man werd tenslotte woest en dan kwam hij ons na, maar hij kon hoogstens in een dribbelpasje lopen en dan hadden wij het grootste plezier. Ééns is het gebeurd dat hij ons nazat in zijn onderbroek. Ik had bij hem belletje getrokken en 'k was in de ogen van mijn vrienden natuurlijk de favoriet van die avond.

Minko had er nog schik in. — Die Van Mameren beschouwden wij in die tijd als een soort bolsjewiek. Daarom durfden wij met een gerust hart belletje te trekken bij hem. Als jongens kun je rare gedachten hebben. Ik weet ook nog, dat wij op een keer...

De deurbel ging weer. Het was nu een onzeker belletje. — Nu zal ik wel gaan, zei Minko, opstaande. Dit is bepaald iemand die mij ergens over wil spreken.

Hij kwam direct weer terug.

— Weer belletje trekken. Ze worden vervelend.

Nadat wij koffie gedronken hadden en ons weer in onze lectuur hadden ingeleefd, ging opnieuw de bel.

— Blijf maar zitten, zei Minko. — We gaan niet opendoen. Ze zullen geen plezier meer om ons hebben. Als werkelijk iemand ons hebben moet, zal hij nog weleens bellen.

Inderdaad kwam enige tijd later weer een nadrukkelijk belletje.

— Ik ga wel, zei Minko. — Nu is het wat!

Maar het was niets. Toen hij terugkwam in de huiskamer, zei hij:

— Die akelige kwajongens van tegenwoordig! Het nozemdom laat je zelfs 's avonds nog geen openblik met rust. Wat hebben ze aan dat onnozele belletje trekken?

— Daar zijn 't jongens voor, antwoordde ik. — Ik zie er het plezier ook niet van in, maar zé hebben waarschijnlijk schik omdat je voor niets naar de deur gekomen bent.

— Als dat akelige geplaag nu maar afgelopen is. Al wordt er nog duizendmaal gebeld, we gaan niet meer open doen!

— Ik was het roerend met Minko eens, maar ik kon toch niet nalaten om op te merken: — Misschien denken die snaken dat jij een bolsjewiek ben...

We hebben ons weer in de lectuur verdiept. Mijn boek bereikte een ongekende spanning, want nu was weliswaar de verlovings weer hersteld, maar nu hadden de ouders van het meisje er grote bezwaren tegen. Minko genoot van een relaas over de jacht op groot wild ergens in Afrika.

En toen ging de bel weer.

— Zitten blijven, zei Minko.

— Natuurlijk, nu blijf ik zitten. Ze hebben ons al dikwijls genoeg bij de neus gehad.

We probeerden te doen alsof de bel niet geklonken had, maar Minko en ik zaten in spanning of opnieuw het belgeluid ons huis zou doordringen.

Jawel, daar ging de bel weer.

— Blijven zitten! herhaalde Minko.

We bleven zitten.

— Ik denk er ineens aan, dat Harry nog wel even langs zou kunnen komen om een avond af te spreken voor de vergadering van de school, zei Minko toen. Ja, best mogelijk, dat het nu menens is en dat inderdaad Harry aan de deur staat.

— Niet opendoen, blijven zitten! zei ik.

Maar Minko was reeds opgestaan en hij begaf zich naar de gang.

Het was voor de zoveelste keer kwajongenswerk. Er was niemand aan de deur. Vanuit de verte hoorde Minko de triomferende lach van opgeschoten jongens.

— Maar nu is het definitief uit, nu gaan we niet meer naar de deur als er gebeld wordt, zei hij. — Wat bezielt de jeugd van tegenwoordig toch om tot vervelens toe bij iemand aan de bel te trekken?

— Ik houd het er op, dat ze denken dat jij een bolsjewiek bent, zei ik.

— Zelfs dan moeten die blagen weten, dat het ongepast is om dergelijke aardigheidjes uit te halen.

We gingen weer aan het lezen. Lange tijd genoten we intens van onze lectuur.

Toen ging, voor de zoveelste keer die avond, de bel.

— Er kan gebeuren wat wil, maar we blijven rustig zitten, verklaarde Minko.

— En als het Harry is?

— Die is het niet. Het zijn die lefschoppers weer. Blijven zitten en niet open doen!

Even later werd weer gebeld.

— Blijven zitten, klomk het commando van Minko.

— Maar als het Harry nu toch werkelijk eens is...

— Nee, dat is het niet. Het is belletjestrekkerij. Blijf rustig zitten, we storen ons niet meer aan de bel.

— Als het een ander is die belt... veronderstelde ik nog. — Nee, het is geen ander, 'eslist niet. Het zijn rekels, die niet beter weten te doen dan langs de straat te slenteren. In mijn tijd...

— In jouw tijd trokken jullie er alleen op uit om bolsjewieken op stang te jagen, hé?

— Lees nu maar en trek je niets meer van die bel aan.

Er werd weer gebeld.

— Zitten blijven. Nu zullen ze geen plezier om ons hebben, Tonia!

Goed, we bleven zitten.

Nog eenmaal ging de bel, doch we gingen niet open doen. Maar ongeveer een uur later ging de telefoon. Minko greep de hoorn. Zijn gezicht verstrakte. Hij wenkte mij, opdat ik ook de stem zou kunnen horen die door de telefoon klomk.

— Dit is geen werk, meneer, hoorde ik. — U was toch thuis, want er brandde licht bij u. Het gordijn was op een kier gesloten en ik zag dat u en uw vrouw in de kamer waren. Ik heb driemaal gebeld, maar u liet mij staan. U liet mij staan! U liet mij staan als een kwajongen. Bent u Anti-Revolutionair? Bent u wethouder? En durft u het dan op u te nemen een inwoner die u dringend wilde spreken doodgewoon als een kwajongen op de stoep te laten staan zonder open te doen. En er kan geen smoesje gelden, dat uw bel weigerde, want ik hoorde duidelijk de heldere belgalm. Neen, meneer, u bleef zitten. Uw vrouw bleef ook zitten, u liet mij staan. Zal ik u eens wat zeggen? Nooit, nooit breng ik mijn stem nog uit op u. U kunt duizendmaal Anti-Revolutionair zijn, maar ik ben geen bolsjewist, die je rustig kunt laten bellen zonder open te doen...

Minko legde, sprakeloos bijna, de haak neer.

— Een echt gezellig avondje hebben we, zei ik vol weemoed in mijn stem.

FA. DE GEUS & VAN DER HOEVEN

's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van
korsetfournituren, broderie,
garens etc. etc.

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt U te zwaar?
Neem de onschadelijke
Indische
**ONTVETTINGS-
PILLEN**
40 stuks f. 1.80
120 stuks f. 8.40

(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDJOENG
Urine-afrivend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.31

Verhoog Uw gal- en
leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend,
zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.65

N.V. THE SINGER IMPORT • HOF 39 • AMERSFOORT, TELEFOON 5547

Voortrekkers op schoolgebied

Op 1 november was het een halve eeuw geleden, dat op twee plaatsen in het noorden van ons land een jubileum werd gevierd.

Beide jubilea hadden betrekking op een „schoolmeester“.

Vooreerst in Wolvega. Daar vierde de heer J. ter Borg zijn veertigjarig jubileum bij het onderwijs.

Op zichzelf misschien niet belangrijk genoeg om het te vermelden. Maar er is een speciale reden, om hem in deze rubriek toch een plaats te geven. De heer J. ter Borg was niet alleen een gewaardeerd hoofd van de Chr. school te Wolvega, hij was in praktisch alle scholen in Nederland bekend. Met zijn vroeg overleden collega Wiersinga uit Meppel. Samen hadden zij er voor gezorgd, dat op de Christelijke school boekjes beschikbaar kwamen over de Vaderlandse Geschiedenis, boekjes, die deze historie bekeken vanuit ons Christelijk standpunt. En die dus op de Christelijke school thuis hoorden. Er waren verschillende boekjes, maar dat ene, in twee deeltjes, de „Kijkjes“ in de Vaderlandse Geschiedenis, was het meest bekend en geëerd. En ik durf wedden, dat nog verschillende ouderen onder lezers zullen zeggen: inderdaad, dat was ook ons boekje voor de Vaderlandse geschiedenis. Op vrijdag, 1 november 1912 werd de heer J. ter Borg gehuldigd te Wolvega, waarbij de arrondissementsschoolopziener in het arrondissement Steenwijk een belangrijke rol speelde. Hij zei o.a.: de heer Ter Borg geeft de kinderen niet alleen onderwijs in alle vakken, die de wet voorschrijft, maar hij bevordert ook in sterke mate hun algemene ontwikkeling. Ik denk, dat als prof. dr. K. Dijk dit leest, hij met trots zal zeggen: hij was ook mijn meester.

Die andere jubilaris was de heer R. Huizinga, directeur van de Chr. kweek-school in Groningen. Een Chr. Kweek-school was toen nog een zeldzaamheid. Verreweg de meeste onderwijzers werden opgeleid aan normaallessen. Maar Groningen had een kweek-school, en de heer R. Huizinga was directeur. Hij was bovendien inspecteur van C.N.S.

En hij had één ding met de heer Ter Borg gemeen: hij heeft er altijd voor geijverd, dat op de Christelijke school de vaderlandse geschiedenis een belangrijke plaats zou innemen. Zelf gaf hij les in dit vak en heeft er velen in geëxamineerd. Toen schrijver dezes in 1916 naar Groningen toog, om examen voor de hoofdakte af te leggen, werd hij met de andere kandidaten zeer minzaam ontvangen door de heer J. C. Wirtz Czn. wiens boeken over Christelijke pedagogiek aan de orde zouden komen, en ondervroeg de heer Huizinga hem over de vaderlandse en algemene geschiedenis.

De heer Huizinga was terecht van mening dat bij die geschiedenis ook in een bepaalde zin thuishoort de kennis van de geschiedenis van het volk Israël. Hij vroeg aan een kandidaat, die bepaald niet bij het Christelijk onderwijs thuis hoorde en dat onderwijs dan ook niet diende, het een en ander over Nebukadnezar en over het Nieuw-Babylonische Rijk. De kandidaat kende zijn Van Rijsens goed en wist vlot te antwoorden. Toen boog de heer Huizinga zich iets meer naar voren en zei: vertel me nu eens, komt Nebukadnezar ook in de Bijbel voor? Ja, zei de kandidaat zonder aarzelen. Bij zo'n vraag weet je, dat het antwoord ja moet zijn. Weet u ook in welk Bijbelboek? vroeg de heer Huizinga. Jawel, zei de kandidaat, in de brief aan de Babyloniërs.

In de biografie, welke prof. mr. P. A. Diepenhorst heeft gewijd aan Mr. Th. Heemskerk komt tegenover bladzijde 56 een foto voor van de Studenten Debating Club te Leiden in 1875. Op die foto staan tien studenten, onder wie Prins Alexander. Hij is omringd door Jacques Beelaerts van Blokland, Cornelius H. Beelaerts van Blokland, Willem Elout van Soeterwoude, Frank D. Schimmelpenninck, Cornelius A. van Sypestein, Gerard J. P. Schimmelpenninck, Willem van der Vlugt, Theodoor Heemskerk en W. Th. Gevers Deijnoot.

Prof. Diepenhorst schrijft over Heemskerk, in verband met Prins Alexander: „Reeds als jongen werd Heemskerk meermalen te gast gevraagd bij Prins Alexander en hij was, toen hij de H.B.S. in Den Haag bezocht, lid van het disputgezelschap, dat was opgericht om den Prins in aanraking te brengen met jongelieden van zijn leeftijd. Later mocht Heemskerk dezen min of meer tot gids strekken in de Leidse studentenwereld.

Het verkeer met den Prins was vrij levendig. In het „Journaal van een reisje door eenige streken van Zeeland en Noordbrabant en België“, dat Heemskerk in Augustus 1870 opstelde, trof ons de meedeeling, dat hij een uitvoerige brief aan Prins Alexander schreef. In de hartelijke toegenegenheid van den Prins mocht hij zich verheugen, wel bracht tot tweemaal toe een conflict eenige verwijdering, maar de zaak werd weer bijgelegd en tot 's Prinsens dood toe bleef de vriendschap bestaan. Jaren achtereen werd Heemskerk op St. Nicolaasavond met een geschenk van den Prins verrast.

Enige maanden voor 's Prinsens overlijden ontbood deze Heemskerk en vertrouwde hem toe, dat hij ernstig zwaarmoedig was na het overlijden van zijn broeder (Kroonprins Willem. W.G.), omdat hem de verantwoordelijkheid tot regeren zwaar drukte. Ernstig heeft Heemskerk toen met hem gesproken over de roeping van het Huis van Oranje, die zoo kennelijk van God was uitgegaan en hoe de Heere reeds zoo vele Oranje's geleid had tot zegen van land en volk...

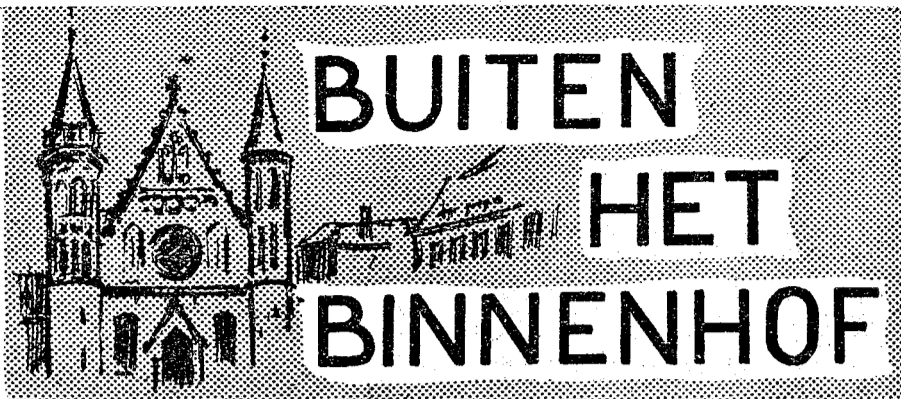
Tot zover prof. Diepenhorst als hij uitweidt over de Prins, die het onderwerp van dit artikel is, nadat wij uitvoerig het leven van Prins Willem hebben geschetst.

Willem Alexander Karel Hendrik Frederik is op 25 augustus in 1851 te Den Haag geboren. Hij is de laatste prins uit het Oranjenhuis, derde zoon van Koning Willem III en Koningin Sophie. De tweede zoon des Konings, Willem Frederik Maurits Alexander Hendrik Karel was de 15 e september 1843 geboren. Op slechts zesjarige leeftijd overleed deze prins, 4 juni 1850.

Prins Alexander was gehinderd door een zwakke gezondheid, waardoor hij geen grote reizen kon maken, noch zich kon geven aan de vervulling van plichten, welke bij zijn hoge rangen in marine en leger pasten.

Hij had dezelfde gouverneur als zijn oudste broer, Jhr. E. A. O. De Casembroot. De Prins liet grote belangstelling blijken op het gebied van kunst, literatuur en geschiedenis. Bij de hoogleraren Bruys, Goudsmit en Vissering te Leiden liep hij colleges Nederlands Staats- en Administratief recht, ter academie waar hij als negentienjarige, in 1870, was ingeschreven.

Na die Leidse tijd, vestigde de Prins zich te Den Haag, waar hij het huis bewoonde van Johann de Wit op de Kneuterdijk, totdat hij na de dood van zijn broer ver-

huisde naar het Paleis op diezelfde Kneuterdijk. Aan het openbare leven kon de Prins niet deelnemen als wel van hem verwacht werd. Zijn rol in de Nederlandse Vrijmetselarij dateert pas na de dood van zijn oom Prins Frederik in 1881, als hij deze als Grootmeester opvolgt.

Alexander was lid van de Raad van State en woonde de vergaderingen van dit college ook wel bij. Toch vond de publieke opinie, dat hij zich meer aan de staatszaken kon wijden dan hij deed en dat hij meer in het openbaar kon verschijnen.

Dit verwijt heeft de Prins zich aangetrokken. Hij geeft daarvan blijk in een ingezonden stuk in Het Vaderland van 23 september 1879. Dit stuk, waarop van uit de publieke sector dan wordt gereageerd, vindt een vervolg in dezelfde courant. Tenslotte eindigt zijn verweer met een „Een vermoedelijk slotwoord“.

In deze uitingen naar buiten bespeuren wij iets van wat de Prins Heemskerk toevertrouwde: zijn verdriet over de dood van zijn broer en moeder en zijn zwaarmoedigheid, nu hij zich een alleenstaande man vindt. De verhouding met de Koning moet wel zeer oppervlakkig geweest zijn, anders had Alexander daar steun kunnen vinden.

„Men vergete niet“, schrijft de Prins in zijn eerste verweer, „dat het nog zoo kort geleden is; dat ik voor het sterfbed mijns innig geliefden Broeder stond en men wil mij nu reeds dwingen, wellicht nog wel met een glimlach op het gelaat, in het openbaar te verschijnen. Ik weet zeer goed, dat Vorsten openbare personen zijn maar men moet niet over het hoofd zien dat deze openbare personen menschen zijn, die ook hunne gemoedsaandoeningen hebben in even groote mate als hunne landgenooten“... En verder heet het:

„Het bewustzijn dat ik alleen sta op deze wereld, heeft mij de hofstad een levend graf doen noemen. Ik zal steeds met mijne dooden blijven voortleven...“

Toen op 31 augustus 1880 Prinses Wilhelmina werd geboren was Prins Alexander 29 jaar. Van de grote Oranje-familie die leefde toen hij geboren werd, is alleen nog zijn vader over.

Drie jaar later overlijdt de Prins aan algehele lichamelijke zwakte, 21 juni 1884.

Zijn leven is niet veel gelukkiger geweest dan dat van zijn broer.

William Graafland

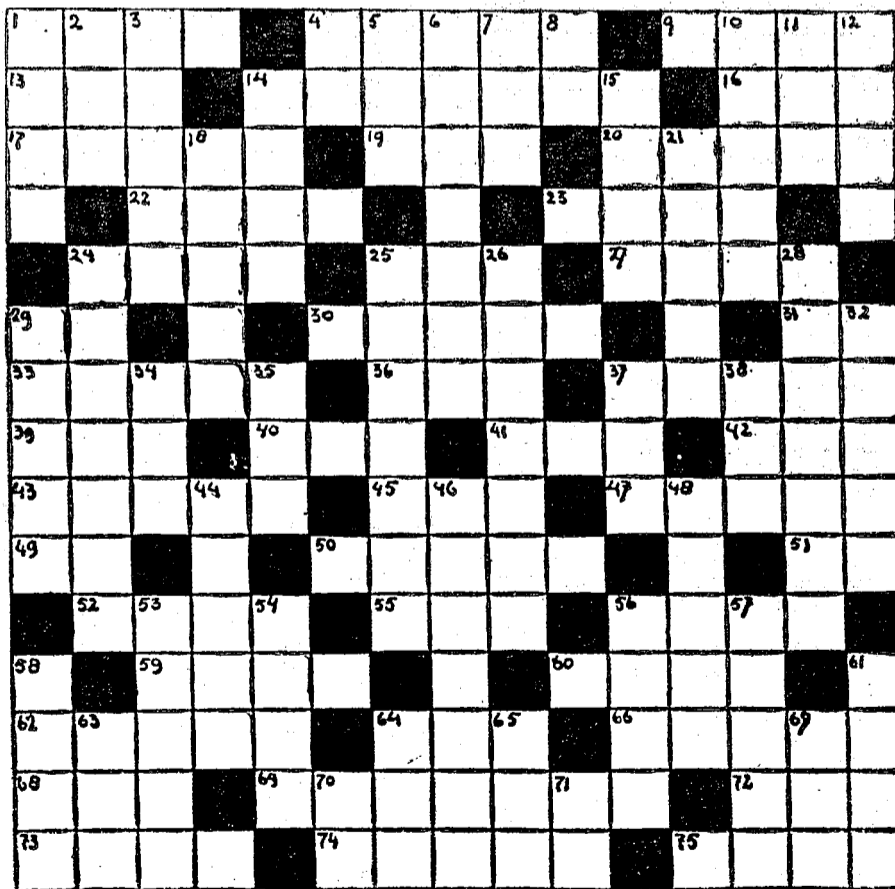

KG
KOFFIE en THEE
sinds 1885

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. dansorkest; 4. strafwerktuig; 9. vlek; 13. op de wijze van; 14. bloem; 16. zonnegod; 17. kindoekje; 19. buiten het veld; 20. pijlstaartvlinder; 22. strijdwapen; 23. Eur. hoofdstad; 24. boekomslog; 25. zangstem; 27. varkensvoeder; 29. Salvation Army (afk.); 30. plaats aan de Maas; 31. muzieknoot; 33. langzaam; 36. rivier in Wales en Schotland; 37. loodverf; 39. bloeiwijze; 40. voegwoord; 41. maand; 42. jongensnaam; 43. plant; 45. hakstuk; 47. land in Azië; 49. waterstand; 50. bevel; 51. Greenwich time (afk.); 52. lichaamsdeel 55. nakomeling; 56. overwinning; 59. azijn; 60. groef; 62. rondwalen; 64. jongensnaam; 66. wondvocht; 68. één; 69. Argonaut; 72. oppervlaktemaat; 73. grinthoop; 74. zoogdier; 75. gebouw;

Vertikaal: 1. zuigeling; 2. bier; 3. aardolie; 4. pers. voornaamwoord; 5. ik (latijn); 6. geestelijk gewaad; 7. loot 8. Chinese munt; 10. adellijk persoon; 11. telwoord; 12. vervoermiddel; 14. kunstenaarsclub; 15. uitademing; 18. oude havenstad; 21. geraamte; 24. wapen; 25. plant; 26. brasser; 28. touwwerk; 29. lijst; 32. verbouw; 34. oppervlaktemaat; 35. lichaamsvocht; 37.

voedster; 38. drinkgerei; 44. oefenstuk; 46. verzet op; 48. luie jongen; 53. rangtelwoord; 54. heilige; 56. boete; 57. cijfer; 58. onsterk; 61. plezier; 63. streling; 64. groente; 65 madame (afk.); 67. tijdperk; 70. maanstand (afk.); 71. oratie (afk.)

Vertikaal: 1. modegek; 2. ikoon; 4. tegel; 5. prenten; 6. editie; 7. hazeslaapje; 8. rechercheur; 10. gezeten; 11. vaartje; 15. rukwind; 16. knecht; 17. inslaan; 20. engel; 22. lijmer.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. Martini; 3. notedop; 7. hoorn drager; 9. gezang; 11. vlucht; 12. Ida; 13. blazer; 14. orders; 18. Een; 19. koppen; 21. elders; 23. eigenheimer; 24. dodelijk; 25. vergaan.

Meubiler-inrichting ZANDBERGEN

MEPPEL - HOOGVEEN - OMMEN
MODERNE WONINGINRICHTING

Wees zuinig met Uw geld koop bij.. WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kasaboon

WESTERVELD

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

A C H T E R P A G I N A

„DAT DE J.V. op G.G. „Samuël” te Watergraafsmeer de nagedachtenis van dr. Abraham Kuyper in ere houdt, is algemeen bekend. Het is ook daarom dat zij ter gelegenheid van het feit, dat 125 jaar geleden de grote Kuyper geboren werd, dit boekje uitgeeft.”

Dit zijn de eerste zinnen uit het „Ten Geleide” van het boekje „Dr. Abraham Kuyper 1837-1962”. Het woord „boekje” duidt al aan, dat het geen omvangrijk geschrift is. Zelfs is het eigenlijk nog wat te overdreven om ten aanzien van een 12 pagi-

Eén boekje vele bladen

na's vlugschriftje van een „boekje” te spreken. Het is gestencild. Formaat 10½ x 15½.

Het heeft echter zulk een fraai verzorgd kaftje, kleurendruk, dat de aanduiding „boekje” zij gegund. Aan de voorkant heeft het de bekende afbeelding van de „kop” van Abraham de Geweldige. Op de achterkant is de handtekening van Kuyper te zien. Het is ook verder keurig verzorgd. Vier van de twaalf pagina's worden door karikaturen in beslag genomen. Het is enigszins studentikoos van opzet.

Zoals men weet, werd Kuyper op 29 oktober 1837 geboren. Maandag jl. was dat 125 jaar geleden. Het is prijzenswaardig, dat deze J.V. op deze originele wijze op dit feit heeft gereageerd.

Na een summiere levensbeschrijving zegt het „boekje”: „Minder bekend is dat de kathedr, waarachter volgens de overlevering Kuyper ge-

sproken heeft, in het bezit is van de J.V. op G.G. „Samuël” en wekelijks gebruikt wordt.”

Garne op deze plaats een „eervolle vermelding” voor deze J.V.

OM nu dan nog even in de sfeer van de geschriften te blijven, vestigen wij ditmaal weer eens de aandacht op de plaatselijke en regionale bladen, welke in onze partijkring verschijnen. Wij hebben er op het partijbureau sinds het begin van dit seizoen al weer heel wat ter kennisneming ontvangen.

Dit soort bladen blijkt kennelijk in de praktijk hier en daar goed te gedijen. Er zijn er vele bij, welke wij al sinds een jaar of wat kennen. Het is wellicht nuttig voor andere plaatselijke en regionale partijorganen eens kennis te nemen van hetgeen op dit gebied hier en daar gepresteerd wordt.

Wij doen nu maar een greep.

Drente

In september verscheen weer een nummer van het Mededelingenblad van het A.R. Vrouwencomité in Drente. Er wordt een overzicht in gegeven van de groei van het aantal vrouwelijke leden in deze provincie. Regionale samenkomsten en een kadercursus worden er in aangekondigd, waarnaast nog verschillende andere mededelingen worden gedaan. Het is een gestencilde uitgave van vier pagina's.

Drachten

Het Contactorgaan van de A.R. kiesvereniging te Drachten (9e jaargang, oktober 1962, nr. 48) is een goed verzorgd en gedrukt blad. Dit nummer telt 16 pagina's, waarvan 9 pagina's advertenties. Enige grepen uit de inhoud. Onder de titel

„Van het staatkundig erf” worden zeer korte stukjes geschreven over de gemeenteraadsverkiezingen, een nieuwe burgemeester en de mammoetwet. Verder iets over de oprichting van een monument voor ds. A. S. Talma in de hoofdplaats van het Kamerdistrict waar hij destijds werd gekozen, nl. in Bergum. Een „Raadshoekje” biedt gegevens over de gemeenteraad. En verder vullen mededelingen en aankondigingen van vergaderingen dit blad.

Apeldoorn

Het Contact Orgaan van de gemeentelijke centrale van A.R. kiesverenigingen in Apeldoorn heeft eveneens een keurig verzorgd gedrukt blad. (2e jaargang, no. 1, oktober 1962, 12 pagina's). Ook hierin advertenties, gegevens over de gemeenteraad en de samenstelling van het college van Burgemeester en Wethouders, en mededelingen van de verschillende districts Kiesverenigingen. Ook de ARJOS is in dit blad vertegenwoordigd.

Kampen

De Kiesvereniging Kampen geeft een maandblad uit onder de titel „Nederland en Oranje” (7e jaargang, no. 7, oktober 1962). Dit gestencild geschrift telt eveneens 12 pagina's, waarvan drie gevuld met advertenties. Aankondiging van vergaderingen, mededelingen van het secretariaat, tweemaal een „In Memoriam”. Verder een artikeltje over de voorbereidingen van de Kamerverkiezingen in 1963, over de nieuwe gemeenteraad en over de nieuwe brug over de IJssel bij Kramer.

Woerden

„Pak Aan” is het orgaan van de kiesvereniging te Woerden.

Een gestencilde uitgave van acht pagina's. Een woord vooraf van de voorzitter, aankondiging van een vergadering. Een artikeltje over de woningbouw wordt gevolgd door een stukje over het Partij Convent, terwijl eveneens nog een terugblik wordt geworpen op de dit jaar gehouden verkiezingen voor de Provinciale Staten en de Gemeenteraad.

Rotterdam IV

„Nederland en Oranje IV” (2e jaargang) is de titel van het gedrukte orgaan van de kiesvereniging Rotterdam IV in de wijk Bergpolder-Blijdorp-Provenierswijk.

Van de zes pagina's middelgroot formaat van het septembernummer worden er drie gevuld met advertenties. Een hoofdartikeltje wekt op tot persoonlijke activiteit van alle leden bij de Kamerverkiezingen. Wij weten wat leden werven is. Laten wij nu in de komende maanden allemaal één kiezer winnen. Verder een brede aankondiging van een te houden startvergadering, alsmede een korte levensbeschrijving van de sprekers (met foto's) op die vergadering en een weergave van de samenstelling van een op die avond optredend Vocaal Ensemble.

Tenslotte

WELLICHT brengt het voorgaande deze of gene persoon respectievelijk dit of dat partijorgaan op een gedachte. Duidelijk is overigens wel uit deze opsomming gebleken, dat men in de partij ook op dit actie-gebied allerlei mogelijkheden benut. De band tussen de leden onderling wordt op deze wijze aangehaald en versterkt.

bent u al op stap geweest...

Voor slechts

f 1.-

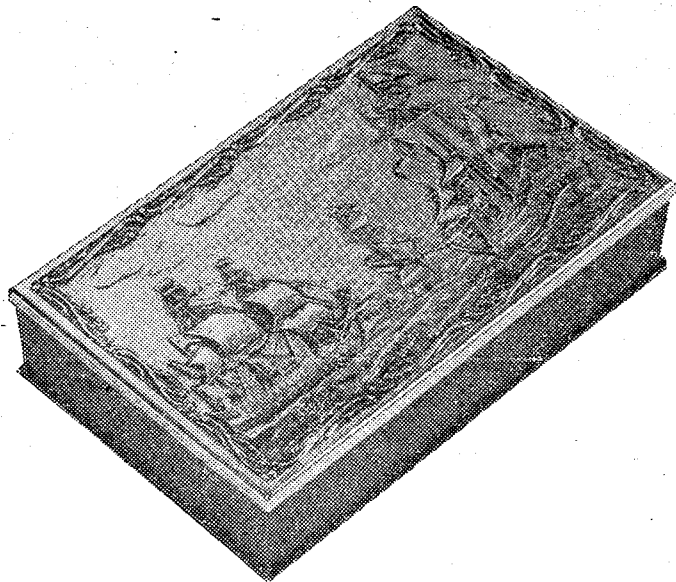
dit

weekblad

tot

1 januari

1963

om abonnees te werven op ons anti-revolutionaire weekblad „Nederlandse Gedachten”?

Iedere nieuwe abonnee, die zich tevens voor het jaar 1963 abonneert, ontvangt een prachtige zilverkleurige sigaretten- of bijouteriedoos (12 x 8 cm) met inscriptie op de onderkant. Wanneer u 5 abonnees opgeeft voor het jaar 1963 ontvangt u naar keuze een

- sigaren- of bijouteriedoos (15 x 10 cm)
- een verzilverde sleutelring
- een verzilverde briefopener

stuur vandaag nog de bon naar den haag

BON Voor slechts f 1,-
abonnee op Nederlandse Gedachten

U kunt mij — ook voor 1963 — noteren als abonnee:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

OPGEGEVEN DOOR:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs van 1 november '62 tot 1 januari '63: f 1,-. Per halfjaar f 3,25. Giro 89673.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

(VOOR HET EERST VERSCHENEN IN 1829 ONDER REDACTIE VAN MR. GUILLAUME GROEN VAN PRINSTERER)

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

Schipbreuk van het neutralisme

DE Chinese agressie tegen India heeft veel meer dan plaatselijke betekenis. Zij heeft niet alleen het vonnis geveld over de geweldloze politiek van de Indische premier Nehroe; zij heeft niet slechts tot doel, gebieden te bezetten, die volgens Chinese kaarten geen deel van India zouden uitmaken; en zij kan het begin zijn van gewelddadig optreden tegen andere delen van India en van de rest van Zuidoost-Azië. Het Chinese optreden heeft echter niet alleen betrekking op de plaatselijke situatie in Azië. Want het heeft er veel van weg, dat de Chinese communisten er op uit zijn, het door de Russische premier Chroesjtsjef in de hand gewerkte zogenaamde neutralisme van de Aziatische (en Afrikaanse) landen schipbreuk te doen lijden. Het begint er thans op te lijken, dat men in Peking de tijd rijp acht om een streep te halen door de (op zichzelf verraderlijke) vreedzame coëxistentiepolitiek van de Russische premier, ook al is die geen doel in zichzelf voor de Sowjetunie, maar een middel om hetzelfde doel te bereiken, dat men in Peking nastreeft.

De wijze, waarop men in Peking heeft gereageerd op het „akkoord” tussen Chroesjtsjef en Kennedy, dat een eind maakte aan de bijna ondraaglijke spanning rondom de Cubaanse kwestie, duidt er nog eens ten overvloede op, dat het Chinees-Russische ideologische conflict onverminderd voortduurt — ondanks de vriendelijke woorden, die de Russische premier in verband met het geschil aan de Chinees-Indische grens aan de leiders van communistisch China heeft doen toekomen.

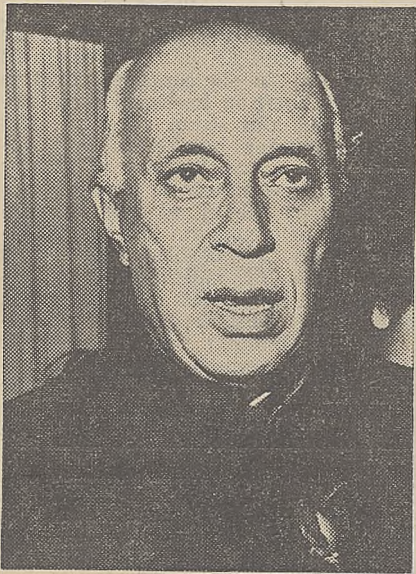
Maar ook de manier, waarop Chroesjtsjef heeft gemeend tussenbeide te moeten komen in dit bijzonder ernstige „geschil” is een bewijs temeer van het toenemen van de tegenstellingen tussen Moskou en Peking en van de defensieve houding, waarin de Russische premier door de Chinese communisten is gedrongen. De Rus koos niet alleen min of meer de zijde van communistisch China. Hij steunde ook het Chinese voorstel, de gevechten te staken, terwijl de communisten het veroverde Indische grondgebied blijven bezetten.

HET DOEL

Het voornaamste doel van de Russen is waarschijnlijk, het conflict te beëindigen voordat India zijn neutralistische politiek overboord gooit en — noodgedwongen — de zijde van de westelijke mogendheden kiest.

En het is juist de bedoeling van de Chinese communisten, premier Nehroe te dwingen, zijn heil bij wat zij noemen de „imperialisten” te zoeken. Daartoe stuurden zij er op aan, dat de Sowjetunie de levering van modern oorlogsmateriaal aan India zou stop-

zetten — hetgeen is gebeurd. De MIG-straaljagers, die Moskou zou leveren, komen niet. En zo moest Nehroe wel een beroep doen op Engeland, het belangrijkste lid van het Gemenebest, waartoe ook India behoort. En toen dit land niet onmiddellijk voldoende hulp

Nehroe, die „het contact met de werkelijkheid van de moderne wereld had verloren.”

kon verlenen, zag Nehroe zich genoodzaakt een stap te doen, die hij zich een jaar geleden nog niet had kunnen indenken: hij vroeg de Verenigde Staten om militaire hulp. Kennedy antwoordde prompt met een luchtbrug, Nehroe zette de in de Verenigde Staten (terecht) gehate Krisjna Menon af als minister van defensie en de situatie in Zuidoost-Azië had een ander aanzien gekregen.

BEDROGEN

De Indische regering heeft steeds getracht, het geschil met China door besprekingen op te lossen. In haar nota van 16 oktober jl. aan de regering in Peking stelde zij voor, „de status quo aan de grens te herstellen, zoals deze voor de Chinese agressie van 6 september in de oostelijke sector was” en pas dan besprekingen te openen om een einde te maken aan de spanningen. In dat geval zou een geschikt klimaat zijn geschapen voor succesvolle gesprekken, teneinde geschillen tussen beide regeringen betreffende de grenskwestie op te lossen, aldus een officiële Indische verklaring. Sedertdien heeft China zijn reusachtige legers op verschillende punten in alle sectoren van de Indisch-Chinese grens ingezet en daardoor het conflict verergert. Deze Chinese strijdkrachten zijn in alle sectoren op Indisch grondgebied doorgedrongen en dringen nog steeds verder op.

• Vervolg op pag. 5

DE NAAM VAN ONS BLAD

VAN tijd tot tijd worden door deze en gene vragen opgeworpen als: waarom draagt het weekblad van de A.R. Partij de naam „Nederlandse Gedachten”, en waar komt die naam vandaan, of wordt de opmerking gemaakt: is het niet wat sterk gezegd, dat het weekblad van de A.R. Partij Nederlandse Gedachten vertolkt.

Het is zeker nuttig hierop nog eens in te gaan. Er zijn naar aanleiding van deze vragen en opmerkingen wel enige interessante kanttekeningen te plaatsen.

De naam „Nederlandse Gedachten” dateert van lang voor de oprichting van de georganiseerde A.R. Partij. De oprichting van de partij kan gedateerd worden op 3 april 1879, de dag van de eerste Deputatenvergadering.

Het eerste nummer van „Nederlandse Gedachten” dateert van „Vrijdag den 2den October” in het jaar 1829. (De uitgave geschiedt bij G. Vervloet, te 's-Gravenhage, en bij de voornaamste boekhandelaren en alle postkantoren des Rijks: vooreerst à 12½ cents het nummer, franco per post, aldus de mededeling onder de kop van het blad).

„Een nieuw Nederlandsch blad kan op dit ogenblik geene bevreesing verwekken”, zo luidt de eerste zin van het nieuwe blad en enige passages verder: „... hebben eenige Nederlanders zich vereenigd tot het mededeelen van Nederlandsche Gedachten.” Het is het blad van mr. Guillaume Groen van Prinsterer, die de hoofdredactie voert.

Dat het met de oprichting van het blad allemaal gemakkelijk verloopt behoeft men niet te denken. Men raad plege o.a. prof. dr. P. A. Diepenhorst in zijn boek „Groen van Prinsterer”. In 1832 moest Groen het blad opgeven. Drie delen waren toen verschenen en van het vierde deel slechts twee nummers.

Het eerste deel loopt van 2 oktober 1829 tot 29 maart 1830, het tweede deel van 24 april 1830 tot 19 februari 1831, het derde deel van 5 maart 1831 tot 16 mei 1832. Het was geen „weekblad”; het verscheen erg onregelmatig. Soms kwam er reeds weer een nummer uit op de dag nadat het vorige verschenen was; soms gingen haast twee weken voorbij voor het volgende nummer het licht zag. Dat was in het eerste nummer overigens reeds aangekondigd: „... volstrekt onnoodig ons aan eenige bepaling, ten aanzien van den tijd der uitgave te binden, en in verscheidene opzichten hebben wij het verkieslijk geacht geheel naar de omstandigheden te werk te kunnen gaan.”

Eén ding hebben overigens alle drie deze delen gemeen: zij tellen steeds 40 nummers. Het hoofdthema in deze serie is de Belgische kwestie en de Franse invloed — de geest der Franse Revolutie — daarin.

Veertig jaar na het eerste nummer van het eerste deel van de serie 1829—1832 verschijnt het eerste nummer van de tweede serie, en wel op 18 augustus 1869. „Van Nederlandsche Gedachten sprak ik. Thans, evenals in 1829, is deze titel reeds een program. Thans, gelijk toen, levert alleen de Nederlandse eigenaardigheid, in volkshistorie en volksgeloof geworteld, voldoende waarborg van nationale welvaart en kracht,” zo schrijft Groen van Prinsterer dan.

Nadat er in 1870 weer veertig nummers verschenen waren (vier tientallen) begint Groen nr. 41 van 26 augustus 1870 aldus: „Onzeker was ik, bij het sluiten van het eerste Deel dezer Gedachten, omtrent het al dan niet voortzetten van den veelzins moeilijken en hartaangrijpenden arbeid. De gebeurtenissen der laatste dagen (de Frans-Duitse oorlog) hebben aan die aarzeling spoedig een einde gemaakt. Namelijk, in zoover ik erken dat een plotseling zwijgen, nu juist, zonderling en nauwelijks geoorloofd zijn zou. Een vijfde Tiental wil ik thans beginnen.”

ELTINK MEUBELEN

WIJCHEN
Tel. 08894 - 441

voor

WONINGEN
DIRECTIEKAMERS
VERGADERZALEN
VERENIGINGSGEBOUWEN
BEJAARDENTEHUIZEN
ZIEKENHUIZEN

Direct van fabriek

Boekbinderij

J. van den Berg N.V.

GROENE STEEG 5 - LEIDEN
Telefoon 0 1710 - 2 50 77

Speciaal ingericht voor de

verzorging van periodieken
en grote oplagen brocheerwerk

HET IS

HOPMAN

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER

Telefoon 01790 - 3700*

die kan bemiddelen bij aankoop van een
EIGEN HUIS in ZUID-HOLLAND

Vraagt onze woninglijst.

N.V. Confectiefabriek „Heka”

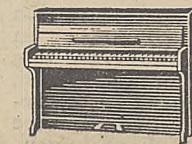
v/h H. J. VAN HEEK - RIJSSSEN (05480-2661*)
brengt naast de

BEKENDE

BEDRIJFS- EN WERKKLEDING
voor elk seizoen.

LEUKE SPORTIEVE KLEDING

voor MEISJES, JONGENS, DAMES en HEREN

PIANO'S

VLEUGELS

ORGELS

PEDALION

Fa. R. van den Burg,

Arnhemsestr. 8 - Amersfoort - Tel. 03490-13877

Luistert u mee?

Op donderdag 15 november a.s. spreekt Mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij, van 19.50 tot 20.00 uur op de golfengte van de N.C.R.V.

In dit nummer

- ★ India en China (pag. 1 en 5).
- ★ Discussie over Nieuw-Guinea (pag. 2 en 5).
- ★ Parlementair overzicht (pag. 4).
- ★ Israël (pag. 6 en 7).
- ★ Persstemmen over loonpolitiek (pag. 8).

Tot kort voor zijn dood, (19 mei 1876), tot 29 april 1876 zette Groen de uitgave van de Nederlandsche Gedachten met tussenpozen voort. De tweede serie bestaat uit zes delen met in totaal 275 nummers. Uit de jaartallen blijkt, dat Groen van Prinsterer zijn Nederlandsche Gedachten dus bleef uitgeven ook toen reeds „De Standaard” was opgericht (1 april 1872).

Het duurt tot 1940 voordat weer een uitgave onder de titel „Nederlandsche Gedachten” verschijnt. Dan is het de titel geworden van het maandblad dat „ten dienste staat van onze Kiesverenigingen, Propaganda- en Arja-clubs. De ondertitel zegt: Officieel orgaan ten dienste van de Antirevolutionaire Partij, haar propaganda en haar A.R.J.A.-clubs.” (1e jaargang no. 1, september 1940). Het is dan de combinatie van het maandblad „Nederland en Oranje” (officieel orgaan van het Verband van A.R. Propaganda-clubs in Nederland) en het A.R.J.A.-blad (eveneens een maandblad).

Het nieuwe blad „Nederlandsche Gedachten” verscheen maandelijks, tot en met maart 1941, toen het door de Duitsers verboden werd. Er verschenen dus slechts zeven nummers.

Na de oorlog begon de tweede jaargang (no. 1), gedateerd november 1945. Het bleef ook toen een maandblad.

Sinds de 11e jaargang no. 11, gedateerd 22 oktober 1955 is „Nederlandsche Gedachten” het „officieel weekblad van de Anti-Revolutionaire Partij”. Vanaf die datum is er in zoverre een verandering in de naam, dat de letters „ch” uit „Nederlandsche” verdwenen zijn.

Zoals Groen van Prinsterer reeds in 1829 in zijn blad Nederlandse gedachten aan zijn lezers wilde doorgeven, zo wil ook nu in deze tijd de A.R. Partij in haar weekblad echt Nederlandse gedachten doen leven en tot ontplooiing brengen ten overstaan van het Nederlandse volk. Groen wilde het Evangelie doen doorwerken in het Nederlandse staatkundige leven. Dat wil in deze tijd ook de A.R. Partij.

Antwoord van de Heer G. Goossens

Grenzen van A.R. staatkunde

ANVANKELIJK was het mijn bedoeling op de kritische beschouwingen in Nederlandse Gedachten van 1 september jl. naar aanleiding van mijn brochure „Nieuw-Guinea, de Koude Oorlog en de Anti-Revolutionaire Partij”, breder in te gaan, doch ik liet — mede op verzoek der Redactie van Nederlandse Gedachten — een bredere opzet varen en zal dus volstaan met enkele opmerkingen, die mijns inziens de kern der zaak raken.

De onbekende schrijver van het artikel, die blijkens sommige zijner uitspraken tot „de topleiding” moet behoren, is het met mij eens „over de noodzaak onverkort te blijven getuigen van hetgeen de gerechtigheid naar de wet Gods eist.”

De schrijver stelt dan twee mogelijkheden, welke uit die noodzaak kunnen voortvloeien.

De eerste is: „het dan laten bij een getuigenis-zonder-meer.”

De tweede: **bovendien** „te streven, in de concrete omstandigheden van het ogenblik, aan de gerechtigheid naar Gods wet gestalte te geven zoveel als binnen die omstandigheden nog mogelijk is.”

Omtrent de eerste mogelijkheid geeft de schrijver mij niet alleen toe, dat deze onder bepaalde omstandigheden voor een christen de enige mogelijkheid kan zijn, maar ook dat zulk een getuigenis-zonder-meer wel degelijk „bedrijven” van christelijke politiek mag heten. Maar waarom heeft dan de voorzitter van de a.r. Tweede Kamerfractie, toch ook wel tot de „topleiding” behorend, in een hoofdartikel in „Trouw” van 17 mei, deze dingen precies andersom beweerd?

Misschien heeft de schrijver in Nederlandse Gedachten met mij gedacht aan de positie van een christelijke politieke partij in een (bijv. oosters) land, waar communisten en andere anti-christelijke groeperingen tezamen het heft in handen hebben en het regeerbeleid bepalen. Er zal dan voor een christelijke politieke partij, tenzij zij haar christelijk karakter geheel wil verloochenen, geen andere mogelijkheid bestaan dan „getuigenis-zonder-meer.” In ieder geval totdat haar mond met geweld is gesnoerd. Enige verantwoordelijkheid voor het anti-christelijke beleid zal zij niet mogen aanvaarden.

De tweede mogelijkheid, zoals de schrijver die stelt, omvat de leer van het „politiek-haalbare” (zoveel gerechtigheid nastreven als onder de gegeven omstandigheden nog mogelijk is).

Deze tweede mogelijkheid verslindt m.i. echter in haar algemeenheid de eerste, tenzij men haar duidelijk begrenst.

Indien de beide mogelijkheden alternatief worden gesteld, zal men, om te voorkomen dat de tweede als de enige fungeert, duidelijk moeten aan-

geven waar het streven naar het „politiek-haalbare” moet ophouden.

De schrijver doet dat niet. Hij zegt: „Welke van deze twee mogelijkheden in elk concreet geval gekozen moet worden is niet van tevoren uit te maken; hier zal de christen een beslissing moeten nemen in het geloof.”

Hoe schoon deze laatste woorden, door mij onderstreept, ook klinken mogen, ik kan niet inzien dat zij iets anders te betekenen hebben dan dat het bestaan van een christelijke politieke partij (een organisatie dus) niet alleen overbodig, maar ook ongewenst is. Die woorden zouden namelijk alleen zin hebben als alle christenen, die de Antirevolutionaire Partij vormen, precies hetzelfde geloof hadden en daaraan ook dezelfde consequenties verbonden.

Dit is echter niet het geval.

Twee mannen zitten in dezelfde kerkbank: de een gelooft dat aansluiting bij de wereldraad van kerken HET grote gebod van Christus is voor deze tijd, de ander dat deze eenheidsbeweging HET grote gevaar is voor de Kerk van onze dagen; de een gelooft dat het bestaan van Nederland en van heel die veelheid van grotere en kleinere nationale staten zoets is als een straf op de zonden der torenbouwers (A.R. Staatkunde 1961, pag. 253 e.v.), waarop wij niet trots behoren te zijn, maar die wij hebben te overwinnen in een streven naar mondiale integratie, de ander gelooft dat het opduiken van zulke theorieën onder christenen een straf is op de zonden van een tekort aan bijbelkennis en mondiaal-gebrild bijbellezen; de een gelooft dat mondiale integratie geweldige perspectieven opent voor de voortgang van het evangelie, zodat wij haar geestdriftig behoren te bevorderen, de ander dat zij huiveringwekkende perspectieven opent voor het rijk van de anti-christ, zodat wij er voor moeten terugdeinzen; de een gelooft nog steeds dat Luther een van God gegeven profeet was in een donkere tijd, een Elia temidden van een afvallige christenheid, de ander is gaan geloven dat hij te weinig aandacht heeft besteed aan het kerkelijk gesprek en zodoende een onverantwoordelijk schisma heeft bewerkt; de een gelooft dat het communisme een wereldreligie is uit de vader der leugenen, uit de aarde aards en volkomen anti-christelijk, de ander dat het een reactie was op de „zonden der kerk” en dat er nog voldoende christelijke elementen in schuilen om er begrijpend tegenover te kunnen staan en op „confrontatie” te mogen hopen; de een gelooft dat het toekomstige optreden van een anti-christelijke wereldstaat (Openb. 13) zeer onwaarschijnlijk is en het optreden van een duizendjarig christelijk vrederijk vrij zeker (A.R. Staatkunde pag. 254/55), de ander gelooft het tegendeel; de een gelooft dat de moderne dekoloniatiegedachte een zuiver christelijke gedachte is, de ander dat er meer anti-christelijke dan christelijke motieven aan ten grondslag liggen; de een gelooft dat de antithese dood behoort te zijn en de synthese springlevend, de ander gelooft dat de antithese een blijvende realiteit is en de synthese een dodelijk gevaar... Zo zou ik nog wel even door kunnen gaan met het opsommen van tegenstellingen. Er al deze tegenstellingen zetelen niet zelden naast elkaar in één kerkbank. Zij zullen doorgaans ook de meest tegen-gestelde consequenties hebben voor ieders politiek handelen. Waar de een juist over de doorwerking zijner overtuiging in de praktijk van het politieke en maatschappelijke leven, weent de ander.

Het is mijns inziens niet mogelijk dat men, bij zulk een toestand op godsdienstig gebied — en niemand zal toch willen ontkennen dat die toestand een „realiteit” is — een christelijke politieke partij kan hebben, waarbinnen ieder bevoegd is op elk gewichtig moment, waarop hij zijn keuze namens de partij moet bepalen, zijn beslissing „in het geloof” te nemen.

Nu is de zojuist geschetste toestand niet van vandaag of gisteren. Hij bestond, mutatis mutandis, in de vorige eeuw ook.

Liberalen, conservatieven en anti-revolutionairen zaten „broederlijk” in één kerkbank en het gebeurde zelfs wel eens dat de kansel door een marxist werd bestegen. Zolang er geen politieke organisatie was met een welomschreven program van beginselen kon men wel zeggen, dat ieder christen, die als volksvertegenwoordiger optrad in staten of raden, in elk concreet geval zijn beslissingen „in het geloof” moest nemen. Die beslissing kon dan in liberale, conservatieve of antirevolutionaire (calvinistische) geest uitspreken.

Sedert echter in 1878 de Antirevolutionaire partij is georganiseerd op de grondslag van een welomschreven program van beginselen, moeten we de eis blijven stellen, dat ieder die ge-roepen is namens die partij op te treden in staten en raden, in elk concreet geval slechts antirevolutionaire beslissingen neemt. Dat wil zeggen, hij moet zich volkomen houden aan het program van beginselen (zoals dat pas een jaar geleden gewijzigd is).

Er kan dus mijns inziens geen sprake van zijn dat een a.r. politicus, zoals de schrijver wil, in elk concreet geval in het geloof heeft te beslissen welk politiek beleid zijn steun verdient. Dat zou niet minder betekenen dan ongedaan maken van hetgeen in 1878 is gebeurd en dus opheffing van de Antirevolutionaire Partij, al zou zij misschien in naam nog wat kunnen voort-tobben. Zijn „geloofsbeslissing” heeft ieder antirevolutionair christen al genomen, toen hij lid van de partij werd. Als hij meent, dat het beginsel- en algemeen staatkundig program van de partij niet overeenstemt met zijn geloofsvertuiging, moet hij een nieuwe „beslissing in het geloof” nemen en zich voegen bij zulk een partij, die meer bij zijn geloofsvertuiging past. Zoals o.m. verscheidene oud-leden van de partij, die nu leden van de P.v.d.A. zijn, reeds hebben gedaan.

Ieder, die in de Antirevolutionaire Partij een leidende functie bekleedt, zal er zich van bewust moeten zijn, dat zijn visie op de Schrift en op de gerechtigheid naar Gods wet gebonden zijn aan het program van beginselen der partij. Dat zijn de beginselen der reformatie in deze landen, die hun stempel drukten op ons volkskarakter en vorm gaven aan het maatschappelijk en staatkundig leven.

Men kan dat bekrompen vinden en menen, dat die reformatische beginselen, waar Groen zo druk mee bezig was, versmelten onder de stralen van nieuwere theologische en ethische studien, maar men zal er mee hebben te rekenen dat een groot deel van het christenvolk in ons land, met een variant op hetgeen Groen van Prinsterer Thorbecke eens toevoegde, zal antwoorden: „Zo bekrompen zijn wij. Wij hechten nog aan zekere formulieren, wanneer men daarin het eenvoudig evangelisch geloof van de christen terugvindt. In onze catechismus luidt de eerste vraag niet: hoe velerlei theologische meningen zijn er? Maar: „welke is uw enige troost beide in leven en sterven?”

Zo is er dus een sterke band tussen de gereformeerde belijdenisschriften en het program van beginselen der Antirevolutionaire Partij. Maar niet zodanig dat beslissingen, die ergens in de kerkelijke sfeer vallen over enig stuk der belijdenis, automatisch van kracht worden voor het beginselprogram der Antirevolutionaire Partij, zodat dit „van hogerhand” buiten de partij-organen om, geheel of gedeeltelijk op non-actief zou kunnen worden gesteld. Nog minder kan dit het geval zijn als kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders in „boodschappen”, „oproepen” en „verklaringen” zich keren tegen een politiek beleid, dat uit het antirevolutionaire beginsel- en algemeen staatkundig program voortvloeit.

Terugkomend op hetgeen ik aan het begin gezegd heb, namelijk dat er ergens duidelijke grenzen moeten zijn, waar het streven naar het „politiek-haalbare” op-basis-van-de-realistie onverbiddelijk moet ophouden, meen ik te mogen zeggen dat deze voor ieder duidelijk waarneembaar zijn getrokken in het beginsel- en algemeen

staatkundig program der partij. „Beslissingen in het geloof” kunnen nooit goed zijn, zodra zulke beslissingen in strijd komen met het partijprogram. Want het kan nooit vrucht zijn van een waar geloof, als men tegen de wetten en regels, waaraan men zich vrijwillig gebonden heeft, ingaat. Dat is niet anti-revolutionair, maar revolutionair!

Nu lagen voor mijn besef de zaken met betrekking tot het recente Nieuw-Guinea-beleid wel heel duidelijk.

Ik noemde reeds in mijn brochure artikel 21 van het beginsel- en algemeen staatkundig program. Ik vermoed niet, dat enig christen-met-gezond-verstand zal durven beweren, dat het capituleren voor agressie, het vertreden van het bezworen Handvest der Verenigde Naties, het onderhandelen met beruchte verdragschenders-met-het-mes-op-de-tafel, het tegen hun wil overleveren van een gehele bevolking aan een communistisch-fascistische chaos, overeenkomt met „de ontwikkeling van het internationale recht en... de vreedzame oplossing van geschillen tussen de volkeren.” Het tegendeel is het geval: geen ontwikkeling van het internationale recht, maar schaamteloze ondergraving er van. Niet aan het eerste (ontwikkeling) heeft de Antirevolutionaire Partij in dit concrete geval overeenkomstig haar beginselprogram „krachtig medegewerkt”, maar aan het laatste (ondergraving). En wel bovenmate krachtig door voorop te gaan onder degenen, die de Regering wilden pressen tot een beleid, waarbij het recht was onderworpen aan de politiek. Hier werden van meet af aan (3 oktober 1961) de grenzen overschreden, die vast liggen in het genoemde program.

Helaas, het requisitoir moet wel zeer scherp zijn!

Men leze en overdenke ook artikel 4 en beseffe wat het is als antirevolutionaire volksvertegenwoordigers het zwaar der Overheid op Nieuw-Guinea bot en stomp wilden houden om de „onderhandelingen” niet te verstoren door Soekarno te verdrieten. Vervolgens lieten wij op artikel 6 en bedenken dat sedert Van Mook de grondwet „slechts een boekje” noemde, deze al meer „slechts een boekje” is gebleken, dat achteraf geïnterpreteerd en gewijzigd kan worden. Gelijk nu weer na het capitulatie-akkoord van New-York het geval bleek, met anti-revolutionaire instemming.

Ook over artikel 7 willen wij het hebben. Want daar gaat het over de onmisbaarheid van een krachtige volksinvloed door tussenkomst van de Staten-Generaal. Uit een opinie-onderzoek van augustus 1961 is gebleken, dat 75% van het a.r.-kiezersvolk een standpunt terzake van het Nieuw-Guinea-conflict innam, dat tegengesteld was aan dat van de „topleiding” en de kamerfracties, zoals dit zich kort daarna (3 oktober) openbaarde. Slechts 13% was vóór „weggaan” uit Nieuw-Guinea en onder die 13% slechts 3% (dit moet bepaald die „grote groep van zwijgers”, aanhangers van „de dertig”, geweest zijn) vóór overdracht aan Indonesië.

Mij dunkt, dat de tussenkomst van de a.r.-kamerfracties voor het a.r.-kiezersvolk bij het tot gelding brengen van de volksinvloed in dit concrete geval wel inging tegen de geest van het genoemde artikel.

Tenslotte artikel 22 van het antirevolutionaire beginsel- en algemeen staatkundig program. „Handhaving van onze nationale positie”. Het tegendeel van dit beginsel is: haar te grabbel leggen, zoals mijns inziens te New York is geschied. Socialisten, communisten en andere wereldburgers (waaronder bepaalde leiders van concerns) vinden dat nooit erg. Maar de „topleiding” had het wel erg moeten vinden en geweigerd hebben de positie van de eigen regering te verzwakken op een kritiek moment (3 oktober 1961).

„Versterking van het nationale besef.” Het tegendeel is alweer: défaitisme aankweken onder verwijzing naar de „harde werkelijkheid”, waaraan wij als kleine natie en nog minder als partij binnen een kleine natie iets zouden kunnen veranderen, terwijl het niet „reëel” is „wonderen in te calculeren.”

„Inzicht in de betekenis van de strijd voor vrijheid en recht, waaruit ons nationaal bestaan geboren is.” Nu denken wij onwillekeurig aan de woorden van de Vader des Vaderlands, die

• Het slot van deze beschouwing en ons commentaar hierop vindt U op pag. 5

M. C. van Staaveren

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

**N.V. Rederij en
Haringhandel**

Import — Export

N. Parlevliet Jr.

KATWIJK AAN ZEE

Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

**NEDERLANDSE
GEDACHTEN**

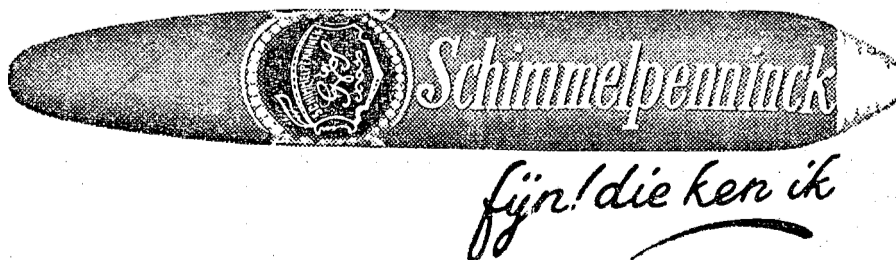
onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakerstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar, f 3.25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4.— p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0.20.

INGWERSEN & Co.
Commissiennars in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C
Telefoon 32121-35302-33679

- * alle effectenzaken
- * plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

SPOT

Emmwood in The Daily Mail, London

„Wees voorzichtig met wat je tegen hem zegt. Hij kan het feit niet verkroppen, dat hij vorige week om deze tijd nog een atoommogendheid was”.

Le Pelley in The Christian Science Monitor

„Ik ben van mening veranderd. Laten wij op die bank gaan praten”.

PRENT

(Ingezonden)

Verklaring

Naar aanleiding van een bericht in verschillende bladen over een uitspraak van mij op een vergadering van de Kamercentrale Dordrecht op 26 oktober 1962 bereikten mij enkele vragen over de strekking van mijn opmerking.

Wat heb ik gezegd en bedoeld?

Naar aanleiding van een vraag uit de vergadering over de kritiek op het beleid van de heer Bruins Slot antwoordde ik als volgt:

Wanneer er mensen zijn die de heer Bruins Slot van de kandidatenlijst willen schrappen vanwege het Nieuw-Guineabeleid, dan doen zij er verstandig aan ook de naam van de heer Biesheuvel van de lijst te verwijderen. Inzake het Nieuw-Guineabeleid zijn wij (als voorstemmers) volstrekt solidair.

Dat heb ik gezegd. De bedoeling is mij dunkt duidelijk genoeg.

Ik achtte en acht het een zaak van eerlijkheid het zo te stellen. Wie meent dat één onzer moet vallen vanwege het Nieuw-Guineabeleid dient te beseffen dat de fractie op twee na voor dat beleid een gezamenlijke verantwoordelijkheid draagt.

Wat heb ik niet bedoeld?

Op enigerlei wijze de vrijheid van onze kiesverenigingen aan te tasten om in deze weken een kandidatenlijst samen te stellen, zoals men dat wenselijk oordeelt. Aan die vrijheid mag ik niet tornen en ik wil het ook niet. Wel heb ik

het tot mijn plicht en mijn vrijheid gerekend in de bewuste A.R.-vergadering te wijzen op één aspect van de zaak, dat sommigen naar mij uit ervaring is gebleken onvoldoende in het oog houden. De verantwoordelijkheid voor de samenstelling van de kandidatenlijst ligt volledig in handen van onze partij in al haar geledingen. Aerdenhout, 3 november 1962

Mr. B. W. Biesheuvel.

Brochure Prof. Scholten

Uiteraard verwachten onze lezers, dat wij enige aandacht zullen schenken aan de brochure van prof. mr. L. W. G. Scholten: TIJD VOOR VERANTWOORDING.

Dat ligt uiteraard ook in onze bedoeling. Maar onze lezers gelieven enig geduld te oefenen.

Het is de redactie n.l. bekend, dat prof. Scholten met enige andere leden van A.R. kiesverenigingen een gesprek heeft met het Moderamen van het Centraal Comité. Wij hopen van harte, dat het een vruchtbaar gesprek zal zijn en dat de vruchten ook naar buiten zullen blijken. Maar juist daarom achten wij het in het belang van de A.R. Partij, om even met onze reactie te wachten.

Naar Goddelijke wet

GEDURENDE tientallen jaren was er in ons land weinig belangstelling voor de buitenlandse politiek. En voorzover die er wel was, bestond zij meer in de aandacht van de toeschouwer voor wat de grote mogendheden bedreven en bedoelden, dan voor een Nederlandse Buitenlandse politiek.

Jarenlang was het gewoonte, dat de begroting van Buitenlandse Zaken werd afgedaan in een avondvergadering. Een aantal buitenlandse diplomaten nam dan plaats in de loges. Er was een feestverlichting aangestoken. Maar overigens was het een vervelende en weinig betekende zaak.

Alleen tijdens het ministerie Kuyper is er heel wat leven in de brouwerij geweest en dr. Kuypers bemoeiingen met de buitenlandse politiek hebben zelfs na zijn optreden nog tot nieuwe strijd aanleiding gegeven. Maar meestal was het zéér stil in de Hofvijver, als Buitenlandse Zaken aan de orde was. Eénmaal vlamde ineens de belangstelling op tot een nationale beweging, toen het ging om het Moerdijkkanaal en velen juichten, toen de Eerste Kamer weigerde, het traktaat met België goed te keuren.

De zaken — wij hebben er verleden week op gewezen — liggen nu wel heel anders. De buitenlandse politiek gaat ons aan, dat hebben we nu wel duidelijk begrepen. Niemand zegt meer: staat dan in de waarachtige neutraliteit, zoals in 1940, voordat de Duitsers ons land binnenvielen.

IN ons beginsel- en algemeen staatkundig program wordt ook gesproken over de internationale betrekkingen. Daar staat in een korte slotzin, dat Nederland ook zoveel mogelijk hulp moet verlenen aan onder-ontwikkelde gebieden. Maar dat is een zin, die in het program van elke politieke partij in Nederland kan staan. Indien men het althans los maakt van de rest van het artikel.

Waar het op áán komt, is dat het artikel aanvangt met de stelling: DE BETREKKINGEN MET ANDERE NATIES DIENEN TE WORDEN BEHEERST DOOR DE GODDELIJKE WET VOOR HET SAMENLEVEN DER VOLKEN. En in aansluiting daarmee wordt gesproken over de ontwikkeling van het internationale RECHT.

Internationaal recht naar Goddelijke wet, dat is de kern van het artikel. En daarin ligt de aansluiting aan artikel 1, waarin gesproken wordt over HET BESLAG VAN GODS WOORD op het openbare leven.

Dat geldt uiteraard voor alle volken. Gods Woord is er niet voor degenen, die het willen aanvaarden, het is allerminst een Woord, waartegen ieder naar eigen zin en inzicht zijn houding kan bepalen, maar het is bindend voor allen, voor de gehele wereld, voor alle volken.

En daarom is het de roeping van onze overheid, om daarvan getuigenis te geven.

HIER moeten we twee veelverbreide stellingen afwijzen. Vooreerst de telkens terugkerende redenering, dat we niet van Oosterlingen moeten verwachten, dat zij zich in het internationale verkeer naar Westerse normen zullen gedragen. Wanneer die redenering dient, om b.v. de strenge regel, dat traktaten gehouden moeten worden, dat beloften dienen te worden nageleefd, terug te brengen tot een westerse opvatting, die in mondiaal verband moeilijk tot gelding kan worden gebracht, dan is zij verwerpelijk. Want dan wordt de neiging openbaar, om in Gods Woord uitdrukkelijk gestelde regels van recht en waarheid te relativiseren tot tijdelijk en plaatselijk begrensde regels, regels van „het Westen”.

Het is ook niet zo, dat een beroep op de Goddelijke wet ons sterker maakt tegenover het Oosten, of tegen Afrika, of het communisme, of tegen welke machtscombinatie ook. Het beroep op die wet stelt ons zelf onder de tucht, brengt ons onder de diep ingrijpende kritiek van het Woord. Het dwingt ons, om streng te letten op tendenzen van baatzucht, van begeerte naar macht, van opportunisme en wereldse kansberekening.

EN nu het tweede aspect.

Sommigen zeggen: gij hebt gelijk. Er ZIJN onveranderlijke normen van recht en zedelijkheid voor alle volken, voor Oost en West, want het menselijk normbesef is onafhankelijk van ras of luchtstreek.

Daarom is er altijd een gesprek mogelijk, en overleg. Omdat alle volken en dus ook alle gesprekspartners het met elkaar eens ZIJN voordat het overleg begint, in de grond van de zaak eens, over wat mag en wat niet mag. Want het internationale rechtsverkeer maakt deel uit van de natuurlijke menselijke verhoudingen, waar het menselijk geweten en het redelijk inzicht terecht de leiding hebben. Een christen weet zich daarbij gebonden aan het Woord Gods, maar hij komt, al REDENERENDE, en redelijke en zedelijke argumenten gebruikende, tot dezelfde conclusies als de heiden, die de wet niet kent.

Aldus redenerende dient de wet Gods alleen voor interne controle bij de christelijke overheden, maar de Bijbel blijft dicht op de vergadering van de U.N.O.

DE internationale politiek is een moeilijke zaak. Het is duidelijk, dat zij beslissend kan zijn over leven en dood. Naar de mens gesproken hangt de toekomst van de wereld soms af van wat één zondig en sterfelijk mens besluit. En het is geen wonder, dat sommigen dan maar tevreden schijnen te zijn met het bijjveren van wat in de slotzin van ons programartikel over de buitenlandse betrekkingen wordt gezegd.

Maar het begin van dat artikel reikt wijder en graaft dieper. En dat moeten we blijven verstaan als we de antirevolutionaire lijn willen blijven vasthouden.

En op die wijze krijgt het gehele artikel en de gehele buitenlandse politiek de kracht van een getuigenis en een waarschuwing en wordt het een toepassing van wat de Heilige Schrift ons leert over de wijsheid van het gebod der Heren.

Bejaarden, kijkers en luisteraars

TWEEDE
KAMER

VERTRAGING

DE staatssecretaris van O.K. & W., mr. Scholten (C.H.U.), heeft het niet gemakkelijk gehad. De een heeft zich wat feller geuit dan een ander, maar de kritiek van allen kwam tenslotte neer op het verwijt dat er in het beleid inzake de televisie- en radiozaken te weinig schot zit.

Dat was geen wonder. Toen deze staatssecretaris was benoemd heeft hij zich eigenlijk volledig gedistancieerd van hetgeen tot op dat moment verwacht mocht worden. Er was in beginsel overeenstemming tussen Kamer en Kabinet over een nieuwe omroepwet. De staatssecretaris meende bij zijn optreden dat het ogenblik was gekomen zich opnieuw over deze situatie te beraden. Er zou een nieuwe ontwikkeling aan de gang zijn: naast de omroepverenigingen zouden ook andersoortige verenigingen een recht op uitzending moeten hebben. Wellicht zou het tijd zijn een zgn. nationale omroep te creëren. De daartoe ingestelde staatscommissie moest dit maar eens grondig onderzoeken. De eerste stap op de weg tot vertraging werd gezet.

Niettegenstaande hetgeen minister Cals in 1951 had gezegd in de Kamer dat de regering in beginsel bereid is bij de definitieve regeling van de televisie de programnaverzorging toe te vertrouwen aan de omroepverenigingen. De staatssecretaris was het daarmee in 1959 kennelijk niet eens: geef de commercie — de handel en het bedrijfsleven — ook een kans zich met cultuurvorming bezig te houden. De gelden daarvoor zullen dan niet uit de belastingopbrengsten behoeven te komen, maar uit de opbrengst van de reclame gemaakt voor televisie en radio. Op 22 februari 1961 kwam de staatssecretaris met het voorstel een commerciële televisie te accepteren. Op grond van hoofdzakelijk economische motieven, die overigens meer weg hadden van wensen dan van harde feiten.

Intussen waren mogelijkheden geopend. Zowel een derde radiozender als een tweede televisienet te bouwen. Maar nog staat niet vast wanneer de bouw van beide zenders klaar zal zijn. Hooguit eind 1964 zal een eerste deel klaar zijn van het tweede televisienet — en dan nog alleen maar voor een deel van Nederland (de randstad Holland!).

Ondertussen gaat de ontwikkeling verder maar het publiek kan daar niet van profiteren.

Noch van de betere technische vinding F.M. voor de radio, noch wordt het Nederlandse volk een nieuwe mogelijkheid geboden inzake de televisie.

De heer Kieft (A.R.) meende daarom dat dit verdragend werkend beleid was uitgelopen op een verwaarlozing van de belangen voor de luisteraars en de kijkers. Een vertraging die bovendien uitsluitend aan het beleid van de staatssecretaris was toe te schrijven. De staatssecretaris ontkende dit weliswaar, maar gaf later toe de door hem opgeroepen risico's voor zijn rekening te nemen.

Het was freule Van Stoetwegen (C.H.U.) die de staatssecretaris wat in bescherming nam. Overigens in deze zin dat zij vond dat de heer Kieft te fel was geweest. De beschuldiging op zich zelf, afgedacht van de scherpheid, heeft ook zij niet bestreden. Zij kwam ook tot de conclusie dat meer voortgang toch wel noodzakelijk was.

De P.v.d.A., bij monde van mr. Vrolijk, sloot zich echter bij de heer Kieft aan, al meende hij te moeten opmerken dat hij in een vroeger stadium reeds zich hierover had uitgesproken. Uit de wijze waarop dr. Albering (K.V.P.) zich in het kort uitte, bleek ook duidelijk dat hij zich over de trage gang van zaken beslist niet kon verheugen.

WERELDOMROEP

HET is vandaag zo dat de kosten van de wereldomroep (7 miljoen gulden) moeten worden betaald uit de luisterbijdragen. De vraag of dit juist is wordt door de wereldomroep bevestigend beantwoord. Voor de waarde van haar uitzendingen acht zij het van betekenis dat de wereld weet dat die uitzendingen niet uit 's rijks kas worden betaald.

Waardoor zou vast staan dat de wereldomroep geen staatsomroep is.

Anderen gaan er echter van uit dat de door de Nederlandse luisteraars bijeengebrachte gelden bestemd behoren te blijven voor de totale binnenlandse omroep. Het voeren van public relations, het creëren van goodwill voor Nederland in de ruimste zin van het woord is niet direct een taak van de binnenlandse omroep. Al jaren is hierover verschil van mening. Hoewel minister Cals reeds eerder een

principe-beslissing ten gunste van de binnenlandse omroep had genomen, had de staatssecretaris ook deze zaak weer verschoven.

Prof. L. W. G. Scholten en zijn commissie moesten hierover een tussentijds advies uitbrengen.

Dit advies was in principiële zin onjuist gemotiveerd, meende de heer Kieft (A.R.), omdat in feite de overheid een oordeel zou moeten geven over de vraag of de omroepcomponenten hun taak „naar behoren konden uitvoeren.” Zo wordt ongemerkt een overheidsinmenging geïntroduceerd in de bestaande vrije omroepen. Terecht besliste de staatssecretaris óók anders, waarbij alle sprekers zich aansloten, onder het beding, aldus dr. Albering (K.V.P.): maak deze regeling, die tijdelijk is bedoeld niet tot een definitieve. Zo spoedig mogelijk moet de — reeds door minister Cals gegeven toezegging — worden gerealiseerd.

Niet de overheid spreekt zich uit over de vraag of de omroepcomponenten hun taak naar behoren vervullen kunnen en geven daarom een extra bedrag ter versterking van de luisterpot, maar de overheid verleent op den duur uit de algemene middelen een bijdrage aan de luisterpot die overeenkomt met de reële kosten van de wereldomroep.

RADICALE STAATSSOCIALISTEN

DE enige, en eerste, vrouwelijke minister van dit Kabinet, dr. Klompé, heeft zich oprecht boos gemaakt. Niet dat haar dit niet vaker overkomt. Maar bij de behandeling van de derde begroting volgens de nieuwe werkmethode, heeft zij met nadruk gesteld dat zij boos was, omdat haar werd verweten — zonder enig stelling bewijs overigens — dat zij de staat alles liet doen op het terrein van het maatschappelijk werk.

De heer Scheps (P.v.d.A.) had nl. gezegd dat deze minister er op uit is de overheid een taak toe te delen inzake het particuliere leven van de mens. Diens particuliere leven wordt in een korset samengeperst en doodgedrukt omdat deze minister alles van bovenaf oplegt. En zo werd de minister door een socialist uitgekroten voor een radicale socialiste.

Opvallend was overigens wel dat een andere socialist, mevrouw Heroma, erkende dat door de minister bijzonder goed werk was verricht.

Even schoot de minister uit haar slof toen de heer SCHEPS (P.v.d.A.) betoogde dat zij al het maatschappelijk werk liet begeleiden en dan nog in de zin van een verregaande zgn. verzuiling. „Dat moet u bewijzen”, voegde dr. Klompé hem toe. Waarop haar partijgenoot — voorzitter Kortenhorst — haar toevoegde: Dat behoeft hier niet, het is een politiek college!

AFZONDERLIJK DEPARTEMENT

DE vraag of het ministerie van maatschappelijk werk, dat naar de heer Scheps had uitgerekend, een bedrag van 57 miljoen gulden nodig had voor het eigenlijke werk, moet blijven voortbestaan, is niet eenstemmig beantwoord. Zeker, het is van het allergrootste belang geweest dat dit ministerie het maatschappelijk werk mee van de grond heeft gekregen.

Maar nu dit eenmaal op gang is gekomen — de heer Smallegenbroek (A.R.) had duidelijk gewezen op de bijzondere taak die op dit terrein allereerst is weggelegd voor kerken en particulieren — rijst er twijfel aan het voortbestaan van een afzonderlijk ministerie. Vast staat wel dat in elk geval van deze minister maar weinig wetgevende arbeid is afgekomen. Het overgrote deel van haar langdurige ambtsperiode is gevuld geweest met het creëren van subsidieregelingen, gebaseerd op algemene maatregelen van bestuur, koninklijke besluiten of wel ministeriële aanwijzingen. De indruk werd verkregen dat een deel van de socialisten het maatschappelijk werk willen onderbrengen bij een bestaand ander ministerie. De katholieken meenden dat het bestaande departement moest worden uitgebreid, terwijl de overigen kennelijk een afwachtende houding willen aannemen.

BEJAARDENOORDEN

EEN van de produkten van wetgevende arbeid van minister Klompé is door de Kamer, na een enkele, overigens geringe wijziging, van harte aanvaard. Het ontwerp regelde een belangrijke zaak. Het wil trachten te voorkomen dat misstanden ontstaan in tehuizen waarin bejaarden worden verzorgd.

Weliswaar, de heer Van Bennekom (A.R.) merkte dit terecht op, mag men beslist niet generaliseren, maar het komt toch voor, vaker dan gewenst is, dat inderdaad erbarmelijke misstanden voorgekomen zijn. De bejaarden hebben er recht op in onze gemeenschap verantwoord verzorgd te zijn. Natuurlijk mag men het grote belang van het zelfstandig blijven van de oudere mens niet ontkennen, maar aan de andere kant moet, indien zij in bejaardentehuizen worden opgenomen en verzorgd voldoende vaststaan dat zij niet het slachtoffer worden van uitbuiting.

De instelling van een toezicht op de bejaardenoorden is daarom een aangepaste maatregel.

Het was goed bij dit ontwerp de bijzondere aandacht te vragen voor het vele werk dat de kerken, vele tientallen jaren hebben verricht tot verzorging van haar bejaarde leden (Van Bennekom (A.R.)). En ook dat vele kloosters en liefdadigheidsinstellingen zich al jaren lang hebben uitgelaten, zich hebben ingezet voor een verantwoord huisvesting van bejaarden. (Mej. Kok, K.V.P.). Een waardering woord van de zijde van het heer Franssen (P.v.d.A.) werd pijnlijk gemist.

UITGANGSPUNT

MINISTER Klompé heeft duidelijk gezegd, ter voorkoming van misverstand — de heer Franssen (P.v.d.A.) had hierop aangedrongen — dat zeer vele bejaarden er grote voorkeur aan geven zolang mogelijk zelfstandig te blijven in eigen woning. Zij zal in haar beleid hiermee positief rekening houden. Maar, als er omstandigheden van gezondheid of uit anderen hoofde zijn waardoor verzorging in een bejaardentehuis nodig blijkt te zijn moet de overheid er mede voor waken dat die verzorging de toets van de kritiek kan doorstaan.

Omdat meerdere provincies zowel als meerdere gemeenten op dit terrein nog geen taak voor zich zelf zien was het nodig dat een rijkswet in het leven te roepen. Niet een wet die alles regelt van bovenaf, doch een raamwet die aan de provincies en zonodig aan de gemeenten in ruime mate de gelegenheid geeft eigen initiatief te ontplooiën. Er is niet méér geregeld dan strikt noodzakelijk is. Voorlopig erkende verpleegtehuizen b.v. blijven buiten de huidige regeling. Een tehuis voor rustende diaconessen eveneens. Een antwoord waarom de heren Van Bennekom (A.R.) en Franssen (P.v.d.A.) nadrukkelijk hadden gevraagd.

Bovendien is het door de Gedeputeerde Staten te geven toezicht op de bejaardentehuizen „omringd” met een in het leven te roepen commissie van bijstand, terwijl dit College van G.S. dat toezicht in voorkomende gevallen óók kunnen overhevelen naar de gemeenten.

De C.H.U.-afgevaardigde, de heer Kikkert meende dat de norm vijf bejaarden duurzame huisvesting wordt verleend, gepaard gaande met gehele of gedeeltelijke verzorging) zou worden verlaagd. Terecht wilde de minister hier niet aan, al zullen er in dit geval ook onbehoorlijke dingen kunnen gebeuren!

De wet betekent toch al — overigens noodzakelijk, gelet op het uitgangspunt dat de overheid het zwakke dient te beschermen — een ingreep in het particuliere doen en laten. Een „te ver” zou tot gevolg hebben dat men dieper komt in bepaalde verhoudingen waarin men niet wil treden. Wat te denken b.v. van een gezin dat vader en moeder tct zich heeft genomen!

HULP AAN ONDERONTWIKKELDE GEBIEDEN

DEZE week is het beleid van het kabinet inzake de hulp aan de ontwikkelingslanden indringend behandeld. Het debat kon terdege worden voorbereid omdat het kabinet een nota had overgelegd, waarom de Kamer reeds vroeger had gevraagd, waaruit bleek hoe het Kabinet over deze zaak dacht.

Er waren veel vragen — er waren bedenkingen ook. Van alle fracties.

Over de bestaande nood was men het wel eens. Maar over de financiële vertaling van die nood waken de meningen uiteen. De P.v.d.A. huldigde een zacht gezegd, typische houding. Meer vragen, maar niet er bij zeggen waarvan die hulp moest worden betaald. Veel eisen stellen op dit punt, maar over de middelen die daarvoor beslist nodig waren, het Nederlandse volk volledig in de mist laten.

De behandeling van deze nota stond heel duidelijk in het teken van de huidige financiële mogelijkheden naast de reeds bestaande verplichtingen van de overheid. In dat verband is het luister van Kamerbehandeling van deze gewichtige nota te betrekken in de begonnen algemene financiële beschouwingen.

* * * Misverstanden

In Nederlandse Gedachten van 27 oktober j.l. is in het verslag omtrent het onderwerp „burgemeestersbenoemingen” een onduidelijkheid aanwezig die aanleiding heeft gegeven tot misverstanden.

Wat heeft de heer Smallegenbroek (A.R.) concreet gesteld omtrent de geschiktheid van een burgemeester.

De Handelingen geven duidelijkheid: „Men moet bekwaam zijn en men moet geschikt” „zijn. Nu meen ik dat de factor geschiktheid een” „grote rol moet spelen en dat de factor bekwaam-” „heid niet doorslaggevend moet wezen, je moet ze” „in combinatie brengen. Het is natuurlijk niet zo in” „Nederland dat alleen maar personen van een be-” „paalde richting bekwaam zouden zijn. Zo was het” „in de vorige eeuw vaak, maar zo is het vandaag” „toch niet meer in Nederland”.

„De geschiktheid hangt natuurlijk samen met de” „aansluiting aan het geestelijk klimaat van de ge-” „meente. Dit spreekt met name op het platteland” „erg duidelijk. Laat ik dit eens toepassen op mijn” „eigen groep, mijn eigen kring. Ik ben er in de” „grond der zaak tegen dat in een gemeente, die” „voor een groot deel bestaat uit A.R. en verder een” „hervormd-kerkelijke inslag heeft, benoemd zou” „worden een A.R. van gereformeerde richting, dus” „een lid van de gereformeerde kerk. In zo'n ge-” „meente behoort — daarnaar behoort men te zoeken — een A.R. te worden benoemd, die behoort” „tot de hervormde kerk. Nu is het heel best moge-” „lijk, dat hij wat minder bekwaam is dan een A.R.” „die gereformeerd is, maar hij is meer geschikt. Je” „zult hier dus moeten gaan balanceren met ge-” „schiktheid en met bekwaamheid.”

Mogelijke misverstanden zijn nu uitgesloten.

U kunt mij — ook voor 1963 — noteren als abonnee:

Naam:

Aders:

Woonplaats:

OPGEGEVEN DOOR:

Naam:

Aders:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs van 1 november '62 tot 1 januari '63: f 1,—. Per halfjaar f 3,25. Giro 89673.

BON

Voor slechts f 1.—
abonnee op
Nederlandse Gedachten

Schipbreuk van het neutralisme

• Vervolg van pag. 1

India wil en kan niet aanvaarden, dat de Chinese troepen voort gaan met het plegen van agressie op Indisch grondgebied, grote delen hiervan te bezetten en deze te gebruiken om een regering op hun voorwaarden te forceren.

ZINLOOS

In de verklaring wordt voorts gezegd dat het Chinese aanbod om 20 km terug te trekken achter wat zij noemen de „lijn van de feitelijke machtsuitoefening” volkomen zinloos is. Wat is deze „lijn”? Is het de lijn, die ze gemaakt hebben door hun agressie sedert begin september? zo vraagt de Indische regering zich af. Veertig tot zestig km opdringen door klinkklare militaire agressie en dan aanbieden om 20 km terug te trekken mits de tegenpartij dit ook doet, is — zo luidt de verklaring — een bedrieglijk voorstel, waar niemand in loopt. Als de Chinese betuigingen van vrede echt gemeend zijn, laat men in Peking zijn troepen tenminste tot op de posities van voor 8 september j.l. doen terugtrekken. Dan zal India bereid zijn, onderhandelingen te beginnen op elk wederzijds af te spreken niveau, teneinde maatregelen te nemen om de spanning te verminderen en de door geweld ontstane veranderingen in de status quo aan de grens te herstellen.

India is — zo wordt gezegd — bereid geschillen door besprekingen op te lossen, maar alleen op basis van fatsoen, waardigheid en zelfrespect en niet onder militaire druk van welk land ook, hoe sterk dit ook moge zijn”.

BEKENTENIS

Op 22 oktober verklaarde Nehroe voor de radio: „We moeten een sterke wil aan de dag leggen en alle energie en hulpmiddelen van het land gebruiken om de agressor te weerstaan. We moeten breken met onze manier van werken in vredetijd en methoden gebruiken, die snel resultaat afwerpen. We moeten onze militaire positie versterken met alle middelen, die ons ter

beschikking worden gesteld. Verder moeten we niet in geruchten geloven. Luister niet naar hen, die week van hart zijn. Misschien zijn we te week geworden en hebben we te lang geloofd, dat we niets hadden te duchten. Maar vrijheid kunnen we nooit als een uitgemaakte zaak beschouwen. Zij vereist altijd paraatheid, kracht en uithoudingsvermogen”.

En een ander keer sprak Nehroe de langzamerhand vermaard geworden woorden: „Wij hadden het contact verloren met de werkelijkheid van de moderne wereld. We leefden in een sfeer, die we zelf geschapen hadden en de Chinese agressie heeft ons ruw wakker geschud”.

RUITERLIJK

Voor al dit laatste was taal van een man, die tot het uiterste geprobeerd heeft een illusie tot waarheid te maken, maar die bedrogen is uitgekomen en dat — wel heel erg laat — ruiterslijk toegeeft. Dat schetst de ware grootheid van Nehroe, ondanks het feit, dat hij de vrije wereld onnoemelijk veel ellende had kunnen besparen, als hij al vele jaren geleden naar de raad van anderen had willen luisteren. Maar nog is het niet te laat, als Nehroe nu maar volledig lering wil trekken uit de fouten, die hij in de afgelopen vijftien jaren heeft gemaakt, zowel tegenover communistisch China als tegenover de Sowjetunie. Die les is, dat geen enkel land ter wereld zich kan veroorloven in de koude oorlog tussen Oost en West een vrijblijvende houding aan te nemen en met de communistische landen aan te pappen, in de hoop, met rust te worden gelaten.

Zelfs een groot land als India wordt dan op een kwade dag onder de voet gelopen, omdat het zichzelf niet kan verdedigen en te trots is om een beroep te doen op landen, die het voor het hoofd heeft gestoten. Tenzij het thans gebruik maakt van een prachtige nieuwe gelegenheid om het roer geheel om te gooien en beschutting te zoeken onder de paraplu van de collectieve veiligheid, die zoals Europa die kent in de Navo en Zuidoost-Azië in de Zuidoost-Aziatische verdragsorganisatie.

VERGISSING

Het zou een grote vergissing zijn, als Nehroe er mee zou volstaan, andere landen in de bezorgdheid van India te laten delen en ze te laten helpen de veiligheid van dit land te verzekeren, maar tegelijkertijd weigert, zich iets gelegen te laten liggen aan de veiligheid van andere landen, wanneer het gevaar in zijn eigen land (waar we hopen spoedig) weer bezworen is.

Amerika, Engeland, Canada en andere bevriende naties helpen India op het ogenblik zonder zich af te vragen, of ze er ooit wel een roepiah voor zullen terug krijgen. Nehroe moet zich echter realiseren, dat hij zich niet kan veroorloven, deze landen als een soort brandweer te gebruiken, die je kan ontbieden als je in de puree zit en niet de helpende hand te bieden, als er bij zijn buurman brand uitbreekt. Geen enkel groot land heeft ooit nog meegemaakt, dat zijn buitenlandse politiek op een dergelijke wijze werd veroordeeld en vernietigd. Maar er is ook geen land ter wereld, dat zoveel reden heeft als India om te zorgen, dat het niet opnieuw in een dergelijke fout vervalt.

Nehroe's politiek is volkomen op een mislukking uitgelopen. Hij moet nu kiezen: collectieve veiligheid zoeken met andere landen (bijvoorbeeld bij de Zuidoost-Aziatische verdragsorganisatie) en zelf ook een aandeel leveren in het bewaren van die veiligheid... of een prooi worden van buitenlandse communistische overheersing.

MOEILIK

De Chinezen, maar vooral ook de Russen zullen het hem in de komende weken bijzonder moeilijk maken, dat te doen. In Peking zal men het zoeken van toenadering tot de Verenigde Staten proberen te gebruiken om de positie van Nehroe in de ogen van de zogenaamde niet-gebonden landen te verzwakken en ook in zijn eigen land te ondermijnen. Volgens de laatste berichten hebben de Chinezen nu ongeveer het gehele gebied bezet, dat zij enkele jaren geleden hebben opgeëist. De mogelijkheid bestaat, dat zij eerst zullen proberen, de Vlakte van Assam binnen te rukken en voor een belangrijk deel te veroveren om Nehroe nog

meer onder druk te kunnen zetten. Kommen zij echter tot de conclusie, dat de Indiërs met de van Amerika en Engeland ontvangen wapens een eind kunnen maken aan de Chinese opmars, dan zullen zij wellicht bereid zijn, een wapenstilstand te aanvaarden. Zij zullen dat dan slechts doen om India er van te weerhouden, een bondgenootschap met de Verenigde Staten te sluiten en zij zouden zulks kunnen bereiken, door Nehroe uit te maken voor een vriend van de imperialisten en kapitalisten.

Ook in de Sowjetunie zal men op dit laatste thema hameren. Men wil daar zelfs zijn uiterste best doen te voorkomen, dat India zijn neutralistische houding laat varen, omdat een dergelijke stap wel eens van grote invloed zou kunnen zijn op het doen en laten van talrijke andere Afrikaanse en Aziatische landen, die hun heil hebben gezocht in het zich afzijdig houden in het conflict tussen de grootmachten der wereld.

DUBBELHARTIG

We schreven het al: Nehroe zou opnieuw een grote vergissing maken, als hij bij een staken v. de vijandelijkheden in de nabije toekomst van mening zou zijn, dat hij ook in de toekomst een vrijblijvend gebruik kan maken van de steun van de westelijke mogendheden. Hij weet nu, dat er met communistisch China niet meer te praten valt en dat India zich wat dit land betreft snel dient voor te bereiden op het ergste. Maar hij kan nu zo langzamerhand ook wel weten, dat het het tenslotte niet veel zal uitmaken, of hij door de hond of door de kat (de Sowjetunie) wordt gebeten. Beide communistische grootheden hebben de verovering van de wereld in hun vaandel geschreven en een van beide heeft voor India een uitzondering gemaakt.

Nehroe moet zich niet laten misleiden door de dubbelhartige politiek van Chroesjtsjef, die onder de huidige omstandigheden (zijn terugtocht op Cuba) zich niet kan veroorloven, de Chinezen openlijk voor het hoofd te stoten en daarom Nehroe maar in de steek laat en onder druk zet om het met de Chinezen op een akkoordje te gooien. Want de Sowjetunie heeft er belang bij, dat India een weerloos land blijft, dat in de koude oorlog geen partij kiest. Een krachtig met het Westen verbonden India zou een streep halen door de rekening van communistisch China, maar vooral ook door die van de Sowjetunie.

db.

Grenzen van A.R. staatkunde

• Vervolg van pag. 2

in een „concrete situatie”, waarin alles wel geheel uitzichtloos scheen, gewaagde van zijn verbond met de „Potentat der potentaten”. Of aan die van stadhouder Willem III, die in de schijnbaar totaal hopeloze „concrete situatie” van de zomer van 1672 een vernederend capitulatie-akkoord afwees met de verklaring dat hij liever wilde sneuvelen bij de verdediging van de laatste schans.

Ach, ware er slechts één deel van de geest dezer Oranjes over de „topleiding” vaardig geweest (volgens het „boekje” moesten wij er op hebben kunnen rekenen), hoeveel vernedering en martelgang zouden het koninkrijk misschien bespaard zijn gebleven en — in ieder geval — hoeveel minder zouden wij beschaamd hebben gestaan tegenover de verraden Papoea's!

Tenslotte heeft Nederland vergelijk artikel 22 óók nog „de plicht een krijgsmacht in stand te houden, die naar vermogen buitenlands geweld kan weerstaan...” Het zal wel niet de bedoeling van de opstellers van dit artikel zijn geweest, dat die krijgsmacht in Den Helder zou liggen of elders spelevaren, op de Veluwe of nabij La Courtine manoeuvreren, als zij op Nieuw-Guinea prachtig werk zou kunnen verrichten, niet alleen om „buitenlands geweld te weerstaan”, maar ook voor lange jaren, misschien wel voorgoed, tot een boze nachtmerrrie te maken voor alle toekomstige blufferige agressors. Dit was, ondanks alle sombere diagnoses van „Trouw” en antirevolutionaire woordvoerders (beslist niet op de „realiteit”, maar op vrees en toekomstwaan gebaseerd) de meest voor de hand liggende „mogelijkheid” geweest, gelet op de „realiteit” van München. Daar hadden wij, naar het mij voorkomt, de eerste twee jaar Kennedy niet bij nodig gehad. En daarna hadden wij verder kunnen zien hoe de Kennedy-politiek uit de Amerikaanse verkiezingen te voorschijn kwam.

Mijn conclusie moet wel zijn, dat de „topleiding” en de kamerfracties rechte draads zijn ingegaan tegen de antirevolutionaire beginselen, gelijk

die in het beginsel- en algemeen staatkundig program zijn vervat.

Dit valt niet te verontschuldigen met betogen over „concrete situaties”, „militaire aspecten”, toekomstige „realiteiten”, „niet-geslaagde dekolonisations” en dergelijke. Want als het daarover gaan moet zou ik gaarne nog heel wat in het midden willen brengen. De Redactie wil echter dat ik het niet te lang maak en ik vrees al ongenoegzaam te zijn geweest. Eén ding moge ik nog even aanroeren.

De schrijver heeft op 1 september 1962 een tekening gegeven van de „concrete situatie”, die misschien wel ten naaste bij klopt met de situatie in dat tijdsgewricht. En dan vraagt hij: „Wat moet een christen-politicus onder zulke omstandigheden doen?”

Doch het is mijns inziens vanzelfsprekend dat de schrijver een tekening had moeten trachten te geven van de „concrete situatie” omstreeks 3 oktober 1961 (toen dr. Bruins Slot zijn befaamde rede in de Tweede Kamer hield), met de vraag erbij: „Wat had een christen-politicus onder de omstandigheden, die er toen waren moeten doen?”

Het antwoord moge ik hier schuldig blijven. Ik hoop, dat mij de gelegenheid geboden word er elders (in A.R. Staatkunde) op in te gaan.

Rotterdam, 12 oktober 1962

G. GOOSSENS

Ons commentaar

De strekking van het artikel, dat wij naar aanleiding van de brochure van de heer Goossens hebben geschreven, was, dat naar onze overtuiging de meningsverschillen in onze partij over het gevoerde beleid inzake Nieuw-Guinea, niet betroffen een verschil in uitgangspunt.

De strekking van het hierboven afgedrukte betoog van de heer Goossens is daartegenover, dat er zich wel degelijk een principieel verschil van

inzicht heeft geopenbaard. De heer Goossens beroept zich ten bewijze daarvan op het beginsel- en algemeen staatkundig program der Antirevolutionaire Partij. Hij haalt verschillende artikelen aan, confronteert daarmede het beleid van de leiding der partij en komt tot de conclusie, „dat de „topleiding” en de kamerfracties rechte draads zijn ingegaan tegen de antirevolutionaire beginselen, gelijk die in het beginsel- en algemeen staatkundig program zijn vervat.”

Wij kunnen de argumentatie van de heer Goossens niet aanvaarden.

Het program, waaraan wij ons allen vrijwillig gebonden hebben, bevat ons gemeenschappelijk uitgangspunt en tevens, voor de belangrijkste politieke kwesties, het gemeenschappelijk richtpunt voor het te voeren beleid. Dat betekent evenwel niet, dat de antirevolutionaire politici altijd zouden falen, indien zij er niet in zouden slagen dit program ook volledig te realiseren. Onze partij stuit immers in haar streven, aan dit program in de concrete werkelijkheid van alledag gestalte te geven, vaak op weerstanden. Deze weerstanden waren in de kwestie Nieuw-Guinea van internationaal formaat. Het bleek zelfs, dat deze weerstanden zo groot waren, dat wij onze in het beginsel en algemeen staatkundig program uitgezette koers niet ten einde toe konden bevaren. In die situatie mag, dunkt ons, van de antirevolutionaire politici niet méér worden gevraagd, dan dat zij met inzet van alle krachten pogen, dit program althans zo veel mogelijk te realiseren. Dat kan onder bepaalde omstandigheden zelfs zo weinig zijn — wij denken daarbij met de heer Goossens aan situaties als in de landen achter het ijzeren gordijn — dat de politieke daad beperkt moet blijven tot een getuigenis-zonder-meer, zodat er geen politiek handelen aan verbonden kan worden. Onder andere omstandighe-

den, waar nog wel ruimte voor concreet politiek handelen overblijft, zoals in de kwestie Nieuw-Guinea, mochten wij het naar onze mening niet laten bij dit getuigenis-zonder-meer. Zouden wij het laatste doen, dan zouden wij namelijk aan het eigenlijke politieke getuigenis niet toekomen (wij zien dus géén verschil tussen ons standpunt en wat Trouw schreef).

Nu hebben de antirevolutionairen er naar gestreefd, ook de méérderheid van de fracties, een beleid te volgen, waarvan zij te goeder trouw meenden, dat er zo veel mogelijk van ons program gerealiseerd zou kunnen worden.

Dat tenslotte door Nederland niets wezenlijks is bereikt, wordt door allen ten zeerste en unaniem betreurd, maar is een gevolg van de teleurstellende politieke ontwikkelingen, met name de laakbare drang van onze Amerikaanse bondgenoot.

Men kan over het gevolgde beleid van mening verschillen, maar samen zijn wij van mening, dat de afloop van de Nieuw-Guinea zaak, zoals ook in beide Kamers namens onze fracties als geheel is gezegd, alleen mogelijk is geworden door een schending van de internationale rechtsorde en door het falen van de Verenigde Naties.

Ons streven, om te verwezenlijken, wat in ons program stond, was een goed streven, en wordt door ons achteraf niet verloochend.

Wij zijn samen teleurgesteld en in die gemeenschappelijke teleurstelling moeten we elkaar vasthouden en trachten te verstaan en te vinden.

(Red. N.G.)

Wat gelooft het teruggeke

BEGRIP voor de situatie van de christelijke minderheid in een bepaald gebied vereist kennis van het geloven, denken en doen van hen die de meerderheid vormen, die dus, naar wat voor ogen is, de macht hebben. Dit geldt ook in Israël, dat „te veel beloofde land”.

„Te veel beloofd”, dat was één van de eerste uitdrukkingen, die mij uit het allereerste gesprek dat ik op Israëls bodem voerde bijbleef. Ik zou haar gedurende mijn verblijf in Israël nog menigmaal horen herhalen. 't Was de Israëlische politiemans die in de houten controleloods, vlak achter het niemandsland met z'n ruïnes en Spaanse ruiters, mijn pas controleerde, die het me voor het eerst toevoegde: „Verwacht u nu niet te veel idealisme in dit land. Velen van ons konden niet anders. Voor honderdduizenden Europese Joden was de emigratie naar Israël de enige uitweg. Hier in dit land, dat zo veel beloofd werd, aan Joden, aan Arabieren, aan Joden en Arabieren samen, hebben wij, hoe bedreigd ook, eindelijk rust gevonden. Dat miljoen verdreven of gevluchte Arabieren? Zeker 't is spijtig voor hen, maar ze kunnen dit land niet blijven claimen, ze zouden eens wat realistischer moeten worden...”

Ook de laatste opmerking zou ik niet voor het laatst horen. „Ze zouden eens wat realistischer moeten worden...”. Vreemd zegt u, dit een volk te horen zeggen dat zelf zo „realistisch” is, dat het vandaag een land opeist omdat het 20 eeuwen geleden, het land der vaders was? Er zijn meer „vreemde” dingen hier, problemen die zich met een alledaagse nuchtere realiteitszin niet laten oplossen.

Heel het bestaan van dit nieuwe oude volk is een raadsel. Noch door de Verenigde Naties, noch door de mandataris Engeland, noch door de Arabieren, noch door de grote groepen van de Joden zelf gewenst, werd deze staat toch een realiteit. Gelovig in orthodoxe trant maar zelden, wel gelovend in eigen kracht, door sommigen zelfs gedreven tot geloof aan, tot een claimen van het herstel van de grenzen van het rijk van David, blijft dit volk, dat zich op deze grond recht verschaffend, anderen weer onrecht deed een groot raadsel, een steen des aanstoots voor het nuchtere verstand. Tenzij! Tenzij wij iets leren vatten van de spraak die er van dit teken onder de volken uitgaat, tenzij wij iets leren zien van de weg die God met dit volk gaat. Ziet de moderne Israëliër hier iets van?

Jona als symbool

AN de hand van beschouwingen van de journalist Shalom Ben-Chorin zullen wij deze vraag proberen te beantwoorden. Ben-Chorin is een Duitse Jood, in 1913 geboren in München, maar sinds 1935 levend in Jeruzalem. Dat hij een grondige kennis heeft van het joodse zowel als van het christelijke denken, bewijst zijn „Jona's antwoord”¹⁾, dat in 1956 in vertaling te Hamburg verscheen bij uitgeverij Herbert Reich.

Jona is voor Ben-Chorin het symbool van het Joodse volk. Hij heeft een opdracht van God om naar Nineve, een grote heidense stad, te gaan om daar God's boodschap te brengen. Hij vlucht echter van God's aangezicht, om dan te ontdekken dat het onmogelijk is voor God te vluchten. Als de storm opsteekt en het schip waarop hij vlucht dreigt te vergaan, vraagt men hem waar hij vandaan komt en tot welk volk hij behoort. Jona's antwoord luidt: „Ik ben een Hebreeuw en ik vrees de Heer”. (Jona I: 9). Jona wordt door het lot als schuldige die de ramp heeft opgeroepen aangewezen, in de zee

geworpen, maar door een wonder Gods gered en weer in Zijn dienst geplaatst.

Zo is ook de weg van Israël; het moest Gods boodschapper zijn in de wereld. God maakte een verbond met Abraham, Isaïac en Jacob, maar Israël wenst zich daaraan niet te houden. Het vlucht als Jona op het schip, het schip van de wereld. Maar altijd als de storm losbreekt, en oorlogen en rampen de mens teisteren, wordt er gevraagd: wie is de schuldige? en het lot valt altijd op Jona - Israël.

Maar is Israël schuldig? Voelt het zich schuldig? Ben-Chorin beantwoordt deze vraag met ja en nee. Israël is niet schuldig in de zin waarin het door individuen en volken wordt beschuldigd. Het is wel schuldig staande voor God. Gedurende de haast tweeduizend jaren durende omzwervingen van dit volk, heeft men het steeds gevraagd naar de betekenis van zijn bestaan en zijn lot. Israëls antwoord had ten allen tijde dat van Jona moeten zijn: „Ik ben een Hebreeuw en ik vrees de Heer, de God van de Hemel, die de zee en het droge gemaakt heeft”. Israël had een levendige getuige moeten zijn tussen de naties.

Maar juist hierin heeft Israël gefaald. Het kon of wilde dit antwoord niet meer geven. De Franse revolutie kwam met haar leuzen, „vrijheid, gelijkheid en broederschap”. De Joden kregen het burgerrecht van de landen van West-Europa en zij gingen leven als de anderen, zij pasten zich aan. De wet van Mozes, de inzettingen der Rabbijnen waren niet langer in aanzien; de Jood plukte van de boom der kennis in de gaarde van het volk waarbinnen hij leefde. Als hem nu werd gevraagd: „Wie zijt ge?”, dan wat het antwoord niet: „Ik ben een Hebreeuw...”, maar „Ik ben een Duitser, Fransman, Engelsman...”. In zekere mate behielden vele Joden wel een eigen religieuze overtuiging. Als Duitsers die het Mosaische geloof aanhingen b.v., stelden zij zich echter tevreden met het tweede deel van het antwoord van Jona. Toch was deze aanpassing niet voldoende om de haat en het wantrouwen die de Joden de eeuwen door begeleiden te doen verdwijnen.

Het tegendeel ontdekte die jonge Weense Joodse journalist Theodor Herzl in 1894 in Parijs. Daar opende het beruchte Dreyfus-proces zijn ogen. Dreyfus, een jong officier van de Franse generale staf, man van Joodse afkomst, werd er zonder bewijs van beschuldigd geheime documenten aan de Duitsers uitgeleverd te hebben. Dreyfus werd tot levenslange verbanning op het Duivels eiland (voor de kust van Frans Guyana) veroordeeld. In hem had het anti-semitisme van het reactionaire Frankrijk zijn prooi gevonden. Later werd Dreyfus in een revisie-proces, waarvoor vooral Emile Zola had geijverd, onschuldig bevonden.

Herzl echter had hier de les van zijn leven geleerd: wij zijn en blijven Joden; vreemdelingen onder de naties. Er is voor ons slechts één oplossing: een natie te worden als andere, een land te verwerven als andere volkeren. Deze boodschap bracht Herzl van toenaf aan Joden en niet-Joden, hij werd de vader van het politieke Zionisme, dat na een geschiedenis van oneindig veel moeiten en strijd zijn streven bekrond zag in de oprichting van de staat Israël.

Oordeel en genade

HET Zionisme maakte het eerste deel van Jona's antwoord: „Ik ben een Hebreeuw” tot het fundament van zijn belijdenis. Maar de rest werd weggelaten, alle nadruk kwam te liggen op het nationale. Hoe ziet Shalom Ben-Chorin, en met hem vele moderne religieuze Israëli's nu het Zionisme; hoe beoordeelt hij het godsdienstig gezien. Hij ziet de gehele geschiedenis van het Joodse volk onder twee gezichtspunten: oordeel en genade. Gods oordelen hebben Israël geslagen, maar Hij heeft het volk telkens opnieuw genade bewezen. De vijand wilde Israël van de aardbodem doen verdwijnen, maar God liet het niet toe. Een derde

van het volk, zes miljoen mensen, werd vernietigd, maar het wonder gebeurde en God stond het volk toe in het land der vaders een eigen staat te stichten.

Zeshonderd vijftigduizend Joden stonden toen, bij de geboorte van die staat in '48 tegenover dertig miljoen Arabieren. Ze werden ech-

ren voegden kwam op hen in hen... Maar woord van d Israël uitstou nieuw hart g en zij werden ten, een zeer

Op de ver Ben-Chorin. volk zonder en moet niet schiedenis zij heffen door geweld. Niet zegt de Heer is dat de B steeds meer ken zal Israël gaat Ben-Ch nach, wat w ment, hoewel het Nieuwe wordt. „Isra van de heide Hij ziet de d als het volk staan onder l zo staat Isra en tevens ee ook gegeven heil te zijn t 49:6).

Het gaat e ken of zendi zijn in een d niet-Joden t bekeren. Isra kerker werken haar. Shalom dere vooraa zus als een christendom is voor de h

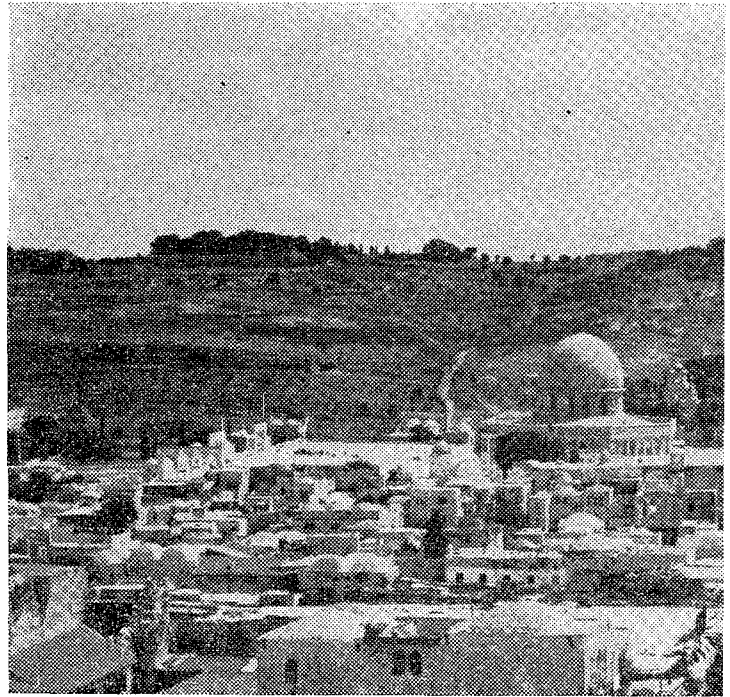
Moderne r van een co-ex heeft het zo

„Ik ben een Hebreeuw en ik vrees de Heer...”

(Jona 1 vers 9)

ter niet in zee gedreven, maar verdreven zelf hun vijanden en verschaften zich ruimte, tot over de grenzen die door de volkerenorganisatie waren gesteld. Ben-Chorin betreurt intussen diep dat zoveel Arabieren zich door hun leiders ertoe lieten brengen Palestina te verlaten; te vluchten om later met de overwinnende Arabische legers weer terug te keren. Vele Israëli's spreken in zijn geest, hoort men echter de Arabische vluchtelingen zelf, dan was het de Joodse terreur of althans het gerucht daarvan en de vrees daarvoor, die hen de geliefde grond deed verlaten. Hoe dit zij, het grondgebied was veroverd waarop de ongeveer 1.500.000 immigranten die sindsdien binnenstroonden een nieuw bestaan als enkelingen, als families, maar ook als volk konden gaan opbouwen. Zij kwamen van alle windstreken, uit vrijwel alle landen der aarde.

Maar was hebben de Joden nu wezenlijk gewonnen, vraagt Ben-Chorin zich af. Ze hebben bereikt datgene te worden, wat ze nu juist niet

Overzicht van (ara koepel is de plaats Op de a berg me pellen.

mochten zijn: een volk als andere volken. Ze mochten en mogen dat niet zijn omdat zij Gods volk zijn; het volk van het Verbond, Gods getuige op aarde. Zeker, de Joden in Israël gaan weer Hebreuws spreken en schrijven, ze vormen weer een eigen samenleving, een eigen cultuur. Ze werken aan een machtige opbouw, doen rozen bloeien in wildernis en woestijnen, maar leeft dit volk werkelijk, is het geestelijk niet dood? Precies zo als men zich in de zogenaamde christelijke landen moet afvragen: „Zijn wij nog wel christenen”, moeten de Joden zich de vraag stellen: „Zijn wij eigenlijk nog wel Joden?”. Ben-Chorin antwoordt hierop met een donkere schildering van de geestelijke situatie in Israël en van de Joden die nog in de wereld verstrooid zijn.

De synagoge heeft niets te geven. De stem van Zion is stom en heeft geen antwoord voor 's mensen belangrijkste vragen. „De Joden, als een zoekend volk, komen met een vraag die belangrijker is dan iedere andere. Ze vragen naar een persoonlijke openbaring in hun eigen leven en in het leven van hun volk. Ze vragen over onsterfelijkheid en wederopstanding, schuld en verzoening, zonde en genade, maar op deze levensvragen blijft de stem van Zion zwijgen” zegt Ben-Chorin. De officiële wachtslieden van het Judaïsme zijn tot droge beenderen geworden, die door de Geest weer moeten worden opgewekt.

De profetie van Ezechiël

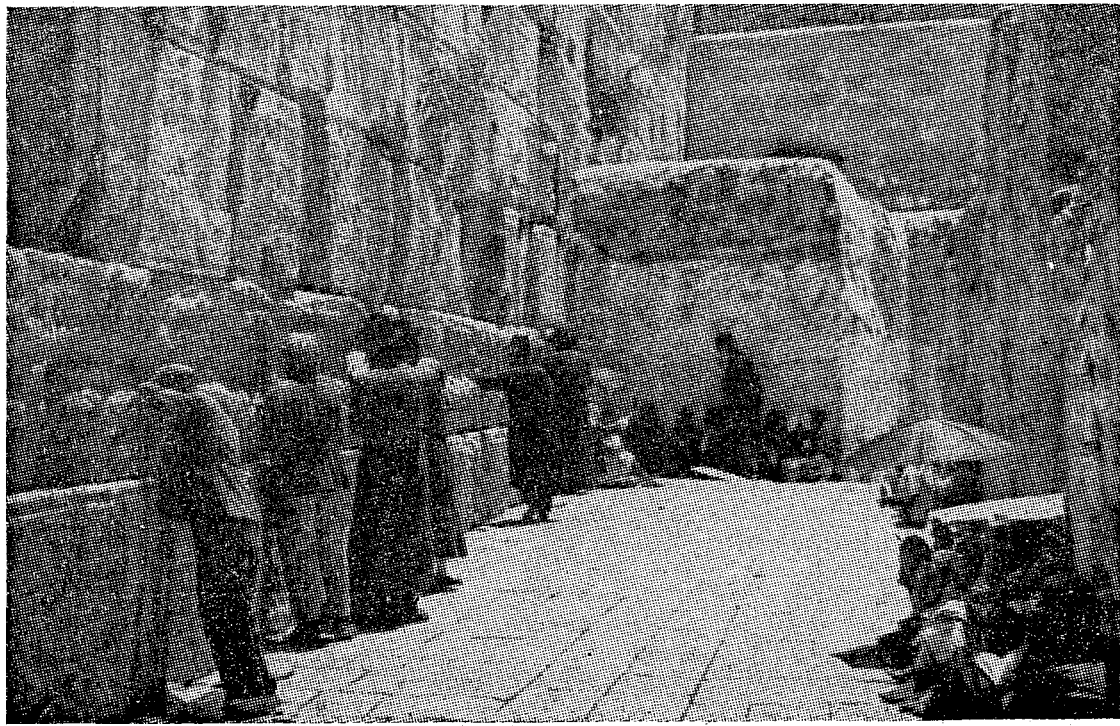
HET is geen wonder dat het volk zich van de synagoge afkeert. Het Israël van vandaag kan vergeleken worden met het dal vol dode beenderen die de profeet Ezechiël zag. (Ez. 37). Dat hele dal met droge beenderen werd echter door Gods Woord tot leven gewekt; de beende-

open voor al het Judaïsme het christen Chorin zegt (se boodschap en christen meenschappe verbinden. S verwachting Tot zover Zij zijn re denkers van noch liberaa

Wat geloo

MAAR wat zelf, hoe de volken, zi gen heb ik cl Tot slot vol; derscheiden niet-christelij gen innemen Allereerst een betrekke op de resulte tijen bij de v

Klaagmuur te Jeruzalem. Hier kwamen de eeuwen door jaar in jaar uit de gelovige Joden klagen over het verlies van de tempel. De Klaagmuur valt nu binnen Jordans territorium.

Israël?

pieren en vlees Gods Geest niet niet het laatste zijn geest over ind maken, een de Geest in hen en op hun voez. 37: 10).

fetie vertrouwt tanding van dit Geest kan niet van Israëls geen zich niet veracht of militair door geweld, est. Een troost voordige Israël Boek der Boeing wijzen. Het bij om de Teet Oude-Testa hoorde dat ook meer gelezen temd het licht lus Ben-Chorin. an uit Jesaja 49 als christenen n de Verrezenen, dat een belofte udt. „Ik heb u den om mijn r aarde”. (Jes.

et om te predi- ma een licht te als taak is niet de synagoge te de christelijke de kerk naast zoals vele an- theologen Je- er, hij ziet het d die bestemd voor de Joden. reken daarom Martin Buber poorten staan

lijke deel De grote e staat op pel stond. de Olijfen en ka-

eft niet door lood niet door komen”. Ben- te en de jood- temmen, jood- den. Het ge- i brug beiden en jood in de Isrijk. n Ben-Chorin. e Israëlische och orthodox,

n brede lagen positie tussen an? Deze vra- Israël gesteld. e van de on- ende groepen ze levensvra-

nnen slechts leid; afgaand religieuze par- zij niet meer

dan 15% van de bevolking; zij eisen de meest strikte naleving van de ethische en sociale principes van de Torah, de oud-testamentische wet uitgelegd door de rabbijnen, handhaving, zo mogelijk versterking van het zuiver joodse karakter van de staat in alle sectoren van het leven. Zo eisen zij dat religieuze diensten vanwege de centrale en lokale overheidsdiensten zullen worden gehouden, dat de jurisdictie aan het rabbi-naat zal worden toevertrouwd, een strikte handhaving van de sabbatsrust en van de reinigingswetten.

Hoewel niet groot in getalssterkte hebben deze orthodoxe groepen in de loop der jaren reeds veel van hun desiderata kunnen verwerkelijken. Vragen we echter hoe de orthodoxie staat tegenover de door Ben-Chorin behandelde vragen, dan blijkt dat t.a.z. van deze religieuze kernzaken geen eenheid van geloof bestaat.

Men vindt in het Israëlische Jeruzalem, in een wijk, zo dicht mogelijk bij de Arabische stad, zo dicht mogelijk bij de plaats waar eens de tempel stond, orthodoxe Joden die hier de lijfelijke komst van de Messias verwachten. Strenger dan wie ook houden zij zich aan al de oude wetten en instellingen, geen hunner zal op de Sabbat het knopje van het elektrisch licht omdraaien. Hun kleding is donker en van dezelfde stof die zij ook in de Oost-Europese ghetto's droegen. Met de moderne Israëlische staat willen zij niets van doen hebben; straks als de Messias komt op de berg Sion zal eerst het ware rijk van Israël weder opgericht worden.

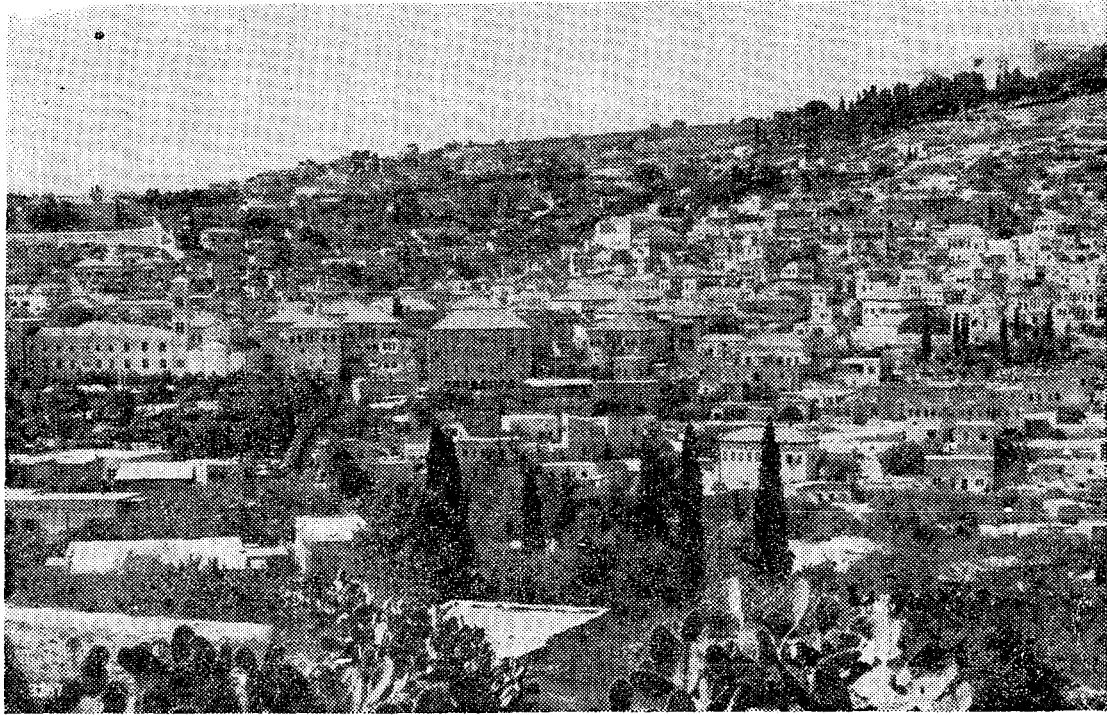
Met een heel andere groep orthodoxen maak- te ik kennis in een collectieve landbouwnederzetting, een kibbutz vlakbij het meer van Tiberias. Het was een gesloten orthodoxe gemeenschap, produktie, consumptie, en religieuze gemeenschap dus, maar ook nog verdedigingsgemeenschap; van nabij kon in deze grensstreek n.l. ieder moment de nederzetting overvallen worden en daarom was zij door een systeem van loopgraven en mitrailleurposten omgeven; dag en nacht waren vrouwen en mannen gereed naar de wapens te grijpen. Hier vond ik mensen die zich orthodox gelovig noemden, die de centrale eetzaal van hun nederzetting niet betraden zonder enig hoofddeksel opgezet te hebben — de kantine fungeerde tevens als synagoge — maar die met alle moderne middelen van wetenschap en techniek doende waren de grond van het land der vaderen in cultuur te brengen.

Ik vroeg hen naar hun geloof omtrent de toekomstige dingen. Welke plaats kenden zij de Messias toe? Sommigen van hen geloofden in Hem als een persoon, anderen wilden niet spreken over de Messias, wel geloofden zij aan een Messias tijdvak, waarin Israël aan het hoofd der volken leiding zou geven in gerechtigheid. Beide groepen onderscheiden zich duidelijk van de meerderheid van het volk, die, wel in bijbelse termen denkend wordt opgevoed, daar op alle scholen het bijbelonderwijs verplicht is, maar die de bijbelse overlevering slechts beschouwd als een nationaal cultuurgood zonder meer. Ook van de liberaal godsdienstige stromingen, zoals die in figuren als Ben-Chorin zich uiten, onderscheiden zich de orthodoxen.

Het Judaïsme van de liberalen is niet het oorspronkelijke meer. In het bijbelse Judaïsme stond de tempel in het centrum, voor de orthodoxen van vandaag is dit nog het geval. Zij belijden in hun gebeden dat God hen geboden heeft in de tempel te offeren en voegen er dan aan toe: „Door onze zonden werd de tempel verwoest, en wij hebben, altaar, priester, noch Leviet, en kunnen dus dit Uw gebod niet vervullen”. De liberale Jood echter acht het offeren een heidense gewoonte, die na de verwoesting van de tempel terecht moest wijken voor een echte en gezuiverde joodse godsdienst.

De weg van Paulus

IN één opzicht stemmen de religieuze Israëli's, liberalen en orthodoxen, overeen: geen van beiden zijn zij „klaar” met de vragen omtrent

Een overzichtfoto van het huidige Nazareth.

wet en genade, het gebod Gods en de vergeving der zonden. De orthodoxe Jood bidt God of Hij zijn gebeden wil aannemen in plaats van het verschuldigde offer, dat hij niet brengen kan. Hij zoekt rechtvaardiging in de weg van de wet. Nooit kan hij er zeker van zijn dat hij in de dag van het oordeel voor het aangezicht van zijn God zal kunnen bestaan.

De liberale Jood daarentegen ontkent Gods wet door zich gerust te stellen met de gedachte dat God wel genadig zal zijn.

Dit zegt ook Ben-Chorin als hij schrijft over Paulus: „Geen Jood heeft dieper onder de wet geleden dan Paulus. De wet werd voor hem de witte muur waarop God's hand met letters van vuur schrijft: gewogen en te licht bevonden. „Alleen een Jood die zelf onder de wet heeft geleden kan Paulus geheel begrijpen”, zegt Ben-Chorin. Intellectueel beschouwd heeft hij Paulus leer over zonde en genade, over de verlossing in Hem, die kwam om Zijn leven te geven als „een rantsoen voor velen” heel goed begrepen, maar toch wijst hij de weg die Paulus aangeeft als niet-joods van de hand. God zal van de arme mens niet het onmogelijke vragen...

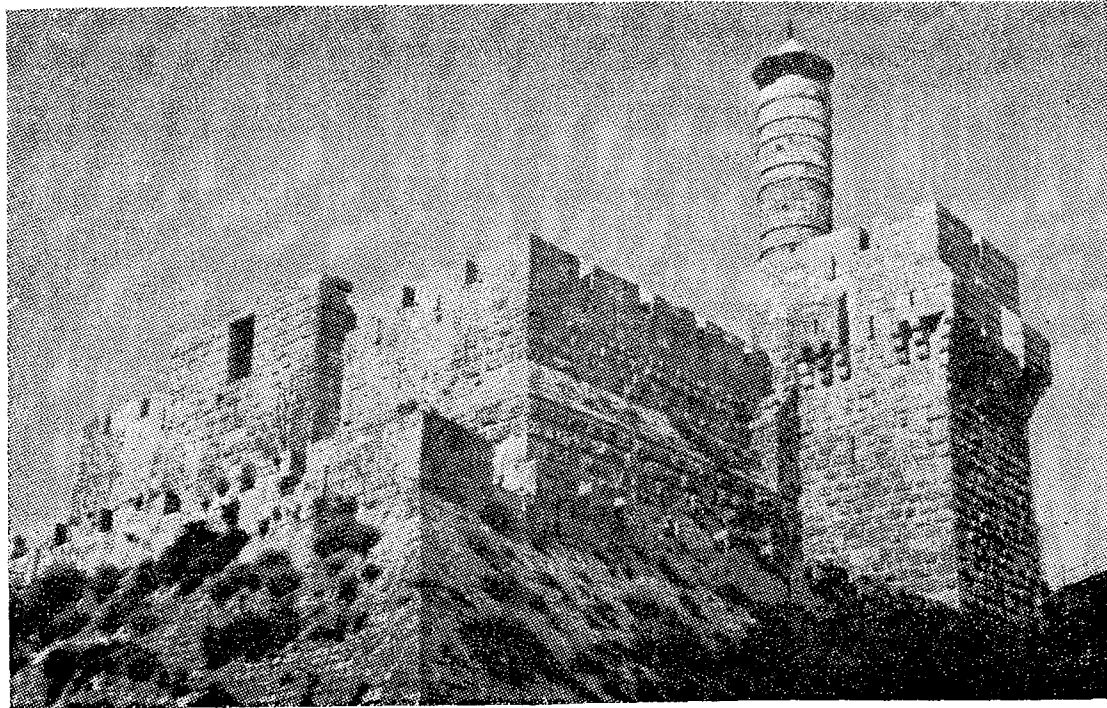
Er is één dag in het jaar waarop de Joden het verlies van hun tempel meer dan anders voelen. Dat is op Yom Kippur, de grote verzoendag, de dag waarop de hoge priester in het heiligste der heilige ging met het bloed der offerdieren, om verzoening te doen voor de zonden van zichzelf en van geheel Israël. Op die dag bidden de orthodoxe Joden het volgende gebed, dat steeds meerdere Israëli's, hoewel vervreemd van het geloof, toch, hoe onbegrepen misschien, met hen meebidden op die grote dag als de synagogen zich vullen met scharen van wie anders er vreemden zijn.

„Onze rechtvaardige gezalfde heeft ons verlaten: schrik heeft ons bevangen, en wij hebben niets om ons te rechtvaardigen. Hij heeft het juk van onze onrechtigheden en overtreding gedragen. Hij draagt onze zonden op zijn schouder zodat wij vergiffenis voor onze ongerechtigheden kunnen verkrijgen. Wij zullen genezen worden door Zijn wond, wanneer de Eeuwige Hem (de Messias) zal scheppen als een nieuwe creatie. O, breng hem op van het rond der aard, verhef hem boven Seir, om ons opnieuw op de berg Libanon te verzamelen, door de hand van Yinnon”.

Zij die dit gebed bidden hebben de weg van Paulus, de weg naar Christus echter nog niet gevonden.

Tijmen Knecht.

Op een van de hoeken van de grote muur die het oude Jeruzalem omgeeft: de citadel van David.

* * * Teleurstellend

Op zaterdag 27 oktober j.l. werd in Amsterdam de najaarsvergadering gehouden van Philadelphia, de prot. chr. vereniging van ouders en vrienden van het afwijkende kind.

Op deze vergadering heeft de voorzitter van de vereniging — de heer J. J. Dondorp uit Hilversum — een rede gehouden, waarin hij, indien de persverslagen daarover juist zijn, een ernstige klacht uitte t.a.v. de geringe belangstelling voor het geestelijk gehandicapte kind.

Volgens het krantenverslag sprak hij over: „de georganiseerde gemeenschap: de kerk, de politieke partijen, de pers, de radio en televisie, het C.N.V., de vrouwenbonden e.d. Zeker,” aldus de heer Dondorp „er is wel eens een verheugend blijk van daadwerkelijke belangstelling, maar dit is incidenteel. Wanneer sprake is van enige activiteit, is deze er steeds pas na grote aandrang en moeizaam overleg en nimmer als gevolg van eigen initiatief van de andere kant.”

In het vervolg van dit verslag lezen wij:

„Willen de kerk, de partijen, de publiciteitsorganen niets doen?”

Tot zover dit verslag.

Na het lezen van deze kritiek vraagt men zich af of er nog wel kennis wordt genomen van het werk van een christelijke politieke partij op het terrein waar men zelf ten nauwste bij betrokken is. De heer Dondorp had kunnen weten dat de Anti-Revolutionaire Partij juist voor de geestelijk en andere gehandicapten op de bres staat.

Wij wijzen hierbij op:

- de rede van Dr. Berghuis op het Partij-Convent van 28 april j.l., waarbij hij als uitgangspunt had genomen: „een regeling voor de gehandicapten”;
- de A.R.-televisieuitzending op 8 mei, waarin Dr. Berghuis en een gespreksgroep dit aspect naar voren brachten;
- de radiouitzending waar Mr. van der Sluis in een vraaggesprek met de heer de Graaf spraken over: „de A.R. en de gehandicapten”;
- het documentatiemateriaal over deze zaak, dat aan alle kiesverenigingen werd toegezonden om dit in de vereniging te bespreken en waarop wij zeer veel positieve reacties ontvingen;
- het ontwerp-program van actie waarvan de leden van de kiesverenigingen in deze dagen kennis nemen en waarin onder het hoofd „Sociale politiek” over de gehandicapten gesproken wordt.

Tenslotte mag nog verwezen worden naar het krachtige pleidooi van ons Tweede-Kamerlid, de heer J. Smallembroek bij de commissie behandeling voor maatschappelijk werk t.a.v. de geestelijk gehandicapten. De heer Smallembroek sprak hierbij niet in algemene termen, maar kwam met concrete cijfers en voorbeelden.

Met de heer Dondorp zijn wij het volkomen eens wanneer hij zegt, dat onze samenleving t.a.v. de dringend nodige zorg aan de geestelijk gehandicapten in dit opzicht nog een „stinkende wonde” kent.

Wij hadden het echter op prijs gesteld, wanneer hij het positieve werk van onze partij en de A.R.-Kamerfracties eveneens belicht had.

De geuite kritiek was daarom niet alleen vreemd, maar meer nog teleurstellend.

UIT PERS EN PERIODIEK

Geen eenstemmigheid om eenstemmige S.E.R.

HET is niet meer modern om te zeggen dat na de zomermaanden de r in de maand is — tegenwoordig heet dat dat de SER in de maand is! — flauw grapje maar wel kenmerkend voor de laatste jaren. Nauwelijks immers is de zomer voorzij of het woord „loongesprek” duikt in de kranten op. Gesprekken tussen werkgevers en werknemers, tussen regering en bedrijfsleven, gesprekken binnen de Sociaal Economische Raad als het overkoepelend orgaan van het bedrijfsleven immers en tevens adviesorgaan van de regering.

In het verleden is er dikwijls op de SER gemopperd en niet altijd ten onrechte. De gevraagde adviezen kwamen dikwijls laat of te laat en niet zelden vielen ze in twee of drie delen uiteen, zodat de regering toch tot een keuze werd gedwongen, waarvan zij wist dat die niet de instemming van het gehele georganiseerde bedrijfsleven kon wegdragen.

En zie, wat men eigenlijk nauwelijks voor mogelijk had gehouden, is nu gebeurd: in vrij korte tijd is de SER met eenstemmig advies gekomen inzake de vraag naar de in 1963 beschikbare ruimte voor loonsverhogingen. Een verheugende gebeurtenis, zou men zo denken. Maar daarover bestaat nu juist weer géén eenstemmigheid! Vooral de liberale pers is er allerm minst gelukkig mee!

Citeren we eerst de Volkskrant, omdat dit commentaar een duidelijk inzicht geeft in de materie:

De Sociaal-Economische Raad heeft op de vraag van minister Veldkamp over de loonontwikkeling in het komende jaar een antwoord gegeven, dat getuigt van grote werkelijkheidszin. Op grond van de cijfers alléén was de zaak eigenlijk snel bekeken. Er viel nog zo iets als één percent te verdelen, nadat de verhoogde sociale lasten en nog wat andere posten waren afgetrokken, maar daarover kan nauwelijks serieus onderhandeld worden. De gedachte om dan maar liever even te wachten tot er meer mogelijkheden waren, lag voor de hand. Zo werd de suggestie van de regering begrijpelijk om de contracten, die met Nieuwjaar aflopen, met enige maanden te verlengen, en zo een loonpauze in te stellen. Loonpolitiek is echter meer dan een kwestie van nauwkeurig rekenen, dat is afgelopen jaren wel duidelijk geworden. Al zou een percentage van 2,7 waarmee de SER nu is gekomen, kunnen worden uitgelegd, als weer zo'n bewijs van afschuwelijk millimeteren, uit de wijze, waarop men tot dit percentage is gekomen, blijkt, dat er ditmaal veel minder oog is geweest voor sommetjes en meer voor de noodzaak van het voeren van een beleid.

De achtergrond van het cijfer is, dat onze economische situatie niet zo zorgwekkend is, dat ze een noodmaatregel als een loonpauze rechtvaardigt. Met een ruimte van 1,2 percent, zoals het Planbureau, die voor loonsverhogingen berekent, is echter bij komende onderhandelingen niet te werken. Er wordt nog altijd gevochten om werkkrachten en wat „wit” niet mag, zou dan vlot „zwart” worden uitgekeerd. Op grond van deze situatie heeft de SER het in zijn totaliteit — dus alle werknemers, maar ook alle werkgevers en alle Kroonleden — aanvaardbaar geacht iets (1,5 percent) over dat percentage heen te gaan. Dat brengt risico's met zich mee, maar die worden aanvaardbaar geacht als althans de — natuurlijk vrij willekeurige — grens niet wordt overschreden.

Met een gemiddelde, dat beneden de drie percent ligt, zal er van grote verschillen ditmaal niet veel komen. Er zullen spotters zijn, die fijntjes zullen vaststellen, dat het een fraai slot is van de gedifferentieerde loonpolitiek, als er een soort loonronde van 2,7 percent komt. Het lijkt er een beetje op, maar het is niet zo. Allereerst komt volgend jaar maar rond 60 percent van het totale aantal werknemers in aanmerking voor een loonsverhoging, omdat de anderen onder langer lopende cao's vallen. Verder staat nog helemaal niet vast, dat ze allemaal ongeveer even veel zullen krijgen. Wel staat vast, dat we aan het eind zijn van de rit van het huidige loonbeleid. De SER is al duidelijk met een nieuwe aanpak bezig. Hij heeft zich reeds losgemaakt van de norm van de produktiviteit als enig zaligmakende voor loonsverhogingen. Een overschrijding van de ruimte wordt aanvaardbaar geacht. Het blijkt ook uit de wens om overeenkomstig de voorstellen voor het nieuw loonbeleid over een half jaar de situatie opnieuw te verkennen. De Raad heeft de regering met dit advies eigenlijk voor het blok

geplaatst. Vanuit SER-standpunt begrijpelijk, want de huidige onzekerheid over wat er gebeuren gaat, mag niet te lang duren om vertragingen in de lopende onderhandelingen en sociale onrust te vermijden. Gelukkig heeft de regering er oog voor. Ze zal haar standpunt over een nieuw systeem van loonpolitiek nog voor het nieuwe loongesprek van volgende week vrijdag aan de Stichting van de Arbeid bekend maken. Het is te hopen, dat het aan het bedrijfsleven de verlangde vrijheid zal bieden plus de mogelijkheid de eigen verantwoordelijkheid te gaan dragen. Van dit loonbeleid in nieuwe stijl is dit SER-advies een eerste afschaduwning.

Even de rooms-katholieke pers verder aan het woord latend — De Tijd/De Maasbode spreekt eveneens van „een flinke stap vooruit”. Maar in het Vriemooie Commentaar volgt dan:

Het woord is nu aan de overheid. Heeft zij zoveel vertrouwen in het bedrijfsleven dat zij de verdeling tussen de bedrijfstakken van het gemiddelde stijgingspercentage van 2,7 pct. aan het interne overleg in het bedrijfsleven overlaat? En een tweede vraag: zal zij de controle daarop aan dat bedrijfsleven zelf overlaten en schuift zij het College van Rijksbemiddelaars van het tapijt, zoals een deel van de SER dat wil? Of zal de overheid het College ook bij verruiming van de loonstijgingsnormen laten voortgaan met zijn taak? De laatste oplossing lijkt ons verreweg de veiligste. Als zij blijkt te berusten op overdreven voorzichtigheid, is er nog geen man overboord. Dat zou echter wel het geval zijn wanneer het bedrijfsleven op eigen kracht minder zelfbeheersing en moed tot impopulair optreden zou vertonen als de rijksbemiddelaars alle jaren na de oorlog hebben opgebracht. Een voortijdig onttafeld College van Rijksbemiddelaars zou moeilijk weer op te tuigen zijn. De keuze lijkt ons daarom niet zo moeilijk te zijn.

Ook de protestants-christelijke dagbladers toont zich met het advies ingenomen. De Rotterdammer schreef:

Het meest verheugende in het advies, dat de Sociaal-Economische Raad thans aan de regering heeft uitgebracht over de begrenzing van de stijging van de loonkosten in 1963, is het feit, dat het advies een unaniem standpunt vertolkt. De S.E.R. heeft bewezen ook onder moeilijke omstandigheden en vanuit tegengestelde belangen tot een advies te kunnen komen, dat in de eerste plaats gericht is op de nationale belangen.

De S.E.R. heeft hiermee getoond bepaalde verantwoordelijkheden te kunnen dragen, wanneer de omstandigheden dit eisen. Wij achter dit gelukkig, omdat de raad nog maar enkele maanden geleden bij de regering ook nog een ander advies heeft ingediend, namelijk een advies, waarin een nieuw systeem van loonvorming wordt voorgesteld, dat aan het bedrijfsleven een grotere mate van verantwoordelijkheid geeft.

Het gaat hier om verantwoordelijkheden, die inderdaad in grote lijnen bij het bedrijfsleven thuishoren, maar dit bedrijfsleven zal ook moeten tonen deze verantwoordelijkheden te kunnen dragen. Dit heeft de S.E.R. thans getoond. (Hiermee is uiteraard nog niet gezegd, dat de regering het S.E.R.-advies tot herziening van het loonsysteem in Nederland ongewijzigd zou dienen over te nemen).

De socialistische pers heeft nog maar weinig gereageerd. Het Parool sprak in een kort commentaartje zijn vreugde uit over de eenstemmigheid. Het Vrije Volk wachtte blijkbaar liever tot de regering haar besluit had kenbaar gemaakt — daar zit meer politiek in!

Aldus niet de liberale pers. Het Algemeen Handelsblad heeft aarzelend kunnen aankondigen dat het zich „zij het met enige moeite, bij het thans bereikte compromis kon neerleggen.”

Zulks bleek niet het geval te zijn bij de Nieuwe Rotterdamse Courant, die in een van zijn (zeldzame) voorpagina-commentaren het advies afkraakte. Op deze wijze:

Het gepeuter en de bedilzucht van de bewindslieden van sociale zaken en volksgezondheid in de laatste jaren heeft vrijwel iedereen mateloos geïrriteerd. Maar wat de S.E.R. nu heeft gedaan moet toch op zijn minst als hoogst griezelig worden gekwalificeerd.

Het advies erkent met nadruk, dat de situatie precair is. Er wordt met zoveel woorden gezegd, dat bij een stijging van 6,5 pct. al zekere prijsaanpassingen van 2,5 à 3 pct. nodig zullen zijn. Niettemin verhoogt men rustig het macro-economische slotcijfer van 1,2 pct. tot

2,7 pct., omdat 1,2 pct. niet te geven is en de zaak dan zou neerkomen op een loonpauze, die de S.E.R., overigens wel terecht, niet gerechtvaardigd acht omdat er naast tegenvallers ook meevallers kunnen zijn.

Is dat nu een argumentatie? De meevallers — zo ze er al zijn — zullen bescheiden blijven (de compensatie voor de premieverhoging in de sociale sfeer!) en de tegenvallers liggen voor het grijpen, omdat men tevens is uitgegaan van een door het planbureau genoemde toeneming van het uitvoervolume met niet minder dan zeven hele procenten?

Waarom heeft de S.E.R. eigenlijk niet snikkend opgebiecht dat er in de voorbereidingscommissie aanvankelijk helemaal geen overeenstemming te krijgen was? Dat men elkaar in de armen is gevallen omdat het al te slordig zou staan om bij de eerste de beste gelegenheid die zich voordoet om iets van het nieuw aanbevolen loonvormingssysteem in praktijk te brengen, hooploos verdeeld te zijn?

De regering zal het wel begrijpen. Maar griezelig is het. Tenzij de SER niets meent van zijn sombere situatieschets. Doet hij dat wel, dan kunnen — zelfs bij begrip voor de zwarte-lonen-vrees en voor het feit dat zich enkele meevallers kunnen voordoen — de gemantefesteerde loyaliteit tegenover de werknemers en het gebrek aan mededogen met hen die niet meer aan het arbeidsproces deelnemen en dus voorlopig alleen hogere prijzen moeten betalen, toch niet zeer voor de hand liggen.

Het felst in zijn commentaar is echter het (liberale) Vaderland, dat met een diepgaande argumentatie tracht aan te tonen hoe funest dit advies toch wel is. De eerlijkheid gebiedt om het grootste deel van dit lange artikel hieronder te laten volgen:

Het advies van de Sociaal-Economische Raad aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid zien we als een afschrift van een bedenkelijke ontwikkeling. De SER adviseert tot een gemiddelde stijging van de lonen met 2,7% voor het komende jaar.

In het advies zelf blijkt echter heel duidelijk, dat de toelaatbaarheid niet op goede gronden rust. Het Centraal Planbureau heeft berekend, dat er in ieder geval een stijging van 6,5% is, door het doorlopen van contracten, incidentele loonsverhogingen, compensaties voor premieverhogingen. In deze 6,5% zit dan nog een ruimte van 0,7% verwerkt. Het Centraal Planbureau wijst er echter reeds op, dat het niet zo is, dat de samenleving zonder meer de 6,5% kan opnemen. Geschat wordt namelijk, dat de produktiviteit minder zal stijgen. Dit komt erop neer, dat reeds het Centraal Planbureau rekening houdt met stijging van de prijzen. De SER doet er een schepje boven op. Hij is van oordeel dat een loonsverhoging van 1,2 procent bij de vernieuwing van de contracten te weinig is om er over te praten en hij maakt er daarom maar 2,7% van. We hebben altijd gehoord, dat 3% wel het minimum is. Blijkbaar heeft de SER gedaan als een slimme winkelier die net onder een heel bedrag blijft in de verwachting dat door de grotere toeloop dat verlies wel gecompenseerd zal worden. Dit laatste is natuurlijk hier niet mogelijk, maar men kan er staaf op maken, dat als het net drie procent wordt, de SER ook zou kunnen zeggen, dat gaat nog. Waarom het gaat is een vraag die onvoldoende beantwoord wordt. De SER houdt het op de mogelijkheid van enkele meevallers in de sociale sector.

Inderdaad blijkt voor de verplichte ziektekostenverzekering een daling van de premie met ... 0,1% mogelijk te zijn, maar tegelijk wordt de premie voor de bejaardenverzekering niet onaanvaardbaar verhoogd. En hoe zal het gaan met de premie van de vrijwillige verzekering, mede nu het verstrekkingspakket weer wat wordt uitgebreid? Een meevallertje in de AOW-premie, waarop de Raad kennelijk heeft gerekend blijkt niet te bestaan. Het Centraal Planbureau immers gaat uit van een compensatieverhoging AOW met 0,8%. Maar juist gisteren is meegedeeld, dat de premie zal stijgen van 5,75 tot 6,8%, hetgeen 1,05% mee is, terwijl de premie voor de AWW met 0,05% zal toenemen. Het betoog van de SER is des te meer op losse schroeven, omdat hij zelf wijst op enkele bezwarende factoren, waarvan het bestaan wel wordt erkend, maar waarvan de omvang thans nog door commissies van de SER wordt onderzocht. De enige conclusie is dan ook: de SER adviseert tot een vrijwel algemene loonsverho-

ging van rond-3%, hoewel uit de beschikbare gegevens duidelijk blijkt dat dit niet kan. Het gevolg zou zijn dat de prijzen stijgen, waarbij moet worden bedacht, dat er in de loop van het jaar ook nog andere prijsverhogende effecten zullen optreden. De SER acht prijsverhogingen toelaatbaar, omdat onze concurrentiepositie ten opzichte van het buitenland nog enige speling vertoont, een bewering die de Raad zelf ook weer aanvechtbaar acht. Mogelijk bestaat er ten opzichte van het buitenland, dat ten slotte zelf ook een druk op de lonen kent, nog enige speling, maar bedacht moet toch ook worden dat prijsstijgingen verbeteringen in de pensioenen (AOW) en de lonen ten dele illusoir maken, terwijl er voor de trekkers van vaste inkomens zelfs sprake is van een achteruitgang.

We moeten erkennen dat er een heel belangrijk argument is en de SER verzuimt niet het op de punt van zijn tong te nemen. Men zou kunnen zeggen: het klimaat is niet geschikt voor een loonpauze. Er bestaat nog geen werkelijke angst om de recessie, de mensen rekenen dus op een loonsverhoging. Dit argument is echter tevens een verklaring van onvermogen voor de organisaties die de onderbouw van de SER vormen. De vakbeweging, die in tijden van voorspoed verbetering van positie heeft verkregen op grond van het algemene belang, zou immers thans haar waarde moeten bewijzen, door haar leden in toom te houden, nu een loonsverhoging er van een oogpunt van algemeen belang uit niet in zit.

Wat ons in het advies pijnlijk heeft getroffen is de afwezigheid van een poging door het aangeven van bezuinigingen ruimte te scheppen voor loonsverhogingen, waarvan we de noodzakelijkheid overigens ook niet willen ontkennen. Blijkbaar is de SER er voor teruggedeeind iets van het bestaande te laten vallen. Wel doet het een beroep op de Regering aan het bedrijfsleven beslissende bevoegdheden te geven voor het loonbeleid. Het is echter duidelijk, dat onder de gegeven omstandigheden een dergelijk beroep niet veel indruk zal maken, omdat de SER eigenlijk een advies tot potverteren geeft en de potverteerder over het algemeen niet de juiste figuur voor de beheerder van de slinkende kas is.

Op het moment dat u dit leest heeft de regering haar standpunt voor het systeem van loonvorming bekend gemaakt en is het overleg tussen regering en Stichting van de Arbeid hervat. Uit deze commentaren weet u dan dat er nog lang geen eenstemmigheid heerst — ondanks de eenstemmige SER!

CENTRALE VERGADERINGEN

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij de aandacht op een aantal centrale vergaderingen in de verschillende delen van het land.

In chronologische volgorde zijn dit de volgende:

★ Op zaterdag 10 november houdt de Statencentrale Delft haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is „De Binnenhaven”, Havenstraat 18, te Naaldwijk. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot zal spreken n.a.v. te stellen vragen.

★ Op zaterdag 17 november belegt de Statencentrale Winterswijk haar na-jaarvergadering. De plaats van samenkomst is „Fides et Concordia”, te Winterswijk. Aanvang der vergadering te 15.00 uur. Als spreker zal optreden Z.E. staatssecretaris B. Roolvink.

★ Op vrijdag 23 november houdt de Kamercentrale Dordrecht haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is het gebouw „Atrium”, Karel Doormanstraat 143, te Rotterdam. Aanvang der vergadering te 19.30 uur.

Raad kan meer betekenen als hij verantwoordelijkheid dragen wil

DE a.r. gemeente- en provinciebestuurders die vorige week dinsdag in groten getale naar Zwolle waren gekomen om daar de jaarvergadering van het Verband van verenigingen van a.r. gemeentebestuurders bij te wonen, zijn die dag nadrukkelijk geconfronteerd met de betekenis van de gemeente.

In de morgenvergadering wees de voorzitter, de heer H. M. Oldenhof, lid van Ged. Staten van Gelderland, de gemeentebestuurders op hun taak als wachters op de gemeentelijke muren tegenover aanvallen van hoger gezag op de gemeentelijke zelfstandigheid. 's Middags legde de Vlaardingse wethouder, de heer M. H. L. Weststrate in zijn referaat „Wie bestuurt de gemeente eigenlijk” er de nadruk op, dat de gemeenteraad ook vandaag duidelijk bestuurscollege kan zijn, als de raad maar verantwoordelijkheid dragen wil.

De heer Oldenhof betoogde in zijn openingswoord dat het bestuur van de gemeente niet is toevertrouwd aan de zorgen van het rijk of de provincie maar aan de gemeentelijke organen. Niet iedere gemeentebestuurder schijnt dat altijd te beseffen, getuige op de vaak al te lichtvaardig geslaakte verzuchting: „het mag niet van hogerhand”. Natuurlijk stranden bepaalde zaken op de niet-goedkeuring door G.S., maar wanneer een gemeentebestuur een bepaalde taak in het belang van de gemeente acht, dan moet het zich inspannen die zaak te verkrijgen. Desnoods door tegen een afwijzende beslissing van G.S. bij de Kroon in beroep te gaan. De beslissing van G.S. is immers niet het eind van alle tegenspraak en in de Raad van State vindt de gemeente in geval van hoger beroep een orgaan, dat na het zorgvuldig horen van beide partijen zijn standpunt met de grootst mogelijke objectiviteit bepaalt. Beroepsprocedures kunnen echter zeer langdurig zijn. Omdat de gemeenten dan vaak in tijdnood geraken, zit er voor hen niets anders op dan in de afwijzing te berusten. Bevredigend is dat niet. Daarom maande spr. bij zulke afwijzingen met de grootst mogelijke voorzichtigheid te werk te gaan. Mondeling overleg, voordat de beslissing valt blijkt vaak verhelderend te werken.

A.R. gemeentebestuurders
vergaderden te Zwolle

organen zijn nl. de raad, het college van B. en W. en de burgemeester. Een goed bestuur is alleen mogelijk wanneer er tussen de drie bestuursorganen een goede samenwerking is. Wanneer ze alle drie eigen en anderer bevoegdheid kennen en respecteren. Spr. ging vervolgens uitvoerig in op twee van de belangrijkste bevoegdheden van de gemeenteraad, nl. de verordenende bevoegdheid en de bevoegdheid t.a.v. de geldmiddelen.

Bij een verstandig gebruik van deze verordenende bevoegdheden zal de raad altijd zelf de hoofdlijnen aangeven en vaststellen. Maar hij zal tevens de eventuele detaillering delegeren aan het college van B. en W. Delegatie behoeft en mag niet betekenen dat de raad alle bevoegdheid uit handen geeft. Zo kan de raad bijv. een subsidieverordening vaststellen, de uitvoering aan B. en W. delegeren, maar zich niettemin het recht voorbehouden over elke subsidieaanvraag zelf te beslissen.

KIEZEN

De bevoegdheid t.a.v. de geldmiddelen geeft de raad grote macht. Door middel van deze bevoegdheid kan de raad laten zien dat hij inderdaad verantwoordelijkheid dragen kan. In het financiële vlak betekent verantwoordelijkheid dragen vaak het afwegen van de verschillende belangen, het doen van een bewuste keus.

Te vaak nog is de raad bij een begrotingsbehandeling teveel wensenbureau en te weinig bestuurder. Niet het college van B. en W., maar allereerst de raad zelf zal moeten beseffen dat het

voldoen aan allerlei verlangens, onherroepelijk betekent dat andere dingen dan niet kunnen gebeuren. Het pleiten voor het een zal in de meeste gemeenten betekenen een afzien van het andere. De raad die deze verantwoordelijkheid maar liefst aan B. en W. overlaat, ontloopt eigen verantwoordelijkheid en heeft geen recht om straks te klagen dat hij verlaagd is tot alleen maar controlerend orgaan.

Natuurlijk dienen de beide andere bestuursorganen te zorgen dat de raad tijdig en volledig over achtergronden enz. van de raadsvoorstellen wordt voorlicht. Dit kan met name in de commissies van bijstand geschieden. Het is soms onbegrijpelijk dat in niet zulke kleine gemeenten het instituut van de commissies van bijstand nagenoeg niet bestaat.

RAAD EN BURGERIJ

Bij een goede samenwerking tussen raad en B. en W., aldus de heer Weststrate, zou de raad aan B. en W. kunnen overlaten tijdig de grote lijnen voor het beleid uit te stippelen, tijdig in grote lijnen de plannen aan te geven, die in de komende tijd tot uitvoering moeten komen. Een dergelijk plan zal dan, eventueel na commissoriale behandeling, in de openbare raadsvergadering in bespreking moeten worden gebracht om zo te komen tot een werkelijke besluitvorming inzake het te voeren beleid. Door middel van de pers zal de burgerij dan mee kunnen leven met het komende beleid.

Een dergelijke wijze van handelen waarbij de grote lijnen duidelijk zichtbaar zijn en niet verloren gaan in een zee van details zou, zo meende spr., de publieke belangstelling meer stimuleren dan het opnemen van burgers in commissies van bijstand, of het benoemen van niet-raadsleden tot wethouder. De heer Weststrate was niet bepaald enthousiast over het dit voorjaar ingediende wetsontwerp tot wijziging van de gemeentewet. Ook thans vindt men in de gemeenten reeds allerlei burgers in commissies van advies, in stichtingsbesturen, enz. Het verlenen van verordenende bevoegdheid aan bijv. functionele raden ontmoette bij hem bedenkingen.

Hij vroeg zich af of men de burgerij niet meer inzicht zou kunnen bijbrengen in wat er in de gemeente omgaat door bijv. aan de hand van een nota in een openbare raadsvergadering speciaal het financieel beleid, de woningbouw of onderwijs aan de orde te stellen. Indien de raad zich dan van detailkritiek onthield (die zou men in de commissies kunnen spuien), zou de burgerij een duidelijk beeld kunnen krijgen van wat er omgaat.

Zou men er de financiële consequenties voor de burgerij bij kunnen betrekken, dan zou de belangstelling zeker toe nemen.

Op het referaat volgde een zeer geanimeerde discussie, waarin allerlei vragen uit de praktijk ter sprake kwamen.

De bezoekers (er waren er meer dan andere jaren) hebben dank zij de medewerking van het Zwolse gemeentebestuur tevens een inzicht gekregen in wat er op het gebied van de lichamelijke oefening in Zwolle gebeurt.

IN DE ALBLASSERWAARD

LiSaPak

GRAAFSTROOM
melk

in papierverpakking

- smakelijk
- hygiënisch
- gemakkelijk

Aangewezen voor
kantine en school!

Uw adres voor

DIRECTIEKETEN, BARAKKEN,
SCHOLEN, ZOMERHUISJES, enz. enz.

Firma Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Telefoon 2062

AANNEMINGSBEDRIJF
kerken-, scholenbouw, enz.

Fa. Gebr. C. en A. P. Bakker

HARDINXVELD-GIESSENDAM - TELEFOON 01846 - 2052
utiliteitsbouw en betonwerken

A. BAARS Azn

Exploitatie van
baggermaterieel N.V.

Telefoon 144, Sliedrecht

Verkoop en
verhuur

BETONFABRIEK

DEN BOER

NIEUW-LEKKERLAND -- Zuid-Holland

Opgericht 1883

Coöp. Landbouwvereniging

SAMENWERKING

GIESSENBURG - Telefoon 01845 - 254

alles voor de boer: veevoeders - meststoffen -
zaai- en pootgoed - landbouwwerktuigen -
maar ook veel voor iedereen: vaste- en
vloeibare brandstoffen - bestrijdingsmidde-
len - gereedschappen.

In prima boter en kaas,

steeds de baas,

alle soorten groot en klein,

komen uit de IJsel- en Lekstreek fijn.

A. van Houwelingen - Moordrecht

telefoon 305 (01827), Westeinde 117

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM

Aannemers van

OEVERVERDEDIGINGSWERKEN

GRIENDHOUTHANDEL - HOEPELMAKERIJ

Telefoon 2156 - Hardinxveld-Giessendam

CIRCULAIRES

De heer Oldenhof besprak niet alleen de positie van de gemeente tegenover het toezichhoudend orgaan, de provincie, maar eveneens tegenover het Rijk. Raadsleden hebben wel de eed van trouw aan de wetten des Rijks afgelegd, maar dat betekent niet dat zij zich moeten neerleggen bij de „circulaires des Rijks”. Een ministeriële circulaire die niet steunt op de wet behoeft niet zonder meer opgevolgd te worden. De gemeente zal er zich terdege rekenschap van moeten geven of het volgen van de circulaire in overeenstemming is met het „met al zijn vermogen voorstaan en bevorderen van de belangen der gemeente” waartoe de raadsleden zich onder ede hebben verbonden. Is die overeenstemming er niet, dan zal de gemeente niet hebben mee te werken aan de uitvoering van circulaire.

Wanneer er grote algemene belangen op het spel staan moet, aldus de heer Oldenhof, niet de weg van de circulaire maar de koninklijke weg van de wet worden bewandeld. Dan is er tenminste de waarborg van de toetsing van het voorschrift door de volksvertegenwoordiging. En ieder rechtgeaard gemeentebestuurder zal zich schikken naar hetgeen nu eenmaal wet is.

RAADSLID IS NIETS

Het betoog van de heer Weststrate was duidelijk ingesteld op de praktijk van het raadslidmaatschap. Hij wekte de aanwezigheid op niet zonder meer in te stemmen met klachten over devaluatie van de gemeenteraad ten gunste van de colleges van burgemeester en wethouders, maar door verantwoordelijk gebruik van hun bevoegdheden het karakter van de raad als bestuurscollege zoveel mogelijk te handhaven.

Wanneer de Grondwet zegt dat de raad aan het hoofd der gemeente staat dan is dat natuurlijk waar, maar voor het individuele raadslid is dat geen reden de borst vooruit te steken, want het raadslid alleen betekent weinig of niets, bestuursbevoegdheid komt alleen toe aan de raad. Het is een collegiale bevoegdheid, die alleen kan worden uitgeoefend als de raad in vergadering bijeen is. Voorts dient bedacht te worden dat al zegt de wet dat aan de raad de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente is opgedragen, de gemeentewet in art. één ook zegt dat in elke gemeente drie bestuurs-

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

Kinderstoelen- en BOxen FABRIEK

ZEVENAAR (Gld.)

Telefoon 08360 - 3575

Verkrijgbaar
bij de
bekende zaken

**Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek**

H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

„MIEDEMA” landbouwwagens

„MIETRA” transporteurs enz.

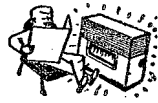
Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA

Landbouwwerktuigenfabriek N.V.
WINSUM — FRIESLAND — TELEF. 05173-241*

**calmix elektroliestook
de ideale verwarming**

p. c. nanninga
steentilstraat, tel. 35341
 groningen

ONDERGOED

van de bovenste plank!

C. VAN DER KOOIJ & ZOON

Ennastraat 143-147 - Vlaardingen - Tel. (01898) 3561 en 6061

IMPORTEURS van gedroogde zeldvruchten,
vruchtenconserven, consumptiegrondnoten.

HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en
bakkerijgrondstoffen.

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK — TELEFOON 01790 - 3529
ZOETERMEER

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., — Greup (Z.H.)
telefoon (01860)—2050

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka” Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.

Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen,
sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

ZUID NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING
G. TER VEEN - GELEEN

GRAAF HUYNLAAN, hoek Markt - TELEFOON 0 4494 - 237.

VOOR AL UW BANKZAKEN

N.V. SLAVENBURG'S BANK

ZWIJNDRECHT - Telefoon 26688

C.O.V.A. n.v.

LOOPVLAKVERNIEUWING,

VERKOOP VAN AUTO- EN TRACTORBANDEN

GRONINGEN, Damsterdiep 307. - Tel. 05900-29245 (4 lijnen)

LEEUWARDEN, Zaailand 82 - Tel. 05100-28248 (2 lijnen)

Meer oog voor de wereld

DE „geestelijke vader” van het buitenlandse werk in de Arjos, de heer S.J. Jonker, heeft zijn reputatie eer aangedaan. Hij was zaterdag op uitnodiging van zijn „nazaten”, de huidige buitenlandse commissie van de Arjos, naar De Witte Hei gekomen om daar een verhaal over de E.E.G. te vertellen. Hij weet daar wel zijn weetje over. Dat moet eigenlijk ook wel: hij verdient, in Brussel, zijn brood aan de E.E.G. Maar het zijn er niet velen, die zo helder over het werk van hun supranationale broodheer (of is het broodvrouw?) weten te vertellen.

Er waren, de afgelopen vrijdag en zaterdag, ettelijke tientallen belangstellenden voor de buitenlandse politiek in De Witte Hei aanwezig om de Arjos-conferentie over de E.E.G. op te luisteren. Vrijdagsavond sprak mr. C. A. Bos, wetenschappelijk ambtenaar aan de Vrije Universiteit, met name over de wijze, waarop de huidige Europese Gemeenschappen tot stand zijn gekomen.

Dat op deze plaats hierop niet verder wordt ingegaan, houdt niet in, dat zijn referaat niet boeiend was, vindt ook zijn oorzaak niet in het feit, dat hij christelijk-historisch is — integendeel, het was alleen daarom al prettig, hem in ons midden te hebben! —, maar wordt alleen ingegeven door de overweging, dat het, gezien de beperkte ruimte, jammer zou zijn, van beide referaten slechts een kort overzicht te geven. Gesteld voor de keus, beperken wij ons tot het referaat van de heer Jonker, dat — actueel — de huidige stand van zaken in de E.E.G. weergaf.

Het succes van de E.E.C. is onmiskenbaar, zei de heer Jonker. „Wij zijn drie jaar vooruit op de afschaffing van de douanerechten en hebben een begin gemaakt met een gemeenschappelijke landbouwpolitiek. Vroeger hadden we het altijd over „Nederland en Europa”, of „Frankrijk en Europa”, maar nu zijn we al zover, dat we in ons denken Europa als eenheid nemen en spreken over „Europa en de wereld”.

Van die wereld buiten Europa nam de heer Jonker allereerst de houding van de Verenigde Staten onder de loep. De Amerikanen vinden de E.E.G. sympathiek, zei hij, omdat ze in het eenheidsstreven een weerspiegeling zien van hun eigen vroeger streven, dat leidde tot de Verenigde Staten van Amerika. Uit gesprekken tussen de belangrijkste E.E.G.-functionarissen en Kennedy is de gedachte geboren van een Atlantisch partnerschap, gericht op vrijmaking van het handelsverkeer tussen Europa en de V.S. In 1964 wordt met de onderhandelingen daarvoor begonnen.

RUSLAND

De houding van Rusland, vervolgde de heer Jonker, is heel merkwaardig. Aanvankelijk werd gesteld, dat de E.E.G. de atoomdood betekent, vuig kapitalisme is en tot uitbuiting van de arbeiders leidt. In september trad een verandering in.

In die maand heeft namelijk een conferentie van honderd communistische economen plaats gehad. Er waren ook deelnemers uit de Westelijke landen. Ze maakten hun geestverwanten van achter het ijzeren gordijn duidelijk, dat — met name in Italië — de arbeiders allerminst het slachtoffer van uitbuiting zijn, maar juist van de E.E.G. profiteren.

Sindsdien bestrijden de communisten de E.E.G. nog wel (waarbij ze dus ervan blijken te geven, politiek gewin belangrijker te achten dan economische vooruitgang), maar ze doen het anders. De gedragslijn, die door de economen is gepropageerd, houdt onder meer in, dat communisten infiltreren in de organen van de Zes, dat in de V.N. wordt aangedrongen op een betere regeling van de internationale handel en tenslotte, dat de toetreding van Engeland tot de E.E.G. wordt aangemoedigd. Men hoopt, dat het lidmaatschap van Engeland zal leiden tot verzwakking van de gemeenschap.

**Arjos conferentie
over de E.E.G.**

Wat deze toetreding van Engeland betreft, de heer Jonker herinnerde eraan, dat de Engelse politiek in Europa altijd is geweest een verdeel-en-heerspolitiek. Voor de Engelsen is momenteel op het continent niet veel meer te verdelen, laat staan te heersen. De kans op een Europese burgeroorlog is vrijwel uitgesloten. Het is immers belachelijk, dat Frankrijk en Duitsland nog een oorlog zouden beginnen over bijvoorbeeld Elzas-Lotharingen of het Saargebied. Een deel van de wereldpolitiek gaat aan Engeland voorbij, als het zich afzijdig houdt van de E.E.G.

VERDIEPING?

De heer Jonker meende de toetreding van Engeland positief te moeten beoordelen, ook al brengt Engeland een aantal nieuwe leden (Denemarken, Noorwegen en Ierland), geassocieerden (Zweden, Zwitserland en Oostenrijk) en een heel Gemeenebest mee. Het gaat niet aan, in dit verband de vraag te stellen, of deze massale toetreding het supranationale karakter van de gemeenschap niet zal schaden. „Als de E.E.G. Engeland zou weigeren, zou de hele wereld zich tegen ons keren en dan zou van verdieping ook geen sprake zijn.”

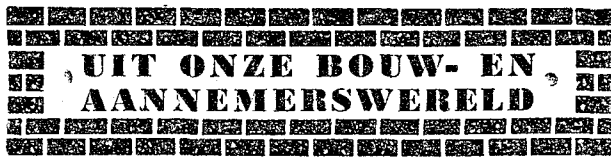
Uiteraard kwam in dit verband de politieke unie ter sprake. De heer Jonker meende te kunnen constateren, dat Adenauer thans weer wat is bijgedraaid, zodat Frankrijk in zijn verzet tegen een politieke gemeenschap dus alleen schijnt te staan. Volgens de heer Jonker is het Franse standpunt, gericht op een intergouvernementele politieke samenwerking, een achteruitgang. Als er geen andere mogelijkheden dan deze vorm van samenwerking overblijft, moet met de verwezenlijking ervan worden gewacht tot de toetreding van Engeland. Er is dan immers een beter evenwicht tussen de deelnemers aan die samenwerking.

ONTWIKKELINGSHULP

Veel aandacht besteedde de heer Jonker aan de minder-ontwikkelde gebieden. Hij bleek niet zozeer een voorstander van geld- en voedselzendingen zonder meer, maar bepleitte een planmatige opzet, gericht op de ontwikkeling van industrie, vooral in de dichtbevolkte landen, en van de landbouwproductie. „Vooral met het oog op het laatste kunnen we de produktie van de landbouwprodukten in de gemeenschap niet onbeperkt uitbreiden. Wij moeten importbehoefte blijven.”

Zonder een dergelijk planmatig handelen zou, zo veronderstelde de heer Jonker, het geld, dat thans naar de minder-ontwikkelde gebieden gaat, over vijf jaar wel eens nodig kunnen zijn voor de handhaving van onze eigen bedrijven. Overigens achtte de heer Jonker het desondanks niet uitgesloten, dat de hulp, die thans wordt verleend, uiteindelijk onze eigen welvaart zal aantasten. „Maar wij moeten als Christenen de minste willen zijn.”

Hiermee was het vroegere Arjos-hoofdbestuur lid dan uitgekomen op hetzelfde punt, waarop ook dr. Bruins Slot in zijn Kamerrede tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen terecht kwam: Nu de nationale politieke problemen in het algemeen zijn overwonnen (waaraan ook wij antirevolutionairen hebben meegewerkt en waarop wij echt wel een beetje trots mogen zijn), is het zaak, ons als christelijke partij meer te richten op de internationale vraagstukken. vp.

**Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.**

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

**J. DE KORT
metsel- en tegelbedrijf**

Singel 350, tel. 33422 - 62891
AMSTERDAM

**JAN LINGEN'S
BETONINDUSTRIE N.V.**

Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

Fa. P. van Oudenallen & Zoon

AANNEMERS VAN

timmer-, hei- en betonwerken

WILNIS — TELEFOON (01724) 108

metoor beton

N.V. BETONFABRIEK DE METEOR — DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonprodukten

FIRMA G. & W. DRAISMA

Aannemersbedrijf

TELEFOON 0 5158 - 531 - MAKKUM
Alle betonwerken en utiliteitsbouw

GEBR. LAMMERTS N.V.

Koel- en vriestransporten

Havenstraat 38 — Delfzijl — Telefoon 05961 - 3633
Westersingel 120 — Rotterdam — Telef. 010 - 134658

• Vragenrubriek

Pniël onder redactie van dr. J. H. Gunning J.H.zn is vele jaren een geliefd blaadje geweest in vele christelijke gezinnen.

Ook om zijn humor. Een halve eeuw geleden vroeg een dame aan dr. Gunning, of hij niet een vragenrubriek wilde opnemen. Voor geen duizend gulden, was het antwoord. En dit was de motivering:

Mijn waarde juffrouw, daar heb ik absoluut geen gave, geen tijd en geen plaatsruimte voor. Daarvoor moet men het ideaal hebben van geduld, van wijsheid en van geschiktheid, om de hersenen van onze theologische Nederlanders te vatten en al ben ik nu al 33 jaar in het vak, ik ben er nog nooit in geslaagd, de diepzinnige geaardheid van ons dierbaar volk ten volle te waarderen. Zulk een man is er bovendien, de knappe en alzijdige dominee Lingbeek van Spijk, die in de Gereformeerde Kerk (het orgaan van de confessionelen in de Hervormde kerk) elke week alle aanvragers niet alleen met engelen-geduld aanhoort, maar zelfs beantwoordt! Nu eens is het iemand, die hem vraagt, of een dominee, die met standjes uit de zondagschool wegloupt, met zegen kerstfeest kan vieren? Dan of de dood door stening niet erg pijnlijk is, waarop de verstandige man antwoordt: „wij hebben het nooit ondervonden, maar geloven van wel.” Dan weer consulereert men hem over het geoorloofde van het bijwonen van Gereformeerde predikaties, als men in zijn eigen omgeving slechts lichte, ethische kost kan krijgen; of de menselijke ziel al dan niet van eeuwigheid is; wat wij toch moeten denken van de varkens der Gadarenen; of er nog gelegenheid zal zijn tot bekering als het duizendjarig rijk is aangebroken en of de Joden heus nog in Jeruzalem terug zullen komen; of men Heer of Heere moet zeggen; of Judas een bruikbaar prediker kon zijn; of men lijken verbranden mag; of het verlangen van sommige Gereformeerden naar gezangen niet een teken van verval is, enz.

Neen, juffrouw, zoek uw licht niet in Utrecht maar in Spijk, en God zegene u rijkelijk.”

Wij tekenen hierbij aan, dat ds. Lingbeek enkele jaren later, toen hij in Reitsum stond, tot lid van de Tweede Kamer werd gekozen voor de Hervormd Gereformeerde Staatspartij.

RADIO BECKER

ZEIST - Telefoon 5846-5847

HET ADRES voor zenders, richtingzoekers en echoloden

Kalm en beheerst denken en werken

ZENUWDRUPPELS MG
10 ml f 0,95
30 ml f 2,25

DERCKSENS N.V. — GOUDA

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN SANITAIRE INSTALLATIES

RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415

NIEUWERKERK AAN DE IJSSEL

HET is onjuist te denken, dat het Eucumenisch Concilie van de Rooms Katholieke Kerk, op het ogenblik min of meer met najaarsvakantie is gegaan, uit de lucht is komen vallen. Niet alleen omdat de voorbereidingen al zo duidelijk en grondig waren, maar ook omdat er altijd concilies gehouden zijn.

Of wij werkelijk als eerste concilie mogen aanmerken de vergadering van de apostelen te Jeruzalem, zoals deze in Handelingen 15 wordt beschreven is betwistbaar. In Galaten 2 schrijft Paulus over deze vergadering, die misschien wel iets conciliaans had voor de wereld van die dagen.

Feit is, dat na deze vergadering der apostelen, gehouden om het jaar 50, bisschoppen in synoden en concilies regelmatig zijn bijeen gekomen.

Er is sprake van particuliere concilies in verschillende plaatsen van Klein Azië, Afrika en Europa. Provinciale concilies, die iets weg hadden van de huidige particuliere synoden der Gereformeerde Kerken, waren dan wel niet aan de orde van de dag, maar zij waren wel voorgeschreven door een algemeen concilie.

Het eerste algemene concilie is gehouden te Nicea van 20 mei tot 25 juli 325. Nicea was een belangrijke stad gelegen aan het meer Ascania in Phrygië, een bisschopszetel, het tegenwoordige Turkse Isnik.

Zoals bekend, is dit concilie beledigd door Constantijn de Grote, in verband met de kerkelijke tweedracht in Alexandrië en de leerstellingen van Arius. Door verschil van mening over de christologie en haar betekenis voor de verlossing van de gevallen mensheid, dreigde de eenheid in het wereldse rijk van Constantijn verstoord te worden.

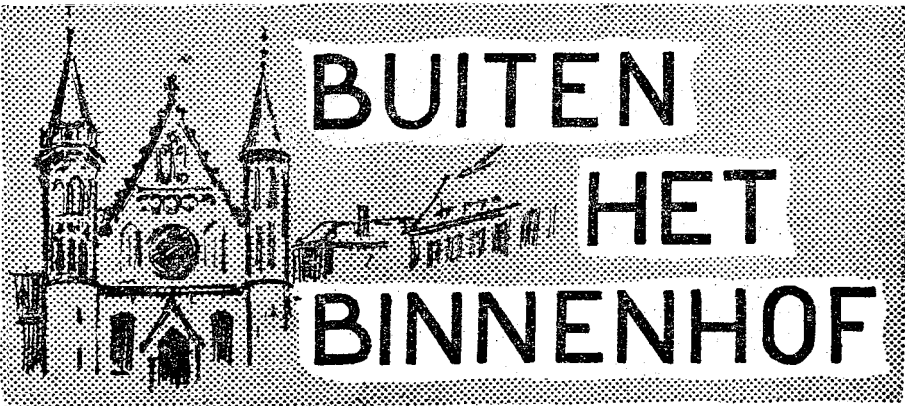
Driehonderd bisschoppen maakten deel uit van de vergadering, voor het grootste gedeelte van de in het Oosten gelegen kerken. Uit het westen waren ook vertegenwoordigers. Door het optreden van Athanasius is dit concilie het symbool voor de orthodoxe leer geworden.

Op dit eerste concilie is o.a. een geloofsbelijdenis opgesteld, die achter in het berijmde psalmboek staat, is de paasdatum geregeld en is een oplossing gezocht voor het Meletiaanse schisma.

In die jaren zijn meer concilies gehouden. Een kleiner, dat aan Nicea voorafging, in 314 te Orleans. En een in 381 in Constantinopel.

In die eerste tijden organiseerden de Pausen die kerkvergaderingen niet, doch de wereldlijke vorsten. De paus zond wel zijn afgevaardigden. Juist door die pauselijke vertegenwoordigingen kregen de concilies een eucumenisch karakter. Namen de concilies besluiten inzake de leer van de kerk, dan werden die besluiten symbolen genoemd. De besluiten inzake zeden en tucht heten canones.

De oudste christelijke kerk kent acht eucumenische concilies: Nicea, Constantinopel, Ephese (431), Chalcedon (451), Constantinopel (553), Constantinopel (680), Nicea (787), Constantinopel (869).

De door de pausen bijeengeroepen concilies dragen in tegenstelling tot de vorige een westers karakter. Wel kwamen daar wereldlijke autoriteiten, doch alleen kardinalen en bisschoppen hadden stemrecht. (Wanneer de eerste kardinalen zijn opgetreden is niet bekend. In 1059 kiezen zij voor het eerst een paus).

Het eerste concilie te Rome is gehouden in 1123. Er volgen er dan nog drie te Rome, in 1139, in 1179 en in 1215. Dan is in 1245 Lyon conciliestad, zoals ook in 1274. In 1311 vergaderden de kardinalen en bisschoppen in Vienne (het concilie, dat zich, verkeerd voorgelicht, tegen alle Begijnen kantte), in 1414 in Konstanz.

Vijf november, deze week dus 548 jaar geleden, werd dit concilie, op voorstel van de Duitse koning Sigismund bijeengeroepen, door tegenpaus Johannes geopend.

Dit concilie, waarop Johannes Huss zich heeft verantwoord, telde drie patriarchen, negenentwintig kardinalen, drieëndertig aartsbisschoppen, honderdvijftig bisschoppen, honderd abten, benevens talrijke theologen en edelen, die met de toestromende vreemdelingen een schare van bijna 100.000 mannen op de been hebben gebracht.

Paus Gregorius XII zond als afgezant kardinaal Johannes. Hij beloofde te zullen aftreden als de beide andere pausen Benedictus en Johannes zijn voorbeeld zouden volgen. Beiden zijn afgezet. Gregorius trad terug, zodat in 1417 een nieuwe paus kon optreden: Martinus V.

Aangezien dit concilie tot 1418 heeft geduurd kon de nieuwe paus de laatste zittingen nog voorzitten.

Er volgden dan nog concilies te Bazel (1431), voortgezet te Ferrara (1438) en te Florence (1439), te Rome (1512), te Trente (1545), en te Rome (1869).

Het zou te ver voeren alle besluiten van de genoemde concilies maar aan te roeren. Dat dit concilie, dat nu te Rome gehouden wordt van historische betekenis zal blijken te zijn, zal gezien de belangrijkheid voor de Rooms Katholieke kerk van de vorige concilies, wel onderstreept worden.

William Gaenkoper

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen. De verste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

Fa. H. van Triest & Zn.

Groothandel in fourages

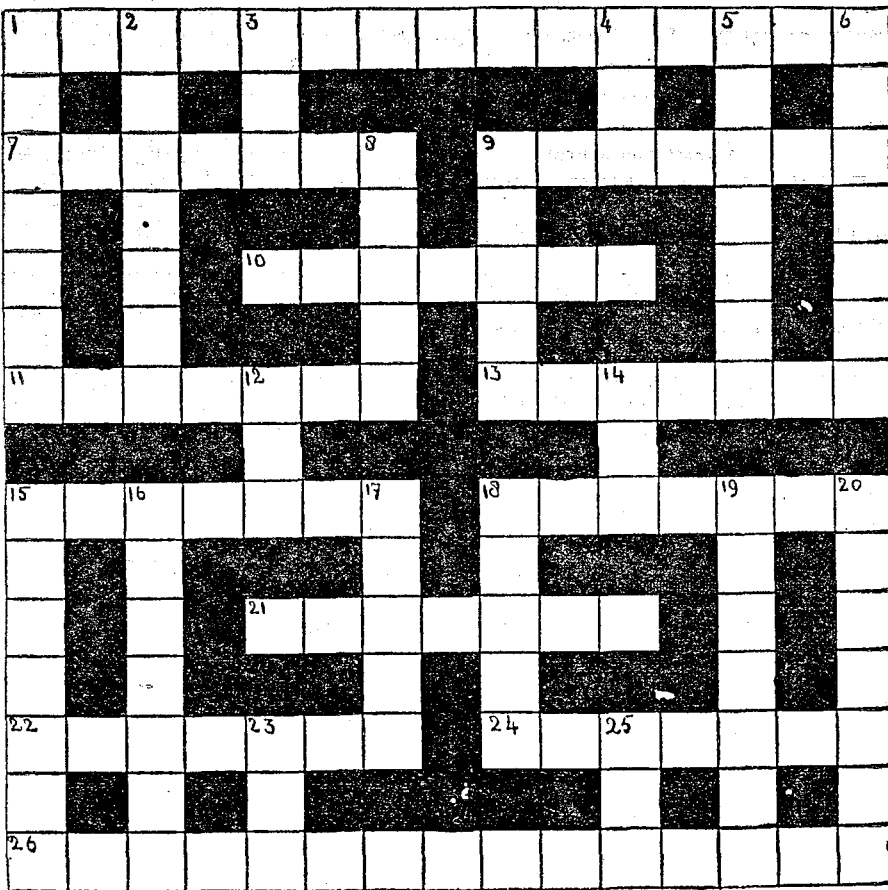
DWINGELO
Tel. 0 5219 - 1270 b.g.g. 1316

EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN- EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. Verricht oud-partijvoorzitter werken der duisternis bij de marine?; 7. soort cirkelgang, al is gaan er niet bij; 9. op deze penning is de gierigaard gebrand; 10. stroom verzamelen; 11. bij zo'n opening moet men wel in de sas zijn; 13. zij is een vod en hij een sul; 15. zo'n (7) houdt het (4, 3); 18. onderdeel van zilvervloot; 21. laatste groot aan vertrekkende bootreiziger?; 22. koningin; 24. nogal in trek; 26. onfatsoenlijke eter; zijn menu is weg.

Verticaal: 1. hierop komt de arme aan; 2. bij zoiets dient men de hand voor de mond te doen; 3. loopt normaliter, maar kan ook kruipen of vliegen; 4. na een grondige verbouwing komt een plaats uit de NOP in Friesland terecht; 5. hij snijdt zijn klanten en draait hen soms zelfs een poot uit; 6. middel om likkebroers te betrappen? Nee, plaatselijke klank; 8. geen bouwvakker; hij verbouwt slechts; 9. Davids „vertrouwensman” in het bezette Jeruzalem; 12. is zonder twee; 14. hij knapt van de slaap; 15. haven waaruit slechts twee-persoonsboten vertrekken; 16. klein stukje maatschappij, dat meestal geld waard is; 17. vet of zout vocht; 18. het eerstkomende is een dierengeluid; 19. kan van een mug worden gemaakt; 20. huiselijke contro-

leur van de kruidenier; 23. deze jongen gaat in Engeland vooraan bij de tenniswedstrijden; 25. in Nederland is hij zo ongeveer bij de DUW, in België studeert zij.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. band; 4. gesel; 9. spet; 13. à la; 14. begonia; 16. Rea; 17. befje; 19. out; 20. sfinx; 22. tank; 23. Bern; 24. kaft; 25. bas; 27. mast; 29. SA; 30. Venlo; 31. ut; 33. traag; 36. Dee; 37. menie; 39. aar; 40. als; 41. mei; 42. Age; 43. abeel; 45. tip; 47. Nepal; 49. tij; 50. order; 51. GT; 52. neus; 55. oor; 56. zege; 59. edik; 60. vore; 62. waren; 64. Sam; 66. etter; 68. aas; 69. Telamon; 72. are; 73. kits; 74. kater; 75. flat;

Vertikaal: 1. baby; 2. ale; 3. nafta; 4. ge; 5. ego; 6. soutane; 7. ent; 8. li; 10. prins; 11. een; 12. taxi; 14. bent;

15. asem; 18. jaffa; 21. frame; 24. karabijn; 25. bedstro; 26. slemper; 28. tuigage; 29. staat; 32. teelt; 34. are; 35. gal; 37. min; 38. nap; 44. étude; 46. idolaat; 48. Evert; 53. eerst; 54. sint; 56. zoen; 57. getal; 58. zwak; 61. pret; 63. aai; 64. sla; 65. mme; 67. era; 70. e.k.; 71. or.

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens
etc.

HANBO
HOUTBOUW
HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Glensendam 2141

Werk
abonnees
op
Nederlandse
Gedachten

Voor
slechts
één gulden
dit weekblad
tot
1 januari
1963

Iedere nieuwe abonnee, die zich tevens voor het jaar 1963 abonneert, ontvangt een prachtige zilverkleurige sigaretten, of bijoutheredoo's (12 x 8 cm) met inscriptie op de onderkant.

Zie pag. 4.

A C H T E R P A G I N A

Brochures en rapporten

Praten en Lezen

Gespreksgroepen

P RATEN EN LEZEN. Twee zaken, zonder welke geen partij denkbaar is. Daarover hebben wij in verschillende „beschouwingen” op deze plaats al regelmatig geschreven. Wij komen ditmaal nog eens in concrete zin terug, omdat daarvoor nu praktisch aanleiding bestaat.

P RATEN. Daartoe is directe gelegenheid bij de behandeling van het vraagstuk van de sociale verzekeringswetgeving, waartoe door de kiesverenigingen uit hun midden gespreksgroepen kunnen worden samengesteld.

L EZEN. Daarvoor zijn in de komende weken in overvloedige mate mogelijkheden aanwezig alleen reeds door de lectuur, welke dezer dagen van de zijde van de partij in brochurevorm in omloop wordt gebracht.

Voor beide genoemde punten vragen wij op deze plaats uw zeer bijzondere aandacht. Vooraf echter eerst nog iets over het verkiezingswerk.

Verkiezingswerk

M OMENTEEL zijn de meeste kiesverenigingen nog bezig met het opstellen van de aanbevelingslijsten inzake de kandidaatstelling en met de behandeling van het ontwerp-Program van Actie.

Deze activiteiten lopen nu echter snel ten einde.

Voorstellen en amendementen op het ontwerp-Program van Actie moeten uiterlijk op 15 november a.s. op het partijbureau aanwezig zijn. De kiesverenigingen zenden — het zij volledigheidshalve hier nog eens vermeld — een gelijkkluidend afschrift van hun eventuele voorstellen en/of amendementen aan de Kamercentrale waartoe zij behoren.

De aanbevelingslijsten inzake de kandidaatstelling zenden de kiesverenigingen eveneens toe aan het partijbureau. Deze lijsten moeten daar uiterlijk op 28 november a.s. ontvangen zijn. Ook van deze lijst wordt door de kiesverenigingen een afschrift gezonden aan de Kamercentrale waartoe zij behoren.

A LS deze zaken achter de rug zijn — misschien gebeurt dat overigens hier en daar wel gelijktijdig — is er nog wat tijd om aan de gespreksgroepen aandacht te besteden.

De aanvankelijk gestelde termijn bleek te kort te zijn, vooral omdat de kiesverenigingen het druk hadden met twee verkiezingsacties. Daardoor kwamen voor de zomervakanties vele kiesverenigingen aan dit nieuwe partijwerk niet toe. Nu men in het nieuwe seizoen wat ingeschoten is, beginnen er weer rapporten op het partijbureau binnen te komen.

Tot eind december is het voor de kiesverenigingen nog mogelijk om via hun gespreksgroepen de opvattingen ten aanzien van het eerste aan de orde gestelde onderwerp door te geven. De komende weken en ook de eerste weken van december bieden hiertoe nog een goede gelegenheid.

Zoals men weet gaat het over het uiterst actuele onderwerp van de sociale verzekeringswetgeving. Daarbij komen met name aan de orde de oudedagsvoorziening en de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van langdurige arbeidsongeschiktheid, als ook de zaak van de zware ziektekostenrisico's.

Van vele kiesverenigingen hebben de gespreksgroepen met animo aan deze zaak aandacht geschonken. Zo deelde een gespreksgroep mede, dat men een zeer leerzame avond had. Een andere groep berichtte, dat men bijzonder enthousiast was na het gesprek over dit eerste onderwerp. Weer een ander schreef, dat de opzet van de gespreksgroepen zeer goed is en ook de gelegenheid biedt om leden, die weinig meewerken in de kiesvereniging, een keer bij het werk te betrekken. Mogelijk ontstaat hierdoor een regelmatig meeleven.

Gelet op een en ander daarom dan ook nogmaals het dringend verzoek: vorm ook in uw kiesvereniging een gespreksgroep om dit belangrijke onderwerp te bespreken. Men heeft tot het einde van dit jaar de tijd.

E EN zestal geschriften is verschenen of staat op het punt te verschijnen. Gaarne vragen wij ook hiervoor uw attentie.

Brochures en rapporten bieden de lezer wat meer gelegenheid zich rustig omtrent actuele vraagstukken te oriënteren dan het over het algemeen vluchtige dag- of weekblad-artikel. Er is aanleiding toe om nu van de u geboden mogelijkheden op dit gebied gebruik te maken.

Van een drietal brochures is deze week reeds een exemplaar aan de secretarissen der kiesverenigingen toegezonden. Het zijn de volgende: „Geen afbraak, maar groei”, openingsrede van de voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis, gehouden op het Partij Convent te Utrecht op 13 oktober j.l.

„Nieuw-Guinea: een terugblik”, door dr. W. P. Berghuis. De tekst van deze brochure werd eerder gepubliceerd in A.R. Staatskunde, het nummer van augustus/september 1962.

„Perspectieven vanuit een anti-revolutionaire visie”, bevattende de referaten van dr. W. Albeda en dr. J. P. I. van der Wilde op de ARJOS-studieconferentie op 5 en 6 oktober j.l.

De bovengenoemde brochures zullen op korte termijn eveneens toegezonden worden aan de lektuurabonnees. Zoals men weet kan men zich tegen een bedrag van f 10,— per jaar verzekeren van de automatische toezending van alle brochures en rapporten welke door de partij worden uitgegeven. Daarbij behoort dan overigens niet het jaarverslag van de partij.

De volgende geschriften verschijnen binnen een paar weken:

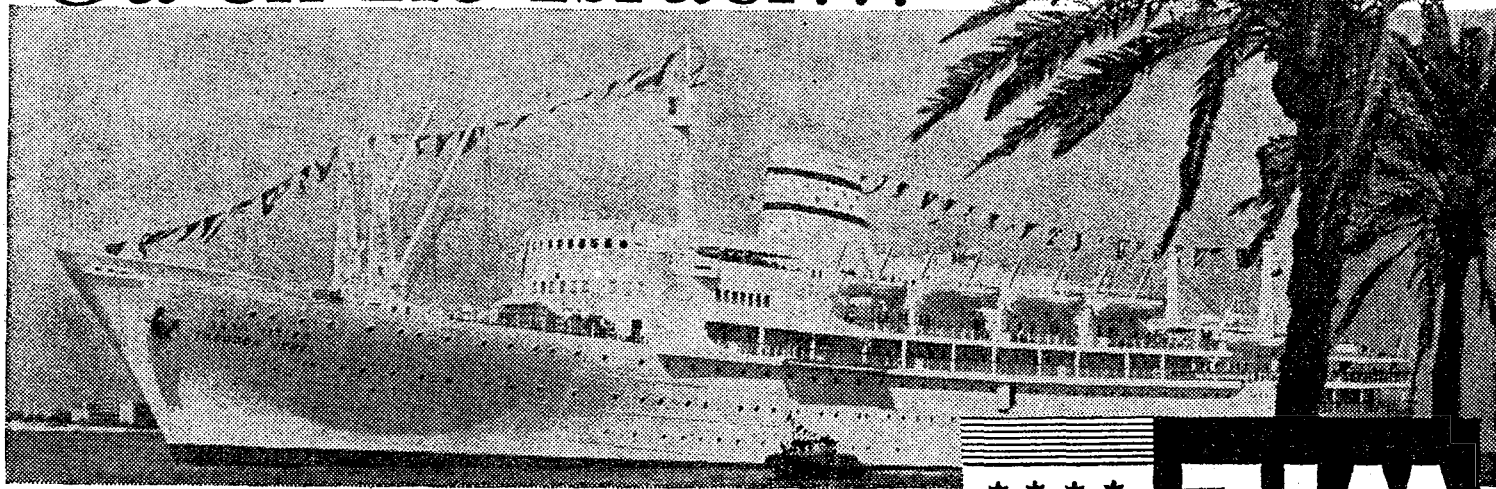
„De schatkist, de politiek en nog wat”, rede van prof. dr. J. Zijlstra, gehouden op het Partij Convent te Utrecht op 13 oktober j.l.

„Gespreide bezitsvorming”, een rapport van het College van Advies van de partij.

„De ongelijkmatige bevolkings-spreiding in Nederland als politiek probleem”, eveneens een rapport van het College van Advies van de partij.

Bestellingen kunnen plaatsvinden bij het bureau van het Centraal Comité, dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage, gironummer 89673. De prijs der brochures kan in het volgende nummer van ons blad worden gepubliceerd.

Ga en zie Israël...

Israël, het jong-herboren land met het grote bijbelse en historische verleden, trekt ieder jaar meer bezoekers - en voor hen allen is deze reis een onvergetelijke belevenis! Ook de heerlijke overtocht... met zo'n prachtige, moderne 10.000-tonner van de ZIM! U kunt kiezen uit

2 zonnige routes n.l.: Marseille - Napels - Cyprus - Haifa of Venetië - Piraeus - Cyprus - Haifa.

Vraagt tevens de folder over de 16-daagse alles-inbegrepen ZIM-tours door Israël!

ISRAEL NAVIGATION COMPANY LTD.
Inlichtingen bij Uw reisbureau of bij de Generaal-Agenten:
DE VRIES & CO. N.V., DAM 6, AMSTERDAM, TEL. 248174
DAMMERS & V.D. HEIDE (AGENTUREN) N.V.,
VASTELAND 10, ROTTERDAM, TELEFOON 119300

**ECHE
KERKORGELS**

OOK VOOR
KLEINE
KERKEN

ORGELBOUW

**ERNST
LEEFLANG**

APELDOORN
Telef. 0 6760-17582

NEDERLANDSE GEDACHTEN

(VOOR HET EERST VERSCHENEN IN 1829 ONDER REDACTIE VAN MR. GUILLAUME GROEN VAN PRINSTERER)

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

Dames-,
heren- en
kinderkleding

Wieringa

ZWOLLE APeldoorn
AMERSFOORT ARNHEM
HILVERSUM

De hervormde synode en de kernwapenen

HET eerste, dat men zich bij het beoordeelen van het geschrift van de Generale Synode der Nederlandse Hervormde Kerk over het vraagstuk van de kernwapenen voor ogen moet houden, is, dat het géén uitspraak van de Kerk bevat. De synode is de kerk niet. Het geschrift is geen uitspraak van de Hervormde Kerk, maar een aantal „ter overweging” aangeboden beschouwingen van de synode, op 26 juni 1962 in vergadering bijeen.

Zo ziet ook de synode het zelf, en in haar beantwoording van de door het geschrift opgeroepen reacties zal zij zich daarop zeker — wij weten dit van vroegere geschriften — herhaaldelijk beropen.

Ons dit voor de beoordeling van het gezag van het geschrift wel voor ogen houdend, moeten wij niettemin stellen, dat het rijklijk naïef ware te veronderstellen, dat het geschrift in feite niet toch als een uitspraak van de Kerk met het daaraan verbonden gezag zal functioneren of althans als zodanig zal worden gehanteerd.

Deze veronderstelling ware zo naïef, dat wij ons niet kunnen indenken, dat de synode zelf of althans de voorbereidende commissie zich dit effect niet zal hebben gerealiseerd.

Bovendien wordt deze zienswijze in het geschrift zelf niet volgehouden. Reeds op de eerste bladzijde wordt de vraag aan de orde gesteld wat „de kerk” over de kernwapenen minimaal of maximaal moet en mag zeggen. En in een van de laatste hoofdstukken wordt gehandeld over hen, die spreken „als ambtsdragers in een kerkelijke vergadering”, (pag. 52)

Wanneer straks — naar ongetwijfeld het geval zal zijn — de Pacifistisch Socialistische Partij de enige politieke groepering zal zijn, die met het synodale geschrift als met „de uitspraak van de Hervormde Kerk” zal blijken te kunnen „opereren”, dan kan de synode zich niet achter het ontbreken van kerkelijk gezag en achter het betrekkelijk vrijblijvende karakter van haar uitspraken verschuilen. Dit is voorzienbaar en daarom niet verontschuldigbaar. Wij zeggen voorzienbaar, niet: voorzien. Dat geloven wij van verre-

Het rapport van de hervormde synode over de kernwapenen gaat over een belangrijke aangelegenheid.

Op ons verzoek heeft de heer mr. W. Aantjes, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, hieraan een beschouwing gewijd.

Wij hebben met de plaatsing van dit artikel gewacht tot dit nummer, omdat de inhoud daarvan gelijk is aan die van A.R. Post, zodat ook alle leden hiervan kennis kunnen nemen.

weg de meeste synodeleden inderdaad niet.

Dit voorzienbare effect van te worden ontvangen en gehanteerd als de visie van de Hervormde Kerk, achten wij een van de bedenkelijkste aspecten van het geschrift. Overigens realiseren wij ons zeer wel, dat dit primair een intern hervormd-kerkelijk aangelegenheid is. Maar als overtuigd hervormde over deze zaak schrijvende, kan ik dit aspect niet negeren, evenmin als de hervormde Staatssecretaris Calmeyer in zijn brief aan de Hoofdlegerpredikant aan dit aspect geheel kon voorbijgaan.

Het ambt der overheid

WAT ons in de hoogerwaarde beschouwingen wel het meest verontwaardigt, is dat daarin geheel is verloren geraakt het gezicht op de taak, de roeping, het ambt (art. 36 N.G.B.!) van de Overheid. Tot welk oordeel men over het gebruik van kernwapenen ook komen moge, hoe kan men daarover ooit op Bijbels-verantwoorde wijze denken en spreken, wanneer men niet begint zich rekenschap te geven van roeping en verantwoordelijkheid van de Overheid.

Heel ver gaat de synode wel, wanneer zij uitspreekt, dat van een rechtvaardige oorlog in de strikte zin feitelijk alleen sprake zou kunnen zijn in de vorm van een politieke actie vanwege de Verenigde Naties (pagina 33). Voor een krachtens eigen verantwoordelijkheid met wapengeweld optreden door de nationale Overheid is in het geheel geen ruimte meer over.

Over de mogelijke aanvaardbaarheid van een rechtvaardige oorlog wordt overigens slechts hypothetisch gesproken (pagina 33). De „verantwoorde oorlog” wordt in hoofdstuk IV in overeenstemming daarmee als een vraagstuk aangediend.

Met al deze wikkende en wegende, maar nimmer kiezende beschouwingen (behalve dan waar het afwijzingen van oorlogsvormen betreft), is de synode o.i. duidelijk op weg naar het onbeperkte pacifisme. Dat is ook logisch. Als een middel, dat miljoenen verdelen kan, ontoelaatbaar is, waarom zou een middel, dat tienduizenden verdelgd heeft, dat dan niet zijn?

Het ligt voor de hand, dat bij dergelijke beschouwingen de vraag opkomt, of de synode dan de oorlog 1940-1945 verantwoord acht. Helaas wordt deze vraag wel gesteld, maar niet duidelijk beantwoord. De synode bedoelt niet te zeggen „dat deze oorlog ten onrechte als een strijd voor recht en vrijheid tegen de barbaarse, anti-christelijke tyrannie van het nationaal-socialisme en de machts- en geweldverheerlijking van het fascisme werd gevoerd” (pagina 31). Terecht (als wij de negatieve uitdrukking in een positieve mogen vertalen) werd op deze gevoerde oorlog dus het etiket geplakt van een „strijd voor vrijheid en recht”, maar de vraag, of dit etiket ook de gevoerde oorlog zelf rechtvaardigde, vindt geen ondubbelzinnige beantwoording.

Als eventueel acceptabele oorlog blijft voor de synode eigenlijk niet veel meer over dan de „min of meer opgedrongen” nationale bevrijdingsoorlog ter „afrondding van een reeds bevrijd koloniaal gebied (Goa; Nieuw-Guinea)” (pagina 34). Hier is zelfs de relatie met een internationale rechtsorde uit de benadering geëlimineerd.

Tot al deze deels vage, deels tegenstrijdige, deels vrij willekeurige uitspraken komt men onvermijdelijk, als men zijn uitgangspunt niet zeer duidelijk kiest in de van Godswege op de Overheid (en er is geen Overheid dan door God, en die er zijn, zijn door God gesteld) gelegde roeping en in het haar toevertrouwde ambt.

Het doel essentieel

HET niet primair stellen van de Overheidsroeping maakt een verantwoorde beoordeling van de in dienst daarvan aangewende middelen onmogelijk. Zeker, het doel heiligt de middelen ook naar onze mening niet. Maar evenmin kan en mag men de middelen beoordelen los van het doel, waartoe zij aangewend worden. Tot de eisen, die men aan de middelen stellen mag, behoren zeker deze, dat zij met het oog op het doel deugdelijk en aanvaardbaar zijn. De aanvaardbaar-

heid gaat zeker niet in de deugdelijkheid op, maar mag toch wel mede in verband daarmee beoordeeld worden.

En waar de synode zich zo sterk beroept op de volstrekte ondeugdelijkheid van de kernbewapening voor het bereiken van „enig doel” (pagina 24), moet daartegenover toch wel heel duidelijk gesteld worden, dat ter voorkoming van een oorlog de kernbewapening in de Cuba-crisis althans haar deugdelijkheid bewezen heeft en de ontwapening in de Indisch-Chinese crisis haar ondeugdelijkheid.

Dit niet concreet aangeven van het doel en het in verband daarmee beoordelen van de middelen leidt tevens tot het stellen van een o.i. zeer oppervlakkig alternatief ten aanzien van het gebruik van de kernenergie.

Wij stemmen geheel in met de zienswijze (en hebben bij de parlementaire behandeling van de Kernenergiewet verleden week daarvan ook getuigd), dat in de ontdekking van de kernenergie „aan onze generatie een grote gave en opgave van Godswege is gegeven” (pagina 24). Te weinig doordacht lijkt ons echter de suggestie, dat de keuze zou gaan tussen civiel gebruik en mili-

• Vervolg op pag. 7

Brief van dr. Berghuis

's-Gravenhage, 14 november 1962

Aan de kiesverenigingen,

Aangezien mij van verschillende zijden wordt gevraagd, wat ik vind van de brief van de zich noemende „groepering van verontruste anti-revolutionairen” aan de kiesverenigingen, vergezeld van een afschrift van een brief aan het Centraal Comité, zou ik daaromtrent het volgende willen mededelen:

Wij leven in een vrij land en als anti-revolutionairen binnen een democratisch partijverband, zodat ieder het recht heeft zich te uiten, zoals hij meent dat te moeten doen. Ik wil in dit verband daarbij dan ook nog buiten beschouwing laten de vraag, of het organisatorisch wel juist is, dat een in landelijk verband optredende groep van anti-revolutionairen zich rechtstreeks tot de kiesverenigingen richt en of zij zich niet beter publiekelijk tot het Centraal Comité had kunnen richten.

Wat mij wel onaangenaam heeft getroffen is, dat deze groep thans publiekelijk eenzijdige conclusies trekt omtrent een tot twee maal toe gehouden uitvoerig vertrouwelijk gesprek van het Moderamen met een deputatie van de groep.

Als men er behoefte aan gevoelde om datgene wat men als resultaten van dit gesprek beschouwde, en daarin met name uitlatingen van de andere gesprekspartners, het Moderamen, zoals men deze interpreteerde, naar buiten te brengen, had men op z'n minst de partner daarin moeten kennen en in ieder geval moeten zorgen, dat de publicatie het gevoel van deze partner juist weergaf.

Dit is niet gebeurd. En daarom is hetgeen in de brief van de groep van 10 november j.l. aan het Centraal Comité als resultaten van het gesprek

wordt genoemd eenzijdig en onvolledig en daarom onjuist.

Mijnzijds ga ik thans op de inhoud van het vertrouwelijk gesprek met de groep niet in. Zonodig zal dit naderhand kunnen gebeuren. Ik zou alleen willen stellen, dat er van een neiging tot relativering van de beginselen, zoals wordt gesteld, bij de leidingen van partij en fracties geen sprake is.

Overigens zou ik de kiesverenigingen willen adviseren zich niet te richten naar de actie van deze groep, maar op het punt, waarom het haar in concreto gaat, n.l. de kandidaatstelling, vertrouwen te hebben in het beleid van het Centraal Comité in deze, en voorts, zoals dat bij de structuur van onze partij past, naar eigen inzicht en met wijsheid te werk te gaan.

Geve God dat wij, ook als er wel eens spanningen zijn, elkander verdragen en dragen, en dat wij samen verder arbeiden voor en bouwen aan een christelijke politiek, zoals die in onze partij gestalte heeft gekregen.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

W. P. BERGHUIS.

Voor uw Filmavond
EEN **cefa** FILM
STEYNIAAN 13 HILVERSUM TEL. 13751

W. G. SCHEERES
HOOIGRACHT 12 — DEN HAAG
TELEFOON 11.62.50
ELEKTRISCHE
INSTALLATIES

Neus verkouden
DAMPO

Vijf minuten

een Bijbelwoord voor iedere dag door Ds. H. Giesen, met een voorwoord van Ds. G. P. Klyn, is zonder twijfel het meest gevraagde dagboek van de laatste jaren. Het heeft tienduizenden dagelijkse gebruikers.

Uitg. van: Boekencentrum N.V., Scheveningseweg 72, Den Haag. Verkrijgbaar bij de boekhandel.

* * * Het proces te Luik

Over dit proces, ten onrechte het softnon-proces genoemd, willen wij drie opmerkingen maken.

Allereerst: het staat vast, dat een baby werd vermoord, door de moeder, daartoe welbewust in staat gesteld door de huisarts. De daders hebben volledig bekend, en de bekentenis is door andere feiten bevestigd. Desalniettemin heeft de jury de daders onschuldig verklaard. Alle vragen aan de jury voorgelegd, werden met neen beantwoord. Ook de vraag, of het kind gestorven was door toediening van stoffen, die een dodelijke werking moesten hebben. Het neen op die vraag diende om de huisdokter zijn straf te doen ontlopen. Zulk een beslissing door de jury is uiterst bedenkelijk. En zij heeft de strekking, dat het geen misdrijf meer is, wanneer de ouders een gebrekkig kindje om het leven brengen, zoals het ook bij de heidenen van ouds geen misdrijf is geweest.

In de tweede plaats is uit dit proces gebleken, hoe gevaarlijk het kan zijn, een beslissing over schuldig of onschuldig in handen te leggen van een jury van „leken“. De advocaten hebben voortdurend gespeeld op het gevoel van de jury. Op vaak melodramatische wijze. Maar wat erger is, de jury heeft voortdurend onder druk en bedreiging van „de straat“ gestaan. En om dat zo duidelijk mogelijk te laten voelen, heeft een socialistisch blad in Luik, dat reeds partij gekozen had, aan de vooravond van de uitspraak de portretten van alle juryleden met hun namen en adressen gepubliceerd met een onderschrift dat er niet om loog.

En nu de derde opmerking. Deze onware uitspraak, dit onschuldig, dat tegen beter weten in, in strijd met bekentnissen en feiten, werd uitgesproken, wordt toegejuicht door bijna de gehele liberale en rode pers in verschillende landen.

HEREN Fabrikanten-Groothandel en Winkeliers:

Voor al uw verpakkingen naar:

Papiergroothandel

Fa. v. BARNEVELD & Zn.

J. P. C. Leinweberstraat 55,
telefoon 08385 - 2825
Zandstraat 72, tel. 08385 - 2518
VEENENDAAL

Verolme United Shipyards

Rotterdam - Holland

Telefoon 16 25 00

CENTRALE VERGADERINGEN

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij de aandacht op een aantal centrale vergaderingen in de verschillende delen van het land.

In chronologische volgorde zijn dit de volgende:

- * Op Zaterdag 17 november belegt de Statencentrale Winterswijk haar najaarsvergadering. De plaats van samenkomst is „Fides et Concordia“ te Winterswijk. Aanvang der vergadering te 15.00 uur. Als spreker zal optreden Z.E. Staatssecretaris B. Roolvink.
- * Op vrijdag 23 november houdt de Kamercentrale Dordrecht haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is het Gebouw „Atrium“, Karel Doormanstraat 143 te Rotterdam. Aanvang der vergadering te 19.30 uur.
- * Op vrijdag 23 november vergadert de Statencentrale Hilversum. De plaats van samenkomst is de grote zaal van Santbergen te Hilversum. Aanvang der vergadering te 20 uur. Als spreker zal optreden Z. E. Staatssecretaris B. Roolvink.
- * Op zaterdag 24 november houdt de Kamercentrale Leiden haar tweede najaarsvergadering. Dit is een besloten vergadering alleen voor afgevaardigden. De plaats van samenkomst is het Restaurant Gebr. Van der Heijden, Breestraat 85 te Leiden. Aanvang der vergadering te 14.30 uur.
- * Op woensdag 28 november belegt de Kamercentrale 's-Gravenhage een openbare vergadering. De plaats van samenkomst is de Tuinzaal van de Dierentuin. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Als spreker zal optreden prof. mr. W. F. de Gaay Fortman.
- * Op zaterdag 1 december belegt het Provinciaal Comité Groningen een vergadering met afgevaardigden der kiesverenigingen. De plaats van samenkomst is „Het Tehuis“ te Groningen. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Onder andere zal als spreker optreden de heer J. Smallembroek.
- * Op zaterdag 1 december wordt door het Provinciaal Comité Drente de eerstvolgende provinciale deputatenvergadering belegd. Dit is een besloten vergadering alleen voor afgevaardigden. De plaats van samenkomst is zaal „De Kern“, Oranjestraat te Assen. Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

Op de afdeling LEDENADMINISTRATIE van het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen, Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage, wordt gevraagd een

administratieve vrl. kracht

per 1 januari 1963.

Een mulo-opleiding is niet vereist, wel is noodzakelijk typevaardigheid, gevoel voor administratie, grote accuratesse en teamgeest.

Leeftijd: 18 tot 25 jaar.

Een prettige werkkring wordt geboden. Kleine afdeling. 5-daagse werkweek. Salaris overeenkomstig de regeling voor rijksambtenaren. Inpassing in de salarisschaal geschiedt afhankelijk van opleiding, leeftijd en ervaring. Voor 23-jarigen en ouderen wordt het salaris verhoogd met een uurcompensatie van f 27,20 per maand.

Schriftelijke sollicitaties met opgave van referenties worden gaarne ingewacht op bovenstaand adres.

Commerciële T.V.

TWEE staatssecretarissen hebben de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer betreffende de nota Reklametelevisie ondertekend: de staatssecretaris mr. Y. Scholten van O.K. & W. en de staatssecretaris drs. F. J. W. Gijzels van Economische Zaken.

Deze memorie van antwoord is een stuk van grote politieke betekenis.

Een aantal grote ondernemingen, (waaronder de dagbladondernemingen De Telegraaf, de Nieuwe Rotterdamse Courant, De Volkskrant, Het Parool en het Algemeen Handelsblad) hebben een onderneming in het leven geroepen, de O.T.E.M., die commerciële televisie wil bedrijven.

Het is niet de bedoeling, reclame via de t.v. uit te zenden, bij wijze van advertentie. Adverteerders kunnen tegen een vast tarief in een krant de advertenties plaatsen. De advertentie is in meer dan één opzicht voor hun rekening. Met de rest van de krant hebben zij niets te maken. Zo zou het ook denkbaar zijn, dat de N.T.S. tegen betaling in haar programma advertenties zou opnemen. Maar dat is niet aan de orde.

De O.T.E.M. wil een volledig programma uitzenden, waarvan de kosten uit de advertenties komen, die in dat programma worden opgenomen. Dat programma moet zoveel mogelijk kijkers trekken.

Het moet worden uitgezonden op dezelfde uren, waarop via een ander kanaal een programma zonder reclame te zien is, b.v. van de N.C.R.V.

Normaal is het, dat de kijker liever naar een programma kijkt zonder dan naar een met reclame. Want die reclame, die advertenties bij natuurlijke onderbrekingen, zijn een hinderlijk element.

Sommige stations in Amerika geven in het weerbericht eerst het kaartje met de weerstoestand, dan een bierreclame, en dan de weersverwachting voor morgen. Het ligt voor de hand, dat een normale kijker liever dit weerbericht ineens heeft, zonder bier.

Wanneer nu de kijker eigenlijk vanzelfsprekend het liefst een programma heeft zonder onderbrekende advertenties, een programma, waarin geen reclame zit verpakt, dan moet de commerciële televisie trachten een zodanig programma te bieden, dat de kijkers die reclame op de koop toemen, en toch aan het commerciële programma vasthouden. Wanneer zij het andere kanaal, dat zonder reclame is kiezen, zijn ze voor de adverteerders verloren, en die betalen het commerciële programma.

De O.T.E.M. zal er dus steeds op uit zijn, de niet-commerciële televisie dood te concurreren. Zij moet de kijkers hebben, want anders sluiten de adverteerders geen contracten.

MET de omroepverenigingen ligt het principieel anders. Zij richten zich tot het volk. Maar zij nemen bewust het risico, dat het programma door een deel van de kijkers niet wordt geaccepteerd. Als de N.C.R.V. op zondagavond een klassiek concert uitzendt, dan weet zij, dat een groot aantal kijkers de knop omdraaien. Want het is bekend, dat er duizenden zijn, die zo'n concert op die avond niet willen. Zij willen cabaret. En als bij uitbreiding van de zendtijd de K.R.O. tegelijk met de N.C.R.V. op zondagavond gaat uitzenden, via een ander kanaal, dan zal die omroeporganisatie de kijkers wel voeren naar Treslong in Hillegom, al weet zij, dat weer andere kijkers dat geen programma vinden, dat zij kunnen aanvaarden, allermint op de dag des Heren. Om kort te gaan, elke omroepvereniging bepaalt haar programma niet alleen aan de hand van de wensen van de meerderheid van de kijkers.

MAAR de O.T.E.M. moet vechten om de meeste kijkers, om de kosten van de reclame er uit te krijgen.

Dat betekent, dat de commerciële televisie maar één doel kan hebben. Zij kan niet trachten, het beste te bieden. Zij moet het meest gevraagde bieden. Zij is een slavijn van wat het publiek wenst, met als complicatie, dat niemand weet, wat „het publiek“ wenst. Het wordt altijd een poging in de richting van de sensatie en de neutraliteit.

Nu houden de staatssecretarissen vol, dat aan een maatschappij als de O.T.E.M. het tweede net moet worden gegeven. Tijdelijk mogen de N.T.S. en de omroepverenigingen er ook iets van hebben, maar in elk geval is de bedoeling van de staatssecretarissen in de nabije toekomst elke avond een volledig programma van de commerciële televisie.

NU verdedigen de heren staatssecretarissen dit plan op een merkwaardige wijze. Zij werken zéér breed uit, wat de staatssecretaris Scholten reeds in april 1961 op een lunchcauserie voor de Amsterdamse Maatschappij voor Nijverheid en Handel had betoogd.

Het is een kwestie van de rechten van de mens. In het traktaat van Rome zijn die vastgelegd. Tot die rechten behoort ook de vrijheid van meningsuiting. Reclame is een categorie van meningsuiting. Wanneer een commerciële concessionaris zich aanmeldt, om via de t.v. een programma uit te zenden, dan heeft die in principe het recht, om te worden toegelaten. Dan moeten de omroepverenigingen wat opschuiven.

Want het is in strijd met de rechten van de mens, speciaal met het recht van vrije meningsuiting, om wel zendtijd te geven aan de omroepverenigingen, die een godsdienstig of cultureel of maatschappelijk programma willen verzorgen, en niet aan de onderneming, die wil verkondigen, dat het bier weer best is.

DAARMEE hebben de beide staatssecretarissen er een zéér principiële kwestie van gemaakt. En wij hopen, dat op dit punt in de Tweede Kamer scherp zal worden gedebatteerd.

De staatssecretarissen kunnen rekenen op de onvoorwaardelijke steun van de V.V.D. bij monde van mevrouw Van Someren-Downer. Op 27 maart van dit jaar, aan de vooravond van de staten-verkiezingen, heeft de V.V.D. per advertentie aan ons volk bekendgemaakt, dat zij vóór de commerciële t.v. was en zij deed het in een advertentie, die verlucht was met een goedgelijkend portret van deze liberale dame. Mocht de aanval op mr. Scholten al te scherp worden, dan zal freule Wittewaal van Stoetwegen hem zeker in bescherming nemen. Maar in elk geval: op dit punt verwachten wij op korte termijn een debat van grote politieke betekenis. Hebben de heren staatssecretarissen gelijk, dan zijn alle tegenstanders van de commerciële t.v. daardoor ook tegen de rechten van de mens, zoals ze in Rome zijn omschreven.

Dat zullen velen in de Kamer niet op zich laten zitten, ook niet al heeft de staatssecretaris zich de hulp verzekerd van een Leidse professor.

Maar dit debat over de rechten van de mens moet nog een ander doel hebben.

Het mag niet alleen een debat zijn met de staatssecretarissen. Het moet een debat zijn met de ministers Cals en De Pous, naar wier aanwijzingen deze staatssecretarissen optreden. Het moet een debat zijn met het kabinet, dat bij een zo belangrijk vraagstuk, als de staatssecretarissen nu nadrukkelijk aan de orde hebben gesteld, niet in de tent mag blijven.

TRANS SKANDIA EXPRESS

Wekelijkse autolijndienst

HOLLAND-STOCKHOLM vv

Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.

WAGENINGEN - Telefoon 08370 - 3750
Telex 32121

drukkerij

zwagers

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar, f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,- p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0.20.

Antwoord van Dr. Bruins Slot aan Prof. Scholten

PROF. mr. L. W. G. Scholten heeft een brochure geschreven getiteld „Tijd voor verantwoording” (uitgave Wever, Franeker). De redactie van Trouw ontving deze brochure ter recensie van de uitgever.

Ondergetekende ontving persoonlijk een exemplaar van de schrijver.

Onder de in de brochure aan de orde gestelde punten zijn er een aantal zeer belangrijke, die de ondergetekende persoonlijk raken, althans in een andere functie dan die van hoofdredacteur van Trouw. Het komt mij juist voor op een aantal van die punten hier persoonlijk en niet als hoofdredacteur in te gaan.

Ik krijg dan te maken met de opmerkingen van prof. Scholten over de Bouwcrisis van een paar jaar geleden, het Nieuw-Guinea vraagstuk en zijdelings met de wet op het voortgezet onderwijs en tenslotte mijn rede bij de algemene politieke beschouwingen van dit najaar.

Wat het eerste punt betreft kan ik kort zijn. De beoordeling van prof. Scholten voldoet geheel aan de verdelende gerechtigheid. Ik kan mij, wat dat betreft, wel vinden in de analysering en beoordeling door prof. Scholten van wat toen is geschied. Ik heb dat trouwens reeds op een Partij Convent, dat na die crisis werd gehouden erkend. Ik zou slechts op één punt in het betoog van prof. Scholten hier een annotatie willen maken. Hij schrijft, dat de voorstellers van de motie van Eibergen door de motie te handhaven, terwijl zij wisten dat daar een kabinetcrisis uit zou voortvloeien, op de stoel der regering zijn gaan zitten.

Ik zou daar tegenover willen stellen, dat de regering had kunnen volstaan met een aangenomen motie naast zich neer te leggen. Door verder te gaan, door te zeggen: wij treden af, als de motie wordt aangenomen of zelfs gelijk de a.r.-bewindslieden deden, te zeggen: wij treden af, als ook maar een belangrijk deel der a.r.-fractie daar vóórstemt, ging de regering op de stoel der Kamer zitten en gingen zeker de a.r.-bewindslieden op de stoelen der a.r.-fractieleden zitten. Het is deze wederkerige kortsluiting, die ons er voor moet hoeden om achter deze crisis een fundamenteel en principieel verschil te zoeken omtrent de positie der overheid naar a.r. inzicht.

Het conflict moet psychologisch en bepaald niet uit een principieel politiek verschil worden verklaard.

Over het vraagstuk Nieuw-Guinea betoogt prof. Scholten dat mijn nieuwe benadering van het vraagstuk niet vanuit de gewijzigde verhouding van de Verenigde Staten of vanuit ons inzicht daarin mag worden verklaard, maar uit een gewijzigde opvatting over onze verhouding tot Indonesië en door gebrek aan juist inzicht in onze overheidstaak ten opzichte van Nieuw-Guinea. Ik moet dat bestrijden. Ik ben vóór verzoening met Indonesië, als dat mogelijk is. En ik wil daar veel voor doen, ook met opoffering van mijn persoonlijk gevoel. Ik heb dat gezegd. Maar ik heb dat in het slot van mijn betoog gezegd. Nadat ik eerst had gesteld, dat ons overheidsbeleid t.a.v. Nieuw-Guinea bezig was te falen en op een ramp voor de Papoea's neer zou komen.

Wij hebben nooit bedoeld, wij hebben nooit gezegd en wij hebben nooit gehandeld alsof wij voor een verzoening met Indonesië de prijs van de overdracht van Nieuw-Guinea wilden betalen. Het rechtmatig belang van de Papoea's was voor ons beslissend. Zo was het ook bij de regering.

Het beste bewijs daarvan is het verschijnen van het plan Luns zelf. Daaruit bleek dat de regering zelf van oordeel was dat zij haar overheidstaak t.a.v. Nieuw-Guinea niet ten einde kon brengen en dat zij haar koloniale taak aldaar wenste te beëindigen, door het gebied onder internationaal beheer te brengen.

Het is duidelijk — al werd dat niet uitgesproken en al kon dat niet uitgesproken worden, wilde men niet zijn toch al zwakke onderhandelingspositie geheel vernietigen — dat de achtergrond van dit alles was de dreiging van een militair conflict met Indonesië, waarbij „nen niet op bondgenoten kon rekenen.

Als wij dit laatste met ronde woorden hadden gezegd en zeker als wij dit hadden gezegd maanden tevoren om onze kiezers voor te lichten, zou men ons terecht hebben verweten op de stoel der regering te zijn gaan zitten. Wij hebben dat niet gedaan. Wij

Vorige week hebben wij in Nederlandse Gedachten medegedeeld, dat het in onze bedoeling ligt binnenkort in ons blad een bespreking te geven van de brochure van prof. mr. L. W. G. Scholten „Tijd voor verantwoording”. Intussen heeft dr. Bruins Slot in Trouw van 14 november jl. op deze brochure gereageerd. Ter informatie van onze lezers drukken wij de reactie van dr. Bruins Slot hierbij af. Bij de onzerzijds te geven bespreking kunnen wij dan eventueel ook de beschouwingen van dr. Bruins Slot betrekken.

hebben alleen gewezen op datgene wat aan het plan ontbrak, nl. het betrekken van Indonesië in het plan, waardoor het tot mislukken gedoemd was. De regering wilde daar toen niet aan. Enige weken later accepteerde zij het wel door het aanvaarden van de Brazzavillesolutie. De regering werd toen gedwongen een weg op te gaan die zij beter, in het belang van de Papoea's — en de behartiging daarvan was haar overheidstaak — vrijwillig had kunnen gaan.

En er is hier geen sprake van overheidsplichtverzekering of van woordbreuk. Woordbreuk is er alleen als men zijn woord gestand kan doen en het niet doet. Niet wanneer men door de feiten verhinderd wordt zijn woord waar te maken. Daarom ontken ik, dat wij in strijd gehandeld hebben met het Beginselfprogramma of het program van actie.

Prof. Scholten is het eens met mijn rede bij de behandeling van de wet op het voortgezet onderwijs. Het enige verwijt dat mij en de meerderheid der fractie raakt in zijn kritiek is dat wij niet eerder gesproken hebben. De houding der fractie was aanvankelijk slap, zegt de schrijver. Ik moet dat — wat mij betreft — ontkennen. Ik heb dat in een conventsrede, toen de heer Van Bennekom — destijds nog geen Kamerlid — ons kritiseerde, tot zijn bevrediging duidelijk gemaakt. Eerbied voor de Overheid en voor de functie van de Staten-Generaal maken het onmogelijk een radicaal en definitief oordeel over een wetsontwerp te geven voor de behandeling in de Kamer ten einde is.

Maar ik heb van meet af gezegd niet van de klassieke a.r.-lijn, zoals prof. Scholten en ook ik dat zien, af te zullen wijken.

Tenslotte kritiseert prof. Scholten mijn rede bij de algemene politieke beschouwingen.

Die rede ging, nadat ik de eerste helft daarvan gewijd had aan binnenlands-politieke vraagstukken, over de internationale verhoudingen en over de taak van een christelijke partij daarin. Ik heb in die rede de betekenis van een christelijke partij voor de binnenlandse politiek volledig erkend. Ik wil dat hier nog wel eens extra beklemtonen. Wij zitten binnenlandspolitiek gezien met tal van vraagstukken, op het gebied van de fundamentele punten van gezag en vrijheid, zoals die in het onderwijsbeleid, in het subsidiebeleid b.v. aan het licht treden waar vanuit het gezichtspunt van een christelijke en reformatorische politiek, positie in moet worden gekozen.

Maar ik heb daarbij gezegd, dat vraagstukken van het formaat en de allure als er in de vorige eeuw in onze politiek aan de orde waren, thans niet in die mate bestaan als toen het geval was en dat die vraagstukken er juist wel zijn op internationaal terrein. En ik heb toen de a.r.-partij historisch gekarakteriseerd als schoolstrijd-partij en als partij die streed voor sociale gerechtigheid. Er zou natuurlijk nog veel meer te memoreren vallen.

Ik heb daarbij gesteld, dat de grote vraagstukken van de politiek die thans het leven beheersen van internationale aard zijn en een mondiaal karakter dragen. De christelijke politiek dient zich daarop te richten. En daarin haar invloed aan te wenden. Want het vraagstuk van gezag en vrijheid, van de positie van de overheid wordt in de internationale sfeer beslist. In de hele nationale politiek hebben wij te maken met de terugslag van de internationale, de mondiale politiek. En men moet er niet pas in springen als het om de terugslag gaat, maar als het om de originele strijd gaat.

Natuurlijk weet ik, net zo goed als prof. Scholten, dat de oude leiders der a.r.-partij, Groen, Kuyper en Colijn sterk bij de internationale politiek betrokken waren. Het is prof. Scholten niet onbekend, dat ik reeds voor de tweede wereldoorlog in een weekblad,

waar hij en ik aan mee werkten, op die aspecten met name in de politiek van Groen, dikwijls heb gewezen.

Maar de a.r.-partij is niet ontstaan omdat „Ongeloof en Revolutie” verschenen is, hoe belangrijk dat werk ook was voor de toenmalige anti-revolutionairen en ook niet omdat Groen de politiek van Bismarck principieel zo voortreffelijk en profetisch afkraakte in zijn „L'Empire prussien et l'Apocalypse”, maar omdat er in iedere plaats voor de kinderen van ouders die hun doopbelofte hadden afgelegd een christelijke school moest komen.

En dat is vandaag anders. Men mag de verschuiving van de problemen van het nationale naar 't internationale niet ontkennen. De zwaarmacht der Overheid is voorzover haar externe werking betreft geïnternationaliseerd. Dat heeft zijn consequenties, niet alleen voor de economie, maar voor heel de politiek. Prof. Scholten zegt, dat mijn rede waarschijnlijk geboren is uit een pogen mij

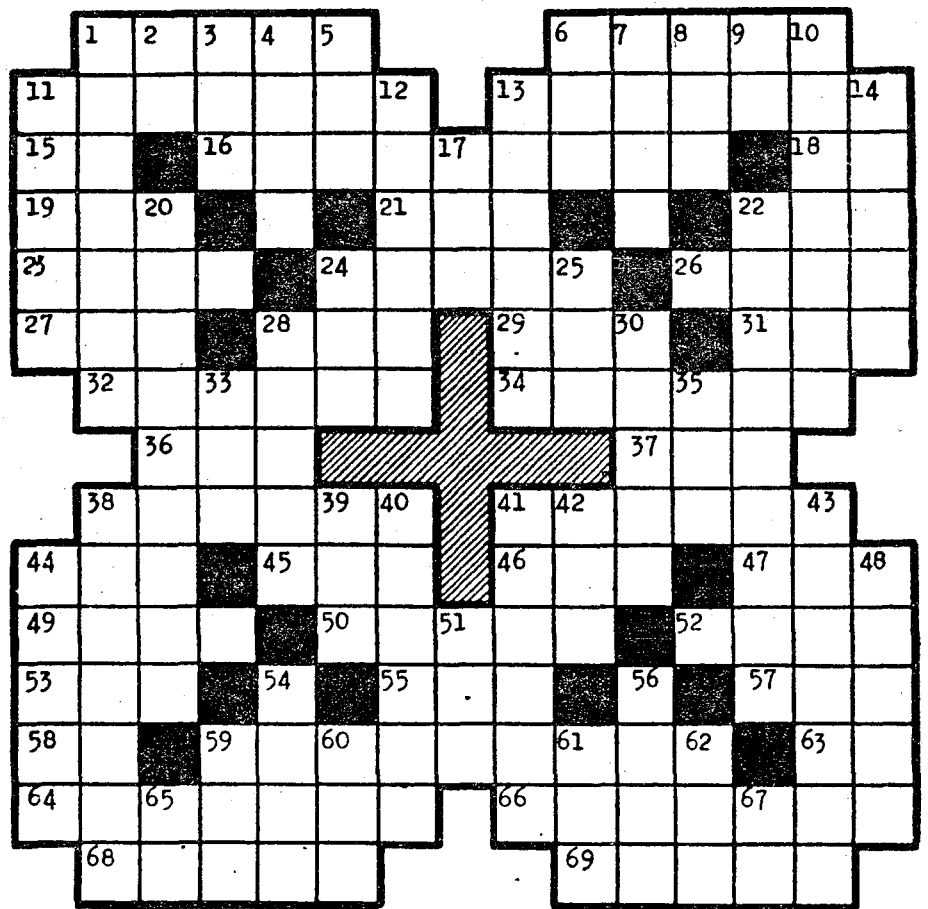
te verontschuldigen, dat ik de toekomstige politiek wil zien in het schema der Europese Gemeenschappen.

Het is mij bekend, dat prof. Scholten zeer sceptisch staat tegenover de Europese Gemeenschappen. Ik vrees dat prof. Scholten te veel denkt in de schema's van de vorige eeuw, toen men de politiek en ook de internationale politiek, met een gezonde principiële fundering vanuit het nationale aspect kon benaderen.

Dat laatste kunnen wij vandaag niet meer. De negentiende eeuwse organisatie van Europa functioneert niet meer.

Mijn rede was niet een verontschuldiging. Want dan ging het om een zaak die er eigenlijk niet behoorde te zijn. Ik aanvaard de mondiale, de continentale, de Europees-federale benadering. Niet omdat zij eigenlijk fout is. Maar omdat zij juist is. Omdat zij op de ontwikkeling der wereldhistorie past en omdat zij overeenkomt, in de politieke functie van de christenheid, met de roeping van de Kerk, die zich tot de wereld richt. Mijn rede was een poging de weg voor een christelijke politiek naar de wereld te helpen openbreken. In navolging en als consequentie van de politiek van Groen, zoals die thans, om diens eigen woorden te gebruiken „in verband met de gewijzigde omstandigheden” noodzakelijk was.

Ik meen hiermee gezegd en betoogd te hebben dat in mijn gehele beleid, voor zover dat mij persoonlijk betreft en in het beleid van de a.r.-Tweede Kamerfractie het grote vraagstuk van gezag en vrijheid, van de positie van de Overheid en van de goede functionering van onze constitutionele parlementaire instellingen — ondanks alle fouten die ons werk mogen hebben aangekleefd — principieel nimmer uit het oog is verloren.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. bedplaats; 6. legeraanvoerder; 11. trouwshennis; 13. wortelen; 15. plaats uit O.T.; 16. radiosprekers; 18. haveninstallatie; 19. kloosteroverste; 21. via; 22. rustplaats; 23. gissing; 24. maand; 26. verlegenheid; 27. voorzetsel; 28. vreemde munt; 29. dageraad; 31. voorzetsel; 32. maat; 34. streek; 36. roofdier; 37. haveninstallatie; 38. vruchten; 41. hinderen; 44. explosief; 45. O.T.-figuur; 46. plakmiddel; 47. vochtig; 49. kort; 50. misdrijf; 52. tien (in samenstellingen); 53. jongensnaam; 55. hevig; 57. rivier; 58. lengtemaat; 59. becijferen; 63. uitgesteld (afk.); 64. scheepje; 69. vooruitzien; 69. vloestof; 69. stromen.

VERTIKAAL: 1. symbool van voltooing; 2. daar; 3. omroep; 4. stuk grond; 5. bloeiwijze; 6. 9. jongensnaam; 7. eetgerei; 8. buitendijks land; 9. lengtemaat; 10. met as bedekken; 11. snelheid; 12. gereformeerde uit Z.-Afrika; 13. kwartelkoning; 14. dichterbij; 17. roem; 20. helemaal; 22. gerechtelijk doen toekomen; 24. oppervlaktemaal; 25. prul; 28. lichaamsdeel; 30. plaats uit O.T.; 33. etenbereider; 35. duw; 38. omslag; 39. deel van een plant; 40. lijn; 41.

beroep; 42. soort katoen; 43. controle; 44. voorzetsel; 48. stok; 51. schip; 54. bijwoord; 56. overwinning; 59. dierlijk lichaamsdeel; 60. lijst; 61. dierlijk lichaamsdeel; 62. lichaamsdeel; 65. voorzetsel; 67. muzieknoot.

Oplossing

VERTIKAAL: 1. meuboom; 2. er; 3. KRO; 4. kamp; 5. Ate; 6. Ate; 7. bord; 8. nes; 9. ei; 10. rekenen; 11. vaart; 12. dopper; 13. spriet; 14. nader; 17. eer; 20. foaliter; 22. betekenen; 24. are; 25. lora; 28. oksel; 30. Sodom; 33. kok; 35. lora; 38. envelop; 39. Job; 40. streep; 41. storen; 44. LNT; 45. lot; 46. ljm; 47. tropen; 48. Jos; 49. dek; 58. elkers; 41. 28. ore; 29. Fos; 31. ter; 32. makker; 34. bad; 23. rooi; 24. april; 26. gene; 27. tot; omroepers; 18. ka; 19. apt; 21. per; 22. ner; 11. verraad; 13. stoelen; 15. Al; 16. HORIZONTAAL: 1. Mokka; 6. Abren; 68. pekel; 69. beken. Ken; 63. K.O.; 64. notdop; 66. regeGer; 55. er; 57. Nij; 58. ei; 59. bere-nat; 49. even; 50. braak; 52. deka; 53. storen; 44. LNT; 45. lot; 46. ljm; 47. tropen; 48. Jos; 49. dek; 58. elkers; 41. 28. ore; 29. Fos; 31. ter; 32. makker; 34. bad; 23. rooi; 24. april; 26. gene; 27. tot; omroepers; 18. ka; 19. apt; 21. per; 22. ner; 11. verraad; 13. stoelen; 15. Al; 16.

EEN NIEUWE REEKS

prachtige romans voor meisjes en jonge vrouwen.
TEGEN SPECIALE INTEKEN-PRIJS van f 3,90 per deel, indien u zich **NU** abonneert. (Zonder abonnement betaalt u f 4,90 per boek).
 De nieuwe

GLORIA-REEKS

brengt u iedere drie maanden een frisse, goede roman over jonge mensen, die midden in het leven staan.

Dit is het nieuwe programma 1962-1963:

- ZUSTER GON ONDER DE TROPENZON**, van Inger Austeg. In dit boek leest u de boeiende ervaringen van de sympathieke Zuster Gon in Parijs en in de Tropen.
- JOFFER MACHTELD**, van Rona Lentinck. Een sterk bewogen verhaal tegen een achtergrond vol fijne romantiek.
- KARIN ZOEKT HAAR WEG**, van Diet Verschoor. Een verrassend verhaal. De opstand van Karin tegen haar ouders.
- DE TOEKOMST HEEFT GEEN GRENZEN**, van Ina Brusse. Dat ondervinden twee jonge mensen in deze met grote werkelijkheidszin geschreven roman.

DIT ZIJN BOEKEN OM VAKER DAN ÉÉN KEER TE LEZEN!!!

GRATIS-BOEKENKEUZE voor abonnees:

Als Gloria-abonnee hebt u, onder bepaalde voorwaarden, recht op gratis-boekenkeuze en kunt u vele boeken winnen. Haast u daarom, u **NU** als abonnee op te geven.

BON te zenden aan Boekhandel „De Korenbloem”, Wezep (Gld.), Stationsweg 47, tel. 05207-353. Giro 94.61.96.

Ook ik teken in op de Gloria-reeks. Ik ontvang direct het eerste deel plus de lijst voor gratis-boekenkeuze, en verder om de 3 maanden het volgende deel van de jaargang. Ik betaal pas f 3,90 NA ontvangst van ieder boek.

Naam:
 Adres: Plaats: N.G.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Oosterbaan & Le Cointre n.v. - Goes
 TELEFOON (01100) 56 03 - 75 55

Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in de Benelux

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
 Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

CLAEYS - maaidorsers
BAMFORDS - oprappersen
 Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., - Greup (Z.H.)
 telefoon (01860)-2050

Spaarbank voor Protestants Nederland
 Kromme Nieuwe Gracht 8-10 - UTRECHT
 Telefoon 030 22241 - 22242 - Giro 156.000

RENTEVERGOEDING 3 1/4%
 ongeacht de grootte van het saldo-tegoed. Alle spaarreelingen:

JEUGDSPAARWET
 AMBTENARENSPAARREGELING
 BEDRIJFSPAREN
 SCHOOLSPAREN

Reeds in vele plaatsen een correspondentenschap gevestigd. Wij verstrekken u gaarne alle gewenste inlichtingen ook over ons Beleggingsfonds voor Protestants Nederland.

P. MOLENAAR & ZONEN
 Sassenheim

BLOEMBOLLENWEKERIJ en -HANDEL
 Import - Export
 Dahliaculturen - Vraagt prijs

HOLWERDA ZONEN
Dokkum
 VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten kantoor tijd 2580
 Rotterdam: telefoon 010-171317

Geef dit blad door!

HET FINANCIËELE BELEID IN DE TWEE

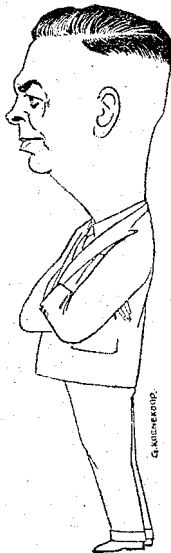
Zorgvuldige afwegingen is n

TWEE belangrijke zaken zijn in de Kamer aan de orde geweest. Zaken die hoe verschillend op zichzelf, toch nauw bij elkaar betrokken waren. Het waren de toegezegde nota over de hulp aan minderontwikkelde landen en het financiële beleid van minister Zijlstra. Indien men, zoals in feite de heer Ruygers (P.v.d.A.) deed, beide zaken ontkoppelde, was de kans groot, dat de spreker derailleurde. Dat deed dan ook de P.v.d.A.-afgevaardigde. Zonder zich verder te bekommeren over de financiële gevolgen van de motie (die zo onparlementair al was aangekondigd zonder het „wederhoor” van het kabinet), eiste zijn fractie 400 miljoen gulden per jaar plus een bedrag aan overheidsgaranties tot 200 miljoen gulden per jaar.

De K.V.P. — mr. Blaisse had overigens óók al vóór het ministeriële antwoord met een motie gewapperd — bleef onder dit bedrag. Zij vroeg 100 miljoen gulden meer. Mr. Blaisse had er een opschorting van de belastingverlaging voor over. Zo iets maakt een kloeke indruk. Maar deze indruk verbleekt volledig als men een dag later namens de K.V.P., door de heer Lucas, hoort verklaren, dat zijn partij blijft aandringen op belastingverlaging.

Reëel blijven

DAN was het betoog van de A.R.-fractie woordvoerder — mr. Biesheuvel — reëler. De begroting 1963 is er reeds, de prioriteiten zijn van de zijde van het kabinet nauwkeurig gewogen en vastgelegd. Hoe zeer het te betreuren is, dat in de begroting 1963 niet een groter bedrag is uitgetrokken — er is toch nog een mogelijkheid voor 1963 méér

MR. B. W. BIESHEUVEL

te doen. Namelijk deze weg: als de Kamerbehandeling van de begroting 1963 achter de rug is, is het mogelijk voor het kabinet alle uitgaafposten nog eens rustig te overwegen. Blijkt een mogelijkheid aanwezig méér te doen dan is het plicht dit bedrag te reserveren voor meer hulp. In elk geval, dat was een waardevolle suggestie, als de begroting 1964 wordt voorbereid is het de plicht van het kabinet een hogere prioriteit voor deze hulp vast te stellen.

In tegenstelling tot de heer Ruygers (P.v.d.A.) die de hoogste prioriteit wilde, meenden de heren Blaisse (K.V.P.) en Biesheuvel (A.R.) dat voor deze aangelegenheid beslist niet de hoogste, maar wel een hoge prioriteit geldt.

Mr. Biesheuvel bleef met beide benen op de grond, hij stelde, dat de Kamer opgronden van redelijkheid en billijkheid tal van wensen voor het „eigen land” naar voren brengt, waarvoor dan andere zaken, zoals ontwikkelingshulp, noodgedwongen tijdelijk moeten wijken. Met andere woorden: aan de aanwijsbare nood op veel terreinen in ons eigen land mogen niet worden verwaarloosd!

Het is nu eenmaal zo dat een kabinet niet over een eigen, onbegrensd inkomen beschikt. Hetgeen duidelijk en overtuigend door minister Zijlstra is aangetoond bij de algemene financiële beschouwingen. En waarvoor de heer Van Eijsden (A.R.) in zijn betoog over

de miljoenennota niet een onzeker geluid heeft laten horen.

Geen demagogie maar

DE P.v.d.A. wat niet overtuigd geworden door de beantwoording. De aangekondigde en voorgelezen ontwerp motie van de heer Ruygers werd onveranderd ingediend. Zelfs in tweede termijn bij de replieken werd niet duidelijk waar de P.v.d.A. deze gelden vandaan wilde halen.

Minister Zijlstra had bij zijn antwoord de Kamer nadrukkelijk op het hart gebonden dat voor 1963 aan een belangrijke verhoging niet te denken viel. Als de Kamer de Nederlandse economie niet in gevaar wil brengen dan moet zij afzien van een sterke verhoging van uitgaven of een voorstel doen tot belastingverhoging nu.

Mr. Biesheuvel wees er nog op dat als het de socialisten ernst was met hun motie die een belastingverhoging niet inhield (dat laatste zou consequent geweest zijn!) zij er voor moesten pleiten alle andere noodzakelijkheden (verkeer en waterstaat, sociale voorzieningen enz.) te laten wegvallen.

Maar noch het een noch het ander was het geval. Deze motie bedrijft nog net geen demagogie maar het is niet ver van de waarheid te stellen dat de a.s. verkiezingen daarbij een bijzondere rol hebben gespeeld!

Uit het betoog door drs. Peschar (P.v.d.A.) — overigens wat men noemt „een knap, deskundig en gedegen verhaal” — over de miljoenennota bleek wel dat zijn fractie niet geporteerd is voor een dadelijk ingaande belastingverhoging (de heer Ruygers meende bij zijn repliek dat de successiebelasting — die enige tijd geleden verlaagd is! — wel wat straffer kon zijn), noch voor een schrappen van voorgestelde uitgaven.

De 1%’s norm

OVER de inhoud van de internationale vastgestelde norm van het geven van 1% van het nationaal inkomen ten behoeve van onderontwikkelde gebieden is geen eenstemmigheid. Ook over de vraag hoeveel Nederland thans geeft aan deze ontwikkelingshulp. De vraag is nl. of giften, leveringen en garanties e.d. ongelijk soortige grootheden zijn die in één optelsom samen zijn te vatten. Mogen hieronder b.v. ook gerekend worden de investeringen van maatschappijen?

Uit het debat is wel duidelijk geworden dat de norm van 1% niet een absolute norm is. Het betekent meer een richtlijn. Bovendien is het niet zo, aldus minister Luns, dat elk aangesloten land afzonderlijk 1% moet geven! De aangesloten landen moeten gezamenlijk die 1% van hun gezamenlijk nationaal inkomen afstaan. Bovendien: niet alleen de regeringsbijdragen tellen mee, maar eveneens de commerciële kapitaaloverdrachten. Als men de zaken zo beziet dan komt men tot het resultaat, dat Nederland ruim 1 3/4% van het eigen nationaal inkomen aan hulp verleent. Dat is meer dan Amerika geeft (1,1%).

Toezicht en coördinatie

WAT Nederland heeft meegemaakt, toen geschenkgoederen uit Amerika na 1945 in ons land aankwamen — de H.A.R.K.-goederen — gebeurt natuurlijk ook bij de hulp aan ontwikkelingsgebieden: er blijft aan de strijktok hangen, de verdeling is niet altijd overeenkomstig de doelstelling en er wordt „zwarte handel” mee gedreven enz.

Toch, aldus drs. De Pous (C.H.U.), de minister van Economische Zaken, wordt de coördinatie, internationaal

gezien, beter. En men heeft nu ring gekregen met een beter die tot resultaten leidt welke het doen van hulp zich vo heeft gesteld! De plannen voor ontwikkeling worden zorgvuldig steld en uitgewerkt en toege Dat is een verheugende zaak. Hoezeer het plicht is voor telijke politieke partij — on mag worden berust in een ving waar zulke schrijvende

Huid-handen-lij ruw of schraal? P

lingen bestaan tussen armoed vaart, tussen honger en overv Biesheuvel A.R.) — het is ni woord als verleende hulp da waar het niet hoort.

Eindelijk een complim

DE financiële deskundige K.V.P. dr. Lucas was er kort niet toe aan een waarde deel over het beleid van min stra. Vanaf 1959 was er prak mer kritiek van zijn kant. Maar bij het scheiden van de minister Zijlstra komt niet te A.R.-lijst (men fluistert dat Lucas niet meer op die van komt) is het er toch van gel

De grijze, niet-meer-zo-jong cas (hij is op de leeftijd der st gekomen) heeft de vorige oprecht gemeende hulde uitg voor de sublieme wijze waar nister zijn beleid verdedigd h zijn ministerschap.

Dr. Lucas — belastingverl professie — was uiteraard

H. VAN EYSDEN

steld omdat de absolute bela niet was verlaagd in de pe het kabinet-De Quay. Fiscaal de minste soelaas gegeven.

De heer Van Eysden (A.R.) feite later fijntjes op, dat de l dr. Lucas niet van overdrij vrij te pleiten. De belasting een percentage van het nati komen uitgedrukt — mag noemenswaard zijn gedaald, toch ook dat onder het bewir kabinet de belastingen zijn over de jaren 1960 tot en me een totaal bedrag van 110 gulden. Over 1963 een sald van ruim 600 miljoen gulden

Niet over het hoofd ge

DE C.H.U.-woordvoerder — der Mei — wees er op da Zijlstra hoewel hij de co mee had gehad, er toch geen geweest van e over het hoo Er is geen overbesteding t hetgeen het Nederlandse volk moet stemmen. Dat de min een komende belastingverl gezwegen heeft vond hij ee zaak. Belastingverlaging wa in het beleid vanaf het b bouwde geweest. Het zou vr geweest als de minister gezu

Altijd gaaf huidje

POEDER-ZALF-OLIE-ZEEP

ER

van

g

voor de komende periode 1963/ een mogelijkheid van opnieuw lagging aangeboden, maar van borgen verleider — waarop de vische fractie duidelijk zinspeelt geen sprake.

mst

lastendruk blijft nog steeds te ar. Ook de heer Van Eijsden lacht daar zo over. Hij meende de miljoenennota hierover ook een ondertoon van teleurstellingen was. Hoezeer ook gemiddeld-rijksuitgaven binnen de norm gering zich had gesteld, was de conjunctuur was oorzaak van de vrij grote stijging der uitgaven de laatste beide jaren, dat tere belastingverlaging niet is worden gerealiseerd. Maar het verdienste van dit kabinet gelat dit het zo gezien en toegeeft dat de wens naar een verlaagd belastingdruk op hetzelfde nider gesteld als de wens naar uitgaven.

het komende kabinet zal deze laken tegen elkaar moeten afweenen oogpunt van rechtvaardig-dit bijzonder nauwkeurig moehieden.

toomenergie in de kamer

weede Kamer heeft verleden tusschen de Nota Hulpverleiderontwikkelde Gebieden en de Financiële Beschouwingen inig spectaculair wetsontwerp id, dat niettemin voor onze sang van ingrijpende betekenis en te zijn. Met algemene stemerd de Kernenergiewet aan lie regels bevat met betrekking industriële toepassing van de energie.

breke aan voldoende conventionele energiebronnen (kolen, olie,) om in de energiebehoeften te l, zal in toenemende mate geoeuten worden gemaakt van de ernenergie, aanvankelijk voor de lteit, in een later stadium ook heepsvoortstuwing en verwarpeleinden.

1957 is deze parlementaire beging door de regering voorbereid a's (eerst van minister Zijlstra, van minister De Pous) er een entijds herhaaldelijk gewijzigd ontwerp. Gedurende een avond middag heeft de Tweede Kah bezig gehouden met de vele van dit onderwerp, zoals de de voorwaarden voor de te ververgunningen, de waarborgen lligheid en volksgezondheid, de enz.

legenheid ontbreekt hiervan in de verslag te doen. Wij willen hier overnemen de passages, e de woordvoerder der a.r. mr. W. Aantjes, zijn bijdrage debat besloot:

de totstandkoming van de kernwet zal het wettelijk kader zijn en voor het te voeren energieen voor de toepassing van de ogelijkheden, die deze energieedt. Gaarne spreek ik de wens dit zal bijdragen tot een verbreking van de sfeer van genigheid en wantrouwen, waarterrein der atoomenergie nog behuld is. Dat zal méér het genen zijn, naarmate wij er béter n slagen ons volk de overtuiging n, dat er een betrouwbaar ineststaat in de grenzen, waarbinligheid en gezondheid zijn gergd, alsmede dat er voldoende id bestaat dat bij de toepassing kernenergie deze grenzen inomen kunnen worden en in ook zullen worden. Het is niet de, dat deze overtuiging leeft direct betrokken deskundigen en ebbenden. Gezien de betekenis,

MINISTER ZIJLSTRA

Toch had de heer Van Eijsden (A.R.) een duidelijke wens, die niet mis te verstaan was.

De door het kabinet telkenjare gestelde norm laat maar weinig mogelijkheden voor een (door de Kamer) gewenste afwijking. Er zal met dit facet wat méér rekening moeten worden gehouden. Meer dan tot nu toe, behoort er ruimte over te blijven (in de vorm van een „reserve“?) voor de gerechtvaardigde wensen van de volksvertegenwoordiging en voor een andere waardering van begrotingsposten.

Het beleid moet er van uitgaan, dat er ruimte blijft voor het grondwettelijk gemeen overleg.

In de toppen van zijn vingers

HOE de fracties ook over minister Zijlstra en zijn beleid mogen denken, men is eensgezind over het feit, dat hij de materie die bij de bespreking van de miljoenennota aan de orde kwam, beheerst als weinigen.

MR. W. AANTJES

van een beklemmend gevoel achterlaat. Met de hier ontdekte mogelijkheden is opnieuw een geweldige macht in handen van de mens gelegd. Met reden vangt ons huiver bij de vraag, hoe de mens deze gaven der schepping zal gebruiken. Gelijk met alle gaven het geval is, kunnen zij ten goede en ten kwade worden gebruikt. Maar wel op geen enkel ander terrein staat dit dilemma zo in al zijn scherpte voor ons als op het terrein van de atoomenergie met haar zo zegenrijke en met haar zo verschrikkelijke mogelijkheden. Zij kan gebruikt worden zowel tot een ongekende verheffing van de mensheid als tot een onvoorstelbare vernietiging.

Wie uit zijn Bijbel weet, waar wij heen gaan, maakt zich niet veel illusies. Maar dat zal niet ons handelen mogen bepalen. Macht over scheppingsgaven betekent tevens een opdracht tot heerschappij daarvoor. Mogen deze wet en het op grond daarvan te voeren beleid bijdragen tot een gebruik van deze rijke energiebron in getrouwheid aan de door God aan de mens gegeven scheppingsopdracht“.

Maar eveneens staat vast dat hij, anders dan de P.v.d.A., voorstander is van een nauwkeurig afwegen tegen elkaar van de belangen in de particuliere sector en die van de collectieve sector als het gaat om belastingverlaging.

De P.v.d.A. heeft na 1945 vaak veel te spoedig gezegd: er moet iets door de overheid worden gedaan en dus moeten de belastingen omhoog. Van een zorgvuldige afweging is dan geen sprake meer!

Zijlstra als minister toch terug?

ER was nogal rumoer over de mededeling van de minister toen hij zei dat „niemand weet wie er straks minister zal zijn, ik of een ander“. Men vond met name in P.v.d.A.-kring, deze uitlating opmerkelijk zo niet tegenstrijdig. Immers de heer Zijlstra had laten weten dat hij „van de politiek afstand wilde nemen, voor een tijd“. Hun opwinding hierover was echter ten onrechte. In feite heeft de minister niets anders gezegd dan dat het helemaal niet aan de orde is of de een dan wel de ander al dan niet beschikbaar is. Bovendien is het staatsrechtelijk onmogelijk nu reeds de koningin te laten weten of men al dan niet beschikbaar is. Zo iets komt niet te pas.

Last van zenuwen?
Mijnhardt's Zenuwfabletten helpen U er overheen

LECTUUR-PAKKETTEN

EVENALS VORIGE JAREN willen wij gaarne enkele leatuurpakketten tegen gereduceerde prijzen ter beschikking stellen.

Deze tijd van het jaar is, zoals in de praktijk gebleken is, zeer geschikt om voor zich zelf of voor een ander enige leatuur aan te schaffen.

Voor u of voor een ander

Ditmaal zijn een tweetal leatuurpakketten samengesteld, waarin oude brochures en nieuwe uitgaven zijn samengevoegd. De oudere brochures hebben uiteraard aan actualiteit ingeboet, maar zijn toch in ieder geval zeker nog historisch waardeerbaar.

Het ene pakket zou globaal als een studiepakket aangediend kunnen worden, het andere als een referatenpakket, hetgeen niet wil zeggen, dat dit laatste studie zou uitsluiten. Als aanduiding van hetgeen u wenst te bestellen is het in ieder geval een gemakkelijk te hanteren betiteling.

REFERATENPAKKET — prijs f 1,25. „Bouwen op het fundament“, openingsrede van dr. W. P. Berghuis op het Partij Convent dd. 19 april 1958.

„Christelijke politiek“, redevoeringen gehouden door dr. W. P. Berghuis, prof. dr. J. Zijlstra, dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, dr. P. A. A. Klusener en dr. J. Schouten, op de Deputatenvergadering dd. 24 januari 1959.

„In hart en nieren“, openingsrede van dr. W. P. Berghuis, gehouden op het Partij Convent dd. 28 oktober 1961.

„Geen afbraak, maar groei“, openingsrede van dr. W. P. Berghuis, gehouden op het Partij Convent dd. 13 oktober 1962.

„Nieuw-Guinea: een terugblik“, door dr. W. P. Berghuis. De tekst van deze brochure werd eerder gepubliceerd in A.R. Staatskunde, het nummer van augustus/september 1962.

STUDIEPAKKET — prijs f 1,50.

„Het Liberalisme van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie“, door mr. W. C. D. Hoogendijk jr. De tekst van deze brochure werd eerder gepubliceerd in het september-nummer 1958 van A.R. Staatskunde.

„Samen Leven“, referaten, gehouden op de ARJOS-studieconferentie dd. 3 en 4 oktober 1958.

„Samenwerking met minder-ontwikkelde gebieden“, derde druk, rapport van het College van Advies van de A.R. Partij.

„Studieschetsen 1960“ van de Nat. Org. van ARJOS.

„Beginsel- en Algemeen Staatskundig Program van de A.R. Partij“, vastgesteld in de Deputatenvergadering van 10 juni 1961.

Bestellingen kunnen plaatsvinden bij het bureau van het Centraal Comité, dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage. Gironummer 89673.

IVOROL-tanden
mooie witte tanden

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

FA. K. SALVERDA & ZONEN

Aannemersbedrijf - Kuinre

SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 — Tel. 05271-294

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.) TELEFOON 08859-605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz.
Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

FIRMA C. VERMEER EN ZONEN

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN

GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS

ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

N.V. AANNEMERSBEDRIJF v/h H. DE BAAT

Ceintuurbaan 179 - Tel. 798604-53257

Amsterdam

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748-2245* — Postbus 30

C.V. J. H. van Leeuwen

Fabrikanten van rode en blauwe rietvorsten en eindrietvorsten
Hollandse pannen (handvorm) en bijpassende vorsten (handvorm)

KOUDEKERKE AAN DEN RIJN
Tel. 01714-228 — Tel. 01720-2569

J. v. d. Linde

AANNEMER VAN UTILITEITS- EN BURGERBOUW

Bouwde o.m. Geref. kerk van Goes, Kruiningen. Scholen voor diverse instanties.
In aanbouw: Ned. Herv. Rusthuis te 's-H.-Arendskerke en Rusthuis Geref. kerk te Goes.

KLOETINGE - Schoolstraat 12 - Tel. 3086 (01100)

MACULOSE INDUSTRIELAK

Cellulose kleurlak voor de metaal- en houtverwerkende industrie

N.V. LAK- EN VERFFABRIEK MACOSTAN EDE, telefoon 2047 (08380)

GEBR. LOMMERTS N.V.

Koel- en vriestransporten

Havenstraat 38 — Delfzijl — Telefoon 05961-3633
Westersingel 120 — Rotterdam — Telef. 010-134658

NOORD-BRABANT

H.H. Land- en Tuinbouwers in het land van Altena en Biesbosch:
Voor al uw BESTRIJDINGSMIDDELEN in land- en tuinbouw naar:

H. CREZEE

Provincialeweg Noord 130 - Almkerk.

Telefoon 01833-440.

DESKUNDIG ADVIES - BILLIJKE PRIJZEN.

FIRMA COLIJN & IPPEL

Aannemers van beton- en heiverken

Rijksweg 117
Tel. 01834-375

Pr. Julianaweg 11
Tel. 01834-475

NIEUWENDIJK (gemeente Almkerk)

Aannemersbedrijf

GEBR. HAKKERS

- Handel in rijksmaterialen, riet en teen
- Rietmattenfabriek
- Hoepelmakerijen

WERKENDAM — TELEFOON 14

Achter de koppen van het krantennieuws

Valt het u ook op, dat de voorpagina's van de dagbladen bijna nooit meer beginnen met nieuws uit het binnenland? Steeds zijn het Cuba, de strijd tussen China en India of de kwestie Berlijn, waaraan de grote koppen in de krant worden gewijd.

Een uitzondering wordt wel eens gemaakt als er een groot ongeluk binnen de landsgrenzen is gebeurd. En ook hoogst gevaarlijke situaties, zoals de hondsdoelheid, worden met z.g.n. „headlines" aangeduid.

Maar de politieke structuur-problemen van binnenlandse aard moeten zich vaak met een zeer bescheiden plaatsje in onze dagbladen tevredenstellen. Dat geldt evenzeer voor aangelegenheden, waar we in internationaal verband mee te maken hebben — denk aan de Europese integratie —, maar waar evenzeer geen explosief, geen opzienbarend nieuws inzigt. Ik kan me dat best begrijpen van die kranten.

Zij zijn er om nieuws te brengen en ze doen dat met al de gloed en verve waartoe de grootste koppen uit de letterkast in staat zijn: blokkade rondom Cuba, hevige gevechten in het Chinees-Indiase grensgebied, de Iman van Jemen leeft nog, enz.

Er is elke dag wel weer iets anders, dat spectaculair moet worden aangekondigd.

U en ik, als nieuwsberichten-luisteraars en als krantenlezers denken iedere dag: wat zou er nu weer aan de hand zijn!

Wij schijnen te leven in een periode van balanceren langs de afgrond. Hoe loopt dat af?

Gaat het nog net goed of gaat het mis!

Dat gespannen gevoel — als we dat tenminste nog kennen — beheerst ons vrijwel elke dag.

Ja, we schijnen te leven in een tijd waarin het grote, schokkende nieuws het primaat verworven heeft.

Alsof dat nieuws de samenleving beheerst en ons in de ban houdt. Wij komen aan de vraagstukken, die zich — Goddank — wat rustiger ontwikkelen, bijna niet meer toe.

Maar daarom zijn ze er wel. Die ontwikkelingen gaan ook door en eensklaps blijken zij hun grote invloed op ons aller leven te hebben.

Ziet u, als de regering akkoord gaat met een advies van de SER, om in 1963 loonsverhogingen van gemiddeld 2,7% toe te laten, dan komt dat nog wel in een krantenkop.

Dat is immers volop nieuws. Maar het vraagstuk van de eigen verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven voor de loonvorming, een probleem dat eveneens volop actueel is, krijgt al weer veel minder aandacht. Maar voor de structuur van onze samenleving is het van veel belang.

Daarmee heb ik natuurlijk niet gezegd, dat de hoogte van het loon, de inhoud van het loonzakje, geen beteke-

Radiotoespraak van mr. W. R. van der Sluis, secretaris van de A.R. Partij op donderdag 15 november 1962.

nis heeft. Doch na de beslissing daarover gaat het gesprek over het leggen van de verantwoordelijkheid, daar waar ze behoort, ook door. Dat is het moeizame zoeken van de juiste positie van de Overheid en het even moeizame afbakenen van de vrijheidszone voor de bedrijfsgenoten en hun vertegenwoordigers. Ook dat heeft alles te maken met de wereld waarin wij leven en vooral met de samenleving zoals wij en anderen die in de naaste toekomst wensen.

Maar toch, wie van het grote publiek maakt zich daar druk over? „Ze zoeken het wel uit, de hoge heren", zo hoor je vaak zeggen.

Een ander voorbeeld. Misschien stelt u het op prijs, dat uw kinderen naar een christelijke school gaan. Ik hoop dat u de mogelijkheid daartoe zeer waardeert. De opvoeding en vorming op school — zo meent u — moet in het verlengde liggen van dat wat u hun thuis in het gezin probeert bij te brengen.

U hebt het als ouders, bij de doop van uw kinderen beloofd.

En u wilt vol overtuiging die belofte volbrengen.

Dat hoeft niet in de krant en komt er ook niet in. Zelfs het feit, dat dag aan dag duizenden docenten die belangrijke vorming aan honderdduizenden kinderen geven, is geen nieuws. Laat staan nieuws met grote krantenkoppen.

Toch moet u goed bedenken, dat duizenden andere mensen zich inspannen om de ontwikkeling in het onderwijs te begeleiden.

Dat wil zeggen: om het christelijk onderwijs gelijke tred te doen houden met de steeds hogere eisen, die de maatschappij aan het onderwijs stelt.

De heer H. Algra, ons Eerste Kamerlid, heeft in de jubileum-bundel, die in 1958 aan dr. Schouten — u welbekend — werd aangeboden, een bijdrage geschreven over „De school in de toekomst". Als u die studie leest, dan ziet u hoe schoolbesturen, raadsleden, parlementariërs en bewindslieden te maken hebben en steeds meer te worstelen krijgen met het behoud van wat ons als een zo vanzelfsprekend bezit toeschijnt.

Op cultureel gebied is dat al niet anders.

Daar staan we, gelet op de moderne communicatiemiddelen als radio en televisie, misschien nog maar aan het begin van de ontwikkeling. Aan het begin van de strijd om het bestaan van vormings- en uitingsmogelijkheden in reformatoische zin.

Wij hebben respect voor de bouwers van het christelijk onderwijs, van de christelijke maatschappelijke, culturele en sociale organisaties en instellingen.

Wij nemen voor die pioniers onze pet af en op tijd eren wij hun nagedachtenis met een passende herdenking.

Er is een bekende uitdrukking, die luidt: *Bouwen en Bewaren.*

In onze beste momenten realiseren wij ons, dat onze generatie veel van wat vroeger gebouwd werd, moet bewaren.

Eigenlijk is dat geen goede term.

Geld kun je bewaren en ook boeken of antieke voorwerpen. Maar uitingen van een levensovertuiging kun je niet zonder meer bewaren. Die moet je in elke tijd opnieuw de gestalte geven, die wel de oorspronkelijke bedoeling intact laat, maar die toch telkens weer aangepast is aan de samenleving van NU.

Wat heeft de christelijke politiek, wat heeft de A.R. Partij met dit alles te maken, zult u misschien vragen. Het antwoord op die vraag is eenvoudig dit: In een democratisch land komt alles wat van enig belang is, haast vanzelf in de politieke arena terecht. Daar valt de beslissing over vernieuwingen op allerlei levensterrein. Die arena is vaak de gemeenteraad van uw woonplaats. Soms zijn dat de Staten van uw gewest. Heel dikwijls — haast doorlopend — wordt die arena gevormd door de Eerste en Tweede Kamer van ons parlement.

En nu kunt u zich het vuur uit de sloffen lopen voor uw vereniging of uw organisatie (als u dit tenminste nog doet!). U kunt als lid van één der honderden goede en onmisbare christelijke instellingen uw wensen uiten, het is goeddeels vergeefs, als u vergeet geestverwante volksvertegenwoordigers in uw raad of in het parlement te kiezen.

Dan immers kan uw strijd daar, waar de beslissingen vallen, niet overgenomen worden door personen, die u uw vertrouwen geeft, omdat zij voor dezelfde waarden opkomen, als die welke u geëerbiedigd wilt zien!

Daarom is er van „bewaren" eigenlijk geen sprake. Wie alleen maar wil bewaren en niet mee wil doen om ver-

der te bouwen, die verliest het contact met de werkelijkheid. Dat laatste gebeurt ook als we alleen maar op onderdelen van het gehele beleid letten.

Bijvoorbeeld een onderdeel waar we zelf nauw bij betrokken zijn: de prijs van een bepaald artikel, het garantie-beleid t.a.v. een bepaald produkt, de subsidie voor een bepaalde activiteit, enz. enz. Mensen, die alleen op zulk een onderdeel letten — hoe belangrijk dat onderdeel op zichzelf ook is — verliezen al die andere dingen, waar ze als christenen mee verantwoordelijk voor zijn — uit het oog.

Vooraf indien zij de band met hun partij losmaken, zodra die partij, haar Kamerleden of haar bewindslieden het naar de mening van die mensen het een keer niet goed doen.

Dan immers is verloren gegaan het zicht op de totaliteit. Het zicht op dat éne uitgangspunt, dat alle beleids-onderdelen tezamen tot het geheel van de reformatoische politieke strijd maakt. Dat is het gevaar, dat de christelijke politieke partijen vandaag bedreigt.

Wat ik u zeggen wilde is dit: zie door de krantenkoppen heen. Zie achter het spectaculaire nieuws de steeds aan veranderingen en ook (vanuit christelijk standpunt gezien) steeds aan bedreigingen onderhevige structuur van de samenleving, waarvoor u een stuk medeverantwoordelijkheid draagt.

Als u dat ziet, kunt u ook weer enthousiast meedoen.

Dan ziet u dat de binnenlandse, zowel als de buitenlandse vraagstukken uw belangstelling opeisen. Dat al die vraagstukken steeds meer met elkaar in een nauw verband staan.

En dan ziet u dat de christelijke politiek terecht uw actieve steun vraagt.

Pro Juventute

De Pro Juventutekalender voor 1963 is voor het eerst geheel uitgevoerd in kleurendruk.

Mooie foto's o.a. van de Koninklijke zilveren bruiloft, sieren deze kalender. U weet toch dat de opbrengst bestemd is voor kinderen, die extra verzorging nodig hebben?

Bestellingen kunnen worden gedaan bij de Pro Juventute-verenigingen.

De prijs is f 2,90 (voor toezending per post f 0,30 extra) giro 517400 van: Kalenderactie Pro Juventute, Postbus 7101, Amsterdam-Zuid-2. Telef. 790949.

DEN HAAG

SIGARENMAGAZIJN **MATADOR**

L. KÖRPEL

Mauritskade 71 - Telefoon 180234, b.g.g. 607673
Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen

waarheen U maar wenst.

Ook het kleine karwei
appreciëren wij

BOON'S SCHILDERSBEDRIJF

PIET HEINSTRAT 62 — TELEFOON 33 11 12
Filialen te Delft en Rotterdam.

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op verfg gebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

INNEMEE & ZOON N.V.

BEGRAFENISTRANSPORT

DEN HAAG - TELEFOON 115940
HAARLEM - Telefoon 10441
DELFT - Telefoon 26808

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden.

VLAARDINGEN

Firma A. van Roon

Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen

WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 en 5792

Assurantiekantoor L. G. Borsboom

Telefoon 3754 — Binnensingel 211

Rijkserkenning in groep A voor
makelaars en assurantiebezorgers

DORDRECHT

VOOR UW KOLEN EN OLIE

HUISBRAND OF INDUSTRIE

ZWIJNDRECHTSCHERE VEREENIGDE
BRANDSTOFFENHANDEL

ZWIJNDRECHT, Ringdijk 650, Telefoon 25295 en 5926

Gebruikt u veel enveloppen?

Zend dan uw volgende aanvraag aan

DRUKKERIJ J. DE LONGTE

DORDRECHT - TELEFOON (01850) 4432

NOORD-HOLLAND

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 - TEL. 80553 - AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPST
is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16
ANTRACIET
BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

KENNEMERLAND

Visser Electrotechniek N.V.

BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL. (02510) 5244*

Gevestigd sinds 1919

SOESTDIJK

D. G. Reesink

Talmalaan 12
Soestdijk
Telefoon 2401

**TIMMER-, METSEL- EN
ONDERHOUDSWERKEN
BOUWBEDRIJF**

De hervormde synode en de kernwapenen

• Vervolg van pag. 1

tair gebruik. De vraag is veeleer, waartoe dat gebruik (hetzij militair, hetzij civiel) dient. Dient het vrede of oorlog, neen, beter nog: dient het recht of onrecht?

Dat het enkele feit, dat kernenergie ook voor militair gebruik wordt aangewend, zou betekenen het misbruiken „en zelfs in haar tegendeel verkeren” van Gods gave (en daarop is het „radicale neen” van de synode gebaseerd; pagina 24) is een stelling, die in het licht van de van Godswege aan de Overheid toegevalen roeping en van de bij de vervulling daarvan na te streven doeleinden niet gerechtvaardigd is.

Vrede en recht

ESSENTIEEL is, zo schreven wij hier voor, of de middelen worden gebruikt ten dienste van het recht dan wel van het onrecht.

Het geschrift van de hervormde synode stelt daarentegen het bewaren van de vrede centraal.

Maar wat is dit voor een vrede? Is dat iets anders dan een toestand van niet-oorlog?

Het positief geladen begrip vrede kan echter nimmer worden losgezien van het recht en de gerechtigheid. Als God zijn toorn laat varen en tot Zijn volk van vrede spreekt, dan is dat een vrede, die de gerechtigheid kust en die door de gerechtigheid gekust wordt, ja, de gerechtigheid gaat voor Hem uit (Psalm 85).

Zó onverbreekelijk is het Bijbelse spreken over vrede aan het spreken over het recht gebonden. Deze Bijbelse benadering nu wordt in de synodale beschouwingen smartelijk gemist.

De toetsing der systemen

EEN zelfde gebrek kleeft o.i. aan de benadering van de „systemen” van het communisme en van de westelijke democratieën.

Een innerlijke toetsing van deze „systemen” aan een hogere norm ontbreekt al te zeer. Wanneer de synode zich uitdrukkelijk verenigt met een visie, die het onderscheid tussen verschillende politieke systemen terugbrengt tot bestaande „belangentegenstellingen”, en wanneer zij als de gewenste verhouding tot de communistische staten een „wedstrijd tussen verschillende manieren van leven” aanbeveelt (pagina 40), dan is daaruit iedere beoordeling naar criteria van vrijheid of knechting, van recht of onrecht, verdwenen. (Waarom blijven ten aanzien van het communisme kwalificaties achterwege, gelijk wij die zoëven uit het geschrift aanhaalden met betrekking tot het nationaal-socialisme — barbaarse, anti-christelijke tirannie — en die op het communisme toch evenzeer van toepassing zijn?).

Ik mag van een instantie als de synode mijner kerk, wanneer zij over vragen van coëxistentie tussen verschillende wereldbeschouwelijke en politieke systemen spreekt (en zeker gezien de pretentie, waarmee zij spreekt), toch op zijn minst verwachten, dat zij dan allereerst deze systemen naar hun aard aan de hand der genoemde criteria zal beoordelen.

In plaats daarvan bepaalt zij er zich toe in het voetspoor van Evanston tegenover elkaar te stellen een „anti-communistische hysterie en een eigen-gereide zelfverzekerdheid ten aanzien van de politieke en sociale stelsels van het Westen” en de „valse belofte van het communisme en de bedreiging, die voor elke verantwoordelijke samenleving in het communisme besloten ligt” (pagina 39).

Alles wat ons ook maar in de verte nog zou kunnen herinneren aan hetgeen artikel 36 van de Nederlandse Ge-loofsbelijdenis omtrent het ambt der Overheid belijdt, is hiet ten enenmale zoek.

En als christen-politicus acht ik dat beneden de maat, waarmee ik het spreken van de synode mijner kerk, al is zij dan ook niet de kerk zelf, meten mag en moet.

Beperkte keuze

WIJ zijn er ons van bewust in het bovenstaande slechts op enkele, zij het o.i. fundamentele, facetten van de beschouwingen der hervormde synode te zijn ingegaan. Er zou nog veel meer te noemen zijn. Wij denken aan de zaak van de aan de wettige Overheid verschuldigde gehoorzaamheid, en in verband daarmee de dienstweigering. Wij denken aan het onderscheid, dat de synode maakt tussen de strategische en de tactische kernwapenen, en de gevolgen die zij aan dit onderscheid verbindt voor haar beoordeling. Wij denken ook aan de beschouwingen, die worden gewijd aan de versterking van de conventionele bewapening. Zo zou er meer te noemen zijn. De aard van het vraagstuk laat echter een enigszins volledige behandeling daarvan binnen het kader van een enkel artikel niet toe. Wij willen daarom ter voorkoming van ieder misverstand duidelijk stellen, dat wij een keuze maakten, zij het dat deze geenszins willekeurig is.

Vertrouwen of speculatie

ER blijft echter in ieder geval één vraag over, die niet mag worden ter zijde gelaten.

Die vraag is: hebben wij nu niet langs de eigenlijke bedoeling van de synode heen geschreven, n.l. „het geven van informatie en voorlichting in een uitermate moeilijk en gecompliceerd vraagstuk”, dat van „beslissende betekenis is voor ons en voor ons nageslacht” (pagina 5)?

Naar onze stellige overtuiging niet. Wij delen de diepe verontrusting van de synode geheel. Ieder die — gelijk schrijver dezes uit anderen hoofde heeft moeten doen — zich ook maar enigszins rekenschap gegeven heeft van de onvoorstelbare krachten, die met de vrijmakingsmogelijkheden van de kernenergie in de handen van de mens gelegd zijn, komt in een niet aflatende worsteling terecht.

Die worsteling betreft niet in de laatste plaats het zich niet laten overweldigen door de verschrikkingen, maar het

ondanks de verschrikkingen voor de beoordeling van de door de Overheid te hanteren middelen vast blijven houden aan de normen, die de Heilige Schrift voor alle tijden en omstandigheden heeft gegeven omtrent overheidsroeping, vrede, vrijheid en gerechtigheid.

Voorlichting en informatie, die dit loslaat of voor de beoordeling van het vraagstuk der kernbewapening relatieveert, shept meer onduidelijkheid en verwarring dan dat zij wezenlijk helpt. En het is op dit essentiële punt, dat het synodale geschrift o.i. faalt.

De synode zegt van de kernwapenen: „geen mcgendheid kan ze gebruiken zonder daarmee zichzelf aan de vernietiging prijs te geven” (pagina 23) en dat is voor haar eigenlijk beslissend.

De vraag is, dunkt ons, een andere. Niet, of het gebruik van een bepaald middel de eigen ondergang vrijwel zeker zal meebrengen. Maar of het verantwoord en aanvaardbaar is — ja soms zelf geboden kan zijn — zichzelf te riskeren en eigen bestaan op het spel te zetten, indien zulks voor de vervulling van zijn roeping onvermijdelijk is.

Ik kan deze vraag ook anders stellen. De synode wijst op de betekenis van het vraagstuk der kernwapenen „voor ons

en voor ons nageslacht” (pagina 5). Wat is erger, zo zou ik kunnen vragen, in de trouw aan mijn roeping te riskeren dat ik geen nageslacht meer hebben zal, of door te bukken voor onrecht mijn nageslacht aan de goddeloosheid prijs te geven?

Het eerste is niet uitzichtlozer dan het tweede, integendeel. Want voor hen, die geloven, zijn „aan gene zijde van die dag opstanding en leven” (pag. 68).

Zeker, ook het tweede behoeft niet uitzichtloos te zijn. God is machtig ons en onze kinderen ook onder de anti-christelijke tirannie te bewaren. En als het Hem belieft die over ons te brengen, dan zullen wij daarop mogen vertrouwen. Maar dat mag ons er niet toe brengen het met afstand van onze verantwoordelijkheid over ons te laten komen. Dan vertrouwen wij niet op God, dan speculeren wij op God.

Misschien meent de synode, dat wij zo het alternatief van trouw en onrecht niet goed zien liggen. Laat dan daarover de bezinning gaan. En wanneer de synode mijner kerk, of wie dan ook, dáárbij behulpzaam wil zijn, dan zullen allen, die Gods wetten ook in de politiek willen onderhouden, daarvoor alleen maar dankbaar zijn. Maar bij die roeping, en bij die trouw, en bij dat onderscheid van recht en onrecht zal de bezinning, óók op het vraagstuk der kernbewapening, moeten beginnen.

„De werken Zijner Handen zijn waarheid en recht, betrouwbaar zijn al Zijn bevelen” (Psalm 111).

MR. W. AANTJES

Nieuwe brochures en rapporten

EEN ZESTAL GESCHRIFTEN is verschenen of staat op het punt te verschijnen. Vorige week deden wij hiervan reeds mededeling in „Nederlandse Gedachten”. Gaarne vragen wij hiervoor nogmaals en nu tevens ook in „A.R. Post” uw bijzondere attentie.

Van een drietal brochures werd vorige week reeds een exemplaar toegezonden aan de secretarissen der kiesverenigingen. Het waren de volgende: „Perspectieven vanuit een anti-revolutionaire visie”, bevattende de referaten van dr. W. Albeda en dr. J. P. I. van der Wilde op de ARJOS-studieconferentie op 5 en 6 oktober j.l. Deze brochure is als no. 159 op de brochurelijst opgenomen. De prijs is f 0,75.

„Nieuw-Guinea: een terugblik”, door dr. W. P. Berghuis. De tekst van deze brochure werd eerder gepubliceerd in A.R. Staatskunde, het nummer van augustus/september 1962. No. 162, prijs f 0,40.

„Geen afbraak, maar groei”, openingsrede van de voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis, gehouden op het Partij Convent te Utrecht op 13 oktober j.l. No. 163, prijs f 0,40.

Deze week zijn aan de secretarissen der kiesverenigingen toegezonden:

„De schatkist, de politiek en nog wat”, rede van prof. dr. J. Zijlstra, gehouden op het Partij Convent te Utrecht op 13 oktober j.l. No. 164, prijs f 0,40.

„Gespreide bezitsvorming”, een rapport van het College van Advies van de partij. No. 165, prijs f 0,75.

De bovengenoemde brochures zullen dezer dagen eveneens toegezonden worden aan de leetuurabonnees. Zoals men weet kan men zich tegen een bedrag van f 10,— per jaar verzekeren van de automatische toezending van alle brochures en rapporten, welke door de partij worden uitgegeven. Daarbij be-

hoort dan overigens niet het jaarverslag van de partij.

Binnenkort zal verschijnen:

„De ongelijkmatige bevolkingsspreiding in Nederland als politiek probleem”, eveneens een rapport van het College van Advies van de partij.

Bestellingen kunnen plaatsvinden bij het bureau van het Centraal Comité, dr. Kuyperstraat 3, 's Gravenhage, gironummer 89673.

BIJBELS KWARTETSPEL

Een uniek kwartetspel, leerzaam, instructief en interessant voor jong en oud. Buitengewoon geschikt voor het gezin, jeugdclubs enz. Omvat 72 kaarten in twee-kleurendruk, verpakt in sterk kartonnen doosje

voor slechts f 2,75.

Bestellingen via de boekhandel of rechtstreeks bij de uitgever: **H. MEDEMA, Frislaan 40, Apeldoorn,** giro nr. 959760.

**KOGEL-
RIV LAGERS**

Van der Spek

Wolphaartsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

Het boek dat in elk Nederlands gezin thuishoort
Joseph Kessel's roman over

**DR.
FELIX
KERSTEN**

de
man
die
Nederland
redde

f 11,50 geb.

„HET GESCHENK VOOR DE FÜHRER”

NIJGH & VAN DITMAR

Verkrijgbaar in de boekhandel

Haynie in The Louisville Courier-Journal

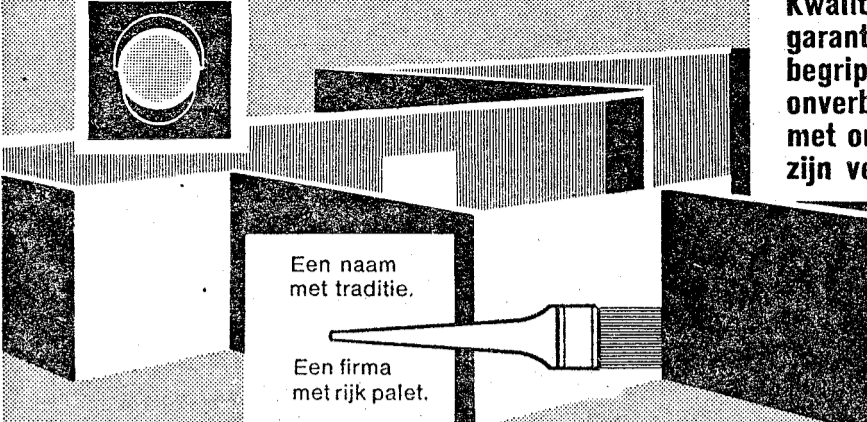
De gewonde leider
van de troep.

Sigaret ..?

Vraagt uw bakker naar
TARVO-BROOD
Uw bakker
Uw dokter

Kwaliteit en garantie zijn begrippen die onverbrekkelijk met onze naam zijn verbonden.

Een naam met traditie.
Een firma met rijk palet.

LAK- EN VERNISFABRIEKEN
WED. BOONSTOPPEL & ZONEN N.V.
WADDINXVEEN

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Hotel-pension „Dreyeroord”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

VOOR DE A.S. FEESTDAGEN
DE STICHTING VRIENDEN VAN PARON
heeft beschikbaar Hugenotenkruisen in onderstaande uitvoeringen:

H.	Zilveren hanger (groot model)	f 5.75
H.G.	Gouden hanger (groot)	f 50.—
H.V.	Verzilverde hanger	f 3.15
H.M.	Zilveren hanger (middensoort)	f 4.90
H.M.G.	Gouden hanger (middensoort) (broche f 40.—)	f 37.50
H.K.	Zilveren hanger (kl. onbew. achterz.)	f 2.90
H.K.G.	Gouden hanger (kl. onbew. achterz.) (broche f 22.50)	f 20.—
P.	Zilveren broche f 6.25; P.G. Gouden broche	f 51.—
P.V.	Verzilverde broche	f 3.25
K.	Zilveren reversknoop	f 2.10
K.G.	Gouden reversknoop	f 20.—
S.	Zilveren speld f 2.10; S.G. Goudenspeld	f 20.—
	Verz. Paronlepelkje	f 2.60
	Wit en blauw geëmailleerde hangers	f 5.—
	Zilveren ketting	f 2.00
	Gouden ketting	f 25.—

Bestellingen bij de Stichting „Vrienden van Paron”, Jacob Catsstraat 111 b, tel. 43746 (9-5 uur) Rotterdam, of direct per giro op no. 77630 t.n.v. Stichting „Vrienden van Paron”, verkoop Hugenotenkruisjes te Rotterdam.

Spaar de waardevolle rode Leeuwenzegel

WAJANG plantenmargarine

bereid met een natuurzuiver anti-spatmiddel

Maaglijders!
DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN - Koreenaarstraat 55a-c, Rotterdam

Een SPANJAARD met Nederlandse gedachten

De tijd breekt spoedig aan, dat Sint Nicolaas weer zijn ronde doet door Nederland.

Verras daarom een familielid, vriend of kennis met een abonnement op „NEDERLANDSE GEDACHTEN”.

Op het „heerlijk avondje” zelf verrast u hen met een prachtig zilverkleurig sigaretten- of bijouteriedoosje. In dat doosje schuilt dan de grootste verrassing, n.l. een abonnementskaart voor het jaar 1963.

Tegen betaling van f 6.50 op ons gironummer 89673 wordt u de doos zo tijdig toegestuurd, dat de Sint het dubbele geschenk op tijd kan geven.
Stuur vandaag nog de bon naar Den Haag.

BON GRATIS abonnee op Nederlandse Gedachten tot 1 januari 1963

U kunt mij — voor 1963 — noteren als abonnee.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

OPGEGEVEN DOOR:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.
Abonnementsprijs: per halfjaar f 3,25. Giro 89673.

Een jaar lang
NEDERLANDSE GEDACHTEN
De Sint

NEDERLANDSE GEDACHTEN

(VOOR HET EERST VERSCHENEN IN 1829 ONDER REDACTIE VAN MR. GUILLAUME GROEN VAN PRINSTERER)

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

In dit nummer

- * Problemen in Parijs en Bonn (pagina 1 en 12)
- * Bedreigde democratie? (pagina 3)
- * Parlementair overzicht (pagina 4, 5 en 9)
- * De landbouwpolitiek (pagina 6 en 7)

Problemen in Parijs en Bonn

VERONTRUSTENDE SYMPTOMEN IN HART VAN EUROPA

ER is reden om de gebeurtenissen in Frankrijk en Duitsland nauwlettend gade te slaan. Beide landen vorm de kern van de samenwerking in Europa en beide maken zij een ontwikkeling door, die van het grootste belang kan zijn voor de toekomst van Europa.

Van de besluiten, die dezer dagen in Frankrijk vallen, kan afhangen, in hoeverre er sprake zal zijn van een voortgaande uitbouw van de Europese gemeenschap en andere belangrijke zaken, die diep zullen ingrijpen in het bestaan van de Europese volken.

En de afloop van de onverkwikkelijke zaak, die zich in de afgelopen weken in de Bondsrepubliek heeft voorgedaan, kan bepalend zijn voor de rol, die de Duitsers in het Europese geheel zullen spelen. Maar het opvallende is, dat in beide landen het persoonlijke element bijzonder sterk naar voren treedt. Zo draait in Frankrijk alles (al weer en nog steeds) om De Gaulle en zo is het in de Bondsrepubliek opnieuw de minister van defensie Strauss, die voor de nodige politieke moeilijkheden zorgt en met zijn nogal agressieve optreden de reputatie van de Duitsers bepaald geen goede dienst bewijst.

De opmars van de gaullisten in de eerste ronde van de verkiezingen voor de Franse Nationale Vergadering is voor De Gaulle ongetwijfeld een bijzonder prettige ervaring geweest. Het is echter de vraag — zowel voor de Fransen als voor de volken, die zich nauw met hen verbonden weten — of er werkelijk reden is om zich over de uitslag van deze eerste ronde te verheugen. De Gaulle heeft vooral de laatste tijd toch wel zwaar (om niet te zeggen grof) geschut moeten gebruiken om het Franse volk er van te overtuigen, dat het zich maar het beste blindelings aan hem kan toevertrouwen. Op die wijze is hij er opnieuw in geslaagd, het heft in handen te houden.

Want al moet nog worden afgewacht, of de gaullisten morgen in de Nationale Vergadering inderdaad de absolute meerderheid zullen behalen — het lijkt thans toch wel vrij zeker te zijn, dat de nieuwe afgevaardigden het de Franse president minder moeilijk zullen maken dan de oude het hebben gedaan.

Oorzaak

De verkiezingen voor een nieuwe Nationale Vergadering waren noodzakelijk geworden, nadat het parlement door middel van een motie van wantrouwen de regering van premier Georges Pompidou ten val had gebracht. Het ging toen om een wijziging in de grondwet om rechtstreekse verkiezing van de president door het volk mogelijk te maken. De Gaulle ontbond toen de Nationale vergadering, liet een referendum over het voorstel tot grondwetwijziging normaal doorgang

vinden (zich niet storende aan de uitspraak van het parlement) en slaagde er door middel van een politiek van intimidatie in, ongeveer 62% van het totaal aantal uitgebrachte stemmen achter zijn plan te krijgen.

Voordat deze „volksraadpleging” werd gehouden, had De Gaulle in een toespraak voor radio en tv laten weten, dat hij zich uit de politiek zou terug-

De Gaulle, de „stem” van het volk.

trekken, als niet een overtuigende meerderheid van het Franse volk zich achter zijn voorstel zou scharen.

„Veilig”

Op deze wijze regeert De Gaulle thans Frankrijk. Hij wordt daarin gesteund door meer dan een derde deel van het Franse volk, dat het wel een veilige gedachte vindt, De Gaulle aan het hoofd van de staat te weten en met de generaal schijnt te denken: „après nous le déluge” — na ons de zondvloed. Want dat is het grootste bezwaar, dat men tegen De Gaulle kan inbrengen: hij doet geen moeite, Frankrijk terug te voeren naar „normale omstandigheden”. Met dit laatste bedoelen we vanzelfsprekend niet de onverkwikkelijke situatie, waarin kabinetten aan de lopende band werden gemaakt en gekraakt.

Wel hebben we het oog op de omstandigheden, die De Gaulle zelf in het vooruitzicht heeft gesteld, toen hij met een welomschreven opdracht van het parlement van de ter ziele zijnde Vierde Republiek met grote bevoegdheid werd bekleed. Helaas heeft de generaal

— we hebben het al vaker betoogd — het tegendeel in de hand gewerkt.

Noodzaak

Nadat het conflict met de Algerijnen op voor Frankrijk weinig eervolle wijze was opgelost (afgezien dan van het grootse gebaar, dat De Gaulle tenslotte maakte) was het de taak van de Franse president, de terugkeer tot gezonde politieke verhoudingen in een democratische samenleving te bevorderen. Niet alleen, omdat dit een nobel streven is, dat ook De Gaulle zou sieren, maar ook en in niet mindere mate, omdat de politieke situatie in Frankrijk daarom vraagt. De verkiezingen van zondag jl. hebben weer eens duidelijk doen zien, dat Frankrijk op De Gaulle drijft.

Zoiets zou de generaal zelf moeten benauwen. Want wat gebeurt er, als als hij er niet meer is. Dan stort alles wat hij rondom zich heeft opgebouwd als een kaartenhuis ineen en staat Frankrijk voor een nog grotere chaos, dan het tot dusver heeft getracht te vermijden.

Een taak

Als De Gaulle zijn land nog een grote dienst wil bewijzen, kan hij dat nog slechts doen door thans maatregelen te nemen, die straks zullen verhinderen, dat een bijzonder gevaarlijk luchtledig ontstaat, waarin extremisten van rechts of van links hun slag kunnen slaan. De bevoegdheden, die de Franse president in het kader van de Vijfde Republiek zijn toegekend zijn tamelijk veilig in de handen van De Gaulle, ook al maakt hij er onzes inziens wel eens een te gretig gebruik van. Er loopt in Frankrijk echter niemand rond, die in de schoenen van De Gaulle zou kunnen staan, gesteld dat hij het zou willen, of de kans zou krijgen.

Dat is de reden, waarom De Gaulle — met wegcijfering en verloochening van zichzelf — met de inzet van zijn grote persoonlijkheid naar nieuwe verhoudingen zou moeten streven. Maar in plaats daarvan gebruikt hij zijn onmisbaarheid om het parlement als tegenwoordiging van het volk uit te schakelen en de politieke partijen in de ogen van het volk te vernederen.

Spiegel

Vernederend is ook de affaire, die in de Bondsrepubliek nu al zo geruime tijd de gemoederen bezig houdt. De centrale figuur in deze zaak is de minister van Defensie Franz Joseph Strauss, een ambitieuze figuur, die er de laatste jaren van gedroomd heeft, kanselier te worden, zo niet van een herenigd Duitsland, dan toch wel van de Bondsrepubliek. Zijn papieren hebben geruime tijd vrij aardig gestaan: hij heeft zich doen kennen als een briljant politicus, als een man die weet wat hij wil, maar vooral de laatste tijd ook als iemand, die het niet zo nauw neemt als het er om gaat, zijn tegenstanders het zwijgen op te leggen.

Het ligt er dus dik boven op, dat het allerminst verstandig zou zijn, aan deze man de leiding van de staatszaken in de Bondsrepubliek toe te vertrouwen, ook al is hij nog zo geniaal en heeft hij nog zo veel invloed. Dat was ook al duidelijk, voordat er een „Spiegel-affaire” bestond.

Bezoeken

Het is deze affaire geweest, die de minister in de grootste moeilijkheden van zijn politieke loopbaan heeft gebracht. Deze crisis begon — zoals men

Strauss, tijdens een zitting van de bondsdag

weet — enkele weken geleden, toen de uitgever en vier redacteurs van het weekblad Der Spiegel onder verdenking van verraad werden gearresteerd. Strauss was lange tijd het doelwit van het blad geweest (maar hij niet alleen . . .). Aanvankelijk ontkende hij, iets met de actie tegen het blad te maken te hebben gehad, maar later moest hij wel onder de drukkende last van het tegen hem in de Westduitse Bondsdag aangevoerde „bewijsmateriaal” bezwijken.

Hij gaf toen schoorvoetend toe, dat hij inderdaad bij de acties was betrokken, die geleid hadden tot bedoelde arrestaties. En van dat ogenblik af was het hek van de dam: de socialisten beschuldigden hem er van, dat hij het parlement had beledigd en kondigden aan, zijn ontslag te zullen eisen.

Beieren

De liberalen, die samen met Adenauer's CDU en Strauss' Beierse CSU in de regeringscoalitie te Bonn zaten, besloten hun ministers uit Adenauer's kabinet terug te trekken om de kanselier te dwingen, een beslissing te nemen. Op het ogenblik dat we deze regels schreven was Strauss nog steeds minister van defensie. al

• Vervolg op pag. 12

Vlot spreken

in het openbaar en dagelijkse omgang. Overwinnen van spreekangst, stotteren, blozen, verlegenheid, volgens speciaal-methode.

VRAAG GRATIS PROSPECTUS aan Instituut Koning, Afdeling 26, Haarlem

Dagblad

Trouw
Prof.-Chr. dagblad

Hoofdkantoor: Amsterdam
Herengracht 170
Telefoon: 220 383

CIGARS

Bijzondere grote voorraad

ORGELS en PIANO'S

Elektrische en Elektronische orgels.

Vraagt vrijblijvend onze geïllustreerde prijslijst

BOOT

Orgel- en Pianohandel

Bodegraven - Telefoon (01726) 25 41

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

♦ Rusland's nederlagen?

Is het mogelijk tegenover deze vraag de overwinningen van het Westen te stellen? Dat moet toch eigenlijk kunnen. Als er een winnaar is, moet er ook een verliezer zijn.

Om echter in onze tijd van overwinningen van het Westen te gewagen, moet men wel bijzonder optimistisch zijn ingesteld. Weinigen zullen zich dan ook zo gedragen of uiten.

De terugtocht van Rusland uit Cuba is in alle persorganen van het Westen uitgebaazuind, maar ik geloof dat dit meer een uiting van opluchting betref dan een nuchtere beoordeling van de nieuw ontstane situatie.

Weliswaar zijn de directe militaire objecten nu ontmanteld, maar de eigenlijke Amerikaanse ergernis is gebleven. Het communisme op Cuba! Door gevolg te geven aan de eis van president Kennedy om de lanceer-richtingen op te ruimen heeft Chroestjow het motief voor Amerikaans ingrijpen op Cuba weggenomen en redde hij het baardige hoofd van Castro. Het lijkt mij in dit licht gezien moeilijk om hier van een Russische nederlaag te spreken, nog minder van een overwinning van het Westen. De toekomst zal het leren!

Als wij de wereldkaart anno 1962 bekijken, dan mogen wij vaststellen dat de wereld niet communistisch wordt geregeerd, althans een belangrijk gedeelte niet.

De objectiviteit gebiedt echter tevens vast te stellen dat het Westen danig aan overwicht in de wereld heeft ingeboet en dat het neutralisme van vele staten hoogstens als pleister op de wonde mag worden beschouwd.

De dé-kolonisatie is veelal onder de druk der omstandigheden, niet in de laatste plaats bewerkstelligd door het Russische drijven, afgedwongen. Ook al heeft Rusland zich de gevolgen van die dé-kolonisatie anders

voorgesteld, toch kan men moeilijk hierin een nederlaag zien.

Dat kan wellicht veel later, indien tenminste het Westen slaagt de juiste gedragsregel t.o.v. deze jonge staten te vinden.

Het is overigens een zeer eenzijdige bezigheid de Russische weg naar de wereldheerschappij te bepalen aan de hand van de wereldkaart, ook al is er sinds 1917 heel wat ten gunste van haar invloedssfeer veranderd.

Eenzijdig omdat er nog een ander facet is van het Russische drijven, n.l. de ondermijning van het Westen, de poging om de vestigingen van de „kapitalistische” wereld van binnen uit te ondergraven. Het succes daarvan is niet van de wereldkaart af te lezen, maar er is genoeg over bekend. Rusland dwingt tot strijd op twee fronten, n.l. de strijd tegen de vijand aan de grenzen en tegen het communisme in eigen land.

De eerste zal zij aangaan zodra haar ondermijningsarbeid een hoogtepunt aan kansen biedt.

Rusland is ten zeerste gebaat bij een volk dat zich apatisch gedraagt, dat zich onverschillig toont voor de verdediging van haar eigen cultuur.

DIE ONVERSCHILLIGHEID IS ER. In belangrijke mate. Men duldt het wegzinken van de enkeling in de massa en men aanvaardt de algemene nivellering. Men toont zich bevreesd en angstig om duidelijk stelling te nemen daar waar geen compromis bestaat en ook niet kan bestaan. Die onverschilligheid betekent voor het Westen een levensgevaar en kan worden beschouwd als een Russische overwinning.

Niet het behoud of de verdediging van eigen cultuur is gemeengoed geworden maar de verkillende greep van het materialisme heeft het Westen omvat en het lijkt wel of het bezit van mixers en ijskasten voor velen meer inhoud heeft, dan een leven vrij van vrees.

De vraag hoe sterk het Westen (nog) is, is een beangstigende vraag. Zij doelt niet op militaire of economische kracht, maar op de mens in het Westen, een van de aanvalsobjecten van de communistische propaganda. Zal men bereid zijn om materieel gewin op te offeren voor het behoud van een eigen mening, geweten of zelfs godsdienst?

Zal men bereid zijn, voor het behoud van de cultuur, zich echte offers te getroosten. Offers die aan den lijve worden gevoeld?

Het antwoord op deze vragen is bepalend of Rusland vooruitgang boekt. De wereldkaart geeft ons hierin geen indicatie. Ik ben geneigd achter „Ruslands nederlagen” vooralsnog een dik vraagteken te plaatsen.

Een andere vraag is, of het mogelijk is om dat vraagteken te veranderen in een uitroepteken.

Ik ben van mening dat dit inderdaad mogelijk is. Ook hier ligt het antwoord bij de individuele mens en... bij de politieke partijen. Vooral bij onze partij, daar deze tegenover het anti-christelijk drijven het Evangelie stelt. Het Evangelie dat de mens eigen verantwoordelijkheid oplegt en niet ondergeschikt maakt aan een staatsmacht die hem brengt tot een leven van leugen en bedrog. Dat de mens in vrijheid stelt, in tegenstelling tot het knechtschap in het communistische stelsel en alles wat daarmee verwant is.

Welk een krachtige boodschap heeft onze partij! Zij moet haar werfkracht en slagvaardigheid verhogen en overal waar mogelijk samenbundelend werkzaam zijn, het oog gericht op de grote strijd die haar wordt opgedrongen. Zich niet laten verleiden door divergerende krachten, die, hoewel niet zo bedoeld, niettemin verlamdend werken.

Onwrikbaar moet zij staan in de verdediging van de zelfstandige mens tegen zijn vernedering tot kuddemens of collectief wezen.

Indien niet alleen onze partij, maar geheel christelijk Nederland deze houding zal weten op te brengen (en daar kunnen we allen aan meewerken), dan zal dit in Europa zeker zijn invloed hebben en kan met recht worden gesproken van een overwinning van het Westen en

van een Russische nederlaag! Dan zal opnieuw het Evangelie Europa tot redding zijn en wordt haar autoriteit in de wereld opnieuw bevestigd.

Is dit te idealistisch gesteld?

Voor hen die deze gedachte bekruipert, werkt wellicht de herinnering aan een eenzame figuur, die temidden van een groep revolutionairen de bijbel ophief en met succes fulmineerde tegen de gepredikte revolutie-begrippen, verhelderend.

Was zijn naam niet Groen van Prinsterer?

J. VAN KATWIJK.

Jan Steenstraat 21, Schiedam.

Eén week wereldnieuws in vogelvlucht

• **INDIA** voelt de laars van de veroveraar op de nek. Met verbazingwekkend gemak zijn de Chinese Cohorten over de bergkammen getrokken, hebben zij de schamele verdedigers van India onder de voet gelopen en braken zij de toegang tot de vruchtbare vlakke van Assam open.

De stem van de grootste profeet van het neutralisme, het eens zo gezaghebbende geluid van Pandit Nehroe, klinkt nu zwak en klagelijk door de aether. Zijn Ambassadeurs kloppen overal aan om militaire hulp. Overal? Neen, toch niet, niet in Caïro of in Belgrado, de hoofdsteden van Nehroe's boezemvrienden en toverleerlingen in de leer van het neutralisme. Nasser heeft zijn eigen zaken af te handelen in Jemen (waar het ook niet zo vlot gaat!) en Tito heeft de banden weer zo nauw aangehaald met Moskou, dat hij geen mond open doet. Amerika en Engeland, de door Nehroe beschoolmeesterde en door Krisjna Menon verachte Westerse staten zijn nu de toevluchtsoorden van India's hoop. En Moskou? Welke is Chroestjows rol bij het plotseling en volstrekt onverwachte Chinese aanbod om de strijd te staken? Heeft het Kremlin in Peking dezelfde boodschap gedeponereerd als het zelf van president Kennedy kreeg in zake Cuba? De boodschap: stop, geen stap verder? Het lijkt er op maar niemand weet het precies. Al zou het zo zijn, dan is het slechts Russisch eigen belang en geen sympathie voor India. En al zou de ontgoochelde Nehroe het Chinese voorstel aanvaarden en al zou het gele gevaar vanaf heden tot 1 december langzaam terugtrekken tot 20 km achter de Mac Mahonlijn, dan nog zal India in Ladakh berust hebben in een aanzienlijk gebiedsverlies. Doch wat er ook van het voorstel terecht komt, India en Azië hebben de les geleerd en moeten kiezen.

• **CUBA** heeft na veel tegenstribbelen zijn les eveneens geleerd en moeten opzeggen. Mikoyan, de hardnekkige Russisch beredderaar van moeilijke zaken, heeft de balsturige Fidel Castro eindelijk laten ontdekken dat de Russische Iljoesjin-bommenwerpers „te traag en te ouderwets” zijn om nog verder op prijs te worden gesteld. Rusland mag dit „Cubaanse eigendom” nu terughalen. Zo wordt de schijn van Castro's zelfstandigheid opgehouden en Ruslands concessie aan Komedij vol-

ledig. De Amerikaanse blokkade kon worden opgeheven, na één maand van kracht te zijn geweest. De Yankee's hebben de suprematie in de Caraïbische wereld herkregen en Castro toegestaan over de Russische „weldaden” na te denken in plaats van tot martelaar te zijn gepromoveerd.

• **RUSLAND** wil zich na dit alles wat meer gaan wijden aan interne behoeften van vreedzamer aard. Die nieuwe marsroute heeft de nog steeds in het zadel zittende Chroestjow bij de opening van de zitting van het Centrale Comité der partij uitgestippeld. In een democratisch land zou hij aan zijn Cubaanse kater opgeofferd zijn. Niet aldus is de regel in het dictatoriaal geregeerde deel van de wereld. Nog niet, althans.

• **WEST-DUITSLAND** laboreert aan de kwaal van de half-democratie. Een symptoom daarvan is een regering, die zich schandalen op de hals haalt, door zo autoritair in te grijpen dat de publieke opinie (die gelukkig gedemocratiseerd is) en de pers wel gedwongen zijn het parlement te noodzaken de vuile was openlijk aan de lijn te hangen. Gevolg daarvan: een in z'n waarheid gekwetste regeringspartner (de FDP) die zijn ministers uit het kabinet deed terugtreden. (Wat blijft er zo van de zelfstandigheid van de regering t.o.v. het parlement over?)

Minister Franz Joseph Strauss, die, uit hetgeen openbaar geworden is over z'n beleid, alle kansen om Adenauers opvolger te worden, verspeeld heeft, zal moeite genoeg hebben zich buiten zijn Beierse CSU-burcht te handhaven. De politieke aardverschuiving in Bonn heeft trouwens het voetstuk van „Der Alte” zelf reeds ernstiger aan het wankelen gebracht dan sinds 1949 ooit eerder het geval was.

• „Fest steht und treu” nu nog alleen de wacht aan de andere kant van de Rijn, in FRANKRIJK. Daar heeft president De Gaulle de door niemand verwachte bijval van de kiezers geogst. De vele thuisblijvers (± 30% der stemgerechtigden) en de meerderheid der stembusbezoekers hebben zich in elk geval duidelijk tegen de oude politieke partijen uitgesproken. Dat schept in wezen een ernstig vacuüm in dit land, dat zich de terugkeer naar de 4e Republiek afsneed zonder dat een perspectief voor de 6e (na-Gaullistische) Republiek geopend werd. Zolang de generaal aan de macht blijft, zal de rust uiterlijk gehandhaafd blijven. Doch steeds klemmender wordt de vraag welk extremisme na hem de kans krijgt de Franse staat en de West-Europese samenwerking te niet te doen. De communistische stemmenwinst in de eerste ronde van deze parlementsverkiezingen kan de voorbode van dat onheil zijn.

• **OOSTENRIJK** toonde zich zondag evenwichtiger. De communisten kregen daar opnieuw geen voet aan de grond, de socialisten een (lichte) domper op hun gespannen verwachtingen en de christen-democraten de aanwijzing, dat ze zich wel op de goede weg bevinden, doch er nog niet zijn. Dit volk dat zo lang onder diverse laarzen zuchtte 1937-1955), heeft West-Europa getoond dat echte democratie een juist gevoel voor evenwicht vereist.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Op de afdeling LEDENADMINISTRATIE van het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen, Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage, wordt gevraagd een

ADM. VROUWELIJKE KRACHT

per 1 januari 1963.

Een mulo-opleiding is niet vereist, wel is noodzakelijk typevaardigheid, gevoel voor administratie, grote accuratesse en teamgeest. Leeftijd: 18 tot 25 jaar.

Een prettige werkring wordt geboden. Kleine afdeling. 5-daagse werkweek. Salaris overeenkomstig de regeling voor rijksambtenaren. Inpassing in de salarisschaal geschiedt afhankelijk van opleiding, leeftijd en ervaring. Voor 23-jarigen en ouderen wordt het salaris verhoogd met een huurcompensatie van f 27,20 per maand.

Schriftelijke sollicitaties met opgave van referenties worden gaarne ingewacht op bovenstaand adres.

DEMOCRATIE BEDREIGD?

DE eerste ronde van de parlementsverkiezingen in Frankrijk is voor velen een verrassing geweest in twee opzichten. Vooreerst door de slechte opkomst. Die kan nu moeilijk verklaard worden uit een dwangpositie, waarin de kiezer zich zou kunnen bevinden, zoals bij het jongste referendum. Toen kon menigen denken: ik wil in deze situatie De Gaulle niet wegstemmen maar ik wil evenmin persoonlijk mijn fiat geven aan zijn poging, de presidentskeuze te veranderen. Nu kon elke kiezer te kust en te keur gaan. Behalve de kandidaten van De Gaulle stonden op het stembiljet de communisten, de socialisten, de radicalen, de „rechtse” groeperingen, de M.R.P. En toch bleven er veel meer kiezers thuis dan bij het referendum.

Het is ook duidelijk, welke kiezers voornamelijk zijn thuisgebleven, nl. zij die tot de aanhang van de oude politieke partijen behoren. En dat betekent, dat **blijkbaar** veel kiezers weinig fiducia hebben in de partij, waarop zij gewoon waren te stemmen. Natuurlijk zit daar een geschiedenis achter. Voordat De Gaulle aan de macht kwam, hebben die partijen het bij vele Fransen verbruid. Zij veroorzaakten de ene kabinetscrisis na de andere, zodat in feite de administratie, en niet de snel wisselende kabinetten, het beleid bepaalden. De partijen waren in een strijd om de macht gewikkeld en — verspeelden de macht. En ook de greep op de kiezers. Maar als de verkiezingen kwamen, dan moesten zij toch weer kiezen tussen de oude partijen. Nu is er een alternatief: De Gaulle. En een verrassend groot aantal kiezers koos voor hem partij. Maar ook een zéér groot aantal, dat zover (nog) niet kon komen, bleef thuis. Het is beschamend voor de oude partijen.

EN nu kijken wij naar ons land.

Wij missen een belangrijke graadmeter, om de politieke belangstelling te meten. De opkomstplicht bij de stembus werkt in tijden van politieke malaise misleidend. Die opkomstplicht is in wezen stemdwang. Wij weten, dat niemand verplicht is om te stemmen. Hij kan volstaan met het overhandigen van zijn oproepingskaart en mag dan naar huis gaan, als hij wil. Maar daarmee geeft hij een geheim prijs. Hij demonstreert, dat hij een dergenen is, die niet wil stemmen. Daarom neemt hij zijn biljet toch in ontvangst en gaat naar het stembokje. Hij kan dan drie dingen doen: 1e blanco stemmen; 2e zijn biljet van onwaarde maken, door b.v. er een mooie slagzin op te schrijven; 3e zijn aanvankelijke tegenzin overwinnen, en in vredesnaam toch maar iemand stemmen. In een aantal gevallen wordt dat dan de onderste van de laatste lijst. Het aantal blanco en opzettelijk van onwaarde gemaakte stemmen wordt zo een aanwijzing omtrent de mate van onverschilligheid. Maar de gematigde onverschilligheid blijft door de opkomstplicht grotendeels gecamoufleerd.

EN tweede vraag is, wat de oorzaken van zulk een onverschilligheid kunnen zijn. In Frankrijk is dat volkomen duidelijk. Maar ook in Nederland is het moeilijker dan vroeger, om politieke belangstelling te wekken. En er is een reeks van oorzaken voor aan te wijzen.

Vooreerst — het is al vaak gezegd — de moeilijkheid van de politieke vraagstukken, nog verzaard door de geheimtaal, die tegenwoordig wordt gebruikt. Bij de begrotingen van financiën en economische zaken is dat te merken, maar evenzeer bij die van maatschappelijk werk. Daardoor ontstaat het gevoel, dat de gewone man het beter aan de vakmensen kan overlaten.

Dan is er de duidelijk waarneembare activiteit van pressure-groups. Verleden week hebben duizenden boeren in Den Haag gedemonstreerd, onder auspiciën van het Koninklijk Nederlands Landbouwcómité, het overkoepelend orgaan voor de neutraal georganiseerde boeren, ook voor de honderden boeren van christelijken huize, die niet bij de C.B.T.B. willen behoren. De C.B.T.B. heeft gelukkig niet aan deze actie meegedaan. Maar de kiezers lezen de verslagen wel. Zij lezen, dat de Regering véél te weinig voor de boeren doet, die dan ook aan de rand van de armoede leven. Zelfs de grote boeren in het Noorden van Groningen hebben minder inkomen dan hun arbeiders. Het Regeringsbeleid is: de boeren af en toe een hot toewerpen, om ze koest te houden. Maar nu enz.

De mensen lezen dit, en ze hebben een vage herinnering aan andere demonstraties, van andere groepen.

En velen denken: het gaat hoe langer hoe meer om een groot stuk van de koek. Iedereen wil een groot stuk. Hoe machtiger de groep, hoe dreigender haar taal, hoe meer succes in Den Haag. En de vergeten groepen komen het laatst aan de beurt, of ze blijven vergeten.

We moeten ons niet vergissen. Deze voorstelling leeft veel sterker dan velen denken. En het is ons overduidelijk gebleken, dat de boerendemonstraties een sterk gevoel van onwil heeft wakker geroepen bij andere groepen, vooral bij de middenstand.

En deze gehele ontwikkeling geeft de brede massa het gevoel, dat politiek in sterke mate te maken heeft met de strijd van belanghebbenden om brokken volkswelvaart. Politiek is dan een zaak van belang en macht, van macht ten dienste van het belang.

Dit is geen uitspraak over de landbouwpolitiek, die in discussie is. Daarom trent verwijzen wij naar het artikel van de heer P. v. d. Mark.

EN derde oorzaak is het politieke compromis. Praktische politiek kan nooit zonder compromissen. Wie dat niet wil, moet altijd aan de kant blijven staan, „om te getuigen”.

Maar het wordt funest, wanneer de kiezers, die op dit punt een scherp gevoel hebben, de indruk krijgen, dat het compromis gaat leven uit een principieel relativisme. Uit de gedachte, dat overal wat voor en wat tegen is en dat men vooral behoed moge worden voor „rechtlijnigheid”. Dan denkt de kiezer: als ze met mij praten, zijn ze principieel, maar als ze bij elkaar zijn, worden ze het wel weer eens over een compromis.

Een vierde oorzaak, die wij willen noemen, is het in vele gevallen onvoldoende functioneren van het overleg in de politieke partijen. Het is te veel een eenrichtingverkeer. Voor de radio en de televisie is nauwelijks discussie mogelijk. Daar wordt een boodschap van de partij doorgegeven, niet alleen, zelfs niet allereerst aan de leden, maar aan allen die willen luisteren of kijken. Op de vergaderingen gaat het te veel naar één recept: een spreker, enkele vragen, en de spreker antwoordt. We moeten meer komen tot vergaderingen, waar een lid van het C.C. of een kamerlid gaat zitten en de voorzitter tot de leden zegt: kom maar op, tot de pauze hebben jullie het woord. De ervaring heeft geleerd, dat er dan verrassende dingen aan het licht komen. En voorts moeten we altijd weer proberen, de vergaderingen van de partijorganen meer te maken tot gelegenheden, waar de kiesverenigingen of centrales naar voren komen. Niet enkele habituele sprekers die we echt zouden missen, als ze ook maar een keer verstek laten gaan, al staan ze wel eens anderen in de weg, maar mensen, die namens hun centrale vertolken, wat in bredere kring leeft.

DIT zijn allemaal zaken, die onze volle aandacht moeten hebben. Zodra de specialist de all-round-politicus verdringt, zodra er een kortsluiting is tussen de politieke vakmensen en het volk, zodra belang en macht een beslissende rol

Canfield in The Newark Evening News

Ik heb het gevoel kameraden, dat Ruslands voornaamste probleem is: Rusland

Hartung in Die Welt, Hamburg

Was U vroeger niet groter?

gaan spelen, is de politiek in een periode van verschrompeling en mislukking gekomen.

Dat is jammer voor de democratie.

Maar het zou dubbel jammer zijn, als een Christelijke partij er door wordt getroffen.

Want zij heeft de enige altijd zich vernieuwende mogelijkheid, om het levendige contact en de sterke verbondenheid te bewaren.

Zij is geen belangenpartij, maar een partij die de Here wil dienen in het staatkundig leven, het volk ten baat. Dat zijn geen leuzen of algemene uitspraken. Dat raakt het wezen van de partij. Daarmee staat of valt zij.

En dan verder: de ontmoeting tussen hen, die leiding geven en de grote massa der leden wordt dan een echte ontmoeting. Wij lezen samen de Bijbel en dan zien we elkaar aan en wij hebben contact.

Zijn de leden niet erg knap in de techniek en de formulering? Zij hebben iets anders, waarover Kuyper heeft geschreven: het „instinctieve leven”. Daarmee bedoelde hij, dat de eenvoudige broeder terecht kan zeggen: het is mij in vele opzichten te geleerd, maar toch verstond ik de spreker en hij raakte mijn hart. Of: het was wel knap, maar ik verstond met mijn hart, dat het scheef liep, dat het niet deugde.

Wij zullen elkaar veel ontmoeten in deze winter. En de a.r. partij is een ledenpartij, d.w.z. een gróót deel van de a.r. kiezers is lid van de kiesvereniging en heeft zich dus in principe bereid verklaard mee te praten.

Laten we hopen en bidden, dat er veel ontmoetingen mogen zijn, waarbij we elkaar niet alleen vrijmoedig in de ogen zien, maar waarbij we na afloop kunnen zeggen: ons hart is warm geworden en we hebben elkaar herkend.

Dat is ontzaglijk veel méér waard dan het aanhoren van de knapste redevoering, waarbij we innerlijk onbevredigd blijven.

Dus alleen maar gemoedelijkheid?

Geen kwestie van.

Een gesprek, waar we elkaar precies zeggen, waarop het staat. Maar waarbij de Bijbel geopend blijft en het volk wordt bemoedigend en gesterkt.

GRONINGEN

N.V. DIJKSTRA'S DRUKKERIJ
 1/4 BOEKDRUKKERIJ
 GEBROEDERS HOITSEMA

*Drukkers voor Handel
 Nijverheid en Wetenschap*

dh

Pelzerweg 138 - Tel. 05900-51541

Voor Uw interieur
Meubelfabriek
„Succes“

Nieuwe Pekela / Tel. 05978-5324
 Toonkamer:
 Oosterhamriklaan 47, Groningen.

TE KOOP GEVRAAGD

**PERSONENAUTO'S EN
 VRACHTWAGENS**
 niet ouder dan 1958

AUTOHANDEL J. KNOOP N.V.

Aduard
 05903-235

Groningen
 05900-27465

Chr. Coöperatieve Spaarbank
„EIGEN HAARD“ G.A.

LOPENDE DIEP - GRONINGEN

Spaarrente leden	3 1/2 %
Spaarrente niet-leden	3 1/4 %
Jeugdsparrente met 10% premie	3 1/2 %

**Mijn ogen gun ik een bril van
 v. d. Munnik**

GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 82
 HEERLEN: Stationsstraat 9

C.O.V.A. n.v.

LOOPVLAKVERNIEUWING,
 VERKOOP VAN AUTO- EN TRACTORBANDEN
 GRONINGEN, Damsterdiep 307. - Tel. 05900-29245 (4 lijnen)
 LEEUWARDEN, Zaailand 82 - Tel. 05100-28248 (2 lijnen)

FIRMA KOOS - GRONINGEN

TE KOOP **Dekleden** TE HUUR
 Lage Der A 5 - Tel. 23929

„Bonte Hoek“

BOOMKWEKERIJEN
 GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten
 Prijzen op aanvraag

TALENS

de grootste overhemdenzaak
 (ook naar maat)

BRUGSTRAAT 19 - GRONINGEN

Noorman's Groothandel

NOORDERHAVEN N.Z. 39 - GRONINGEN

Wij leveren via uw melkhandelaar:
ZOETERMEER'S ROEM MARGARINE
NUTRICIA KOFFIEMELK
BIER, LIMONADE EN HERO PRODUKTEN

calmix elektroliestook
 de ideale verwarming

p. c. nanninga
 steentilstraat, tel. 35341
 groningen

**MEUBELTOONZALEN STEENTILSTRAAT 17
 GRONINGEN**
HIER VINDT U DE BEROEMDE

van Rooyen MEUBELN
 LEVERING VIA UW WONINGINRICHTER

OP AANVRAAG ZENDEN WE GRAAG EEN CATALOGUS

**FLITSEN
 UIT HET
 PARLEMENT**

HET was ook achteraf gezien een goede zaak dat prof. Smelik er de jaarvergadering van de protestants christelijke reclasseringsvereniging de aandacht heeft gevraagd voor het principiële vraagstuk van misdaad en straf.

Hij huldigde de aloude overtuiging gebaseerd op de Heilige Schrift, dat het wezen van de straf is en blijft: vergelding. Tegenover de slechte daad moet een daad van lijden staan. De menswaardigste benadering van de misdadiger is gelegen in de rechtsvergeldding. Deze rede liet een geheel ander geluid horen dan de jury te Luik die vrijspraak vroeg in de zaak van de vermoorde baby, hoe triest deze zaak ook lag.

In de Kamer is hier ook over gesproken bij de begrotingsbehandeling van de minister van justitie. Mr. Baeten (K.V.P.) meende — hij zei het ietwat zwart-wit, maar de toon waarop hij dit betoogde liet duidelijk weten hoe groot de gewetensnood van de daarbij betrokkenen moet zijn geweest — dat de mensheid met dit Luikse proces een nieuwe reden heeft gevonden voor angst en huiver. De waarheid en het recht zijn daar geweld aangedaan.

Achterstand

Voor het overige werd deze begroting — naar een woord van mr. Kranenburg (P.v.d.A.) — in sombere gelatenheid besproken. Dr. Meulink (A.R.) wees er bovendien op dat de minister van Justitie (mr. Beerman (C.H.) voor het feit dat de achterstand op wetgevend terrein zo enorm is toegenomen, zelfs niet eens een redelijke verklaring had gegeven. Een conclusie waarin zich praktisch alle sprekers — op de C.H.U. na — konden vinden.

Het grote punt in de achterstand is, de trage groei van een nieuw Burgerlijk Wetboek. Mr. van Doorn (K.V.P.) wilde niet overhaast te werk gaan bij deze materie — omdat de stof moeilijk is. De A.R. afgevaardigde was het daar wel mee eens maar maakte ook duidelijk dat als men op deze wijze te werk blijft gaan, het zeker 1980 zal worden eer dit grote werk tot stand komt. En als de regering er aan denkt dit Nederlands Burgerlijk Wetboek in te voeren, zullen verschillende onderdelen alweer verouderd zijn! Zo komt men nooit uit de moeilijkheden. Hij deed de suggestie een aparte minister zonder portefeuille maar met een speciale opdracht aan te trekken. Een suggestie die de minister niet direct geheel verwierp maar evenmin overnam.

Minister Beerman heeft ook als minister de typische houding van een (goed) advocaat. Hij verdedigt zich door tot de aanval over te gaan. Tegenover het verwijt van traagheid vanuit de Kamer, kwam ook hij met het verwijt dat de Kamer zo vertragend werkte: twee jaar lang had de Kamer nodig om een voorlopig verslag klaar te hebben voor een belangrijk wetsontwerp.

Bovendien: hij had dan toch maar de totowet tot een goed en snel einde gebracht niettegenstaande "betweteren" van de zijde van de Kamer — aldus des ministers verwijt. „Ik vond bij mijn optreden een chaotische toestand op dit terrein en ik heb deze situatie grondig opgeklaard.“ De kracht van een dergelijk betoog laten wij aan de lezer ter beoordeling.

Verdachten en de publiciteit

BIJ de begrotingsbehandeling is ook ter sprake gekomen de zaak van de openbaarheid van de strafzittingen en civiele zittingen van de rechterlijke macht. Dr. Meulink (A.R.) had hiervoor bijzondere aandacht gevraagd. De minister erkent dat de publiciteit bij strafzaken wellicht te groot is en die bij civiele zittingen te gering. Toch is het zaak, zeker in de periode van vooronderzoek, om voorzichtigheid te betrachten bij publicatie van de gegevens over een verdachte. Het kwade gerucht vindt te vaak graag gehoor! De persoon van een verdachte wordt daardoor leed aangedaan dat maar moeilijk meer is weg te nemen. Niet alleen de pers maar ook de of-

Dr. MEULINK

ficier van justitie moet de nodige voorzichtigheid betrachten. Publiciteit van die kant mag niet ont-aarden tot een soort van extra straf.

Omgebogen

WAT waar is moet worden gezegd! Na het strakke regime van de voorganger van deze minister van Justitie — de heer Samkalden (P.v.d.A.) — is onder grote drang van de Kamer het toelatingsbeleid van de spijtoptanten beslist verruimd. De scherpe aan-

Justitie en
 Binnenlandse Zaken

val van de V.V.D.-ster mej. Ten Broecke Hoekstra op dit beleid was beslist onverdiend.

Natuurlijk blijft er kritiek, maar mag b.v. worden geëist van de minister dat hij alle adviezen van zijn adviescommissie in dit opzicht moet volgen? Deze eis is te verregaand; zeker in het geval een minister slechts in 3,6 procent van de gevallen een afwijkend standpunt inneemt — zoals minister Beerman mededeelde.

Overigens, daar hadden de heren Meulink en Van Doorn met hun opmerking gelijk in, de minister moet er niet te sterk op vertrouwen dat nu de souvereiniteit van N.-Guinea zal worden overgedragen, de houding van Indonesië met betrekking tot de spijtoptanten soepeler zou worden.

Het oordeel Gods

EVENALS dr. Meulink (A.R.) op schriftuurlijke gronden bijzondere aandacht vroeg voor het (hier en daar) zich manifesterend verval van juiste zedennormen (pornografie b.v.) en daarvoor een positief ingrijpen van de overheid vroeg, heeft ook de heer Van Dis (S.G.P.) voor deze zaken belangstelling getoond. De oordelen Gods zullen over ons komen als aan de zedenverwildering, de erotische films en de nudistenkampen geen halt wordt toegevoerd.

Dr. Meulink was enerzijds niet ontevreden omdat sprake is van enige terugdringing van de vloed van pornografische geschriften. Anderzijds was het toch noodzakelijk aan te dringen op een verstrakking van de strafwet om de grens pornografie beter te kunnen bestrijden. Vast staat overigens dat deze minister van justitie bijzonder is opgetreden tegen de omvangrijker geworden ontucht. Zowel de souteneur als de publieke vrouw weten dat er met veel strengere hand door de justitie wordt gestraft.

Geneeskunde

IN Nederland is bij wet van 1865 vastgelegd dat het uitoefenen van de geneeskunde strafbaar is

Dr. VEERMAN

voor onbevoegden. Slechts voor de opticien en de heilgymnast-masseur is er een uitzondering. De medische wetenschap heeft een grote vlucht genomen en daarmee is de specialisatie hand in hand gegaan. Dit heeft aanleiding gegeven tot het opkomen van een aantal beroepen in het grensgebied van de geneeskunde. Het nadeel van een dergelijke situatie is dat er „beunhazen“ in tal van deze nieuwe beroepen zijn ontstaan.

De huidige (oude) wet kon deze nieuwe situatie niet meer aan.

Vandaar deze wet: een betere afbakening voortaan van het grensgebied tussen geneeskunde en techniek. En voorts het tegengaan van „beunhazen“.

Dr. Veerman (A.R.) die dit onderwerp voor de fractie behandelde meende dat in beginsel dit ontwerp maar moest worden geaccepteerd. Toch was het zaak de ontwikkeling zeer nauw in de gaten te houden, omdat eigenlijk voorhands vaststond dat er min of meer kleine lacunes bestonden. Bovendien wordt in feite de oude wet met een stuk nieuwe wetgeving verlengd, waardoor het enge begrip van geneeskunde blijft behouden. Het tegengaan b.v. van kwakzalverij is ook in dit ontwerp niet geregeld.

Een van zijn bezwaren was gelegen in het feit dat het wetsontwerp zich niet beperkte tot het therapeutische terrein, maar óók de behandeling van gezonde personen er onder rangschikte!

Met eigenlijk alle sprekers vond dr. Veerman de begripsomschrijving vaag. Toch wilde de Kamer het er op wagen, omdat men met de minister de ontwikkeling wil afwachten.

Voortaan zullen paramedische hulpkrachten handelingen verrichten of adviezen geven die liggen op het terrein van de geneeskunde onder leiding van een arts of tandarts. Als een examen zal zijn afgelegd wordt hij zelf bevoegd.

Verstandig was de opmerking van mr. Van Gelder (C.H.U.), die betoogde dat het niet zo behoort te zijn, alle paramedische beroepen zonder meer toelaatbaar te maken. Immers in dat geval zou het hek van de dam zijn: uitwassen, de beunhazerij kan dan niet meer worden bestreden omdat bij toelating van deze beroepen er geen „geneeskunde“ meer wordt beoefend.

Vast staat nu ook — een minderheid van de Kamer neigde daartoe wel eens — dat de categorie van handopleggers, magnetiseurs, gebedsgenezers etc.

niet zullen worden erkend. Hun daden blijven onder de kracht van de wet van 1865.

Balsem

De P.v.d.A. was bij de beoordeling van het liberale beleid van minister Toxopeus sterk kritisch geweest. Dat was overigens de A.R. afgevaardigde de heer Smallembroek eveneens. Toch was er verschil. De P.v.d.A. kon of wilde door de bomen van de kritiek het „bos” van goed geleide zaken niet zien bij de behandeling in de openbare commissievergadering. De heer Smallembroek stak bij die gelegenheid niet onder stoelen of banken dat hoe ernstig zijn kritiek op bepaalde zaken van het beleid ook was, er toch eveneens reden was op andere punten het beleid bij te vallen.

In de openbare (plenaire) Kamerzitting heeft de heer Scheps alsnog lof voor bepaalde delen niet willen onthouden aan de minister. „Een kist vol kritiek is aangeboden; maar een bescheiden vaatje balsem was er toch ook.”

Toch bleef ook toen de kritiek niet volledig uit. Vrijwel alle sprekers waren ontevreden over het decentralisatiebeleid — het afstoten van rijkstaken naar de lagere overheidsorganen. Zij moesten het doen met de verklaring van de minister dat hij in zijn periode de bouwstenen daarvoor had verzameld en dat het nieuwe Kabinet in 1963 die bouw maar verder moest afwerken.

Ambtenaren

De heren Smallembroek (A.R.) en Weyters (K.V.P.) gingen niet zover als de heer Blom (P.v.d.A.)

in de waardering van de nabetaaling van 2,2 procent. Eigenlijk hadden de ambtenaren reeds met ingang van januari 1962 hierop recht!

Een bijkomend voordeel is dat deze uitkering in de pensioengrondslag zal worden verwerkt als dit enigszins mogelijk is, aldus de minister na aandrang van de Kamer.

De bewindsman wilde niet ingaan op een suggestie van de heer Smallembroek om een interimregeling te ontwerpen ten behoeve van de gepensioneerden, zolang de nieuwe pensioenwet nog geen kracht van wet heeft gekregen. Ook de heer Weyters (K.V.P.) constateerde dat des ministers beleid op dit punt geen staaltje van succesvol beleid is geweest.

BELOFTE MAAKT SCHULD

INVALIDE ambtenaren zullen eindelijk worden geholpen. Hun pensioenen zullen 1 januari 1963 worden verhoogd. Is het wetsontwerp nog niet rond, dan zal hen een voorschot worden gegeven. Overigens, zo gemakkelijk kwam die duidelijke belofte niet!

Er kwam een besloten vergadering aan te pas met de betreffende Kamercommissie, voor dat er die eenstemmigheid met de minister was!

Hoe het voorts staat met de nieuwe pensioenwet is nog in de doeken gebleven. Er is een ontwerp dat besproken wordt in de commissie voor georganiseerd overleg. Alweer beloofde de minister de grootste spoed te betrachten. Maar deze belofte maakte geen overweldigende indruk. De Kamer had dit vaker gehoord en daarna moeten constateren, dat er of traag of vrijwel geheel niet aan werd voldaan.

De verbindingsdraad

DE rede, die minister Zijlstra op het jongste partijconvent hield, maakte indruk.

Deze minister verstaat de kunst om een ingewikkelde materie te reduceren tot een klein aantal centrale gedachten. Centrale gedachten, waar de belangstellende luisterende leek doorheen kan kijken.

De heer Zijlstra doet bij deze popularisering de stof geen geweld aan; hij werkt niet met slappe aftrekseltjes. Een grote geest; een bekwaam docent. Daarbij een bescheiden christen.

Hij ontvouwde een brok belastingbeleid. Regeringsbeleid noemde hij dat terecht.

Niemand in dit land zal evenwel ontkennen, dat in dit regeringsbeleid een sterke dosis persoonlijk inzicht, individuele inspraak van de heer Zijlstra neergelegd is. Het beleid van een dienaar der Kroon, die zich voor zijn anti-revolutionaire geesteshouding niet schaamt.

Zijn uitspraak, dat men van een bepaalde belasting-politiek — ook de zijne — niet kan zeggen, dat ze „bijbels” of „christelijk” is, moet ongetwijfeld mede verstaan worden tegen de achtergrond van persoonlijke bescheidenheid, de schroom om zich aan het Heilige te vergrijpen.

Tevens als een reactie op een al te vrijmoedig omspringen in het politieke vlak met God en de concrete eis in een concrete situatie van Zijn gebod. Hij noemde met name de polemiek rondom Nieuw-Guinea.

Bij alle respect, die men in het persoonlijke vlak voor de houding van de heer Zijlstra kan hebben, moet desalniettemin vastgesteld worden, dat hiermede het laatste woord niet gezegd kan zijn.

De heer Wilschut van Rotterdam wees daarop in een in haast vaderlijke trant gehouden kanttekening bij de woorden van de minister op. Dat hij met dat woord de vergadering uit het hart sprak, bewees de instemming die hij oogstte. (Uit zijn antwoord bleek: ook van de minister).

Pierson zegt in zijn „Oudere Tijdgenoten”, dat het calvinisme in Nederland mannen gemaakt heeft van één Boek: levende in en met en van een enkel Boek.

Onze partij toont haar gelaat, althans wat haar meelevende gedeelte betreft, op de vergaderingen van de kiesverenigingen in den lande. Wie dat gelaat uit eigen ervaring kent, weet dat de partij in haar dragend fundament nog altijd bestaat uit men-

sen, die mannen en vrouwen van één Boek willen zijn. Daar hunkeren ze naar, en dat verwachten ze van hun partij en van haar vertegenwoordigers in de publieke lichamen.

Ze slaken tegenwoordig in dit verband vaak de verzuchting, dat het zo moeilijk geworden is om de centrale zenuw achter alles te blijven ontdekken, om de slagader van dieper liggend geestesleven nog te voelen kloppen. Inderdaad er ligt over de moderne politiek een camouflagenet van specialistische details.

De uiterlijke verschijningsvorm, de organisatorische bewerktuiging, de juridische regeling, het in het internationale-vergroei-zijn, het doorspekt zijn met allerlei vakjargon (van als regel niet-Nederlands alloo) geeft aan vele politieke vraagstukken een voor eenvoudige staatsburgers niet of nauwelijks of moeilijk toegankelijk beeld.

Maar ook nu heeft de christelijke partij haar bestaansgrond. Wij mogen in betekende mate voorgescrenen zijn op de weg van ingewikkeldheden en vertechniseerde zakelijkheid; toch gaat dit alles terug op een aantal dragende, gedachten.

Van hen geldt, dat ze verteerbaar zijn voor een belangstellende burger en dat ze in nauwe relatie tot zijn levens- en wereldbeschouwing staan.

De af te pellen korst van technische detailkennis is in de loop der jaren steeds dikker geworden, maar het er onder en er achter polsende geestesleven is er ook in onze dagen nog altijd.

Het is een altijd blijvende eis en uitdaging aan een partij als de onze om dat aan te tonen en uit te dragen in de brede gelederen van het kerkvolk en ver daarbuiten.

Zonder een hoogst ongewenste tegenstelling tussen hoofd en hart te willen bepleiten, geldt voor een anti-revolutionair dat hij in laatste instantie door zijn partij niet in zijn hersencellen, maar in zijn hart geraakt wil worden.

De samenkomst van zijn kiesvereniging verlaat hij zo zielsgraag met een warm gemoed. Daarvoor kan hij zich ontoeroend dankbaar tonen.

Prof. Zijlstra hield op het partijconvent een door en door antirevolutionair betoef. De minister moge de kwalificatie voor zichzelf niet opgeëist hebben, wij aarzelen toch niet om te stellen, dat de christelijke mens- en maatschappijbeschouwing hier rechtstreeks in doorklopte.

Dat mag niet alleen gezegd worden. Dat moet ook gezegd worden.

Het doorgaand appèl op de edelste motieven van onze geestesstroming, de voortgaande werfkracht onder de mensen van onze geestesrichting, zijn hiermede in het gedrag.

Prof. Zijlstra betoonde zich een geharnast — overigens beslist niet eenzijdig — verdediger van de private levenssfeer tegenover de niet te verza- digen wensen en eisen van de collectiviteit. De collectiviteit kan de persoonlijke verantwoordelijkheid van de mens tegenover zijn Schepper niet overnemen.

Het realiseren van die verantwoordelijkheid vordert een armslag van voldoende breedte. Dat is voor ons anti-revolutionairen maar niet een goedkoop praatje. Dat vordert onze christelijke mensbeschouwing. De mens als beeldrager Gods. De mens als het kroonjuweel van Gods schepping.

Psalm 8 zingt daarvan: Gij hebt hem bijna goddelijk gemaakt en hem met heerlijkheid en luister gekroond. De mens, die zo scherp tegen het dier is afgegrensd.

De mooiste parel, die de grote Schepper aller dingen in de scheppingsmorgen in zijn kroon plaatste, was dat het hem als enige in de ganse schepping gegeven is om in eigen keuze, in vrijheid, in verantwoordelijkheid te mogen en te kunnen leven. Met dat christelijk mensbeeld verdraagt zich niet een politiek, die het accent zo eenzijdig bij de collectieve voorzieningen legt, dat de particuliere sfeer onder een veel te zware claim komt te liggen.

Er behoefte geen twijfel aan te bestaan, dat prof. Zijlstra vanuit deze geestelijke achtergrond zijn belastingpolitiek bedrijft.

Uit persoonlijke schroom behoeft dit niet in het midden gelaten te worden. Het mag en het moet als dat pas geëist worden.

De verbindingslijn tussen veldheer en legertros! De verbindingslijn tussen beginsel en praktijk! Beide moeten zo goed mogelijk onderhouden worden.

M. W. SCHAKEL

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

reeds meer dan 15 jaar:

DECORATIE- EN KALLIGRAFISCH ATELIER

J. KOOIMAN - DALWEG 1 - NUNSPEET

- ontwerpen, c.q. uitvoeren van muurdecoraties voor kerken, scholen, verenigingsgebouwen, enz.
- kalligraferen van oorkonden, bijbels, diploma's, stambomen, ex-libris, enz.
- belijdenis- en trouwteksten.

afspraken en offertes uitsluitend schriftelijk.

UIT ONZE BOUW- EN
AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek
MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748-2245° — Postbus 30

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

Hoogstraat 73a — Telefoon 444 — Werkendam

RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

BOUWBEDRIJF JAC. VAN DER NIET

NIEUWBOUW EN
ONDERHOUDSWERKEN

Oranjeweg 6 — Telefoon 01719-2748 — Noordwijk aan Zee

N.V. BOUWBEDRIJF
KNOOP & GIEZEN

Groningen

WONING- EN UTILITEITSBOUW

Vechtstraat 60 - Telefoon no. 0 5900 - 22300

N.V. Betonbouw

v.h. Firma Kool & Wildeboer

GRONINGEN - UBBO EMMIUSSINGEL 2

Telefoon 05900 - 29740 - 29748 - 29749

Gjaltema's Timmerfabriek
„Volharding” N.V.

MARUM (Gr.)

Telefoon 05944 - 531 — 05900 - 45866

Uw adres voor alle timmerwerken en standaardkasten

BAGGERMAATSCHAPPIJ
TJAART VAN DER MOLEN NV

GRONINGEN

Hoornsediep 3 — Telefoon 05900 - 23928

GEBR. LOMMERTS N.V.

Nat. en Internat. Vervoer

Havenstraat 38 — Delfzijl — Telefoon 05961 - 3633
Westersingel 120 — Rotterdam — Telef. 010 - 134658

Oosterhof's Aannemersbedrijf

GRIJPSKERK — LEEUWARDEN

WEGEN-
GROND- EN WATERWERKEN

VERKOOP VERHUUR

VAN LOON'S

Woningbur. en Assurantiekantoor

Hoornsediep 30 - GRONINGEN - Telefoon 27986
Dir.: L. J. van Loon

ADMINISTRATIE VASTE GOEDEREN

Vertrouwens adressen voor eigen

Landbouwwerktuigen- en
machiefabriek

H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
EEN VERTROUWENSARTIKEL

Noord-Nederlandsche Zakkenhandel N.V.

GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48

Telefoon 0 5900-3 13 45 (4 lijnen)

Telegramadres „Jute” Telefoonnummer 53073

FINIRAT verdelgt ratten

ONGEVAARLIJK VOOR ANDERE DIEREN
EN MENSEN

N.V. BOGENA

VEERLAAN 23, ROTTERDAM - Z.

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., — Greup (Z.H.)

telefoon (01860)—2050

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

UTRECHT

BOEK-, COURANT-, HANDELSDRUKKERIJ
DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.
DRIFT 13 - UTRECHT

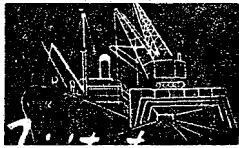
wil u gaarne van advies dienen

DRENTE

Bouwbedrijf Van Ess

Uitvoering van alle
voorkomende bouwwerken

EMMEN - KAPELSTRAAT 20 - TELEFOON 671

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Jan de Boer N.V. - Hoogeveen

Tel. 2841 (05280)

MACHINEFABRIEK „BORO“

RODEN - TELEFOON 9108, NA 18 UUR 9102

LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES

KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN,
LOODSEN, GARAGES, LANDBOUWSCHUREN
E.D.

LIPS

speelgoed- en
houtwaren-industrie

HOOGEVEEN, Industrieweg 25
Telefoon (05280) - 2037

OVERIJSEL

GRITTER's

ACCOUNTANTS- EN ASSURANTIE-
KANTOOR

EMMELOORD - Boslaan 19 - Tel. 05270-3045*

Firma Gebr. Slump

Brandstoffenhandel

LEMMER TELEFOON 05146-564
NAGELE TELEFOON 05276-2460

Bouwbedrijf

L. DE GRAAFF

EMMELOORD
Nagelerstraat 37
Telefoon 05270-3090

- * VERBOUW
- * NIEUWBOUW
- * ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE
Laaressingel 101 - Telefoon 3021
Hyacintstraat 40 - Telefoon 11638

FERNHOUT N.V.

Handel in wegen- en waterbouwmaterialen,
zandzuigbedrijf, op- en overslag,
Scheepsbevrachting

ZWOLLE - Tel. 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Tel. 05270 - 2493 b.g.g. 2663

**N.V. W. J. Schuiling's
Handelsonderneming**

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400-6461

**Het ontwikkelings- en sane
voor de landbouw**

VOOR een buitenstaander is het vaak moeilijk te geloven, maar de risico's voor een landbouwbedrijf zijn nog altijd vrij groot. Er blijven immers tal van factoren, die de boer nu eenmaal niet in zijn hand heeft.

Oorzaken

ZO was het weer in dit voorjaar zeer koud en nat. Zo'n voorjaar wordt voor de boeren meestal ook een duur voorjaar. Want op vele bedrijven moest er heel wat voor worden aangekocht. En de hoge rekeningen konden niet steeds direct worden betaald.

Uiteraard wil men dan ook niet al te veel vee aanhouden. Er kwam derhalve vrij wat slachtvee aan de markt. En prompt zijn deze prijzen ingestort. Soms mag het wel eens tot verwondering wekken, dat de consumenten in de vleesprijs zo goed als niets hebben bespeurd.

Eigenlijk hebben wij hier te maken met een typisch kenmerk van de agrarische economie. De boer loopt haast altijd achter de markt aan. De lange produktieperiode zal daaraan wel niet vreemd zijn. Maar het blijft altijd een keihard feit, dat de individuele boer als zodanig door zijn aanbod geen invloed kan uitoefenen op de markt. Bovendien zal een hoge prijs de boer steeds in de verleiding brengen om meer te produceren!

Daarnaast dient te worden opgemerkt, dat voor een aantal produkten

van een vrije prijsvorming op de markt in 't geheel geen sprake is. De regering stelt de prijzen vast. De hoogte van deze prijzen is beslist niet van dien aard, dat daarvan op een bedrijf een behoorlijke reserve kan worden gevormd. Een reserve, die dan eventueel hadden kunnen dienen om de natuurlijke risico's op te vangen. Tenslotte moet nog worden genoemd, dat wij leven in een moderne tijd. Een modernisering van het bedrijf kan vaak niet worden uitgesteld. De nodige investeringen zullen dan ook een groot deel van de mogelijke reserve hebben aangetast.

Fatale gevolgen

AL met al is het speciaal voor de kleine bedrijven een hele toer om het hoofd boven water te houden. Deze ontwikkeling heeft dan ook in het laatste jaar tot gevolg gehad, dat de inkomens op deze bedrijven vrij sterk zijn gedaald. Het gemiddelde arbeidsinkomen per ondernemer liep terug voor een bedrijf van 11 ha. van f 7300 tot f 4400. Slechts dit ene cijfer geeft een duidelijke aanwijzing, hoe precair de toestand op deze bedrijven wel is. En daarbij moeten wij er wel op letten, dat er nog verscheidene bedrijfjes kleiner dan 11 ha. zijn. Wat er dan aan geld uit het bedrijf in een gezin binnenkomt is uiteraard niet veel. De-

ze gezinnen leven daarmee op de grens van het bestaan. Niet alleen echter is de inkomsituatie een heel stuk minder gunstig, maar de zo even genoemde v.aankopen zijn funest geweest. Vermoedelijk heeft hierbij ook verancierscrediet zijn duizenden slagen.

Directe hulp

ZO gezien behoeft het niet te worden, dat de georganiseerde boeren restand een krachtig beroep op de regering heeft gedaan om hierin pende hand te bieden. Het landbouwschap heeft in dit opzicht naar mening buitengewoon goed gewerkt. Het bestuur heeft aan de regering gevraagd zowel om toelagen om kredietfaciliteiten. Beide van hulp zijn dringend geboeid. Het eindelijk kon de Minister van Landbouw hier niet alleen beslissingen maatregelen grijpen zo diep hier inderdaad overleg met de boeren net gewenst was. Een delegatie van de ministerraad moest hier zelf pas komen.

Immers, de hulp, die hierin wordt geboden, moet ook gezien worden in het kader van de E.E.G. besloten. De mogelijkheid, dat de benodigde stand, waarin deze bedrijven voor een deel ook terugvalt in de stroeve werking van de bepalingen E.E.G.-verband is naar alle waarschijnlijkheid aanwijsbaar. Het werkelijk het geval zijn, dan mede het tijdelijk karakter van de maatregelen bijzonder goed geoordeeld worden. En alleen bij een verschijnsel zouden toeslagen worden Toeslagen, die toch eigenlijk in de landbouwpolitieke werking zins teruggedraaien.

Het fonds

DE regering heeft over de mogelijkheid vrij snel een besluit genomen. Het gebeurt anderszins eens, dat zulke beslissingen langzaam lang uitblijven. Hier is

Centrale vergadering

Wij komen

* Op zaterdag 24 november 1962 te Leiden haar tweede najaars vergadering. De plaats van samenkomst is het **der Heijden, Breesstraat 85** te Leiden. Vergadering te 14.30 uur.

* Op zaterdag 24 november 1962 te Haarlem. De plaats van samenkomst is de **Grote Bovenzaal van het A.M.A. Marnixstraat te Amsterdam**. De vergadering begint om 15.30 uur. De vergadering wordt geleid door de **Vanaf 15.30 uur is de vergadering open voor spreken Z. E. Minister prof. ...**

Op zaterdag 24 november 1962 te Amersfoort. De plaats van samenkomst is de **Centrale Belangen (C.S.B.), Kromhoutstraat 10** te Amersfoort. Vergadering te 14.30 uur.

* Op woensdag 28 november 1962 te 's-Gravenhage een openbare vergadering. De plaats van samenkomst is de **tuin**. Aanvang der vergadering om 19.30 uur. De vergadering wordt geleid door de **deputaten** van de provincie Drenthe.

* Op zaterdag 1 december 1962 te Assen. Aanvang der vergadering om 19.30 uur. De vergadering wordt geleid door de **deputaten** van de provincie Drenthe.

* Op zaterdag 1 december 1962 te Groningen een vergadering van de **Comité Groningen** van de kiesverenigingen. De vergadering wordt geleid door de **is „Het Tehuis“ te Groningen**.

**Aandacht voor
KRISJNA MENON
die nu eindelijk
uitgeschakeld is**

DE vervanging van Krisjna Menon als minister van defensie van India door de 48-jarige „vechter“ Chavan (waarover in een volgend artikel) zal voorlopig geen wijziging van betekenis brengen in de krachtsverhouding tussen China en India. Daarvoor is de door Menon aangerichte schade te groot. Niettemin is het uitschakelen van Menon van groot belang, alleen al omdat zijn opvolger er heel andere denkbeelden op na houdt.

Het zou onjuist zijn, Menon uitsluitend te schetsen als de kwade genius, die sedert 1949 premier Nehroe zodanig heeft weten te beïnvloeden, dat deze zich blindelings in de armen van communistisch China heeft gestort. Nehroe is geen figuur, die zomaar achter iemand aanloopt — integendeel: hij is een staatsman met uitgesproken ideeën en er moet heel wat gebeuren, voordat hij een aanvankelijk ingenomen standpunt laat varen. De Indische premier is dan ook ten volle verantwoordelijk voor alle ellende, waarvoor zijn land zich thans geplaatst ziet.

Wel is het zo, dat Krisjna Menon met zijn communistische sympathieën en zijn (eveneens uitgesproken) anti-westerse inslag een handig gebruik heeft weten te maken van de politieke denkbeelden die steeds ten grond-

slag hebben gelegen aan het optreden van Nehroe. Bewust heeft Menon, terwijl hij nota bene minister van defensie was (!), Nehroe's politiek van geweldloosheid gebruikt om communistisch China gunstig tegenover India te stemmen. En zelfs toen het langzamerhand voor iedereen duidelijk werd, dat India van de zijde van de Chinese communisten niets goeds te verwachten had, weigerde hij de consequenties daarvan te aanvaarden en wist hij Nehroe er van te overtuigen, dat alles wel in orde zou komen.

Veel meer dan bij Nehroe het geval was, kon hij niet de moed opbrengen, de bakens te verzetten, toen het getij veranderde. Hij was niet bereid het fiasco van zijn door rancune ingegeven persoonlijke inzichten toe te geven. En daarom bleef India onverdedigd, een toekomstige prooi van de rode horden uit China. Want als India zich tot de tanden zou hebben bewapend om zich tegen de dreigende Chinese agressie te kunnen verzetten, dan zou niet alleen het zo zeer geliefde neutralisme overboord zijn gezet. In dat geval zou ook een beroep gedaan moeten worden op een land als de Verenigde Staten, omdat de Sowjetunie niet bereid zou zijn geweest, militaire hulp op grote schaal te verschaffen. Dit was teveel gevraagd van de bepaald niet geliefde Krisjna Menon, omdat een dergelijk gebaar vrijwel alle woorden gelogenstraft zou hebben, die Krisjna Menon jarenlang in het wilde weg de westelijke mogendheden en in het bijzonder Engeland en de Verenigde Staten, voor de voeten heeft gegooid. Het was de grote fout van Nehroe, dat hij een man als Krisjna Menon als zijn woordvoerder liet spreken.

Het is ook Menon geweest, die met het goedkope succesje tegen de Portugese enclaves Goa etc. dacht, China van agressieve acties tegen India te kunnen weerhouden. Het heeft echter niet mogen baten, want de Chinezen wisten, dat de defensie van India ook na de actie tegen Goa geen enkele betekenis had.

Het wordt hoog tijd, dat India zijn plaats in de „moderne wereld“ opnieuw gaat bekijken en het contact met de werkelijkheid daarvan niet schuwt. En deze (harde) realiteit is, dat geen enkel land zich meer kan veroorloven, in het gigantische conflict tussen Oost en West, dat nog gecompliceerd wordt door de Chinees-Russische tegenstellingen, „neutraal“ te blijven.

Zolang Krisjna Menon deel uitmaakt van Nehroe's kabinet moet gevreesd worden, dat er niet veel zou veranderen.

sfonds

termijn een besluit gevallen. onze mening komt de regering voor alleen reeds een woord van

nemen van het besluit om te tot een ontwikkelings- en s- fonds voor de landbouw valt k toe te juichen. Vergissen wij et, dan wil de regering met dit eigenlijk twee dingen bereiken. e eerste plaats kunnen de gelden t fonds worden aangewend voor r- strekken van voorschotten aan en, waarvan de algemene finan- s- positie aanleiding geeft voor di-ulp. Ongeveer de helft van dit dat ongeveer 50 miljoen gulden zal zijn, is hiervoor bestemd. e tweede plaats zal de andere an deze 50 miljoen gulden ge- worden voor een verbetering b- bedrijfsstructuur van deze be- n. Voor de levensvatbare bedrij- n daarbij gedacht worden aan b- tering van de hele uitrusting. l duidelijk zijn, dat deze maat- i meer op lange termijn effect hebben. Het gaat de regering er t alleen om, dat de bedrijven nu moment worden geholpen, maar ook graag in de toekomst een ke slechte toestand op de be- voorkomen. En daarbij moet m- mogelijkheid onder ogen wor- zien of al deze kleine bedrijven n- nen blijven bestaan. Het valt niet mee, om bestaande bedrij- ventueel zo maar op te heffen. u een premiereregeling misschien end kunnen werken. Daardoor n- nen worden bespoedigd, dat d- bedrijven als bedrijf werden be- en tevens zou daarmee de sa- wat betreft de bedrijfsgrootte, eer kans hebben.

derde plaats is de regering ook n- nemens het borgstellingsfonds e landbouw met 10 miljoen gul- versterken. De overheid ver- zich daar garant voor. Deze gel opent de mogelijkheid om r- tot een veelvoud van deze n bankkredieten te verlenen.

dering

ZIEN wij het geheel van deze atregelen dan kunnen wij wel ring hebben voor deze beslis- let betekent echter niet, dat de g nu zo maar weer even voor

De melkgift van de Nederlandse koeien behoort tot de hoogste der wereld.

de eisen van het landbouwschap door de knieën is gegaan. Wij zijn van mening, dat hier sprake is geweest van een gezond overleg. Met de wensen van de georganiseerde landbouw is zoveel mogelijk rekening gehouden.

Slechts op één punt is er dus geen overeenstemming bereikt. Want voor toeslagen in directe zin was de regering nog niet te vinden. Wij kunnen hier wel begrip voor hebben.

Daarbij geeft voor ons niet in de allereerste plaats de doorslag, dat zulke toeslagen volgens het E.E.G. verdrag niet toelaatbaar zouden zijn. Veel- eer hebben wij de indruk, dat het voor de regering nog niet helemaal is komen vast te staan, dat het hier maar

om een tijdelijke hulp voor één jaar zou gaan. En dan zouden de consequenties nog al vergaand zijn.

Dat neemt echter niet weg, dat voorschotten en kredieten steeds blijven drukken. Misschien zou het daarom ook zo te stellen zijn, dat deze voorschotten kunnen worden omgezet in toeslagen, indien het tijdelijke van deze plotselinge achteruitgang op deze bedrijven duidelijk aanwijsbaar is. Dan zal de hulp, die thans geboden wordt, dankbaar worden aanvaard. Want regering en standsorganisatie hebben dan blijvend wat voor deze groep van boeren gedaan.

P. VAN DER MARK

ring te 14.30 uur. Onder andere zal als spreker optreden de heer J. Smallembroek.

★ Op zaterdag 1 december houdt het Provinciaal Comité Gelderland een bijeenkomst. Dit is een besloten vergadering alleen voor afgevaardigden. De plaats van samenkomst is de Bovenfoyer van „Musis Sacrum”, Velperplein te Arnhem. Aanvang der vergadering te 14.15 uur.

Op zaterdag 1 december belegt de Kamercentrale 's-Hertogenbosch een vergadering. Dit is een bijeenkomst voor afgevaardigden en leden van aangesloten kiesverenigingen. De plaats van samenkomst is Hotel „Central”, Markt 51-57, 's-Hertogenbosch. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Als spreker zal optreden Mr. W. R. van der Sluis, secretaris van het Centraal Comité.

Lectuurpakketten

VORIGE week deelden wij reeds mede, dat evenals vorige jaren weer enkele lectuurpakketten tegen gereduceerde prijzen ter beschikking worden gesteld.

Dat deze aanbieding op prijs wordt gesteld, blijkt wel uit het feit van de prompte bestellingen, welke op het partijbureau binnen kwamen.

Het betreft ditmaal een tweetal lectuurpakketten, waarin oude brochures en nieuwe uitgaven zijn samengevoegd. De oudere brochures hebben uiteraard aan actualiteit ingeboet, maar zijn toch in ieder geval zeker nog historisch waardeerbaar.

Het ene pakket zou globaal als een studiepakket aangediend kunnen worden, het andere als referatenpakket, hetgeen niet wil zeggen, dat dit laatste studie zou uitsluiten. Als aanduiding van hetgeen u wenst te bestellen is het in ieder geval een gemakkelijk te hanteren betiteling.

Tevens vestigen wij er in dit verband gaarne de aandacht op, dat op het partijbureau gratis aangevraagd kan worden de zogenaamde brochurelijst, waarop alle brochures en rapporten staan vermeld, (met vermelding van de prijs per exemplaar) welke momenteel verkrijgbaar zijn.

Hieronder laten wij de samenstelling van beide lectuurpakketten volgen:

REFERATENPAKKET — Prijs f 1,25.

„Bouwen op het fundament”, openingsrede van dr. W. P. Berghuis op het Partij Convent dd. 19 april 1958.

„Christelijke politiek”, redevoeringen gehouden door dr. W. P. Berghuis, prof dr. J. Zijlstra, dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, dr. P. A. A. Klusener en dr. J. Schouten, op de Deputatenvergadering dd. 24 januari 1959.

„In hart en nieren”, openingsrede van dr. W. P. Berghuis, gehouden op het Partij Convent dd. 28 oktober 1961.

„Geen afbraak, maar groei”, openingsrede van dr. W. P. Berghuis, gehouden op het Partij Convent dd. 13 oktober 1962.

„Nieuw-Guinea: een terugblik”, door dr. W. P. Berghuis. De tekst van deze brochure werd eerder gepubliceerd in A.R. Staatskunde, het nummer van augustus/september 1962.

STUDIEPAKKET — Prijs f 1,50

„Het liberalisme van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie”, door mr. W. C. D. Hoogendijk jr. De tekst van deze brochure werd eerder gepubliceerd in het september-nummer 1958 van A.R. Staatskunde.

„Samen leven”, referaten, gehouden op de ARJOS-studieconferentie dd. 3 en 4 oktober 1958.

„Samenwerking met minder-ontwikkelde gebieden”, derde druk, rapport van het College van Advies van de A.R. Partij.

„Studieschetsen 1960” van de Nationale Organisatie van ARJOS.

„Beginsel- en Algemeen Staatskundig Program van de A.R. Partij”, vastgesteld in de Deputatenvergadering van 10 juni 1961.

Bestellingen kunnen plaatsvinden bij het bureau van het Centraal Comité, dr. Kuiperstraat 3, te 's-Gravenhage. Gironummer 89 673.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

WESTLAND

H. HORTENSIUS & ZON METSELAARS en AANNEMERS

Bevelen zich beleeft aan voor alle voorkomende werkzaamheden

NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK
EN VERDERE REPARATIE

STOKDIJKKADE 100 - NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 48 08

Bestel bij Van der Wel

Meststoffen — Gereedschappen — Bestrijdingsmiddelen
Verpakkingsartikelen

PRIMA KWALITEIT - SNELLE LEVERING

GEESTWEG 36 - NAALDWIJK - TELEFOON 01740-5549

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

FIRMA B. BOERS
GRONDSTOOMBEDRIJF

DIJKWEG 87 - NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 4225

schildersbedrijf F. VALK

Molenlaan 6 - Telefoon 01740 - 4406

HONSELERSDIJK

LOODGIETERSBEDRIJF G. SCHUT

Van der Goesstraat 5 - Tel. 01740 - 4305

HONSELERSDIJK

FA. A. HOGENBOOM & ZN.

GRANEN EN VEEVOEDER
KAASHANDEL

Prinsegracht 8 - Telefoon 01740 - 4215 - b.g.g. 4866
HONSELERSDIJK

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT...

voor Gouda en omgeving geldt:

VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

Geef dit blad door!

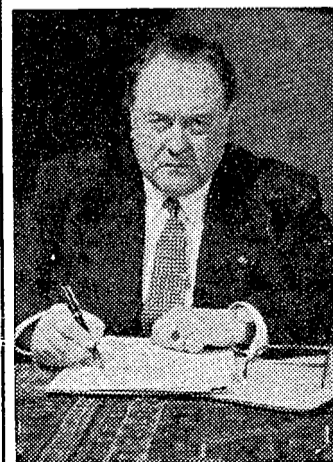
Het boek dat in elk Nederlands gezin thuishoort

Joseph Kessel's roman over

DR.
FELIX
KERSTEN

de
man
die
Nederland
redde

f 11,50 geb.

„HET GESCHENK VOOR DE FÜHRER“

NIJGH & VAN DITMAR

Verkrijgbaar in de boekhandel

Presentiegeld voor Raadsleden

Mijne Heren,

Als ik mij goed herinner hebt u enige maanden geleden in uw blad informatie gevraagd omtrent de presentiegelden der raadsleden. Naar aanleiding daarvan wil ik u enige gegevens en enige opmerkingen doen toekomen.

Sedert 1952 ben ik lid van de raad der gemeente Nijkerk. Ook ben ik lid van een van de bijstandcommissies n.l. van de financiële commissie.

De presentiegelden zijn vorig jaar verhoogd en deze zijn nu: vergaderingen van de raad f 15,—; vergaderingen van de commissies f 7,50.

Wij vergaderen per jaar ongeveer 4 maal 's avonds en 8 maal 's middags. De commissies vergaderen in de regel een uur voor de aanvang van de raad. De aanvang der raadsvergaderingen is meestal 14.30 uur. Ik werk buiten de gemeente Nijkerk en vanwege de verbindingen ben ik genoodzaakt mijn werk om half elf te verlaten d.w.z. **6½ uur verzuim**. Behalve de middagvergaderingen worden jaarlijks ongeveer 4 excursies gemaakt in verband met b.v. woningbouw - wegen - dijken - recreatie - winkels. raadhuishouding enz. enz., d.w.z. weer **4 maal 4 uur verzuim**.

Natuurlijk hebben wij ook elk jaar wel een jubileum van een of ander raadslid of van burgemeester, secretaris, wethouder. Dat kost ons eenmaal ons presentiegeld per geval d.w.z. f 15,— per geval.

Ook hebben wij jaarlijks een z.g. uitgaansdag (raadsleden, burgemeester, wethouders, secretaris) met onze vrouwen. Dit kost ons dan ongeveer f 45,— - f 50,—.

Ik zit als z.g. „arbeider” in de raad. Gelukkig bekleed ik in het dagelijks leven een chef-functie en ontvang als zodanig dus ook een wat hoger loon: Wij hebben in onze raad echter ook z.g. pure arbeiders al is het dan ook van andere fracties en daarom geef ik hieronder een overzicht als „arbeider”.

8 dagvergaderingen is 8 x 6½ uur verzuim = 52 x f 2,— per uur =	f 104,—
4 excursies is 4 x 4 uur verzuim = 16 x f 2,— per uur =	f 32,—
12 maal reiskosten = 12 x f 1,— per uur =	f 12,—
de fiscus vraagt aan belasting	f 45,—
abonn. „Magistratuur”	f 10,—
	f 203,—
jubilea	f 30,—
uitgaansdag	f 50,—
	f 283,—

Ontvangsten

12 raadsvergaderingen à f 15,—	f 180,—
12 commissie-vergaderingen à f 7,50	f 90,—
	f 270,—

Dit is dus een nadelig saldo van f 13,—. (Voor mij persoonlijk, vanwege mijn hoger loon bedraagt dit nadelig saldo f 205,50).

Nu nog enige opmerkingen:

Waarom schenkt men niet meer aandacht aan deze zaken. Men moet hier niet spreken van een „eer” of van een „offer”, men moet dit gewoon zakelijk bezien.

Raadsleden zijn mensen die werken in het algemeen belang van de burgers van de plaats hunner inwoning.

Voor deze raadsleden geldt even goed als voor een minister, een kamerlid enz. enz. „een arbeider is zijn loon waard”. Juist de maatschappelijke zijde, het sociale element, moet niet vergeten worden.

Men wil z.g. graag arbeiders in de gemeenteraden, maar waarom schenkt men zo weinig aandacht aan hun moeilijkheden. Beseft men niet hoe moeilijk het is voor iemand die in loondienst is om telkens maar weer vrij te moeten vragen.

Persoonlijk heb ik al de 8 jaren dat ik lid van de gemeenteraad ben, mijn z.g. snipperdagen daarvoor gebruikt, daar heeft men immers zo als men dat tegenwoordig zegt „recht” op.

Begrijpt u wat dit betekent, 8 jaren lang geen enkele snipperdag voor vrouw of kinderen.

Reeds meerdere malen heb ik geprobeerd in samenwerking met mijn collega's van C.H.U. en P.v.d.A. te bereiken dat wij altijd 's avonds vergaderen, maar de meerderheid van de raad, (boeren-middenstanders-werkgevers) voelt er niet voor.

Waarom probeert men op hoger niveau geen regelingen, zoals b.v. bij de vakbonden, te treffen, daar legt men in c.a.o.'s rechten vast betreffende het bijwonen van vergaderingen op uitnodiging van de vakbonden.

Beseft men niet wat het betekent dat de arbeider op zijn fietsje de objecten ter plaatse moet gaan bekijken, terwijl de anderen allemaal met een auto gaan of komen. Beseft men niet dat een arbeider een „uitgaansdagje” eigenlijk veel te duur is, maar hij kan toch niet altijd neen zeggen.

Men moet toch vooral niet vergeten dat de arbeider van vandaag, niet meer de arbeider is van 40-50 jaar geleden. Zijn ontwikkelingspeil ligt veel hoger, het onderwijs is beter, hij leest meer kranten, hij hoort veel meer door de radio, hij ziet veel meer op de televisie. Maar ook zijn kritisch vermogen wordt veel groter, zijn onderscheidingsvermogen wordt groter, zijn inzicht scherper, zijn verbeelding wordt rijker. Hij slikt geen studeerkamerpolitiek, geen bureau-geleerdheid, Lou, ter theorieën zeggen hem niet veel, hij staat immers met zijn beide benen in de realiteit van het dagelijks leven. Hij is het, die dag in, dag uit, in werkplaatsen, fabrieken en op kar-

weien de felle kritiek te verduren heeft van mensen van de P.v.d.A., de communisten, de V.V.D.'ers, enz. Die kritiek is fel en keihard, en beslist niet parlementair of diplomatisch, neen, ruw, hard en zeer realistisch. De gewone „Jan met de pet” is niet ongeïnteresseerd, hij is niet zonder idealen, integendeel hij is sterk geïnteresseerd in kerk, staat en maatschappij; maar men moet hem verstaan en niet in de kou laten staan of in het hoekje zetten van „de schare die de wet niet kent”. Mijne heren zo kan ik nog wel enige tijd doorgaan maar dat wil ik niet. Ik wil alleen maar dit zeggen: wil de A.R. partij niet steeds meer achteruitgaan, schenkt dan meer aandacht aan de „kleine luiden”, en denkt vooral aan het maatschappelijke, het sociale op alle terreinen.

Met de meeste hoogachtig,
A. van Dijkhuizen Czn.
Margrietstraat 13, Nijkerk.

Commentaar

Eigenlijk zit ik ietwat in de knoop met het geven van commentaar op de brief van de heer Dijkhuizen. In de eerste plaats omdat men mij een kort commentaar vraagt en in de tweede plaats omdat het slot van de brief veel verder gaat dan de vraag naar de hoogte van presentiegeld.

Heerst in Nijkerk of binnen onze partij de mening dat een arbeider lid is van „de schare die de wet niet kent”? Ik geloof er niets van. Natuurlijk zullen er ook onder ons wel zijn die laaidunkend neerzien op „Jan met de pet”, maar die onchristelijke houding is zeker niet algemeen en nog minder typerend. Dat de arbeider in de loop der jaren bewuster geworden is, stem ik de inzender graag toe. Ik zou er alleen bij willen zeggen: de geschoolde en de geïnteresseerde arbeider. Van de ongeschoolde in het algemeen zou ik niet zo maar willen zeggen, dat ze zo geïnteresseerd zijn in Kerk, Staat en Maatschappij. Wij zijn en waren een partij van de „kleine luiden”. Niet vele ede-

len en niet vele rijken (vroeger dan). Die kleine luiden waren de middenstanders en de ambachtslieden, om het even of hun vak nu dat van timmerman, landarbeider, schilder of wat anders was. Maar de man die geen vak kende, die vandaag dit deed en morgen weer wat anders, behoorde daar veelal niet bij. Uit die groep hebben over het algemeen bitter weinigen tot onze partij behoord.

Maar de arbeider in de zin van de ambachtsman heeft binnen onze partij steeds een volwaardige plaats gehad. Uit die groep zijn in tal van gemeenten raadsleden naar voren gekomen. En de ervaring heeft geleerd dat zij hun mannetje wisten te staan.

Maar — en daar komt de vraag van de heer Dijkhuizen in feite op neer — maakt men het de arbeider niet vaak onmogelijk het raadslidmaatschap te vervullen?

In het door de inzender geschetste geval is men geneigd te zeggen: ja, dat kan niet. Men kan niet verlangen dat een raadslid zijn vrije dagen, dus een stuk van zijn vakantie van hem en zijn gezin, jaar in jaar uit opgeeft. Nu kan men natuurlijk zeggen: maar dat raadslid heeft van te voren geweten dat het hem tijd en geld zou kosten. Akkoord! Maar dan vraag ik had dat raadslid dan maar moeten bedanken? En ik antwoord meteen: „Dat zou tot schade zijn voor de partij, voor de fractie en voor de gemeente.”

Kan men deze dingen voorkomen? Als partij kunnen we er weinig aan doen. Misschien zou de vakbeweging er op kunnen aandringen dat voor het bijwonen van raadsvergaderingen vrij gegeven zou worden met behoud van loon. Sommige werkgevers doen dat, maar het is geen verplichting.

Zonder meer 's avonds gaan vergaderen is ook niet altijd makkelijk, maar men zou elkaar toch moeten kunnen vinden door het bijv. half om half te doen.

Het presentiegeld is geen loon. Het bedoelt alleen een vergoeding te zijn. Maar die vergoeding moet dan zodanig zijn, dat ook minder gesitueerden het raadslidmaatschap kunnen vervullen.

Nu is het voorbeeld dat de heer Dijkhuizen noemt wel erg ongunstig. Een raadslid dat in Nijkerk werkt zou zeker tot twaalf uur, half één kunnen blijven werken. Dat maakt per vergadering een verschil van tenminste anderhalf uur. Het presentiegeld in Nijkerk is, gezien ook andere gemeenten normaal.

In het voorbeeld tref ik echter enkele bijzondere dingen aan.

Dat men in Nijkerk met een raad van 15 man benevens een burgemeester en een secretaris tweemaal per jaar een jubileum zou hebben, vind ik nogal veel. Maar dat men voor zo'n jubileum een keer presentiegeld moet offeren vind ik „onduidelijk overdreven”. Ik zou trachten daar zo spoedig mogelijk een eind aan te maken. Bij een feestelijke gebeurtenis als raad van zijn attentie doen blijken is uitstekend, maar dat behoeft per man niet meer dan enkele gulden te kosten.

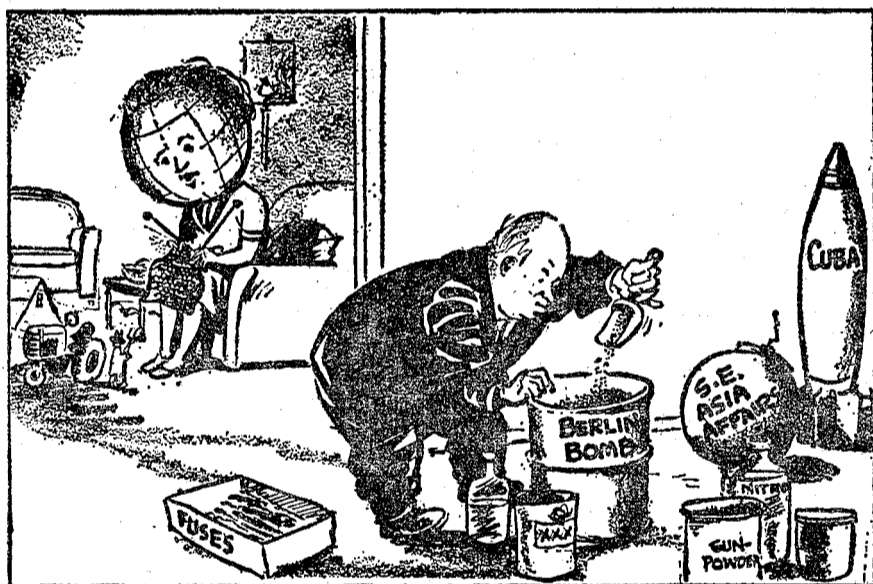
Wat de uitgaansdag betreft rijst de vraag of dat nodig is. Zo'n dag kan van betekenis zijn voor de onderlinge verhoudingen in de raad. Als men daar dus een gemeentebelang in ziet, dan dient de gemeente de kosten te betalen. Is het dat niet, is het speciaal voor de gezelligheid dan dient men elkander als raadsleden vrij te laten, omdat de kosten dan door ieder individueel gedragen moeten worden.

Heeft de inzender daar bezwaar tegen dan zou ik hem willen adviseren samen met collega-raadsleden die in dezelfde positie verkeren, ronduit voor de eer te bedanken. Ik denk dat de uitgaansdag dan spoedig tot het verleden behoort.

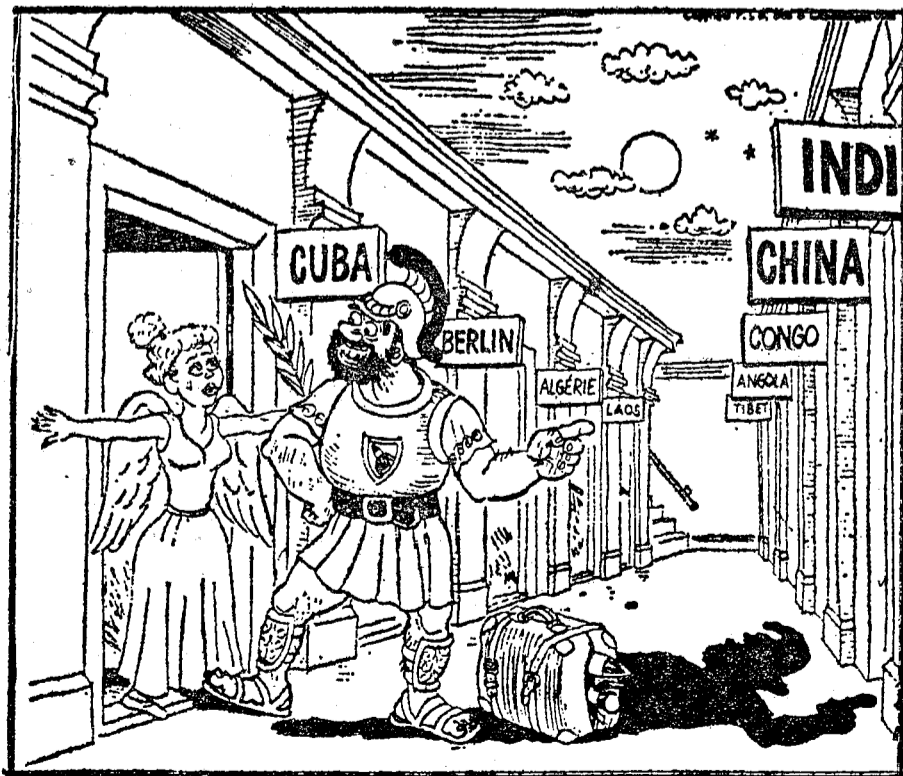
Als de gemeente excursies organiseert in het belang van de gemeente en waar de raadsleden dus aan deel moeten nemen dan dient de gemeente niet alleen de kosten te dragen, maar dan kan er zonder bezwaar presentiegeld worden betaald. Men kan dat op een lijn stellen met raadsvergaderingen.

Tenslotte zou ik toch eens met de belastingdienst gaan praten of er geen mogelijkheid is aan die f 45,— belasting te ontkomen. Want in het gegeven voorbeeld is het totale inkomen dank zij het raadslidmaatschap minder dan het nominale loon. Het hebben van twee bronnen van inkomsten is hier niet anders dan een stukje dure theorie.

Ik merk dat ik de brief zo ongeveer van achter naar voren behandeld heb. Maar ik hoop dat het duidelijk is. Het vervullen van het raadslidmaatschap, moet niet voor sommigen een offer zijn. Dat is een wel zeer averechtse vergoeding. West.

Beste Niki, waarom kom je hier niet „boerderijtje spelen”

Juhl in P.I.B., Copenhagen

Welnu juffrouw Vrede, als ik hier niet kan blijven . . . ik vind spoedig wel een andere plek

Onderweg

WIE in het kerkelijk leven thuis is, weet dat vele trouwe zielen voor niets zo bang zijn als voor vernieuwingen. Liever wordt een pleidooi voor het oude gevoerd. „Het is toch altijd zo geweest”, zeggen ze dan. En achter deze woorden schuilt meer dan traditionalisme. Er is altijd een vaag gevoel, dat aan de waarheid geweld wordt aangedaan, als de bakens verzet worden. Het oude is vertrouwd; je weet wat je eraan hebt. Meer nog: om dat te bereiken, wat nu verouderd heet, is gestreden, gebeden, geworsteld. Is het dan niet onbehoorlijk, als je net doet alsof dit zomaar kan worden afgeschreven?

Het is niet mijn bedoeling, hiertegen een lang betoog op papier te zetten. Toch moeten we even in de buurt van kerk en theologie blijven, want meer dan we beseffen, dragen we deze conserverende mentaliteit binnen in de politieke levenskringen. Zo vreemd is dat trouwens niet: ons christelijk geloof en onze politieke keuze zijn zo zeer zijden van dezelfde zaak, dat onwillekeurig ons kerkelijk levensklimaat meespeelt bij onze politieke gedragslijn. Ware dat niet zo, dan zou er in de protestants christelijke politieke wereld heel wat minder kerkelijke gevoeligheid openbaar komen!

Lastig is dit intussen wel. Door deze terughoudendheid laat onze geloofskracht zich veelal nodeeloos remmen, omdat wij hierbij te weinig onderkennen, dat niet de Heilige Schrift maar ons religieus bewustzijn ons hier aan het dicteren is. Vroeg of laat wreekt zich dat altijd weer. De kerkgeschiedenis is er om te bewijzen, hoezeer de kerk achteraan is komen hinken op vele beslissende momenten — veelal ondanks de duidelijke — maar te laat ontdekte — directieven vanuit de Heilige Schrift.

Het is de moeite waard, na te gaan of een gebrek aan christelijke slagvaardigheid en visie in onze dagen zowel op kerkelijk als politiek terrein niet noodlotiger wordt dan ooit tevoren. De vraagstukken waarvoor wij thans gesteld worden, drukken loodzwaar op onze tastende handen. Reeds op de middelbare scholen wordt (m.i. terecht) voorgehouden, dat het tijdperk van de begunstige Kerk, begonnen bij Constantijn en Theodosius, wel eens spoedig afgelopen kan zijn. De menselijke samenleving laat de christelijke levensvormen meer en meer los (dr. Bloemhof, Kerkgeschiedenis blz. 40). De kerk is de wereld kwijtgeraakt.

Zij spreekt de wereld niet meer aan. Zij is in een ghetto-bestaan terechtgekomen. Haar organisatievorm deugt niet meer (dr. E. de Vries: „de Dienst van de kerk aan de industrie-arbeider”, blz. 7).

Deze zelfde worsteling duikt op in de christelijke politiek. Er heerst een crisis. Dr. Berghuis noemde dit onlangs het „door de bocht gaan” van onze partij; „een betrokken zijn in een politieke worsteling”. Dat is natuurlijk een ernstige zaak, maar niemand mag daarover in paniek raken. In de Kerk niet en in de politiek niet. Crisis en verwarring mogen dicht bij elkaar liggen in onze ervaring, de Bijbel echter ervaart de crisis als een meer „normaal” verschijnsel.

Dat komt omdat de Heilige Schrift in feite de mens eenvoudig confronteert met en voortdurend opjaagt naar het altijd nieuwe. Openb. 21 : 5a meldt: „Die op de Troon zat, zeide: Zie, ik maak alle dingen nieuw”. Wie vanuit deze apocalyptische uitspraak terugkijkt in de heilsgeschiedenis, ontwaart een duizelingwekkende vaart in het heilshandelen Gods naar het steeds weer onverwachte, nieuwe. Israël wordt in „het land der belofte” geplaatst, maar dit is het brandpunt van het oosterse spel der cultuurkrachten. Daar juist wordt Israël door de verbondswetgeving opgetrokken naar een nieuw sociaal en maatschappelijk bestel. En in het nieuwe Verbond wordt dit vanuit de Heilige Geest nog geaccentueerd: bij het nieuwe Rijk behoort een nieuw hart, maar ook een nieuw ethos, een nieuwe weg, een nieuwe wereld. Aansluiting bij het gebruikelijke of volharden bij het oude wordt als zondig gezien: de Kerk leeft uit de toekomst des Heren, uit het „morgen”. Daarom is Paulus zijn tijd vooruit (Filemon en het slavernij-vraagstuk bijv.).

Het is een gezonde zaak, indien wij thans worstelen moeten om de koers te vinden in de huidige problematiek. Gezond voor de Kerken, gezond voor de politiek. In die worsteling zit inderdaad een geestelijke opdracht voor de toekomst (dr. Berghuis). We moeten voorzichtig zijn, dit proces in de rede te vallen door van koersverlies te spreken. We hebben elkaar in deze worsteling meer dan ooit nodig, omdat we samen de Heilige Schrift vandaag moeten blijven lezen; niet vanuit een „koers” maar vanuit de Geest, die we zo graag de „Geest der vernieuwing” noemen!

Leiden ds. A. J. KRET

Prof. Diepenhorst (namens minderheid A.R. Eerste Kamerfractie) voor aanvaarding premiereregeling kerkenbouw

DE eenstemmigheid waarmee de antirevolutionaire Tweede-Kamerfractie het wetsontwerp Premie Kerkenbouw heeft afgewezen, wordt niet gevonden bij de a.r. Senatoren. Dat bleek dinsdag bij de behandeling van het wetsontwerp in de Eerste Kamer. Prof. mr. dr. I. A. Diepenhorst zette op doorwrochte en weloverwogen wijze uiteen, dat de meerderheid van onze Eerste-Kamerleden geen vrijmoedigheid vindt, vóór te stemmen, maar dat hijzelf, met nog een lid van zijn fractie, zijn stem van harte aan het wetsontwerp zal geven. Volgende week dinsdag heeft de stemming plaats. Het wetsontwerp voorziet in een subsidie voor de bouw van kerken en bezinningscentra ter hoogte van dertig procent van de bouwkosten. De regeling zal tot 1971 gelden.

Prof. Diepenhorst begon zijn betoog met te wijzen op de moeilijkheid van de staat, zijn positie ten opzichte van de kerk te bepalen. De moeilijkheden schijnen zich te vermenigvuldigen, zei hij, zodra men van kerken, in het meer, moet spreken. Het lijkt het beste, dat een staat als kerk beschouwt, wat zich als zodanig aandient, en zich daarbij door het gezond verstand laat leiden. Blijkens de Grondwet van 1814/1815 heeft de overheid dit ook gedaan.

Volgens de opvatting, die uit deze grondwettelijke bepalingen spreekt krijgen ook niet-kerkelijken een bepaalde grondwettelijke bescherming. Wij kennen in Nederland de gelijkheidsstaat. „Zeker”, aldus prof. Diepenhorst, „ik vind in het Christendom de absolute waarheid en wens daarvan iets door de overheid bevestigd te zien, maar ik kom als staatsburger daarmee niet in alle opzichten klaar”.

De hoogleraar ging vervolgens in op de wijzigingen, die zich in de staats-taak hebben voltrokken. De belastingdruk is zwaarder geworden en de particulieren hebben daardoor minder speelruimte om gaven af te zonderen voor bepaalde doeleinden. Het is niet meer zo gemakkelijk, zichzelf financieel overreid te houden. De overheid ziet dit en subsidieert naar alle kanten.

Deze subsidiëring strekt zich ook uit tot geestelijke activiteiten. Als voorbeeld noemde prof. Diepenhorst het onderwijs. Moeilijkheden blijven bij een dergelijke subsidiëring niet uit, zeker als het daarbij gaat om kerken, zoals in het wetsontwerp, dat nu aan de orde was.

Als nu mohammedanen zich voor subsidie aanmelden, dient de regering de bepalingen van het wetsontwerp ook op de moskeebouw toe te passen. „Voor

enkele leden van de fractie liggen deze zaken zo, dat ze bijzonder ernstige, zo niet onoverkomelijke bezwaren tegen het wetsontwerp hebben”, aldus prof. Diepenhorst.

Hijzelf ging echter verder en vertolkte daarmee, zo zei hij, tevens het gevoel van een ander lid van de fractie (wie dat is, zal bij de stemming wel blijken). Prof. Diepenhorst meende er goed aan te doen, bij zijn verdere beschouwing levenskring tegenover levenskring te stellen. „In de kerk”, zei hij, „kan ik geloofsafval niet dulden. Maar moet ik bij het voorkomen van geloofsafval ook de familiebanden verbreken?” Een ander voorbeeld: het echtscheidingsvraagstuk. „Moet men, wat men persoonlijk afkeurt ook als staatsburger geheel verwerpen? Ik word niet ontrouw aan mijn religieuze overtuiging, als ik als staatsburger met een verruimde regeling kom.”

Eenzelfde gedachtengang wilde prof. Diepenhorst ook toepassen op het wetsontwerp Premie Kerkenbouw. Hij preeste de regering, dat zij het geestelijk leven eert en dat zij, zoals uit het wetsontwerp blijkt, toont van de kerk als kerk te weten. Vanuit de kerk kan, zo meende hij, geen bezwaar tegen het verstrekken van de voorgenomen subsidie worden gemaakt.

Een moeilijkheid is, dat zich thans ook het Humanistisch Verbond, dat zeer beslist geen kerk is, heeft aange meld. Het wordt moeilijk, hierop het kerkgenootschapsbegrip toe te passen. De overheid mag echter niet privilegiëren. En daarom kon prof. Diepenhorst het ermee eens zijn, dat op een bepaald onderdeel een gelijke behandeling van kerken en niet-kerkelijke genootschappen op geestelijke grondslag mogelijk wordt gemaakt.

Betekent dit een gelijkstelling van de kerken met de niet-kerkelijke genootschappen? Op dit punt moet even een sprong terug worden gemaakt naar de behandeling van het wetsontwerp door de Tweede Kamer. Het wetsontwerp heeft van den beginne af subsidiëring van de bouw van kerken én niet-kerkelijke bezinningscentra beoogd. In de beweegreden van het ontwerp, de z.g. considerans, werd echter alleen van de wenselijkheid van het subsidiëren van kerkbouw gesproken. Op voorstel van de heer Scheps (soc.) amendeerde de Tweede Kamer deze aanhef zo, dat ook de wenselijkheid van subsidiëring van bezinningscentra wordt genoemd.

Is door de aanvaarding van het amendement-Scheps de gelijkstelling van kerken met niet-kerkelijke genootschappen in het wetsontwerp aangebracht? Prof. Diepenhorst ontkende dit. Het lichaam van de wet handhaaft het onderscheid. De terminologie wijst uit, dat de staat onderscheid maakt en

• Vervolg op pag. 11

FRIESLAND

TURKSTRA BESCHUIT

Eerlijk... Overheerlijk! Niet alleen voeding... doch ook een lekkernij!

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 4467 - 4468

Uw adres voor recepties en partijen

In VERTROUWENSZAKEN is het belangrijk, dat uw belangen worden behartigd door een DESKUNDIGE. Vraag daarom de medewerking bij uw

FIRMAVERHOUDINGEN
OVERGANG VAN VERMOGEN
ASSURANTIËN en HYPOTHEKEN van het
ZAKELIJK ADVIESBUREAU
Dir. L. DIJKMA
Prins Hendrikstraat 10 - LEEUWARDEN - Telefoon 05100-20524

Fa. F. De Groot & Zoon

Timmer- en Aannemersbedrijf.
FERWOUDE (post Workum)

Scharnebuursterweg 23 - Telefoon 05151 - 478
GAAST

Zandlaan 2 - Telefoon 05151 - 352

U SLAAGT ALTIJD BETER
IN DE 3 SPECIAALZAKEN VAN

LODEWIJK - FRANEKER

Dames- en Meisjesconfectie, Voorstraat 34, tel. 2275
Heren- en Jongensconfectie, Voorstraat 23, tel. 2144
Textiel, Voorstraat 5, tel. 2002

Alle TEXTIELGOEDEREN,
BEDDEN, DEKENS,
MATRASSEN, COMPLETE
WONINGINRICHTING

Grootzand 14-38, Sneek — Midstraat 114, Joure

DOUMA'S IJZERHANDEL n.v.

Grootzand 66 — Postbus 30 — Sneek
Telefoon 05150 - 277 en 3696

Staaft-, band en plaatijzer, I- en U-balken, betonijzer.

Gereedschappen en machines voor metaalbewerking.

OFFSETDRUKKERIJ

FLACH N.V.

affiches
showcards
verpakkingen

LEEWARDERWEG 31-35 — SNEEK

Kiest voor fijn en kleurrijk DRUKWERK

Firma A. J. Schaaf

Papiergroothandel en Drukkerij

De drukkerij
voor
Industrie
en Handel

Kleine Oosterstraat 110
Telefoon 2373 - 05190 Dokkum

FIRMA P. S. DE BOER
MAKKUM HARDERWIJK

Groothandel in hooi en stro

IMPORT EXPORT
Geregeld vertegenwoordigd op onderstaande landbouwbeurzen:
Maandag — Rotterdam Woensdag — Middenmeer
Maandag — Amsterdam Donderdag — Emmeoord
Dinsdag — Groningen Vrijdag — Leeuwarden
Dinsdag — Sneek Zaterdag — Utrecht

RIVEL

Fabriek van RIJWIELEN
en AUTOPEDS

SURHUISTERVEEN

Telefoon 05124-269

FIETSEN

en

ONDERDELEN

een betrouwbaar merk!

Groothandel voor Friesland:
Fa. WILLEM LODEWIJK - DRACHTEN,
Noordkade 46 - Telefoon 05120 - 2301.

Laat advertenties U inlichten voordat U gaat kopen!

Een aantal vooraanstaande liberalen heeft op uitnodiging van het Algemeen Handelsblad zijn visie gegeven op de toekomst van de V.V.D. Die serie artikelen is nu afgesloten met een beschouwing, die ontleend is aan een bijdrage in het tijdschrift „Liberaal Reveil” over hetzelfde onderwerp. Wanneer wij nu in deze kolom enkele grepen uit dat artikel doen, zit daarbij niet alleen de bedoeling voor de lezers van Nederlandse Gedachten een indruk te geven van de vragen waarmee in andere partijen wordt geworsteld. Wij konden nl. tijdens het lezen niet nalaten hier en daar de letters V.V.D. te vervangen door A.R. en dat bracht ons er toe enkele opmerkingen uit het artikel weer te geven.

Naar aanleiding van de teleurstellende verkiezingsuitslagen wordt gezegd: „Voor de partijleiding is het van het grootste nut om op grond van een verantwoord opinie-onderzoek een nauwkeurig inzicht in deze materie te krijgen. Met een simpele constatering van golf- of slingerbewegingen in de politieke gunst zal men niet kunnen volstaan”. Wanneer de schrijver dan opmerkt, dat het nodig kan zijn de bakens te verzetten, laat hij daarop onmiddellijk de waarschuwing volgen, dat de partijleiding zich er voor hoede opzettelijke — om niet te zeggen: geforceerde — zwenkingen naar rechts of links te maken. „Voor alles blijve de V.V.D. zichzelf. Hetgeen iets anders is dan dezelfde. Het eerste heeft betrekking op haar beginselen, haar intrinsieke waarden, haar doelstellingen; het tweede op haar organisatie, haar externe optreden, op de middelen waarmee zij haar doel wil bereiken”.

Het opinie-onderzoek is ook in onze kring als eens bepleit en wel in het artikel „Op de grens van twee tijdperken”, dat in Nederlandse Gedachten van 25 augustus jl. te vinden is. Als het goed is, verantwoord wordt gedaan, is het een kostbare zaak, maar het zou z'n geld wel eens dubbel en dwars kunnen opbrengen!

Over het beginsel van de V.V.D. wordt gezegd, dat de partij er niet in geslaagd is in voldoende mate inhoud te geven aan haar grondbeginsel. „Haar beginselprogramma is meer beginsel dan programma. Na lezing blijft nagenoeg onbeantwoord de vraag: wat wil de V.V.D. nu eigenlijk in concreto?” Leden en niet-leden worden vervolgens onder de loep genomen. Te weinig leeft de V.V.D. in de harten van haar partijleden. „Men betaalt de contributie en daarmee basta”. De niet-leden: wie zijn zij? Heeft de V.V.D. ooit de moeite genomen deze NN's te analyseren, zo vraagt de schrijver zich af. „Dit schaduwleger der onbekenden tot reële existentie brengen is een taak waaraan prioriteit behoort te worden verleend”.

De afgevaardigden van de V.V.D. blijven niet buiten schot. Geconstateerd wordt dat zij — de goede niet te na gesproken — lang niet altijd een zodanige mate van kunde aan de dag leggen als wenselijk is. „Niet alleen de partij-instanties zijn hiervoor verantwoordelijk. Verwijt tref ook de capabelen, die zich aan hun politieke plicht onttrekken”.

Dan worden opmerkingen gemaakt over partij-apparaat en partij-discipline („een woord dat men in V.V.D.-kringen slechts fluisterend durft uit te spreken, maar meer intern overleg, meer coördinatie en meer eenzijdigheid naar buiten zouden nuttig zijn”), waarna over publieke relations wordt gezegd: „De V.V.D. „verkoop” zich aan het publiek op ontoereikende wijze, zeker voor een partij waarvan men het programma, volgens een van haar aanhangers, tussen de regels door moet lezen om de grondbeginselen te begrijpen”. De Teldersstichting komt nog te weinig tot haar recht (de socialistische Dr. Wiardi Beckman Stichting wordt haar ten voorbeeld gesteld) en uiteraard komt aan het slot de financiering aan de beurt. „Men behoeft maar te denken aan de beschamende bedelpartijen die de V.V.D. een verkiezingsstijd telkens genoodzaakt is te houden,

Mijn edelachtbare

Antonia Rietzanger

21

Het hele geval met de appelboom leek vrij eenvoudig, maar men kan zich vergissen.

In onze kleine achtertuin staan drie fruitbomen: een pereboom en twee appelbomen. Eerstgenoemde boom hebben wij zelf laten poten toen wij ons huis betrokken. Het was toen uiteraard nog een klein ding en wij hadden in het begin te grote verwachtingen. Wij dachten dat ons pereboomje weldra ons jaarlijks een wintervoorraad stoofperen van fijne kwaliteit bezorgen zou, hetgeen op ons huishoudbudget een belangrijke gunstige werking zou hebben.

Minko en ik waren te haastig in onze verwachtingen. We hadden te weinig de factor geduld in onze overwegingen omtrent de fruitvoorziening opgenomen.

Pas twee jaar geleden leverde ons boompje de eerste vruchten: zegge en schrijven negen miezerige peertjes vormden de oogst. Vorig jaar bloeide hij veel rijkelijker. Onze voorzichtige schattingen waren, dat we ongeveer een half mud stoofperen zouden oogsten. Maar eer het september was droeg de boom geen enkele peertje meer. Nu hebben wij de hoop opgegeven, nog ooit heerlijke stoofpeertjes van eigen boom te eten.

Met de appelbomen staat het anders. De ene — een sterappelboom — is klaarblijkelijk al heel oud. Ik denk, dat hij nog uit de vorige eeuw stamt. Zijn stam is pokdalig en gehavend, hij heeft een wrattige schors en zijn takken zijn erbarmelijk misvormd. Maar jaar op jaar geeft hij een flinke hoeveelheid weliswaar kleine, doch smakelijke felrode appeltjes. Minko en ik verworden ons elk jaar opnieuw over zijn dankbare gift.

En tenslotte staat in onze achtertuin nog een boom. Ook deze stond er reeds toen wij het huis betrokken en wij zijn met geen mogelijkheid in staat, zijn leeftijd te schatten. Hij kan vijftig jaar oud zijn, maar ook vijftien. Men verkijkt zich op die boom.

In ieder geval is het een wispelturige boom. Het is een bellefleur. Soms draagt hij uitbundig en dan staat hij in septembermaand met een glorieuze vrucht vruchten te pralen, maar een volgend jaar geeft hij er de brui aan. Het gebeurt wel, dat hij in het voorjaar een wondermoede bloesemtooi vertoont; niet zelden echter wordt deze rijke bloei gevolgd door een volkomen vruchteloosheid.

Dit jaar deed onze bellefleur weer mee. Minko en ik hadden in juli bij een inspectie van onze vruchtbomen ongeveer vijftig appeltjes aan de bellefleur geteld. Een tweede telling, eind augustus gehouden, bracht ons tot ver over de honderd exemplaren. Het is wonderlijk, hoe nog kleine appeltjes zich kunnen schuilhouden achter de bladeren. Herhaald tellen in juli bracht ons slechts tot vijftig appels, maar een goede maand later vertoonden zich ruim honderd exemplaren aan ons oog. Van dat ogenblik af hebben Minko en ik onze bellefleur om zo te zeggen vertroeteld. Zodra wij meenden, dat spreuwen zich in onze boom hadden neegelaten, ging Minko of ik door de keuken naar de achtertuin om de belagers van onze fleurige appels te verjagen. Geen appel zó lekker, dan de appel van eigen boom uit eigen tuin.

En zo leefden wij naar de dag, waarop het plechtige besluit zou vallen, dat we aan het plukken zouden gaan. Evenals dat met de sterappelboom steeds het geval is geweest, hadden we met betrekking tot de bellefleur beslist, dat we de appelpluk zelf ter hand zouden nemen.

Het zelf plukken van het eigen fruit geeft diep in het hart een onzegbaar gelukkig gevoel. Op zulke ogenblikken kunnen wij ons zo levendig voorstellen, dat het leven van een boer een mooi en verrassend leven is. Welke heerlijke en tevreden gedachten moeten er wel in een boer omgaan als hij aan het oogsten gaat beginnen. Hij heeft gezwoegd, maanden lang, hij heeft zijn bittere zorg gehad over zijn gewas, maar eindelijk gaat hij de vruchten plukken als beloning voor zijn volhardend werken.

Wij hadden met betrekking tot het plukken van onze bellefleur advies gevraagd aan onze dominee. Dat lijkt vreemd, maar onze pastor komt oorspronkelijk ergens uit het Betuwse vandaan en hij is de zoon van een fruitkweker. Hij weet over bomen vrijwel alles af.

De dominee had verklaard, dat ze er over een dag of drie af zouden kunnen. Minko en ik hadden in verband hiermede besloten, de bellefleurboom op dinsdag te plukken. Nu is de dinsdag voor Minko vaak een belangrijke dag; niet zelden wordt dan de vergadering van burgemeester en wethouders gehouden. Die vergadering vangt gewoonlijk om tien uur aan; 's middags om een uur of halfdrie kan ik hem dan weer thuis verwachten. Wij spraken af, dat wij op dinsdag na zijn thuiskomst aan het plukken zouden gaan.

Maar in de nacht van maandag op dinsdag is het gebeurd: toen hebben onbekende daders onze appelboom te grazen gehad. Wel waren hier en daar wat appels blijven hangen. Men had klaarblijkelijk haastig geplukt en Minko en ik hadden de indruk, dat men geen ladder of trap gebruikt had. Waarschijnlijk was men in de boom geklommen, waardoor men niet alle appels binnen handbereik had kunnen krijgen.

Minko en ik vonden het een gemene streek. Het was voor ons op z'n zachtst gezegd teleurstellend. Niet om de waarde aan appels die men gestolen had; dat was tenslotte te verwaarlozen. Maar de fruitdiefstal getuigde van een ontstellend gebrek aan pietet Men had toch moeten begrijpen, dat onze bellefleurs onze trots uitmaakten en dat deze appels, vruchten van eigen kleine bodem, ons lekkerder zouden smaken dan iedere ander.

Onze eenvoudige conclusie was: apen van jongens hadden in onze bellefleurboom huisgehouden. Onze lokkende appels waren ten prooi gevallen aan grijpgrage jongenshanden, voor wie het mijn en dijn geen zaak van overweging uitmaakten.

Bij nader onderzoek bleek evenwel, dat de zaak minder eenvoudig lag. Toen Minko en ik namelijk met verdrietige ogen de schade aan onze boom opnamen en de appels plukten die aan de dieven ontgaan waren, ontdekten wij, dat dicht bij de boom een stokje in de grond gestoken was. Op dat stokje was een briefje geprikt, zoals men op een liaspen briefjes spijst.

Wij lazen met stomme verwondering wat op het briefje geschreven stond:

Wij hebben onze wethouder van een zware taak willen ontlasten. Hij heeft het toch al zo druk Wij willen ons echter aan dankbetuigingen voor onze ingespannen oogstarbeit onttrekken. Wij zijn er voorstanders van dat alle goede werken strikt anoniem gebeuren.

Minko en ik keken elkaar verbaasd aan. Het was duidelijk, dat dit geen streek van kwajongens was. Hier waren volwassene de daders. De dieven beschikten klaarblijkelijk over humor, ook al was het voor ons zeer wrange humor — een humor welke ons van onze bellefleurs afgeholpen had.

Terwijl wij naast elkaar in de tuin stonden, Minko had het briefje in de hand, ontdekte ik, dat ook aan de achterzijde wat geschreven stond. Ik nam het papertje uit zijn handen en las:

Herinnert onze wethouder zich, dat hij als dertien- of veertienjarige jongen reeds dezelfde deugd beoefende en bij o.a. Van Straaten, Rietveld en Geuzekamp zich ontfermde over appels uit de bomen?

Minko liet een zeer onparlementair woord horen. — Het is dus gebeurd door iemand die zich nog herinnert dat ik als jongen wel eens appeltjes stal...

— Dat had ik van jou niet verwacht, Minko. Was jij vroeger inderdaad zo'n belhamel?

— Nou ja... wie heeft er nu niet eens appels of peren gejat van andersmans boom? Elke Hollandse jongen heeft zich daaraan te buiten gegaan, denk ik...

— Minko, Minko... zei ik. — Je bent nu wel een edelachtbare, een wethouder van de bovenste plank, maar dit briefje werpt wel een schril licht op jouw jeugdijaren!

— Zeur niet. To, zei hij. — We zijn onze bellefleuren kwijt. Het is een misselijke grap.

— Misschien heeft Van Straaten of Rietveld of Geuzekamp zich schadeloos gesteld voor de schade die jij hen vroeger aangedaan hebt, opperde ik.

— Van Straaten en Geuzekamp zijn stokoud, die kunnen niet meer in een boom klimmen. En Rietveld is al jaren geleden uit onze gemeente vertrokken, ik weet niet, wat er van hem geworden is.

De wrange grap, ofwel de humoristische diefstal, bracht ons intussen behoorlijk uit ons humeur. Wij waren onze veelgeprezen bellefleurs kwijt en het gaf een bittere gedachte, dat wij niet wisten, wie ons deze kool gestoofd had.

Die dinsdagavond, toen Minko en ik nog over het drama van onze appels zaten te praten, werd luid en nadrukkelijk gebeld. Ik begaf mij naar de voordeur, opende deze... en zag geen mens. Wel reed snel een auto weg. En toen zag ik terzijde van onze voordeur een jutezak staan.

— Onze appels, zei ik hardop.

En dat was inderdaad het geval.

— Minko! riep ik. — Sjouw eens mee

Hij kwam verrast naar de deur. Samen hebben wij de zak met bellefleurs naar onze kelder gesjouwd.

In de krop van de zak lag een briefje: Hierbij uw bellefleurs. Omdat de oogst niet zo bijzonder groot is, hebben wij er goudreinetten bij gedaan. Wederom wensen wij van dankbetuigingen verschoond te blijven.

Inderdaad zaten onder de bellefleurs de mooiste goudreinetten die men zich denken kan — en niet zo weinig.

Minko en ik begonnen de grap langzamerhand nogal kostelijk te vinden. Maar nu kwelde ons des te meer de vraag, wie deze grap had uitgehaald.

— Het zou mij niet verwonderen, als Giel Sterkendaal er de hand in heeft, zei Minko.

— Sterkendaal? Is dat die deftige heer, die directeur is van de bank?

— Ja.

— Hoe kom je er bij, dat zo iemand een dergelijke mop zal uithalen?

En daarop antwoordde Minko zacht: — Omdat Giel en ik toen we nog jongens waren samen weleens op appelstrooptocht uitgeweest zijn. Giel is ook jong geweest, Antonia...

— Ik kan niet geloven, dat die deftige...

— 't Kan ook zijn, dat Everdingen...

— Die hoofdonderwijzer, die al zulk deftig grijs haar heeft?

— Ja, die bedoel ik.

— Heb jij dan met hem ook...

— Ja, toen we jongens waren. In de boomgaard van Rietveld, bekende Minko. — Het zou ook nog kunnen, dat Elbert de Lange...

— Bedoel je mijnheer De Lange, die in de prachtige bungalow aan de Veerlaan woont en een hoge positie heeft bij een belangrijke instelling in de stad?

Minko knikte.

Ik wist niet wat ik er van denken moest.

— Minko, jongen, zijn dan alle deftige en belangrijke mannen vroeger kwajongens en appeldieven geweest?

Hij knikte en van dat ogenblik af zag ik alle mogelijke edelachtbaren met andere ogen.

Maar intussen was het raadsel van onze bellefleuren nog niet opgelost. Het muisje had nog een staartje.

om te constateren dat haar financiële basis ongezoond is”. De slotopmerking bij dit punt: „Als leden en geestverwanten niet in staat blijken een grotere offervaardigheid aan de dag te leggen, zullen zij de partij

hebben die zij verdienen: gekortwiekt in haar streven, beperkt van horizon”.

Om elk misverstand uit te sluiten: wij zouden niet gaarne alle geciteerde

opmerkingen op de A.R. Partij willen toepassen. Wij kennen vele leden die meer doen dan contributie betalen en vele „afgevaardigden” die een grote mate van kunde aan de dag leggen!

Premieregeling Kerkenbouw

• Vervolg van pag. 9

niet gelijkstelt. „Ik aanvaard dit wetsontwerp van ganser harte”, aldus prof. Diepenhorst.

De c.h. mr. dr. J. van Bruggen was minder enthousiast. Hij deelde mee, dat de aanvaarding van het amendement-Scheps door de Tweede Kamer door zijn fractie zeer wordt betreurd. Dit wil niet zeggen, dat de christelijk-historischen tegen het ontwerp zouden stemmen. „Wij beschouwen het ontwerp als een gewone sociale wet, waarvan óók de kerken profijt kunnen trekken.” Hij maakte een vergelijking met de subsidieregeling voor het restaureren van oude gebouwen, waarbij het culturele doe-vooropstaat.

Enthousiaster voorstellers bleken de heren M. Troostwijk (soc.) en C. G. Matser (k.v.p.). Ernstige bezwaren hebben de liberalen, zij het op andere gronden dan het merendeel van de antirevolutionairen. Mr. J. de Wilde keerde zich tegen de voorgenomen wijze van subsidieverstrekking en hij noemde het voor de liberalen meer aanvaardbaar, dat de mogelijkheid van de aantrekbaarheid van kerkelijke giften van de belastingen wordt verruimd.

Minister Van Aartsen, die het wetsontwerp vaardig verdedigde, liet de liberaal weten, dat hierna het probleem niet is opgelost. Bij de kerken komen in het algemeen veel giften binnen van een groot aantal leden, onder wie er velen zijn, die weinig of geen belasting betalen. Mr. De Wilde bracht hiertegen in, dat volgens zijn ervaring in zijn eigen kerkgenootschap (hij is remonstrants) vijftig procent van de kerkbouwbijsdragen uit „grote giften” afkomstig is, maar terecht interrumpeerde de heer Elfferich, dat men dit niet als maatgevend mag stellen.

Minister Van Aartsen kon zich goed vinden in de redenering van prof. Diepenhorst. Hij ontkende, dat van gelijkstelling sprake is. Het spreekt hen, dat dr. Van Bruggen het ontwerp niet anders ziet dan in het sociaal economische vlak. Hij gaf overigens de principiële tegenstanders toe, dat hij het met het vraagstuk van de kerkbouwsubsidie zelf ook moeilijk had gehad.

De Kamer behandelde ook de wijziging van de Pachtwet, die voorziet in handhaving van het voorkeursrecht van de pachter bij verkoop van de door hem gepachte grond, nu de wet vervreemding landbouwgronden (prijzbeheersing landbouwgrond) vervalt. De heer P. C. Elfferich was een van de sprekers, die zich achter het beleid van minister Marijnen schaarde. De opheffing van de prijsbeheersing zal wel een stootje geven, verwachtte hij, maar onze boeren en tuinders zullen wakker genoeg zijn om de polsslag van de tijd te verstaan. vp.

ZAKKEN

Voor alle verpakkingsdoeleinden
T. SPAAN
 v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
 Tel. 0 10 - 6 91 95. Telegr.: TESP.A.
N.V. G. HAAK
 v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
 Tel. 0 10 - 6 91 95. Postbus 6043.
 Telegr.: HABAG.
 Import - Export

DEPOSITO-BANKBOEKJES

3³/₄%

Folder op aanvraag verkrijgbaar

ZUIDHOLLANDSE BANK N.V.

Rotterdam, Schiekade 73, tel. 87170
 Den Haag, Noordeinde 23, tel. 134955
 A'dam, Herengracht 571, tel. 221182

Van minister Luns (eens minister zonder portefeuille) stamt de opmerking — toen hem gevraagd werd waarom wij twee ministers van Buitenlandse Zaken kenden — „wij hebben, als klein land, zoveel buitenland om ons heen”.

Dat mag dan zo wezen, het binnenland begint knap op te raken, speciaal dat binnenland, dat ons ontspanning biedt. Per hoofd per bevolking, heeft de burgemeester van Haarlem dezer dagen gezegd, heeft Nederland de minste natuurruimte dan enig land ter wereld. Voortdurend wordt ons landschap schoon ontlusterd. Planten en dieren, inheems in ons land, sterven uit.

Ik bekken u, dat ik met enige schrik de mededelingen heb gelezen, welke gedaan werden — o.a. dan door burgemeester Cremers (van Haarlem) — op een vergadering van de contactcommissie voor natuur- en landschapsbescherming in het gebied om de Nieuwe Waterweg.

Voor iemand, die van de natuur houdt, en ik neem aan, dat u allen dat doet, zijn die mededelingen onrustbarend.

Sinds 1900 is de bevolking van ons land verdubbeld, de oppervlakte aan natuurgebied is echter achteruitgegaan. De duinen lijden door een te lage grondwaterstand. Blauwgraslanden, enig door hun bloemenweelde, zijn totaal verdwenen. Drassige graslanden, waar de weidevogels zich gaarne nestelen, geraken letterlijk en figuurlijk van de kaart. Ruilverkavelingen verminken het natuurschoon in de Achterhoek en in het Twentse land en waar nog niet meer. De Europoort is een hongerige muil, waarin het unieke recreatieoord van Voorne wordt opgeslokt.

De deskundigen, die het wél menen met ons land en met de Nederlander bespraken in de genoemde vergadering het ontwerp voor een nieuwe natuurbeschermingswet, die het mogelijk maakt, dat bedreigde soorten in de flora en in de fauna zo spoedig mogelijk beschermd worden. Zo niet, dan zal het spoedig met de mooie plekjes in Nederland gedaan zijn.

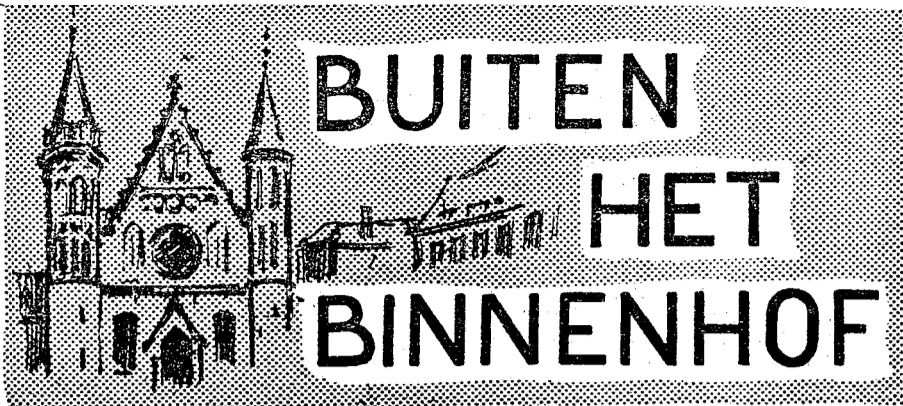
Hoe het er dan zal uitzien in ons land?

Op die vraag heb ik in het verslag geen antwoord gevonden, maar ik kan me voorstellen, dat Nederland dan één grote bungalow is, met een voor- en achtertuintje, omringd door schoorstenen van fabrieken en van lucht-afzuigmachines van autotunnels.

De Groenkopers zijn van nature natuurvrienden, die de stad, speciaal de stad waarin zij wonen, erg mooi vinden, maar die ook graag de stad uit gaan.

Velen doen dat niet meer. Er is zoveel dat aan huis bindt: televisie, visite, radio e.a. Er zijn zelfs mensen, die bang zijn geworden voor de stilte van de natuur.

Die mensen zoeken de natuur wel op, maar blijven op een afstand. Zij vlijen zich neder aan de kant van de snelweg en houden de voorbijvliegende en stank verspreidende auto's scherp in oog en neus. Achter hen ligt die rare natuur, die een mens aan zichzelf ontdekt en dat moeten zij vooral niet. Dan liever de benzinelucht inGEADEMD.

Misschien kent u deze natuurvijanden, die het geluid van de knalpot nog niet erg genoeg vinden en er daarom draagbare radiotoestellen op nahouden.

Gelukkig zijn er nog natuurvrienden op wie wij, de Groenkopers, een intens beroep doen om zoveel natuur te beschermen als mogelijk is. Meer dan dertigduizend (klein bedrag op onze miljoenenbevolking) gingen u voor in de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten.

Dat wij nog ergens kunnen wandelen is voor een groot deel aan die vereniging te danken. Met andere organisaties en met steun van rijk en gemeenten zijn er nog kostbare stukjes natuur in ons land te vinden waar het heerlijk is te gaan.

Maar als wij niet oppassen zullen onze kleinkinderen hun kinderen niet meer de natuur kunnen invoeren.

Gelukkig waken de provinciale stichtingen zoals bijvoorbeeld Het Overijsselse Landschap, Het Gelderse Landschap en die andere landschappen. „It Fryske Gea” kijkt uit en Heemschut, Staatsbosbeheer en A.N.W.B. doen evenzo. Maar wij zullen aan die verdediging met z'n allen moeten meedoen, anders glijdt de aarde onder onze autobanden weg. Niet meer onder onze vingers, want een mens, die modern wil leven, gebruikt geen vingers, geen handen en geen voeten en benen meer. Hij gebruikt benzine of opgepropt gas.

Misschien vindt u het merkwaardig, dat ik u dit alles op de grens van de winter schrijf. Maar het is bij me opgekomen na een herfstwandeling door het Spaanderswoud even buiten de rook van Amsterdam. Want stukjes natuur die onder de rook liggen zijn als bokkingen. Zij zijn dood. En voor wie niet in de buurt van Amsterdam woont: rijdt eens van Drachten naar Oosterwolde, in de richting van Moskou. Ja, Moskou... Dan bent u achter het gas- en roetgordijn van Nederland.

En zo zijn er nog enkele dorado's. Ze zijn nog begaanbaar en u ziet er minder mensen dan in de wachtkamer van de zenuwarts. Maar ja, als je niet buiten de mensen kan, zelfs niet op een zaterdagmiddag....

William Frankema

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftkieten
 Noodwoningen,
 scholen en kerken.
 Directie- en schaftwagens
 etc.

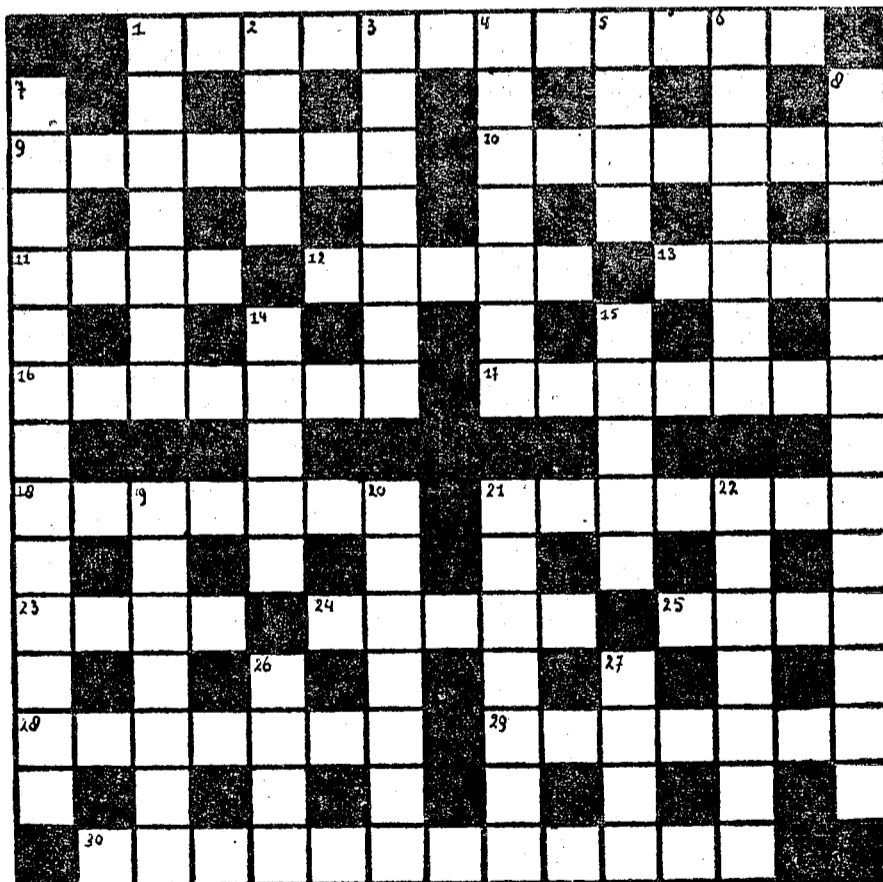
HANBO
HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

KRYPTOGRAM

HORIZONTAAL: 1. zo iets als zee-reizigers met bagage; 9. hoewel ze lesgeven, blijven het uiteindelijk vreemde lui; 10. zij was schoon van uiterlijk; 11. zo heette de „overgrootmoeder” van David, vóór zij een „zoon” kreeg; 12. zeer zwaarlijvig man; 13. dit park vindt u in geen enkele stad; daar is meer voor nodig; 16. stemmen als het toeven in 't honderd loopt; 17. spanning rond de gasvoorziening? 18. zo'n functionaris kwam na het berouw; 21. een lichtgevend voorbeeld; twee elkaar van nature vijandige dieren tot één gesmolten; 23. plaats in Holstein; 24. daar zet de voorganger zijn tanden in; 25. u vindt haar, zo er een mooi uitzicht is, temidden van haar ouders; 28. hierin schrijven: ruim 68 cm. rond de arena; 29. willoos, doordat men niet in de bonen, maar in een klein erwtje is? 30. zo uw vrouw iets bij deze kerkedienaar zou kopen, kreeg u misschien de hond in de pot.

VERTICAAL: 1. arm beestje; 2. het vliegende had in de laatste oorlog meer betekenis dat het liggende; 3. zo iets als blinde koningen; 4. het heeft geen begin en meestal ook geen einde; 5. nietswaardig man; 6. bij dit smaldeel vormt het beroepspersoneel de achterhoede; 7. plotseling is men het water kwijt; 8. seizoenarbeider die ons land niet meer binnenkomt; zo te horen is het ook een kindermoordenaar; 14. prijs van goedkope artikelen; 15. bij snarenspeel gezongen lied; 19. als de incasso in de soep loopt, kun je hier je geld nog wel

kwijt; 20. (toekomstige) stofkammen; 21. kleren maken de sjouwerman; 22. daardoor zit men niet zo gauw in de put; 26. bij haar vergeleken ziet het platte land eruit als een wereld zonder kleren (D. Jerrold); 27. muizenmoeder.

huwelijk; 16. aandeel; 17. traan; 18. gewin; 19. olifant; 20. naweger; 23. Wim; 25. por.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. schouten-bij-nacht; 7. rondrit; 9. zestien; 10. opladen; 11. sasdeur; 13. klungel; 15. haarnet; 18. galjoen; 21. vaarwel; 22. leeuwin; 24. nijptang; 26. kilometervreter.

Verticaal: 1. strowis; 2. handkus; 3. uur; 4. Nes; 5. chirurg; 6. tongval; 8. teler; 9. Zadok; 12. een; 14. uil; 15.

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESENDAM
 Aannemers van
 OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
 GRIENDHOUTHANDEL
 HOEPELMAKERIJ
 Telefoonno. 2156
 Hardinxveld-Giessendam

Parijs en Bonn

• Vervolg van pag. 1

heeft hij met de overige ministers zijn portefeuille ter beschikking van de Bondskanselier gesteld, teneinde een reorganisatie van het kabinet gemakkelijker te maken. Verwacht werd dat Adenauer geen besluit zou nemen, voordat (morgen) in Beieren de provinciale verkiezingen achter de rug zijn en wellicht ook niet voordat president Luebbe van zijn reis naar het Verre Oosten is teruggekeerd. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat Strauss zelf de wijste weg zal kiezen en bij een gunstig resultaat voor zijn partij bij de verkiezingen in Beieren, het premierschap van deze deelstaat aanvaardt.

Mocht dit laatste niet het geval zijn, dan zullen de moeilijkheden voor Adenauer niet te overzien zijn, omdat hij noch zonder de liberalen, noch zonder de C.S.U. van Strauss op de meerderheid in de Bondsdag kan rekenen.

Zwak

Strauss staat — wat de Spiegelaffaire betreft — bijzonder zwak, wat een eventueel proces tegen het betrokken weekblad ook oplevert. Totdusver is niet officieel verklaard, waarop de aanklacht op landverraad berust. Waarschijnlijk wordt nog naar de bewijsstukken gezocht. Algemeen wordt aangenomen, dat het een artikel betrof over manoeuvres van de Navo, welke de onvoldoende staat van de Westduitse troepen zouden hebben aangetoond. Maar dat is volgens een Amerikaanse deskundige (ex-generaal Charles Willoughby, voormalig hoofd van de contraspionagedienst van het Amerikaanse leger en van de Inlichtingendienst van MacArthur in het Verre Oosten) geen nieuws.

Hij heeft verklaard dat het artikel niet meer zei dan hij al jarenlang in krantenartikelen en voor congrescommissies heeft beweerd.

Al met al is de reputatie van West-Duitsland, die met zoveel zorg behoort te worden omringd omdat zij zo kwetsbaar is, met dit alles niet gebaat. Het gescharrel in Adenauer's kabinet om een kwade zaak goed te praten, ondermijnt het vertrouwen in hen, die geroepen zijn om de Duitsers leiding te geven. Ook Adenauer heeft — toen het er op aan kwam — gefaald. Maar hij bevond zich tussen twee vuren: aan de ene kant kon hij zich niet veroorloven, de liberalen voor het hoofd te stoten; en aan de andere kant kon hij Strauss niet laten vallen, zonder de Beierse zusterpartij van zijn CDU (de CSU) van zich te vervreemden.

Een situatie dus, waarin het niet mogelijk is, een politiek beleid door te voeren, dat in het belang van het land is. Het is een onbevredigende situatie, die vraagt om ingrijpende wijzigingen in het Westduitse kabinet.

db.

A C H T E R P A G I N A

DE PARTIJ WERKT VOORT.

Druk is het — als het goed is — in een partij altijd. Met name wanneer er binnen zes maanden verkiezingen voor de Tweede Kamer gehouden zullen worden, vraagt het werk aller aandacht en medewerking.

Beter is het dan ook om te zeggen, dat de partij regelmatig doorwerkt. Aan de principiële en actuele politieke problemen wordt aandacht geschonken in tal van vergaderingen van kiesverenigingen en centrales. De financiële zaken worden besproken en afgehandeld. Gespreksgroepen van kiesverenigingen komen bijeen. De bespreking van het ontwerp-Program van Actie en de samenstelling van de aanbevelingslijsten door de kiesverenigingen kwamen aan de orde.

* Verkiezingswerk

HET werk met betrekking tot het ontwerp Program van Actie is in de kiesverenigingen nu ten einde. Met élan heeft men zich blijkbaar op deze zaak geworpen. Bij tientallen tegelijk kwamen vorige week de brieven op het partijbureau binnen. Enkele honderden amendementen en voorstellen (een nadere schatting is op dit ogenblik nog niet te maken) zullen nu verder de aandacht vragen van moderamen, Centraal Comité en Partij Convent.

Inmiddels hebben ook de Kamercentrales vergaderd of zij zullen dit dezer dagen doen om voor het Centraal Comité adviezen op te stellen met betrekking tot de amendementen, welke door de kiesverenigingen in hun ressort zijn ingediend en in afschrift aan hun zijn toegezonden. Deze adviezen moeten uiterlijk op 4 december a.s. door de Kamercentrales naar het bureau van het Centraal Comité gezonden worden.

OK het werk met betrekking tot de kandidaatstelling, het samenstellen van de aanbevelingslijsten

Van alles wat

met ten hoogste twintig namen in alfabetische volgorde is nu in de kiesverenigingen praktisch ten einde. Uiterlijk woensdag 28 november heeft het Centraal Comité deze aanbevelingslijst ontvangen. De Kamercentrales ontvangen ook hiervan een afschrift van de kiesverenigingen in hun ressort.

* Mutaties

HET zou nu van groot belang zijn, indien de secretarissen der kiesverenigingen nog eens zouden willen nagaan of alle eventuele mutaties betreffende de leden van hun kiesvereniging aan het partijbureau zijn doorgegeven.

Met name is dit van belang met betrekking tot de leden, die verhuizen en de nieuw ingeschreven leden.

Zoals men weet ontvangen de leden, die geen abonnee op ons weekblad Nederlandse Gedachten zijn, eenmaal per maand A.R.Post. Het is van het grootste belang, dat juist in de komende maanden de adressen van alle leden nauwkeurig en volledig bekend zijn, zodat de toezending van A.R.Post feilloos kan verlopen. Het zou te betreuren zijn, indien er leden zouden zijn, die door een fout op dit punt van de voorlichting door middel van A.R.Post verstoken bleven. Derhalve wordt ook op dit punt gaarne nogmaals uw medewerking gevraagd.

* Brochures en rapporten

EEN vijftal nieuwe brochures en rapporten zijn in de afgelopen weken verschenen. Wij vestigen hierop nog eens uw aandacht. Een exemplaar van elk is aan de secretarissen der kiesverenigingen toegezonden. Deze geschriften zullen op

de eerstkomende ledenvergadering van de kiesvereniging zeker ter tafel zijn.

De bedoelde brochures zijn thans eveneens toegezonden aan de leetuurabonnees. Zoals men weet kan men zich tegen een bedrag van f 10,— per jaar verzekeren van de automatische toezending van alle brochures en rapporten, welke door de partij worden uitgegeven. Daarbij behoort dan overigens niet het jaarverslag van de partij.

De hiervoor bedoelde brochures en rapporten zijn de volgende:

„Perspectieven vanuit een anti-revolutionaire visie”, bevattende de referaten van dr. W. Albada en dr. J. P. I. van der Wilde op de ARJOS-studieconferentie op 5 en 6 oktober j.l. Deze brochure is als no. 159 op de brochurelijst opgenomen. De prijs is f 0,75.

„Nieuw-Guinea: een terugblik” door dr. W. P. Berghuis. De tekst van deze brochure werd eerder gepubliceerd in A.R. Staatskunde, het nummer van augustus/september 1962. No. 162. Prijs f 0,40.

„Geen afbraak, maar groei” openingsrede van de voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis, gehouden op het Partij Convent te Utrecht op 13 oktober j.l. No. 163, prijs f 0,40.

„De schatkist, de politiek en nog wat”, rede van prof. dr. J. Zijlstra, gehouden op het Partij Convent te Utrecht op 13 oktober j.l. No. 164. Prijs f 0,40.

„Gespreide bezitsvorming”. Een rapport van het College van Advies van onze partij. No. 165, prijs f 0,75. Binnenkort zal verschijnen: „De ongelijkmatige bevolkings spreiding in Nederland als politiek probleem”, eveneens een rapport van het College van Advies.

Bestellingen kunnen plaats vinden bij het bureau van het Centraal Comité, dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, gironummer 89673.

Een grote verrassing ..

voor een familielid, vriend of kennis, wanneer Sint Nicolaas een abonnement geeft op „NEDERLANDSE GEDACHTEN”.

Op het „heerlijk avondje” verrast de Sint hen met een prachtig zilverkleurig sigaretten- of bijouteriedoosje. In dat doosje schuilt dan de grootste verrassing, n.l. een abonnementskaart voor het jaar 1963.

Tegen betaling van f 6.50 op ons gironummer 89673 wordt u de doos zo tijdig toegestuurd, dat de Sint het dubbele geschenk op tijd kan geven. Stuur vandaag nog de bon naar Den Haag.

Een jaar lang
NEDERLANDSE
GEDACHTEN
De Sint

BON GRATIS abonnee op Nederlandse Gedachten tot 1 januari 1963

U kunt mij — voor 1963 — noteren als abonnee.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

OPGEGEVEN DOOR:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs: per halfjaar f 3,25. Giro 89673.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

(VOOR HET EERST VERSCHENEN IN 1829 ONDER REDACTIE VAN MR. GUILLAUME GROEN VAN PRINSTERER)

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

In dit nummer

- * Over de Starfighter (pag. 2)
- * Ontwapening (pag. 3)
- * Parlementair overzicht (pag. 4)
- * Juryrechtspraak (pag. 5)
- * De vrouw op de boerderij (pag. 6 en 7)
- * Het Softenon-proces (pag. 6 en 7)
- * Angst en uitzicht (pag. 9)
- * Raad en woningbouw (pag. 10)
- * Gespreide bezitsvorming (pag. 10)

WILHELMINA

Moeder des Vaderlands

Op de morgen van Haar sterfdag, zittende in het gebouw van de Eerste Kamer op het Binnenhof met het zicht op de Ridderzaal, zet ik mij tot het schrijven van een memoriam in verband met het sterven van Prinses Wilhelmina.

Prinses heeft zij genoemd willen worden na haar aftreden als Koningin, maar nu na haar sterven zal het toch voor ons in de eerste plaats zijn: In memoriam *Koningin Wilhelmina*.

Op een ogenblik als dit gaan veel gedachten door ons heen.

De gehele gestalte van de Koninklijke figuur Wilhelmina, die op Haar uitdrukkelijke wens in onze directe voorstelling wat was gaan vervagen, treedt ineens weer in volle indrukwekkendheid voor ons.

Koningin Wilhelmina is een zeer grote in ons Vorstenhuis en in onze nationale geschiedenis geweest.

Zeer vele en ook zeer zware jaren is Haar lot in zeer treffende zin met dat van ons volk verbonden geweest. In tijden van grote spanningen is zij ons voorgegaan in een houding van moed, beleid en trouw, die diep respect afdwingt.

Zij was een staatsvrouw van uitzonderlijk formaat. Haar grote betekenis in allerlei opzichten gedurende vijftig jaren als Hoofd van onze staat en als moeder van ons volk behoef ik nu hier niet in onderdelen te schetsen.

Dat zal in deze dagen in allerlei woorden en geschriften ongetwijfeld uitvoerig geschieden.

De herdenking welke zo juist in de vergaderzaal van

de Eerste Kamer heeft plaatsgevonden was indrukwekkend.

Ik zou op deze plaats in het bijzonder willen wijzen op het zo ontzaglijk belangrijke feit, dat zij, terwijl in de periode tussen de beide wereldoorlogen belangrijke groepen van ons volk zich van het Vorstenhuis distancierden, door Haar houding en beleid het gehele Nederlandse volk weer voor de troon van Oranje heeft geschaard.

Daarmede vooral heeft zij ons volk blijvend aan zich verplicht en een grote dienst aan ons gehele nationale leven bewezen.

En wat haar persoonlijk leven betreft, ook voorzover het zich in het openbaar afspeelde, zij heeft steeds weer getuigd van haar afhankelijkheid van Christus.

En het is dit in het bijzonder wat na Haar dood allen, die om Haar treuren, ten diepste kan troosten. Diepgemeende rouw zal er in deze dagen in ons volk zijn, gemengd met een ineens weer opgekomen opwelling van grote dankbaarheid voor hetgeen God ons in Koningin Wilhelmina gegeven heeft.

Gevoelens van grote deelneming gaan op dit ogenblik uit naar de Vorstelijke personen. Naar Koningin Juliana, die Haar moeder heeft verloren. Naar Prins Bernhard, die vooral in de oorlogsjaren veel aan Haar te danken heeft gehad. En naar de vier Prinsessen, die haar grootmoeder hebben verloren. Moge God hen allen sterken, troosten en bemoedigen. Wij zullen met grote eerbied de Persoon van Wilhelmina als Koningin en als mens, in dankbare herinnering houden.

Berghuis.

• Ten onrechte onrust

Er gaan de laatste weken geruchten waarin gesuggereerd wordt dat het nieuwste vliegtuig van de Luchtmacht — de F 104 G, Starfighter — veel duurder zou zijn dan de Minister aan de Tweede Kamer heeft meegedeeld en dus misleidend opgetreden zou zijn. Voorts wordt de voorstelling van zaken gegeven als zou dat vliegtuig onvoldoende betrouwbaar zijn.

Aan deze geruchten wordt in bepaald persorganen voedsel gegeven.

In het algemeen hebben geruchten een bijzonder sterke uitwerking op het openbare leven. Men zal dus uitermate voorzichtig moeten zijn deze geruchten aan te wakkeren, zeker via de pers.

Genoemde geruchten immers kunnen een begin zijn van het ondergraven van het moreel van onze militaire vliegers, maar ook voor het Nederlandse volk. Voorts wordt het gezag ondermijnd, zowel dat van de Overheid als van de volksvertegenwoordiging: de Minister zou de Kamer misleiden door geen, onvolledige dan wel onjuiste gegevens te verschaffen aan een Kamer die zich kennelijk zonder meer daaraan conformeerde.

Het gerucht dat het vliegtuigtype veel duurder is dan is medegedeeld is belijst onjuist.

De werkelijke prijs daarvan wijkt niet noemenswaardig af van de oorspronkelijk opgegeven bedragen. En die geringe afwijking van het bekende bedrag wordt bovendien veroorzaakt door de uiteraard later ontdekte en toegepaste verbeteringen, waarvoor in de begroting een bekende reserve is aanvaard. Deze reserve is nog steeds niet verbruikt, terwijl voldoende vast staat dat een suppletore begroting om méér geld niet zal worden ingediend. Het in de geruchten gebruikte argument dat hetzelfde type vliegtuig in België veel duurder is uitgevallen is een onduidelijk argument.

Cijfers van de Belgische begroting zijn nu eenmaal niet zonder meer te vergelijken met cijfers van de Nederlandse begroting.

Het gerucht is derhalve zonder grond. Met het andere gerucht, als zou dit type vliegtuig onvoldoende betrouwbaar zijn, is het niet anders gesteld.

Natuurlijk is een modern vliegtuig met de daarbij behorende moderne technische uitrusting niet eenvoudig te hanteren. Maar dat is geen reden te suggereren als zou de onbetrouwbaarheid zijn toegenomen. Integendeel, de vliegers die met dit type een grondig voorbereide degelijke opleiding hebben genoten en daarna meerdere ervaring hebben opgedaan, zijn de overtuiging toegegaan dat aan verantwoorde betrouwbaarheidseisen beslist wordt voldaan. Van enige ongerustheid op dit punt is geen sprake bij deze vliegers.

Ook dit gerucht is zonder reële grond.

Het Nederlandse volk is niet gediend met geruchten die een werkelijke grond missen. Zeker als het gaat om een waardeoordeel over onze verdediging. Daarvoor zijn de tijden vandaag te ernstig.

De volkskracht mag dan niet worden ondermijnd.

K.

H.K.H. Prinses Wilhelmina

EENZAAM MAAR NIET ALLEEN

CARILLON-REEKS

f 4.90

f 4.90

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Eenheid zonder etiketten

Zij die nu 20 jaar en ouder zijn zullen zich Koningin Wilhelmina nog voor kunnen stellen.

Nu ontsiep zij als Prinses Wilhelmina op 82-jarige leeftijd. Zij laat geen gapende leegte in het regeringsbestel achter. Want tegenover het schrijnend besef, dat de jongsten van ons volk zelf geen herinnering aan haar regeringsperiode hebben, staat het ontzag dat wij gevoelen voor haar wijsheid de schok te hebben voorkomen, die ongetwijfeld in deze toch al zo verwarde tijd zou zijn ontstaan, indien Prinses Wilhelmina ons als regerend vorstin zou zijn ontvallen.

Wij moeten in deze dagen van nationaal herdenken één ding waar maken. Dat is dat we onze jongeren vertellen van die lange, gezegende periode van een halve eeuw, waarin Koningin Wilhelmina bij de gratie Gods ons land en volk regeerde.

In dat verhaal aan onze jeugd zullen zwarte bladzijden van onze historie niet mogen worden overgeslagen.

In die jaren van dreiging en bezetting kreeg haar koningschap immers zijn schoonste glans.

De trits „God, Nederland en Oranje” is weleens aangevochten.

Indien men die drieband noemt als uiting van benepen chauvinisme, dan is die kritiek juist omdat die uitdrukking dan te eng wordt genomen.

Wij mogen God niet alleen voor ons land en ons vorstenhuis aanroepen.

Maar wel is die uitspraak juist indien men acht geeft op de in meerderheid stille en geruste jaren, die ons onder haar bewind werden geschonken.

De saamhorigheid, die wij als Nederlanders op de hoogte- en op de dieptepunten van ons volksbestaan beleefden, werd als het ware waarneembare werkelijkheid in haar gestalte. Daarop moeten wij dunkt mij, vooral het accent leggen als wij onze gedachten dezer dagen terug laten dwalen en als wij anderen, de jongeren, daarover vertellen.

In die periode kon ieder zichzelf zijn en konden wij ook allen één wezen.

Deze week hebben wij ook in ander opzicht onze eenheid beleefd.

Ons volk in al zijn geleidingen heeft een enorm Sint Nicolaas-cadeau gegeven aan vele gehandicapten, die nu hun eigen dorp krijgen.

Deze explosie van gulheid heeft terecht overal diepe indruk gemaakt.

Een volk dat zo prachtig spontaan voor de gehandicapten opkomt, besluit een jaar op schitterende wijze.

Hulda aan de organisatoren en aan hen, die dit schitterende plan verwezenlijkten. Wij zijn gelukkig niet een volk van zwartkijkers gebleken. Geen ghetto mag het worden, heeft de geneesheer-directeur van de Johanna-Stichting, de heer Klapwijk, gezegd.

En daar had hij groot gelijk in.

Aan die woorden moet ik nog terugdenken.

Goed, het zal wel lukken om de bewoners van het toekomstige dorp volop in het leven te doen staan.

Het bonte gebeuren op allerlei terrein, dat wij de samenleving noemen, zal ook de weg naar dit dorp wel vinden.

De spanningen in de wereld, de conflicten binnen en buiten de grenzen zullen ook voor de toegangswegen tot dat dorp niet halt houden. Zij, de bewoners, zouden dat ook niet willen.

Ghetto-bouw komt in de letterlijke zin van het woord niet meer voor.

Wij hebben het woord „ghetto” vooral in de Tweede Wereldoorlog leren kennen als een begrip vol leed.

Denk maar aan het ghetto van Warschau, dat door de Hitler-troepen werd uitgemoord.

Maar toch, zijn de mensen van nu, de kranten van 17 jaar na de oorlog en allerlei radio- en t.v.-commentaren, anno 1962 soms niet heel erg bezig anderen, dus niet-geestverwante mensen, groepen en organisaties, zachtjes in een ghetto te duwen?

Dat kun je al bereiken door hen een etiketje op te plakken.

Om er vervolgens de fiolen van je smaadt over uit te gieten.

In de politiek is dat een dikwijls op te merken bezigheid.

Ik denk aan hen, die systematisch de mensen in twee grote groepen verdelen: de progressieven en de conservatieven, dus de vooruitstrevenden en de behoudenden.

Natuurlijk reserveren die mensen de eerste aanduiding voor zichzelf en de tweede — de minst gunstige uitdrukking — voor hun politieke tegenstander. Die worden op die manier (gelukkig slechts in figuurlijke zin) in een apart hoekje gedrukt en met een etiket „versiert”.

En men hoopt, dat het etiketje lang blijft kleven.

Althans in de herinnering van het publiek, dat op deze wijze vooringenomen moet worden gemaakt.

U hebt al wel begrepen, dat ik vooral de socialisten bedoel als ik het heb over de tweedeling: progressief-conservatief.

Ik weiger dat onderscheid te aanvaarden.

En ik ga mijn standpunt niet staven door nu op mijn beurt een aantal so-

Radiotoespraak van
mr. W. R. van der Sluis,
secretaris van de A.R. partij,
op 29 november 1962

cialisten op te noemen, die nogal conservatief aandoen.

Evenmin heeft het, dunkt mij, zin om een aantal Anti-Revolutionairen als „progressief” op te hemelen.

Ik aanvaard dat onderscheid „conservatief-progressief” niet, omdat het niets zegt.

Het is een akelige kreet in het wilde weg.

Een slag in de lucht.

Noem een bepaald onderwerp, zet de standpunten van Jan en Piet daaromtrent uiteen en dan eerst kan ik uitmaken wie van hen conservatief en wie progressief is.

Deze aanduiding, in haar algemeenheid gebruikt, is waardeloos.

Ik ben blij, dat vrij algemeen in A.R. kring en ook aan C.H. zijde zo over deze zaak wordt gedacht.

Daarom verbaasde het mij dat in een politiek forum van de VARA een C.H.-man, de journalist Houwaart, toch weer met dat onedel tweetal begrippen ging opereren.

De beleefdheidseisen van de VARA gaan toch heus niet zo ver, dat men de terminologie van de gastvrouw, in dit geval de socialistische ‘omroepvereniging, moet overnemen als men in een journalisten-forum meedoet. Maar de heer Houwaart deed dat toch, hoewel het gelukkig in zijn eigen politiek tehuis niet gebruikelijk is.

Het ging over het samenwerken van de christen-democratische partijen van Nederland in een soort C.D.U.

Daar moest ook de heer Houwaart zijn zegje over zeggen.

En hij vond die samenwerking wel een oplossing.

Maar voor de A.R.P. was hij (ik citeer letterlijk de tekst, die mij door de VARA ter beschikking gesteld werd), zo verschrikkelijk bang, dat dan een controverse zou ontstaan tussen een behoudend en een wat meer progressief gedeelte in zo'n partij als de A.R.P.

Het is roerend, die zorg van de heer Houwaart.

Ik kan hem zeggen, dat de A.R. zich al jaren lang, ook in hun program, voorstanders van een nauwe Europese samenwerking betonen.

En indien, als verlengstuk van dat standpunt, in onze partij het vraagstuk

van een nauwere binnenlandse samenwerking tussen die drie partijen, bijv. in een soort C.D.U.-verband, aan de orde komt, dan zal de partij alle daaraan verbonden vraagstukken overwegen.

Is eenmaal een besluit gevallen, dan behoeft de heer Houwaart niet bang te zijn, dat een groep A.R., die hij het etiket „conservatief” opplakt, die samenwerking zal verstoren.

Dat nemen wen hem niet in dank af.

Zo hebben wij er ook bezwaar tegen als een Unie-genoot van hem, de heer Boers, secretaris van de Savorin Lohmanstichting, blijkens een krantenverslag, zijn verlangen naar een samenwerking van alle christenen op politiek terrein (op zichzelf accord) motiveert met z'n algemene uitspraak, dat het A.R.-jasje voor de C.H. te nauw is. „De C.H.U. denkt ruimer dan de A.R.”, citeert dit blad de heer Boers letterlijk.

Weer zo'n slag in de lucht.

Voor zo'n uitspraak wil ik uit de weg gaan als de juistheid ervan met bewijzen inzake allerlei concreet genoemde vraagstukken wordt aangetoond. Dat bewijs werd — althans in dat krantenverslag — niet geleverd.

Daarom ben ik maar zo vrij ook dit maat-etiketje van mijn kraag te verwijderen.

Het zal de goede verhouding, die wij met de C.H.U. nastreven, niet deren hoop ik.

Bar wordt het etiketje plakken als men een blad als „Burgerrecht” ter hand neemt.

Schrijvend over de behandeling van ons ontwerp-program van aktie merkt dit blad op, dat „de regie aan de top (van de partij) blijkbaar een openbare discussie in partijverband uitsluit en dat de leden mogen prijzen wat de heren wijzen”. Zo zout heb ik het nog niet vaak gegeten.

Uitgerkend nu ons ontwerp-program zijn ronde door alle kiesverenigingen maakt en ieder lid dit ontwerp kan bestuderen, maakt „Burgerrecht” zijn goe-gemeente wijs, dat discussie in partijverband wordt uitgesloten.

En dat, hoewel na deze ronde door de kiesverenigingen, het Partij Convent en de Deputatenvergadering, waarop alle kiesverenigingen vertegenwoordigd zijn, het ontwerp nog moeten vaststellen. „Burgerrecht” kan beter weten.

Mag ik besluiten met een dringend verzoek?

Laten wij aan die etikettes-plakkerij, die soms ontaardt in ghetto-bouw, niet meedoen.

De eenheid, die ons volk in dagen van nationale rouw, maar ook bij spontane manifestaties kenmerkt, moet er — dacht ik — op z'n minst toe bijdragen dat wij, in vrijheid levend, elkaar overigens de maat nemen niet met leuzen, maar met concrete bewijsvoeringen en dito argumenten.

Dat zal de atmosfeer van ons politieke bedrijf zuiveren.

En niets is nodiger dan dat nu de verkiezingen naderen.

BERICHT

In verband met de uitvaart van Prinses Wilhelmina op 8 december zal de Algemene Vergadering van de Arjos op die datum geen doorgang vinden.

De vergadering zal nu worden gehouden op 22 december op dezelfde plaats en hetzelfde uur.

fijn! die ken ik

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt U te zwaar?
Neem de onschadelijke
Indische
**ONTVETTINGS-
PILLEN**
40 stuks f. 1.80
120 stuks f. 3.40

(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDOJONG
Urine-aftrekkend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.31

Verhoog Uw gal- en
leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend,
zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.65

N.V. THE SINGER IMPORT • HOF 39 • AMERSFOORT, TELEFOON 5547

Kennedy: voor kerstdagen kernstop

ZAL het ontwapeningsgesprek, dat deze week in Genève werd hervat, nu eindelijk eens een gunstig resultaat hebben? Het lijkt te mooi om waar te zijn, maar toch is de mogelijkheid niet uitgesloten. Er doet zich weer zo'n mogelijkheid voor, waarvan men kan zeggen, dat zij bijzonder geschikt is om uit de impasse te geraken. Het is een kans, die met twee handen moet worden aangegrepen, omdat zij niet spoedig terug zal keren. Enkele weken geleden heeft president Kennedy al van die geboden gelegenheid gebruik gemaakt en de hoop uitgesproken, dat voor de Kerstdagen tussen de Sowjetunie en de westelijke mogendheden overeenstemming zal worden bereikt om eens en voor altijd proeven met kernwapens te verbieden. De Verenigde Staten hadden toen juist een lange serie proeven met dergelijke wapens in de Stille Oceaan afgesloten. De Amerikanen deden dit aanbod, ofschoon zij nog een ronde achter lagen op de Russen, die al in september van het vorig jaar eenzijdig de proefexplosies hadden hervat. Kennedy's gebaar tegenover de Sowjetunie hield verband met enkele belangrijke feiten: 1. de ernstige gebeurtenissen rondom Cuba; 2. de wetenschap, dat ook de Sowjetunie tegen het eind van november haar proeven met kernwapens zou beëindigen; en 3. het hervatten van de ontwapeningsconferentie in Genève.

Verwachting

Het is echter de vraag, of de oproep van president Kennedy succes zal hebben. Aanvankelijk werd gemeend, dat de verrassende wijze, waarop de Russische premier vorige maand internationale controle aanvaardde op het ontmantelen van de Russische raketbases op Cuba en het verwijderen van de zich op dat eiland bevindende raketten en straalbommenwerpers, als een gunstig voorteken voor een nieuw ontwapeningsgesprek kon worden beschouwd. Ook werd verondersteld, dat de dreiging van een kernoorlog, die tijdens het hoogtepunt van de Cubaanse crisis bijzonder reëel is geweest, Chroesjtsjef er toe zou brengen, zich niet langer te verzetten tegen het verbieden van proeven met kernwapens. Voorts werd verwacht, dat de Sowjetunie haar proefnemingen op de door haar aangekondigde datum (20 november jl.) zou stopzetten en dat bij wijze van spreken op de ontwapeningsconferentie, die maandag jl. is gestart, met een „schone lei” begonnen zou kunnen worden.

Afspraak

Meer dan ooit is het thans duidelijk, dat de Sowjetunie er niet over denkt, internationale controle te aanvaarden op de naleving van een eventueel akkoord over het verbieden van proeven met kernwapens. In een crisis-situatie, waarvan de gevolgen niet te overzien waren, heeft Chroesjtsjef heel royaal

internationale inspectie op Cuba aangeboden. Men verwachtte, dat hij een uitzondering wilde maken, omdat het eiland ver van het Sowjet- grondgebied was verwijderd en men hoopte, dat hij geruststellende ervaringen zou opdoen en minder afkerig zou worden van controle op het territorium van het Sowjetblok.

De gebeurtenissen van de afgelopen weken hebben ons echter laten zien, dat de Sowjetunie er op z'n minst van verdacht moet worden, dat zij doet alsof zij haar inspectie-aanbod handhaaft, maar dat premier Fidel Castro van Cuba weigert z'n medewerking te verlenen — een mogelijkheid, die Chroesjtsjef waarschijnlijk van het begin af in zijn plannen heeft verwerkt.

Achterstand

Voorts is het de vraag, of de dreiging van een oorlog met kernwapens op het ogenblik nog zoveel indruk maakt op de Russische premier, als vorige maand het geval moet zijn geweest. En zo dit al het geval is, dan moet worden afgewacht, of de krachten in de Sowjetunie, die het helemaal niet eens zijn met zijn Cubaanse terugtocht, hem er niet van zullen weerhouden, nog meer concessies te doen. In de afgelopen weken zijn er steeds meer berichten verschenen over de superioriteit van de bewapening van de Verenigde Staten en over de diepe kloof, die tussen de arsenalen van beide blokken gaapt.

President Kennedy — zware verantwoordelijkheid...

Hoe het ook zij, er lijkt reden te zijn om aan te nemen, dat de Sowjetunie inderdaad een grote achterstand heeft op de Verenigde Staten en dat zij — vooral nu het Cubaanse avontuur op een fiasco is uitgelopen en zij haar raketten heeft moeten terughalen — er niet aan kan denken, de proefnemingen voorgoed stop te zetten. Dat zou betekenen, dat de Russen de achterstand op de Amerikanen nooit meer kunnen inhalen.

Zinloos?

Ook het feit, dat de Russen na de 20ste november zijn voortgegaan met hun proefnemingen (om de andere dag) kan erop duiden, dat zij er nog lang niet aan toe zijn, er voor goed mee op te houden. Men zou er ook uit kunnen opmaken, dat zij nog vlug een serie proefnemingen willen doen, voordat het niet meer kan. Als dat zo is, dan betekent dit wellicht, dat de Sowjetunie nu ook eindelijk zo ver is, dat zij geen verdere proeven behoeft te nemen om haar kernwapens te ontwikkelen en te vervolmaken. Van Amerikaanse zijde is er al op gewezen, dat er binnen niet al te lange tijd een ogenblik aanbreekt, waarop het geen zin meer heeft, experimenten met kernwapens te nemen.

Waarschijnlijk zijn de Amerikanen al zo ver en staan de Russen op het punt de laatste hand te leggen aan hun proefnemingen. Dit houdt in, dat een verbod tot het nemen van kernproeven vrij zinloos is geworden. Een internationaal akkoord zou slechts psychologische waarde hebben, maar niet gezien mogen worden als het begin van internationale ontspanning.

Minimum

De betrekkelijke waarde van een akkoord over het verbieden van kernproeven heeft president Kennedy er wellicht toe gebracht, zijn eisen met betrekking tot internationale controle terug te brengen tot een uiterste minimum. Het is echter de vraag, of zelfs deze minimale eisen van de Amerikaanse president de Sowjetunie er toe kunnen brengen, een dergelijk akkoord te sluiten en wel om twee redenen. In de eerste plaats beschikt de Sowjetunie toch al over de mogelijkheid, proefnemingen van de westelijke mogendheden voor de volle honderd procent te controleren. Daar komt dan wellicht nog bij dat het nut van verdere proefnemingen steeds kleiner wordt.

En het gevolg is, dat de Russen er steeds minder belang bij hebben, de een of andere vorm van controle op

eigen grondgebied toe te staan. Een dergelijke concessie zou voor de Russen zonder meer een verliespunt zijn. Er zou inderdaad niets tegenover geplaatst kunnen worden, waarover de Russen thans nog niet beschikken.

China

Bovendien moet men in Moskou rekening houden met communistisch China, dat binnenkort waarschijnlijk zijn eerste kernwapen tot ontploffing zal brengen. Men zal zich in het Kremlin onder de huidige omstandigheden bepaald niet aan handen en voeten willen binden. Zelfs bestaat de mogelijkheid, dat men tijdens de besprekingen in Genève van Russische zijde zal aandringen op het betrekken van rood China bij de besprekingen, omdat een overeenkomst, waar de Chinezen niet aan gebonden zouden zijn, voor geen der partijen reële waarde zou hebben. Dat is ook inderdaad het geval.

Een kernstop zou — gezien de stand van de bewapening van de Verenigde Staten en de Sowjetunie — onder de huidige omstandigheden slechts zin hebben, indien ook communistisch China er bij betrokken zou zijn en alle andere „potentiële” atoommogendheden aan een dergelijk internationaal akkoord gebonden zouden zijn. Zolang dit laatste niet het geval is, zal een overeenkomst tussen de Sowjetunie en het Westen slechts betrekkelijke waarde hebben.

Vrijwillig

Niettemin bestaat de mogelijkheid, dat Chroesjtsjef het ogenblik gekomen acht om — na beëindiging van de huidige Russische serie kernproeven — opnieuw een „vrijwillig afzien van het nemen van proeven met kernwapens” af te kondigen. Maar zelfs dan valt te betwijfelen, of we daar echt blij mee moeten zijn. Want het is niet voor het eerst, dat de Russen aan zoiets hebben meegewerkt — naar later bleek alleen maar om de westelijke mogendheden te misleiden en te trachten door volkomen onverwacht de proeven te hervatten een voorsprong op deze landen te krijgen.

Een overeenkomst over het staken van kernproeven heeft dan ook slechts waarde, als zij de gehele wereld omvat. Dan wordt bereikt, dat de atmosfeer niet langer op verontrustende wijze wordt verontreinigd door allerlei landen, die ook om redenen van nationaal prestige over kernwapens willen beschikken. En dan wordt ook voor-

Mikoyan is vier weken op Cuba geweest om de V.N.-inspectie van de ontruiming der Russische raketbases te regelen. Maar van enigerlei controle is nog geen sprake geweest...

Sociale Zaken en Maatschappelijk Werk

HET is niet te doen gebruikelijk dat een Kamervoorzitter pluimpjes uitdeelt aan de minister. Dat is ook juist. In het uitspreken van een waarderingsoordeel zit immers een zeer subjectief element. En daar moet een voorzitter zich voor hoeden. Waarom dr. Kortenhorst van deze gezonde regel is afgeweken is niet geheel duidelijk geworden. Te minder nu het een partijgenote van de voorzitter betrof: dr. Klompé, de minister van Maatschappelijk Werk.

Misschien is dit een bemoedigend woord geweest omdat de minister er ietwat over geklaagd had dat de nieuwe begrotingsbehandeling (in openbare commissievergaderingen) voor haar vermoedelijk was geweest. Zij had immers snel moeten reageren op de gestelde concrete vragen en interrupties. Een nauwkeurige beantwoording komt dan wel eens in het gedrang, terwijl een directe vraag niet altijd een concreet antwoord kan opleveren.

Misschien heeft de voorzitter deze bemoedigende woorden gesproken omdat de heer Smallegenbroek (A.R.) had geconcludeerd dat er bij deze minister niet zoveel was bereikt bij de begrotingsbehandeling.

WAAROM TOCH?

HET punt waarom het ging was: *verruim toch zo spoedig mogelijk de tijdelijke bijstandsregeling voor mindervaliden. Ook de minderjarige invaliden en de meerderjarige invaliden die door het overlijden van de ouders rechtens nergens meer een beroep kunnen doen op bijstand. Minister Klompé wilde hier niet toe overgaan. Omdat — zo merkt zij op — een dergelijke uitgebreidere regeling opnieuw voor andere invaliden (b.v. de gehuude gehandicapten en zij die in inrichtingen worden verpleegd) een onrechtvaardigheid zou betekenen. Dat argument is echter niet zo sterk. Als er nood is, moet een begin van hulp worden geboden. Grenzen leggen geeft altijd moeilijkheden: „waarom de een wel en de ander niet?” Maar redelijk is om te beginnen met een zo ruim mogelijke groep van hen die in duidelijke nood verkeren. Weliswaar zijn voor de nu niet in de regeling opgenomen gehandicapten mogelijkheden in de huidige armenwet, maar de uitvoering daarvan is in handen van gemeenten die geheel zelfstandig zijn! Haar beroep op de komende bijstandswet — een vervanging van de huidige armenwet — was ook niet sterk omdat die wet nog slechts een ontwerp is!*

De minister bleef weigeren. Zelfs een dringend verzoek van de heer Smallegenbroek (A.R.) om een (goed) gebruik te maken van het „aanbod” van minister Zijlstra om de prioriteiten na de begrotingsbehandeling nog eens nader te bezien en dan van des ministers kant op te komen voor de gehandicapten, bleef eigenlijk zonder uitwerking. De bewindsvrouw wilde dit wel doen maar... zij zou haar eigen motieven ook in het gedrag brengen. Met andere woorden: zo hard zou zij niet vechten om een hogere prioriteit.

Het enige wat werd bereikt, wat een hoger uitkeringsbedrag waardoor de bedragen op hetzelfde niveau kwamen van die welke de blinden ontvangen.

AMBONEZEN — K.N.I.L.-MILITAIREN

DE ruim 10 jaren waarin de Kamer een strijd had gevoerd voor een pensionering van de Ambonezen — oud K.N.I.L.-militairen — is nu met gedeeltelijk succes bekrond. Met ingang van 1 januari 1964 zal hen een vervangende pensioenuitkering worden verleend. Een poging van de heren Smallegenbroek (A.R.), Daams (P.v.d.A.) en mej. Ten Broeke Hoekstra (V.V.D.) om die datum een jaar te vervroegen werd afgewezen. Speelden de financiën van 1963 een rol mee? En legde de minister daarom maar een volgend kabinet vast? Men zal het wellicht later vernemen.

Zij het bijzonder laat — ten leste is de strijd voor de Ambonezen, oud

K.N.I.L.-ambtenaren, in hun voordeel beslist.

Formeel hadden deze mensen geen rechten, het mag zo zijn, maar materieel gezien was het onbillijk hen dit al die jaren te onthouden. Te meer omdat er geen bijzonder hoog bedrag ten laste van 's rijks schatkist mee gemoeid was.

HET VOORTBESTAAN VAN HET MINISTERIE

AL enkele jaren lang is er de vraag of dit ministerie moet blijven bestaan dan wel moet worden opgeheven en ondergebracht bij een ander departement. Misschien is het nodig andersom te handelen: niet alleen een handhaven van dit ministerie, maar een uitbouw door genabuude taken van andere departementen af te stoten naar dat van Maatschappelijk Werk.

Het is een moeilijke vraag, zo bleek uit het debat. Allen zijn het er over eens dat het werk van dat nieuwe ministerie niet meer kan en ook niet mag worden afgebroken. Zeker in de huidige maatschappij met haar vertechtering en haar drang naar een vermindering van de eigen verantwoordelijkheid met vele kansen op vereenzaming en onaangepast raken moet dat „maatschappelijk” werk worden gehandhaafd en uitgebouwd.

De K.V.P.-er, de heer Zwanikken, was er voor dit departement te handhaven en meerdere taken zodanig hieraan toe te voegen. Misschien moet de naam veranderd worden (het werk wordt niet meer gedekt door de naam) maar een blijven voortbestaan is noodzakelijk. Deze K.V.P.-spreker kon overigens niet anders reageren omdat de K.V.P. zich reeds in haar program van actie 1963 duidelijk heeft vastgelegd!

De socialisten gaan zo ver niet. De heer Daams stelde dat de totstandkoming van dit departement eigenlijk een gevolg is geweest van een politieke situatie. Ter wille van een bepaalde verdeling der portefeuilles is dit departement mede gecreëerd. Als dit ministerie zou moeten blijven bestaan, wil de P.v.d.A. uitsluitend letten op de werkelijke waarde zoals die in de praktijk is gebleken. Van de felle reactie van de heer Scheps (P.v.d.A.) bij de commissoriale behandeling is intussen niet veel overgebleven!

Zowel de heer Kikkert (C.H.U.) als de heer Smallegenbroek (A.R.) alsook de liberalen waren van oordeel dat er thans geen behoefte is aan een concreet oordeel. Het verrichte werk is duidelijk van groot belang geweest. Het zo noodzakelijke werk is van de grond gekomen: juist op tijd. Dit feit zal zeker meespelen in de vraag naar het voortbestaan van dit departement na 1963.

OPENBARE GEZONDHEID

DR. VEERMAN (A.R.) heeft de verdediging van de zaken die de gezondheid van ons volk aangaan op zich genomen. Uiteraard „van kuis uit” een onderwijsdeskundige en mitsdien een steun voor de fractie als het om onderwijsproblemen gaat. Maar uitsluitend een specialist, een deskundige specialist voor een bepaald onderdeel is hij niet gebleven. Dat was duidelijk te constateren toen hij de zaken besprak die ten nauwste samenhangen met de gezondheidsstand van het Nederlandse volk. Reeds bij de behandeling van de wet op de paramedische beroepen was gebleken dat hij zich in de materie op een bijzondere wijze had ingewerkt.

Het angstige probleem van de verontreiniging van de lucht en het water wordt er niet minder op — integendeel. De in verschillende gemeenten bestaande rioolzuiveringsinstallaties zijn in de tegenwoordige tijd onvoldoende gebleken. Schadelijke stoffen (b.v. in wasmiddelen) worden niet voldoende „opgeruimd”. Drinkwater en zwembadwater zijn niet geheel voldoende beschermd als er niets aan wordt gedaan. In verband daarmee vroeg hij dringend een wet op de waterverontreiniging niet te lang op zich te laten wachten. Niet wachten tot alles volledig bekeken is! Daarvoor dringt de tijd te zeer. Wat in Nederland alvast kan worden gedaan moet gebeuren. De overheid heeft hier een bijzonder duidelijke taak.

Er zal iets moeten gebeuren aan de luchtverontreiniging die duidelijk in de handen wordt gewerkt door het intense verkeer en het hoe langer hoe meer geïndustrialiseerd worden van ons land. Het is een bijzonder moeilijke materie, dat staat vast, maar de verontreiniging van lucht en water is een even groot gevaar als kanker — aldus de arts Lamberts (P.v.d.A.). Elke 20 minuten wordt een nieuwe chemische stof uitgevonden.

De minister kon toezeggen dat nog dit jaar een wetsontwerp mocht worden tegemoetgezien. Ook hij was onder de indruk geraakt van de toenemende

klachten op het gebied van de waterverontreiniging. Terecht wees dr. Veerman (A.R.) er op dat er toch voor gevaakt moet worden dat een te verfijnde en te perfectionistische wet op tafel wordt gelegd. Het grote gevaar is dan immers aanwezig dat de overheid een te overheersend plaats wordt gegeven in de praktijk van de uitvoering.

PLANTA AFFAIRE

HETGEEN mr. Aantjes (A.R.) reeds aan de orde had gesteld bij de interpellatie over Jeze zaak (het vorig jaar) was voor de heer Geertsema (V.V.D.) aanleiding thans nog eens op deze kwestie terug te komen.

Van stonde aan is men van de stelling uitgegaan dat er een direct verband bestond tussen de planta en de blaasjes ziekte. Toen had mr. Aantjes al de voorzichtige vraag gesteld of dat verband wel zo vast stond. Men moet wat voorzichtig zijn als de wetenschap nog niet helemaal klaar is met een totale beoordeling van deze zaak. De V.V.D. afgevaardigde meende dat ook thans nog het oorzakelijke verband onvoldoende vast stond. In verband daarmee betreurde hij als deze kwestie niet door justitie zou worden onderzocht. Er is immers weer een uitbarsting van de blaasjesziekte! Een nieuw Kamerdebat over deze zaak ná de uitspraak van de rechter, achtte hij wenselijk.

Dokter Lamberts (P.v.d.A.) reageerde bijzonder fel en verwijtend. De door mr. Geertsema genoemde dr. Simons waarop hij zich beroepen had, aldus de dokter, is de medische adviseur van de Unilever. „Die man is wel deskundig maar overdrijft schromelijk. Zo ver gaat dit laatste dat dr. Simons er „nieuwe epidemieën” bij verzint om dan te zeggen dat de Planta er geen schuld aan heeft.”

Het Kamerlid — arts — was kennelijk te ver gegaan. Duidelijk bleek dat dr. Simons geen enkele relatie heeft met het Unilever concern. Ook heeft hij niet deze epidemieën verzonnen! Deze epidemieën zijn onder de aandacht gebracht van een Utrechtse hoogleraar. Zeer terecht wees mr. Geertsema (VVD) er op dat hij op geen enkele wijze tegenbewijs heeft geleverd, noch willen leveren op de vroeger bestaande theorie over deze zaak. Hij wilde alleen wijzen op het feit dat het naar recht onjuist is zaken als vaststaande aan te nemen als het wetenschappelijk bewijs niet geleverd is. Dat laatste gaf de minister toe. Slechts op één punt is de samenhang bewezen — voor de rest niet.

Maar dat het departement zich te sterk „vastgebeten” had achtte hij onjuist.

ERNSTIG INVALIDE

EINDELIJK is een kabinet er toe overgegaan zich over de duidelijke nood van een grote groep medemenssen te ontfemen op basis van het recht.

Ruim 80.000 Nederlanders die invaliditeitsrente ontvingen zullen worden geholpen met ingang van 1 januari 1963.

Het is wel treffend dat dit werk is aangepakt door het Kabinet De Quay waarvan de socialististen hadden verzekerd dat de sociale beweging bij dit Kabinet wel geen zoden aan de dijk zou zetten. Een objectief beoordeelaar zal echter tot de conclusie komen dat met name dit kabinet is overgegaan tot het opruimen, van meerdere noodtoestanden, althans een duidelijk voelbaar begin hiermee heeft gemaakt.

Thans kwam het Kabinet De Quay met een tijdelijke regeling tot sterke verbetering van de financiële positie der invaliditeitstrekkers. Voor hen die 80 tot 100% invalide zijn wordt de uitkering opgetrokken voor gehuwden van 2000 tot 3924 gulden en voor ongehuwden van 1140 gulden tot 3186 gulden.

Zij die invalide zijn voor tweederde tot 80% zullen voortaan ontvangen 3186 gulden.

Zelfs de oud-minister van sociale zaken, de heer Suurhoff, juichte deze regeling toe.

Dit kabinet heeft de juiste politiek gevolgd, aldus kon de A.R.-spreker, de heer Van Eibergen stellen. In beginsel zou vanuit een geheel nieuwe wet op de arbeidsongeschiktheid de voorkeur verdienen. Maar dat werk is een zo omvangrijke zaak dat het nog enkele jaren zou duren voor dit tot stand komt. Daar mogen de invaliden in deze relatieve welvaartstijd niet op wachten.

De communist, de heer Jager, was niet onduidelijk in zijn verwijt aan het socialistische bewind van voorheen. Jarenlang zijn de invalide rentetrekken aan ellende prijsgegeven. Waarom is

een tijdelijke regeling niet eerder ingediend? Vragen, waarop de oud-minister, de heer Suurhoff (nog) niet is ingegaan.

WENSEN

HET is in de politiek een vaste zaak dat kabinetsvoorstellen die in een bepaalde nood voorzien praktisch altijd de wens oproepen maar een nog betere regeling.

Zo was het met dit wetsontwerp eveneens het geval.

Hieruit spreekt geen ondank van de zijde van de Kamer. De praktijk van

Emotioneel

Mr. Geertsema achtte het directe verband tussen Planta en de jeukziekte niet geheel bewezen.

„Ja, ja”, zei dokter Lamberts: „de door u aangevoerde argumenten overtuigen wellicht de leek maar niet de deskundigen.”

„De heer Geertsema zal wel een alpha-opleiding hebben genoten (op het gymnasium)”, zei dr. Lamberts toen wat hatelijk.

„Volkomen juist”, replicerde mr. Geertsema, „en dáárom kan ik er zo goed over oordelen of het bewijs al dan niet geleverd is. Dat is een juridische en niet een medische zaak”.

vroeger en nu dwingt tot deze handelwijze. Vroeger ging het om de inwilliging van bedden, door het volk op te brengen, waarvoor meer werd gevraagd dan de vorst aanvankelijk toestond. Vandaag gaat het, bij bepaalde financiële mogelijkheden en omstandigheden over een afweging van prioriteiten. Daar tussen in ligt dan de oplossing.

De Kamer was — hoezeer men van alle zijden deze aanpak toejuichte — bepaald van mening dat of nu of straks beslist meer moest gebeuren. De bestaande nood is te groot en te langdurig geweest dan dat het ontwerp alen kon bevredigen.

De heer Van Eibergen (A.R.) vond een wijze oplossing naar het ons voorkomt. Als de verruiming waarop de Kamer aandrang oorzaak zouden worden van enige vertraging — die kans zit er in omdat de materie bijzonder ingewikkeld is — dan mocht dat risico niet worden gelopen. Aan de minister moest de gelegenheid worden gegeven de nodige voorzieningen te treffen. Maar dit mocht geen aanleiding zijn voor de minister om ruim tijd te nemen. Hij vond een uiterste datum van 1 januari 1964 voldoende om de noodzakelijke verruiming te realiseren.

De minister van sociale zaken heeft nog niet geantwoord. De C.H.U.-woordvoerder, de heer Kikkert drong aan op een regeling voor hen die 35 jaar waren toen zij voor het eerst in loondienst gingen en daarom geen rentezegels behoeften te plakken. Mocht de minister in dit opzicht geen toezeggingen doen dan is de kans niet uitgesloten dat de heer Kikkert een amendement indient.

Op zichzelf is deze wens aantrekkelijk. Maar indien er de reële mogelijkheid schuilt van verdere vertraging kan een dergelijk amendement beter niet ter tafel worden gebracht.

Algemeen werd aangedrongen om de grens van de mate van invaliditeit te verleggen. Niet beginnen met de groep tweederde invalide, maar reeds met hen die voor de helft invalide zijn. In elk geval zal moeten vaststaan dat een terugval van invaliditeit van 66 2/3 naar de helft zeer soepel zal moeten verlopen.

Minister Veldkamp heeft eigenlijk dezelfde bezwaren tegen een verruiming als minister Klompé m.b.t. de gehandicapten. Men wil de zwaarder getroffen niet de dupe laten worden van de minder zware invaliden. Immers: gaat de wetgever hiertoe over dan bestaat de kans dat de gehele regeling tot later tijdstip moet worden uitgesteld. De Kamer was er nog niet van overtuigd. Het is niet uitgesloten dat er op dit punt een amendement komt.

De heer Suurhoff (P.v.d.A.) wilde zich wel bij deze voorgestelde grens neerleggen, als zijnde bij voorbaat overtuigd van een vertraging in de voorgestelde snelle invoering van dit ontwerp. Dat betekent, dat hij bij voorbaat het hoofd in de schoot heeft gelegd.

• Vervolg op pag. 9

Mammoet II

De heer Kikkert (CHU) had gepleit voor een wet op de algemene arbeidsongeschiktheidsverzekering. Hij hoopte dat „deze mammoet er aardiger en fleuriger uit zou zien dan wel eens met een ander beestje het geval geweest is”.

De Juryrechtspraak en de Softenon-zaak

IN het Softenon-proces te Luik zijn alle verdachten niet-schuldig bevonden aan de ten laste legging van moord en medeplichtigheid aan moord op de baby Corine Vandepuit, die — vermoedelijk door het gebruik van Softenon door de moeder tijdens haar zwangerschap — misvormd ter wereld was gekomen. Het publiek in de rechtzaal te Luik heeft deze uitspraak met luide toejuichingen begroet.

De jury in Luik heeft kennelijk de publieke opinie medegehad. Dit is overigens niet onbegrijpelijk, want de jury bestond uit negen leken-rechters en drie leden van de rechterlijke macht. Het publiek was derhalve ruim vertegenwoordigd in de jury. Naar onze rechtsbegrippen is de uitspraak van de jury in Luik niet te plaatsen. Het gebeurde is bijzonder tragisch en men kan in alle opzichten medelijden hebben met de Belgische vader en moeder van het misvormde kind. Een wanhopige moeder ziet de lange lijdensweg voor zich van kind en gezin en besluit hieraan een einde te maken. Is dit te verdedigen met een beroep op de gevoelens van de moeder, die het slachtoffer is geworden van een verkeerd inwerkend medisch voorgeschreven middel? De jury meende van wel en verklaarde alle verdachten niet schuldig. Mijn opinie is, dat deze moeder niet het recht in eigen hand had mogen nemen. Het gebod: „Gij zult niet doden” is in alle strafwetgevingen opgenomen en geldt nog steeds.

Het is te betreuren, dat het eerste Softenon-proces voor een jury heeft gediend. De juryrechtspraak is, hoe aantrekkelijk ook op het eerste gezicht, een zeer aanvechtbare wijze van rechtspreken. Tijdens een studiereis, die ik vorig jaar in Frankrijk maakte, en bij contacten, die ik onlangs had met Belgische ambtgenoten, heb ik bijzondere aandacht gewijd aan de jury-rechtspraak. Sommige buitenlandse collega's verdedigden deze rechtspraak met het motief, dat de stem van het volk en het gevoel van het volk op deze wijze tot uitdrukking konden komen in de uitspraak. Zij achtten dit een belangrijk voordeel.

Ik meen, dat zulks geen sterk argument voor de jury is, want men verloor daarbij uit het oog, dat ook de beroepsrechters behoren tot dit volk en dat daardoor, wanneer de rechter de zaak gaat beoordelen, voldoende is gewaarborgd, dat deze rechter met alle omstandigheden waaronder een strafbaar feit is begaan rekening zal houden.

Vele ambtgenoten in Frankrijk en België meenden echter, dat de jury niet langer gehandhaafd moet worden, daar steeds weer op allerlei gevoelsgronden de vreemdste uitspraken werden gegeven. Zij waren daarom geneigd de strafzaken zoveel mogelijk bij de gewone rechter aan te brengen en daartoe de ten laste leggingen zodanig te maken, dat de jury niet behoefde te worden ingeschakeld.

Tijdens mijn verblijf in Frankrijk heb ik van dichtbij een deel van de instructie in de ontvoering van het jongetje Peugeot mee kunnen maken. De verdaders van de verdachten in dit proces waren er op uit om het proces zo lang mogelijk te doen duren, want zij wisten, dat de zaak voor een jury behandeld zou worden. Zij voerden daarom een onbekende mededader ten tonele en schoven een belangrijk deel van de schuld aan deze ontvoering op de grote onbekende.

Daarmede werd bereikt, dat de procedure aanzienlijk werd uitgesteld en bovendien werden hun gedefinieerde verdachten voor een deel ontlast. Het uitsel en de vertraging betekende dan ook, dat de be-rechting eerst twee jaar na de daad kon plaats vinden. Na zo lange tijd is een groot deel van de sterke indruk van de kidnapping op een jury verloren gegaan, hetgeen voor de verdediging zeer belangrijk is.

De jury in Luik heeft bovendien zelf de onmacht van de jury-rechtspraak gedemonstreerd. Het stond in Luik volkomen vast, dat de moeder haar baby om het leven had gebracht en dat de vader zulks wist. De dokter had de middelen tot de daad verschaft en was derhalve schuldig aan uitlokking of medeplichtigheid aan deze moord. Indien dit strafproces voor de Nederlandse rechter had gediend, was een niet-schuldigverklaring uitgesloten geweest. De rechter zou wellicht rekening gehouden hebben met tal van verzachtende omstandigheden, zoals de wanhopige toestand van de moeder en de schuld liggende bij de

vervaardigers van de softenon-tabletten, maar een vrijspraak zou het nooit geworden zijn.

Deze jury is uitsluitend op gevoelsgronden tot een vrijspraak gekomen. De wettelijke gronden, zoals wij die in Nederland kennen, hebben niets met deze vrijspraak uitstaande. Een jury denkt nu eenmaal niet juridisch, want de jury is hierin niet geoefend. De verdediging maakte hiervan een dankbaar gebruik en ging met alle mogelijke middelen op de sentimen-ten van de juryleden werken, waarbij de interventies van het publiek en de publicaties van de pers natuurlijk een welkome versterking van de verdediging vormden. Een rechter moet objectief zijn, voorzover hem enigszins mogelijk is, een jury kan nooit objectief zijn.

De Franse Wetgever heeft deze moeilijkheid voor de jury ook aangevoeld en heeft daarom voorgeschreven, dat de juryleden en twee van de beroeps-

Dit artikel is geschreven kort na de uitspraak in het Softenonproces.

Inmiddels is bekend geworden, dat de moeder van de gedode baby haar dagboek voor een hoog bedrag heeft verkocht aan een Frans blad.

De hieruit sprekende weezinwekkende mentaliteit werpt wel een bijzonder schril licht op de persoon van de hoofdverdachte in dit proces.

rechters, die mede over de strafzaak moeten oordelen, geen kennis mogen nemen van het strafdossier. Alleen de president, de Officier van Justitie en de verdediger mogen het strafdossier inzien. Dit alles ter wille van de objectiviteit, maar de inwerking van de perspublicaties en wat elders in gesprekken over de strafzaak wordt medegedeeld heeft men uiteraard niet hierdoor kunnen ondervangen.

De vrijspraak in het Softenon-proces heeft wellicht nog verstreckende gevolgen. Sommigen zullen thans ook in gevallen van imbeciele kinderen zich gerechtigd gaan achten deze kinderen om het leven te brengen. En zo kan men maar doorgaan, krankzinnigen, zwaar zieke mensen, psychopaten, enz. Waar ligt dan de grens van het toelaatbare? Het is een scherp hellend vlak.

In de Nederlandse rechtspraak is één geval van euthanasie te vinden. Euthanasie is het doden van de medemens uit barmhartigheid. Op 11 maart 1952 heeft de Utrechtse Rechtbank in een strafzaak van euthanasie een veroordeling uitgesproken. Dit was voor Nederland de eerste strafzaak op dit gebied. Voorzover mij bekend is er ook nimmer weer een dergelijke strafzaak geweest.

In deze zaak kwam naar voren, blijkens de ten laste legging, dat de dader zijn broer, die in zeer ernstige mate aan tuberculose leed en ongeneeslijk ziek was, dusdanige middelen had toegediend, dat zijn broer binnen enkele minuten overleed. Het slachtoffer zou anders naar het oordeel van de behandelende medicus nog wel enige maanden geleefd hebben, maar zou ongetwijfeld nog veel hebben moeten doorstaan. De dader had van zijn broer zelfs het verzoek ontvangen om hem uit zijn lijden te helpen. Dit was derhalve een duidelijk geval van het doden uit barmhartigheid. De Utrechtse Rechtbank heeft destijds deze strafzaak zeer uitvoerig onderzocht en kwam uiteindelijk tot een strafbaarverklaring. De Rechtbank overwoog echter diverse gronden om het vonnis te motiveren.

De verdachte droeg als verweer voor, dat hij zich gesteld ziende tegenover het ondragelijke lijden van zijn broer niet kon en mocht weigeren gehoor te geven aan de stem van zijn geweten, welke hem gebood te voldoen aan de met aandrang geuite wens van zijn broer hem uit zijn lijden te verlossen, en vroeg aan de Rechtbank hem van rechtsvervolgning te ontslaan. De raadsman voegde hieraan toe, dat men het recht van een mens om zich te uiten en naar zijn gevoel en te handelen moest erkennen en als buitenwettelijke strafuitsluitingsgrond moest accepteren. De Wetgever heeft in enkele gevallen ook de gewetensbezwaren erkend en de mogelijkheid geschapen op grond hiervan ontheffing te geven van wettelijke voorschriften, bijvoorbeeld bij de dienstplicht en de verplichting tot vaccinatie, maar het is uiteraard niet geoorloofd dit uit te breiden tot andere gevallen.

De Utrechtse Rechtbank had geen mogelijkheid om in deze strafzaak een buitenwettelijke strafuitsluitingsgrond in te voeren en overwoog dan ook uitdrukkelijk, dat nu de wetgever geen ontheffing of vrijstelling van artikel 293 van het Wetboek van Strafrecht had gegeven hieruit afgeleid diende te worden, dat de wetgever in gewetensconflicten geen grond had gevonden voor uitsluiting van de strafbaarheid van de verdachte, die voldaan had aan het uitdrukkelijk verlangen van een medemens hem van het leven te beroven en die daardoor een daad van barmhartigheid had verricht.

De Rechtbank overwoog voorts, dat uit een oogpunt van generaal preventie gelet moest worden op het ernstig karakter van het misdrijf van art. 293 Wetboek van Strafrecht, doch — aangezien het de eerste maal was, dat een geval van euthanasie aan het oordeel van de Nederlandse Rechter werd onderworpen — volstaan kon worden met de nader in het vonnis genoemde straf.

Naar mijn mening zijn de Utrechtse strafzaak en het Softenon-proces zeer wel vergelijkbaar. In beide gevallen ziet men het gewetensconflict van de daders voor zich. In Utrecht ging het om een zwaar zieke, in Luik om een misvormd kind, maar in beide zaken was daar de strijd in het geweten, het doden, ter wille van de barmhartigheid, van het slachtoffer en anderzijds het verbod van het doden van de medemens.

De Utrechtse Rechtbank kwam tot een strafbaar verklaring en legde een, zij het milde, straf op. Deze uitspraak kan men eerbiedigen en er vrede mee hebben. De Luikse jury gaf een vrijspraak, doch dit bevredigt het rechtsgevoel zeker niet. Het publiek in België juichte, maar uitsluitend op gevoelsoverwegingen, niet op rechtsgronden. Waar is de grens voor de euthanasie en de straffeloosheid daarvan na het Luikse vonnis? Men heeft de vaste grond onder de voeten verloren en is op drijfzand gekomen. Dit zou in Nederland volkomen anders gegaan zijn en ik meen te mogen zeggen, dat de rechter hier tot een veroordeling zou zijn gekomen.

De Utrechtse Rechtbank had zeer wel begrip voor het gewetensconflict van de dader, die zijn broer zwaar zag lijden en van hem het verzoek kreeg om hem uit zijn lijden te helpen, terwijl hij anderzijds het verbod van doodslag kende. De Rechtbank kwam tot de conclusie, dat hier geen keuze mogelijk was en dat overtreding van de wet niet was toegestaan. Dit was een juist vonnis en het handhaafde de wet.

De wet moge soms hard zijn, maar het blijft de wet. Als men de norm loslaat is de rechter op het verkeerde pad en is terugkeer onmogelijk.

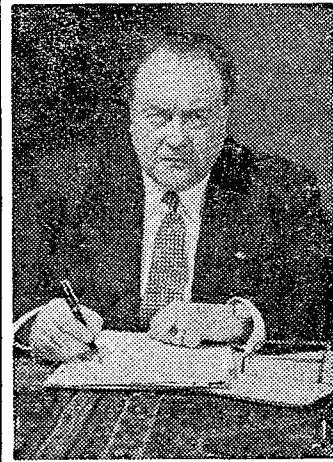
Mr. H. BOUMA

De wet moge soms hard zijn, maar het blijft de wet. Als men de norm loslaat is de rechter op het verkeerde pad en is terugkeer onmogelijk.

Mr. H. BOUMA

Het boek dat in elk Nederlands gezin thuishoort

Joseph Kessel's roman over

DR.
FELIX
KERSTEN

de
man
dië
Nederland
redde

f 11,50 geb.

„HET GESCHENK VOOR DE FÜHRER”

NIJGH & VAN DITMAR

Verkrijgbaar in de boekhandel

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

NAAM- EN NUMMERPLATEN

in diverse uitvoeringen.

Aanduidingen speciaal voor kantoorgebouwen, ziekenhuizen, sanatoria, bejaardencentra en op schepen.

ZUID NED. NAAMPLATEN ONDERNEMING
G. TER VEEN - GELEEN

GRAAF HUYNLAAN, hoek Markt - TELEFOON 04494 - 237.

P. MOOLENAAR & ZOON

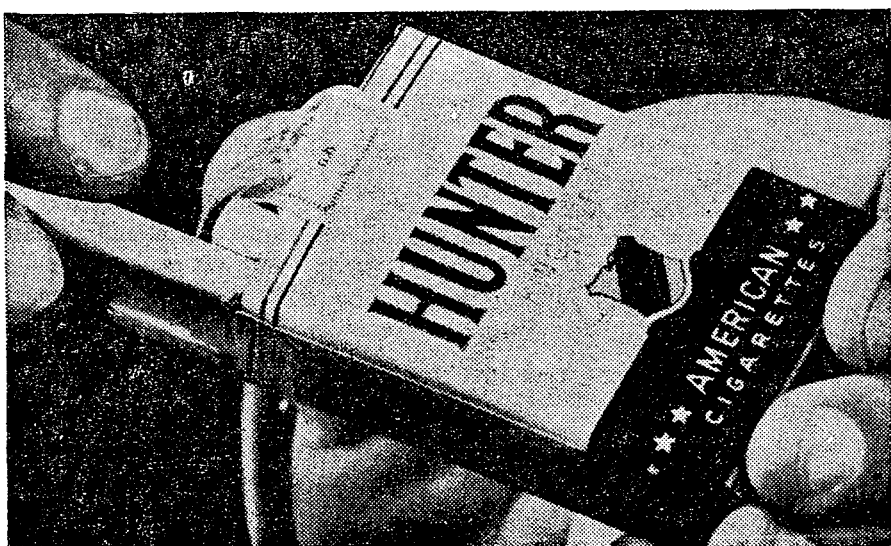
Sassenheim

BLOEMBOLLENKEWERIJ en -HANDEL

Import — Export

Dahliaculturen — Vraagt prijs

Sigaret ..?

Hebt U
al een
nieuwe
abonnee
aangebracht?
(zie bon op
pagina 12)

Sleepdienst „Broedertrouw” n.v.

v/h Fa. C. DEN BOER & ZONEN
CORR. ADRES: MAASPLEIN 9 - ZWIJNDRECHT
Telefoonnummers 01850-26166-26167 (2 lijnen)

Alle transporten te water

Scheepsbouwwerven A. VUYK EN ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie.
Telefoon Rotterdam 113333 (010).

NEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.

STOLK'S Handelonderneming

Kantoor: Veersedijk 223 - H. I. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

Constructiewerkplaats
en machinefabriek

BAILEY

Nieuw-Lekkerland - Telefoon 436

- Staalconstructies voor gebouwen e.d.
- Alle soorten kranen

Scheepswerf en Gashouderbouw
v/h JONKER & STANS N.V.
HENDRIK IDO AMBACHT

Werk voor de bouw en reparatie van alle
typen schepen.
Telefoon H.I. Ambacht (01858) 2841

n.v. scheepsbouw v.h.

FIRMA A. LANSER

Sliedrecht - Holland

Firma Blaak

Boot- en sloepenbouwerij

HOOGZAND

J. BUIJSE & ZOON

Smederij en
Constructiewerkplaats

ROTTERDAM v/m IJselmonde - Telefoon 71815

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

WESTPLEIN 2 - ROTTERDAM

N.V. Gereedschapfabriek

Zwolsseweg 480 - APELDOORN - Telefoon 06762-241

Gereedschappen voor de metaalindustrie

H. Bieze en zonen

Jachtwerf

ZWARTSLUIS - TELEFOON 05208-307

Firma P. Bieze Jzn.

EIGENAAR J. J. SMIT

ROEIVLETTEN

ZWARTSLUIS - ZOMERDIJK 40 - TEL. 05208-310

N.V. Scheepswerf G. BIJLSMA en ZN.

WARTENA

Nieuwbouw van alle soorten schepen.

Telefoon 05105 - 271.

DE VROUW op de akker en in

IN de industriële wereld van vandaag wordt steeds meer de vrouw ingeschakeld in het arbeidsproces. In Amerika vindt men dat heel normaal. En bij ons in de grote steden is het langer ook niet meer een ongewoon verschijnsel. Op het platteland echter zijn er ongetwijfeld nog velen, die hier wat aan moeten wennen.

Op de boerderij

ZO gezien is er ook wel reden voor de vraag, waarom de vrouw ook hier niet op de boerderij zal meehelpen en meewerken. Enige tijd geleden werd ons zelfs door een groep Duitse meisjes gevraagd, wat de vrouwen en meisjes hier op de boerderij eigenlijk doen. Want ze kunnen toch niet de hele dag boenen en poetsen, koken en naaien, bed-opmaken en op de kinderen passen. Er valt voor hen toch wel meer te doen dan alleen die huishoudelijke aangelegenheden.

Deze Duitse boerendochters dachten daarbij uiteraard aan de verzorging van het kleinvee, aan de verpleging van moes-, fruit- en siertuin, aan de slacht en aan de inmaak. Ze hadden daarvan in ons land niets gezien. Integendeel, ze hadden zelfs de indruk, dat de moeders met haar dochters daar ook niets voor voelden. En dat konden deze meisjes zich maar nauwelijks indenken. Want dat werk gaf immers kleur en fleur aan het boerenleven.

Verleden tijd

OPVALLEND is, dat er eigenlijk in de gedachtengang van deze meisjes nog een heel stuk romantiek schuilt. Het is net of proeft men hierin nog

een verering van het boereleven, die in onze tijd in het geheel niet meer zakelijk aan doet. Want voor het grootste deel moeten wij dit allemaal zien als verleden tijd. Als wij deze werkzaamheden vandaag eens goed op de korrel nemen, dan blijft er toch in feite niet zo heel veel meer over. De slacht heeft in grote delen van ons land eigenlijk zo goed als afgedaan. De verbindingen zijn veel beter geworden. Het menu is meer gevarieerd. En dat kan ook, want je kunt het gemakkelijk even halen en zelfs wil men het wel brengen. Vergissen wij ons niet dan wordt er van de lange rij weckflessen in de kelder lang zo veel niet meer gebruik gemaakt als enkele jaren geleden. Zeker, het is nog wel eens leuk om iets achteruit te hebben. Er blijft ook altijd het aangename gevoel, dat je zelfs iets gemaakt hebt. Maar toch, de nieuwe technieken zijn de oorzaak, dat er in dat opzicht veel verandert. Bovendien gaat ook de economie van het geval zo langzamerhand een woordje meespelen. Al met al zijn wij bijna van mening, dat als zodanig genoemde werkzaamheden voor vrouwen en meisjes nu niet anders meer gezien kunnen worden als een aangename tijdpassering. Natuurlijk betekent het helemaal niet, dat men het daar niet druk mee kan hebben.

Ijzere noodzaak

HET probleem ligt echter vandaag heel anders. Het gaat nu niet om de werkzaamheden van de vrouw met betrekking tot de huishoudelijke aangelegenheden. Het gaat nu om het werk, dat anders door arbeider of knecht wordt verricht. Het is de schaarste aan arbeidskrachten, die er toe dwingt. En daarmee wordt het

soms tot een ijzere noodzaak moet het. Dat komt, omdat drijf nu eenmaal een hoeve gedaan moet worden, dan gesproken voor de goede gangen uitstel lijden kan. Dan de vrouw worden Enkel en alleen, omdat he kan.

Het gevaar is niet heel beeldig, dat velen hier teruggang zien naar de tijd vrouwen en ook de kind afgebeeld. Naar onze me wij hier echter goed on Want het ligt allemaal voudig als wij ophet misschien wel zouden der moet echter staan, dat de van onze landbouwbedrijf terugvallen op on- of o werk van vrouwen en l wordt het nog wel eens Dat zou voor de boerensta schande zijn.

Even anders moeten wij tegenover de arbeid, die vrouw wordt verricht, me wij de gewone normale c kunnen incalculeren. Hier dus niet om onbetaalde of de arbeid. Het betreft c allereerst de rentabiliteit drijf. In feite gaat het hier dienen van de vrouw.

Dat kan in eigen bedr Men kan het ook elders v zodanig wordt het dan ool het gezinsinkomen. Miss niet altijd even plezierig. heel wat bezwaren te n niemand kan en mag dit met de uitbuiting van c arbeid, zoals dat honderd het geval was.

Niet vrijwillig

ER blijft bij dit alles één lijkheid. Want in bov het wel zeer theoretisch zien namelijk een merkw wikkeling. In een studie anderingen in de arbeid de weidebedrijven van é bouwconsulentschappen k de conclusie, dat bij de v vrouwelijke gezinsleden i 10 jaar een sterke daling i Deze gevolgtrekking is e algemeenheid misleidend. treft hier een vergelijkir zelfde bedrijven. Het betek dat de opgroeiende kind ouder worden meer werk waardoor de arbeid van d worden beperkt.

De grote moeilijkheid is de vrouw in de jonge ge meehelpen. En dan gebeur niet vrijwillig. Want het vast arbeider zal dan vaal inkomen dusdanig verm men aan de grens van l minimum komt. Gesteld krappe arbeidsmarkt to vreemde arbeidskracht worden aangetrokken, d er maar om of er voor beidskracht het gehele ja doende produktieve arbe er niet om, dat de boer c minder kan doen. Maar do moet in dit geval zijn of d van deze man het gezins zodanig beslist niet achte dat hangt natuurlijk van

stal?

igheden af. Niet in de laatste s zal daarbij ook de grootte van bedrijf een belangrijke rol spelen. Moelijkheden komen op de, wat de dsbehoefte betreft, marginale be- en.

waren

RTEGEN kan men inderdaad vele bezwaren inbrengen. Want juist in onge gezinnen moet de vrouw in erste plaats haar taak als moeder en verrichten. Bovendien zijn er hillende werkzaamheden op het jf, die, laat het ons maar ronduit n, specifiek mannenwerk zijn. ontwikkeling werkt eveneens in and, dat vaak ook de jonge kin- worden ingeschakeld. En er valt veel voor te zeggen om in dat ht jonge kinderen nooit te zwaar lasten, al hoe sterk deze kinderen graag in de ogen van de volwasse- willen zijn. De bezwaren zijn dus groot. Deze ontwikkeling is beslist gunstig. Er is reden voor de vraag, wij hiertegen kunnen doen. Zijn ezinsbedrijven wel zo ideaal, als atste jaren ons steeds weer werd gehouden?

P. van der Mark

De boerin is ook vertrouwd met de techniek, die in de landbouw een steeds ruimere plaats krijgt.

Wat heeft het proces te Luik ons te zeggen?

Wanneer u dit leest is het rumoer om het Luikse proces wat geluwd. De krant heeft het hare gezegd. De radio en televisie hebben er uitvoerig aandacht aan geschonken.

De Tweede Kamer is er bij de be- gang van justitie over gesproken. In 1974 geleden maakte ik twee ver- ringen van vrouwen mee. Eén van de Nederlandse Christen Vrouwenbond en één van de Ned. Sectie van de Nederlandse Vrijheids Vrouwen Unie. Op beide veranderingen sprak men zijn veront- ning uit.

De E.V.U. besloot in een brief, ge- richt aan haar internationaal hoofd- bureau, stelling te nemen, tegen de ver- draak.

Dit verband treft het mij, dat een Rotterdamse vrouw geprotesteerd heeft tegen de samenstelling van de jury nl. van mannen. Zij vreesde dat deze vijf mannen zich te weinig in de belangstelling van de moeder en kinderen kunnen verplaatsen. Zij pleit- voor vrijspraak en meende, dat dit niet bereikt zou worden wanneer vrouwen deel van de jury uit- maken. Zij heeft zich hierin vergist. Mannen stelden het onschuldig. In het ver- derre dit gebeurd is onder druk van de publieke opinie in Luik, zal wel bekend worden. Ik vraag me af of vrouwelijke juryleden niet eens anders geoordeeld zouden kunnen worden.

Zij zouden zich zeker in het grote driet en de schrik van de moeder en kinderen kunnen verplaatsen. Maar het is ook mogelijk, dat juist zij, die zo nauw betrokken zijn bij de wording van een nieuw leven, dit leven niet vernietigen en juist alles willen doen om dit geschonden leven te be- herstellen en tot ontwikkeling te brengen.

Zijn talloze moeders geweest, die onuitputtelijk geduld hun gehan- pte kinderen hebben willen bij- staan.

Ik denk hierbij b.v. aan de Ameri- kaanse Marie Killilea, die een boek ge- schreven heeft over haar spastisch dochtertje Karen.

Zij schreef dit boek om andere moe- ders te helpen en zij richtte een ver- eniging op van ouders met spastische kinderen.

Bedenkelijk vind ik, dat de Rotter- damse nu een actie voert om de mogelijkheid open te stellen, dat artsen direct na de geboorte het leven mogen beëindigen van kinderen, die zo mis- gunstig uit.

door

C. M. Tonkens-Kaajan

maakt zijn, dat men nauwelijks meer van een mens kan spreken.

In korte tijd had zij 1000 handteke- ningen van vrouwen verzameld. Haar actie lijkt me geen direct gevolg van de uitspraak in Luik.

Wij kennen in ons land geen jury rechtspraak en telkens ontmoet men een onbehagen over de manier waar- op de moeder is vrijgesproken.

Het zou mogelijk zijn geweest de daad zelf te veroordelen, maar voor- de moeder gratie te verkrijgen. Dit had van tevoren geregeld kunnen worden. Alle redenen voor een gratieverzoek waren immers aanwezig. Niemand wil- de deze vrouw voor drie jaar in de gevangenis opsluiten. Ieder was vol medeleven en kon zich het grote con- flict indenken en de schrik om de duidelijke mismaaktheid.

Maar een kind, dat doof en blind ge- boren wordt, heeft geen uiterlijke ken- merken. Ook dringt dit gebrek slechts langzaam tot de ouders door. Maar be- tekent dit in wezen niet een veel gro- tere handicap?

Ik denk aan Helen Keller, die zich als een kleine wilde gedroeg, omdat zij geen enkel contact met de haar

omringende mensen kon hebben. En wat heeft juist deze vrouw veel be- tekend in haar later leven.

Niet wij mensen mogen uitmaken wat een waardeloos leven is. Ziekte en letsel zijn nauw met ons leven ver- bonden. Er zijn duizenden kinderen met ernstige lichamelijke en geestelijke gebreken.

De taak van de ouders kan on- noemelijk zwaar zijn, te zwaar.

Wij zullen daar een open oog voor moeten hebben en ook als volk bereid zijn naast deze ouders te staan en hen te helpen.

Er zijn in ons land tal van inrichtin- gen, waar men zich dagelijks bezig houdt met de ontwikkeling van ook maar de kleinste mogelijkheid om iets van geluk in de kinderharten te bren- gen.

Niet wij mogen uitmaken, wanneer een leven niet meer leefbaar is.

Het is God, die het leven geeft, Hij alleen mag het weer tot Zich nemen. Ook al zouden wij begeren, dat dit spoedig mag zijn.

In het verleden omringde men de vrouw, die in verwachting was met allerlei wonderlijke taboes. Had een kindje een hazelip, dan was de moeder vast geschrokken van een haas. Men begreep, dat er een wondere samen- hang is tussen moeder en kind, ook vóór de geboorte.

Het is tragisch, dat deze samenhang op zo'n afschuwelijke manier aan het licht gekomen is.

Wij zijn zo gewend met allerlei medicamenten de ongemakken van ons af te houden. Voor iedere kwaal is wel een medicijn. Maar al die on- schuldig lijkende middelen zijn het daarom nog niet.

Ook dit is een les, die we terdege ter harte moeten nemen. Een rustig vertrouwen is uiteindelijk alleen te verkrijgen, wanneer wij ons leven in handen weten van God, onze Schepper.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245* - Postbus 30

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN

GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

Gebr. Van Altena

smeed- en constructie.werk
stalen ramen en deuren

G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 - AMSTERDAM
TELEFOON 82298

TE KOOP:

NIEUW TE BOUWEN WONINGEN

BOUWBEDRIJF J. WALRAVEN

Telefoon 01180 - 2589

ST. LAURENS

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.

Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123
PAPENDRECHT

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

HOTEL „DE KROON“

SOPHALAAN - LEEUWARDEN
telefoon 4467 - 4468

Uw adres voor recepties en partijen

HOLWERDA ZONEN Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten kantoor tijd 2580
Rotterdam: telefoon 010-171317

 Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526-841 (7 lijnen)

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - oprappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., - Greup (Z.H.)
telefoon (01860)-2050

AVIA huisbrandolie

Firma G. H. VAN LEEUWEN

VEENENDAAL TELEFOON 08385 - 2414

Geef dit blad door!

HET PAROOL EN DE PERIODIEK

Reclame televisie en loonpolitiek

Het heeft lang geduurd, maar uiteindelijk is het dan toch zo ver: de staatssecretarissen Scholten en Gijzels hebben de memorie van antwoord inzake de nota reclame televisie doen verschijnen. Het ziet er bepaald niet naar uit, dat zij door de inhoud van deze memorie tegenstanders van hun opvattingen tot medestanders zullen bekeren: de standpunten pro en contra op dit felomstreden stuk van ons televisiebestel liggen wel vast. Hoe straks de Tweede Kamer zal stemmen moet natuurlijk worden afgewacht, maar het is op zijn minst zeer waarschijnlijk, dat de voorstellen van het kabinet niet de vereiste meerderheid zullen halen.

Dat, na kennisgeving van de grote hoeveelheid commentaren in de Nederlandse dag- en weekbladen, evenmin van herziening der oorspronkelijk ingenomen standpunten iets is gebleken, ligt wel voor de hand. Ook daar zijn de posities ingenomen.

Zoals men weet hebben de beide staatssecretarissen naar een compromis gezocht. Op het tweede televisienet kunnen NTS en omroepverenigingen tien uur per week verzorgen en wel uit het kijkgeld of uit de opbrengst van advertentiegeden van een vanwege de NTS te stichten orgaan. De overblijvende twintig uur komen dan voor rekening van een commerciële concessionaris.

Naar het oordeel van het dagblad Trouw is het meest verrassende in de memorie van antwoord de gloednieuwe argumentatie, die thans onder het plan is geschoven. Het blad zegt dit na te hebben geconstateerd, dat de staatssecretarissen in wezen nauwelijks een wijziging in hun voorstellen hebben aangebracht. Onverkort houden zij immers vast aan het voortnemen commerciële tv in te voeren volgens het Britse systeem.

Trouw schrijft dan:

De in februari 1961 ingediende nota Reclame televisie steunde hoofdzakelijk op het economische argument dat het Nederlandse bedrijfsleven t.v.-reclame niet kan missen.

In de thans uitgekomen Memorie van Antwoord evenwel is de argumentatie plotseling verschoven van het economische naar het omroeppolitieke terrein.

De staatssecretarissen geven thans openlijk toe: het gaat niet in de eerste plaats om t.v.-reclame; het gaat in de eerste plaats om de programma-verzorging, om het omroepsysteem.

Zowel voor- als tegenstanders was deze aap in de mouw van de staatssecretaris reeds lang zichtbaar. Tegenstanders vonden de economische argumentatie van de nota uiterst pover. En vooral die voorstanders van commerciële tv, die het voor alles te doen is om een nieuwe omroep zonder godsdienstige of politieke kleur, verweten de staatssecretarissen ook het zwakke economische uitgangspunt van hun nota. Weinigen konden geloven dat de Nederlandse economie wezenlijk schade zou lijden indien we geen tv-reclame invoerden.

Het hoofddoel van de concessionaris zal het geven van programma's moeten zijn, zo vertellen de staatssecretarissen ons thans. Dit is dus de reden waarom concessieaanvragers, die geen nieuwe omroep, doch uitsluitend een reclame-onderneming wilden stichten, niet aan bod kunnen komen. Dit is dus de reden dat men, tegen alle redelijkheid in de voor de hand liggende oplossing van invoering van het Duitse systeem van tv-reclame blijft verwerpen. De staatssecretaris erkent thans dat hij méér aan de orde stelt dan een reclamevraagstuk. De gedachten, die thans in de Memorie van Antwoord worden ontwikkeld, raken de grondslagen van het gehele toekomstige omroepsysteem in ons land.

En in een volgend hoofdartikel over deze materie besluit Trouw zijn beschouwing als volgt:

Als men de geldmacht de vrije hand geeft in de staat, komen wij in de dictatuur terecht. Onze hele sociale strijd is één grote strijd geweest tegen de vrije macht van het geld in onze sociale verhoudingen.

Als men in de beperkte mogelijkheden van de televisie de zwaargewichtboks, die de geldmacht is, toelaat, is het met de vrijheid gedaan.

Als de mogelijkheden van menings-

uiting beperkt zijn, moet men ter wille van de vrijheid, ter wille van een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van die vrijheid, de geldmacht uitsluiten.

Want de geldmacht slokt alles op en zij stelt geestelijk en cultureel niets voor. Het is dit christelijk inzicht in de vrijheid en in de aard van haar belagers, dat bij het vraagstuk der commerciële televisie aan de orde is.

En als men nu vraagt of Christelijke politiek en een Christelijk-politieke partij noodzakelijk zijn, is het interessant en actueel om dit nu juist eens aan dit punt te demonstreren.

De Nieuwe Rotterdamse Courant, liberaal en één der participanten in de OTEM, kan de conclusies onderschrijven, die de staatssecretarissen trekken uit artikel tien van het Verdrag van Rome, „hoewel men zich, gelet op de constatering, dat het technisch medium televisie naar zijn aard monopolioïde is, moet afvragen in hoeverre het houdbaar is, dat het Verdrag ook de bestaande omroeporganisaties (in hun huidige vorm) beschermt”. Het blad vervolgt:

De stelling van de staatssecretarissen, dat de overheid bij verlening van concessies wel degelijk eisen kan stellen „die hun oorsprong vinden in overwegingen van algemeen belang” is in overeenstemming met de letter („dit artikel belet de staten niet radio-, bioscoop- en televisie-ondernemingen te onderwerpen aan een stelsel van vergunningen”) en met de geest van het verdrag.

Wat die geest betreft: het is o.i. de plicht van de staten te waarborgen dat de vrijheid van meningsuiting binnen de technische beperkingen zo goed mogelijk tot haar recht komt. Het zou kortzichtig zijn, hierbij alleen aan politieke en levensbeschouwelijke opinies te denken. Ook in andere opzichten dient het „veld van keuze” te worden verruimd.

De grote lijnen van de Nota reclame televisie hebben wij destijds onderschreven en wij doen dit nog. Wij hebben bij de verschijning ook opgemerkt, dat allerlei punten een nadere uitwerking behoefden. De memorie geeft deze uitwerking niet. Wat mede een gevolg is van het ontbreken van vragen en suggesties in deze richting in het voorlopig verslag van de bijzondere Kamercommissie.

Het Parool, onafhankelijk socialistisch, maar ook aangesloten bij de OTEM, zegt het heel duidelijk:

Ook naar onze mening bestaat er geen enkele reden om nu er gaandeweg ruimere technische mogelijkheden komen, het historisch bepaalde monopolie van de bestaande omroepverenigingen te continueren.

Dat de omroepverenigingen in meerderheid niets moeten hebben van concurrentie is allang duidelijk. Dat neemt niet weg, dat die concurrentie voor henzelf gezond en voor de kijkers een zegen zou zijn: echte keuze, dus grotere vrijheid en althans de kans op betere prestaties. Een aanslag op het omroepbestel is dat niet.

In omroepkringen stelt men zich verder graag op het standpunt dat de reclame het niveau van de uitzendingen zou verlagen. Wij vragen ons af aan welke andere heilloze invloeden het af en toe bijzonder treurige peil van de door de omroepverenigingen verzorgde uitzendingen dan wel moeten worden toegeschreven. Hoe hypocriet trouwens veel van de argumenten van de huidige monopolisten zijn, wordt bewezen door het volgende. Men stelt om te beginnen, dat iedere reclame een onding zou zijn en vernietigend voor het veelgeroemde „culturele” peil. Maar in één adem voegt men daaraan toe dat, als er dan toch reclame-televisie moet komen, de verzorging daarvan moet worden toevertrouwd aan de bestaande organisaties. Die dan klaarblijkelijk bereid zijn om zelf leiding te geven aan de door hen voorspelde ondergang van de Nederlandse cultuur.

Nogal fel is Het Vrije Volk, het socialistische partijdagblad, tegen deze beschouwing van Het Parool in het geweer gekomen. Om te beginnen noemt Het Vrije Volk het verbazingwekkend, dat tot de voorstanders van commerciële televisie ook een aantal journalisten in Nederland behoort. Die zouden op hun achterste benen staan, als het bestaansrecht van hun krant werd verdedigd met het argument: wij hebben wel wat redactionele vulsel nodig om

onze advertenties te verkopen. Nader ingaand op het betoog van de staatssecretarissen over het verdrag van Rome stelt het blad, dat dit slechts dient om één gegadigde aan een televisieconcessie te helpen. En verder:

Alle volgende gegadigden zouden op de deur „bezet” vinden, en nul op het rekest krijgen. Aan welke voorwaarden zij ook zouden voldoen!

Daarom is het hele betoog over de rechten van de mens in deze memorie van antwoord op zijn best een carnavalesstunt. Een vermomming die niemand ernstig neemt. Behalve enkele Nederlandse kranten.

Natuurlijk kunnen de omroepverenigingen bij sommige van deze bladen geen goed doen. Zij worden aangeduid als monopolisten.

Wat zouden deze bladen tekeergaan, als de grote Nederlandse dagbladen te zamen als monopolisten zouden worden beschreven. Waar het praktisch onmogelijk is een grote krant op te richten naast de bestaande, zou een dergelijk etiket zomaar opgeplakt kunnen worden. Met bijna evenveel recht. Of liever onrecht.

Maar goed, de omroepverenigingen wordt kwalijk genomen dat zij de reclame afwijzen onder de mededeling dat, als er toch reclame moet komen, de reclame beter door de bestaande verenigingen in de een of andere vorm verzorgd kan worden.

Het Parool heeft daar geen minder woord voor dan hypocriet. Dat is schijnheilig. Maar hypocriet klinkt sterker.

Waarom dat schijnheilig is, kunnen wij echter niet inzien. De omroepverenigingen hebben tot doel programma's te verzorgen. Ze zijn daarvoor opgericht.

Tenslotte De Rotterdammer (chr. nat.). Dit blad zegt, als het het pleidooi van de staatssecretarissen voor het recht van televisie als een democratisch recht op de korrel neemt, dat hier zware woorden worden gesproken. En dat de regering hier het democratisch recht kennelijk verstaan wil hebben in de zin van „in ruime mate toegankelijk”.

Maar meent zij dan, dat de invoering van commerciële televisie de toegankelijkheid van dit medium wezenlijk verhoogt? Het is — laten we het maar duidelijk zeggen — een waandenkbeeld die gevaarlijke situaties schept.

Naast de thans reeds bestaande algemene omroeporganisaties, waarvan men rustig mag zeggen dat zij de onder ons volk levende levens- en maatschappijbeschouwingen representeren, betekent invoering van commerciële televisie alleen maar de mogelijkheid van toegang tot de televisie voor weinige financieel draagkrachtigen. Met democratie heeft het uitsluitend de naam gemeen. In plaats van gelijkheid, immers een kenmerk van de democratie, wordt zo integendeel discriminatie geschapen.

De staatssecretaris van onderwijs, kunsten en wetenschappen die in het bijzonder met deze materie te maken heeft als taakomschrijving de zaken betreffende radio, televisie en pers. Dit is de officiële volgorde, en zij is reeds kenmerkend; met het alfabet is daarbij gebroken. De belangstelling van de staatssecretaris voor het perswezen blijkt beperkt. Maar het minste wat hij had kunnen doen is over de mogelijke gevolgen van commerciële televisie voor het dagbladwezen het oordeel te vragen van het officiële adviesorgaan der regering in persaangelegenheden, de Persraad. Het is ook uit de nota niet gebleken dat dit is geschied. Naar onze mening behoort het alsnog te geschieden. Het onderwerp is waarlijk belangrijk genoeg.

Het loonsysteem

Vrij algemeen is er tevredenheid over het te elfder ure bereikte akkoord tussen regering en bedrijfsleven met betrekking tot het nieuwe loonsysteem. Tot op de dag van het slotgesprek zag het er niet naar uit, dat er overeenstemming zou worden bereikt. Nu dit wél het geval is, bestaat er reden tot verheugenis. De verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven op het stuk van het loonbeleid zal per 1 januari a.s. aanmerkelijk groter worden. De voornaamste wijziging in de oorspronkelijke regeringsvoorstellen is wel, dat niet het College van Rijksbemiddelaars, maar de minister van sociale zaken een cao onverbindend kan verklaren, als het algemeen belang dat noodzakelijk maakt.

De Volkskrant (r.k.) meent, dat het van werkelijkheidszin getuigt, dat de regering in haar voorstellen nog een aantal wijzigingen heeft aangebracht. Het zou n.l. weinig zin hebben een loonsysteem op te dringen, dat op ernstige weerstand bij het bedrijfsleven zou stuiten. Het blad zegt:

De regering is moeten terugkomen van een wel erg vooruitgeschoven positie, die ze in het loonbeleid wilde blijven innemen, maar heeft toch nog iets meer vinger in de pap weten te houden dan een SER-meerderheid destijds wenselijk achtte. Wat uiteindelijk uit de bus gekomen is, is grotendeels wat de meerderheid in de SER voor ogen stond, met een iets toegespitste mogelijkheid van tijdig overheidsingrijpen. Daarmee kan de beduchtheid van hen, die nog altijd wat zorgelijk tegen de gevraagde vrijheid van het bedrijfsleven op loongebied aankeken, misschien wat afnemen.

We staan voor een geheel nieuwe aanpak van de loonpolitiek. Men moet er niet van verwachten, dat alles in het loonbeleid voortaan koek en ei zal zijn. Er zullen altijd wel strubbelingen blijven en geen enkel systeem — ook dit niet — zal voor honderd procent perfect werken. In het begin zeker zal er veel van alle bij het loonbeleid betrokkenen gevraagd worden. Maar als ze het kunnen opbrengen en we verlost kunnen worden van een stuk na-oorlogse regeringsbevoogding op dit punt is er al heel wat gewonnen. De geest, waarin een akkoord werd bereikt, doet het beste verwachten.

Het Algemeen Handelsblad (lib.) plaatst boven zijn commentaar het woord „Legpuzzel”. Het meent, dat één van de meest bewierookte tradities uit ons naoorlogse sociale bestel ook nu weer is gehandhaafd, n.l. dat men elkaar gevonden heeft, nadat nog maar kort daarvoor scherpe meningsverschillen bestonden.

Ook wanneer men niet naar het verleden kijkt geeft de thans bereikte overeenstemming wel aanleiding tot enige scepsis. Er is zoveel gedokterd aan het min of meer sluitende systeem, neergelegd in het SER-advies van 6 juli j.l. (waartegen wij overigens wel bezwaren hadden), dat er op het ogenblik meer sprake is van een legpuzzel, waarvan het nog de vraag is of alle stukjes aan elkaar zullen passen. De regeringsbeslissing van 9 november j.l. was reeds een vrij ingewikkeld compromis, dat naar de vorm de meerderheid van de SER trachtte te gerieven, maar naar de geest meer gemeen had met het standpunt van de minderheid. In dit compromis is nu opnieuw de schaar gezet, waardoor het geheel op ons een lichtelijk verknijpte indruk is gaan maken.

Desondanks is één ding wel duidelijk: de regering heeft haar „beslissing” van twee weken geleden aanzienlijk gemendeerd. Op het bedrijfsleven komt een zware verantwoordelijkheid te rusten met betrekking tot de loonontwikkeling. Het thans overeengekomen systeem kan, indien deze verantwoordelijkheid te licht wordt opgevat, tot ernstige ontwrichtingen van onze economie leiden. Niettemin sluiten wij ons aan bij de woorden van ir. Kruyff: „Niet het systeem zelf is het belangrijkste, maar de manier waarop het wordt toegepast”. Aan de Stichting van den Arbeid is het thans, om waar te maken dat aan die toepassing niets zal ontbreken.

De Rotterdammer (chr. nat.) stelt, dat thans een principiële zaak, die vooral door de christelijk-sociale organisaties in de afgelopen jaren is bevochten, een feit is geworden. Hiertoe hebben de protestants-christelijke bewindslieden in het kabinet belangrijk bijgedragen. Het blad schrijft verder:

Dat dit kabinet onmiddellijk na zijn optreden in 1959 niet over kon gaan tot de invoering van een hier bedoelde loonpolitiek, is voor ons van het begin af aan duidelijk geweest. De overgang zou te groot geweest zijn. Een periode van gedifferentieerde loonpolitiek, zoals wij deze de afgelopen jaren nog hebben gekend, is noodzakelijk geweest om de weg te effenen voor een vrijere loonpolitiek, welke thans per 1 januari a.s. ingevoerd zal worden.

Niemand is bijzonder gelukkig geweest met de interim-periode, omdat er ook toen nog te veel gemillimeterd moest worden en de bemoeiingen van de overheid via het College van Rijksbemiddelaars wel eens als hinderlijk en als een knellende band werden aangevoeld.

Ook de regering zelf is er niet altijd gelukkig mee geweest, maar haar stond uiteindelijk ook iets anders voor ogen, namelijk een wezenlijk vrijer loonbeleid, waarvoor de regering thans ook gekozen heeft. De regering heeft waar gemaakt, wat zij in het vooruitzicht had gesteld. Daarover zijn wij verheugd en daarvoor verdient deze regering grote lof.

Angst en uitzicht

ONS Nederlandse volk, met een zo ontzaglijke dreiging vlak bij zijn grenzen, met de mogelijkheid van totale ondergang voor ogen, is of het meest rustige en zelfbeheerste volk ter wereld, of het meest lichtzinnige." Aan deze woorden van ds. Sillevis Smit moest ik denken op die gedenkwaardige oktoberdagen van 1962.

Niet alleen ons volk, maar héél de wereld stond toen voor een dreiging zoals sedert 1939 niet meer was voorgekomen. Eigenlijk voor een veel grotere, omdat het vermogen van de mens tot vernietigen sedertdien tot het onvoorstelbare is gestegen.

Was er echter sprake van een „panische angst"? „Het zou toch niemand verbaasd hebben als de waanzin eensklaps uitgebroken was, waaruit de arme Europese mensheid was achter gebleven in een verstomping en verdwazing, de motoren nog draaiende en de vlaggen nog wapperende, maar de geest geweken?" Ja, feitelijk nog veel erger dan Huizinga het kon voorzien in 1935. Nu zou het grootste gedeelte der mensheid misschien gedood zijn en de rest achtergebleven op een onbewoonbaar gemaakte aarde!

Was er echter sprake van een „panische angst"? Zó, dat de kantoren leegliepen, de scholen gesloten en de fabrieken ontvolkt werden? Hoogstens — althans voor het uiterlijke — van enige verhoogde inkoopactiviteit. Er waren huismoeders, die wat extra blikjes melk en koffie in hun boodschappentas mee naar huis zeulden.

Ondanks alarmerende koppen — óók in de christelijke pers — waarom toch? „Heden om drie uur eerste treffen met de Russen verwacht", ging het leven zijn gewone gang. Had dr. Grewel gelijk, toen hij schreef: „De grote massa kent de depersonalisatie niet, zij kent de angst of grote vrees niet, die het leven stempelt en het belevens kleurt... en zo ontken ik de angst als massaverschijnsel."

Nu waren er gedurende de laatste weken ongetwijfeld mensen, die de dreiging van een atoomoorlog als zó verschrikkelijk ondervonden, dat zij maar liever de dood ingingen dan nog langer op deze wijze met de ondergang bedreigd te worden. Maar dat is — Gode zij dank — niet de levenshouding van de massa. Toch wil dat niet zeggen dat de meeste mensen — óók in Nederland — niet „angstig" waren. De moderne mens verwacht van de toekomst niet veel goeds meer... en hij kan ook moeilijk anders.

De eerste tien jaren van deze eeuw

bestond deze angst nog niet. Men leefde nog, als voorheen, in het geloof dat alles in de toekomst steeds mooier en beter zou worden.

De grondtoon was die van een stellig vertrouwen dat de door het blanke ras beheerste wereld een grote toekomst tegemoet ging. En er was geen sprake van dat men, toen de 1e wereldoorlog uitbrak, onderkende, dat deze weg was afgesneden. Integendeel, algemeen was men van oordeel, dat men nu blijkbaar eerst deze ellende nog moest doormaken om met versnelde pas voort te kunnen gaan op de ingeslagen weg.

Direct ná 1918 probeerde men dan ook de draad weer op te nemen. Er was nu een Volkenbond en dus was een herhaling van de waanzin, die oorlog heet, onmogelijk geworden. Daarom dan niet vergeten, wat achter lag — brak niet een periode van economische opbloei aan?

Echter — die bloei was slechts schijn. De massa evenwel, altijd meer gevoelig aan het lichaam dan aan de geest, onderkende niet de krachten, die naar een hernieuwde catastrofe zouden voeren.

De Volkenbond mislukte — maar men wilde het niet zien. Waren conflicten tussen Zweden en Finland, tussen Engeland en Turkije niet dank zij de Bond, geëindigd zonder oorlog? Men vergat maar al te graag, dat het steeds de zwakste partij was die in het ongelijk werd gesteld en ging door met het aanvullen van de linnenkast, die tijdens de oorlogsjaren erg leeg geworden was...

Men schrok wakker toen in 1929 de beurs in New York ineenstortte. Pijnsnel daalden de koersen, de zeepbel van het vertrouwen op een voortgaande stijging spatte uiteen...

Aanvankelijk dacht men nog in Nederland „dat is ver weg" — totdat de gevolgen zich als een lawine over de gehele wereld uitstortten. De prijzen daalden, de produktie liep terug en de werkloosheid steeg onrustbarend...

Oswald Spengler voorspelde „de Ondergang van het Avondland". Velen lazen dit boek, weinigen werden tot zijn inzichten bekeerd. Maar allen werden vertrouwd met de gedachte, dat de parel van de vooruitgang, die de mensheid in handen meende te hebben, niets anders was dan een zeepbel.

Als een kaartenhuis stortte het oude wereldbeeld ineen — de hoop, dat er nog eens een toestand van vrede en gerechtigheid op deze aarde komen zou, bleek een hersenschim. Zeer moeilijke jaren braken aan. Vooral de jonge generatie zag tussen zich en de toekomst een muur, die niet te doorbreken viel.

Dit dreef velen er toe, uit het leven nog te halen, wat er uit te halen viel: laat ons eten en drinken en vrolijk zijn, want morgen sterven wij. 't Werd een periode van geestelijk nihilisme. „Men trachtte zichzelf te ontvluchten en zocht de feestelijke gezelligheid op, ieder naar eigen aanleg en smaak. Eros ging regeren op atelierfeesten en op gemaskerde bals, in tingeltangels

en nachtgelegenheden. Overal heerste ongebreidelde zinnelijkheid. Overal was de drang naar een snel voorbijgaande verdoering. Nimmer bloeide de handel in morfine en cocaïne zó als in die tijd. Immers deze vergiften brachten hen, die er aan verslaafd waren, een korte tijd in een paradijsachtige wereld." (dr. P. Engisch in „Sittengeschiede Europa's".)

Toen Hitler op het punt stond de Tweede Wereldoorlog te ontketenen, was de „Tour de France" nog frontpaginieuws in vele dagbladen! Het volk wenste immers „brood en spelen". Evenwel — wat velen gevreesd hadden werd bittere werkelijkheid. De Tweede Wereldoorlog brak uit. „Angst" maakte zich van velen meester. Honderden, uit Duitsland gevluchte en in ons land woonachtige Joden, pleegden zelfmoord: zij wisten wat de Nazi-hel betekende.

Ons volk echter wist dat niet. Eigenlijk was het bezield met slechts één gedachte: zo goed mogelijk de oorlog zien door te komen en dan... Slechts een „creatieve minderheid" schonk geen gehoor aan het zoet gefluit van de vogelaar en verzette zich van de aanvang af met woord en daad... De massa echter, bang voor eigen leven en bezit, trachtte „zich te drukken". Vrees — wilt u — angst — had de mensen lam geslagen.

En ná de oorlog? Een korte tijd leefde men in de roes van de bevrijding. Toen doemde de vrees weer op. De „koude oorlog" begon — fel sloeg de brand plotseling uit in Korea. De hongervinter was nog niet zo héél lang geleden: wéér maakte zich de vrees van de massa meester. En men kende maar één begeerte: het eigen vege lijf te redden! Men hamsterde —: levensmiddelen, fietsbanden en klosjes garren.

Een zucht van verlichting: een algemene wereldbrand werd het niet. Maar... de paddestoel van de explosierende atoombom doemde nu op aan de horizon van een ieders bestaan. Want Rusland had zich de kunst, deze bommen te vervaardigen, inmiddels eigen gemaakt.

Men schoof dit schrikbeeld echter op zij. De strijd tegen allerlei ziekten ging door — de verzekeringswetgeving werd geweldig uitgebreid. De mens wist zich beschermd „van de wieg tot aan het graf" — nu ja behalve dat éne dan... Daaraan wilde men niet denken! Zoek vergetelheid aan verre stranden, in vreemde landen bij andere mensen! De wereld is mooi!

Hebt u wel eens, hoog in de bergen neerkijkende in een diepe afgrond, even dat gevoel van duizeligheid gehad als u zich realiseerde hoe diep u vallen kon? Zo is het gesteld met de mens van onze dagen. Hoog staat hij nu in levensveiligheid en levensbescherming. Maar diep, zéér diep is de afgrond, waaruit de dreiging opkomt. De mens in het jaar onzes Heren 1962 begrijpt hoe diep hij vallen kan.

Vertwijfeld kijkt hij om zich heen naar een houvast. Maar hij vindt er geen. De moderne filosofen weten óók niets anders te zeggen dan „alles is zinloos". De moderne cultuur heeft hem niet geleerd hoe hij leven moet en nog veel minder hoe te sterven. „Hoogstens biedt zij hem de morfinespuit, de euthanasie" (Plokker). Het Kruis, in voorgaande tijden nog een houvast voor tijd en eeuwigheid is vervangen door een dodenkruis. Nóg zijn het twee balken: één van de levensveiligheid, de andere van de God-

verlatenheid. Maar de Christus hangt er niet meer aan...

Als Christenen moeten we deze ontwikkeling wel zéér ernstig nemen. Omdat tenslotte alle mensen, die op deze manier in het leven staan, te gronde gaan. Maar wel allermeest omdat deze mensen de lof van de Allerhoogste niet meer kunnen zingen. En daarom gaat het toch in de eerste plaats in deze wereld.

Dat zegt ons allereerst iets voor onze persoonlijke levenshouding. Met name in tijden van grote internationale spanningen moeten wij tonen „niet van de wereld te zijn". Of anders gezegd: het moet juist dan aan ons zichtbaar zijn dat wij „gelijkvormig worden aan het beeld van Christus" (Rom. 8 : 39).

Dat wil zeggen — dat wij onszelf geheel teruggeven aan God. Hem liefhebben met ons verstand, zodat Hij onze denkwereld kan vullen en regeren door datgeen wat Hij ons te kennen geeft. Dan werpen we ons resteloos op de Vader, onze krampachtige zelfhandhaving verdwijnt, ons innerlijk verzet wordt gebroken en wij komen weer in een klimaat, waarin we ademen kunnen.

Rondom ons heen is dan nog wel die duizelingwekkende afgrond, maar wij leggen onze hand op het Kruis, waardoor we stevig staan en zien op naar de hemel. We zien Gods vriendelijk aangezicht en weten ons veilig in Zijn Vaderlijke zorg — in Zijn eeuwige bescherming.

Zó zijn we „een leesbare brief van Christus", leesbaar voor de wereld zonder Vader.

Maar het zegt ons óók iets voor ons leven in politiek. „De westerse beschaving in haar laatste ontwikkelingsfase is zich het individu niet meer bewust en niets geeft ons hoop, dat zij het zich ooit weer bewust zal worden."

Deze maatschappij kent slechts enkele dimensies van het individu. De gehele mens, als persoonlijkheid, bestaat voor haar niet meer...

Het Westen heeft een maatschappij geschapen, welke op een machine lijkt. Het verplicht de mensen om te midden van die maatschappij te leven en zich aan de wetten van de machine aan te passen. Als de mensen op machines zullen gelijken, zó, dat ze zich er mee gaan vereenzelvigen, zullen er geen mensen meer zijn". Zo beschreef Gheorghiu de wereld van onze dagen. Maar hoe zal dan de mens, die gedoemd is in deze wereld te leven kunnen voldoen aan Paulus' oproep in Romeinen 8? „Geef niets ons hoop?"

Ja toch — Door Gods genade zijn er altijd nog vele mensen die aan dit verschrikkelijk lot ontkomen. Die zich (nog) niet vereenzelvigen met de machine.

Maar dat het moeilijk is in deze wereld als een kind van God te leven — wie zal het ontkennen.

Toch zullen we er sámen voor moeten vechten de maatschappij zó te veranderen, dat de mens weer kan beantwoorden aan de eisen, die het beeld van Christus stelt. Dat is onze taak in de politiek. NOOIT is misschien Christelijke politiek zó moeilijk geweest als thans. Maar daarom ook nog NOOIT zó noodzakelijk.

G. GRUPPELAAR.

TWEEDE KAMER

• Vervolg van pag. 4

HET OVERHEIDSAANDEEL

MET name de P.v.d.A. en de liberalen waren niet te spreken over het feit dat de overheid maar 75 miljoen voor haar rekening neemt van de totale lasten van rond 250 miljoen gulden. Zowel de heer Suurhoff, de heer Corver als ook de heer Maenen (KVP) bepleitten dat uit de algemene middelen, uit de belastingopbrengst een groter aandeel moest worden bijgedragen.

De socialist kondigde alvast een amendement in deze richting aan als de minister zijn suggestie zou afwijzen.

De liberale afgevaardigde bepleitte een verhoging van de rijksbijdragen tot 50% van de totale kosten. De financiële regeling vond hij het zwakste punt van het gehele ontwerp. Overigens, reeds nu gaf hij zijn visie op de definitieve regeling die nog te wachten is. Hij constateerde n.l. dat de zelfstandigen veel minder belang hebben bij een arbeidsongeschiktheidsverzekering dan de loontrekkenden. En daarom zou er alles voor te zeggen zijn die eerste groep (van zelfstandigen) zich te laten vinden in een particuliere verzekering.

Enfin, bij dit ontwerp sneed deze

wens toch weinig hout. Het ging om geheel andere zaken.

TROTS

UITERAARD waren de K.V.P.-fractieleiden ietwat trots op hun katholieke minister. Dat bleek wel heel duidelijk uit het betoog van hun woordvoerder, de oud-senator Van Maenen. „De minister heeft getoond en het bewijs geleverd een open oog en een groot hart te hebben voor de acute noden van sommige bevolkingsgroepen. Langer uitstel zou onverantwoord geweest zijn."

Dit getuigenis is niet helemaal ten onrechte. Alleen wordt misschien te veel eer aangedaan aan de minister omdat het voorbereidende werk van de A.R.-Staatssecretaris, de heer Roolvink, toch van onschatbare betekenis moet zijn geweest. Het is van harte te hopen dat de minister in des Kamers dank zijn staatssecretaris eveneens naar waarde zal laten delen.

Het antwoord van de minister zal moeten worden afgewacht. Gegronde hoop dat hij in alle opzichten aan de verlangens zal tegemoet komen, is er maar weinig. Misschien is het, in de gegeven situatie waar wij te maken hebben met een voorloper op de wet die de werkelijke arbeidsongeschiktheid in haar financiële gevolgen zal regelen niet eens zo onjuist.

• Raad en woningbouw

De gemeenteraden beginnen zich weer gereed te maken voor de openbare behandeling van de gemeentebegroting voor het jaar 1963. Bij de algemene beschouwingen zal in meer dan een raad de landspolitiek wel ten tonele worden gevoerd en dan met name de woningbouwpolitiek. De socialistische, die in hun program voor de komende verkiezingen, de eis van 50.000 woningwetwoningen per jaar hebben gesteld, zullen vermoedelijk niet nalaten, wanneer het in de gemeente met de woningbouw niet al te florissant gaat, hun verontwaardiging te uiten over het beleid van een a.r. minister en over een kabinet dat „op het gebied van de woningbouw geen veer meer van de mond kan blazen”.

Wat moeten wij als a.r. raadsleden in zo'n geval doen? De kritiek maar dood-zwijgen, omdat landspolitiek niet in de raadzaal thuishoort? Dat zou kunnen, zeker als de kritiek zich beperkt tot het slaken van kreten. Een enkel woord kan dan voldoende zijn om de woosheid van zulke kritiek aan te tonen.

Maar de kritiek kan ook geargumenteed zijn en in zo'n geval kan het alle zin hebben er wel op in te gaan. Niet in die zin dat een raadsfractie door dik en dun een bevindende minister zou moeten verdedigen, want bij de verkiezingen hebben we niet alleen met een minister maar ook met Kamerfractie te maken. En niet vergeten mag worden dat onze Kamerfractie in de afgelopen jaren ook verregaande wensen had dat de minister kon of wilde vervullen.

Als men met Het Vrije Volk gaat spreken over een „sociaal subsidiebeleid, dat minister Van Aartsen als lid van een zich christelijk-sociaal noemende regering te vuur en te zwaard heeft verdedigd” dan zal een a.r. woordvoerder daartegen protest aantekenen. Want het was en is allerminst sociaal dat men trachten wilde tot normalere verhoudingen te komen in de woningbouw. Zou het niet even sociaal zijn om maar door te gaan met het bouwen van gesubsidieerde woningwetwoningen voor allerlei mensen die rustig de kostprijs kunnen betalen?

Als men met het verwijt komt dat er onder deze minister minder woningen gebouwd zijn dan onder zijn voorganger, dan moet men de zaak rustig bezien. Tot en met 1956 was het hoogste aantal gereedgekomen woningen 68.487 geweest. In 1957 kregen we de sprong naar 88.397 woningen en in 1958 bereikten we zelfs 89.037 gereedgekomen woningen waarvan 49.072 woningwetwoningen. In 1959 kwamen er 83.632 woningen klaar, in 1960 83.815 en in 1961 82.687, waarvan 32.251 woningwetwoningen. Het gelijk is dus aan de kant van de critici? Nog niet, want de premiebouw bedroeg 29.850 woningen en deze premiewoningen kwamen veel meer overeen in huurklasse met de woningwetwoning dan de 36.409 premiewoningen in 1958.

Onder de huidige minister werd de premiewoning voor een groot deel ook goedkope woning. De minder draagkrachtigen werden dus allerminst vergeten.

Het in aantal in uitvoering zijnde woningen op het eind van 1960 bedroeg 89.812 op 31 dec. 1961 108.799 woningen en op het eind van 1962 zullen het er naar schatting 115.785 zijn. Aantallen die na de oorlog nog nooit zijn bereikt. Als men dan vraagt waarom er bijv. in 1961 en in 1962 dan niet meer klaarkwamen, dan dient men eerlijkheidshalve toch wel te bedenken dat ook in de bouwvakken de vijfdaagse werkweek werd ingevoerd en dat die verkorting van de arbeidstijd in de bouwvakken evenmin als elders, door een vergrote produktiviteit werd goedgemaakt.

Men behoeft het zeker niet tot in details met het gevoerde woningbouwbeleid eens te zijn om toch te erkennen, dat het nodige gedaan is om het tekort te verminderen.

Gespreide bezitsvorming

EEN dezer dagen is verschenen het Rapport Gespreide Bezitsvorming. Het is een rapport van de sub-commissie bezitsvorming van de sociaal-economische commissie van het College van Advies der Anti-Revolutionaire Partij, welke sub-commissie onder voorzitterschap stond van prof. mr. P. Borst.

Het stemt tot blijdschap, dat juist over dit onderwerp thans een rapport van het College van Advies tot stand is gekomen. Juist over dit onderwerp, omdat het streven naar bezitsvorming ons als antirevolutionairen na aan het hart moet liggen: omdat daarin iets tot uiting kan komen van een christelijk-politieke benadering van de problemen van deze tijd. Het onderwerp is het ten volle waard van tijd tot tijd te worden geplaatst aan de frontlijn van de politieke strijd en in het centrum van de actuele politieke vraagstukken.

Zoals bekend, is het hoofdmotief van

het streven naar bezitsvorming gelegen in de wenselijkheid dat zoveel mogelijk particuliere huishoudingen (met name de gezinnen) de beschikking krijgen over een stukje eigen vermogen.

Dat is vooral hierom zo wenselijk, omdat het de mensen de mogelijkheid geeft eigen initiatief te ontwikkelen, waardoor de ontplooiing van het menselijk leven wordt bevorderd. Bovendien kan men door eigen vermogensbezit in financieel opzicht grotere zelfstandigheid bereiken omdat men iets heeft, waarop men „terug kan vallen”. Het streven naar bezitsvorming door de brede lagen van de bevolking mag voorts gezien worden als een bijdrage in de strijd tegen de om zich heen grijpende massificatie in onze samenleving alsmede tegen de vervlakking in het besef van eigen roeping en verantwoordelijkheid. Sparen betekent, afzien van het geheel consumeren van het verdiende inkomen; het is een bewijs

dat men zijn aandacht niet alleen richt op het heden, maar tevens op de toekomst en op wat men dan voor een goede ontplooiing van het gezin denkt nodig te hebben. Voorts is het juist in een tijd, waarin de overheid zulk een belangrijke rol heeft te spelen en waarin groei en concentratie van ondernemingen plaats vinden, van het grootste belang dat niet alleen de staat en de ondernemingen vermogens vormen maar dat juist daartegenover gestreefd wordt naar de vorming van persoonlijke eigendom door werkelijk brede lagen van de bevolking.

Voor de bevordering der bezitsvorming is het in de eerste plaats noodzakelijk, dat men inderdaad in de gelegenheid is iets over te sparen en in de tweede plaats moeten de mensen zelf bereid zijn aan de duurzame bezitsvorming mede te werken, ook te midden van de verlokkingen der moderne reclame.

Duidelijk is, dat de gespreide vorming van duurzaam bezit met vrijwillige medewerking van de „bezuinigde burgers” en langs de weg der geleidelijkheid van onder op tot stand dient te komen. De overheid kan intussen het klimaat voor de bezitsvorming verbeteren.

Terecht wordt er in het rapport op gewezen, dat vele Nederlandse gezinnen nog van zulk een gering inkomen moeten „rondkomen”, dat zij nog niet tot enige vorm van werkelijk sparen in staat kunnen worden geacht. Het „optrekken” van de beloning van de laagstbezoldigden is daarom, ook vanuit het oogpunt van bevordering der bezitsvorming, van het hoogste gewicht! Vandaar, dat aan het eind van het rapport ook een duidelijk onderscheid wordt aangebracht tussen de overheidsmaatregelen, die nodig zijn ten opzichte van hen, die een nog onvoldoende consumptiepeil hebben en die, welke nodig zijn voor hen, die reeds tot besparingen van enige omvang in staat kunnen worden geacht.

De premiëring van besparingen is een overheidsmaatregel, welke er vooral op is gericht om hen die wel kunnen sparen maar dit nog niet doen, over een drempel heen te helpen. Voor de laagstbezoldigden is noodzakelijk het bevorderen van het meer dan evenredig stijgen van hun lonen, iets waarmee tussen twee haakjes onder het systeem van gedifferentieerde loonvorming een belangrijk begin is gemaakt. Tussen 1958 en 1962 zijn de lonen van de laagstbetaalden naar verhouding meer gestegen dan die van de anderen!

Voor beide groepen van personen is voorts van belang de bevordering van het delen in de winst door de werknemers, welk winstaandeel bijvoorbeeld in aandelen van de eigen onderneming kan worden vastgelegd.

Een interessant punt, dat in het rapport aan de orde wordt gesteld, is de verhouding tussen het privé-bezit van de onderdanen en het zgn. collectief bezit, waarbij met name aan het staatsbezit aandacht wordt geschonken. Het rapport wijst er op, dat tussen deze beide „bezitssoorten” wanverhoudingen kunnen optreden. In het tijdvak van het kapitalisme waren de overheidsvoorzieningen op economisch terrein tot minimale proporties teruggedrongen; dat de staat over eigen bezit beschikte werd in feite als iets onfatsoenlijks beschouwd. Het is echter ook mogelijk dat de balans naar de andere kant doorslaat: dat grote vermogens bij de staat worden samengetrokken terwijl het privé-vermogen op zijn beurt als iets „onfatsoenlijks” wordt beschouwd. „Steeds dreigt het gevaar van ontsparingen, hetzij in collectivistische, hetzij in individualistische richting”, aldus het rapport op blz. 16.

In het bovenstaande is niet gepoogd de inhoud van het rapport weer te geven. Daarvoor bevat het te veel. De bedoeling was slechts de aandacht te vestigen op de verschijning er van.

Moge het de bestudering en bespreking van dit zo belangrijke onderwerp in onze kring bevorderen!

W.

CENTRALE VERGADERINGEN

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij de aandacht op een aantal centrale vergaderingen in de verschillende delen van het land.

In chronologische volgorde zijn dit de volgende:

* Op vrijdag 30 november belegt de gemeentelijke Centrale Apeldoorn een vergadering voor de leden der kiesverenigingen. Dit is een besloten vergadering. De plaats van samenkomst is de Bovenzaal van de Poort van Kleef, Marktplein 11 te Apeldoorn. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Als spreker zal optreden mr. W. Aantjes.

* Op zaterdag 1 december belegt het Provinciaal Comité Groningen een vergadering met afgevaardigden der kiesverenigingen. De plaats van samenkomst is „Het Tehuis” te Groningen. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Onder andere zal als spreker optreden de heer J. Smallegenbroek.

* Op zaterdag 1 december houdt het Provinciaal Comité Gelderland een bijeenkomst. Dit is een besloten vergadering alleen voor afgevaardigden. De plaats van samenkomst is de Bovenfoyer van „Muis Sacrum”, Velperplein te Arnhem. Aanvang der vergadering te 14.15 uur.

* Op zaterdag 1 december belegt de Kamercentrale 's-Hertogenbosch een vergadering. Dit is een bijeenkomst voor afgevaardigden en leden van aangesloten kiesverenigingen. De plaats van samenkomst is Hotel „Central”, Markt 51-57 te 's-Hertogenbosch. Aanvang der vergadering te 14.30 uur. Als spreker zal optreden mr. W. R. van der Sluis, secretaris van het Centraal Comité.

* Op zaterdag 1 december vergadert het Provinciaal Comité Utrecht. Dit is een besloten vergadering alleen voor afgevaardigden. De plaats van samenkomst is hotel Smits, Vredenburg — hoek Lange Viestraat te Utrecht. Aanvang der vergadering te 14.00 uur.

Op verzoek van het Provinciaal Verband ARJOS—Groningen kondigen wij aan:

* Op zaterdag 15 december houdt het Provinciaal Verband ARJOS-Groningen zijn jaarvergadering. In de middagvergadering zal onder meer spreken Z. E. Staatssecretaris B. Roolvink. Alle leden van de kiesverenigingen zijn ook van harte welkom. De plaats van samenkomst is „Het Tehuis” te Groningen. Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

Als men nogal wat kritiek heeft op het grote aantal woningen gebouwd in de vrije sector, laat men dan eens nagaan wat de gemeente deed toen het gerucht vorig jaar de ronde deed dat er een bouwstop zou komen. Hoeveel plannen voor bouw in de vrije sector zijn er toen niet met grote haast door de gemeente naar het departement voor bouwnijverheid gezonden?

Als de minister voor 1963 een toewijzingsbeleid wil voeren, waarbij voor het Waterweggebied een agglomeratiecontingent voor drie jaar zal worden toegewezen, dan moge het zo zijn dat de minister vroeger een dergelijke toewijzing voor meer dan een jaar heeft afgewezen, niettegenstaande de Kamer daar meer dan eens om vroeg, maar dan is het toch wel vreemd als Het Vrije Volk zo'n wijziging in het beleid vreemd vindt, omdat „deze beslissing tal van praktische vragen oproept, waarmee volgend jaar een nieuw van meet af aan mee zit opgescheept”. Men krijgt de indruk dat het socialistische dagblad het eigenlijk betreurt dat de minister aan het verlangen van de Tweede Kamer voldoet.

Dezelfde indruk krijgt men als men het besluit van de minister om voor 1963 40.000 woningwetwoningen te doen bouwen (eveneens om aan het verlangen van de Staten Generaal te voldoen) commentarieert met de opmerking dat „de minister nu precies daar beland is, waar het parlement hem nu twee jaar geleden zelfs onder de dreiging van een kabinetscrisis niet heeft kunnen krijgen”.

Er is dus op eventuele kritiek op het woningbouwbeleid nog wel het een en ander te zeggen. Laat men niet vergeten, dat deze minister de gedifferentieerde woningbouw (woningen voor bejaarden, invaliden, enz.) een eind verder heeft gebracht en vooral ook, dat hij alle aandacht heeft geschonken en nog schenkt aan arbeidsbesparende methoden in het bouwen. Want men kan wel steeds hogere eisen stellen aan de aantallen woningen, ze moeten ook gebouwd kunnen worden.

Bij alle wensen die er blijven, kan gesteld worden dat de woningbouw ook onder dit kabinet in de goede richting is opgemarcheerd.

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 53a-c, Rotterdam

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Sommige mensen vinden, dat anti-revolutionairen precies moeten kunnen aangeven, waar bij hen de grens ligt van wat wel en wat niet mag. Zodra zo'n scherpe begrenzing er niet is, vragen ze: Hé, hoe zit dat? Het vreemde is dat, wanneer de grens wel scherp getrokken wordt, diezelfde mensen de a.r. uitmaken voor star, conservatief, onverzoenlijk en wat dies meer zij. Het allervreemdste is, dat deze bewakers van andermans grenzen vooral te vinden zijn in partijen, waar op allerlei gebieden de grenzen zo vaag zijn, dat men niet meer weet waar men met die partij aan toe is.

In een hoofdartikelje in Het Vrije Volk is geconstateerd, dat de christelijk georganiseerde boeren niet hebben meegedaan aan de demonstratieve vergaderingen; die in Den Haag zijn gehouden in verband met het landbouwbeleid. „Voorzitter mr. B. W. Biesheuvel lichte deze afwezigheid toe met de verklaring, dat in een normaal functionerende democratie de demonstratie slechts als uiterste middel mag worden gebruikt”, zegt het blad.

Hij herinnert er dan aan, dat verleden jaar de belastingambtenaren, neutralen, katholieken en christelijken (heel fijntjes, dat onderscheid tussen „katholieken” en „christelijken”!) in broederlijke eensgezindheid tegen het loonbeleid van de regering hebben gedemonstreerd.

Het zou denkbaar zijn, dat Het Vrije Volk hieraan de vraag verbond, waar nu voor prot.-christelijke organisaties de grens ligt tussen het wel en het niet mogen demonstreren tegen het regeringsbeleid. Maar zover is de hoofdredacteur van het socialistische dagblad nog niet. Zijn vraag luidt nl.: „Waar ligt de demonstratie-grens voor de a.r.-christenmens?”

Het is een begrijpelijke fout, die hier gemaakt wordt. Tenslotte is het blad van deze hoofdredacteur een partijblad, zijn Vara een partij-omroep en zijn vakbeweging een verlengstuk van de partij.

Maar als hoofdredacteur van een grote krant, die zoveel lezers moet voorlichten, moet hij toch weten dat er buiten de socialistische kring organisaties zijn, die los van politieke partijen staan. Zoals bijvoorbeeld de organisaties, waar prot. christelijke boeren en prot.-christelijke belastingambtenaren bij aangesloten zijn.

Misschien heeft hij het zich ook wel gerealiseerd toen hij deze vraag neerschreef, maar is de wens om voor zijn lezers te demonstreren wat een vreemde lieden die a.r.-mensen zijn, hem de baas geweest. Als dat zo is, heeft hij de grens van wat op het gebied van demonstraties wel en niet mag, overschreden.

'VESTA'
MEUBELEN
plus

'VESTALITA'
WONINGTEXTIEL
is een

'VESTA' INTERIEUR
U mag rustig eens binnenlopen en op onze toonzalen alles bekijken!
Wij zullen u graag voorlichten en de mogelijkheden voor u, met u bespreken

Een 'VESTA' interieur
stelt niemand ooit teleur

U weet het toch
'VESTA' MEUBELEN
vindt u alleen
Zwanestraat 19-25-27 - Groningen
Telefoon 27086

In een van de kranten lees ik, dat in de eerste Wereldoorlog Anthony Eden en Adolf Hitler aan het front tegenover elkaar hebben gestaan. Dat van een ontmoeting van hen toen een foto is gemaakt, betwijfel ik. Wel kijk ik op dit ogenblik naar een foto, waarop beiden tegenover elkaar zitten, genomen op 24 maart 1935, tijdens het bezoek van de Britse minister van Buitenlandse Zaken, Sir John Simon aan de toenmalige Rijkskanselier. Eden vergezelde, voor besprekingen over Oost-Europese zaken, op dat tijdstip Sir John.

De conservatieve staatsman Eden (wie door een Franse diplomaat is verweten, dat hij Hitler aan het front niet heeft doodgeschoten) heeft altijd nog al indruk op mij gemaakt en wellicht ook op anderen. Hij is steeds zo'n nette man geweest, in de politiek en in het zoeken van zijn kleermaker. Het is alweer een tijdje geleden, dat hij een rol speelde in de dagelijkse Britse politiek, dat hij een van Englands beste ambassadeurs was, in welke functie hij ook de wereld bereisde.

Politieke perioden schijnen vlugger voorbij te gaan dan andere jaren. Dat de heer Eden, thans burggraaf, dit jaar 65 is geworden moeten we accepteren, doch het gaat niet vanzelf.

Er is wél verschil tussen de kinder- en jongelingsjaren van Eden en die van Hitler. Robert Anthony is opgegroeid in de weelde van een goeie Britse familie op het land. Zijn vader, Sir William, speelde geen politieke rol. Hij reed graag paard en ging met plezier op jacht. Daarnaast was hij een fervente schilderijenliefhebber, ja hij was zelfs geen onverdienstelijk aquarellist Als Etonboy, leerling van die dure en exclusieve kostschool, is Robert Anthony nooit erg opgevallen. Als er aan een toekomstige loopbaan voor deze knaap gedacht werd, dan dacht ieder aan een predikantsplaats.

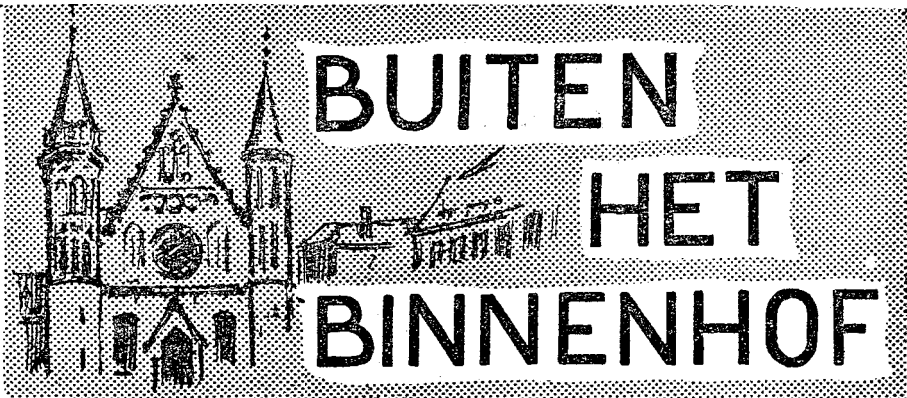
Oorlogen kunnen veel veranderen; de eerste wereldoorlog veranderde veel in het leven van de jonge Eden, die in 1915 vrijwillig in dienst ging. Hij kwam eruit als majoor met een aandoening door gifgas, welke hem vandaag nog plaagt.

Na de oorlog is Eden pas eerst goed student geworden, in Oxford. Hij studeerde daar Oosterse talen, waarin hij cum laude zijn examens deed.

Hij is altijd een man des vredes geweest, die echter ook weer niet met zich liet spotten, hetgeen de wereld ervaren heeft tijdens de Suez crisis. Toen hij, nog voor hij zijn studie geheel had afgemaakt lid van het Lagerhuis werd, 1923, had hij zich toegelegd op de buitenlandse politiek. In verschillende ambten maakte hij naam: secretaris van Chamberlain; staatssecretaris van Buitenlandse Zaken; grootzegelbewaarder; minister voor Volkenbondszaken en minister van Buitenlandse Zaken, uit welk ambt hij ontslag nam, toen Chamberlain alsmear zoete broodjes met Hitler wilde bakken.

Voor de ouderen onder ons, ligt die Eden-tijd niet zo ver terug, al is dat ook maar schijn.

Die jaren '34 en '35 spraken alsmear van Eden. Eden

bij Hitler; Eden bij Minister Beck van Polen; Eden bij Stalin; Eden bij graaf Ciano; Eden in Genève; Eden in Parijs. Altijd zoekende naar de vrede, maar beslist tegen vreedzame oplossingen tot elke prijs.

En altijd met zijn zwarte hoed gefotografeerd, de Eden hat, die een beter symbool werd dan de parapluie van Chamberlain.

Die parapluie heeft het niet droog kunnen houden; de hoed van Eden trouwens ook niet. Doch in elk geval behoefde Eden zich de woorden van Churchill niet aan te trekken, toen deze fulmineerde: „U mocht kiezen tussen oorlog en eerverlies. U koos eerverlies, nu hebt u uw oorlog!”

Tijdens die oorlog is Eden verschillende malen minister geweest, lid van het kabinet en rechterhand van Churchill. Na de oorlog volgde hij de laatstgenoemde als leider van de Conservatieven op.

Opmerkenswaard is, dat na de affaire van Suez, toen Eden Egypte de kracht van Engeland en Frankrijk deed voelen, Eden uit de politiek is gegaan. Dit is niet politiek opmerkenswaard, maar dat dit een Suez-aanleiding moest zijn, stad in een land, dat Edens grote interesse had en waarvan hij de taal grondig had bestudeerd.

Goed, nog merkwaardiger is dat hij als jonge officier tegenover de korporaal Hitler heeft gestaan.

De politiek kan mensen maken en breken, doch zelden zal men lezen van een carrière, zoals beiden hebben gemaakt.

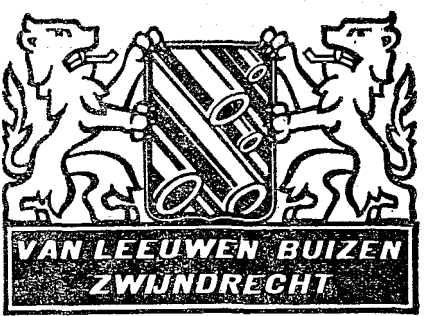
Had de Franse diplomaat gelijk, toen hij Eden verweet, dat hij Hitler niet op de korrel had genomen? Natuurlijk niet.

Wel is te beredeneren, dat het groot worden van Hitler het groot worden van Eden heeft bevorderd. Dat diens agressie het zoeken van de vrede door Eden heeft vermeerderd, maar niet op een wijze als Hitler droomde.

Half november zijn de mémoires van Sir Anthony verschenen. Wellicht is er gelegenheid daarop eens een ander maal terug te komen.

William Frankop

Firma Jan de Mik
HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUSHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 2156
Hardinxveld-Giessendam

Kruiswoordpuzzel

Horizontaal: 1. ongeldigheidsmerk; 5. kunstbeen; 9. waterregelaar; 13. smal bloembed; 14. roem; 15. verdieping; 16. waarlijk; 17. zwak; 19. jongens- of meisjesnaam; 20. ooiëvaar; 21. geldstuk; 22. hemelbewoner; 25. tijdperk; 27. knaagdier; 31. prediken; 33. plechtigheid bij marine; 35. schande; 37. vrouw van Lod. van Loon; 38. luilak; 39. beschutting; 40. verf; 42. strikje; 43. sport; 45. jongensnaam; 47. beurt; 49. rede; 53. berispen; 55. verkeersplein; 58. wisselborgtocht; 59. kalf; 61. kerstlied; 62. knol; 63. telwoord; 64. kledingstuk; 65. plaats; 66. beuren; 67. lusthof.

Vertikaal: 1. haak; 2. zoogdier (mv.); 3. kelner; 4. geneesmiddel; 6. zwart maken; 7. tijdperk; 8. lichaamsdeel; 9. binnen zetten; 10. streek; 11. meisjesnaam; 12. wending; 17. lekkernij; 18. zoogdier; 23. kerngesteente; 24. milt, hoop; 25. verbindingsplaat; 26. horizon; 28. water in Z.-Holland; 29. zacht; 30. uitbouw; 32. plaats in Gelderland; 33. lawaai-instrument; 34. inham; 36. gelofte; 41. onbep. voornaamwoord; 44. aanvulling van paarden; 46. stap; 47.

1	2	3	4	5	6	7	8		9	10	11	12
13					14				15			
16				17				18		19		
20							21					
				22		23						
24		25		26				27	28		29	30
31	32				33	34		35				36
37				38							39	
40			41		42			43	44			
			45		46			47				
	48			49	50		51					52
53		54					55			56		57
58					59	60				61		
62					63				64			
65					66					67		

deel van R.K.-kerk; 48. welbehagen; 50. plaatsen in Drenthe; 51. prinses; 52. iemand van adel; 53. muziekinstrument; 54. aanlegplaats; 56. dwang; 57. vuur; 60. voorzetsel.

maaier; 14. krats; 15. psalm; 19. casino; 20. repelen; 21. witkiel; 22. rooster; 26. stad; 27. berg.

Oplossing vorige puzzel

HORIZONTAAL: 1. koffervissen; 9. leraren; 10. Rebecca; 11. Mara; 12. Egton; 13. Eden; 16. voteren; 17. gasdruk; 18. richter; 21. wolfram; 23. Olst; 24. spits; 25. Nora; 28. epistel; 29. inertie; 30. hondenslager.

VERTICAAL: 1. kerkrat; 2. fort; 3. eenogen; 4. vervolg; 5. Seba; 6. eskauder; 7. plompverloren; 8. hanneke-

Verplaatsbare HOUTEN GEBOUWEN
Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken.
Directie- en schaftwagens
etc.
HOUTBOUW HAHBO HARDINXVELD
Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

LECTURPAKKETTEN

voor u of voor een ander

NOG eenmaal vestigen wij er de aandacht van onze lezers op dat evenals vorige jaren enkele lectuurpakketten tegen gereduceerde prijzen ter beschikking worden gesteld.

Dat deze aanbieding op prijs wordt gesteld, blijkt wel uit het feit van de prompte bestellingen, welke ook in de afgelopen weken op het partijbureau binnen kwamen.

Het betreft een tweetal lectuurpakketten, waarin oude brochures en nieuwe uitgaven zijn samengevoegd. De oudere brochures hebben uiteraard aan actualiteit ingeboet, maar zijn toch in ieder geval zeker nog historisch waardeerbaar.

Het ene pakket zou globaal als een studiepakket aangediend kunnen worden, het andere als referatenpakket, hetgeen niet wil zeggen, dat dit laatste studie zou uitsluiten. Als aanduiding van hetgeen u wenst te bestellen is het in ieder geval een gemakkelijk te hanteren betiteling.

Tevens vestigen wij er in dit verband gaarne de aandacht op, dat op het partijbureau gratis aangevraagd kan worden de zogenaamde brochurelijst, waarop alle brochures en rapporten staan vermeld, (met vermelding van de prijs per exemplaar) welke momenteel verkrijgbaar zijn.

Hieronder laten wij nog eens de samenstelling van beide lectuurpakketten volgen:

REFERATENPAKKET — Prijs f 1,25.

„Bouwen op het fundament”, openingsrede van dr. W. P. Berghuis op het Partij Convent d.d. 19 april 1958.

„Christelijke politiek”, redevoeringen gehouden door dr. W. P. Berghuis, prof. dr. J. Zijlstra, dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, dr. P. A. A. Klusener en dr. J. Schouten, op de Deputatenvergadering dd. 24 januari 1959.

„In hart en nieren”, openingsrede van dr. W. P. Berghuis, gehouden op het Partij Convent dd. 28 oktober 1961.

„Geen afbraak, maar groei”, openingsrede van dr. W. P. Berghuis, gehouden op het Partij Convent dd. 13 oktober 1962.

„Nieuw-Guinea: een terugblik”, door dr. W. P. Berghuis. De tekst van deze brochure werd eerder gepubliceerd in A.R. Staatskunde, het nummer van augustus-september 1962.

STUDIEPAKKET — Prijs f 1,50.

„Het liberalisme van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie”, door mr. W. C. D. Hoogendijk jr. De tekst van deze brochure werd eerder gepubliceerd in het september-nummer 1958 van A.R. Staatskunde.

„Samen leven”, referaten, gehouden op de ARJOS-studieconferentie dd. 3 en 4 oktober 1958.

„Samenwerking met minder-ontwikkelde gebieden”, derde druk, rapport van het College van Advies van de A.R. Partij.

„Studieschetsen 1960” van de Nationale Organisatie van ARJOS.

„Beginsel- en Algemeen Staatskundig Program van de A.R. Partij”, vastgesteld in de Deputatenvergadering van 10 juni 1961.

Bestellingen kunnen plaatsvinden bij het bureau van het Centraal Comité, dr. Kuyperstraat 3, te 's-Gravenhage. Gironummer 89 67 3.

Kernstop

• Vervolg van pag. 3

komen, dat het kernwapen in handen van „iedereen” komt, met de enorme risico's, die daaraan voor de internationale samenleving verbonden zijn.

Vernietigen

Wil men de vrees voor de kernwapens te voorkomen en ze tenslotte te voldoende zijn, proefexplosies te verbieden. Dan zal men het eens moeten worden over methoden, die het mogelijk maken, het gebruik van deze wapens te voorkomen en ze tenslotte te vernietigen. Dat is nog heel wat anders dan het verbieden van kernproeven. En als de Sowjetunie al niet bereid is om controle op naleving van een akkoord inzake een kernstop toe te staan, zal zij er dan wel iets voor voelen, nog veel ingrijpender inspectie-maatregelen te tolereren in het kader van een ontwapeningsakkoord?

De teleurstellende ervaringen na de Cubaanse crisis, culminerend in het uitblijven van de toegezegde internationale controle op de ontruiming van de Russische raketbases op Cuba, zijn er oorzaak van, dat onze verwachtingen niet hoog gespannen zijn. Niettemin blijven we in het Westen hopen „op de dingen die wij nog niet zien”, in het besef, dat het niet Chroesjtsjef en andere „groten der aarde” zijn die deze wereld regeren.

db

A C H T E R P A G I N A

Publiciteit

ER IS ALLE AANLEIDING TOE om op deze plaats nog weer eens even stil te staan bij „de publiciteit”.

Weer eens. En dat zal niemand verwonderen. De publiciteit is een levensvoorwaarde voor elke partij. Op de waarde van de publiciteit voor een partij, ook voor de onze, kan niet snel te veel nadruk worden gelegd.

Over alles wat met die publiciteit te maken heeft hebben wij op deze plaats uitvoerig geschreven, week aan week, in de maanden juli en augustus.

Op die bredere beschouwingen komen wij nu echter niet terug. In het volle werkseizoen van onze partij willen wij alleen op een paar actuele en concrete punten met betrekking tot de publiciteit wat licht laten vallen.

Daarbij willen wij dan niet slechts wijzen op de a.r. radio- en televisie-uitzendingen, maar ook op het weekblad en de brochures van de partij, alsmede ditmaal eveneens op de convocaties aan de leden, waarin deze ter vergadering worden genodigd. Voor dit laatste is er — u zult dat merken — een speciale aanleiding.

* Radio en televisie

HET IS VANZELFSPREKEND, dat ook onze partij van zulke belangrijke massa-media als radio en televisie zijn, gebruik maakt, evenals andere politieke partijen. Voor partij-uitzendingen is apart zendtijd gereserveerd, de zogenaamde „door de regering ten behoeve van de politieke partijen gevorderde zendtijd”.

Voor de radio is er per deelnemende partij tien-minuten-zendtijd éénmaal per twee weken, voor de televisie tien-minuten-zendtijd per zes weken.

De radiospreekbeurten voor de A.R. Partij worden om de twee weken steeds op donderdagavond gehouden, op de golfengte van de N.C.R.V. De uitzendingen vinden steeds plaats van 19.50 tot 20.00 uur. Donderdag j.l. heeft weer zulk een uitzending plaats gevonden. De tekst ervan vindt u elders in dit blad afgedrukt. De eerstvolgende a.r. radiospreekbeurt kunt u dus beluisteren op donderdag 13 december a.s.

ONROERENDE GOEDEREN

- regelmatig hebben wij woonhuizen, winkels, bedrijfsgebouwen en landerijen te koop
- gaarne aanvaarden wij opdrachten tot koop of verkoop
- wij verzorgen ook verzekeringen, hypotheek en financieringen

Makelaarskantoor VAN 'T HOF — GOUDA,
Van Hogendorpplein 27 — telef. 01820-2765
(b.g.g. 6015).

ZEER ZELDZAAM WERK
AANGEBODEN:

Een Complete Uitgave van

„De Antirevolutionaire
Staatskunde”

Wij kunnen U aanbieden de Jaargangen 1924 t/m 1956.

Geheel compleet, gebonden in de originele banden.

Dit bijzondere werk is zeer moeilijk verkrijgbaar (compleet). De prijs is zeer laag gesteld op f 125.— compleet.

Bestelt U vlug bij de Specialist op het gebied van het Christelijk Boek”:

Fa. Sjirk van der Zee

Deventerweg 18 - Harderwijk
Tel. 03410-3385

Eerder kunt u zien en horen de

eerstvolgende a.r. televisie-uitzending, en wel op maandagavond 3 december van 20.20 tot 20.30 uur. Kijkt u zelf en laat u anderen meekijken? Vestig in ieder geval zoveel mogelijk de aandacht op deze uitzendingen.

* Weekblad en brochures,
maar ook convocaties.

WAT CONVOCATIES nu eigenlijk te betekenen hebben in een verhaal over publiciteit zal velen vooralsnog niet direct duidelijk zijn. Daar komen wij nu echter op.

In de afgelopen weken is bij herhaling in ons weekblad gewezen op de belangrijke aanvulling, welke de brochures-reeks van de partij weer heeft gekregen. Jaar in, jaar uit zien nieuwe brochures en rapporten van de partij het licht. Weet men dit nu? Is ieder partijlid daarvan op de hoogte? Natuurlijk kan elk lid dit weten. Er wordt immers mededeling van gedaan in ons weekblad. Niet ieder lid is ook abonnee van het weekblad. Maar wel krijgt ieder lid eenmaal per maand A.R. Post en ook daarin wordt de verschijning van nieuwe rapporten en brochures aangekondigd. Men kan ze voor een geringe prijs op het partijbureau bestellen.

Zijn deze aankondigingen in Nederlandse Gedachten en A.R. Post evenwel voldoende? Zegt zo'n aankondiging ieder lid wat? Komt hij/zij er daardoor toe om een brochure of rapport te bestellen of te lezen?

Het antwoord zal zeker niet altijd bevestigend kunnen luiden.

Wat kan aan dit manco gedaan?

Daar kan bijvoorbeeld de plaatselijke kiesvereniging iets aan doen.

Er zijn heel wat kiesverenigingen, welke hier reeds wat aan doen.

Dat kan ook heel gemakkelijk.

De secretarissen der kiesverenigingen ontvangen namelijk onmiddellijk na verschijning van een brochure of rapport een exemplaar

daarvan thuis. Het hoort dan bij de „ingekomen stukken”, welke op de eerstvolgende ledenvergadering van de kiesvereniging aan de orde komen. En men kan dan zijn bestellingen bij de secretaris opgeven of men kan zelf rechtstreeks aan het partijbureau toezending van een exemplaar verzoeken.

In sommige kiesverenigingen liggen op elke vergadering de brochures en rapporten, welke in de loop der tijd verschenen zijn, op een apart tafeltje. De leden kunnen deze eens doorbladeren. De prijs is erbij vermeld. De secretaris wil wel voor de bestelling zorgen.

Dit alles is prachtig. Maar daar bereikt ook de plaatselijke kiesvereniging niet al haar leden mee. Een groot aantal leden komt immers niet (regelmatig) ter vergadering.

Wat te doen?
Bijvoorbeeld het voorbeeld volgen van de kiesvereniging IJmuiden-West. Deze kiesvereniging hield ongeveer twee weken geleden een vergadering. In een tijdige toegezonden convocatie werden de leden tot bijwoning uitgenodigd.

In enkele zinnen werden de te bespreken punten aangeduid.

Men wist dus „hoe en wat” en men kon daarover zijn gedachten laten gaan.

Maar tevens werd in deze convocaties er bij alle leden op gewezen, dat er nieuwe brochures verschenen waren. Titels en prijs werden vermeld. „Niet duur, zeer goed, bestellen bij de secretaris”. Een voorbeeld dat navolging verdient. Zo worden alle leden plaatselijk over deze belangrijke zaak benaderd. Zo moet men dat met elkaar doen. Het zal de mensen zeker aanspreken.

Tenslotte nog iets uit deze pittig gestelde convocatie.

„In deze tijd van spanningen en snelle internationale ontwikkelingen raden wij u dringend aan een abonnement te nemen op ons weekblad „Nederlandse Gedachten”.

Dan hoort u wat er in de partij leeft. Discussies pro en contra. Dan leest u ook van de achtergronden van de moeilijke beslissingen waarvoor de fractie soms staat. Als u niet op alle vergaderingen kunt komen, neem dan toch dit blad.”

Wij hebben er niets aan toe te voegen.

Kijk en luister

op MAANDAG 3 DECEMBER A.S. naar onze televisieuitzending.

De A.R.P. is dan weer met camera en microfoon op bezoek bij de heer J. Schep te Berkenwoude.

De uitzending begint om 20.20 uur, dus direct na het N.T.S.-journaal.

BON

U kunt mij — voor 1963 — noteren als abonnee.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

OPGEGEVEN DOOR:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs: per halfjaar f 3,25. Giro 89673.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

(VOOR HET EERST VERSCHENEN IN 1829 ONDER REDACTIE VAN MR. GUILLAUME GROEN VAN PRINSTERER)

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

In dit nummer

- * Herdenking
Prinses Wilhelmina
(pag. 1, 6 en 7)
- * Benoeming Dr. P. J. Platteel
(pag. 2)
- * Eerste Kamer-overzicht
(pag. 2)
- * Parlementair-overzicht
(pag. 3)
- * Zijlstra's oproep
(pag. 8)
- * Commerciële t.v.
(pag. 9)

Koningin Wilhelmina en haar volk

door

Gesina H. J. v. d. Molen

VEEL is er in de laatste dagen over Koningin Wilhelmina gezegd en geschreven. Heeft het zin daaraan nog meer woorden toe te voegen? Misschien alleen dan, indien persoonlijke ervaringen en herinneringen daartoe dringen.

Onze gedachten houden zich nog voortdurend met haar bezig. Wij trachten iets te verstaan van de grootheid van dit leven, wij willen niet alleen weten wat zij was, maar ook wie zij was.

Dit is geen ongepaste onbescheidenheid. Een Koningin behoort nu eenmaal aan heel haar volk. Hoe heeft Koningin Emma dit het jonge prinsesje al vroeg ingeprint.

Koningin Wilhelmina heeft ons zelf herhaalde malen verzekerd, dat het haar in haar verbondenheid met het Nederlandse volk weliswaar in de eerste plaats ging om dit volk als geheel, maar dat het haar niet minder te doen was om het individu, om de enkele mens.

Wat zij, vooral in de latere jaren, met hartstocht zocht was het persoonlijke contact van mens tot mens, de persoonlijke omgang met de kinderen van haar volk, maar ook met figuren uit het buitenland.

Hierin school het geheim van haar vrouw-zijn. De vrouw wil de ander kennen, wil beminnen en bemind worden. Ook zij die tot een hoge en loodzware taak werd geroepen, hunkerde naar vriendschapsbanden op gewoon menselijk niveau.

Maar hoe ontzaglijk moeilijk is het voor haar geweest dit te verwezenlijken. De oorlog en de periode daarna gaf haar een kans. Ze heeft die kans, zoveel als in haar vermogen lag, willen benutten.

Wie er iets, zij het ook vluchtig, van heeft mogen ervaren, bewaart hieraan een kostbare herinnering. Gemakkelijk ging het haar, die in een strenge hof-etiquette was opgegroeid, niet af. Maar ten slotte wist zij toch vaak de ban te breken, ook in het contact met hen, die niet tot de engere kring der bevoorrechten behoorden.

Persoonlijk heb ik Koningin Wilhelmina eerst leren kennen na de oorlog. Voordien was zij voor mij niet veel meer dan een begrip, een Oranjevorstin, die een geslacht vertegenwoordigde, dat eeuwenlang met het wel en wee van ons land en volk verbonden was geweest.

Doch reeds tijdens de oorlog kreeg deze min of meer vage Oranjeliefde een diepere, meer persoonlijke kleur. Zoals trouwens bij talloos velen in ons vaderland.

In augustus 1943 gaf het illegale Trouw een apart nummer uit „De Oranjebode” ter gelegenheid van Hare Majesteits 63ste verjaardag. Het titelblad bevatte het bekende portret, dat tijdens de oorlog tot ons kwam. Deze voorpagina had oranje opdruk. Onder de titel „31 Augustus-Koninginnedag” schreef ik daarin een artikel, waarin ik trachtte mij rekenschap te geven van de ontwikkeling, die er in de loop der jaren in de verhouding van Koningin Wilhelmina tot haar volk had plaats gegrepen.

niets heet te vertegenwoordigen, niets heet te zijn, want zij kan slechts doen wat de heersende klasse wil. Het koningschap maakt slecht — zo meende hij — omdat het een overmaat van macht geeft in de handen van een enkel persoon, omdat het een erfelijke inrichting is, waardoor de slechtheid tot in de vroegste jeugd wordt aangekweekt en voortgeplant.

De tegenstrijdigheid in deze boutade spreekt voor zichzelf.

Maar het volk juichte en vierde feest, wel uitbundig, maar niet altijd waardig. Het beleefde het sprookje van de kroning van een stralende jonge Koningin. Daarbij behoorde de verre afstand tussen Kroon en volk. Er was wel een band, maar die lag in

de Vorstin kritiekloos toegedicht.

De derde periode bracht hierin grondig verandering. Het volk leerde de Koningin kennen als nooit tevoren. De woorden in het illegale Trouw zijn er een weergave van.

Er is over deze geheel nieuwe, innige band, die in de oorlogsjaren tussen Koningin Wilhelmina en haar volk ontstond, al zoveel gezegd en geschreven in de dagen na haar heengaan, dat ik daar niets aan heb toe te voegen.

Gedurende de oorlog koesterde ik de vurige wens na de bevrijding Hare Majesteit eens te mogen ontmoeten en haar te mogen vertellen van de moed, de trouw, de christelijke naastenliefde in die lange, bange jaren door „de jongens van het verzet” betoond. En inderdaad, niet lang na de bevrijding liet zij mij bij zich komen. Zij ontving mij in het vroegere paleis van Koningin Emma op het Voorhout.

De indruk, die haar persoon op mij maakte, was precies zoals ik mij haar in 1943 al had voorgesteld. Evenals steeds was zij vol belangstelling voor alles wat de illegaliteit aanging, vooral wat de redding en het lot van joodse kinderen betrof. Het waren de kinderen van haar volk, die zo nameloos veel geleden hadden en zij voelde zich mee verantwoordelijk voor hun toekomstig lot.

Later had ik nog enige malen persoonlijk contact met Prinses Wilhelmina. Zij stelde belang in de Internationale Christelijke Vredesbeweging, waarvan toen juist de Nederlandse afdeling was opgericht. Frau Dr. Gertrud Kurz, die deze beweging sinds jaren met grote toewijding en bezieling heeft geleid, werd op het Loo uitgenodigd. Later kwam zij nogmaals in ons land en moest ik een bijeenkomst ten paleize te Amsterdam organiseren, waar Frau Kurz zou spreken.

Het onderwerp was het vluchtelingenvraagstuk. Koningin Juliana was ook aanwezig en bij het binnengaan in de zaal stond Prinses Wilhelmina er op, dat de Koningin aan haar rechterhand zou lopen. De jonge Koningin wilde hiervan niet weten. Het resultaat was een vrolijke woordenstrijd en een nogal verwarde entree!

In de pauze verlieten zowel de Koningin als de Prinses al gauw de zaal waar Frau Kurz recipieerde om zich in de gangen onder het gewone publiek te mengen. Men moest dus ijlings enkele „gewone” mensen, w.o. studenten, uitpikken om aan de vorstelijke personen voor te stellen. Zo sterk was de behoefte om niet met de meer deftige bezoekers opgescheept te zitten!

Nog later ontmoette ik Prinses Wilhelmina in Noordwijk waar om de twee jaar de conferenties van de International Council of Christian Leadership werden gehouden. Van het begin af aan heeft deze beweging haar

➤ *Vervolg op pag. 12*

Koningin Wilhelmina in Londen

Enkele passages uit dit ondergrondse Trouw mogen hier volgen.

„De jeugdige, bevallige Koningsdochter uit het sprookje, die 45 jaar geleden den troon beklom, veroverde door Haar bekoorlijke gratie en lieflijken ernst met één slag het hart van heel Haar volk — de eerlijke, plichtgetrouwe en meelevende Koninginne wist dat hart in een lang, stormachtig samenleven voorgoed aan zich te binden.”

En verder „... bij al de feesten en hoogtijden van vroeger hebben wij toch nooit zóó intens gevoeld, hoe lief wij Haar hebben, als nu in de dagen onzer ellende en verdrukking. Haar beeltenis is tot ons gekomen en wij geven die met stille vreugd van hand tot hand. Zij is niet meer de jonge, gratievolle Koninginne van vroeger, noch de fiere, zelfbewuste Vorstin van later jaren, maar zij is de door het lijden geadelde Landsmoeder. Haar houding is vol Koninklijke waardigheid, maar Haar gelaatsuitdrukking getuigt van weemoed, van een innig medeleven en een eindeloos medelijden met Haar vernederd en vertrappt volk.

Wij wisten reeds door woorden, die Zij tot ons sprak, waarbij het vibreeren van Haar stem ons vaak de emotie van Haar hart verried, dat Zij onzen nood meedraagt als Haar eigen, maar meer nog zegt ons dit thans de expressie van Haar gelaat.”

Dit werd geschreven in 1943, toen wij nog bijna 2 jaar op de bevrijding moesten wachten.

Inderdaad, men kan in de verhouding van Vorstin en volk drie perioden onderscheiden. Bij haar inhuldiging was zij de voor haar taak welvoorberede, tot plichtsbetrachting aangespoorde jonge vrouw, die nauwelijks een onbezorgde jeugd had gekend. Domela Nieuwenhuis schreef in 1898 in felle bewoordingen over het „onervaren meisje”, dat de troon beklom en waarmee alle macht gelegd werd in één persoon, in dit geval een kind, dat

de historie verankerd en was in het menselijke vlak niet tastbaar of voelbaar.

Van meetaf heeft dit de jonge Koningin beklemt. Zelf sprak zij later van „de kooi”, waarin zij zich opgesloten voelde. Innerlijk werd zij gedreven door het verlangen het vertrouwen van haar volk te winnen, te verdienen.

Hoe goed is haar dit gelukt. Reeds in de tweede periode, die van 1914 tot 1940. Het koningschap had haar niet slecht gemaakt, had haar niet verleid tot machtsbegeerte of sterker nog tot machtswellust. Het had alleen haar wens om te dienen verdiept. Ons volk heeft dat volkomen verstaan. De kritiek verstomde, de liefde groeide.

En toch bleef ook in deze periode de afstand groot, ondanks het meeleven tijdens de mobilisatie en bij nationale rampen. Het menselijk contact, dat Koningin Wilhelmina zocht, werd wel aarzelend hier en daar gelegd, maar het kwam niet tot volle ontplooiing.

Voor mij persoonlijk en voor velen met mij was de Koningin de ongenaakbare Vorstin, die haar taak voortreffelijk vervulde en op wie wij terecht trots konden zijn, maar deze verheven figuur viel buiten de categorie van de gewone burgers in den lande. Wellicht heeft Hare Majesteit onder dit isolement meer geleden dan de andere partij, het volk. Voor ons was het in die dagen vanzelfsprekend, dat de Koningin vrijwel onbereikbaar was en de vermaarde trots der Oranjes werd

N.V. Confectiefabriek „Heka”

v/h H. J. VAN HEEK - RIJSSSEN (05480-2661*)
brengt naast de

BEKENDE

BEDRIJFS- EN WERKKLEDING
voor elk seizoen.

LEUKE SPORTIEVE KLEDING
voor MEISJES, JONGENS, DAMES en HEREN

W.G. SCHEERES
HOOIGRACHT 12 — DEN HAAG
TELEFOON 11.62.50
ELEKTRISCHE
INSTALLATIES

**RIPPEN
FÖRSTER
IBACH
GROTRIAN-
STEINWEG**
Fa. R. v. d. Burg, Arnhemsestr. 8,
Amersfoort, telefoon 03490-13877.

Vijf minuten

een Bijbelwoord voor iedere dag door Ds. H. Giesen, met een voorwoord van Ds. G. P. Klijn, is zonder twijfel het meest gevraagde dagboek van de laatste jaren. Het heeft tienduizenden dagelijkse gebruikers.

Uitg. van: Boekencentrum N.V., Scheveningseweg 72, Den Haag. Verkrijgbaar bij de boekhandel.

Boekbinderij

J. van den Berg N.V.

GROENE STEEG 5 - LEIDEN
Telefoon 01710 - 250 77

Speciaal ingericht voor de

verzorging van periodieken
en grote oplagen brocheerwerk

Eerste Kamer-overzicht

De Eerste Kamer heeft vorige week slechts de eerste ronde van de algemene politieke beschouwingen kunnen afwerken. Door het overlijden van Prinses Wilhelmina werd het debat geschorst tot na de teraardebestelling. Ook de Tweede Kamer onderbrak haar werkzaamheden, al heeft ze woensdagmiddag nog een ogenblik vergaderd ter vaststelling van het adres van rouwbeklag aan de Koninklijke familie.

Mogelijk zal minister-president De Quay nu eerst in de tweede helft van deze week de Eerste Kamer kunnen antwoorden. Erg moeilijk zal hij het bij de voorbereiding van zijn antwoord overigens niet hebben, want de Senaat heeft het hem ditmaal nogal gemakkelijk gemaakt. In de betogen van de voorzitters der „regeringsfracties“ — de heren Berghuis (a.r.), Pollema (c.h.), Kropman (kath. v.) en Van Riel (lib.) — domineerde de waardering voor het regeringsbeleid van de afgelopen drieënehalf jaar. En zelfs het uiteraard kritische betoog van de socialistische fractieleider ir. Vos viel aanmerkelijk minder scherp uit dan bij vorige gelegenheden het geval was.

De aanvoerder van de antirevolutionaire senatoren, onze partijvoorzitter dr. Berghuis, heeft zijn positieve oordeel over het kabinet-De Quay jl. dinsdag niet onder stoelen of banken gestoken. Hij zag wel zwakke punten (ontwikkelingshulp, commerciële t.v., decentralisatie), maar zijn slotconclusie over het beleid luidde toch: „Dit kabinet is sterker gebleken dan het aanvankelijk scheen en ook was. Het zal straks met ere uit de strijd treden, omdat het onder moeilijke omstandigheden ontzettend veel werk heeft verzet“.

Van speculaties over de kabinetsformatie van '63 onthield dr. Berghuis zich, evenals trouwens de meeste andere sprekers. Wel meende hij het misverstand te moeten wegnemen, als zou hij in zijn rede voor het najaarsconvent in Utrecht zich tegen her-

nieuwde samenwerking met de socialisten hebben uitgesproken. Met zijn opmerking, dat als de P.v.d.A. volgend jaar weer in het kabinet zou komen dit in feite een mislukking van het regeren-zonder-socialisten zou betekenen, had hij, naar zijn zeggen, geen voorkeur willen uitspreken, doch slechts nuchter een feit geconstateerd.

Dr. Berghuis reageerde ook nog even op opmerkingen van de heren Pollema en Vos over de „onrust“ in de A.R.-Partij. „Ik dank de heren voor hun medeleven“, zo zei hij. „Maar in het vierentachtig-jarig bestaan van onze partij zijn de golven wel eens hoger gegaan.“

KERNBEWAPENING

Het betoog van de A.R.P.-voorzitter trok ditmaal vooral de aandacht van de Kamer door de uitvoerige beschouwing, die het bevatte over het bekende rapport van de Synode der Nederlands Hervormde Kerk t.a.v. het vraagstuk der kernbepapening. Deze beschouwing mondde uit in het verzoek aan de regering om zich nu duidelijk over dit rapport — dat immers het hart van het overheidsbestel zo direct raakt — uit te spreken.

Dr. Berghuis legde eigenlijk prof. De Quay al bij voorbaat het antwoord in de mond. Met nadruk zei hij namelijk, dat een overheid, die haar taak en roeping verstaat, niet anders dan „neen“ tegen het synodale rapport kan zeggen. Dit stuk pleit z.i. voor eenzijdige ontwapening. Weliswaar predikt het niet direct het pacifisme, ja wijst het zelfs op de noodzaak van versterking der conventionele wapening, maar het is irreal om te denken dat dit laatste nog een tegenwicht kan vormen tegen de militaire macht van de communistische wereld, die van de kernbepapening géén probleem maakt. In de concrete situatie van vandaag komt de synodale uitspraak dan ook neer op een oproep tot eenzijdig ontwapenen.

De A.R.P.-voorzitter zei het rapport volkomen ernstig te willen nemen. Over het vraagstuk van de kernbepapening mag niet in zwart-wit-verhoudingen worden gedacht. Maar nu de synode met haar uitspraak de christenen en de regering zo onverhoeds heeft overvallen, moet er over worden gesproken, met name door de overheid, want misverstanden op dit punt kunnen ernstige gevolgen hebben. „De overheid, die wij eerbiedigen, aldus spreker, „mag geen „ja“ tegen de

kernbepapening zeggen, maar kan er onder de gegeven omstandigheden geen „neen“ tegen zeggen. Daarom kan ze thans niet anders dan „neen“ tegen het synodale rapport zeggen“.

De vraag waar het volgens dr. Berghuis om gaat, is of het de kerk geoorloofd is de overheid die middelen te ontnemen, die zij nodig heeft om haar verantwoordelijkheid in de wereld te dragen. Het gaat erom of men bereid is de met zwaarmacht beklede overheid als goddelijk instituut te aanvaarden. De overheid draagt het zwaard niet vanwege de kerk, maar van Godswege en zulks mede om de kerk te beschermen. Als die kerk de overheid op een gegeven moment adviseert dat zwaard weg te doen omdat het veel te scherp is geworden, dan is daarvan de consequentie dat het zwaard van het kwaad en het onrecht vrij spel krijgt.

Met andere woorden: als men de overheid het zwaard ontnemt — d.w.z. de mogelijkheid van het opgewassen zijn tegen het onrecht — dan betekent dat, dat men haar wil laten abdiceren van haar ambt. In de wereldgeschiedenis is dat, nog niet voorgekomen.

Het is zeker niet uitgesloten, dat er ten deze nog eens een einde komt aan de mogelijkheden van een gerechtvaardigde politiek. Misschien komt er

Betaling abonnement

Wij zullen het zeer op prijs stellen, indien het bij vooruitbetaling verschuldigde abonnementsgeld in de loop van deze maand wordt overgeschreven op onze postrekening nr. 89673 t.n.v. Anti-Revolutionaire Partij te 's-Gravenhage. De abonnementsprijs bedraagt f 6,50 per kalenderjaar of f 3,25 per halfjaar.

In de loop van januari 1963 zullen voor de afname, waarvan geen betaling inkwam, kwitanties worden gereedgemaakt. U bespaart zich echter f 0,40 incassokosten, indien u tijdig gireert.

in de toekomst een moment dat een vrij spel van de krachten van het kwaad en het onrecht niet meer tegen te houden is. Maar alles wijst erop, dat het thans zover nog niet is. De overheid heeft nu nog een duidelijke taak t.a.v. de bestrijding van onrecht en de handhaving van orde en vrede. „Daarom“, aldus dr. Berghuis, „luiden mijn vragen aan de regering: Zijn de consequenties van het rapport voor u niet onaanvaardbaar? Kan de overheid iets anders doen dan dit stuk naast zich neerleggen?“

ARJOS JAARVERSLAG

HET GOED VERZORGDE vijftiende jaarverslag van de Nationale Organisatie van Anti-Revolutionaire Jongeren Studieclubs (ARJOS) bevat in 32 pagina's een grote hoeveelheid gegevens over de activiteiten in de periode van 1 oktober 1961 tot en met 30 september 1962. Een uitvoerige inhoudsopgave, aan het jaarverslag toegevoegd, maakt het verslag als naslagwerkje goed hanteerbaar.

In de inleidende situatietekening wordt gesteld, dat het eigenlijk een moeilijke zaak is om vast te stellen hoe groot of hoe gering de politieke belangstelling is. „Natuurlijk is deze groter dan het ledental van de politieke jeugdorganisaties zou doen vermoeden. Veel jongelui zijn niet in de gelegenheid zich bij een politieke jeugdgroep aar. te sluiten.“ Als oorzaken hiervan worden genoemd, dat veel organisaties een beroep op de jeugd doen en dat velen uit de naoorlogse generatie zich tot geen enkele beweging aangetrokken voelen. De jeugd wil, zo wordt gesteld, graag vrijblijvend over allerlei zaken spreken. In die omstandigheden moet de ARJOS haar plaats bepalen en haar weg zoeken.

Verder wordt er op gewezen, dat het kader, zoals bij iedere jeugdbeweging, ook bij de ARJOS jonger wordt en dat de leden korter tijd actief aan het werk deelnemen. Mede om te zorgen, dat er geen afstand ontstaat tussen de leiding en de leden wordt goed voor ogen gehouden, dat het onderlinge contact en de informatie over en weer een belangrijke zaak is.

Een breed overzicht van het ledental der provincie met verschillende „tussenstanden“ geeft de indruk, dat er slechts een geringe achteruitgang plaats vond, rekening houdende met het feit, dat bij het samenstellen van het vorige jaarverslag ten dele over onjuiste gegevens werd beschikt.

Gaf het aantal clubs in het begin van het seizoen eerst een stijging te zien, aan het einde bleek, dat diverse clubs als opgeheven moesten worden beschouwd. Deze daling vond zijn weerslag in het ledental. De stand aan het einde van het verslagjaar was 276 clubs met 4089 leden.

Ook over de provinciale verbanden en activiteiten licht het verslag de lezers vrij breed in.

Aan de propaganda („Doe iets“) en publiciteitsmiddelen („Op Wiek“, „Nederlandse Gedachten“ en radio) werd aandacht besteed. Naast de propagandafolder „Doe iets“ treedt nu de uitgave „Drie bladzijden uit het dagboek van Sylvia.“

Tal van conferenties werden belegd: de gebruikelijke landelijke studieconferentie (tweedaags), de eveneens gebruikelijke studentconferentie en de brede besturenconferentie.

De methodiek- en schetsencommissie verzorgde schetsen in „Op Wiek“, flanelbordschetsen en de inmiddels zeer bekende en geslaagde losbladige (ringband) schetsenbundel „Kleur bekenen“ met betrekking tot het Beginselen Algemeen Staatskundig Program van de partij.

Daarnaast staat het verslag stil bij het kaderwerk, de documentatie, de Aktie Poliquiz (samen met de F.C.H.J.G.), contacten met andere organisaties, het internationaal werk, enz.

De lezing van het verslag wordt gaarne aanbevolen. Men krijgt een goede indruk van het werk van de a.r. politieke jongerenorganisatie.

Wellicht bestaat er de mogelijkheid om binnenkort in ander verband nog eens op bepaalde facetten van het ARJOS-werk terug te komen.

N.V. Rederij en Haringhandel

Import — Export

N. Parlevliet Jr.

KATWIJK AAN ZEE

Postbus 15 - Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092 — 2283

RADIO BECKER

ZEIST - Telefoon 5846 - 5847

HET ADRES

voor zenders, richtingzoekers en echoloden

Kalm en beheerst denken en werken

ZENUWDRUPPELS MG
10 ml f 0,95
30 ml f 2,25

DERCKSENS N.V. — GOUDA

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuyperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

* * * Naar Ede

De benoeming van dr. P. J. Platteel tot burgemeester van Ede, is niet zo maar een mutatie in ons burgemeesterscorps.

De overgang van de gouverneurspost in Hollandia naar één van de langrijkste gemeenten in Gelderland is bepaald vermeldenswaard.

Na de moeilijke maanden, onder grote spanning doorgebracht, waarbij de verantwoordelijkheid Nederlands hoogste vertegenwoordigers menigmaal loodzwaar gevallen zal zijn, is er nu straks de ambtsaanvaarding in een florissante, rustige en welgeordende samenleving.

Ook daar zal weer veel werk wachten, want ook het best geoutilleerde „apparaat“ moet voortdurend „bij“ gehouden worden om van „nieuwbouw“ maar niet te spreken. Was het in Nieuw-Guinea een pionieren naar minimale mogelijkheden van maatschappijvorming, in zijn nieuwe werkkring zal de heer Platteel te maken krijgen met een samenleving, die in veel sectoren de expansie-neigingen van deze hoogconjunctuur-periode openbaart.

Wij hopen, dat de pas benoemde burgervader van Ede zeer tot genoegen van zijn gemeentenaren en

DR. P. J. PLATTEEL
Cliché U.N.

met veel eigen voldoening in zijn nieuwe kwaliteit werkzaam mag zijn. Voor hetgeen hij in het verre Nieuw-Guinea deed zijn wij hem veel dank verschuldigd.

Juist daarom wensen wij de heer Platteel met zijn benoeming van harte geluk en hopen wij dat God zijn arbeid en zijn in patria herenigd gezin rijk zal zegenen.

INGWERSEN & Co.
Commissionnaires in Effecten
Keizersgracht 382 A'dam-C
Telefoon 32121-35302-33879

- * alle effectenzaken
- * plaatsen van obligatieleningen voor kerken, scholen en weldadigheidsinstellingen

WOUDE ZADEN
ORANJEWOUD
Vraagt nieuwe prijscourant
Tel. 05130-2141 2-dynus

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

GRENSWIJZIGINGEN EN OPHEFFING VAN GEMEENTEN

MINISTER Toxopeus, de V.V.D.-minister van Binnenlandse Zaken heeft ook geen gelukkige hand gehad met zijn voorstellen tot wijziging van grenzen of ook opheffing van gemeenten in Nederland.

De wijze waarop de vroeger ingestelde gemeenschapsraad in Zuilen haar taak zal beëindigen — waarvoor op zichzelf wel een en ander te zeggen valt nu er een andere mogelijkheid wordt geopend — is niet fraai te noemen. De voorgestelde oplossing van het probleem rondom de stad Amsterdam en de groene kern Bijlmermeer is een zaak die evenmin veel bevrediging heeft gegeven. De oorspronkelijk voorgestelde opheffing van de gemeente Haarlemmerliede toonde aan dat deze minister in dit geval erg gemakkelijk een bestaande gemeente prijs gaf.

MOEILIK PROBLEEM

NU zijn de vraagstukken rondom grenswijzigingen en/of opheffing van (kleine) gemeenten ongetwijfeld moeilijke vraagstukken. Levenskrachtige gemeenten zijn immers van ouds van bijzondere waarde in deze nationale samenleving. Kleine gemeenten kunnen — hoe goed de bestuurders van een dergelijke gemeente meestal zijn — in deze tijd echter noch de financiën noch de techniek noch de mankracht opbrengen om de belangen van de inwoners, maar ook die van de gehele streek waarin zij zich bevinden in voldoende mate behartigen.

Er zijn grote, zich hoe langer hoe verder uitbreidende stedelijke gemeenten, die om der wille van een leefbaar geheel, moeten worden omringd door een min of meer sterke landelijke gemeente om het opdringen van de grote stad te voorkomen.

Het klein zijn op zich zelf van een bepaalde gemeente is niet altijd een geldige reden om deze dan maar op te heffen. Anderzijds is de historie — een reeds eeuwen bestaan hebbende gemeente met een glanzende, grote geschiedenis — alleen evenmin een argument om deze gemeente „dus” maar te laten bestaan.

Bij al deze moeilijkheden is er ook het vraagstuk: „waarmee is democratisch bezien het „bestuur bijzonder geïnd”?

Het antwoord is dan terecht dat een meelevende burgerbevolking over en weer van buitengewone betekenis is. Vaak is het zo — al is dit zeker geen wet van Meden en Perzen — dat dit mee leven in een kleinere gemeenschap gemakkelijker en „leter kan worden beoefend dan in veel grotere eenheden.

HET WETSONTWERP

HET oostelijk deel van de provincie Zuid-Holland moest volgens de minister opnieuw worden ingedeeld. In het belang van de randstad Holland kon men niet langer de vele kleine gemeenten handhaven. Ter wille van dat belang — dat niemand in de Kamer ontkende, men was er volkomen van overtuigd — moest worden overgegaan tot het creëren van grotere bestuurlijke eenheden.

De minister had een veelomvattend plan op tafel gelegd. Twintig gemeenten zijn er bij betrokken, waarbij er zeven werden opgeheven. Een aantal wordt samengevoegd (waarvan verschillende al jaren lang dezelfde burgemeester hadden) en een aantal bestaande gemeenten zijn verknijpt en toegevoegd aan naburige gemeenten. Het eeuwenoude Zwammerdam werd daarbij „gevierendeel”.

ERNSTIG BEZWAAR

NORMALITER spreekt namens de N.A.R. fractie de heer Verkerk over dit soort zaken. Hij is in deze materie volkomen thuis en kan met kennis over deze aangelegenheden oordelen. Ditmaal was de heer Smallegenbroek echter de woordvoerder. Naar het voorkomt heeft de heer Verkerk terecht gezwegen. Immers de gemeente waarvan hij burgemeester is, is bij deze herindeling eveneens betrokken. Hoezeer ook vast staat dat hij objectief zou oordelen, het is niet wenselijk indien een direct „belanghebbende” dit ontwerp verdeelt.

De heer Smallegenbroek achtte de gevolgde methode duidelijk onjuist. Het ontwerp omvat veel te veel waardoor

een evenwichtige beslissing eigenlijk niet kan worden genomen.

Het ontwerp voorziet in een dringende en gewenste uitbreiding van Gouda, maar tegelijk wordt Zwammerdam dat daarmee niets te maken heeft, opgeheven. Bovendien is amendering in wezen niet mogelijk omdat daardoor de voorgeschreven procedure (de gemeenten moeten worden gehoord!) niet meer kan worden toegepast.

De socialisten waren het hiermee oneens. Zij vonden de door de minister gevolgde methode een uitnemende, aldus de heer Scheps. Bij deze zaken moet naar centralisatie worden gestreefd. Herzieningen op kleinere schaal is een onmogelijke zaak. (Zo had de heer Scheps bij de herindeling van Schouwen-Duiveland in wezen gepleit voor één gemeente voor dit gebied!) „En dan moet Zwammerdam maar als een eeuwenoude eik dreunend ter aarde vallen” meende hij.

Evenals de A.R. gaf ook de C.H.U. fractie als haar oordeel dat de minister te licht over het probleem Zwammerdam was heengelopen. Waarom kon b.v. wel het verkleinde Gouda blijven bestaan maar Zwammerdam niet! Het antwoord van de minister hield in dat de kwestie Gouda later nog eens in ander verband aan de orde komt en dat is met Zwammerdam niet

het geval. Hoop voor een groter Gouda in de toekomst?

DAMMENAARS

ALLEN waren het er over eens dat de door de gemeente Zwammerdam gevoerde actie voor haar bestaan een waardige is geweest. Maar, aldus de V.V.D.-er Geertsema, hij wilde toch de trieste consequentie van het ontwerp aanvaarden al was het dan met pijn in het hart. Ook de heer Kolfshoten (K.V.P.) — zelf burgemeester — meende dat Zwammerdam dat verkleind moet worden een onvoldoend krachtige gemeente zou kunnen worden. Aan de opheffing kon daarom niet worden voorkomen.

Veel troost kon ook de heer Smallegenbroek (A.R.) niet geven. Het ontwerp moet worden aanvaard of verworpen. In het eerste geval is Zwammerdam de dupe, in het andere geval Gouda. De beslissing zal niet gemakkelijk zijn. Toch hebben de „Dammenaars” hulde verdient omdat zij voor een goede zaak hebben gevochten.

Niet alleen de heer Smallegenbroek, ook de heer Beernink (C.H.U.) en de heer Van Dis (S.G.P.) waren tegenover dit ontwerp zeer gereserveerd.

Enige spanning omtrent de uitslag van de stemming is er wel.

Het tekort op de begroting

De begroting 1963 geeft VOOR DE GEWONE DIENST (de exploitatie-uitgaven en exploitatie-inkomsten) het volgende beeld in ronde cijfers:

uitgaven	9.500 miljoen gulden	
inkomsten	10.400 „ „	
overschot		900 miljoen gulden

VOOR DE BUITENGEWONE DIENST (uitgaven die het staatsvermogen vergroten):

uitgaven	2.170 miljoen gulden	
ontvangsten	370 „ „	
tekort		1.800 miljoen gulden

Het saldotekort blijft dan 900 miljoen gulden, waarvoor de minister het geld moet lenen.

VROEGER

VOOR 1940 werd met man en macht gewerkt aan een sluitende begroting. Men had toen moeite en verdriet over de kleinste tekorten.

Vandaag hoort men niet alleen weinig meer over deze zaken, maar men aanvaardt een groot tekort op meerdere begrotingen van na de oorlog. Voor het jaar 1963 is bij de openbare Kamerbehandeling praktisch geen verontrusting uitgesproken over een tekort van rond 900 miljoen gulden. En dat nog wel in een „welvaartstijd”? Hoe zal het dan wel niet gaan in een crisistijd?

Het is begrijpelijk dat zij die „groot” geworden zijn in de dagen van vóór de oorlog, opgevoed zijn met die gedachten, zich afvragen: Kan dit allemaal maar zo! Is hier niet sprake van een onverantwoorde financiële politiek? Wij moeten toch bij ons persoonlijke en gezinsbeleid wel degelijk de eindjes aan elkaar knopen. Wij kunnen onze uitgaven die boven de inkomsten uitgaan toch ook niet doen onder normale omstandigheden? Gemeenten en provinciën, ook overheden, moeten zich nu wel degelijk nauwlettend beraden over hun begrotingstekorten. Is een en ander dan bij de rijksoverheid volledig anders?

Dat zijn zo de vragen die leven bij de leden van onze kiesverenigingen. Men staat wat huiverig tegenover de huidige gang van zaken.

FEITEN

VOORAF een korte uiteenzetting van enkele feiten.

1. Een begroting is een raming van uitgaven welke een bepaald kabinet denkt te verwirkelijken zonder dat de gehele nationale economische situatie daardoor gevaar loopt.

Die uitgaven welke dat kabinet doet, zijn in grote lijnen te splitsen in twee soorten.

Gewone uitgaven (gewone dienst) bestaan in uitgaven tengevolge waarvan het staatsvermogen niet verandert. Salarissen, huren, subsidies, materiële uitgaven vallen b.v. hieronder.

Men kan ook zeggen dat de exploitatielasten in het algemeen thuis horen op de gewone dienst.

Buitengewone uitgaven (buitengewone dienst; Kapitaaldienst).

Bij gemeente- en provincie: begrotingen genoemd, zijn uitgaven die het staatsvermogen wel doen veranderen. Aanleg van wegen, versterking van de zeevering, het stichten van openbare gebouwen, het vervaardigen van oorlogsschepen. Kortom de overheidsinvesteringen, veranderen het staatsvermogen. De waarde hiervan vergroot het staatsvermogen. De hiervoor aangegane leningen verlagen dat vermogen.

Nu was het vroeger zo dat men meende dat de uitgaven gewone dienst niet hoger mochten zijn dan de lopende, (voor het overgrote deel de jaarlijks terugkerende belastingontvangsten) inkomsten.

Indien de uitgaven van de buitengewone dienst rendabel waren (d.w.z. die uitgaven die t.z.t. uit de opbrengsten daarvan de rente en de aflossing van de geldlening weer opbrachten) mocht worden geleend.

Was er voor deze uitgaven geen toekomstige opbrengst te verwachten: dan niet lenen (kon immers niet worden afgelost noch de rente daarvan kon worden betaald).

De buitengewone uitgaaf kon alleen worden gedaan als de gewone dienst dit toeliet. M.a.w. alleen een overschot op de gewone inkomsten en gewone uitgaven maakte een dergelijke uitgaaf mogelijk.

2. De vergelijking die men treft met provinciaal- en gemeentelijk financieel beleid gaat mank. De inkomsten van een gemeente (provincie) liggen voor het allergrootste deel van te voren vast! (Uitkering uit de fondsen). Een reële kans op méér ontvangsten is er niet — in tegenstelling tot het Rijk. Bovendien moet worden bedacht dat gemeente (provincies) geen zelfstandige invloed mogen worden gegeven als het gaat om de behartiging van het algemeen nationaal belang. Gemeenten behoren zelfstandig te zijn, maar binnen haar eigen grenzen. Dat algemeen belang is uitsluitend de taak van de Rijksoverheid. Teneinde die mogelijke gemeentelijke

(provinciale) invloed uit te schakelen mogen deze lagere overheden niet meer uitgeven dan de inkomsten toelaten (nu of op langere termijn). Voor hen blijft gelden de regel van een echte sluitende begroting over de gehele linie. Een uitzondering is er: als de nationale economie het nodig maakt zal de Rijksoverheid aan de gemeenten (provincies) een andere gedragslijn (een niet-sluitende begroting) aanbevelen.

3. De vergelijking met de eigen gezinshuishouding (inbegrepen de bedrijfshuishoudingen) gaat ook niet geheel op.

Beide zoëven genoemde huishoudingen zijn niet bij machte haar inkomsten op éénmaal te vermeerderen. Zij zijn gebonden aan salarissen, en omzeten. Slechts op langere termijn is dit wellicht mogelijk voor hen.

De overheid kan dat wel door de belastingontvangsten op eenmaal te vergroten (bij wetwijziging).

De privé- en de bedrijfshuishoudingen beïnvloeden voorts elk afzonderlijk, de nationale economie maar zeer gering. De overheid beïnvloedt wel degelijk. Ter verkrijging van een evenwicht, van een harmonie in de economie moet de overheid met haar financieel beleid bepaalde situaties tegen gaan of bevorderen. Dit tegengaan of dit bevorderen is mogelijk mede met behulp van de uitgaven- en inkomstenpolitiek van de rijksoverheid.

4. Uit de in het begin van dit artikel gegeven cijfers blijkt dat de gewone dienst (de exploitatiedienst) geen tekort vertoont. Integendeel, in deze „afdeling” is er een overschot. Het tekort schuilt in de buitengewone dienst niet-tegenstaande het overschot op de gewone dienst.

LONEN OF BELASTINGVERHOOGING

DE zaak waar het thans om gaat is dat in feite de overheid óók leent voor die uitgaven waarvan vaststaat dat er geen directe opbrengst tegenover staat waaruit de rente en de aflossing der lening kan worden bekostigd. Is dat verantwoord? Is het niet beter indien dergelijke uitgaven toch worden gedaan uit belastingverhoging te doen? Of is het beter deze uitgaven maar uit te stellen tot „betere” tijden?

Over deze zaken is een vernieuwd inzicht ontstaan. De wetenschap is óók op het terrein van de financiële economie verder geschreden waarvan wij een dankbaar gebruik mogen maken.

Men is tot de conclusie gekomen (en daarmee goede ervaring opgedaan!) dat de overheid met haar financieel beleid (inzake uitgaven en inkomsten) de nationale economie in gunstige zin kan beïnvloeden.

Wanneer de overheid in een tijd van grote werkloosheid gelden leent om uitgaven te doen teneinde deze werklozen aan het werk te houden dan is dat niet alles ten bate van hen maar óók voor de latere generaties: een terugval wordt dan zoveel mogelijk voorkomen.

Men heeft geconstateerd dat min of meer drastische belastingverhogingen tot gevolg hebben een verlaging van de inkomens van personen en van winsten der bedrijven. Met het resultaat dat er langzaam maar zeker een verarming optreedt in de produktie (met „koopt” niet méér maar minder: de inkomens en winsten worden kleiner). Er is geen belangstelling meer voor nieuwe investeringen. Voor de eerstkomende generatie met een grotere beroepsbevolking is dit een niet gemakkelijke zaak: vóór men in staat is de totale produktie te verhogen moet een duidelijke achterstand worden ingehaald.

Met leningen echter kan een dergelijke periode minder bezwaarlijk worden overbrugd.

Bovendien is het vaak zo dat uitgaven die voor de overheid onrendabel zijn, in de nationale economie (met precies meetbare) wel degelijk een nuttig rendement opleveren.

Het hebben van goede wegen, kanalen etc. in Nederland verkort de vervoerstijd en heeft eer kosten verlagen de werking en verhoogt de produktie terwijl onze exportmogelijkheden worden vergroot.

Goed onderwijs kost geld. Direct financieel voordeel voor de overheid is niet aanwijsbaar. Maar onze nationale economie wordt hierdoor versterkt op een langere termijn.

GRENZEN

NU moet men bedenken dat het „lenen” voor een tekort niet alle grenzen kan overschrijden. Over een langere termijn bezien moet er evenwicht zijn in uitgaven en inkomsten. De duur van die termijn af te tasten is overigens een moeilijke zaak. Maar mag men deze nieuwe en verbeterde aanpak a-ten voor wat „et is? Bovendien: men moet rekening houden met de totale Nederlandse staatsschuld. De overheidsschulden moeten binnen zekere perken blijven. Momenteel bedraagt die schuld slechts 25% van het nationale inkomen.

Voorts zal moeten vaststaan dat de totale besparingen uit dat nationale in-

• *Vervolg op pag. 4*

Kwestie Kasjmir weer actueel

Twee buurlanden gaan oude vete uitpraten

GAAN Pakistan en India nu werkelijk de strijdbijl begraven en komt er dus eindelijk een einde aan het probleem Kasjmir, dat de relatie tussen beide landen nu al vijftien jaar heeft vergiftigd? Te oordelen naar de eerste berichten, die hierover aan het eind van de vorige week werden verspreid, zou die kans thans heel groot zijn. In werkelijkheid ziet het er echter nog niet naar uit, dat er spoedig een oplossing voor deze netelige kwestie zal worden gevonden. We hebben de indruk, dat de spontane wijze waarop aanvankelijk van de Indisch-Pakistaanse bereidheid tot onderhandelen werd gewaagd, veel te maken had met enige Amerikaans-Britse regie.

Harriman, de bekende Amerikaanse diplomaat en Sandys, de wat minder bekende Britse minister voor Gemenebestzaken, hadden met premier Nehroe van India en president Ajoeb Khan van Pakistan over de zaak gesproken en beide staatslieden bleken later wat overrompeld te zijn geweest. Nehroe mompelde na de bekendmaking wat over het handhaven van de huidige posities en in Pakistan reageerde men wat teleurgesteld. Dit alles neemt echter niet weg, dat er op een belangrijk ogenblik in de geschiedenis van Azië een gesprek op gang zal komen tussen twee landen, die zo dichtbij elkaar horen te staan, maar die zo ver van elkaar verwijderd leven.

Belangrijk

Voorals de Verenigde Staten hebben veel belang bij een oplossing van het geschil tussen India en Pakistan. Totdat de Chinezen India binnenvielen en de Amerikaanse president zich noodzaak zag, dit land op grote schaal van wapens te voorzien, bestond er een „machtsevenwicht” tussen beide landen. Bij de economische en militaire hulpverlening aan beide landen probeerden de Verenigde Staten en Engeland de gulden middenweg te bewandelen. Dat moesten zij wel doen, omdat de kwestie Kasjmir een steeds grotere verwijdering heeft veroorzaakt tussen India en Pakistan, de landen waarin het vroegere Brits-Indië in 1947 uiteen is gevallen. In dat jaar begon de grote volksverhuizing op het Indische subcontinent: de mohammedaanse minderheid wilde niet onder de hindoe-meerderheid leven en trok voor het grootste deel naar de gebieden, die sindsdien de staat Pakistan vormen. Als men op de kaart kijkt, ziet men, dat dit vrijwel geheel mohammedaanse land in tweeën uiteenvalt. Alleen Kasjmir, dat een mohammedaanse bevolking heeft, bleef voor verreweg het grootste deel in handen van een Hindoevorst, die met de steun van India wist te voorkomen, dat deze staat deel ging uitmaken van Pakistan.

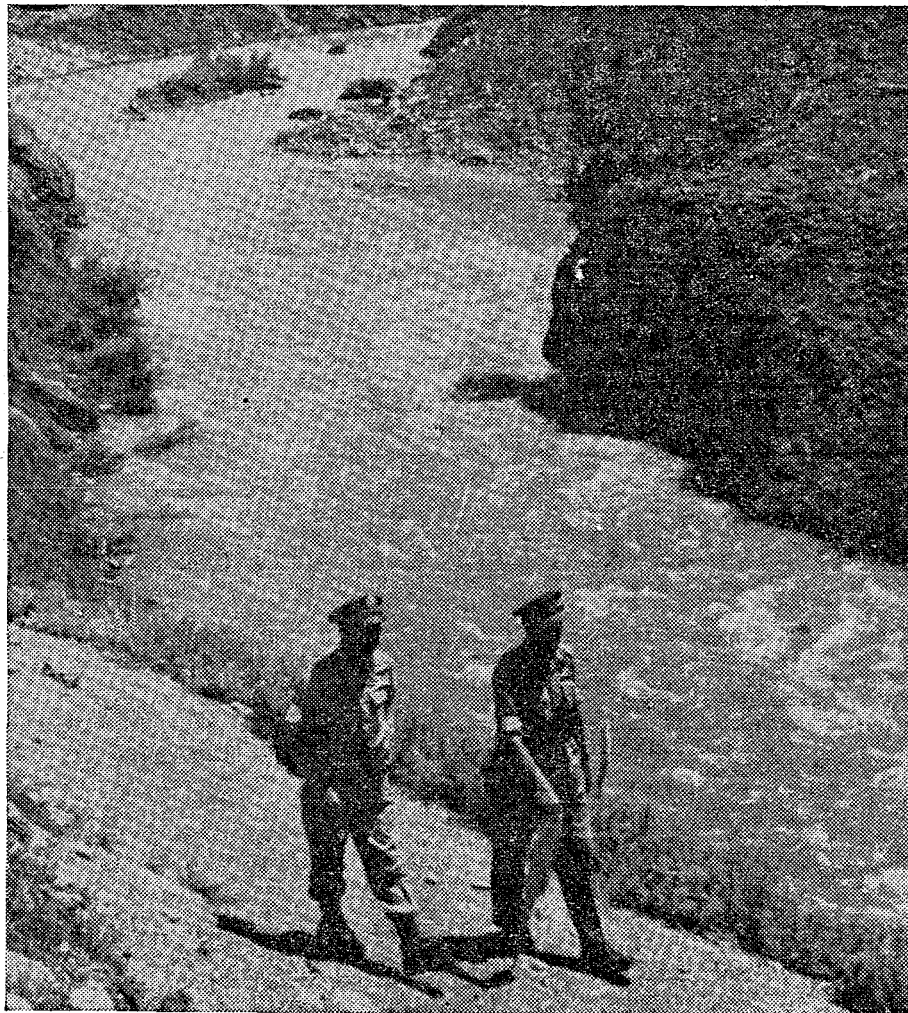
Verenigde Naties

Sedert de verdeling van Brits-Indië (in India en Pakistan) is het vuur (figuurlijk gesproken dan) niet van de lucht geweest. Vooral van Pakistaanse zijde hamerde men er op, dat het conflict door middel van onderhandelingen, die op een vrije volksstemming in het betwiste gebied zouden moeten uitlopen, te regelen. De Verenigde Naties hebben er zich uitvoerig mee beziggehouden. Toen de situatie aan de Indisch-Pakistaanse grens in bedoeld gebied bijzonder precair dreigde te worden, werden zelfs waarnemers van de Verenigde Naties daarheen gezonden

Dit is Ajoeb Khan, de president van Pakistan.

om het uitbreken van een openlijk conflict te voorkomen. De volkerenorganisatie is er destijds echter niet in geslaagd, het probleem door middel van een plebisiet onder haar auspiciën te doen oplossen. Premier Nehroe, die voor alle wereldproblemen een oplossing bij de hand had, zolang zij de belangen van India niet raakten, was stokdoof voor redelijke argumenten van anderen, toen hij in eigen vlees moest gaan snijden.

Vele jaren geleden patrouilleerden al waarnemers van de Ver. Naties in Kasjmir. Alle moeite was toen te vergeefs.

China

En zo zitten we dan nu nog met de kwestie Kasjmir. En met vertroebelde relaties tussen twee buurlanden, die met elkaar ruzie maken, maar niet in de gaten hebben, dat er een lachende derde is, die ze tegen elkaar tracht uit te spelen om er zelf beter van te worden. Terwijl India en Pakistan het niet eens kunnen worden over een regeling voor Kasjmir is communistisch China bezig, een groot gedeelte er van in te pikken en lijkt het zich er op voor te bereiden, nog grotere stukken bij het grote Chinese rijk in te lijven. En met datzelfde communistisch China, dat India in de rug heeft aangevallen en aanspraak maakt op gebieden, waarop ook Pakistan rechten wil laten gelden, overweegt de regering van Pakistan (volgens de berichten van de afgelopen weken) een niet-aanvalsverdrag te sluiten. Alsof dit ook maar de geringste waarde zou hebben, als de Chinese communisten de tijd gekomen zouden achten, de buit binnen te halen.

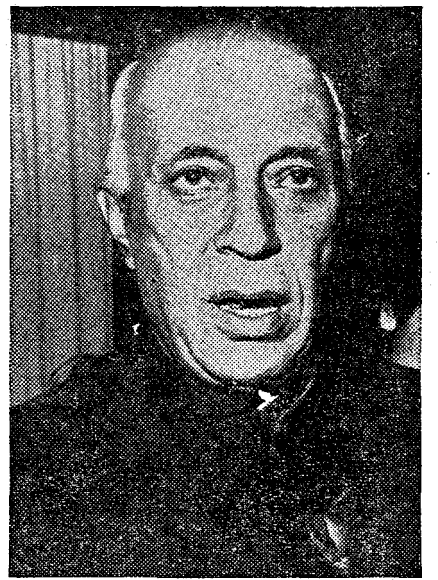
Druk

Na het begin van de Chinese aanval kon men in Pakistan niet de moed opbrengen, deze agressieve daad te veroordelen. In plaats daarvan wachtte men af, of India niet wat toeschietelijker zou worden in de kwestie Kasjmir. En toen dat niet gebeurde, putte men zich in Pakistan uit in onheuse perscommentaren tegen de westelijke bondgenoten. De krachten rondom president Ajoeb Khan, die al enkele jaren op een breuk met het Westen aansturen, werden zienderogen sterker. Het behoefde dan ook niet te bevreemden, dat de vriendschapsbetuigingen aan het adres van communistisch China toenamen. Op die manier wilde men on-

der de gegeven omstandigheden de Chinezen geen aanleiding geven om ook in het grensgebied tussen Pakistan en China tot de aanval over te gaan. Men probeerde tevens, via de westelijke mogendheden, die de schrik om het hart sloeg toen het woord non-agressie-pact was gevallen, druk op Nehroe uit te oefenen in de zaak Kasjmir. Deze opzet lijkt voor een deel reeds geslaagd te zijn. De vraag is echter, of Ajoeb Khan zijn zin zal krijgen.

Begrip

De medaille heeft nog een andere kant. Als het gesprek tussen India en Pakistan op gang komt zal er naar alle waarschijnlijkheid van enige toenadering sprake zijn, die tot een beter begrip van elkaars problemen en van het gemeenschappelijke probleem (de Chinese agressie) kan leiden. Een gevolg daarvan zou kunnen zijn, dat aan de anti-westerse krachten in Pakistan voorlopig het zwijgen wordt opgelegd en dat een eind wordt gemaakt aan de berekende flirtation van dit land met de Chinese communisten. En dat zou heel veel waard zijn. Want de buitenlandse politiek van Pakistan is steeds primair gericht geweest op versterking

Nehroe: geen gebrek aan problemen...

bloed. De eerste reactie was, dat het met de Chinese agressie tegen India wel mee zou vallen en dat de berichten er over slechts ten doel hadden, via de Amerikaanse wapenleveranties de militaire macht van het land te versterken met het oog op het geschil met Pakistan. Men kon toen in het land van Ajoeb Khan niet de verleiding weerstaan, zijweten te gaan bewandelen om het Westen onder druk te zetten en zo gebeurde het, dat de banden met het Westen losser werden gemaakt en toenadering werd gezocht tot de Sowjetunie en communistisch China. En dat, terwijl Ajoeb Khan een overtuigd tegenstander van het communisme is.

Gevaar

Ajoeb Khan weet, dat hij van de Sowjetunie en communistisch China niets goeds heeft te verwachten. En daarom is het geflirt met deze landen op zichzelf an nul en gener waarde. Niettemin blijft er gevaar in schuilen. Er zijn in Pakistan sterke krachten aan het werk, die er ernst van maken, met het Westen te breken en met de Russen en Chinezen in zee te gaan. Het Kasjmir-probleem is voor deze mensen een obsessie geworden en elke gebeurtenis zien zij tegen de achtergrond van dit vraagstuk. Zo is het ook met de Amerikaanse hulp aan India. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat zich voorlopig aan het Chinees-Indische front geen gevechten van betekenis zullen voordoen. De hulp van de Verenigde Staten en Engeland zal dan op grote schaal worden voortgezet om de verdediging van India zodanig op peil te brengen, dat het zich in de toekomst met succes tegen nieuwe Chinese aanvallen zal kunnen verdedigen.

Probleem

Dat is het grote probleem, waarvoor Amerikanen en Britten zich geplaatst zien, als de situatie in het Chinees-Indische grensgebied wat minder dreigend is geworden. Vandaar dat zij zich zoveel moeite hebben getroost, de leiders van India en Pakistan nader tot elkaar te brengen. Wellicht bestaat er een mogelijkheid, dat het geschil door onderhandelingen wordt opgelost. Mocht men het eens worden over een volksstemming en zou deze er toe leiden, dat Kasjmir bij Pakistan wordt gevoegd, dan zou het Chinees-Indische geschil over de grens in het noordwestelijke gebied een Chinees-Pakistaans geschil worden. Men dient zich dit in Rawalpindi thans reeds te realiseren. En er rekening mede te houden. Dat kan veel narigheid voorkomen... db

• Vervolg van pag. 3

komen voldoende moeten zijn om de groei van de productiecapaciteit te waarborgen, naast het opvangen van een evenwichtige situatie in de totale waarde van in- en uitvoer.

Dit zijn helaas geen in cijfers vaststaande getallen of gemakkelijk te hanteren normen. Indien dit het geval was zou het gehele financiële overheidsbeleid doorzichtiger worden, gemakkelijker te begrijpen. Dit is nog niet het geval.

Daarom kost het meer inspanning om een financieel beleid te vertrouwen. Trouwens met die ingewikkeldheid hebben wij eigenlijk op alle terreinen des levens thans te maken. Voorlopig zullen wij daaraan moeten wennen. En dit vraagt om een groter vertrouwen van de burgers des lands. Nog meer dan vroeger komt het er op aan uit welke levensovertuiging de bewindslieden en de volksvertegenwoordigers leven.

De goede resultaten van het naar deze methode gevoerde financiële beleid zijn echter aanwijsbaar: een vrij rustige ontplooiing naar verdere toeneming van de welvaart is te constateren.

Kwaad bloed

De gebeurtenissen van de afgelopen maanden hebben de stemming in Pakistan niet verbeterd. De grote hoeveelheden wapens, die via een speciale Amerikaanse luchtbrug naar India werden vervoerd en het Amerikaanse verzoek aan Pakistan, de kwestie Kasjmir voorlopig te laten rusten, zetten kwaad

Telt het beginsel nog mee?

Sinds 1945 kennen wij in Nederland een door de overheid geleide loonpolitiek, waarin langzamerhand het bedrijfsleven meer mogelijkheden voor inspraak heeft gekregen. Aanvankelijk was het een centraal geleide loonpolitiek, die werkte met algemene en uniforme loonronden; in 1956 werd een niet bijster geslaagde poging gedaan enige differentiatie in het patroon van de loonontwikkeling aan te brengen en sinds het optreden van het Kabinet De Quay geeft de overheid leiding aan een gedifferentieerde loonpolitiek. Dat was niet de bedoeling. Het ging om het tot stand brengen van een vrijere loonpolitiek, zoals ook in ons programma van actie voor de verkiezingen van 1959 was bepleit. De regering heeft dan ook de gedifferentieerde loonpolitiek bedoeld als een overgangsfase die haar de tijd zou schenken zich te bezinnen over de grondslag voor een systeem van vrijere loonpolitiek. Over een zodanig systeem heeft zij advies gevraagd aan de S.E.R. en dat advies is in juli van dit jaar aan de regering uitgebracht.

Begin november werd de beslissing van het Kabinet per brief aan de Stichting van de Arbeid meegedeeld, waarbij de Stichting tevens werd uitgenodigd voor een bespreking. Men kwam niet tot overeenstemming en dus moesten er weer door middel van toelichting en verduidelijking gewerkt worden aan het wegnemen van misverstanden. Een tweede bespreking bracht echter wel een akkoord en het lijkt ons verstandig om ons nu verder maar in dit artikel tot dat akkoord te beperken. Hoe gaat het nu worden in de loonpolitiek?

HET SER-ADVIES beval in grote lijnen het volgende systeem aan.

Tweemaal per jaar produceert de S.E.R. een rapport over de economische situatie en de verwachtingen voor de naaste toekomst, welk rapport dan moet uitlopen hetzij in concrete stijgingspercentages voor de ontwikkeling van de loonkosten, hetzij in meer globale aanduidingen of in minimum- en maximumcijfers. Aan de hand van deze rapporten voert de regering dan besprekingen met de Stichting van de Arbeid, het orgaan van het georganiseerde bedrijfsleven. De organisaties die in de Stichting samenwerken verbinden zich het resultaat van het overleg met de regering aan de bonden van werkgevers en werknemers in de verschillende bedrijfstakken door te geven opdat die bonden daarmee rekening kunnen houden bij de te voeren loononderhandelingen. Voor deze zg. interne coördinatie hebben de vakcentrales van de werknemers reeds een systeem ontworpen.

De collectieve contracten die dan worden afgesloten worden ingediend bij de Stichting van de Arbeid die de rol gaat vervullen die nu nog aan het College van Rijksbemiddelaars is toebedeeld. De Stichting kan die contracten goedkeuren of afkeuren maar in het laatste geval zal er altijd overleg plaatsvinden met de indieners. Ook op verzoek van het College, dat eveneens de nieuwe voorstellen ontvangt, kan de Stichting nader overleggen met de con-

tractpartijen. Maar ook in dat geval blijft de beslissing berusten bij de Stichting als toetsend orgaan.

HET toezicht van de overheid wordt een toezicht achteraf. Wanneer de regering van oordeel is dat de wijze waarop de Stichting van de Arbeid loonpolitiek voert onze economie in gevaar dreigt te brengen, dan kan de regering ingrijpen door het afkondigen van een loonpauze, het voeren van overleg met de Stichting en, wanneer die Stichting dan nog niet tot rede te brengen is, door het opnieuw inschakelen van het College van Rijksbemiddelaars als goedkeurend orgaan.

Het wezenlijke, principiële verschil met het tot nu toe toegepaste systeem schuilt in de bevoegdheid die aan de Stichting van de Arbeid wordt toegekend, een bevoegdheid die thans bij het College van Rijksbemiddelaars ligt, met de Stichting als adviseur. In het SER-advies gaat het bedrijfsleven zelf de verantwoordelijkheid dragen voor de ontwikkeling van de lonen. Die verantwoordelijkheid ligt vandaag nog, ondanks de differentiatieruimte die het bedrijfsleven gekregen heeft, bij de overheid.

Wij menen dat het SER-advies de eigen verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven op een juiste wijze vorm heeft gegeven. Het zal zeker in onze kring geen tegenspraak ontmoeten dat de loonvorming beschouwd moet worden als een taak voor het bedrijfsleven en niet voor de overheid. Ons beginsel-program formuleert het als volgt:

De wetgever late het bedrijfsleven ruimte, zowel in privaatrechtelijke organisaties als in publiekrechtelijke lichamen, eigen aangelegenheden te regelen, maar waarborgte tevens, dat de overheid beschikt over voldoende middelen tot wering van gedragingen van het bedrijfsleven, welke in strijd zijn met het algemeen belang.

De loonvaststelling is zonder enige twijfel zulk een eigen aangelegenheid van het bedrijfsleven en het SER-advies honoreert die opvatting, waarbij het tevens recht doet aan de bevoegdheid van de overheid om in te grijpen zodra het algemeen belang in geding komt.

Aan die opvatting is de regering nu in vergaande mate tegemoet gekomen, volgens sommigen zelfs in te ver gaande mate. Het halfjaarlijks uit te brengen S.E.R.-rapport over de algemene economische situatie zal uitgangspunt zijn voor het overleg met de Stichting van de Arbeid. De Stichting kan dan van mening zijn, dat er meer ruimte is voor verbetering van arbeidsvoorwaarden dan naar de opvatting van de overheid verantwoord is. Zulk een verschil van inzicht tussen overheid en bedrijfsleven kan zich voordoen. Het zal, afgaande op de praktijk van na 1945, wel regel worden dat men tot overeenstemming komt over de ruimte, die voor verdeling beschikbaar is. En in zo'n situatie gaat de Stichting van de Arbeid, gaat het georganiseerde bedrijfsleven zelf loonpolitieke beslissingen nemen, zelf collectieve contracten toetsen en goedkeuren.

Aanvankelijk was de regering van mening, dat het College van Rijksbemiddelaars de bevoegdheid behoorde te hebben elke c.a.o., ook wanneer de Stichting geen bezwaar had tegen de invoering er van, onverbindend, dus nietig te verklaren, maar in het voortgezette overleg met het bedrijfsleven is de regering van dat standpunt teruggekomen.

Het wordt nu zo, dat de overheid, — met name dan de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid — bevoegd is een collectief contract of bepalingen daarvan onverbindend te verklaren. Het College van Rijksbemiddelaars kan daartoe de bewindsman een voorstel doen. Zulk een onverbindend verklaring van bepalingen ener c.a.o. kan slechts plaats vinden, indien naar de mening van de regering de toepassing van die bepalingen in strijd zou zijn met het algemeen belang. Allen, die bij de loonpolitiek betrokken zijn, — de regering voorop — zijn er van overtuigd, dat de toepassing van deze wel zeer ingrijpende bevoegdheid uitzondering zal blijven.

Wij geloven dat de nu gekomen oplossing, waarvoor het wettelijk kader nu met de grootste spoed gereed zal worden gemaakt, een goede oplossing is. Op 1 januari 1963 begint de vrijere loonvorming, door onze partij reeds bepleit in het Program van Actie van 1959.

De conjuncturele situatie waarin zich deze wijziging van het loonstelsel voltrekt, wekt geen grote verwachtingen voor een spectaculaire start met fikse loonsverhogingen, verdere vermindering van de arbeidstijd of uitbreiding van de vakanties. Dat laatste punt hebben tot dusver alleen de ambtenaren in de wacht gesleept. Maar de materiële verbeteringen in de arbeidsvoorwaarden van de werknemers in het bedrijfsleven zullen in 1963 zonder twijfel bescheiden verbeteringen zijn, wanneer ze vergeleken worden met die van de achterliggende jaren. Het zouden ook bij voortzetting van het huidige systeem van gedifferentieerde loonpolitiek matige verbeteringen worden.

Toch achten wij de nu genomen beslissing van de grootste betekenis, omdat zij zo duidelijk een principiële beslissing is.

ER wordt in onze partij de laatste tijd nogal veel gesproken en geschreven over verzwakking van het principiële besef, verflauwing der grenzen en dergelijke. Het gaat dan om A.R.-Kameralen die voor de toto of de mammoetwet stemmen, of die de regeringspolitiek m.b.t. Nieuw-Guinea steunden.

Merkwaardigerwijze maakt blijkbaar niemand van deze wachters op Sions muren zich zorgen over de ombuiging van de principiële lijn, wanneer het ging om de overheidsbemoeiing met het maatschappelijke leven. Ieder die tussen de twee wereldoorlogen jong was en in die tijd zijn scholing ontving in de A.R.-beginselen, is doordrongen van de opvatting die besloten ligt in de term soevereiniteit in eigen kring. De vrije school, de vrije maatschappij. Op een zo primair maatschappelijk prerogatief als de loonvaststelling heeft het

ons echter sinds 1945 ten principale aan vrijheid ontbroken. De loonvorming was ten leste een verantwoordelijkheid van de regering, die zij effectueerde door middel van aanwijzingen aan het College van Rijksbemiddelaars.

Wij willen en mogen niet veronderstellen dat de gunstige materiële uitkomsten van deze loonpolitiek onze partij ertoe zou kunnen brengen de ogen te sluiten voor het principieel aanvechtbare van het tot dusver gevolgde loonpolitieke systeem.

Nu het bedrijfsleven in het SER-advies verklaard heeft bereid te zijn en zich in staat te achten de eigen verantwoordelijkheid voor de loonvorming weer te aanvaarden; nu dat bedrijfsleven in datzelfde advies er duidelijk blijk van gegeven heeft de verantwoordelijkheid van de overheid te willen honoreren, nu is de tijd gekomen de consequenties van de soevereiniteit in eigen kring te trekken.

Dat heeft de regering nu gedaan, misschien wel met een wat bezwaard hart. Aan het georganiseerde bedrijfsleven mag echter de eis worden gesteld dat het de teruggave van de beslissingsbevoegdheid op het stuk van de lonen niet zal beschouwen als een Sinterklaascadeautje, maar als een zware verantwoordelijkheid, die met voorzichtigheid gehanteerd moet worden. Zouden wij er niet in slagen deze vrijere loonpolitiek te realiseren, zou de overheid zich nu korter of langer tijd genoodzaakt zien de beslissingsbevoegdheid over loonafspraken weer bij het College van Rijksbemiddelaars te brengen, dan zou er met recht en reden aanleiding zijn om verontrust te zijn. Want dan zou blijken dat het A.R.-beginsel van de soevereiniteit in eigen kring niet meer kan functioneren.

A. B.

ZAKKEN

Voor alle verpakkingsdoeleinden
T. SPAAN
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Telegr.: TESPA.
N.V. G. HAAK
v. Berckenrodestraat 15, Rotterdam-W.
Tel. 0 10 - 6 91 95. Postbus 6043.
Telegr.: HABAG.
Import - Export

M. C. van Staaveren

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

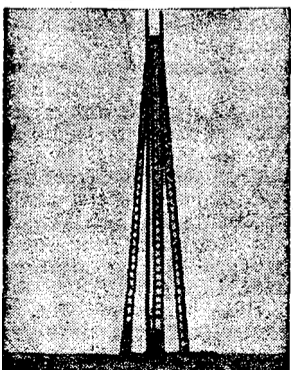
KOGEL- RIJVEN LAGERS

Van der Spek

Wolphaertsbocht 214
ROTTERDAM
Tel. 7 97 55

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

IN DE ALBLASSERWAARD

FA. H. MANSCHOT & ZONEN

Aannemers van
HEIWERKEN
Telefoon 03474 - 269
LEXMOND

Gespecialiseerd in het
heien met stoomblokken
van 2000 tot 8000 kg.

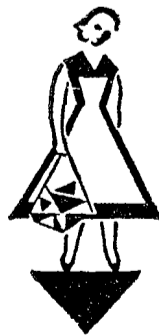
In prima boter en kaas,
steeds de baas,
alle soorten groot en klein,
komen uit de IJsel- en Lekstreek fijn.

A. van Houweligen - Moordrecht
telefoon 305 (01827), Westeinde 117

BETONFABRIEK DEN BOER

NIEUW-LEKKERLAND -- Zuid-Holland

Opgericht 1883

LiSaPak

GRAAFSTROOM melk

in papierverpakking

- smakelijk
- hygiënisch
- gemakkelijk

aangewezen voor
kantine en school!

Uw adres voor
DIRECTIEKETEN, BARAKKEN,
SCHOLEN, ZOMERHUISJES, enz. enz.

Firma Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Telefoon 2062

Coöp. Landbouwvereniging SAMENWERKING

GIESSENBURG - Telefoon 01845 - 254

alles voor de boer: veevoeders - meststoffen -
zaai- en pootgoed - landbouwwerktuigen -
maar ook veel voor iedereen: vaste- en
vloeibare brandstoffen - bestrijdingsmidde-
len - gereedschappen.

A. BAARS Azn

Exploitatie van
baggermaterieel N.V.

Telefoon 144, Sliedrecht

Verkoop en
verhuur

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

Uw inboedel wordt op handen gedragen

naar Madrid of Stockholm,
naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door

Bongers Verhuisbedrijf Wageningen
telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., — Group (Z.H.)
telefoon (01860)—2050

„MIEDEMA” landbouwwagens

„MIETRA” transporteurs enz.

Vraagt vrijblijvend telefonisch, schriftelijk, of
persoonlijk inlichtingen, of brengt een bezoek
aan ons bedrijf.

L. S. MIEDEMA

Landbouwwerktuigenfabriek N.V.
WINSUM — FRIESLAND — TELEF. 05173-241*

VOOR AL UW BANKZAKEN

N.V. SLAVENBURG'S BANK

ZWIJNDRECHT - Telefoon 26688

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

FINIRAT verdelgt ratten

ONGEVAARLIJK VOOR ANDERE DIEREN
EN MENSEN

N.V. BOGENA

VEERLAAN 23, ROTTERDAM - Z.

SCHUDDEN? GOED
GOED SCHUDDEN? BETER
IDEAAL SCHUDDEN? EUREKA

N.V. „Eureka” Landbouwmachinefabriek

voorheen Fa. I. v. d. Woude & Zn.
DRACHTEN

PROMEKO
INSTALLATIES VOOR
BEDRIJFSMECHANISATIE

PROductie-banden
MEch. transport inrichtingen
COnstructiewerken

TELEFOON 12925
APELDOORN
BILDERDIJKLAAN 1

Kinderstoelen- en BOxen Fabrik

ZEVENAAR (Gld.)

Telefoon 08360 - 3575

Verkrijgbaar
bij de
bekende zaken

Spaarbank voor

Protestants Nederland

Kromme Nieuwe Gracht 8-10 - UTRECHT
Telefoon 030 22241 - 22242 - Girc 156.000

RENTEVERGOEDING 3 1/4%

ongeacht de grootte van het saldo-tegoed.
Alle spaarregelingen:

JEUGDSPAARWET
AMBTENARENSPAARREGELING
BEDRIJFSSPAREN
SCHOOLSPAREN

Reeds in vele plaatsen een correspondentenschap gevestigd.
Wij verstrekken u gaarne alle gewenste inlichtingen ook over
ons Beleggingsfonds voor Protestants Nederland.

Geef dit blad door!

Kostbaarder dan het leven „JE MAINTIENDRAI

DE Nederlander, die nu ruim vijftig jaar oud is heeft herinneringen aan Prinses Wilhelmina, welke zich uitstreken van zijn kinderjaren tot aan zijn huidige, gerijpte, leeftijd.

Van vader en moeder heeft hij over de jonge vorstin gehoord, van grootvader of grootmoeder over de oude koning, wiens verscheiden viel in de barre winter van 1890. Voor die landgenoot, die nu bewust een halve eeuw heeft meegemaakt, is misschien het eerste beeld van koningin Wilhelmina die foto, waarop zij, te paard, legeronderdelen inspecteert, tijdens een van de vier mobilisatiejaren. Dat plaatje stond in De Prins, of in Het Leven.

Als hij het vandaag nog eens opzoekt, vindt hij de datum van die inspectie: 18 mei 1916, en de plaats van die revue: de Molenheide bij Gilze-Rijen.

Wellicht komt hem een ander beeld voor ogen: het schilderij van Eerelman van de legerrevue op de Renkummerheide op 21 september 1898, vijftien dagen na de inhuldiging. Daarvan weet hij niets, maar dat vurige paard, waarop de koningin als amazone zit en die generaals daarachter, met hun stekken met witte vederdossen, hebben indruk op hem gemaakt. En hoe vaak is hem het verhaal niet verteld, dat de koningin paardrijden kon als de beste; dat officieren liever niet met haar wilden oprijden, zo straf liet zij galopperen! Hij kent die plaat uit het gedenkboek van 1923. Toen was de koningin 25 jaar aan de regering. Zelf was hij 14 jaar; hij herinnert zich de medaille, welke hij op school kreeg en in september van dat jaar iedere dag aan een oranje lintje droeg, als een onderscheiding.

Toen had hij de koningin al verschillende malen gezien in de gouden koets (want hij woonde in Den Haag en had vrij op Prinsjesdag). Hij zwaaide elke 31ste augustus met een vlaggetje en met het klimmen van zijn jaren zag hij zijn koningin steeds meer koningin worden, omdat hij geleidelijk aan ging beseffen, wie zij was en hoe zij was en wat zij voor het land betekende.

Het zat allemaal nog niet zo diep. Het ministerie Cort van der Linden bijvoorbeeld, beleefde de schrijver, die hier aan het woord is en die zich tracht te vereenzelvigen met een nu vijftigjarige landgenoot, niet zo diep als hij dat nu doet. Voor hem is dat ministerie wel geen mysterie, maar toch nog iets onbegrijpelijk. Die deftige heren, zoals Piet van der Hem hen geschilderd heeft, hielpen de Koningin om de vrede voor ons land te behouden en de enige heer, die echt impopulair was wat die minister, die alle slecht brood en ongebetbare worst op zijn geweten zou hebben.

Dan plotseling is er die uitbarsting van liefde voor de Koningin, die je als kind niet kon beredeneren. Ze kwamen aan je koningin! De vergissing van Mr. Troelstra, die onder meer tot gevolg had, dat op 18 november 1918 de paardenkrachten voor het koninklijk rijtuig mensenkrachten werden, zou je nooit vergeten! Natuurlijk lag dat ook aan je opvoeding. Je zong „weg met alle socialisten... Leve de Wilhelmin, Oranje Boven...”. Maar wat je zong begreep je nog niet. Later, veel later, begreep je wel, dat dr. Drees een hoge onderscheiding kreeg en dat b.v. dr. Wiardi Beckman zijn leven, en voor koningin en voor het vaderland heeft gegeven.

Het beeld van de vorstin wordt voor hem rijper tussen de oorlogen en, zoals gezegd, de herinneringen beginnen echt vaste vorm aan te nemen in het jubeljaar 1923, als H.M. 25 jaar aan de regering is. De genoemde medaille plus de herinneringsbeker (waaruit je nooit melk mocht drinken, want daarvoor was die niet) en het schoolboekje en de toespraken op school en op de Oranjevereniging en niet te vergeten dat dikke gedenkboek, onder redactie van W. G. de Bas, die niet alleen kapitein der artillerie, maar iemand was, die naar je dacht, niets anders deed dan over het Oranje Huis van Oranje schrijven. al die dingen werkten natuurlijk mee.

Plaatjes kijken in dat boek, op regenachtige zondagmiddagen. Alsmar weer die namen lezen, die pas later wat gaan betekenen: minister De Visser, Monseigneur van de Wetering, Graaf van Lijnden van Sandenburg (die je dan wist te wonen: op Paushuizen te Utrecht), H. Colijn, lid van de Tweede Kamer e.a.

Ach, misschien was het inderdaad wel Kuyperiaans, die „emotionele binding Koningin—Volk” en was de behoefte aan het sprookje van de gouden koets sterker dan alleen maar voor het in de oranjeban houden van een kin-

derziel. Die kinderziel, die namen in zich opneemt van de hofphotograaf Ziegler tot Jhr. Van Karnebeek de minister van Buitenlandse Zaken; die feiten registreert op een kinderlijke manier, die b.v. over de Vlootwet hoort praten, maar niet weet wat die wet inhoudt en die, als hij de krant leest en de plaatjes in de geillustreerde bladen bij de kapper bekijkt, weer thuis is, als zij haar koningin ziet.

Uit die vele herinneringen van die nog altijd aan het woord zijnde vijftiger: een historische optocht door Den Haag, waarin hij optrad als schilderij-

figuur met zijn neef, die een allonge pruik mocht dragen. Allemaal ter gelegenheid van het zilveren jubileum van de koningin. Vuurwerk op Scheveningen, waarheen hij met zijn grootvader op weg ging, heen en terug lopen van het centrum van Den Haag.

Echt beleefd was dat alles wel, maar het zette je nog niet tot diep nadenken over naorlogse problemen en veranderingen van waarden en het omkeren van tradities.

De crisis, nationaal en internationaal, fascisme en nationaal socialisme, de economische dumping door Japan, de dictatuur van het volk in Rusland, de Volkenbond, al deze verschijnselen vermochten op die leeftijd nog niet al te diepe kerven snijden.

Later, pas later kon je nadenken over wat dat allemaal moet betekenen hebben, ook voor je koningin en voor wie haar indirect omringden.

Maar echt iets gaan begrijpen van het koningschap, meer gaan voelen dan een emotionele binding, realiter meemaken van wat vroeger als een sprookje gedacht werd begint in 1933, als het 35 jaar geleden is, dat de koningin de troon besteeg. Je zit dan met duizenden in het Amsterdamse Stadion en je ziet de koninklijke familie, vorstin, prinses gemaal, kroonprinses en koningin-moeder. En je hoort haar spreken. En omdat je van het geheel een verslag moet maken om velen deelgenoot te doen zijn van dit echt nationaal gebeuren, luister je scherp en bedachtzaam. Je bent óók ouder geworden. De tijd van de medaille en de beker is voorbij, je bent nu bijna 25 jaar. Vandáág weet je nog wat de koningin toen gezegd heeft, je behoeft het niet na te kijken of op te slaan: „... de nationale gedachte bindt ons hier allen te samen... Wij willen onszelf zijn en blijven... wij willen putten uit de schatten ons door een groot voorgelacht nagelaten... Om als één ondeelbaar volk de handen ineen te slaan teneinde eendrachtig samen te werken om deze zorgvolle tijden te boven te komen...”

Dan is het of het tij gaat keren, of de blauwe hemel, waaraan de oranjezon zo zorgloos scheen, gaat bewolken. Of de schaduwen van de naderende meidagen in '40 al vaag waarneembaar zijn.

Zoals nu een koninklijke moeder het verscheiden van haar moeder kenbaar heeft gemaakt zo deelde koningin Wilhelmina op 20 maart 1934 haar volk mede, dat het God behaagt had haar beminde moeder tot Zich te nemen.

Hoe meer afstand men nemen kan van zijn jeugd, hoe meer men lief en leed tegen elkaar kan afwegen, des te duidelijker worden licht en schaduw in het leven.

Voor het kind is er altijd iets nieuw, omdat het nog aan zovele dingen moet

wennen, omstandigheden ver-
feiten onder de ogen zien, w-
de essentie nog niet kan be-

Voor de volwassene kunnen
tenissen een geheel andere
hebben, er is dan meer begrip
en omstandigheid.

De begrafenis van de konin-
der sloot voor ondergeteken-
riode af. Hij mocht dicht bij
tigheid zijn, die voorjaars-
had hij geloofd, dat het k-
niet sterfelijk zou zijn, maar
zich nu, even maar, net zo c-
ouders en zijn grootouders.
ook iets gaan vertellen uit
nering... „ik herinner me o-
nis van de koningin-moeder
tes, de gemalin van konin-
lem III...”

De koningin had haar m-
haar dochter. Doch toen mi-
zomer van 1934 de prins-ge-
leed werd het stil om de troon

Wie „Eenzaam maar ni-
heeft gelezen kan weten met
eerbied de prinses heeft
over haar moeder en haar r-
hartig worden hier dinge-
waarover bij de goegemeen-
eens misverstanden bestond

In die dagen is er veel
bewondering voor de houdi-
Koningin, waarin, achteraf l-
wellicht iets van de toekom-
standigheden om de hoek kw-

De piek van de belangste-
voor de koninklijke familie,
vorstin altijd, willens en v-
middelpunt blijft, komt dan
loving en met het huweli-
kroonprinses met Prins Ber-

Dan overweldigen ons oor-
zetting.

Waar is de Koningin?

Het eerlijk zijn gebiedt o-
leen een sprookje in stukke-
dat ook de werkelijkheid vo-
werkelijk werd. Het was of
niet meer glom, of er een l-
jubileumbeker was gekomer-

Dat duurde even, totdat v-
den hoorden. „Boven het vr-
zijn de lichter gedooft, het
der industrie en de ploegen o-
die allen werkten voor het
een vredelievend volk, zijn
tot stilstand gebracht en in-
steld van een dood en verder-

gende veroveraar; de stem d-
der liefde, der verdraagzaam

W

Haar leven „

„Kijk”, zei de Engelse adel
terwijl ze de salondeuren na-
des opende, „daar staat de
onze tuin. De ceder, die door
Wilhelmina in de oorlogsj-
geschilderd. Ze was erg op
House gesteld”.

We hadden het originele s-
Rotterdam gezien, in de
van de heer Van 't Sant, d-
de Koningin ten geschenke
gen.

We liepen over het glau-
gazon op de boom toe, di
appels hing.

„Eenzaam maar niet alle-
ze reisgids, die we dagelijks
den op onze tocht langs all-
waar de Koningin in de o-
had vertoefd.

— Meestentijds ontving ik
landvaarders op het thee-uu-
bings sprak ik dan niet all-
met ze, maar wisselde ook
delend met hen van ged-
deuren van mijn huis gaven
lijk toegang tot een klein pa-
grasveld. Hoeveel kilometer
niet sprekend en lopend
groepjes met hen afgelegd?
344).

Hier, tegenover ons, was
waartegen zich deze gespre-
den afgespeeld. Gesprekken
Nederland, over het verzet
onderdrukker, de vlucht na-
wereld. Hier, op dit landgo-
meter buiten Londen, vorm-
ningin zich een beeld van
schonden vaderland.

Toen we een maand lat-
werkkamer in Den Haag,
professor Gerbrandy zaten,
herinneringen uit de Engel-
jaren op.

„Ook wij hebben daar s-

en tot zwijgen gebracht... Wij en trouw blijven aan het devies het Huis van Oranje, aan Holland en dat overgrote deel van de wedat strijdt voor hetgeen oneindig kostbaarder is dan het leven: Je tiendrai... Iemand heeft het, zover het in zijn tijd was, al die bange jaren zonder hem van de koningin behoeven te... Wie die regelmatig is blijven heeft zich toen al een denkbeeld en maken van de veranderingen, hem later toch nog wel verrast en. Veranderingen in een denk- over verschillende staatkundige maatschappelijke problemen. Maar in opzicht was er bij de koningin veranderd, haar geloof in de status der tijden.

Wie die woorden haar heeft horen zeggen, vergeet die zijn leven niet. Nog minder vergeet hij die welke koningin Juliana haar moeder bij de troonsbestijging heeft gericht, waarin te beluisteren viel, hoe moeilijk de dan vergrijste moeder het in haar jeugd heeft gehad. Het blijft een voorrecht dit alles van nabij te hebben meegemaakt.

Veertien jaren heeft het Nederlandse volk dan Prinses Wilhelmina in zijn midden. Een wijze vrouw, die met ons werelden heeft zien veranderen, die, ook wat het koninkrijk betreft, vele slagen heeft moeten opvangen en verwerken. Nu heeft — het zijn haar eigen woorden — „Christus haar boven dit alles uit opgeheven en Gods werkelijkheid laten zien”.

Voor vele ouderen is een periode afgesloten, nu prinses Wilhelmina niet meer onder ons is. Voor vele jongeren begint een periode, zoals die eens begon voor die jongen, toen hij voor het eerst zijn koningin zag. Kinderen zullen voor het eerst een prinses zien begraven. Nu vertelt hij zijn kinderen, opdat die het hun kinderen zullen vertellen, in een wereld waarin het woord van mond tot oor zo schaars wordt, als het direct moet worden overgebracht.

Misschien zal hij het zijn kleinkinderen kunnen vertellen.

A. C. DE GOOYER

hoort, direct van het paleisbalkon: „Ik stel er prijs op u zelf mede te delen, dat ik zojuist mijn troonsafstand heb getekend, ten behoeve van mijn dochter, koningin Juliana... Met vertrouwen, zie ik de toekomst tegemoet onder de zorgende leiding van mijn innig geliefd-kind. God zij met u en de koningin. Ik acht mij gelukkig met u allen te kunnen uitroepen: Leve de Koningin!”

Wie die woorden haar heeft horen zeggen, vergeet die zijn leven niet. Nog minder vergeet hij die welke koningin Juliana haar moeder bij de troonsbestijging heeft gericht, waarin te beluisteren viel, hoe moeilijk de dan vergrijste moeder het in haar jeugd heeft gehad. Het blijft een voorrecht dit alles van nabij te hebben meegemaakt.

Veertien jaren heeft het Nederlandse volk dan Prinses Wilhelmina in zijn midden. Een wijze vrouw, die met ons werelden heeft zien veranderen, die, ook wat het koninkrijk betreft, vele slagen heeft moeten opvangen en verwerken. Nu heeft — het zijn haar eigen woorden — „Christus haar boven dit alles uit opgeheven en Gods werkelijkheid laten zien”.

Voor vele ouderen is een periode afgesloten, nu prinses Wilhelmina niet meer onder ons is. Voor vele jongeren begint een periode, zoals die eens begon voor die jongen, toen hij voor het eerst zijn koningin zag. Kinderen zullen voor het eerst een prinses zien begraven. Nu vertelt hij zijn kinderen, opdat die het hun kinderen zullen vertellen, in een wereld waarin het woord van mond tot oor zo schaars wordt, als het direct moet worden overgebracht.

Misschien zal hij het zijn kleinkinderen kunnen vertellen.

Wie die woorden haar heeft horen zeggen, vergeet die zijn leven niet. Nog minder vergeet hij die welke koningin Juliana haar moeder bij de troonsbestijging heeft gericht, waarin te beluisteren viel, hoe moeilijk de dan vergrijste moeder het in haar jeugd heeft gehad. Het blijft een voorrecht dit alles van nabij te hebben meegemaakt.

Veertien jaren heeft het Nederlandse volk dan Prinses Wilhelmina in zijn midden. Een wijze vrouw, die met ons werelden heeft zien veranderen, die, ook wat het koninkrijk betreft, vele slagen heeft moeten opvangen en verwerken. Nu heeft — het zijn haar eigen woorden — „Christus haar boven dit alles uit opgeheven en Gods werkelijkheid laten zien”.

Voor vele ouderen is een periode afgesloten, nu prinses Wilhelmina niet meer onder ons is. Voor vele jongeren begint een periode, zoals die eens begon voor die jongen, toen hij voor het eerst zijn koningin zag. Kinderen zullen voor het eerst een prinses zien begraven. Nu vertelt hij zijn kinderen, opdat die het hun kinderen zullen vertellen, in een wereld waarin het woord van mond tot oor zo schaars wordt, als het direct moet worden overgebracht.

Misschien zal hij het zijn kleinkinderen kunnen vertellen.

A. C. DE GOOYER

Higgins noemd de Koningin „mijn persoonlijke vriendin”. Het was een oude schoenmaker. Hij raakte niet uitgespraat over het feit, dat zij op de fiets naar zijn werkplaats kwam, om haar schoenen ter reparatie aan te bieden.

„Een keer kwam ze en wilde de schoenen, die ze aanhad, meteen gemaakt hebben. 't Was maar een kleine reparatie. Ik stond er een beetje onhandig bij en toen zei ze, terwijl ze haar schoenen uittrok: „Hier zijn ze. Ik blijf er wel even op wachten”, en werkelijk, ze bleef op kousenvoeten

erbij zitten, terwijl ze een gemoedelijk praatje maakte onder mijn werk. Daar kan ik nog altijd niet over uit, — die koninklijke eenvoud. Bij ons vorstenhuis is zoiets onvoorstelbaar” en de man putte zich uit in loftuitingen op de Souvereine van het Koninkrijk der Nederlanden, in wier persoon waardigheid en menselijkheid verenigd waren.

En Miss Higgins, in het café, gaf een plastische illustratie in woorden bij wat Koningin Wilhelmina in haar boek beschreef over de viering van het Sint Nicolaasfeest in Stubbings, waar de vorstin zelf in de rol van de goedheiligman pakjes uitdeelde en strooide (pag. 311): „en onder dit strooien zongen wij dan in koor de ons allen zo vertrouwde Nederlandse liedjes”.

Zo hebben wij, in die 5 dagen, gepoogd vijf jaren tot leven te brengen in (opgenomen) gesprekken met Nederlanders en Britten, die toen met de Koningin in contact zijn geweest. Het „sluitstuk” hiervan speelde zich af in Nederland. De schrijver A. den Doolaard vertelde in zijn landhuisje op de Veluwe in beeldend proza over zijn ontmoetingen met de Vorstin, die altijd Majesteit bleef, zelfs wanneer ze „als een schip met volle tuigage de studio binnenzelde”.

En de premier van het oorlogskabinet, mr. P. S. Gerbrandy, heeft de Londense tijd weer doen leven in een gesprek, dat wij met hem hadden en dat slechts voor een betrekkelijk gering gedeelte werd uitgezonden. Er is vrijwel geen enkel aspect van die Londense tijd onbesproken gebleven, zowel in algemeen-politieke en maatschappelijke zin (regeren zonder parlement, de Nederlandse gemeenschapsginds, het algemeen regeringsbeleid) als ten aanzien van de persoon van Koningin Wilhelmina, „die al die jaren de grote, stimulerende kracht is geweest met van het begin af een onwrikbaar geloof in de overwinning. Ook in de donkerste jaren heb ik nooit een zweem van twijfel aan deze uiteindelijk zege bij haar ontdekt”.

Ook al hadden wij na de verschijning van haar boek een leidraad, een soort basis werkprogramma, van waaruit wij konden trachten, de steentjes te verzamelen, die tezamen het bonte en fascinerende mozaiek van dit rijke koninklijke leven zouden vormen, — toch was het een moeilijk en moeizaam karwei, de mensen te vinden die „uit de eerste hand” over bepaalde gebeurtenissen konden vertellen.

U weet het, — er zijn vier radiodocumentaire klankbeelden als Nationale Programma's uitgezonden, op vier achtereenvolgende avonden, die tezamen precies 4 uren in beslag hebben genomen. Het eerste programma omvatte het leven van de Vorstin tot aan het jaar 1933. Niet vanwege het regeringsjubileum, dat we toen in benarde omstandigheden vierden, maar omdat in dat jaar de radio ging beschikken over registratie-apparatuur, zodat koninklijke redevoeringen en reportages van belangrijke gebeurtenissen op de plaat konden worden vastgelegd. Toen werd het in ons tweede klankbeeld dus, mogelijk, de Koningin zelf sprekend in te voegen, evenals Prins Hendrik, van wie slechts enkele opnamen bewaard zijn gebleven.

Zoals U zult begrijpen, konden we de eerste levensperiode van de Prinses slechts illustreren met verhalen van „ooggetuigen” uit die tijd, die zelf natuurlijk ook al op hoge leeftijd waren gekomen.

We zijn daarmee eigenlijk al in 1955 begonnen, ter voorbereiding van een radioklankbeeld „Drie generaties Oranje”, dat in januari van het volgend jaar zou worden uitgezonden ter gelegenheid van de 18de verjaardag van Prinses Beatrix.

Gelukkig maar, want velen van hen, die toen hun medewerking gaven (en dat garne hebben gedaan!) zijn inmiddels overleden.

Wijlen generaal Roëll haalde kostelijke herinneringen op aan een paleisfeest, waar het kleine Prinsesje aan de hand van haar vader Koning Willem III de zaal binnen kwam. „We zouden en moesten een dansje maken. We waren kinderen en we huppelden maar wat in het rond”, herinnerde hij zich. En ook, dat hij twee taartjes had genomen en dat hij hiervoor later thuis werd berispt, omdat dit niet behoorlijk was....!

Op een buitenplaats bij Barneveld heb ik Graaf en Mevrouw Dumonceau geïnterviewd. Hij was destijds als grenadier aanwezig geweest bij het huwelijk van de Koningin en bekleedde later een belangrijke functie in het protocol. Zij vloeiden beiden over van dankbaarheid jegens Prinses Wilhelmina, die op hun hoge leeftijd nog altijd aan hen dacht en hun ook een radiotoestel had geschonken.

Zo hebben we gesproken met de zoon van ds. Van de Flier, bij wie de Koningin belijdenis heeft gedaan en bij de kleinzoon van Nicolaas Beets, maar ook bij een oude man, die in 1898

• Vervolg op pag. 12

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. AANNEMERSBEDRIJF v/h H. DE BAAT
Ceintuurbaan 179 - Tel. 798604-53257
Amsterdam

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE - Telefoon 01748 - 2245* - Postbus 30

C.V. J. H. van Leeuwen

Fabrikanten van rode en blauwe rietvorsten en eindrietvorsten
Hollandse pannen (handvorm) en bijpassende vorsten (handvorm)

KOUDEKERKE AAN DEN RIJN
Tel. 01714-228 - Tel. 01720-2569

J. v. d. Linde

AANNEMER VAN UTILITEITS- EN BURGERBOUW

Bouwde o.m. Geref. kerk van Goes, Kruiningen. Scholen voor diverse instanties. In aanbouw: Ned. Herv. Rusthuis te 's-H.-Arends-kerke en Rusthuis Geref. kerk te Goes.

KLOETINGE - Schoolstraat 12 - Tel. 3086 (01100)

Fa. P. van Oudenallen & Zoon

AANNEMERS VAN

timmer-, hei- en betonwerken

WILNIS - TELEFOON (01724) 108

BOUWBEDRIJF JAC. VAN DER NIET

NIEUWBOUW EN

ONDERHOUDSWERKEN

Oranjeweg 6 - Telefoon 01719-2748 - Noordwijk aan Zee

FA. K. SALVERDA & ZONEN

Aannemersbedrijf - Kuinre

SPECIAAL: het stellen en monteren van kapspanen.
Wijk IV-7 - Tel. 05271-294

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859-605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuisjes enz. Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

LAK EN VERE

voor industriële en bijzondere doeleinden.

N.V. LAK- EN VERFFABRIEK MACOSTAN EDE, telefoon 2047 (08380)

Grondboringen Bodemonderzoek

Nortonputten voor Drinkwatervoorzieningen

Pompinstallaties Beregeningsinstallaties

Meer dan 40 jaar ervaring.

FIRMA JAN DE NOOIJ - BENNEKOM

Telefoon 08379 - 2227

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT ...

voor Gouda en omgeving geldt:

VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

UIT HET EN PERIODIEK

Zijlstra's oproep

De oproep van minister Zijlstra aan het adres van de anti-revolutionairen om nu de geleerden te sluiten en de meningsverschillen over een aantal belangrijke zaken (men denke aan de groep „verontrusten”, die bezwaren uitvoerig zijn omschreven in de brochure van prof. mr. L. W. G. Scholten) na de Tweede-Kamerverkiezingen van mei volgend jaar door te praten, heeft in de Nederlandse pers heel wat reacties uitgelokt. De één vindt, dat bij deze controversiële punten „oud” botst tegen „nieuw”, de ander meent, dat de ARP de kiezers pas fier tegemoet kan treden, als zij het in eigen kring eens is over wat nu het juiste a.r.-standpunt is, en een derde oordeelt, dat prof. Zijlstra een denkfout heeft gemaakt.

Naar de mening van Het Parool (onafh. soc.) was de rede van prof. Zijlstra „als gewoonlijk onorthodox en doortrokken van een zin voor de betekenis van de dingen, die voorheen in de A.R. Partij als min of meer kettens gold”. Het blad vervolgt dan:

Prof. Zijlstra kan wel dr. Bruins Slot verdedigen, maar hij deed het niet als buitenstaander. De actie der bezwaarden is ook wel degelijk tegen hem gericht; ze deed hem echter weinig, ten eerste omdat zijn positie tamelijk onaantastbaar is en ten tweede, omdat hij die positie toch niet wil continueren.

Wat hij zei over het dekolonisatieproces als achtergrond van de Nieuw-Guinea-affaire en, bij de discussie, over de Mammoetwet als stuk moderne wetgeving dat geenszins in strijd is met het a.r. beginsel, getuigde van die redelijkheid, die zijn kracht is en tegelijk de voornaamste grond van de geprikkeldheid bij de bezwaarden. Want niet de rede geldt bij die als doorslaggevend, maar het beginsel, dat op zijn beurt is ontleend aan het goddelijk gebod. Oud botst tegen nieuw; en de methode, eerst de heer Bruins Slot en zijn medestanders te herkiezen en daarna te gaan praten, kan voor de bezwaarden weinig aantrekkelijkheid hebben. Men mag hun kracht niet overschatten; maar men kan zich een beetje hun vrees voorstellen, dat de methode van eerst kiezen en dan praten, die de heer Zijlstra aanbeval, de A.R. partij tot eenzelfde soort politieke sociëteit maakt als de C.H.U. er al lang één is.

De Telegraaf (lib.) vindt het maar een vreemde redenering, dat het huidige geschil geen inzet mag zijn van politieke strijd. Het blad schrijft:

De tijd voor de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer is nu aangebroken. De samenstelling van de kandidatenlijst zal een zeer belangrijke factor zijn voor de wijze, waarop in de komende jaren de Anti-Revolutionaire Partij aan het politieke leven zal deelnemen. Wanneer de kandidatenlijst definitief is samengesteld, kunnen de leden geen directe invloed meer uitoefenen en lijkt een basis voor gesprek nauwelijks meer aanwezig.

Wanneer men de redenering van prof. Zijlstra zou volgen, zou men alleen achteraf, met de zekerheid, dat dit geen consequenties zou hebben, kritiek mogen uitoefenen.

Vrij Nederland (onafh. soc. weekblad) spreekt van „een demonstratie van vrees voor een duidelijke uitspraak”, als gevolg waarvan de A.R.P. nog meer mensen zal gaan verliezen.

De oppositie van prof. Scholten c.s. meent dat een groot deel van de parlementsleden het vertrouwen van hun kiezers heeft geschonden door af te wijken van wat zij verstaat onder de anti-revolutionaire staatsleer. Dat is een ernstige beschuldiging. Dat wij voor de groep-Scholten geen enkele sympathie hebben, zal niemand verwonderen; dat betekent echter nog niet dat wij van mening zijn dat zij geen recht zou hebben op een antwoord op de door haar gestelde vragen.

Daar komt nog bij dat de andere politieke partijen enige belangstelling zullen hebben voor de vraag, in hoeverre de nieuwe lijn, het andere accent, van dr. Bruins Slot wordt gesteund door de gehele partij.

Als men de opmerkingen van prof. Zijlstra interpreteert als steun voor de fractieleider, dan betekent dat in werkelijkheid toch maar een heel zwakke steun, die kan worden uitgelegd als teken van onzekerheid.

De praktijk leert overigens ook dat men dergelijke discussies niet kunstmatig kan uitstellen. Werkelijke rust

in een politieke partij bestaat er pas als ook het leven eruit is geweken. Wat Zijlstra niet bedoeld zal hebben.

Elseviers Weekblad zegt het — als steeds in zijn commentaren — weer heel erg sjoer. Het zet boven het stukje alleen maar de naam „Baäl”. Hier volgt het:

Indien wij de persberichten mogen geloven, heeft de leider van de anti-revolutionaire partij, de heer Zijlstra, de verdeeldheid in zijn geleerden mede geweten aan gebrek aan inzicht in de dekolonisatie.

Hij bedoelde daarmee het Nieuw-Guinea-vraagstuk.

Inderdaad, dit probleem heeft de anti-revolutionairen diep beroerd. De heer Zijlstra maakt één denkfout. Met dekolonisatie heeft Nieuw-Guinea niets te maken. Onder Amerikaanse druk en in de hoop op winst door handel met Indonesië hebben wij onze poging Nieuw-Guinea te dekoloniseren geëindigd voor een permanente kolonisatie van 800.000 Papoea's. Men kan zeggen dat handel belangrijker is dan ethos. Het afschuwelijkste evenwel is koehandel te bedrijven op morele gronden. Vele anti-revolutionairen zijn geschokt omdat het wezen van die partij bestaat uit het verdrijven van de verering van Baäl.

Tenslotte nog een stem uit het andere kamp, n.l. uit Het Vrije Volk:

Prof. Zijlstra vindt het in de Anti-Revolutionaire Partij een kwaad, dat de aanhangers elkaar bij moeilijke zaken principieel de maat nemen. Daardoor heeft die partij het echt niet gemakkelijk in Nederland.

Zijn conclusie: sluit de geleerden, tot na de verkiezingen, dan is er voldoende tijd om er verder over te praten.

Voor een benard partijganger een volkomen begrijpelijk standpunt. Maar voor de kiezers die straks opgewekt worden de Antirevolutionaire Partij te stemmen, een hoogst onaantrekkelijke zaak. Wie kiest, wil weten wat zijn keuze principieel inhoudt en de moeilijkheid bij de anti's is nu juist dat men het daar niet over eens is. Men zal 't dunkt ons eerst onderling eens moeten worden. 'Pas dan kan men de kiezers eerlijk en fier tegemoet treden.

De VVD.

Dat het in de VVD niet alles koek en ei is — ieder, die politiek een beetje meeleeft, weet ervan. Er heeft zich daar met name de laatste jaren een vrij duidelijke scheiding voltrokken tussen — om Het Vrije Volk te citeren — liberalen, die wilden voortbouwen op de liberale tradities en degenen, die meer geestelijke verwantschap met Poujade dan met Thorbecke vertoonden. Men sprak wel van NRC- en van Telegraaf-liberalen. Het Vrije Volk gaat dan verder:

De leiding van de VVD, althans de meerderheid daarvan, heeft de steun van de Telegraaf-poujadisten nimmer versmaad en bij voorkomende gelegenheden heeft zij zelfs nadrukkelijk aan de slechte instincten van deze groep geappelleerd. Dat is de VVD bij de laatste verkiezingen opgebroken en gelijk dan wel meer voorkomt heerst er nu binnen de geleerden verwarring.

Het Liberaal Democratisch Centrum, dat onlangs 's opgericht, tracht thans binnen de VVD een scheiding der geesten tot stand te brengen. De voorzitter van dit Centrum, tevens oud-voorzitter van de liberale jongerenorganisatie, mr. dr. H. J. Roethof, deinst daarbij voor krasse taal niet terug. Het is nog niet te voorspellen waar dit alles op zal uitlopen.

Als de VVD zich werkelijk wenst te bevrijden van poujadistische tendensen, is het nog de vraag of het radicalisme van het Liberaal Democratisch Centrum zich door kan zetten naast het conservatisme dat op dit ogenblik een behaaglijk tehuis heeft gevonden in de VVD.

Het wel zeer slappe antwoord, dat de toekomstige lijstadviseur, mr. Toxopeus, aan mr. Roethof heeft gegeven, wekt niet de indruk, dat de leiding van de partij al weet welke kant zij zal opgaan. Van een duidelijk stelling nemen naar de ene of de andere kant vertoont het antwoord nog geen spoor.

Intussen is er alle reden om de ontwikkeling binnen de VVD met belangstelling te volgen, want het is voor de Nederlandse politiek van belang; ten eerste, dat een invloedrijke partij zich niet door obscure elementen op slep-touw laat nemen en ten tweede, dat

duidelijk is of zij tot de vooruitstrevende dan wel tot de behoudende groepen moet worden gerekend.

Scherpe kritiek op de VVD levert de schrijver van de rubriek „Deze dagen” in de NRC. Hij doet dat aan de hand van een artikel, dat in „Liberaal reveil” heeft gestaan. In dat artikel wordt geconstateerd, dat de VVD in Den Haag stemmen heeft verloren als gevolg van stemonthouding en daarnaast aan de Vrije Burgers, de PSP en de PvdA. Wat de PSP betreft zegt „Liberaal reveil”, dat, gezien de merkwaardige tweeslachtigheid van dat partijtje, die stemmen vooralsnog niet blijvend verloren behoeven te gaan. De VVD zal er goed aan doen de kiezers duidelijk te maken waarom de PSP nooit een partij van belang kan worden. De schrijver van „Deze dagen” reageert daarop als volgt:

Uit deze passage nu — onderdeel van een stuk zelfkritiek — spreekt een welhaast griezelige onderschatting van de idealistische of ethische factor in de Nederlandse politiek. Waaraan is, denkt men, de grote winst van de P.S.P. te danken? Toch zeker niet in de eerste plaats aan de verstandelijke berekening bij de P.S.P.-kiezers dat die partij een „partij van belang” zal worden in het politieke bestel van Nederland?

Die winst is aan twee factoren te danken: a) de oprechte bezorgdheid bij velen over de mogelijkheid van een nucleaire oorlog; en b) een algemeen onbehagen over „de” politiek in Nederland, d.w.z. juist over dat politieke bestel, zoals dat door de traditionele politieke partijen, met een eensgezindheid die in veler ogen verdacht is, wordt uitgemakt.

Men kan kritiek hebben op deze motieven, men kan hun politieke zin ontcijferen, maar wat men niet moet doen, is: hen, om die redenen, negeren. Deze motieven, deze factoren — hoe onpolitiek ook — zijn politieke factoren, en het zijn politieke factoren waaraan koude berekening vreemd is. Integendeel: het zijn, in al hun onbestemdheid en (als men wil) naïviteit, ideële factoren — ook wanneer ze door een gefrustreerd idealisme zijn ingegeven.

En wanneer men dan denkt dat die kiezers alleen maar behoefte voorgerekend te worden dat hun partij „nooit een partij van belang kan worden” (let wel: er staat niet: „måg worden”) en ze lopen allemaal weer terug naar de V.V.D., dan verraadt men daarmee wel een heel cynische kijk op de eigen kiezers:

Nu is cynisme in de politiek niets nieuws en op zichzelf ook helemaal niet ongevoel. Maar in de Nederlandse politiek komt men — men mag dat betreuren of niet — met cynisme niet al te ver. De Nederlandse politicus moet, wil hij boven een minimum aan aanhang uitkomen, overtuigend blijk geven van een minimum aan idealistisch of ethisch besef.

Zo is het nu eenmaal in Nederland, en het lijkt alsof de V.V.D. dat niet voldoende beseft. De aangehaalde passage is helaas onthullend voor een mentaliteit die in de V.V.D. overheersend is. Men heeft niet zelf van mening te zijn dat idealistische en ethische motieven in de politiek de doorslag moeten geven, om dit toch in alle nuchterheid te kunnen constateren.

Is het niet kentekendend dat, terwijl de V.V.D. blijkbaar „een flink verlies” aan de P.S.P. kan lijden — niet alleen in Den Haag overigens — de liberale partij nooit een serieuze studie heeft gemaakt van het probleem der kernwapens — niet alleen van de militaire kant bekeken (dat is trouwens óók nooit ondernomen), maar juist van de ethische kant?

Ook over het probleem van de ontwikkelingslanden is, voor zover wij weten, nooit een studie van liberale hand verschenen, zeker niet een studie waarin het ethische aspect op de voorgrond stond. En toch kan de belangstelling onder het Nederlandse volk voor dat probleem in laatste aanleg alleen maar verklaard worden door de sterk idealistische of ethische inslag van dat volk.

Het Dorp

De grandioze actie in het RAI-gebouw te Amsterdam, gevoerd voor Het Dorp onder de fascinerende leiding van Mies Bouwman met assistentie van dokter Klapwijk, een actie, die uitliep op een niet verwachte nationale manifestatie zoals Nederland er weinig heeft gekend, was geen „politieke” zaak. En dus zouden wij er in deze rubriek geen aandacht aan hebben besteed, ware het niet, dat één van de dagbladen de actie wel in het politieke vlak had getrokken. Oordeelt u zelf wat Het Parool meende te moeten schrijven:

Aan het slot van de marathon Open het Dorp trad de minister van Maatschappelijk Werk, mejuffrouw Klompé, voor het voetlicht. Zij deelde mee dat zij kwam namens de ministers en

staatssecretarissen. Dat klonk goed. Zouden ook de leden van de regering in de eigen of in de regeringszak hebben getast? En wat zou de minister wel hebben aan te bieden? Dat viel dan tegen. De minister kwam namelijk helemaal niets aanbieden, behalve een holle toespraak op het thema „waarin een klein volk groot kan zijn”. Verder sprak de minister de dankbaarheid van de regering voor de actie uit. Daar klonk, onbedoeld maar niet ten onrechte, zoiets in door van: wel bedankt, eigenlijk hadden wij het moeten doen, maar op deze manier is dat voor ons al weer een zorg minder.

De precieze afbakening van de taak van overheid en particulieren op het gebied van het maatschappelijk werk is geen eenvoudige zaak. Maar niemand zal toch willen volhouden dat de zorg voor de door dokter Klapwijk bedoelde gehandicapten in 1962 een zaak is die in het geheel niet tot het ressort van de overheid behoort. Hier hoort een samenspel te zijn tussen een verantwoordelijke overheid en de inspanning van particulieren. Het zou deugd gedaan hebben wanneer de minister had laten blijken dat het besef van die verantwoordelijkheid leeft bij de regering. Dat zij daar met geen woord over rept lijkt er op te wijzen, dat dat besef afwezig is.

Niemand kwam met lege handen naar de RAI, behalve nu juist zij, die als de vertegenwoordigster van de regering met de meeste égards ontvangen werd. Die anti-climax had de minister ons kunnen besparen. O was zij maar bij moeder thuis gebleven — bij de televisie.

Met name twee r.k. kranten hebben op dit geschrijf fel gereageerd. De Volkskrant stelt o.m., dat hier een tegenstelling wordt gemaakt, die er in feite niet is. Dit blad zegt verder:

De overheid kan ons dwingen om door middel van ons belastingbijlet onze verantwoordelijkheid voor de behoeftige mens te beleven. Maar wij kunnen dat als burgers ook vrijwillig doen. Het Nederlandse volk heeft bij de „Open het Dorp”-actie toch wel overtuigend bewezen, dat het inderdaad vrijwillig kan en dat heeft dan weer het onschatbare voordeel, dat de gehandicapte mens op die manier de overtuiging kan krijgen, dat hij er in onze samenleving echt helemaal bij hoort.

De overheid houdt nog genoeg mogelijkheden over om de gehandicapten te helpen. Dan denken wij niet enkel aan de verpleegkosten, maar vooral aan het treffen van voorzieningen, waardoor ook zij eigen middelen van bestaan krijgen. Als Het Parool zou willen zeggen, dat daaraan wel eens te weinig is gedacht dan zijn wij daarmee akkoord. Maar dan moet ook gezegd worden, dat juist in deze dagen in de Tweede Kamer een belangrijke verbetering van minister Veldkamp voor de invalidenuitkeringen behandeld wordt. Minister Klompé zorgde voor een nieuwe regeling voor andere gehandicapten en van haar is ook het ontwerp Algemene bijstandswet, waarmee erkend zal worden, dat de gemeenschapshulp aan de mens in nood geen gunst maar een recht is. Wij blijven ons afvragen wat Het Parool in feite heeft bedoeld. Is het de oude socialistische rancune tegen het departement van Maatschappelijk Werk? Heeft men iets tegen mej. Klompé persoonlijk, omdat in onze mannenmaatschappij niet getolereerd wordt dat ook een vrouw zich strijdbaar toont? Het valt in elk geval moeilijk te plaatsen, dat een blad met een reputatie als Het Parool het nodig acht de bewindsvrouw op deze manier aan te vallen. Het blad had er beter mee . . . thuis kunnen blijven.

De Tijd-De Maasbode heeft het over „een bijzonder zuur stukje” en vindt de vraag van Het Parool wat de leden van de regering uit eigen zak of uit de regeringszak hebben gedaan eenvoudig onbehoorlijk, nog afgezien van de wonderlijkheid van het begrip „regeringszak”. Met hetzelfde recht zou men mogen vragen wat de hoofdredactie van Het Parool privé uit eigen zak heeft gedaan. Ook dat gaat niemand iets aan.

Dat de regering in het vooruitzicht van een algemene invaliditeitsverzekering alvast op dezelfde dag een interimvoorziening voor invalide werknemers aan de Kamers heeft voorgesteld, regelingen, die wanneer zij hun beslag krijgen heel wat meer zullen gaan kosten dan de twaalf miljoen, die het Nederlandse volk thans zo spontaan in de handen van Mies Bouwman en dokter Klapwijk heeft gelegd, wordt natuurlijk door Het Parool niet vermeld, evenmin als de toezegging van minister Van Aartsen dat zijn ministerie met spoed een bouwvergunning zal verstrekken zodra de plannen voor het dorp gereed zijn, want dan zou het de zure boutade bij voorbaat hebben moeten inslikken. Het blad heeft bewezen, dat men in ons land ook venijnig klein kan zijn als dat in de politieke kraam te pas lijkt te komen.

Commerciële televisie

WIE het parlementaire bedrijf in de laatste tijd overziet, stuit, ondanks de schijn van het tegen-deel af en toe op gewichtige gebeurtenissen.

Waarschijnlijk maakt uit het jongste verleden het meest op de betiteling „een groot feit” aanspraak, de Memorie van Antwoord welke de staatssecretarissen Scholten en Gijzels hebben laten verschijnen over de reclametelevisie. In een uitvoerig, soms met vaart geschreven betoog leveren zij een werkelijk geharnaste verdediging van de commerciële televisie. Telkens zich afzettend tegen in het Voorlopig Verslag op de Televisienota door Kamerleden geuite meningen, als het mogelijk is hun ingenomenheid betuigend met aan hen vanuit de volksvertegenwoordiging gebleken instemming, doen zij hun door de pers reeds allereerst bekend gemaakte voorstellen. Op het in 1964 gereed komende tweede televisienet, zal tweedemaal der aanvankelijk beschikbare zenduren — het zijn er 20 — worden toegewezen aan de concessionaris, aan de gegadigde — het kunnen er meer dan één zijn — welke aan de gestelde eisen voldoet.

De staatssecretarissen doen dit voorstel in algehele harmonie, moge door de een, Mr. Scholten zich meer door zijn culturele, de ander, drs. Gijzels zich meer door zijn economische verantwoordelijkheid laten leiden. Beiden brengen zij de door hen juist geachte regeling in verband met het recht op vrije meningsuiting in het algemeen, en met het door Nederland ondertekende verdrag van Rome in het bijzonder. Ook artikel 7 der Nederlandse grondwet wordt in het geweer gebracht, want al houdt artikel 7 van onze constitutie zich strikt genomen enkel met de vrijheid van drukpers bezig, de genoemde bepaling is dan toch weer een nadere toepassing van het grondbeginsel der vrijheid voor ieder zijn opinie kenbaar te maken.

De bewindslieden voeren hun pleit uiterst bekwaam. Men heeft hen verweten dat de eerste nota een „te sterk economisch karakter” zou hebben gedragen. Zou het — zo vragen zij — geen feil zijn geweest, indien door hen niet uitvoerig over de zakelijke zijde der reclame televisie — in de Nederlandse samenleving een nieuwe figuur — ware gehandeld. Door hen werd — zo luidt een nieuwe klacht — het belang der kijkers verwaarloosd. Alsof zij niet — aldus verweren zich de heren Scholten en Gijzels — door invoering der reclame televisie meer middelen aan de uitzendende lichamen, en dus betere programma's aan de kijkers verzekeerden. Bovendien wordt door hen de verhoging van het kijkgeld tot f 40,— — wat anders onvermijdelijk ware — overbodig gemaakt. Gretig nemen zij het op voor de reclame als zodanig, welke zij met nadruk verklaren, de kosten van een produkt niet nodeloos verhoogt. Veel werk wordt in de Memorie van Antwoord gemaakt van de voorlichtende functie, die de reclame heeft en klemmend is de verzekering dat onware reclame wordt afgekeurd.

Wat van dit doorwrochte regeringsstuk — de lof is beslist op haar plaats — te zeggen. Niet beslissend is dat men bij tijd en wijle zich even stoot aan de gladheid van de gedachtengang: het is niet enkel staatsmans — het is ook advocatenwerk, en dat dan in minder gunstige betekenis. Er wordt gezegd — dit ter illustratie — dat niet de minste moeite ontstaat voor de Radio- en televisiewetgeving in haar geheel, een materie waarmee de commissie prof. Scholten zich bezig houdt, daar de Regering reeds een afgerond standpunt bij de instelling van die commissie had over het televisiebeleid. Aldus wil men over de moeilijkheid heen dartelen dat de Regering dan toch een zo uitgesproken opvatting heeft over de wijze, waarop wij in Nederland een open systeem in de omroep dienen te kennen, dat de commissie met kracht in één bepaalde richting gedrongen wordt.

Een tweede voorbeeld. Er is in Engeland dit jaar verschenen het Pilkington rapport, dat onomwonden spreekt over de nadelen welke de commerciële televisie, zoals deze tot dusver in Engeland bestond, aankleven. De staatssecretarissen betuigen dat het hier een uitermate leerzaam stuk betreft. Wanneer men echter, en met reden de vraag zou stellen: wat hebben dan Hunne Excellenties uit dit rapport opgestoken, zo blijkt dat het hen voor de Nederlandse verhoudingen weinig of niets zegt. Bovendien wijzen zij er op, dat in Engeland zelf van verschillende zijde kritiek is gerezen. Men had mogen verwachten, dat vooral de staatssecretaris, die zijn culturele verantwoordelijkheid zwaar voelt wegen, zich had afgevraagd of de ernstige verwijten door de Pilkingtoncommissie aan de commerciële televisie gemaakt, deze als zodanig eigen zijn dan wel vermijdbaar mogen heten. De verdedigers der commercie plegen met een minachtend glimlachje bedenkingen aan Amerika ontleend weg te wuiven. Bij aan het Engelse voorbeeld toegelichte bezwaren volstaan de pleitbezorgers der commerciële televisie met een gemakkelijk verbeterbare tekortkomingen. Ik noem dit gladder debaterkunst en geen wegen van argumenten. De staatssecretarissen zeggen, dat de commissie Pilkington zich niet tegen de commerciële televisie zelf keert. Inderdaad, evenwel het was ook niet de opdracht, door de Engelse regering aan de commissie gegeven. Zij moest onderzoeken wie in Engeland het derde net zou krijgen en zij wenste, na onderzoek, tenzij drastisch werd gereformeerd geen uitbreiding der commerciële televisie: de gevaren en gebreken waren te manifest.

Maar dit alles hoe kenmerkend ook, is van bijkomstig gewicht. Doorslaggevende betekenis heeft de vraag of met een beroep op de vrijheid van meningsuiting, gelijk door de staatssecretarissen wordt uitgebracht, de reclame televisie moet wor-

den aanvaard. Het schijnt billijk zich niet in kleinnigheden te verliezen, in uitwassen, welke die vrijheid elders in het leven heeft geroepen, al is het Amerikaanse programbeleid in de raadselspelletjes wel erg beneden de maat. Afgedacht van de doorgestoken kaart bij de 64.000 dollar vraag is het voorgekomen dat mannelijke adspirant deelnemers werden gekeurd naar de maatstaf hoe spoedig zij, ingesnoerd in een korset, zich bevrijden konden; deze lichamelijke lenigheid zou aan soepelheid van de geest beantwoorden. Het kernpunt vormt of het beroep op de vrijheid werkelijk overtuigt.

Hierbij wordt in de Memorie van Antwoord totaál verwaarloosd, dat de waarborging van welke soort vrijheid ook nimmer een absolute is. Men heeft de beperking door openbare orde en goede zeden, welke aan elke vrijheid paal en perk stelt. Ook is de aard van de vrijheid welke erkenning vindt. De vrijheid van godsdienst draagt een van de persvrijheid verschillend karakter. Zij kunnen — elk van beide — niet willekeurig worden verbreed. Zo gaat het kwalijk aan de vrijheid van godsdienst te bezigen voor een mateloze uitbreiding van kerkelijk bezit. Evenmin is het redelijk de vrijheid van de pers te benutten voor een ongeremd drijven van zuiver economische belangen. Vervolgens kan het zijn, dat uit anderen hoofde een bepaalde vrijheid tot op zekere hoogte slechts erkenning moet vinden, of er doen zich omstandigheden voor, welke maken dat een in het algemeen bestaande vrijheid drastisch dient te worden ingeperkt. Wat als vrijheid van handel of bedrijf tot sociale knechting leidt? Hoe wanneer de hantering van een vrijheid grote nadelen met zich brengt voor de gemeenschap? Het is ook mogelijk dat de vrijheid mede grondig beperkt wordt door het middel, waarvan zij zich bedient: dit kan bij gevaarlijkheid, het kan evenmin bij beperktheid van het middel het geval wezen.

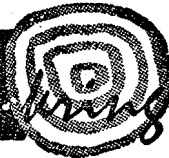
Nu moeten er bij de vrijheid van meningsuiting, toegespitst op de vrijheid om te zenden langs de weg van radiogolf of televisiekanaal verschillende dingen worden bedacht. Voor alles dat het een geestelijke vrijheid betreft, die ook metterdaad niet in een met deze geestelijke vrijheid strijdige afhankelijkheid dient te worden gebracht. Dat blijkt al bij de persvrijheid. Zij belichaamde in de 19e eeuw de mogelijkheid zich staatkundig onbelemmerd door anderswillende regeringen of partijen, uiteraard binnen redelijke perken van orde en recht, te wenen. Het in beslag nemen van de oplaag en een verzegelen van de pers maakten een repressie, waar nodig vrij gemakkelijk. De exploitatie van een blad stelde geen hoge financiële eisen. Wanneer echter in de pers machtsoppeenhopping ontstaat en conservatieve ondernemers een socialistische courant uitgeven — het is in Engeland het geval — wijst zulks op een dergelijke vermenging van het materiële en ideële, dat dit laatste, het ideële metterdaad gevaar loopt. Het is een betreurenswaardige ontwikkeling, als uitsluitend zeer grote of als hoofdzakelijk van advertenties levende dagbladen zich vermogen te handhaven. De film, afhankelijk van de commercie, geeft een verloochening der artistieke vrijheid te aanschouwen. Moet hier niets aan gedaan? De pers, in een hoek gedrongen door geldgebrek, kan te eniger tijd op overheidsbescherming aanspraak maken: verlaagde papierprijzen, verlaagde port, daar anders ongewenste machtsposities zich vormen. Bij de film zal het wellicht zaak zijn een monopolie te doorbreken.

Het is in de tweede plaats dwaas om reclame vrijheid en geestelijke vrijheid in te nauw verband te brengen. Zij kunnen samenhangen, zelfs innig samenhangen, maar dat de vrijheid van meningsuiting eigenlijk de vrijheid van reclame in zich zou bergen, is dwaasheid. Men wil bij de reclame wel informeren, aanprijzen, overreden. De advertentie richt zich tot mensen, niet tot dieren, ofschoon er helaas van verdierlijkte advertenties soms moet gesproken en de reclame in beginselvaste organen niet de sterkste zijde vormt. De ongehinderde meningsuiting wordt door advertentie wijsheid soms gediend. Maar dit alles doet niets toe of af aan het feit — dat geestelijke vrijheid van meningsuiting niet als sleepboot moeten dienen om nylon kousen, onversneden jenever, babyvoedsel en boeken, die huwelijksvoorlichting op voor de kioskverkoop aantrekkelijke manier verschaffen aan een groot koperspubliek te helpen.

Dus wordt en door de staatssecretarissen en door de regering het nodige verantwoordelijkheidsbesef gemist, wanneer men in een onhoudbare vrijheidsconstructie de televisie, een cultuurmiddel, dienstbaar maakt aan het belang en het kapitaal, aan het vaak overspannen belang en het soms gewetenloos kapitaal. Wat men ook op de omroeporganisaties te ontzegt moge afdingen, zij weerspiegelen, ofschoon onvolkomen, de geestelijke geleidingen der natie; zij erkennen tot dusver dat het geld en het grote publiek, dat de sensatie en het prikkelende niet moesten overheersen in luidspreek en op beeldscherm. Het getuigt van een verrassend wanbegrip, van een verbijsterend niet kennen der werkelijkheid, dat de heren staatssecretarissen, welke beter konden weten, zich blind tonen voor wezenlijke gevaren, dat zij de in Nederland voorheen bereikte verantwoorde oplossing van het omroepvraagstuk verwaarlozen, dat zij een standpunt huldigen, ingegeven eerder door onvervalste zakelijkheid, dan door roepingsbesef aangaande een verantwoorde geestelijke ontplooiing. Het valt te hopen dat een strak „neen” staatssecretarissen en kabinet, die een heilloze weg hebben ingeslagen, zal tegenklinken.

PROF. DR. I. A. DIEPENHORST

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

DRENTE

Bouwbedrijf Van Ess

Uitvoering van alle
voorkomende bouwwerken

EMMEN — KAPELSTRAAT 20 — TELEFOON 671

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Jan de Boer N.V. - Hoogeveen

Tel. 2841 (052307)

MACHINEFABRIEK „BORO”

RODEN — TELEFOON 9108, NA 18 UUR 9102

LANDBOUWWERKTUIGEN
STAALCONSTRUCTIES

KAPSPANTEN VOOR FABRIEKSHALLEN,
LOODSEN, GARAGES, LANDBOUWSCHUREN
E.D.

OVERIJSEL

GRITTER's

ACCOUNTANTS- EN ASSURANTIE-
KANTOOR

EMMELOORD - Boslaan 19 - Tel. 05270-3045*

Firma Gebr. Slump

Brandstoffenhandel

LEMMER TELEFOON 05146-564

NAGELE TELEFOON 05276-2460

Bouwbedrijf

L. DE GRAAFF

EMMELOORD

Nagelerstraat 37

Telefoon 05270-3090

- * VERBOUW
- * NIEUWBOUW
- * ONDERHOUDSWERKEN

Firma E. D. Schutten en Zoon

AANNEMERSBEDRIJF - ENSCHEDE

Laarssingel 101 — Telefoon 3021

Hyacintstraat 40 — Telefoon 11638

FERNHOUT N.V.

Handel in wegen- en waterbouwmaterialen,
zandzuigbedrijf, op- en overslag,
Scheepsbevrachting

ZWOLLE - Tel. 05200 - 12358 b.g.g. 13477
EMMELOORD - Tel. 05270 - 2493 b.g.g. 2663

N.V. W. J. Schuiling's Handelonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO

Telefoon 05400-6461

Varwijk's Handelonderneming en Veevoederfabriek „Salland” C.V.

Zwartsluis - Telefoon 05208 - 255

FABRICAGE VAN: RUNDVEEKOEKEN
KALVERBROKJES PLUIMVEEKORRELS

Levering aan de handel onder A.C.V.-controle

Firma Breman

Machinefabriek en grofsmederij

Klip- en stokankers t.m. 2500 kg.

ZWARTSLUIS — TELEFOON 05208 - 406

Aandacht voor CHAVAN

de nieuwe minister van
defensie van India

ALS de Chinees-Indische oorlog — die thans door een merkwaardige wapenstilstand onderbroken wordt — in een debaacle voor India eindigt, dan is dat niet de schuld van de minister van defensie Yashwantrao Chavan, die enkele weken geleden de plaats heeft ingenomen van Krisjna Menon. En als India in deze spannende dagen niet voor de verleidelijke maar tevens misleidende Chinese „vredesvoorstellen” zwicht, dan zal dat vooral te danken zijn aan de vastberaden houding, die deze minister Chavan in het kabinet van premier Nehroe heeft aangenomen.

Vorige week — op 1 december — moest volgens de toezegging de terugtocht van de troepen van het Chinese rode leger beginnen, die zowel in de noord-oostelijke als in de noordwestelijke sectoren van het Chinees-Indische grensgebied ver op Indisch terrein waren doorgedrongen. Men kent

het addertje onder het Chinese gras: de Chinezen willen hun troepen terugtrekken achter de feitelijke grens van 7 november 1959. Dat lijkt allemaal erg mooi, maar in werkelijkheid is het dat helemaal niet, omdat juist het gedeelte van India, waarom de strijd deze zomer is ontbrand, dan door de Chinezen bezet gebied zou blijven.

Chavan is erg nuchter. Hij heeft er al blijk van gegeven, dat hij de Russen evenmin vertrouwt als de Chinezen. Dat komt omdat hij anti-communistisch gezind is. Voordat hij minister van defensie werd, liet hij als minister-president van de staat Maharashtra communistische leiders arresteren, van wie bekend was, dat zij met rood China sympathiseerden. Hij brak toen ook met Krisjna Menon, die hij in het begin van dit jaar nog had gesteund, toen deze in Noord-Bombay zijn zetel in het Indische parlement moest verdedigen (Bombay is de hoofdstad van Maharashtra). Menon was naar de mening van Chavan te slap. En nu krijgt hij zelf gelegenheid, de defensieproblemen van zijn land met forse hand aan te pakken.

Toen Chavan 16 jaar was (dat is nu al weer 32 jaar geleden), werd hij door de Engelsen gearresteerd, omdat hij zich schuldig had gemaakt aan nationalistische activiteiten. Hij had deelgenomen aan de burgerlijke ongehoorzaamheidsbeweging van Mahatma Gandhi, die de onafhankelijkheid van Indië nastreefde. Nadat hij R'aram College had bezocht, vestigde hij zich in 1941 als advocaat in Poona.

En nadat de nationalistische in 1942 van Engeland verlangden, dat het Indië zou verlaten en Gandhi, Nehroe en andere leiders werden gearresteerd, vormde Chavan in de bergen van

Mijn edelachtbare

Antonia Rietzinger

22

De jaarvergadering van de mannenvereniging waarvan ook Minko lid is, vond plaats in het jeugdgebouw naast de kerk.

Als ik zeg: Minko is daar lid van, is hiermede vrijwel alles gezegd. Zijn drukke ambtsbezigheden als wethouder geven hem bijna geen avond vrij en als gevolg hiervan is hij van de mannenvereniging niet veel meer dan een administratief lid. Weliswaar betaalt hij trouw zijn contributie voor deze nuttige vereniging; ik denk dat men alleen reeds hierom blij is, dat hij lid is.

Ik heb nooit gehoord, dat er iemand was die het mijn man kwalijk nam, dat hij zich nooit op de mannenvereniging laat zien. Alle leden schijnen er diep van doordrongen te zijn, dat Minko op een ander levensterrein nuttige arbeid verricht door de stem te zijn van de christelijke politiek, zoals deze bij onze mensen leeft. Ze begrijpen, dat hij, omdat hij nu eenmaal wethouder is, een druk leven heeft en op de vergadering van de mannenvereniging steeds afwezig moet zijn.

Op de jaarvergadering wil Minko echter altijd kost wat kost aanwezig zijn, omdat hij daarmee zijn dankbaarheid voor het bestaan van de mannenvereniging wil aantonen.

Nu is het bij ons zó, dat op deze vergadering ook de vrouwen van de leden hartelijk welkom zijn.

Minko stelde er prijs op, dat ik met hem meegaan zou. Ik heb dat met graagte gedaan, temeer omdat onze vrouwenvereniging mij verzocht had, officieel onze vereniging te vertegenwoordigen bij de in jaarvergadering bijeen zijnde mannen.

Wij waren dus 's avonds allebei in het jeugdgebouw aanwezig toen de voorzitter de vergadering opende. Niemand zal op mijn oordeel prijs stellen, denk ik; toch wil ik zeggen dat ik het gevoel had, dat het dogmatische in verhouding tot bijvoorbeeld tien jaar geleden, er een beetje af was. Men had nu een zeer aardige agenda, die ook voor de aanwezige dames beslist aantrekkelijk was. Kort gezegd: Het was goed, bij de jaarvergaderende mannen te zijn.

Vooraf tijdens de pauze was het bijzonder gezellig. Er koffie met lekkere koekjes aangeboden en iedereen praatte met iedereen.

Toen de pauze bijna voorbij was, kwam de voorzitter naar mij toe. Hij zei: — Ik hoop, dat u namens de vrouwenvereniging ook nog een woordje spreekt.

Doen jullie het dan niet af met een receptieboek of zoiets? vroeg ik verschrikt?

— Neen, wij houden ons nog liever bij de historisch gegroeide toespraakjes met gelukwensen over groeien en bloeien en zo.

— Maar ik heb er geen moment op gerekend, dat ik hier iets zeggen moest, wierp ik tegen.

— Och kom, het zal u geen moeite kosten, mevrouw. Tenslotte bent u de officiële afgevaardigde van de vrouwenvereniging, nietwaar?

Met klem van woorden trachtte ik de voorzitter ervan te overtuigen, dat onze vereniging ook zonder een officiële felicitatietoespraak zeer verheugd en dankbaar was voor het feit, dat de mannenvereniging nu al vierentwintig jaar bestaan had.

Hij wuifde mijn woorden vriendelijk weg.

— U ontkomt er niet aan, u moet beslist ook even spreken, besloot hij.

Ik was werkelijk diep geschokt. Hoe zou ik, zonder enige deugdelijke voorbereiding, in het openbaar kunnen spreken en dan nog dragelijke dingen weten te zeggen?

Ik liep snel naar Minko, die aan een tafel vooraan bij de andere leden van de mannenvereniging zat.

— Ze willen hebben, dat ik ook iets zeg namens de vrouwenvereniging. Maar wat moet ik zeggen? Ik ben helemaal onvoorbereid ik heb er niet in 't minst op gerekend. Toe, zeg eens wat ik zeggen moet!

Minko keek mij grinnikend aan.

— Jij Moet jij ook wat zeggen? Is het heus?

— Nou, weet jij iets te bedenken voor mij? Toe, er is geen tijd te verliezen!

— Nee, ik zou niet weten wat, zei hij met een lachend gezicht. — Je moet je eigen boontjes maar doppen, schat. Tenslotte ben ik hier niet als woordvoerdster van de vrouwenvereniging.

— Hé, toe nou, Minko.

— Nee, To, ik zie er beslist geen kans toe om zo maar pardoes een goed thema voor een door jou te houden toespraak uit mijn mouw te schudden. Bovendien zou ik mij dan eigenlijk op verboden terrein bewegen. Jij hebt er immers in toegestemd, dat je als vertegenwoordigster van de vrouwenvereniging hier aanwezig zou zijn, nietwaar?

Ik had hem in mijn zenuwachtigheid op dat ogenblik door elkaar kunnen rammelen.

De voorzitter hamerde. De pauze was voorbij. Ik snelde naar mijn plaats terug en ik was verschrikkelijk zenuwachtig.

De agenda werd voortgezet. Er werd gezongen en vervolgens zei de voorzitter: — Ik wil nu eerst graag het woord geven aan de afgevaardigden. Wij hadden weliswaar een intekenlijst voor de officiële genodigden gereed kunnen leggen, maar wij stellen er prijs op, de afgevaardigden het woord te geven. Het spreekt vanzelf, dat wij, hoffelijk als we zijn de dames voorrang verlenen. En dan heeft het eerst het woord de afgevaardigde van de vrouwenvereniging!

Er was geen ontkomen aan. Ik stortte mij in deze verschrikking door op te staan en met de linkerhand mijn ring rond de rechter ringvinger te draaien. Ik voelde dat ik vuurrood werd en ik dacht nog: 'k Zal geen zinnig woord kunnen uitbrengen....

— Mijnheer de voorzitter.... Ik hoorde mijn eigen stem, trillend en onwezenlijk en voor mijzelf bijna onherkenbaar.

— Eh.... mijnheer de voorzitter en leden van de mannenvereniging ik heb er helemaal niet op gerekend, dat ik hiereh.... en daarom zal ik heel kort zijn namens de vrouwenvereniging....

De voorzitter knikte mij vriendelijk en tegelijkertijd bemoeidigend toe.

— Mijnheer de voorzitter, 't kwam helemaal onverwacht enne.... eh.... een man moet een vrouw tot een hulp zijn.... eh.... maar mijn man zag geen kans mij te helpen en nu....

Er klonk gelach in de zaal. Ik zag Minko verrast naar mij kijken. Het lachen in de zaal was voor mij een soort bevrijding. Ik voelde dat ik het ergste had gehad en dat het nu wel gaan zou.

— Nee, hij zag geen kans om mij te helpen en nu.... nu moet ik het zelf doen.

Opnieuw was er gelach.

— Maar natuurlijk heeft mijn man het reuze druk, vervolgde ik. — U weet, dat hij wethouder is en dat kost veel tijd....

Plotseling interrumpeerde Minko: — En daarom hebben ze voor mij zelfs de appels van mijn boom in m'n achtertuin geplukt!

Nu klonk vooral van achter de bestuurstafel luid gelach op en het was op dát ogenblik, dat ik Bergveld met zijn elleboog zijn buurman achter de bestuurstafel zag aanstoten. Bergveld en Verlaar wisselden in een ondeelbaar ogenblik een begripende er ondeugende blik met elkaar. Daardoor wist ik eensklaps, wie de daders waren van het leegplukken van de bellefleurenboom.

Zonder zenuwachtigheid ging ik nu verder met het overbrengen van de gelukwens van mijn vereniging. Ik geloof, dat ik, op mijn manier, het vrij aardig gedaan heb. Ik had eensklaps voldoende vrijmoedigheid en toen ik tenslotte „ik dank u” gezegd had, dankte de voorzitter mij in hartelijke bewoordingen voor de goede dingen, die ik de mannenvereniging toegewenst had.

Het feit, dat ik de daders van het plukken van onze appelboom ontdekt had, gaf mij een tevreden gevoel.

Toen ik 's avonds met Minko naar huis ging, zei ik:

— Verlaar en Bergveld zijn de deugnieten.

— Van wat? vroeg hij verbaasd.

— Zij hebben onze bellefleurs geplukt, ik ben er absoluut zeker van.

Ik vertelde hem wat ik ontdekt had tijdens mijn speech. Minko vond dat ik detective-neigingen had, maar intussen prees hij mij om mijn opmerkzaamheid.

— Ergens blijven mannen toch altijd kwajongens, zei ik. Verlaar en Bergveld zitten deftig achter de bestuurstafel en ze zullen ongetwijfeld beste leden van jouw vereniging zijn, maar dat plukken van onze appelboom is een jongensachtige streek.

Minko knikte ten bewijze dat hij het er mee eens was.

— Verlaar was in zijn jongentijd een grote schavuit, zei Minko.

— Eens heeft hij het zelfs durven besteken, de hoed van de dominee te decoreren met wufte plakplaatjes.

— Weet je dat zeker? vroeg ik. — Was Verlaar zo'n kwajongen?

— Beslist zei Minko. — En zachter voegde hij er aan toe: — Ik weet het zeker, want ik was er zelf bij. Die plakplaatjes had ik in het winkeltje van Miesje gekocht....

— Al worden mannen nóg zo edelachtbaar, ergens blijven ze jongens, heb ik toen hoofdschuddend gezegd.

Satara een „ondergrondse regering”. In 1944 werd hij eveneens gevangen genomen. Maar alles liep voor de Indische nationalistes goed af.

Nadat Chavan de leiding van de staat Maharashtra had overgenomen ging de weg van Nehroe's Congrespartij daar over rozen. Zijn bestuur was zo efficiënt en zo eerlijk, dat de oppositie, die de Congrespartij in Bombay, Ahmedabad en Poona had overvleugeld, spoedig weer het onderspit moest delven. In 1960 slaagde hij er in, Nehroe er van te over-

tuigen dat het beter zou zijn, de Gujeratis die in zijn staat woonden, zelfbestuur te geven. En zo verkleinde hij het gebied, waarover hij regeerde, zonder op persoonlijke macht en invloed te letten.

Chavan is dan ook bijzonder populair in India. Deze populariteit heeft het hem mogelijk gemaakt, in zijn staat belangrijke landhervormingen door te voeren en het bestuur te decentraliseren. Hij is een staatsman met capaciteiten, die ook wat de verdediging van India betreft veel beloven voor de toekomst.

Hotel-pension „Dreyeroord”
Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

FA. DE GEUS &
VAN DER HOEVEN

's-Gravenmoer - Julianalaan 18
Telefoon 0 1623 - 2507

Fabricage en import van
korsetfournituren, broderie,
garens etc. etc.

CENTRALE VERGADERINGEN

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij de aandacht op enkele centrale vergaderingen in de verschillende delen van het land.

In chronologische volgorde zijn dit de volgende:

* **Op MAANDAG 10 DECEMBER** houdt de Statencentrale Tiel haar jaarvergadering. De plaats van samenkomst is de Foyer van hotel Stockei, Rijksweg 7-9, te Geldermalsen. Aanvang der vergadering te 20.00 uur. Vragen worden beantwoord door een forum, bestaande uit de heren H. A. van Willigen, voorzitter; J. A. den Hartog, S. Veenstra en P. van der Zouwen.

Op verzoek van het Provinciaal Verband ARJOS-Groningen kondigen wij aan:

* **Op ZATERDAG 15 DECEMBER** houdt het Provinciaal Verband ARJOS-Groningen zijn jaarvergadering. In de middagvergadering zal onder meer als spreker optreden Z.E. Staatssecretaris B. Roolvink. Alle leden van de kiesverenigingen zijn ook van harte welkom. De plaats van samenkomst is niet „Het Tehuis”, maar de Concertzaal De Jong, Hereweg 49 te Groningen. Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

Op verzoek van de Nationale Organisatie van ARJOS kondigen wij aan:

* **Op ZATERDAG 22 DECEMBER** houdt de Nationale Organisatie van ARJOS haar algemene vergadering. De plaats van samenkomst is het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats te Utrecht. Aanvang der morgenvergadering te 10.30 uur, der middagvergadering te 14.00 uur. In de morgenvergadering houdt de voorzitter, de heer C. Balkenende zijn openingsrede. In de middagvergadering spreekt de oudvoorzitter, de heer S. Silvis. Tevens wordt dan een politiek kleinkunst programma aangeboden. De ARJOS verkiezingsactie wordt ingeluid door de tweede voorzitter dr. C. Boertien. De voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis zal tenslotte de vergadering toespreken. De toegang is vrij.

Er heeft in de kranten gestaan, dat de Nederlander de beste Europeaan is. Daarmee wordt bedoeld, dat het Nederlandse publiek vergeleken met dat van de andere landen van de Europese gemeenschappen het best op de hoogte is van de Europese integratie. Dat is bij een opinie-onderzoek in de zes landen gebleken.

Uit de publikatie in de dagbladen blijkt niet, wat er bij dit onderzoek precies gevraagd is. Als resultaat wordt o.m. vermeld, dat in Nederland 29% van de bevolking „op de hoogte was” van de Europese integratie, in Duitsland 25%, Frankrijk 22%, België 14% en Italië 4%.

Een ander resultaat van de enquête waren de percentages voor- en tegenstanders van Europese integratie, waarbij nog onderscheid is gemaakt tussen mensen, die „krachtig” voor of tegen en mensen, die zonder meer voor of tegen waren. Laten we dit onderscheid nu maar weg, dan blijkt in Nederland 87% van de ondervraagden (dus niet van de bevolking, zoals bij de eerste vraag) voor integratie te zijn en 4% tegen, terwijl 9% geen mening had. Voor Duitsland zijn de percentages 81, 4 en 15; voor België 65, 5 en 30; voor Frankrijk 72, 8 en 20; voor Italië 60, 4 en 36; voor Luxemburg 27, 5 en 68.

Het zou wel wat erg optimistisch zijn om nu te zeggen, dat we een antwoord hebben gekregen op de vraag in hoeverre de Europese integratie leeft in de zes landen. Het meest betrouwbaar lijken ons nog de percentages inzake het „op de hoogte zijn” van de Europese integratie. Maar wat is „op de hoogte zijn”? Als er mee bedoeld wordt, dat men er wel eens over gelezen heeft of er over heeft horen spreken, lijkt het percentage van 29 voor ons land wel aannemelijk. Maar dat 29% van onze bevolking precies zou weten wat die Europese integratie nu eigenlijk inhoudt en wat op dit moment de concrete betekenis van EEG, Euratom en EGKS is, nemen we niet zonder meer aan.

Ook de percentages voor- en tegenstanders zullen met flink wat zout genomen moeten worden, vooral zolang we niet weten hoeveel mensen ondervraagd werden en of in elk land de groep ondervraagden representatief was voor de gehele bevolking. En hebben de voorstanders van integratie in Nederland daarmee hetzelfde bedoeld als de voorstanders in Frankrijk? Het valt wel op, dat het percentage tegenstanders nergens hoog is; 8% in Frankrijk is het hoogst. „Geen mening” loopt echter sterk uiteen: van 9% in ons land tot 68% in Luxemburg. Zouden wij werkelijk zo goed weten wat wij willen op het gebied van de integratie of vinden Nederlanders het beneden hun waardigheid om ergens geen mening over te hebben en zou men in Luxemburg wat dat betreft misschien wat eerlijker zijn?

Nederland mag dan met hoge cijfers uit de bus gekomen zijn, ook voor ons land geldt, wat een lid van de EEG-commissie (zou 29% van ons volk weten wat dat is?) zei: „Over het algemeen genomen is de kennis op dit gebied onbevredigend”. En wij zouden er de vraag aan willen vastkoppelen of die opmerking ook niet geldt voor veel leden van onze partij. Het zou wel eens kunnen zijn dat de kiesverenigingen er goed aan zouden doen alvorens zij een onderwerp als „De a.r.-politiek en de Europese integratie” of iets van dien aard op het programma zetten, heel concreet de vraag te laten behandelen „Wat houdt de Europese integratie eigenlijk precies in?”

* * * Dubbelster voor gehandicapten

De nu reeds tot 13½ miljoen gulden gewassen stroom van goede gaven voor „Open het Dorp” heeft Nederland doen weten dat het particulier initiatief nog heel veel vermag.

Wij hebben in ons vorige nummer reeds onze blijdschap over het prachtige werk van de heer Klapwijk, mevrouw Timp (beter bekend als Mies Bouwman) en hun vele, vele medewerkers uitgesproken.

Daarnaast kwam deze week een beslissing van de Tweede Kamer te staan. De interim-regeling voor de invaliden, die een uitkering ingevolge de Invaliditeitswet ontvangen, kan nu spoedig wetskracht krijgen.

Op 1 januari zal zij wel wetskracht krijgen. Natuurlijk gaat het hierbij om grotere bedragen. Met deze regeling is 260 miljoen gulden gemoeid, waarvan f 75 miljoen uit de schatkist komt.

De uitkeringen aan hen, die van 100 tot 66% invalide zijn, worden verdubbeld of meer dan dat.

Tevens wordt nagegaan of een uitkering van f 2.454.— per jaar voor hen, die minder getroffen zijn mogelijk is.

De socialisten wilden een grotere Overheidsbijdrage.

Wat hiervan ook zij, het was triest dat het Kamerlid Suurhoff op de opmerking, dat er ook tijdens zijn ministerieel bewind al om deze verbetering van de uitkeringen geroepen was, slechts kon antwoorden „ik had het al zo druk...”

Wij laten thans echter de vreugde over het tot stand gekomene overheersen.

Het „Rai-gebouw” en de Tweede Kamer hebben op onduidelzinnige wijze aan de gehandicapten laten weten: het Nederlandse volk, zijn regering en parlement zij u niet vergeten.

Wellicht had dit eerder kunnen blijken, misschien kan het ook in de toekomst beter (wij denken hierbij aan de in voorbereiding zijnde wet op de Arbeidsongeschiktheid).

Dat laatste hangt uiteraard ook van de dan heersende conjunctuur af. In elk geval hebben de gehandicapten in de afgelopen weken de dubbelster van het medeleven aan het vaak zo sombere firmament van hun toekomstverwachtingen zien schitteren.

Naast uitkeringen (die te dikwijls door valide mensen als „voldoende” worden aangemerkt) hebben de gehandicapten vooral ook dat medeleven nodig.

BON

U kunt mij — voor 1963 — noteren als abonnee.

Naam:

Adres:

Woonplaats:

OPGEGEVEN DOOR:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuiperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs: per halfjaar f 3,25. Giro 89673.

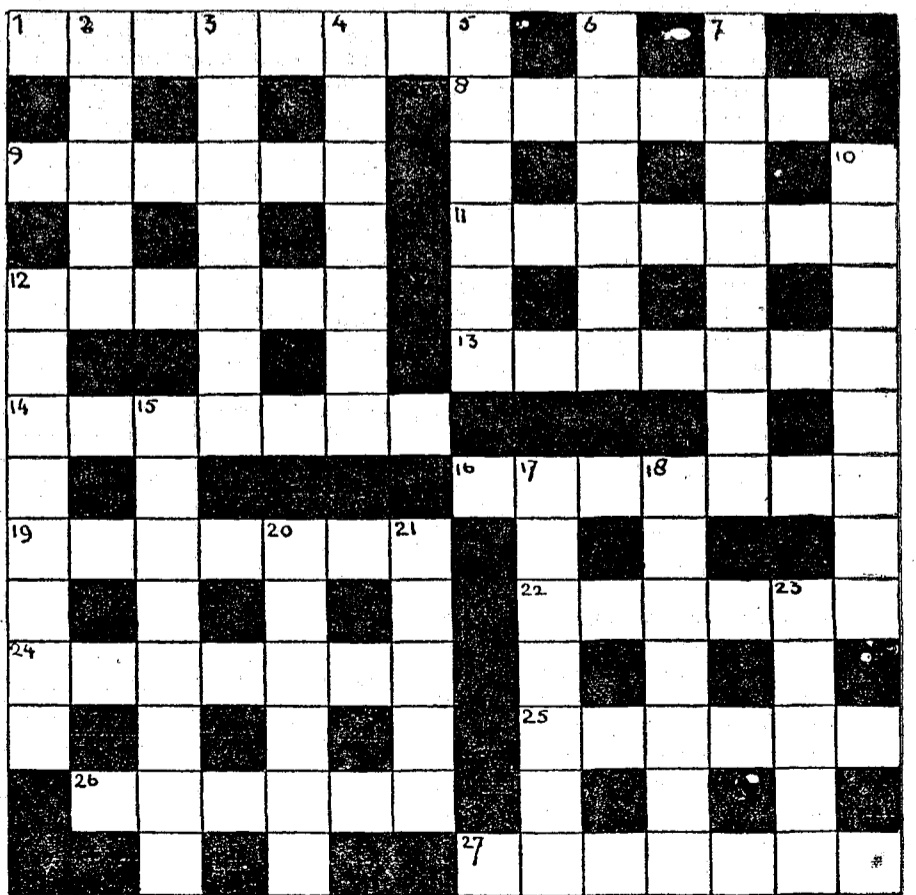
KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. vrouwelijke (vrije)-tijdsbesteding; 8. dit gebak zit (meestal) aan de grond; 9. deze vogel is van streek; 11. zulk gezwets laat sporen na; 12. je moet wel een kaffer zijn om hier te willen wonen; 13. geen produkt van de schrijfkoker; 14. ontspanning in de oorlog; 16. bakermat van de Nijl; 19. naar buiten gaan om zich binnen te vermaken; 22. als er geen vogels inzitten, zijn het moeilijkheden; 24. wie haar niet heeft gekoesterd, zal hier niet kunnen opwekken; 25. als men hen niet heeft, is men er (misschien) geweest; 26. De Yankee vindt hem geen goede buur, omdat hij een verre vriend heeft; 27. kunnen ze niet vliegen, dan worden ze lomp.

Vertikaal: 1. Zijn leveranciers zijn helemaal bij; 3. „Dat is een rib uit je lijf”, zei de koe tegen het kalf; 4. dit houdt een (Victoriaanse) dame voor ogen; 5. speurwerk waarbij het reukzintuig een belangrijke rol schijnt te spelen; 6. zij is arm en weg...; 7.... en als dit er gebeurd, is de kijkdichtheid groot... 10. ...terwijl men er zo op komt te staan; 12. klein, rood, van onderen twee en van boven één punt, dat is de sprookjesachtige kledij van dit ventje; 15. de klassieke Sinterklaas is slechts 's nachts te zien; 17. dit entente komt nooit weer; 18. lijkenrover; 20. oudtestamentische particuliere verpleegster; 21. zorgen vragen erom binnen te komen; 23. deze mensen zijn uitgelezen.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. klop; 5. stelt; 9. slak; 13. rabat; 14. ere; 15. étage; 16. Amen; 17. krank; 19. Anne; 20. maraboe; 21.

daalder; 22. engel; 25. week; 27. fret; 31. leren; 33. ban; 35. oneer; 37. Ada; 38. doemiet; 39. dek; 40. menie; 42. lis; 43. trede; 45. Gert; 47. keer; 49. ratio; 53. hekelen; 55. rotonde; 58. aval; 59. enter; 61. Noël; 62. radijs; 63. een; 64. stola; 65. plek; 66. innen; 67. Eden.

Vertikaal: 1. kram; 2. lama's; 3. ober;

4. panacee; 6. téren; 7. era; 8. lende; 9. stallen; 10. land; 11. Agnes; 12. keer; 17. koek; 18. kalf; 23. graniet; 24. klamp; 25. wrang; 26. ender; 28. Potte; 29. teder; 30. erker; 32. Ede; 33. bel; 34. nis; 36. eed; 41. jegelijk; 44. remonte; 46. tree; 47. koor; 48. geval; 49. Annen; 51. Irene; 52. edele; 53. harp; 54. kade; 56. nood; 57. élan; 60. ten.

Wees zuinig met Uw geld koop bij: WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kasabone

WESTERVELD

FRANSEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

• Vervolg van pag. 1

aangetrokken. Zij heeft haar sterk gestimuleerd en heeft het internationale ere-voorzitterschap er van aanvaard. Ook in de latere jaren, toen zij niet meer zelf aanwezig kon zijn, toonde zij haar meelevens door het zenden van een boodschap. De Nederlandse afdeling van de I.C.L. is eerst recht op gang gekomen na een conferentie op het Loo.

Prinses Wilhelmina voelde zich hier toe aangetrokken door het doel van de I.C.L. om door gezamenlijke bezinning elkaar als christenen te steunen in de beleving van het christen-zijn op de post waarop men geplaatst is. Rev. Abraham Vereide, de ziel van deze beweging, werd een persoonlijk vriend van de Prinses met wie zij een heel goed geestelijk contact had.

Is met heel die zo sterk gewijzigde instelling het ideaal van Prinses Wilhelmina om de mensen met wie zij in aanraking kwam, meer menselijk-direct te benaderen, in vervulling gegaan? Wie zal het zeggen? Het is uiterst moeilijk zich te ontdoen van de omhulling van een aureool, dat nu eenmaal een halve eeuw om iemands persoon heeft geglands. Maar toch ten aanzien van een kleine selecte groep wel persoonlijk contact gehad en dat heeft de Prinses zeker veel voldoening geschonken. In de laatste jaren heeft zij dat contact vooral gezocht met de eenvoudigen uit haar allernaaste omgeving.

Wat buitenlanders bijzonder opviel was de eenvoudige en vriendelijke wijze waarop zij door de Prinses werden ontvangen. Voor de bijeenkomst in de Burgerzaal van het Paleis op de Dam had dit eveneens betrekking op Koningin Juliana. Enkele Duitsers verzekerden mij bijna nog meer te zijn getroffen door de ongedwongen en natuurlijke manier waarop wij, Hollanders, ons in de nabijheid van beide Vorstinnen gedroegen. Er was dus in een halve eeuw wel veel veranderd en Koningin Wilhelmina heeft deze verandering bewust gewild en bevorderd.

Diepe indruk maakte steeds weer het open en eerlijke geloofsgetuigenis van de Prinses op mensen uit landen, waar zulk een getuigenis nooit van officiële zijde wordt gehoord. Men betrok hierin de gehele Koninklijke familie.

Toen Prins Bernhard eens op een jeugdbijeenkomst van de Internationale Christelijke Vredesbeweging had gesproken, zei een Franse predikant tegen mij nu te begrijpen waarom het Nederlandse volk zo gelukkig was. In het Heilig Evangelie worden wij opgeroepen, zo nodig, voor vorsten en overheden te getuigen van ons geloof. Maar hier getuigt het vorstenhuis daarvan voor het volk!

Prinses Wilhelmina getuigt ook thans nog onder ons van haar verbondenheid met Christus door haar leven en door haar geschreven woord. Zij zal in de geschiedenis voortleven niet alleen als één der grootste Oranjevorsten, maar als een Christus-belijder van groot formaat.

Ten slotte is heel het leven van de Prinses een lichtend voorbeeld geweest van wat een vrouw vermag, die tot een hoge taak is geroepen en zware verantwoordelijkheid heeft te dragen, indien zij zich geschraagd weet door de kracht van Boven.

Ons volk zij dankbaar, dat juist een vrouw het roer van staat in handen had, toen het land in doodsgevaar verkeerde. Wij mogen ons gelukkig prijzen, dat wij al bijna driekwart eeuw een vrouwenregiem kennen, waarvan de traditie, naar wij hopen, nog lang zal worden voortgezet.

Koningin Wilhelmina heeft dit regiem bevestigd en er luister aan gegeven. Ons laatste woord zij een dankwoord voor wat God ons in deze uitzonderlijke vrouw heeft geschonken. Hem zij alleen de eer.

Fa. H. van Triest & Zn.

Groothandel
in fouragesDWINGLO
Tel. 0 5219 - 1270 b.g.g. 1316EEN KRACHTIGE SCHAKEL BIJ DE IN-
EN VERKOOP VAN UW RUWVOEDERS

Hotel-pension „Dreyeroord”

Telefoon 3169 - OOSTERBEEK

H O U T H A N D E L

K. J. Bos & Zoon

ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 11 33 60

A C H T E R P A G I N A

HET IS ALSOF — wanneer het einde van het jaar zo dichtbij komt — de tijd steeds sneller gaat. Wij zitten alweer een stuk in december en over een week of drie zal het verkiezingsjaar 1963 aanbreken.

Hoewel de komende feestdagen niet veel tijd voor het partijwerk zullen laten, kunnen — en moeten ook wel — vóór het zover is toch nog enige dingen de aandacht hebben. Daarvoor kunnen de komende twee weken worden gebruikt.

De kiesverenigingen hebben nog lopende zaken af te handelen, maar ook persoonlijk kan men — als partijlid — nog wel wat doen.

Voor het een en het ander vragen wij gaarne uw attentie.

* Abonnees

ZOALS U WEET is er dit jaar geen algemene landelijke abonnee-werfactie georganiseerd, waarbij via de kiesverenigingen als zodanig activiteiten werden ontplooid.

Dit wil overigens niet zeggen, dat aan die abonneewerving niet voortdurend aandacht is besteed.

Wie een trouw lezer(es) van ons weekblad is, heeft opgemerkt, dat er sinds september geen week voorbij is gegaan, waarin wij niet de aandacht op het belang van een abonnement op ons blad hebben gevestigd. Daarbij werd niet direct een beroep gedaan om een georganiseerde actie terzake te ontplooiën, maar werd het individueel partijlid persoonlijk geattendeerd op de waarde van wettelijke voorlichting door een politiek blad.

Dit laatste is niet zonder resultaat gebleven. Deze „geruisloze” actie heeft tot dusver tientallen nieuwe abonnees opgeleverd. In ongeveer drie maanden tijds is dit bereikt. Dit is werkelijk een verheugend resultaat. Daaruit blijkt spon-
taan politieke belangstelling en politiek medeleven.

Daartegenover staat natuurlijk wel, dat tegen het einde van het jaar sommige abonnees de neiging hebben — bijvoorbeeld gezien het min of meer grote aantal bladen waarop men geabonneerd is — om voor enige bladen te bedanken. Dit treft dan uiteraard ook wel ons weekblad.

Daarom is het juist tegen het einde van het jaar in de eerste plaats dienstig een beroep op diegenen te doen om toch de politieke voorlichting niet buiten te sluiten en zich ook politiek blijvend te laten voorlichten.

En daarnaast is het goed zich, tegen het begin van een nieuw jaar en nog wel een jaar met verkiezingen voor de Tweede Kamer, een abonnement op een politiek blad als „Nederlandse Gedachten” aan te schaffen.

U kunt persoonlijk waarschijnlijk er ook wel voor zorgen, dat het blad in nog meer handen komt. Dringt u er daarom in uw omgeving eens op aan, een abonnement op „Nederlandse Gedachten” te nemen.

* Gespreksgroepen

DEZE MAAND is de laatste, waarin de rapporten van de gespreksgroepen over de sociale verzekeringswetgeving bij het bureau van het Centraal Comité kunnen worden ingediend.

Gaarne vestigen wij hierop nog eens de aandacht van de kiesverenigingen. Regelmatig komen nog van deze rapporten binnen. De komende weken kunnen de kiesverenigingen, welke met deze zaak bezig zijn, hieraan nog de laatste hand leggen. Hoe meer rapporten er bin-

nenkomen hoe juister het beeld is, dat verkregen wordt.

* Financiën

DE financiële afdracht van de kiesverenigingen aan het Centraal Comité komt met grote regelmaat binnen. Ongeveer de helft der kiesverenigingen heeft over 1962 reeds geheel aan de verplichtingen voldaan, terwijl de meeste andere kiesverenigingen reeds een deel van het verschuldigde bedrag overmaakten. Gaarne dringen wij er op aan zoveel mogelijk nog voor 31 december a.s. af te dragen, zodat met een zo laag mogelijk nog te innen bedrag het boekjaar kan worden afgesloten.

* Mutaties

WIJ wezen er reeds eerder op, dat het van groot belang is, dat de secretarissen der kiesverenigingen mutaties betreffende de leden van hun kiesverenigingen snel aan het partijbureau doorgeven, met name ook in verband met de toezending van „A.R. Post.”

DAARNAAST verzoeken wij de besturen der kiesverenigingen er op toe te zien, dat wijzigingen in de secretariaten eveneens zeer spoedig aan het partijbureau worden doorgegeven. In verband met de toezending van belangrijke stukken is het dringend gewenst, dat deze op het juiste adres terecht komen om tijdverlies te voorkomen. Met nadruk verzoeken wij om bij secretariaatwijzigingen hier goed op te letten. Tevens is het noodzakelijk, dat het partijbureau steeds op de hoogte is van de juiste namen en adressen der voorzitters en penningmeesters.

Voor uw medewerking zeggen wij u gaarne hartelijk dank.

• Vervolg van pag. 7

als jonge adelborst bij de inhuldiging, de pergola van visnetten had opgehouden tussen Paleis en Nieuwe Kerk en die zich nog heel goed voor de geest kon halen, dat hij, terwijl hij eigenlijk strak voor zich uit had moeten kijken, de ogen van de ene hoek naar de andere liet rollen, om zolang mogelijk van dat onvergetelijke schouwspel te kunnen genieten. De herinnering werd hem te machtig en midden in een zin kon hij niet verder spreken. Dat is trouwens vaker gevallen.

Dan voel je je bijna wreed met zo'n instrument als een microfoon in je hand en een bandje, dat onbewogen voortdraait. En toch... wanneer je dan zei: „ik begrijp, dat het u teveel wordt. We zullen hiermee maar eindigen”, wilden ze daar beslist niet van weten. „Zet u het apparaat maar weer aan... nu gaat het wel beter”. Dan brachten ze het meestal wel tot een goed einde. Want alle medewerkers — en hun aantal loopt tot ver over de honderd — hebben, hoe bejaard ze ook geworden waren, terdege beseft, dat ze tezamen een „klank-beeld” helpen vormen van het leven van Haar, die zulk een grote plaats in hun hart had verworven. Zoals uit haar boek blijkt, heeft dit beslist geen politiek of historisch relaas of een autobiografie willen bieden (pag. 15). Wij hebben dan ook geen politici benaderd, om hun indrukken van hun contacten met Koningin (Prinses) Wilhelmina vast te leggen, met uitzondering van twee figuren die in en na de oorlog in haar leven een bijzondere rol hebben gespeeld, — twee, in menig opzicht, tegengestelde karakters en in politiek opzicht wellicht zelfs elkanders tegenvoeters: Gerbrandy en Schermerhorn, die echter in hun getuigenissen van hun ontmoetingen met de Koningin wonderwel overeenstemden: ontmoetingen, in een bepaalde geestelijke verstandhouding, met een zeer grote figuur, die in het volle besef van haar koninklijke roeping en waardigheid, toch die grote behoefte had aan gewoon-menselijk contact. Het dualisme tussen afstand en menselijkheid gaf aan haar leven in wezen een tragisch accent. Tegen Gerbrandy zei ze kort na de aankomst in Londen „U hebt hier vrienden en kennissen, — zoudt u mij ook niet eens met wat Engelsen in contact willen brengen?” Maar dat ging niet zo gemakkelijk. Waar ze zich wél meteen thuis heeft gevoeld, is bij de Roosevelts in Amerika. (Misschien omdat

hun voorzaten uit Zeeland kwamen...?)

Alle gesprekken, die wij in de loop van de laatste jaren voor deze documentaire klankbeeldenserie hebben opgenomen, worden integraal op banden gekopieerd. In het Historisch Archief van de Nederlandse Radio Unie bewaard. Ze hebben dan ook wel degelijk historische waarde. Gelukkig heeft men beseft, dat de radio een conserverende taak heeft op dit gebied. Over een halve eeuw kan men bijvoorbeeld uit de authentieke opnamen van 1953 een volledig „klank-beeld” oproepen van de Februari-ramp, van het eerste radionieuwsbericht tot de dijkdichting bij Ouderkerk en de daarna gevolgde hulp in natura uit het buitenland, zoals geschonken ziekenhuizen en clubgebouwen op Schouwen Duiveland en Tholen of dorps- en jeugdhuizen op Goeree-Overflakkee.

Zo is deze documentatie-in-geluid met de stemmen van allen, die bij een bepaalde gebeurtenis zijn betrokken, een bijzondere taak van onze omroepverenigingen en de Wereldomroep gaan uitmaken, die is opgedragen aan een zo bij uitstek competente kracht als de journalist en radioverslaggever Paul de Waart.

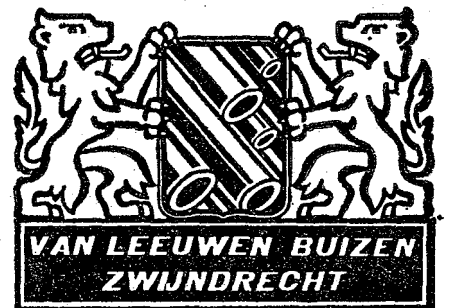
De alleroudste opnamen zijn net nog op tijd gekopieerd van ruisende glasplaten op moderne magnetofonband. Er zijn platen, waarvan de „deklaag” door (beurtelings) vocht en warmte is afgebladderd, zoals bij de enige overgebleven opname van de stem van wijlen Koningin Emma helaas het geval was. Kopiëren was niet meer mogelijk. Maar andere vooroorlogse opnamen, ook van Colijn, zijn gaaf bewaard gebleven. Zo schrijft de radio op eigen wijze geschiedenis.

Is „Eenzam maar niet alleen” geen historisch of politiek testament, — het is wel degelijk in godsdienstig opzicht de neerslag van de levensgang, de zielegang noemden we het, van een diepgelovige vrouw, die in dit boek niet moede wordt, te getuigen van dit geloof en alle mensen wil brengen tot de vreugde en de vrede, die alleen Christus kan schenken.

In het laatste klankbeeld, dat op zondagavond 1 december over beide zenders werd uitgezonden (en ik kan me geen schoner onderwerp voor een zondagavondprogramma denken), hebben vele Nederlanders dit allerbelangrijkste aspect van haar leven belicht, al werd niet verheeld dat Prinses Wilhelmina nauwelijks kerks en zeker niet kerkistisch was. Ze wilde de eenheid aller Christenen ook zelf

trachten te bevorderen. De kerken stonden hierbij eigenlijk hinderlijk in de weg. Ze kon niet begrijpen, waarom er niet overal open avondmaalsdiensten werden gehouden. Daarom zouden de kerken het Avondmaal willen annexeren, terwijl het zuiver een gemeenschapsmaaltijd van Christus en Zijn volgelingen is. Natuurlijk had de oecumenische beweging haar volle liefde en sympathie. „Het ging de Prinses echter niet snel genoeg”, zei dr. Visser, 't Hooft, die ook ervan getuigde, dat „geen enkele persoon van vorstelijken bloede zich zo met hart en ziel heeft ingezet voor de eenheid der Christenen als Prinses Wilhelmina”. Nu deze grote Oranje vorstin aan ons volk ontvallen is, is het allesoverheersende gevoel in ons hart, dat van grote dankbaarheid voor wat God ons in Haar heeft willen schenken. En tegelijkertijd mengt zich daarin iets van de weemoed, nu met haar dood een tijdperk in vorstenhuis en volksbestaan definitief lijkt afgesloten.

HERMAN FELDERHOF.

BEMIDDELING BIJ:

koop en verkoop van agrarische bedrijven en het verstrekken van hypothe-caire geldleningen op agrarische bedrijven verleent

Makelaardij in agrarische bedrijven

H. van 't Hof & G. de Koning

Van Hogendorpplein 27 - Gouda
Telefoon 01820 - 2765

(b.g.g. 6015 of 03487 - 398).

NEDERLANDSE GEDACHTEN

(VOOR HET EERST VERSCHENEN IN 1829 ONDER REDACTIE VAN MR. GUILLAUME GROEN VAN PRINSTERER)

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

ELTINK **MEUBELEN**

WIJCHEN
Tel. 08894 - 441

voor

WONINGEN
DIRECTIEKAMERS
VERGADERZALEN
VERENIGINGSGEBOUWEN
BEJAARDENTEHUIZEN
ZIEKENHUIZEN

Direct van fabriek

BEDREIGDE DEMOCRATIE

DEMOCRATIE is een moeilijke zaak. Als u de laatste weken de krant hebt gelezen, dan hebt u dat gemerkt. U bent dan als het ware meegerisd van het ene land naar het andere. En ook: van het ene ziekbed van de democratie naar het andere.

Ook u bent dan steeds weer tot de ontdekking gekomen, dat democratie niet dat muurvaste, voorgoed verworven, onvervreembare bezit is, als wij in het Westen, met name in West-Europa, vaak denken.

West-Europa is geografisch maar een dun schillete van het geweldige Euro-aziatische continent. Dat continent begint in het Oosten bij Wladiwostok en het reikt naar het Westen tot aan Zandvoort en Lissabon. Doch in het allergrootste deel er van, n.l. vanaf Wladiwostok tot helemaal aan Helmsedt toe, is er van democratie geen sprake.

Ja, wel van volksdemocratie, maar wat dat betekent demonstreert dagelijks de muur der schande, dwars door Berlijn.

Bovendien, ook nog ten Westen van het IJzeren Gordijn bepaalt in verscheidene landen de wil van één man of van enkele mensen de wet. Ook daar is van democratie, dat betekent: regering door het volk, geen sprake.

Tito, die wij graag als een soort verlichte communistische despoot zien, heeft niet alleen zijn gezicht, maar ook zijn hele lijf en ziel weer naar Moskou, dus naar het Oosten, gewend. Hij is op dit moment weer dikke vriendjes met de heersers in het Kremlin.

Franco in Spanje en Salazar in Portugal zijn dictators van een andere kom-af. Maar de democratische politici die in hun gevangenschappen zitten, zullen wel eens verzuchten: „of je nu door de kat of door de kater gebeten wordt... het resultaat is hetzelfde.”

De weinige schone schijn die deze oude heren op het Iberische schiereiland nog ten beste geven, doet aan een aanverwant spreekwoord denken, n.l. dit: om de wille van de financiële smeer, likt de kat de Westerse kandel-ler.

Neen, er blijft zelfs in ons wereld-deel niet zo heel veel „lebensraum” voor de democratie over...

Dat is bijna steeds zo geweest. Maar dat het er voor de democratie de laatste 15 jaar, dus na een bloedige 6-jarige wereldoorlog om de vrijheid, niet beter op geworden is, dat is mijns inziens het erge.

Ja maar, Engeland, Frankrijk en het nieuwe West-Duitsland dan, zult u misschien zeggen. Toegegeven, naast de Scandinavische landen is de democratische regeringsvorm in Engeland diep verankerd in de Britse volksziel. Het Lagerhuis wordt niet voor niets de moeder der parlementen genoemd.

Maar toch, de broodkruimels der vrijheid steken ook daar meermalen zo geducht, dat de democratie het tegen de demagogie schijnt te moeten afleggen. Dat heeft zijn redenen. Eén daarvan is de volgende. Wij hebben het

Radiotoespraak van mr. W. R. van der Sluis, secretaris der A.R.-partij, gehouden op donderdag 13 december 1962.

trotse Albion sinds juli 1961 de tocht naar Canossa zien maken. Ik bedoel, dat Engeland sindsdien op de deur van de Europese Economische Gemeenschap klopt om toegelaten te worden.

Dat was een hele stap voor de isolement-minnende Britten. Tenslotte is West-Europa voor hun gevoel altijd nog: „the wrong-side of the Channel”, dus de verkeerde kant van het Kanaal.

En juist daar moesten ze heen om zoete broodjes te bakken, terwijl ze hun boterham nog het liefst vervaardigden uit het graan der Dominion-landen.

Overigens, de Engelsen konden al deel uitgemaakt hebben van de E.E.G. Engeland vooral had een vooraanstaande plaats in de Europese Gemeenschappen kunnen hebben. Maar ze zijn in 1955 van de Europese conferentie-tafel weggelopen met de gedachte: het wordt toch niks. Maar het werd wel wat!

En de economische situatie op het in macht afnemende eiland der Britten dwong hen met hangende pootjes alsnog toegang te vragen. Zoals eens een Duitse Keizer met de Paus meende te kunnen breken, maar later in boetekledij naar Canossa moest gaan om het weer goed te maken, zo moeten de Britten nu ook voor de harde feiten bukken.

Dat is een hele krachtproef voor de democratie in hun land.

Voor al nu de Engelse socialisten net doen alsof zij die E.E.G. hun voorwaarden kunnen stellen...

Zouden die niet worden geaccepteerd, dan gaat het feest der aansluiting niet door. Dat is de houding die Gaitskell aanneemt. De Britse regering weet wel beter en gedraagt zich dienovereenkomstig. Doch wat gebeurt er bij de tussen-verkiezingen, die de laatste tijd in Engeland gehouden zijn?

Strijk en zet verloor de kandidaat van de regeringspartij zijn zetel, die door een socialist ingenomen werd. Als dat zo doorgaat, wordt bij de grote verkiezingen in 1964 het roer in Londen omgegooid. Dan is de befaamde Britse democratie door de demagogie overtroefd.

En kijk nu eens naar West-Duitsland! Het nieuwbakken democratische bestel is daar nu 17 jaar van kracht geweest. Men zou zo zeggen: dan kan het wortel geschoten hebben. Toch ging het in Bonn de laatste weken griezelig toe. Een regering, die een haar onwelgeval- lig blad aanpakt op een wijze, waar- over zelfs het parlement nauwelijks het naadje van de kous te weten kon komen. Regeerpartners zegden el-kaar de samenwerking op, alsof het de vriendschap van een paar kwajon- ges gold. Ministers legde rare verkla- ringen af, waaruit je evengoed kon

opmaken, dat ze elkaar de schuld in de schoenen schoven, als dat ze elkaar als samenzweerders vrijpleitten.

Bij de kabinets-formatie werd door de C.D.U. tegelijkertijd een flirt met de socialisten en een vrijage met de liberalen gepleegd. En de huwelijks-voorwaarden der coalitie-genoten wer- den keihard bepaald door de vraag wie het meeste kon bieden of wie de groots- te meegaandheid aan de dag wilde leggen.

Tenslotte Frankrijk.

U kent ook daar de gang van zaken. Zeker, president De Gaulle heeft voor zijn volk veel gepresteerd. De grootste prestatie is wellicht deze, dat hij het Algerijnse vraagstuk tot een einde bracht, dat vierkant inging tegen de wensen van hen, die de generaal in 1958 aan de macht hielpen en dat hij niettegenstaande dat toch in het zadel bleef. De Gaulle houdt helaas niet van echte democratie. En, het moet gezegd worden, de Franse democraten hebben het hem gemakkelijk gemaakt de echte democratie uit te schakelen. Zij waren te zeer onderling verdeeld. Zij hadden te weinig constructieve ideeën om aantrekkingskracht op de kiezers uit te oefenen. Velen, die het dilemma zagen, bleven in november tot twee keer toe thuis. Zij, die wel naar het stemlokaal kwamen, hielpen of president De Gaulle aan zijn bijkans onbeperkte macht of de communisten een stuk vooruit.

Dat de Franse socialisten hun gemis aan principes demonstreerden door een stembus-verbond met de communisten aan te gaan, deed de poort voor de

Dampo breekt
de kracht van een verkoudheid
bij Vader, Moeder en Kind.

democratie zo goed als dicht en zette de achterdeur open voor een rode stormvloed, die komt zodra de dijk, die Charles de Gaulle heet, bezweken zal zijn.

Aan deze trieste beelden behoeft niets meer te worden toegevoegd. Ik kan mij voorstellen dat u de laatste weken wel eens gedacht heeft: zijn dit nu de zegeningen, die de democratie heeft te bieden? Ik geloof dat het anders kan en anders moet. Onder de democratie moet het fundament van Gods Woord worden geschoven. Ook ons volk moet binnen een half jaar ter stembus. Op 15 mei 1963 kiezen wij de Tweede Kamerleden. In dat deel van ons Parlement vindt onze democratie één van haar sterkste bolwerken.

Op u en mij rust de plicht om dat bastion hecht en echt te doen zijn.

Voor de reformatorische christenen in ons land, die toch al zo'n grote politie- ke gespletenheid vertonen, geldt dat wel heel in het bijzonder. Wij geloven dat de democratie alleen veilig is bij Christus. Wij worden daar steeds meer van overtuigd.

Het is voor mensen heel moeilijk het kostbare bezit van de democratie ongerept te bewaren.

Dat leert ons de geschiedenis. Dat leert ons ook de situatie van vandaag alom in de wereld.

Daarom achten wij christelijke politiek, dat wil zeggen een politiek, die zich in gehoorzaamheid bindt aan de Bijbel, een eerste eis voor het staatkundig handelen en kiezen.

In deze tijd worden aan de samen-leving rijke ontwikkelingsmogelijkhe- den geboden. Maar tevens zijn wij be- trokken in hevige spanningen en ver-anderingen.

Daarin wil en kan de A.R. Partij alleen de bedreigde democratie dienen als zij is een Christus-belijvende partij. Een partij, die voortdurend tot haar Heer bidt: leer mij naar Uw wil te handelen.

Mededeling

Ook dit jaar zal ons blad weer met een Kerst-oudejaarsnummer verschijnen. In verband hiermede zullen de nummers van 22 en 29 december worden samengevoegd. Dit gecombineerde nummer met een omvang van 16 pagina's, zal aan de abonnees worden toegezonden in de week van 24 tot 29 december.

n.v. SLAVENBURG'S bank

Affiliatie

**Handels- en Effectenbank
N.V.**

Groningen - Brugstraat 32

Financiering van kerkbouw
Emissie van obligatieleningen

HET IS

HOPMAN

ORANJELAAN 66 - ZOETERMEER

Telefoon 01790-3700*

die kan bemiddelen bij aankoop van een

EIGEN HUIS in ZUID-HOLLAND

Vraagt onze woninglijst.

**Dames-,
heren- en
kinderkleding**

Wieringa

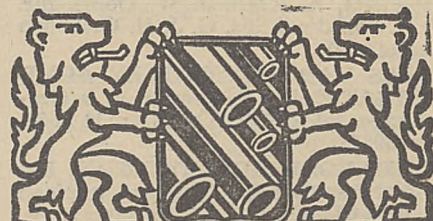
ZWOLLE
APELDOORN
HILVERSUM

AMERSFOORT
ARNHEM

CARL UPMANN

CIGARS

**VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIINDRECHT**

Op de afdeling LEDENADMINISTRATIE van het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen, Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage, wordt gevraagd een

adm. vrouwelijke kracht

per 1 februari 1963.

Een mulo-opleiding is niet vereist, wel is noodzakelijk typevaardigheid, gevoel voor administratie, grote accuratesse en teamgeest. Leeftijd: 18 tot 25 jaar.

Een prettige werkring wordt geboden. Kleine afdeling. 5-daagse werkweek. Salaris overeenkomstig de regeling voor rijksambtenaren. Inpassing in de salarisschaal geschiedt afhankelijk van opleiding, leeftijd en ervaring. Voor 23-jarigen en ouderen wordt het salaris verhoogd met een huurcompensatie van f 27,20 per maand.

Schriftelijke sollicitaties met opgave van referenties worden gaarne ingewacht op bovenstaand adres.

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

Een belangrijk punt in het
sociaal-economisch beleid:

AANDACHT VOOR HET ZWAKKE

Zwammerdam

DE Tweede Kamer heeft dan toch berust in het „vellen van een oude eik”. Zwammerdam werd geofferd.

Voor de A.R.-fractie was dit wetsontwerp een bijzonder moeilijke zaak. De inhoud van dit wetsontwerp was zó omvangrijk (20 gemeenten waren hierin betrokken) dat een voldoende goed eindoordeel niet te geven was. Er waren belangrijke voordelen maar evengoed minder acceptabele oplossingen voor andere gemeenten. Met name voor Zwammerdam.

Eigenlijk verkeerde de A.R.-fractie in een dwangpositie. En daarom moest zij de voordelen tegen de nadelen afwegen. De balans sloeg door naar „niet-tegenstemmen”.

Tegenstemmen — zo bleek achteraf — had overigens geen resultaat gehad. Alleen de heer Kodde (S.G.P.) en de zijnen waren tegen. Niet zozeer om der wille van Zwammerdam alleen. Er waren van die zijde meerdere bezwaren tegen opheffing van gemeenten in het algemeen.

Het amendement van de C.H.U.-woordvoerder — de heer Beernink — werd verworpen. De Kamer wilde kennelijk niet een geheel nieuwe wijziging der grenzen zonder dat het hoor en wederhoor der daarbij betrokkenen was toegepast. Dat zou in strijd zijn met de wettelijke procedure.

Zwaar invalide

HET ontwerp dat de financiële positie van de bepaald ernstig invaliden — onbarmhartig „invaliditeitstrekkers” genoemd — sterk verbeterde, is aangenomen. Echter niet dan nadat de katholieke minister Veldkamp op suggestie van de heer Van Eibergen (A.R.), een verruiming had geaccepteerd. Met ingang van 1 januari 1963 krijgen deze zwaar invaliden een verbeterde uitkering; er wordt bovendien een soepele overgangsregeling ingesteld, terwijl ook een derde groep van invaliden tussen 55 en 66 $\frac{2}{3}$ procent invalide een uitkering zal krijgen. De minister zal de huidige wet daartoe spoedig wijzigen.

Uiteraard bestaan op dit terrein nog veel gerechtvaardigde wensen. Helaas is de minister beperkt in zijn middelen. Hij zag geen enkele weg meer open meer gelden ter beschikking te stellen. Er zijn meerdere projecten die óók nog moeten worden aangepakt, waarvoor een deel van de beschikbare middelen moet worden gereserveerd.

De heer Van Eibergen (A.R.) heeft nog een warm pleidooi gehouden voor

Vreemde vraag

De voorzitter van de Kamer menigde zich ook in het vragenuurtje met een vraag aan de bewindsman.

Dat is het eerste vreemde. Immers een voorzitter doet niet aan het debat mee. Daaronder valt ook het vragenuurtje.

Het tweede vreemde was, dat hij beweerde dat alle telefoongesprekken die vanuit Voorburg met Den Haag werden gevoerd, afgeluisterd konden worden.

Nee, zei minister Korthals, daar weet ik niets van af.

En daarbij bleef het.

De voorzitter zal wel bedoeld hebben dat er wel eens twee gesprekken „door elkaar lopen”.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

een spoedige indiening van een wet op de arbeidsongeschiktheid, waarop de minister toezegde dat dit belangrijke wetsontwerp nog voor het zomerreces zou worden ingediend.

Ietwat ondeugend merkte hij op: „wij zullen u daaraan houden, Excellentie!”

Prijnsbeleid

DE C.H.U.-minister De Pous heeft voor zijn gevoerd beleid vrijwel van alle zijden lof ontvangen. Immers: de prijzen zijn maar langzaam gestegen. Men mag gerust zeggen dat de prijzen — ten voordele van alle consumenten — een stabiel niveau hebben gehad. De heer Nederhorst (PvdA) meende dat het prijnsbeleid van dit kabinet beter is geweest dan onder het kabinet Drees. Toch wilde hij er op wijzen dat dit verschijnsel mee te danken is geweest aan het feit dat in de E.E.G.-landen ook een vrij stabiel niveau aanwezig is geweest. Hij twijfelde er voorts aan of de vergroting van het aandeel van de werknemer in de welvaart wel het resultaat is van het beleid van dit kabinet. Drs. Nederhorst was wel zo verstandig om deze kritiek in vragende vorm te stellen. Minister De Pous heeft hem hierop met overtuigende cijfers duidelijk gemaakt dat juist de werknemers een stijging van hun reële lonen hebben ondervonden zoals tevoren nimmer was vertoond. De minister meende zo ver te mogen gaan met te zeggen dat hier een „revolutionaire” ontwikkeling is geweest. In 1963 is er een werknemersaandeel van rond

dit beginsel gaarne de meerdere verantwoordelijkheid die de stichting van de arbeid (de samenwerkende organisaties van werkgevers en werknemers) óók met betrekking tot het prijsbeleid had toegewezen gekregen.

Aannemers en de doorberekening

DE minister is op zijn oorspronkelijke beslissing, dat na 1 juni 1962 geen ontheffing van de Prijzenbeschikking Bouwbedrijf meer mogelijk zou zijn, grotendeels teruggekomen. Aantoonbare verliezen in ondernemingen hadden ingevolge die beslissing niet tot gevolg dat deze aannemersbedrijven de loonsverhogingen alsnog mochten doorberekenen. Deze zienswijze had ook o.m. tot consequentie dat gelijke gevallen ongelijk werden behandeld.

Prof. Versteeg (A.R.) kon de minister er van overtuigen, dat die oorspronkelijke beslissing in strijd was met de billijkheid en redelijkheid. Hij bouwde daarbij voort op de eerder over deze kwestie ingediende vragen van de heren Aantjes en Meulink — die naar prof. Versteeg oordeelde — door de minister tamelijk onbevredigend waren beantwoord. De minister ging thans in grote lijnen met dit bezwaar akkoord.

Een voor de aannemers zo belangrijk punt is thans ten gunste van hen gekeerd. Wij menen dat dit van de minister een daad van wijs beleid is geweest om op deze manier aan bestaande bezwaren tegemoet te komen.

Aftasten

De heer Van der Ploeg (KVP) had zei hij met genoegen naar mr. Van Lier (PvdA) geluisterd, die o.a. ook gepleit had voor een winstdeling van werknemers.

Mr. Van Lier had te voren gezegd, dat de KVP indertijd het niet had willen proberen met de PvdA om tot een akkoord te komen over de loonpolitiek.

De KVP spreker hakte (overigens niet ten onrechte) nog op de VVD die, naar hij zei, er alleen op uit was het overleg met de arbeiders „wat op te poetsen”, maar vooral toch voor het „overige alles bij het oude te laten”.

Betekenen deze over en weer uitlatingen een roeken naar een zekere toenadering van PvdA en de KVP? Naast een afstoten van de VVD?

Men weet dat niet zeker, maar soms lijkt het er op.

voorgestelde systeem. Een grotere verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven zou mogelijk kunnen zijn! Hij wilde daarop niet verder aandringen, omdat bij een nog steeds overspannen arbeidsmarkt de nodige voorzichtigheid moet worden betracht.

Praktisch alle fracties hebben hun dank tot uitdrukking gebracht. In feite komt dit neer op een achteraf goedkeuring van het door de staatssecretaris Roolvink (A.R.) gevoerde beleid.

Immers, de door hem voorgestelde nieuwe loonpolitiek is thans, vollediger uitgebouwd.

De vrijheid is voor het bedrijfsleven groter geworden maar daarmee óók haar verantwoordelijkheid.

De minister legde er de nadruk op dat de mogelijkheden van loonsverbeteringen in 1963 niet zo groot waren als wel eens voorheen het geval is geweest. Zodoende wordt de eigen verantwoordelijkheid nog belangrijker.

Verlangens

DE waardering hield niet in dat er geen verlangens meer bestonden inzake de sociale sector. Integendeel: vele verlangens werden uitgesproken.

De heer Van der Ploeg (KVP) b.v. zei: „het is niet zo dat de KVP al aardig tevreden is en in het sociale tuintje „Nederland” slechts hier en daar een bloempje wil zetten of de paden wil aanharken”.

Namens de A.R.-fractie vroeg de heer Van Eibergen bijzondere voorrang voor de gehandicapten — die nog nergens onder vallen.

Als de wet nog te lang uit zou blijven, zou het wenselijk zijn voor deze groep een aparte regeling (tijdelijk)

• Vervolg op pag. 6

HET DONDERDAGSE VRAGENUURTJE IN DE TWEDE KAMER MET DE ANTWOORDEN

1. Koelhuis boter wordt niet goedkoper.
2. Margarineprijs wordt (nog) niet hoger.
3. Het ligt niet aan het Alkmaarse bedrijfsleven dat er moeilijkheden met de Italianen zijn.

73.5% terwijl dit in 1959 ruim 5 punten lager lag.

Aandacht voor het zwakke

BIJZONDER duidelijk heeft de heer Van Eijsden (A.R.) er op gewezen dat ook in het nieuwe loonbeleid een aantal positieve factoren zijn vervat, die een goede ondersteuning vormen voor het tot nu toe gevoerde prijnsbeleid. Nu vast staat dat het totale bedrijfsleven een grotere verantwoordelijkheid gaat dragen en dat ook wil, betekent dit dat de Stichting van de Arbeid óók voor het prijnsbeleid een bijzondere verantwoordelijkheid op zich heeft genomen.

Hij wees er voorts op dat een bepaalde sector in het bedrijfsleven het niet altijd even gemakkelijk heeft. Die tak wordt gevormd door de z.g. verzorgingsbedrijven. Dit soort bedrijven kan, eigenlijk voortvloeiende uit de aard van dat bedrijf, niet voldoende meekomen in de produktiviteitsontwikkeling. Het nare van de zaak is dan dat dit soort van bedrijven als zij (moeten) overgaan tot het doorberekenen van de lonen in de prijzen, bij de minister te biecht moeten komen — altijd weer! Dat is niet altijd bevredigend.

De staatssecretaris Gijzels (KVP) was het overigens met de heer Van Eijsden eens dat men wat voorzichtig moet zijn tegenover een consumentenraad die door de overheid zou worden opgericht. Deze zaken kunnen nuttige instellingen zijn — in het belang van de consument — maar vóór het zover is dat de overheid hier een taak heeft moet dit eerst in het maatschappelijk leven, in samenwerking met het bedrijfsleven, groeien.

De inhoud van de rede van de heer Van Eijsden was een duidelijk A.R.-geluid bij deze economische beschouwingen. Bijzondere aandacht schenken aan het zwakke, dat in deze economische tijd het extra moeilijk heeft en daarnaast niet eerder een directe overheidsbemoeïing in min of meer normale omstandigheden dan na een duidelijke gestalte te hebben gekregen vanuit het particuliere initiatief.

Daarom ook accepteerde hij vanuit

De nieuwe loonpolitiek

ZELFS de socialist Van Lier wees het nieuwe loonstelsel niet af. En dat zegt toch wel iets als men weet hoe sterk de PvdA de geleide politiek altijd heeft verdedigd. Natuurlijk had hij kritiek op de eerste aanzet (in 1959) van deze politiek — de gedifferentieerde loonpolitiek. Maar hij vergat dat men in een spanningsvolle tijd niet op één maal kan overgaan van een strak geleide overheidsloonpolitiek tot 1958 naar een loonsysteem waarbij de verantwoordelijkheid kwam te liggen bij het bedrijfsleven in 1959. Daar is een overgangsperiode voor nodig!

De heer Van Eibergen (A.R.) wilde nog wel wat verder gaan dan het thans

WEERZIEN IN CANADA

Ook uw ouders kunnen deelnemen aan de
ACHTSTE FAMILIEBEZOEKREIS

georganiseerd door „WEERZIEN OVERZEE“, orgaan van de Ned. Chr. Reis Vereniging en de Chr. Emigratie Centrale, in samenwerking met N.C.R.(radio)V., de P.C.B., de N.C.V.B. en de C.B.T.B.

ACHTSTE CANADAREIS 1963

REISSOM VANAF f 1.213,64

Heen: Rotterdam 22 mei 1963 met de „Rijndam“ van de H.A.L. Terug: Montreal 8 september 1963 of 3 oktober 1963, eveneens met de „Rijndam“.

Vrijblijvende inlichtingen worden u gaarne verstrekt door het Centraal Bureau der NEDERLANDSE CHRISTELIJKE REIS VERENIGING, Weteringkade 22a, postbox 1035, Den Haag, telefoon 859302.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

P. BREUGEM, bouwkundige

OOSTEINDESEWEG 19 — TELEFOON 01892-319 BERGSCHENHOEK.

Wij verzorgen zowel de tekening met aanvraag, als de bouw van uw woning

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF
Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam
Telefoon 19 10 44

VERPLAATSBARE HOUTEN GEBOUWEN

Directie- en schaftwagens
Directie- en schaftketen
Noodwoningen,
scholen en kerken,
etc.

TELEFOON HARDINXVELD-GIESSENDAM 2 14 1

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19
Telefoon 05457-561 Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748-2245° — Postbus 30

F. VINK & ZOON

Aannemersbedrijf

Telefoon 01827-261

KERKLAAN 9 — MOORDRECHT

FIRMA G. & W. DRAISMA

Aannemersbedrijf

TELEFOON 0 5158-531 - MAKKUM
Alle betonwerken en utiliteitsbouw

J. DE KORT

metsel- en tegelbedrijf

Singel 350, tel. 33422 - 62891
AMSTERDAM

FIRMA C. VERMEER EN ZOON'S

fabrieken voor gebogen hout

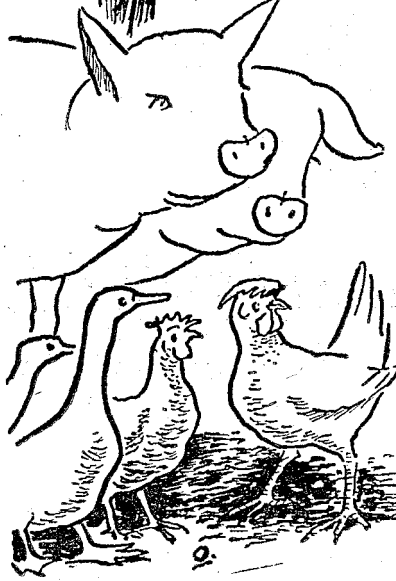
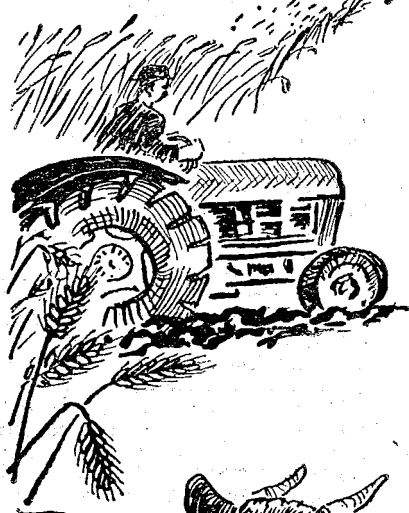
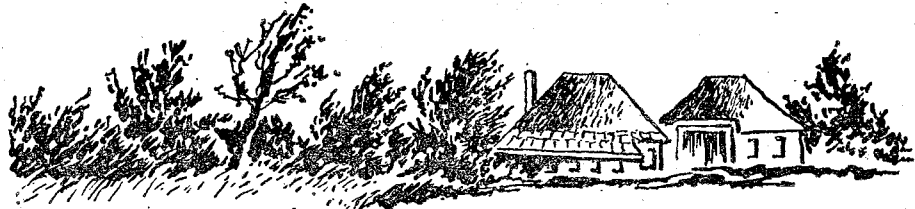
Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
RONDE EN OVALE TAFELRANDEN
GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS
ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

Voor betere beton...

N.V. SCHOKBETON

Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen, Elburg en Vianen. Bouwbedrijf te Zeist.

De A.R. Kiesvereniging te Scheveningen bericht met leedwezen het overlijden van haar hooggeachte voorzitter

dr. ir. W. H. C. Knapp,

hem dankbaar herdenkend als een blijmoedig en gelovig medestrijder in de christelijke politiek.

Namens de Kiesvereniging:
Dr. A. E. SCHOUTEN,
2e voorzitter

Mevrouw H. PRONK-BRANDERHORST,
secretaresse.

Scheveningen, 7 december 1962.

ONROERENDE GOEDEREN

- regelmatig hebben wij woonhuizen winkel, bedrijfsgebouwen en landerijen te koop
- gaarne aanvaarden wij opdrachten tot koop of verkoop
- wij verzorgen ook verzekeringen, hypotheek en financieringen

Makelaarskantoor VAN 'T HOF — GOUDA,
Van Hogendorpplein 27 — telef. 01820-2765 (b.g.g. 6015).

Verolme United Shipyards

Rotterdam - Holland

Telefoon 16 25 00

ONTROEREND schoon is de legende van de boer, die evenals de drie wijzen een geschenk wilde gaan aanbieden aan de te Bethlehem geboren Koning. Die boer was echter zeer arm. Hij bezat geen goud, geen wierook, geen mirre. Toen bond hij wat kluiten aarde van zijn akker, waarop hij zijn leven lang had gezwogen, in een doek en bracht deze aarde als gering huldebewijs aan de geboren zaligmaker.

De boerenbevolking is niet weg te denken uit de Nederlandse samenleving. Al hebben we machtige industrieën, we zijn een agrarisch land. Daar mogen wij om meer dan één reden dankbaar voor zijn. De Protestants-christelijke agrariërs zijn al sedert een groot aantal jaren verenigd in een Bond — en wel in de C.B.T.B., of, voluit: Christelijke Boeren- en Tuindersbond.

Ontstaan van de C.B.T.B.

DEZE Bond dateert reeds van 1918 en in de vierenveertig jaar van zijn bestaan heeft hij veel werk verzet.

De C.B.T.B. is eigenlijk voortgekomen uit de vereniging van Nederlandse patroons „Boaz“. In een in 1917 gehouden vergadering werd onder leiding van dr. H. Colijn besloten, „Boaz“ te reorganiseren. Er zou een splitsing moeten komen, een drie-deling: Een Christelijke werkgeversbond, een Christelijke Middenstandsbond en een Christelijke Boerenbond.

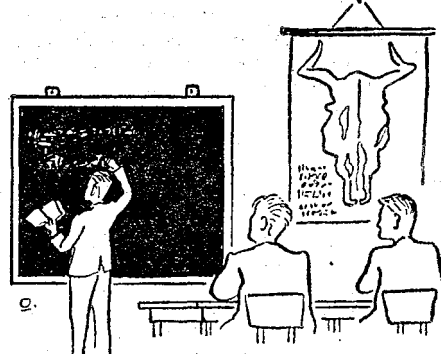
Nu de politieke overmacht van het liberalisme aan het verdwijnen is, zo schreef dr. Colijn, klampen de libera-

PUROL in huis!

Bij brand- en snijwonden, Pijnlijke kloven, Ruwe handen, Schrale huid.

Ien zich met alle macht vast aan de economische overmacht, die zij in ons volksleven nog uitoefenen. Een sterk sprekend feit is b.v. dat nog dezer dagen de heer Dresselhuys tot voorzitter van de Tuinbouwraad werd gekozen, hoewel toch waarschijnlijk 80 % van de tuinbouw gedreven wordt door mensen die aan onze zijde staan. De politieke gevolgen van deze feiten zijn natuurlijk, dat ook op het platteland ons volk blootstaat aan het gevaar voor afbrokkeling....

Welnu, men pakte aan. Voorzitter van de Commissie van Organisatie werd prof. dr. P. A. Diepenhorst en als secretaris trad op mr. J. W. Goedbloed te Groningen. Op 7 maart 1918 werd de officiële oprichtingsvergadering te Utrecht gehouden. Prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, een warm voorstander van een C.B.T.B., schreef in datzelfde jaar een opwekking, waarin hij concludeerde, dat op het platteland meer waarachtig geestelijk leven woont dan in de steden en in de middelpunten der industrie. Hij schreef: De sterking in een volk van het godsdienstig, geestelijk leven mag voor een aanzienlijk deel verwacht worden van het platteland. Hij eindigde zijn aanmoedigend schrijven als volgt: Het platteland christelijk en sociaal. Het heeft iets

Onderwijs....

C.B.T.B.

Een samenleving op de van Christus, dat is het. dat is niet alleen de of persoonlijk heeft dat te Nederlandse Christelijke eveneens en zij heeft a en bestaansgrond. Om hoogte zijn van de C.B. het een en ander over

minder moeite dan ander christelijk te wezen; iets neder om sociaal te zijn. Ge beide.

De C.B.T.B. is van het be eerst een principiële org weest. Het is God, Die geeft; — dit getuigenis v bij de neutrale boerenorg 44 jaar geleden. De christe echter in zijn doen en le van deze wetenschap. De van de C.B.T.B. werd daa noodzakelijkheid gevoeld. reiniteit van God en zijn

Bronchiale Hoestdrank in tabletten

het beginsel, waarvan de bij zijn werk. Het spreekt dat de C.B.T.B. voor de politieke partijen altijd e wante organisatie geweest

Overigens heeft de C.E begintijd moeilijke jaren d De oude garde van deze echter beziel van een groo wist van doorzetten, van En zo groeide de Bond steeds groter organisatie.

De C.B.T.B. van nu

NU is de C.B.T.B. een st Bond met ongeveer 3 Maar de Nederlandse Chris ren- en Tuindersbond vreemd het ook klinken n tien leden. De organisatie vooral in de provincies ge Nederlandse C.B.T.B. is i overkoepelend orgaan van ciale bonden. Die provinc zijn dan ook autonoom en die tezamen dertigduizend tuinders tot leden hebben. van zulke bonden — en c de leden van de Nederlan Met één uitzondering voer vinciale bonden de naam hun vaan. De uitzondering telijke Veenkoloniale lan

VOORSPOL Moeder wo
De kennis hier toe en juiste Baby- verzorging in een **BABY** Super de luxe **BABY**

die overigens niet minder T.B. behoort dan de andere organisaties.

De provinciale bonden talloze plaatsen hun afdelinge van die afdelingen zij der georganiseerd in kringe viduele belangenbehartigin leden geschiedt door de bonden.

Wie evenals schrijver de en wijle zo'n provinciaal b bezoekt, zal enigermate we in zo'n provinciale bond zo Dat is niet gering. De lan bouw heeft deze bonden n in deze tijd, waarin zulke zaken voor de agrarische w geding zijn. Wij denken a verkavelingen, de mecha

Firma Jan de

HARDINXVELD-GIESS
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGS
GRIENDHOUTHAN
HOEPELMAKER.
Telefoonno. 2150
Hardinxveld-Giessen

drukkerij zwagers

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462, Rotterdam

Hechte organisatie met belangrijke taken

De erkenning van het Koningschap politiek heeft na te streven. Maar het is een politieke partij. Ook ieder maatschappelijke organisaties. De bond erkent dat Koningschap politieke organisatie bestaansrecht. De leden wellicht niet goed op de organisatie, lijkt het ons dienstig, er

onderwijs en talrijke andere zeer belangrijke problemen.

Het is onjuist om te menen, dat de herenorganisaties, en dus ook de C.B.T.B., in feite niet veel anders doen dan te trachten, de garantielijzen voor de land- en tuinbouw zoveel mogelijk op te vijzelen. De eigenlijke instelling van de C.B.T.B. ligt op heel ander plan. Men wil een besel-organisatie zijn. De roeping van christen in het maatschappelijk- en economisch leven wil men vervullen. De boer, zich afhankelijk wetend van Schepper, zal in deze wetenschap in bedrijf zo goed mogelijk beheren zijn stiel zo goed mogelijk ver-

treffend is, dat het jaarverslag 1961-62 van de C.B.T.B. begint met deze woorden: Maar gerechtigheid is een licht, die in vrede wordt gezaaid voor hen die vrede stichten.

Onderwijs

AT de C.B.T.B. een machtig stuk cultuurarbeid in ons volk brengt, wordt duidelijk als men er kennis van neemt, wat deze bond op het gebied van land- en tuinbouwonderwijs en huishoudonderwijs heeft verricht en nog verricht. Vele christelijke lagere landbouwscholen, christelijke lagere landbouwscholen en christelijke lagere huishoudscholen zijn opgericht door de provinciale afdelingen van de C.B.T.B. De scholen zijn het platteland ten behoeven en ze betekenen voor de boerenland een geweldige vooruitgang. Men

IVOROL

Excellent witmakende tandpasta

De C.B.T.B. heeft ook middelbare christelijke land- en tuinbouwscholen gesticht; en te Ede een hogere christelijke landbouwschool gevestigd. Deze laatste school, die een sterk landelijk karakter draagt, dat bij uitzondering niet uit van een provinciale C.B.T.B., doch van de Nederlandse C.B.T.B., waarvan het bureau in Den Haag gevestigd is en wel aan de Sweelinckstraat 30. Verder heeft de Nederlandse C.B.T.B. een: Stichting bijzondere leerstoel Christelijke Maatschappijleer te Wageningen. Deze leerstoel is sedert het overlijden van de heer allen bekende prof Rip enige tijd onvervuld gebleven, doch in oktober is deze weer bezet geworden door de heer G. Hamming.

Uit de activiteiten van de C.B.T.B. op het gebied van het onderwijs blijkt, dat men de verheffing van het agrarisch volksdeel nastreeft door ontwikkelingsmogelijkheden te bieden.

Voorts is het hoofdstuk voorlichting een belangrijk chapter in de wereld van de C.B.T.B. Men geeft agrarisch-sociale voorlichting, doch de sociaal-economische voorlichting blijft niet achterwege. Deze laatste individuele voorlichting aan boeren aan de hand van bedrijfseconomische boekhoudingen zal in samenwerking met de landbouwvoorlichtingsdienst geschieden.

Akkerbouw

Overigens hecht men in de Bond grote waarde aan voorlichting en oordeelsvorming. Belangrijke zaken, die boer rakende, worden breed doorgesproken. Zo is de geruchtmakende zaak over de wet vervreemding landbouwgronden van onderop in alle gedingen van de C.B.T.B. doorgesproken. Veelal wordt de eindconclusie dan via het Landbouwschap aan de regering voorgelegd. Op deze wijze worden alle leden betrokken bij gewichtige zaken in het geheel van de organisatie. Vandaar, dat de afdelingen van de provinciale bonden zo springlevend zijn.

De taken, die de C.B.T.B. te vervullen heeft, zijn vele, zowel op het sociale als op het economische vlak. De agrarische wereld vertoont een veelkleurig scala. Men heeft de kleine bedrijven, veebedrijven, gemengde bedrijven, tuin- en akkerbouwbedrijven, pluimveehouderijbedrijven en al deze bedrijfsoorten hebben hun eigen moeilijkheden en mogelijkheden. Vele commissies van terzake kundigen verzetten jaarlijks bergen werk. Zelfs heeft de C.B.T.B. een variaverzekeringsmaatschappij opgericht: N.V. De Lage Landen, waarvan de heer drs. Vermeulen, adj. secr. van de C.B.T.B., directeur is.

Huishoudelijke voorlichting

REEDS lang heeft de bond ingezien, dat ook huishoudelijke voorlichting van veel belang is. Daar men in de

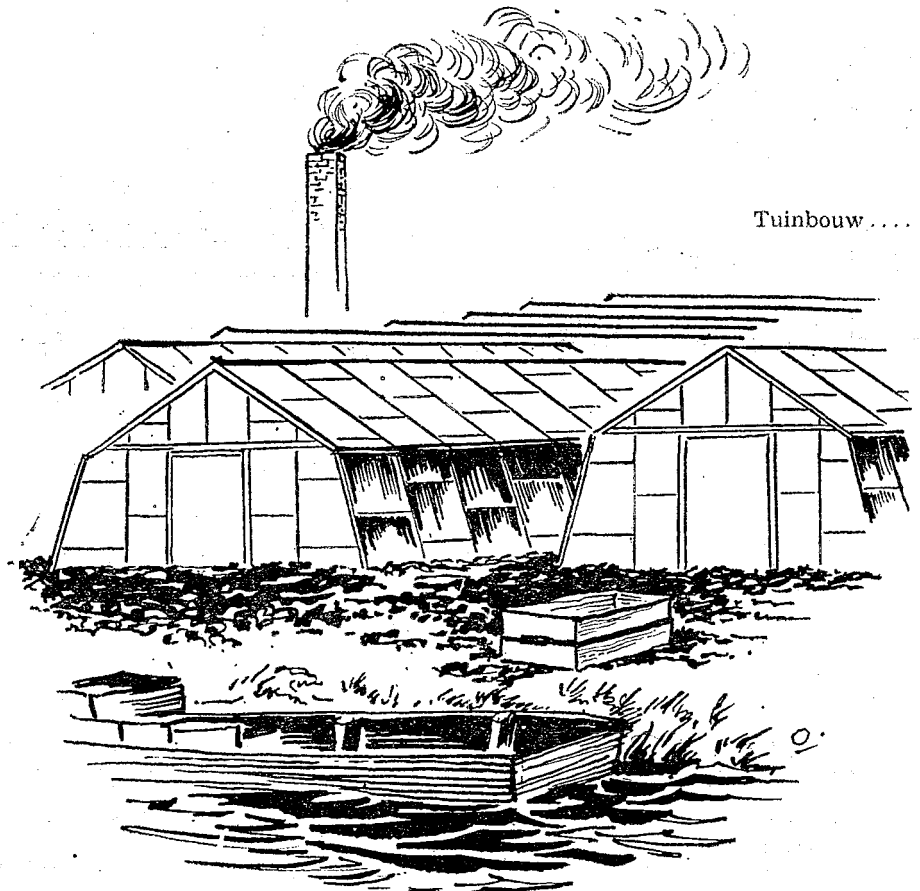
van de E.E.G. bijeen om concrete voorstellen te doen voor het landbouwbeleid. Door allerlei internationale organisaties spreekt de C.B.T.B. hierin mee. In het eerder aangehaalde jaarverslag van de C.B.T.B. wordt gezegd, dat het beleid ten behoeve van de Nederlandse land- en tuinbouw grote veranderingen zal ondergaan. Het lijkt er op, dat dit beleid zal moeten worden ingepast in het raam, dat door de Europese landbouwpolitiek wordt gevormd.

Waar zouden onze Nederlandse boeren blijven indien ze geen organisatie hadden? Het zou dan wellicht worden: Over u en zonder u...

Mr. B. W. Biesheuvel, de tegenwoordige voorzitter van de Nederlandse C.B.T.B. en lid van de fractie der Anti-Revolutionairen in de Tweede Kamer, is van alle internationale markten thuis. Het werk, dat hij ten behoeve van de christelijke boeren en tuinders — en dus voor ons volk — doet, is niet gering.

En hier willen we nog één zinnetje aanhalen uit de brief, die Colijn in 1917 schreef en waar we al meer uit citeerden: „Het is van veel belang, dat bij de inzet de mensen deskundige leiding hebben, want het is niet alleen maar de kwestie om een stel reglementen te ontwerpen...”

Uit een oproep uit 1917 om te komen tot een Christelijke Boeren- en Tuindersbond, nemen wij het volgende over, omdat deze woorden ook voor deze tijd geschreven konden zijn: Meer nog dan wij wel beseffen staan wij

Tuinbouw....

C.B.T.B. van aanpakken houdt, werden door de provinciale bonden huishoudelijke voorlichtsters aangesteld. Deze voorlichting is op het platteland een zegen, er wordt prachtig werk verricht. Sedert korte tijd heeft de Ned. C.B.T.B. mej. J. H. van Leeuwen, in onze kring vooral bekend als voormalig secretaresse van de Arjos, benoemd om ten aanzien van deze huishoudelijke voorlichting coördinerend werkzaam te zijn.

Uit het bovenstaande blijkt heel duidelijk, dat de organisatie van christenboeren zijn taak niet eng begrensd ziet. Integendeel, men verricht veelomvattend werk ten dienste van het gehele platteland en wij overdrijven niet als wij zeggen, dat de vooruitgang ten plattelande op verschillende levens-terreinen voor een belangrijk deel te danken is aan de C.B.T.B., die dikwijls baanbreker was in een door tradities verstarde omgeving.

De boer en de wereld

DE boer heeft tegenwoordig in sterke mate te maken met de situatie, zoals deze in de wereld groeiende is. Zo laat de Europese Economische Gemeenschap ons agrarisch volksdeel niet onberoerd. Het betekent, dat de C.B.T.B. ook een internationale functie heeft gekregen. In 1958 was door de Europese commissie een plan ontwikkeld voor een gemeenschappelijke landbouwpolitiek en in 1961 kwam de Ministerraad

voor nieuwe tijden met nieuwe eisen ook in ons stoffelijk maatschappelijk bestaan. Als Christen-patrons gevoelen en weten wij, dat in Gods Woord beginselen liggen, die ook voor die nieuwe tijden richtsnoer geven en dus geëerbiedigd dienen te worden.

Het zal duidelijk zijn, dat onze Anti-Revolutionaire partij dankbaar is voor het bestaan van een hechte organisatie als de C.B.T.B. Het kan een christelijke partij niet onverschillig laten, hoe een bond welke de christelijke normen in het maatschappelijke en sociale, maar evenzeer in het economische leven wil handhaven, reilt en zeilt.

Niemand mag enigszins smalend neerzien op onze boeren, die in een christelijke bond verenigd zijn en die als christenen met hart en ziel boer willen zijn.

De legende van de boer die het geboren Christuskind kluiten aarde van zijn akker ging aanbieden, kan, al is het dan maar een legende, ons tot nadenken stemmen en ons zelfs veel leren. Immers, die boer had wel geen edele schatten zoals de wijzen uit het oosten, zodat hij niets anders aan te bieden had dan kluiten aarde van de akker waarop hij jarenlang geploeterd had om ze vruchtbaar te krijgen, maar toen hij met bevende vingers de doek openmaakte in de stal van Bethlehem om grond van zijn akker aan te bieden, straalden hem rijke schatten goud tegen. Er was een wonder gebeurd: God had van de kluiten aarde zuiver goud gemaakt.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

HOLWERDA ZONEN Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten kantoortijd 2580 Rotterdam: telefoon 010-171317

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek

H. VISSERS N.V. — NIEUW-VENNEP
Telefoon 02546-444 (4 lijnen)

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK — TELEFOON 01790 - 3528 ZOETERMEER

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 24467 - 24468

Uw adres voor recepties en partijen

ONDERGOED

van de bovenste plank!

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., — Groep (Z.H.)
telefoon (01860)—2050

HEREN FABRIKANTEN-GROOTHANDEL EN WINKELIERS:

Voor al Uw verpakkingen naar:

PAPIERGROOTHANDEL

Fa. v. BARNEVELD & ZN.

J. P. C. Leinweberstraat 55 - Telefoon 08385-2825
Zandstraat 72 - Telefoon 08385-2518 - Veenendaal

HET GOOI

D. G. Reesink

TALMALAAN 12
SOESTDIJK
Telefoon 2401

TIMMER-, METSEL- EN ONDERHOUDSWERKEN BOUWBEDRIJF

„Cinderella”

Een begrip voor goede dameskleding. Meer keus, meer service. Kleine maat, grote maat, extra grote maat....

U PAST EN KOOPT PRETTIGER BIJ

Modehuis „Cinderella”

Havenstraat 53 — Hilversum
Telefoon 42151

Café-restaurant
Groest 80 — Hilversum
Telefoon (02950)-44451

Zalen voor alle doeleinden. Verzorgd restaurant, prima consumpties. Prijzen op aanvraag. Capaciteit diners: 700 personen.

R. BRUMMELKAMP

BLOEMISTERIJ
TUINARCHITECTUUR

VAN RIEBECKWEG 32
TELEFOON 02950-4 25 34
HILVERSUM

Stand- en tentoonstellings- verzorging

Laat advertenties U inlichten

voordat U gaat kopen!

Lectuurpakketten

REGELMATIG komen er nog bestellingen op het partijbureau binnen voor de lectuurpakketten, welke wij onlangs tegen gereduceerde prijzen ter beschikking stelden. Daaruit blijkt, dat deze aanbieding op prijs wordt gesteld.

Wij willen daarom nu tegen het einde van het jaar nog een keer voor alle leden het aanbod van deze goedkope brochure-pakketten herhalen.

Het betreft een tweetal bundels van vijf brochures. In beide zijn oude brochures en nieuwe uitgaven samengevoegd. De oudere brochures hebben uiteraard aan actualiteit ingeboet, maar zijn toch in ieder geval zeker nog historisch waardevol.

Het ene pakket zou globaal als een **studiepakket** kunnen worden aangeduid, het andere als een **referatenpakket**. Als aanduiding van hetgeen u wenst te bestellen — u kunt uiteraard ook beide pakketten tegelijk bestellen — is het in ieder geval een gemakkelijk te gebruiken betiteling.

Hieronder laten wij de samenstelling van de beide lectuurpakketten volgen:

REFERATENPAKKET — Prijs f 1.25

„**Bouwen op het fundament**”, openingsrede van dr. W. P. Berghuis op het Partij Convent dd. 19 april 1958.

„**Christelijke politiek**”, redevoeringen gehouden door dr. W. P. Berghuis, prof. dr. J. Zijlstra, dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, ds. P. A. A. Klusener en dr. J. Schouten, op de Deputatenvergadering dd. 24 januari 1959.

„**In hart en nieren**”, openingsrede van dr. W. P. Berghuis, gehouden op het Partij Convent dd. 28 oktober 1961.

„**Geen afbraak, maar groei**”, openingsrede van dr. W. P. Berghuis, gehouden op het Partij Convent dd. 13 oktober 1962.

„**Nieuw-Guinea: een terugblik**”, door dr. W. P. Berghuis. De tekst van deze brochure werd eerder gepubliceerd in A.R. Staatskunde, het nummer van augustus-september 1962.

STUDIEPAKKET — Prijs f 1.50

„**Het liberalisme van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie**”, door mr. W. C. D. Hoogendijk jr. De tekst van deze brochure werd eerder gepubliceerd in het september-nummer 1958 van A.R. Staatskunde.

„**Samen leven**”, referaten gehouden op de ARJOS-studieconferentie dd. 3 en 4 oktober 1958.

„**Samenwerking met minder-ontwikkelde gebieden**”, derde druk, rapport van het College van Advies van de A.R. Partij.

„**Studieschetsen 1960**”, van de Nationale Organisatie van ARJOS.

„**Beginsel- en Algemeen Staatskundig Program van de A.R. Partij**”, vastgesteld in de Deputatenvergadering van 10 juni 1961.

Bestellingen kunnen plaatsvinden bij het bureau van het Centraal Comité, dr. Kuiperstraat 3, te 's-Gravenhage. Giro-nummer 89673.

Van deze gelegenheid maken wij tevens gebruik, om er nog eens de aandacht op te vestigen, dat op het partijbureau gratis aangevraagd kan worden de zogenaamde **brochurelijst**, waarop alle brochures en rapporten vermeld staan (met vermelding van de prijs per exemplaar), welke momenteel verkrijgbaar zijn.

Tweede Kamer

• Vervolg van pag. 2

te maken. En voorts moet er aan gedacht worden dat met name de groep landarbeiders niet zo achterblijven als dit thans het geval is.

De V.V.D.-fractie liet bij monde van de heer Corver horen dat een verdere inkrimping van de arbeidstijd een niet ongevaarlijke zaak zal blijken te zijn. Ook de PvdA liet zich niet onbetuigd. „Schakel de drie vakorganisaties in bij de oplossing van het probleem van een nog steeds niet rechtvaardige inkomensverdeling!”

Te middernacht

In de politiek schijnt de spreuk: „hoe later op de avond hoe schoner volk” niet op te gaan. MeJ. Lemaire (PvdA) wilde naast de rozen die geplaatst waren op de tafel der bewindslieden wat „vergeet-mij-nietjes” zetten. Het bleken geen leuke bloemetjes. Ze leken meer op brandnetels!

Eén van haar opmerkingen was: de zaken op uw departement gaan toch maar traag. In 1957 was daar al een SER-advies en... de regering denkt nog!

Waarop de staatssecretaris Roolvink interrumpeerde — terecht — dat dit advies er al lag, 2 jaar vóór hij staatssecretaris werd.

De heer Suurhoff, zeer geagiteerd, druk gebarend: „dat is voor u toch geen reden dit nog langer te laten liggen?” Waarop de heer Roolvink repliceerde: „dat u zich zo opwindt zegt mij genoeg”. De heer Suurhoff, oud-minister van sociale zaken stoot op en riep met harde stem dat de staatssecretaris niet steeds zo persoonlijk moest worden!

Zijn fractiegenoot, de ietwat rauwe onbehouwen heer Posthumus heeft toen ook een woord en of enkele woorden geroepen, die niet door allen werden verstaan. Het komt dus niet in de handelingen! Sommigen menen: „die vent trekt alles in het persoonlijke vlak.” Maar deze woorden zouden tegen een van zijn fractiegenoten zijn gezegd, aldus de fractie. Anderen beweren dat deze heer het woord „Judas” zou hebben gebezigd — maar dit werd stellig ontkend.

Raar blijft dat toen minister Veldkamp om een herhaling van de gebezigde woorden vroeg, deze heer Posthumus „niet thuis” gaf. Hij vertrouwde dit aan de Handelingen niet toe kenlijk!

Centrale vergaderingen

Wij komen bijeen...

Gaarne vestigen wij de aandacht op enkele centrale vergaderingen in de verschillende delen van het land.

* **Op zaterdag 22 december** houdt de Statencentrale Goes een algemene vergadering. De plaats van samenkomst is het Restaurant van de heer Meyers, oprit Grote Markt te Goes. Aanvang der vergadering te 14.00 uur. Onder meer zal als spreker optreden de heer drs. G. M. Kerkhof te Middelburg.

Op verzoek van het Provinciaal Verband ARJOS-Groningen kondigen wij aan:

* **Op zaterdag 15 december** houdt het Provinciaal Verband ARJOS-Groningen zijn jaarvergadering. In de middagvergadering zal onder meer als spreker optreden Z.E. Staatssecretaris B. Roolvink. Alle leden van de kiesverenigingen zijn eveneens van harte welkom. De plaats van samenkomst is de Concertzaal De Jong, Hereweg 49 te Groningen. Aanvang der vergadering te 14.30 uur.

Op verzoek van de Nationale Organisatie van ARJOS kondigen wij nog aan:

* **Op zaterdag 22 december** houdt de Nationale Organisatie van ARJOS haar algemene vergadering. De plaats van samenkomst is het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats te Utrecht. Aanvang der morgenvergadering te 10.30 uur, der middagvergadering te 14.00 uur. In de morgenvergadering houdt de voorzitter, de heer C. Balkenende zijn openingsrede. In de middagvergadering spreekt de oud-voorzitter van de ARJOS, de heer S. Silvis. Tevens wordt dan een politieke kleinkunst programma aangeboden. De ARJOS verkiezingsactie wordt ingeleid door de tweede voorzitter, dr. C. Boertien. De voorzitter van het Centraal Comité, dr. W. P. Berghuis, zal tenslotte de vergadering toespreken. De toegang is vrij.

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

GRONINGEN

Chr. Coöperatieve Spaarbank „EIGEN HAARD” G.A.

LOPENDE DIEP — GRONINGEN

Spaarrente leden	3½ %
Spaarrente niet-leden	3¼ %
Jeugdsparrente met 10% premie	3½ %

N.V. DIJKSTRA'S DRUKKERIJ
¼ BOEKDRUKKERIJ
GEBROEDERS HOITSEMA

Druckers voor Handel
Nijverheid en Wetenschap

Peizerweg 138 - Tel. 05900-51541

Mijn ogen gun ik een bril van
v. d. Munnik

GRONINGEN: Brugstraat 27 - Heerestraat 32
HEERLEN: Stationsstraat 9

Voor Uw interieur
Meubelfabriek
„Succes”

Nieuwe Pekela / Tel. 05978-5324
Toonkamer:
Oosterhamriklaan 47, Groningen.

AUTOMOBIELBEDRIJF J. KNOOP N.V.

ADUARD
05903 - 235

GRONINGEN
Oosterhamrikkade 2
05900 - 27465

WIJ HEBBEN STEEDS VOORRADIG:

z.g.a.n. personenauto's

Komt U eens kijken? Inruil en financiering mogelijk.

„Bonte Hoek”

BOOMKWEKERIJEN
GLIMMEN (Gron.)

Leveranciers aan diverse gemeenten.
Prijzen op aanvraag

C.O.V.A. n.v.

LOOPVLAKVERNIEUWING,
VERKOOP VAN AUTO- EN TRACTORBANDEN
GRONINGEN, Damsterdiep 307. - Tel. 05900-29245 (4 lijnen)
LEEUWARDEN, Zaailand 82 - Tel. 05100-28248 (2 lijnen)

FIRMA KOOS - GRONINGEN

TE KOOP **Dekleden** TE HUUR
Lage Der A 5 - Tel. 23929

TALENS

de grootste overhemdenzaak
(ook naar maat)

BRUGSTRAAT 19 — GRONINGEN

Noorman's Groothandel

NOORDERHAVEN N.Z. 39 - GRONINGEN

Wij leveren via uw melkhandelaar:
ZOETERMEER'S ROEM MARGARINE
NUTRICIA KOFFIEMELK
BIER, LIMONADE EN HERO PRODUCTEN

calmix elektroliestook de ideale verwarming

p. c. nanninga
steentilstraat, tel. 35341
groningen

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export
EEN VERTROUWENSARTIKEL
Noord-Nederlandsche Zakkenhandel N.V.
GRONINGEN - EEMSKANAAL N.Z. 48
Telefoon 0 5900-3 13 45 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute” Telexnummer 53073

Laat advertenties U inlichten voordat U gaat kopen!

IN EN OM DE BOERDERIJ

LATEN we hopen, dat het voor eens en voor altijd het geval is geweest, dat ons televisieprogramma op een veel latere datum werd uitgezonden, dan de bedoeling was. Wellicht herinnert u zich de avond van de 22e oktober, toen tengevolge van een technische storing een en ander geen doorgang kon vinden.

Op 3 december j.l. hebben wij de film opnieuw uitgezonden, omdat wij van mening waren, dat de problemen rondom het boerenbedrijf te belangrijk zijn, om hier maar stilstaand aan voorbij te gaan.

Zo heeft u deze avond kennis kunnen maken met de familie Schep in Berkenwoude. Een echt anti-revolutionair gezin op een middelgrote boerderij. Maar een bijzonderheid op deze boerderij is toch wel, dat zij voorzien is van een moderne kaasmakerij of zoals mevrouw Schep ons zei: een voorbeeld-kaasmakerij. Jaarlijks komen hier tientallen buitenlanders om het kaasmaken te leren. Ze komen zelfs uit Egypte, uit Pakistan, uit India enz. Wanneer we het gastenboek bekijken, dan staan daar veel voor ons onleesbare Arabische namen in, maar we lezen ook Franse, Engelse en Duitse namen. Het is dus niet verwonderlijk, dat deze kaasmakerij de trots van mevrouw Schep is, waar zij niet over uitgepraat raakt. Wat een verschil is er tussen de werkwijze vroeger en nu.

Hieruit blijkt, dat de heer Schep de ontwikkelingen in het boerenbedrijf zeer bewust volgt. Maar hij is ook een man, die zeker niet alles gemechaniseerd wil hebben, omdat dan de „romantiek” van het boerenbedrijf hier onder zou lijden. Hij is dus tegen een z.g. fabriek. Dat kwam wel duidelijk tot uiting, toen hij zei, dat hij van levende have hield.

Platteland en stad

Wat de heer Schep opmerkte over de verhouding boer-stadsmens was een gevolg van het feit, dat vele stadsmensen tegenwoordig denken dat het alle boeren voor de wind gaat. De Regering steunt weliswaar met subsidies en met een garantiebeleid, maar zei de heer Schep, deze mensen staan blijkbaar niet stil bij de gevolgen, die een boer te dragen heeft, wanneer er zich een plotselinge ziekte onder vee voordoeft of als er een oogst mislukt.

Zandboeren

In dit verband wees hij op de uitzonderlijk moeilijke positie, waarin de boeren op de z.g. lichtere gronden — de zandboeren — geraakt zijn. Er zijn hier boeren die voor duizenden guldens voederschuld hebben. Dat bedrag kan aan de leveranciers niet voldaan worden, door de lage prijzen, voor varkensvlees en eieren.

Op ons commentaar, dat we toch goede verwachtingen mogen koesteren van de toekomstige Europese Gemeenschappelijke Markt op agrarisch gebied, zei de heer Schep:

„maar daar zullen juist deze bedrijven nog niet direct zo veel aan hebben. De welvaartstoename, die toch vrij algemeen is, is op z'n zachtst uitgedrukt het minst ten goede gekomen aan deze agrariërs en hun werknemers. Het was daarom een heel goede gedachte van de heer Bruins Slot en de A.R.-Tweede Kamerfractie om de Regering te adviseren de door deze boeren gemaakte schulden om te zetten in langlopende credieten met een rijksgarantie”.

Gelukkig is er sindsdien wel het een en ander gebeurd. Allereerst zal de Regering een renteloos voorschot verstrekken van f 1000,— en verder is er het plan voor een „Ontwikkelings- en saneringsfonds voor de landbouw”.

**Onze
TV-uitzending
op
maandag 3 december j.l.**

De heer Schep, die al deze ontwikkelingen nauwlettend gadeslaat, zei in deze televisieuitzending dan ook:

„dat het zo belangrijk is om in deze tijd — en ik zou dit vooral tot al mijn collega's willen zeggen — dat je als boer kennis neemt van alle problemen, die verband houden met je bedrijf. Dat je het grote geheel leert zien.” En hij vervolgde, „maar ik zou dit ook tot de niet-boeren willen zeggen. Want denkt u maar eens aan het garantiebeleid, de agrarische problemen, de grondpolitiek, de ruilverkaveling, de beloning van de werknemer en dan, als boer mag je zelf toch ook nog wel iets verdienen?”

Landbouwrapport

Wij zeiden in deze televisieuitzending,

„dat de boerenstand niet een op zich-zelf staande groep is, maar dat zij een belangrijk deel uitmaakt van onze volkshuishouding.”

Maar dat houdt tevens in, dat de boer — en met name de Anti-Revolutionaire boer — kennis neemt van alle publicaties, die door de partij worden uitgegeven. De heer Schep was het

Mevrouw Schep leerlingen uit India, Pakistan, Egypte enz.

hier volkomen mee eens, want zei hij:

„dit soort voorlichting kun je vandaag aan de dag niet meer missen, want de problemen van ons volk en daarin verweven die van de boerenstand ontwikkelen zich razend snel. Het is ook van groot belang om dit alles als christenen met elkaar te bespreken. Vooruitgang en verandering zijn op zichzelf vaak zo zakelijk, zo technisch”, want zei hij: „het gaat er daarom bij ons als christenen ook vooral om, tegen welke geestelijke achtergrond je die veranderingen ziet. Daarom is een christelijke politiek visie ook voor de agrarische sector van zo veel belang. De Bijbel zet de arbeid op een religieus niveau. Dit zicht moeten we bij alle veranderingen in het bedrijf vasthouden. Daarom zijn ook Christelijke politiek en het snel wijzigende agrarische bedrijf op elkaar aangewezen.”

Vroeger en nu

Toen wij met de heer Schep spraken over de situatie op het boerenbedrijf in de tijd van zijn vader, zei hij:

„in de tijd van mijn vader had je eigenlijk zo veel zakelijke voorlichting niet nodig. Het was allemaal veel eenvoudiger. Maar natuurlijk had zijn tijd ook bepaalde problemen. Denkt u b.v. maar eens aan de dertiger jaren, die zijn aan de boerenstand ook niet onopgemerkt voorbij gegaan.”

Politiek gezien zag de heer Schep een verbindingslijn tussen vroeger en nu. Zoals zijn vader in zijn tijd volop meeleefde in zijn agrarische en politieke organisatie, zo was hij blij hetzelfde te mogen doen. Hij hoopte, dat zijn zoon dit zal mogen voortzetten.

De jongere generatie

Voor een politieke partij is het be-

langrijk om te horen hoe de jongere generatie over haar beleid denkt. In dit geval behoeften wij niet ver van huis, want één van de zoons, Gerrit Jan, was bereid deze mening voor de televisiecamera kenbaar te maken. Natuurlijk sprak hij allereerst over de ontwikkeling van de E.E.G.

Hij zei hiervan:

„het zal zaak zijn om alle noodzakelijke veranderingen in goede banen te leiden. Het beleid wordt nu al meer nationaal, dan op de boerderij zelf bepaald. Straks zal dat bijvoorbeeld voor bepaalde produkten vanuit Brussel, ook internationaal steeds meer gaan spelen. Wij moeten dan juist als christelijke politieke partij onze bijdrage in christelijke zin leveren. Dit hebben wij nationaal, ook in onze christelijke agrarische organisatie — de C.B.T.B. — steeds geprobeerd. Daarom moeten wij ook internationaal als christenen proberen een stempel op dat beleid te drukken.”

Over het program van actie van de agrarische sector, zei hij:

„er staan daar bijzonder belangwekkende punten in. B.v. waar gesproken wordt van een stimulering van het wetenschappelijk onderzoek in de landbouw, zowel op economische als op technisch gebied, of waar gewezen wordt op de versterking van het land- en tuinbouwonderwijs. Wat mij als jongere vooral aanspreekt”, zei Gerrit Jan Schep, „is de actieve medewerking die verleend moet worden aan de landbouwpolitiek in de Europese Economische Gemeenschap. Dat zijn nu punten, waar ik volledig mee kan instemmen.”

Dit was een fris geluid. En ook wij hopen, dat vele andere jongeren in onze partij hier van harte mee zullen instemmen. hg

Vraagt uw bakker naar
TARVO-BROOD
Uw bakker
Uw dokter

Kwaliteit en garantie zijn begrippen die onverbrekelijk met onze naam zijn verbonden.

Een naam met traditie.
Een firma met rijk palet.

**LAK- EN VERNISFABRIEKEN
WED. BOONSTOPPEL & ZONEN N.V.
WADDINXVEEN**

ABONNEERT U

Uit de inhoud van het zesde nummer:

KERSTFEEST IN HET GEZIN

REDE VAN KOLONEL BAKKER
TOT DE SOLDATEN

REPORTAGE OVER DE TIENDUIZENDSTE
GEOORTEREGELING ALS VRAAGSTUK VAN
MEDISCHE ETHIEK

BOEKBESPREKING

Vragenrubriek

Daarom abonneert U zich meteen!

De prijs is een verrassing: slechts f 2,50 per jaar!

- **GEZOND GEZIN** is het enige Protestantse blad in Nederland over vragen van huwelijks- en gezinsleven.
- **GEZOND GEZIN** is een uitgave van de P.S.V.G. (Protestantse Stichting voor Verantwoorde Gezinsvorming).
- **GEZOND GEZIN** bestaat thans een jaar, en er zijn zes nummers verschenen.
- **GEZOND GEZIN** heeft nu reeds tienduizend abonnees en er worden nog meer acties gevoerd om het aantal op te voeren.
- **GEZOND GEZIN** is voor u misschien het blad waarop ook u hebt gewacht.

In ieder huis een GEZOND GEZIN

HIERLANGS AFKNIPPEN EN OPZENDEN

Ik geef mij op als abonnee op **GEZOND GEZIN** met ingang van de tweede jaargang.

Ik zal f 2,50 storten op postrekening 340386 t.n.v. Gezond Gezin, Prins Hendrikstraat 53, Den Haag.

NAAM:

ADRES:

PLAATS:

Datum: N.G.

Bent U het hier mee eens, dat een stuurman niet zonder kompas kan, evenmin een huisvrouw zonder fornuis, een onderwijzer niet zonder aanwijsstok, een timmerman niet zonder gereedschap, een winkelier niet zonder weegschaal, en een boer niet zonder ploeg, ja ???

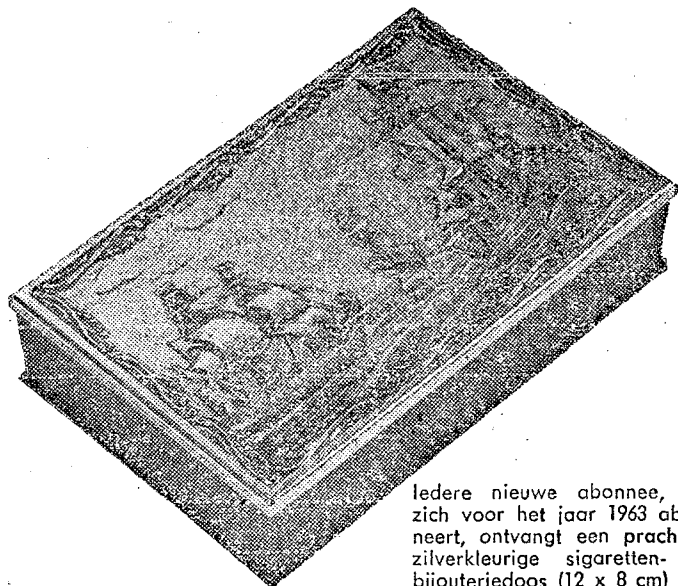
Dan kunt U in deze samenleving met haar vele vraagstukken en soms zeer plotselinge ontwikkelingen nauwelijks voldoende georiënteerd zijn zonder een abonnement op het weekblad

Nederlandse Gedachten

IN DAT BLAD VINDT U ONDERMEER:

- * Bijdragen over de actuele binnen- en buitenlandse politiek
- * -Wekelijks overzicht van de eerste- en tweede kamer
- * Een nieuwe feuilleton van Foka van Loon
- * Cryptogrammen en puzzels

Voorts een grote variëteit aan rubrieken

Iedere nieuwe abonnee, die zich voor het jaar 1963 abonneert, ontvangt een prachtige zilverkleurige sigaretten- of bijouteriedoos (12 x 8 cm) met inscriptie op de onderkant.

Wanneer u 5 abonnees opgeeft voor het jaar 1963 ontvangt u naar keuze een

- sigaren- of bijouteriedoos (15 x 10 cm)
- een verzilverde sleutelring
- een verzilverde briefopener

stuur vandaag nog de bon naar Den Haag

BON

U kunt mij voor 1963 noteren als abonnee:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

OPGEGEVEN DOOR:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Opsturen aan Administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

Abonnementsprijs per halfjaar f 3.25. Giro 89673.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

(VOOR HET EERST VERSCHENEN IN 1829 ONDER REDACTIE VAN MR. GUILLAUME GROEN VAN PRINSTERER)

WEEKBLAD VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ

In dit nummer

- ★ De partij in 1962 (pag. 2 en 16)
- ★ Eerste Kamer (pag. 3)
- ★ De Tweede Kamer in 1962 (pag. 4, 5 en 6)
- ★ De wereld in 1962 (pag. 8, 9 en 13)
- ★ Een brief van de verontrus-
ten en nog enkele reacties
van lezers (pag. 10, 11 en 12)
- ★ Een verhaal uit Alaska (pag. 7)
- ★ Overdenking bij de jaar-
wisseling (pag. 3)

HOEWEL er vanaf dit moment tot aan het ogenblik waarop de nieuwe Tweede Kamer verkozen zal worden, nog heel wat werk van de Kamerleden geveerd zal worden, ook van de A.R.-volksvertegenwoordigers, willen wij in dit laatste nummer van ons blad in 1962 op de gebeurtenissen, die na de stembus plaatsvinden, enigszins vooruitlopen.

Vijf A.R.-fractieleden zullen dan niet terugkeren, voorzover dit thans kan worden gezien. En het zijn niet de eersten de besten.

Mr. Roosjen, de heer Biewenga en dr. Veerman lieten resp. op en vóór het Partij Convent van 13 oktober — dus in het begin van de lange kandidaatstellersprocedure — weten, dat zij in 1963 geen Kamerkandidaat zullen zijn.

Hetzelfde besluit namen kort voor het ter perse gaan van dit nummer Dr. Bruins Slot en Dr. Verkerk. De laatstgenoemde nam dit besluit omdat hij (zoals hij het schreef) zijn plaats vrij wilde maken om te bevorderen dat de toekomstige A.R.-fractie een zo veel mogelijk aan de eisen van de tijd aangepaste samenstelling zal verkrijgen.

Het heengaan van Dr. Bruins Slot uit de Kamer is het rechtstreekse gevolg van een medisch advies. Dat betekent gelukkig niet dat hij ziek is. Dat betekent wel, dat hij tenminste één van de beide zeer zware taken neerlegt, om zich met alle krachten aan de

Een heengaan wel,
een afscheid niet!

overblijvende te kunnen wijden.

Indien men er op let hoeveel Tweede Kamerleden de laatste tijd na een korte ziekte uit het leven weggerukt werden, dan kan men er slechts zeer dankbaar voor zijn, dat deze voorman, met een gevoel voor christelijke politiek tot in zijn vingertoppen, in wezen ongebroken, beide handen mag slaan aan de ploeg, die dagelijks en diepe voren in de opinie van het protestants-christelijke volksdeel kan trekken: het dagblad „Trouw”. Er is onderscheid te maken tussen aanleiding en oorzaak. Natuurlijk suggereren mensen en kranten bij deze keuze op dit moment, dat de medische uitspraak slechts camouflage is. Zij kunnen beter weten als zij zich de gedwongen rustperiode van mei tot september van de heer Bruins Slot herinneren. Doch hoe korter van memorie zij zijn, des te vrijmoediger is meestal de oordeelsvelling van zulke mensen en bladen. Natuurlijk kan niet exact worden nagegaan in hoeverre de politieke gebeurtenissen met alle fysieke en psychische spanningen van dien, de medische indicatie, die tot het advies leidde, hebben beïnvloed.

Vruchtbaarder dan het speculeren daarover, is het te constateren, dat het hier wel een heengaan uit de Tweede Kamer, maar geen afscheid van de christelijke politiek betreft. Met dat perspectief voor ogen hebben de vele vrienden van de aftredende Kamerleden, en zij zelf, misschien wel hun moeilijke ogenblikken, doch geen reden tot neerslachtigheid. Trouwens niet slechts in de Tweede Kamer kan men de zaak, waarom het onze partij gaat, dienen. Als dat waar was, zou men de geestverwante pers en de partij-organisatie kunnen doen ineen schrompelen

• Vervolg op pag. 2

De gang van zaken bij de kandidaatstelling

DEZE week hebben de kiesverenigingen ter verdere voorbereiding van de kandidaatstelling ontvangen (vertrouwelijk en niet voor publicatie bestemd):

- a. de grosljst met de namen van de 60 personen, die het meest door de kiesverenigingen zijn aanbevolen (de namen zijn op de lijst geplaatst in de volgorde van het aantal malen dat zij zijn noemd)
- b. het advies van het Centraal Comité met 37 namen
- c. het gewaarmerkte stembiljet, waarop de kiesverenigingen 24 namen zullen plaatsen in de volgorde, die zij zelf wensen. Het advies van het Centraal Comité dient daarbij steeds als leidraad en is dus niet bindend.

Iedere kiesvereniging heeft tenminste 1 stem.

Elk 50-tal leden verschaft de kiesvereniging een stem meer.

Anders dan bij de grosljststemming (waarbij slechts geteld werd hoeveel malen de kiesverenigingen bepaalde personen noemden en de rangorde op die aanbevelingen dus niet ter zake deed!) heeft dus de stemming over de advieslijst de volgende hoofdkenmerken:

- a. de volgorde waarin de kandidaten door de kiesverenigingen op het stembiljet worden geplaatst, is van belang voor het totaal aantal punten, dat deze kandidaten in het gehele land behalen.
- b. de kandidatenlijst, tot stand gekomen door optelling van het aantal punten, dat elke kandidaat aldus op de stembiljetten behaalt, wordt door de kiesverenigingen en niet door de individuele partijleden tot stand gebracht (volgens partijstatuut en reglement).
- c. Uit dit laatste vloeit voort, dat in dit stadium der procedure, een grotere kiesvereniging meer stemmen heeft dan een kleine kiesvereniging. Dat behoeft de kleine kiesverenigingen natuurlijk niet te ontmoedigen, want zij zijn het talrijkst en oefenen dientengevolge ook grote invloed uit op het eindresultaat: de kandidatenlijst.

Een voorbeeld:

Als de kiesvereniging te X, dank zij het grotere aantal leden bijvoorbeeld 4 stemmen heeft, en de kiesvereniging te IJ (met bijvoorbeeld 40 leden) slechts 1 stem, dan ziet men de neerslag daarvan bij het bepalen van het punten-aantal als volgt: Kandidaat A, die door de kiesvereniging te X het hoogst op het stembiljet geplaatst wordt, krijgt daar dus $4 \times 24 = 96$ punten. De op één na hoogstgeplaatste (B) ontvangt $4 \times 23 = 92$ punten enz.

Indien A ook het hoogst geplaatst wordt door de kiesvereniging te IJ, verkrijgt hij daar $1 \times 24 = 24$ punten. B ontvangt in die kiesvereniging, als hij ook daar nr. 2 op het stembiljet wordt: $1 \times 23 = 23$ punten.

Het is nu wel duidelijk, hoe de stemmingen over het advies van het Centraal Comité (waarbij als „informatiebron” de grosljst dienst doet) de kandidatenlijst tot stand doen komen.

BELANGRIJK

1. Elke kiesvereniging stemt volgens de door haar zelf vastgestelde methode.
2. Elke kiesvereniging, die aan de stemming deelneemt, moet haar ingevulde stembiljet uiterlijk woensdag 16 januari op het partijbureau aanwezig doen zijn. (Er zal dus in het begin van het nieuwe jaar wel druk worden vergaderd!).
3. De opstelling van de advieslijst en de uitslag van de stemmingen daarvoor lopen niet vooruit op de beslissing, die het Partij Convent, dat D.V. op vrijdag 1 februari ('s avonds) en op zaterdag 2 februari (dagvergadering) zal moeten nemen over de lijst-aanvoering. Het Centraal Comité zal op dat Partij Convent zijn voorstel (dat reeds op 15 september j.l. gepubliceerd werd) indienen, nl. om met meer dan één lijst-aanvoerder uit te komen.

TENSLOTTE:

Het Partij Convent van 1 en 2 februari 1963 zal een werkvergadering zijn.

De Deputatenvergadering is vastgesteld op D.V. zaterdag 23 maart 1963.

De kandidaatstelling vindt op 2 april 1963 plaats.

De verkiezing van de leden der Tweede Kamer is vastgesteld op 15 mei 1963.

Met al het aan het bovenstaande verbonden werk en de daarbij behorende vergaderingen voor de boeg, wenst het Centraal Comité en de redactie van ons blad u — met uw gezin en familie — een gezegend Kerstfeest en een goede jaarwisseling.

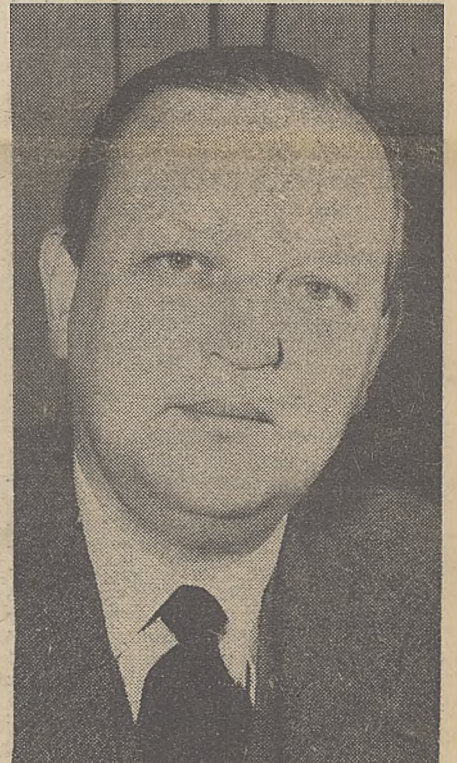
Zij rekenen er gaarne op, dat u ook dan en met name weer vanaf het begin van 1963 volop „van de partij” zult zijn. Moge bovenal Gods zegen ons werk begeleiden.

Het officiële communiqué over: Dr. Bruins Slot

DE heer Bruins Slot heeft aan het Centraal Comité meegedeeld, dat hij op grond van een medisch advies van zeer recente datum zich genoodzaakt ziet een einde te maken aan het gelijktijdig vervullen van het Kamerlidmaatschap en het hoofdredacteurschap van Trouw.

Nu hij in deze omstandigheden verkeert, acht hij het zijn plicht te kiezen voor het blijven vervullen van het hoofdredacteurschap van Trouw. Dien-tengevolge zal hij een nieuwe kandidatuur voor de Tweede Kamer niet meer kunnen aanvaarden.

Het Centraal Comité betreurt het dat de heer Bruins Slot genoodzaakt werd tot deze keus. Het wil reeds op dit ogenblik uiting geven aan zijn waardering en dankbaarheid voor hetgeen dr. Bruins Slot als lid en voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie voor land en volk heeft verricht en uit dien hoofde voor de A.R. Partij betekent.

Dagblad

Trouw
Prot.-Chr. dagblad

Hoofdkantoor: Amsterdam
Herengracht 170
Telefoon: 220 383

Oosterbaan & Le Cointre n.v.
GOES

UITGEVERS
TELEFOON (01100) 56 03 - 75 55

Al 60 jaar drukkers voor bedrijven en organisaties in de Benelux.

Voor uw Filmavond

EEN **cefa** FILM

STEYNLAAN 13 HILVERSUM TEL. 13751

Internationale en interkerkelijke

**VERENIGING VAN VOLLE
EVANGELIE ZAKENLIEDEN „NEDERLAND”**

(full gospel business men's fellowship international)

De beste zaak, die u op deze wereld kunt doen is:

ONGELOVIGE ZAKENLIEDEN BRENGEN IN EEN OMGEVING, WAAR ZIJ KUNNEN KOMEN AAN DE VOETEN VAN JEZUS.

De winst zal groot zijn!

Vergadert u schatten in de Hemelen; het is de moeite waard en als zakenman hebt u zulke grote mogelijkheden.

Alle inlichtingen omtrent onze vereniging worden u graag verstrekt door ons secretariaat te Breda, Ceresstraat 35, tel. 01600 - 35650, na 18 uur: 020 - 123858.

Bijzondere grote voorraad

ORGELS en PIANO'S

Elektrische en Elektronische orgels.

Vraagt vrijblijvend onze
geïllustreerde prijslijst

BOOT

Orgel- en Pianohandel

Bodegraven - Telefoon (01726) 25 41

De partij in 1962

VOOR een gedegen geschiedschrijving van het wel en wee van onze partij in 1962 in dit blad is er noch plaats noch reden. Een jaaroverzicht moet zich beperken tot het vermelden van impressies over hoofdzaken. Het komende jaarverslag over 1962 moet gedegener zijn. Dan kan dat werkstuk als de officiële boekstaving van fata en data in dit merkwaardige twaalf maanden de toekomst ingaan.

Ontdaan van de guirlande van politieke gebeurtenissen en de dito spanningen, is elk relaas over het wederbaren van de partij-organisatie onvolledig. Daarvan zijn we ons scherp bewust. De bezigheden en de acties, die samen de taak-ervulling van een politieke partij uitbeelden, zijn als de gerechten die een maaltijd samen stellen. Maar zelfs het heerlijkste diner behoudt in het geheugen der gasten geen glans als de gesprekken aan de dis en de sfeer aan tafel saai en suf waren.

Een ledenwerfactie, die slaagt onder een hemel vol politieke dondersporen, is een andere actie dan al haar voorgangers.

En een Partij-Convent waar in de discussie de stukken er afvliegen, kan voor het werk in de partij vruchtbaarder zijn, dan een Convent waar de meest verstrekkende organisatorische besluiten vallen.

Je zou eigenlijk het politieke verslag en het organisatorische verslag door elkaar moeten werken om aan beide elementen van het partijleven in 1962 ten volle recht te doen wederbaren.

In een jaar, dat politiek en organisatorisch een wat rustiger „uiteinde“ heeft, zou die mixture eens aangedurd moeten worden. De laatste weken van december 1962, gunnen, zoals iedere meelevende lezer zal begrijpen, voor zo'n werkstuk de tijd niet.

Het noemen van enkele vermeldenswaardigheden is een hachelijke zaak. De één waardeert de dingen immers anders dan de ander. Maar allen zullen het er over eens kunnen zijn, dat 1962 was

- het jaar van de eerste televisie-uitzending van de partij;
- het jaar van de eerste „massale“ A.R. vrouwen-bijeenkomst
- het jaar van de geslaagde „Eén op Tien“-ledenwerfactie
- het jaar van de Partijconventen vol verontrusting over Nieuw-Guinea
- het jaar waarin kandidaatstelling en voorbereiding van het Program van Actie-1963 honderden plaatselijke en regionale vergaderingen beheerste

• Vervolg van pag. 1

tot een verkiezingspamflet of een stembus-apparaatje.

Ieder op zijn plaats — waarvan enkelen naar wij hopen zelfs in het Centraal Comité en zijn moderamen — zullen de vijf, waaraan land en volk, alsmede de partij veel te danken hebben, met ons allen verder werken in dat deel van de wijgaard des Heren, dat het terrein der christelijke politiek heet. Dat besef ontneemt de pijn aan het opstaan van hun Kamerzetel. Zij blijven onder ons en van onze partij.

Daarom wel een heengaan, maer geen afscheid!

Met dank aan God en grote blijdschap geven wij u kennis van de geboorte van een zoon en broertje

Mark Jan

G. J. H. GRIFFIOEN
H. GRIFFIOEN-DE LANGE
Suzan
Gert
Henkje

DOORN, 16 december 1962

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), G. A. Kieft, J. W. Ooms, mr. W. R. van der Sluis, G. J. H. Griffioen (secretaris).

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE, Dr. Kuiperstr. 3, 's-Gravenhage, tel. (070) 63 10 23 en 11 21 38, giro 89673.

ADRES VOOR ADVERTENTIES, Botenmakersstraat 45, Zaandam, telefoon (02980) 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar. Giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— p. jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

— het jaar waarin in het einde alles gericht was op de electorale gebeurtenissen in 1963.

Nieuwe taak: T.V.

Een partij, die niet huichelt als zij beweert een boodschap voor heel het volk te hebben, grijpt de kansen, die haar geboden worden om die boodschap bij zoveel mogelijk mensen ineens te brengen. Het massa-medium de televisie werd sinds februari 1962 eens per 6 weken gedurende 10 minuten ten dienste van 6 politieke partijen gesteld. In wezen hebben de A.R., het bovenstaande overwegende, geen seconde gearzeld dat hulpmiddel te aanvaarden. In een achtal uitzendingen waarvan één helaas kort na de start de „vernietiging“ inging (zoals dat in 'n bepaald studio-jargon heet), heeft de partij getracht iets te laten zien van wat de A.R. is en beoogt. Het waren de eerste werkstukken, met al de kenmerken daarvan. Want het maken van een politieke uitzending waar de propaganda niet afdruipt (met averechts effect) en die ook geen „neutrale“ documentatie is, dat is voor partijfunctionarissen én voor geharde T.V.-experts nieuw en soms zelfs vreemd werk.

De „pioniers“ die hun medewerking gaven om de partij haar eerste schreden op dit zo onbekende pad der publiciteit te doen zetten verdienen hiervoor hulde. Wij denken hierbij niet alleen aan Minister Zijlstra die het spit afbeet, Staatssecretaris Roolvink, prof. Verdam, prof. Jonker en de heer Van Eysden, maar ook aan een aantal mannelijke en vrouwelijke partijleden die, al naar gelang de wensen van de scriptschrijver en de regisseur luidden, fungeerden als stembusgangers, leden van een gespreksgroep enz., dan wel in hun eigen milieu actuele vraagstukken en hun relatie tot de partij onder de loep namen.

Het televisie-werk werd gaandeweg enigszins verlicht toen zowel voor als na z'n indiensttreding op 1 augustus, de heer H. Gringhuis in allerlei opzicht de helpende hand bood. Vanaf genoemde datum kon hij zich als medewerker in het partijbureau geheel inwerken in zaken, die nauw verband houden met de publiciteit. Binnen die taak valt ook een deel van het „klaarmaken“ van dit weekblad, terwijl nu tevens een betere interne persdocumentatie door hem wordt opgebouwd.

De partij zelf begreep dat de uitbreiding van het publiciteitswerk (in de ruimste zin van het woord) gepaard moet gaan met een vermeerdering van de inkomsten van het Centraal Comité. Op voorstel van het Centraal Comité besloot het Partij Convent van 28 april j.l. dan ook tot het instellen van een Publiciteitsfonds. Daarin vloeit voor het jaar 1962 een bedrag van 50 cent per lid. Hoewel dit besluit op korte termijn genomen moest worden, heeft de helft van de kiesverenigingen inmiddels aan deze financiële verplichting voldaan. De TV- en andere publiciteitsarbeid behoeft dus gelukkig niet meer uit het inmiddels slecht bij kas geworden Jubileumfonds te worden (voor) gefinancierd. De Deputatenvergadering in 1963 zal ongetwijfeld overwegen of deze nieuwe, doch eigenlijk vanzelfsprekende taak niet uit de gewone middelen moet bekostigd worden.

De actie voor en door vrouwen

Ook dit werk is in feite nog nieuw in onze partij. Sinds oktober 1959 ad-

viseert en stimuleert het AR-Vrouwencomité, onder leiding van de beide vrouwelijke Centraal Comité-leden, deze arbeid. Tot begin 1962 werd hoofdzakelijk getracht in elke provincie „voet aan wal“ te krijgen. Laten we eerlijk zijn, het zijn hier en daar met name ook de „mannen“ die de boot afhouden, al valt dit bij nader inzien ook nog wel weer wat mee. In bijna elk gewest laat het Provinciaal Comité (of Kamercentrale-bestuur) zich nu bijstaan door een dames-comité, waarvan de leidster („presidente“ is, bij deze in heel het overige partijwerk geïntegreerde arbeid, een wat te „zwaar“ woord) zowel in het provinciale bestuur als in het (nationale) Vrouwencomité zitting heeft. In 1962 werd de proef op de som van al dit pogen genomen. Dit in de vorm van een grote AR-vrouwenvergadering in „Tivoli“ te Utrecht. Ten naaste bij 1500 vrouwen uit alle delen van het land afkomstig, vulden de zaal en deden het „experiment“ slagen, evenals dit gezegd mag worden van mevvr. Prof. Van der Molen, Dr. Schouten en Staatssecretaris Roolvink (die minister Zijlstra op het laatste moment verving).

Niet in de laatste plaats is het slagen van dit appél ook te danken aan de medewerking van de NCRV, die het aantal in de geest aanwezigen zeker verduizendvoudigde door de bijeenkomst anderhalf uur lang via de radio uit te zenden. Natuurlijk zorgden de zang van het Schoolkoor van Bartmeüs en het NCRV Vocaal Ensemble, alsmede de muziek van het Koper Kwartet voor het heel bijzondere karakter van de bijeenkomst. De beide werkvergaderingen van het AR-Vrouwencomité in dit jaar gehouden, worden slechts gememoreerd om aan te tonen, dat ook het „gewone“ werk in deze „sector“ doorgaat. Een bijzondere prestatie van dit „front“ was wel de werving van circa 800 nieuwe vrouwelijke partij-leden door ARVA-Friesland. Hulde.

Een op tien

De laatste zin in de vorige overzichtspassage noopt ons aan te tonen, dat ook de rest van het land — mannen en vrouwen — er op uit trok om leden te werven. De actie „Eén op Tien“ (d.w.z. op elk tiental leden een nieuw lid winnen) startte reeds in 1961. Omstreeks de jaarwisseling waren 2000 nieuwe leden geboekt. Op 22 februari werd reeds het 5000 ste nieuwe lid van de actie aangemeld. Het was de heer J. Vegter te Harmelen, aan wie (uiteraard) door het bestuur van de kiesvereniging en de secretaris van het C.C. een bezoek gebracht werd onder het motto: zeg het met bloemen en boekenbonnen. In dit verband mogen de kiesverenigingen, die top-prestaties leverden ook niet onvermeld blijven. Hogeveen, Vroomshoop, Zeist, Naaldwijk, en Rotterdam en nog enkele plaatsnamen, werden bij deze actie bijna tot symbolen, in elk geval tot het bewijs, dat waar geworven wordt te winnen valt.

Ongeveer 1 mei had het officieel eindresultaat dan ook de 9000 nieuwe leden overschreden, de „nalezingen“ inbegrepen, mag worden gezegd, dat zelfs in de moeilijke „Nieuw-Guinea-periode“ het doel werd bereikt. Daar-

Het bestuur van de kiesvereniging te Vroomshoop, één van de vele actieve kiesverenigingen, tijdens de ledenwerfactie „Eén op tien“.

BEZOEKREIS CANADA EN AMERIKA

Voor ouders van emigranten organiseren wij ook in 1963 een speciale bezoekreis aan hun kinderen. Bij voldoende deelname wordt een reductie van 25% verleend (minimum-tarief f 1090,— p.p. retour, 2-pers. hut). Heenreis op 22 mei 1963, terugreis 3 oktober 1963 met s.s. „RIJNDAM“. Inlichtingen verstrekken geheel vrijblijvend W. ZEYL & ZOON, Passage- en Reisebureau, Oude Koemarkt 35, Sneek, telefoon 05150-2224.

W. B. DE ZEEUW,

selectiebedrijf

IJSSELMONDE

Postbus 5037 — Telefoon 19 59 69 (010)

Tuin-, Bloem en Landbouwzaden.

Interessante prijskrant gratis op aanvraag.

Agenten gevraagd — Hoge provisie.

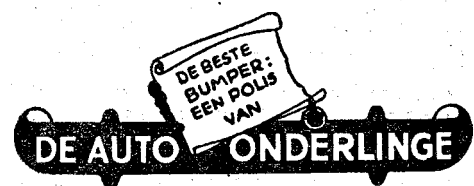
TRANS SKANDIA EXPRESS

Wekelijkse autolijndienst

HOLLAND-STOCKHOLM vv

Vertrek iedere maandag. Gelegenheid voor koel- en geventileerde ladingen, meubel- en machinetransport.

WAGENINGEN - Telefoon 08370 - 3750
Telex 32121

De Nederlandse autoverzekerings-specialisten

voor is een blijvend saluut aan de honderden „onverschrokkenen“ op zijn plaats. De meesten van hen, hebben daaraan weliswaar geen behoefte, omdat het werk zelf de meeste en beste voldoening schenkt, maar toch moet een partij als de onze steeds blijven verstaan, dat zonder het plaatselijke kader, dat onbezoldigd z'n tijd en energie voor de partij inzet, geen organisatorische gestalte voor de fundamentele gedachten der reformatorische staatkunde houdbaar zou zijn. Daarom is een aantal van deze harde werkers en werkers, n.l. zij, die persoonlijk wel hele bijzondere resultaten boekten, op Prinsjesdag 1962 de gast van het Centraal Comité geweest. Ook dit novum is ondanks Pluvius' tegenwerking geslaagd. Het programma van die dag behoeft hier geen nadere omschrijving. Evenmin als het voortnemen om in dit opzicht een blijvende, zinvolle traditie te scheppen.

De partijconventen

Politiek bedrijven is zonder vergaderingen vrijwel ondenkbaar. Tot de hoogtijpunten van deze vorm van activiteit behoren de Partij-Conventen. Er werden in 1962 weer twee gehouden, hoewel er zeker vier met de voorhanden discussie-stof gevuld hadden kunnen worden.

Het feit dat ook veel ander werk verzet moet worden, brengt echter een fysieke beperking met zich, hoewel dat aan sommige personen niet of nauwelijks te merken is. In de regel zijn zij het echter niet, die voor alle facetten van het partijwerk verantwoordelijkheid dragen en daar dus hun overige tijd aan moeten geven. Het voorjaars-Partij-Convent op 28 april 1962, handelde de jaarverslagen (van het Centraal Comité, van de beide fracties, de Kuyperstichting, het College van Advies en van de Arjos) zo vlot af, dat men zich moet afvragen, of velen zich er wel voldoende van bewust zijn dat (ook) bij dat agenda-punt gelegenheid geboden wordt het gehele bestuurlijke en politieke partijbeleid kritisch te bespreken. De voorstellen tot het instellen van een Publiciteitsfonds en het verhogen van de normale contributie-afdracht, onderonden evenmin ernstige tegenkanting. De a.s. Deputatenvergadering zal hierover dus een beslissing kunnen nemen,

Dr. Verkerk

Het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen deelt mede, dat van mr. dr. E. P. Verkerk bericht is ontvangen dat deze voornemens is zijn plaats in de Tweede Kamer voor de volgende parlementaire periode vrij te maken.

Eerste Kamer werkte snel

DE EERSTE KAMER kan snel werken als dat nodig is", zei dinsdag de c.h. Senator, mr. dr. J. van Bruggen. Het was nodig. Niet minder dan drie belangrijke onderwerpen vroegen de aandacht: de interimregeling voor de invaliditeitsrentetrekking, de verhoging van de kinderbijslagen en de voorschotten voor de gemengde bedrijven op de zandgronden. Deze regelingen worden in januari van kracht. De Eerste Kamer heeft dinsdag hieraan vlot zijn medewerking verleend. Zonder hoofdelijke stemming werden de op deze maatregelen betrekking hebbende wetsontwerpen aanvaard.

De verhoging van de kinderbijslagen, nodig in verband met de loonstijgingen, die zich sinds 1960 hebben voorgedaan, gaf geen der Senatoren aanleiding tot een opmerking. Ook de interimregeling voor de invaliditeitsrentetrekking, vooruitlopend op de totstandkoming van een algemene arbeidsongeschiktheidsverzekering, haalde zeer gemakkelijk de eindstreep.

Het was hierbij vooral de a.r. afgevaardigde prof. mr. W. F. de Gaay Fortman, die minister Veldkamp voor zijn initiatief prees. „Weer wordt een groep, die het moeilijk heeft, geholpen." Dr. Veldkamp heeft bij de voorbereiding van de regeling toevlucht gezocht tot de rust van een Zandvoorts hotel. „Zelden is het verblijf van een bewindsman in een hotel zo profijtelijk gebleken voor het algemeen welzijn", aldus de a.r. Senator.

Prof. De Gaay Fortman prees de technische opzet van het wetsontwerp. Er blijft echter een merkwaardige toestand: de toeslagen zijn thans het gevolg van de oorspronkelijke uitkeringen. Dat is onbevredigend. Minister Veldkamp kon meedelen, dat het komend voorjaar het ontwerp voor de nieuwe arbeidsongeschiktheidsverzekering zal worden ingediend.

Mr. Van Bruggen wees op de nood, waarin vele invalide huisvrouwen verkeren. Dergelijke huisvrouwen hebben dikwijls hulp nodig en dat is vaak een kostbare aangelegenheid. Dr. Veldkamp antwoordde, dat de interimregeling alleen van toepassing is op gehuwde vrouwen als deze kostwinster zijn.

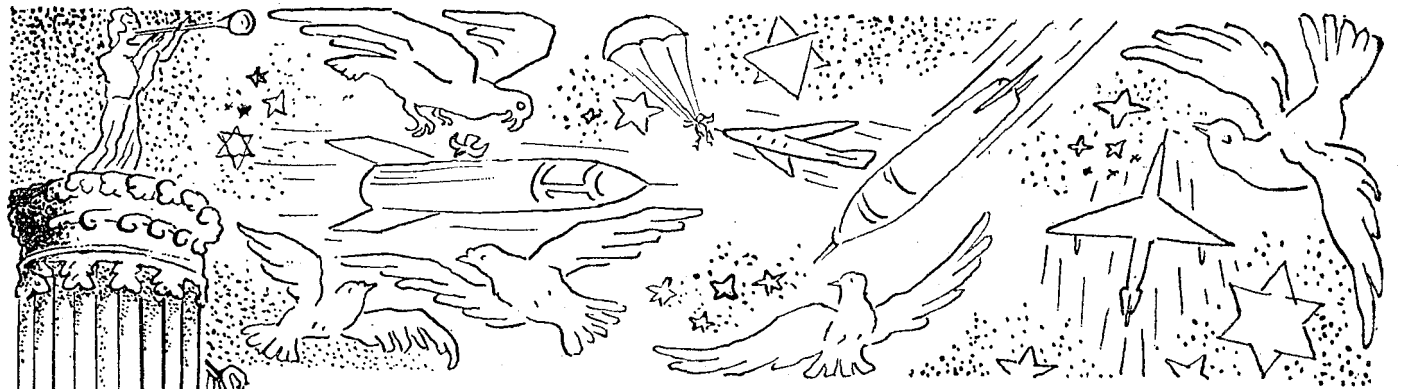
VOORSCHOTTEN

Niet minder dan acht sprekers gaven hun mening over de voorschotregeling voor de gemengde bedrijven op de zandgronden ten beste. Deze maatregel ligt eigenlijk ook in het sociale vlak, zei de heer P. C. Elfferich. Hij vond het jammer, dat er groepen zijn, die niet kunnen meedelen in de welvaart. Evenals mr. Biesheuvel had gedaan aan de overzijde van het Binnenhof wees de heer Elfferich op de vele oorzaken: de slechte prijzen, de gevolgen van mond- en klauwzeer, het op gang komen van het gemeenschappelijk Europees landbouwbeleid, de geringe liquiditeit.

Hoewel de heer Elfferich geen voorstander bleek van maatregelen in het sociale vlak en de voorkeur gaf aan een oplossing in het prijspolitieke vlak, drong hij er toch bij minister Marijnen op aan, te helpen met een ruim hart, en vooral ook met betrekking tot de terugbetaling van de voorschotten, ieder geval op zichzelf te beoordelen. De minister zegde dit toe.

Vele senatoren hadden wensen. Ir. Baas (lib.) vond het voorschotbedrag te laag en had liever toeslagen gezien; jhr. Schorer (soc.) miste een doeltreffend structuurbeleid; ir. Geuze (c.h.) vond het jammer, dat de regeling uitsluitend voor de zandgronden geldt. Hij — en met hem prof. Samkalden (soc.) — meende, dat in Nederland veel vroeger met structuurverbetering had moeten worden begonnen. Ook pleitte hij een inleveringsregeling voor slachtgevoeltes. Ook de heer Mertens (kath.v.) bleek voorstander van toeslagen. Prof. Thurlings (kath. v.) sloot zich meer dan zijn fractiegenoot Mertens bij de minister aan. Hij meende, dat de kippenhouderij op industriële leest moet worden geschoeid. Slechts voor de heer Geuze en de zijnen bleken uiteindelijk de bezwaren doorslaggevend.

Minister Marijnen ging slechts kort op de opmerkingen in. In de tweede week van januari wordt begonnen met de uitbetaling van de voorschotten. Een regeling voor slachtgevoeltes is als gevolg van de EEG-bepalingen niet mogelijk. Prof. Samkalden, die vreesde, dat minister Marijnen teveel buiten de EEG-commissie om handelde, kreeg te horen, dat de voorschotregeling woensdag in Brussel zou worden aangemeld

DIT IS DE TIJD

AL komt de kerk soms ten achter bij de wereld, op één punt is zij in ieder geval de wereld voor, heeft een bekend Nederlands theoloog eens geschreven. Dat is met het nieuwe jaar; immers, bij de eerste Advents zondag begint de kerk haar nieuwe jaar.

Wij leven thans enkele dagen vóór het nieuwe kalenderjaar, doch het nieuwjaarsfeest der christenheid hebben we reeds gevierd. Dat hebben we misschien gedaan bij kaarslicht en met rode wijn — maar hebben wij, om met een dichter te spreken, ook met schrik begrepen, dat Golgotha begint bij Bethlehem?

Het kerstgebeuren heeft ons uitzicht gegeven op het herstel, op het volmaakte. Maar we leven nog in de gebrokenheid. Dat bemerken we elk ogenblik in ons persoonlijk leven; we bemerken het ook in de maatschappij, in de politiek.

De vrede, gesymboliseerd in de duif, schijnt geen kans te hebben zich te vestigen. Satellieten, ruimteraketten, atoomwapens in de ten top gevoerde snelheid van vliegtuigen, verstoren veler vredesvisioenen. De vredesduif zoekt vergeefs een ideale plaats. De arend achtervolgt hem.

In het bijna ten einde gewenteld jaar is de mensheid langs de grens van de atoomvernietiging gegaan. De kwestie-Cuba heeft velen doen zuchten: Wat een verschrikkelijke tijd.

EN toch is dit dé tijd. In dit adembenemende tijdsgebeuren mag de christen hoopvolle verwachting hebben. De tijd moge het domein zijn van de mens, de eeuwigheid is Gods domein.

Daarom kan de kerk zingen, terwijl atoomproeven plaatsvinden en satellieten andere planeten benaderen. Het licht der verwachting mag branden voordat de aarde branden zal. De christenheid is de wereld inderdaad altijd een slag voor.

Dit is de tijd.

De tijd voor werkende Christusbelijders. Maar zij die Hem belijden zullen altijd werken. Werken zolang het dag is en zolang het de tijd is.

Ongetwijfeld zullen velen denken aan de

apocalyptische getijden, die voorzgd zijn. Nochtans zal de christen niet verschrikt en angstig en passief staan. Integendeel; hij zal des te ernstiger en zekerder zijn hem opgedragen taak proberen te vervullen. En hij zal dat biddend doen.

Doctor Maarten Luther was een radicaal christen. Hij moet eens gezegd hebben: Al zou ik weten, dat morgen de wereld zou vergaan, dan zal ik toch vandaag nog een appelboom planten.

Luther had het begrepen: Dit is de tijd.

Luther toonde met deze uitspraak, beter het wezen van het christen-zijn te verstaan, dan die mensen die enige jaren geleden de komst van het vermeende wereldeinde gingen afwachten op een bergtop.

DIT is de tijd. Ook voor de christelijke politiek. Want het is de tijd — de hoogste tijd — dat de christenen zullen beseffen dat ze ook in politiek opzicht een opgedragen taak hebben. De cultuur-opdracht uit Genesis — de aarde bouwen en bewaren — blijft van kracht tot de tijd ten einde is.

Anton van Duinkerken heeft in een kerstgedicht verwoord de moeilijkheid om te kiezen tussen de Morgenlandse stoet of de Griekse herdersfluit, de optocht van de Koningen naar Bethlehem of de melodie. — Ik zie naar beide kinnen uit, moet de dichter erkennen.

Christendom of filosofie, christendom of materialisme, christendom of techniek... zien wij misschien ook nog naar beide kinnen uit?

Dit is de tijd. Een unieke tijd waarin wij staatkundig, politiek en maatschappelijk bezig mogen zijn aan de opdracht uit Genesis.

Weliswaar horen we klacht na klacht over verflauwing van grenzen, doch anderzijds komt er een steeds duidelijker grensmarkering. Christelijke politiek heeft tot taak de beide kinnen te onderkennen en aan te geven en te kiezen de kim waar de ster van Bethlehem de weg wijst.

Vandaar, dat het nieuwbegonnen jaar voor de christen zoveel uitzicht biedt ook in politiek opzicht. Bethlehem is inderdaad het begin van Golgotha — doch het is eveneens het aanvangsaccord voor de Paasjubel.

Want dit is de tijd: Hier klinkt reeds het thema van de fuga voor de eeuwigheid, als alles nieuw zal worden.

en dat de bewindsman de reactie van de EEG-commissie aan de Kamers zal meedelen.

Nog veel werk

Tot slot nog een korte nabetrachting. Mr. Van Bruggen, die erop wees, dat de Eerste Kamer snel kan werken, als dat nodig is, vergeleek de Senaat in zijn betoog met een rechtscollege in hoger beroep. De Eerste Kamer onderzoekt of bij de behandeling door de Tweede Kamer bepaalde aspecten niet de vereiste aandacht hebben gekregen. Het ware te wensen, dat de praktijk zal aansluiten bij de opmerkingen van deze ervaren Senator. Dinsdag bleek echter al meteen het tegendeel. Bij de behandeling van de voorschotregeling zijn nauwelijks aspecten naar voren gebracht, die in de Tweede Kamer al niet uitvoerig waren besproken.

De Eerste Kamer wacht nog veel werk: nagenoeg alle begrotingshoofdstukken, belangrijke wetsontwerpen (o.m. de mammoetwet op 5 februari) en de drie wijzigingen van de Grondwet. Bovendien is, met de Tweede-Kamerverkiezingen in zicht, de tijd korter dan normaal. Voorzitter Jonkman drukte de Senatoren dinsdag op het hart, in de beperking hun kracht te zoeken. Als men de woorden van de heer Van Bruggen ter harte neemt, zal dat ongetwijfeld lukken. vp.

Met THACIR-Lentereizen naar Israel

Op de vleugels van El-Al. 14 dagen door heel Israel

DWARS DOOR DE WONDERE NEGEV NAAR GOLF VAN EILAT

- Reis no. 3: 12 febr.—26 febr. 1963, f 1170,— (Predikanten f 1120,—). Reeds 47 deelnemers. Nog 5 plaatsen beschikbaar, 2 groepen van 25 worden gevormd.
- Reis no. 4: 26 febr.—12 mrt. 1963, f 1285,— (Predikanten f 1235,—). Reeds over 30 inschrijvingen! Nog enkele plaatsen open!
- Reis no. 5: 10—24 april, PAASreis 1963, f 1698,— (Predikanten f 1648,—) DEZE REIS IN PRIJS f 400,— verlaagd! (van individuele reis omgezet in groepsreis). Reissom hoger door hoogseizoen en noodzaak logies EERSTE klasse Hotels. WELLICHT DERDE REIS IN FEBRUARI NOODZAKELIJK! Deze dan van 20 febr.—6 mrt. Prijs f 1235,— (Predikanten f 1185,—).

Men melde zich SPOEDIG! Bij alle reizen een dagbezoek aan Athene op terugreis mogelijk. (Febr.-reizen f 51.— meer. Paasreis f 83.50 meer.) Volledige inlichtingen bij THACIR (Theol. Archeol. Culturele Israëlreizen). Jac. Catsstraat 111b, Rotterdam 11, tel. 010-43746, giro 248866.

Het bestuur der Stichting THACIR

Ds. R. BAKKER
Ds. C. B. BAVINCK
Ds. J. H. GROLLE
Dr. N. J. HOMMES

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. BOUWBEDRIJF KNOOP & GIEZEN

Groningen

WONING- EN UTILITEITSBOUW
Vechtstraat 60 - Telefoon no. 0 5900 - 22300

N.V. Betonbouw

v.h. Firma Kool & Wildeboer

GRONINGEN, Phebensstraat 3, Telefoon 05900-34000
Utiliteits- en waterbouw

Gjaltema's Timmerfabriek „Volharding“ N.V.

MARUM (Gr.)

Telefoon 05944-531 — 05900-45866

Uw adres voor alle timmerwerken en standaardkasten

BAGGERMAATSCHAPPIJ TJAART VAN DER MOLEN NV

GRONINGEN

Hoornsdediep 3 — Telefoon 05900 - 23928

GEBR. LOMMERTS N.V.

Koel- en vriestransporten

Havenstraat 38 — Delfzijl — Telefoon 05961 - 3633

Westersingel 120 — Rotterdam — Telef. 010 - 134658

VERKOOP

VERHUUR

VAN LOON'S

Woningbur. en Assurantie kantoor

Hoornsdediep 30 - GRONINGEN - Telefoon 27986

Dir.: L. J. van Loon

ADMINISTRATIE VASTE GOEDEREN

Oosterhof's Aannemersbedrijf

GRIJPSKERK — LEEUWARDEN

WEGEN-,

GROND- EN WATERWERKEN

Houthandel en kistenfabriek MEILINK N.V.

BORCULO - Hofstraat 10 ZUTPHEN - Marsweg 19

Telefoon 05457-561

Telefoon 06750-3748

Houtzagerij- Houthandel- Kistenfabriek

N.V. AANNEMINGS- EN BOUWBEDRIJF

Burgemeester Hazenberglaan 403 — Rotterdam

Telefoon 19 10 44

JAN LINGEN'S BETONINDUSTRIE N.V.

Veerdam 29 - Telefoon 01850 - 3123 - 1123

PAPENDRECHT

WARENHUIZENBOUW

N.V. Aannemersbedrijf

BOERS EN VRIJLAND

's-GRAVENZANDE — Telefoon 01748 - 2245* — Postbus 30

N.V. BETONFABRIEK DE METEOR — DE STEEG
Fabriek van kwaliteitsbetonproducten

FIRMA C. VERMEER EN ZON'S

fabrieken voor gebogen hout

Telefoon 01894-1230 - Ouderkerk aan de IJss

RONDE EN OVALE TAFELRANDEN

GEBOGEN REGELS VOOR STOELN EN FAUTEUILS

ARMLEGGERS - KAPPEN - REGELS - STIJLEN enz. enz.

1962: een jaar van veel arbeid voor de

TENGEVOLGE van bijzondere omstandigheden meende de heer Van Nierop voor zijn kamerzetel te moeten bedanken. Het bestuur van het C.N.V. moest wel een beroep doen op de heer Van Nierop zich weer geheel te wijden aan het belangrijke werk van deze christelijke vakbeweging. Er was in de kring van bestuurders veel ziekte, terwijl een vacature wegens overlijden nog niet was vervuld.

Feit is dat de fractie hem mist. Hij was vanaf 1959 lid van de Kamer en had zich doen kennen als een

C. van Nierop

scherpzinnig man die zich in de politiek beslist thuis voelde. Hij had zich in die korte tijd in de Kamer een goede plaats veroverd.

Dr. Veerman kwam die opengevallen plaats vervullen.

In 1962 vierde mr. A. B. Roosjen een niet te vaak voorkomend jubileum. Op 8 juni was hij 25 jaar lang lid van de Tweede Kamer geweest. De partijvoorzitter, dr. Berghuis schreef:

„Roosjen, een persoonlijkheid van een geheel eigen karakter. Men moet hem wat langer leren kennen om hem naar de juiste waarde te kunnen schatten.

Hij is onafhankelijk van natuur en van oordeel, maar aan de andere kant ook weer steeds bereid om zich binnen het verband van het geheel te plaatsen. Een scherpe kritische geest sluit bij hem welwillende vriendelijkheid niet uit.

Men wordt evenzeer getroffen door zijn juridische spitsvondigheid als door zijn vaak mystieke vroomheid.

En zijn soms onverbloemde openhartigheid is niet hard vanwege zijn — soms een klein beetje cynische — humor.

Ik weet niet, wat Roosjen van deze psychische visie zal vinden. Hij behoeft het er ook niet mee eens te zijn. Maar ik wil wel zeggen, dat wij hem in zijn eigen structuur hebben leren waarderen, dat wij dankbaar zijn voor hetgeen hij in zijn 25-jarig Kamer-

Mr. A. B. Roosjen

lidmaatschap voor ons land en voor de antirevolutionaire zaak heeft gedaan, en dat ik het voor mij persoonlijk een voorrecht acht hem tot mijn vrienden te mogen rekenen.”

Sociaal beleid

DE oppositie — de P.v.d.A. — heeft van stonde aan de stelling verkondigd, dat van dit kabinet geen echte sociale politiek te verwachten zou zijn. Er waren te veel „reactionaire“ bewindslieden. Wat christenen in het verleden hadden gedaan, was bovendien een aanwijzing dat „het zwakke en de arme“ in het Nederlandse volk meer met beloften zouden worden gepaaid dan dat een echte verbetering zou kunnen worden verwacht.

Ook het jaar 1962 gaf een vernietigend oordeel over deze suggesties. De oppositie voelt dat eigenlijk wel aan en probeert nu ingang te doen vinden de leuze dat ondanks het falen van dit kabinet de conjunctuur die betere positie aan het zwakke heeft gebracht!

Er is ingaande 1 juli een verhoging van de A.O.W. ingevoerd van 15%. De welvaartsstijging moet óók aan deze groep worden doorgegeven — immers zij zelf kunnen dit uit eigen hoofde niet bereiken.

Bijzonder duidelijk probeerde de P.v.d.A. deze verhoging te zien als een eerste stap op de weg naar een sociaal verantwoord minimum pensioen. De A.R.-fractie ontkende dit. De A.O.W. is een bodempensioen d.w.z. niet een pensioen om een „onbekommerde“ oude dag te waarborgen. Maar op basis van de A.O.W. is het mogelijk de eigen verantwoordelijkheid te stimuleren door een eigen pensioenvoorziening op te bouwen.

In de praktijk was echter gebleken dat die eigen voorziening alsnog onvoldoende van de grond komt. Ook in de verschillende bedrijven in de vorm van bedrijfspensioenen. Als gevolg daarvan zijn vele bejaarden aangewezen op „sociale zaken“. En zich dus niet in een rechtssfeer maar in de verzorgingsfeer

bevindend. Dat is een situatie waarin de A.R. niet blijvend kan berusten.

Een tweede voorziening betrof de wijziging van de weduwen- en wezenwet, waarbij de leeftijdsgrens voor het recht op weduwenpensioen werd verlaagd van 50 naar 40 jaar.

Een derde voorziening bestaat in een sterke verbetering van de financiële positie van de z.g. invaliden-rentetrekken. Bovendien heeft de minister van sociale zaken een aantal bestaande problemen op sociaal terrein voorgelegd ter advisering door de SER, waaronder het moeilijke probleem van de gehandicapten. Tot nu toe de sociale arbeid van dit kabinet overziende mag elke objectieve beoordelaar tot de conclusie komen dat met vaart, maar ook met warme belangstelling de sociale problemen die nog lopende waren na 1959 heeft benaderd.

Natuurlijk zijn er overblijvende problemen. Alles kan eenvoudig niet ineens worden opgelost. Het tweemanschap Veldkamp-Roolvink heeft met vrucht een aantal problemen tot een oplossing mogen brengen — en geen kleine zaken. Zo zijn er meerdere voorzieningen getroffen maar de ruimte noodzaak tot beperking.

Onderontwikkelde gebieden

VROEG in 1962 werd het vraagstuk over de hulp aan minder ontwikkelde gebieden breedvoerig aan de orde gesteld. Regering en Kamer kwamen er in dit debat niet helemaal uit. Het uitgangspunt werd door allen onderschreven: hier ligt een sociaal vraagstuk van de eerste (wereld) orde. Mr. Biesheuvel had betoogd dat verheffing uit deze nood óók kan betekenen een vergrote mogelijkheid het Evangelie van Jezus Christus te verbreiden. Vandaar dat met

Mr. B. W. Biesheuvel

name een christelijke politieke partij hier bijzondere aandacht voor moet hebben.

Omdat het eerste gesprek niet geheel rond kwam, wenste de Kamer een (uitvoerige) nota over deze problemen van de Regering. Een toezegging die minister Luns gaarne gaf.

In de loop van het jaar is dit debat gevoerd. Daarbij bleek duidelijk dat Nederland in de hulpverlening niet achteraan komt. Maar óók dat de bestaande hulp van overheidszijde beslist niet reeds op een maximum stond. En dat er dus wat meer moet gebeuren. Het Kabinet was dit met de Kamer eigenlijk volledig eens. Minister Zijlstra nam een suggestie van mr. Biesheuvel (A.R.) over om na afloop van de begrotingsbehandeling 1963 (in februari-maart) te bezien welke financiële mogelijkheden nog open stonden om méér te kunnen doen.

De oppositie die een motie had ingediend tot een grote verhoging van hulp, ingaande 1963, heeft haar wil niet kunnen realiseren. De Kamer was er tegen. Voornamelijk op grond van het argument dat zij — wetend dat de financiën voor 1963 daarvoor niet toereikend waren — niet aangaven de weg die dit mogelijk maakte. Of door hogere belastingen óf door inkrimping van de overige uitgaven!

Bovendien zijn er in ons eigen land ook terreinen waar een grotere hulp duidelijk noodzakelijk is.

Vast kwam te staan dat bij de verdeling van middelen voor het komende begrotingsjaar, aan de nood in de onderontwikkelde gebieden een hoge prioriteit zal gelden.

Mammoetwet

DE mammoet — een naamgeving door mr. Roosjen — heeft de eerste stap op de weg naar een wet, afgelegd. De Tweede Kamer heeft het ontwerp aangevaard. De A.R.-fractie heeft het uiterste gedaan dit ontwerp zó te verbeteren dat de mammoet voor allen aanvaardbaar werd. De fractievoorzitter dr. Bruins Slot had duidelijk gesteld dat het ontwerp niet was zoals na de pacificatie in 1920 had mogen worden verwacht. In Nederland heeft men toen gekozen voor de vrije bijzondere school, los en naast van de overheidsschool. Natuurlijk heeft de overheid een bepaalde invloed. Daar is geen bezwaar tegen mits de overheid het openbaar en bijzonder onderwijs maar niet over één kam scheert. Mits zij maar niet uitgaat van de gedachte dat de overheid het onderwijs als geheel moet regelen.

Het bijzonder onderwijs mag daarom niet leven uit en bij de gunst van de overheid. Het wetsontwerp gaat slechts in feite echter uit van de gedachte dat er vrijheid van richting moet zijn. Voor de rest stelt de overheid de conceptie en de grote lijnen vast, zonder dat een en ander bij wet vast ligt. Er is een te groot deel gedelegeerd aan de minister.

Het debat had meerdere hoogtepunten, niet alleen ter gelegenheid van de algemene beschouwingen. Ook toen de minister inging op de duidelijke bezwaren die van A.R.-zijde naar voren waren gebracht. Hoewel ook de heer Cals het onderwijs zag als een in de kern geestelijk vraagstuk, kon hij de aangevoerde bezwaren niet volledig delen. Overigens wilde hij proberen de van A.R.-zijde aangevoerde bezwaren

Anti-Revolutionaire Tweede Kamerfractie

weg te nemen bij de behandeling van de vele amendementen van die kant ingediend door Prof. Versteeg, door mr. Roosjen en door de heer Van Bennekom.

Een deel van deze amendementen werd overgenomen, soms werd een deel dat eerst werd verworpen door een ander amendement gedeeltelijk weer opgenomen, maar het resultaat was voor het overgrote deel van de fractie van dien aard, dat de mammoet toch niet voldoende acceptabel werd. Zij stemden tenslotte tegen. Een aantal leden stemde voor. In de politiek is het zó dat men in de Kamer niet over beginselen stemt, maar over concrete wetsontwerpen. Zij waren van oordeel dat na de amendering een deel van de oorspronkelijke bezwaren waren komen te vervallen. Aan de inrichting met name van het bijzonder onderwijs was een veel grotere vrijheid verleend dan voorheen het geval was. De gunsten van de overheid waarbij het bijzonder onderwijs in het ontwerp vaak zou moeten leven, waren naar hun gevoelen sterk ingekrompen en omgezet in een wettelijke vrijheid.

Belastingen

DIT jaar is een relatief belangrijke belastingverlaging ingegaan voor hen die een inkomen genieten. Op jaarbasis bedraagt de totale aderlating aan de schatkist een som van rond vijfhonderd miljoen gulden. Minister Zijlstra bewees daarmee dat hij ernst maakte met twee zaken. De te hoge belastingdruk moet omlaag. Maar niet ten koste van een versterking ten nadele in de conjunctuur. Dat zou betekenen dat de belastingverlaging als een boemerang werkt. De praktijk heeft tot nu toe uitgewezen dat de beide bedoelingen zijn gerealiseerd. Als de inkomens gelijk waren gebleven zou de belastingdruk verlaagd zijn gebleven. En de conjunctuurontwikkeling heeft geen schade ondervonden van de grotere bestedingsmogelijkheid.

Deze verlaging kwam vooral de groepen ten goede met een inkomen lager dan rond 7800 gulden. Bijna driekwart van de verlaging is aan hen ten goede gekomen. Een ander belangrijk punt is geweest een afschaffing en verlaging van de weeldebelasting voor een aantal gebruiksgoederen. Helaas kon het bestaande weeldetarief niet in zijn geheel worden afgebroken. Daarom helaas, omdat het begrip weelde een onhanteerbaar begrip is en daarom vele onrechtvaardigheden in zich herbergt. Wellicht dat bij een volgend kabinet een nieuwe poging beter slaagt, al moet worden toegegeven aan de staatssecretaris die deze boot afhield, dat er in andere belastingsectoren wel dringender zaken zijn. Waarbij gedacht moet worden aan de nog steeds te grote druk voor de ongehuwden. Waaraan reeds in 1960 gelukkig enige tegemoetkoming is verleend door dit kabinet!

Nieuw-Guinea

HET politieke jaar 1962 werd voor een groot deel beheerst door het vraagstuk Nieuw-Guinea—Indonesië—de wereldsituatie. In de loop van dit jaar werd het regeringsvoorstel tot overdracht met enkele stemmen tegen, geaccepteerd. De A.R.-fractie, met uitzondering van de heren Roosjen en Meulink, behoorden tot de voorstemmers. Dat lag in de lijn der verwachtingen.

In oktober 1961 had de fractievoorzitter gepleit de impasse, die reeds geruime tijd bestond, te doorbreken. Hij was van oordeel, dat geprobeerd moest worden een open gesprek met Indonesië over de gehele problematiek te hebben. Dat er toen geen basis voor een gesprek was, was óók de A.R.-fractie volkomen duidelijk. De bedoeling was daarom een open gesprek met het doel langs die weg deze basis te vinden.

De fractie stelde duidelijk dat de Nederlandse verantwoordelijkheid zich allereerst moest richten op het doel. Dat is het bevorderen van het welzijn van de papoea's. Daar ging het bij de fractie allereerst om. Het zelfbeschikkingsrecht was naar het inzicht van de fractie geen doel in zichzelf, maar een middel dat alleen zinvol kon worden gehanteerd als het dienstbaar gemaakt wordt aan het beoogde doel: het welzijn van de papoea-bevolking. In januari en april van dit jaar werd de discussie opnieuw gevoerd.

Indonesië had het de regering en het volk uitermate moeilijk gemaakt. Op het aanbod van de Nederlandse regering aan de V.N. heeft Indonesië geantwoord met één van de ernstigste pogingen tot infiltratie.

Na januari waren er intussen verschuivingen opgetreden, waardoor opnieuw de houding moest worden bepaald. En het ging daarbij niet om geringe zaken. Het ging om oorlog en vrede, om gedane beloften en om de verhouding tussen Nederland en Indonesië. Het probleem scheen onoplosbaar indien partijen elkaar niet zouden vinden. En bovendien werd het accuut omdat Indonesië dreigde met wapengeweld.

Minister Luns

Duidelijk kwam uit dat de A.R.-fractie met de regering van oordeel was dat Nederland, de verantwoordelijkheid dragende voor Nieuw-Guinea, de plicht heeft tot volledige bescherming. En daarom werd de militaire versterking met instemming begroet.

In verband daarmee was het van groot belang te weten hoe de bondgenoten tegenover dit alles zouden staan. Immers, afzonderlijke staten zijn niet meer in staat een volledige eigen, zelfstandige, internationale, buitenlandse, noch een militaire politiek te voeren. Hoewel de Nederlandse rechtsplicht tot bescherming voorop vast staat, is het wel degelijk van belang te weten waar Nederland bij een conflict aan toe is.

Het slot van dit aprildebat, dat oorspronkelijk van de zijde van minister Luns nogal bruusk was geweest — in tegenstelling tot de rede van de minister-president — was waardevol. Duidelijk werd dat de regering niet zonder meer afwijzend stond tegenover overdracht aan wie ook. Het komt op de omstandigheden aan. En daaronder neemt het belang van de papoea's een centrale plaats in. Een belang waarin het zelfbeschikkingsrecht voor de papoea valt. Er was na dit debat eenstemmigheid tussen de regering en de vier regeringspartijen.

De ontwikkeling versnelde daarna in bijzondere mate en noodzaak tot een nieuw debat. Op voorstel van de heer Bruins Slot — hij liet overigens aan het kabinet of die bespreking in het openbaar dan wel in een besloten vergadering zou worden gehouden — zou een debat worden gehouden over de houding van het kabinet tegenover het plotseling opgekomen plan Bunker. De regeringspartijen stonden op het standpunt dat het oorspronkelijke plan Bunker door het kabinet op voortreffelijke wijze was verbeterd. Daar moest het bij blijven. Meerdere correcties moesten nu in deze situatie niet meer worden aangebracht omdat nu in dat plan concreet opgenomen is de clause dat Nederland toereikende garantie diende te ontvangen voor de veiligstelling van des Papoea's belang, inclusief het recht op zelfbeschikking. Een overbodige motie van de oppositie werd daarom volledig afgestemd.

Op dinsdag 14 augustus deed de minister-president mededeling aan het Nederlandse volk dat Indonesië en Nederland een akkoord hadden gesloten op basis van het (door Nederland) gewijzigde plan Bunker. De Kamer heeft dit verdrag aanvaard met een ruime meerderheid.

Het debat hierover is op waardige wijze gevoerd. Vaak waren er ontroerende momenten.

Het loonbeleid

EEN van de zaken die door de oppositie een en andermaal fel werd aangevochten was het loonbeleid van dit kabinet. Met name de staatssecretaris Roolvink moest dit herhaalde malen ondervinden.

Bij de interpellatie Roemers (P.v.d.A.) in maart van dit jaar was het de heer Roolvink die vele ste-

Staatssecretaris Roolvink

keligheden in ontvangst moest nemen. Maar dat alles daargelaten — de staatssecretaris is niet zo spoedig verbouwereerd — telkenmale bleek de kritiek van de oppositie een storm in een glas water te zijn. Te meer omdat een ieder weet dat de loonpolitiek van dit kabinet in de aanvang een eerste stap is op een juiste weg. Het is in het maatschappelijk leven vrijwel uitgesloten dat van de ene op de andere dag een geheel nieuw systeem kan worden opgebouwd en in werking gezet.

Jaren lang gewend aan een praktisch, dwingend overheidsbeleid op het terrein van de loonpolitiek, zou het onverantwoordelijk geweest zijn over te gaan op een beleid waarbij de overheid alleen in noodgeval — achteraf — in kan grijpen!

In dit debat kwam duidelijk uit dat de financiële voordelen voor de werknemers ver uitreiken boven de loonpolitiek gevoerd door de toenmalige minister van Sociale zaken, de heer Suurhoff!

Een motie werd dan ook maar niet ingediend door de oppositie, hoewel bij alle andere gelegenheden van die zijde praktisch altijd een motie van „afkeuring” wordt ingediend. Misschien nu nagelaten in verband met de toen a.s. verkiezingen?

Bijzonder werd gewaardeerd de lof van de katholiek Bogaers — een man van de vakbeweging — toen hij constateerde dat hij en zijn fractie de heer Roolvink beschouwde als een waardige drager van de beste A.R.-tradities.

De verdere uitbouw

DE in 1959 ingezette vrijere loonpolitiek zal met ingang van 1 januari 1963 in nog sterkere mate zijn verlegd naar het terrein waar ze thuis hoort, dat van het bedrijfsleven. De samenwerkende organisaties van werknemers en van werkgevers. Het georganiseerde bedrijfsleven draagt dan zelf de verantwoordelijkheid voor de loonpolitiek. De overheid is teruggetreden en kan alleen — achteraf — ingrijpen als het al-

• *Vervolg op pag. 6*

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

HOLWERDA ZONEN Dokkum

VOOR AL UW TRANSPORTEN
IN BINNEN- EN BUITENLAND

Dokkum: telefoon 05190-2292 (2 lijnen) - Buiten kantoor tijd 2580
Rotterdam: telefoon 010-171317

CLAEYS - maaidorsers

BAMFORDS - opraappersen

Importrice voor westelijk Nederland

W. VAN GEMEREN & ZONEN N.V., - Greup (Z.H.)
telefoon (01860)-2050

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek

H. VISSERS N.V. - NIEUW-VENNEP
Telefoon 02526-841 (7 lijnen)

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

Hoogstraat 73a - Telefoon 444 - Werkendam

RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

Café-restaurant
Groest 80 - Hilversum
Telefoon (02950)-44451

Zalen voor alle doeleinden. Verzorgd restaurant, prima consumpties. Prijzen op aanvraag. Capaciteit diners: 700 personen.

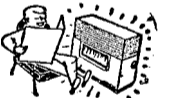
BOEK-, COURANT-, HANDELSDRUKKERIJ
DRUKKERIJ LIBERTAS N.V.
DRIFT 13 - UTRECHT
wil u gaarne van advies dienen

N.V. W. J. Schuiling's Handelsonderneming

BINNENHAVENWEG 20 - HENGELO
Telefoon 05400-6461

calmix elektroliestook de ideale verwarming

p. c. nanninga
steentilstraat, tel. 35341
 groningen

C.O.V.A. n.v.

LOOPVLAKVERNIEUWING,
VERKOOP VAN AUTO- EN TRACTORBANDEN
GRONINGEN, Damsterdiep 307. - Tel. 05900-29245 (4 lijnen)
LEEUWARDEN, Zaailand 82 - Tel. 05100-28248 (2 lijnen)

Scheepsbouwwerven A. VUYK EN ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSEL
Nieuwbouw en reparatie.
Telefoon Rotterdam 113333 (010).

Getron Handels- en Transportonderneming

VIERAMBACHTENKADE 6 - SPIJKENISSE
Telefoon 01880 - 2929, 2876.
Binnenlandse en internationale transporten.
Partijgoederen - zwaar transport, verhuizingen.

Goudriaan's Graan- en Meelhandel N.V.

Steiger 1 - Telefoon 01894 - 201
OUDERKERK a/d IJssel

reeds meer dan 15 jaar:
DECORATIE- EN KALLIGRAFISCH ATELIER
J. KOOIMAN - DALWEG 1 - NUNSPEET
• ontwerpen, c.q. uitvoeren van muurdecoraties voor kerken, scholen, verenigingsgebouwen, enz.
• kalligraferen van oorkonden, bijbels, diploma's, stambomen, ex-libris, enz.
• belijdenis- en trouwteksten.
afspraken en offertes uitsluitend schriftelijk.

De Tweede Kamer in 1962

• Vervolg van pag. 5

gemeen belang dit vordert. Zowel in een incidenteel geval als in het algemeen. Bovendien kan tot een onverbindend verklaring besloten worden alleen na advies van het College van Rijksbestedelaars. Alleen indien er geen overeenstemming is over de komende economische ontwikkeling, kan de overheid vóór nog ingrijpen.

Maar een verdere stap is gezet en de verwachting is niet zonder reden dat tenslotte het mogelijk wordt de overheidsinvloed over de gehele linie terug te dringen tot een achteraf ingrijpen op grond van het algemeen belang.

De heer Van Eijbergen (A.R.) heeft dit duidelijk doen uitkomen.

Begroting 1959—1963

NAAR het zich laat aanzien zal de behandeling van de begroting voor het komende jaar niet op veel moeilijkheden stuiten. Tot nu toe is daarbij gebleken dat over het algemeen de Tweede Kamer akkoord is gegaan met het voor 1963 te voeren beleid. De grote lijn bij het optreden van dit Kabinet in 1959 kenbaar gemaakt, is in de loop der volgende jaren voor een heel groot deel verwerkt. Het was daarom geen wonder dat het merendeel van de bewindslieden in hun toelichting op de begroting uitvoeriger dan anders stil stonden bij datgene wat bereikt was. Per saldo was het eindresultaat een zaak die de moeite waard was. Met name het sociale beleid is duidelijker dan ooit uit de verf gekomen. Daaraan hebben de ministers allen tezamen meegewerkt. De een wat meer spectaculair dan de ander. Er was een evenwichtig financieel beleid, dat bovendien een belangrijke belastingverlaging mogelijk maakte voor tal van medeburgers, al zijn nog alle verlangens niet vervuld.

Het prijsbeleid heeft bereikt dat de kosten van het levensmiddelenpakket, niet fel naar boven is geschooten.

De welvaart die er vanaf 1959 is gegroeid is niet eenzijdig ten goede gekomen aan enkele groepen van onze bevolking. Overal waar dat maar even kon, zijn de zwakken in de maatschappij sterker tegemoetgekomen dan voorheen het geval is geweest. Al zijn er nog steeds groepen die achtergebleven zijn — helaas. Het kabinet heeft de invaliden, de gepensioneerden, de ouden van dagen, welbewust trachten mee te doen delen in de vergrote welvaart.

Aan de jeugd van ons volk is meer gedaan — in de vorm van onderwijs over de gehele linie — dan in de periode vóór dit kabinet.

Is dan het gehele beleid van dien aard dat er alleen maar lof zou zijn? Dat wij onze ogen zouden sluiten voor de tekortkomingen, alleen terwille van het kabinet De Quay — dat wij mee hebben doen geboren worden? Daar is geen sprake van. In vele nummers van Nederlandse Gedachten is kritiek — soms felle kritiek — geuit als daartoe naar onze mening aanleiding bestond.

Maar een objectieve beschouwer, een meelevende

A.R. hebben de overtuiging gekregen dat dit eerste kabinet zonder socialisten (de gehele periode overziende) de sterke overheidsinvloed en overheidsmacht heeft gematigd en een duidelijk begin heeft gemaakt met een opbouw in de richting van meerdere ruimte voor de particulier en zijn samenlevingsverbanden.

De eigen verantwoordelijkheid van de persoon is in de afgelopen periode versterkt. En dat is een noodzakelijke voorwaarde om te kunnen voldoen aan de opdracht ons gegeven te leven als beeldrager Gods.

Aan kracht gewonnen

DE, wat men wel noemt, regeringspartijen hebben vanaf de aanvang van het optreden van dit Kabinet duidelijk gesteld dat zij, gezien haar werkprogramma en in grote lijnen ook haar samenstelling, deze nieuwe ploeg bewindslieden gaarne zou steunen.

Maar: haar daden zouden op hun eigen merites worden bezien.

De minister-president heeft niet het trotse woord van Thorbecke gebezigd: „wacht op onze daden”. Wel heeft hij er op gewezen, dat hij volkomen kon begrijpen dat het op de daden van zijn Kabinet aankwam als het ging om de vraag: kan de Kamer het Kabinet blijven steunen.

Het Kabinet De Quay was in vele opzichten een nieuw verschijnsel aan de politieke hemel.

1. Er werd voor het eerst na 1945 zonder socialisten geregeerd.
2. In het Kabinet waren bewindslieden opgenomen die men tevoren als bekwaame politici niet had gekend.
3. Hun program was, anders dan vroeger, niet een bindend program, tevoren in overleg met de fracties vastgesteld.

De leidende gedachte van het voorgenomen beleid bestond in twee voornemens. Meer vrijheid en verantwoordelijkheid voor de burgers en maatschappelijke organen en minder overheidsbemoeding. Maar ook een krachtig sociaal gericht beleid. Er waren duidelijk achtergebleven gebieden in dit opzicht met de vinger aan te wijzen!

Het jaar 1962, waarin een deel des kabinets laatste regeringsjaren viel — vóór de verkiezingen zal dit Kabinet wel zijn ontslag aanbieden om nieuwe ontwikkelingen niet in de weg te staan — is een goed jaar geweest.

Het Kabinet heeft enerzijds aan kracht gewonnen. Met name de minister-president heeft in een niet gemakkelijke periode getoond dat hij met overtuiging krachtiger leiding wist te geven.

Zowel in de commissievergaderingen als in de Kamer. Maar ook naar buiten via radio en televisie. De spot van Wim Kan op een oudejaarsavond ten spijt.

Het gemeen overleg tussen Regering en Kamer is in 1962 beter beoefend dan voordien wel eens het geval is geweest. Bijzondere spanningen die zich ergens ontladen moesten, deden zich niet voor. Een „onaanvaardbaar” van de zijde van de bewindslieden is niet uitgesproken. Hoezeer ook de oppositie dit probeerde uit te lokken — het laatst bij minister Veldkamp

over een verhoging van de rijksbijdrage aan de verhoogde invaliditeitsuitkeringen.

Toch is de positie niet voor allen versterkt. Minister Toxopeus, de a.s. aanvoerder der „verjongde liberalen”, heeft een veer moeten laten. Minister Visser heeft het in elk geval bij zijn partijgenoten verkorven, aldus mag uit een publieke opmerking van de heer Corver (V.V.D.) worden begrepen. Ook de militaire deskundigen van de K.V.P. hebben het niet geheel op hem begrepen. De Starfighter-zaak, het ontbreken van een staatssecretaris voor de luchtvaart zit hen dwars.

Trouwens, meerdere fracties zetten een groot vraagteken achter het personeelsbeleid waarvoor hij verantwoordelijk is. (de wijze van behandeling van de heer v. d. Putten). Een speciale Kamercommissie is nu doende dit beleid grondig te onderzoeken. Het is te hopen dat deze commissie spoedig gereed komt. Dergelijke zaken mogen niet te lang sudderen.

Van de overigen niets dan goeds? Zo is het natuurlijk ook weer niet — net zo min als dit het geval is met de Kamer en de fracties. Ook bij deze laatste zijn er zeer veel kritische aanmerkingen te maken. De oppositie heeft haar rol onder leiding van de nu vertrokken mr. Burger niet direct op een verheven niveau gespeeld, zoals „vriend en vijand” hebben geconstateerd. De regeringsgezinden hebben elkaar en dit Kabinet een enkele keer in de steek gelaten zonder dat daarvoor — meestal achteraf bezien — voldoende reden was.

Maar over het algemeen en zeker in 1962 zijn beide, Kabinet en de daarbij behorende fracties zich bewust geweest van hun eigen verantwoordelijkheid die op een juiste wijze werd gerealiseerd.

De studentencommissie van de Nationale Organisatie van ARJOS organiseert ook in 1963 een studentenconferentie.

Ze zal min of meer in het teken van de verkiezingen staan, want het ontwerp-program van actie van de Anti-Revolutionaire Partij zal aan de orde worden gesteld.

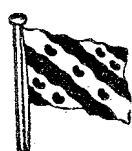
Het Tweede Kamer-lid, de heer mr. B. W. Biesheuvel zal spreken over „Internationale politiek”, aan de hand van wat hierover in het ontwerp-program van actie wordt gezegd.

De deelnemers zullen vóór de conferentie het ontwerp-program van actie ontvangen.

Zij zijn eveneens in de gelegenheid van gedachten te wisselen met enkele vooraanstaande personen uit de Anti-Revolutionaire Partij over het ontwerp-program van actie. Hiervoor zijn o.m. uitgenodigd de heren dr. W. Albeda, dr. W. P. Berghuis en prof. mr. Th. A. Versteeg.

De conferentie wordt op 18 en 19 januari 1963 gehouden. Ze begint vrijdagmiddags en zal 's zaterdags na de warme maaltijd worden gesloten.

Belangstellende studenten kunnen zich voor deze conferentie opgeven bij de abactiaten van hun corpora, bij de afdelingen van de N.S.S.F. of bij het secretariaat van de ARJOS-studentencommissie, dr. Kuyperstraat 3 te 's-Gravenhage.

VERTROUWENSADRESSEN VOOR
EIGEN KRING IN

FRIESLAND

VERKOOP EN KOOP
VAN DER VALK'S
ADMINISTRATIE EN
MAKELAARSKANTOOR
LEEUWARDEN: HOFPLEIN 31 TELEFOON 26096

TURKSTRA BESCHUIT

Eerlijk... Overheerlijk! Niet alleen
voeding... doch ook een lekkernij!

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
telefoon 4487 - 4468

Uw adres voor recepties en partijen

EEN PRACHT KOLLEKTIE MEUBELN
VINDT U IN
MEUBELTOONZALEN
frimeto SCHRANS 3
LEEWARDEN
LEVERING VIA UW WONINGINRICHTER

Fa. F. De Groot & Zoon

Timmer- en Aannemersbedrijf.
FERWOUDE (post Workum)
Scharnebuursterweg 23 - Telefoon 05151-478
GAAST
Zandlaan 2 - Telefoon 05151-352

N.V. BOAZ-BANK SNEEK

Bankboekjes 3¼ %
Deposito's 1 jaar vast 3½ %
Rekening-Courant: Effecten

Verzekeringen op elk gebied

Alle TEXTIELGOEDEREN,
BEDDEN, DEKENS,
MATRASSEN, COMPLETE
WONINGINRICHTING

Grootzand 14—38, Sneek — Midstraat 114, Joure

DOUMA'S IJZERHANDEL n.v.

Grootzand 66 — Postbus 30 — Sneek
Telefoon 05150 - 277 en 3696

Staaft, band en plaatijzer, I- en U-balken, betonijzer.

Gereedschappen en machines voor
metaalbewerking.

Voor VOLVO's naar WIERDA

Sloepstraat 1 - Telefoon 05150-4215
Oudvaart 3 - Telefoon 05150-3106
SNEEK

OFFSETDRUKKERIJ

FLACH N.V.

affiches
showcards
verpakkingen

LEEWARDERWEG 31-35 — SNEEK

Laat advertenties U inlichten
voordat U gaat kopen!

FIETSEN

en

ONDERDELEN

een betrouwbaar merk!

Groothandel voor Friesland:
Fa. WILLEM LODEWIJK - DRACHTEN,
Noordkade 46 - Telefoon 05120 - 2301.

FIRMA HARMS

DIEPWAL - DOKKUM

voor heren-, dames-, meisjes-, jongens-
en kleuterkleding

THANS IN 3 SPECIAAL-AFDELINGEN

Fa. M. Wouda Bzn

DOKKUM, TELEFOON 2418

Chevrolet & Opel Automobielen

Vraagt demonstratie

TIMMERFABRIEK „HET NOORDEN”

J. W. STAP

OUDEBILDTDIJK, TEL. 05180-363, ST. ANNA PAROCHIE

Fabriek van RIJWIELEN
en AUTOPEDS

SURHUISTERVEEN
Telefoon 05124—269

FIRMA P. S. DE BOER

MAKKUM

HARDERWIJK

Groothandel in hooi en stro

IMPORT EXPORT
Geregeld vertegenwoordigd op onderstaande landbouwbeurzen:
Maandag — Rotterdam Woensdag — Middenmeer
Maandag — Amsterdam Donderdag — Emmeoord
Dinsdag — Groningen Vrijdag — Leeuwarden
Dinsdag — Sneek Zaterdag — Utrecht

Hoever gaat gij de vogelen te boven?

In het barre noorden van Alaska, langs de Bristol Baai en Straat Bering bevindt zich, sinds de dreigementen en bezettingen van de Apostelen des Vredes in hevigheid toemen, een keten van Amerikaanse bases, die 24 uur van de dag — juist, van de nacht — in alarmtoestand verkeren. Een continue-bedrijf met ploegenstelsel, waar men elkaar na 6 uur dienst aflost, nacht-in, nacht-uit, opdat de rest van de Vrije Wereld onbezorgd kan leven, zonder vrees voor onrecht, zonder vrees voor gebrek en zonder vrees voor geweld.

Prince Rupert, Sitka, Skagway, Cordova, Valdez, Fairbanks, Dutch Harbour, Nome, Yukutat, Anchorage, enz., zijn nog betrekkelijk grote nederzettingen in deze verlatenheid van modder en ijs . . . , zoekt u ze op de kaart op en u huivert. Daar tussen liggen als grote en kleine spatten van een sputterende vulpen de bases en radarposten van Zee-, Land- en Luchtmacht in alle denkbare trappen van verlatenheid en afzondering. Daar wonen ze, de Amerikaanse bewakers van de Vrede, dank zij wier waakzaamheid men zich opmaakte Kerstmis 1959 te gaan vieren.

Te Lacrima Christi, een kleine basis 300 mijl noord-oostelijk van Prince Rupert, één van de zuidelijkste posten, leven ongeveer 500 Amerikaanse gezinnen. Hoe gaat 't op zulk een nederzetting? Iedereen kent iedereen, men weet — bij wijze van spreken — wat zijn buurman eet en als de onderwijzeres van het basisschooltje de kinderen een mooi verhaaltje opdist van Santa Claus, die ook de Indianenkinderen nimmer overslaat, horen vader en moeder het hele verhaal in kleuren en geuren aan de avondmaaltijd. Zo behoort 't te gaan in een Christelijk gezin.

Toen dus de vlieger Jack Patterson de donderdag vóór Kerstmis thuis kwam met d jobstijding, dat hij er gloeiend ingeloot was en met de feestdagen stand-by had, vertelde hij zijn vrouw meteen maar, dat hij niet als enige „zuur“ was. Daar was zijn co-pilot Cooper, dokter Brandt en Corporal Jantzen, Jack's vertrouweling en navigator, ook in opleiding voor vlieger. Verder het technische en grondpersoneel, de radar-, radio- en meteo-groepen en de nodige verplegers van de medische dienst.

Het was jammer voor de kinderen in zovele gezinnen maar zo gaat 't nu eenmaal op een basis, waar men 24 uur van de nacht paraat dient te zijn. Alle plannen voor huisfeestjes en bijeenkomsten stonden voortdurend op losse schroeven. Daar raken „echte“ vliegersvrouwen en basiskinderen gauw aan gewend en zijn vrouw toonde geen teleurstelling. Ook niet, toen Jack haar ten afscheid kustte en nog even de kinderen knuffelde. Nog gauw stopte zij haar man de pocket-edition van het Nieuwe Testament in de jaszak — haar laatste verjaarsgeschenk — en keek de kleine wagen na, waarmede haar vlotte levensgezel in de nacht verdween. Het kerstdinertje uitstellen . . . anders niet.

Op de basis begaf Jack zich dadelijk naar het publiekatiebord. Zijn vermoedens bleken bewaarheid . . . briefing¹⁾ om 18.30; zijn naam prijkte op het bord met die van een volledige crew (bemanning) en een

ploeg medisch personeel; dat betekende dus een bijzondere opdracht.

Briefing en check-up waren kort maar krachtig²⁾. Op de basis Tusconi lag een landmachtman met een acute blindarmonsteking. Het ging dus om een mensenleven en de patiënt moest worden opgehaald en overgevlogen. Zodra toestemming was verleend voor deze urgentievlucht, verzocht de basiscommandant van Tusconi tevens de nodige attributen voor een wat royalere kerstviering mede te geven. Dus werden er enige kisten ingeblikte lekkernijen, van kalkoen tot vruchten op sap, een grote kist pocket-books en last but not least een fraaie, juist gerooide pijnboom ingeladen. In Tusconi — modderbasis van respectabele omvang — groeide geen spriet. Voorts moest er een volledige brancarduitrusting mee, zodat er met de crew en het verplegerspersoneel zestien man aan boord waren. Geen wonder, dat de

basiscommandant voor dit doel een zware marine-kist, een Martin Mariner, had ingezet.

De weersvoorspelling leek gunstig. Een matig koudefront zou gedurende de nacht de westkust passeren, met lichte wolkenformaties uit zee, maar boven 10.000 voet vliegende zou men alle weersinvloeden ontwijken. Op grond van deze geruststellende weather forecast besloot Jack Patterson de vrij zware zuurstofflessen, waarvan het laden en lossen een half uur vertraging bij vertrek en nogmaals een half uur bij aankomst zouden opleveren, thuis te laten. Een jammerlijke beslissing.

Binnen verloop van enkele minuten taxiede de Mariner thans naar de start en kreeg van de toren het vertrekssignaal. Zonder moeilijkheden kwam de zware machine los en bevond zich weldra op weg naar Tusconi, bijna 800 mijl noordelijk. Het weer was inderdaad voortreffelijk. Afwisselend vliegend boven zee en de grillige kustlijn bemerkten de mannen in de cockpit na nauwelijks een uur echter, dat het weer begon te veranderen. Over de radio kwam een aanvullend meteoropport van Skagway, waaruit bleek, dat het matige koudefrontje werd tegengehouden door de Prince Rupert-eilanden en dat een onstuimig wolkenfront boven het bergachtig terrein rond Skagway te verwachten was. Vliegveiligheid adviseerde klimmen tot 15.000 voet.

Zonder extra zuurstof en zonder extra ijsbestrijding bleek dit weldra een hele opgave. Maar er zat niet anders op. Patterson bleef klimmen en hoewel de lucht vrij ijl was op die hoogte, deden er zich de eerste minuten geen moeilijkheden voor. Maar na 3 kwartier kwam de eerste waarschuwing over de intercom³⁾; één van de verplegers dreigde het bewustzijn te verliezen. Patterson gaf instructie over de boordtelefoon, het slachtoffer in een deken te wikkelen, hem te laten liggen en warm te houden.

Vervolgens liet hij over de radio vragen, of het bij deze weersomstandigheden verantwoord was op 13.000 voet te gaan vliegen, maar vóór hij daarop antwoord had, meldde de intercom, dat een tweede kandidaat een flauwte nabij was en dat het eerste slachtoffer blauw begon aan te lopen.

Skagway gaf toestemming voor een daling tot 13.000 voet, maar nu vloog het zware vliegtuig volkomen in een dichte wolkenmassa. De beide slachtoffers van zuurstofgebrek kwamen weer op hun verhaal, doch er moest thans op de instrumenten worden genavigeerd. Skagway-radio berichtte gelukkig helder weer en goed zicht, zodat het er wat minder onrustbarend begon uit te zien . . . tot alles plotseling volkomen mis ging.

Zonder voorafgaande waarschuwing belandde het vliegtuig eensklaps in een stormcentrum. De grote kist stampte en slingerde als een kano in een wervelstorm en beide piloten hadden de handen vol. Ijs vormde zich op de vleugels, de drivers en de struts⁴⁾ en in korte tijd waren zelfs de cockpitruit met een dikke laag ijs bedekt. Nu kon men zelfs de ijsvorming op de vleugels en motoren niet langer waarnemen, maar gelukkig bleven de ijsbestrijders aan de propellers het doen. Boven de gelijkmatige drum van de motoren, hoorde de bemanning en de inzittenden de onregelmatige, harde klappen van de ijsbrokken, die de schroefbladen tegen de vliegtuigromp slingerden. Als hamerslagen op metaal; de arme passagiers werden er dood-zenuwachtig van.

De toestand in dit vliegtuig, dat zijn menslievende opdracht onder zo gunstige omstandigheden begon, zag er thans vrij somber uit. Jack Patterson en Cooper keken elkaar met bezorgde ogen aan. Het brandstofverbruik als gevolg van tegenwind en ijsvorming steeg buiten verhouding. Skagway liet weten, dat het vliegtuig tot 12.000 voet kon dalen, maar dat dit de minimum toelaatbare vlieghoogte was boven deze bergachtige kust. Het werd er niet beter op; zelfs met vol vermogen liep de snelheid onrustbarend terug en begon het vliegtuig hoogte te verliezen.

In dit kritieke moment viel tot overmaat van ramp de radio uit. De geruststellende fluittoon van Skagway-radio-beam liet zich niet meer horen en beide mannen in de cockpit staarden elkaar verslagen aan. Maatregelen mochten niet uitblijven! Het eerste commando van de cockpit naar achteren klonk rustig over de intercom: „Gezagvoerder tot passagiers . . . Parachutes omgespen!“ Daarna stuurde Patterson zijn co-pilot persoonlijk naar achteren, om de gemoeiender te kalmeren en alle overbodige lading buiten boord te zetten. De fraaie naaldboom zou niet schitteren in het licht van vele kaarsen . . . hij werd aan stukken gezaagd en gehakt en uitgeworpen. De kisten met versnaperingen werden ontpakt; de jongens vormden met ernstige gezichten een keten en gaven elkaar de blikken kalkoen, vruchten op water en kerstpuddingen zwijgend door. Uit één van de kisten kwam een levensgrote Santa Claus te voorschijn, compleet met capuchon en baard. Cooper aarzelde en wog de kleine man taxerend in beide handen. Met de pop begaf hij zich naar voren, naar de cockpit . . . „moet deze snuiter ook over boord, Jack?“

Tot zijn verbazing van de tweede piloot zat Patterson met een boek op de knieën te lezen! Cooper moest zijn vraag herhalen, voor Patterson opkeek en zijn ernstige gezicht ontspande. „Sorry . . . neen vader — de commandant werd vertrouwelijk — „deze kleine baas houden we hier . . . in de cockpit, maar wat kan er nog meer weg?“

„Er staat nog een kist boeken achter, allemaal pocket-books en vermoedelijk niet nieuw meer . . . en dan alle aan de wanden bevestigde voorwerpen, brandblusapparaten, zagen, schoppen, pikhouwelen en zo . . . „Goed, boeken en andere rommel snel over boord, behalve de dinghies⁵⁾ . . . hebben alle mensen hun broolly en May-West⁶⁾ om?“ „Alle mensen, captain, behalve de pilot en zijn co-pilot!“

Patterson grinnikte ondanks de ernst van het ogenblik . . . „Kijk Duff!“ — de commandant werd

nog vertrouwelijker — „we verliezen snelheid en we verliezen hoogte; de radio heeft ons in de steek gelaten en de tanks staan praktisch droog . . . tenzij er een wonder gebeurt geef ik binnen vijf minuten het commando SPRINGEN! Beprepen? Vreemd . . . hier staat:

Hoever gaat gij de vogelen te boven? Wie van U kan door bezorgd te zijn een el toevoegen aan zijn lengte? Indien gij dan zelfs het geringste niet kunt, wat zult gij U bezorgd maken om het overige?“

Cooper's mond viel open van verbazing . . . „Waar staat dat?“, stamelde hij niet begrijpend. „Niets,

niets! Hier is mijn boek, het Nieuwe Testament, jongmens en ik las net iets, wat me bijzonder trof . . . overboord alle boeken!“

Parachutes jawel, vlieger en tweede piloot hadden wel wat anders te doen en meer aan het hoofd dan parachutes . . . die hadden beiden de handen vol in deze ogenblikken. Patterson hield de ogen gericht op de peutmeters⁷⁾, die duidelijke taal spraken, op de snelheidsmeter, op de hoogtemeter. Hij bad om een wonder . . . hij moest zich nu vlak bij of boven zijn bestemming bevinden en hij had geen zicht, de radio zweeg en de tanks stonden droog . . . Daar gingen de boeken . . . als Santa Claus inderdaad op toernee was langs de indianen nederzettingen, kon hij optreden als Bureau Gevonden Voorwerpen . . . hij zou er van alles van zijn gading kunnen aantreffen, van kerstboomversiering, elektrische kaarsen, kerstpuddingen, tot het Nieuwe Testament toe . . . Hoe was het ook weer . . . hoe ver gaat gij de vogelen te boven?

Op 9.000 voet begreep Patterson, dat hij het fatale moment niet langer uitstellen mocht. Cooper kwam weer naar voren voor instructies. Deze luidden kort maar krachtig . . . zodra de motoren gaan sputteren, klaar maken om te springen! En nauwelijks had Cooper de cockpit verlaten, of de bakboordmotor ging vreemd doen. „Nu“, dacht Patterson en greep naar de intercom . . .

En toen gebeurde het wonder . . . de radiobeam! Tusconi meldde zich . . . het windscreen, straks nog stijfgevroren, liet sporen van licht door . . . beneden ontwaarde Patterson de bakens, de toren, de afgebakende, verlichte banen van de vliegbasis Tusconi.

Over de intercom klonk nu een ander bevel! „Deuren sluiten . . . fasten belts⁸⁾ . . . co-pilot naar voren komen . . . we gaan landen!“ En enkele minuten later landde de grote vogel inderdaad veilig op Tusconi AFB. Midden op de landingsbaan sloegen de motoren af en midden op de landingsbaan moest worden bijgetankt.

Dertig minuten later had men de patient aan boord en veertig minuten later ging de Mariner voor de terugreis de lucht in . . . dit keer met zuurstofflessen. Patterson had zijn les geleerd. Vijf uur later werd zonder wederwaardigheden te Lacrima Christi een vlotte landing uitgevoerd . . . een mensenleven gered en een ervaring rijker. Het vliegend personeel kon inrukken.

Jack Patterson vond zijn vrouw op de vliegbasis wachtende. Gezamenlijk reden ze door de nacht huiswaarts. Cooper was verdwenen en met hem de trouwe metgezel, de kleine Santa Claus, die het hele benauwde avontuur in de cockpit meegemaakt had. Jack vertelde er zijn vrouw van, van het slechte weer, van de dropping, van het Nieuwe Testament, dat nu ergens in de sneeuwvlakten van Tusconi moest liggen . . . en van de zinsnede, die hem zo gefraspeerd had:

„Hoe ver gaat gij de vogelen te boven?“

Thuis wachtte hen een verrassing . . . de voordeur stond aan . . . er moest hen iemand voor zijn geweest. In de gang wachtte een gast . . . een zwijgende gast . . . hij stond daar gelaten, met de rug tegen de muur . . . Santa Claus, de metgezel gedurende de nacht. Uit de zak van zijn wambuis stak een boek, een opengevouwen pocket-book . . . Lucas 12 . . . Hoe ver gaat gij de vogelen te boven? . . .

En zo trad in het barre noorden van Alaska inderdaad Santa Claus op als Bureau Gevonden Voorwerpen.

VdW.

- 1) briefing: korte bespreking vóór iedere vlucht.
- 2) chek-up: bestudering van het vliegplan.
- 3) boordtelefoon.
- 4) steunen.
- 5) dinghies: rubber reddingsboten.
- 6) broolly en May West = populaire benaming voor parachute en zwemvest.
- 7) brandstofmeters.
- 8) fasten belts = gordels vastmaken (bij start en landing).

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

AMSTERDAM

GEZOND, GEZELLIG EN 'T GOEDKOOPTST
is het stoken met de kolen van de

FIRMA S. DOGGER Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 72 25 16
ANTRACIET
BRECHCOKES en OLIE voor centrale verwarming

G. W. GRUPPEN

Aannemersbedrijf

SPAARNDAMMERDIJK 388 - TEL. 80553 - AMSTERDAM

KENNEMERLAND

Visser Electrotechniek N.V.

BREESTR. 128 - BEVERWIJK - TEL. (02510) 5244*

Gevestigd sinds 1919

GELDERLAND

Voor nieuwbouw en onderhoudswerken

timmer- en aannemersbedrijf

B. SCHREUDER

Schoolstraat 8, Voorthuizen, tel. 03429-497

Radio K. B. Weimar Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN - VERLICHTING
MAANDEREIND 19 - EDE - TELEFOON 8373

Voor BONTMANTELS
naar de BONTSPECIALIST

MODEHUIS

de Windt

Houdt u
van uw

koeien,
kippen en
varkens?

Wij ook!

Daarom leveren wij u
rundvee-
pluimvee-
en varkens-

voeders

Fa. W. H. H. v. d. Born & Co

GRAANHANDEL

TERSCHUUR

TEL. 03426-303

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor
woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Firma Wed. T. Viets

BERGSTR. 38 - TEL. 2765 (08370) - WAGENINGEN

„EN ZIE IK BEN MET U AL DE DAGEN
TOT DE VOLEINDING DER WERELD”

Vrije wereld kroop de

DE vrije wereld is in het afgelopen jaar door het oog van een naald gekropen. Menselijkerwijs gesproken althans. Bijna was het de Sowjetunie gelukt, op Cuba de Verenigde Staten het pistool op de borst te zetten en deze leidende mogendheid van het Westen te dwingen tot een smadelijke capitulatie. Bijna, want door een wonderlijke samenloop van omstandigheden lekten de verraderlijke Russische plannen uit, voordat het te laat was voor de Amerikanen. Als door een toeval ontdekten Amerikaanse piloten, dat de Russen van Cuba één grote lanceerbasis aan het maken waren om de Verenigde Staten met kernwapens te kunnen bedreigen, zonder dat zij ook maar de geringste kans zouden hebben, zich er tegen te verdedigen. In dit verband herinnerde een Amerikaanse commentator aan een veelzeggende en zeer typerende uitspraak van Felix Frankfurter, het befaamde lid van het Hooggerechtshof te Washington, dat „God zorgt voor kleine kinderen, dronken mensen en... de Verenigde Staten van Amerika”. Deze bepaald niet oneerbiedig bedoelde ontboezeming van Frankfurter zou men echter beter kunnen vervangen door de verzuchting, dat als God het niet verhoed had, zich een enorm drama over wat wij noemen de vrije wereld voltrokken zou kunnen hebben. En zo komt ook wat de wereldsituatie betreft het jaar 1962 te staan in het teken van de troostrijke woorden uit Matth. 28 : 20 — „En zie, Ik ben met u al de dagen tot de voleinding der wereld”. Het zijn dezelfde woorden, die inhoud hebben gegeven aan het leven van koningin Wilhelmina. Zij leeft in onze harten voort als een Moeder des vaderlands, die geen toevalligheid in haar leven en de lotgevallen van haar volk zag, doch steeds Gods leiding mocht bespeuren.

Gods leiding in deze wereld valt vaak moeilijk te bespeuren. Want God is niet alleen een God van Amerikanen en Nederlanders en de belijders van Christus' naam in de landen der vrije wereld. Hij is het in niet mindere mate van de miljoenen mensen achter het ijzeren gordijn, die in hem geloven en dag en nacht gevaar lopen om wille van dit geloof te worden vervolgd.

God wendde niet alleen voor de Amerikanen en de met hen verbonden volkeren het gevaar af, dat zij voor het brute geweld van het internationale communisme zouden moeten buigen of een totale vernietiging onder de ogen zouden moeten zien. Hij heeft het ook zo beschikt dat, toen president Kennedy met een vergeldingsaanval met kernwapens op de Sowjetunie dreigde voor het geval Chroesjtsjef tot het gebruik van geweld tegen een der Amerikaanse landen zou overgaan, er geen allesvernietigende oorlog met kernwapens is uitgebroken.

Want ook wanneer wij al menen te mogen aannemen, dat de Russische premier nog zoveel respect voor de Amerikaanse gewapende macht heeft, dat hij geen kernoorlog zal riskeren, we mogen een dergelijke instelling nooit als een vanzelfsprekendheid beschouwen.

In de verdrukking geraakt, toen de Chinese troepen India binnenvielen. Menselijk leed op het „dak” van de wereld...

Bezorgd

Het is geen goedkope veronderstelling, dat de Amerikanen en met hen hun bondgenoten ten tijde van de Cubaanse crisis voor een enorm drama bespaard zijn gebleven. We kunnen thans — voorzover mogelijk — de feiten laten spreken en we zien dan, dat de Russen al een heel eind gevorderd waren met het ondergraven van de veiligheid van de Verenigde Staten, de hoeksteen van het westelijk defensiestelsel. Voordat Kennedy in actie kwam, bevonden zich reeds verschillende lanceerplaatsen voor raketten, die kernwapens naar allerlei doelen in de Verenigde Staten konden vervoeren op Cuba en een vloot van 25 Russische schepen was onderweg om de „voor-

Mikojan neemt er nog een en het (een „hot dog”) smaakt hem best. Wat heeft deze sluwe vogelaar op Cuba gedaan?

raad aan te vullen”. Duizenden Russen waren reeds op het zwaar bezochte eiland. En in Washington meenden president Kennedy en diens medewerkers aan de hand van de gegevens van de Inlichtingendienst te mogen aannemen, dat er geen reden was, zich beangst te maken over de militaire maatregelen, die met de hulp van de Sowjetunie op Cuba werden genomen.

Toch deelden zij de bezorgdheid van de Amerikaanse bevolking; maar zolang zij niet over bewijzen beschikten, dat er van een internationale samenwerking aan de achterdeur van de Verenigde Staten sprake was, konden zij niet in actie komen — omdat zij door vriend en vijand niet begrepen zouden worden.

Wonder

En toen is het wonder gebeurd. Aangespoord door niet aflatende verzoeken van talrijke Amerikanen om

toch in elk geval iets te doen te doen van Cuba uit dreigende gevaar, president Kennedy het aantal ningsvluchten boven Cuba te vermindern en de U2-piloten opdracht te geven niet alleen langs de kusten te vliegen, maar om foto's te nemen. Het zou toch beter zijn, het zekere voor het onzekere te nemen. Baatte het niet, het zou niet schaden.

Nu, het was de moeite waard. Kennedy kreeg de schrik van zijn leven door het resultaat der luchtverkenningen. Hij op de hoogte gesteld werd, dat de Amerikaanse piloten zich niet alleen als een vastberaden team, maar ook als een oogenblikken paniek raakt. Hij nam in alle haast maatregelen en liet vriend en vijand weten, dat hij hem nog steeds niet begruipen naar zijn bedoelingen raden. En hij de stappen had genomen, die waren om eventueel op het ergste bereid te kunnen zijn, kwam de actie op een wijze, die de gehele wereld de adem deed inhouden — ook de leiders van het Kremlin, wier benoemen nu was, zich ernstig zorgen te maken over de afloop van het avontuur in zij de wereld hadden gestort.

Niet klaar

Toen Chroesjtsjef besloot te verzoeken de Verenigde Staten in de toekomst te vallen, hadden zijn militaire adviseurs de zaken goed voorbereid. Hij had maatregelen laten nemen voor lanceerinrichtingen en de raketten snel mogelijk te doen opstellen. Hij had zich eenmaal op Cuba bevonden, de kans op ontdekking zeer gering was. Deze kans zou al bijzonder klein zijn, omdat zeer verreikend afweerschuut naar Cuba was gezonden. Het Amerikaanse U2's te kunnen nemen, als die het zouden wagen, in de toekomst van de installaties te komen.

Het wonderlijke was echter, dat de eerste de beste U2, die op verzoek werd uitgezonden, niet door het Amerikaanse afweerschuut werd neergeschoten — om de simpele reden, dat dit schip nog niet in werking was. Er was een gebuur, waardoor het nauwkeurig gewerkte tijdschema van de Russen deskundigen niet meer klopte. De U2-vlucht later hebben plaatsgegrepen dan was er niets te zien geweest. Het bleek, toen inderdaad een U2-afweerschuut boven Cuba werd neergehaald. Was het eerste toeval laag geschoten, dan zou de opvolgende U2 volledig zijn geslaagd. Het was een nieuw U2-incident, dat stond en de Sowjetunie van de Amerikaanse nationale verwarring gebruik maakte om haar „verdedigingsmaatregelen op Cuba te voltooien.

Consternatie

De U2 werd echter niet naar Cuba gehaald. De foto's, die de piloot had gemaakt, bereikte de Verenigde Staten en leidden tot de ontzetting van Chroesjtsjef. Het was in die dagen, dat Gromyko, de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken, een bezoek aan Kennedy bracht. Het was een bezoek, of er geen vuilje in de lucht was en Kennedy vond het de gegeven omstandigheden niet raadzaam, de Rus te laten weten, dat hij op de hoogte was van de voorbereidingen, welke de Sowjetunie reeds op Cuba had getroffen.

Vandaar, dat de Russische consternatie zo groot was, toen Kennedy een marineblokkade afkondigde. Het was een waarschuwing, dat tot verdere maatregelen zou worden overgegaan, als de Sowjetunie niet snel haar „afweerschuut” uit Cuba zou terughalen.

Toen ambassadeur Stevenson in de Verenigde Staten sterk vergrote foto's van de Russische installaties op Cuba, deed de Rus Zorin, of zij de bloedde. Met zijn quasi-verontschuldiging trachtte hij de indruk te maken, dat de Amerikanen slechts een motief zochten om zich tegen het communisme op Cuba te kunnen verdedigen.

Lang kon hij dit niet volhouden, want Chroesjtsjef wist zich niet te laten afleiden. Hij moest zijn eigen vertegenwoordigers naar de VN min of meer desavoueren, aan nog groter vernedering te onderwerpen.

AL DE DAGEN...!"

het oog van de naald

Dit zijn de onthullende foto's, die Stevenson in de Veiligheidsraad toonde. Zittend links, de Rus Zorin, die als voorzitter fungeerde.

de verantwoordelijkheid over het gebruik van kernwapens te delen. Maar aan de andere kant is er evenveel — zo ziet meer — te zeggen voor de in de Europese landen levende vrees, dat de Amerikaanse president er wel eens voor zou kunnen terugschrikken, zich in een kernoorlog te begeven, wanneer een Europese bondgenoot rechtstreeks door de Sowjetunie zou worden bedreigd.

Wellicht ligt de oplossing hier in het scheppen van twee kernmachten, nl. een die onder de uitsluitende bevoegdheid van de Verenigde Staten valt, maar volledig ter beschikking van de Navo wordt gesteld, en een andere, die een zgn. Europees „multilateraal karakter" heeft, maar in Navo-verband wordt georganiseerd.

Voordeel

Dan blijft er nog wel de moeilijkheid over, dat bij wijze van spreken de een de ander in een kernoorlog zou kunnen meeslepen. Daar staat echter tegenover, dat de Sowjetunie zich niet spoedig tot een avontuur in Europa zou laten verleiden. De kans, dat een kernoorlog kan worden vermeden, zou daarmee groter worden, omdat we nog steeds mogen aannemen, dat Chroesjtsjef er niets voor voelt, zich in een oorlog met kernwapens te storten, als hij niet de stellige overtuiging heeft, dat het Sowjetblok er zonder kleerscheuren af zal komen.

De Cubaanse crisis is er om aan te tonen, dat de Russische premier niet tegen het gebruik van kernwapens opziet, als hij een reële mogelijkheid ziet om zijn tegenstander in de rug aan te vallen, zonder dat hij gelegenheid krijgt, zich te verdedigen. De westelijke mogendheden zullen er dus altijd op uit moeten zijn, een situatie te voorkomen, waarin zij slechts de keus hebben tussen capituleren of sterven.

Frankrijk

Het is bijzonder betreurenswaardig, dat een land als Frankrijk, dat zulk een belangrijke bijdrage zou kunnen leveren aan de verdediging van het Westen, zich voor een belangrijk deel aan zijn verantwoordelijkheden blijft onttrekken, ook nu de Algerijnse kwestie voor Frankrijk geen militair probleem meer is. De Navo heeft weinig betekenis, als zij niet op Frankrijk kan rekenen. Op het ogenblik is het al zo, dat de Franse samenwerking in Navo-verband veel te wensen overlaat. In de toekomst zal er van samenwerking wellicht helemaal geen sprake meer zijn, als De Gaulle alles op alles gaat zetten om zijn eigen kernmacht te ontwikkelen om van Frankrijk weer een echte wereldmacht te maken.

De Gaulle voelt ook niets voor een „multilaterale" Europese kernmacht, al

was het alleen maar, omdat deze niet past bij de rol, die De Gaulle zijn land zo gauw als maar mogelijk is wil laten spelen. En het gevaar is dus niet denkbeeldig, dat de Navo als los zand aan elkaar komt te hangen.

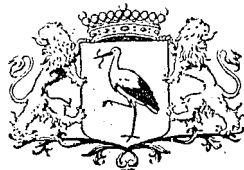
Engeland

Een soortgelijk probleem bestaat in Engeland. Nadat geen overeenstemming kon worden bereikt over het al dan niet afschaffen van het Skybolt-project, waarop de Britten hun eigen kernmacht hadden gebaseerd, is Macmillan naar Kennedy getogen om de zaak uit te praten. De Britten hebben zelf het geld niet om een kernmacht op te bouwen, die zij in geval van nood ook werkelijk kunnen gebruiken. Zij willen echter wel over een dergelijke macht beschikken, omdat het nu eenmaal zo langzamerhand tot de status van een grote mogendheid behoort, zoiets te bezitten. Wellicht zullen de Engelsen — eerder dan De Gaulle — bereid zijn, met de Amerikanen naar een compromis-oplossing te zoeken.

Per slot van rekening kan Macmillan zich toch niet veroorloven, het geld van de Britse belastingbetalers over de balk te gaan gooien, omdat de meesten van hen helemaal niets voelen voor geldsmijterij, waartoe de bewapeningswedloop ook in Engeland heeft geleid.

Grandeur

We memoreerden al even een facet van de politiek van generaal De Gaulle als president van Frankrijk. Er zijn er echter meer, die niet minder belangrijk zijn. Hoewel we er kort over kunnen zijn, omdat we er in deze kolommen al uitvoerig over geschreven hebben, is het toch goed, dat we ons aan het einde van dit jaar nog eens goed realiseren, met wat voor partners wij bezig zijn, een verenigd Europa te bouwen. En dat is wat Frankrijk betreft met een deelgenoot, die over alles zijn veto zal uitspreken, dat hem niet gelegen komt en dat — om het geheel op de Franse situatie van toepassing te doen zijn — in strijd is met het streven naar grandeur van De Gaulle. Maar er is meer. Want hoe weinig loffelijks er ook valt te zeggen over de politieke partijen, die met elkaar in sterke mate verantwoordelijk waren voor de val van de Vierde republiek, de wijze waarop De Gaulle de gecompliceerde situatie in Frankrijk heeft gebruikt om met deze

Vertrouwensadressen
voor Den Haag
en omstreken

SIGARENMAGAZIJN MATADOR

L. KORPEL

Mauritskade 71 - Telefoon 180234, b.g.g. 607673
Postrekening 37 70 73

Levert alle rokersartikelen
waarheen U maar wenst.

INNEMEE & ZOON N.V.

BEGRAFENISTRANSPORT

DEN HAAG - TELEFOON 115940
HAARLEM - Telefoon 10441
DELFT - Telefoon 26808

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden.

Ook het kleine karwei
appreciëren wij

BOON'S SCHILDERSBEDRIJF

PIET HEINSTRAT 62 — TELEFOON 33 11 12
Filialen te Delft en Rotterdam.

LAK- EN VERFINDUSTRIE

v/h P. WERRE & CO.

Alles op verfgebied

Veenkade 49-50 - DEN HAAG - Tel. 633923 (3 lijnen)

Vertrouwensadressen voor eigen kring in het Westland

H. HORTENSIOUS & ZOON METSELAARS en AANNEMERS

Bevelen zich beleefd aan voor
alle voorkomende werkzaamheden

NIEUWBOUW - VERBOUW - BETONWERK EN VERDERE REPARATIE

STOKDIJKKADE 100 — NAALDWIJK
Telefoon 0 1740 - 48 08

Voor: Tricotages - Lingerie en Kousen

Drukkerij - Papierhandel

DE OLDEHOVE

J. VAN ESSEN
NAALDWIJK - Postbus 23 - TELEFOON 01740-4056

Uw drukker voor handel en industrie

Gaarne staan wij u met modellen en offerte ten dienste.
Ook uw adres voor doorslagpapier, cyclostylepapier enz.

FIRMA B. BOERS

GRONDSTOOMBEDRIJF

DIJKWEG 87 — NAALDWIJK

Telefoon 0 1740 - 4225

LOODGIETERSBEDRIJF G. SCHUT

Van der Goesstraat 5 - Tel. 01740 - 4308

HONSELERSDIJK

FA. A. HOGENBOOM & ZN.

GRANEN EN VEEVOEDER
KAASHANDEL

Prinsegracht 8 - Telefoon 01740 - 4215 - b.g.g. 4866
HONSELERSDIJK

Firma A. v. d. Meer & Zoon

AANNEMERSBEDRIJF

ONTWERPEN, NIEUWBOUW, ONDERHOUD
Hofstraat 7 - Telefoon 01740 - 4239

HONSELERSDIJK

Geef dit blad door!

• Vervolg op pag. 13

IN GESPREK MET ONZE LEZERS

• Een brief van de verontrusten

Hooggeachte Redactie,

Namens de groep van verontrusten in de A.R.P., verzoek ik u vriendelijk plaatsruimte voor het volgende.

Uit tal van reacties in de pers blijkt dat er met betrekking tot onze actie misverstanden leven. In andere woorden — naar wij hopen onopzettelijk — misverstanden gewekt.

Daarom menen wij dat het in het belang van de A.R.P. is hieraan enige aandacht te schenken.

En dan begin ik met de officiële brief van dr. Berghuis aan de kiesverenigingen, afgedrukt in Nederlandse Gedachten van 17 november.

Daarin trof ons allereerst de zinsede „Ik wil in dit verband daarbij dan ook nog buiten beschouwing laten de vraag, of het organisatorisch wel juist is, dat een in landelijk verband optredende groep van anti-revolutionairen zich rechtstreeks tot de kiesverenigingen richt en of zij zich niet beter publiekelijk tot het Centraal Comité had kunnen richten”.

Hierop antwoorden wij het volgende: Mogelijk klinkt het in de oren van sommigen nogal mild wanneer dr. Berghuis stelt één en ander nog buiten beschouwing te willen laten. Maar niemand zal durven ontkennen dat dr. B. hierdoor inmiddels dan toch maar twijfel dienaangaande heeft gewekt.

En dan moeten wij verder met spijt constateren, dat dr. B. bij het neerschrijven van deze zin er zichzelf kennelijk niet van bewust is geweest dat hij geen voorzitter is van een partij met afdelingen, maar van een Centraal Comité van kiesverenigingen en van de zin die juist dit aspect van de oprichting af voor de partij heeft gehad. En als we dan verder bedenken wie als eerste de suggestie deed ons tot de kiesverenigingen te wenden d.m.v. afschriften van een brief aan het Centraal Comité, dan wordt het voor ons des te onbegrijpelijker dat juist de voorzitter van het Centraal Comité deze opmerking plaatst.

Dat dr. B. bedoelt met zijn vraag in deze brief of wij ons niet beter „publiekelijk” tot het Centraal Comité hadden kunnen wenden is ons een volslagen raadsel.

Verder zegt dr. B. dat het hem wel onaangenaam getroffen heeft, „dat deze groep thans publiekelijk eenzijdige conclusies trekt omtrent een tot tweemaal toe gehouden uitvoerig vertrouwelijk gesprek van het moderamen met een deputatie van de groep”. In de volgende alinea wordt gesuggereerd, dat wij het gevoelen van het Centraal Comité onjuist hebben weergegeven en vervolgens wordt de inhoud van onze brief aan het Centraal Comité nog onjuist genoemd.

Deze passages nopen ons tot de volgende verklaring; waarbij wij nu maar buiten beschouwing zullen laten dat het Centraal Comité nog niet de moeite heeft genomen (iemand van) ons de onjuistheden onder het oog te brengen. Maar indien één ding als vaststaand mag worden aangenomen dan is het toch wel dit, dat wij van de aanvang af met de grootst mogelijke voorzichtigheid zijn te werk gegaan. Bij ieder van ons is de liefde voor de partij zó groot dat zelfs elke **gedachte** aan een scheuring ons altijd vreemd is geweest. En indien het Centraal Comité tijdig had willen luisteren zou de gang van zaken wellicht heel anders zijn geweest. Er zijn echter drie vergaderingen van het Partij Convent verlopen (28-10-'61, 28-4-'62 en 13-10-'62) waarin namens velen uitdrukking werd gegeven aan een zekere ongerustheid. En die tijd hebben ook diverse voor- aanstaande partijleden in enigerlei vorm daaraan uiting gegeven. Maar dit alles bleef zonder enig resultaat. En er was nog aandrang van onze kant voor nodig om tot een gesprek te komen op een tijdstip waarop het nog niet helemaal zinloos zou zijn. Want inmiddels was de procedure voor de kandidaatstelling voor 1963 op gang gebracht. Er het moet toch voor het Centraal Comité duidelijk zijn geweest dat „enige vernieuwing” van de Kamerfractie onzerzijds ook na een gesprek noodzakelijk zou kunnen worden geoordeeld.

Toen dan ook de tweede door dr. B. bedoelde samenspreking niet tot een bevredigend resultaat had geleid hadden wij geen tijd meer te verliezen.

Dat heeft ons echter niet belet de eventueel te volgen procedure eerst ook nog met het moderamen te bespreken, waarbij wij ons uitdrukkelijk het recht hebben voorbehouden ons tot de kiesverenigingen te wenden. En zolang ons niet is duidelijk gemaakt welke onjuistheden er in onze brief aan het Centraal Comité voorkomen, handha-

ven wij de inhoud daarvan volledig.

Voorts besloten wij onmiddellijk daarna geen communicé aan de pers te verstrekken, hetgeen tot dusver dan ook niet is gebeurd, terwijl van enige schending van het vertrouwelijk karakter van deze gesprekken door onze groep geen sprake kan zijn.

Het door dr. B. in zijn brief althans gesuggereerde bezwaar tegen ons optreden als **groep** doet ook ietwat vreemd aan indien we denken aan de groep van dertig, die in oktober 1960 zich tot het Centraal Comité richtte om te pleiten voor verzoening met Indonesië als de enig juiste oplossing ook voor Nieuw-Guinea, met welke groep — naar ons bekend is — het Centraal Comité zelf contact heeft gezocht, tegen welke groepsvorming soortgelijke bezwaren dus kennelijk niet zijn geuit.

Van andere zijde is er ons een verwijt van gemaakt, dat wij de door ons voorgedragen personen voor de kandidatenlijst niet tevoren hebben gepolst, en dat ze niet allen tot onze groep behoren.

Wat het eerste betreft merken wij op, dat wij te dezer zake niet anders hebben gehandeld dan het C.C. bij de toezending van de eerste groslijst aan de Kamercentrales. Met betrekking tot het tweede willen wij er graag op wijzen, dat wij uitsluitend hebben gezocht naar personen in wie wij vertrouwen meenden te mogen stellen zonder enige directe binding aan onze groep.

En tenslotte kan het, ter voorkoming van verdere legendevorming, ook nuttig zijn er nog even de aandacht op te vestigen dat wij alleen maar een „zekere” vernieuwing van de fractie voorstaan en geen algehele, zoals door sommige bladen is verkondigd.

G. BUITEN

Notitie bij de brief van de heer Buiten

Wij publiceren de brief van de heer Buiten alsnog. Hoewel de essentie ervan reeds op 21 nov. in „Trouw” werd afgedrukt, is de redactie gebleken, dat vanuit de groep der verontrusten ook nog de publikatie ervan in ons weekblad op prijs wordt gesteld. De heer Buiten zal er evenals de redactie geen prijs op stellen dat een slepende discussie over steeds splinteriger wordende meningsverschillen ontstaat. In verband daarmee heeft de redactie aanvankelijk gemeend, dat de publikatie in „Trouw” het opnemen van dit stuk in ons blad overbodig deed zijn. Nu de bovengenoemde wensen kenbaar werden gemaakt, wil de redactie ook elke schijn des kwaads vermijden. Doch tevens wordt de gelegenheid aangegrepen om — heel in het kort — enkele kanttekeningen bij de brief plaatsen.

1 Wij gaan er met de heer Buiten van uit, dat misverstanden rondom de groep der verontrusten **onopzettelijk** tot stand gekomen zijn.

Dat liefde tot de zaak van de A.R.P. de heer Buiten en de zijnen drijft, nemen wij zonder meer als onvoorwaardelijk juist aan. Blijven er dan, nog meningsverschillen over, dan is daaraan toch de angel van het wantrouwen in elkaars intentie ontnomen. Zo zal ook de heer Buiten het willen zien, daarvan houden wij ons overtuigd.

2 Voor twijfel omtrent een organisatorisch juist optreden van de groep, welk punt dr. Berghuis in zijn brief d.d. 13 nov. aan de kiesverenigingen om der wille van de zaak kennelijk duidelijk buiten beschouwing heeft gelaten, is op z'n zachtst gezegd bepaald wel aanleiding.

3 Dat de A.R.P. geen partij met afdelingen is, heeft de voorzitter van het Centraal Comité duidelijk laten uitkomen in de voorlaatste alinea van zijn brief, waar het gaat over de eigen verantwoordelijkheid der kiesverenigingen.

4 De opmerking omtrent een gedane suggestie inzake een zich richten tot de kiesverenigingen is opnieuw een publiekelijk mededeling doen uit vertrouwelijke besprekingen. En bovendien volstrekt onjuist, omdat uitdrukkelijk is ontraden zich rechtstreeks tot de kiesverenigingen te richten.

5 De groep mag besloten hebben geen communicé aan de pers te verstrekken en zich daaraan ook hebben gehouden, in feite heeft de groep **eigen** conclusies van **vertrouwelijke** besprekingen wereldkundig gemaakt

door deze toe te zenden aan de kiesverenigingen. Daardoor is in feite het effect bereikt, dat de voorzitter van het Centraal Comité reeds op de ochtend van de dag waarop het schrijven van de groep het bureau van het Centraal Comité bereikte, door onderscheidene persorganen van het bestaan van de brief der verontrusten op de hoogte werd gesteld en om commentaar werd gevraagd.

De publiciteit welke de brief van de groep dus reeds direct heeft verkregen spreekt wat dit aangaat, voor zichzelf.

6 De verontrusting waarover de heer Buiten schrijft is met name op het Partij Convent van 28 april j.l. zeer breedvoerig besproken, onder meer door de heer Buiten zelf. Discussie op het Partij Convent, dat plm. 300 vooraanstaande a.r. als leden telt, is o.i. belangrijk voor de meningsvorming in de partij. Daarom de heer Buiten **daarnaast** een „gesprek” (uiteraard in kleine kring) eigenlijk je ware vindt, is niet geheel duidelijk.

7 De kandidaatstellings-procedure was echter reeds op 15 september ingezet toen het Centraal Comité ingevolge reglementair voorschrift het rapport vaststelde, dat op 20 september reeds aan de Kamercentrales werd toegezonden.

Van groepsvorming en actieplannen kon het Centraal Comité toen nog geen weet hebben (en dus ook geen rekening houden) aangezien volgens persberichten de groep-Vreugdenhil-Buiten-Scholten (als zodanig) eerst op 6 oktober voor het eerst bijeenkwam.

8. Van „bevoorrecht” van de „dertig”, zoals de heer Buiten suggereert, is geen sprake. Deze zonden hun stuk op 13 oktober 1960 aan het Centraal Comité toe met de mededeling, dat men voor „persoonlijk contact (met het moderamen van het Centraal Comité) zeer dankbaar” zou zijn. Die mededeling heeft het moderamen als een verzoek om een onderhoud beschouwd en ingewilligd. Het onderhoud met de „dertig” vond (eerst) op 20 december 1960 plaats.

De heer Buiten beschouwt dit als een „zelf contact” zoeken van de kant van het moderamen. In feite echter was de procedure gelijk aan die welke t.a.v. de groep der verontrusten gevolgd is. Hun verzoek van 6 okt. om een gesprek leidde (reeds) op 27 oktober (en 7 november) tot een ontmoeting met het moderamen van het Centraal Comité.

9. De laatste alinea van de brief van de heer Buiten richt zich tot een „andere zijde”. Hoewel die opmerking dus dezerzijds niet behoeft te worden beantwoord, geven wij haar gaarne eveneens door.

Slechts met deze opmerking, dat het Centraal Comité degenen, wier namen in het onder 7. genoemde rapport aan de Kamercentrales (de heer B. spreekt abusievelij van „de eerste groslijst”) werden genoemd, correctheidshalve van de vermelding hunner namen in het rapport verwittigd heeft. Dit geschiedde gelijktijdig met het verzenden van dat rapport aan de besturen der Kamercentrales.

• Gezonde meningsvorming gevraagd

In een artikel, getiteld „Democratie bedreigd”, voorkomende in „Nederlandse Gedachten” van 24-11-1962, wordt de vraag aangesneden, welke de oorzaken zijn van het tegenwoordige tekort aan politieke belangstelling in Nederland.

Van de vier oorzaken, door de geachte schrijver genoemd, zou ik iets nader stil willen staan bij de vierde, omdat deze m.i. verreweg de belangrijkste is.

Deze oorzaak dan is: „het in vele gevallen onvoldoende functioneren van het overleg in de politieke partijen. Het is te veel een éénrichtingverkeer. Voor de radio en de televisie is nauwelijks discussie mogelijk. Daar wordt een boodschap van de partij doorgegeven, niet alleen, zelfs niet allereerst aan de leden, maar aan allen die willen luisteren of kijken. Op de vergaderingen gaat het te veel naar één recept: een spreker, enkele vragen, en de spreker antwoordt. We moeten meer komen tot vergaderingen, waar een lid van het C.C. of een kamerlid gaat zitten en de voorzitter tot de leden zegt: kom maar op, tot de pauze hebben jullie het woord. De ervaring heeft geleerd, dat er dan verrassende dingen aan het licht komen. En voorts moeten we altijd

weer proberen, de vergaderingen van de partij-organen meer te maken tot gelegenheden, waar de kiesverenigingen of centrales naar voren komen”.

Deze opmerkingen en wensen zullen ongetwijfeld vele lezers uit het hart gegrepen zijn. Maar we hebben langzamerhand geleerd niet te vroeg te juichen. Want helaas is het uitspreken van wensen niet voldoende om ook werkelijk tot de verwezenlijking ervan te geraken. Soortgelijke geluiden hebben wij de laatste jaren reeds meermalen kunnen vernemen. Zo heeft bijv. de kiesvereniging „Tolsteeg-Wilhelminapark” te Utrecht op een vergadering in het begin van 1961 zich speciaal bezig gehouden met het probleem van de meningsvorming in de partij, hetgeen geleid heeft tot een brief aan het C.C., welke in extenso in Ned. Ged. is gepubliceerd. Maar dat was, voorzover valt na te gaan, dan ook het enige resultaat.

Het zou dus niet zo verwonderlijk zijn, indien wij, na opnieuw deze wensen vernomen te hebben, zouden volstaan met de verzuuchting:

„Die Botschaft hör ich wohl, allein mir fehlt der Glaube”.

Aangezien de geachte schrijver echter met mij en met vele anderen ongetwijfeld de bedoeling heeft, dat zijn wensen ook **smel** in vervulling zullen gaan, rijst de vraag: wat is de reden, dat het gewraakte eenrichtingverkeer, ondanks het feit, dat hiertegen herhaaldelijk gemotiveerd bezwaar is gemaakt, zich **vrijwel overal in de partij** tot op deze dag hardnekkig heeft gehandhaafd?

Voordat wij trachten hierop een antwoord te geven, eerst een waarschuwing. Want de mogelijkheid bestaat, dat wij tot conclusies komen, die niet voor iedereen even prettig zijn. Wil men dit risico niet lopen, dan kan men dit hele vraagstuk beter laten rusten. Dan blijft alles ook heel rustig bij het oude — of misschien juist niet!

In feite is het bedoelde „eenrichtingverkeer” niets anders dan een euphemisme voor: straf geleide meningsvorming van bovenaf. En het is mijn stellige overtuiging, dat de **huidige spanningen in onze partij voor een zeer groot deel juist het gevolg zijn van deze geleide meningsvorming**.

Daarom is de zaak, die de geachte schrijver heeft aangesneden, zó belangrijk voor de goede verhoudingen in onze partij, dat een brede discussie hierover, juist in het officieel orgaan van de antirevolutionaire kiesverenigingen, alleszins gewettigd is. De vraag of de Redactie dit inderdaad wenst, behoeft zeker niet gesteld te worden, gezien de duidelijke tendens van het artikel.

Het eenrichtingverkeer ter zake van de meningsvorming doet zich overal in de partij voor: in de kiesverenigingen, in de partij in ruimere zin, en ook in de partijbladen, met dien verstande, dat onlangs in A.R.-Staatkunde de teugel enigermate is gevierd.

Dat de meningsvorming in onze partij het huidige autoritaire karakter heeft gekregen, is des te merkwaardiger, aangezien dit karakter geheel in strijd is met de opzet en de organisatie in onze partij. Immers, indien ik mij niet sterk vergis, is de A.R. partij georganiseerd als een **federatie van kiesverenigingen**. De kiesvereniging is dus de cel, de kern van de partij — en behoort dit ook te zijn op het gebied van de meningsvorming. Eigenlijk zou het dus zo moeten zijn, dat ten aanzien van alle belangrijke vragen, die zich in de partij voordoen, de mening van alle kiesverenigingen wordt gevraagd; niet van de besturen, maar van de leden, uiteraard voorzover deze er prijs op stellen hun mening te laten horen.

Dit raadplegen van de kiesverenigingen gebeurt thans uiterst zelden. Eigenlijk alleen, reglementair, indien een verkiezing in het zicht komt, met name voor het opstellen van kandidatenlijsten. Over de invloed, die de kiesverenigingen en de leden hierop kunnen uitoefenen, wordt soms hoog opgegeven — maar de praktijk valt nog wel eens tegen. Het zou niet moeilijk zijn hiervan enige frappante voorbeelden te noemen, die zich juist in de afgelopen weken hebben voorgedaan; voorbeelden, waaruit zonneklaar blijkt, dat vele hogere en lagere partijfunctionarissen er op uit zijn de invloed en de rechten van de kiesverenigingen en van de leden juist zo veel mogelijk te beknotten, soms zelfs duidelijk in strijd met de geldende voorschriften.

Overigens komt er van een zelfstandige menings- en oordeelsvorming in de kiesverenigingen vrijwel niets terecht. Want niemand van de hogere organen in de partij schijnt hierop prijs te stellen. Van enige aanmoediging is dan ook geen sprake. Desondanks blijkt uit het officiële partij-orgaan, dat er wel degelijk kiesverenigingen zijn, die de moeite nemen zich over een bepaalde zaak uit te spreken. Maar uit niets blijkt, dat men zich in de hogere regionen van deze uitspraken ook maar iets aantrekt. Integendeel. Verwaardigt men zich commentaar te geven, dan slaat deze als een tang op een varken.

Hoe precies bepaalde opvattingen en officiële meningen in de partij tot stand komen, onttrekt zich aan de waarneming van de gewone leden, zelfs al zijn zij trouwe lezers van de partij-bladen¹⁾. Ook is het niet duidelijk hoe, althans in de huidige sfeer, een gewoon lid tot de meningsvorming kan bijdragen; want, aangenomen dat hij een welgeformuleerde beschouwing aan één dezer bladen heeft ingezonden, dan kan het zijn, dat inmiddels in hogere regionen over dit onderwerp reeds een oordeel gevormd is, dat niet overeenstemt met het zijne, en wordt zijn bijdrage geweigerd, zij het dat de motivering van deze weigering soms meer of minder raadselachtig is. Een veel voorkomende weigeringsgrond is, dat de ingezonden bijdrage te lang is. Soms is dit inderdaad het geval. Maar is dit zo'n wonder? Aan de mensen, die iets te zeggen hadden, is jarenlang de normale gelegenheid daartoe onthouden. Zij hadden natuurlijk een brief kunnen schrijven, dat is waar; maar dat doet men nu eenmaal niet zo gauw. Grijpen zij tenslotte naar de pen, dan hebben zij zóveel op het hart, dat zij daarmee vele bladzijden kunnen vullen. Wie deze mensen daarom als querulanten betitelt, zoals onlangs door een hooggeleerde schrijver in dit blad is gedaan, geeft slechts blijk van een totaal gebis aan psychologisch inzicht en aan begrip voor de werkelijke situatie.

Deze eenzijdige communicatie is ongetwijfeld een van de voornaamste oorzaken van de huidige spanning in onze partij. Eerst door deze eenzijdige communicatie kregen ook de pressiegroepen hun kans. Want tot voor kort mocht het woord „pressiegroep” zelfs niet genoemd worden. Het is nog maar een jaar geleden, dat op een vergadering in Utrecht een Tweede Kamerlid het bestaan van pressiegroepen ontkennde. Het ontkennen van realiteiten is echter beslist niet de geschiktste manier om vertrouwen te wekken. Gelukkig zijn we nu een stap verder.

En dank zij de geleide meningsvorming kregen ook de zogenaamde vakmensen en specialisten hun kans. Ik spreek hier niet over de echte, maar over de zogenaamde, waarmee ik bedoel de vakmensen, die zozeer in hun vakjargon of geheimtaal bevangen zijn, dat zij niet de kunst verstaan zich voor de gewone mensen begrijpelijk in de Nederlandse taal uit te drukken. Dit onvermogen wijst op een onvoldoende beheersing van het vak, althans voorzover betreft financiële, economische of sociale „vak”-aangelegenheden. Een normale communicatie zou hier reeds lang corrigerend hebben gewerkt.

Er zou nog veel meer te zeggen zijn. En we zijn zelfs nog niet eens toegekomen aan de uiterst belangrijke vraag, hoe ter wereld het juist in een zo weinig autoritair georganiseerde partij als de onze, mogelijk is geweest, dat sterke autoritaire invloeden de overhand kregen en zich zó lang hebben kunnen doen gelden. Deze vraag wacht nog steeds op beantwoording.

Echter: „Der Worte sind genug gewechselt, Lasst uns auch endlich Taten sehn!”

Wil men metterdaad een eind maken aan de eenzijdige communicatie in onze partij, wat let ons vandaag reeds een royaal tweerichtingverkeer in te voeren? En waarom zouden wij de primeur niet gunnen aan het officiële orgaan van de Antirevolutionaire kiesverenigingen?

Ir. Chr. G. Meeder
Utrecht, 24 nov. 1962.

¹⁾ Soms blijkt na lange tijd, dat er geheime pressiegroepen aan het werk zijn geweest, bijv. „de dertig”.

Kanttekening

De redactie plaatst de bijdrage van Ir. Meeder gaarne in onze rubriek „In gesprek met onze lezers”. In die rubriek bevordert de redactie al sinds jaar en dag het t w e e - richtingsverkeer waar de heer Meeder om vraagt. Dit zal hem dan ook niet zijn ontgaan.

De heer Meeder heeft het beste met orze partij voor en roert een probleem aan waar alle organisaties (dus niet alleen onze partij) mee worstelen.

Sociologen, enquêteurs en motivation researchers verdienen aan dit blijkbare onoplosbare vraagstuk een goede boterham. De zorg van de heer Meeder is ons sympathiek, ook al verengt hij de problematiek wat te zeer tot onze partijorganisatie. Ja, het feit, dat hij zich tot steeds krassere uitspraken opwerkt („straf - geleide meningsvorming - autoritair karakter - rechten van KV's en leden beknootten - het weigeren van bijdragen omdat het standpunt van de „hogere regionen” al gevormd is, etc.) brengt zijn betoog weliswaar niet dichterbij de oplossing, maar appelleert wel aan onze goede wil om met hem over dit vraagstuk na te denken en te schrijven. Daarom nemen wij zijn bijdrage volledig op, al is het ook te lang. De oorzaak daarvan licht te heer Meeder zelf toe. Hij wil een snelle oplossing. Soms wordt dat doel werkelijk sneller bereikt

dan hij zich realiseert. Toen ons blad de brief van de kiesvereniging „Tolsteeg-Wilhelminapark” opnam, werd in het naschrift als een mogelijkheid tot verbetering gewezen op de gespreksgroepen. Kort daarop beval het Centraal Comité die werkwijze inderdaad bij de kiesvereniging aan. Tientallen kiesverenigingen hebben in de loop van 1962 waardevolle rapporten over de meningen in hun gespreksgroep(en) inzake het sociale verzekeringsbestel aan het partijbureau toegezonden.

Personeelstekort wegens financiële krapte maakte het tot dusver onmogelijk er een concluderend slotrapport uit te distilleren. Een argument pro contributieverbod, dat de heer Meeder zeker zal aanspreken, want ook dit is een kant van de zaak, die de heer Meeder aansnijdt!!

Geen geldzorgen behoeven gemoeid te zijn met de discussie-methode, die in het gememoreerde hoofdartikel terecht wordt aangeprezen. Geen ellenlange inleidingen door sprekers-van elders meer. Akkoord, meneer Meeder, laat elke KV-voorzitter maar tot de vergadering zeggen: kom maar op en spui uw vragen, opmerkingen en kritiek maar eens. Dan antwoordt de spreker kort en is er nog gelegenheid voor de — helaas thans nog te veel er bij inschietende — tweede ronde en de onderlinge discussie.

In dat opzicht vormt de redactie met de heer Meeder twee zielen-één gedachte.

Maar dan komt er verschil van inzicht (op zichzelf niet verontrustend!). De heer Meeder zegt: inzake alle belangrijke vragen zouden alle kiesverenigingen geraadpleegd moeten worden. Alsof dat niet al reeds lang geschiedt. We doelen hiermee niet zozeer op het gespreksroepen-werk, dat nog maar in de kinderschoenen staat. Wel hebben we het oog op de belangrijke zaken, die in het Beginsel- en Algemeen- en Staatkundig-program en in de Program van Actie worden neergelegd. Daaronder valt alles wat politiek (in principieel en praktisch) van gewicht is. De ontwerpen worden aan de Kiesverenigingen toegezonden ter amendering. Wil men weten of dat een oost heeft opgeleverd? Welnu: de eerste ronde (in 1957) van het eerstgenoemde program leverde 80 pagina's (folio) aan voorstellen en amendementen op. De tweede rondgang van het herziene ontwerp: 202 voorstellen. Dat was in 1960. Het huidige ontwerp-Program van Actie (1963) baarde een berg van 750 amendementen en voorstellen. Over éénrichtingsverkeer inzake belangrijke vraagstukken gesproken ...!

En dan de kandidaatstelling. Ook een gewichtige aangelegenheid. In 1959 konden de kiesverenigingen zich daarover wegens tijdnood slechts één keer uitspreken. Doch 955 van de ruim 1000 kiesverenigingen deden dan ook mee aan de stemming over de advieslijst. Thans wordt de reglementaire procedure (met 9 fasen) voluit toegepast. Tot 3 maal toe worden de kiesverenigingen daarin gemoeid. Eind 1962 hadden 622 kiesverenigingen aanbevelingen voor de groenlijst ingezonden. Begin 1963 zullen zeker weer tegen de 1000 KV's over de advieslijst stemmen. Het probleem dat de heer Meeder aandraagt, is met dit alles niet opgelost. Toch mag het ook wel eens van deze kant bekeken worden.

Tenslotte de individuele invloed op de gang van zaken. Dat zit ons net als de heer Meeder hoog. Soms bekruip ons de wens, dat alle 100.000 leden van de partij lid van het Centraal Comité zouden zijn. Dat kan helaas niet. De heer Meeder is volop de m o c r a a t, daar zijn we van overtuigd. Hij weet dan de wegen ook, al zijn die soms lang. Maar het hele jaar door kunnen de kiesverenigingen (en dus elk lid) hun vertegenwoordigers op het Partij Convent alarmeren. Twee of driemaal per jaar komt dit Partij Convent bijeen. Dan is er de gelegenheid om te spuien”.

Prof. Scholten schrijft in z'n brochure dat dit orgaan onvoldoende functioneert. Ten dele akkoord! Maar wat te denken als tot 4 maal toe de behandeling van het jaarverslag (inclusief de financiële verslagen) en de schriftelijke fractie-verslagen (kortom het hele bestuurlijke partijbeleid en het politieke fractiebeleid) een hamerstuk blijkt. Zelfs toen in die periode van 4 jaar, tweemaal een aparte voor-vergadering aan deze verslagen werd gewijd. De heer Meeder zal toegeven dat twee-richtingsverkeer niet slechts van één kant (in casu van het Centraal Comité) kan komen.

Hij zal het misschien zelfs met ons eens zijn, dat sommigen van zijn partijgenoten-medestanders zelf er een wat wonderlijk éénrichtingverkeer op na houden.

Ons zijn tenminste 3 publicisten bekend, die hun zorgen nimmer aan enig partijblad aanboden, of voor het forum van de Partij op enig Partij Convent brachten, doch het overvloedig hart wel direct in („bij de boekhandel verkrijgbare”) brochures uitstortten.

Een opmerkelijk gebeuren, juist van-

wege het tijdstip waarop deze boekjes verschenen en het nare electorale stof, dat ze in de niet-A.R.-gezinde pers deden opwaaien?

Wij twijfelen er niet aan of ook in die richting zal de heer Meeder pogingen aanwenden om tot een beter t w e e richtingsverkeer te komen. Onze „kanttekening” werd lang, te lang. Maar ook wij „hadden zoveel op het hart, dat wij daarmee bladzijden kunnen vullen” en dat zonder het woord „querulant” ook maar één keer uit onze pen in de richting van de heer Meeder en zijn bonafide mede-zoekers neer te schrijven. Want wat hem als ideaal voor ogen staat, daarop is ook onze blik gericht. Samen zullen wij en wij er naar blijven jagen, ook al bereiken wij het nooit helemaal.

KANTTEKENAAR

• De oppositie begint bij 60

Bekend is het gezegde dat het leven bij veertig begint. Een groep verontruste Anti-Revolutionairen, die voor het merendeel uit zestigers bestaat, doet evenwel door zijn publikaties en door de consequenties van zijn optreden de noodzaak ontstaan, dat ook de twintigers van de Arjos iets over de politiek zeggen. Ongelooflijk is het te lezen in brochures, artikelen en interviews, hoe een groep mensen, die van zeer nabij enkele broedertwisten hebben meegemaakt, thans opnieuw een flinke rel op touw zet. De gevolgen van dit optreden zijn slechts dat zich bij de jeugd een flinke aversie gaat vertonen tegen het als christenen politiek bedrijven. Het lijkt ons toe dat er thans in protestantse kring voldoende verbrokken is om met het maken van ruzie te stoppen en eens een goed en nieuw begin te maken. En bespaar de jeugd in vredesnaam de moeite om het idee van christelijke politieke partijvorming levend te moeten maken. Het kost werkelijk moeite genoeg om het een goed idee te laten blijven.

Een eerste vereiste voor een nieuw begin is dat men zijn eigen standpunt nuchter en kritisch beziet en het tweede is dat men naar zijn medestanders luistert en tracht hun ideeën te begrijpen. In dit verband is het opmerkelijk dat zoveel verontrusten uit onderwijskringen stammen. Kringen die van oudsher wel bekend staan om hun goede manier van vertellen, maar niet om hun luisteren.

Het is vreemd dat mensen die zo op het historisch gebeuren letten als de verontrusten, zo weinig oog hebben voor historische verhoudingen. Waarom is slechts maatgevend wat vroeger gebeurde en niet wat thans gebeurt? Het is aardig om te zien dat de strijd tussen rekkelijken en preciezen in de 17e eeuw als resultaat heeft opgeleverd dat toch ook de rekkelijken mening en grondtoon van ons volkskarakter is geworden. Thans evenwel maken de precieze verontrusten zich op, om hun mening als de enig juiste te doen erkennen. Fraaie staaltjes op dit gebied levert al enige jaren hun blad „Tot Vrijheid Geroepen”. Onder meer trachten hierin economische dilettanten aan te tonen dat Zijlstra's handelen onchristelijk is.

Het optreden van de groep is ook zeer vreemd geregeld. De voor de Kamer aanbevolen personen bleken „vrijwillig te zijn aangewezen”. Reeds trokken zich er zes terug.

Onder het motto dat openbaarheid democratie betekent, worden zeer emotionele brochures en ingezonden stukken geschreven. Er is zodoende een kleine massapsychose ontketend. Voor zo'n massabeweging moet altijd aan drie voorwaarden zijn voldaan, schreef prof. Van Bemmelen onlangs. „Er moet een leider zijn die de massa aanvoert en tevens deel uitmaakt van die massa. Er moet een menigte zijn van individuen, die naar hem luisteren en opjücken. En er moeten één of meer emotionerende affectief geladen leuzen of doeleinden zijn. Als aan deze voorwaarden is voldaan, kan de beweging vanzelf verder rollen”. Wij vrezen dat aan deze voorwaarden maar al te zeer is voldaan. Of hij wil of niet, prof. Scholten wordt voor de leider aangezien; hij schreef zeer laat een geruchtmakende brochure, maar waarom ging hij geen debat met de fractie aan op het partijconvent? Het onbehagen bij sommigen over bouwbeleid, mammoetwet en Nieuw-Guinea is zeer aanspreekbaar en er zijn voldoende verontrusten om wat samen te doen.

Het goede doel van de verontrusten is ongetwijfeld geweest het werkelijk voeren van christelijke politiek. Zij hebben echter de gevolgen van hun optreden grenzeloos onderschat. Of al hun volgelingen van dezelfde idealen vervuld zijn moet sterk worden betwijfeld. Leest men de vele reacties van deze mensen in Elsevier, De Telegraaf en andere kranten, alsook de brochure Goossens, dan valt één ding op. Het gaat hier bijna steeds om oudere mensen die hun levensidealen niet in ver-

vulling zagen gaan; velen moesten onverwacht uit Indonesië vertrekken, anderen zijn diep geschokt door de mammoetwet. Hun reacties lezend vraagt men zich werkelijk af of deze schrijvers een door christenen gevoerde politiek van sociale gerechtigheid beogen. Veelal leest men slechts de verbitterde uitingen van zich tekort gedaan voelende mensen. Hiernaast is er een groep van mensen die om een nieuwe leider vraagt; deze groep heeft het handelen van de fractie niet begrepen. Hier ligt dan kennelijk ook wel een tekortkoming van de fractie, dat zij haar handelen niet genoeg heeft duidelijk gemaakt aan haar geestverwanten. Van deze laatsten mag echter ook wel enige breedheid van geest verwacht worden. We leven uiteindelijk niet in een dictatuur maar in een democratische staat, waarin iedereen hoort mee te denken.

Het is vreemd dat de groepering van verontrusten, waarvan het merendeel de praktijk van een bestuursfunctie in het openbare leven kent of uit anderen hoofde weet wat leidinggeven is, zozeer valt over fouten bij de fractie. Is er ooit een werkelijk bestuurder die geen fouten maakt? Deze fouten zouden dan afwijkingen zijn van het beginselprogramma. Maar kijkt men hier niet meer naar de letter dan naar de geest van het program? Dit biedt namelijk bijna nooit een pasklare oplossing voor de politieke praktijk.

Het zou goed zijn de functie van een beginselprogramma nog eens duchtig te bekijken. Een brief van de verontrusten suggereert namelijk dat slechts een terugkeer naar een beleid volgens die beginselen ons kan doen gehoorzamen aan Goddelijke geboden. Worden deze beginselen zo niet teveel verabsoluteerd? Het lijkt ons toe dat er in dit beginselprogramma toch wel heel wat zaken staan die beter in een program van actie konden staan. We voorkomen dan dat vele tijdelijke wenselijkheden versleten worden voor direct door de Bijbel voorgeschreven noodzakelijkheden.

Voorts zouden de heer Goossens c.s. dienen te bedenken dat christelijke politiek een politiek van handelen is. Al onze tegenstanders verwachten dat wij wat zullen doen. In dat handelen ligt ons getuigenis en daar worden wij naar beoordeeld. Alleen maar getuigen als men in een bestuursfunctie zit is niet constructief en doet denken aan de bekende stuurman op de wal.

Het zou een rare zaak zijn als we alle medestanders waar we kritiek op hebben maar zo de laan uit sturen. Wij stellen met de Volkskrant dat, bij de kritiek die wij ook soms hebben gehad, toch blijft staan dat de huidige A.R.-fractie over kundige en ervaren mensen beschikt. Daarmee moet men zuinig omspringen in een tijd, waarin het steeds moeilijker wordt de besten voor het politieke werk bereid te vinden.

„Nog geen kwart eeuw geleden wist men wat men aan een A.R. had”, zei prof. Scholten. Ja, wat wonder, in die tijd had de A.R. een stel uitgangspunten die door dik en dun kritiekloos werden verdedigd. We hebben in de crisistijd en de Indonesische jaren dan ook een fijn stel liberalen onder de trouwe stemmers gevonden, die de eerste vijf punten van het beginselprogramma echt niet onderschreven. Dat een fractie, die jarenlang in deze houding gelopen heeft, tenslotte de moed en de breedheid van visie opbrengt om met de Bijbel in de hand haar eigen houding nogmaals te bepalen, stemt slechts tot grote vreugde en geeft hoop voor de toekomst. Maar dat vraagt ook van de andere antirevolutionairen, dat zij moeten trachten deze houding te begrijpen.

Eindelijk is er nu weer de mogelijkheid dat vele protestanten, die echt niet meer wisten op welke partij ze moesten stemmen, met ons de hand aan de ploeg kunnen slaan. Dat we dan wel eens vuile handen zullen krijgen is helaas niet te voorkomen.

We verzoeken daarom onze verontruste medestanders dringend, wanneer zij werkelijk politiek willen bedrijven dan ook zakelijk te zijn en niet slechts emotioneel. Laten zij bovendien bedenken dat er naast juridische factoren ook nog vele andere factoren het politieke handelen dienen te bepalen.

We moeten alle krachten gebruiken voor de komende verkiezingen.

Stedelijk Verband Arjos
Amsterdam,
JAN F. DE NOOIJ.
EVERT RENTZENBRINK.

• De kleinere partijen

Mijnheer de Redacteur,
Volgend jaar zal het Nederlandse volk wederom ter stembus gaan en keus moeten doen uit een lange reeks van kandidaat-volksvertegenwoordigers van wie de namen netjes gerang-

• Vervolg op pag. 12

• *Vervolg van pag. 11*

schikt staan onder de naam van de partij door wie zij kandidaat zijn gesteld.

Weinigen zullen stilstaan of denken aan het vele werk dat hieraan is voorafgegaan en waarbij partijbesturen en kiesverenigingen gedurende maanden zijn bepaald geweest. Zonder hen zou een ordelijke verkiezing niet goed mogelijk zijn.

Evenals andere jaren zullen er weer vele kiezers zijn die hun afkeuring zullen uiten over de grote verscheidenheid van partijen en partijtjes.

Niet geheel ten onrechte. Het kan niet ontkend worden dat het aantal partijen dat zich aandient soms veel te groot is te achten omdat dit de volksvertegenwoordiging en het parlementaire werk niet ten goede komt. De kleinere partijen ontvangen dan ook veelal weinig of geen aanmoediging en ontmoeten in 't algemeen een minder welwillende pers. Hen wordt verweten dat zij voor de „versplintering” verantwoordelijk zijn en door hun gedrijf stemmenoverdracht veroorzaken naar kandidaten van een andere leer. Splinterpartijen worden ze vaak genoemd.

Helemaal eerlijk lijkt dat niet, al moet worden erkend dat het onderscheid veelal bijzonder moeilijk is en de afsplitsing geen nieuwe inzichten oplevert. Dat tengevolge van hun optreden stemmenoverdracht plaatsvindt moet worden geweten aan een gebrek in ons kiesstelsel, niet aan de omvang van de kleinere partijen. Een mogelijkheid van lijstverbinding zou overdracht naar een andere geesteshoek voorkomen!

Wat bedoelen de kleinere partijen met hun deelneming aan verkiezingen? In de meeste gevallen worden de kleinere partijen gevormd door mensen die bepaalde elementen menen ten achtergesteld te zien of vrezende voor verflauwing. Zij wensen deze opnieuw aan de orde gesteld te zien en benadrukt. Soms hoort men beweren dat het personen betreft die in de oude partij geen furore konden maken, maar afgezien van een enkeling moet een dergelijk beweren toch worden afgewezen. Er zijn bewijzen ten over dat velen het beste met de partij voorhebben, menen verworping te zien en dit bestrijden, misschien op de verkeerde manier, maar toch bestrijden. Zij hebben zich als wakers opgeworpen en inderdaad is door hun appèl de kans op inslapen en afglijden sterk gereduceerd. Hun kritiek moet worden bestudeerd, ook al sluipst daarin wel eens iets dat dient te worden afgekeurd. De partij blijft mede door de kritiek in beweging.

De grote en kleinere partij, van eenzelfde signatuur, behoren bij elkaar, waarbij de laatste zeker mede helpt de richting te bepalen. Qui monet, quasi adjuvat!

Het is de vraag of een grote organisatie wel ooit, buiten een waarschuwend vinger, getrouw aan haar roeping kan blijven. De geschiedenis geeft althans in deze te denken.

De P.S.P. heeft de P.v.d.A. herinnert aan haar pacifistisch verleden en een dezer dagen heeft in de kring van de P.v.d.A. de agressieve bedoeling van de Sowjet Unie als onderwerp gediend. Er is daar gesproken over een „fatale vergissing”. De verschrikking van de atombom heeft de initiatiefnemers van de P.S.P. heel wat wind in de zeilen gegeven. De recente verkiezingsuitslagen wijzen hierop en hebben de socialisten tot nadenken gestemd.

Een ander punt betreft het ten einde lopen van de nationale zelfgenoegzaamheid en het streven naar een Europese volkerengemeenschap hetwelk beroering heeft gebracht onder sommigen van hen die de ordinantien Gods aanvaarden op het staatkundig terrein. Het G.P.V. keert zich in deze o.a. tegen de A.R.P. Het zijn in deze geen platgetreden paden die moeten worden begaan en de grootste voorzichtigheid lijkt geboden. In het programma van actie spreekt de A.R.P. zich uit voor de Europese conceptie, maar maant evenzeer tot voorzichtigheid.

Deze enkele voorbeelden kunnen dienen om aan te geven dat de afkeuring van het kiezersvolk niet zozeer het aantal partijen betreft (ook al wordt dat zo gezegd), maar veel meer de kieswet treft, die versplintering in de hand werkt. Om nog maar te zwijgen over de ondemocratische stemmenoverdracht van „recht” naar „links” e.o.

Gelukkig hebben de prot.-christelijke vertegenwoordigers in de Tweede Kamer pogingen in het werk gesteld om tot een wijziging van de kieswet te geraken. De minister had er niet veel oren naar. Volgend jaar zal er echter een nieuwe kamer zijn en kan de wijziging wellicht worden aangebracht als het nu niet slaagt.

Indien dan grote en kleinere partijen de juiste modus vivendi zullen weten te vinden, dan zal in de samenstelling van de volksvertegenwoordiging de keuze van het Nederlandse volk duidelijker tot uitdrukking komen.

Schiedam.

J. van Katwijk

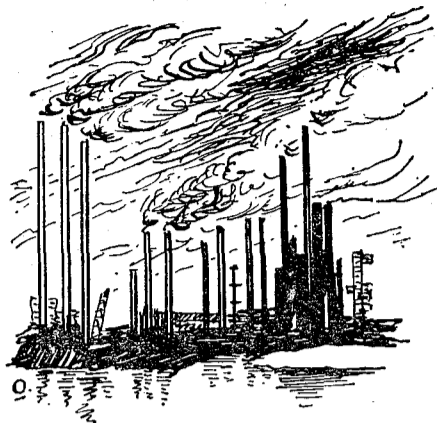
NATUURBESCHERMING EN WELVAART

De welvaartstaat is een precare zaak, in meer dan één opzicht. De welvaartstaat kan ook precair zijn voor de natuurbescherming. Van dit laatste zijn wij diep doordrongen geraakt toen wij het door de Contactcommissie voor Natuur- en Landschapbescherming ons toegezonden jaarverslag 1961-1962 hebben doorgelezen.

De vijfdaagse werkweek is abrupt gekomen. De gevolgen voor de recreatiemogelijkheden en -moeilijkheden werden al spoedig zichtbaar en betekenen uiteraard een krachtige stimulans voor de activiteiten ten behoeve van het behoud en de vergroting van de recreatiemogelijkheden in ons land, zo zegt dit verslag.

Bovengenoemde contactcommissie is altijd niet echter gerust op de aanpak van die recreatie. Daar heeft zij blijkbaar haar reden voor. In dit 64 bladzijden tellende boekje, dat keurig gedrukt is en voorzien van reproducties van werkelijk zeer fraaie natuurfoto's, wordt ten aanzien van de recreatie-activiteiten duidelijk het sein: onveilig, gehees. Er blijkt een recreatie-activiteit te zijn welke afbreuk doet aan de landschaps- en natuurbescherming.

Historisch is er steeds een duidelijke band geweest tussen natuurbescherming en recreatie; in dit jaarverslag wordt met klem gepleit voor het behoud van deze band. Want, zo zegt het verslag, het behoud ervan is van actuele betekenis omdat, naar onze vaste overtuiging, de echte natuurterreinen, die ten dele behoren tot de zogenaam-

't Nieuwe Waterweggebied: luchtverontreiniging doet een aanslag op onze gezondheid!

de „stiltegebieden”, voor een steeds groter deel van ons volk van toenemende betekenis kunnen worden. Het is een fabeltje, dat een belangrijk deel van „het beschermde Nederlandse natuurbezit voor recreatie ontoegankelijk is: de cijfers spreken wel een geheel andere taal!

Neen, de ware natuurliefhebbers kunnen niet gerust zijn. Ook de defensie, zo blijkt uit het verslag, heeft weer een aanslag gepleegd op fraaie natuurgebieden; wij zijn echter niet bevoegd om uit te maken, of ten behoeve van onze landsverdediging andere mogelijkheden aanwezig waren, zodat na-

tuurschoon ongerept was gebleven en het Leusderhei-effect, zoals de commissie het in het jaarverslag noemt, verder achterwege had kunnen blijven.

Natuurbescherming en wegeaanleg zitten uiteraard ook niet altijd op één stoel. In dit jaarverslag wordt echter met waardering vermeld, dat het steeds mogelijk is, in de commissie van Overleg voor de Wegen (een subcommissie van de Raad van de Waterstaat) de belangen van natuurbescherming en recreatie te bepleiten. Bovendien, zo blijkt eveneens uit het verslag, worden de Contactcommissie, de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten en andere natuurbeschermingsorganisaties veelal in de gelegenheid gesteld tijdens de hoorzittingen van de commissie het natuurbeschermingsstandpunt kenbaar te maken.

We lezen in dit verslag over Euratom in Petten, over het Landgoed Boekesteijn, over Europort en Voorne, over de Brabantse Biesbosch en over talrijke andere zaken, welke voor natuurbescherming van belang waren, in positieve dan wel in negatieve zin. Tenslotte geeft het boekje ook een aantal organisatorische inlichtingen aangaande de Contact-commissie voor Natuur- en Landschapbescherming.

Het is werkelijk van veel belang, kennis te nemen van dit verslag. Te meer omdat uitvoerig aandacht wordt besteed aan nieuwe wetten en wetsontwerpen zoals: de wet op de ruimtelijke ordening, de Boswet en de Bestrijdingsmiddelenwet. De principiële beschouwingen over de verhouding van natuurbescherming en recreatie met andere bij het bodemgebruik betrokken belangen zijn eveneens het lezen waard, ook al zouden we hieromtrent andere opvattingen koesteren.

We vermelden nog, dat het adres van de Contactcommissie is: Herengracht 540, Amsterdam.

Sigaret...?

Wees
zuinig
met Uw geld
koop bij..
WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kassabonus

ROGISTERIJN
WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

BEMIDDELING BIJ:

koop en verkoop van agrarische bedrijven en het verstrekken van hypothecaire geldleningen op agrarische bedrijven verleent

Makelaardij in agrarische bedrijven

H. van 't Hof & G. de Koning

Van Hogendorpplein 27 - Gouda
Telefoon 01820 - 2765

(b.g.g. 6015 of 03487 - 398).

Fa. O. v. Wijngaarden & Zn.

VOOR AL UW ELEKTRISCHE EN
SANITAIRE INSTALLATIES
RADIO - T.V.

J. A. Beyerinkstr. 5 - Tel. 01803-415

NIEUWERKERK AAN DE IJSSEL

Firma Jan de Mik

HARDINXVELD-GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Telefoonno. 2156
Hardinxveld-Giessendam

M. C. van Staaveren

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

IN DE
DAGEN
ROND
KERST

nodig deze kleine aan uw familie-dis en maak kerst tot een wereldwijd feest

ANTI-HONGER-ACTIE

Giro 100200 - Den Haag stort vandaag nog uw bijdrage.

Publikatie van de Nederlandse organisatie voor Internationale Bijstand NOVIB Den Haag

MAAK PLAATS VOOR HEM

De wereld in 1962

• Vervolg van pag. 9

partijen af te rekenen, doet het ergste voor de toekomst vrezers.

Niet alleen heeft de president na het afdoen van de Algerijnse zaken een prachtige gelegenheid onbenut gelaten om Frankrijk naar normale democratische verhoudingen terug te voeren; De Gaulle heeft ook het gevaar van een volksfront naderbij gebracht door zijn land in twee kampen te verdelen.

Vacuüm

Na de Algerijnse kwestie te hebben afgehandeld, had De Gaulle zich dienen te wijden aan het herstel van de democratische instellingen van Frankrijk. Hij had dit in de eerste plaats moeten doen, omdat hij dit min of meer beloofd had, toen hij in 1958 als gevolg van de revolutie in Algiers de macht in Parijs overnam. Maar hij had het ook en vooral moeten doen, omdat het belang van zijn land het van hem vroeg. De Vijfde republiek is speciaal voor het overgangsregiem van De Gaulle in het leven geroepen. De huidige Franse grondwet heeft slechts zin, zo lang De Gaulle zelf president is. Niemand in Frankrijk kan over hetzelfde absolute gezag beschikken, dat De Gaulle ten dienste staat. Niemand ook zal bij machte zijn, het rechtse extremisme te beteugelen, dat nog altijd de verrassing van een militaire staatsgreep in zich bergt.

Als De Gaulle er niet meer is (hij is op leeftijd en men heeft het op zijn leven voorzien) zal er een enorm gezagsvacuüm ontstaan, waarin de rechtse elementen, die zich met betrekking tot Algerije het meest hebben gevoerd, zullen trachten een laatste greep naar de macht te doen. Zij zullen dan de weg naar het Elysee versperd vinden door linkse groeperingen, die zich tijdens het regiem van De Gaulle niet of niet voldoende konden uiten, maar bij het ontstaan van een machtsvacuüm niet kunnen toezien, dat fascistische elementen zich van Frankrijk meester maken. Dat Frankrijk is een van onze belangrijkste partners in de EEG en andere Europese instellingen.

„Gezag”

Minder onrustbarend, maar toch niet zonder risico's is de situatie in West-Duitsland, waar de CDU-CSU als voornaamste regeringspartij betrokken is geraakt in een affaire, die haar aanzien en dat van de bondsregering geen goed heeft gedaan. Bijzonder onaangenaam hebben ons de capriolen getroffen, die de bijna 87-jarige bondskanselier Adenauer heeft gemaakt om het optreden van zijn minister van defensie Strauss in de Spiegel-affaire goed te praten en de liberalen in een opgelapte regeringscoalitie tot meer meegaandheid te dwingen. Zij zijn niet bevorderlijk voor de eerbied, die het Duitse volk verwacht wordt te kunnen opbrengen voor werkelijk democratische instellingen.

Ook de wijze, waarop Adenauer er telkens weer in slaagt, zelf uit te maken, wanneer hij het bondskanselierschap zal neerleggen is niet geschikt om het gezag van de Westduitse politieke leiders te doen toenemen. Integendeel!

Evenals in Frankrijk hebben we hier te doen met een groot staatsman, die de grote fout maakt, zo lang mogelijk te willen aanblijven, uit vrees dat zijn heengaan zal leiden tot belangrijke wijzigingen in het politieke beleid, dat hij (Adenauer) vijftien jaar achtereen met wisselend succes heeft verdedigd. Er is echter in al die jaren heel wat gebeurd; de tijd heeft niet stil gestaan. Met het getij moeten de bakens verzet worden. Maar dat is in het Duitsland van Adenauer niet gebeurd. Omdat de kanselier het niet wilde.

Berlijn

Met name de Berlijnse crisis en het probleem van de Duitse hereniging is hier in het geding. Zo lang als hij kan, zal Adenauer proberen aan de macht te blijven om zich te verzetten tegen pogingen, een oplossing voor het Duitse probleem te zoeken, die neerkomt op een „voorlopige” handhaving van de status quo, met dien verstande, dat de Berlijnse kwestie op zodanige wijze wordt geregeld, dat zij niet langer de wereldvrede in gevaar kan brengen. Een eervolle oplossing in deze geest moet mogelijk worden geacht, temeer nu Chroesjtsjef met de „noodoplossing” van de 13de augustus 1961 (de muur) heeft bereikt, dat West-Berlijn geen gevaar meer oplevert voor de situatie in de omringende Sowjetzone. Bovendien mag worden aangenomen,

dat Chroesjtsjef er na de minder prettige ervaringen op Cuba — alweer voorlopig — niet meer aan zal denken, in Berlijn de wereldsituatie op scherp te zetten.

Chroesjtsjef heeft tot zijn ontzetting ervaren, dat de Amerikanen geen zachte kapitalistische eitjes zijn en dat ze met alles wat ze hebben (en dat is heel wat) er op zullen slaan, als er geen andere mogelijkheid meer overblijft en de veiligheid van de westelijke wereld op het spel zou staan.

Adempauze

Het ziet er naar uit, dat Chroesjtsjef thans meer dan ooit behoefte heeft aan een adempauze in — of zelfs een regeling van — de Berlijnse kwestie. Naar alle waarschijnlijkheid hebben de gesprekken, die de Russische premier in de afgelopen weken heeft gevoerd met communistische leiders uit de Oosteuropese satellietstaten, behalve het Chinese probleem ook de Duitse kwestie tot onderwerp gehad.

Bijzonder belangwekkend is de verklaring die Walter Ulbricht, de zetbaas van Chroesjtsjef in de Sowjetzone van Duitsland, dezer dagen heeft afgelegd. Hij zei nl., dat de kwestie van het Duitse vredesverdrag (eventueel afzonderlijk tussen de Sowjetunie en het regiem in de Sowjetzone) niet meer actueel was, omdat men in de zgn. Deutsche Demokratische Republiek wel belangrijker dingen aan het hoofd had, dan economische moeilijkheden. Dat kan betekenen, dat de Berlijnse crisis op dood spoor wordt gezet en dat zou geen winstpunt zijn.

Want het houdt in, dat Chroesjtsjef elk willekeurig ogenblik opnieuw met dreigementen voor de dag kan komen, die de gehele westelijke wereld weer gedurende enige maanden in rep en roer houden en op van alles en nog wat een verlamende uitwerking hebben.

De „Wacht aan de Brandenburger Tor”, eens symbool van de Duitse hereniging. . .

Handen vrij

Daarom is het maar te hopen, dat de Cubaanse ervaringen Chroesjtsjef er toe zullen brengen, thans naar een voor beide partijen aanvaardbare en dus voor het Westen eervolle oplossing te streven. Wellicht wil ook hij in de naaste toekomst de handen vrij hebben om niet — als op Cuba — in een dwangpositie te geraken. Deze zou kunnen ontstaan, als er in de Sowjetzone een opstand zou uitbreken, zoals dat op 17 juni 1953 het geval was.

De voornaamste reden, waarom Chroesjtsjef de handen vrij zou willen hebben kan de bijzondere agressieve houding zijn, die communistisch China de laatste maanden aan de dag heeft gelegd. Op het moment lijkt het toch wel zo ver te zijn, dat we van een openlijke breuk tussen de Sowjetunie en communistisch China kunnen spreken. Men doet van beide kanten wel, of er nog niets bijzonders aan de hand is. En vooral van Chinese zijde is de onwaarschijnlijkheid in dit opzicht bijzonder groot.

Maar het is duidelijk, dat geen van beide partijen zelfs nog kan volhouden, dat hier slechts sprake is van een persoonlijk conflict tussen Chroesjtsjef en Mao Tse Toeng of tussen de ideologische opvattingen (of misvattingen, hoe men het bestje ook maar noemen wil) van deze rode leiders en hun volgers.

Beducht

We hebben hier te maken met een botsing van de belangen van de Russische en Chinese rijken. Al vaker hebben we er op gewezen, dat het niet kan uitblijven, of de Chinese communisten zullen naar expansie-mogelijkheden zoeken voor de razendsnel toenemende Russische bevolking, die de zevenhonderd miljoen zielen reeds nadert. Bekijkt men de wereldkaart, dan ziet men, dat de oppervlakte van China in het niet zinkt, vergeleken bij die van de Sowjetunie. Waar nog bij komt, dat het grootste gedeelte van China vrijwel onbewoonbaar is, terwijl dat met de Sowjetunie verhoudingsgewijs in veel mindere mate het geval is.

Neemt men voorts in ogenschouw, dat bijna het gehele Aziatische gedeelte van de Sowjetunie, dat haast geheel aan China grenst, zeer dun bevolkt is, dan kan men zich voorstellen, dat men zich in Moskou al geruime tijd ernstige zorgen maakt over deze grote buurman, die al lang uit zijn huis is gegroeid. En te oordelen naar de stappen, die hij tot dusver heeft genomen, is Chroesjtsjef minstens even beducht voor het Chinese gevaar als de Amerikanen.

Gele gevaar

In zijn jongste tv-interview heeft president Kennedy over Chroesjtsjef gezegd: „Wij zijn beter af met de Russische premier, dan hij met communistisch China. Waar Chroesjtsjef ons niet bepaald veel goeds toewenst, zou de wereld nog veel slechter af zijn, als de Chinezen het in de communistische wereld voor het zeggen zouden hebben”. En hij verklaarde, niet te denken dat we op het punt staan, een grote verandering te zien voltrekken in de communistische politiek. Met andere woorden: Kennedy verwacht niet, dat de communistische leiders in Peking er binnen afzienbare tijd in zullen slagen, de leiding binnen het communistische blok over te nemen. Maar hij ziet evenmin de mogelijkheid, dat de houding van de Sowjetunie als gevolg van de gebeurtenissen rondom Cuba zodanig zal worden veranderd, dat er reden is om aan te nemen, dat een oplossing voor alle tussen Oost en West hangende geschillen kan worden gevonden.

Er zal heel wat moeten gebeuren, voordat Kennedy er aan denkt, weer eens met Chroesjtsjef aan de conferentietafel te gaan zitten. De verwijdering tussen Peking en Moskou is blijkbaar niet zo groot, dat Chroesjtsjef open kaart wil gaan spelen om een gezamenlijk front te kunnen vormen tegen wat al vele jaren geleden als het „gele gevaar” werd gekenschetst.

India

Met dit gevaar heeft India nu als eerste kennis gemaakt. Als er een land is, dat op een ontstellende wijze bedreigd is uitgekomen, dan is het wel het India van Nehroe geweest. Terwijl hij met het broederland Pakistan op gespannen voet leefde vanwege de heerschappij over een belangrijk deel van de staat Kasjmir (waarop Pakistan tenminste evenveel recht kan laten gelden als India), putte hij zich tegenover communistisch China uit in pogingen, om het de heren in Peking toch maar zoveel mogelijk naar de zin te maken. Daar hebben ze dan ook van geprofiteerd! Want op het ogenblik beheersen ze alle uitvalswegen die van het machtige Himalayagebergte naar het zuiden lopen. Het lijkt geen twijfel of de Chinese horden zullen zich uit het grootste gedeelte van het noord-oostelijke grensgebied van India terugtrekken.

Maar vaststaat, dat zij langs de gehele grens zulke posities zullen blijven innemen, dat zij op het moment dat zij het nodig achten, onverwacht kunnen doorstoten om een vrijwel machteloos Zuid-oost-Azië aan zich te onderwerpen. Helemaal duidelijk is de bedoeling van de Chinese invasie nog niet. Hier is veel over gespeculeerd, maar naar de ware reden blijft het nog raadsel. Is het een generaal repetitie geweest, of een afleidingsmanoeuvre?

Kernwapens

In elk geval is het Chinese agressieve optreden iets, wat ons reden tot ernstige bezorgdheid geeft. Want niet alleen India dreigt er het slachtoffer van te worden. En ook zal de bloedige klauw van de rode Chinese draak zich niet slechts uitstrekken naar Laos, Cambodja, Zuid-Vietnam, Birma, Indonesië en al die andere gebieden in Zuid-oost-Azië, die reden menen te hebben om de Chinezen toch vooral te

vriend te houden. Dit bleek nog onlangs op de conferentie te Colombo, waar zes zogenaamde niet-gebonden landen India in het hemd lieten staan en een oplossing voor het Chinees-Indische conflict aan de hand deden, die volkomen beantwoordde aan de door Peking aan India gestelde eisen. De gehele vrije wereld dreigt er in eerste instantie bij betrokken te worden. De Sowjetunie heeft alle mogelijke moeite gedaan om te voorkomen, dat de rode Chinezen in het bezit zouden komen van kernwapens. Maar binnen afzienbare tijd breekt het ogenblik aan, dat ook de rode leiders te Peking de beschikking zullen hebben over een kernwapenarsenaal, waarmee de gehele bewoonde wereld in vuur en vlam gezet kan worden.

Dat is, wat Kennedy bedoeld heeft, toen hij zeide, dat Chroesjtsjef ons inderdaad weinig goeds toewenst, maar dat de wereld er heel wat slechter voor zou staan, als de Chinese communisten het met een even grote kernmacht te hunner beschikking voor het zeggen zouden hebben. Want de Chinezen zullen niet aarzelen, die wapens ook te gebruiken om de gehele wereld te kunnen onderwerpen.

Heel wat gebeurtenissen

En zo zijn er dan nog veel meer probleemgebieden, die in het afgelopen jaar de aandacht hebben gevraagd. We noemen de moeizame onderhandelingen, die nog steeds niet tot gevolg hebben gehad, dat Engeland ook daadwerkelijk is toetreden tot de Europese gemeenschappelijke markt — een zaak, die met name voor Nederland als een levenskwesstie moet worden beschouwd; de stakingen in Spanje, die voor het eerst sinds vele jaren hebben aangehouden, dat er in dat land het een en ander (ten goede) is veranderd; in mindere mate geldt dit ook voor Portugal, waar studentendemonstraties tamelijk rigoureuze de kop werden ingedrukt; de Indische agressie tegen Goa, die blijkbaar bedoeld was om indruk op de Chinese communisten te maken (!); de moeilijkheden in Egypte, Syrië, Irak en Yemen, in welk laatste land nog steeds een broederstrijd woedt, die het gehele Midden-oosten nog wel eens in rep en roer zou kunnen zetten; de ruimtevliuchten van de Amerikanen Glenn en Carpenter en de Russen Nikolajef en Popovitsj; de prijsverhogingen in de Sowjetunie en de mislukte landbouwpolitiek, die al Chroesjtsjef's wereldveroverende plannen in de war heeft gestuurd; de executie van de nazi-misdadiger Adolf Eichmann; de politieke moeilijkheden in Engeland; de rassanrelletjes in de Verenigde Staten en Zuid-Afrika; de rol van Oe Thant als secretaris-generaal van de Verenigde Naties; het softnonproces in Luik; het doorboren van de Mont Blanc; de commandowisseling bij de Navo en niet te vergeten het overlijden van mevrouw Roosevelt. En zoveel andere dingen.

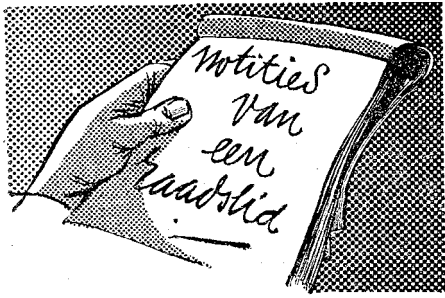
Algerije

Een uitzondering willen we nog maken voor Algerije, omdat dit land ons nog voor ernstige verwikkelingen kan plaatsen. Voor Algerije moet worden gevreesd, dat de politieke situatie in dat land als twee druppels water gaat lijken op die welke zich langzaam maar zeker op Cuba heeft ontwikkeld. Zij, die met de Fransen hebben samengewerkt, hebben het niet gemakkelijk, als zij zich niet reeds in de gevangenis of in kampen bevinden en althans het leven er nog hebben afgebracht. Voor de Fransen, die er de voorkeur aan gaven in Algerije te blijven wonen en werken is een dergelijke toestand helemaal niet aantrekkelijk en men moet in Algiers dan ook rekening houden met het feit, dat binnen niet al te lange tijd de meeste Fransen en met hen de vaklieden, die Algerije zo broodnodig heeft, het land zullen hebben verlaten. Daar komt nog bij, dat men ook in Algiers de grote fout maakt, niet afhankelijk te willen zijn van het land, dat zo'n belangrijke bijdrage heeft geleverd aan het ontstaan van wat nu de staat Algerije is, ook al heeft men zich in Parijs de dingen heel anders voorgesteld, dan zij zich thans aan ons voordoen.

Terwijl de economische chaos toeneemt, neemt ook de economische en militaire afhankelijkheid ten opzichte van het Sowjetblok toe.

Als Chroesjtsjef de kans krijgt, zal hij van Algerije een tweede Cuba maken. En het is de vraag, of de Verenigde Staten — laat staan Frankrijk — daar dan veel tegen kunnen doen. . .

„Zo gaan we het jaar onzes Heren 1963 tegemoet. Een jaar dat ons dichterbij brengt bij Zijn wederkomst. Een jaar ook, waarvan wij mogen weten dat daarin zal gelden: „En zie ik ben met u al de dagen tot de volinding der wereld” . . . db

• Hulp aan onderontwikkelde gebieden

Hulp aan onderontwikkelde gebieden is tegenwoordig vaak het onderwerp van gesprek. Men schrijft er over. Op vergaderingen wordt aangedrongen op meer hulp voor deze tot ontwikkeling te brengen gebieden. In de Staten-Generaal pleit men voor meer miljoenen voor deze hulp. Och, waarom zou men dan in de gemeenteraden ook niet gaan praten over steun aan die onderontwikkelde gebieden?

Maar dan rijst meteen de vraag: „Hebben de gemeenten iets met die hulp te maken. Welk gemeentebelang kan er gediend zijn met een bepaalde bijdrage voor die gebieden?”

Een belangrijke vraag. Niemand zal ontkennen, dat hulp aan onderontwikkelde volkomen noodzakelijk is. Dat een dergelijke hulpverlening uitstekend past in een „mondiale” politiek. Maar ligt hier een taak voor de gemeenten?

Hulp aan onderontwikkelde gebieden is iets anders, moet in elk geval wat anders zijn, dan het alleen maar zenden van geld, levensmiddelen of goederen. Hulp uit medelijden, uit liefdadigheid alleen, staat gelijk met het gooien van geld in een bodemloze put. Goede hulp zal er steeds op gericht moeten zijn, de onderontwikkelde volken zelf de mogelijkheden te bieden een plaats in het internationale handelsverkeer te veroveren. Goede hulp zal in die gebieden een financiële en economische stabiliteit moeten scheppen en moeten streven naar een goed bemand efficiënt werkend apparaat. Zowel in technisch als in bestuurlijk opzicht.

Natuurlijk speelt geld bij al deze dingen een belangrijke rol. Maar het is niet alleen een kwestie van geld. Het is ook een kwestie van mensen, van technici, doktoren, economen, enz. Het moet ook een zaak van continuïteit zijn, van het afwegen van belangen, van nog veel meer.

Past in dit grote geheel ook de Nederlandse gemeente? Kan een gemeenteraad dat alles overzien en beoordelen. Het antwoord is o.i. duidelijk. Het is „neen”.

Ja, maar zeggen sommigen, kijk naar Enschede, dat enkele maanden geleden een bedrag van f 3500,— ter beschikking stelde om een tweetal Israëliëse burgemeesters de gelegenheid te bieden kennis te nemen van het textielonderwijs en de werking van enkele gemeentebedrijven in Enschede.

Hier kan men inderdaad van hulpverlening spreken, al rijst de vraag of men Israël tot de onderontwikkelde gebieden moet rekenen. Maar direct springt hier in het oog, dat het om een gerichte hulpverlening gaat, dat het niet het zo maar voteren van een bedrag is.

Want als het daar alleen om gaat, dan is er voor de gemeenten naar onze mening geen taak. Wanneer de rijksoverheid jaarlijks vele miljoenen bijdraagt aan de internationale hulpverlening, dan is het lichtelijk dwaas, wanneer de gemeenten van hun niet overvloedige uitkering uit het gemeentefonds ook nog iets gaan bijdragen.

Op die wijze hulp bieden is zeker geen taak voor de gemeenten. Maar er valt over de hulpverlening en de gemeenten nog wel iets meer te zeggen. Daarover in de volgende notitie.

Mijn edelachtbare

Antonia Rietzanger

23

Omdat ik werkelijk heel moe was, heb ik gisteravond niet op de thuiskomst van Minko, die mijn man en tevens mijn edelachtbare wethouder is, gewacht.

Dat is niet mijn gewoonte. Vrijwel altijd blijf ik op hem wachten. We drinken dan samen nog een kop koffie en eten daarna nog wat fruit. Dat is 's avonds onze vaste levensregel geworden.

Ik was werkelijk hondsmoe en daarom besloot ik, voor deze keer van mijn vaste gewoonte af te wijken.

Nu heb ik wel verteld, dat ik 's avonds altijd op de terugkeer van Minko bleef wachten, maar u moet hieraan niet de gedachte verbinden, dat ik dat altijd met evenveel liefde gedaan heb.

Soms duurden de vergaderingen van Minko zó afschuwelijk lang, dat het wachten mijn stemming reduceerde en ik lang niet lief en zachtzinnig hem verwelkomde als hij eindelijk en ten leste binnenstapte.

Ik begrijp, dat er vergaderingen moeten zijn. 'k Heb echter nooit kunnen inzien, waarom sommige vergaderingen zo tergend lang moet duren. Het is om uit je vel te springen als je om twaalf uur of half één nog zit te wachten op je echtgenoot, die om kwart over zeven reeds de deur uitgegaan is omdat hij een vergadering had. Strijk en zet vraag ik bij het vertrek van Minko, of de vergadering lang zal duren. Steevast krijg ik dan tot antwoord: — Nee, 't zal niet zo laat worden. Maar de waarheid is, dat het altijd laat wordt.

Minko had gisteravond een vergadering van de kiesvereniging. Ik begreep best, waarom het zo laat werd. Nu de Kamerverkiezingen al weer in zicht komen — een half jaar is immers zo voorbij — is er op de kiesvereniging heel wat werk aan de winkel. Hoewel Minko ook gisteravond bij het weggaan gezegd had, dat het beslist niet laat zou worden, was ik van tevoren er reeds van overtuigd, dat het weer nachtwerk zou zijn.

Nogmaals: ik was zó moe, dat ik het niet uithield. Ik kon mijn ogen niet openhouden van de slaap. Mijn handwerkje had ik om tien uur al weggeborgen. Daarna had ik nog een boek genomen, maar verder dan een halve bladzijde was ik niet gekomen en ik wist niet, wat ik eigenlijk gelezen had.

Om half twaalf nam ik het besluit, naar bed te gaan.

Ik zette een glas warme melk op de tafel, legde twee appels en een fruitmesje op een bordje gereed en ging een briefje schrijven.

Lieverd, Ik val om van de slaap. Ik heb melk en appels voor jou gereed gezet en ga naar bed. Je Tonia.
P.S. Ik hoop, dat de melk nog warm is.

P.S. Als een appel van binnen niet meer gaaf is, neem dan maar een andere. Ze liggen op de fruitschaal op het theemebel.

P.S. Zal je me niet wakker maken? Welterusten.

In de kortst mogelijke tijd lag ik in bed. Ik was er als een blok in gestort. En nu maar slapen, slapen, slapen...

Ik dacht: — Als Minko het briefje nu maar ziet op de tafel. Hij is soms zo argeloos en kinderlijk onbeholpen.... Maar wat maalde ik daar nu om. Dan moest hij maar vroeger thuiskomen, een fatsoenlijke vergadering behoort al lang afgelopen te zijn. Ik kon niet eindelijk op hem blijven wachten. Ik ging slapen. Tenminste... dat nam ik mij voor.

Soms hoorde ik een of ander geluid. Dan dacht ik, dat Minko thuiskwam. Ik spitste mijn oren, maar het was telkens niets. Geen Minko.

Ik sliep niet. Eigenlijk was ik al lang zo slaperig niet meer als toen ik nog in de huiskamer zat.

Had ik het briefje toch wel in 't ooglopend op tafel gelegd? Minko keek soms over de dingen heen. Dan zat hij met zijn gedachten heel ergens anders.

'k Had er geen rust over. Ik besloot, er nog even uit te gaan om te kijken en daarna zou ik definitief gaan slapen.

Ik ging er dus uit. Mijn briefje lag zeer zichtbaar op de tafel. Ik was gerustgesteld en ging dus weer naar bed, met geen ander plan dan te gaan slapen.

De pendule sloeg twaalf uur. Ik hoorde het en wond me een beetje op dat Minko nog steeds niet thuis was. Het

was overdreven om zo afschuwelijk lang te vergaderen. Dat kon geen vergaderen meer zijn, dat was leuteren.

Ik draaide me op de andere zijde. Een beetje boosaardig dacht ik: Ik wil en zal slapen eer hij thuiskomt. 'k Zal me slapende houden als hij straks lawaai maakt bij het binnentreden in de slaapkamer.

Waar bleef hij nu tóch? Twaalf uur al. Nee, al weer vijf minuten over twaalf. Ik zag in het donker de oplichtende wijzers van de wekker op het nachtkastje.

Ik keerde me om naar de andere zijde. Ik kreeg het warm. Waarom bleef hij zo onnoemelijk lang weg? Ik zal hem flink de les lezen als hij thuiskomt, nam ik mij vast voor. En nu ga ik slapen.

Maar ik werd telkens onrustiger en geprikkelder. Ik draaide me om en om in bed. Ik besloot, er liever uit te gaan dan in bed te blijven. Ik kon immers toch niet slapen?

En dat heb ik inderdaad gedaan. Ik heb me aangekleed en juist toen ik bezig was, een kam door mijn haar te halen, hoorde ik de sleutel in de deur. Ik wilde me nog juist voor Minko naar de huiskamer reppen, maar ik was juist in de donkere gang toen hij het licht aanknipste.

— Ben je al aanstalten aan 't maken om naar bed te gaan, lieveling? vroeg Minko vriendelijk.

— Nee, antwoordde ik kort en recalcitrant. Maar hij stapte net voor mij de huiskamer in, draaide het licht aan en zag ogenblikkelijk mijn briefje. Hij las de zinnen, wendde zich daarna tot mij en zei:

— O, maar je kunt gerust naar bed gaan, schat. Ik kom ook direct.

— Hoe komt het, dat je zo laat bent? vroeg ik nors.

— Lang gedurd. De verkiezingen geven nu al werk, zie je. Nou, en na de vergadering heb ik nog een minuutje nagepraat met de bestuursleden. Maar nu ben ik hondsmoe. Zullen we maar gelijk naar bed gaan?

— Nee, zei ik, eerst die melk en je appels opeten. Ik ga vast.

Toen ik weer in de slaapkamer was, vond ik mezelf onverdragelijk. Ik had nors en bokkig gedaan tegen Minko, inplaats van bewogen te zijn over het feit, dat hij zijn hele avond en ook nog een stuk van zijn kostelijke nachtrust zonder morren had opgeofferd voor de belangen van de kiesvereniging en de komende verkiezingen. Ik had aan tafel met de ogen zitten knippen en met de slaap zitten spelen, maar Minko had zich verdienstelijk gemaakt op de K.V. in het belang van de christelijke politiek en in die van het land. Natuurlijk zou Minko het ook fijn gevonden hebben als die vergadering bijvoorbeeld om half tien afgelopen zou zijn, zodat hij heerlijk vroeg was thuisgekomen en wij op tijd naar bed gekund hadden. Maar hij had het er voor over om zelfs zo'n lange vergadering bij te wonen. Ja, Minko was stukken maatschappelijker dan ik.

Dat dacht ik allemaal; het was een schuldbewust denken. En toen ik in bed lag, kwam een vast voornemen in mij op: Ik zou mijn beschikbare tijd besteden voor de komende kamerverkiezingen. Ik zou folders gaan rondbrengen, raambiljetten aan de man zien te brengen en dergelijke dingen meer. En ik zou niet meer over mijn edelachtbare schrijven voorlopig.

En daarom besluit ik dit stukje en daarmee de reeks; in plaats van mijn tijd te verbeuzelen met het schrijven over mijn edelachtbare, zal ik evenals hij mijn tijd besteden met activiteiten op het gebied van de politiek. Er is voor vrouwen en dus ook voor mij werkelijk heel veel te doen.

P.S. Vanmorgen kwam ik op straat meneer Langenberg tegen. Die zit tegenwoordig ook in het bestuur van de kiesvereniging.

— Het is gisteravond laat geworden met die vergadering, zei ik tot hem.

— Dat viel best mee, mevrouw Rietzanger, antwoordde hij. Om kwart voor tien stonden we buiten. Dat kan ik niet laat noemen.

— En Minko was pas om half een thuis! Hoe kan dat dan?

— O, maar die man van jou heeft nog uren nagepraat met Van der Meent. Die Van der Meent is al net zo'n plakker als onze wethouder. Als ze eenmaal aan 't praten zijn, vergeten ze tijd en uur.

Ik ben maar snel doorgelopen en ik heb wel vier of vijf keer tegen mezelf gezegd: — Nu niet kwaad worden, niet kwaad worden, niet kwaad worden. Want ondanks alles is Minko mijn dierbare edelachtbare.

ZUIDHOLLANDSE BANK

DEPOSITO BANKBOEKJES RENTE 3¼ %

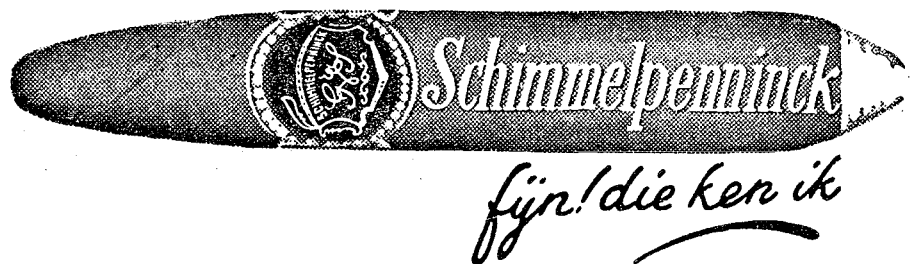
ROTTERDAM — S-GRAVENHAGE — AMSTERDAM

Alle binnen- en buitenlandse bank- en effectenzaken.

Verhoeff's Isoleer- en Ovenbouwbedrijf N.V.

- ISOLATIEWERKEN
- KETELBEMETSSELINGEN
- OVENBOUW

Rotterdam - Wijnhaven 84 - Telefoon 120325

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse

C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer normaal eten!

Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

„Wij bouwen niet meer voor de eeuwigheid”, aldus een uitspraak die, als de weergave in de kranten juist is, gedaan zou zijn door de heer Te Pas, voorzitter van de Nederlandse Aannemers- en Patroonsbond. Aangezien de eisen, die aan bouwwerken worden gesteld, zich snel wijzigen, vindt hij het niet verkeerd dat bouwwerken slechts voor een bepaalde tijd overeind blijven staan.

Het citaat, waarmee wij dit stukje begonnen, werd in een van de dagbladen een „kernachtige” uitspraak genoemd. Wij vinden het eerder een ongelukkige uitspraak; we zouden haast zeggen een uitspraak, die niet te pas komt.

De mens is nooit in staat geweest en zal ook nooit in staat zijn om voor de eeuwigheid te bouwen, al heeft hij er altijd wel naar gestreefd. Bouwen voor de eeuwigheid is het bouwen van een toren, waarvan de top tot aan de hemel reikt; het werd vele duizenden jaren geleden al gestraft met een spraakverwarring.

Afgezien hiervan vinden we de uitspraak ongelukkig, omdat zij de indruk wekt, dat er bij het bouwen in deze tijd wel met de pet naar gegooid kan worden. Sterker nog, het heeft veel weg van het zoeken van een argument ter verdediging van het feit, dat er tegenwoordig bij veel werkzaamheden met de pet naar gegooid.

Zelfs al zou het waar zijn — en het staat nog te bezien of het waar is — dat de bouwwerken die nu tot stand komen een kortere levensduur hebben dan wat er vroeger werd gebouwd omdat er eerder een verandering in de behoeften zou optreden, dan nog mag dit geen invloed hebben op de soliditeit van wat er vandaag wordt gebouwd. Het zou een schande zijn wanneer volgende generaties niet trots zouden kunnen zijn op wat wij aan bouwwerken hebben nagelaten en het zou ons niet sieren als ons nageslacht zich opgelucht zou voelen dat het zich van onze rommel kan ontdoen.

Een opmerking als deze draagt er ook bepaald niet toe bij om de arbeidslust en het streven naar gedegen vakmanschap bij jongeren te stimuleren en hen te prikkelen tot het leveren van degelijke prestaties. En zo'n stimulant is in deze tijd wel nodig.

Bovendien hebben opdrachtgevers recht op de best mogelijke uitvoering van hun opdrachten. Zij betalen er voor en niet weinig. En wij hebben nergens gelezen, dat de heer Te Pas zijn leden opwekte om bij een slechtere kwaliteit dan ook een lagere prijs te vragen.

Uw adres voor
**DIRECTIEKETTEN
 BARAKKEN
 SCHOLEN
 ZOMERHUISJES**
 enz. enz.

Firma Gebr. Timmer
 Houtbouw - Giessendam - Tel. 62

**VAN LEEUWEN BUIZEN
 ZWIJNDRECHT**

**Verplaatsbare
 HOUTEN GEBOUWEN**

Directie- en schaftekten
 Noodwoningen,
 scholen en kerken.
 Directie- en schaftek-
 wagens
 etc.

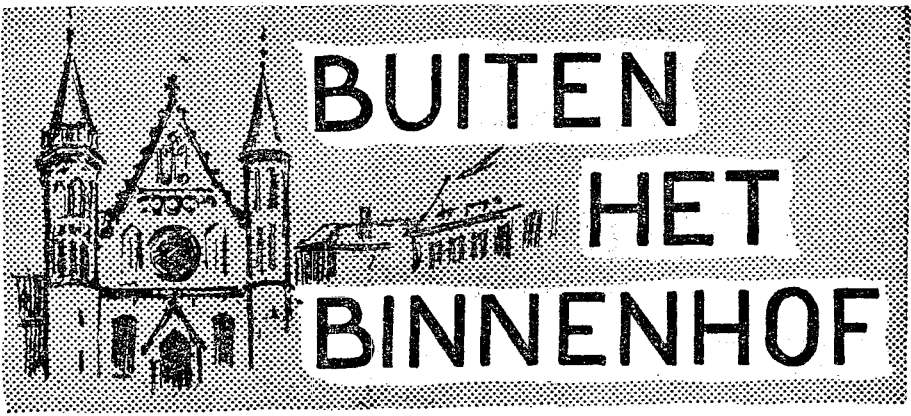
HOUTBOUW HARDINXVELD

Telefoon Hardinxveld-Giessendam 2141

BIJ het scheiden van het jaar, vrienden, is het ogenblik gekomen om u aan het komende jaar te herinneren. Hoe doen velen dat? Door het sturen van een wens, waarin veel heil en zegen voor 1963 vervat is. Anderen, de meesten der bedrijven en instellingen, doen dat door het sturen van kalenders. Wat kosten die niet? Ik weet dat een beetje. Een mij bekend bedrijf heeft zijn relaties een zesbladige kalender toegezonden met zes kleurenfoto's van plekken Nederland, uit de lucht genomen. U zult begrepen hebben, dat op elk blad twee maanden vermeld staan. De 365 dagen staan er dan weer op, nu beginnende met een dinsdag en eindigende met een dinsdag. Simple comme BONJOUR! Zo'n kalender, in een vrij grote oplage gedrukt, komt dan op ongeveer f 0,90 (negenentwintig cts). Hoe groter de oplage des te billijker de prijs per stuk. Wie nu precies narekent op welke dag de 1e januari 1964 valt? Dat doet de kalendermaker, die weet, dat de 31e december 1963 op een dinsdag valt. Als u het rijtje eenmaal in uw hoofd hebt, kunt u zich daarmee niet vergissen. Alleen moet u natuurlijk de schrikkeljaren ook kennen, anders loopt u vast. Twee of drie jaren geleden — ik weet dat niet zo precies meer — heeft een wereldberoemde luchtvaartmaatschappij rectificaties op haar kalender de wereld in moeten sturen. Ergens had de kalendermaker zich vergist.

Naast de kantoorboekhandelaren geeft de beroepenlijst van het Amsterdamse telefoonboek drie kalenderhandelaren op. Dat is niet veel voor zo'n grote stad. Maar het is dan ook een apart vak. Je moet je dag onthouden; bij de tijd zijn; het onderscheid tussen dag en nacht weten; met de tijd mee kunnen gaan, de goede week van de andere weken onderscheiden; geen maandaghouder zijn... en gaat u zo maar door.

Naast zo'n eenvoudige kalender van nog geen f 1,— (het kan nog goedkoper!), verschijnen de dure kunstkalenders, waarop een firma haar naam laat drukken. Zo kan het voorkomen, dat u soms twee zelfde kalenders ontvangt van twee van elkander verschillende bedrijven en met verschillende opdrukken, wat naam en adres van de afzender betreft. Een nog apart beroep is het maken van zakagenda's. Als jongen kreeg ik bij de kapper een eenvoudig boekwerkje, dat de simpelste kalender bevatte, welke u zich kan voorstellen. Meer dan dag en datum kon er niet af. Op de spiegel van de Knip-salon was met zeep geschreven: „Gelukkig Kerstfeest en een Zalig Nieuwjaar”. Dat schreef elk jaar de bediende, die, wat het schrijven betreft, een lopende hand had. Aangezien hij met zeep schreef verdacht ik hem ervan, dat hij een vergulde hand had. Het summiere boekje werd ons — d.w.z. onze vaders — aangeboden „door de bedienden”. Wij offerden dan een extra dubbeltje en mochten dat boekje houden. Jaloers waren we wel op die mooie boekjes, verguld op snee, waarin veel meer stond, dan de blote dagen, weken en maanden. Groter geworden, kregen wij zulke mooie boekjes. Over die nog een enkel woord. Wat zijn die uitgegroeid! Hier ligt er een voor mij. Om te beginnen negen bladzijden reclame voor de vriendelijke afzender, die zijn bedrijf op deze manier in een kunstleren bandje mij toezendt. De tiende bladzijde bevat een centimeter, waarmee ik 11 cm kan afmeten. Dat valt niet mee, om met een bladzijde van 11 centimeter de maat te nemen, maar zij ligt er nu eenmaal voor. Dan is er een pagina om mijn eigen doopceel te lichten: naam, adres, godsdienst, bloedgroep, rhesusfactor, telefoon en naaste familieleden, paspoortnummer, verzekeringspolis, kentekenbewijs, scooternummer, sokkenmaat, huiseigenaar, formaat foto-

toestel en de laatste tram (ik doe maar een greep!). Dan komt het jaar 1963, in dagen, weken en maanden. Dan 1962 (het verleden) en 1964 (de toekomst). Vervolgens veertig feest- en gedenkdagen, van welke ik er hoogstens negen vieren zal. Na de verjaardagen van leden van het Koninklijk Huis verschijnen de schijngestalten van de maan. Voor romantische geesten een hele uitkomst. De 13 perioden van het jaar; de seizoendagen, en de toekomstige feestdagen hebben altijd mijn volle belangstelling. In 1969 b.v. valt Nieuwjaar op woensdag, Pasen op 6 april en Kerstnis op donderdag. Voor velen is dat van groot belang. En het verandert ook niet meer! Titulatuur! Steeds een pikant hoofdstukje. Een lid van de Rekenkamer: Hoogedelgestreng; een hoofdcommies: weledelgestreng; een apotheker (voorzover geen doctor): weledelgeleerd; een lt. t. zee 2e kl. (oudste cat.): weledelgestreng; een deken: hoogerwaarde; etc. etc. Om te onthouden.

Dat het, als het in Nederland 12 uur is, in Tokio 20.00 is en in Helsinki 13.00 uur zal ik niet vergeten. De P.T.T.-tarieven voor 1963 heb ik; de maten en gewichten en de wisselkoersen; de tabellen van de inkomstenbelasting, waarin ik nog nooit precies mijn salaris heb ontmoet, laat staan de belasting daarover, en dan... niets meer.

Ik weet het. U hebt een veel beter boekje: met spelwoorden, nationaal en internationaal; met landkaarten, uitvouwbaar nog wel; met adreslijsten om in te vullen; met kasboekbladen en wiskundige formules, met verkeerstekens en munteenheden, met militaire onderscheidingstekens en afstanden in binnen- en buitenland, met interest op interestberekening enz. enz.

Ik lees dat allemaal weer ieder jaar met evenveel plezier. Het is soms wel een heel boekwerkje, maar de kennis is meegenomen. En bovendien: je neemt er iets van mee.

Dit alles en dan nog 365 hokjes om afspraken e.d. te noteren, waarvan de zon- en feestdagen dan weer afgaan, wie acht zo'n boekje niet welkom?

Er zijn, helaas, mensen, die zo'n boekje moeten kopen. En dat is goed. Want van al dat weggeven kan de kantoorboekhandel niet leven. En welke mooie zakagenda's verkoopt die niet? Met potloodjes, wat zeg ik, met balpuntjes in de leren rug! Kunstwerkjes van jaarboekjes, waarin elke bladzijde hunkert om beschreven te worden. Ook zo, vrienden, ligt het nieuwe jaar voor ons, als een nog dichtgeslagen agenda. In leer of plastic, karton of papier, „aangeboden door de bedienden”. „Voor nog geen gulden hangt het jaar weer aan uw muur, de twaalf maanden komen gebonden binnen...”

Moraal? Laten wij onze dagen tellen, opdat wij een wijs hart bekomen.

William Spaankoppe

Albracht N.V. - Utrecht
BOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELEN

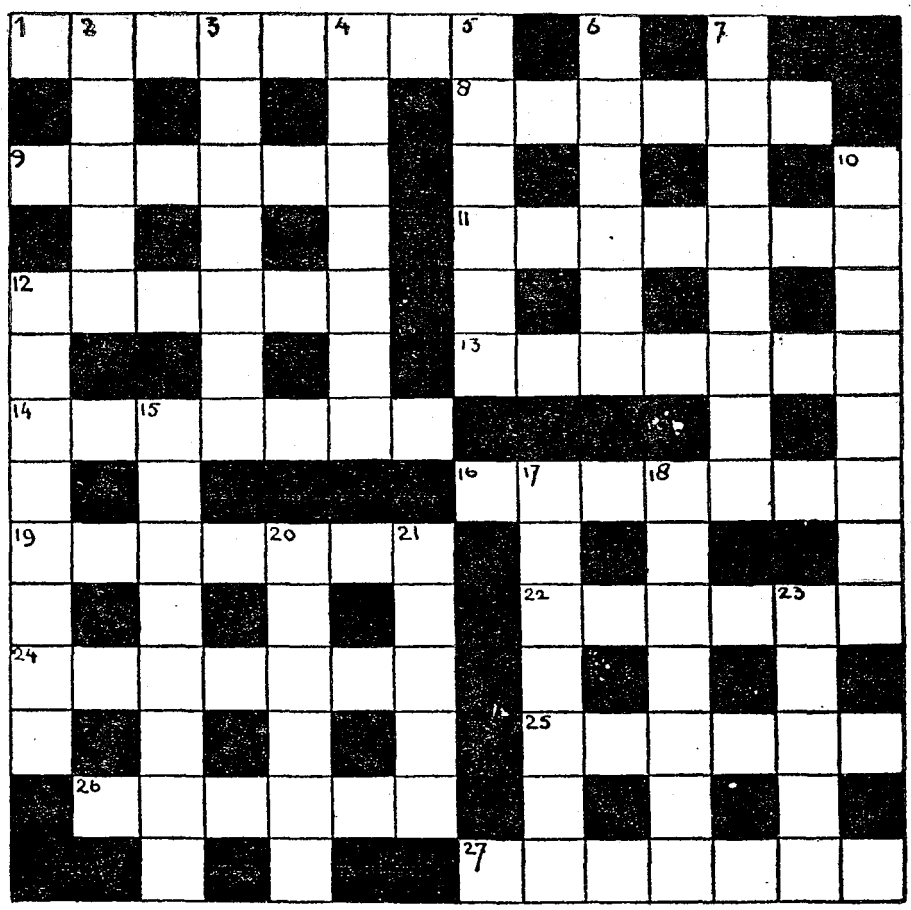
Wilt u een catalogus uitgeven, een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten, een fraai monsterboek in plasticband brengen?

Laat ons dan onze vele mogelijkheden tonen en bel (030) 24345, of schrijf postbus 26, resp. Bolstraat 20, Utrecht. Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

KRYPTOGRAM

HORIZONTAAL: 1. Zingt hij in Frankrijk, in Nederland zet hij iemand onder druk; 8. de wegen, die naar het hart leiden; 9. deze munten lijken stukgeslagen; 11. in zo'n kind heb je plezier; 12. hier kun je op je geld zitten; 13. antieke uuraanduiding; 14. hij is wel hoog — maar niet stil gezeten en aan veel schommelingen onderhevig; 16. 't begint met modder en eindigt niet onbemiddeld, dat zijn wij allemaal; 19. als de geldia stuk is, komt er veel geld in 't laatje; 22 zo'n gehalveerd kwartje schijnt nogal agressief te zijn; 24. bergplaats van schoenhersteller? Nee, zoiets krijgt men op school; 25. hoewel de berg in 't niet verdwijnt, kan zij iemand toch nog duchtig op zijn kop zitten; 26. „stemming” van vogels; 27. hoewel het garen ineengedraaid is, verzwakt het geheel toch.

VERTIKAAL: 2. zij werd hoger aangeslagen dan tien zoons; 3. als je 't hebt, dan heb je 't niet; 4. machtsbron; 5. hij deugt nu niet meer, vroeger spoorde hij deugnieten op; 6. als u 't in een bepaalde richting zoekt, komt u wel in deze streek terecht; 7. deze overzetter neemt meestal niemand in de boot; 10. op één na oudste universiteitsstad in ons land; 12. geen dier dat in de ring thuis hoort, maar wel een dat zijn huid duur verkocht heeft; 15. hierdoor kom je vast in je schoenen te

staan; 17. het gaat omhoog of horizontaal, maar dan niet recht toe recht aan; 18. dit potje heeft nu eens één oren; 20. is nooit goed; 21. charmant zijn begint in de keuken; 23. daarmee houdt alles op.

Vertikaal: 2. imker; 3. kotelet; 4. lorgnon; 5. neuzen; 6. straat; 7. timmeren; 10. ontslaan; 12. kabouter; 15. Saturnus; 17. eenmaal; 18. aasgier; 20. Abisag; 21. noden; 23. elite.

Oplossing vorige puzzel
 Horizontaal: 1. winkelen; 8. estrik; 9.

• *Vervolg van pag. 2*

DE PARTIJ IN 1962

die het partijwerk zeer ten goede kan komen.

De discussie kwam los na het statutair voorgeschreven overzicht van de voorzitter der A.R. Tweede Kamerfractie, Dr. Bruins Slot, die zijn betoog (blijkens de discussie: terecht) toespitste op de Nieuw-Guinea-kwestie. Zijn opposenten hebben zich niet over gebrek aan spreektijd kunnen beklagen. Dat mag ook niet in een partij als de onze. Tegenstanders en voorstanders van het gevoerde beleid hebben — gelukkig de kans gegrepen om zich vrijelijk uit te spreken. Dat er in de pers (vooral de niet A.R.-gezinde pers) nogal wat commentaar op deze bijeenkomst werd gegeven, sprak vanzelf. Dit moet men ter wille van het grote goed der openbaarheid op de koop toenemen.

Rustiger, maar daarom door openheid en sfeer niet minder geslaagd, was het Najaars-Partij Convent op 13 oktober. De financiële verslagen van de hierboven reeds genoemde organisaties en instellingen gaven (wederom) weinig stof tot bespreking in afkeurende zin. Ook dat houdt de hoop op een ruimere toevloeiing van geldmiddelen in 1963 levend. De voorzitter, Dr. Berghuis wijdde in zijn openingsrede aandacht aan de „verontrusting” die leidde tot het optreden van een aldus aangeduide groepering. Dat deze groep, volgens persberichten, zich juist een week tevoren over de situatie bezonnen had, hetgeen later leidde tot briefwisseling met het Centraal Comité en tot 2 uitvoerige besprekingen tussen vertrouwensmannen der groepering en het moderamen van het C.C., bleek op dat Convent niet, zodat over dit alles ook geen uitspraak van het op die dag bijeen gekomen regionale kader van de partij viel. (Het antwoord van het Centraal Comité op de brief der „verontrusten” d.d. 10 november, werd op 15 december vastgesteld).

De conclusie van de openingsrede, dat er geen afbraak, maar groei in de partij moest worden nagestreefd, had dus ook toen blijkbaar **aller** instemming. Ook al bleek naderhand in de partij, dat er over de middelen om deze groei te bevorderen nogal wat verschil van opvatting heerste. Indien alle betrokkenen daarbij echter blijven uitgaan van het geloof in elkanders goede intentie, zal verschil van inzicht niet tot vervreemding van elkaar leiden. Ook al suggereert een bepaald deel der vaderlandse pers dat dit proces zich voltrekt.

De rede van minister Zijlstra toonde 's middags aan, dat de belangstelling voor de hoofdlijnen van het beleid in de sociaal-economische-financiële sector nog steeds de onverflauwde belangstelling van vele A.R. opwekken. Het feit, dat reeds bekend was dat deze bewindsman alsmede minister Van Aartsen geen Kamerkandidaat zullen zijn en de omstandigheid dat Mr. Roosen ter vergadering meedeelde zich niet herkiesbaar te stellen, brachten dit Partij Convent al een beetje in de verkiezings sfeer, die zich duidelijker manifesteerde naarmate 1963 meer naderde.

Verkiezingsactiviteiten

Daarmede komt dit overzicht tot het woord, dat uiterlijk gezien, eigenlijk geheel 1962 beheerst heeft: de stembus!

Op 28 maart was het de Statenstembus en op 30 mei de gemeenteraadsverkiezing, die de partij, vooral op het gewestelijke en plaatselijke vlak, in touw hielden. Daarover hier verslag uit te brengen, zou te veel ruimte vragen en dan toch nog te weinig gedetailleerd kunnen zijn.

Laat iedere abonnee

het jaar 1963 beginnen, met één nieuwe abonnee te werven op ons weekblad

'NEDERLANDSE GEDACHTEN'

Er zijn nog vele anti-revolutionairen, die een kleine aanmoediging nodig hebben om een jaarabonnement te nemen.

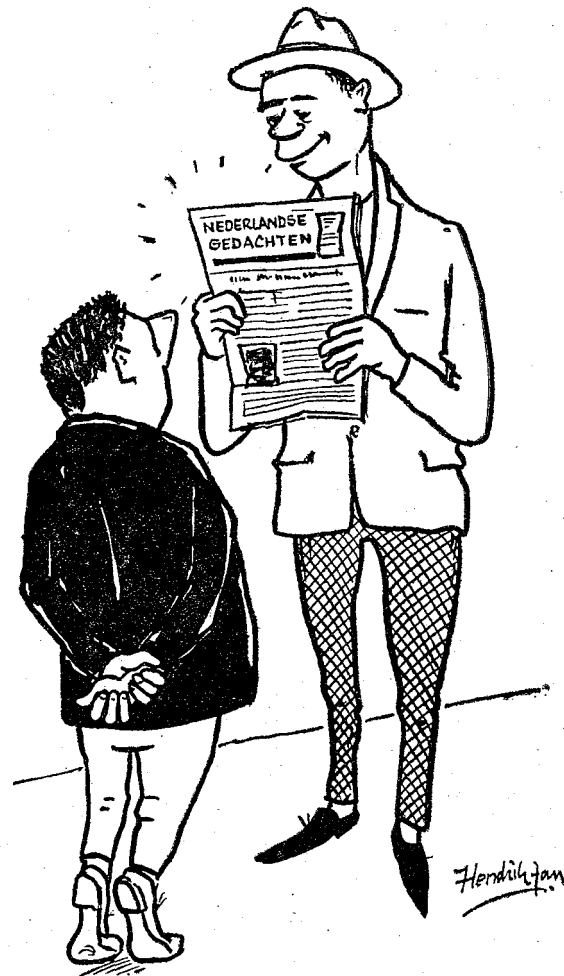
Zoek hen op in uw familie- en kennissenkring.

Elke nieuwe abonnee ontvangt een prachtige zilverkleurige **SIGARETTEN- OF BIJOUTERIEDOOS** (12 x 8 cm) met inscriptie op de onderkant.

Wanneer u 5 abonnees opgeeft, ontvangt u naar keuze een

- ★ SIGAREN- OF BIJOUTERIEDOOS (15 x 10 cm)
- ★ EEN VERZILVERDE SLEUTELRING
- ★ EEN VERZILVERDE BRIEFOPENER

STUUR VANDAAG
NOG DE BON NAAR DEN HAAG

Daarom wordt volstaan met de vermelding dat we weinig partijleden tegengekomen zijn, die verrukt van die beide uitslagen waren en — gelukkig — even weinig, die er „kapot” van waren. Dat kan alleen maar een aansporing zijn eensgezind en doelbewust samen voort te gaan.

Een bijzonder instructief overzicht (ook per gewest gespecificeerd) van de A.R. stembusresultaten sinds 1945, opgenomen in het april/meinummer van „Anti Revolutionaire Staatskunde”, verrijkt het inzicht, dat in 1963 alle hens aan dek en aller hand aan de riemen moeten.

De uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen op 15 mei 1963 zal aantonen of de discussie der laatste maanden elektoraal gezien de partij tot heil gestrekt heeft. Al wordt onmiddellijk erkend dat zegen op ons werk niet identiek is aan het totaal der op A.R. kandidaten uitgebrachte stemmen. Doch het getal, het cijfer, heeft nu éénmaal een functie ook in de politiek.

Dat het verkiezingswerk en de daarbij behorende campagne in de laatste maanden van 1962 duchtig werden voorbereid, behoeft hier slechts summier te worden aangetoond met de volgende feiten, die ter afsluiting van dit overzicht dienen.

Op 15 september stelde het Centraal Comité het inleidende vertrouwelijke rapport inzake de kandidaatstelling vast, dat op 20 september aan de besturen der Kamercentrales werd toegezonden.

Via de reglementair voorgeschreven verdere fasen kwam begin december de groslijst tot stand, aan welker samenstelling 622 kiesverenigingen meewerkten. Het Centraal Comité stelde daarop een advies van 37 namen op, dat met de groslijst (vermeldende de 60 meestgenoemde namen) en het stembiljet op 17 december aan de kiesverenigingen werd toegezonden, om daar in stemming te worden gebracht.

BON

VOOR SLECHTS f 3.25 PER HALFJAAR ONTVANGT U WEKELIJKS NEDERLANDSE GEDACHTEN

Noteert u als nieuwe abonnee:

NAAM:

ADRES:

WOONPLAATS:

Opgegeven door:

NAAM:

ADRES:

WOONPLAATS:

Opsturen aan administratie Nederlandse Gedachten, Dr. Kuypersstraat 3 te 's-Gravenhage. Abonnementprijs f 3.25 per halfjaar. Giro 89673.

Op 6 oktober machtigde het Centraal Comité het moderamen om het ter tafel liggende concept-Program van Actie 1963 verder tot een definitief ontwerp uit te werken en aan de kiesverenigingen en de centrales toe te zenden. Sindsdien is een grote oogst van amendementen en voorstellen, verzeld van de adviezen der Kamercentrales daaromtrent, het partij-bureau binnengestroomd.

De hoofdlijnen voor de (propagandistische) verkiezingsactiviteiten werden door het Algemeen Organisatie Comité opgesteld en op 6 oktober eveneens door het C.C. aanvaard om daar-

na nader uitgewerkt te worden. Er wacht dus na 1 januari nog veel werk, alvorens de Deputatenvergadering van 23 maart daarop de kroon van haar fiat kan zetten.

Moge al die arbeid in 1962, waar en door wie ook van de partij verricht, gezegend worden. Moge het werk, dat in 1963 wacht, Gode welgevallig zijn omdat het met een zuivere intentie wordt aangepakt. De liefde tot Jezus moet als de enige zuivere drijfveer van de christelijke politiek, als het goed is, in ieder van ons sterk genoeg zijn om Hem te dienen, die ook van de publieke zaak zegt: Mijn!

VLAARDINGEN

Firma A. van Roon

Speciaal adres voor watersport- en kampeerartikelen

WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 en 5792

Assurantiekantoor L. G. Borsboom

Telefoon 3754 — Binnensingel 211

Rijkserkenning in groep A voor makelaars en assurantiebezorgers

Uw adres voor

Tapijten, Gordijnstoffen, Dekens, Tafelkleden, Stoelen, Overtrekken enz.

Woninginrichting Firma C. Brouwer

Voorstraat 41 - Telefoon 4530

NOORD-BRABANT

VOOR UW WASGOED

èn

UW STOOMGOED

Wasserij en Chemische Wasserij DE LELIE Bergen op Zoom — Telefoon 01640—5171 Depots en filialen in geheel Zeeland en West-Brabant.

FIRMA COLIJN & IPPEL

Aannemers van beton- en heuwerken

Rijksweg 117
Tel. 01834-375

Pr. Julianaweg 11
Tel. 01834-475

NIEUWENDIJK (gemeente Almkerk)

TIMMERFABRIEK VERMEULEN N.V.

MILL (N.-B.), TELEFOON 08859—605

Fabriek van geprefabriceerde houten gebouwen, houten woningen, directieketen, barakken, garages, vakantiehuysjes enz.

Speciaal voor de landbouw: kippenhokken, veldschuren, loodsen etc.

Export: België, Duitsland, etc.

Aannemersbedrijf

GEBR. HAKKERS

- Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- Rietmattenfabriek
- Hoepelmakerijen

WERKENDAM — TELEFOON 14